။ နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။

အဘိဓမ္မပိဋကေ

အဋ္ဌသာလိနီ နာမ

ဓမ္မသင်္ဂဏီ-အဋ္ဌကထာ

ဂန္ထာရမ္ဘကထာ

ကရုဏာ ဝိယ သတ္တေသု၊ ပညာ ယဿ မဟေသိနော။
ဉေယျဓမ္မေသု သဗ္ဗေသု၊ ပဝတ္တိတ္ထ ယထာရုစိံ။

ဒယာယ တာယ သတ္တေသု၊ သမုဿာဟိတမာနသော။
ပါဋိဟီရာဝသာနမှိ၊ ဝသန္တော တိဒသာလယေ။

ပါရိစ္ဆတ္တကမူလမှိ၊ ပဏ္ဍုကမ္ဗလနာမကေ။
သိလာသနေ သန္နိသိန္နော၊ အာဒိစ္စောဝ ယုဂန္ဓရေ။

စက္ကဝါဠသဟဿေဟိ၊ ဒသဟာဂမ္မ သဗ္ဗသော။
သန္နိသိန္နေန ဒေဝါနံ၊ ဂဏေန ပရိဝါရိတော။

မာတရံ ပမုခံ ကတွာ၊ တဿာ ပညာယ တေဇသာ။
အဘိဓမ္မကထာမဂ္ဂံ၊ ဒေဝါနံ သမ္ပဝတ္တယိ။

တဿ ပါဒေ နမဿိတွာ၊ သမ္ဗုဒ္ဓဿ သိရီမတော။
သဒ္ဓမ္မဉ္စဿ ပူဇေတွာ၊ ကတွာ သင်္ဃဿ စဉ္ဇလိံ။

နိပစ္စကာရဿေတဿ၊ ကတဿ ရတနတ္တယေ။
အာနုဘာဝေန သောသေတွာ၊ အန္တရာယေ အသေသတော။

ဝိသုဒ္ဓါစာရသီလေန၊ နိပုဏာမလဗုဒ္ဓိနာ။
ဘိက္ခုနာ ဗုဒ္ဓဃောသေန၊ သက္ကစ္စံ အဘိယာစိတော။

ယံ ဒေဝဒေဝေါ ဒေဝါနံ၊ ဒေသေတွာ နယတော ပုန။
ထေရဿ သာရိပုတ္တဿ၊ သမာစိက္ခိ ဝိနာယကော။

အနောတတ္တဒဟေ ကတွာ၊ ဥပဋ္ဌာနံ မဟေသိနော။
ယဉ္စ သုတွာန သော ထေရော၊ အာဟရိတွာ မဟီတလံ။

ဘိက္ခူနံ ပယိရုဒါဟာသိ၊ ဣတိ ဘိက္ခူဟိ ဓာရိတော။
သင်္ဂီတိကာလေ သင်္ဂီတော၊ ဝေဒေဟမုနိနာ ပုန။

တဿ ဂမ္ဘီရဉာဏေဟိ၊ ဩဂါဠှဿ အဘိဏှသော။

နာနာနယဝိစိတ္တဿ၊ အဘိဓမ္မဿ အာဒိတော။

ယာ မဟာကဿပါဒီဟိ၊ ဝသီဟိဋ္ဌကထာ ပုရာ။
သင်္ဂီတာ အနုသင်္ဂီတာ၊ ပစ္ဆာပိ စ ဣသီဟိ ယာ။

အာဘတာ ပန ထေရေန၊ မဟိန္ဒေနေတမုတ္တမံ။
ယာ ဒီပံ ဒီပဝါသီနံ၊ ဘာသာယ အဘိသင်္ခတာ။

အပနေတွာ တတော ဘာသံ၊ တမ္ဗပဏ္ဏိနိဝါသိနံ။
အာရောပယိတွာ နိဒ္ဒောသံ၊ ဘာသံ တန္တိနယာနုဂံ။

နိကာယန္တရလဒ္ဓီဟိ၊ အသမ္မိဿံ အနာကုလံ။
မဟာဝိဟာရဝါသီနံ၊ ဒီပယန္တော ဝိနိစ္ဆယံ။

အတ္ထံ ပကာသယိဿာမိ၊ အာဂမဋ္ဌကထာသုပိ။
ဂဟေတဗ္ဗံ ဂဟေတွာန၊ တောသယန္တော ဝိစက္ခဏေ။

ကမ္မဋ္ဌာနာနိ သဗ္ဗာနိ၊ စရိယာဘိညာ ဝိပဿနာ။
ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ပနိဒံ၊ ယသ္မာ သဗ္ဗံ ပကာသိတံ။

တသ္မာ တံ အဂ္ဂဟေတွာန၊ သကလာယပိ တန္တိယာ။
ပဒါနုက္ကမတော ဧဝ၊ ကရိဿာမတ္ထဝဏ္ဏနံ။

ဣတိ မေ ဘာသမာနဿ၊ အဘိဓမ္မကထံ ဣမံ။
အဝိက္ခိတ္တာ နိသာမေထ၊ ဒုလ္လဘာ ဟိ အယံ ကထာတိ။

နိဒါနကထာ

တတ္ထ ကေနဋ္ဌေန **အဘိဓမ္မော?** ဓမ္မာတိရေကဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန။ အတိရေကဝိသေသတ္ထဒီပကော ဟေတ္ထ 'အဘိ'-သဒ္ဒော။ "ဗာဠှာ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ နော ပဋိက္ကမန္တိ" (မ. နိ. ၃.၃၈၄; သံ. နိ. ၅.၁၉၅) "အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ"တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁-၂) ဝိယ။ တသ္မာ ယထာ သမုဿိတေသု ဗဟူသု ဆတ္တေသု စေဝ ဓဇေသု စ ယံ အတိရေကပ္ပမာဏံ ဝိသေသဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဉ္စ ဆတ္တံ, တံ 'အတိစ္ဆတ္တ'န္တိ ဝုစ္စတိ, ယော အတိရေကပ္ပမာဏော နာနာဝိရာဂဝဏ္ဏဝိသေသသမ္ပန္နော စ ဓဇော သော 'အတိဓဇော'တိ ဝုစ္စတိ, ယထာ စ ဧကတော သန္နိပတိတေသု ဗဟူသု ရာဇကုမာရေသု စေဝ ဒေဝေသု စ ယော ဇာတိဘောဂယသဣဿရိယာဒိသမ္ပတ္တီဟိ အတိရေကတရော စေဝ ဝိသေသဝန္တတရော စ ရာဇကုမာရော သော 'အတိရာဇကုမာရော'တိ ဝုစ္စတိ, ယော အာယုဝဏ္ဏဣဿရိယယသသမ္ပတ္တိ အာဒီဟိ အတိရေကတရော စေဝ ဝိသေသဝန္တတရော စ ဒေဝေါ သော 'အတိဒေဝေါ'တိ ဝုစ္စတိ, တထာရူပေါ ဗြဟ္မာပိ 'အတိဗြဟ္မာ'တိ ဝုစ္စတိ, ဧဝမေဝ အယမ္ပိ ဓမ္မော ဓမ္မာတိရေကဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန **'အဘိဓမ္မော'** တိ ဝုစ္စတိ။

သုတ္တန္တဉှိ ပတွာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဧကဒေသေနေဝ ဝိဘတ္တာ, န နိပ္ပဒေသေန; အဘိဓမ္မံ ပတွာ ပန သုတ္တန္တဘာဇနီယအဘိဓမ္မဘာဇနီယပဉှာပုစ္ဆကနယာနံ ဝသေန နိပ္ပဒေသတော ဝိဘတ္တာ။ တထာ ဒွါဒသာယတနာနိ, အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော, စတ္တာရိ သစ္စာနိ, ဗာဝီသတိန္ဒြိယာနိ, ဒွါဒသပဒိကော ပစ္စယာကာရော။ ကေဝလဉှိ ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ နတ္ထိ, ပစ္စယာကာရေ စ ပဉှာပုစ္ဆကံ နတ္ထိ။ သုတ္တန္တဉှိ ပတွာ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ ဧကဒေသေနေဝ ဝိဘတ္တာ, န နိပ္ပဒေသေန; အဘိဓမ္မံ ပတွာ ပန တိဏ္ဏမ္ပိ နယာနံ ဝသေန နိပ္ပဒေသတောဝ ဝိဘတ္တာ။ တထာ စတ္တာရိ သမ္မပ္ပဓာနာနိ, စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ, သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ, စတ္တာရိ ဈာနာနိ, စတဿော အပ္ပမညာယော, ပဉ္စ သိက္ခာပဒါနိ, စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒါ။ ကေဝလဉှေတ္ထ သိက္ခာပဒ

ဝိဘင်္ဂေ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ နတ္ထိ။ သုတ္တန္တံ ပတွာ စ ဉာဏံ ဧကဒေသေနေဝ ဝိဘတ္တံ န နိပ္ပဒေသေန; တထာ ကိလေသာ။ အဘိဓမ္မံ ပတွာ ပန ''ဧကဝိဓေန ဉာဏဝတ္ထူ''တိအာဒိနာ (ဝိဘ. ၇၅၁) နယေန မာတိကံ ဌပေတွာ နိပ္ပဒေသတောဝ ဝိဘတ္တံ။ တထာ ဧကကတော ပဋ္ဌာယ အနေကေဟိ နယေဟိ ကိလေသာ။ သုတ္တန္တံ ပတွာ စ ဘူမန္တရပရိစ္ဆေဒော ဧကဒေသေနေဝ ဝိဘတ္တော, န နိပ္ပဒေသေန; အဘိဓမ္မံ ပန ပတွာ တိဏ္ဏမ္ပိ နယာနံ ဝသေန ဘူမန္တရပရိစ္ဆေဒော နိပ္ပဒေသတောဝ ဝိဘတ္တော။ ဧဝံ ဓမ္မာတိရေကဓမ္မဝိသေသဋ္ဌေန အဘိဓမ္မောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပကရဏပရိစ္ဆေဒတော ပနေသ ဓမ္မသင်္ဂဏီဝိဘင်္ဂဓာတုကထာပုဂ္ဂလပညတ္တိကထာဝတ္ထုယမကပဋ္ဌာနာနံ သတ္တန္နံ ပကရဏာနံ ဝသေန ဌိတော။ အယမေတ္ထ အာစရိယာနံ သမာနကထာ။ ဝိတဏ္ဍဝါဒီ ပနာဟ – 'ကထာဝတ္ထု ကသ္မာ ဂဟိတံ? နနု သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပရိနိဗ္ဗာနတော အဋ္ဌာရသဝဿာဓိကာနိ ဒွေ ဝဿသတာနိ အတိက္ကမိတွာ **မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရေနေတံ** ဌပိတံ? တသ္မာ သာဝကဘာသိတတ္တာ ဆဍ္ဍေထ န'န္တိ။ 'ကိံ ပန ဆပ္ပကရဏာနိ အဘိဓမ္မော'တိ? 'ဧဝံ န ဝဒါမီ'တိ။ 'အထ ကိံ ဝဒေသီ'တိ။ 'သတ္တပ္ပကရဏာနီ'တိ။ 'ကတရံ ဂဟေတွာ သတ္တ ကရောသီ'တိ? 'မဟာဓမ္မဟဒယံ နာမ အတ္ထိ, တေန သဟ သတ္တာ'တိ။ 'မဟာဓမ္မဟဒယေ အပုဗ္ဗံ နတ္ထိ, ကတိပယာဝ ပဉှဝါရာ အဝသေသာ, ကထာဝတ္ထုနာဝ သဒ္ဓိံ သတ္တာ'တိ။ 'နော ကထာဝတ္ထုနာ, မဟာဓာတုကထာ နာမ အတ္ထိ, တာယ သဒ္ဓိံ သတ္တာ'တိ။ 'မဟာဓာတုကထာယံ အပုဗ္ဗံ နတ္ထိ, အပ္ပမတ္တိကာဝ တန္တိ အဝသေသာ။ ကထာဝတ္ထုနာဝ သဒ္ဓိံ သတ္တာ'တိ။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဟိ သတ္တပ္ပကရဏာနိ ဒေသေန္တော ကထာဝတ္ထုံ ပတွာ ယာ သော ပုဂ္ဂလဝါရေ တာဝ စတူသု ပဉှေသု ဒွိန္နံ ပဉ္စကာနံ ဝသေန အဋ္ဌမုခါ ဝါဒယုတ္တိ တံ အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗကထာမဂ္ဂေသု အသမ္ပုဏ္ဏဘာဏဝါရမတ္တာယ တန္တိယာ မာတိကံ ဌပေသိ။ သာ ပနေသာ ''ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဘတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေနာတိ။ အာမန္တာ။ ယော သစ္စိကဋ္ဌော ပရမတ္ထော တတော သော ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဘတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေနာတိ။ န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ။ အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ။ပေ.။ ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဘတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေနာတိ။ အာမန္တာ။ ယော သစ္စိကဋ္ဌော ပရမတ္ထော တတော သော ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဘတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေနာတိ။ န ဟေဝံ ဝတ္တဗ္ဗေ။ အာဇာနာဟိ နိဂ္ဂဟံ။ ပေ.။။ သဗ္ဗတ္ထ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဘတိ သဗ္ဗတ္ထ ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဘတိ, သဗ္ဗဒါ ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဘတိ သဗ္ဗဒါ ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဘတိ, သဗ္ဗေသု ပုဂ္ဂလော ဥပလဗ္ဘတိ သဗ္ဗေသု ပုဂ္ဂလော နုပလဗ္ဘတိ သစ္စိကဋ္ဌပရမတ္ထေနာ''တိ (ကထာ. ၁၅-၁၆) ဧဝံ ပဌမံ ဝါဒံ နိဿာယ ပဌမံ နိဂ္ဂဟံ, ဒုတိယံ နိဿာယ ဒုတိယံ ။ပေ.။ အဋ္ဌမံ နိဿာယ အဋ္ဌမံ နိဂ္ဂဟံ ဒဿေန္တေန သတ္ထာရာ ဌပိတာ။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗတ္ထ မာတိကာဌပနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တံ ပနေတံ မာတိကံ ဌပေန္တော ဣမံ ဒိသွာ ဌပေသိ – မမ ပရိနိဗ္ဗာနတော အဋ္ဌာရသဝဿာဓိကာနံ ဒွိန္နံ ဝဿသတာနံ မတ္ထကေ **မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရော** နာမ ဘိက္ခု ဘိက္ခုသဟဿမဇ္ဈေ နိသိန္နော သကဝါဒေ ပဉ္စ သုတ္တသတာနိ ပရဝါဒေ ပဉ္စာတိ သုတ္တသဟဿံ သမောဓာနေတွာ ဒီဃနိကာယပ္ပမာဏံ ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏံ ဘာဇေဿတီတိ။

မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရောပိ ဣဒံ ပကရဏံ ဒေသေန္တော န အတ္တနော ဉာဏေန ဒေသေသိ, သတ္ထာရာ ပန ဒိန္နနယေန ဌပိတမာတိကာယ ဒေသေသိ။ ဣတိ သတ္ထာရာ ဒိန္နနယေန ဌပိတမာတိကာယ ဒေသိတတ္တာ သကလမ္ပေတံ ပကရဏံ ဗုဒ္ဓဘာသိတမေဝ နာမ ဇာတံ။ ယထာ ကိံ? ယထာ မဓုပိဏ္ဍိကသုတ္တန္တာဒီနိ ။ မဓုပိဏ္ဍိကသုတ္တန္တသ္မိဉှိ ဘဂဝါ ''ယတောနိဒါနံ ဘိက္ခု ပုရိသံ ပပဉ္စသညာသင်္ခါ သမုဒါစရန္တိ, ဧတ္ထ စေ နတ္ထိ အဘိနန္ဒိတဗ္ဗံ အဘိဝဒိတဗ္ဗံ အဇ္ဈောသိတဗ္ဗံ, ဧသေဝန္တော ရာဂါနုသယာန''န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၂) မာတိကံ ဌပေတွာ ဥဋ္ဌာယာသနာ ဝိဟာရံ ပါဝိသိ။

ဓမ္မပဋိဂ္ဂါဟကာ ဘိက္ခူ **မဟာကစ္စာနတ္ထေရံ** ဥပသင်္ကမိတွာ ဒသဗလေန ဌပိတမာတိကာယ အတ္ထံ ပုစ္ဆိံသု။ ထေရော ပုစ္ဆိတမတ္တကေနေဝ အကထေတွာ ဒသဗလဿ အပစိတိဒဿနတ္ထံ ''သေယျထာပိ အာဝုသော ပုရိသော သာရတ္ထိကော သာရဂဝေသီ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၃) သာရောပမံ အာဟရိတွာ သာရရုက္ခော ဝိယ ဘဂဝါ သာခါပလာသသဒိသာ သာဝကာ, ''သော ဟာဝုသော ဘဂဝါ ဇာနံ ဇာနာတိ, ပဿံ ပဿတိ စက္ခုဘူတော ဉာဏဘူတော ဓမ္မဘူတော ဗြဟ္မဘူတော ဝတ္တာ ပဝတ္တာ အတ္ထဿ နိန္နေတာ အမတဿ ဒါတာ ဓမ္မဿာမီ တထာဂတော''တိ သတ္ထာရံ ထောမေတွာ ပုနပ္ပုနံ ထေရေဟိ ယာစိတော သတ္ထာရာ ဌပိတမာတိကာယ အတ္ထံ ဝိဘဇိတွာ ''အာကင်္ခမာနာ စ ပန တုမှေ အာယသ္မန္တော ဘဂဝန္တံယေဝ ဥပသင်္ကမိတွာ ဧတမတ္ထံ ပဋိပုစ္ဆေယျာထ ယထာ ဝေ သဗ္ဗညုတညာ

ဏေန သဒ္ဒိံ သံသန္ဒိယမာနံ သမေတိ ဂဏ္ဍေဟယ္ယာထ, နော စေ မာ ဂဏ္ဍဟိတ္ထာ''တိ ဣမိနာ အဓိပ္ပာယေန ''ယထာ တေ ဘဂဝတ ဗျာကရောတိ တထာ နံ ဓာရေယျာထာ''တိ ဝတ္ဝာ ဥဿ္ဒေသိ။

တေ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတ္ဝာ ပုစ္ဆိံသု။ သတ္ထာ ဒုက္ကထိတံ ကစ္စာနေနာတိ အဝတ္ဝာ သုဝဏ္ဏာလိင်္ဂံ ဥဿ္သာပေန္တော ဝိယ ဂီဝံ ဥန္နာမေတွ္ဝာ သုပုပ္ဖိတသတပတ္တသဿိရိကံ မဟာမုခံ ပူရေန္တော ဗ္ရဟ္မဿရံ နိစ္ဆာရေတွ္ဝာ သာဓု သာဓူတိ ထေရဿ သာဓုကာရံ ဒတွ္ဝာ ''ပဏ္ဍိတော, ဘိက္ခဝေ, မဟာကစ္စာနော, မဟာပညော ဘိက္ခဝေ မဟာကစ္စာနော, မံ စေပိ တုမ္ဟေ, ဘိက္ခဝေ, ဧတမတ္ထံ ပဋိပုစ္ဆေယျာထ, အဟမ္ပိ တံ ဧဝမေဝံ ဗျာကရေယျံ ယထာ တံ မဟာကစ္စာနေန ဗျာကတ''န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၀၅) အာဟ။

ဧဝံ သတ္ထာရာ အနုမောဒိတကာလတော ပဋ္ဌာယ စ ပန သကလံ သုတ္တံ ဗုဒ္ဓဘာသိတံ နာမ ဇာတံ။ **အာနန္ဒတ္ထေရာဒီဟိ** ဝိတ္ထာရိတသုတ္တေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧဝမေဝ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော သတ္တပ္ပကရဏာနိ ဒေသေန္တော ကထာဝတ္ထုံ ပတွ္ဝာ ဝုတ္တနယေန မာတိကံ ဌပေသိ။ ဌပေန္တော စ ပန ဣမံ အဒ္ဒသ –

မမ ပရိနိဗ္ဗာနတော အဋ္ဌာရသဝဿာဓိကာနံ ဒွိန္နံ ဝဿသတာနံ မတ္ထကေ **မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရော** နာမ ဘိက္ခု ဘိက္ခုသဟဿမဇ္ဈေ နိသိန္နော သကဝါဒေ ပဉ္စ သုတ္တသတာနိ ပရဝါဒေ ပဉ္စာတိ သုတ္တသဟဿံ သမောဓာနေတ္ဝာ ဒီဃနိကာယပ္ပမာဏံ ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏံ ဘာဇေဿတီတိ။

မောဂ္ဂလိပုတ္တတိဿတ္ထေရောပိ ဣမံ ပကရဏံ ဒေသေန္တော န အတ္တနော ဉာဏေန ဒေသေသိ, သတ္ထာရာ ပန ဒိန္နနယေန ဌပိတမာတိကာယ ဒေသေသိ။ ဣတိ သတ္ထာရာ ဒိန္နနယေန ဌပိတမာတိကာယ ဒေသိတတ္တာ သကလမ္ပေတံ ပကရဏံ ဗုဒ္ဓဘာသိတမေဝ ဇာတံ။ ဧဝံ ကထာဝတ္ထုနာ သဒ္ဓိံ သတ္တ ပကရဏာနိ အဘိဓမ္မော နာမ။

တတ္ထ **ဓမ္မသင်္ဂဏီပကရဏေ** စတဿော ဝိဘတ္တိယော – စိတ္တဝိဘတ္တိ ရူပဝိဘတ္တိ နိက္ခေပရာသိ အတ္ထုဒ္ဓာရောတိ။ တတ္ထ ကာမာဝစရကုသလတော အဋ္ဌ, အကုသလတော ဒွါဒသ, ကုသလဝိပါကတော သောဠသ, အကုသလဝိပါကတော သတ္တ, ကိရိယတော ဧကာဒသ; ရူပါဝစရကုသလတော ပဉ္စ, ဝိပါကတော ပဉ္စ, ကိရိယတော ပဉ္စ; အရူပါဝစရကုသလတော စတ္တာရိ, ဝိပါကတော စတ္တာရိ, ကိရိယတော စတ္တာရိ; လောကုတ္တရကုသလတော စတ္တာရိ, ဝိပါကတော စတ္တာရီတိ ဧကူနနဝုတိ စိတ္တာနိ စိတ္တဝိဘတ္တိ နာမ။ **စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍ**န္တိပိ တဿေဝ နာမံ။ တံ ဝါစနာမဂ္ဂတော အတိရေကဆဘာဏဝါရာ၊ ဝိတ္ထာရိယမာနံ ပန အနန္တမပရိမာဏံ ဟောတိ။

တဒနန္တရံ ဧကဝိဓေန ဒုဝိဓေနာတိအာဒိနာ နယေန မာတိကံ ဌပေတွ္ဝာ ဝိတ္ထာရေန ဝိဘဇိတွ္ဝာ ဒဿိတာ ရူပဝိဘတ္တိ နာမ။ **ရူပကဏ္ဍ**န္တိပိ တဿေဝ နာမံ။ တံ ဝါစနာမဂ္ဂတော အတိရေကဒွိဘာဏဝါရံ၊ ဝိတ္ထာရိယမာနံ ပန အနန္တမပရိမာဏံ ဟောတိ။

တဒနန္တရံ မူလတော ခန္ဓတော ဒွါရတော ဘူမိတော အတ္ထတော ဓမ္မတော နာမတော လိင်္ဂတောတိ ဧဝံ မူလာဒီဟိ နိက္ခိပိတွ္ဝာ ဒေသိတော နိက္ခေပရာသိ နာမ။ သော –

မူလတော ခန္ဓတော စာပိ၊ ဒွါရတော စာပိ ဘူမိတော။
အတ္ထတော ဓမ္မတော စာပိ၊ နာမတော စာပိ လိင်္ဂတော။
နိက္ခိပိတွ္ဝာ ဒေသိတတ္တာ၊ နိက္ခေပေါတိ ပဝုစ္စတိ။

နိက္ခေပကဏ္ဍန္တိပိ တဿေဝ နာမံ။ တံ ဝါစနာမဂ္ဂတော တိမတ္တဘာဏဝါရံ၊ ဝိတ္ထာရိယမာနံ ပန အနန္တမပရိမာဏံ ဟောတိ။

တဒနန္တရံ ပန တေပိဋကဿ ဗုဒ္ဓဝစနဿ အတ္ထုဒ္ဓါရဘူတံ ယာဝ သရဏဒုကာ နိက္ခိတ္တံ **အဋ္ဌကထာကဏ္ဍံ** နာမ။ ယတော မဟာပကရဏိယာ ဘိက္ခူ မဟာပကရဏေ ဂဏနစာရံ အသလ္လက္ခေန္တာ ဂဏနစာရံ သမာနေန္တိ။ တံ ဝါစနာမဂ္ဂတော ဒွိမတ္တဘာဏဝါရံ၊ ဝိတ္ထာရိယမာနံ ပန အနန္တမပရိမာဏံ ဟောတိ။

ကတိ သကလမ္ပိ ဓမ္မသင်္ဂဏီပကရဏံ တစနာမဂ္ဂတော အတိရေကတေရသမတ္တဘာဏဝါရံ၊ ဝိတ္ထာရိယမာနံ ပန အနန္တမပရိမာဏံ ဟောတိ။ ဝေမေတံ –

စိတ္တဝိဘတ္တိ ရူပဉ္စ၊ နိက္ခေပေ အတ္ထဇောတနာ။
ဂမ္ဘီရံ နိပုဏံ ဌာနံ၊ တမ္ပိ ဗုဒ္ဓေန ဒေသိတံ။

တဒနန္တရံ **ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏံ** နာမ။ တံ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေါ အာယတနဝိဘင်္ဂေါ ဓာတုဝိဘင်္ဂေါ သစ္စဝိဘင်္ဂေါ ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေါ ပစ္စယာကာရဝိဘင်္ဂေါ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂေါ သမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်္ဂေါ ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်္ဂေါ ဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဘင်္ဂေါ မဂ္ဂင်္ဂဝိဘင်္ဂေါ ဈာနဝိဘင်္ဂေါ အပ္ပမညာဝိဘင်္ဂေါ သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေါ ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂေါ ဉာဏဝိဘင်္ဂေါ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂေါ ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂေါတိ အဋ္ဌာရသဝိဓေန ဝိဘတ္တံ။

တတ္ထ ခန္ဓဝိဘင်္ဂေါ သုတ္တန္တဘာဇနီယအဘိဓမ္မဘာဇနီယပဉှပုစ္ဆကာနံ ဝသေန တိဓာ ဝိဘတ္တော။ သော တစနာမဂ္ဂတော ပဉ္စမတ္တဘာဏဝါရော, ဝိတ္ထာရိယမာနော ပန အနန္တော အပရိမာဏော ဟောတိ။ တတော ပရံ အာယတနဝိဘင်္ဂါဒယောပိ ဧတေဟေဝ တီဟိ နယေဟိ ဝိဘတ္တာ။ တေသု အာယတနဝိဘင်္ဂေါ တစနာမဂ္ဂတော အတိရေကဘာဏဝါရော, ဓာတုဝိဘင်္ဂေါ ဒွိမတ္တဘာဏဝါရော။ တထာ သစ္စဝိဘင်္ဂေါ။ ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ နတ္ထိ; တစနာမဂ္ဂတော ပနေသ အတိရေကဘာဏဝါရမတ္တော။ ပစ္စယာကာရဝိဘင်္ဂေါ ဆမတ္တဘာဏဝါရော, ပဉှပုစ္ဆကံ ပနေတ္ထ နတ္ထိ။ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂေါ အတိရေကဘာဏဝါရမတ္တော; တထာ သမ္မပ္ပဓာန ဣဒ္ဓိပါဒဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂဝိဘင်္ဂါ။ ဈာနဝိဘင်္ဂေါ ဒွိဘာဏဝါရမတ္တော, အပ္ပမညာဝိဘင်္ဂေါ အတိရေကဘာဏဝါရမတ္တော။ သိက္ခာပဒဝိဘင်္ဂေပိ သုတ္တန္တဘာဇနီယံ နတ္ထိ; တစနာမဂ္ဂတော ပနေသ အတိရေကဘာဏဝါရမတ္တော; တထာ ပဋိသမ္ဘိဒါဝိဘင်္ဂေါ။ ဉာဏဝိဘင်္ဂေါ ဒသဝိဓေန ဝိဘတ္တော; တစနာမဂ္ဂတော ပနေသ တိမတ္တဘာဏဝါရော။ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုဝိဘင်္ဂေါပိ ဒသဝိဓေန ဝိဘတ္တော; တစနာမဂ္ဂတော ပနေသ တိမတ္တဘာဏဝါရော။ ဓမ္မဟဒယဝိဘင်္ဂေါ တိဝိဓေန ဝိဘတ္တော; တစနာမဂ္ဂတော ပနေသ အတိရေကဒွိဘာဏဝါရမတ္တော။ သဗ္ဗေပိ ဝိတ္ထာရိယမာနာ အနန္တာ အပရိမာဏာ ဟောန္တိ။ ဧဝမေတံ ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏံ တစနာမဂ္ဂတော ပဉ္စတိံသမတ္တဘာဏဝါရံ; ဝိတ္ထာရတော ပန အနန္တမပရိမာဏံ ဟောတိ။

တဒနန္တရံ **ဓာတုကထာပကရဏံ** နာမ။ တံ သင်္ဂဟော အသင်္ဂဟော, သင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ, အသင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ, သင်္ဂဟိတေန သင်္ဂဟိတံ, အသင်္ဂဟိတေန အသင်္ဂဟိတံ; သမ္ပယောဂေါ ဝိပ္ပယောဂေါ, သမ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ, ဝိပ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တံ, သမ္ပယုတ္တေန သမ္ပယုတ္တံ, ဝိပ္ပယုတ္တေန ဝိပ္ပယုတ္တံ; သင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ; သမ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတံ, အသင်္ဂဟိတေန သမ္ပယုတ္တံ ဝိပ္ပယုတ္တံ, ဝိပ္ပယုတ္တေန သင်္ဂဟိတံ အသင်္ဂဟိတန္တိ စုဒ္ဒသဝိဓေန ဝိဘတ္တံ။ တံ တစနာမဂ္ဂတော အတိရေကဆဘာဏဝါရမတ္တံ, ဝိတ္ထာရိယမာနံ ပန အနန္တမပရိမာဏံ ဟောတိ။

တဒနန္တရံ **ပုဂ္ဂလပညတ္တိ** နာမ။ သာ "ခန္ဓပညတ္တိ အာယတနပညတ္တိ ဓာတုပညတ္တိ သစ္စပညတ္တိ ဣန္ဒြိယပညတ္တိ ပုဂ္ဂလပညတ္တီ"တိ ဆဗ္ဗိဓေန ဝိဘတ္တာ။ သာ တစနာမဂ္ဂတော အတိရေကပဉ္စဘာဏဝါရာ; ဝိတ္ထာရိယမာနာ ပန အနန္တာ အပရိမာဏာဝ ဟောတိ။

တဒနန္တရံ **ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏံ** နာမ။ တံ သကဝါဒေ ပဉ္စ သုတ္တသတာနိ ပရဝါဒေ ပဉ္စာတိ သုတ္တသဟဿံ သမောဓာနေတွာ ဝိဘတ္တံ။ တံ တစနာမဂ္ဂတော ဣဒါနိ ပောတ္ထကေ လိခိတံ အဂ္ဂဟေတွာ သင်္ဂီတိအာရောပိတနယေန ဒီဃနိကာယပ္ပမာဏံ, ဝိတ္ထာရိယမာနံ ပန အနန္တမပရိမာဏံ ဟောတိ။

တဒနန္တရံ **ယမကံ** နာမ။ တံ မူလယမကံ ခန္ဓယမကံ အာယတနယမကံ ဓာတုယမကံ သစ္စယမကံ သင်္ခါရယမကံ အနုသယယမကံ စိတ္တယမကံ ဓမ္မယမကံ ဣန္ဒြိယယမကန္တိ ဒသဝိဓေန ဝိဘတ္တံ။ တံ တစနာမဂ္ဂတော ဝီသဘာဏဝါရသတံ, ဝိတ္ထာရတော ပန အနန္တမပရိမာဏံ ဟောတိ။

တဒနန္တရံ **မဟာပကရဏံ** နာမ။ **ပဋ္ဌာန**န္တိပိ တဿေဝ နာမံ။ တံ ဟေတုပစ္စယော အာရမ္မဏပစ္စယော အဓိပတိပစ္စယော အနန္တရပစ္စယော သမနန္တရပစ္စယော သဟဇာတပစ္စယော အညမညပစ္စယော နိဿယပစ္စယော ဥပနိဿ

သယပစ္စယော ပုရေဇာတပစ္စယော ပစ္ဆာဇာတပစ္စယော အာသေဝနပစ္စယော ကမ္မပစ္စယော ဝိပါကပစ္စယော အာဟာရပစ္စယော ဣန္ဒြိယပစ္စယော ဈာနပစ္စယော မဂ္ဂပစ္စယော သမ္ပယုတ္တပစ္စယော ဝိပ္ပယုတ္တပစ္စယော အတ္ထိပစ္စယော နတ္ထိပစ္စယော ဝိဂတပစ္စယော အဝိဂတပစ္စယောတိ။ ပစ္စယဝသေန တာဝ စတုဝီသတိဝိဓေန ဝိဘတ္တံ။

ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ ပဋ္ဌာနံ သမာနေတဗ္ဗံ။ ကုသလတ္တိကာဒယော ဟိ ဒွါဝီသတိ တိကာ, နာမ ဟေတူ ဓမ္မာ နဟေတူ ဓမ္မာ။ပေ.။ သရဏာ ဓမ္မာ အရဏာ ဓမ္မာတိ ဣမေ သတံ ဒုကာ။ အပရေပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော ဓမ္မာ အဝိဇ္ဇာဘာဂိနော ဓမ္မာ။ပေ.။ ခယေ ဉာဏံ, အနုပ္ပာဒေ ဉာဏန္တိ ဒွါစတ္တာလီသ သုတ္တန္တိကဒုကာ နာမ။ တေသု ဒွါဝီသတိ တိကာ သတံ ဒုကာတိ အယံ အာဟစ္စဘာသိတာ ဇိနဝစနဘူတာ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေန ဒေသိတာ သတ္တန္နံ ပကရဏာနံ မာတိကာ နာမ။

အထာပရေ ဒွါစတ္တာလီသ သုတ္တန္တိကဒုကာ ကုတောပဘာဝိတာ ကေန ဌပိတာ ကေန ဒေသိတာတိ? **ဓမ္မသေနာပတိသာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပဘာဝိတာ,** တေန ဌပိတာ, တေန ဒေသိတာတိ။ ဣမေ ဌပေန္တော ပန ထေရော န သာမုက္ကံသိကေန အတ္တနော ဉာဏေန ဌပေသိ။ ဧကုတ္တရိယံ ပန ဧကနိပါတဒုကနိပါတသင်္ဂီတိ ဒသုတ္တရသုတ္တန္တေဟိ သမောဓာနေတွာ အာဘိဓမ္မိကတ္ထေရာနံ သုတ္တန္တံ ပတွာ အကိလမတ္ထံ ဌပိတာ။ တေ ပနေတေ ဧကသ္မိံ နိက္ခေပကဏ္ဍေယေဝ မတ္ထကံ ပါပေတွာ ဝိဘတ္တာ။ သေသဋ္ဌာနေသု ယာဝ သရဏဒုကာ အာဘိဓမ္မော ဝိဘတ္တော။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဟိ အနုလောမပဋ္ဌာနေ ဒွါဝီသတိ တိကေ နိဿာယ **တိကပဋ္ဌာနံ** နာမ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ သတံ ဒုကေ နိဿာယ **ဒုကပဋ္ဌာနံ** နာမ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တတော ပရံ ဒွါဝီသတိ တိကေ ဂဟေတွာ ဒုကသတေ ပက္ခိပိတွာ **ဒုကတိကပဋ္ဌာနံ** နာမ ဒဿိတံ။ တတော ပရံ ဒုကသတံ ဂဟေတွာ ဒွါဝီသတိယာ တိကေသု ပက္ခိပိတွာ **တိကဒုကပဋ္ဌာနံ** နာမ ဒဿိတံ။ တိကေ ပန တိကေသုယေဝ ပက္ခိပိတွာ **တိကတိကပဋ္ဌာနံ** နာမ ဒဿိတံ။ ဒုကေ စ ဒုကေသုယေဝ ပက္ခိပိတွာ **ဒုကဒုကပဋ္ဌာနံ** နာမ ဒဿိတံ။ ဧဝံ –

တိကဉ္စ ပဋ္ဌာနဝရံ ဒုကုတ္တမံ၊
ဒုကတိကဉ္စေဝ တိကဒုကဉ္စ။
တိကတိကဉ္စေဝ ဒုကဒုကဉ္စ၊
ဆ **အနုလောမမှိ** နယာ သုဂမ္ဘီရာတိ။ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၃၉)။

ပစ္စနီယပဋ္ဌာနေပိ ဒွါဝီသတိတိကေ နိဿာယ **တိကပဋ္ဌာနံ** နာမ။ ဒုကသတံ နိဿာယ **ဒုကပဋ္ဌာနံ** နာမ။ ဒွါဝီသတိတိကေ ဒုကသတေ ပက္ခိပိတွာ **ဒုကတိကပဋ္ဌာနံ** နာမ။ ဒုကသတံ ဒွါဝီသတိယာ တိကေသု ပက္ခိပိတွာ **တိကဒုကပဋ္ဌာနံ** နာမ။ တိကေ တိကေသုယေဝ ပက္ခိပိတွာ **တိကတိကပဋ္ဌာနံ** နာမ။ ဒုကေ ဒုကေသုယေဝ ပက္ခိပိတွာ **ဒုကဒုကပဋ္ဌာနံ** နာမာတိ ပစ္စနီယေပိ ဆဟိ နယေဟိ ပဋ္ဌာနံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တေန ဝုတ္တံ –

တိကဉ္စ ပဋ္ဌာနဝရံ ဒုကုတ္တမံ၊
ဒုကတိကဉ္စေဝ တိကဒုကဉ္စ။
တိကတိကဉ္စေဝ ဒုကဒုကဉ္စ၊
ဆ **ပစ္စနီယမှိ** နယာ သုဂမ္ဘီရာတိ။ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၄)။

တတော ပရံ အနုလောမပစ္စနီယေပိ ဧတေနေဝ ဥပါယေန ဆ နယာ ဒဿိတာ။ တေနာဟ –

တိကဉ္စ ပဋ္ဌာနဝရံ ဒုကုတ္တမံ၊
ဒုကတိကဉ္စေဝ တိကဒုကဉ္စ။
တိကတိကဉ္စေဝ ဒုကဒုကဉ္စ၊
ဆ **အနုလောမပစ္စနီယမှိ** နယာ သုဂမ္ဘီရာတိ။ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၈)။

တဒနန္တရံ ပစ္စနီယာနုလောမေပိ ဧတေဟေဝ ဆဟိ နယေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ တေနာဟ –

တိကဉ္စ ပဋ္ဌာနဝရံ ဒုကုတ္တမံ၊
ဒုကတိကဉ္စေဝ တိကဒုကဉ္စ။
တိကတိကဉ္စေဝ ဒုကဒုကဉ္စ၊
ဆ **ပစ္စနီယာနုလောမမှိ** နယာ သုဂမ္ဘီရာတိ။ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၅၂)။

ဧဝံ အနုလောမေ ဆ ပဋ္ဌာနာနိ, ပဋိလောမေ ဆ, အနုလောမပစ္စနီယေ ဆ, ပစ္စနီယာနုလောမေ ဆ ပဋ္ဌာနာနီတိ ဣဒံ စတုဝီသတိသမန္တပဋ္ဌာနသမောဓာနံ ပဋ္ဌာနံ မဟာပကရဏံ နာမ။

ဣဒါနိ ဣမဿ အဘိဓမ္မဿ ဂမ္ဘီရဘာဝဝိဇာနနတ္ထံ **စတ္တာရော သာဂရာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ – သံသာရသာဂရော, ဇလသာဂရော, နယသာဂရော, ဉာဏသာဂရောတိ။ တတ္ထ **သံသာရသာဂရော** နာမ –

ခန္ဓာနဉ္စ ပဋိပာဋိ၊ ဓာတုအာယတနာန စ။
အဗ္ဗောစ္ဆိန္နံ ဝတ္တမာနာ၊ သံသာရောတိ ပဝုစ္စတီတိ။

ဧဝံ ဝုတ္တံ သံသာရဝဋ္ဋံ။ သွာယံ ယသ္မာ ဣမေသံ သတ္တာနံ ဥပ္ပတ္တိယာ ပုရိမာ ကောဋိ န ပညာယတိ ဧတ္တကာနဉှိ ဝဿသတာနံ ဝါ ဝဿသဟဿာနံ ဝါ ဝဿသတသဟဿာနံ ဝါ, ကပ္ပသတာနံ ဝါ ကပ္ပသဟဿာနံ ဝါ ကပ္ပသတသဟဿာနံ ဝါ မတ္ထကေ သတ္တာ ဥပ္ပန္နာ, တတော ပုဗ္ဗေ နာဟေသုန္တိ ဝါ, အသုကဿ နာမ ရညော ကာလေ ဥပ္ပန္နာ, အသုကဿ ဗုဒ္ဓဿ ကာလေ ဥပ္ပန္နာ တတော ပုဗ္ဗေ နာဟေသုန္တိ ဝါ, အယံ ပရိစ္ဆေဒော နတ္ထိ; "ပုရိမာ, ဘိက္ခဝေ, ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာယ, ဣတော ပုဗ္ဗေ အဝိဇ္ဇာ နာဟောသိ အထ ပစ္ဆာ သမဘဝီ"တိ (အ. နိ. ၁၀.၆၁) ဣမိနာ ပန နယေန သံသာရသာဂရော အနမတဂ္ဂောဝ။

မဟာသမုဒ္ဒော ပန **ဇလသာဂရော** နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော စတုရာသီတိယောဇနသဟဿဂမ္ဘီရော။ တတ္ထ ဥဒကဿ အာဠှကသတေဟိ ဝါ အာဠှကသဟဿေဟိ ဝါ အာဠှကသတသဟဿေဟိ ဝါ ပမာဏံ နာမ နတ္ထိ ။ အထ ခော အသင်္ချေယျော အပ္ပမေယျော မဟာဥဒကက္ခန္ဓောတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ အယံ ဇလသာဂရော နာမ။

ကတမော **နယသာဂရော?** တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။ ဒွေပိ ဟိ တန္တိယော ပစ္စဝေက္ခန္တာနံ သဒ္ဓာသမ္ပန္နာနံ ပသာဒဗဟုလာနံ ဉာဏုတ္တရာနံ ကုလပုတ္တာနံ အနန္တံ ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကတမာ ဒွေ? ဝိနယဉ္စ အဘိဓမ္မဉ္စ။ ဝိနယဓရဘိက္ခူနဉှိ ဝိနယတန္တိံ ပစ္စဝေက္ခန္တာနံ ဒောသာနုရူပံ သိက္ခာပဒပညာပနံ နာမ – ဣမသ္မိံ ဒောသေ ဣမသ္မိံ ဝီတိက္ကမေ ဣဒံ နာမ ဟောတီတိ သိက္ခာပဒပညာပနံ – အညေသံ အဝိသယော, ဗုဒ္ဓာနမေဝ ဝိသယောတိ။ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မပေယျာလံ ပစ္စဝေက္ခန္တာနံ နီလပေယျာလံ ပစ္စဝေက္ခန္တာနံ သဉ္စရိတ္တပေယျာလံ ပစ္စဝေက္ခန္တာနံ အနန္တံ ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အာဘိဓမ္မိကဘိက္ခူနမ္ပိ ခန္ဓန္တရံ အာယတနန္တရံ ဓာတွန္တရံ ဣန္ဒြိယန္တရံ ဗလဗောဇ္ဈင်္ဂကမ္မဝိပာကန္တရံ ရူပာရူပပရိစ္ဆေဒံ သဏှသုခုမဓမ္မံ ဂဂနတလေ တာရကရူပါနိ ဂဏှန္တော ဝိယ ရူပါရူပဓမ္မေ ပဗ္ဗံ ပဗ္ဗံ ကောဋ္ဌာသံ ကောဋ္ဌာသံ ကတွာ ဝိဘဇန္တော ဒဿေသိ ဝတ နော သတ္ထာတိ အဘိဓမ္မတန္တိံ ပစ္စဝေက္ခန္တာနံ အနန္တံ ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဧဝံ ဥပ္ပတ္တိယာ ပနဿ ဣဒံ ဝတ္ထုပိ ဝေဒိတဗ္ဗံ – **မဟာဂတိဂမိယတိဿဒတ္တတ္ထေရော** ကိရ နာမ မဟာဗောဓိံ ဝန္ဒိဿာမီတိ ပရတီရံ ဂစ္ဆန္တော နာဝါယ ဥပရိတလေ နိသိန္နော မဟာသမုဒ္ဒံ ဩလောကေသိ။ အထဿ တသ္မိံ သမယေ နေဝ ပရတီရံ ပညာယိတ္ထ, န ဩရိမတီရံ, ဦမိဝေဂပ္ပဘေဒသမုဂ္ဂတဇလစုဏ္ဏပရိကိဏ္ဏော ပန ပသာရိတရဇတပဋ္ဋသုမနပုပ္ဖသန္ထရသဒိသော မဟာသမုဒ္ဒောဝ ပညာယိတ္ထ။ သော ကိံ နု ခော မဟာသမုဒ္ဒဿ ဦမိဝေဂော ဗလဝါ ဥဒာဟု စတုဝီသတိပ္ပဘေဒေ သမန္တပဋ္ဌာနေ နယမုခံ ဗလဝန္တိ စိန္တေသိ။ အထဿ မဟာသမုဒ္ဒေ ပရိစ္ဆေဒော ပညာယတိ – အယဉှိ ဟေဋ္ဌာ မဟာပထဝိယာ ပရိစ္ဆိန္နော, ဥပရိ အာကာသေန, ဧကတော စက္ကဝါဠပဗ္ဗတေန, ဧကတော ဝေလန္တေန ပရိစ္ဆိန္နော; သမန္တပဋ္ဌာနဿ ပန ပရိစ္ဆေဒော န ပညာယတီတိ သဏှသုခုမဓမ္မံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဗလဝပီတိ ဥပ္ပန္နာ။ သော ပီတိံ ဝိက္ခမ္ဘေတွာ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ ယထာနိသိန္နောဝ သဗ္ဗကိလေသေ ခေပေတွာ အဂ္ဂဖလေ အရဟတ္တေ ပတိဋ္ဌာယ ဥဒာနံ ဥဒာနေသိ –

အတ္ထေဝ ဂမ္ဘီရဂတံ သုဒုဒ္ဒသံ၊
သယံ အဘိညာယ သဟေတုသမ္ဘဝံ။
ယထာနုပုဗ္ဗံ နိခိလေန ဒေသိတံ၊
မဟေသိနာ ရူပဂတံဝ ပဿတီတိ။

အယံ နယသာဂရော နာမ။

ကတမော **ဉာဏသာဂရော?** သဗ္ဗညုတဉာဏံ ဉာဏသာဂရော နာမ။ အယံ သံသာရသာဂရော နာမ, အယံ ဇလသာဂရော နာမ, အယံ နယသာဂရော နာမာတိ ဟိ အညေန န သက္ကာ ဇာနိတုံ, သဗ္ဗညုတဉာဏေနေဝ သက္ကာ ဇာနိတုန္တိ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ဉာဏသာဂရော နာမ။ ဣမေသု စတူသု သာဂရေသု ဣမသ္မိံ ဌာနေ နယသာဂရော အဓိပ္ပေတော။ ဣမဉှိ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓာဝ ပဋိဝိဇ္ဈန္တိ။

အယမ္ပိ ဘဂဝါ ဗောဓိမူလေ နိသိန္နော ‘ဣမံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဣမံ ဝတ မေ ဓမ္မံ ဧသန္တဿ ဂဝေသန္တဿ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနိ စတ္တာရိ အသင်္ချေယျာနိ ဝီတိဝတ္တာနိ, အထ မေ ဣမသ္မိံ ပလ္လင်္ကေ နိသိန္နေန ဒိယဍ္ဍကိလေသသဟဿံ ခေပေတွာ အယံ ဓမ္မော ပဋိဝိဒ္ဓေါ’တိ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မံ ပစ္စဝေက္ခန္တော သတ္တာဟံ ဧကပလ္လင်္ကေန နိသီဒိ။ တတော ဥဋ္ဌာယ ‘ဣမသ္မိံ ဝတ မေ ပလ္လင်္ကေ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ပဋိဝိဒ္ဓ’န္တိ အနိမိသေဟိ စက္ခူဟိ သတ္တာဟံ ပလ္လင်္ကံ ဩလောကေန္တော အဋ္ဌာသိ။ တတော ဒေဝတာနံ ‘အဇ္ဇာပိ နူန သိဒ္ဓတ္ထဿ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ အတ္ထိ, ပလ္လင်္ကသ္မိဉှိ အာလယံ န ဝိဇဟတီ’တိ ပရိဝိတက္ကော ဥဒပါဒိ။

သတ္ထာ ဒေဝတာနံ ဝိတက္ကံ ဉတွာ တာဝဒေဝ တာသံ ဝိတက္ကဝူပသမနတ္ထံ ဝေဟာသံ အဗ္ဘုဂ္ဂန္တွာ ယမကပါဋိဟာရိယံ ဒဿေသိ။ မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကသ္မိဉှိ ကတပါဋိဟာရိယဉ္စ, ဉာတိသမာဂမေ ကတပါဋိဟာရိယဉ္စ, ပါထိကပုတ္တသမာဂမေ ကတပါဋိဟာရိယဉ္စ, သဗ္ဗံ ကဏ္ဍမ္ဗရုက္ခမူလေ ကတယမကပါဋိဟာရိယသဒိသမေဝ အဟောသိ။ ဧဝံ ယမကပါဋိဟာရိယံ ကတွာ ပလ္လင်္ကဿ ဌိတဋ္ဌာနဿ စ အန္တရေ အာကာသတော ဩရုယှ သတ္တာဟံ စင်္ကမိ။ ဣမေသု စ ဧကဝီသတိယာ ဒိဝသေသု ဧကဒိဝသေပိ သတ္ထု သရီရတော ရသ္မိယော န နိက္ခန္တာ။

စတုတ္ထေ ပန သတ္တာဟေ ပစ္ဆိမုတ္တရာယ ဒိသာယ ရတနဃရေ နိသီဒိ – ရတနဃရံ နာမ နေဝ သတ္တရတနမယံ ဂေဟံ။ သတ္တန္နံ ပန ပကရဏာနံ သမ္မသိတဋ္ဌာနံ ရတနဃရန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ – တတ္ထ ဓမ္မသင်္ဂဏိံ သမ္မသန္တဿာပိ သရီရတော ရသ္မိယော န နိက္ခန္တာ။ ဝိဘင်္ဂပ္ပကရဏံ ဓာတုကထံ ပုဂ္ဂလပညတ္တိံ ကထာဝတ္ထုပ္ပကရဏံ ယမကပ္ပကရဏံ သမ္မသန္တဿာပိ သရီရတော ရသ္မိယော န နိက္ခန္တာ။ ယဒါ ပန မဟာပကရဏံ ဩရုယှ ‘‘ဟေတုပစ္စယော အာရမ္မဏပစ္စယော။ပေ။ အဝိဂတပစ္စယော’’တိ သမ္မသနံ အာရဘိ, အထဿ စတုဝီသတိသမန္တပဋ္ဌာနံ သမ္မသန္တဿ ဧကန္တတော သဗ္ဗညုတဉာဏံ မဟာပကရဏေယေဝ ဩကာသံ လဘိ။ ယထာ ဟိ တိမိရပိင်္ဂလမဟာမစ္ဆော စတုရာသီတိယောဇနသဟဿဂမ္ဘီရေ မဟာသမုဒ္ဒေယေဝ ဩကာသံ လဘတိ, ဧဝမေဝ သဗ္ဗညုတဉာဏံ ဧကန္တတော မဟာပကရဏေယေဝ ဩကာသံ လဘိ။

သတ္ထု ဧဝံ လဒ္ဓောကာသေန သဗ္ဗညုတဉာဏေန ယထာသုခံ သဏှသုခုမဓမ္မံ သမ္မသန္တဿ သရီရတော နီလပီတလောဟိတောဒာတမဉ္ဇိဋ္ဌပဘဿရဝသေန ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော နိက္ခမိံသု။ ကေသမဿူဟိ စေဝ အက္ခီနဉ္စ နီလဋ္ဌာနေဟိ **နီလရသ္မိယော** နိက္ခမိံသု, ယာသံ ဝသေန ဂဂနတလံ အဉ္ဇနစုဏ္ဏသမောကိဏ္ဏံ ဝိယ ဥမာပုပ္ဖနီလုပ္ပလဒလသဉ္ဆန္နံ ဝိယ ဝီတိပတန္တမဏိတာလဝဏ္ဋံ ဝိယ သမ္ပသာရိတမေစကပဋံ ဝိယ စ အဟောသိ။

ဆဝိတော စေဝ အက္ခီနဉ္စ ပီတဋ္ဌာနေဟိ **ပီတရသ္မိယော** နိက္ခမိံသု; ယာသံ ဝသေန ဒိသာဘာဂါ သုဝဏ္ဏရသဓာရာဘိသိဉ္စမာနာ ဝိယ သုဝဏ္ဏပဋ္ဋပသာရိတာ ဝိယ ကုင်္ကုမစုဏ္ဏကဏိကာရပုပ္ဖသမ္ပရိကိဏ္ဏာ ဝိယ စ ဝိရောစိံသု။

မံသလောဟိတေဟိ စေဝ အက္ခီနဉ္စ ရတ္တဋ္ဌာနေဟိ **လောဟိတရသ္မိယော** နိက္ခမိံသု ယာသံ ဝသေန ဒိသာဘာဂါ စီနပိဋ္ဌစုဏ္ဏရဉ္ဇိတာ ဝိယ သုပက္ကလာခါရသသိဉ္စမာနာ ဝိယ ရတ္တကမ္ဗလပရိက္ခိတ္တာ ဝိယ ဇယသုမနပါရိဘဒ္ဒကဗန္ဓုဇီဝကကုသုမသမ္ပရိကိဏ္ဏာ ဝိယ စ ဝိရောစိံသု။

အဋ္ဌိဟိ စေဝ ဒန္တေဟိ စ အင်္ဂီနဥ္စ သေတဋ္ဌာနေဟိ **သြဒာတရသ္မိယော** နိက္ခမိံသု; ယာသံ ဝသေန ဒိသာဘာ က ရဇတဃဋေဟိ အာသိဥ္စမာနခီရဓာရာသမ္ပရိကိဏ္ဏာ ဝိယ သမ္ပသာရိတရဇတပဋ္ဋဝိတာနာ ဝိယ, ဝီတိပတန္တရဇတ တာလဝဏ္ဋာ ဝိယ, ကုန္ဒကုမုဒသိန္ဒုဝါရသုမနမလ္လိကာဒိကုသုမသဉ္ဆန္နာ ဝိယ စ ဝိရောစိံသု။

မဉ္ဇိဋ္ဌပဘဿရာ ပန တမှာ တမှာ သရီရပ္ပဒေသာ နိက္ခမိံသု။ ဣတိ တာ ဆဗ္ဗဏ္ဏရသ္မိယော နိက္ခမိတွာ တ ဃနမဟာပထဝိံ ဂဏှိံသု။

စတုနဟုတာဓိကဒွိယောဇနသတသဟဿဗဟလာ မဟာပထဝီ နိဒ္ဓန္တသုဝဏ္ဏပိဏ္ဍိ ဝိယ အဟောသိ။ အထ မဟာ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ဟေဋ္ဌာ ဥဒကံ ဂဏှိံသု။ ပထဝိသန္ဓာရကံ အဋ္ဌနဟုတာဓိကစတုယောဇနသတသဟဿဗဟလံ ဥဒ ကံ သုဝဏ္ဏကလသေဟိ အာသိဥ္စမာနဝိလီနသုဝဏ္ဏံ ဝိယ အဟောသိ။ ဥဒကံ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ ဝါတံ အဂ္ဂဟေသုံ။ ဆနဟု တာဓိကနဝယောဇနသတသဟဿဗဟလော ဝါတော သမုဿိတသုဝဏ္ဏက္ခန္ဓော ဝိယ အဟောသိ။ ဝါတံ ဝိနိဝိဇ္ဈိ တွာ ဟေဋ္ဌာ အဇဋာကာသံ ပက္ခန္ဒိံသု။

ဥပရိဘာဂေန ဥဂ္ဂန္တွာပိ စာတုမဟာရာဇိကေ ဂဏှိံသု။ တေ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ တာဝတိံသေ တတော ယာမေ တ တော တုသိတေ တတော နိမ္မာနရတီ တတော ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီ တတော နဝ ဗြဟ္မလောကေ တတော ဝေဟပ္ဖလေ တတော ပဉ္စ သုဒ္ဓာဝါသေ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ စတ္တာရော အာရုပ္ပေ ဂဏှိံသု။ စတ္တာရော စ အာရုပ္ပေ ဝိနိဝိဇ္ဈိတွာ အဇဋာကာသံ ပက္ခန္ဒိံသု။

တိရိယဘာဂေဟိ အနန္တာ လောကဓာတုယော ပက္ခန္ဒိံသု။ ဧတ္တကေသု ဌာနေသု စန္ဒမှိ စန္ဒပ္ပဘာ နတ္ထိ, သူရိ ယေ သူရိယပ္ပဘာ နတ္ထိ, တာရကရူပေသု တာရကရူပပ္ပဘာ နတ္ထိ, ဒေဝတာနံ ဥယျာနဝိမာနကပ္ပရုက္ခေသု စေဝ သရီရေ သု စ အာဘရဏေသု စာတိ သဗ္ဗတ္ထ ပဘာ နတ္ထိ။ တိသဟဿိမဟာသဟဿိလောကဓာတုယာ အာလောကဖရဏသမ တ္ထော မဟာဗြဟ္မာပိ သူရိယုဂ္ဂမနေ ခဇ္ဇောပနကော ဝိယ အဟောသိ။ စန္ဒသူရိယတာရကရူပဒေဝတုယျာနဝိမာနက ပ္ပရုက္ခာနံ ပရိစ္ဆေဒမတ္တကမေဝ ပညာယိတ္ထ။ ဧတ္တကံ ဌာနံ ဗုဒ္ဓရသ္မီဟိယေဝ အဇ္ဈောတ္ထဋံ အဟောသိ။ အယဉ္စ နေဝ ဗုဒ္ဓာနံ အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိ, န ဘာဝနာမယိဒ္ဓိ။ သဏှသုခုမဓမ္မံ ပန သမ္မသတော လောကနာထဿ လောဟိတံ ပသီဒိ, ဝတ္ထုရူပံ ပသီဒိ, ဆဝိဝဏ္ဏော ပသီဒိ။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဝဏ္ဏဓာတု သမန္တာ အသီတိဟတ္ထမတ္တေ ပဒေသေ နိစ္စလာဝ အ ဋ္ဌာသိ။ ဣမိနာ နီဟာရေန သတ္တာဟံ သမ္မသိ။

သတ္တ ရတ္တိန္ဒိဝါနိ သမ္မသိတဓမ္မော ကိတ္တကော အဟောသီတိ? အနန္တော အပရိမာဏော အဟောသိ။ အယံ တာဝ မနသာဒေသနာ နာမ။ သတ္ထာ ပန ဧဝံ သတ္တာဟံ မနသာ စိန္တိတဓမ္မံ ဝစီဘေဒံ ကတွာ ဒေသေန္တော ဝဿ သတေနပိ ဝဿသဟဿေနပိ ဝဿသတသဟဿေနပိ မတ္ထကံ ပာပေတွာ ဒေသေတုံ န သက္ကောတီတိ န ဝတ္ တဗ္ဗံ။ အပရဘာဂေပိ ဟိ တထာဂတော တာဝတိံသဘဝနေ ပါရိစ္ဆတ္တကမူလေ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယံ ဒသသဟဿ စက္ကဝါဠဒေဝတာနံ မဇ္ဈေ နိသိန္နော မာတရံ ကာယသက္ခိံ ကတွာ ကုသလာ ဓမ္မာ, အကုသလာ ဓမ္မာ, အဗျာက တာ ဓမ္မာတိ ဓမ္မံ ဒေသေန္တော သတဘာဂေန သဟဿဘာဂေန သတသဟဿဘာဂေန ဓမ္မန္တရာ ဓမ္မန္တရံ သင် ကမိတွာ သင်္ကမိတွာဝ ဒေသေသိ။ တယော မာသေ နိရန္တရံ ပဝတ္တိတဒေသနာ ဝေဂေန ပဝတ္တာ အာကာသဂင်္ဂါ ဝိယ အဓောမုခဌပိတဥဒကဃဋာ နိက္ခန္တဥဒကဓာရာ ဝိယ စ ဟုတွာ အနန္တာ အပရိမာဏာ အဟောသိ။

ဗုဒ္ဓာနဉှိ ဘတ္တာနုမောဒနကာလေပိ ထောကံ ဝဍ္ဎေတွာ အနုမောဒေန္တာနံ ဒေသနာ ဒီဃမဇ္ဈိမနိကာယပ္ပမာဏာ ဟောတိ။ ပစ္ဆာဘတ္တံ ပန သမ္ပတ္တပရိသာယ ဓမ္မံ ဒေသေန္တာနံ ဒေသနာ သံယုတ္တအင်္ဂုတ္တရိကဒွေမဟာနိကာ ယပ္ပမာဏာဝ ဟောတိ။ ကသ္မာ? ဗုဒ္ဓာနဉှိ ဘဝင်္ဂပရိဝတ္တော လဟုကော ဒန္တာဝရဏံ သုဖုသိတံ မုခါဒာနံ သိလိဋ္ဌံ ဇိဝှာ မုဒုကာ သရော မဓုရော ဝစနံ လဟုပရိဝတ္တံ။ တသ္မာ တံ မုဟုတ္တံ ဒေသိတဓမ္မောပိ ဧတ္တကော ဟောတိ။ တေမာ သံ ဒေသိတဓမ္မော ပန အနန္တော အပရိမာဏောယေဝ။

အာနန္ဒတ္ထေရော ဟိ ဗဟုဿုတော တိပိဋကဓရော ပဉ္စဒသ ကထာသဟဿာနိ သဋ္ဌိ ပဒသဟဿာနိ လတာပု ပ္ဖာနိ အာကမုန္တော ဝိယ ဌိတပဒေနေဝ ဌတွာ ဂဏှာတိ ဝါ ဝါစေတိ ဝါ ဒေသေတိ ဝါ။ ဧတ္တကော ထေရဿ ဧ ကော ဥဒ္ဒေသမဂ္ဂေါ နာမ ဟောတိ။ ထေရဿ ဟိ အနုပဒံ ဥဒ္ဒေသံ ဒဒမာနော အညော အတုံ န သက္ကောတိ, န သမ္မာပု

ဏာတိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓောဝ သမ္ပာပုဏေယျ။ ဧဝံ အဓိမတ္တသတိမာ အဓိမတ္တဂတိမာ အဓိမတ္တဓိတိမာ သာဝကော သတ္ထာရာ တေမာသံ ဣမိနာ နီဟာရေန ဒေသိတဒေသနံ ဝဿသတံ ဝဿသဟဿံ ဥဂ္ဂဏှန္တောပိ မတ္ထကံ ပါပေတုံ န သက္ကောတိ။

ဧဝံ တေမာသံ နိရန္တရံ ဒေသေန္တဿ ပန တထာဂတဿ ကဗဠီကာရာဟာရပ္ပဋိဗဒ္ဓံ ဥပါဒိန္နကသရီရံ ကထံ ယာပေသီတိ? ပဋိဇဂ္ဂနေနေဝ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ သော သော ကာလော သုဝဝတ္ထိတော သုပရိစ္ဆိန္နော သုပစ္စက္ခော။ တသ္မာ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေန္တောဝ မနုဿလောကေ ကာလံ ဩလောကေတိ။ သော ဘိက္ခာစာရဝေလံ သလ္လက္ခေတွာ နိမ္မိတဗုဒ္ဓံ မာပေတွာ 'ဣမဿ စီဝရဂ္ဂဟဏံ ပတ္တဂ္ဂဟဏံ သရကုတ္တိ အာကပ္ပော စ ဧဝရူပေါ နာမ ဟောတု, ဧတ္တကံ နာမ ဓမ္မံ ဒေသေတူ'တိ အဓိဋ္ဌာယ ပတ္တစီဝရမာဒါယ အနောတတ္တဒဟံ ဂစ္ဆတိ။ ဒေဝတာ နာဂလတာဒန္တကဋ္ဌံ ဒေန္တိ။ တံ ခါဒိတွာ အနောတတ္တဒဟေ သရီရံ ပဋိဇဂ္ဂိတွာ မနောသိလာတလေ ဌိတော သုရတ္တဒုပဋ္ဋံ နိဝါသေတွာ စီဝရံ ပါရုပိတွာ စာတုမဟာရာဇဒတ္တိယံ သေလမယံ ပတ္တံ အာဒါယ ဥတ္တရကုရုံ ဂစ္ဆတိ။ တတော ပိဏ္ဍပါတံ အာဟရိတွာ အနောတတ္တဒဟတီရေ နိသိန္နော တံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ဒိဝါဝိဟာရာယ စန္ဒနဝနံ ဂစ္ဆတိ။

ဓမ္မသေနာပတိသာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ တတ္ထ ဂန္တွာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဝတ္တံ ကတွာ ဧကမန္တံ နိသီဒတိ။ အထဿ သတ္ထာ နယံ ဒေတိ။ 'သာရိပုတ္တ, ဧတ္တကော ဓမ္မော မယာ ဒေသိတော'တိ အာစိက္ခတိ။ ဧဝံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေ နယံ ဒေန္တေ ပဋိသမ္ဘိဒါပ္ပတ္တဿ အဂ္ဂသာဝကဿ ဝေလန္တေ ဌတွာ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ ဒဿိတသမုဒ္ဒသဒိသံ နယအနံ ဟောတိ။ ထေရဿာပိ နယသတေန နယသဟဿေန နယသတသဟဿေန ဘဂဝတာ ဒေသိတဓမ္မော ဥပဋ္ဌာတိယေဝ။

သတ္ထာ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေတုံ ကာယ ဝေလာယ ဂစ္ဆတီတိ? သာဝတ္ထိဝါသီနံ ကုလပုတ္တာနံ သမ္ပတ္တာနံ ဓမ္မဒေသနဝေလာ နာမ အတ္ထိ, တာယ ဝေလာယ ဂစ္ဆတိ။ ဓမ္မံ ဒေသေတွာ ဂစ္ဆန္တံ ဝါ အာဂစ္ဆန္တံ ဝါ ကေ ဇာနန္တိ ကေ န ဇာနန္တီတိ? မဟေသက္ခာ ဒေဝတာ ဇာနန္တိ, အပ္ပေသက္ခာ ဒေဝတာ န ဇာနန္တိ။ ကသ္မာ န ဇာနန္တီတိ? သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဝါ နိမ္မိတဗုဒ္ဓဿ ဝါ ရသ္မိအာဒီသု နာနတ္တာဘာဝါ။ ဥဘိန္နမ္ပိ ဟိ တေသံ ရသ္မီသု ဝါ သရေသု ဝါ ဝစနေသု ဝါ နာနတ္တံ နတ္ထိ။

သာရိပုတ္တတ္ထေရောပိ သတ္ထာရာ ဒေသိတံ ဒေသိတံ ဓမ္မံ အာဟရိတွာ အတ္တနော သဒ္ဓိဝိဟာရိကာနံ ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုသတာနံ ဒေသေသိ။ တေသံ အယံ ပုဗ္ဗယောဂေါ – တေ ကိရ ကဿပဒသဗလဿ ကာလေ ခုဒ္ဒကဝဂ္ဂုလိယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တာ ပဗ္ဘာရေ ဩလမ္ဗန္တာ ဒွိန္နံ အာဘိဓမ္မိကဘိက္ခူနံ အဘိဓမ္မံ သဇ္ဈာယန္တာနံ သရေ နိမိတ္တံ ဂဟေတွာ ကဏှပက္ခသုက္ကပက္ခေ အဇာနိတွာပိ သရေ နိမိတ္တဂ္ဂဟမတ္တကေနေဝ ကာလံ ကတွာ ဒေဝလောကေ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ ဧကံ ဗုဒ္ဓန္တရံ ဒေဝလောကေ ဝသိတွာ တသ္မိံ ကာလေ မနုဿလောကေ နိဗ္ဗတ္တာ ယမကပါဋိဟာရိယေ ပသီဒိတွာ ထေရဿ သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိံသု။ ထေရော သတ္ထာရာ ဒေသိတံ ဒေသိတံ ဓမ္မံ အာဟရိတွာ တေသံ ဒေသေသိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ အဘိဓမ္မဒေသနာပရိယောသာနဉ္စ တေသံ ဘိက္ခူနံ သတ္တပ္ပကရဏဥဂ္ဂဏှဏဉ္စ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ အဟောသိ။

အဘိဓမ္မေ ဝါစနာမဂ္ဂေါ နာမ **သာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပဘဝေါ**။ မဟာပကရဏေ ဂဏနစာရောပိ ထေရေနေဝ ဌပိတော။ ထေရော ဟိ ဣမိနာ နီဟာရေန ဓမ္မန္တရံ အမက္ခေတွာဝ သုခံ ဂဟေတုံ ဓာရေတုံ ပရိယာပုဏိတုံ ဝါစေတုဉ္စ ပဟောတီတိ ဂဏနစာရံ ဌပေသိ။ ဧဝံ သန္တေ ထေရောဝ ပဌမတရံ အာဘိဓမ္မိကော ဟောတီတိ? န ဟောတိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါဝ ပဌမတရံ အာဘိဓမ္မိကော။ သော ဟိ နံ မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကေ နိသီဒိတွာ ပဋိဝိဇ္ဈိ။ ဗုဒ္ဓေါ ဟုတွာ စ ပန သတ္တာဟံ ဧကပလ္လင်္ကေန နိသိန္နော ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ –

“ယဒါ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊
အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။
အထဿ ကင်္ခါ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာ၊
ယတော ပဇာနာတိ သဟေတုဓမ္မံ။

‘‘ယဒာ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊
အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။
အထဿ ကင်္ခာ ဝပယန္တိ သဗ္ဗာ၊
ယတော ခယံ ပစ္စယာနံ အဝေဒီ။

‘‘ယဒာ ဟဝေ ပါတုဘဝန္တိ ဓမ္မာ၊
အာတာပိနော ဈာယတော ဗြာဟ္မဏဿ။
ဝိဓူပယံ တိဋ္ဌတိ မာရသေနံ၊
သူရိယောဝ ဩဘာသယမန္တလိက္ခ’’န္တိ။ (မဟာဝ. ၁-၃; ဥဒါ. ၁-၃)။

ဣဒံ **ပဌမဗုဒ္ဓဝစနံ** နာမ။ ဓမ္မပဒဘာဏကာ ပန –

‘‘အနေကဇာတိသံသာရံ၊ သန္ဓာဝိဿံ အနိဗ္ဗိသံ။
ဂဟကာရံ ဂဝေသန္တော၊ ဒုက္ခာ ဇာတိ ပုနပ္ပုနံ။

‘‘ဂဟကာရက ဒိဋ္ဌောသိ၊ ပုန ဂေဟံ န ကာဟသိ။
သဗ္ဗာ တေ ဖာသုကာ ဘဂ္ဂါ၊ ဂဟကူဋံ ဝိသင်္ခတံ။
ဝိသင်္ခါရဂတံ စိတ္တံ၊ တဏှာနံ ခယမဇ္ဈဂါ’’တိ။ (ဓ. ပ. ၁၅၃-၁၅၄)။

ဣဒံ **ပဌမဗုဒ္ဓဝစနံ** နာမာတိ ဝဒန္တိ။

ယမကသာလာနမန္တရေ နိပန္နေန ပရိနိဗ္ဗာနသမယေ ‘‘ဟန္ဒ ဒါနိ, ဘိက္ခဝေ, အာမန္တယာမိ ဝေါ, ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ, အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထာ’’တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၁၈) ဝုတ္တဝစနံ **ပစ္ဆိမဗုဒ္ဓဝစနံ** နာမ။

ဥဘိန္နမန္တရေ ပဉ္စစတ္တာလီသ ဝဿာနိ ပုပ္ဖဒါမံ ဂန္ထေန္တေန ဝိယ, ရတနာဝလိံ အာဝုနန္တေန ဝိယ, စ ကထိတော အမတပ္ပကာသနော သဒ္ဓမ္မော **မဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစနံ** နာမ။

တံ သဗ္ဗမ္ပိ သင်္ဂယှမာနံ ပိဋကတော **တီဏိ ပိဋကာနိ** ဟောန္တိ, နိကာယတော **ပဉ္စ နိကာယာ,** အင်္ဂတော **နဝင်္ဂါနိ,** ဓမ္မက္ခန္ဓတော **စတုရာသီတိဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနိ**။ ကထံ? သဗ္ဗမ္ပိ ဟေတံ ပိဋကတော ဝိနယပိဋကံ သုတ္တန္တပိဋကံ အဘိဓမ္မပိဋကန္တိ တိပ္ပဘေဒမေဝ ဟောတိ။ တတ္ထ ဥဘယာနိ ပါတိမောက္ခာနိ ဒွေ ဝိဘင်္ဂါ ဒွာဝီသတိ ခန္ဓကာ သောဠသ ပရိဝါရာတိ ဣဒံ **ဝိနယပိဋကံ** နာမ။ ဗြဟ္မဇာလာဒိစတုတ္တိံသသုတ္တသင်္ဂဟော ဒီဃနိကာယော။ မူလပရိယာယသုတ္တာဒိဒိယဍ္ဎသတဒွေသုတ္တသင်္ဂဟော မဇ္ဈိမနိကာယော။ ဩဃတရဏသုတ္တာဒိသတ္တသုတ္တသဟဿသတ္တသတဒွာသဋ္ဌိသုတ္တသင်္ဂဟော သံယုတ္တနိကာယော။ စိတ္တပရိယာဒါနသုတ္တာဒိနဝသုတ္တသဟဿပဉ္စသတသတ္တပညာသသုတ္တသင်္ဂဟော အင်္ဂုတ္တရနိကာယော။ ခုဒ္ဒကပါဌဓမ္မပဒဥဒါနဣတိဝုတ္တကသုတ္တနိပါတဝိမာနဝတ္ထုပေတဝတ္ထုထေရဂါထာထေရီဂါထာဇာတကနိဒ္ဒေသပဋိသမ္ဘိဒါအပဒါနဗုဒ္ဓဝံသစရိယာပိဋကဝသေန ပန္နရသပ္ပဘေဒေါ ခုဒ္ဒကနိကာယောတိ ဣဒံ **သုတ္တန္တပိဋကံ** နာမ။ ဓမ္မသင်္ဂဏီအာဒီနိ သတ္တ ပကရဏာနိ **အဘိဓမ္မပိဋကံ** နာမ။ တတ္ထ –

ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ၊ ဝိနယနတော စေဝ ကာယဝါစာနံ။
ဝိနယတ္ထဝိဒူဟိ အယံ၊ ဝိနယော ဝိနယောတိ အက္ခာတော။

ဝိဝိဓာ ဟိ ဧတ္ထ ပဉ္စဝိဓပါတိမောက္ခုဒ္ဒေသပါရာဇိကာဒိသတ္တအာပတ္တိက္ခန္ဓမာတိကာဝိဘင်္ဂါဒိပ္ပဘေဒါ နယာ ဝိသေသဘူတာ စ ဒဠှီကမ္မသိထိလကရဏပ္ပယောဇနာ အနုပညတ္တိနယာ။ ကာယိကဝါစသိကအဇ္ဈာစာရနိသေဓနတော စေသ ကာယံ ဝါစဉ္စ ဝိနေတိ။ တသ္မာ ဝိဝိဓနယတ္တာ ဝိသေသနယတ္တာ ကာယဝါစာနဉ္စ ဝိနယနတော အယံ ဝိနယော ဝိနယောတိ အက္ခာတော။ တေနေတမေတဿ ဝစနတ္ထကောသလ္လတ္ထံ ဝုတ္တံ –

‘‘ဝိဝိဓဝိသေသနယတ္တာ ၊ ဝိနယနတော စေဝ ကာယဝါစာနံ။
ဝိနယတ္ထဝိဒူဟိ အယံ၊ ဝိနယော ဝိနယောတိ အက္ခာတော’’တိ။

ဣတရံ ပန –

အတ္ထာနံ သူစနတော၊ သုဝုတ္တတော သဝနတောထ သူဒနတော။
သုတ္တာဏာ သုတ္တသဘာဂတော စ ‘သုတ္တ’န္တိ အက္ခာတံ။

တဉှိ အတ္တတ္ထပရတ္ထာဒိဘေဒေ အတ္ထေ သူစေတိ။ သုဝုတ္တာ စေတ္ထ အတ္ထာ ဝေနေယျဇ္ဈာသယာနု လောမေန ဝုတ္တတ္တာ။ သဝတိ စေတံ အတ္ထေ, သဿမိဝ ဖလံ, ပသဝတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သူဒတိ စေတံ, ဓေနု ဝိယ ခီရံ, ပဂ္ဃရတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုဋ္ဌု စ နေ တာယတိ ရက္ခတီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သုတ္တသဘာဂဉ္စေတံ။ ယထာ ဟိ တစ္ဆကာနံ သုတ္တံ ပမာဏံ ဟောတိ ဧဝမေတမ္ပိ ဝိညူနံ။ ယထာ စ သုတ္တေန သင်္ဂဟိတာနိ ပုပ္ဖာနိ န ဝိကိရိယန္တိ န ဝိဒ္ဓံသိယန္တိ ဧဝမေတေန သင်္ဂဟိတာ အတ္ထာ။ တေနေတမေတဿ ဝစနတ္ထကောသလ္လတ္ထံ ဝုတ္တံ –

‘‘အတ္ထာနံ သူစနတော၊ သုဝုတ္တတော သဝနတောထ သူဒနတော။
သုတ္တာဏာ သုတ္တသဘာဂတော စ သုတ္တန္တိ အက္ခာတ’’န္တိ။

အဘိဓမ္မဿ ဝစနတ္ထော ဝုတ္တောယေဝ။ အပရော နယော –

ယံ ဧတ္ထ ဝုဍ္ဎိမန္တော၊ သလက္ခဏာ ပူဇိတာ ပရိစ္ဆိန္နာ။
ဝုတ္တာဓိကာ စ ဓမ္မာ၊ အဘိဓမ္မော တေန အက္ခာတော။

အယဉှိ အဘိသဒ္ဒော ဝုဍ္ဎိလက္ခဏပူဇိတပရိစ္ဆိန္နာဓိကေသု ဒိဿတိ။ တထာ ဟေသ ‘‘ဗာဠှာ မေ ဒုက္ခာ ဝေဒနာ အဘိက္ကမန္တိ, နော ပဋိက္ကမန္တိ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၃၈၄; သံ. နိ. ၅.၁၉၅) ဝုဍ္ဎိယံ အာဂတော။ ‘‘ယာ တာ ရ တ္တိယော အဘိညာတာ အဘိလက္ခိတာ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၄၉) လက္ခဏေ။ ‘‘ရာဇာဘိရာဇာ မနုဇိန္ဒော’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၃၉၉; သု. နိ. ၅၅၈) ပူဇိတေ။ ‘‘ပဋိဗလော ဝိနေတုံ အဘိဓမ္မေ အဘိဝိနယေ’’တိအာဒီသု (မဟာဝ. ၈၅) ပရိစ္ဆိန္နေ; အညမညသင်္ကရဝိရဟိတေ ဓမ္မေ စ ဝိနယေ စာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ‘‘အဘိက္ကန္တေန ဝဏ္ဏေနာ’’တိအာဒီသု (ဝိ. ဝ. ၇၅) အဓိကေ။

ဧတ္ထ စ ‘‘ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတိ’’တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၆၃ အာဒယော) နယေန ဝုဍ္ဎိမန္တောပိ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ။ ‘‘ရူပာရမ္မဏံ ဝါ သဒ္ဒါရမ္မဏံ ဝါ’’တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁) နယေန အာရမ္မဏာဒီဟိ လက္ခဏီယတ္တာ သလက္ခဏာပိ။ ‘‘သေက္ခာ ဓမ္မာ, အသေက္ခာ ဓမ္မာ, လောကုတ္တရာ ဓမ္မာ’’တိအာဒိနာ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၁; ဒုကမာတိကာ ၁၂) နယေန ပူဇိတာပိ; ပူဇာရဟာတိ အဓိပ္ပာယော။ ‘‘ဖဿော ဟောတိ, ဝေဒနာ ဟောတီ’’တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁) နယေန သဘာဝပရိစ္ဆိန္နတ္တာ ပရိစ္ဆိန္နာပိ။ ‘‘မဟဂ္ဂတာ ဓမ္မာ, အပ္ပမာဏာ ဓမ္မာ, အနုတ္တရာ ဓမ္မာ’’တိအာဒိနာ (ဓ. သ. တိကမာတိကာ ၁၂; ဒုကမာတိကာ ၉၉) နယေန အဓိကာပိ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ။ တေနေတမေတဿ ဝစနတ္ထကောသလ္လတ္ထံ ဝုတ္တံ –

‘‘ယံ ဧတ္ထ ဝုဍ္ဎိမန္တော၊ သလက္ခဏာ ပူဇိတာ ပရိစ္ဆိန္နာ။
ဝုတ္တာဓိကာ စ ဓမ္မာ၊ အဘိဓမ္မော တေန အက္ခာတော’’တိ။

ယံ ပနေတ္ထ အဝိသိဋ္ဌံ, တံ –

ပိဋကံ ပိဋကတ္ထဝိဒူ၊ ပရိယတ္တိဗ္ဘာဇနတ္ထတော အာဟု။
တေန သမောဓာနေတွာ၊ တယောပိ ဝိနယာဒယော ဉေယျာ။

ပရိယတ္တိပိ ဟိ "မာ ပိဋကသမ္ပဒါနေန"တိအာဒီသု (အ. နိ. ၃.၆၆) ပိဋကန္တိ ဝုစ္စတိ။ "အထ ပုရိသော အာဂစ္ဆေယျ ကုဒါလပိဋကံအာဒါယာ"တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၂၈; အ. နိ. ၃.၇၀) ယံကိဉ္စိ ဘာဇနမ္ပိ။ တသ္မာ ပိဋကံ ပိဋကတ္ထဝိဒူ ပရိယတ္တိဘာဇနတ္ထတော အာဟု။

ဣဒါနိ **တေန သမောဓာနေတွာ တယောပိ ဝိနယာဒယော ဉေယျာ** တိ။ တေန ဧဝံ ဒုဝိဓတ္ထေန ပိဋကသဒ္ဒေန သဟ သမာသံ ကတွာ ဝိနယော စ သော ပိဋကဉ္စ ပရိယတ္တိဘာဝတော, တဿ တဿ အတ္ထဿ ဘာဇနတော စာတိ ဝိနယပိဋကံ။ ယထာဝုတ္တေနေဝ နယေန သုတ္တန္တဉ္စ တံ ပိဋကဉ္စာတိ သုတ္တန္တပိဋကံ။ အဘိဓမ္မော စ သော ပိဋကဉ္စာတိ အဘိဓမ္မပိဋကန္တိ ဧဝမေတေ တယောပိ ဝိနယာဒယော ဉေယျာ။

ဧဝံ ဉတွာ စ ပုနပိ တေသွေဝ ပိဋကေသု နာနပ္ပကာရကောသလ္လတ္ထံ –

> ဒေသနာသာသနကထာဘေဒံ တေသု ယထာရဟံ။
> သိက္ခာပဟာနဂမ္ဘီရဘာဝဉ္စ ပရိဒီပယေ။
> ပရိယတ္တိဘေဒံ သမ္ပတ္တိံ ဝိပတ္တိဉ္စာပိ ယံ ယဟိံ။
> ပာပုဏာတိ ယထာ ဘိက္ခု တမ္ပိ သဗ္ဗံ ဝိဘာဝယေ။

တတြာယံ ပရိဒီပနာ ဝိဘာဝနာ စ – ဧတာနိ ဟိ တီဏိ ပိဋကာနိ ယထာက္ကမံ အာဏာဝေါဟာရပရမတ္ထဒေသနာ, ယထာပရာဓယထာနုလောမယထာဓမ္မသာသနာနိ, သံဝရာသံဝရဒိဋ္ဌိဝိနိဝေဌနနာမရူပပရိစ္ဆေဒကထာတိ စ ဝုစ္စန္တိ။

ဧတ္ထ ဟိ ဝိနယပိဋကံ အာဏာရဟေန ဘဂဝတာ အာဏာဗာဟုလ္လတော ဒေသိတတ္တာ **အာဏာဒေသနာ;** သုတ္တန္တပိဋကံ ဝေါဟာရကုသလေန ဘဂဝတာ ဝေါဟာရဗာဟုလ္လတော ဒေသိတတ္တာ **ဝေါဟာရဒေသနာ;** အဘိဓမ္မပိဋကံ ပရမတ္ထကုသလေန ဘဂဝတာ ပရမတ္ထဗာဟုလ္လတော ဒေသိတတ္တာ **ပရမတ္ထဒေသနာ** တိ ဝုစ္စတိ။

တထာ ပဌမံ ယေ တေ ပစုရာပရာဓာ သတ္တာ တေ ယထာပရာဓံ ဧတ္ထ သာသိတာတိ **ယထာပရာဓသာသနံ;** ဒုတိယံ အနေကဇ္ဈာသယာနုသယစရိယာဓိမုတ္တိကာ သတ္တာ ယထာနုလောမံ ဧတ္ထ သာသိတာတိ **ယထာနုလောမသာသနံ;** တတိယံ ဓမ္မပုဉ္ဇမတ္တေ 'အဟံ မမာ'တိ သညိနော သတ္တာ ယထာဓမ္မံ ဧတ္ထ သာသိတာတိ **ယထာဓမ္မသာသန**န္တိ ဝုစ္စတိ။

တထာ ပဌမံ အဇ္ဈာစာရပဋိပက္ခဘူတော သံဝရာသံဝရော ဧတ္ထ ကထိတောတိ **သံဝရာသံဝရကထာ;** သံဝရာသံဝရောတိ ခုဒ္ဒကော စေဝ မဟန္တော စ သံဝရာသံဝရော, ကမ္မာကမ္မံ ဝိယ စ ဖလာဖလံ ဝိယ စ; ဒုတိယံ ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိပဋိပက္ခဘူတာ ဒိဋ္ဌိဝိနိဝေဌနာ ဧတ္ထ ကထိတာတိ **ဒိဋ္ဌိဝိနိဝေဌနကထာ;** တတိယံ ရာဂါဒိပဋိပက္ခဘူတော နာမရူပပရိစ္ဆေဒော ဧတ္ထ ကထိတောတိ **နာမရူပပရိစ္ဆေဒကထာ**တိ ဝုစ္စတိ။

တီသုပိ စေတေသု တိဿော သိက္ခာ တီဏိ ပဟာနာနိ စတုဗ္ဗိဓော စ ဂမ္ဘီရဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တထာ ဟိ ဝိနယပိဋကေ ဝိသေသေန **အဓိသီလသိက္ခာ** ဝုတ္တာ, သုတ္တန္တပိဋကေ **အဓိစိတ္တသိက္ခာ,** အဘိဓမ္မပိဋကေ **အဓိပညာသိက္ခာ**။

ဝိနယပိဋကေ စ **ဝီတိက္ကမပ္ပဟာနံ**, ကိလေသာနံ ဝီတိက္ကမပဋိပက္ခတ္တာ သီလဿ; သုတ္တန္တပိဋကေ **ပရိယုဋ္ဌာနပ္ပဟာနံ,** ပရိယုဋ္ဌာနပဋိပက္ခတ္တာ သမာဓိဿ; အဘိဓမ္မပိဋကေ **အနုသယပ္ပဟာနံ,** အနုသယပဋိပက္ခတ္တာ ပညာယ။

ပဌမေ စ **တဒင်္ဂပ္ပဟာနံ** ကိလေသာနံ, ဣတရေသု **ဝိက္ခမ္ဘနသမုစ္ဆေဒပ္ပဟာနာနိ**။ ပဌမေ စ **ဒုစ္စရိတသံကိလေသဿ** ပဟာနံ, ဣတရေသု **တဏှာဒိဋ္ဌိသံကိလေသာနံ** ပဟာနံ။

ဧကမေကသ္မိဉ္စေတ္ထ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေဓဂမ္ဘီရဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော – တတ္ထ **ဓမ္မော** တိ တန္တိ။ **အတ္ထော** တိ တဿာယေဝတ္ထော။ **ဒေသနာ**တိ တဿာ မနသာ ဝဝတ္ထာပိတာယ တန္တိယာ ဒေသနာ။ **ပဋိဝေဓော**တိ တန္တိယာ တန္တိအတ္ထဿ စ ယထာဘူတာဝဗောဓော။ တီသုပိ စေတေသု ဧတေ ဓမ္မတ္ထဒေသနာပဋိဝေ

ဓာ။ ယသ္မာ သသာဒီဟိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒော မန္ဒဗုဒ္ဓီဟိ ဒုက္ခောဂါဟော အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌော စ တသ္မာ ဂမ္ဘီရာ။ ဧဝံ ဧကေကသ္မိံ ဧတ္ထ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဂမ္ဘီရဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အပရော နယော – **ဓမ္မော** တိ ဟေတု။ ဝုတ္တဉှေတံ – ''ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ''တိ (ဝိဘ. ၇၂၀)။ **အတ္ထော**တိ ဟေတုဖလံ။ ဝုတ္တဉှေတံ – ''ဟေတုဖလေ ဉာဏံ အတ္ထပဋိသမ္ဘိဒါ''တိ (ဝိဘ. ၇၂၀)။ **ဒေသနာ**တိ ပညတ္တိ, ယထာဓမ္မံ ဓမ္မာဘိလာပေါတိ အဓိပ္ပါယော; အနုလောမပဋိလောမသင်္ခေပဝိတ္ထာရာဒိဝသေန ဝါ ကထနံ။ **ပဋိဝေဓော**တိ အဘိသမယော။ သော စ လောကိယလောကုတ္တရော။ ဝိသယတော စ အသမ္မောဟတော စ; အတ္ထာနုရူပံ ဓမ္မေသု, ဓမ္မာနုရူပံ အတ္ထေသု, ပညတ္တိပထာနုရူပံ ပညတ္တီသု အဝဗောဓော။ တေသံ တေသံ ဝါ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တဓမ္မာနံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော သလက္ခဏသင်္ခါတော အဝိပရီတသဘာဝေါ။

ဣဒါနိ ယသ္မာ ဧတေသု ပိဋကေသု ယံ ယံ ဓမ္မဇာတံ ဝါ အတ္ထဇာတံ ဝါ ယာ စာယံ ယထာ ယထာ ဉာပေတဗ္ဗော အတ္ထော သောတူနံ ဉာဏဿ အဘိမုခေါ ဟောတိ တထာ တထာ တဒတ္ထဇောတိကာ ဒေသနာ, ယော စေတ္ထ အဝိပရီတာဝဗောဓသင်္ခါတော ပဋိဝေဓော တေသံ တေသံ ဝါ ဓမ္မာနံ ပဋိဝိဇ္ဈိတဗ္ဗော သလက္ခဏသင်္ခါတော အဝိပရီတသဘာဝေါ – သဗ္ဗမ္ပေတံ အနုပစိတကုသလသမ္ဘာရေဟိ ဒုပ္ပညေဟိ, သသာဒီဟိ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒော, ဒုက္ခောဂါဟံ အလဗ္ဘနေယျပတိဋ္ဌဉ္စ, တသ္မာ ဂမ္ဘီရံ။ ဧဝမ္ပိ ဧကေကသ္မိံ ဧတ္ထ စတုဗ္ဗိဓောပိ ဂမ္ဘီရဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္တာဝတာ စ –

> ဒေသနာသာသနကထာဘေဒံ တေသု ယထာရဟံ။
> သိက္ခာပဟာနဂမ္ဘီရဘာဝဉ္စ ပရိဒီပယေတိ –

အယံ ကထာ ဝုတ္တတ္ထာ ဟောတိ။

> ပရိယတ္တိဘေဒံ သမ္ပတ္တိံ, ဝိပတ္တိဉ္စာပိ ယံ ယဟိံ။
> ဟာပုဏာတိ ယထာ ဘိက္ခု, တမ္ပိ သဗ္ဗံ ဝိဘာဝယေတိ။

ဧတ္ထ ပန တီသု ပိဋကေသု တိဝိဓော ပရိယတ္တိဘေဒော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တိဿော ဟိ ပရိယတ္တိယော – အလဂဒ္ဒူပမာ နိဿရဏတ္ထာ ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တီတိ။

တတ္ထ ယာ ဒုဂ္ဂဟိတာ ဥပာရမ္ဘာဒိဟေတု ပရိယာပုဋာ အယံ **အလဂဒ္ဒူပမာ**။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – ''သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ပုရိသော အလဂဒ္ဒတ္ထိကော အလဂဒ္ဒဂဝေသီ အလဂဒ္ဒပရိယေသနံ စရမာနော, သော ပဿေယျ မဟန္တံ အလဂဒ္ဒံ, တမေနံ ဘောဂေ ဝါ နင်္ဂုဋ္ဌေ ဝါ ဂဏှေယျ, တဿ သော အလဂဒ္ဒော ပဋိပရိဝတ္တိတွာ ဟတ္ထေ ဝါ ဗာဟာယ ဝါ အညတရသ္မိံ ဝါ အင်္ဂပစ္စင်္ဂေ ဍံသေယျ, သော တတော နိဒါနံ မရဏံ ဝါ နိဂစ္ဆေယျ မရဏမတ္တံ ဝါ ဒုက္ခံ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာ, ဘိက္ခဝေ, အလဂဒ္ဒဿ။ ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စေ မောဃပုရိသာ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ သုတ္တံ။ပေ.။ ဝေဒလ္လံ, တေ တံ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏိတွာ တေသံ ဓမ္မာနံ ပညာယ အတ္ထံ န ဥပပရိက္ခန္တိ, တေသံ တေ ဓမ္မာ ပညာယ အတ္ထံ အနုပပရိက္ခတံ န နိဇ္ဈာနံ ခမန္တိ, တေ ဥပာရမ္ဘာနိသံသာ စေဝ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ ဣတိဝါဒပ္ပမောက္ခာနိသံသာ စ။ ယဿ စတ္ထာယ ဓမ္မံ ပရိယာပုဏန္တိ တဉ္စဿ အတ္ထံ နာနုဘောန္တိ။ တေသံ တေ ဓမ္မာ ဒုဂ္ဂဟိတာ ဒီဃရတ္တံ အဟိတာယ ဒုက္ခာယ သံဝတ္တန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာန''န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၃၈)။

ယာ ပန သုဂ္ဂဟိတာ သီလက္ခန္ဓာဒိပာရိပူရိံယေဝ အာကင်္ခမာနေန ပရိယာပုဋာ န ဥပာရမ္ဘာဒိဟေတု, အယံ နိဿရဏတ္ထာ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – ''တေသံ တေ ဓမ္မာ သုဂ္ဂဟိတာ ဒီဃရတ္တံ ဟိတာယ သုခါယ သံဝတ္တန္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? သုဂ္ဂဟိတတ္တာ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာန''န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၃၉)။

ယံ ပန ပရိညာတက္ခန္ဓော ပဟီနကိလေသော ဘာဝိတမဂ္ဂေါ ပဋိဝိဒ္ဓါကုပ္ပော သစ္ဆိကတနိရောဓော ခီဏာသဝေါ ကေဝလံ ပဝေဏီပာလနတ္ထာယ ဝံသာနုရက္ခဏတ္ထာယ ပရိယာပုဏာတိ, အယံ **ဘဏ္ဍာဂါရိကပရိယတ္တီ** တိ။

ဝိနယေ ပန သုပ္ပဋိပန္နော ဘိက္ခု သီလသမ္ပဒံ နိဿာယ တိဿော ဝိဇ္ဇာ ပာပုဏာတိ, တာသံယေဝ စ တတ္ထ ပ ဘေဒဝစနတော။ သုတ္တေ သုပ္ပဋိပန္နော သမာဓိသမ္ပဒံ နိဿာယ ဆဠဘိညာ ပာပုဏာတိ, တာသံယေဝ စ တတ္ထ ပ ဘေဒဝစနတော။ အဘိဓမ္မေ သုပ္ပဋိပန္နော ပညာသမ္ပဒံ နိဿာယ စတဿော ပဋိသမ္ဘိဒာ ပာပုဏာတိ တာသဉ္စ တ တ္ထေဝ ပဘေဒဝစနတော။ ဧဝမေတေသု သုပ္ပဋိပန္နော ယထာက္ကမေန ဣမံ ဝိဇ္ဇာတ္တယဆဠဘိညာစတုပဋိသမ္ဘိဒာ ပ္ပဘေဒံ သမ္ပတ္တိံ ပာပုဏာတိ။

ဝိနယေ ပန ဒုပ္ပဋိပန္နော အနုညာတသုခသမ္ဖဿအတ္ထရဏပာဝုရဏာဒိဖဿသာမညတော ပဋိက္ခိတ္တေသု ဥ ပာဒိန္နကဖဿာဒီသု အနဝဇ္ဇသညီ ဟောတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ ဟေတံ – ''တထာဟံ ဘဂဝတာ ဓမ္မံ ဒေသိတံ အာဇာနာမိ, ယထာ ယေမေ အန္တရာယိကာ ဓမ္မာ ဝုတ္တာ ဘဂဝတာ တေ ပဋိသေဝတော နာလံ အန္တရာယာယာ''တိ (ပါစိ. ၄၁၇; မ. နိ. ၁.၂၃၄)။ တတော ဒုဿီလဘာဝံ ပာပုဏာတိ။ သုတ္တေ ဒုပ္ပဋိပန္နော ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပုဂ္ဂလာ သန္တော သံဝိဇ္ဇမာနာ လောကသ္မိ''န္တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၅) အဓိပ္ပာယံ အဇာနန္တော ဒုဂ္ဂဟိတံ ဂဏှာတိ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – ''အတ္တနာ ဒုဂ္ဂဟိတေန အမှေ စေဝ အဗ္ဘာစိက္ခတိ အတ္တာနဉ္စ ခနတိ ဗဟုဉ္စ အပုညံ ပသဝတီ''တိ (ပါစိ. ၄၁၇; မ. နိ. ၁.၂၃၆)။ တတော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတံ ပာပုဏာတိ။ အဘိဓမ္မေ ဒုပ္ပဋိပန္နော ဓမ္မစိန္တံ အတိဓာဝန္တော အစိန္တေယျာနိပိ စိန္တေတိ, တတော စိတ္တက္ခေပံ ပာပုဏာတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ – ''စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, အစိန္တေယျာနိ, န စိန္တေတဗ္ဗာနိ, ယာနိ စိန္တေန္တော ဥမ္မာဒဿ ဝိဃာတဿ ဘာဂီ အဿာ''တိ (အ. နိ. ၄.၇၇)။ ဧဝမေတေသု ဒုပ္ပဋိပန္နော ယထာက္ကမေန ဣမံ ဒုဿီလဘာဝမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိတာစိတ္တက္ခေပပ္ပဘေဒံ ဝိပတ္တိံ ပာပုဏာတီတိ။ ဧတ္တာဝတာ စ –

> ပရိယတ္တိဘေဒံ သမ္ပတ္တိံ, ဝိပတ္တိဉ္စာပိ ယံ ယဟိံ။
> ပာပုဏာတိ ယထာ ဘိက္ခု, တမ္ပိ သဗ္ဗံ ဝိဘာဝယေတိ။

အယမ္ပိ ကထာ ဝုတ္တာတ္တာ ဟောတိ။ ဧဝံ နာနပ္ပကာရတော ပိဋကာနိ ဉတွာ တေသံ ဝသေန သဗ္ဗမ္ပေတံ သင်္ဂ ယှမာနံ တီဏိ ပိဋကာနိ ဟောန္တိ။

ကထံ နိကာယတော ပဉ္စ နိကာယာတိ? သဗ္ဗမေဝ ဟေတံ ဒီဃနိကာယော မဇ္ဈိမနိကာယော သံယုတ္တနိကာယော အင်္ဂု တ္တရနိကာယော ခုဒ္ဒကနိကာယောတိ ပဉ္စပ္ပဘေဒံ ဟောတိ။ တတ္ထ ကတမော **ဒီဃနိကာယော?** တိဝဂ္ဂသင်္ဂဟာနိ ဗြ ဟ္မဇာလာဒီနိ စတုတ္တိံသ သုတ္တာနိ။

> စတုတ္တိံသေဝ သုတ္တန္တာ, တိဝဂ္ဂေါ ယဿ သင်္ဂဟော။
> ဧသ ဒီဃနိကာယောတိ, ပဌမော အနုလောမိကော။

ကသ္မာ ပနေသ ဒီဃနိကာယောတိ ဝုစ္စတိ? ဒီဃပ္ပမာဏာနံ သုတ္တာနံ သမူဟတော နိဝါသတော စ။ သမူဟနိဝါသာ ဟိ နိကာယောတိ ဝုစ္စန္တိ။ ''နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကနိကာယမ္ပိ သမနုပဿာမိ ဧဝံ စိတ္တံ ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, တိရစ္ဆာနဂတာ ပါဏာ (သံ. နိ. ၃.၁၀၀), ပေါဏိကနိကာယော, စိက္ခလ္လိကနိကာယော''တိ။ ဧဝမာဒီနိ စေတ္ထ သာဓကာနိ သာသနတော လောကတော စ။ ဧဝံ သေသာနမ္ပိ နိကာယဘာဝေ ဝစနတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကတမော **မဇ္ဈိမနိကာယော**? မဇ္ဈိမပ္ပမာဏာနိ ပဉ္စဒသဝဂ္ဂသင်္ဂဟာနိ မူလပရိယာယသုတ္တာဒီနိ ဒိယဍ္ဎသတံ ဒွေ စ သုတ္တာနိ။

> ဒိယဍ္ဎသတသုတ္တန္တာ, ဒွေ စ သုတ္တာနိ ယတ္ထ သော။
> နိကာယော မဇ္ဈိမော ပဉ္စ, ဒသဝဂ္ဂပရိဂ္ဂဟော။

ကတမော **သံယုတ္တနိကာယော** ? ဒေဝတာသံယုတ္တာဒိဝသေန ဌိတာနိ ဩဃတရဏာဒီနိ သတ္တ သုတ္တသဟဿာ နိ သတ္တ သုတ္တသတာနိ စ ဒွာသဋ္ဌိ စ သုတ္တာနိ။

သတ္တ သုတ္တသဟဿာနိ၊ သတ္တ သုတ္တသတာနိ စ။
ဒွတ္တသဋ္ဌိ စေဝ သုတ္တန္တာ၊ ဧသော သံယုတ္တသင်္ဂဟော။

ကတမော **အင်္ဂုတ္တရနိကာယော** ? ဧကေကအင်္ဂါတိရေကဝသေန ဌိတာနိ စိတ္တပရိယာဒါနာဒီနိ နဝ သုတ္တသဟဿာနိ ပဉ္စ သုတ္တသတာနိ သတ္တပညာသဉ္စ သုတ္တာနိ။

နဝ သုတ္တသဟဿာနိ၊ ပဉ္စ သုတ္တသတာနိ စ။
သတ္တပညာသသုတ္တာနိ၊ သင်္ချာ အင်္ဂုတ္တရေ အယံ။

ကတမော **ခုဒ္ဒကနိကာယော** ? သကလံ ဝိနယပိဋကံ, အဘိဓမ္မပိဋကံ, ခုဒ္ဒကပါဌ, ဓမ္မပဒါဒယော စ ပုဗ္ဗေ ဒဿိတာ ပဉ္စဒသပ္ပဘေဒာ; ဌပေတွာ စတ္တာရော နိကာယေ အဝသေသံ ဗုဒ္ဓဝစနန္တိ။

ဌပေတွာ စတုရောပေတေ၊ နိကာယေ ဒီဃအာဒိကေ။
တဒညံ ဗုဒ္ဓဝစနံ၊ နိကာယော ခုဒ္ဒကော မတောတိ။

ဧဝံ နိကာယတော ပဉ္စ နိကာယာ ဟောန္တိ။

ကထံ အင်္ဂဝသေန နဝင်္ဂါနီတိ? သဗ္ဗမေဝ ဟိဒံ 'သုတ္တံ ဂေယျံ ဝေယျာကရဏံ ဂါထာ ဥဒါနံ ဣတိဝုတ္တကံ ဇာတကံ အဗ္ဘုတဓမ္မံ ဝေဒလ္လ'န္တိ နဝပ္ပဘေဒံ ဟောတိ။ တတ္ထ ဥဘတောဝိဘင်္ဂနိဒ္ဒေသခန္ဓကပရိဝါရာ သုတ္တနိပါတေ မင်္ဂလသုတ္တရတနသုတ္တနာလကသုတ္တတုဝဋ္ဋကသုတ္တာနိ အညမ္ပိ စ သုတ္တနာမကံ တထာဂတဝစနံ **သုတ္တ**န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗမ္ပိ သဂါထကံ သုတ္တံ **ဂေယျ**န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိသေသေန သံယုတ္တကေ သကလောပိ သဂါထာဝဂ္ဂေါ။ သကလမ္ပိ အဘိဓမ္မပိဋကံ, နိဂ္ဂါထကံ သုတ္တံ, ယဉ္စ အညမ္ပိ အဋ္ဌဟိ အင်္ဂေဟိ အသင်္ဂဟိတံ ဗုဒ္ဓဝစနံ, တံ **ဝေယျာကရဏ**န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဓမ္မပဒံ ထေရဂါထာ ထေရီဂါထာ သုတ္တနိပါတေ နောသုတ္တနာမိကာ သုဒ္ဓိကဂါထာ စ **ဂါထာ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သောမနဿဉာဏမယိကဂါထာပဋိသံယုတ္တာ ဒွေအသီတိ သုတ္တန္တာ **ဥဒါန**န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ 'ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ'တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တာ (ဣတိဝု. ၁) ဒသုတ္တရသတသုတ္တန္တာ **ဣတိဝုတ္တက**န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အပဏ္ဏကဇာတကာဒီနိ ပညာသာဓိကာနိ ပဉ္စ ဇာတကသတာနိ **ဇာတက**န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အစ္ဆရိယာ အဗ္ဘုတာ ဓမ္မာ အာနန္ဒေ''တိအာဒိနယပဝတ္တာ (ဒီ. နိ. ၂.၂၀၉; အ. နိ. ၄.၁၂၉) သဗ္ဗေပိ အစ္ဆရိယအဗ္ဘုတဓမ္မပဋိသံယုတ္တာ သုတ္တန္တာ **အဗ္ဘုတဓမ္မ**န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စူဠဝေဒလ္လမဟာဝေဒလ္လသမ္မာဒိဋ္ဌိသက္ကပဉှသင်္ခါရဘာဇနီယမဟာပုဏ္ဏမသုတ္တာဒယော သဗ္ဗေပိ ဝေဒဉ္စ တုဋ္ဌိဉ္စ လဒ္ဓာ လဒ္ဓာ ပုစ္ဆိတသုတ္တန္တာ **ဝေဒလ္လ**န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝမေတံ အင်္ဂတော နဝင်္ဂါနိ။

ကထံ ဓမ္မက္ခန္ဓတော စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနီတိ? သဗ္ဗမေဝ ဟိဒံ ဗုဒ္ဓဝစနံ။

''ဒွာသီတိ ဗုဒ္ဓတော ဂဏှိံ၊ ဒွေ သဟဿာနိ ဘိက္ခုတော။
စတုရာသီတိ သဟဿာနိ၊ ယေ မေ ဓမ္မာ ပဝတ္တိနော''တိ။ (ထေရဂါ. ၁၀၂၇)။

ဧဝံ ပရိဒီပိတဓမ္မက္ခန္ဓဝသေန စတုရာသီတိသဟဿပ္ပဘေဒံ ဟောတိ။ တတ္ထ ဧကာနုသန္ဓိကံ သုတ္တံ ဧကော ဓမ္မက္ခန္ဓော။ ယံ အနေကာနုသန္ဓိကံ တတ္ထ အနုသန္ဓိဝသေန ဓမ္မက္ခန္ဓဂဏနာ။ ဂါထာဗန္ဓေသု ပဉှာပုစ္ဆနံ ဧကော ဓမ္မက္ခန္ဓော, ဝိဿဇ္ဇနံ ဧကော။ အဘိဓမ္မေ ဧကမေကံ တိကဒုကဘာဇနံ ဧကမေကဉ္စ စိတ္တဝါရဘာဇနံ ဧကော ဓမ္မက္ခန္ဓော။ ဝိနယေ အတ္ထိ ဝတ္ထု, အတ္ထိ မာတိကာ, အတ္ထိ ပဒဘာဇနီယံ, အတ္ထိ အာပတ္တိ, အတ္ထိ အနာပတ္တိ, အတ္ထိ အန္တရာပတ္တိ, အတ္ထိ တိကစ္ဆေဒော။ တတ္ထ ဧကမေကော ကောဋ္ဌာသော ဧကမေကော ဓမ္မက္ခန္ဓောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ဓမ္မက္ခန္ဓတော စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနိ။

ဝေမေတံ သဗ္ဗမ္ပိ ဗုဒ္ဓဝစနံ ပဥ္စသတိကသင်္ဂီတိကာလေ သင်္ဂါယန္တေန မဟာကဿပပ္ပမုခေန ဝသီဂဏေန အယံ ဓမ္မော အယံ ဝိနယော, ဣဒံ ပဌမဗုဒ္ဓဝစနံ, ဣဒံ မဇ္ဈိမဗုဒ္ဓဝစနံ, ဣဒံ ပစ္ဆိမဗုဒ္ဓဝစနံ, ဣဒံ ဝိနယပိဋကံ, ဣဒံ သုတ္တန္တပိဋကံ, ဣဒံ အဘိဓမ္မပိဋကံ, အယံ ဒီဃနိကာယော။ပေ.။ အယံ ခုဒ္ဒကနိကာယော, ဣမာနိ သုတ္တာဒီနိ နဝင်္ဂါနိ, ဣမာနိ စတုရာသီတိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနီတိ ဣမံ ပဘေဒံ ဝဝတ္ထပေတ့တဝ သင်္ဂီတံ။ န ကေဝလဉ္စ ဣမမေဝ အညမ္ပိ ဥဒ္ဒာနသင်္ဂဟဝဂ္ဂသင်္ဂဟပေယျာလသင်္ဂဟဧကနိပါတဒုကနိပါတာဒိနိပါတသင်္ဂဟသံယုတ္တသင်္ဂဟ ပဏ္ဏာသသင်္ဂဟာဒိအနေကဝိဓံ, တီသု ပိဋကေသု သန္ဒိဿမာနံ သင်္ဂဟပ္ပဘေဒံ ဝဝတ္ထပေတ့တဝ သတ္တဟိ မာသေဟိ သင်္ဂီတံ။

သင်္ဂီတိပရိယောသာနေ စဿ ဣဒံ မဟာကဿပတ္ထေရေန ဒသဗလဿ သာသနံ ပဉ္စဝဿသဟဿပရိမာဏကာလံ ပဝတ္တနသမတ္ထံ ကတန္တိ သဉ္ဇာတပ္ပမောဒာ သာဓုကာရံ ဝိယ ဒဒမာနာ အယံ မဟာပထဝီ ဥဒကပရိယန္တံ ကတ္ဝာ အနေကပ္ပကာရံ ကမ္ပိ သင်္ကမ္ပိ သမ္ပကမ္ပိ သမ္ပဝေဓိ။ အနေကာနိ စ အစ္ဆရိယာနိ ပါတုရဟေသုံ။

ဧဝံ သင်္ဂီတေ ပနေတ္ထ အယံ အဘိဓမ္မော ပိဋကတော အဘိဓမ္မပိဋကံ, နိကာယတော ခုဒ္ဒကနိကာယော, အင်္ဂတော ဝေယျာကရဏံ, ဓမ္မက္ခန္ဓတော ကတိပယာနိ ဓမ္မက္ခန္ဓသဟဿာနိ ဟောန္တိ။

တံ ဓာရယန္တေသု ဘိက္ခူသု ပုဗ္ဗေ ဧကော ဘိက္ခု သဗ္ဗသာမယိကပရိသာယ နိသီဒိတ္ဝာ အဘိဓမ္မတော သုတ္တံ အာဟရိတ္ဝာ ဓမ္မံ ကထေန္တော "ရူပက္ခန္ဓော အဗျာကတော, စတ္တာရော ခန္ဓာ သိယာ ကုသလာ သိယာ အကုသလာ သိယာ အဗျာကတာ; ဒသာယတနာ အဗျာကတာ, ဒွေ အာယတနာ သိယာ ကုသလာ သိယာ အကုသလာ သိယာ အဗျာကတာ; သောဠသ ဓာတုယော အဗျာကတာ, ဒွေ ဓာတုယော သိယာ ကုသလာ သိယာ အကုသလာ သိယာ အဗျာကတာ; သမုဒယသစ္စံ အကုသလံ, မဂ္ဂသစ္စံ ကုသလံ, နိရောဓသစ္စံ အဗျာကတံ, ဒုက္ခသစ္စံ သိယာ ကုသလံ သိယာ အကုသလံ သိယာ အဗျာကတံ; ဒသိန္ဒြိယာ အဗျာကတာ, ဒောမနဿိန္ဒြိယံ အကုသလံ, အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ ကုသလံ, စတ္တာရိ ဣန္ဒြိယာနိ သိယာ ကုသလာ သိယာ အဗျာကတာ, ဆ ဣန္ဒြိယာနိ သိယာ ကုသလာ သိယာ အကုသလာ သိယာ အဗျာကတာ"တိ ဓမ္မကထံ ကထေသိ။

တသ္မိံ ဌာနေ ဧကော ဘိက္ခု နိသိန္နော 'ဓမ္မကထိက တ္ဝံ သိနေရုံ ပရိက္ခိပန္တော ဝိယ ဒီဃသုတ္တံ အာဟရသိ, ကိံ သုတ္တံ နာမေတ'န္တိ အာဟ။ 'အဘိဓမ္မသုတ္တံ နာမ, အာဝုသော'တိ။ 'အဘိဓမ္မသုတ္တံ ကသ္မာ အာဟရသိ? ကိံ အညံ ဗုဒ္ဓဘာသိတံ သုတ္တံ အာဟရိတုံ န ဝဋ္ဋတီ'တိ? 'အဘိဓမ္မော ကေန ဘာသိတော'တိ? 'န ဧသော ဗုဒ္ဓဘာသိတော'တိ။ 'ကိံ ပန တေ, အာဝုသော, ဝိနယပိဋကံ ဥဂ္ဂဟိတ'န္တိ? 'န ဥဂ္ဂဟိတံ, အာဝုသော'တိ။ 'အဝိနယဓာရိတာယ မညေ တ္ဝံ အဇာနန္တော ဧဝံ ဝဒေသီ'တိ။ 'ဝိနယမတ္တမေဝ, အာဝုသော, ဥဂ္ဂဟိတ'န္တိ။ 'တမ္ပိ တေ ဒုဂ္ဂဟိတံ, ပရိသပရိယန္တေ နိသီဒိတ္ဝာ နိဒ္ဒာယန္တေန ဥဂ္ဂဟိတံ ဘဝိဿတိ; တုမှာဒိသေ ဟိ ပဗ္ဗာဇေန္တော ဝါ ဥပသမ္ပာဒေန္တော ဝါ သာတိသာရော ဟောတီ'။ 'ကိံ ကာရဏာ'? ဝိနယမတ္တဿပိ ဒုဂ္ဂဟိတတ္တာ; ဝုတ္တဉှေတံ – "တတ္ထ အနာပတ္တိ, န ဝိဝဏ္ဏေတုကာမော ဣင်္ဃ တာဝ, အာဝုသော, သုတ္တန္တေ ဝါ ဂါထာယော ဝါ အဘိဓမ္မံ ဝါ ပရိယာပုဏဿု, ပစ္ဆာပိ ဝိနယံ ပရိယာပုဏိဿသီ"တိ (ပါစိ. ၄၄၂) ဘဏတိ။ "သုတ္တန္တေ ဩကာသံ ကာရာပေတ္ဝာ အဘိဓမ္မံ ဝါ ဝိနယံ ဝါ ပုစ္ဆတိ, အဘိဓမ္မေ ဩကာသံ ကာရာပေတ္ဝာ သုတ္တန္တံ ဝါ ဝိနယံ ဝါ ပုစ္ဆတိ, ဝိနယေ ဩကာသံ ကာရာပေတ္ဝာ သုတ္တန္တံ ဝါ အဘိဓမ္မံ ဝါ ပုစ္ဆတီ"တိ (ပါစိ. ၁၂၂၁)။ 'တ္ဝံ ပန ဧတ္တကမ္ပိ န ဇာနာသီ'တိ ဧတ္တကေနပိ ပရဝါဒီ နိဂ္ဂဟိတော ဟောတိ။

မဟာဂေါသိင်္ဂသုတ္တံ ပန ဣတောပိ ဗလဝတရံ။ တတြ ဟိ ဓမ္မသေနာပတိ **သာရိပုတ္တတ္ထေရော** အညမညံ ပုစ္ဆိတပဉှာဟဉ္စ ဝိဿဇ္ဇနဉ္စ အာရောစေတုံ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ ဝိဿဇ္ဇနံ အာရောစေန္တော "ဣဓာဝုသော သာရိပုတ္တ, ဒွေ ဘိက္ခူ အဘိဓမ္မကထံ ကထေန္တိ, တေ အညမညံ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တိ, အညမညဿ ပဉှံ ပုဋ္ဌာ ဝိဿဇ္ဇေန္တိ, နော စ သံသာဒေန္တိ, ဓမ္မီ စ နေသံ ကထာ ပဝတ္တိနီ ဟောတိ, ဧဝရူပေန ခေါ, အာဝုသော, သာရိပုတ္တ, ဘိက္ခုနာ ဂေါသိင်္ဂသာလဝနံ သောဘေယျာ"တိ (မ. နိ. ၁.၃၄၃) အာဟ။ သတ္ထာ အာဘိဓမ္မိကာ နာမ မမ သာသနေ ပရိဗာဟိရာတိ အဝတ္ဝာ သုဝဏ္ဏာလိင်္ဂသဒိသံ ဂီဝံ ဥန္နာမေတ္ဝာ ပုဏ္ဏစန္ဒသဿိရိကံ မဟာမုခံ ပူရေတ္ဝာ ဗြဟ္မဃောသံ နိစ္ဆာရေန္တော "သာဓု သာဓု သာရိပုတ္တာ"တိ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ သာဓုကာရံ ဒတ္ဝာ "ယထာ တံ မောဂ္ဂလ္လာနော စ သမ္မာ ဗျာကရမာနော ဗျာကရေယျ, မောဂ္ဂလ္လာနော ဟိ သာရိပုတ္တ

တ ဓမ္မကထိကော’’တိ (မ. နိ. ၁.၃၄၃) အာဟ။ အာဘိဓမ္မိကဘိက္ခူယေဝ ကိရ ဓမ္မကထိကာ နာမ, အဝသေသာ ဓမ္မကထံ ကထေန္တာပိ န ဓမ္မကထိကာ။ ကသ္မာ? တေ ဟိ ဓမ္မကထံ ကထေန္တာ ကမ္မန္တရံ ဝိပါကန္တရံ ရူပါရူပပရိစ္ဆေဒံ ဓမ္မန္တရံ အာလောဠေတွာ ကထေန္တိ။ အာဘိဓမ္မိကာ ပန ဓမ္မန္တရံ န အာလောဠေန္တိ။ တသ္မာ အာဘိဓမ္မိကော ဘိက္ခု ဓမ္မံ ကထေတု ဝါ မာ ဝါ, ပုစ္ဆိတကာလေ ပန ပဉှံ ကထေဿတီတိ။ အယမေဝ ဧကန္တဓမ္မကထိကော နာမ ဟောတိ။ ဣဒံ သန္ဓာယ သတ္ထာ သာဓုကာရံ ဒတွာ ‘သုကထိတံ မောဂ္ဂလ္လာနေနာ’တိ အာဟ။

အဘိဓမ္မံ ပဋိဗာဟေန္တော ဣမသ္မိံ ဇိနစက္ကေ ပဟာရံ ဒေတိ, သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဗာဟတိ, သတ္ထု ဝေသာရဇ္ဇဉာဏံ ပဋိနိဝတ္တေတိ, သောတုကာမံ ပရိသံ ဝိသံဝါဒေတိ, အရိယမဂ္ဂေ အာဝရဏံ ဗန္ဓတိ, အဋ္ဌာရသသု ဘေဒကရဝတ္ထူသု ဧကသ္မိံ သန္ဒိဿတိ ဥက္ခေပနီယကမ္မတဇ္ဇနီယကမ္မာရဟော ဟောတိ။ တံ တံ ကမ္မံ ကတွာ ဥယျောဇေတဗ္ဗော ‘ဂစ္ဆ ဝိဃာသာဒော ဟုတွာ ဇီဝိဿသီ’တိ။

အထာပိ ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘‘သစေ အဘိဓမ္မော ဗုဒ္ဓဘာသိတော, ယထာ အနေကေသု သုတ္တသဟဿေသု ‘ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ရာဇဂဟေ ဝိဟရတီ’တိအာဒိနာ နယေန နိဒါနံ သဇ္ဇိတံ, ဧဝမဿာပိ နိဒါနံ သဇ္ဇိတံ ဘဝေယျာ’’တိ။ သော ‘ဇာတကသုတ္တနိပါတဓမ္မပဒါဒီနံ ဧဝရူပံ နိဒါနံ နတ္ထိ, န စေတာနိ န ဗုဒ္ဓဘာသိတာနီ’တိ ပဋိက္ခိပိတွာ ဥတ္တရိပိ ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော – ‘ပဏ္ဍိတ, အဘိဓမ္မော နာမေသ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါနံယေဝ ဝိသယော, န အညေသံ ဝိသယော။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ ဩက္ကန္တိ ပါကဋာ, အဘိဇာတိ ပါကဋာ, အဘိသမ္ဗောဓိ ပါကဋာ, ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနံ ပါကဋံ။ ယမကပါဋိဟာရိယံ ပါကဋံ, တိဒိဝက္ကမော ပါကဋော, ဒေဝလောကေ ဒေသိတဘာဝေါ ပါကဋော, ဒေဝေါရောဟနံ ပါကဋံ။ ယထာ နာမ စက္ကဝတ္တိရညော ဟတ္ထိရတနံ ဝါ အဿရတနံ ဝါ ထေနေတွာ ယာနကေ ယောဇေတွာ ဝိစရဏံ နာမ အဋ္ဌာနံ အကာရဏံ; စက္ကရတနံ ဝါ ပန ထေနေတွာ ပလာလသကဋေ ဩလမ္ဗိတွာ ဝိစရဏံ နာမ အဋ္ဌာနံ အကာရဏံ; ယောဇနပ္ပမာဏံ ဩဘာသနသမတ္ထံ မဏိရတနံ ဝါ ပန ကပ္ပါသပစ္ဆိယံ ပက္ခိပိတွာ ဝဠဉ္ဇနံ နာမ အဋ္ဌာနံ အကာရဏံ။ ကသ္မာ? ရာဇာရဟဘဏ္ဍတာယ; ဧဝမေဝ အဘိဓမ္မော နာမ န အညေသံ ဝိသယော, သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓါနံယေဝ ဝိသယော။ တေသံ ဝသေန ဒေသေတဗ္ဗဒေသနာ။ ဗုဒ္ဓါနဉှိ ဩက္ကန္တိ ပါကဋာ။ပေ.။ ဒေဝေါရောဟနံ ပါကဋံ။ အဘိဓမ္မဿ နိဒါနကိစ္စံ နာမ နတ္ထိ ပဏ္ဍိတာ’တိ။ န ဟိ သက္ကာ ဧဝံ ဝုတ္တေ ပရဝါဒိနာ သဟဓမ္မိကံ ဥဒါဟရဏံ ဥဒါဟရိတုံ။

မဏ္ဍလာရာမဝါသီ **တိဿဘူတိတ္ထေရော** ပန မဟာဗောဓိနိဒါနော ဧသ အဘိဓမ္မော နာမာတိ ဒဿေတုံ ‘‘ယေန သွာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဝိဟာရေန ပဌမာဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဝိဟရာမိ တဿ ပဒေသေန ဝိဟာသိ’’န္တိ (သံ. နိ. ၅.၁၁) ဣမံ ပဒေသဝိဟာရသုတ္တန္တံ အာဟရိတွာ ကထေသိ။ ဒသဝိဓော ဟိ ပဒေသော နာမ – ခန္ဓပဒေသော, အာယတနပဒေသော, ဓာတုပဒေသော, သစ္စပဒေသော, ဣန္ဒြိယပဒေသော, ပစ္စယာကာရပဒေသော, သတိပဋ္ဌာနပဒေသော, ဈာနပဒေသော, နာမပဒေသော, ဓမ္မပဒေသောတိ။ တေသု သတ္ထာ မဟာဗောဓိမဏ္ဍေ ပဉ္စက္ခန္ဓေ နိပ္ပဒေသေန ပဋိဝိဇ္ဈိ, ဣမံ တေမာသံ ဝေဒနာက္ခန္ဓဝသေနေဝ ဝိဟာသိ။ ဒွါဒသာယတနာနိ အဋ္ဌာရသ ဓာတုယော နိပ္ပဒေသေန ပဋိဝိဇ္ဈိ။ ဣမံ တေမာသံ ဓမ္မာယတနေ ဝေဒနာဝသေန ဓမ္မဓာတုယဉ္စ ဝေဒနာဝသေနေဝ ဝိဟာသိ။ စတ္တာရိ သစ္စာနိ နိပ္ပဒေသေန ပဋိဝိဇ္ဈိ, ဣမံ တေမာသံ ဒုက္ခသစ္စေ ဝေဒနာဝသေနေဝ ဝိဟာသိ။ ဗာဝီသတိန္ဒြိယာနိ နိပ္ပဒေသေန ပဋိဝိဇ္ဈိ, ဣမံ တေမာသံ ဝေဒနာပဉ္စကေ ဣန္ဒြိယဝသေန ဝိဟာသိ။ ဒွါဒသပဒိကံ ပစ္စယာကာရဝဋ္ဋံ နိပ္ပဒေသေန ပဋိဝိဇ္ဈိ, ဣမံ တေမာသံ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာဝသေနေဝ ဝိဟာသိ။ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ နိပ္ပဒေသေန ပဋိဝိဇ္ဈိ, ဣမံ တေမာသံ ဝေဒနာသတိပဋ္ဌာနဝသေနေဝ ဝိဟာသိ။ စတ္တာရိ ဈာနာနိ နိပ္ပဒေသေန ပဋိဝိဇ္ဈိ, ဣမံ တေမာသံ ဈာနင်္ဂေသု ဝေဒနာဝသေနေဝ ဝိဟာသိ။ နာမံ နိပ္ပဒေသေန ပဋိဝိဇ္ဈိ, ဣမံ တေမာသံ တတ္ထ ဝေဒနာဝသေနေဝ ဝိဟာသိ။ ဓမ္မေ နိပ္ပဒေသေန ပဋိဝိဇ္ဈိ, ဣမံ တေမာသံ ဝေဒနာတ္တိကဝသေနေဝ ဝိဟာသီတိ။ ဧဝံ ထေရော ပဒေသဝိဟာရသုတ္တန္တဝသေန အဘိဓမ္မဿ နိဒါနံ ကထေသိ။

ဂါမဝါသီ **သုမနဒေဝတ္ထေရော** ပန ဟေဋ္ဌာလောဟပါသာဒေ ဓမ္မံ ပရိဝတ္တေန္တော ‘အယံ ပရဝါဒီ ဗာဟာ ပဂ္ဂယှ အရညေ ကန္ဒန္တော ဝိယ, အသက္ခိကံ အဍ္ဍံ ကရောန္တော ဝိယ စ, အဘိဓမ္မေ နိဒါနဿ အတ္ထိဘာဝမ္ပိ န ဇာနာတီ’တိ ဝတွာ နိဒါနံ ကထေန္တော ဧဝမာဟ – ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဒေဝေသု ဝိဟရတိ တာဝတိံသေသု ပါရိစ္ဆတ္တကမူလေ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယံ။ တတြ ခေါ ဘဂဝါ ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ အဘိဓမ္မကထံ ကထေသိ – ‘‘ကုသလာ ဓမ္မာ, အကုသလာ ဓမ္မာ, အဗျာကတာ ဓမ္မာ’’တိ။

အညေသု ပန သုတ္တေသု ကေမေဝ နိဒါနံ။ အဘိဓမ္မေ **ဒွေဝ နိဒါနာနိ** – အဓိဂမနိဒါနဉ္စ ဒေသနာနိဒါနဉ္စ။ တတ္ထ **အဓိဂမနိဒါနံ** ဒီပင်္ကရဒသဗလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကာ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဒေသနာနိဒါနံ** ယာဝ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနာ။ ဧဝံ ဥဘယနိဒါနသမ္ပန္နဿ ပနဿ အဘိဓမ္မဿ နိဒါနကောသလ္လတ္ထံ ဣဒံ တာဝ **ပဉှာကမ္မံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ – အယံ အဘိဓမ္မော နာမ ကေန ပဘာဝိတော? ကတ္ထ ပရိပါစိတော? ကတ္ထ အဓိဂတော? ကဒါ အဓိဂတော? ကေန အဓိဂတော? ကတ္ထ ဝိစိတော? ကဒါ ဝိစိတော? ကေန ဝိစိတော? ကတ္ထ ဒေသိတော? ကဿတ္ထာယ ဒေသိတော? ကိမတ္ထံ ဒေသိတော? ကေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတော? ကေ သိက္ခန္တိ? ကေ သိက္ခိတသိက္ခာ? ကေ ဓာရေန္တိ? ကဿ ဝစနံ? ကေနာဘတောတိ?

တတြိဒံ **ဝိဿဇ္ဇနံ – ကေန ပဘာဝိတော** တိ ဗောဓိအဘိနီဟာရသဒ္ဓာယ ပဘာဝိတော။ **ကတ္ထ ပရိပါစိတော** တိ အဍ္ဎဆက္ကေသု ဇာတကသတေသု။ **ကတ္ထ အဓိဂတော** တိ ဗောဓိမူလေ။ **ကဒါ အဓိဂတော**တိ ဝိသာခါပုဏ္ဏမာသိယံ။ **ကေနာဓိဂတော**တိ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေန။ **ကတ္ထ ဝိစိတော** တိ ဗောဓိမဏ္ဍေ။ **ကဒါ ဝိစိတော**တိ ရတနဃရသတ္တာဟေ။ **ကေန ဝိစိတော**တိ သဗ္ဗညုဗုဒ္ဓေန။ **ကတ္ထ ဒေသိတော** တိ ဒေဝေသု တာဝတိံသေသု။ **ကဿတ္ထာယ ဒေသိတော** တိ ဒေဝတာနံ။ **ကိမတ္ထံ ဒေသိတော** တိ စတုရောဃနိတ္ထရဏတ္ထံ။ **ကေဟိ ပဋိဂ္ဂဟိတော** တိ ဒေဝေဟိ။ **ကေ သိက္ခန္တိ** တိ သေက္ခာ စ ပုထုဇ္ဇနကလျာဏာ စ။ **ကေ သိက္ခိတသိက္ခာ** တိ အရဟန္တော ခီဏာသဝါ။ **ကေ ဓာရေန္တိ** တိ ယေသံ ဝတ္တတိ တေ ဓာရေန္တိ။ **ကဿ ဝစန** န္တိ ဘဂဝတော ဝစနံ, အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ **ကေနာဘတော**တိ အာစရိယပရမ္ပရာယ။

အယဉှိ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဘဒ္ဒဇိ သောဘိတော ပိယဇာလီ ပိယပါလော ပိယဒဿီ ကောသိယပုတ္တော သိဂ္ဂဝေ သန္ဒေဟော မောဂ္ဂလိပုတ္တော သုဒတ္တော ဓမ္မိယော အသကော သောဏကော ရေဝတောတိ ဧဝမာဒီဟိ ယာဝ တတိယသင်္ဂီတိကာလာ အာဘတော။ တတော ဥဒ္ဓံ တေသံယေဝ သိဿာနုသိဿေဟီတိ ဧဝံ တာဝ ဇမ္ဗုဒီပတလေ အာစရိယပရမ္ပရာယ အာဘတော။ ဣမံ ပန ဒီပံ –

> တတော မဟိန္ဒော ဣဋ္ဋိယော၊ ဥတ္တိယော သမ္ဗလော တထာ။
> ပဏ္ဍိတော ဘဒ္ဒနာမော စ၊ ဧတေ နာဂ မဟာပညာ။

ဇမ္ဗုဒီပါ ဣဓာဂတာတိ (ပရိ. ၃, ၈)။

ဣမေဟိ မဟာနာဂေဟိ အာဘတော။ တတော ဥဒ္ဓံ တေသံယေဝ သိဿာနုသိဿသင်္ခါတာယ အာစရိယပရမ္ပရာယ ယာဝဇ္ဇတနကာလာ အာဘတော။

သုမေဓကထာ

ဧဝံ အာဘတဿ ပနဿ ယံ တံ **ဒီပင်္ကရဒသဗလတော** ပဋ္ဌာယ ယာဝ မဟာဗောဓိပလ္လင်္ကာ အဓိဂမနိဒါနံ, ယာဝ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနာ ဒေသနာနိဒါနဉ္စ ဝုတ္တံ, တဿ အာဝိဘာဝတ္ထံ အယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ ဝေဒိတဗ္ဗာ –

ဣတော ကိရ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာနံ စတုန္နံ အသင်္ချေယျာနံ မတ္ထကေ အမရဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ တတ္ထ **သုမေဓော** နာမ ဗြာဟ္မဏော ပဋိဝသတိ ဥဘတော သုဇာတော, မာတိတော စ ပိတိတော စ, သံသုဒ္ဓဂဟဏိကော, ယာဝ သတ္တမာ ကုလပရိဝဋ္ဋာ အက္ခိတ္တော အနုပကုဋ္ဌော ဇာတိဝါဒေန, အဘိရူပေါ ဒဿနီယော ပါသာဒိကော ပရမာယ ဝဏ္ဏပေါက္ခရတာယ သမန္နာဂတော။ သော အညံ ကမ္မံ အကတွာ ဗြာဟ္မဏသိပ္ပမေဝ ဥဂ္ဂဏှိ။ တဿ ဒဟရကာလေယေဝ မာတာပိတရော ကာလမကံသု။ အထဿ ရာသိဝဍ္ဎကော အမစ္စော အာယပေါတ္ထကံ အာဟရိတွာ သုဝဏ္ဏရဇတမဏိမုတ္တာဒိပူရိတေ ဂဗ္ဘေ ဝိဝရိတွာ ‘တ္တကံ တေ ကုမာရ မာတု သန္တကံ, တ္တကံ ပိတု သန္တကံ, တ္တကာ အယျကပယျကာနံ သန္တကာတိ ယာဝ သတ္တမာ ကုလပရိဝဋ္ဋာ ဓနံ အာစိက္ခိတွာ ဧတံ ပဋိပဇ္ဇာဟီ’တိ အာဟ။ **သုမေဓပဏ္ဍိတော** စိန္တေသိ – ‘ဣမံ ဓနံ သံဟရိတွာ မယှံ ပိတုပိတာမဟာဒယော ပရလောကံ ဂစ္ဆန္တာ ဧကကဟာပဏမ္ပိ ဂဟေတွာ န ဂတာ, မယာ ပန ဂဟေတွာ ဂမနကာရဏံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတီ’တိ သော ရညော အာရောစေတွာ နဂရေ ဘေရိံ စရာပေတွာ မဟာဇနဿ အနံ ဒတွာ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိ။ ဣမဿ ပန ဌာနေ **သုမေဓကထာ** ကထေတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉှေတံ **ဗုဒ္ဓဝံသေ** (ဗု. ဝံ. ၂.၁-၃၃) –

ကပ္ပေ စ သတသဟဿေ၊ စတုရော စ အသင်္ခိယေ။
အမရံ နာမ နဂရံ၊ ဒဿနေယျံ မနောရမံ။

ဒသဟိ သဒ္ဒေဟိ အဝိဝိတ္တံ၊ အန္နပါနသမာယုတံ။
ဟတ္ထိသဒ္ဒံ အဿသဒ္ဒံ၊ ဘေရိသင်္ခရထာနိ စ။
ခါဒထ ပိဝထ စေဝ၊ အန္နပါနေန ဃောသိတံ။

နဂရံ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နံ၊ သဗ္ဗကမ္မမုပါဂတံ။
သတ္တရတနသမ္ပန္နံ၊ နာနာဇနသမာကုလံ။
သမိဒ္ဓံ ဒေဝနဂရံဝ၊ အာဝါသံ ပုညကမ္မိနံ။

နဂရေ အမရဝတိယာ၊ သုမေဓော နာမ ဗြာဟ္မဏော။
အနေကကောဋိသန္နိစယော၊ ပဟူတဓနဓညဝါ။

အဇ္ဈာယကော မန္တဓရော၊ တိဏ္ဏံ ဝေဒါန ပါရဂူ။
လက္ခဏေ ဣတိဟာသေ စ၊ သဓမ္မေ ပါရမိံ ဂတော။

ရဟောဂတော နိသီဒိတွာ၊ ဧဝံ စိန္တေသဟံ တဒါ။
ဒုက္ခော ပုနဗ္ဘဝေါ နာမ၊ သရီရဿ စ ဘေဒနံ။

ဇာတိဓမ္မော ဇရာဓမ္မော၊ ဗျာဓိဓမ္မော သဟံ တဒါ။
အဇရံ အမတံ ခေမံ၊ ပရိယေသိဿာမိ နိဗ္ဗုတိံ။

ယံနူနိမံ ပူတိကာယံ၊ နာနာကုဏပပူရိတံ။
ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆေယျံ၊ အနပေက္ခော အနတ္ထိကော။

အတ္ထိ ဟေဟိတိ သော မဂ္ဂေါ၊ န သော သက္ကာ န ဟေတုယေ။
ပရိယေသိဿာမိ တံ မဂ္ဂံ၊ ဘဝတော ပရိမုတ္တိယာ။

ယထာပိ ဒုက္ခေ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ သုခံ နာမပိ ဝိဇ္ဇတိ။
ဧဝံ ဘဝေ ဝိဇ္ဇမာနေ၊ ဝိဘဝေါပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗကော။

ယထာပိ ဥဏှေ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ အပရံ ဝိဇ္ဇတိ သီတလံ။
ဧဝံ တိဝိဓဂ္ဂိ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ နိဗ္ဗာနံ ဣစ္ဆိတဗ္ဗကံ။

ယထာပိ ပါပေ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ ကလျာဏမပိ ဝိဇ္ဇတိ။
ဧဝမေဝ ဇာတိ ဝိဇ္ဇန္တေ၊ အဇာတိပိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗကံ။

ယထာ ဂူထဂတော ပုရိသော၊ တဠာကံ ဒိသွာန ပူရိတံ။
န ဂဝေသတိ တံ တဠာကံ၊ န ဒေါသော တဠာကဿ သော။

ဧဝံ ကိလေသမလဓောဝေ၊ ဝိဇ္ဇန္တေ အမတန္တဠေ။
န ဂဝေသတိ တံ တဠာကံ၊ န ဒေါသော အမတန္တဠေ။

ယထာ အရီဟိ ပရိရုဒ္ဓေါ၊ ဝိဇ္ဇန္တေ ဂမနမ္ပထေ။
န ပလာယတိ သော ပုရိသော၊ န ဒေါသော အဉ္ဇသဿ သော။

ဧဝံ ကိလေသပရိရုဒ္ဓော၊ ဝိဇ္ဇမာနေ သိဝေ ပထေ။
န ဂဝေသတိ တံ မဂ္ဂံ၊ န ဒောသော သိဝမဉ္ဇသေ။

ယထာပိ ဗျာဓိတော ပုရိသော၊ ဝိဇ္ဇမာနေ တိကိစ္ဆကေ။
န တိကိစ္ဆာပေတိ တံ ဗျာဓိံ၊ န ဒောသော သော တိကိစ္ဆကေ။

ဧဝံ ကိလေသဗျာဓိဟိ၊ ဒုက္ခိတော ပရိပီဠိတော။
န ဂဝေသတိ တံ အာစရိယံ၊ န ဒောသော သော ဝိနာယကေ။

ယထာပိ ကုဏပံ ပုရိသော၊ ကဏ္ဌေ ဗဒ္ဓံ ဇိဂုစ္ဆိယ။
မောစယိတွာန ဂစ္ဆေယျ၊ သုခီ သေရီ သယံဝသီ။

တထေဝိမံ ပူတိကာယံ၊ နာနာကုဏပသဉ္စယံ။
ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆေယျံ၊ အနပေက္ခော အနတ္ထိကော။

ယထာ ဥစ္စာရဋ္ဌာနမှိ၊ ကရီသံ နရနာရိယော။
ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆန္တိ၊ အနပေက္ခာ အနတ္ထိကာ။

ဧဝမေတာဟံ ဣမံ ကာယံ၊ နာနာကုဏပပူရိတံ။
ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆိဿံ၊ ဝစ္စံ ကတွာ ယထာ ကုဋိံ။

ယထာပိ ဇဇ္ဇရံ နာဝံ၊ ပလုဂ္ဂံ ဥဒကဟိနိံ။
သာမီ ဆဍ္ဍေတွာ ဂစ္ဆန္တိ၊ အနပေက္ခာ အနတ္ထိကာ။

ဧဝမေတာဟံ ဣမံ ကာယံ၊ နဝစ္ဆိဒ္ဒံ ဓုဝဿဝံ။
ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆိဿံ၊ ဇိဏ္ဏနာဝံဝ သာမိကာ။

ယထာပိ ပုရိသော စောရေဟိ၊ ဂစ္ဆန္တော ဘဏ္ဍမာဒိယ။
ဘဏ္ဍစ္ဆေဒဘယံ ဒိသွာ၊ ဆဍ္ဍယိတွာန ဂစ္ဆတိ။

ဧဝမေဝ အယံ ကာယော၊ မဟာစောရသမော ဝိယ။
ပဟာယိမံ ဂမိဿာမိ၊ ကုသလစ္ဆေဒနာဘယာ။

ဧဝါဟံ စိန္တယိတွာန၊ နေကကောဋိသတံ ဓနံ။
နာထာနာထာနံ ဒတွာန၊ ဟိမဝန္တမုပာဂမိံ။

ဟိမဝန္တဿာဝိဒူရေ၊ ဓမ္မိကော နာမ ပဗ္ဗတော။
အဿမော သုကတော မယှံ၊ ပဏ္ဏသာလာ သုမာပိတာ။

စင်္ကမံ တတ္ထ မာပေသိံ၊ ပဉ္စဒောသဝိဝဇ္ဇိတံ။
အဋ္ဌဂုဏသမုပေတံ၊ အဘိညာဗလမာဟရိံ။

သာဋကံ ပဇဟိံ တတ္ထ၊ နဝဒောသမုပာဂတံ။
ဝါကစီရံ နိဝါသေသိံ၊ ဒွါဒသဂုဏမုပာဂတံ။

အဋ္ဌဒောသသမာကိဏ္ဏံ ၊ ပဇဟိံ ပဏ္ဏသာလကံ။

ဥပဟာဂမိံ ရုက္ခမူလံ၊ ဂုဏော ဒသဟုပာဂတံ။

တပိတံ ရောပိတံ ခေပ်ံ၊ ပဇဟိံ နိရဝသေသတော။
အနေကဂုဏသမ္ပန္နံ၊ ပဝတ္တဖလမာဒိယိံ။

တတ္ထပ္ပဓာနံ ပဒဟိံ၊ နိသဇ္ဇဋ္ဌာနစင်္ကမေ။
အဗ္ဘန္တရမှိ သတ္တာဟေ၊ အဘိညာဗလ ဟာပုဏိန္တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၁-၃၃)။

တတ္ထ **အဿမော သုကတော မယှံ, ပဏ္ဏသာလာ သုမာပိတာ** တိ ဣမိဿာ ဟဋ္ဌိယာ သုမေဓပဏ္ဍိတေန အဿမပဏ္ဏသာလာစင်္ကမာ သဟတ္ထာ မာပိတာ ဝိယ ဝုတ္တာ။ အယံ ပနေတ္ထ အတ္ထော – မဟာသတ္တဉှိ “ဟိမဝန္တံ အဇ္ဈောဂာဟေတွာ အဇ္ဇ ဓမ္မိကပဗ္ဗတံ ပဝိသိဿာမီ”တိ နိက္ခန္တံ ဒိသွာ သက္ကော ဒေဝါနမိန္ဒော ဝိဿကမ္မဒေဝပုတ္တံ အာမန္တေသိ – “ဂစ္ဆ, တာတ, အယံ သုမေဓပဏ္ဍိတော ‘ပဗ္ဗဇိဿာမီ’တိ နိက္ခန္တော ဧတဿ ဝသနဋ္ဌာနံ မာပေဟီ”တိ။ သော တဿ ဝစနံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ရမဏီယံ အဿမံ သုဂုတ္တံ ပဏ္ဏသာလံ, မနောရမံ စင်္ကမဉ္စ မာပေသိ။ ဘဂဝါ ပန တဒါ အတ္တနော ပုညာနုဘာဝေန နိပ္ဖန္နံ တံ အဿမပဒံ သန္ဓာယ “သာရိပုတ္တ တသ္မိံ ဓမ္မိကပဗ္ဗတေ –

အဿမော သုကတော မယှံ၊ ပဏ္ဏသာလာ သုမာပိတာ။
စင်္ကမံ တတ္ထ မာပေသိံ၊ ပဉ္စဒောသဝိဝဇ္ဇိတ”န္တိ။ –

အာဟ။ တတ္ထ **အဿမော သုကတော မယှ** န္တိ သုကတော မယှံ။ **ပဏ္ဏသာလာ သုမာပိတာ** တိ ပဏ္ဏစ္ဆန္နာ သာလာပိ မေ သုမာပိတာ အဟောသိ။

ပဉ္စဒောသဝိဝဇ္ဇိတ န္တိ ပဉ္စိမေ စင်္ကမဒောသာ နာမ ထဒ္ဓဝိသမတာ, အန္တောရုက္ခတာ, ဂဟနစ္ဆန္နတာ, အတိသမ္ဗာဓတာ, အတိဝိသာလတာတိ။ ထဒ္ဓဝိသမဘူမိဘာဂသ္မိဉှိ စင်္ကမေ စင်္ကမန္တဿ ပါဒါ ရုဇန္တိ, ဖောဋာ ဥဋ္ဌဟန္တိ, စိတ္တံ ဧကဂ္ဂတံ န လဘတိ, ကမ္မဋ္ဌာနံ ဝိပဇ္ဇတိ။ မုဒုသမတလေ ပန ဖာသုဝိဟာရံ အာဂမ္မ ကမ္မဋ္ဌာနံ သမ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ ထဒ္ဓဝိသမဘူမိဘာဂတာ ဧကော ဒောသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ စင်္ကမနဿ အန္တော ဝါ မဇ္ဈေ ဝါ ကောဋိယံ ဝါ ရုက္ခေ သတိ ပမာဒမာဂမ္မ စင်္ကမန္တဿ နလာဋံ ဝါ သီသံ ဝါ ပဋိဟညတီတိ အန္တောရုက္ခတာ ဒုတိယော ဒောသော။ တိဏလတာဒိဂဟနစ္ဆန္နေ စင်္ကမေ စင်္ကမန္တော အန္ဓကာရဝေလာယံ ဥရဂါဒိကေ ပါဏေ အက္ကမိတွာ ဝါ မာရေတိ, တေဟိ ဝါ ဒဋ္ဌော ဒုက္ခံ အာပဇ္ဇတီတိ ဂဟနစ္ဆန္နတာ တတိယော ဒောသော။ အတိသမ္ဗာဓေ စင်္ကမေ ဝိတ္ထာရတော ရတနိကေ ဝါ အဍ္ဎရတနိကေ ဝါ စင်္ကမန္တဿ ပရိစ္ဆေဒေ ပက္ခလိတွာ နခါပိ အင်္ဂုလိယောပိ ဘိဇ္ဇန္တီတိ အတိသမ္ဗာဓတာ စတုတ္ထော ဒောသော။ အတိဝိသာလေ စင်္ကမေ စင်္ကမန္တဿ စိတ္တံ ဝိဓာဝတိ, ဧကဂ္ဂတံ န လဘတီတိ အတိဝိသာလတာ ပဉ္စမော ဒောသော။ ပုထုလတော ပန ဒိယဍ္ဎရတနံ ဒွီသု ပဿေသု ရတနမတ္တအနုစင်္ကမံ ဒီဃတော သဋ္ဌိဟတ္ထံ မုဒုတလံ သမဝိပ္ပကိဏ္ဏဝါလုကံ စင်္ကမံ ဝဋ္ဋတိ, စေတိယဂိရိမှိ ဒီပပ္ပသာဒကမဟာမဟိန္ဒတ္ထေရဿ စင်္ကမနံ ဝိယ, တာဒိသံ တံ အဟောသိ။ တေနာဟ “စင်္ကမံ တတ္ထ မာပေသိံ, ပဉ္စဒောသဝိဝဇ္ဇိတ”န္တိ။

အဋ္ဌဂုဏသမုပေတ န္တိ အဋ္ဌဟိ သမဏသုခေဟိ ဥပေတံ။ အဋ္ဌိမာနိ သမဏသုခါနိ နာမ ဓနဓညပရိဂ္ဂဟာဘာဝေါ အနဝဇ္ဇပိဏ္ဍပါတပရိယေသနဘာဝေါ, နိဗ္ဗုတပိဏ္ဍပါတဘုဉ္ဇနဘာဝေါ, ရဋ္ဌံ ပီဠေန္တွာ ဓနသာရံ ဝါ သီသကဟာပဏာဒီနိ ဝါ ဂဏှန္တေသု ရာဇကုလေသု ရဋ္ဌပီဠနကိလေသာဘာဝေါ, ဥပကရဏေသု နိစ္ဆန္ဒရာဂဘာဝေါ, စောရဝိလောပေ နိဗ္ဘယဘာဝေါ, ရာဇရာဇမဟာမတ္တေဟိ အသံသဋ္ဌဘာဝေါ စတူသု ဒိသာသု အပ္ပဋိဟတဘာဝေါတိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ “ယထာ တသ္မိံ အဿမေ ဝသန္တေန သက္ကာ ဟောန္တိ ဣမာနိ အဋ္ဌ သမဏသုခါနိ ဝိန္ဒိတုံ, ဧဝံ အဋ္ဌဂုဏသမုပေတံ တံ အဿမံ မာပေသိ” န္တိ။

အဘိညာဗလမာဟရိ န္တိ ပစ္ဆာ တသ္မိံ အဿမေ ဝသန္တော ကသိဏပရိကမ္မံ ကတွာ အဘိညာနဉ္စ သမာပတ္တီနဉ္စ ဥပ္ပာဒနတ္ထာယ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော ဝိပဿနံ အာရဘိတွာ ထာမပ္ပတ္တံ ဝိပဿနာဗလံ အာဟရိံ။ ယထာ

တသ္မိံ ဝသန္တော တံ ဗလံ အာဟရိတုံ သက္ကောမိ, ဧဝံ တံ အဿမံ တဿ အဘိညတ္ထာယ ဝိပဿနာဗလဿ အနုစ္ဆဝိကံ ကတွာ မာပေသိန္တိ အတ္ထော။

သာဋကံ ပဇဟိံ တတ္ထ, နဝဒောသမုပါဂတ န္တိ ဧတ္ထာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ, တဒါ ကိရ ကုဋိလေဏစင်္ကမာဒိပဋိမဏ္ဍိတံ ပုပ္ဖူပဂဖလူပဂရုက္ခသဉ္ဆန္နံ ရမဏီယံ မဓုရသလိလာသယံ အပဂတဝါဠမိဂဘိံသနကသကုဏံ ပဝိဝေကက္ခမံ အဿမံ မာပေတွာ အလင်္ကတစင်္ကမဿ ဥဘောသု အန္တေသု အာလမ္ဗနဖလကံ သံဝိဓာယ နိသီဒနတ္ထာယ စင်္ကမဝေမဇ္ဈေ သမတလံ မုဂ္ဂဝဏ္ဏသိလံ မာပေတွာ အန္တောပဏ္ဏသာလာယံ ဇဋာမဏ္ဍလဝါကစီရတိဒဏ္ဍကုဏ္ဍိကာဒိကေ တာပသပရိက္ခာရေ မဏ္ဍပေ ပါနီယဃဋပါနီယသင်္ခပါနီယသရာဝါနိ အဂ္ဂိသာလာယံ အင်္ဂါရကပလ္လဒါရုအာဒီနီတိ ဧဝံ ယံ ယံ ပဗ္ဗဇိတာနံ ဥပကာရာယ သံဝတ္တတိ, တံ တံ သဗ္ဗံ မာပေတွာ ပဏ္ဏသာလာယ ဘိတ္တိယံ "ယေ ကေစိ ပဗ္ဗဇိတုကာမာ ဣမေ ပရိက္ခာရေ ဂဟေတွာ ပဗ္ဗဇန္တူ"တိ အက္ခရာနိ ဆိန္ဒိတွာ ဒေဝလောကမေဝ ဂတေ ဝိဿကမ္မဒေဝပုတ္တေ သုမေဓပဏ္ဍိတော ဟိမဝန္တပါဒေ ဂိရိကန္ဒရာနုသာရေန အတ္တနော နိဝါသာနုရူပံ ဖာသုကဋ္ဌာနံ ဩလောကေန္တော နဒီနိဝတ္တနေ ဝိဿကမ္မနိမ္မိတံ သက္ကဒတ္တိယံ ရမဏီယံ အဿမံ ဒိသွာ စင်္ကမကောဋိံ ဂန္တွာ ပဒဝလဉ္ဇံ အပဿန္တော "ဓုဝံ ပဗ္ဗဇိတာ ဓုရဂါမေ ဘိက္ခံ ပရိယေသိတွာ ကိလန္တရူပါ အာဂန္တွာ ပဏ္ဏသာလံ ပဝိသိတွာ နိသိန္နာ ဘဝိဿန္တီ"တိ စိန္တေတွာ ထောကံ အာဂမေတွာ "အတိဝိယ စိရာယန္တိ, ဇာနိဿာမီ"တိ ပဏ္ဏသာလကုဋိဒွါရံ ဝိဝရိတွာ အန္တော ပဝိသိတွာ ဣတော စိတော စ ဩလောကေန္တော မဟာဘိတ္တိယံ အက္ခရာနိ ဝါစေတွာ "မယှံ ကပ္ပိယပရိက္ခာရာ ဧတေ, ဣမေ ဂဟေတွာ ပဗ္ဗဇိဿာမီ"တိ အတ္တနာ နိဝတ္ထပါရုတံ သာဋကယုဂံ ပဇဟိ။ တေနာဟ "သာဋကံ ပဇဟိံ တတ္ထာ"တိ။ ဧဝံ ပဝိဋ္ဌော အဟံ သာရိပုတ္တ တဿံ ပဏ္ဏသာလာယံ သာဋကံ ပဇဟိံ။

နဝဒောသမုပါဂတ န္တိ သာဋကံ ပဇဟန္တော နဝ ဒောသေ ဒိသွာ ပဇဟိန္တိ ဒီပေတိ။ တာပသပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတာနဉှိ သာဋကသ္မိံ နဝ ဒောသာ ဥပဋ္ဌဟန္တိ။ တေသု တဿ မဟဂ္ဃဘာဝေါ ဧကော ဒောသော, ပရပဋိဗဒ္ဓတာယ ဥပ္ပဇ္ဇနဘာဝေါ ဧကော, ပရိဘောဂေန လဟုံ ကိလိဿနဘာဝေါ ဧကော, ကိလိဋ္ဌော ဟိ ဓောဝိတဗ္ဗော စ ရဇိတဗ္ဗော စ ဟောတိ, ပရိဘောဂေန လဟုကံ ဇီရဏဘာဝေါ ဧကော ဇိဏ္ဏဿ ဟိ တုန္နံ ဝါ အဂ္ဂဠဒါနံ ဝါ ကာတဗ္ဗံ ဟောတိ။ ပုန ပရိယေသနာယ ဒုရဘိသမ္ဘဝဘာဝေါ ဧကော, တာပသပဗ္ဗဇ္ဇာယ အသာရုပ္ပဘာဝေါ ဧကော, ပစ္စတ္ထိကာနံ သာဓာရဏဘာဝေါ ဧကော, ယထာ ဟိ နံ ပစ္စတ္ထိကာ န ဂဏှန္တိ, ဧဝံ ဂေါပေတဗ္ဗော ဟောတိ။ ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ ဝိဘူသနဋ္ဌာနဘာဝေါ ဧကော, ဂဟေတွာ စရန္တဿ ခန္ဓဘာရမဟိစ္ဆဘာဝေါ ဧကောတိ။

ဝါကစီရံ နိဝါသေသိ န္တိ တဒါ အဟံ သာရိပုတ္တ ဣမေ နဝ ဒောသေ ဒိသွာ သာဋကံ ပဟာယ ဝါကစီရံ နိဝါသေသိံ, မုဉ္ဇတိဏံ ဟီရံ ဟီရံ ကတွာ ဂန္ထေတွာ ကတံ ဝါကစီရံ နိဝါသနပါရုပနတ္ထာယ အာဒိယိန္တိ အတ္ထော။

ဒွါဒသဂုဏမုပါဂတ န္တိ ဒွါဒသဟိ အာနိသံသေဟိ သမန္နာဂတံ, ဝါကစီရသ္မိဉှိ ဒွါဒသာနိသံသာ – အပ္ပဂ္ဃံ သုန္ဒရံ ကပ္ပိယန္တိ အယံ တာဝ ဧကော အာနိသံသော, သဟတ္ထာ ကာတုံ သက္ကာတိ အယံ ဒုတိယော, ပရိဘောဂေန သဏိကံ ကိလိဿတိ ဓောဝိယမာနေပိ ပပဉ္စော နတ္ထီတိ အယံ တတိယော, ပရိဘောဂေန ဇိဏ္ဏေပိ သိဗ္ဗိတဗ္ဗာဘာဝေါ စတုတ္ထော, ပုန ပရိယေသန္တဿ သုခေန ကရဏဘာဝေါ ပဉ္စမော, တာပသပဗ္ဗဇ္ဇာယ သာရုပ္ပဘာဝေါ ဆဋ္ဌော, ပစ္စတ္ထိကာနံ နိရုပဘောဂဘာဝေါ သတ္တမော, ပရိဘုဉ္ဇန္တဿ ဝိဘူသနဋ္ဌာနာဘာဝေါ အဋ္ဌမော, ဓာရဏေ သလ္လဟုကဘာဝေါ နဝမော, စီဝရပစ္စယေ အပ္ပိစ္ဆဘာဝေါ ဒသမော, ဝါကုပ္ပတ္တိယာ ဓမ္မိကအနဝဇ္ဇဘာဝေါ ဧကာဒသမော, ဝါကစီရေ နဋ္ဌေပိ အနပေက္ခဘာဝေါ ဒွါဒသမောတိ။

အဋ္ဌဒောသသမာကိဏ္ဏံ, ပဇဟိံ ပဏ္ဏသာလက န္တိ ကထံ ပဇဟိ? သော ကိရ ဝရသာဋကယုဂံ ဩမုဉ္စန္တော စီဝရဝံသေ လဂ္ဂိတံ အနောဇပုပ္ဖဒါမသဒိသံ ရတ္တဝါကစီရံ ဂဟေတွာ နိဝါသေတွာ တဿူပရိ အပရံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ဝါကစီရံ ပရိဒဟိတွာ ပုန္နာဂပုပ္ဖသန္ထရသဒိသံ သခုရံ အဇိနစမ္မံ ဧကံသံ ကတွာ ဇဋာမဏ္ဍလံ ပဋိမုဉ္စိတွာ စူဠာယ သဒ္ဓိံ နိစ္စလဘာဝကရဏတ္ထံ သာရသူစိံ ပဝေသေတွာ မုတ္တာဇာလသဒိသာယ သိက္ကာယ ပဝါဠဝဏ္ဏံ ကုဏ္ဍိကံ ဩဒဟိတွာ တီသု ဌာနေသု ဝင်္ကကာဇံ အာဒာယ ဧကိဿာ ကာဇကောဋိယာ ကုဏ္ဍိကံ, ဧကိဿာ အင်္ကုသကပစ္ဆိတိဒဏ္ဍကာဒီနိ ဩလဂ္ဂေတွာ ခါရိကာဇံ အံသေ ကတွာ ဒက္ခိဏေန ဟတ္ထေန ကတ္တရဒဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ပဏ္ဏသာလ

တော နိက္ခမိတွာ သင်္ဃိဟတ္တေ မဟာစင်္ကမေ အပရာပရံ စင်္ကမန္တော အတ္တနော ဝယံ ဩလောကေတွာ “မယှံ မနောရထော မတ္ထကံ ပတ္တော, သောဘတိ ဝတ မေ ပဗ္ဗဇ္ဇာ, ဗုဒ္ဓပစ္စေကဗုဒ္ဓါဒီဟိ သဗ္ဗေဟိပိ ဓီရပုရိသေဟိ ဝဏ္ဏိတာ ထောမိတာ အယံ ပဗ္ဗဇ္ဇာ နာမ, ပဟီနံ မေ ဂိဟိဗန္ဓနံ, နိက္ခန္တောသ္မိ နေက္ခမ္မံ, လဒ္ဓါ မေ ဥတ္တမပဗ္ဗဇ္ဇာ, ကရိဿာမိ သမဏဓမ္မံ, လဘိဿာမိ အဂ္ဂဖလသုခ”န္တိ ဥဿာဟဇာတော ခါရိကာဇံ ဩတာရေတွာ စင်္ကမဝေမဇ္ဈေ မုဂ္ဂဝဏ္ဏသိလာပဋ္ဋေ သုဝဏ္ဏပဋိမာ ဝိယ နိသိန္နော ဒိဝသဘာဂံ ဝီတိနာမေတွာ သာယန္ဟသမယံ ပဏ္ဏသာလံ ပဝိသိတွာ ဗိဒလမဉ္စကပဿေ ကဋ္ဌတ္ထရိကာယ နိပန္နော သရီရံ ဥတုံ ဂါဟာပေတွာ ဗလဝပစ္စူသေ ပဗုဇ္ဈိတွာ အတ္တနော အာဂမနံ အာဝဇ္ဇေသိ “အဟံ ဃရာဝါသေ အာဒီနဝံ ဒိသွာ အမိတဘောဂံ အနန္တယသံ ပဟာယ အရညံ ပဝိသိတွာ နေက္ခမဂဝေသကော ဟုတွာ ပဗ္ဗဇိတော, ဣတော ဒါနိ ပဋ္ဌာယ ပမာဒစာရံ စရိတုံ န ဝဋ္ဋတိ, ပဝိဝေကဉှိ ပဟာယ ဝိစရန္တံ မိစ္ဆာဝိတက္ကမက္ခိကာ ခါဒန္တိ, ဣဒါနိ မယာ ပဝိဝေကမနုဗြူဟေတုံ ဝဋ္ဋတိ, အဟဉှိ ဃရာဝါသံ ပလိဗောဓတော ဒိသွာ နိက္ခန္တော, အယဉ္စ မနာပါ ပဏ္ဏသာလာ, ဗေလုဝပက္ကဝဏ္ဏာ ပရိဘဏ္ဍကတာ ဘူမိ, ရဇတဝဏ္ဏာ သေတဘိတ္တိယော, ကပောတပါဒဝဏ္ဏံ ပဏ္ဏစ္ဆဒနံ, ဝိစိတ္တတ္ထရဏဝဏ္ဏော ဗိဒလမဉ္စကော, နိဝါသဖာသုကံ ဝသနဋ္ဌာနံ, န ဧတ္တော အတိရေကတရာ ဝိယ မေ ဂေဟသမ္ပဒါ ပညာယတီ”တိ ပဏ္ဏသာလာယ ဒောသေ ဝိစိနန္တော အဋ္ဌ ဒောသေ ပဿိ။

ပဏ္ဏသာလာပရိဘောဂသ္မိဉှိ အဋ္ဌ အာဒီနဝါ – မဟာသမာရမ္ဘေန ဒဗ္ဗသမ္ဘာရေ သမောဓာနေတွာ ကရဏပရိယေသနဘာဝေါ ဧကော အာဒီနဝေါ။ တိဏပဏ္ဏမတ္တိကာသု ပတိတာသု တာသံ ပုနပ္ပုနံ ဌပေတဗ္ဗတာယ နိဗဒ္ဓဇဂ္ဂနဘာဝေါ ဒုတိယော, သေနာသနံ နာမ မဟလ္လကဿ ပါပုဏာတိ, အဝေလာယ ဝုဋ္ဌာပိယမာနဿ စိတ္တေကဂ္ဂတာ န ဟောတီတိ ဥဋ္ဌာပနီယဘာဝေါ တတိယော, သီတုဏှပဋိဃာတေန ကာယဿ သုခုမာလကရဏဘာဝေါ စတုတ္ထော, ဂေဟံ ပဝိဋ္ဌေန ယံကိဉ္စိ ပါပံ သက္ကာ ကာတုန္တိ ဂရဟပဋိစ္ဆာဒနဘာဝေါ ပဉ္စမော, “မယှ”န္တိ ပရိဂ္ဂဟကရဏဘာဝေါ ဆဋ္ဌော, ဂေဟဿ အတ္ထိဘာဝေါ နာမေသ ဒုတိယကတော ဝိယာတိ သတ္တမော, ဦကာမင်္ဂုလဃရဂေါဠိကာဒီနံ သာဓာရဏတာယ ဗဟုသာဓာရဏဘာဝေါ အဋ္ဌမောတိ ဣမေ အဋ္ဌ အာဒီနဝေ ဒိသွာ မဟာသတ္တော ပဏ္ဏသာလံ ပဇဟိ။ တေနာဟ “အဋ္ဌဒောသသမာကိဏ္ဏံ, ပဇဟိံ ပဏ္ဏသာလက”န္တိ။

ဥပါဂမိံ ရုက္ခမူလံ ဂုဏေ ဒသဟုပါဂတန္တိ ဆန္နံ ပဋိက္ခိပိတွာ ဒသဟိ ဂုဏေဟိ ဥပေတံ ရုက္ခမူလံ ဥပါဂတောသ္မီတိ ဝဒတိ။

တတ္ထိမေ ဒသ ဂုဏာ – အပ္ပသမာရမ္ဘတာ ဧကော ဂုဏော ဥပဂမနမတ္တကမေဝ ဟိ တတ္ထ ဟောတီတိ။ အပ္ပဋိဇဂ္ဂနတာ ဒုတိယော တဉှိ သမ္မဋ္ဌမ္ပိ အသမ္မဋ္ဌမ္ပိ ပရိဘောဂဖာသုကံ ဟောတိယေဝ။ အနုဋ္ဌာပနီယဘာဝေါ တတိယော, ဂရဟံ နပ္ပဋိစ္ဆာဒေတိ, တတ္ထ ဟိ ပါပံ ကရောန္တော လဇ္ဇတီတိ ဂရဟာယ အပ္ပဋိစ္ဆာဒနဘာဝေါ စတုတ္ထော, အဗ္ဘောကာသဝါသော ဝိယ ကာယံ န သန္ထမ္ဘေတီတိ ကာယဿ အသန္ထမ္ဘနဘာဝေါ ပဉ္စမော။ ပရိဂ္ဂဟကရဏာဘာဝေါ ဆဋ္ဌော, ဂေဟာလယပဋိက္ခေပေါ သတ္တမော, ဗဟုသာဓာရဏဂေဟေ ဝိယ “ပဋိဇဂ္ဂိဿာမိ နံ, နိက္ခမထာ”တိ နီဟရဏာဘာဝေါ အဋ္ဌမော, ဝသန္တဿ သပ္ပီတိကဘာဝေါ နဝမော, ရုက္ခမူလသေနာသနဿ ဂတဂတဋ္ဌာနေ သုလဘတာယ အနပေက္ခဘာဝေါ ဒသမောတိ, ဣမေ ဒသ ဂုဏေ ဒိသွာ ရုက္ခမူလံ ဥပါဂတောသ္မီတိ ဝဒတိ။

ဣမာနိ ဧတ္တကာနိ ကာရဏာနိ သလ္လက္ခေတွာ မဟာသတ္တော ပုနဒိဝသေ ဘိက္ခာယ ဂါမံ ပါဝိသိ။ အထဿ သမ္ပတ္တဂါမေ မနုဿာ မဟန္တေန ဥဿာဟေန ဘိက္ခံ အဒံသု။ သော ဘတ္တကိစ္စံ နိဋ္ဌာပေတွာ အဿမံ အာဂမ္မ နိသီဒိတွာ စိန္တေသိ “နာဟံ ‘အာဟာရံ န လဘာမီ’တိ ပဗ္ဗဇိတော သိနိဒ္ဓါဟာရော နာမေသ မာနမဒပုရိသမဒေ ဝဍ္ဎေပေတိ။ အာဟာရမူလကဿ ဒုက္ခဿ အန္တော နတ္ထိ ယံနူနာဟံ ဝါပိတံ ရောပိတံ ဓညနိဗ္ဗတ္တကံ အာဟာရံ ပဇဟိတွာ ပဝတ္တဖလဘောဇနော ဘဝေယျ”န္တိ။ သော တတော ပဋ္ဌာယ တထာ ကတွာ ဃဋေန္တော ဝါယမန္တော သတ္တာဟဗ္ဘန္တရေယေဝ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ပဉ္စ စ အဘိညာယော နိဗ္ဗတ္တေသိ။ တေန ဝုတ္တံ –

“ဝါပိတံ ရောပိတံ ဓညံ၊ ပဇဟိံ နိရဝသေသတော။
အနေကဂုဏသမ္ပန္နံ၊ ပဝတ္တဖလမာဒိယိံ။

‘‘တတ္ထပ္ပဓာနံ ပဒဟိ၊ နိသဇ္ဇဋ္ဌာနစင်္ကမေ။
အဗ္ဘန္တရမ္ပဟိ သတ္တာဟော၊ အဘိညာဗလ ဟာပုဏိ’’န္တိ။

ဇဝံ မေ သိဒ္ဓိပ္ပတ္တဿ၊ ဝသီဘူတဿ သာသနေ။
ဒီပင်္ကရော နာမ ဇိနော၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ လောကနာယကော။

ဥပ္ပဇ္ဇန္တေ စ ဇာယန္တေ၊ ဗုဇ္ဈန္တေ ဓမ္မဒေသနေ။
စတုရော နိမိတ္တေ နာဒ္ဒသံ၊ ဈာနရတိသမပ္ပိတော။

ပစ္စန္တဒေသဝိသယေ၊ နိမန္တေတွာ တထာဂတံ။
တဿ အာဂမနံ မဂ္ဂံ၊ သောဓေန္တိ တုဋ္ဌမာနသာ။

အဟံ တေန သမယေန၊ နိက္ခမိတွာ သကဿမာ။
ဓုနန္တော ဝါကစီရာနိ၊ ဂစ္ဆာမိ အမ္ဗရေ တဒာ။

ဝေဒဇာတံ ဇနံ ဒိသွာ၊ တုဋ္ဌဟဋ္ဌံ ပမောဒိတံ။
ဩရောဟိတွာန ဂဂနာ၊ မနုဿေ ပုစ္ဆိ တာဝဒေ။

‘‘တုဋ္ဌဟဋ္ဌော ပမုဒိတော၊ ဝေဒဇာတော မဟာဇနော။
ကဿ သောဓီယတိ မဂ္ဂော၊ အဉ္ဇသံ ဝဋုမာယနံ’’။

တေ မေ ပုဋ္ဌာ ဝိယာကံသု ‘‘ဗုဒ္ဓေါ လောကေ အနုတ္တရော။
ဒီပင်္ကရော နာမ ဇိနော၊ ဥပ္ပဇ္ဇိ လောကနာယကော။
တဿ သောဓီယတိ မဂ္ဂော၊ အဉ္ဇသံ ဝဋုမာယနံ’’။

‘‘ဗုဒ္ဓေါ’’တိ ဝစနံ သုတွာန၊ ပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇိ တာဝဒေ။
‘‘ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါ’’တိ ကထယန္တော၊ သောမနဿံ ပဝေဒယိံ။

တတ္ထ ဌတွာ ဝိစိန္တေသိံ၊ တုဋ္ဌော သံဝိဂ္ဂမာနသော။
‘‘ဣဓ ဗီဇာနိ ရောပိဿံ၊ ခဏော ဝေ မာ ဥပစ္စဂါ’’။

ယဒိ ဗုဒ္ဓဿ သောဓေထ၊ ဧကောကာသံ ဒဒာထ မေ။
အဟမ္ပိ သောဓယိဿာမိ၊ အဉ္ဇသံ ဝဋုမာယနံ။

အဒံသု တေ မမောကာသံ၊ သောဓေတုံ အဉ္ဇသံ တဒာ။
‘‘ဗုဒ္ဓေါ ဗုဒ္ဓေါ’’တိ စိန္တေန္တော၊ မဂ္ဂံ သောဓေမဟံ တဒာ။

အနိဋ္ဌိတေ မမောကာသေ၊ ဒီပင်္ကရော မဟာမုနိ။
စတူဟိ သတသဟဿေဟိ၊ ဆဠဘိညေဟိ တာဒိဟိ။
ခီဏာသဝေဟိ ဝိမလေဟိ၊ ပဋိပဇ္ဇိ အဉ္ဇသံ ဇိနော။

ပစ္စုဂ္ဂမနာ ဝတ္တန္တိ၊ ဝဇ္ဇန္တိ ဘေရိယော ဗဟူ။
အာမောဒိတာ နရမရူ၊ သာဓုကာရံ ပဝတ္တယုံ။

ဒေဝါ မနုဿေ ပဿန္တိ၊ မနုဿာပိ စ ဒေဝတာ။
ဥဘောပိ တေ ပဉ္ဇလိကာ၊ အနုယန္တိ တထာဂတံ။

ဒေဝါ ဒိဗ္ဗေဟိ တုရိယေဟိ၊ မနုဿာ မာနုသေဟိ စ။
ဥဘောပိ တေ ဝဇ္ဇယန္တာ၊ အနုယန္တိ တထာဂတံ။

ဒိဗ္ဗံ မန္ဒာရဝံ ပုပ္ဖံ၊ ပဒုမံ ပါရိဆတ္တကံ။
ဒိသောဒိသံ ဩကိရန္တိ၊ အာကာသနဘဂတာ မရူ။

ဒိဗ္ဗံ စန္ဒနစုဏ္ဏဉ္စ၊ ဝရဂန္ဓဉ္စ ကေဝလံ။
ဒိသောဒိသံ ဩကိရန္တိ၊ အာကာသနဘဂတာ မရူ။

စမ္ပကံ   သလလံ နီပံ၊ နာဂပုန္နာဂကေတကံ။
ဒိသောဒိသံ ဥက္ခိပန္တိ၊ ဘူမိတလဂတာ နရာ။

ကေသေ မုဉ္စိတွာဟံ တတ္ထ၊ ဝါကစီရဉ္စ စမ္မကံ။
ကလလေ ပတ္ထရိတွာန၊ အဝကုဇ္ဇော နိပဇ္ဇဟံ။

အက္ကမိတွာန မံ ဗုဒ္ဓော၊ သဟ သိဿေဟိ ဂစ္ဆတု။
မာ နံ ကလလေ အက္ကမိတ္ထ၊ ဟိတာယ မေ ဘဝိဿတိ။

ပထဝိယံ နိပန္နဿ၊ ဧဝံ မေ အာသိ စေတသော။
“ဣစ္ဆမာနော အဟံ အဇ္ဇ၊ ကိလေသေ ဈာပယေ မမ။

“ကိံ မေ အညာတဝေသေန၊ ဓမ္မံ သစ္ဆိကတေနိဓ။
သဗ္ဗညုတံ ပါပုဏိတွာ၊ ဗုဒ္ဓော ဟေဿံ သဒေဝကေ။

“ကိံ မေ ဧကေန တိဏ္ဏေန၊ ပုရိသေန ထာမဒဿိနာ။
သဗ္ဗညုတံ ပါပုဏိတွာ၊ သန္တာရေဿံ သဒေဝကံ။

“ဣမိနာ မေ အဓိကာရေန၊ ကတေန ပုရိသုတ္တမေ။
သဗ္ဗညုတံ ပါပုဏိတွာ၊ တာရေမိ ဇနတံ ဗဟုံ။

“သံသာရသောတံ ဆိန္ဒိတွာ၊ ဝိဒ္ဓံသေတွာ တယော ဘဝေ။
ဓမ္မနာဝံ သမာရုယှ၊ သန္တာရေဿံ သဒေဝကံ”။

ဒီပင်္ကရော လောကဝိဒူ၊ အာဟုတီနံ ပဋိဂ္ဂဟော။
ဥဿီသကေ မံ ဌတွာန၊ ဣဒံ ဝစနမဗြဝိ။

“ပဿထ   ဣမံ တာပသံ၊ ဇဋိလံ ဥဂ္ဂတာပနံ။
အပရိမေယျေ ဣတော ကပ္ပေ၊ ဗုဒ္ဓော လောကေ ဘဝိဿတိ။

“အဟု ကပိလဝှယာ ရမ္မာ၊ နိက္ခမိတွာ တထာဂတော။
ပဓာနံ ပဒဟိတွာန၊ ကတွာ ဒုက္ကရကာရိကံ။

“အဇပါလရုက္ခမူလေ၊ နိသီဒိတွာ တထာဂတော။
တတ္ထ ပါယာသံ ပဂ္ဂယှ၊ နေရဉ္ဇရမုပေဟိတိ။

“နေရဉ္ဇရာယ တီရမှိ၊ ပါယာသံ အဒ သော ဇိနော။

ပဋိယတ္တာဝရမဂ္ဂေန၊ ဗောဓိမူလမုပေဟိတိ။

‘‘တတော ပဒက္ခိဏံ ကတွာ၊ ဗောဓိမဏ္ဍံ အနုတ္တရော။
အဿတ္ထရုက္ခမူလမှိ၊ ဗုဇ္ဈိဿတိ မဟာယသော။

‘‘ဣမဿ ဇနိကာ မာတာ၊ မာယာ နာမ ဘဝိဿတိ။
ပိတာ သုဒ္ဓောဒနော နာမ၊ အယံ ဟေဿတိ ဂေါတမော။

‘‘အနာသဝါ ဝီတရာဂါ၊ သန္တစိတ္တာ သမာဟိတာ။
ကောလိတော ဥပတိဿော စ၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တိ သာဝကာ။
အာနန္ဒော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ဥပဋ္ဌိဿတိမံ ဇိနံ။

‘‘ခေမာ ဥပ္ပလဝဏ္ဏာ စ၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တိ သာဝိကာ။
အနာသဝါ ဝီတရာဂါ၊ သန္တစိတ္တာ သမာဟိတာ။

‘‘ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ အဿတ္ထောတိ ပဝုစ္စတိ။
စိတ္တော စ ဟတ္ထာဠဝကော၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တုပဋ္ဌကာ။
ဥတ္တရာ နန္ဒမာတာ စ၊ အဂ္ဂါ ဟေဿန္တုပဋ္ဌိကာ’’။

ဣဒံ သုတွာန ဝစနံ၊ အသမဿ မဟေသိနော။
အာမောဒိတာ နရမရူ၊ ဗုဒ္ဓဗီဇံ ကိရ အယံ။

ဥက္ကုဋ္ဌိသဒ္ဒါ ဝတ္တန္တိ၊ အပ္ဖောဋေန္တိ ဟသန္တိ စ။
ကတဉ္ဇလီ နမဿန္တိ၊ ဒသသဟဿီ သဒေဝကာ။

ယဒိမဿ လောကနာထဿ၊ ဝိရဇ္ဈိဿာမ သာသနံ။
အနာဂတမှိ အဒ္ဓါနေ၊ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။

ယထာ မနုဿာ နဒိံ တရန္တာ၊ ပဋိတိတ္ထံ ဝိရဇ္ဈိယ။
ဟေဋ္ဌာ တိတ္ထေ ဂဟေတွာန၊ ဥတ္တရန္တိ မဟာနဒိံ။

ဧဝမေဝ မယံ သဗ္ဗေ၊ ယဒိ မုဉ္စာမိမံ ဇိနံ။
အနာဂတမှိ အဒ္ဓါနေ၊ ဟေဿာမ သမ္မုခါ ဣမံ။

ဒီပင္ကရော လောကဝိဒူ၊ အာဟုတီနံ ပဋိဂ္ဂဟော။
မမ ကမ္မံ ပကိတ္တေတွာ၊ ဒက္ခိဏံ ပါဒမုဒ္ဓရိ။

ယေ တတ္ထာသုံ ဇိနပုတ္တာ၊ သဗ္ဗေ ပဒက္ခိဏမကံသု မံ။
နရာ နာဂါ စ ဂန္ဓဗ္ဗာ၊ အဘိဝါဒေတွာန ပက္ကမုံ။

ဒဿနံ မေ အတိက္ကန္တေ၊ သသင္ဃေ လောကနာယကေ။
ဟဋ္ဌတုဋ္ဌေန စိတ္တေန၊ အာသနာ ဝုဋ္ဌဟိံ တဒါ။

သုခေန သုခိတော ဟောမိ၊ ပါမောဇ္ဇေန ပမောဒိတော။
ပီတိယာ စ အဘိဿန္နော၊ ပလ္လင္ကံ အာဘုဇိံ တဒါ။

ပလ္လင်္ကေန နိသီဒိတွတ၊ ဇေံ စိန္တေသဟံ တဒါ။
“ဝသီဘူတော အဟံ ဈာနေ၊ အဘိညာပါရမိံ ဂတော။

“ဒသသဟဿိလောကမှိ ၊ ဣသယော နတ္ထိ မေ သမာ။
အသမော ဣဒ္ဓိဓမ္မေသု၊ အလဘိံ ဤဒိသံ သုခံ”။

ပလ္လင်္ကာဘုဇနေ မယှံ၊ ဒသသဟဿာဓိဝါသိနော။
မဟာနာဒံ ပဝတ္တေသုံ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ယာ ပုဗ္ဗေ ဗောဓိသတ္တာနံ၊ ပလ္လင်္ကဝရမာဘုဇေ။
နိမိတ္တာနိ ပဒိဿန္တိ၊ တာနိ အဇ္ဇ ပဒိဿရေ။

သီတံ ဗျပဂတံ ဟောတိ၊ ဥဏှဉ္စ ဥပသမ္မတိ။
တာနိ အဇ္ဇ ပဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ဒသသဟဿီ လောကဓာတူ၊ နိဿဒ္ဒါ ဟောန္တိ နိရာကုလာ။
တာနိ အဇ္ဇ ပဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

မဟာဝါတာ န ဝါယန္တိ၊ န သန္ဒန္တိ သဝန္တိယော။
တာနိ အဇ္ဇ ပဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ထလဇာ ဒကဇာ ပုပ္ဖာ၊ သဗ္ဗေ ပုပ္ဖန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇ ပုပ္ဖိတာ သဗ္ဗေ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

လတာ ဝါ ယဒိ ဝါ ရုက္ခာ၊ ဖလဘာရာ ဟောန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇ ဖလိတာ သဗ္ဗေ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

အာကာသဋ္ဌာ စ ဘူမဋ္ဌာ၊ ရတနာ ဇောတန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇ ရတနာ ဇောတန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

မာနုဿကာ စ ဒိဗ္ဗာ စ၊ တုရိယာ ဝဇ္ဇန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇုဘော အဘိရဝန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ဝိစိတ္တပုပ္ဖာ ဂဂနာ၊ အဘိဝဿန္တိ တာဝဒေ။
တေပိ အဇ္ဇ ပဝဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

မဟာသမုဒ္ဒော အာဘုဇတိ၊ ဒသသဟဿီ ပကမ္ပတိ။
တေပဇ္ဇုဘော အဘိရဝန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

နိရယေပိ ဒသသဟဿာ၊ အဂ္ဂီ နိဗ္ဗန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇ နိဗ္ဗုတာ အဂ္ဂီ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ဝိမလော ဟောတိ သူရိယော၊ သဗ္ဗာ ဒိဿန္တိ တာရကာ။
တေပိ အဇ္ဇ ပဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

အနောဝဋ္ဌေန ဥဒကံ၊ မဟိယာ ဥဗ္ဘိဇ္ဇိ တာဝဒေ။

တမ္ပဇ္ဇုပ္ပိဇ္ဇတေ မဟိယာ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

တာရာဂဏာ ဝိရောစန္တိ၊ နက္ခတ္တာ ဂဂနမဏ္ဍလေ။
ဝိသာခါ စန္ဒိမာယုတ္တာ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ဗိလာသယာ ဒရီသယာ၊ နိက္ခမန္တိ သကာသယာ။
တေပဇ္ဇ အာသယာ ဆုဒ္ဓါ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

န ဟောတိ အရတိ သတ္တာနံ၊ သန္တုဋ္ဌာ ဟောန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇ သဗ္ဗေ သန္တုဋ္ဌာ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ရောဂါ တဒုပသမ္မန္တိ၊ ဇိဃစ္ဆာ စ ဝိနဿတိ။
တာနိပဇ္ဇ ပဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ရောဂေါ တဒါ တနု ဟောတိ၊ ဒေါသော မောဟော ဝိနဿတိ။
တေပဇ္ဇ ဝိဂတာ သဗ္ဗေ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ဘယံ တဒါ န ဘဝတိ၊ အဇ္ဇပေတံ ပဒိဿတိ။
တေန လိင္ဂေန ဇာနာမ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ရဇော နုဒ္ဓံသတိ ဥဒ္ဓံ၊ အဇ္ဇပေတံ ပဒိဿတိ။
တေန လိင္ဂေန ဇာနာမ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

အနိဋ္ဌဂန္ဓော ပက္ကမတိ၊ ဒိဗ္ဗဂန္ဓော ပဝါယတိ။
သောပဇ္ဇ ဝါယတိ ဂန္ဓော၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

သဗ္ဗေ ဒေဝါ ပဒိဿန္တိ၊ ဌပယိတွာ အရူပိနော။
တေပဇ္ဇ သဗ္ဗေ ဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ယာဝတာ နိရယာ နာမ၊ သဗ္ဗေ ဒိဿန္တိ တာဝဒေ။
တေပဇ္ဇ သဗ္ဗေ ဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ကုဋ္ဋာ ကဝါဋာ သေလာ စ၊ န ဟောန္တာဝရဏာ တဒါ။
အာကာသဘူတာ တေပဇ္ဇ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

စုတီ စ ဥပပတ္တိ စ၊ ခဏေ တသ္မိံ န ဝိဇ္ဇတိ။
တာနိပဇ္ဇ ပဒိဿန္တိ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ဒဠှံ ပဂ္ဂဏှ ဝီရိယံ၊ မာ နိဝတ္တ အဘိက္ကမ။
မယမ္ပေတံ ဝိဇာနာမ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿသိ။

ဗုဒ္ဓဿ ဝစနံ သုတွာ၊ ဒသသဟဿီနုဘယံ။
တုဋ္ဌဟဋ္ဌော ပမောဒိတော၊ ဧဝံ စိန္တေသဟံ တဒါ။

အဒွေဇ္ဈဝစနာ ဗုဒ္ဓါ၊ အမောဃဝစနာ ဇိနာ။
ဝိတထံ နတ္ထိ ဗုဒ္ဓါနံ၊ ဓုဝံ ဗုဒ္ဓော ဘဝာမဟံ။

ယထာ ခိတ္တံ နဘေ လေဍ္ဍုံ ခုဝံ ပတတိ ဘူမိယံ။
တထေဝ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌာနံ၊ ဝစနံ ဓုဝသဿတံ။

ယထာပိ သဗ္ဗသတ္တာနံ၊ မရဏံ ဓုဝသဿတံ။
တထေဝ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌာနံ၊ ဝစနံ ဓုဝသဿတံ။

ယထာ ရတ္တိက္ခယေ ပတ္တေ၊ သူရိယုဂ္ဂမနံ ဓုဝံ။
တထေဝ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌာနံ၊ ဝစနံ ဓုဝသဿတံ။

ယထာ နိက္ခန္တသယနဿ၊ သီဟဿ နဒနံ ဓုဝံ။
တထေဝ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌာနံ၊ ဝစနံ ဓုဝသဿတံ။

ယထာ အာပန္နသတ္တာနံ၊ ဘာရမောရောပနံ ဓုဝံ။
တထေဝ ဗုဒ္ဓသေဋ္ဌာနံ၊ ဝစနံ ဓုဝသဿတံ။

ဟန္ဒ ဗုဒ္ဓကရေ ဓမ္မေ၊ ဝိစိနာမိ ဣတော စိတော။
ဥဒ္ဓံ အဓော ဒသ ဒိသာ၊ ယာဝတာ ဓမ္မဓာတုယာ။

ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ၊ ပဌမံ **အနဟာရမိံ။**
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အနုစိဏ္ဏံ မဟာပထံ။

ဣမံ တွံ ပဌမံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
အနဟာရမိတံ ဂစ္ဆ၊ ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသိ။

ယထာပိ ကုမ္ဘော သမ္ပုဏ္ဏော၊ ယဿ ကဿစိ အဓောကတော။
ဝမတေ ဝုဒကံ နိဿေသံ၊ န တတ္ထ ပရိရက္ခတိ။

တထေဝ ယာစကေ ဒိသွာ၊ ဟီနမုက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမေ။
ဒဒါဟိ ဒါနံ နိဿေသံ၊ ကုမ္ဘော ဝိယ အဓောကတော။

န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ၊ ဒုတိယံ **သီလပါရမိံ။**
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

ဣမံ တွံ ဒုတိယံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
သီလပါရမိတံ ဂစ္ဆ၊ ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသိ။

ယထာပိ စမရီ ဝါလံ၊ ကိသ္မိဉ္စိ ပဋိလဂ္ဂိတံ။
ဥပေတိ မရဏံ တတ္ထ၊ န ဝိကောပေတိ ဝါလဓိံ။

တထေဝ စတူသု ဘူမီသု၊ သီလာနိ ပရိပူရယ။
ပရိရက္ခ သဗ္ဗဒါ သီလံ၊ စမရီ ဝိယ ဝါလဓိံ။

န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။

အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

ဝိစိနန္တော တဒါဒက္ခိံ၊ တတိယံ **နေက္ခမ္မပါရမိံ** ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

ဣမံ တွံ တတိယံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
နေက္ခမ္မပါရမိတံ ဂစ္ဆ၊ ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသိ။

ယထာ အန္ဒုဃရေ ပုရိသော၊ စိရဝုတ္ထော ဒုခဋ္ဋိတော။
န တတ္ထ ရာဂံ ဇနေတိ၊ မုတ္တိမေဝ ဂဝေသတိ။

တထေဝ တွံ သဗ္ဗဘဝေ၊ ပဿ အန္ဒုဃရံ ဝိယ။
နေက္ခမ္မာဘိမုခေါ ဟောတိ၊ ဘဝတော ပရိမုတ္တိယာ။

န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

ဝိစိနန္တော တဒါဒက္ခိံ၊ စတုတ္ထံ **ပညာပါရမိံ**။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

ဣမံ တွံ စတုတ္ထံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
ပညာပါရမိတံ ဂစ္ဆ၊ ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသိ။

ယထာပိ ဘိက္ခု ဘိက္ခန္တော၊ ဟီနမုက္ကဋ္ဌမဇ္ဈိမေ။
ကုလာနိ န ဝိဝဇ္ဇေန္တော၊ ဧဝံ လဘတိ ယာပနံ။

တထေဝ တွံ သဗ္ဗကာလံ၊ ပရိပုစ္ဆံ ဗုဓံ ဇနံ။
ပညာပါရမိတံ ဂန္တွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပါပုဏိဿသိ။

န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

ဝိစိနန္တော တဒါဒက္ခိံ၊ ပဉ္စမံ **ဝီရိယပါရမိံ**။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

ဣမံ တွံ ပဉ္စမံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
ဝီရိယပါရမိတံ ဂစ္ဆ၊ ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသိ။

ယထာပိ သီဟော မိဂရာဇာ၊ နိသဇ္ဇဋ္ဌာနစင်္ကမေ။
အလီနဝီရိယော ဟောတိ၊ ပဂ္ဂဟိတမနော သဒါ။

တထေဝ တွံ သဗ္ဗဘဝေ၊ ပဂ္ဂဏှ ဝီရိယံ ဒဠှံ။
ဝီရိယပါရမိတံ ဂန္တွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပါပုဏိဿသိ။

န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

ဝိစိနန္တော တအာဒက္ခိံ၊ ဆဋ္ဌမံ **ခန္တိပာရမိံ** ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

ဣမံ တွံ ဆဋ္ဌမံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
တတ္ထ အဒ္ဝေဇ္ဈမာနသော၊ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသိ။

ယထာပိ ပထဝီ နာမ၊ သုစိမ္ပိ အသုစိမ္ပိ စ။
သဗ္ဗံ သဟတိ နိက္ခေပံ၊ န ကရောတိ ပဋိဃံ တယာ။

တထေဝ တွံပိ သဗ္ဗေသံ၊ သမ္မာနာဝမာနက္ခမော။
ခန္တိပာရမိတံ ဂန္တွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသိ။

န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

ဝိစိနန္တော တအာဒက္ခိံ၊ သတ္တမံ **သစ္စပာရမိံ** ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

ဣမံ တွံ သတ္တမံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
တတ္ထ အဒ္ဝေဇ္ဈဝစနော၊ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသိ။

ယထာပိ ဩသဓီ နာမ၊ တုလာဘူတာ သဒေဝကေ။
သမယေ ဥတုဝဿေ ဝါ၊ န ဝေါက္ကမတိ ဝီထိတော။

တထေဝ တွံပိ သစ္စေသု၊ မာ ဝေါက္ကမသိ ဝီထိတော။
သစ္စပာရမိတံ ဂန္တွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသိ။

န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

ဝိစိနန္တော တအာဒက္ခိံ၊ အဋ္ဌမံ အဓိဋ္ဌာနပာရမိံ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

ဣမံ တွံ အဋ္ဌမံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
တတ္ထ တွံ အစလော ဟုတွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသိ။

ယထာပိ ပဗ္ဗတော သေလော၊ အစလော သုပ္ပတိဋ္ဌိတော။
န ကမ္ပတိ ဘုသဝါတေဟိ၊ သကဋ္ဌာနေဝ တိဋ္ဌတိ။

တထေဝ တွံပိ အဓိဋ္ဌာနေ၊ သဗ္ဗဒါ အစလော ဘဝ။
အဓိဋ္ဌာနပာရမိတံ ဂန္တွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပာပုဏိဿသိ။

န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

ဝိစိနန္တော တအာဒက္ခိံ၊ နဝမံ **မေတ္တာပာရမိံ** ။

ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

ဣမံ တွံ နဝမံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
မေတ္တာယ အသမော ဟောဟိ၊ ယဒိ ဗောဓိံ ပတ္တုမိစ္ဆသိ။

ယထာပိ ဥဒကံ နာမ၊ ကလျာဏေ ပါပကေ ဇနေ။
သမံ ဖရတိ သီတေန၊ ပဝါဟေတိ ရဇောမလံ။

တထေဝ တွမ္ပိ ဟိတာဟိတေ၊ သမံ မေတ္တာယ ဘာဝယ။
မေတ္တာပါရမိတံ ဂန္တွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပါပုဏိဿသိ။

န ဟေတေ ဧတ္တကာယေဝ၊ ဗုဒ္ဓဓမ္မာ ဘဝိဿရေ။
အညေပိ ဝိစိနိဿာမိ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။

ဝိစိနန္တော တဒါဒက္ခိံ၊ ဒသမံ ဥပေက္ခာပါရမိံ။
ပုဗ္ဗကေဟိ မဟေသီဟိ၊ အာသေဝိတနိသေဝိတံ။

ဣမံ တွံ ဒသမံ တာဝ၊ ဒဠှံ ကတွာ သမာဒိယ။
တုလာဘူတော ဒဠှော ဟုတွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပါပုဏိဿသိ။

ယထာပိ ပထဝီ နာမ၊ နိက္ခိတ္တံ အသုစိံ သုစိံ။
ဥပေက္ခတိ ဥဘောပေတေ၊ ကောပါနုနယဝဇ္ဇိတာ။

တထေဝ တွမ္ပိ သုခဒုက္ခေ၊ တုလာဘူတော သဒါ ဘဝ။
ဥပေက္ခာပါရမိတံ ဂန္တွာ၊ သမ္ဗောဓိံ ပါပုဏိဿသိ။

ဧတ္တကာယေဝ တေ လောကေ၊ ယေ ဓမ္မာ ဗောဓိပါစနာ။
တတုဒ္ဓံ နတ္ထိ အညတြ၊ ဒဠှံ တတ္ထ ပတိဋ္ဌဟ။

ဣမေ ဓမ္မေ သမ္မသတော၊ သဘာဝရသလက္ခဏေ။
ဓမ္မတေဇေန ဝသုဓာ၊ ဒသသဟဿီ ပကမ္ပထ။

စလတာ ရဝတိ ပထဝီ၊ ဥစ္ဆုယန္တံဝ ပီဠိတံ။
တေလယန္တေ ယထာ စက္ကံ၊ ဧဝံ ကမ္ပတိ မေဒိနီ။

ယာဝတာ ပရိသာ အာသိ၊ ဗုဒ္ဓဿ ပရိဝေသနေ။
ပဝေဓမာနာ သာ တတ္ထ၊ မုစ္ဆိတာ သေသိ ဘူမိယာ။

ဃဋာနေကသဟဿာနိ ၊ ကုမ္ဘီနဉ္စ သတာ ဗဟူ။
သဉ္စုဏ္ဏမထိတာ တတ္ထ၊ အညမညံ ပဃဋ္ဋိတာ။

ဥဗ္ဗိဂ္ဂ တသိတာ ဘီတာ၊ ဘန္တာ ဗျာထိတမာနသာ။
မဟာဇနာ သမာဂမ္မ၊ ဒီပင်္ကရမုပါဂမုံ။

ကိံ ဘဝိဿတိ လောကဿ၊ ကလျာဏမထ ပါပကံ။
သဗ္ဗော ဥပဒ္ဒုတော လောကော၊ တံ ဝိနောဒေဟိ စက္ခုမ။

တေသံ တဒါ သညာပေသိ၊ ဒီပင်္ကရော မဟာမုနိ။
ဝိဿတ္ထာ ဟောထ မာ ဘာထ၊ က္ကမသ္မိံ ပထဝိကမ္ပနေ။

ယမဟံ အဇ္ဇ ဗျာကာသိံ၊ ဗုဒ္ဓေါ လောကေ ဘဝိဿတိ။
ဇသော သမ္မသတိ ဓမ္မံ၊ ပုဗ္ဗကံ ဇိနသေဝိတံ။

တဿ သမ္မသတော ဓမ္မံ၊ ဗုဒ္ဓဘူမိံ အသေသတော။
တေနာယံ ကမ္ပိတာ ပထဝီ၊ ဒသသဟဿီ သဒေဝကေ။

ဗုဒ္ဓဿ ဝစနံ သုတွာ၊ မနော နိဗ္ဗာယိ တာဝဒေ။
သဗ္ဗေ မံ ဥပသင်္ကမ္မ၊ ပုနာပိ အဘိဝန္ဒိသုံ။

သမာဒယိတွာ ဗုဒ္ဓဂုဏံ၊ ဒဠှံ ကတွာန မာနသံ။
ဒီပင်္ကရံ နမဿိတွာ၊ အာသနာ ဝုဋ္ဌဟိံ တဒါ။

ဒိဗ္ဗံ မာနုသကံ ပုပ္ဖံ၊ ဒေဝါ မာနုသကာ ဥဘော။
သမောကိရန္တိ ပုပ္ဖေဟိ၊ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ အာသနာ။

ဝေဒယန္တိ စ တေ သောတ္ထိံ၊ ဒေဝါ မာနုသကာ ဥဘော။
မဟန္တံ ပတ္ထိတံ တုယှံ၊ တံ လဘဿု ယထိစ္ဆိတံ။

သဗ္ဗီတိယော ဝိဝဇ္ဇန္တု၊ သောကော ရောဂေါ ဝိနဿတု။
မာ တေ ဘဝန္တွန္တရာယာ၊ ဖုသ ခိပ္ပံ ဗောဓိမုတ္တမံ။

ယထာပိ သမယေ ပတ္တေ၊ ပုပ္ဖန္တိ ပုပ္ဖိနော ဒုမာ။
တထေဝ တွံ မဟာဝီရ၊ ဗုဒ္ဓဉာဏေန ပုပ္ဖသု။

ယထာ ယေ ကေစိ သမ္ဗုဒ္ဓါ၊ ပူရယုံ ဒသပါရမီ။
တထေဝ တွံ မဟာဝီရ၊ ပူရေဟိ ဒသပါရမီ။

ယထာ ယေ ကေစိ သမ္ဗုဒ္ဓါ၊ ဗောဓိမဏ္ဍမှိ ဗုဇ္ဈရေ။
တထေဝ တွံ မဟာဝီရ၊ ဗုဇ္ဈဿု ဇိနဗောဓိယံ။

ယထာ ယေ ကေစိ သမ္ဗုဒ္ဓါ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယုံ။
တထေဝ တွံ မဟာဝီရ၊ ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တယ။

ပုဏ္ဏမာယေ ယထာ စန္ဒော၊ ပရိသုဒ္ဓေါ ဝိရောစတိ။
တထေဝ တွံ ပုဏ္ဏမနော၊ ဝိရောစ ဒသသဟဿိယံ။

ရာဟုမုတ္တော ယထာ သူရိယော၊ တာပေန အတိရောစတိ။
တထေဝ လောကာ မုစ္စိတွာ၊ ဝိရောစ သိရိယာ တုဝံ။

ယထာ ယာ ကာစိ နဒိယော၊ ဩသရန္တိ မဟောဒဓိံ။
ဧဝံ သဒေဝကာ လောကာ၊ ဩသရန္တု တဝန္တိကေ။

တေဟိ ထုတပ္ပသတ္ထော သော၊ ဒသ ဓမ္မေ သမာဒိယ။

တေ ခမ္မေ ပရိပူရေန္တော၊ ပဝနံ ဟဝိသီ တအာ။

သုမေဓကထာ နိဋ္ဌိတာ။

တအာ တေ ဘောဇယိတွ္ဝာန၊ သသင်္ဃ လောကနာယကံ။
ဥပဂစ္ဆိံ သရဏံ တဿ၊ ဒီပင်္ကရဿ သတ္ထုနော။

သရဏာဂမနေ ကဉ္စိ၊ နိဝေသေသိ တထာဂတော။
ကဉ္စိ ပဉ္စသု သီလေသု၊ သီလေ ဒသဝိဓေ ပရံ။

ကဿစိ ဒေတိ သာမညံ၊ စတုရော ဖလမုတ္တမေ။
ကဿစိ အသမေ ခမ္မေ၊ ဒေတိ သော ပဋိသမ္ဘိဒါ။

ကဿစိ ဝရသမာပတ္တိယော၊ အဋ္ဌ ဒေတိ နရာသဘော။
တိဿော ကဿစိ ဝိဇ္ဇာယော၊ ဆဠဘိညာ ပဝေစ္ဆတိ။

တေန ယောဂေန ဇနကာယံ၊ ဩဝဒတိ မဟာမုနိ။
တေန ဝိတ္ထာရိကံ အာသိ၊ လောကနာထဿ သာသနံ။

မဟာဟနုသဘက္ခန္ဓော၊ ဒီပင်္ကရသနာမကော။
ဗဟူ ဇနေ တာရယတိ၊ ပရိမောစေတိ ဒုဂ္ဂတိံ။

ဗောဓနေယျံ ဇနံ ဒိသွ္ဝာ၊ သတသဟဿေပိ ယောဇနေ။
ခဏေန ဥပဂန္တွ္ဝာန၊ ဗောဓေတိ တံ မဟာမုနိ။

ပဌမာဘိသမယေ ဗုဒ္ဓေါ၊ ကောဋိသတမဗောဓယိ။
ဒုတိယာဘိသမယေ နာထော၊ နဝုတိကောဋိမဗောဓယိ။

ယအာ စ ဒေဝဘဝနမှိ၊ ဗုဒ္ဓေါ ဓမ္မဒေသယိ။
နဝုတိကောဋိသဟဿာနံ၊ တတိယာဘိသမယော အဟု။

သန္နိပာတာ တယော အာသုံ၊ ဒီပင်္ကရဿ သတ္ထုနော။
ကောဋိသတသဟဿာနံ၊ ပဌမော အာသိ သမာဂမော။

ပုန နာရဒကူဋမှိ၊ ပဝိဝေကဂတေ ဇိနေ။
ခီဏာသဝ ဝိမလာ၊ သမိံသု သတကောဋိယော။

ယမှိ ကာလေ မဟာဝီရော၊ သုဒဿနသိလုစ္စယေ။
နဝုတိကောဋိသဟဿေဟိ၊ ပဝာရေသိ မဟာမုနိ။

အဟံ တေန သမယေန၊ ဇဋိလော ဥဂ္ဂတာပနော။
အန္တလိက္ခမှိ စရဏော၊ ပဉ္စာဘိညာသု ပာရဂူ။

ဒသဝီသသဟဿာနံ၊ ဓမ္မာဘိသမယော အဟု။
ဧကဒွိန္နံ အဘိသမယာ၊ ဂဏနာတော အသင်္ခိယာ။

ဝိတ္ထာရိကံ ဗာဟုဇညံ၊ ဣဒ္ဓံ ဖီတံ အဟု တဒါ။
ဒီပင်္ကရဿ ဘဂဝတော၊ သာသနံ သုဝိသောဓိတံ။

စတ္တာရိ သတသဟဿာနိ၊ ဆဠဘိညာ မဟိဒ္ဓိကာ။
ဒီပင်္ကရံ လောကဝိဒုံ၊ ပရိဝါရေန္တိ သဗ္ဗဒါ။

ယေ ကေစိ တေန သမယေန၊ ဇဟန္တိ မာနုသံ ဘဝံ။
အပ္ပတ္တမာနသာ သေခါ၊ ဂရဟိတာ ဘဝန္တိ တေ။

သုပုပ္ဖိတံ ပါဝစနံ၊ အရဟန္တေဟိ တာဒိဟိ။
ခီဏာသဝေဟိ ဝိမလေဟိ၊ ဥပသောဘတိ သဒေဝကေ။

နဂရံ ရမ္မဝတီ နာမ၊ သုဒေဝေါ နာမ ခတ္တိယော။
သုမေဓာ နာမ ဇနိကာ၊ ဒီပင်္ကရဿ သတ္ထုနော။

သုမင်္ဂလော စ တိဿော စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝကာ။
သာဂတော နာမုပဋ္ဌာကော၊ ဒီပင်္ကရဿ သတ္ထုနော။

နန္ဒာ စေဝ သုနန္ဒာ စ၊ အဟေသုံ အဂ္ဂသာဝိကာ။
ဗောဓိ တဿ ဘဂဝတော၊ ပိပ္ဖလီတိ ပဝုစ္စတိ။

အသီတိဟတ္ထမုဗ္ဗေဓော၊ ဒီပင်္ကရော မဟာမုနိ။
သောဘတိ ဒီပရုက္ခောဝ၊ သာလရာဇာဝ ပုပ္ဖိတော။
ပဘာ ဝိဓာဝတိ တဿ၊ သမန္တာ ဒွါဒသယောဇနေ။

သတသဟဿဝဿာနိ၊ အာယု တဿ မဟေသိနော။
တာဝတာ တိဋ္ဌမာနော သော၊ တာရေသိ ဇနတံ ဗဟုံ။

ဇောတယိတွာန သဒ္ဓမ္မံ၊ သန္တာရေတွာ မဟာဇနံ။
ဇလိတွာ အဂ္ဂိက္ခန္ဓောဝ၊ နိဗ္ဗုတော သော သသာဝကော။

သာ စ ဣဒ္ဓိ သော စ ယသော၊ တာနိ စ ပါဒေသု စက္ကရတနာနိ။
သဗ္ဗံ တမန္တရဟိတံ၊ နနု ရိတ္တာ သဗ္ဗသင်္ခါရာတိ။

ဒီပင်္ကရဿ ဘဂဝတော အပရဘာဂေ ဧကံ အသင်္ချေယျံ အတိက္ကမိတွာ **ကောဏ္ဍညော** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ အဟေသုံ။ ပဌမသန္နိပါတေ ကောဋိသတသဟဿံ။ ဒုတိယေ ကောဋိသဟဿံ, တတိယေ နဝုတိကောဋိယော။

တဒါ ဗောဓိသတ္တော **ဝိဇိတာဝီ** နာမ စက္ကဝတ္တီ ဟုတွာ ကောဋိသတသဟဿသင်္ခဿ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ သတ္ထာ ဗောဓိသတ္တံ “ဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတီ”တိ ဗျာကရိတွာ ဓမ္မံ ဒေသေသိ။ သော သတ္ထု ဓမ္မကထံ သုတွာ ရဇ္ဇံ နိယျာတေတွာ ပဗ္ဗဇိ။ သော တီဏိ ပိဋကာနိ ဥဂ္ဂဟေတွာ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော, ပဉ္စ စ အဘိညာယော ဥပ္ပာဒေတွာ အပရိဟီနဇ္ဈာနော ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။ ကောဏ္ဍညဗုဒ္ဓဿ ပန ရမ္မဝတီ နာမ နဂရံ, သုနန္ဒော နာမ ခတ္တိယော ပိတာ, သုဇာတာ နာမ မာတာ, ဘဒ္ဒော စ သုဘဒ္ဒော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, အနုရုဒ္ဓော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, တိဿာ စ ဥပတိဿာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, သာလကလျာဏီ ဗောဓိ, အဋ္ဌာသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရံ, ဝဿသတသဟဿံ အာယုပ္ပမာဏံ အဟောသိ။

တဿ အပရဘာဂေ ဧကံ အသင်္ချေယျံ အတိက္ကမိတွာ ဧကသ္မိံယေဝ ကပ္ပေ စတ္တာရော ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တိံသု **မင်္ဂလော သုမနော ရေဝတော သောဘိတော** တိ။ **မင်္ဂလဿ** ပန ဘဂဝတော တီသု သာဝကသန္နိပါတေသု ပဌမသန္နိပါတေ ကောဋိသတသဟဿဘိက္ခူ အဟေသုံ။ ဒုတိယေ ကောဋိသတသဟဿံ။ တတိယေ နဝုတိကောဋိယော။ ဝေမာတိကဘာတာ ပနဿ အာနန္ဒကုမာရော နာမ နဝုတိကောဋိသင်္ချာယ ပရိသာယ သဒ္ဓိံ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ သတ္ထု သန္တိကံ အဂမာသိ, သတ္ထာ တဿ အနုပုဗ္ဗိကထံ ကထေသိ။ သော သဒ္ဓိံ ပရိသာယ သဟ ပဋိသမ္ဘိဒာဟိ အရဟတ္တံ ပါပုဏိ။ သတ္ထာ တေသံ ကုလပုတ္တာနံ ပုဗ္ဗစရိယံ ဩလောကေန္တော ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဿ ဥပနိဿယံ ဒိသွာ ဒက္ခိဏဟတ္ထံ ပသာရေတွာ "ဧထ ဘိက္ခဝေါ"တိ အာဟ။ သဗ္ဗေ တင်္ခဏညေဝ ဣဒ္ဓိမယပတ္တစီဝရဓရာ သဋ္ဌိဝဿိကတ္ထေရာ ဝိယ အာကပ္ပသမ္ပန္နာ ဟုတွာ သတ္ထာရံ ဝန္ဒိတွာ ပရိဝါရယိံသု အယမဿ တတိယော သာဝကသန္နိပါတော အဟောသိ။

ယထာ ပန အညေသံ ဗုဒ္ဓါနံ သမန္တာ အသီတိဟတ္ထပ္ပမာဏာယေဝ သရီရပ္ပဘာ ဟောတိ, န, ဧဝံ တဿ။ တဿ ပန ဘဂဝတော သရီရပ္ပဘာ နိစ္စကာလံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ။ ရုက္ခပထဝီပဗ္ဗတသမုဒ္ဒါဒယော အန္တမသော ဥက္ခလိယာဒီနိ ဥပါဒါယ သုဝဏ္ဏပဋ္ဋပရိယောနဒ္ဓါ ဝိယ အဟေသုံ။ အာယုပ္ပမာဏံ ပနဿ နဝုတိဝဿသဟဿာနိ အဟောသိ။ ဧတ္တကံ ကာလံ စန္ဒိမသူရိယာဒယော အတ္တနော ပဘာယ ဝိရောစိတုံ နာသက္ခိံသု, ရတ္တိန္ဒိဝပရိစ္ဆေဒော န ပညာယိတ္ထ။ ဒိဝါ သူရိယာလောကေန ဝိယ သတ္တာ နိစ္စံ ဗုဒ္ဓါလောကေနေဝ ဝိစရိံသု။ သာယံ ပုပ္ဖိတာနံ ကုသုမာနံ, ပါတော ရဝနကသကုဏာနဉ္စ ဝသေန လောကော ရတ္တိန္ဒိဝပရိစ္ဆေဒံ သလ္လက္ခေသိ ။ ကိံ ပန အညေသံ ဗုဒ္ဓါနံ အယမာနုဘာဝေါ နတ္ထီတိ? နော နတ္ထိ, တေပိ ဟိ အာကင်္ခမာနာ ဒသသဟဿိံ ဝါ လောကဓာတုံ, တတော ဝါ ဘိယျော အာဘာယ ဖရေယျုံ။ မင်္ဂလဿ ပန ဘဂဝတော ပုဗ္ဗပတ္ထနာဝသေန အညေသံ ဗျာမပ္ပဘာ ဝိယ သရီရပ္ပဘာ နိစ္စမေဝ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ။

သော ကိရ ဗောဓိသတ္တစရိယကာလေ ဝေဿန္တရသဒိသေ အတ္တဘာဝေ ဌိတော သပုတ္တဒါရော ဝင်္ကပဗ္ဗတသဒိသေ ပဗ္ဗတေ ဝသိ။ အထေကော ခရဒါဌိကော နာမ ယက္ခော မဟာပုရိသဿ ဒါနဇ္ဈာသယတံ သုတွာ ဗြာဟ္မဏဝဏ္ဏေန ဥပသင်္ကမိတွာ မဟာသတ္တံ ဒွေ ဒါရကေ ယာစိ။ မဟာသတ္တော "ဒဒါမိ ဗြာဟ္မဏဿ ပုတ္တကေ"တိ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဥဒကပရိယန္တံ ပထဝိံ ကမ္ပေန္တော ဒွေပိ ဒါရကေ အဒါသိ။ ယက္ခော စင်္ကမနကောဋိယံ အာလမ္ဗနဖလကံ နိဿာယ ဌတွာ ပဿန္တဿေဝ မဟာသတ္တဿ မူဠာလကလာပံ ဝိယ ဒွေ ဒါရကေ ခါဒိ။ မဟာပုရိသဿ ယက္ခံ ဩလောကေတွာ ဝိဝဋ္ဋမတ္တေ အဂ္ဂိဇာလံ ဝိယ လောဟိတဓာရံ ဥဂ္ဂိရမာနံ တဿ မုခံ ဒိသွာပိ ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ ဒေါမနဿံ နုပ္ပဇ္ဇိ, "သုဒိန္နံ ဝတ မေ ဒါန"န္တိ စိန္တယတော ပနဿ သရီရေ မဟန္တံ ပီတိသောမနဿံ ဥဒပါဒိ။ သော "ဣမဿ မေ နိဿန္ဒေန အနာဂတေ ဣမိနာဝ နီဟာရေန သရီရတော ရသ္မိယော နိက္ခမန္တူ"တိ ပတ္ထနံ အကာသိ။ တဿ တံ ပတ္ထနံ နိဿာယ ဗုဒ္ဓဘူတဿ သရီရတော ရသ္မိယော နိက္ခမိတွာ ဧတ္တကံ ဌာနံ ဖရိံသု။

အပရမ္ပိဿ ပုဗ္ဗစရိတံ အတ္ထိ။ သော ကိရ ဗောဓိသတ္တကာလေ ဧကဿ ဗုဒ္ဓဿ စေတိယံ ဒိသွာ "ဣမဿ ဗုဒ္ဓဿ မယာ ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇိတုံ ဝဋ္ဋတီ"တိ ဒဏ္ဍကဒီပိကာဝေဌနနိယာမေန သကလသရီရံ ဝေဌာပေတွာ ရတနမတ္တမကုလံ သတသဟဿဂ္ဃနိကံ သုဝဏ္ဏပါတိံ သပ္ပိဿ ပူရာပေတွာ တတ္ထ သဟဿဝဋ္ဋိယော ဇာလာပေတွာ တံ သီသေနာဒါယ သကလသရီရံ ဇာလာပေတွာ စေတိယံ ပဒက္ခိဏံ ကရောန္တော သကလရတ္တိံ ဝီတိနာမေသိ။ ဧဝံ ယာဝ အရုဏုဂ္ဂမနာ ဝါယမန္တဿာပိဿ လောမကူပမတ္တမ္ပိ ဥသုမံ န ဂဏှိ, ပဒုမဂဗ္ဘံ ပဝိဋ္ဌကာလော ဝိယ အဟောသိ။ ဓမ္မော ဟိ နာမေသ အတ္တာနံ ရက္ခန္တံ ရက္ခတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

"ဓမ္မော ဟဝေ ရက္ခတိ ဓမ္မစာရိံ၊
ဓမ္မော သုစိဏ္ဏော သုခမာဝဟာတိ။
ဧသာနိသံသော ဓမ္မေ သုစိဏ္ဏေ၊
န ဒုဂ္ဂတိံ ဂစ္ဆတိ ဓမ္မစာရီ"တိ။ (ထေရဂါ. ၃၀၃; ဇာ. ၁.၁၀.၁၀၂; ၁.၁၅.၃၈၅)။

ဣမဿာပိ ကမ္မဿ နိဿန္ဒေန တဿ ဘဂဝတော သရီရောဘာသော ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ။

တဒါ အမှာကံ ဗောဓိသတ္တော **သုရုစိ** နာမ ဗြာဟ္မဏော ဟုတွာ ‘‘သတ္တာဟံ နိမန္တေဿာမီ’’တိ ဥပသင်္ကမိတွာ မဓုရဓမ္မကထံ သုတွာ ‘‘သွေဝ မယှံ ဘိက္ခံ ဂဏှာထ ဘန္တေ’’တိ အာဟ။ ဗြာဟ္မဏ ကိတ္တကေဟိ တေ ဘိက္ခူဟိ အတ္ထောတိ, ကိတ္တကာ ပန တေ ဘန္တေ ပရိဝါရာ ဘိက္ခူတိ။ တဒါ သတ္ထု ပဌမသန္နိပါတောယေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ ‘‘ကောဋိသတသဟဿ’’န္တိ အာဟ။ ‘‘ဘန္တေ, သဗ္ဗေဟိပိ သဒ္ဓိံ မယှံ ဘိက္ခံ ဂဏှာထာ’’တိ အာဟ။ သတ္ထာ အဓိဝါသေသိ။ ဗြာဟ္မဏော သွာတနာယ နိမန္တေတွာ ဂေဟံ ဂစ္ဆန္တော စိန္တေသိ ‘‘အဟံ ဧတ္တကာနံ ဘိက္ခူနံ ယာဂုဘတ္တဝတ္ထာဒီနိ ဒါတုံ သက္ကောမိ, နိသီဒနဋ္ဌာနံ ပန ကထံ ဘဝိဿတီ’’တိ။ တဿ သာ စိန္တာ စတုရာသီတိယောဇနသဟဿမတ္ထကေ ဌိတဿ ဒေဝရညော ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာသနဿ ဥဏှဘာဝံ ဇနေသိ။ သက္ကော ‘‘ကော နု ခေါ မံ ဣမသ္မာ ဌာနာ စာဝေတုကာမော’’တိ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဩလောကေန္တော မဟာပုရိသံ ဒိသွာ ‘‘အယံ သုရုစိ ဗြာဟ္မဏော ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတွာ နိသီဒနဋ္ဌာနတ္ထာယ စိန္တေသိ, မယာပိ တတ္ထ ဂန္တွာ ပုညကောဋ္ဌာသံ ဂဟေတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ ဝဍ္ဎကီဝဏ္ဏံ နိမ္မိနိတွာ ဝါသိဖရသုဟတ္ထော မဟာပုရိသဿ ပုရတော ပါတုရဟောသိ။ ‘‘အတ္ထိ နု ခေါ ကဿစိ ဘတိယာ ကတ္တဗ္ဗကိစ္စ’’န္တိ အာဟ။ မဟာပုရိသော တံ ဒိသွာ ‘‘ကိံ ကမ္မံ ကရိဿသီ’’တိ အာဟ။ မမ အဇာနနသိပ္ပံ နာမ နတ္ထိ, ဂေဟံ ဝါ မဏ္ဍပံ ဝါ ယော ယံ ကာရေတိ, တဿ တံ ကာတုံ ဇာနာမီတိ။ တေန ဟိ မယှံ ကမ္မံ အတ္ထီတိ။ ကိံ, အယျာတိ? သွာတနာယ မေ ကောဋိသတသဟဿဘိက္ခူ နိမန္တိတာ, တေသံ နိသီဒနမဏ္ဍပံ ကရိဿသီတိ။ အဟံ နာမ ကရေယျံ, သစေ မေ ဘတိံ ဒါတုံ သက္ခိဿထာတိ။ သက္ခိဿာမိ, တာတာတိ။ ‘‘သာဓု ကရိဿာမီ’’တိ ဂန္တွာ ဧကံ ပဒေသံ ဩလောကေသိ။

ဒွါဒသတေရသယောဇနပ္ပမာဏော ပဒေသော ကသိဏမဏ္ဍလံ ဝိယ သမတလော အဟောသိ။ သော ‘‘ဧတ္တကေ ဌာနေ သတ္တရတနမယော မဏ္ဍပော ဥဋ္ဌဟတူ’’တိ စိန္တေတွာ ဩလောကေသိ။ တာဝဒေဝ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ မဏ္ဍပော ဥဋ္ဌဟိ။ တဿ သုဝဏ္ဏမယေသု ထမ္ဘေသု ရဇတမယာ ဃဋကာ အဟေသုံ, ရဇတမယေသု ထမ္ဘေသု သုဝဏ္ဏမယာ, မဏိတ္ထမ္ဘေသု ပဝါဠမယာ, ပဝါဠတ္ထမ္ဘေသု မဏိမယာ, သတ္တရတနမယေသု ထမ္ဘေသု သတ္တရတနမယာဝ ဃဋကာ အဟေသုံ။ တတော ‘‘မဏ္ဍပဿ အန္တရန္တရေန ကိင်္ကိဏိကဇာလံ ဩလမ္ဗတူ’’တိ ဩလောကေသိ။ သဟ ဩလောကနေနေဝ ကိင်္ကိဏိကဇာလံ ဩလမ္ဗိ, ယဿ မန္ဒဝါတေရိတဿ ပဉ္စင်္ဂိကဿေဝ တူရိယဿ မဓုရသဒ္ဒော နိစ္ဆရတိ။ ဒိဗ္ဗသင်္ဂီတိဝတ္တနကာလော ဝိယ အဟောသိ။ ‘‘အန္တရန္တရာ ဂန္ဓဒါမမာလာဒါမာနိ ဩလမ္ဗန္တူ’’တိ စိန္တေသိ။ တာဝဒေဝ ဒါမာနိ ဩလမ္ဗိံသု။ ‘‘ကောဋိသတသဟဿသင်္ချာနံ ဘိက္ခူနံ အာသနာနိ စ အာဓာရကာနိ စ ပထဝိံ ဘိန္ဒိတွာ ဥဋ္ဌဟန္တူ’’တိ စိန္တေသိ။ တာဝဒေဝ ဥဋ္ဌဟိံသု။ ‘‘ကောဏေ ကောဏေ ဧကေကာ ဥဒကစာဋိယော ဥဋ္ဌဟန္တူ’’တိ စိန္တေသိ, တာဝဒေဝ ဥဒကစာဋိယော ဥဋ္ဌဟိံသု။ ဧတ္တကံ မာပေတွာ ဗြာဟ္မဏဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ ‘‘ဧဟိ အယျ တဝ မဏ္ဍပံ ဩလောကေတွာ မယှံ ဘတိံ ဒေဟီ’’တိ အာဟ။ မဟာပုရိသော ဂန္တွာ မဏ္ဍပံ ဩလောကေသိ။ ဩလောကေန္တဿေဝဿ သကလသရီရံ ပဉ္စဝဏ္ဏာယ ပီတိယာ နိရန္တရံ ဖုဋံ အဟောသိ။ အထဿ မဏ္ဍပံ ဩလောကေတွာ ဧတဒဟောသိ ‘‘နာယံ မဏ္ဍပော မနုဿဘူတေန ကတော, မယှံ ပန အဇ္ဈာသယံ မယှံ ဂုဏံ အာဂမ္မ အဒ္ဓါ သက္ကဘဝနံ ဥဏှံ အဟောသိ။ တတော သက္ကေန ဒေဝရညာ အယံ မဏ္ဍပော ကာရိတော ဘဝိဿတီ’’တိ။ ‘‘န ခေါ ပန မေ ယုတ္တံ ဧဝရူပေ မဏ္ဍပေ ဧကဒိဝသံယေဝ ဒါနံ ဒါတုံ, သတ္တာဟံ ဒဿာမီ’’တိ စိန္တေသိ။

ဗာဟိရကဒါနဉှိ တတ္တကမ္ပိ သမာနံ ဗောဓိသတ္တာနံ တုဋ္ဌိံ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ အလင်္ကတသီသံ ပန ဆိန္ဒိတွာ အဉ္ဇိတအက္ခီနိ ဥပ္ပာဋေတွာ, ဟဒယမံသံ ဝါ ဥပ္ပာဋေတွာ ဒိန္နကာလေ ဗောဓိသတ္တာနံ စာဂံ နိဿာယ တုဋ္ဌိ နာမ ဟောတိ။ အမှာကမ္ပိ ဟိ ဗောဓိသတ္တဿ သိဝိဇာတကေ ဒေဝသိကံ ပဉ္စသတသဟဿကဟာပဏာနိ ဝိဿဇ္ဇေတွာ စတူသု နဂရဒွါရေသု, မဇ္ဈေ နဂရေ စ ဒါနံ ဒဒန္တဿ တံ ဒါနံ တုဋ္ဌိံ ဥပ္ပာဒေတုံ နာသက္ခိ။ ယဒါ ပနဿ ဗြာဟ္မဏဝဏ္ဏေန အာဂန္တွာ သက္ကော ဒေဝရာဇာ အက္ခီနိ ယာစိ, တဒါ တာနိ ဥပ္ပာဋေတွာ ဒဒမာနဿေဝ ဟာသော ဥပ္ပဇ္ဇိ, ကေသဂ္ဂမတ္တမ္ပိ စိတ္တဿ အညထတ္တံ နာဟောသိ။ ဧဝံ ဒါနံ နိဿာယ ဗောဓိသတ္တာနံ တိတ္တိ နာမ နတ္ထိ။ တသ္မာ သောပိ မဟာပုရိသော ‘‘သတ္တာဟံ မယာ ကောဋိသတသဟဿသင်္ချာနံ ဘိက္ခူနံ ဒါနံ ဒါတုံ ဝဋ္ဋတီ’’တိ စိန္တေတွာ တသ္မိံ မဏ္ဍပေ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိသီဒါပေတွာ သတ္တာဟံ ဂဝပါနံ နာမ အဒါသိ။ ဂဝပါနန္တိ မဟန္တေ မဟန္တေ ကောလမ္ဗေ ခီရဿ ပူရေတွာ ဥဒ္ဒနေသု အာရောပေတွာ ဃနပါကပက္ကေ ခီရေ ထောကေ တဏ္ဍုလေ ပက္ခိပိတွာ ပက္ကမဓုသက္ကရစုဏ္ဏသပ္ပီဟိ အဘိသင်္ခတံ ဘောဇနံ ဝုစ္စတိ။ မနုဿာယေဝ ပန ပရိဝိသိတုံ နာသက္ခိံသု, ဒေဝါပိ ဧကန္တရိကာ ဟုတွာ ပရိဝိသိံသု။ ဒွါဒသတေရသယောဇနပ္ပမာဏံ ဌာနမ္ပိ ဘိက္ခူ ဂဏှိတုံ နပ္ပဟောတိယေဝ။ တေ ပန ဘိက္ခူ အတ္တနော အာနုဘာဝေန နိသီဒိံသု။ ပရိယောသာနဒိဝသေ သဗ္ဗဘိက္ခူနံ ပတ္တာနိ

ဓောတပေတွာ ဘေသဇ္ဇတ္ထာယ သပ္ပိနဝနီတတေလမဓုဖာဏိတာနံ ပူရေတွာ တိစီဝရေဟိ သဒ္ဓိံ အဒါသိ။ သင်္ဃနဝ
ကဘိက္ခုနာ လဒ္ဓတိစီဝရသာဋကာ သတသဟဿဂ္ဃနိကာ အဟေသုံ။ သတ္ထာ အနုမောဒနံ ကရောန္တော ''အယံ ပုရိ
သော ဧဝရူပံ မဟာဒါနံ အဒါသိ, ကော နု ခော ဘဝိဿတီ''တိ ဥပဓာရေန္တော ''အနာဂတေ ကပ္ပသတသဟဿာဓိကာ
နံ ဒွိန္နံ အသင်္ချေယျာနံ မတ္ထကေ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿတီ''တိ ဒိသွာ မဟာပုရိသံ အာမန္တေတွာ
''တွံ ဧတ္တကံ နာမ ကာလံ အတိက္ကမိတွာ ဂေါတမော နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကာသိ။

မဟာပုရိသော ဗျာကရဏံ သုတွာ ''အဟံ ကိရ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿာမိ, ကော မေ ဃရာဝါသေန အတ္ထော , ပဗ္ဗဇိဿ
ာမီ''တိ စိန္တေတွာ တထာရူပံ သမ္ပတ္တိံ ခေဠပိဏ္ဍံ ဝိယ ပဟာယ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ ပဗ္ဗဇိတွာ စ ဗုဒ္ဓဝစ
နံ ဥဂ္ဂဏှိတွာ အဘိညာ, သမာပတ္တိယော စ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အာယုပရိယောသာနေ ဗြဟ္မလောကေ နိဗ္ဗတ္တိ။

မင်္ဂလဿ ပန ဘဂဝတော ဥတ္တရံ နာမ နဂရံ အဟောသိ။ ပိတာပိ ဥတ္တရော နာမ ခတ္တိယော, မာတာပိ ဥတ္တ
ရာ နာမ, သုဒေဝေါ စ ဓမ္မသေနော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ပါလိတော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, သီဝလီ စ အသောကာ စ ဒွေ အ
ဂ္ဂသာဝိကာ, နာဂရုက္ခော ဗောဓိ, အဋ္ဌာသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရံ အဟောသိ။ နဝုတိဝဿသဟဿာနိ ဌတွာ ပရိနိဗ္ဗု
ဗုတေ ပန တသ္မိံ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ဒသစက္ကဝါဠသဟဿာနိ ဧကန္ဓကာရာနိ အဟေသုံ။ သဗ္ဗစက္ကဝါဠေသု မနုဿ
ာနံ မဟန္တံ အာရောဒနပရိဒေဝနံ အဟောသိ။

ဧဝံ ဒသသဟဿိလောကဓာတုံ အန္ဓကာရံ ကတွာ ပရိနိဗ္ဗုတဿ တဿ ဘဂဝတော အပရဘာဂေ **သုမနော** နာမ
သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ။ ပဌမသန္နိပါတေ ကောဋိသတသဟဿဘိက္ခူ အဟေသုံ။
ဒုတိယေ ကဉ္စနပဗ္ဗတမှိ နဝုတိကောဋိသဟဿာနိ, တတိယေ အသီတိကောဋိသဟဿာနိ။ တဒါ မဟာသတ္တော
အတုလော နာမ နာဂရာဇာ အဟောသိ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေါ, သော ''ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပန္နော''တိ သုတွာ ဉာတိသင်္ဃပရိ
ဝုတော နာဂဘဝနာ နိက္ခမိတွာ ကောဋိသတသဟဿဘိက္ခုပရိဝါရဿ တဿ ဘဂဝတော ဒိဗ္ဗတူရိယေဟိ ဥပဟာရံ
ကာရာပေတွာ မဟာဒါနံ ပဝတ္တေတွာ ပစ္စေကံ ဒုဿယုဂါနိ ဒတွာ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာသိ။ သောပိ နံ သတ္ထာ
''အနာဂတေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကာသိ။

တဿ ဘဂဝတော နဂရံ မေခလံ နာမ အဟောသိ, သုဒတ္တော နာမ ရာဇာ ပိတာ, သိရိမာ နာမ မာတာ, သရဏော စ
ဘာဝိတတ္တော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဥဒေနော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, သောဏာ စ ဥပသောဏာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ,
နာဂရုက္ခောဝ ဗောဓိ, နဝုတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရံ, နဝုတိယေဝ ဝဿသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏံ အဟောသီတိ။

တဿ အပရဘာဂေ **ရေဝတော** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ အဟေသုံ, ပဌမ
သန္နိပါတေ ဂဏနာ နာမ နတ္ထိ, ဒုတိယေ ကောဋိသတသဟဿဘိက္ခူ အဟေသုံ, တထာ တတိယေ။ တဒါ ဗောဓိသတ္တ
ော **အတိဒေဝေါ** နာမ ဗြာဟ္မဏော ဟုတွာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ သိရသ္မိံ အဉ္ဇလိံ ဌ
ပေတွာ တဿ သတ္ထုနော ကိလေသပ္ပဟာနေ ဝဏ္ဏံ ဝတွာ ဥတ္တရာသင်္ဂေန ပူဇမကာသိ။ သောပိ နံ ''ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိ
ဿသီ''တိ ဗျာကာသိ။

တဿ ပန ဘဂဝတော နဂရံ သုဓညဝတီ နာမ အဟောသိ, ပိတာ ဝိပုလော နာမ ခတ္တိယော, မာတာပိ ဝိပုလာ နာမ, ဝ
ရုဏော စ ဗြဟ္မဒေဝေါ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သမ္ဘဝေါ နာမ ဥပဋ္ဌာကော, ဘဒ္ဒါ စ သုဘဒ္ဒါ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိ
ကာ, နာဂရုက္ခောဝ ဗောဓိ, သရီရံ အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, အာယု သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနီတိ။

တဿ အပရဘာဂေ **သောဘိတော** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ, ပဌမသန္နိပါ
တေ ကောဋိသတဘိက္ခူ အဟေသုံ, ဒုတိယေ နဝုတိကောဋိယော, တတိယေ အသီတိကောဋိယော။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော
အဇိတော နာမ ဗြာဟ္မဏော ဟုတွာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃ
ဿ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ သောပိ နံ ''ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကာသိ။

တဿ ပန ဘဂဝတော နဂရံ သုဓမ္မံ နာမ အဟောသိ, ပိတာ သုဓမ္မော နာမ ရာဇာ, မာတာပိ သုဓမ္မာ နာမ, အသ
မော စ သုနေတ္တော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, အနောမော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, နကုလာ စ သုဇာတာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ,

နာဂရုက္ခော ဗောဓိ, အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရံ အဟောသိ, နဝုတိ ဝဿသဟဿာနိ အာယုပ္ပမာဏန္တိ။

တဿ အပရဘာဂေ ဧကံ အသင်္ချေယျံ အတိက္ကမိတွာ ဧကသ္မိံယေဝ ကပ္ပေ တယော ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တိံသု **အနောမဒဿီ, ပဒုမော, နာရဒေါ** တိ။ **အနောမဒဿိဿ** ဘဂဝတော တယော သာဝကသန္နိပါတာ, ပဌမေ အဋ္ဌဘိက္ခုသတသဟဿာနိ အဟေသုံ, ဒုတိယေ သတ္တ, တတိယေ ဆ တဒါ ဗောဓိသတ္တော ဧကော **ယက္ခသေနာပတိ** အဟောသိ မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေါ အနေကကောဋိသတသဟဿာနံ ယက္ခာနံ အဓိပတိ။ သော ''ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပန္နော''တိ သုတွာ အာဂန္တွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ မဟာဒါနံ အဒါသိ။ သတ္ထာပိ နံ ''အနာဂတေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကာသိ။

အနောမဒဿိဿ ပန ဘဂဝတော စန္ဒဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ယသဝါ နာမ ရာဇာ ပိတာ, ယသောဓရာ နာမ မာတာ, နိသဘော စ အနောမော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဝရုဏော နာမ ဥပဋ္ဌာကော , သုန္ဒရီ စ သုမနာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, အဇ္ဇုနရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, ဝဿသတသဟဿံ အာယူတိ။

တဿ အပရဘာဂေ **ပဒုမော** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ, ပဌမသန္နိပါတေ ကောဋိသတသဟဿဘိက္ခူ အဟေသုံ, ဒုတိယေ တီဏိသတသဟဿာနိ, တတိယေ အကမကေ အရညေ မဟာဝနသဏ္ဍေ ဝသန္တာနံ ဘိက္ခူနံ ဒွေ သတသဟဿာနိ။ တဒါ တထာဂတေ တသ္မိံယေဝ ဝနသဏ္ဍေ ဝသန္တေ ဗောဓိသတ္တော **သီဟော** ဟုတွာ သတ္ထာရံ နိရောဓသမာပတ္တိသမာပန္နံ ဒိသွာ ပသန္နစိတ္တော ဝန္ဒိတွာ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ ပီတိသောမနဿဇာတော တိက္ခတ္တုံ သီဟနာဒံ နဒိတွာ သတ္တာဟံ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏံ ပီတိံ အဝိဇဟိတွာ ပီတိသုခေနေဝ ဂေါစရာယ အပက္ကမိတွာ ဇီဝိတပရိစ္စာဂံ ကတွာ ပယိရုပါသမာနော အဋ္ဌာသိ။ သတ္ထာ သတ္တာဟစ္စယေန နိရောဓာ ဝုဋ္ဌိတော သီဟံ ဩလောကေတွာ ''ဘိက္ခုသံဃေပိ စိတ္တံ ပသာဒေတွာ သံဃံ ဝန္ဒိဿတီ''တိ ''ဘိက္ခုသံဃော အာဂစ္ဆတူ''တိ စိန္တေသိ။ ဘိက္ခူ တာဝဒေဝ အာဂမိံသု။ သီဟော သံဃေ စိတ္တံ ပသာဒေသိ။ သတ္ထာ တဿ မာနသံ ဩလောကေတွာ ''အနာဂတေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကာသိ။

ပဒုမဿ ပန ဘဂဝတော စမ္ပကံ နဂရံ အဟောသိ အသမော နာမ ရာဇာ ပိတာ, မာတာ အသမာ နာမ, သာလော စ ဥပသာလော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဝရုဏော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, ရာမာ စ သုရာမာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, သောဏရုက္ခော နာမ ဗောဓိ အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ သရီရံ အဟောသိ, အာယု ဝဿသတသဟဿန္တိ။

တဿ အပရဘာဂေ **နာရဒေါ** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ, ပဌမသန္နိပါတေ ကောဋိသတသဟဿဘိက္ခူ အဟေသုံ, ဒုတိယေ နဝုတိကောဋိသဟဿာနိ, တတိယေ အသီတိကောဋိသဟဿာနိ။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ** ပဗ္ဗဇိတွာ ပဉ္စသု အဘိညာသု, အဋ္ဌသု စ သမာပတ္တီသု စိဏ္ဏဝသီ ဟုတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ မဟာဒါနံ ဒတွာ လောဟိတစန္ဒနေန ပူဇမကာသိ, သောပိ နံ ''အနာဂတေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကာသိ။

တဿ ပန ဘဂဝတော ဓညဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, သုဒေဝေါ နာမ ခတ္တိယော ပိတာ, အနောမာ နာမ မာတာ, ဘဒ္ဒသာလော စ ဇိတမိတ္တော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဝါသိဋ္ဌော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, ဥတ္တရာ စ ဖဂ္ဂုနီ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, မဟာသောဏရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အဋ္ဌာသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, နဝုတိ ဝဿသဟဿာနိ အာယူတိ။

နာရဒဗုဒ္ဓဿ ပန အပရဘာဂေ ဧကံ အသင်္ချေယျံ အတိက္ကမိတွာ ဣတော သတသဟဿကပ္ပမတ္ထကေ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ ဧကောဝ **ပဒုမုတ္တရော** နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ, ပဌမသန္နိပါတေ ကောဋိသတသဟဿဘိက္ခူ အဟေသုံ, ဒုတိယေ ဝေဘာရပဗ္ဗတေ နဝုတိကောဋိသဟဿာနိ, တတိယေ အသီတိကောဋိသဟဿာနိ။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **ဇဋိလော** နာမ မဟာရဋ္ဌိယော ဟုတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသံဃဿ သစီဝရံ ဒါနံ အဒါသိ။ သောပိ နံ ''အနာဂတေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကာသိ။ ပဒုမုတ္တရဿ ပန ဘဂဝတော ကာလေ တိတ္ထိယာ နာမ နာဟေသုံ သဗ္ဗေ ဒေဝမနုဿာ ဗုဒ္ဓမေဝ သရဏမကံသု။

တဿ နဂရံ ဟံသဝတီ နာမ အဟောသိ, ပိတာ အာနန္ဒော နာမ ခတ္တိယော, မာတာ သုဇာတာ နာမ, ဒေဝလော စ သုဇာတော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ သုမနော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, အမိတာ စ အသမာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, သလလရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အဋ္ဌာသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, သရီရပ္ပဘာ သမန္တတော ဒွါဒသ ယောဇနာနိ ဂဏှိ ဝဿသတသဟဿံ အာယူတိ။

တဿ အပရဘာဂေ သတ္တတိကပ္ပသဟဿာနိ အတိက္ကမိတွာ ဧကတော တိံသကပ္ပသဟဿမတ္ထကေ သုမေဓော စ **သုဇာတော** စာတိ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ ဒွေ ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ သုမေဓဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ, ပဌမသန္နိပါတေ သုဒဿနနဂရေ ကောဋိသတခီဏာသဝါ အဟေသုံ, ဒုတိယေ နဝုတိကောဋိယော, တတိယေ အသီတိကောဋိယော။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **ဥတ္တရော** နာမ မာဏဝေါ ဟုတွာ နိဒဟိတ္ဝာ ဌပိတံယေဝ အသီတိကောဋိဓနံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ မဟာဒါနံ ဒတွာ ဓမ္မံ သုတွာ သရဏေသု ပတိဋ္ဌာယ နိက္ခမိတွာ ပဗ္ဗဇိ။ သောပိ နံ ''အနာဂတေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကာသိ။

သုမေဓဿ ဘဂဝတော သုဒဿနံ နာမ နဂရံ အဟောသိ, သုဒတ္တော နာမ ရာဇာ ပိတာ, မာတာပိ သုဒတ္တာ နာမ, သရဏော စ သဗ္ဗကာမော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သာဂရော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, ရာမာ စ သုရာမာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, မဟာနီပရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အဋ္ဌာသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, အာယု နဝုတိ ဝဿသဟဿာနီတိ။

တဿ အပရဘာဂေ **သုဇာတော** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ, ပဌမသန္နိပါတေ သဋ္ဌိဘိက္ခုသတသဟဿာနိ အဟေသုံ , ဒုတိယေ ပဏ္ဏာသံ, တတိယေ စတ္တာလီသံ။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **စက္ကဝတ္တိရာဇာ** ဟုတွာ ''ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပန္နော''တိ သုတွာ ဥပသင်္ကမိတွာ ဓမ္မံ သုတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သဒ္ဓိံ သတ္တဟိ ရတနေဟိ စတုမဟာဒီပရဇ္ဇံ ဒတွာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ သကလရဋ္ဌဝါသိနော ရဋ္ဌုပ္ပာဒံ ဂဟေတွာ အာရာမိကကိစ္စံ သာဓေန္တာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ နိစ္စံ မဟာဒါနံ အဒံသု။ သောပိ နံ သတ္ထာ ဗျာကာသိ။

တဿ ဘဂဝတော နဂရံ သုမင်္ဂလံ နာမ အဟောသိ, ဥဂ္ဂတော နာမ ရာဇာ ပိတာ, ပဘာဝတီ နာမ မာတာ, သုဒဿနော စ သုဒေဝေါ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, နာရဒေါ နာမ ဥပဋ္ဌာကော, နာဂါ စ နာဂသမာလာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, မဟာဝေဠုရုက္ခော ဗောဓိ, သော ကိရ မန္ဒစ္ဆိဒ္ဒော ဃနက္ခန္ဓော ဥပရိနိဂ္ဂတာဟိ မဟာသာခါဟိ မောရပိဉ္ဆကလာပေါ ဝိယ ဝိရောစိတ္ထ။ တဿ ဘဂဝတော သရီရံ ပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, အာယု နဝုတိဝဿသဟဿာနီတိ။

တဿ အပရဘာဂေ ဧကတော အဋ္ဌာရသကပ္ပသတမတ္ထကေ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ **ပိယဒဿီ, အတ္ထဒဿီ, ဓမ္မဒဿီ**တိ တယော ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ **ပိယဒဿိဿာပိ** တယော သာဝကသန္နိပါတာ။ ပဌမေ ကောဋိသတသဟဿာ ဘိက္ခူ အဟေသုံ, ဒုတိယေ နဝုတိကောဋိယော, တတိယေ အသီတိကောဋိယော။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **ကဿပေါ** နာမ မာဏဝေါ တိဏ္ဏံ ဝေဒါနံ ပါရင်္ဂတော ဟုတွာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ကောဋိသတသဟဿပရိစ္စာဂေန သင်္ဃာရာမံ ကာရေတွာ သရဏေသု စ သီလေသု စ ပတိဋ္ဌာသိ။ အထ နံ သတ္ထာ ''အဋ္ဌာရသကပ္ပသတစ္စယေန ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ''တိ ဗျာကာသိ။

တဿ ဘဂဝတော အနောမံ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ပိတာ သုဒိန္နော နာမ ရာဇာ, မာတာ စန္ဒာ နာမ, ပါလိတော စ သဗ္ဗဒဿီ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သောဘိတော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, သုဇာတာ စ ဓမ္မဒိန္နာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, ပိယင်္ဂုရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, နဝုတိဝဿသဟဿာနိ အာယူတိ။

တဿ အပရဘာဂေ **အတ္ထဒဿီ** နာမ ဘဂဝါ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ။ ပဌမေ အဋ္ဌနဝုတိဘိက္ခုသတသဟဿာနိ အဟေသုံ, ဒုတိယေ အဋ္ဌာသီတိသဟဿာနိ, တထာ တတိယေ။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **သုသီမော** နာမ မဟိဒ္ဓိကော တာပသော ဟုတွာ ဒေဝလောကတော မန္ဒာရဝပုပ္ဖစ္ဆတ္တံ အာဟရိတွာ သတ္ထာရံ ပူဇေသိ။ သောပိ နံ သတ္ထာ ဗျာကာသိ။

တဿ ဘဂဝတော သောဘဏံ နာမ နဂရံ အဟောသိ, သာဂရော နာမ ရာဇာ ပိတာ, သုဒဿနာ နာမ မာတာ, သန္တော စ ဥပသန္တော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, အဘယော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, ဓမ္မာ စ သုဓမ္မာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, စမ္ပကရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, သရီရပ္ပဘာ သမန္တတော သဗ္ဗကာလံ ယောဇနမတ္တံ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ, အာယု ဝဿသတသဟဿန္တိ။

တဿ အပရဘာဂေ **ဓမ္မဒဿီ** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ။ ပဌမသန္နိပါတေ ကောဋိသတဘိက္ခူ အဟေသုံ, ဒုတိယေ နဝုတိကောဋိယော, တတိယေ အသီတိကောဋိယော။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **သက္ကော ဒေဝရာဇာ** ဟုတွာ ဒိဗ္ဗဂန္ဓပုပ္ဖေဟိ စ ဒိဗ္ဗတူရိယေဟိ စ ပူဇမကာသိ။ သောပိ နံ သတ္ထာ ဗျာကာသိ။

တဿ ဘဂဝတော သရဏံ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ပိတာ သရဏော နာမ ရာဇာ, မာတာ သုနန္ဒာ နာမ, ပဒုမော စ ဖုဿဒေဝေါ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သုနေတ္တော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, ခေမာ စ သဗ္ဗနာမာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, ရတ္တင်္ကုရရုက္ခော ဗောဓိ, “ကကုဓရုက္ခော”တိပိ “ဗိမ္ဗိဇာလော”တိပိ ဝုစ္စတိ သရီရံ ပနဿ အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, ဝဿသတသဟဿံ အာယူတိ။

တဿ အပရဘာဂေ ဧကတော စတုနဝုတိကပ္ပမတ္ထကေ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ ဧကောဝ **သိဒ္ဓတ္ထော** နာမ ဗုဒ္ဓေါ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ။ ပဌမသန္နိပါတေ ကောဋိသတသဟဿဘိက္ခူ အဟေသုံ, ဒုတိယေ နဝုတိကောဋိယော တတိယေ အသီတိကောဋိယော။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော ဥဂ္ဂတေဇော အဘိညာဗလသမ္ပန္နော **မင်္ဂလော** နာမ တာပသော ဟုတွာ မဟာဇမ္ဗုဖလံ အာဟရိတွာ တထာဂတဿ အဒါသိ။ သတ္ထာ တံ ဖလံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ “စတုနဝုတိကပ္ပမတ္ထကေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ”တိ ဗောဓိသတ္တံ ဗျာကာသိ။

တဿ ဘဂဝတော နဂရံ ဝေဘာရံ နာမ အဟောသိ, ပိတာ ဇယသေနော နာမ ရာဇာ, မာတာ သုဖဿာ နာမ, သမ္ဗလော စ သုမိတ္တော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ရေဝတော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, သီဝလာ စ သုရာမာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, ကဏိကာရရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ သဋ္ဌိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, ဝဿသတသဟဿံ အာယူတိ။

တဿ အပရဘာဂေ ဧကတော ဒွေနဝုတိကပ္ပမတ္ထကေ **တိဿော ဖုဿော** တိ ဧကသ္မိံ ကပ္ပေ ဒွေ ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တိံသု။ **တိဿဿ** ပန ဘဂဝတော တယော သာဝကသန္နိပါတာ။ ပဌမသန္နိပါတေ ဘိက္ခူနံ ကောဋိသတံ အဟောသိ, ဒုတိယေ နဝုတိကောဋိယော, တတိယေ အသီတိကောဋိယော။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော မဟာဘောဂေ မဟာယသော **သုဇာတော** နာမ ခတ္တိယော ဟုတွာ ဣသိပဗ္ဗဇ္ဇံ ပဗ္ဗဇိတွာ မဟိဒ္ဓိကဘာဝံ ပတွာ “ဗုဒ္ဓေါ ဥပ္ပန္နော”တိ သုတွာ ဒိဗ္ဗမန္ဒာရဝပဒုမပါရိစ္ဆတ္တကပုပ္ဖာနိ အာဒါယ စတုပရိသမဇ္ဈေ ဂစ္ဆန္တံ တထာဂတံ ပူဇေသိ, အာကာသေ ပုပ္ဖဝိတာနံ ဟုတွာ အဋ္ဌာသိ။ သောပိ နံ သတ္ထာ “ဧကတော ဒွေနဝုတိကပ္ပမတ္ထကေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ”တိ ဗျာကာသိ။

တဿ ဘဂဝတော ခေမံ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ပိတာ ဇနသန္ဓော နာမ ခတ္တိယော, မာတာ ပဒုမာ နာမ, ဗြဟ္မဒေဝေါ စ ဥဒယော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ သမင်္ဂေါ နာမ ဥပဋ္ဌာကော, ဖုဿာ စ သုဒတ္တာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ အသနရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ သဋ္ဌိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, ဝဿသတသဟဿံ အာယူတိ။

တဿ အပရဘာဂေ **ဖုဿော** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ, ပဌမသန္နိပါတေ သဋ္ဌိ ဘိက္ခုသတသဟဿာနိ အဟေသုံ, ဒုတိယေ ပဏ္ဏာသ, တတိယေ ဒွတ္တိံသ။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **ဝိဇိတာဝီ** နာမ ခတ္တိယော ဟုတွာ မဟာရဇ္ဇံ ပဟာယ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ တီဏိ ပိဋကာနိ ဥဂ္ဂဟေတွာ မဟာဇနဿ ဓမ္မကထံ ကထေသိ။ သီလပါရမိဉ္စ ပူရေသိ။ သောပိ နံ “ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ”တိ ဗျာကာသိ။

တဿ ဘဂဝတော ကာသိ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ဇယသေနော နာမ ရာဇာ ပိတာ, သိရိမာ နာမ မာတာ, သုရက္ခိတော စ ဓမ္မသေနော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သဘိယော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, စာလာ စ ဥပစာလာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ , အာမလကရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ အဋ္ဌပဏ္ဏာသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, နဝုတိ ဝဿသဟဿာနိ အာယူတိ။

တဿ အပရဘာဂေ ဣတော ဧကနဝုတိကပ္ပေ **ဝိပဿီ** နာမ ဘဂဝါ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိ
ပါတာ , ပဌမသန္နိပါတေ အဋ္ဌသဋ္ဌိဘိက္ခုသတသဟဿာနိ အဟေသုံ, ဒုတိယေ ဧကသတသဟဿံ, တတိယေ အသီ
တိသဟဿာနိ။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော မဟိဒ္ဓိကော မဟာနုဘာဝေ **အတုလော** နာမ နာဂရာဇာ ဟုတွာ သတ္တရတနခစိ
တံ သောဝဏ္ဏမယံ မဟာပီဌံ ဘဂဝတော အဒါသိ။ သောပိ နံ သတ္ထာ “ဣတော ဧကနဝုတိကပ္ပေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ”တိ
ဗျာကာသိ။

တဿ ဘဂဝတော ဗန္ဓုမတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ဗန္ဓုမာ နာမ ရာဇာ ပိတာ။ ဗန္ဓုမတီ နာမ မာတာ, ခဏ္ဍော စ တိ
ဿော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, အသောကော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, စန္ဒာ စ စန္ဒမိတ္တာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ ပါဋလိရုက္
ခော ဗောဓိ, သရီရံ အသီတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, သရီရပ္ပဘာ သဒါ သတ္တ ယောဇနာနိ ဖရိတွာ အဋ္ဌာသိ, အသီတိဝ
ဿသဟဿာနိ အာယုတိ။

တဿ အပရဘာဂေ ဣတော ဧကတိံသကပ္ပေ **သိခီ, ဝေဿဘူ** စာတိ ဒွေ ဗုဒ္ဓါ အဟေသုံ။ **သိခိဿာပိ** ဘဂဝ
တော တယော သာဝကသန္နိပါတာ, ပဌမသန္နိပါတေ ဘိက္ခုသတသဟဿံ အဟောသိ, ဒုတိယေ အသီတိသဟဿာနိ,
တတိယေ သတ္တတိ။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **အရိန္ဒမော** နာမ ရာဇာ ဟုတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သစီဝရံ မ
ဟာဒါနံ ပဝတ္တေတွာ သတ္တရတနပဋိမဏ္ဍိတံ ဟတ္ထိရတနံ ဒတွာ ဟတ္ထိပ္ပမာဏံ ကတွာ ကပ္ပိယဘဏ္ဍံ အဒါသိ။
သောပိ နံ “ဣတော ဧကတိံသကပ္ပေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿသီ”တိ ဗျာကာသိ။

တဿ ပန ဘဂဝတော အရုဏဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, အရုဏဝါ နာမ ခတ္တိယော ပိတာ, ပဘာဝတီ နာမ
မာတာ, အဘိဘူ စ သမ္ဘဝေါ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ ခေမင်္ကရော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, သခိလာ စ ပဒုမာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာ
ဝိကာ, ပုဏ္ဍရီကရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ သတ္တတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, သရီရပ္ပဘာ ယောဇနတ္တယံ ဖရိတွာ အဋ္ဌ
ာသိ, သတ္တတိဝဿသဟဿာနိ အာယုတိ။

တဿ အပရဘာဂေ **ဝေဿဘူ** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ တယော သာဝကသန္နိပါတာ ပဌမသန္နိပါ
တေ အသီတိဘိက္ခုသဟဿာနိ အဟေသုံ ဒုတိယေ သတ္တတိ, တတိယေ သဋ္ဌိ။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **သုဒဿနော** နာမ
ရာဇာ ဟုတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သစီဝရံ မဟာဒါနံ ဒတွာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိတွာ အာစာရဂုဏ
သမ္ပန္နော ဗုဒ္ဓရတနေ စိတ္တီကာရပီတိဗဟုလော အဟောသိ။ သောပိ နံ “ဣတော ဧကတိံသေ ကပ္ပေ ဗုဒ္ဓေါ ဘဝိဿ
သီ”တိ ဗျာကာသိ။

တဿ ပန ဘဂဝတော အနောမံ နာမ နဂရံ အဟောသိ, သုပ္ပတီတော နာမ ရာဇာ ပိတာ, ယသဝတီ နာမ မာတာ,
သောဏော စ ဥတ္တရော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ ဥပသန္တော နာမ ဥပဋ္ဌာကော ဒါမာ စ သမာလာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိ
ကာ, သာလရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ သဋ္ဌိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, သဋ္ဌိဝဿသဟဿာနိ အာယုတိ။

တဿ အပရဘာဂေ ဣမသ္မိံ ကပ္ပေ စတ္တာရော ဗုဒ္ဓါ နိဗ္ဗတ္တာ **ကကုသန္ဓော, ကောဏာဂမနော, ကဿ
ပေါ, အမှာကံ ဘဂဝါ**တိ။ **ကကုသန္ဓဿ** ဘဂဝတော ဧကော သာဝကသန္နိပါတော, တတ္ထ စတ္တာလီသဘိက္ခုသ
ဟဿာနိ အဟေသုံ။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **ခေမော** နာမ ရာဇာ ဟုတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ ဘိက္ခုသင်္ဃဿ သပတ္တစီဝ
ရံ မဟာဒါနဉ္စ အဉ္ဇနာဒိဘေသဇ္ဇာနိ စ ဒတွာ သတ္ထု ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ပဗ္ဗဇိ။ သောပိ နံ သတ္ထာ ဗျာကာသိ။

ကကုသန္ဓဿ ပန ဘဂဝတော ခေမံ နာမ နဂရံ အဟောသိ, အဂ္ဂိဒတ္တော နာမ ဗြာဟ္မဏော ပိတာ, ဝိသာခါ နာမ
ဗြာဟ္မဏီ မာတာ, ဝိဓုရော စ သဉ္ဇီဝေါ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, ဗုဒ္ဓိဇော နာမ ဥပဋ္ဌာကော သာမာ စ စမ္ပာ စ ဒွေ အဂ္ဂ
သာဝိကာ မဟာသိရီသရုက္ခော ဗောဓိ သရီရံ စတ္တာလီသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, စတ္တာလီသဝဿသဟဿာနိ
အာယုတိ။

တဿ အပရဘာဂေ **ကောဏာဂမနော** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ ဧကော သာဝကသန္နိပါတော, တတ္ထ
တိံသဘိက္ခုသဟဿာနိ အဟေသုံ။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **ပဗ္ဗတော** နာမ ရာဇာ ဟုတွာ အမစ္စဂဏပရိဝုတော သတ္ထု
သန္တိကံ ဂန္တွာ ဓမ္မဒေသနံ သုတွာ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခံ ဘိက္ခုသင်္ဃံ နိမန္တေတွာ မဟာဒါနံ ပဝတ္တေတွာ ပတ္တုဏ္ဏစီနပ

ဠုကောသေယျကမ္ဗလဒုကုလာနိ စေဝ သုဝဏ္ဏဟဒုကဥ္စ ဒတွာ သတ္ထု သန္တိကေ ပဗ္ဗဇိ။ သောပိ နံ သတ္ထာ ဗျာကာသိ။

တဿ ဘဂဝတော သောဘဝတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ယညဒတ္တော နာမ ဗြာဟ္မဏော ပိတာ, ဥတ္တရာ နာမ ဗြာဟ္မဏီ မာတာ, ဘိယျောသော စ ဥတ္တရော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သောတ္ထိဇော နာမ ဥပဋ္ဌာကော, သမုဒ္ဒာ စ ဥတ္တရာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, ဥဒုမ္ဗရရုက္ခော ဗောဓိ, သရီရံ တိံသဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, တိံသဝဿသဟဿာနိ အာယုတိ။

တဿ အပရဘာဂေ **ကဿပော** နာမ သတ္ထာ ဥဒပါဒိ။ တဿာပိ ဧကော ဝ သာဝကသန္နိပါတော, တတ္ထ ဝီသတိဘိက္ခုသဟဿာနိ အဟေသုံ။ တဒါ ဗောဓိသတ္တော **ဇောတိပါလော** နာမ မာဏဝေါ ဟုတွာ ဝေဒါနံ ပါရဂူ ဘူမိယဉ္စေဝ အန္တလိက္ခေ စ ပါကဋော ဃဋီကာရဿ ကုမ္ဘကာရဿ မိတ္တော အဟောသိ, သော တေန သဒ္ဓိံ သတ္ထာရံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဓမ္မကထံ သုတွာ ပဗ္ဗဇိတွာ အာရဒ္ဓဝီရိယော တီဏိ ပိဋကာနိ ဥဂ္ဂဟေတွာ ဝတ္တသမ္ပတ္တိယာ ဗုဒ္ဓသာသနံ သောဘေသိ။ သောပိ နံ သတ္ထာ ဗျာကာသိ။

တဿ ဘဂဝတော ဇာတနဂရံ ဗာရာဏသီ နာမ အဟောသိ။ ဗြဟ္မဒတ္တော နာမ ဗြာဟ္မဏော ပိတာ, ဓနဝတီ နာမ ဗြာဟ္မဏီ မာတာ, တိဿော စ ဘာရဒွာဇော စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝကာ, သဗ္ဗမိတ္တော နာမ ဥပဋ္ဌာကော အနုဠာ စ ဥရုဝေဠာ စ ဒွေ အဂ္ဂသာဝိကာ, နိဂြောဓရုက္ခော ဗောဓိ သရီရံ ဝီသတိဟတ္ထုဗ္ဗေဓံ အဟောသိ, ဝီသတိဝဿသဟဿာနိ အာယုတိ။

တဿ ပန ဘဂဝတော ဩရဘာဂေ ဌပေတွာ ဣမံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အညော ဗုဒ္ဓေါ နာမ နတ္ထိ။ ဣတိ **ဒီပင်္ကရာဒီနံ စတုဝီသတိယာ ဗုဒ္ဓါနံ** သန္တိကေ လဒ္ဓဗျာကရဏော ပန ဗောဓိသတ္တော ယေနေန –

''မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ, ဟေတု သတ္ထာရဒဿနံ။
ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဂုဏသမ္ပတ္တိ, အဓိကာရော စ ဆန္ဒတာ။
အဋ္ဌဓမ္မသမောဓာနာ, အဘိနီဟာရော သမိဇ္ဈတီ''တိ။ (ဗု. ဝံ. ၂.၅၉)။

ဣမေ အဋ္ဌ ဓမ္မေ သမောဓာနေတွာ ဒီပင်္ကရပါဒမူလေ ကတာဘိနီဟာရေန ''ဟန္ဒ ဗုဒ္ဓကရေ ဓမ္မေ ဝိစိနာမိ ဣတော စိတော''တိ ဥဿာဟံ ကတွာ ''ဝိစိနန္တော တဒါ ဒက္ခိံ, ပဌမံ ဒါနပါရမိ''န္တိ ဒါနပါရမိတာဒယော ဗုဒ္ဓကရာ ဓမ္မာ ဒိဋ္ဌာ, တေ ပူရေန္တော ယာဝ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝါ အာဂမိ။ အာဂစ္ဆန္တော စ ယေ တေ ကတာဘိနီဟာရာနံ ဗောဓိသတ္တာနံ အာနိသံသာ သံဝဏ္ဏိတာ –

''ဧဝံ သဗ္ဗင်္ဂသမ္ပန္နာ, ဗောဓိယာ နိယတာ နရာ။
သံသရံ ဒီဃမဒ္ဓါနံ, ကပ္ပကောဋိသတေဟိပိ။

''အဝီစိမှိ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ, တထာ လောကန္တရေသု စ။
နိဇ္ဈာမတဏှာ ခုပ္ပိပါသာ, န ဟောန္တိ ကာလကဉ္ဇိကာ။

''န ဟောန္တိ ခုဒ္ဒကာ ပါဏာ, ဥပ္ပဇ္ဇန္တာပိ ဒုဂ္ဂတိံ။
ဇာယမာနာ မနုဿေသု, ဇစ္စန္ဓာ န ဘဝန္တိ တေ။

''သောတဝေကလ္လတာ နတ္ထိ, န ဘဝန္တိ မူဂပက္ခိကာ။
ဣတ္ထိဘာဝံ န ဂစ္ဆန္တိ, ဥဘတောဗျဉ္ဇနပဏ္ဍကာ။

''န ဘဝန္တိ ပရိယာပန္နာ, ဗောဓိယာ နိယတာ နရာ။
မုတ္တာ အာနန္တရိကေဟိ, သဗ္ဗတ္ထ သုဒ္ဓဂောစရာ။

“မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ န သေဝန္တိ ကမ္မကိရိယဒဿနာ။
ဝသမာနာပိ သဂ္ဂေသု၊ အဿည် နုပပဇ္ဇရေ။

“သုဒ္ဓာဝါသေသု ဒေဝေသု၊ ဟေတု နာမ န ဝိဇ္ဇတိ။
နေက္ခမ္မနိန္နာ သပ္ပုရိသာ၊ ဝိသံယုတ္တာ ဘဝါဘဝေ။
စရန္တိ လောကတ္ထစရိယာယော၊ ပူရေန္တိ သဗ္ဗပါရမီ”တိ။

တေ အာနိသံသေ အဓိဂန္တုံ တာ၀ အာဂတော။ ပါရမိယော ပူရေန္တဿ စ ပန ဿ အကိတ္တိဗြာဟ္မဏကာလေ သင်္ခဗြာဟ္မဏကာလေ ဓနဉ္စယရာဇကာလေ မဟာသုဒဿနရာဇကာလေ မဟာဂေါဝိန္ဒကာလေ နိမိမဟာရာဇကာလေ စန္ဒကုမာရကာလေ ဝိသယှသေဋ္ဌိကာလေ သိဝိရာဇကာလေ ဝေဿန္တရရာဇကာလေတိ ဒါနပါရမိတာယ ပူရိတတ္တ ဘာဝါတနံ ပရိမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ ဧကန္တေန ပန ဿ သသပဏ္ဍိတဇာတကကာလေ –

“ဘိက္ခာယ ဥပဂတံ ဒိသွာ၊ သကတ္တာနံ ပရိစ္စဇိံ။
ဒါနေန မေ သမော နတ္ထိ၊ ဧသာ မေ ဒါနပါရမီ”တိ။ (စရိယာ. ၁.၁၄၃ ပဿိတ္ဗ္ဗာန –

ဧဝံ အတ္တပရိစ္စာဂံ ကရောန္တဿ **ဒါနပါရမိတာ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ သီလဝနာဂရာဇကာလေ စမ္ပေယျနာဂရာဇကာလေ ဘူရိဒတ္တနာဂရာဇကာလေ ဆဒ္ဒန္တနာဂရာဇကာလေ ဇယဒ္ဒိသရာဇပုတ္တကာလေ အလီနသတ္တုကုမာရကာလေတိ သီလပါရမိတာယ ပူရိတတ္တဘာဝါတနံ ပရိမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ ဧကန္တေန ပန ဿ သင်္ခပါလဇာတကကာလေ –

“သူလေဟိပိ ဝိဇ္ဈိယန္တော၊ ကောဋ္ဋိယန္တောပိ သတ္တိဟိ။
ဘောဇပုတ္တေ န ကုပ္ပာမိ၊ ဧသာ မေ သီလပါရမီ”တိ။ (စရိယာ. ၂.၉၁) –

ဧဝံ အတ္တပရိစ္စာဂံ ကရောန္တဿ **သီလပါရမိတာ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ သောမနဿကုမာရကာလေ ဟတ္ထိပါလကုမာရကာလေ အယောဃရပဏ္ဍိတကာလေတိ မဟာရဇ္ဇံ ပဟာယ နေက္ခမ္မပါရမိတာယ ပူရိတတ္တဘာဝါတနံ ပရိမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ ဧကန္တေန ပန ဿ စူဠသုတသောမဇာတကကာလေ –

“မဟာရဇ္ဇံ ဟတ္ထဂတံ၊ ခေဠပိဏ္ဍံဝ ဆဍ္ဍယိံ။
စဇတော န ဟောတိ လဂ္ဂနံ၊ ဧသာ မေ နေက္ခမ္မပါရမီ”တိ။ –

ဧဝံ နိဿင်္ဂတာယ ရဇ္ဇံ ဆဍ္ဍေတွာ နိက္ခမန္တဿ **နေက္ခမ္မပါရမိတာ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ ဝိဓုရပဏ္ဍိတကာလေ မဟာဂေါဝိန္ဒပဏ္ဍိတကာလေ ကုဒ္ဒာလပဏ္ဍိတကာလေ အရကပဏ္ဍိတကာလေ ဗောဓိပရိဗ္ဗာဇကကာလေ မဟောသဓပဏ္ဍိတကာလေတိ ပညာပါရမိတာယ ပူရိတတ္တဘာဝါတနံ ပရိမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ ဧကန္တေန ပန ဿ သတ္တုဘတ္တဇာတကေ သေနကပဏ္ဍိတကာလေ –

“ပညာယ ဝိစိနန္တောဟံ၊ ဗြာဟ္မဏံ မောစယိံ ဒုခါ။
ပညာယ မေ သမော နတ္ထိ၊ ဧသာ မေ ပညာပါရမီ”တိ။ –

အန္တောဘတ္တဂတံ သပ္ပံ ဒဿေန္တဿ **ပညာပါရမိတာ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

တထာ ဝီရိယပါရမိတာဒီနမ္ပိ ပူရိတတ္တဘာဝါတနံ ပရိမာဏံ နာမ နတ္ထိ။ ဧကန္တေန ပန ဿ မဟာဇနကဇာတကေ –

“အတီရဒဿီ ဇလမဇ္ဈေ၊ ဟတာ သဗ္ဗေဝ မာနုသာ။

စိတ္တဿ အညထာ နတ္ထိ၊ သော မေ ဝီရိယပါရမီ''တိ။ –

ဧဝံ မဟာသမုဒ္ဒံ တရန္တဿ **ဝီရိယပါရမိတာ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

ခန္တိဝါဒီဇာတကေ –

''အစေတနံဝ ကောဋ္ဋေန္တေ၊ တိဏှေန ဖရသုနာ မမံ။
ကာသိရာဇေ န ကုပ္ပာမိ၊ သော မေ ခန္တိပါရမီ''တိ။ –

ဧဝံ အစေတနဘာဝေန ဝိယ မဟာဒုက္ခံ အဓိဝါသေန္တဿ **ခန္တိပါရမိတာ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

မဟာသုတသောမဇာတကေ –

''သစ္စဝါစံ အနုရက္ခန္တော၊ စဇိတွာ မမ ဇီဝိတံ။
မောစေသိံ ဧကသတံ ခတ္တိယေ၊ သော မေ သစ္စပါရမီ''တိ။ –

ဧဝံ ဇီဝိတံ စဇိတွာ သစ္စမနုရက္ခန္တဿ **သစ္စပါရမိတာ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

မူဂပက္ခဇာတကေ –

''မာတာ ပိတာ န မေ ဒေဿာ၊ နပိ ဒေဿံ မဟာယသံ။
သဗ္ဗညုတံ ပိယံ မယှံ၊ တသ္မာ ဝတမဓိဋ္ဌဟိ''န္တိ။ –

ဧဝံ ဇီဝိတံ စဇိတွာ ဝတံ အဓိဋ္ဌဟန္တဿ **အဓိဋ္ဌာနပါရမိတာ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

ဧကရာဇဇာတကေ –

''န မံ ကောစိ ဥတ္တာသတိ၊ နပိဟံ ဘာယာမိ ကဿစိ။
မေတ္တာဗလေနုပတ္ထဒ္ဓော၊ ရမာမိ ပဝနေ တဒါ''တိ။ (စရိယာ. ၃.၁၁၃) –

ဧဝံ ဇီဝိတံ အနပလောကေတွာ မေတ္တာယန္တဿ **မေတ္တာပါရမိတာ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။

လောမဟံသဇာတကေ –

''သုသာနေ သေယျံ ကပ္ပေမိ၊ ဆဝဋ္ဌိကံ ဥပနိဓာယဟံ။
ကမဏ္ဍလာ ဥပာဂန္တွာ၊ ရူပံ ဒဿေန္တိ နပ္ပကာ''န္တိ။ –

ဧဝံ ကမအရကေသု နိဋ္ဌုဘနာဒီဟိ စေဝ မာလာဂန္ဓူပဟာရာဒီဟိ စ သုခဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒေန္တေသုပိ ဥပေက္ခံ အနတိဝတ္တန္တဿ **ဥပေက္ခာပါရမိတာ** ပရမတ္ထပါရမီ နာမ ဇာတာ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ, ဝိတ္ထာရတော ပနေသ အတ္ထော စရိယာပိဋကတော ဂဟေတဗ္ဗော။

ဧဝံ ပါရမိယော ပူရေတွာ ဝေဿန္တရတ္တဘာဝေ ဌိတော –

''အစေတနာယံ ပထဝီ၊ အဝိညာယ သုခံ ဒုခံ။
သာပိ ဒါနဗလာ မယှံ၊ သတ္တက္ခတ္တုံ ပကမ္ပထာ''တိ။ (စရိယာ. ၁.၁၂၄)။

ဧဝံ မဟာပထဝီကမ္ပနာနိ မဟာပုညာနိ ကတ္ဝာ အာယုပရိယောသာနေ တတော စုတော တုသိတဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တိ, တတ္ထ အညေ ဒေဝေ ဒသဟိ ဌာနေဟိ အဓိဂဏှိတ္ဝာ "ယာဝတာယုကံ ဒိဗ္ဗသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝန္တော မနုဿဂဏနာယ ကပ္ပာနိ သတ္တဟိ ဒိဝသေဟိ အာယုက္ခယံ ပာပုဏိဿတီ"တိ ဝတ္ထာနိ ကိလိဿန္တိ, မာလာ မိလာယန္တိ, ကစ္ဆေဟိ သေဒါ မုစ္စန္တိ, ကာယေ ဝေဝဏ္ဏိယံ ဩက္ကမတိ, ဒေဝေ ဒေဝတာသနေ န သဏ္ဌာတီတိ ဣမေသု ပဉ္စသု ပုဗ္ဗနိမိတ္တေသု ဥပ္ပန္နေသု တာနိ ဒိသွာ "သုညာ ဝတ ဘော သဂ္ဂါ ဘဝိဿန္တီ"တိ သံဝေဂဇာတာဟိ ဒေဝတာဟိ မဟာသတ္တဿ ပူရိတပါရမိဘာဝံ ဥတွာ "ဣမသ္မိံ ကပ္ပေ အညံ ဒေဝလောကံ အနုပဂန္တွာ မနုဿလောကေ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ ဗုဒ္ဓဘာဝံ ပတ္တော ပုညာနိ ကတွာ စုတာ စုတာ မနုဿာ ဒေဝလောကံ ပရိပူရေဿန္တီ"တိ စိန္တေတွာ –

"ယတောဟံ တုသိတေ ကာယေ၊ သန္တုသိတော နာမဟံ တဒါ။
ဒသသဟဿီ သမာဂန္တွာ၊ ယာစန္တိ ပဉ္ဇလီ မမံ။

"ကာလော ဒေဝ မဟာဝီရ၊ ဥပ္ပဇ္ဇ မာတုကုစ္ဆိယံ။
သဒေဝကံ တာရယန္တော၊ ဗုဇ္ဈဿု အမတံ ပဒ"န္တိ။ (ဗု. ဝံ. ၁.၆၆-၆၇)။

ဧဝံ ဗုဒ္ဓဘာဝတ္ထာယ အာယာစိတော ကာလံ, ဒီပံ, ဒေသံ, ကုလံ, ဇနေတ္တိယာ အာယုပ္ပမာဏန္တိ ဣမာနိ **ပဉ္စ မဟာဝိလောကနာနိ** ဝိလောကေတွာ ကတသန္နိဋ္ဌာနော တတော စုတော သက္ယရာဇကုလေ ပဋိသန္ဓိံ ဂဟေတွာ တတ္ထ မဟာသမ္ပတ္တိယာ ပရိဟရိယမာနော အနုက္ကမေန ဘဒ္ရယောဗ္ဗနံ အနုပာပုဏိ။ ဣမသ္မိံ အန္တရေ "သတော သမ္ပဇာနော အာနန္ဒ ဗောဓိသတ္တော တုသိတာ ကာယာ စဝိတွာ မာတုကုစ္ဆိံ ဩက္ကမီ"တိအာဒီနံ (မ. နိ. ၃.၂၀၀) သုတ္တပဒါနညေဝ စေဝ တေသံ အဋ္ဌကထာယ စ ဝသေန ဝိတ္ထာရော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သော တိဏ္ဏံ ဥတူနံ အနုစ္ဆဝိကေသု တီသု ပါသာဒေသု ဒေဝလောကသိရိံ ဝိယ ရဇ္ဇသိရိံ အနုဘဝမာနော ဥယျာနကီဠာယ ဂမနသမယေ အနုက္កမေန ဇိဏ္ဏဗျာဓိမတသင်္ခာတေ တယော ဒေဝဒူတေ ဒိသွာ သဉ္ဇာတသံဝေဂေ နိဝတ္တိတွာ စတုတ္ထတရေ ပဗ္ဗဇိတံ ဒိသွာ 'သာဓု ပဗ္ဗဇ္ဇာ'တိ ပဗ္ဗဇ္ဇာယ ရုစိံ ဥပ္ပာဒေတွာ ဥယျာနံ ဂန္တွာ တတ္ထ ဒိဝသဘာဂံ ခေပေတွာ မင်္ဂလပောက္ခရဏီတီရေ နိသိန္နော ကပ္ပကဝေသံ ဂဟေတွာ အာဂတေန ဝိဿကမ္မေန ဒေဝပုတ္တေန အလင်္ကတပဋိယတ္တော ရာဟုလဘဒ္ဒဿ ဇာတသာသနံ သုတွာ ပုတ္တသိနေဟဿ ဗလဝဘာဝံ ဥတွာ 'ယာဝ ဣဒံ ဗန္ဓနံ န ဝဍ္ဎတိ တာဝဒေဝ နံ ဆိန္ဒိဿာမီ'တိ စိန္တေတွာ သာယံ နဂရံ ပဝိသန္တော –

"နိဗ္ဗုတာ နူန သာ မာတာ၊ နိဗ္ဗုတော နူန သော ပိတာ။
နိဗ္ဗုတာ နူန သာ နာရီ၊ ယဿာယံ ဤဒိသော ပတီ"တိ။ (ဗု. ဝံ. အဋ္ဌ. ၂၇ အဝိဒူရေနိဒါနကထာ; ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၁၀ သာရိပုတ္တတ္ထေရဝတ္ထု; အပ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ; ဇာ. အဋ္ဌ. ၁.အဝိဒူရေနိဒါနကထာ)။

ကိသာဂေါတမိယာ နာမ ပိတုစ္ဆာဓီတာယ ဘာသိတံ ဣမံ ကထံ သုတွာ, 'အဟံ ဣမာယ နိဗ္ဗုတပဒံ သာဝိတော'တိ ဂီဝတော သတသဟဿဂ္ဃနိကံ မုတ္တာဟာရံ မုဉ္စိတွာ, တဿာ ပေသေတွာ, အတ္တနော ဘဝနံ ပဝိသိတွာ, သိရိသယနေ နိသိန္နော နိဒ္ဒါဝသေန နာဋကာနံ ဝိပ္ပကာရံ ဒိသွာ, နိဗ္ဗိန္နဟဒယော ဆန္နံ ဥဋ္ဌာပေတွာ, ကဏ္ဋကံ အာဟရာပေတွာ, ကဏ္ဋကံ အာရုယှ, ဆန္နသဟာယော ဒသသဟဿိလောကဓာတုဒေဝတာဟိ ကတပရိဝါရော မဟာဘိနိက္ခမနံ နိက္ခမိတွာ, တေနေဝ ရတ္တာဝသေသေန တီဏိ မဟာရဇ္ဇာနိ အတိက္ကမ္မ အနောမာနဒီတီရေ ပဗ္ဗဇိတွာ, အနုက္ကမေန ရာဇဂဟံ ဂန္တွာ, တတ္ထ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ, ပဏ္ဍဝပဗ္ဗတပဗ္ဘာရေ နိသိန္နော မဂဓရာဇေန ရဇ္ဇေန နိမန္တိယမာနော တံ ပဋိက္ခိပိတွာ, သဗ္ဗညုတံ ပတွာ တဿ ဝိဇိတံ အာဂမနတ္ထာယ တေန ဂဟိတပဋိညော , အာဠာရဉ္စ ဥဒကဉ္စ ဥပသင်္ကမိတွာ, တေသံ သန္တိကေ အဓိဂတဝိသေသေန အပရိတုဋ္ဌော ဆဗ္ဗဿာနိ မဟာပဓာနံ ပဒဟိတွာ, ဝိသာခါပုဏ္ဏမဒိဝသေ ပာတောဝ သေနာနိဂမေ သုဇာတာယ ဒိန္နံ ပါယာသံ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ, နေရဉ္ဇရာယ နဒိယာ သုဝဏ္ဏပာတိံ ပဝာဟေတွာ, နေရဉ္ဇရာယ တီရေ မဟာဝနသဏ္ဍေ နာနာသမာပတ္တီဟိ ဒိဝသဘာဂံ ဝီတိနာမေတွာ, သာယန္ဟသမယေ သောတ္ထိယေန ဒိန္နံ အဋ္ဌတိဏမုဋ္ဌိံ ဂဟေတွာ, ကာဠေန နာဂရာဇေန အဘိတ္ထုတဂုဏော ဗောဓိမဏ္ဍံ အာရုယှ တိဏာနိ သန္ထရိတွာ, 'န တာဝိမံ ပလ္လင်္ကံ ဘိန္ဒိဿာမိ ယာဝ မေ န အနုပါဒါယ အာသဝေဟိ စိတ္တံ ဝိမုစ္စိဿတီ'တိ ပဋိညံ ကတွာ, ပာစီနဒိသာဘိမုခော နိသီဒိတွာ, သူရိယေ အနတ္ထင်္ဂမိတေယေဝ မာရဗလံ ဝိဓမိတွာ, ပဌမယာ

မေ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏံ, မဇ္ဈိမယာမေ စုတူပပါတဉာဏံ ပတွာ, ပစ္ဆိမယာမာဝသာနေ ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇာဒိသဗ္ဗဗုဒ္ဓဂုဏပဋိမဏ္ဍိတံ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈန္တောယေဝ ဣမံ အဘိဓမ္မနယသမုဒ္ဒံ အဓိဂစ္ဆိ။ ဧဝမဿ **အဓိဂမနိဒါနံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧဝံ အဓိဂတာဘိဓမ္မော ဧကပလ္လင်္ကေန နိသိန္နသတ္တာဟံ အနိမိသသတ္တာဟံ စင်္ကမနသတ္တာဟဉ္စ အတိက္ကမိတွာ, စတုတ္ထေ သတ္တာဟေ သယမ္ဘုဉာဏာဓိဂမေန အဓိဂတံ အဘိဓမ္မံ ဝိစိနိတွာ အပရာနိပိ အဇပါလမုစလိန္ဒရာဇာယတနေသု တီဏိ သတ္တာဟာနိ ဝီတိနာမေတွာ, အဋ္ဌမေ သတ္တာဟေ အဇပါလနိဂြောဓရုက္ခမူလေ နိသိန္နော ဓမ္မဂမ္ဘီရတာပစ္စဝေက္ခဏေန အပ္ပေါဿုက္ကတံ အာပဇ္ဇမာနော ဒသသဟဿိမဟာဗြဟ္မပရိဝါရေန သဟမ္ပတိဗြဟ္မုနာ အာယာစိတဓမ္မဒေသနော ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဩလောကေတွာ, ဗြဟ္မုနော အဇ္ဈေသနံ အာဒါယ “ကဿ နု ခော အဟံ ပဌမံ ဓမ္မံ ဒေသေယျ”န္တိ ဩလောကေန္တော အာဠာရုဒကာနံ ကာလင်္ကတဘာဝံ ဉတွာ, ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ ဘိက္ခူနံ ဗဟူပကာရတံ အနုဿရိတွာ, ဥဋ္ဌာယာသနာ ကာသိပုရံ ဂစ္ဆန္တော အန္တရာမဂ္ဂေ ဥပကေန သဒ္ဓိံ မန္တေတွာ, အာသာဠှိပုဏ္ဏမဒိဝသေ ဣသိပတနေ မိဂဒါယေ ပဉ္စဝဂ္ဂိယာနံ ဘိက္ခူနံ ဝသနဋ္ဌာနံ ပတွာ,တေ အနနုစ္ဆဝိကေန သမုဒါစာရေန သမုဒါစရန္တေ သညာပေတွာ, ဓမ္မစက္ကံ ပဝတ္တေန္တော အညာသိကောဏ္ဍညပ္ပမုခါ အဋ္ဌာရသ ဗြဟ္မကောဋိယော အမတပါနံ ပါယေသိ။ ဧဝံ ယာဝ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနာ **ဒေသနာနိဒါနံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရော ပန သဋ္ဌကထာနံ **အရိယပရိယေသန**(မ. နိ. ၁.၂၇၄) **ပဗ္ဗဇ္ဇာသုတ္တာဒီနံ** (သု. နိ. ၄၀၇ အာဒယော) ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝံ အဓိဂမနိဒါနဒေသနာနိဒါနသမ္ပန္နဿ ပနဿ အဘိဓမ္မဿ အပရာနိပိ ဒူရေနိဒါနံ, အဝိဒူရေနိဒါနံ, သန္တိကေနိဒါနန္တိ တီဏိ နိဒါနာနိ။ တတ္ထ ဒီပင်္ကရပါဒမူလတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ တုသိတပုရာ **ဒူရေနိဒါနံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တုသိတပုရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဗောဓိမဏ္ဍာ **အဝိဒူရေနိဒါနံ**။ ‘ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ ဒေဝေသု ဝိဟရတိ တာဝတိံသေသု ပါရိစ္ဆတ္တကမူလေ ပဏ္ဍုကမ္ဗလသိလာယံ, တတ္ထ ခော ဘဂဝါ ဒေဝါနံ တာဝတိံသာနံ အဘိဓမ္မကထံ ကထေသီ’တိ ဣဒမဿ **သန္တိကေနိဒါနံ** ။ အယံ တာဝ နိဒါနကထာ။

နိဒါနကထာ နိဋ္ဌိတာ။

၁. စိတ္တုပ္ပါဒကဏ္ဍော

တိကမာတိကာပဒဝဏ္ဏနာ

ဣဒါနိ

> ဣတိ မေ ဘာသမာနဿ၊ အဘိဓမ္မကထံ ဣမံ။
> အဝိက္ခိတ္တာ နိသာမေထ၊ ဒုလ္လဘာ ဟိ အယံ ကထာတိ။

ဧဝံ ပဋိညာတာယ အဘိဓမ္မကထာယ ကထနောကာသော သမ္ပတ္တော။ တတ္ထ ယသ္မာ အဘိဓမ္မော နာမ ဓမ္မသင်္ဂဏီအာဒီနိ သတ္တပ္ပကရဏာနိ; ဓမ္မသင်္ဂဏီပိ စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍာဒီနံ ဝသေန စတ္တာရိ ကဏ္ဍာနိ; စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍမ္ပိ မာတိကာပဒဘာဇနီယဝသေန ဒုဝိဓံ; တတ္ထ မာတိကာ အာဒိ; သာပိ တိကမာတိကာ ဒုကမာတိကာတိ ဒုဝိဓာ; တတ္ထ တိကမာတိကာ အာဒိ; တိကမာတိကာယပိ ကုသလတ္တိကံ ကုသလတ္တိကေပိ ကုသလာ ဓမ္မာတိ ဣဒံ ပဒံ; တသ္မာ –

> ဣတော ပဋ္ဌာယ ဂမ္ဘီရံ၊ အဘိဓမ္မကထံ ဣမံ။
> ဝုစ္စမာနံ နိသာမေထ၊ ဧကဂ္ဂါ သာဓု သာဓဝေါတိ။

၁. “ကုသလာ ဓမ္မာ, အကုသလာ ဓမ္မာ, အဗျာကတာ ဓမ္မာ”တိ အယံ တာဝ အာဒိပဒေန လဒ္ဓနာမော ကုသလတ္တိကော နာမ။ “သုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ, ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ, အဒုက္ခမသုခါယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ”တိ အယံ သဗ္ဗပဒေဟိ လဒ္ဓနာမော ဝေဒနာတ္တိကော နာမ။ ဧဝံ အာဒိပဒဝသေန တ သဗ္ဗပဒဝသေန တ သဗ္ဗေသမ္ပိ တိကဒုကာနံ နာမံ ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ သဗ္ဗေဝ စေတေ ပဉ္စဒသဟိ ပရိစ္ဆေဒေဟိ ဝဝတ္ထိတာ။ တိကာနဉှိ ဧကော ပရိစ္ဆေဒော, ဒုကာနံ စတုဒ္ဒသ။ “ဟေတူ ဓမ္မာ, နဟေတူ ဓမ္မာ”တိအာဒယော ဟိ ဆ ဒုကာ ဂန္ထတော စ အတ္ထတော စ အညမညသမ္ဗန္ဓေန ကဏ္ဏိကာ ဝိယ ဃဋာ ဝိယ ဟုတွာ ဌိတတ္တာ ‘ဟေတုဂေါစ္ဆကော’တိ ဝုစ္စတိ။ တတော အပရေ “သပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ အပ္ပစ္စယာ ဓမ္မာ”တိအာဒယော သတ္တ ဒုကာ, အညမညံ အသမ္ဗန္ဓာ, ကေဝလံ ဒုကသာမညတော ဥစ္စိနိတွာ ဥစ္စိနိတွာ ဝိသုံ ဝိသုံ ဂေါစ္ဆကန္တရေ ဌပိတတ္တာ အညေဟိ စ မဟန္တရဒုကေဟိ စူဠကတ္တာ ‘စူဠန္တရဒုကာ’တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတော ပရံ အာသဝဒုကာဒီနံ ဆန္နံ ဝသေန ‘အာသဝဂေါစ္ဆကော’ ; တထာ သံယောဇနဒုကာဒီနံ ဝသေန ‘သံယောဇနဂေါစ္ဆကော’; တထာ ဂန္ထဩဃယောဂနီဝရဏဒုကာဒီနံ ဝသေန ‘ဂန္ထဩဃယောဂနီဝရဏဂေါစ္ဆကာ’; ပရာမာသဒုကာဒီနံ ပဉ္စန္နံ ဝသေန ‘ပရာမာသဂေါစ္ဆကော’တိ။ သဗ္ဗေပိ သတ္တ ဂေါစ္ဆကာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတော ပရံ “သာရမ္မဏာ ဓမ္မာ”တိအာဒယော စတုဒ္ဒသ ဒုကာ ‘မဟန္တရဒုကာ’ နာမ။ တတော ဥပါဒါနဒုကာဒယော ဆ ဒုကာ ‘ဥပါဒါနဂေါစ္ဆကော’ နာမ။ တတော ကိလေသဒုကာဒယော အဋ္ဌ ဒုကာ ‘ကိလေသဂေါစ္ဆကော’ နာမ။ တတော ပရံ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဒုကာဒယော အဋ္ဌာရသ ဒုကာ အဘိဓမ္မမာတိကာယ ပရိယောသာနေ ဌပိတတ္တာ ‘ပိဋ္ဌိဒုကာ’ နာမ။ “ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော ဓမ္မာ အဝိဇ္ဇာဘာဂိနော ဓမ္မာ”တိအာဒယော ပန ဒွာစတ္တာလီသ ဒုကာ ‘သုတ္တန္တိကဒုကာ’ နာမ။ ဧဝံ သဗ္ဗေပေတေ ပဉ္စဒသဟိ ပရိစ္ဆေဒေဟိ ဝဝတ္ထိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ဝဝတ္ထိတာ ပနေတေ သပ္ပဒေသနိပ္ပဒေသဝသေန ဒွေဝ ကောဋ္ဌာသာ ဟောန္တိ။ တေသု ဟိ နဝ တိကာ ဧကေ သတ္တတိ စ ဒုကာ သပ္ပဒေသာနံ ရူပါရူပဓမ္မာနံ ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ သပ္ပဒေသာ နာမ။ အဝသေသာ တေရသ တိကာ ဧကေ သတ္တတိ စ ဒုကာ နိပ္ပဒေသာ နာမ။ တတ္ထ တိကေသု တာဝ ဝေဒနာတ္တိကော ဝိတက္ကတ္တိကော ပီတိတ္တိကော ဥပ္ပန္နတ္တိကော အတီတတ္တိကော စတ္တာရော အာရမ္မဏတ္တိကာတိ ဣမေ နဝ တိကာ သပ္ပဒေသာ နာမ။ ဒုကေသု ဟေတုဂေါစ္ဆကာဒီနံ ဥပါဒါနဂေါစ္ဆကပရိယောသာနာနံ နဝန္နံ ဂေါစ္ဆကာနံ ပရိယောသာနေ တယော တယော ဒုကာ, ကိလေသဂေါစ္ဆကပရိယောသာနေ စတ္တာရော ဒုကာ, “စိတ္တသမ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ, စိတ္တဝိပ္ပယုတ္တာ ဓမ္မာ” “စိတ္တသံသဋ္ဌာ ဓမ္မာ, စိတ္တဝိသံသဋ္ဌာ ဓမ္မာ”တိ ဒွေ မဟန္တရဒုကာ, သုတ္တန္တိကဒုကေသု အဓိဝစနဒုကံ နိရုတ္တိဒုကံ ပညတ္တိဒုကံ နာမရူပဒုကန္တိ ဣမေ စတ္တာရော ဒုကေ ဌပေတွာ အဝသေသာ အဋ္ဌတိံသ ဒုကာ စာတိ ဧတေ သပ္ပဒေသာ နာမ။ ဝုတ္တာဝသေသာ တိကဒုကာ သဗ္ဗေပိ နိပ္ပဒေသာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဣဒါနိ **ကုသလာ ဓမ္မာ** တိအာဒီနံ မာတိကာပဒါနံ အယမနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ – **‘ကုသလ’**-သဒ္ဒော တာဝ အာရောဂျအနဝဇ္ဇဆေကသုခဝိပါကေသု ဒိဿတိ။ အယဉှိ “ကစ္စိ နု ဘောတော ကုသလံ, ကစ္စိ ဘောတော အနာမယ”န္တိအာဒီသု

(ဇာ. ၁.၁၅.၁၄၆; ၂.၂၀.၁၂၉) အာရောဂျေ ဒိဿတိ။ ''ကတမော ပန, ဘန္တေ, ကာယသမာစာရော ကုသလော? ယော ခေါ, မဟာရာဇ, ကာယသမာစာရော အနဝဇ္ဇော''တိ (မ. နိ. ၂.၃၆၁) စ, ''အပရံ ပန, ဘန္တေ, ဧတဒါနုတ္တရိယံ ယထာ ဘဂဝါ ဓမ္မံ ဒေသေတိ ကုသလေသု ဓမ္မေသူ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၄၅) စ ဧဝမာဒီသု အနဝဇ္ဇေ။ ''ကုသလော တွံ ရထဿ အင်္ဂပစ္စင်္ဂါနံ'' (မ. နိ. ၂.၈၇), ''ကုသလာ နစ္စဂီတဿ သိက္ခိတာ စာတုရိတ္ထိယော''တိအာဒီသု (ဇာ. ၂.၂၂.၉၄) ဆေကေ။ ''ကုသလာနံ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာနံ သမာဒါနဟေတု'' (ဒီ. နိ. ၃.၈၀), ''ကုသလဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ''တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၄၃၁) သုခဝိပါကေ။ သွာယမိဓ အာရောဂျေပိ အနဝဇ္ဇေပိ သုခဝိပါကေပိ ဝတ္တတိ။

ဓမ္မသဒ္ဒေါ ပနာယံ ပရိယတ္တိဟေတုဂုဏနိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာဒီသု ဒိဿတိ။ အယဉှိ ''ဓမ္မံ ပရိယာပုဏာတိ သုတ္တံ ဂေယျ''န္တိအာဒီသု (အ. နိ. ၄.၁၀၂) ပရိယတ္တိယံ ဒိဿတိ။ ''ဟေတုမှိ ဉာဏံ ဓမ္မပဋိသမ္ဘိဒါ''တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၇၂၀) ဟေတုမှိ။

''န ဟိ ဓမ္မော အဓမ္မော စ၊ ဥဘော သမဝိပါကိနော။
အဓမ္မော နိရယံ နေတိ၊ ဓမ္မော ပါပေတိ သုဂ္ဂတိ''န္တိ။ (ထေရဂါ. ၃၀၄; ဇာ. ၁.၁၅.၃၈၆) –

အာဒီသု ဂုဏေ။ ''တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ ဓမ္မာ ဟောန္တိ'' (ဓ. သ. ၁၂၁), ''ဓမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတီ''တိ အာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၃) နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာယံ။ သွာယမိဓာပိ နိဿတ္တနိဇ္ဇီဝတာယမေဝ ဝဋ္ဋတိ။

ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ – ကုစ္ဆိတေ ပါပကေ ဓမ္မေ သလယန္တိ စလယန္တိ ကမ္ပေန္တိ ဝိဒ္ဓံသေန္တီတိ ကုသလာ။ ကုစ္ဆိတေန ဝါ အာကာရေန သယန္တီတိ ကုသာ။ တေ အကုသလသင်္ခါတေ ကုသေ လုနန္တိ ဆိန္ဒန္တီတိ ကုသလာ။ ကုစ္ဆိတာနံ ဝါ သာနတော တနုကရဏတော ဩသာနကရဏတော ဉာဏံ ကုသံ နာမ။ တေန ကုသေန လာတဗ္ဗာတိ ကုသလာ; ဂဟေတဗ္ဗာ ပဝတ္တေတဗ္ဗာတိ အတ္ထော။ ယထာ ဝါ ကုသာ ဥဘယဘာဂဂတံ ဟတ္ထပ္ပဒေသံ လုနန္တိ, ဧဝမိမေပိ ဥပ္ပန္နာနုပ္ပန္နဘာဝေန ဥဘယဘာဂဂတံ ကိလေသပက္ခံ လုနန္တိ။ တသ္မာ ကုသာ ဝိယ လုနန္တီတိပိ **ကုသလာ**။ အတ္တနော ပန သဘာဝံ ဓာရေန္တီတိ **ဓမ္မာ** ။ ဓာရီယန္တိ ဝါ ပစ္စယေဟိ, ဓာရီယန္တိ ဝါ ယထာသဘာဝတောတိ ဓမ္မာ။ န ကုသလာ **အကုသလာ**။ မိတ္တပဋိပက္ခာ အမိတ္တာ ဝိယ, လောဘာဒိပဋိပက္ခာ အလောဘာဒယော ဝိယ စ, ကုသလပဋိပက္ခာတိ အတ္ထော။ န ဗျာကတာတိ **အဗျာကတာ,** ကုသလာကုသလဘာဝေန အကထိတာတိ အတ္ထော။ တေသု ပန အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏာ ကုသလာ, သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကလက္ခဏာ အကုသလာ, အဝိပါကလက္ခဏာ အဗျာကတာ။

ကိံ ပနေတာနိ 'ကုသလာ'တိ ဝါ 'ဓမ္မာ'တိ ဝါတိအာဒီနိ ဧကတ္ထာနိ ဥဒါဟု နာနတ္ထာနီတိ? ကိဉ္စေတ္ထ? ယဒိ တာဝ ဧကတ္ထာနိ 'ကုသလာ ဓမ္မာ'တိ ဣဒံ 'ကုသလာကုသလာ'တိဝုတ္တသဒိသံ ဟောတိ။ အထ နာနတ္ထာနိ တိကဒုကာနံ ဆက္ကစတုက္ကဘာဝေါ အာပဇ္ဇတိ ပဒါနဉ္စ အသမ္ဗန္ဓော။

ယထာ ဟိ 'ကုသလာ' 'ရူပံ''စက္ခုမာ'တိ ဝုတ္တေ အတ္ထဝသေန အညမညံ အနောလောကေန္တာနံ ပဒါနံ န ကောစိ သမ္ဗန္ဓော, ဧဝမိဓာပိ ပဒါနံ အသမ္ဗန္ဓော အာပဇ္ဇတိ။ ပုဗ္ဗာပရသမ္ဗန္ဓရဟိတာနိ စ ပဒါနိ နိပ္ပယောဇနာနိ နာမ ဟောန္တိ။ ယာပိ စေသာ ပရတော 'ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ'တိ ပုစ္ဆာ, တာယပိ သဒ္ဓိံ ဝိရောဓော အာပဇ္ဇတိ။ နေဝ ဟိ ဓမ္မာ ကုသလာ; အထ စ ပနိဒံ ဝုစ္စတိ – ကတမေ ဓမ္မာ 'ကုသလာ'တိ။ အပရော နယော – ယဒိ ဧတာနိ ဧကတ္ထာနိ, တိဏ္ဏံ 'ဓမ္မာနံ' ဧကတ္တာ ကုသလာဒီနမ္ပိ ဧကတ္တံ အာပဇ္ဇတိ။ ကုသလာဒိပရာနဉှိ တိဏ္ဏမ္ပိ 'ဓမ္မာနံ' ဓမ္မဘာဝေန ဧကတ္တံ။ တသ္မာ ဓမ္မတ္တယေန သဒ္ဓိံ အတ္ထတော နိန္နာနတ္ထာနံ ကုသလာဒီနမ္ပိ ဧကတ္တံ အာပဇ္ဇတိ။ 'ယဒေဝ ကုသလံ, တံ အကုသလံ, တံ အဗျာကတ'န္တိ။ 'အထာပိ တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ ဧကတ္တံ န သမ္ပဋိစ္ဆထ, အညောဝ ကုသလပရော ဓမ္မော, အညော အကုသလပရော ဓမ္မော, အညော အဗျာကတပရော ဓမ္မောတိ ဝဒထ, ဧဝံ သန္တေ ဓမ္မော နာမ ဘာဝေါ, ဘာဝတော စ အညော အဘာဝေါတိ ကုသလပရာ ဘာဝသင်္ခါတာ ဓမ္မာ အညော အကုသလပရော ဓမ္မော အဘာဝေါ သိယာ, တထာ အဗျာကတပရော။ တေဟိ စ အညော ကုသလပရောပိ။ ဧဝံ အဘာဝတ္တံ အာပန္နေဟိ ဓမ္မေဟိ အနညေ ကုသလာဒယောပိ အဘာဝါယေဝ သိယု'န္တိ။

သဗ္ဗမေတံ အကာရဏံ။ ကသ္မာ? ယထာနုမတိဝေါဟာရသိဒ္ဓိတောတိ။ ဝေါဟာရော ဟိ ယထာ ယထာ အတ္ထေသု အနုမတော သမ္ပဋိစ္ဆိတော တထာ တထေဝ သိဒ္ဓေါ။ န စာယံ ''ကုသလာ ဓမ္မာ''တိအာဒီသု ကုသလပုဗ္ဗော ဓမ္မာဘိ

လာပေ ဓမ္မပရော စ ကုသလာဘိလာပေ, ယထာ ‘ကုသလာ ကုသလာ’တိ ဧဝံ, အတ္တနော အတ္ထဝိသေသာဘာဝေန ပဏ္ဏိ တေဟိ သမ္ပဋိစ္ဆိတော; န စ ‘ကုသလာ’ ‘ရူပံ’စက္ခုမာသဒ္ဒါ ဝိယ အညမညံ အနောလောကိတတ္တာဘာဝေန။ ‘ကုသလ’-သဒ္ဒော ပနေတ္ထ အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကသင်္ခါတဿ အတ္ထဿ ဇောတကဘာဝေန သမ္ပဋိစ္ဆိတော, ‘အကုသလ’-သဒ္ဒော သာဝဇ္ဇဒုက္ခဝိပါကတ္ထဇောတကတ္တေန, ‘အဗျာကတ’-သဒ္ဒော အဝိပါကတ္ထဇောတကတ္တေန, ‘ဓမ္မ’-သဒ္ဒော သဘာဝဓာရဏာဒိအတ္ထဇောတကတ္တေန။ သော ဧတေသံ အညတရာနန္တရေ ဝုစ္စမာနော အတ္တနော အတ္ထ သာမညံ ဒီပေတိ။ သဗ္ဗေဝ ဟိ ဧတေ သဘာဝဓာရဏာဒိနာ လက္ခဏေန ဓမ္မာ။ ကုသလာဒိသဒ္ဒာ စာပိ ဓမ္မသဒ္ဒဿ ပုရ တော ဝုစ္စမာနာ အတ္တနော အတ္တနော အတ္ထဝိသေသံ တဿ ဒီပေန္တိ။ ဓမ္မော ဟိ ကုသလော ဝါ ဟောတိ အကုသလော ဝါ အဗျာကတော ဝါ။ ဧဝမေတေ ဝိသုံ ဝိသုံ ဝုစ္စမာနာ အတ္တနော အတ္တနော အတ္ထမတ္တဒီပကတ္တေန သမ္ပဋိစ္ဆိတာ။ ဓမ္မသဒ္ဒေန သဟ ဝုစ္စမာနာ အတ္တနော အတ္တနော အတ္ထသာမညံ အတ္ထဝိသေသံ ဝါ ဒီပကတ္တေန လောကေ ပဏ္ဏိ တေဟိ သမ္ပဋိစ္ဆိတာ။ တသ္မာ ယဒေတမေတ္ထ ဧကတ္ထနာနာတ္ထတံ ဝိကပ္ပေတွာ ဒေသာရောပနကာရဏံ ဝုတ္တံ သဗ္ဗမေတံ အကာရဏံ။ အယံ တာဝ ကုသလတ္တိကဿ အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။ ဣမိနာဝ နယေန သေသတိကဒုကာနမ္ပိ န ယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတော ပရံ ပန ဝိသေသမတ္တမေဝ ဝက္ခာမ။

၂. **သုခာယ ဝေဒနာယာ**တိအာဒီသု ‘သုခ’-သဒ္ဒော တာဝ သုခဝေဒနာသုခမူလသုခာရမ္မဏသုခဟေတုသုခပစ္စယဋ္ဌ ဌာနအဗျာဗဇ္ဈနိဗ္ဗာနာဒီသု ဒိဿတိ။ အယဉှိ ‘‘သုခဿ စ ပဟာနာ’’တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၂) သုခဝေဒနာယံ ဒိဿ တိ။ ‘‘သုခေါ ဗုဒ္ဓါနံ ဥပ္ပါဒေါ’’ (ဓ. ပ. ၁၉၄), ‘‘သုခါ ဝိရာဂတာ လောကေ’’တိအာဒီသု (ဥဒါ. ၁၁; မဟာဝ. ၅) သုခမူ လေ ‘‘ယသ္မာ စ ခေါ, မဟာလိ, ရူပံ သုခံ သုခါနုပတိတံ သုခါဝက္ကန္တ’’န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၆၀) သုခါရမ္မဏေ။ ‘‘သုခဿေတံ, ဘိက္ခဝေ, အဓိဝစနံ ယဒိဒံ ပုညာနီ’’တိအာဒီသု (အ. နိ. ၇.၆၂) သုခဟေတုမှိ။ ‘‘ယာဝဉ္စိဒံ, ဘိက္ခဝေ, န သုကရံ အက္ခာနေန ပာပုဏိတုံ ယာဝ သုခါ သဂ္ဂါ’’ (မ. နိ. ၃.၂၅၅), ‘‘န တေ သုခံ ပဇာနန္တိ ယေ န ပဿန္တိ နန္ဒန’’န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၁၁) သုခပစ္စယဋ္ဌာနေ။ ‘‘ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာ ဧတေ ဓမ္မာ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၈၂) အဗျာဗဇ္ဈေ။ ‘‘နိဗ္ဗာနံ ပရမံ သုခ’’န္တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၂၀၃-၂၀၄) နိဗ္ဗာနေ။ ဣဓ ပနာယံ သုခဝေဒနာယမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **‘ဝေဒနာ’**-သဒ္ဒော ‘‘ဝိဒိတာ ဝေဒနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၂၀၈) ဝေဒယိတသ္မိံယေဝ ဝတ္တတိ။

‘ဒုက္ခ’-သဒ္ဒော ဒုက္ခဝေဒနာဒုက္ခဝတ္ထုဒုက္ခာရမ္မဏဒုက္ခပစ္စယဒုက္ခပစ္စယဋ္ဌာနာဒီသု ဒိဿတိ။ အယဉှိ ‘‘ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ’’တိအာဒီသု ဒုက္ခဝေဒနာယံ ဒိဿတိ။ ‘‘ဇာတိပိ ဒုက္ခာ’’တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၈၇; ဝိဘ. ၁၉၀) ဒုက္ခဝတ္ထုသ္မိံ။ ‘‘ယသ္မာ စ ခေါ, မဟာလိ, ရူပံ ဒုက္ခံ ဒုက္ခာနုပတိတံ ဒုက္ခာဝက္ကန္တ’’န္တိအာဒီသု ဒုက္ခာရမ္မဏေ။ ‘‘ဒုက္ခော ပာပဿ ဥစ္စယော’’တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၁၁၇) ဒုက္ခပစ္စယေ။ ‘‘ယာဝဉ္စိဒံ, ဘိက္ခဝေ, န သုကရံ အက္ခာနေန ပာပုဏိတုံ ယာဝ ဒုက္ခာ နိရယာ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၂၅၀) ဒုက္ခပစ္စယဋ္ဌာနေ။ ဣဓ ပနာယံ ဒုက္ခဝေဒနာယမေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ – သုခယတီတိ သုခါ။ ဒုက္ခယတီတိ **ဒုက္ခာ**။ န ဒုက္ခာ န သုခါတိ အဒုက္ခမသုခါ။ ‘မ-ကာရော ပဒသန္ဓိဝသေန ဝုတ္တော။ သဗ္ဗာပိ အာရမ္မဏရသံ ဝေဒယန္တိ အနုဘဝန္တီတိ **ဝေဒနာ**။ တာသု ဣဋ္ဌာနုဘဝနလက္ခဏာ သုခါ, အနိဋ္ဌာနုဘဝနလက္ခဏာ ဒုက္ခာ, ဥဘယဝိပရီတာနုဘဝနလက္ခဏာ အဒုက္ခမသုခါ။ ယောပနာယံ တီသုပိ ပဒေသု ‘သမ္ပယုတ္တ’-သဒ္ဒော, တဿတ္ထော – သမံ ပကာရေဟိ ယုတ္တာတိ သမ္ပယုတ္တာ။ ကတရေဟိ ပကာရေဟီတိ? ဧကုပ္ပာဒတာဒီဟိ။ ‘‘နတ္ထိ ကေစိ ဓမ္မာ ကေဟိစိ ဓမ္မေဟိ သမ္ပယုတ္တာတိ? အာမန္တာ’’တိ ဟိ ဣမဿ ပဉှဿ ပဋိက္ခေပေ ‘‘နနု အတ္ထိ ကေစိ ဓမ္မာ ကေဟိစိ ဓမ္မေဟိ သဟဂတာ သဟဇာတာ သံသဋ္ဌာ ဧကုပ္ပာဒါ ဧကနိရောဓာ ဧကဝတ္ထုကာ ဧကာရမ္မဏာ’’တိ (ကထာ. ၄၇၃) ဧဝံ ဧကုပ္ပာဒတာဒီနံ ဝသေန သမ္ပယောဂတ္တော ဝုတ္တော။ ဣတိ ဣမေဟိ ဧကုပ္ပာဒတာဒီဟိ သမံ ပကာရေဟိ ယုတ္တာတိ **သမ္ပယုတ္တာ**။

၃. **ဝိပါကတ္တိကေ** အညမညဝိသိဋ္ဌာနံ ကုသလာကုသလာနံ ပါကာတိ **ဝိပါကာ**။ ဝိပက္ကဘာဝမာပန္နာနံ အရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။ **ဝိပါကဓမ္မဓမ္မာ** တိ ဝိပါကသဘာဝဓမ္မာ။ ယထာ ဇာတိဇရာသဘာဝါ ဇာတိဇရာပကတိကာ သတ္တာ ဇာတိဓမ္မာ ဇရာဓမ္မာတိ ဝုစ္စန္တိ ဧဝံ ဝိပါကဇနကဋ္ဌေန ဝိပါကသဘာဝါ ဝိပါကပကတိကာ ဓမ္မာတိ အတ္ထော။ တတိယပဒံ ဥဘယသဘာဝပဋိက္ခေပဝသေန ဝုတ္တံ။

၄. ဥပာဒိန္နုပာဒာနိယတ္တိကေ အာရမ္မဏကရဏဝသေန တဏှာဒိဋ္ဌီဟိ ဥပေတေန ကမ္မုနာ အာဒိန္နာ, ဖလဘာ ဝေန ဂဟိတာတိ **ဥပာဒိန္နာ** ။ အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဂန္တွာ ဥပာဒာနသမ္ဗန္ဓေန ဥပာဒာနာနံ ဟိတာတိ **ဥပာဒာနိယာ**။ ဥပာဒာ နဿ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ဥပာဒိန္နာ စ တေ ဥပာဒာနိယာ စာတိ **ဥပာဒိန္နုပာဒာနိယာ;** သာသဝ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တာနံ ရူပာရူပဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ဣတိ ဣမိနာ နယေန သေသပဒဒွယေပိ ပဋိသေဓသေဟိတော အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၅. သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကတ္တိကေ သံကိလေသေတီတိ သံကိလေသော, ဝိဗာဓေတိ, ဥပတာပေတီ စာတိ အတ္ထော။ သံကိလေသေန သမန္နာဂတာတိ **သံကိလိဋ္ဌာ** ။ အတ္တာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တနေန သံကိလေသံ အရဟန္တိ , သံကိလေသေ ဝာ နိယုတ္တာ, တဿ အာရမ္မဏဘာဝတနတိက္ကမနတောတိ **သံကိလေသိကာ**။ သံကိလေသဿ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနမေတံ အဓိဝစနံ။ သံကိလိဋ္ဌာ စ တေ သံကိလေသိကာ စာတိ **သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ** ။ သေ သပဒဒွယမ္ပိ ပုရိမတ္တိကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၆. ဝိတက္ကတ္တိကေ သမ္ပယောဂဝသေန ဝတ္တမာနေန သဟ ဝိတက္ကေန **သဝိတက္ကာ** ။ သဟ ဝိစာရေန **သဝိ စာရာ**။ သဝိတက္ကာ စ တေ သဝိစာရာ စာတိ **သဝိတက္ကသဝိစာရာ**။ ဥဘယရဟိတာ **အဝိတက္ကအဝိစာရာ**။ ဝိတက္ကဝိစာရေသု ဝိစာရောဝ မတ္တာ, ပမာဏံ, ဧတေသန္တိ ဝိစာရမတ္တာ။ ဝိစာရတော ဥတ္တရိ ဝိတက္ကေန သဒ္ဓိံ သမ္ပယောဂံ န ဂစ္ဆန္တီတိ အတ္ထော။ အဝိတက္ကာ စ တေ ဝိစာရမတ္တာ စာတိ **အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ** ။

၇. ပီတိတ္တိကေ ပီတိယာ သဟ ဧကုပ္ပာဒါဒိဘာဝံ ဂတာတိ **ပီတိသဟဂတာ,** ပီတိသမ္ပယုတ္တာတိ အတ္ထော။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ **ဥပေက္ခာ**တိ စေတ္ထ အဒုက္ခမသုခါ ဝေဒနာ ဝုတ္တာ။ သာ ဟိ သုခဒုက္ခာကာရပ္ပဝတ္တိံ ဥပေက္ခတိ, မဇ္ဈတ္တာကာရသဏ္ဌိတတ္တာ တေနာကာရေန ပဝတ္တတီတိ **ဥပေက္ခာ**။ ဣတိ ဝေဒနာတ္တိကတော ပ ဒဒွယမေဝ ဂဟေတွာ နိပ္ပီတိကဿ သုခဿ သပ္ပီတိကသုခတော ဝိသေသဒဿနဝသေန အယံ တိကော ဝုတ္တော။

၈. ဒဿနတ္တိကေ ဒဿနေနာတိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန။ သော ဟိ ပဌမံ နိဗ္ဗာနံ ဒဿနတော **ဒဿန**န္တိ ဝုတ္တော။ ဂောတြဘု ပန ကိဉ္စာပိ ပဌမတရံ ပဿတိ, ယထာ ပန ရညော သန္တိကံ ကေနစိဒေဝ ကရဏီယေန အာဂတော ပုရိသော ဒူရတောဝ ရထိကာယ စရန္တံ ဟတ္ထိက္ခန္ဓဂတံ ရာဇာနံ ဒိသွာပိ 'ဒိဋ္ဌော တေ ရာဇာ'တိ ပုဋ္ဌော ဒိသွာပိ က တ္တဗ္ဗကိစ္စဿ အကတတ္တာ 'န ပဿာမီ'တိ အာဟ။ ဧဝမေဝ နိဗ္ဗာနံ ဒိသွာပိ ကတ္တဗ္ဗဿ ကိလေသပ္ပဟာန ဿာဘာဝါ န ဒဿနန္တိ ဝုစ္စတိ။ တဉှိ ဉာဏံ မဂ္ဂဿ အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။ **ဘာဝနာယာ**တိ သေသမဂ္ဂတ္တယေန။ သေသမဂ္ဂတ္တယဉှိ ပဌမမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌသ္မိံယေဝ ဓမ္မေ ဘာဝနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အဒိဋ္ဌပုဗ္ဗံ ကိဉ္စိ န ပ ဿတိ, တသ္မာ ဘာဝနာတိ ဝုစ္စတိ။ တတိယပဒံ ဥဘယပဋိက္ခေပဝသေန ဝုတ္တံ။

၉. တဒနန္တရတ္တိကေ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗော ဟေတု ဧတေသန္တိ **ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ** ။ ဒုတိယပဒေပိ ဧသေဝ နယော။ တတိယပဒေ နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော ဟေတု ဧတေသန္တိ ဧဝမတ္ထံ အဂ္ဂဟေတွာ နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော ဟေတု ဧတေသံ အတ္ထီတိ ဧဝမတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော ။ ဣတရထာ ဟိ အဟေတုကာနံ အဂ္ဂဟဏံ ဘဝေယျ; ဟေတုယေဝ ဟိ တေသံ နတ္ထိ ယော ဒဿနဘာဝနာဟိ ပဟာတဗ္ ဗော သိယာ။ သဟေတုကေသုပိ ဟေတုဝဇ္ဇာနံ ပဟာနံ အာပဇ္ဇတိ, န ဟေတူနံ; ဟေတုယေဝ ဟိ ဧတေသံ 'နေဝ ဒဿနေ န န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော'တိ ဝုတ္တော, န တေ ဓမ္မာ။ ဥဘယမ္ပိ စေတံ အနဓိပ္ပေတံ။ တသ္မာ နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗော ဟေတု ဧတေသံ အတ္ထီတိ **နေဝဒဿနေန နဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ** တိ အယမတ္ထော ဂဟေတဗ္ဗော။

၁၀. အာစယဂာမိတ္တိကေ ကမ္မကိလေသေဟိ အာစိယတီတိ အာစယော။ ပဋိသန္ဓိစုတိဂတိပ္ပဝတ္တာနံ ဧတံ နာမံ။ တ ဿ ကာရဏံ ဟုတွာ နိပ္ဖာဒနကဘာဝေန တံ အာစယံ ဂစ္ဆန္တိ, ယဿ ဝါ ပဝတ္တန္တိ တံ ပုဂ္ဂလံ ယထာဝုတ္တမေ ဝ အာစယံ ဂမေန္တီတိပိ **အာစယဂါမိနော;** သာသဝကုသလာကုသလာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ တတော ဧဝ အာစယသင်္ခာတာ စယာ အပေတတ္တာ, နိဗ္ဗာနံ အပေတံ စယာတိ အပစယော။ တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တနတော အပစယံ ဂစ္ဆန္တီ

တိ **အပစယကမိနော;** အရိယမဂ္ဂနမေတံ အဓိဝစနံ။ အပိစ ဟာကာရံ ကုဗ္ဗကဝဓုကိ ဝိယ ပဝတ္တံ အာစိနန္တာ ဂစ္ဆန္တီတိ အာစယကမိနော။ တေန စိတံ စိတံ ကုဗ္ဗကံ ဝိဒ္ဓံသယမာနော ပုရိသော ဝိယ တဒေဝ ပဝတ္တံ အပစိနန္တာ ဂစ္ဆန္တီတိ အပစယကမိနော။ တတိယပဒံ ဥဘယပဋိက္ခေပေန ဝုတ္တံ။

၁၁. သေက္ခတ္တိကေ တီသု သိက္ခာသု ဇာတာတိ **သေက္ခာ** ။ သတ္တန္နံ သေက္ခာနံ ဧတေတိပိ **သေက္ခာ** ။ အပရိယောသိတသိက္ခတ္တာ သယမေဝ သိက္ခန္တီတိပိ **သေက္ခာ** ။ ဥပရိ သိက္ခိတဗ္ဗာဘာဝတော န သေက္ခာတိ **အသေက္ခာ** ။ ဝုဍ္ဎိပ္ပတ္တာ ဝါ သေက္ခာတိပိ အသေက္ခာ။ အရဟတ္တဖလဓမ္မာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ တတိယပဒံ ဥဘယပဋိက္ခေပေန ဝုတ္တံ။

၁၂. ပရိတ္တတ္တိကေ သမန္တတော ခဏ္ဍိတတ္တာ အပ္ပမတ္တကံ ပရိတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ; 'ပရိတ္တံ ဂောမယပိဏ္ဍ'န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၃.၉၆) ဝိယ။ ဣမေပိ အပ္ပာနုဘာဝတာယ ပရိတ္တာ ဝိယာတိ **ပရိတ္တာ;** ကာမာဝစရဓမ္မာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ကိလေသဝိက္ခမ္ဘနသမတ္ထတာယ ဝိပုလဖလတာယ ဒီဃသန္တာနတာယ စ မဟန္တဘာဝံ ဂတာ, မဟန္တေဟိ ဝါ ဥဠာရစ္ဆန္ဒဝီရိယစိတ္တပညေဟိ ဂတာ ပဋိပန္နာတိပိ **မဟဂ္ဂတာ** ။ ပမာဏကရာ ဓမ္မာ ရာဂါဒယော ပမာဏံ နာမ။ အာရမ္မဏတော ဝါ သမ္ပယောဂတော ဝါ နတ္ထိ ဧတေသံ ပမာဏံ, ပမာဏဿ စ ပဋိပက္ခာတိ **အပ္ပမာဏာ**။

၁၃. ပရိတ္တာရမ္မဏတ္တိကေ ပရိတ္တံ အာရမ္မဏံ ဧတေသန္တိ **ပရိတ္တာရမ္မဏာ** ။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။

၁၄. ဟီနတ္တိကေ ဟီနာ တိ လာမကာ အကုသလာ ဓမ္မာ။ ဟီနပ္ပဏီတာနံ မဇ္ဈေ ဘဝါတိ **မဇ္ဈိမာ** ။ အဝသေသာ တေဘူမကာ ဓမ္မာ ဥတ္တမဋ္ဌေန အတပ္ပကဋ္ဌေန စ **ပဏီတာ;** လောကုတ္တရာ ဓမ္မာ။

၁၅. မိစ္ဆတ္တတ္တိကေ 'ဟိတသုခါဝဟာ မေ ဘဝိဿန္တီ'တိ ဧဝံ အာသီသိတာပိ တထာ အဘာဝတော, 'အသုဘာဒီသုယေဝ သုဘ'န္တိအာဒိ ဝိပရီတပ္ပဝတ္တိတော စ မိစ္ဆာသဘာဝါတိ **မိစ္ဆတ္တာ;** ဝိပါကဒါနေ သတိ ခန္ဓဘေဒါနန္တရမေဝ ဝိပါကဒါနတော **နိယတာ;** မိစ္ဆတ္တာ စ တေ နိယတာ စာတိ **မိစ္ဆတ္တနိယတာ** ။ ဝုတ္တဝိပရီတေန အတ္ထေန သမ္မာသဘာဝါတိ **သမ္မတ္တာ;** သမ္မတ္တာ စ တေ နိယတာ စ အနန္တရမေဝ ဖလဒါနေနာတိ **သမ္မတ္တနိယတာ** ။ ဥဘယထာပိ န နိယတာတိ **အနိယတာ**။

၁၆. မဂ္ဂါရမ္မဏတ္တိကေ နိဗ္ဗာနံ မဂ္ဂတိ, ဂဝေသတိ, ကိလေသေ ဝါ မာရေန္တော ဂစ္ဆတီတိ မဂ္ဂေါ။ မဂ္ဂေါ အာရမ္မဏံ ဧတေသန္တိ **မဂ္ဂါရမ္မဏာ** ။ အဋ္ဌင်္ဂိကောပိ မဂ္ဂေါ ပစ္စယဋ္ဌေန ဧတေသံ ဟေတူတိ **မဂ္ဂဟေတုကာ** ။ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ဝါ ဟေတူ မဂ္ဂေ ဝါ ဟေတူတိ မဂ္ဂဟေတူ။ တေ ဧတေသံ ဟေတူတိပိ မဂ္ဂဟေတုကာ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သယံ မဂ္ဂေါ စေဝ ဟေတု စ။ ဣတိ မဂ္ဂေါ ဟေတု ဧတေသန္တိပိ မဂ္ဂဟေတုကာ။ အဘိဘဝိတွာ ပဝတ္တနဋ္ဌေန မဂ္ဂေါ အဓိပတိ ဧတေသန္တိ **မဂ္ဂါဓိပတိနော** ။

၁၇. ဥပ္ပန္နတ္တိကေ ဥပ္ပါဒတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဘင်္ဂါ ဥဒ္ဓံ ပန္နာ ဂတာ ပဝတ္တာတိ **ဥပ္ပန္နာ** ။ န ဥပ္ပန္နာတိ **အနုပ္ပန္နာ** ။ ပရိနိဋ္ဌိတကာရဏေကဒေသတ္တာ အဝဿံ ဥပ္ပဇ္ဇိဿန္တီတိ **ဥပ္ပာဒိနော** ။

၁၈. အတီတတ္တိကေ အတ္တနော သဘာဝံ ဥပ္ပာဒါဒိက္ခဏံ ဝါ ပတွာ အတိက္ကန္တာတိ **အတီတာ**။ တဒုဘယမ္ပိ န အာဂတာတိ **အနာဂတာ**။ တံ တံ ကာရဏံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာတိ **ပစ္စုပ္ပန္နာ** ။

၁၉. အနန္တရတ္တိကေ အတီတံ အာရမ္မဏံ ဧတေသန္တိ **အတီတာရမ္မဏာ** ။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။

၂၀. အဇ္ဈတ္တတ္တိကေ 'ဧဝံ ပဝတ္တမာနာ မယံ အတ္တာ'တိ ဂဟဏံ, 'ဂမိဿာမာ'တိ ဣမိနာ ဝိယ အဓိပ္ပာယေန အတ္တာနံ အဓိကာရံ ကတွာ ပဝတ္တာတိ **အဇ္ဈတ္တာ** ။ 'အဇ္ဈတ္တ'-သဒ္ဒေါ ပနာယံ ဂောစရဇ္ဈတ္တေ နိယကဇ္ဈတ္တေ အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တေ ဝိသယဇ္ဈတ္တေတိ စတူသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ ''တေနာနန္ဒ, ဘိက္ခုနာ တသ္မိံယေဝ ပုရိမသ္မိံ သမာဓိနိမိတ္တေ အဇ္ဈတ္တမေဝ စိတ္တံ သဏ္ဌပေတဗ္ဗံ'' (မ. နိ. ၃.၁၈၈), ''အဇ္ဈတ္တရတော သမာဟိတော''တိအာဒီသု

(ခ. ပ. ၃၆၂) ဟိ အယံ ကေစရဇ္ဇုတ္တေ ဒိသ္သတိ။ ‘‘အဇ္ဈတ္တံ သမ္ပသာဒနံ’’ (ဒီ. နိ. ၁.၂၂၈; ခ. သ. ၁၆၁), ‘‘အဇ္ဈတ္တံ တ ခမ္မေသု ဓမ္မာနုပဿီ ဝိဟရတီ’’တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၃) နိယကဇ္ဈတ္တေ။ ‘‘ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနီ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၃၀၄) အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တေ။ ‘‘အယံ ခေါ ပနာနန္ဒ, ဝိဟာရော တထာဂတေန အဘိသမ္ဗုဒ္ဓေါ ယဒိဒံ သဗ္ဗနိမိတ္တာနံ အမနသိကာရာ အဇ္ဈတ္တံ သုညတံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၈၇) ဝိသယဇ္ဈတ္တေ; ဣဿရိယဋ္ဌာနေတိ အတ္ထော။ ဖလသမာပတ္တိ ဟိ ဗုဒ္ဓါနံ ဣဿရိယဋ္ဌာနံ နာမ။ ဣဓ ပန နိယကဇ္ဈတ္တေ အဓိပ္ပေတော။ တသ္မာ အတ္တနော သန္တာနေ ပဝတ္တာ ပါဋိပုဂ္ဂလိကာ ဓမ္မာ အဇ္ဈတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတော ဗဟိဘူတာ ပန ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓါ တ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓါ တ **ဗဟိဒ္ဓါ** နာမ။ တတိယပဒံ တဒုဘယဝသေန ဝုတ္တံ။

၂၁. အနန္တရတ္တိကေ တေယေဝ တိပ္ပကာရေပိ ဓမ္မေ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တနဝသေန ဝုတ္တော။

၂၂. **သနိဒဿနတ္တိကေ** ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝသင်္ခါတေန သဟ နိဒဿနေနာတိ သနိဒဿနာ။ ပဋိဟနနဘာဝသင်္ခါတေန သဟ ပဋိဃေနာတိ သပ္ပဋိဃာ။ သနိဒဿနာ စ တေ သပ္ပဋိဃာ စာတိ **သနိဒဿနသပ္ပဋိဃာ**။ နတ္ထိ ဧတေသံ ဒဋ္ဌဗ္ဗဘာဝသင်္ခါတံ နိဒဿနန္တိ အနိဒဿနာ။ အနိဒဿနာ စ တေ ဝုတ္တနယေနေဝ သပ္ပဋိဃာ စာတိ **အနိဒဿန သပ္ပဋိဃာ**။ တတိယပဒံ ဥဘယပဋိက္ခေပေန ဝုတ္တံ။ အယံ တာဝ တိကမာတိကာယ အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။

တိကမာတိကာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ဒုကမာတိကာပဒဝဏ္ဏနာ

၁-၆. ဒုကမာတိကာယံ ပန တိကေသု အနာဂတပဒဝဏ္ဏနံယေဝ ကရိဿာမ။ **ဟေတုဂေါစ္ဆကေ** တာဝ **ဟေတုဓမ္မာ**တိ မူလဋ္ဌေန ဟေတုသင်္ခါတာ ဓမ္မာ။ ဟေတူ ဓမ္မာတိပိ ပါဌော။ **န ဟေတူ**တိ တေသံယေဝ ပဋိက္ခေပဝစနံ။ သမ္ပယောဂတော ပဝတ္တေန သဟ ဟေတုနာတိ **သဟေတုကာ**။ တထေဝ ပဝတ္တော နတ္ထိ ဧတေသံ ဟေတူတိ **အဟေတုကာ**။ ဧကုပ္ပာဒါဒိတာယ ဟေတုနာ သမ္ပယုတ္တာတိ **ဟေတုသမ္ပယုတ္တာ**။ ဟေတုနာ ဝိပ္ပယုတ္တာတိ **ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာ**။ ဣမေသံ ဒွိန္နမ္ပိ ဒုကာနံ ကိဉ္စာပိ အတ္ထတော နာနတ္တံ နတ္ထိ, ဒေသနာဝိလာသေန ပန တထာ ဗုဇ္ဈန္တာနံ ဝါ ပုဂ္ဂလာနံ အဇ္ဈာသယဝသေန ဝုတ္တာ။ တတော ပရံ ပဌမဒုကံ ဒုတိယတတိယေဟိ သဒ္ဓိံ ယောဇေတွာ တေသံ ‘ဟေတူ နဟေတူ’တိအာဒီနံ ပဒါနံ ဝသေန ယထာသမ္ဘဝတော အပရေပိ တယော ဒုကာ ဝုတ္တာ။ တတ္ထ ယထေဝ ‘ဟေတူ စေဝ ဓမ္မာ သဟေတုကာ စာ’တိ ဧတံ သမ္ဘဝတိ, တထာ ‘ဟေတူ စေဝ ဓမ္မာ အဟေတုကာ စာ’တိ ဣဒမ္ပိ။ ယထာ စ ‘သဟေတုကာ စေဝ ဓမ္မာ န စ ဟေတူ’တိ ဧတံ သမ္ဘဝတိ, တထာ ‘အဟေတုကာ စေဝ ဓမ္မာ န စ ဟေတူ’တိ ဣဒမ္ပိ။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကေန သဒ္ဓိံ ယောဇနာယပိ ဧသေဝ နယော။

တတြ ယဒေတံ ‘န ဟေတူ ဓမ္မာ သဟေတုကာပိ အဟေတုကာပီ’တိ သိဒ္ဓေ, ‘န ဟေတူ ခော ပန ဓမ္မာ’တိ အတိရိတ္တံ ‘ခော ပနာ’တိ ပဒံ ဝုတ္တံ, တဿ ဝသေန အယံ အတိရေကတ္ထော သင်္ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကထံ? န ကေဝလံ ‘န ဟေတု ဓမ္မာ အထ ခော အညေပိ န စ သဟေတုကာပိ အဟေတုကာပိ ဣစ္စေဝ, အထ ခော အညထာပီ’တိ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယထေဝ ဟိ ‘န ဟေတူ ဓမ္မာ သဟေတုကာပိ အဟေတုကာပိ’, ဧဝံ ‘ဟေတူ ဓမ္မာ သဟေတုကာပိ အဟေတုကာပိ’။ ယထာ စ ‘န ဟေတူ ဓမ္မာ သဟေတုကာပိ အဟေတုကာပိ’, ဧဝံ ‘န ဟေတူ ဓမ္မာ ဟေတုသမ္ပယုတ္တာပိ ဟေတုဝိပ္ပယုတ္တာပီ’တိ။

၇-၁၃. စူဠန္တရဒုကေသု အတ္တနော နိပ္ဖာဒကေန သဟ ပစ္စယေနာတိ **သပ္ပစ္စယာ**။ နတ္ထိ ဧတေသံ ဥပ္ပာဒေ ဝါ ဌိတိယံ ဝါ ပစ္စယောတိ **အပ္ပစ္စယာ**။ ပစ္စယေဟိ သမာဂန္တွာ ကတာတိ **သင်္ခတာ**။ န သင်္ခတာတိ **အသင်္ခတာ**။ အဝိနိဗ္ဘောဂဝသေန ရူပံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **ရူပိနော**။ တထာဝိဓံ နတ္ထိ ဧတေသံ ရူပန္တိ **အရူပိနော**။ ရုပ္ပနလက္ခဏံ ဝါ ရူပံ; တံ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **ရူပိနော**။ န ရူပိနော အရူပိနော။ **လောကိယာ ဓမ္မာ**တိ **လောကော** ဝုစ္စတိ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန ဝဋ္ဋံ; တသ္မိံ ပရိယာပန္နဘာဝေန လောကေ နိယုတ္တာတိ **လောကိယာ**။ တတော ဥတ္တိဏ္ဏာတိ ဥတ္တရာ; လောကေ အပရိယာပန္နဘာဝေန လောကတော ဥတ္တရာတိ **လောကုတ္တရာ**။ **ကေနစိ ဝိညေယျာ**တိ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု ကေနစိ ဧကေန စက္ခုဝိညာဏေန ဝါ သောတဝိညာဏေန ဝါ ဝိဇာနိတဗ္ဗာ။ **ကေနစိ န ဝိညေယျာ**တိ တေနေဝ စက္ခုဝိညာဏေန ဝါ သောတဝိညာဏေန ဝါ န ဝိဇာနိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ သန္တေ ဒွိန္နမ္ပိ ပဒါနံ အတ္ထနာနတ္တတော ဒုကော ဟောတိ။

၁၄-၁၉. အာသဝဂေါစ္ဆကေ အာသဝန္တီတိ **အာသဝါ**။ စက္ခုတောပိ...ပေ... မနတောပိ သန္ဒန္တိ ပဝတ္တန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဓမ္မတော ယာဝ ဂေါတြဘုံ, ဩကာသတော ယာဝ ဘဝဂ္ဂံ သဝန္တီတိ ဝါ **အာသဝါ**။ ဧတေ ဓမ္မေ ဧတဉ္စ ဩကာသံ အန္တောကရိတွာ ပဝတ္တန္တီတိ အတ္ထော။ အန္တောကရဏတ္ထော ဟိ အယံ **‘အာ’**ကာရော။ စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန မဒိရာဒယော အာသဝါ။ အာသဝါ ဝိယာတိပိ **အာသဝါ**။ လောကသ္မိဉ္ဟိ စိရပါရိဝါသိကာ မဒိရာဒယော အာသဝါတိ ဝုစ္စန္တိ။ ယဒိ စ စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန အာသဝါ, ဧတေယေဝ ဘဝိတုမရဟန္တိ။ ဝုတ္တဉှေတံ – ‘‘ပုရိမာ, ဘိက္ခဝေ, ကောဋိ န ပညာယတိ အဝိဇ္ဇာယ, ဣတော ပုဗ္ဗေ အဝိဇ္ဇာ နာဟောသီ’’တိအာဒိ (အ. နိ. ၁၀.၆၁)။ အာယတံ ဝါ သံသာရဒုက္ခံ သဝန္တိ ပသဝန္တီတိပိ **အာသဝါ**။ တတော အညေ **နော အာသဝါ** နာမ။ အတ္တာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တေဟိ သဟ အာသဝေဟီတိ **သာသဝါ**။ ဧဝံ ပဝတ္တမာနာ နတ္ထိ ဧတေသံ အာသဝါတိ **အနာသဝါ**။ သေသံ ဟေတုဂေါစ္ဆကေ ဝုတ္တနယေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ ပန ဝိသေသော – ယထာ တတ္ထ ‘န ဟေတူ ခော ပန ဓမ္မာ သဟေတုကာပိ အဟေတုကာပီ’တိ အယံ ဩသာနဒုကော ပဌမဒုကဿ ဒုတိယပဒံ အာဒိမှိ ဌပေတွာ ဝုတ္တော, ဧဝံ ဣဓ ‘နော အာသဝါ ခော ပန ဓမ္မာ သာသဝါပိ အနာသဝါပီ’တိ န ဝုတ္တော။ ကိဉ္စာပိ န ဝုတ္တော, အထ ခော အယမ္ပိ အညော စ ဘေဒော တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၂၀-၂၅. သံယောဇနကေစ္ဆကေ ယသ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ, တံ ပုဂ္ဂလံ ဝဋ္ဋသ္မိံ သံယောဇေန္တိ ဗန္ဓန္တီတိ **သံယောဇနာ**။ တတော အညေ **နော သံယောဇနာ** နာမ။ အာရမ္မဏဘာဝံ ဥပဂန္တွာ သံယောဇနသမ္ဗန္ဓေန သံယောဇနာနံ ဟိတာတိ **သံယောဇနိယာ**။ သံယောဇနဿ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတာနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ န သံယောဇနိယာ **အသံယောဇနိယာ**။ သေသံ ဟေတုဂေစ္ဆကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။

၂၆-၃၁. ဂန္ထဂေစ္ဆကေ ယသ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ တံ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝဋ္ဋသ္မိံ ဂန္ထေန္တိ ဃဋေန္တီတိ **ဂန္ထာ**။ တတော အညေ **နော ဂန္ထာ**။ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ဂန္ထေဟိ ဂန္ထိတဗ္ဗာတိ **ဂန္ထနိယာ**။ သေသံ ဟေတုဂေစ္ဆကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ယောဇေတဗ္ဗံ။ ယထာ စ ဣဓ, ဧဝံ ဣတော ပရေသုပိ ဝုတ္တာဝသေသံ တတ္ထ တတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃၂-၃၇. ဩဃဂေစ္ဆကေ ယသ္မာ သံဝိဇ္ဇန္တိ တံ ဝဋ္ဋသ္မိံယေဝ ဩဟနန္တိ ဩသီဒါပေန္တီတိ **ဩဃာ**။ အာရမ္မဏံ ကတွာ အတိက္ကမနီယတော ဩဃေဟိ အတိက္ကမိတဗ္ဗာတိ **ဩဃနိယာ**။ ဩဃာနံ အာရမ္မဏဓမ္မာ ဧဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၃၈-၄၃. ယောဂဂေစ္ဆကေ ဝဋ္ဋသ္မိံ ယောဇေန္တီတိ **ယောဂါ**။ **ယောဂနိယာ** ဩဃနိယာ ဝိယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၄၄-၄၉. နီဝရဏဂေစ္ဆကေ စိတ္တံ နီဝရန္တိ ပရိယောနန္ဓန္တီတိ **နီဝရဏာ**။ **နီဝရဏိယာ** သံယောဇနိယာ ဝိယ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၅၀-၅၄. ပရာမာသဂေစ္ဆကေ ဓမ္မာနံ ယထာဘူတံ အနိစ္စာဒိအာကာရံ အတိက္ကမိတွာ 'နိစ္စ'န္တိ အာဒိဝသေန ပဝတ္တမာနာ ပရတော အာမသန္တီတိ **ပရာမာသာ**။ ပရာမာသေဟိ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ပရာမဋ္ဌတ္တာ **ပရာမဋ္ဌာ**။

၅၅-၆၈. မဟန္တရဒုကေသု အာရမ္မဏံ အဂ္ဂဟေတွာ အပ္ပဝတ္တိတော သဟ အာရမ္မဏေနာတိ **သာရမ္မဏာ**။ နတ္ထိ ဧတေသံ အာရမ္မဏန္တိ **အနာရမ္မဏာ**။ စိန္တနဋ္ဌေန **စိတ္တာ,** ဝိစိတ္တဋ္ဌေန ဝါ **စိတ္တာ**။ အဝိပ္ပယောဂဝသေန စေတသိ နိယုတ္တာတိ **စေတသိကာ**။ နိရန္တရဘာဝူပဂမနတာယ, ဥပ္ပာဒတော ယာဝ ဘင္ဂါ, စိတ္တေန သံသဋ္ဌာတိ **စိတ္တသံသဋ္ဌာ**။ ဧကတော ဝတ္တမာနာပိ နိရန္တရဘာဝံ အနုပဂမနတာယ စိတ္တေန ဝိသံသဋ္ဌာတိ **စိတ္တဝိသံသဋ္ဌာ**။ သမုဋ္ဌဟန္တိ ဧတေနာတိ သမုဋ္ဌာနံ။ စိတ္တံ သမုဋ္ဌာနံ ဧတေသန္တိ **စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ**။ သဟ ဘဝန္တီတိ သဟဘုနော။ စိတ္တေန သဟဘုနော **စိတ္တသဟဘုနော**။ အနုပရိဝတ္တန္တီတိ အနုပရိဝတ္တိနော။ ကိံ အနုပရိဝတ္တန္တိ? စိတ္တံ။ စိတ္တဿ အနုပရိဝတ္တိနော **စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော**။ စိတ္တသံသဋ္ဌာ စ တေ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ စာတိ **စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနာ**။ စိတ္တသံသဋ္ဌာ စ တေ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ စ စိတ္တသဟဘုနော ဧဝ စာတိ **စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနသဟဘုနော**။ စိတ္တသံသဋ္ဌာ စ တေ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ စ စိတ္တာနုပရိဝတ္တိနော ဧဝ စာတိ **စိတ္တသံသဋ္ဌသမုဋ္ဌာနာနုပရိဝတ္တိနော**။ သေသာနိ သဗ္ဗပဒါနိ ဝုတ္တပဒါနံ ပဋိက္ခေပဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အဇ္ဈတ္တဇ္ဈတ္တံ သန္ဓာယ အဇ္ဈတ္တတ္တိကေ ဝုတ္တဝသေန အဇ္ဈတ္တာဝ **အဇ္ဈတ္တိကာ**။ တတော ဗဟိဘူတာတိ **ဗာဟိရာ**။ ဥပါဒိယန္တေဝ ဘူတာနိ, န ဘူတာနိ ဝိယ ဥပါဒိယန္တီတိ **ဥပါဒါ**။ န ဥပါဒိယန္တေတိ **နောဥပါဒါ**။

၆၉-၇၄. ဥပါဒါနဂေစ္ဆကေ ဘုသံ အာဒိယန္တီတိ **ဥပါဒါနာ;** ဒဠှဂ္ဂါဟံ ဂဏှန္တီတိ အတ္ထော။ တတော အညေ နောဥပါဒါနာ။

၇၅-၈၂. ကိလေသဂေစ္ဆကေ သံကိလိဋ္ဌတ္တိကေ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၈၃-၁၀၀. ပိဋ္ဌိဒုကေသု ကာမေ အဝစရန္တီတိ **ကာမာဝစရာ** ရူပေ အဝစရန္တီတိ **ရူပါဝစရာ**။ အရူပေ အဝစရန္တီတိ **အရူပါဝစရာ**။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရော ပန ပရတော အာဝိ ဘဝိဿတိ။ တေဘူမကဝဋ္ဋေ ပရိယာပန္နာ အန္တောဂဓာတိ **ပရိယာပန္နာ**။ တသ္မိံ န ပရိယာပန္နာတိ **အပရိယာပန္နာ**။ ဝဋ္ဋမူလံ ဆိန္ဒန္တာ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဝဋ္ဋတော နိယျန္တီတိ **နိယျာနိကာ**။ ဣမိနာ လက္ခဏေန န နိယျန္တီတိ **အနိယျာနိကာ**။ စုတိယာ ဝါ အတ္တနော ပဝတ္တိယာ အနန္တရံ ဖလဒါနေ နိယတတ္တာ **နိယတာ**။ တထာ အနိယတတ္တာ **အနိယတာ**။ အညေ ဓမ္မေ ဥတ္တရန္တိ ပ

ဇဟန္တီတိ **ဥတ္တရာ** ။ အတ္တာနံ ဥတ္တရိတုံ သမတ္ထေဟိ သဟ ဥတ္တရေဟီတိ **သဥတ္တရာ** ။ နတ္ထိ ဧတေသံ ဥတ္တရာတိ **အနုတ္တရာ** ။ ရဏန္တိ ဧတေဟီတိ ရဏာ; ယေဟိ အဘိဘူတာ သတ္တာ နာနပ္ပကာရေန ကန္ဒန္တိ ပရိဒေဝန္တိ, တေသံ ရာဂါဒီနံ ဇေတံ အဓိဝစနံ။ သမ္ပယောဂဝသေန ပဟာနေကဋ္ဌတာဝသေန စ သဟ ရဏေဟီတိ **သရဏာ**။ တေနာကာရေန နတ္ထိ ဧတေသံ ရဏာတိ **အရဏာ**။

သုတ္တန္တိကဒုကမာတိကာပဒဝဏ္ဏနာ

၁၀၁-၁၀၈. သုတ္တန္တိကဒုကေသု သမ္ပယောဂဝသေန ဝိဇ္ဇံ ဘဇန္တီတိ **ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော;** ဝိဇ္ဇာဘာဂေ ဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေ ဝတ္တန္တီတိပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော။ တတ္ထ ဝိပဿနာဉာဏံ, မနောမယိဒ္ဓိ, ဆ အဘိညာတိ အဋ္ဌ ဝိဇ္ဇာ။ ပုရိမေန အတ္ထေန တာဟိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနော။ ပစ္ဆိမေန အတ္ထေန တာသု ယာ ကာစိ ဧကာ ဝိဇ္ဇာ ဝိဇ္ဇာ။ သေသာ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောတိ။ ဇေဝံ ဝိဇ္ဇာပိ ဝိဇ္ဇာယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဝိဇ္ဇာဘာဂိနောတွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣဓ ပန သမ္ပယုတ္တဓမ္မာဝ အဓိပ္ပေတာ။ သမ္ပယောဂဝသေနေဝ အဝိဇ္ဇံ ဘဇန္တီတိ **အဝိဇ္ဇာဘာဂိနော**။ အဝိဇ္ဇာဘာဂေ အဝိဇ္ဇာကောဋ္ဌာသေ ဝတ္တန္တီတိပိ အဝိဇ္ဇာဘာဂိနော။ တတ္ထ ဒုက္ခပဋိစ္ဆာဒကံ တမော သမုဒယာဒိပဋိစ္ဆာဒကန္တိ စတဿော အဝိဇ္ဇာ။ ပုရိမနယေနေဝ တာဟိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ အဝိဇ္ဇာဘာဂိနော။ တာသု ယာ ကာစိ ဧကာ အဝိဇ္ဇာ အဝိဇ္ဇာ။ သေသာ အဝိဇ္ဇာဘာဂိနောတိ။ ဇေဝံ အဝိဇ္ဇာပိ အဝိဇ္ဇာယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ အဝိဇ္ဇာဘာဂိနောတွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣဓ ပန သမ္ပယုတ္တဓမ္မာဝ အဓိပ္ပေတာ။

ပုန အနဇ္ဈောတ္ထရဏဘာဝေန ကိလေသန္ဓကာရံ ဝိဒ္ဓံသေတုံ အသမတ္ထတာယ ဝိဇ္ဇု ဥပမာ ဧတေသန္တိ **ဝိဇ္ဇူပမာ**။ နိဿေသံ ဝိဒ္ဓံသနသမတ္ထတာယ ဝဇိရံ ဥပမာ ဧတေသန္တိ ဝဇိရူပမာ။ ဗာလေသု ဌိတတ္တာ ယတ္ထ ဌိတာ တဒုပစာရေန **ဗာလာ**။ ပဏ္ဍိတေသု ဌိတတ္တာ **ပဏ္ဍိတာ** ။ ဗာလကရတ္တာ တ ဗာလာ, ပဏ္ဍိတကရတ္တာ ပဏ္ဍိတာ။ **ကဏှာ**တိ ကာဠကာ, စိတ္တဿ အပဘဿရဘာဝကရဏာ။ **သုက္ကာ** တိ ဩဒာတာ , စိတ္တဿ ပဘဿရဘာဝကရဏာ။ ကဏှာဘိဇာတိဟေတုတော တ **ကဏှာ;** သုက္ကာဘိဇာတိဟေတုတော **သုက္ကာ** ။ ဣဓ စေဝ သမ္ပရာယေ စ တပေန္တီတိ **တပနီယာ**။ န တပနီယာ **အတပနီယာ**။

အဓိဝစနဒုကာဒယော တယော အတ္ထတော နိန္နာနာကရဏာ; ဗျဉ္ဇနမေဝေတ္ထ နာနံ။ သိရိဝဍ္ဎကော ဓနဝဍ္ဎကောတိ အာဒယော ဟိ ဝစနမတ္တမေဝ အဓိကာရံ ကတွာ ပဝတ္တာ **အဓိဝစနာ** နာမ။ အဓိဝစနာနံ ပထာ **အဓိဝစနပထာ**။ ''အဘိသင်္ခရောန္တီတိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တသ္မာ သင်္ခါရာ''တိ (သံ. နိ. ၃.၇၉) ဇေဝံ နိဒ္ဒါရေတွာ သဟေတုကံ ကတွာ ဝုစ္စမာနာ အဘိလာပာ **နိရုတ္တိ** နာမ။ နိရုတ္တီနံ ပထာ **နိရုတ္တိပထာ** ။ တက္ကော ဝိတက္ကော သင်္ကပ္ပောတိ (ဓ. သ. ၇) ဇေဝံ တေန တေန ပကာရေန ဉာပနတော **ပညတ္တိ** နာမ။ ပညတ္တီနံ ပထာ **ပညတ္တိပထာ** ။ ဧတ္ထ စ ဧကံ ဒုကံ ဝတွာပိ ဣတရေသံ ဝစနေ ပယောဇနံ ဟေတုကေစ္ဆကေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၀၉-၁၁၈. နာမရူပဒုကေ နာမကရဏဋ္ဌေန နမနဋ္ဌေန နာမနဋ္ဌေန စ **နာမံ**။ ရုပ္ပနဋ္ဌေန **ရူပံ**။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပော။ ဝိတ္ထာရော ပန **နိက္ခေပကဏ္ဍေ** အာဝိ ဘဝိဿတိ။ **အဝိဇ္ဇာ**တိ ဒုက္ခာဒီသု အညာဏံ။ **ဘဝတဏှာ**တိ ဘဝပတ္ထနာ။ **ဘဝဒိဋ္ဌိ** တိ ဘဝေ ဝုစ္စတိ သဿတံ; သဿတဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနဒိဋ္ဌိ။ **ဝိဘဝဒိဋ္ဌိ** တိ ဝိဘဝေ ဝုစ္စတိ ဥစ္ဆေဒံ; ဥစ္ဆေဒဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနဒိဋ္ဌိ။ သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာတိ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ **သဿတဒိဋ္ဌိ** ။ ဥစ္ဆိဇ္ဇိဿတီတိ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ **ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ**။ အန္တဝါတိ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ **အန္တဝါဒိဋ္ဌိ** ။ အနန္တဝါတိ ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ **အနန္တဝါဒိဋ္ဌိ**။ ပုဗ္ဗန္တံ အနုဂတာ ဒိဋ္ဌိ **ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိ** ။ အပရန္တံ အနုဂတာ ဒိဋ္ဌိ **အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိ** ။ **အဟိရိကန္တိ** ယံ န ဟိရိယတိ ဟိရိယိတဗ္ဗေနာတိ (ဓ. သ. ၃၈၇) ဇေဝံ ဝိတ္ထာရိတာ နိလ္လဇ္ဇတာ။ **အနောတ္တပ္ပန္တိ** ယံ န ဩတ္တပ္ပတိ ဩတ္တပ္ပိတဗ္ဗေနာတိ ဇေဝံ ဝိတ္ထာရိတော အဘာယနကအာကာရော။ ဟိရိယနာ **ဟိရီ,** ဩတ္တပ္ပနာ **ဩတ္တပ္ပံ** ။ ဒောဝစဿတာဒီသု ဒုက္ခံ ဝစော ဧတသ္မိံ ဝိပ္ပဋိကူလဂါဟိမ္ဟိ ဝိပစ္စနီကသာတေ အနာဒရေ ပုဂ္ဂလေတိ **ဒုဗ္ဗစော** ။ တဿ ကမ္မံ ဒောဝစဿံ။ တဿ ဘာဝေါ **ဒောဝစဿတာ** ။ ပါပါ အဿဒ္ဓါဒယော ပုဂ္ဂလာ ဧတဿ မိတ္တာတိ ပါပမိတ္တော; တဿ ဘာဝေါ **ပါပမိတ္တတာ။ သောဝစဿတာ စ ကလျာဏမိတ္တတာ စ** ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၁၉-၁၂၃. ‘ပဉ္စပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ အာပတ္တိယော, သတ္တပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ အာပတ္တိယော’တိ (ဓ. သ. ၁၃၃၆) ဧဝံ ဝုတ္တာသု အာပတ္တီသု ကုသလဘာဝေ **အာပတ္တိကုသလတာ**။ တာဟိ အာပတ္တီဟိ ဝုဋ္ဌာနေ ကုသလဘာဝေ **အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာ**။ သမာပတ္တီသု ကုသလဘာဝေ **သမာပတ္တိကုသလတာ**။ သမာပတ္တီနံ အပ္ပနာပရိစ္ဆေဒပညာယေတံ အဓိဝစနံ။ သမာပတ္တီဟိ ဝုဋ္ဌာနေ ကုသလဘာဝေ **သမာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာ**။ အဋ္ဌာရသသု ဓာတူသု ကုသလဘာဝေ **ဓာတုကုသလတာ**။ တာသံယေဝ ဓာတူနံ မနသိကာရေ ကုသလဘာဝေ **မနသိကာရကုသလတာ**။ စက္ခာယတနာဒီသု ကုသလဘာဝေ **အာယတနကုသလတာ**။ ဒွါဒသင်္ဂေ ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒေ ကုသလဘာဝေ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကုသလတာ**။ တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေ ကုသလဘာဝေ **ဌာနကုသလတာ**။ ဌာနန္တိ ကာရဏံ ဝုစ္စတိ။ တသ္မိဉှိ တဒါယတ္တဝုတ္တိတာယ ဖလံ တိဋ္ဌတိ နာမ, တသ္မာ **ဌာန**န္တိ ဝုတ္တံ။ အဋ္ဌာနေ ကုသလဘာဝေ **အဋ္ဌာနကုသလတာ**။

၁၂၄-၁၃၄. ဥဇုဘာဝေ **အဇ္ဇဝေ**။ မုဒုဘာဝေ **မဒ္ဒဝေ**။ အဓိဝါသနသင်္ခါတော ခမနဘာဝေ **ခန္တိ**။ သုရတဿ ဘာဝေ **သောရစ္စံ**။ သမ္မောဒကမုဒုဘာဝသင်္ခါတော သခိလဘာဝေ **သာခလ္ယံ**။ ယထာ ပရေဟိ သဒ္ဓိံ အတ္တနော ဆိဒ္ဒံ န ဟောတိ ဧဝံ ဓမ္မာမိသေဟိ ပဋိသန္ထရဏံ **ပဋိသန္ထာရော**။ ဣန္ဒြိယသံဝရဘေဒသင်္ခါတော မနစ္ဆဋ္ဌေသု ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရဘာဝေ **ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒွါရတာ**။ ပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂဝသေန ဘောဇနေ မတ္တံ အဇာနနဘာဝေ **ဘောဇနေ အမတ္တညုတာ**။ အနန္တရဒုကော ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ သတိဝိပ္ပဝါသသင်္ခါတော မုဋ္ဌဿတိဘာဝေ **မုဋ္ဌဿစ္စံ**။ အသမ္ပဇာနဘာဝေ **အသမ္ပဇညံ**။ သရတီတိ **သတိ**။ သမ္ပဇာနာတီတိ **သမ္ပဇညံ**။ အပ္ပဋိသင်္ခါနေ အကမ္ပနဋ္ဌေန ပဋိသင်္ခါနသင်္ခါတံ ဗလံ **ပဋိသင်္ခါနဗလံ**။ ဝီရိယသီသေန သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂေ ဘာဝေန္တဿ ဥပ္ပန္နံ ဗလံ **ဘာဝနာဗလံ**။ ပစ္စနီကဓမ္မေ သမေတီတိ **သမထော**။ အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိဝိဓေန အာကာရေန ပဿတီတိ **ဝိပဿနာ**။ သမထောဝ တံ အာကာရံ ဂဟေတွာ ပုန ပဝတ္တေတဗ္ဗဿ သမထဿ နိမိတ္တဝသေန **သမထနိမိတ္တံ**။ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ပဂ္ဂဏှာတီတိ **ပဂ္ဂဟော**။ န ဝိက္ခိပတီတိ **အဝိက္ခေပေါ**။

၁၃၅-၁၄၂. သီလဝိနာသိကာ အသံဝရသင်္ခါတာ သီလဿ ဝိပတ္တိ **သီလဝိပတ္တိ**။ သမ္မာဒိဋ္ဌိဝိနာသိကာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသင်္ခါတာ ဒိဋ္ဌိယာ ဝိပတ္တိ **ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိ**။ သောရစ္စမေဝ သီလဿ သမ္ပာဒနတော သီလပရိပူရဏတော သီလဿ သမ္ပဒါတိ **သီလသမ္ပဒါ**။ ဒိဋ္ဌိပါရိပူရိဘူတံ ဉာဏံ ဒိဋ္ဌိယာ သမ္ပဒါတိ **ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါ**။ ဝိသုဒ္ဓိဘာဝံ သမ္ပတ္တာ သီလသင်္ခါတာ သီလဿ ဝိသုဒ္ဓိ, **သီလဝိသုဒ္ဓိ**။ နိဗ္ဗာနသင်္ခါတံ ဝိသုဒ္ဓိံ ပါပေတုံ သမတ္ထာ, ဒဿနသင်္ခါတာ, ဒိဋ္ဌိယာ ဝိသုဒ္ဓိ **ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ**။ **ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ခေါ ပန ယထာဒိဋ္ဌိဿ စ ပဓာန**န္တိ ကမ္မဿကတဉာဏာဒိသင်္ခါတာ ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ စေဝ **ယထာဒိဋ္ဌိဿ** စ အနုရူပဒိဋ္ဌိဿ ကလျာဏဒိဋ္ဌိဿ တံသမ္ပယုတ္တမေဝ ပဓာနံ။ **သံဝေဂေါ**တိ ဇာတိအာဒီနိ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နဘယသင်္ခါတံ သံဝိဇ္ဇနံ။ **သံဝေဇနီယဋ္ဌာန**န္တိ သံဝေဂဇနကံ ဇာတိအာဒိကာရဏံ။ **သံဝိဂ္ဂဿ စ ယောနိသောပဓာန**န္တိ ဧဝံ သံဝေဂဇာတဿ ဥပါယပဓာနံ။ **အသန္တုဋ္ဌိတာ စ ကုသလေသု ဓမ္မေသူ**တိ ကုသလဓမ္မပူရဏေ အသန္တုဋ္ဌိဘာဝေါ။ **အပ္ပဋိဝါနိတာ စ ပဓာနသ္မိ**န္တိ အရဟတ္တံ အပတွာ ပဓာနသ္မိံ အနိဝတ္တနတာ အနောသက္ကနတာ။ ဝိဇာနနတော **ဝိဇ္ဇာ**။ ဝိမုစ္စနတော **ဝိမုတ္တိ**။ **ခယေ ဉာဏ**န္တိ ကိလေသက္ခယကရေ အရိယမဂ္ဂေ ဉာဏံ။ **အနုပ္ပာဒေ ဉာဏ**န္တိ ပဋိသန္ဓိဝသေန အနုပ္ပာဒဘူတေ တံတံမဂ္ဂဝဇ္ဈကိလေသာနံ အနုပ္ပာဒပရိယောသာနေ ဥပ္ပန္နေ အရိယဖလေ ဉာဏံ။ အယံ မာတိကာယ အနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။

ဒုကမာတိကာပဒဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

ကာမာဝစရကုသလပဒဘာဇနီယံ

၁. ဣဒါနိ ယထာနိက္ခိတ္တာယ မာတိကာယ သင်္ဂဟိတေ ဓမ္မေ ပဘေဒတော ဒဿေတုံ **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ**တိ ဣဒံ ပဒဘာဇနီယံ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ယဒေတံ **ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ**တိ ပဌမံ ကာမာဝစရကုသလံ ဒဿိတံ, တဿ တာဝ နိဒ္ဒေသေ ဓမ္မဝဝတ္ထာနတရော သင်္ဂဟတရော သုညတတရောတိ တယော မဟာတရာ ဟောန္တိ။ တေသု ဓမ္မဝဝတ္ထာနတရော ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသဝသေန ဒွိဓာ ဌိတော။ တေသု ဥဒ္ဒေသတရဿ ပုစ္ဆာ, သမယနိဒ္ဒေသော, ဓမ္မုဒ္ဒေသော, အပ္ပနာတိ စတ္တာရော ပရိစ္ဆေဒာ။ တေသု **'ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ'** တိ အယံ ပုစ္ဆာ နာမ။ **'ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ။ပေ။ တသ္မိံ သမယေ'** တိ အယံ သမယနိဒ္ဒေသော နာမ။ **'ဖဿော ဟောတိ။ပေ။ အဝိက္ခေပေါ ဟောတီ'**တိ အယံ ဓမ္မုဒ္ဒေသော နာမ။ **'ယေ ဝါ ပန တသ္မိံ သမယေ အညေပိ အတ္ထိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ အရူပိနော ဓမ္မာ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ'**တိ အယံ အပ္ပနာ နာမ။

ဧဝံ စတူဟိ ပရိစ္ဆေဒေဟိ ဌိတဿ ဥဒ္ဒေသတရဿ ယွာယံ ပဌမော ပုစ္ဆာပရိစ္ဆေဒော, တတ္ထ 'ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ'တိ အယံ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ။ **ပဉ္စဝိဓာဟိ ပုစ္ဆာ** – အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ, ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာပုစ္ဆာ, ဝိမတိစ္ဆေဒနာပုစ္ဆာ, အနုမတိပုစ္ဆာ, ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာတိ။ တာသံ ဣဒံ နာနတ္တံ –

ကတမာ အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ? ပကတိယာ လက္ခဏံ အညာတံ ဟောတိ, အဒိဋ္ဌံ အတုလိတံ အတီရိတံ အဝိဘူတံ အဝိဘာဝိတံ။ တဿ ဉာဏာယ ဒဿနာယ တုလနာယ တီရဏာယ ဝိဘူတတ္ထာယ ဝိဘာဝနတ္ထာယ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ။ အယံ အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ (မဟာနိ. ၁၅၀; စူဠနိ. ပုဏ္ဏကမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၁၂)။

ကတမာ ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာပုစ္ဆာ? ပကတိယာ လက္ခဏံ ဉာတံ ဟောတိ, ဒိဋ္ဌံ တုလိတံ တီရိတံ ဝိဘူတံ ဝိဘာဝိတံ, သော အညေဟိ ပဏ္ဍိတေဟိ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒနတ္ထာယ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ။ အယံ ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာပုစ္ဆာ (မဟာနိ. ၁၅၀; စူဠနိ. ပုဏ္ဏကမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၁၂)။

ကတမာ ဝိမတိစ္ဆေဒနာပုစ္ဆာ? ပကတိယာ သံသယပက္ခန္ဒော ဟောတိ, ဝိမတိပက္ခန္ဒော ဒွေဠှကဇာတော – 'ဧဝံ နု ခော, နနု ခော, ကိံ နု ခော, ကထံ နု ခော'တိ။ သော ဝိမတိစ္ဆေဒနတ္ထာယ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ။ အယံ ဝိမတိစ္ဆေဒနာပုစ္ဆာ (မဟာနိ. ၁၅၀; စူဠနိ. ပုဏ္ဏကမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၁၂)။

ကတမာ အနုမတိပုစ္ဆာ? ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ အနုမတိယာ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ – 'တံ ကိံ မညထ, ဘိက္ခဝေ, ရူပံ နိစ္စံ ဝါ အနိစ္စံ ဝါ'တိ? 'အနိစ္စံ, ဘန္တေ'။ 'ယံ ပနာနိစ္စံ ဒုက္ခံ ဝါ တံ သုခံ ဝါ'တိ? 'ဒုက္ခံ, ဘန္တေ' ။ 'ယံ ပနာနိစ္စံ ဒုက္ခံ ဝိပရိဏာမဓမ္မံ, ကလ္လံ နု တံ သမနုပဿိတုံ ဧတံ မမ, ဧသောဟမသ္မိ, ဧသော မေ အတ္တာ'တိ? 'နောဟေတံ, ဘန္တေ'တိ (သံ. နိ. ၃.၇၉; မဟာဝ. ၂၁)။ အယံ အနုမတိပုစ္ဆာ။

ကတမာ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာ? ဘဂဝါ ဘိက္ခူနံ ကထေတုကမျတာယ ပဉှံ ပုစ္ဆတိ။ ''စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, သတိပဋ္ဌာနာ။ ကတမေ စတ္တာရော''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၃)? အယံ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာတိ။

တတ္ထ ဗုဒ္ဓါနံ ပုရိမာ တိဿော ပုစ္ဆာ နတ္ထိ။ ကသ္မာ? ဗုဒ္ဓါနဉှိ တီသု အဒ္ဓါသု ကိဉ္စိ သင်္ခတံ, အဒ္ဓါဝိမုတ္တံ ဝါ အသင်္ခတံ, အဒိဋ္ဌံ အဇာနိတံ အဇောတိတံ အတုလိတံ အတီရိတံ အဝိဘူတံ အဝိဘာဝိတံ နာမ နတ္ထိ။ တေန တေသံ အဒိဋ္ဌဇောတနာပုစ္ဆာ နတ္ထိ။ ယံ ပန ဘဂဝတာ အတ္တနော ဉာဏေန ပဋိဝိဒ္ဓံ, တဿ အညေန သမဏေန ဝါ ဗြာဟ္မဏေန ဝါ ဒေဝေန ဝါ မာရေန ဝါ ဗြဟ္မုနာ ဝါ သဒ္ဓိံ သံသန္ဒနကိစ္စံ နတ္ထိ။ တေနဿ ဒိဋ္ဌသံသန္ဒနာပုစ္ဆာ နတ္ထိ။ ယသ္မာ ပနေသ အကထံကထီ တိဏ္ဏဝိစိကိစ္ဆော သဗ္ဗဓမ္မေသု ဝိဟတသံသယော, တေနဿ ဝိမတိစ္ဆေဒနာပုစ္ဆာ နတ္ထိ။ ဣတရာ ပန ဒွေ ပုစ္ဆာ ဘဂဝတော အတ္ထိ။ တာသု အယံ ကထေတုကမျတာပုစ္ဆာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ **'ကတမေ'**တိပဒေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဓမ္မေ ပုစ္ဆတိ။ 'ဓမ္မာ ကုသလာ'တိ ဟိ ဝစနမတ္တေန 'ကိံ ကတာ ကိံ ဝါ ကရောန္တီ'တိ န သက္ကာ ဉာတုံ။ 'ကတမေ'တိ ဝုတ္တေ ပန တေသံ ပုစ္ဆာဘာဝေါ ပညာယတိ။ တေန ဝုတ္တံ 'ကတမေ

တိပဒေန နိဒ္ဒိသိတဗ္ဗဓမ္မေ ပုစ္ဆတီ’တိ။ **‘ဓမ္မာ ကုသလာ’** တိပဒဒ္ဝယေန ပုစ္ဆာယ ပုဋ္ဌဓမ္မေ ဒဿေတိ။ တေသံ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ပကာသိတောဝ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ မာတိကာယံ ဝိယ ‘ကုသလာ ဓမ္မာ’တိ အဝတွာ ‘ဓမ္မာ ကုသလာ’တိ ပဒါနုက္ကမော ကတောတိ? ပဘေဒတော ဓမ္မာနံ ဒေသနံ ဒီပေတုံ ပဘေဒဝန္တဒဿနတ္ထံ။ ဣမသ္မိဉ္ဟိ အဘိဓမ္မေ ဓမ္မာဝ ဒေသေတဗ္ဗာ။ တေ စ ကုသလာဒီဟိ ပဘေဒေဟိ အနေကပ္ပဘေဒါ။ တသ္မာ ဓမ္မာယေဝ ဣဓ ဒေသေတဗ္ဗာ ။ နာယံ တေဟာရဒေသနာ။ တေ စ အနေကပ္ပဘေဒတော ဒေသေတဗ္ဗာ, န ဓမ္မမတ္တတော။ ပဘေဒတော ဟိ ဒေသနာ ဃနဝိနိဗ္ဘောဂပဋိသမ္ဘိဒါဉာဏာဝဟာ ဟောတီတိ ‘ကုသလာ ဓမ္မာ’တိ ဧဝံ ပဘေဒတော ဓမ္မာနံ ဒေသနံ ဒီပေတုံ, ဣဓာပိ ယေ တေန ပဘေဒေန ဒေသေတဗ္ဗာ ဓမ္မာ တေ ဒဿေတုံ, အယံ **‘ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ’** တိ ပဒါနုက္ကမော ကတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဘေဒဝန္တေသု ဟိ ဒဿိတေသု ပဘေဒါ ဒဿိယမာနာ ယုဇ္ဇန္တိ သုဝိညေယျာ စ ဟောန္တီတိ။

ဣဒါနိ **ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ** ဥပ္ပန္နံ ဟောတီတိအာဒိနာ ...

သမယေ နိဒ္ဒိသိ စိတ္တံ, စိတ္တေန သမယံ မုနိ။
နိယမေတွာန ဒီပေတုံ, ဓမ္မေ တတ္ထ ပဘေဒတော။

‘ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တ’န္တိ ဟိ နိဒ္ဒိသန္တော ဘဂဝါ သမယေ စိတ္တံ နိဒ္ဒိသိ။ ကိံကာရဏာ? တေန သမယနိယမိတေန စိတ္တေန ပရိယောသာနေ ‘တသ္မိံ သမယေ’တိ ဧဝံ သမယံ နိယမေတွာန, အထ ဝိဇ္ဇမာနေပိ သမယနာနတ္တေ ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ တသ္မိံယေဝ သမယေ ဖဿော ဟောတိ, ဝေဒနာ ဟောတီတိ ဧဝံ တသ္မိံ စိတ္တနိယမိတေ သမယေ ဧတေ သန္တတိသမူဟကိစ္စာရမ္မဏဃနဝသေန ဒုရနုဗောဓပ္ပဘေဒေ ဖဿဝေဒနာဒယော ဓမ္မေ ဗောဓေတုန္တိ အတ္ထော။

ဣဒါနိ ‘ယသ္မိံ သမယေ’တိအာဒီသု အယမနုပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။ **ယသ္မိ** န္တိ အနိယမတော ဘုမ္မနိဒ္ဒေသော။ **သမယေ**တိ အနိယမနိဒ္ဒိဋ္ဌပရိဒီပနံ။ တွောဝတာ အနိယမတော သမယော နိဒ္ဒိဋ္ဌော ဟောတိ။ တတ္ထ သမယသဒ္ဒော –

သမဝါယေ ခဏေ ကာလေ, သမူဟေ ဟေတု ဒိဋ္ဌိသု။
ပဋိလာဘေ ပဟာနေ စ, ပဋိဝေဓေ စ ဒိဿတိ။

တထာ ဟိဿ ‘‘အပ္ပေဝ နာမ သွေပိ ဥပသင်္ကမေယျာမ ကာလဉ္စ သမယဉ္စ ဥပါဒါယာ’’တိ (ဒီ. နိ. ၁.၄၄၇) ဧဝမာဒီသု သမဝါယော အတ္ထော။ ‘‘ဧကောဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ခဏော စ သမယော စ ဗြဟ္မစရိယဝါသာယာ’’တိအာဒီသု (အ. နိ. ၈.၂၉) ခဏော။ ‘‘ဥဏှသမယော ပရိဠာဟသမယော’’တိအာဒီသု (ပါစိ. ၃၅၈) ကာလော။ ‘‘မဟာသမယော ပဝနသ္မိ’’န္တိအာဒီသု သမူဟော။ ‘‘သမယောပိ ခေါ တေ, ဘဒ္ဒါလိ, အပ္ပဋိဝိဒ္ဓေါ အဟောသိ – ဘဂဝါ ခေါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ, ဘဂဝါပိ မံ ဇာနိဿတိ ‘ဘဒ္ဒါလိ နာမ ဘိက္ခု သတ္ထုသာသနေ သိက္ခာယ အပရိပူရကာရီ’တိ။ အယမ္ပိ ခေါ တေ, ဘဒ္ဒါလိ, သမယော အပ္ပဋိဝိဒ္ဓေါ အဟောသီ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၁၃၅) ဟေတု။ ‘‘တေန ခေါ ပန သမယေန ဥဂ္ဂါဟမာနော ပရိဗ္ဗာဇကော သမဏမုဏ္ဍိကာပုတ္တော သမယပ္ပဝါဒကေ တိန္ဒုကာစီရေ ဧကသာလကေ မလ္လိကာယ အာရာမေ ပဋိဝသတီ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၂.၂၆၀) ဒိဋ္ဌိ။

‘‘ဒိဋ္ဌေ ဓမ္မေ စ ယော အတ္ထော, ယော စတ္ထော သမ္ပရာယိကော။
အတ္ထာဘိသမယာ ဓီရော, ပဏ္ဍိတောတိ ပဝုစ္စတီ’’တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၂၉) –

အာဒီသု ပဋိလာဘော။ ‘‘သမ္မာ မာနာဘိသမယာ အန္တမကာသိ ဒုက္ခဿာ’’တိအာဒီသု (မ. နိ. ၁.၂၈) ပဟာနံ။ ‘‘ဒုက္ခဿ ပီဠနဋ္ဌော သင်္ခတဋ္ဌော သန္တာပဋ္ဌော ဝိပရိဏာမဋ္ဌော အဘိသမယဋ္ဌော’’တိအာဒီသု (ပဋိ. မ. ၂.၈) ပဋိဝေဓော။ ဧဝမနေကေသု သမယေသု –

သမဝါယော ခဏော ကာလော, သမူဟော ဟေတုယေဝ စ။

ဧတေ ပဥ္စပိ ဝိညေယျာ၊ သမယာ ဣဓ ဝိညုနာ။

'ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလ'န္တိ ဣမသ္မိဥ္ဟိ ကုသလာဓိကာရေ ဧတေသု နဝသု သမယေသု ဧတေ သမတ ယာဒယော ပဉ္စ သမယာ ပဏ္ဍိတေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တေသု ပစ္စယသာမဂ္ဂိ၊ သမတဟယော ခဏော ပန။
ခဏော၀ နဝမော ဥေယျော၊ စက္ကာနိ စတုရောပိ တ။

ယာ ဟိ သော သာဓာရဏဖလနိပ္ဖာဒကတ္တေန သဏ္ဌိတာ ပစ္စယာနံ သာမဂ္ဂီ, သာ ဣဓ သမတဟယောတိ ဉာတဗ္ဗာ။ "ဧကော၀ ခော, ဘိက္ခဝေ, ခဏော စ သမယော စ ဗ္ရဟ္မစရိယဝါသာယာ"တိ (အ. နိ. ၈.၂၉) ဧဝံ ဝုတ္တော ပန နဝမော၀ ခဏော ဧကော ခဏောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယာနိ တ ပနေတာနိ "စတ္တာရိမာနိ, ဘိက္ခဝေ, စက္ကာနိ ယေဟိ သမန္နာဂတာ နံ ဒေဝမနုဿာနံ စတုစက္ကံ ဝတ္တတီ"တိ – ဧတ္ထ 'ပတိရူပဒေသဝါသော, သပ္ပုရိသူပနိဿယော, အတ္တသမ္မာပဏိဓိ, ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာ'တိ (အ. နိ. ၄.၃၁) စတ္တာရိ စက္ကာနိ ဝုတ္တာနိ, တောနိ တ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ ဩကာသဋ္ဌေန ခ ဏောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တာနိ ဟိ ကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဩကာသဘူတာနိ။

ဧဝံ သမတယဥ္စ ခဏဥ္စ ဥတ္တွာ ဣတရေသု –

တံ တံ ဥပာဒာယ ပညတ္တော၊ ကာလော ဝေဟာရမတ္တကော။
ပုဉ္ဇော ဖဿာဒိဓမ္မာနံ၊ သမူဟောတိ ဝိဘာဝိတော။

'စိတ္တကာလော ရူပကာလော'တိအာဒိနာ ဟိ နယေန ဓမ္မေ တ, 'အတီတော အနာဂတော'တိအာဒိနာ နယေန ဓမ္မဝု တ္တိံ တ, 'ဗီဇကာလော အင်္ကုရကာလော'တိ အာဒိနာ နယေန ဓမ္မပဋိုဟဒ္ဓိံ တ, 'ဥပ္ပာဒကာလော ဇရာကာလော'တိအာဒိနာ နယေန ဓမ္မလက္ခဏံ တ, 'ဝေဒိယနကာလော သညာနနကာလော'တိအာဒိနာ နယေန ဓမ္မကိစ္စံ တ, 'နှာနကာလော ပာန ကာလော'တိအာဒိနာ နယေန သတ္တကိစ္စံ တ, 'ဂမနကာလော ဌာနကာလော'တိအာဒိနာ နယေန ဣရိယာပထံ တ, 'ပုဗ္ဗဏှ ဟော သာယနှေဟာ ဒိတ ရတ္တိ'တိအာဒိနာ နယေန စန္ဒိမသူရိယာဒိပရိဝတ္တနံ တ, 'အဟုမာသော မာသော'တိအာဒိနာ န ယေန အဟောရတ္တာဒိသင်္ခာတံ ကာလသဥ္စယံ တတိ – ဧဝံ တံ တံ ဥပာဒာယ ပညတ္တော ကာလော နာမ။ သော ပနေသ သဘာဝတော အဝိဇ္ဇမာနတ္တာ ပညတ္တိမတ္တကော ဧတတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယော ပနေသ ဖဿဝေဒနာဒီနံ ဓမ္မာနံ ပုဉ္ ဇော, သော ဣဓ သမူဟောတိ ဝိဘာဝိတော။ ဧဝံ ကာလသမူဟေပိ ဥတ္တွ ဣတရော ပန –

ဟေတုတိ ပစ္စယောဝေတ္ထ၊ တဿ ဒ္ဓတရဝသေန တ။
အနေကဘာဝတေ ဝိညေယျော၊ ပစ္စယာနံ ဝသေန တ။

ဧတ္ထ ဟိ ပစ္စယော၀ ဟေတု နာမ, တဿ ဒ္ဓတရာနံ တ ပစ္စယာနံ တ ဝသေန အနေကဘာဝတေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကထံ? စက္ခုဒ္ဒတရာဒီသု ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနံ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ စက္ခုရူပအာလောကမနသိကာရာဒယော ပစ္စယာ, **မဟာပကရ ဏေ** စ "ဟေတုပစ္စယော အာရမ္မဏပစ္စယော"တိအာဒိနာ နယေန စတုဝီသတိ ပစ္စယာ ဝုတ္တာ။ တေသု ဌပေတွတ ဝိဟ ကပစ္စယဥ္စ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယဥ္စ, သေသာ ကုသလဓမ္မာနံ ပစ္စယာ ဟောန္တိယေဝ။ တေ သဗ္ဗေပိ ဣဓ ဟေတူတိ အ ဓိပ္ပေတာ။ ဝေမဿ ဣမိနာ ဒ္ဓတရဝသေန တ ပစ္စယဝသေန တ အနေကဘာဝတေ ဝေဒိတဗ္ဗော ။ ဝေမေတေ သမတယာဒ ယော ပဉ္စ အတ္ထာ ဣဓ သမယသဒ္ဒေန ပရိဂ္ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

'ကသ္မာ ပန ဧတေသု ယံကိဥ္စိ ဧကံ အပရိဂ္ဂဟေတွတ သဗ္ဗေသံ ပရိဂ္ဂဟော ကတော'တိ? 'တေန တေန တဿ တဿ အတ္ထဝိသေသဿ ဒီပနတော။ ဧတေသု ဟိ သမတယသင်္ခာတော သမယော အနေကဟေတုတော ဝုတ္တိံ ဒီ ပေတိ။ တေန ဧကကာရဏဝါဒေ ပဋိသေဓိတော ဟောတိ။ သမတယော စ နာမ သာဓာရဏဖလနိပ္ဖာဒနေ အညမညာပေက္ ခော ဟောတိ။ တသ္မာ 'ဧကော ကတ္တာ နာမ နတ္ထိ'တိ ဣမမ္ပိ အတ္ထံ ဒီပေတိ။ သဘာဝေန ဟိ ကာရဏေ သတိ ကာရဏာ န္တရာပေက္ခာ အယုတ္တာတိ။ ဧဝံ ဧကဿ ကဿစိ ကာရဏဿ အဘာဝဒီပနေန "သယံကတံ သုခဒုက္ခ"န္တိအာဒိ ပဋိသေဓိတံ ဟောတိ။

တတ္ထ သိယာ – ‘ယံ ဝုတ္တံ အနေကဟေတုတော ဝုတ္တိံ ဒီပေတီ’တိ, တံ န ယုတ္တံ။ ‘ကိံကာရဏာ’ ?‘အသာမဂ္ဂိယံ အဟေတုနံ သာမဂ္ဂိယမ္ပိ အဟေတုဘာဝတပတ္တိတော’။ ‘န ဟိ ဧကေသ္မိံ အန္ဓေ ဒဋ္ဌုံ အသက္ကောန္တေ အန္ဓသတံ ပဿတီ’တိ။ ‘နော န ယုတ္တံ; သာဓာရဏဖလနိပ္ဖာဒကတ္တေန ဟိ ဌိတဘာဝေ သာမဂ္ဂိ; န အနေကေသံ သမောဓာနမတ္တံ။ န စ အန္ဓာနံ ဒဿနံ နာမ သာဓာရဏဖလံ’။ ‘ကသ္မာ’?‘အန္ဓသတေ သတိပိ တဿ အဘာဝတော။ စက္ခာဒီနံ ပန တံ သာဓာရဏဖလံ, တေသံ ဘာဝေ ဘာဝတော။ အသာမဂ္ဂိယံ အဟေတုနမ္ပိ စ သာမဂ္ဂိယံ ဟေတုဘာဝတေ သိဒ္ဓေ။ သတယံ အသာမဂ္ဂိယံ ဖလာဘာဝေန, သာမဂ္ဂိယဉ္စဿ ဘာဝေန, ဝေဒိတဗ္ဗော။ စက္ခာဒီနညှိ ဝေကလ္လေ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အဘာဝေ, အဝေကလ္လေ စ ဘာဝေ, ပစ္စက္ခသိဒ္ဓော လောကဿာ’တိ။ အယံ တာဝ သမတယသင္ခါတေန သမယေန အတ္ထော ဒီပိတော။

ယော ပနေသ အဋ္ဌဟိ အက္ခဏေဟိ ပရိဝဇ္ဇိတော နဝမော ခဏော, ပတိရူပဒေသဝါသာဒိကော စ စတုစက္ကသင်္ခာတော သြကာသဋ္ဌေန ခဏော ဝုတ္တော, သော မနုဿတ္တဗုဒ္ဓုပ္ပာဒသဒ္ဓမ္မဋ္ဌိတိအာဒိကံ ခဏသာမဂ္ဂိံ ဝိနာ နတ္ထိ။ မနုဿတ္တာဒီနဉ္စ ကာဏကစ္ဆပောပမာဒီဟိ (မ. နိ. ၃.၂၅၂) ဒုလ္လဘဘာဝတော။ ဣတိ ခဏဿ ဒုလ္လဘတ္တာ သုဋ္ဌု တရံ ခဏာယတ္တံ လောကုတ္တရဓမ္မာနံ ဥပကာရဘူတံ ကုသလံ ဒုလ္လဘမေဝ ။ ဧဝမေတေသု ခဏသင္ခါတော သမယော ကုသလုပ္ပတ္တိယာ ဒုလ္လဘဘာဝံ ဒီပေတိ။ ဧဝံ ဒီပေန္တေန အနေန အဓိဂတခဏာနံ ခဏာယတ္တဿေဝ တဿ ကုသလဿ အနနုဋ္ဌာနေန မောဃခဏံ ကုရုမာနာနံ ပမာဒဝိဟာရော ပဋိသေဓိတော ဟောတိ။ အယံ ခဏသင္ခါတေန သမယေန အတ္ထော ဒီပိတော။

ယော ပနေတဿ ကုသလစိတ္တဿ ပဝတ္တိကာလော နာမ ဟောတိ, သော အတိပရိတ္တော။ သာ စဿ အတိပရိတ္တတာ “ယထာ စ, ဘိက္ခဝေ, တဿ ပုရိသဿ ဇဝေါ, ယထာ စ စန္ဒိမသူရိယာနံ ဇဝေါ, ယထာ စ ယာ ဒေဝတာ စန္ဒိမသူရိယာနံ ပုရတော ဓာဝန္တိ တာသံ ဒေဝတာနံ ဇဝေါ, တတော သီဃတရံ အာယုသင္ခာရာ ခီယန္တိ”တိ (သံ. နိ. ၂.၂၂၈) – ဣမဿ သုတ္တဿ အဋ္ဌကထာဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ရ ဟိ သော ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယဿ တာဝ ပရိတ္တကော ကာလော ဝုတ္တော။ ယာဝ ပဉ္စုပ္ပန္နံ ရူပံ တိဋ္ဌတိ တာဝ သောဠသ စိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ ဘိဇ္ဇန္တိ။ ဣတိ တေသံ ကာလပရိတ္တတာယ ဥပမာပိ နတ္ထိ။ တေနေတဟ – “ယာဝဉ္စိဒံ, ဘိက္ခဝေ, ဥပမာပိ န သုကရာ ယာဝ လဟုပရိဝတ္တံ စိတ္တ”န္တိ (အ. နိ. ၁.၄၈)။ ဧဝမေတေသု ကာလသင္ခါတော သမယော ကုသလစိတ္တပ္ပဝတ္တိကာလဿ အတိပရိတ္တတံ ဒီပေတိ။ ဧဝံ ဒီပေန္တေန စာနေန အတိပရိတ္တကာလတာယ, ဝိဇ္ဇုလတောဘာသေန မုတ္တာဝုဏာနံ ဝိယ, ဒုပ္ပဋိဝိဇ္ဈမိဒံ စိတ္တံ, တသ္မာ ဧတဿ ပဋိဝေဓေ မဟာဉဿာဟော စ အာဒရော စ ကတ္တဗ္ဗောတိ သြတအော ဒိန္နော ဟောတိ။ အယံ ကာလသင္ခါတေန သမယေန အတ္ထော ဒီပိတော။

သမူဟသင္ခါတော ပန သမယော အနေကေသံ သဟုပ္ပတ္တိံ ဒီပေတိ။ ဖဿာဒီနညှိ ဓမ္မာနံ ပုဉ္ဇော သမူဟောတိ ဝုတ္တော။ တသ္မိဉ္စ ဥပ္ပန္နမာနံ စိတ္တံ သဟ တေဟိ ဓမ္မေဟိ ဥပ္ပန္နတီတိ အနေကေသံ သဟုပ္ပတ္တိ ဒီပိတာ။ ဧဝံ ဒီပေန္တေန စာနေန ဧကဿေဝ ဓမ္မဿ ဥပ္ပတ္တိ ပဋိသေဓိတာ ဟောတိ။ အယံ သမူဟသင္ခါတေန သမယေန အတ္ထော ဒီပိတော။

ဟေတုသင္ခါတော ပန သမယော ပရာယတ္တဝုတ္တိတံ ဒီပေတိ။ ‘ယသ္မိံ သမယေ’တိ ဟိ ပဒဿ ယသ္မာ ‘ယသ္မိံ ဟေတုမှိ သတိ’ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီတိ အယမတ္ထော, တသ္မာ ‘ဟေတုမှိ သတိ’ ပဝတ္တိတော ပရာယတ္တဝုတ္တိတာ ဒီပိတာ။ ဧဝံ ဒီပေန္တေန စာနေန ဓမ္မာနံ သဝသဝတ္တိတာဘိမာနော ပဋိသေဓိတော ဟောတိ။ အယံ ဟေတုသင္ခါတေန သမယေန အတ္ထော ဒီပိတော။

တတ္ထ **‘ယသ္မိံ သမယေ’** တိ ကာလသင္ခါတဿ သမယဿ ဝသေန ‘ယသ္မိံ ကာလေ’တိ အတ္ထော; သမူဟသင္ခါတဿ ‘ယသ္မိံ သမူဟေ’တိ။ ခဏသမတယဟေတုသင္ခါတာနံ ‘ယသ္မိံ ခဏေ သတိ, ယာယ သာမဂ္ဂိယာ သတိ, ယမှိ ဟေတုမှိ သတိ’ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံယေဝ သတိ ‘ဖဿာဒယောပီ’တိ အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အဓိကရဏဉှိ ကာလသင္ခါတော သမူဟသင္ခါတော စ သမယော။ တတ္ထ ဝုတ္တဓမ္မာနန္တိ အဓိကရဏဝသေနေတ္ထ ဘုမ္မံ။ ခဏသမတယဟေတုသင္ခါတဿ စ သမယဿ ဘာဝေန တေသံ ဘာဝေ လက္ခီယတီတိ ဘာဝေနဘာဝလက္ခဏဝသေနေတ္ထ ဘုမ္မံ။

ကာမာဝစရန္တိ ‘‘ကတမေ ဓမ္မာ ကာမာဝစရာ? ဟေဋ္ဌတော အဝီစိနိရယံ ပရိယန္တံ ကရိတွာ ဥပရိတော ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီ ဒေဝေ အန္တော ကရိတွာ’’တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၁၂၈၇) နယေန ဝုတ္တေသု ကာမာဝစရဓမ္မေသု ပရိယာပန္နံ။ တတြာယံ ဝစနတ္ထော – ဥဒ္ဒါနတော ဒွေ ကာမာ, ဝတ္ထုကာမော စ ကိလေသကာမော စ။ တတ္ထ ကိလေသကာမော အတ္ထတော ဆန္ဒရာဂေါဝ ဝတ္ထုကာမော တေဘူမကဝဋ္ဋံ။ ကိလေသကာမော စေတ္ထ ကာမေတီတိ **ကာမော;** ဣတရော ပန ကာမီယတီတိ ကာမော။ ယသ္မိံ ပန ပဒေသေ ဒုဝိဓောပေသော ကာမော ပဝတ္တိဝသေန အဝစရတိ, သော စတုန္နံ အပါယာနံ, မနုဿာနံ, ဆန္နဉ္စ ဒေဝလောကာနံ ဝသေန ဧကာဒသဝိဓော ပဒေသော။ ကာမော ဧတ္ထ အဝစရတီတိ **ကာမာဝစရော,** သသတ္ထာဝစရော ဝိယ။ ယထာ ဟိ ယသ္မိံ ပဒေသေ သသတ္ထာ ပုရိသာ အဝစရန္တိ, သော ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ အညေသု ဒွိပဒစတုပ္ပဒေသု အဝစရန္တေသု, တေသံ အဘိလက္ခိတတ္တာ ‘သသတ္ထာဝစရော’တွေဝ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဝိဇ္ဇမာနေသုပိ အညေသု ရူပာဝစရာဒီသု တတ္ထ အဝစရန္တေသု, တေသံ အဘိလက္ခိတတ္တာ အယံ ပဒေသော ‘ကာမာဝစရော’တွေဝ ဝုစ္စတိ။ သွာယံ ယထာ ရူပဘဝေါ ရူပံ, ဧဝံ ဥတ္တရပဒလောပံ ကတွာ ‘ကာမော’တွေဝ ဝုစ္စတိ။ ဧဝမိဒံ စိတ္တံ ဣမသ္မိံ ဧကာဒသပဒေသသင်္ခါတေ ကာမေ အဝစရတီတိ ကာမာဝစရံ။

ကိဉ္စာပိ ဟိ ဧတံ ရူပါရူပဘဝေသုပိ အဝစရတိ, ယထာ ပန သင်္ဂါမေ အဝစရဏတော သင်္ဂါမာဝစရောတိ လဒ္ဓနာမကော နာဂေါ နဂရေ စရန္တောပိ ‘သင်္ဂါမာဝစရော’တွေဝ ဝုစ္စတိ, ထလဇလစရာ စ ပါဏာ အထလေ အဇလေ စ ဌိတာပိ ‘ထလစရာ ဇလစရာ’တွေဝ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝမိဒံ အညတ္ထ အဝစရန္တမ္ပိ ကာမာဝစရမေဝာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အာရမ္မဏကရဏဝသေန ဝါ ဧတ္ထ ကာမော အဝစရတီတိပိ ကာမာဝစရံ။ ကာမဉ္စေသ ရူပါရူပါဝစရေသုပိ အဝစရတိ, ယထာ ပန ဝဒတီတိ ‘ဝစ္ဆော’, မဟိယံ သေတီတိ ‘မဟိံသော’တိ ဝုတ္တေ, န သတ္တာ ယတ္တကာ ဝဒန္တိ, မဟိယံ ဝါ သေန္တိ သဗ္ဗေသံ တံ နာမံ ဟောတိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အပိစ ကာမဘဝသင်္ခါတေ ကာမေ ပဋိသန္ဓိံ အဝစာရေတီတိပိ **ကာမာဝစရံ။**

ကုသလန္တိ ကုစ္ဆိတာနံ သလနာဒီဟိ အတ္ထေဟိ ကုသလံ။ အပိစ အာရောဂျဋ္ဌေန အနဝဇ္ဇဋ္ဌေန ကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန စ ကုသလံ။ ယထေဝ ဟိ ‘ကစ္စိ နု ဘောတော ကုသလ’န္တိ (ဇာ. ၁.၁၅.၁၄၆; ၂.၂၀.၁၂၉) ရူပကာယေ အနာတုရတာယ အဂေလညေန နိဗ္ဗျာဓိတာယ အာရောဂျဋ္ဌေန ကုသလံ ဝုတ္တံ, ဧဝံ အရူပဓမ္မေပိ ကိလေသာတုရတာယ ကိလေသဂေလညဿ စ ကိလေသဗျာဓိနော အဘာဝေန အာရောဂျဋ္ဌေန ကုသလံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကိလေသဝဇ္ဇဿ ပန ကိလေသဒေါသဿ ကိလေသဒရထဿ စ အဘာဝတ အနဝဇ္ဇဋ္ဌေန ကုသလံ။ ကောသလ္လံ ဝုစ္စတိ ပညာ; ကောသလ္လတော သမ္ဘူတတ္တာ ကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေန ကုသလံ။

‘ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ’ တာဝ ဧဝံ ဟောတု; ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ ကထန္တိ။ တမ္ပိ ရုဠှီသဒ္ဒေန ကုသလမေဝ။ ယထာ ဟိ တာလပဏ္ဏေဟိ အကတွာ ကိလဉ္ဇာဒီဟိ ကတမ္ပိ တံသရိက္ခတ္တာ ရုဠှီသဒ္ဒေန တာလဝဏ္ဋန္တွေဝ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ‘ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တ’မ္ပိ ကုသလန္တွေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နိပ္ပရိယာယေန ပန ‘ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ’ အာရောဂျဋ္ဌေန အနဝဇ္ဇဋ္ဌေန ကောသလ္လသမ္ဘူတဋ္ဌေနာတိ တိဝိဓေနပိ ကုသလန္တိ နာမံ လဘတိ, ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ ဒုဝိဓေနေဝ။ ဣတိ ယဉ္စ ဇာတကပရိယာယေန ယဉ္စ ဗာဟိတိကသုတ္တပရိယာယေန ယဉ္စ အဘိဓမ္မပရိယာယေန ကုသလံ ကထိတံ သဗ္ဗံ တံ တီဟိပိ အတ္ထေဟိ ဣမသ္မိံ စိတ္တေ လဗ္ဘတိ။

တဒေတံ လက္ခဏာဒိဝသေန အနဝဇ္ဇသုခဝိပါကလက္ခဏံ, အကုသလဝိဒ္ဓံသနရသံ, ဝေါဒါနပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာနံ။ အဝဇ္ဇပဋိပက္ခတ္တာ ဝါ အနဝဇ္ဇလက္ခဏမေဝ ကုသလံ, ဝေါဒါနဘာဝရသံ, ဣဋ္ဌဝိပါကပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ယထာဝုတ္တပဒဋ္ဌာနမေဝ။ လက္ခဏာဒီသု ဟိ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ သဘာဝေါ ဝါ သာမညံ ဝါ **လက္ခဏံ** နာမ။ ကိစ္စံ ဝါ သမ္ပတ္တိ ဝါ **ရသော** နာမ။ ဥပဋ္ဌာနာကာရော ဝါ ဖလံ ဝါ ပစ္စုပဋ္ဌာနံ နာမ။ အာသန္နကာရဏံ **ပဒဋ္ဌာနံ** နာမ။ ဣတိ ယတ္ထ ယတ္ထ လက္ခဏာဒီနိ ဝက္ခာမ တတ္ထ တတ္ထ ဣမိနာဝ နယေန တေသံ နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စိတ္တန္တိ အာရမ္မဏံ စိန္တေတီတိ စိတ္တံ; ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ဝါ ‘စိတ္တ’န္တိ သဗ္ဗစိတ္တသာဓာရဏော ဧသ သဒ္ဒေါ, တသ္မာ ယဒေတ္ထ လောကိယကုသလာကုသလကိရိယစိတ္တံ, တံ ဇဝနဝီထိဝသေန အတ္တနော သန္တာနံ စိနောတီတိ စိတ္တံ။ ဝိပါကံ ကမ္မကိလေသေဟိ စိတန္တိ စိတ္တံ။ အပိစ သဗ္ဗမ္ပိ ယထာနုရူပတော စိတ္တတာယ စိတ္တံ။ စိတ္တကရဏတာယ စိတ္တန္တိ ဧဝမ္ပေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတ္ထ ယသ္မာ အညဒေဝ သရာဂံ စိတ္တံ

တံ, အညံ သဒေါသံ , အညံ သမောဟံ; အညံ ကာမာဝစရံ, အညံ ရူပါဝစရာဒိဘေဒံ; အညံ ရူပါရမ္မဏံ, အညံ သဒ္ဒါဒိအာရမ္မဏံ; ရူပါရမ္မဏေသု စာပိ အညံ နီလာရမ္မဏံ, အညံ ပီတာဒိအာရမ္မဏံ; သဒ္ဒါဒိအာရမ္မဏေသုပိ ဧသေဝ နယော; သဗ္ဗေသုပိ စေတေသု အညံ ဟီနံ အညံ မဇ္ဈိမံ အညံ ပဏီတံ; ဟီနာဒီသုပိ အညံ ဆန္ဒာဓိပတေယျံ, အညံ ဝီရိယာဓိပတေယျံ အညံ စိတ္တာဓိပတေယျံ, အညံ ဝီမံသာဓိပတေယျံ, တသ္မာ အဿ ဣမေသံ သမ္ပယုတ္တဘူမိအာရမ္မဏဟီနမဇ္ဈိမပဏီတာဓိပတီနံ ဝသေန စိတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကာမဉ္စေတ္ထ ဧကမေဝ ဧဝံ စိတ္တံ န ဟောတိ, စိတ္တာနံ ပန အန္တောဂဓတ္တာ ဧတေသု ယံကိဉ္စိ ဧကမ္ပိ စိတ္တတာယ စိတ္တန္တိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဧဝံ တာဝ စိတ္တတာယ စိတ္တံ။

ကထံ စိတ္တကရဏတာယာတိ? လောကသ္မိဉှိ စိတ္တကမ္မတော ဥတ္တရိ အညံ စိတ္တံ နာမ နတ္ထိ။ တသ္မိမ္ပိ စရဏံ နာမ စိတ္တံ အတိစိတ္တမေဝ ဟောတိ။ တံ ကရောန္တာနံ စိတ္တကာရာနံ ‘ဧဝံဝိဓာနိ ဧတ္ထ ရူပါနိ ကာတဗ္ဗာနီ’တိ စိတ္တသညာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တာယ စိတ္တသညာယ လေခါဂဟဏရဉ္ဇနဥဇ္ဇောတနဝတ္တနာဒိနိပ္ဖာဒိကာ စိတ္တကိရိယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တတော စရဏသင်္ခါတေ စိတ္တေ အညတရံ ဝိစိတ္တရူပံ နိပ္ဖဇ္ဇတိ။ တတော ‘ဣမဿ ရူပဿ ဥပရိ ဣဒံ ဟောတု, ဟေဋ္ဌာ ဣဒံ, ဥဘယပဿေ ဣဒ’န္တိ စိန္တေတွာ ယထာစိန္တိတေန ကမေန သေသစိတ္တရူပနိပ္ဖာဒနံ ဟောတိ, ဧဝံ ယံကိဉ္စိ လောကေ ဝိစိတ္တံ သိပ္ပဇာတံ သဗ္ဗံ တံ စိတ္တေနေဝ ကရီယတိ, ဧဝံ ဣမာယ ကရဏဝိစိတ္တတာယ တဿ တဿ စိတ္တဿ နိပ္ဖာဒကံ စိတ္တမ္ပိ တထေဝ စိတ္တံ ဟောတိ။ ယထာစိန္တိတဿ ဝါ အနဝသေသဿ အနိပ္ဖန္နတော တတောပိ စိတ္တမေဝ စိတ္တတရံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

> “ဒိဋ္ဌံ ဝော, ဘိက္ခဝေ, စရဏံ နာမ စိတ္တန္တိ? ‘ဧဝံ, ဘန္တေ’။ တမ္ပိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စရဏံ နာမ စိတ္တံ စိတ္တေနေဝ စိန္တိတံ။ တေနပိ ခော, ဘိက္ခဝေ, စရဏေန စိတ္တေန စိတ္တံယေဝ စိတ္တတရ”န္တိ (သံ. နိ. ၃.၁၀၀)။

တထာ ယဒေတံ ဒေဝမနုဿနိရယတိရစ္ဆာနဘေဒာသု ဂတီသု ကမ္မလိင်္ဂသညာဝေါဟာရာဒိဘေဒံ အဇ္ဈတ္တိကံ စိတ္တံ တမ္ပိ စိတ္တကတမေဝ။ ကာယကမ္မာဒိဘေဒဉှိ ဒါနသီလဝိဟိံသာသာဌေယျာဒိနယပ္ပဝတ္တံ ကုသလာကုသလကမ္မံ စိတ္တနိပ္ဖာဒိတံ ကမ္မနာနတ္တံ။ ကမ္မနာနတ္တေနေဝ စ တာသု တာသု ဂတီသု ဟတ္ထပါဒကဏ္ဏဥဒရဂီဝါမုခါဒိသဏ္ဌာနဘိန္နံ လိင်္ဂနာနတ္တံ။ လိင်္ဂနာနတ္တတော ယထာဂဟိတသဏ္ဌာနဝသေန ‘အယံ ဣတ္ထီ အယံ ပုရိသော’တိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ သညာယ သညာနာနတ္တံ။ သညာနာနတ္တတော သညာနုရူပေန ‘ဣတ္ထီ’တိ ဝါ ‘ပုရိသော’တိ ဝါ ဝေါဟရန္တာနံ ဝေါဟာရနာနတ္တံ။ ဝေါဟာရနာနတ္တဝသေန ပန ယသ္မာ ‘ဣတ္ထီ ဘဝိဿာမိ ပုရိသော ဘဝိဿာမိ, ခတ္တိယော ဘဝိဿာမိ ဗြာဟ္မဏော ဘဝိဿာမီ’တိ ဧဝံ တဿ တဿ အတ္တဘာဝဿ ဇနကံ ကမ္မံ ကရီယတိ, တသ္မာ ဝေါဟာရနာနတ္တတော ကမ္မနာနတ္တံ။ တံ ပနေတံ ကမ္မနာနတ္တံ ယထာပတ္ထိတံ ဘဝံ နိဗ္ဗတ္တေန္တံ ယသ္မာ ဂတိဝသေန နိဗ္ဗတ္တေတိ တသ္မာ ကမ္မနာနတ္တတော ဂတိနာနတ္တံ။ ကမ္မနာနတ္တေနေဝ စ တေသံ တေသံ သတ္တာနံ တဿာ တဿာ ဂတိယာ အပါဒကဒွိပါဒကာဒိတာ, တဿာ တဿာ ဥပပတ္တိယာ ဥစ္စနီစာဒိတာ, တသ္မိံ တသ္မိံ အတ္တဘာဝေ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာဒိတာ, လောကဓမ္မေသု လာဘာလာဘာဒိတာ စ ပညာယတိ။ တသ္မာ သဗ္ဗမေတံ ဒေဝမနုဿနိရယတိရစ္ဆာနဘေဒာသု ဂတီသု ကမ္မလိင်္ဂသညာဝေါဟာရာဒိဘေဒံ အဇ္ဈတ္တိကံ စိတ္တံ စိတ္တေနေဝ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သွာယမတ္ထော ဣမဿ သင်္ဂီတိအနာရုဠှဿ သုတ္တဿ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

“ကမ္မနာနတ္တပုထုတ္တပ္ပဘေဒဝဝတ္ထာနဝသေန လိင်္ဂနာနတ္တပုထုတ္တပ္ပဘေဒဝဝတ္ထာနံ ဘဝတိ, လိင်္ဂနာနတ္တပုထုတ္တပ္ပဘေဒဝဝတ္ထာနဝသေန သညာနာနတ္တပုထုတ္တပ္ပဘေဒဝဝတ္ထာနံ ဘဝတိ, သညာနာနတ္တပုထုတ္တပ္ပဘေဒဝဝတ္ထာနဝသေန ဝေါဟာရနာနတ္တပုထုတ္တပ္ပဘေဒဝဝတ္ထာနံ ဘဝတိ, ဝေါဟာရနာနတ္တပုထုတ္တပ္ပဘေဒဝဝတ္ထာနဝသေန ကမ္မနာနတ္တပုထုတ္တပ္ပဘေဒဝဝတ္ထာနံ ဘဝတိ။ ကမ္မနာနာကရဏံ ပဋိစ္စ သတ္တာနံ ဂတိယာ နာနာကရဏံ ပညာယတိ – အပဒါ ဒွိပဒါ စတုပ္ပဒါ ဗဟုပ္ပဒါ, ရူပိနော အရူပိနော, သညိနော အသညိနော နေဝသညီနာသညိနော။ ကမ္မနာနာကရဏံ ပဋိစ္စ သတ္တာနံ ဥပပတ္တိယာ နာနာကရဏံ ပညာယတိ – ဥစ္စနီစတာ ဟီနပဏီတတာ သုဂတဒုဂ္ဂတတာ။ ကမ္မနာနာကရဏံ ပဋိစ္စ သတ္တာနံ အတ္တဘာဝေ နာနာကရဏံ ပညာယတိ – သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏတာ သုဇာတဒုဇ္ဇာတတာ သုသဏ္ဌိတဒုဿဏ္ဌိတတာ။ ကမ္မနာနာကရဏံ ပဋိစ္စ သတ္တာနံ လောကဓမ္မေ နာနာကရဏံ ပညာယတိ – လာဘာလာဘေ ယသာယသေ နိန္ဒာပသံသာယံ သုခဒုက္ခေ”တိ။

အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ –

> ကမ္မတော လိင်္ဂတော စေဝ၊ လိင်္ဂသညာ ပဝတ္တရေ။
> သညာတော ဘေဒံ ဂစ္ဆန္တိ၊ ဣတ္ထာယံ ပုရိသောတိ ဝါ။
>
> ''ကမ္မုနာ ဝတ္တတေ လောကော၊ ကမ္မုနာ ဝတ္တတေ ပဇာ။
> ကမ္မနိဗန္ဓနာ သတ္တာ၊ ရထဿာဏီဝ ယာယတော''။ (မ. နိ. ၂.၄၆၀; သု. နိ. ၆၅၉)။
>
> ကမ္မေန ကိတ္တိံ လဘတေ ပသံသံ၊
> ကမ္မေန ဇာနိဉ္စ ဝဓဉ္စ ဗန္ဓံ။
> တံ ကမ္မနာနာကရဏံ ဝိဒိတွာ၊
> ကသ္မာ ဝဒေ နတ္ထိ ကမ္မန္တိ လောကေ။ (ကထာ. ၇၈၅)။
>
> ''ကမ္မဿကာ မာဏဝ သတ္တာ ကမ္မဒာယာဒာ ကမ္မယောနီ ကမ္မဗန္ဓူ ကမ္မပဋိသရဏာ; ကမ္မံ သတ္တေ ဝိဘဇတိ ယဒိဒံ ဟီနပ္ပဏီတတာယာ''တိ (မ. နိ. ၃.၂၈၉)။

ဇဝံ ဣမာယ ကရဏစိတ္တတာယပိ စိတ္တဿ စိတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သဗ္ဗာနိပိ ဟိ တောနိ ဝိစိတ္တာနိ စိတ္တေနေဝ ကတာနိ။ အလဒ္ဓောကာသဿ ပန စိတ္တဿ ယံ တ ပန အဝသေသပစ္စယဝိကလံ တဿ ဧကေစ္စစိတ္တကရဏာ ဘာဝတော ယဒေတံ စိတ္တေန ကတံ အဇ္ဈတ္တိကံ စိတ္တံ ဝုတ္တံ, တတောပိ စိတ္တမေဝ စိတ္တတရံ။ တေနာဟ ဘဂဝါ –

> ''နာဟံ, ဘိက္ခဝေ, အညံ ဧကနိကာယမ္ပိ သမနုပဿာမိ ဧဝံ စိတ္တံ ယထယိဒံ, ဘိက္ခဝေ, တိရစ္ဆာနဂတာ ပါဏာ။ တေဟိပိ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, တိရစ္ဆာနဂတေဟိ ပါဏေဟိ စိတ္တံယေဝ စိတ္တတရ''န္တိ (သံ. နိ. ၃.၁၀၀)။

ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ တိ ဧတ္ထ ဝတ္တမာနဘူတာပဂတောကာသကတဘူမိလဒ္ဓဝသေန ဥပ္ပန္နံ နာမ အနေကပ္ပဘေဒံ။ တတ္ထ သဗ္ဗမ္ပိ ဥပ္ပါဒဇရာဘင်္ဂသမင်္ဂီသင်္ခါတံ ဝတ္တမာနုပ္ပန္နံ နာမ။ အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝိတွာ နိရုဒ္ဓံ, အနုဘူတာပဂတသင်္ခါတံ ကုသလာကုသလံ , ဥပ္ပါဒါဒိတ္တယံ အနုပ္ပတွာ နိရုဒ္ဓံ, ဘူတာပဂတသင်္ခါတံ, သေသသင်္ခတဉ္စ **ဘူတာပဂတုပ္ပန္နံ** နာမ။ ''ယာနိဿ တာနိ ပုဗ္ဗေ ကတာနိ ကမ္မာနီ''တိ (မ. နိ. ၃.၂၄၈) ဧဝမာဒိနာ နယေန ဝုတ္တံ ကမ္မံ အတီတမ္ပိ သမာနံ, အညံ ဝိပာကံ ပဋိဗာဟိတွာ အတ္တနော ဝိပာကဿောကာသံ ကတွာ ဌိတတ္တာ, တထာ ကတောကာသဉ္စ ဝိပာကံ အနုပ္ပန္နမ္ပိ သမာနံ ဧဝံ ကတေ ဩကာသေ ဧကန္တေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော ဩကာသကတုပ္ပန္နံ နာမ။ တာသု တာသု ဘူမီသု အသမူဟတံ အကုသလံ ဘူမိလဒ္ဓုပ္ပန္နံ နာမ။ ဧတ္ထ စ ဘူမိယာ ဘူမိလဒ္ဓဿ စ နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဘူမီ**တိ ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏဘူတာ တေဘူမကာ ပဉ္စက္ခန္ဓာ။ ဘူမိလဒ္ဓံ နာမ တေသု ခန္ဓေသု ဥပ္ပတ္တာရဟံ ကိလေသဇာတံ။ တေန ဟေသာ ဘူမိ လဒ္ဓာ နာမ ဟောတိ, တသ္မာ ဘူမိလဒ္ဓန္တိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝမေတေသု စတူသု ဥပ္ပန္နေသု ဣဓ 'ဝတ္တမာနုပ္ပန္နံ' အဓိပ္ပေတံ။

တတ္ရာယံ ဝစနတ္ထော – ပုဗ္ဗန္တတော ဥဒ္ဓံ ဥပ္ပါဒါဒိအဘိမုခံ ပန္နန္တိ **ဥပ္ပန္နံ**။ 'ဥပ္ပန္န'-သဒ္ဒော ပနေသ အတီတေ ပဋိလဒ္ဓေ သမုဋ္ဌိတေ အဝိက္ခမ္ဘိတေ အသမုစ္ဆိန္နေ ခဏတ္တယဂတေတိ အနေကေသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ အယဉ္ဟိ ''တေန ခေါ ပန, ဘိက္ခဝေ, သမယေန ကကုသန္ဓော ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော လောကေ ဥပ္ပန္နော''တိ (သံ. နိ. ၂.၁၄၃) ဧတ္ထ အတီတေ အာဂတော။ ''အာယသ္မတော အာနန္ဒဿ အတိရေကစီဝရံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ''တိ (ပါရာ. ၄၆၁) ဧတ္ထ ပဋိလဒ္ဓေ။ ''သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, ဥပ္ပန္နံ မဟာမေဃံ တမေနံ မဟာဝါတော အန္တရာယေဝ အန္တရဓာပေတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၁၅၇) ဧတ္ထ သမုဋ္ဌိတေ။ ''ဥပ္ပန္နံ ဂမိယစိတ္တံ ဒုပ္ပဋိဝိနောဒနီယံ (အ. နိ. ၅.၁၆၀; ပရိ. ၃၂၅); ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဌာနသော အန္တရဓာပေတီ''တိ (ပါရာ. ၁၆၅) ဧတ္ထ အဝိက္ခမ္ဘိတေ။ ''အရိယံ အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တော ဗဟုလီကရောန္တော ဥပ္ပန္နုပ္ပန္နေ ပာပကေ အကုသလေ ဓမ္မေ ဌာနသော အန္တရာယေဝ အန္တရဓာပေတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၁၅၆-၁၅၇) ဧတ္ထ အသမုစ္ဆိန္နေ။ ''ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဥပ္ပန္န

န္တိ? အာမန္တာ’’တိ (ယမ. ၂.စိတ္တယမက.၈၁) ဧတ္ထ ခဏတ္တယဂတော။ သုတယမိကေပိ ခဏတ္တယဂတေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တသ္မာ **‘ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ’** တိ ဧတ္ထ ခဏတ္တယဂတံ ဟောတိ, ဝတ္တမာနံ ဟောတိ, ပစ္စုပ္ပန္နံ ဟောတီတိ။ အယံ သင်္ခေပတ္ထော။

စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ တိ ဇေတံ ဒေသနာသီသမေဝ။ န ပန စိတ္တံ ဧကကမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ ယထာ ရာဇာ အာဂတောတိ ဝုတ္တေ န ပရိသံ ပဟာယ ဧကကောဝ အာဂတော, ရာဇပရိသာယ ပန သဒ္ဓိံယေဝ အာဂတောတိ ပညာယတိ , ဧဝမိဒမ္ပိ ပရောပဏ္ဏာသကုသလဓမ္မေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ ဥပ္ပန္နန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌေန ပန ‘‘စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ’’စ္စေဝ ဝုတ္တံ။

လောကိယဓမ္မဉှိ ပတွာ စိတ္တံ ဇေဋ္ဌကံ စိတ္တံ ဓုရံ စိတ္တံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဟောတိ။ လောကုတ္တရဓမ္မံ ပတွာ ပညာ ဇေဋ္ဌိကာ ပညာ ဓုရာ ပညာ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ။ တေနေဝ ဘဂဝတာ ဝိနယပရိယာယံ ပတွာ ပဉှံ ပုစ္ဆန္တော ‘ကိံဖဿော သိ, ကိံဝေဒနောသိ, ကိံသညောသိ, ကိံစေတနောသီ’တိ အပုစ္ဆိတွာ ‘‘ကိံစိတ္တော တွံ ဘိက္ခူ’’တိ စိတ္တမေဝ ဓုရံ ကတွာ ပုစ္ဆိတံ။ ‘‘အထေယျစိတ္တော အဟံ ဘဂဝါ’’တိ စ ဝုတ္တေ ‘အနာပတ္တိ အထေယျဖဿဿာ’တိအာဒီနိ အဝတွာ ‘‘အနာပတ္တိ ဘိက္ခု အထေယျစိတ္တဿာ’’တိ ဝဒတိ။

န ကေဝလဉ္စ ဝိနယပရိယာယံ, အညမ္ပိ လောကိယဒေသနံ ဒေသေန္တော စိတ္တမေဝ ဓုရံ ကတွာ ဒေသေတိ။ ယထာဟ – ‘‘ယေ ကေစိ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မာ အကုသလာ အကုသလဘာဂိယာ အကုသလပက္ခိကာ သဗ္ဗေတေ မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ။ မနော တေသံ ဓမ္မာနံ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ’’ (အ. နိ. ၁.၅၆)။

‘‘မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ, မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။
မနသာ စေ ပဒုဋ္ဌေန, ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။
တတော နံ ဒုက္ခမန္ဝေတိ, စက္ကံဝ ဝဟတော ပဒံ။

‘‘မနောပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဓမ္မာ, မနောသေဋ္ဌာ မနောမယာ။
မနသာ စေ ပသန္နေန, ဘာသတိ ဝါ ကရောတိ ဝါ။
တတော နံ သုခမန္ဝေတိ, ဆာယာဝ အနပါယိနီ’’။ (ဓ. ပ. ၁၊၂)။

‘‘စိတ္တေန နီယတိ လောကော, စိတ္တေန ပရိကဿတိ။
စိတ္တဿ ဧကဓမ္မဿ, သဗ္ဗေဝ ဝသမန္ဝဂူ’’။ (သံ. နိ. ၁.၆၂)။

‘‘စိတ္တသံကိလေသာ, ဘိက္ခဝေ, သတ္တာ သံကိလိဿန္တိ စိတ္တဝေါဒါနာ ဝိသုဇ္ဈန္တိ’’ (သံ. နိ. ၃.၁၀၀);

‘‘ပဘဿရမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ, တဉ္စ ခေါ အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ’’ (အ. နိ. ၁.၄၉);

‘‘စိတ္တေ, ဂဟပတိ, အရက္ခိတေ ကာယကမ္မမ္ပိ အရက္ခိတံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ အရက္ခိတံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ အရက္ခိတံ ဟောတိ; စိတ္တေ, ဂဟပတိ, ရက္ခိတေ။ပေ။ စိတ္တေ, ဂဟပတိ, ဗျာပန္နေ။ပေ။ စိတ္တေ, ဂဟပတိ, အဗျာပန္နေ။ပေ။ စိတ္တေ, ဂဟပတိ, အဝဿုတေ။ပေ။ စိတ္တေ, ဂဟပတိ, အနဝဿုတေ ကာယကမ္မမ္ပိ အနဝဿုတံ ဟောတိ, ဝစီကမ္မမ္ပိ အနဝဿုတံ ဟောတိ, မနောကမ္မမ္ပိ အနဝဿုတံ ဟောတီ’’တိ (အ. နိ. ၃.၁၁၀)။

ဧဝံ လောကိယဓမ္မံ ပတွာ စိတ္တံ ဇေဋ္ဌကံ ဟောတိ, စိတ္တံ ဓုရံ ဟောတိ, စိတ္တံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣမေသု ပန သုတ္တေသု ဧကံ ဝါ ဒွေ ဝါ အဂ္ဂဟေတွာ သုတ္တာနုရက္ခဏတ္ထာယ သဗ္ဗာနိပိ ဂဟိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

လောကုတ္တရဓမ္မံ ပုစ္ဆန္တော ပန ‘ကတရဖဿံ့ အဓိဂတောသိ, ကတရဝေဒနံ ကတရသညံ ကတရစေတနံ ကတရစိတ္တ’န္တိ အပုစ္ဆိတွာ, ‘ကတရပညံ တွံ ဘိက္ခု အဓိဂတော’သိ, ‘ကိံ ပဌမံ မဂ္ဂပညံ, ဥဒါဟု ဒုတိယံ။ပေ။ တတိယံ။

ပေ.။ စတုတ္ထံ မဂ္ဂပညံ အဓိဂတော’တိ ပညံ ဇေဋ္ဌံကံ ပညံ ခုရံ ကတွာ ပုစ္ဆတိ။ ပညုတ္တရာ သဗ္ဗေ ကုသလာ ဓမ္မာ န ပရိဟာယန္တိ။ ပညာ ပန ကိမတ္ထိယာ (မ. နိ. ၁.၄၅၁)? “ပညဝတော, ဘိက္ခဝေ, အရိယသာဝကဿ တဒန္ဝယာ သဒ္ဓာ သဏ္ဌာတိ, တဒန္ဝယံ ဝီရိယံ သဏ္ဌာတိ, တဒန္ဝယာ သတိ သဏ္ဌာတိ, တဒန္ဝယော သမာဓိ သဏ္ဌာတီ”တိ (သံ. နိ. ၅.၅၁၅) ဧဝမာဒီနိ ပနေတ္ထ သုတ္တာနိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာနိ။ ဣတိ လောကုတ္တရဓမ္မံ ပတွာ ပညာ ဇေဋ္ဌကာ ဟောတိ ပညာ ခုရာ ပညာ ပုဗ္ဗင်္ဂမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အယံ ပန လောကိယဒေသနာ။ တသ္မာ စိတ္တံ ခုရံ ကတွာ ဒေသေန္တော “စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ”တိ အာဟ။

သောမနဿသဟဂတ န္တိ သာတမဓုရဝေဒယိတသင်္ခာတေန သောမနဿေန သဟ ဧကုပ္ပာဒာဒိဘာဝံ ဂတံ။ အယံ ပန **‘သဟဂတ’**-သဒ္ဒော တဗ္ဘာဝေ ဝေါကိဏ္ဏေ နိဿယေ အာရမ္မဏေ သံသဋ္ဌေတိ ဣမေသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ တတ္ထ “ယာယံ တဏှာ ပောနောဗ္ဘဝိကာ နန္ဒိရာဂသဟဂတာ”တိ (ဝိဘ. ၂၀၃) တဗ္ဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော; နန္ဒိရာဂဘူတာတိ အတ္ထော။ “ယာ, ဘိက္ခဝေ, ဝီမံသာ ကောသဇ္ဇသဟဂတာ ကောသဇ္ဇသမ္ပယုတ္တာ”တိ (သံ. နိ. ၅.၈၃၂) ဝေါကိဏ္ဏေ ဝေဒိတဗ္ဗော; အန္တရန္တရာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနေန ကောသဇ္ဇေန ဝေါကိဏ္ဏာတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ “အဋ္ဌိကသညာသဟဂတံ သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတီ”တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၈) နိဿယေ ဝေဒိတဗ္ဗော; အဋ္ဌိကသညံ နိဿာယ အဋ္ဌိကသညံ ဘာဝေတွာ ပဋိလဒ္ဓန္တိ အတ္ထော။ “လာဘီ ဟောတိ ရူပသဟဂတာနံ ဝါ သမာပတ္တီနံ အရူပသဟဂတာနံ ဝါ”တိ (ပု. ပ. ၃-၅) အာရမ္မဏေ; ဝေဒိတဗ္ဗော ရူပာရူပာရမ္မဏာနန္တိ အတ္ထော။ “ဣဒံ သုခံ ဣမာယ ပီတိယာ သဟဂတံ ဟောတိ သဟဇာတံ သံသဋ္ဌံ သမ္ပယုတ္တ”န္တိ (ဝိဘ. ၅၇၈) သံသဋ္ဌေ။ ဣမသ္မိံပိ ပဒေ အယမေဝတ္ထော အဓိပ္ပေတော။ သောမနဿသံသဋ္ဌဉှိ ဣဓ သောမနဿသဟဂတန္တိ ဝုတ္တံ။

‘သံသဋ္ဌ’-သဒ္ဒောပိ စေသ သဒိသေ အဝဿုတေ မိတ္တသန္ထဝေ သဟဇာတေတိ ဗဟူသု အတ္ထေသု ဒိဿတိ။ အယဉှိ “ကိသေ ထူလေ ဝိဝဇ္ဇေတွာ သံသဋ္ဌာ ယောဇိတာ ဟယာ”တိ (ဇာ. ၂.၂၂.၇၀) ဧတ္ထ သဒိသေ အာဂတော။ “သံသဋ္ဌာဝ တုမှေ အယျေ ဝိဟရထာ”တိ (ပါစိ. ၇၂၇) အဝဿုတေ။ “ဂိဟိ သံသဋ္ဌော ဝိဟရတီ”တိ (သံ. နိ. ၃.၃) မိတ္တသန္ထဝေ။ “ဣဒံ သုခံ ဣမာယ ပီတိယာ သဟဂတံ ဟောတိ သဟဇာတံ သံသဋ္ဌံ သမ္ပယုတ္တ”န္တိ သဟဇာတေ။ ဣဓာပိ သဟဇာတေ အဓိပ္ပေတော။ တတ္ထ ‘သဟဂတံ’ အသဟဇာတံ အသံသဋ္ဌံ အသမ္ပယုတ္တံ နာမ နတ္ထိ။ သဟဇာတံ ပန သံသဋ္ဌံ သမ္ပယုတ္တံ ဟောတိပိ, န ဟောတိပိ ။ ရူပာရူပဓမ္မေသု ဟိ ဧကတော ဇာတေသု ရူပံ အရူပေန သဟဇာတံ ဟောတိ, န သံသဋ္ဌံ, န သမ္ပယုတ္တံ; တထာ အရူပံ ရူပေန; ရူပဉ္စ ရူပေန; အရူပံ ပန အရူပေန သဒ္ဓိံ နိယမတော ဝ သဟဂတံ သဟဇာတံ သံသဋ္ဌံ သမ္ပယုတ္တမေဝ ဟောတီတိ။ တံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ ‘သောမနဿသဟဂတ’န္တိ။

ဉာဏသမ္ပယုတ္တ န္တိ ဉာဏေန သမ္ပယုတ္တံ, သမံ ဧကုပ္ပာဒာဒိပ္ပကာရေဟိ ယုတ္တန္တိ အတ္ထော။ ယံ ပနေတ္ထ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ တံ မာတိကာဝဏ္ဏနာယ ဝေဒနာတ္တိကေ ဝုတ္တနယမေဝ။ တသ္မာ ဧကုပ္ပာဒာ ဧကနိရောဓာ ဧကဝတ္ထုကာ ဧကာရမ္မဏာတိ ဣမိနာ လက္ခဏေနေတံ သမ္ပယုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဥက္ကဋ္ဌနိဒ္ဒေသော စေသ။ အရူပေ ပန ဝိနာပိ ဧကဝတ္ထုကဘာဝံ သမ္ပယောဂေ လဗ္ဘတိ။

ဧတ္တာဝတာ ကိံ ကထိတံ? ကာမာဝစရကုသလေသု သောမနဿသဟဂတံ တိဟေတုကံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခာရိကံ မဟာစိတ္တံ ကထိတံ။ “ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ”တိ ဟိ အနိယမိတပုစ္ဆာယ စတုဘူမကကုသလံ ဂဟိတံ။ ‘ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ’တိ ဝစနေန ပန တေဘူမကံ ကုသလံ ပရိစ္စဇိတွာ, အဋ္ဌဝိဓံ ကာမာဝစရကုသလမေဝ ဂဟိတံ။ ‘သောမနဿသဟဂတ’န္တိ ဝစနေန တတော စတုဗ္ဗိဓံ ဥပေက္ခာသဟဂတံ ပရိစ္စဇိတွာ စတုဗ္ဗိဓံ သောမနဿသဟဂတမေဝ ဂဟိတံ။ ‘ဉာဏသမ္ပယုတ္တ’န္တိ ဝစနေန တတော ဒုဝိဓံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ ပရိစ္စဇိတွာ ဒွေဝ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာနေဝ ဂဟိတာနိ။ အသင်္ခာရိကဘာဝေါ ပန အနာဘဋ္ဌတာယေဝ န ဂဟိတော။ ကိဉ္စာပိ န ဂဟိတော, ပရတော ပန ‘သသင်္ခာရေန’တိ ဝစနတော ဣဓ ‘အသင်္ခာရေန’တိ အဝုတ္တေပိ အသင်္ခာရိကဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ဟိ အာဒိတောဝ ဣဒံ မဟာစိတ္တံ ဘာဇေတွာ ဒဿေတုံ နိယမေတွာဝ ဣမံ ဒေသနံ အာရဘီတိ ဧဝမေတ္ထ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣအာနိ တမေဝ စိတ္တံ အာရမ္မဏတော ဒဿေတုံ **ရူပါရမ္မဏံ ဝ** တိအာဒိမာဟ။ ဘဂဝ ဟိ အရူပဓမ္မံ ဒဿေန္တော ဝတ္ထုနာ ဝ ဒဿေတိ, အာရမ္မဏေန ဝ, ဝတ္ထာရမ္မဏေဟိ ဝ, သရသဘာဝေန ဝ။ “စက္ခုသမ္ဖဿော။ပေ.။ မနောသမ္ဖဿော; စက္ခုသမ္ဖဿဇာ ဝေဒနာ။ပေ.။ မနောသမ္ဖဿဇာ ဝေဒနာ; စက္ခုဝိညာဏံ။ပေ.။ မနောဝိညာဏ”န္တိ တိအာဒီသု ဟိ ဝတ္ထုနာ အရူပဓမ္မာ ဒဿိတာ။ “ရူပသညာ။ပေ.။ ဓမ္မသညာ, ရူပသဉ္စေတနာ။ပေ.။ ဓမ္မသဉ္စေတနာ”တိ အာဒီသု အာရမ္မဏေန။ “စက္ခုဉ္စ ပဋိစ္စ ရူပေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ, တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော။ပေ.။ မနဉ္စ ပဋိစ္စ ဓမ္မေ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏံ, တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော”တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၄.၆၀) ဝတ္ထာရမ္မဏေဟိ။ “အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ , ဘိက္ခဝေ, သင်္ခါရာ, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏ”န္တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၂.၁) သရသဘာဝေန အရူပဓမ္မာ ဒဿိတာ။ ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ အာရမ္မဏေန ဒဿေန္တော ‘ရူပါရမ္မဏံ’ ဝါတိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ စတုသမုဋ္ဌာနံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ ရူပမေဝ **ရူပါရမ္မဏံ** ။ ဒွိသမုဋ္ဌာနော အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နော သဒ္ဒောဝ **သဒ္ဒါရမ္မဏံ** ။ စတုသမုဋ္ဌာနော အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နော ဂန္ဓောဝ **ဂန္ဓာရမ္မဏံ** ။ စတုသမုဋ္ဌာနော အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နော ရသောဝ **ရသာရမ္မဏံ** ။ စတုသမုဋ္ဌာနံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗမေဝ **ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ**။ ဧကသမုဋ္ဌာနာ ဒွိသမုဋ္ဌာနာ တိသမုဋ္ဌာနာ စတုသမုဋ္ဌာနာ နကုတောစိသမုဋ္ဌာနာ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာ စိတ္တစေတသိကာ, တထာ နဝတ္တဗ္ဗာ စ, ဝုတ္တာဝသေသာ စိတ္တဂောစရသင်္ခါတာ ဓမ္မာယေဝ **ဓမ္မာရမ္မဏံ**။ ယေ ပန အနာပာထဂတာ ရူပါဒယောပိ ဓမ္မာရမ္မဏမိစ္စေဝ ဝဒန္တိ တေ ဣမိနာ သုတ္တေန ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> “ဣမေသံ ခေါ, အာဝုသော, ပဉ္စန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ နာနာဝိသယာနံ နာနာဂေါစရာနံ န အညမညဿ ဂေါစရဝိသယံ ပစ္စနုဘောန္တာနံ မနော ပဋိသရဏံ မနော စေသံ ဂေါစရဝိသယံ ပစ္စနုဘောတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၅၅)။

ဧတေသဉ္ဟိ ရူပါရမ္မဏာဒီနိ ဂေါစရဝိသယော နာမ။ တာနိ မနေန ပစ္စနုဘဝိယမာနာနိပိ ရူပါရမ္မဏာဒီနိယေဝါတိ အယမေတ္ထ သိဒ္ဓန္တော ဟောတိ။ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏာဒီနဉ္စ ရူပါဒိအာရမ္မဏတ္တာပိ အယမေတ္ထ သိဒ္ဓန္တောယေဝ ဟောတိ။ အနာပာထဂတာနေဝ ဟိ ရူပါရမ္မဏာဒီနိ ဒိဗ္ဗစက္ခုအာဒီနံ အာရမ္မဏာနိ, န စ တာနိ ဓမ္မာရမ္မဏာနိ ဘဝန္တီတိ ဝုတ္တနယေနေဝ အာရမ္မဏဝဝတ္ထာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ ဧကေကံ အာရမ္မဏံ ဒွီသု ဒွီသု ဒွါရေသု အာပာထမာဂစ္ဆတိ။ ရူပါရမ္မဏဉ္ဟိ စက္ခုပသာဒံ ဃဋ္ဋေတွာ တင်္ခဏညေဝ မနောဒွါရေ အာပာထမာဂစ္ဆတိ; ဘဝင်္ဂစလနဿ ပစ္စယော ဟောတီတိ အတ္ထော။ သဒ္ဒဂန္ဓရသ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယထာ ဟိ သကုဏော အာကာသေနာဂန္တွာ ရုက္ခဂ္ဂေ နိလီယမာနောဝ ရုက္ခသာခဉ္စ ဃဋ္ဋေတိ, ဆာယာ စဿ ပထဝိယံ ပဋိဟညတိ သာခါဃဋ္ဋနဆာယာဖရဏာနိ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဧကက္ခဏေယေဝ ဘဝန္တိ, ဧဝံ ပစ္စုပ္ပန္နရူပါဒီနံ စက္ခုပသာဒါဒိဃဋ္ဋနဉ္စ ဘဝင်္ဂစလနသမတ္ထတာယ မနောဒွါရေ အာပာထဂမနဉ္စ အပုဗ္ဗံ အစရိမံ ဧကက္ခဏေယေဝ ဟောတိ။ တတော ဘဝင်္ဂံ ဝိစ္ဆိန္ဒိတွာ စက္ခုဒွါရာဒီသု ဥပ္ပန္နာနံ အာဝဇ္ဇနာဒီနံ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနပရိယောသာနာနံ အနန္တရာ တေသံ အာရမ္မဏာနံ အညတရသ္မိံ ဣဒံ မဟာစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

သုဒ္ဓမနောဒွါရေ ပန ပသာဒဃဋ္ဋနကိစ္စံ နတ္ထိ။ ပကတိယာ ဒိဋ္ဌသုတဃာယိတသာယိတဖုဋ္ဌဝသေနေဝ တာနိ အာရမ္မဏာနိ အာပာထမာဂစ္ဆန္တိ။ ကထံ? ဣဓေကစ္စော ကတသုဓာကမ္မံ ဟရိတာလမနောသိလာဒိဝဏ္ဏဝိစိတ္တံ ပဂ္ဂဟိတနာနပ္ပကာရဓဇပဋာကံ မာလာဒာမဝိနဒ္ဓံ ဒီပမာလာပရိက္ခိတ္တံ အတိမနောရမာယ သိရိယာ ဝိရောစမာနံ အလင်္ကတပဋိယတ္တံ မဟာစေတိယံ ပဒက္ခိဏံ ကတွာ သောဠသသု ပာဒပိဋ္ဌိကာသု ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒိတွာ အဉ္ဇလိံ ပဂ္ဂယှ ဥလ္လောကေန္တော ဗုဒ္ဓါရမ္မဏံ ပီတိံ ဂဟေတွာ တိဋ္ဌတိ။ တဿ ဧဝံ စေတိယံ ပဿိတွာ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏံ ပီတိံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အပရဘာဂေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဂတဿ ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနေသု နိသိန္နဿ အာဝဇ္ဇမာနဿ အလင်္ကတပဋိယတ္တံ မဟာစေတိယံ စက္ခုဒွါရေ အာပာထမာဂတသဒိသမေဝ ဟောတိ, ပဒက္ခိဏံ ကတွာ စေတိယဝန္ဒနကာလော ဝိယ ဟောတိ။ ဧဝံ တာဝ ဒိဋ္ဌဝသေန ရူပါရမ္မဏံ အာပာထမာဂစ္ဆတိ။

မဓုရေန ပန သရေန ဓမ္မကထိကဿ ဝါ ဓမ္မံ ကထေန္တဿ, သရဘာဏကဿ ဝါ သရေန ဘဏန္တဿ သဒ္ဒံ သုတွာ အပရဘာဂေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ နိသီဒိတွာ အာဝဇ္ဇမာနဿ ဓမ္မကထာ ဝါ သရဘညံ ဝါ သောတဒွါရေ အာ

ဟာထမာဂတံ ဝိယ ဟောတိ, သာခုကာရံ ဒတွာ သုဏနကာလော ဝိယ ဟောတိ။ ဧဝံ သုတဝသေန သဒ္ဒာရမ္မဏံ အာဟာထမာဂစ္ဆတိ။

သုဂန္ဓံ ပန ဂန္ဓံ တ မာလံ တ လဘိတွာ အာသနေ တ ဧတိယေ တ ဂန္ဓာရမ္မဏေန ဇိတ္တေန ပူဇံ ကတွာ အပရဘာဂေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ နိသီဒိတွာ အာဝဇ္ဇမာနဿ တံ ဂန္ဓာရမ္မဏံ ဃာနဒွာရေ အာဟာထမာဂတံ ဝိယ ဟောတိ, ပူဇာကရဏကာလော ဝိယ ဟောတိ။ ဧဝံ ဃာယိတဝသေန ဂန္ဓာရမ္မဏံ အာဟာထမာဂစ္ဆတိ။

ပဏီတံ ပန ခာဒနီယံ တ ဘောဇနီယံ တ သဗ္ရဟ္မစာရီဟိ သဒ္ဓိံ သံဝိဘဇိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ အပရဘာဂေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ကုဒ္ရူသကာဒိဘောဇနံ လဘိတွာ ‘အသုကကာလေ ပဏီတံ ဘောဇနံ သဗ္ရဟ္မစာရီဟိ သဒ္ဓိံ သံဝိဘဇိတွာ ပရိဘုတ္တ’န္တိ အာဝဇ္ဇမာနဿ တံ ရသာရမ္မဏံ ဇိဝှာဒွာရေ အာဟာထမာဂတံ ဝိယ ဟောတိ, ပရိဘုဉ္ဇနကာလော ဝိယ ဟောတိ။ ဧဝံ သာယိတဝသေန ရသာရမ္မဏံ အာဟာထမာဂစ္ဆတိ။

မုဒုကံ ပန သုခသမ္ဖဿံ မဉ္စံ တ ပီဌံ တ အတ္ထရဏပာပုရဏံ တ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ အပရဘာဂေ ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဒုက္ခသေယျံ ကပ္ပေတွာ ‘အသုကကာလေ မေ မုဒုကံ မဉ္စပီဌံ အတ္ထရဏပာဝုရဏံ ပရိဘုတ္တ’န္တိ အာဝဇ္ဇမာနဿ တံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ ကာယဒွာရေ အာဟာထမာဂတံ ဝိယ ဟောတိ။ သုခသမ္ဖဿံ ဝေဒယိတကာလော ဝိယ ဟောတိ။ ဧဝံ ဖုဋ္ဌဝသေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ အာဟာထမာဂစ္ဆတိ။ ဧဝံ သုဒ္ဓမနောဒွာရေ ပသာဒဃဋ္ဋနကိစ္စံ နတ္ထိ။ ပကတိယာ ဒိဋ္ဌသုတဃာယိတသာယိတဖုဋ္ဌဝသေနေဝ တောနိ အာရမ္မဏာနိ အာဟာထမာဂစ္ဆန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ကြ္ကအာနိ ပကတိယာ ဒိဋ္ဌာဒီနံ ဝသေန အာဟာထဂမနေ အယမပရောပိ အဋ္ဌကထာမုတ္တကော နယော ဟောတိ။ ဒိဋ္ဌံ သုတံ ဥဘယသမ္ဗန္ဓန္တိ ကြ္ကမေ တာဝ ဒိဋ္ဌာဒယော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ **‘ဒိဋ္ဌံ’** နာမ ပဉ္စဒွာရဝသေန ဂဟိတပုဗ္ဗံ။ **‘သုတ’**န္တိ ပစ္စက္ခတော အဒိသွာ အနုဿဝဝသေန ဂဟိတာ ရူပာဒယော။ တေဟိ ဒွီဟိပိ သမ္ဗန္ဓံ **‘ဥဘယသမ္ဗန္ဓံ’** နာမ။ ကြ္ကတိ ကြ္ကမေသမ္ပိ ဒိဋ္ဌာဒီနံ ဝသေန တောနိ မနောဒွာရေ အာဟာထမာဂစ္ဆန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တတ္ထ ဒိဋ္ဌဝသေန တာဝ အာဟာထဂမနံ ဟေဋ္ဌာ ပဉ္စဟိ နယေဟိ ဝုတ္တမေဝ။

ဧကစ္စော ပန သုဏာတိ – ‘ဘဂဝတော ပုညာတိသယနိဗ္ဗတ္တံ ဧဝရူပံ နာမ ရူပံ, အတိမဓုရော သဒ္ဒော, ကိသ္မိဉ္စိ ပဒေသေ ကေသဉ္စိ ပုပ္ဖာနံ အတိမနုညော ဂန္ဓော, ကေသဉ္စိ ဖလာနံ အတိမဓုရော ရသော, ကေသဉ္စိ ပာဝုရဏာဒီနံ အတိသုခော သမ္ဖဿော’တိ။ တဿ, စက္ခုပသာဒါဒိဃဋ္ဋနံ ဝိနာ, သုတမတ္တာနေဝ တာနိ မနောဒွာရေ အာဟာထမာဂစ္ဆန္တိ။ အထဿ တံ စိတ္တံ တသ္မိံ ရူပေ တ သဒ္ဒေ တ ပသာဒဝသေန ဂန္ဓာဒီသု အရိယာနံ အတုကာမတာဝသေန အညေဟိ ဒိန္နေသု အနုမောဒနာဝသေန တ ပဝတ္တတိ။ ဧဝံ သုတဝသေန တောနိ မနောဒွာရေ အာဟာထမာဂစ္ဆန္တိ။

အပရေန ပန ယထာဝုတ္တာနိ ရူပါဒီနိ ဒိဋ္ဌာနိ တ သုတာနိ တ ဟောန္တိ။ တဿ ‘ဤဒိသံ ရူပံ အာယတိံ ဥပ္ပဇ္ဇနကဗုဒ္ဓဿာပိ ဘဝိဿတီ’တိအာဒိနာ နယေန စက္ခုပသာဒါဒိဃဋ္ဋနံ ဝိနာ ဒိဋ္ဌသုတသမ္ဗန္ဓေနေဝ တာနိ မနောဒွာရေ အာဟာထမာဂစ္ဆန္တိ။ အထဿ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ တေသု အညတရာရမ္မဏံ ကြ္ကဒံ မဟာစိတ္တံ ပဝတ္တတိ။ ဧဝံ ဥဘယသမ္ဗန္ဓဝသေန တောနိ မနောဒွာရေ အာဟာထမာဂစ္ဆန္တိ။

ကြ္ကဒမ္ပိ စ မုခမတ္တမေဝ။ သဒ္ဓါရုစိအာကာရပရိဝိတက္ကဒိဋ္ဌိနိဇ္ဈာနက္ခန္တိအာဒီနံ ပန ဝသေန ဝိတ္ထာရတော ဧတေသံ မနောဒွာရေ အာဟာထဂမနံ ဝေဒိတဗ္ဗမေဝ။ ယသ္မာ ပန ဧဝံ အာဟာထံ အာဂစ္ဆန္တာနိ ဘူတာနိပိ ဟောန္တိ အဘူတာနိပိ, တသ္မာ အယံ နယော အဋ္ဌကထာယံ န ဂဟိတော။ ဧဝံ ဧကေကာရမ္မဏံ ဇဝနံ ဒွိသု ဒွိသု ဒွာရေသု ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ရူပာရမ္မဏာဉှိ ဇဝနံ စက္ခုဒွာရေပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဒွာရေပိ။ သဒ္ဒာဒိအာရမ္မဏေသုပိ ဧသေဝ နယော။

တတ္ထ မနောဒွာရေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ရူပာရမ္မဏံ ဇဝနံ အနမယံ သီလမယံ ဘာဝနာမယန္တိ တိဝိဓံ ဟောတိ ။ တေသု ဧကေကံ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ မနောကမ္မန္တိ တိဝိဓမေဝ ဟောတိ။ သဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗဓမ္မာရမ္မဏေသုပိ ဧသေဝ နယော။

တတ္ထ ရူပံ တာဝ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဧတံ မဟာကုသလစိတ္တံ နီလပီတလောဟိတောဒာတဝဏ္ဏေသု ပုပ္ဖဝတ္ထဓာတုသု အညတရံ သုဘနိမိတ္တသင်္ခါတံ ကဉ္စိ ကန္တံ မနာပံ ရဇနီယံ ဝဏ္ဏံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ နနု စေတံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏံ လောဘဿ ဝတ္ထု? ကထံ ဧတံ စိတ္တံ ကုသလံ နာမ ဇာတန္တိ? နိယမိတဝသေန ပရိဏာမိတဝသေန သမုဒာစာရဝသေန အာဘုဇိတဝသေနာတိ။ ယဿ ဟိ 'ကုသလမေဝ မယာ ကတ္တဗ္ဗ'န္တိ ကုသလကရဏေ စိတ္တံ နိယမိတံ ဟောတိ, အကုသလပ္ပဝတ္တိတော နိဝတ္တေတွာ ကုသလကရဏေယေဝ ပရိဏာမိတံ, အဘိဏှကရဏေန ကုသလသမုဒာစာရေနေဝ သမုဒာစရိတံ, ပတိရူပဒေသဝါသသပ္ပုရိသူပနိဿယသဒ္ဓမ္မဿဝနပုဗ္ဗေကတပုညတာဒီဟိ စ ဥပနိဿယေဟိ ယောနိသော စ အာဘောဂေ ပဝတ္တတိ, တဿ ဣမိနာ နိယမိတဝသေန ပရိဏာမိတဝသေန သမုဒာစာရဝသေန အာဘုဇိတဝသေန စ ကုသလံ နာမ ဇာတံ ဟောတိ။

အာရမ္မဏဝသေန ပနေတ္ထ သောမနဿသဟဂတတာဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣဋ္ဌာရမ္မဏသ္မိဉှိ ဥပ္ပန္နတ္တာ ဧတံ သောမနဿသဟဂတံ ဇာတံ။ သဒ္ဓါဗဟုလတာဒီနိပေတ္ထ ကာရဏာနိယေဝ။ အဿဒ္ဓါနဉှိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌီနဉ္စ ဧကန္တဣဋ္ဌာရမ္မဏဘူတံ တထာဂတရူပမ္ပိ ဒိသွာ သောမနဿံ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ ယေ စ ကုသလပ္ပဝတ္တိယံ အာနိသံသံ န ပဿန္တိ တေသံ ပရေဟိ ဥဿာဟိတာနံ ကုသလံ ကရောန္တာနမ္ပိ သောမနဿံ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မာ သဒ္ဓါဗဟုလတာ ဝိသုဒ္ဓဒိဋ္ဌိတာ အာနိသံသဒဿာဝိတာတိ။ ဧဝမ္ပေတ္ထ သောမနဿသဟဂတတာဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ အပိစ ဧကာဒသဓမ္မာ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပါဒါယ သံဝတ္တန္တိ – ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ဓမ္မာနုဿတိ သင်္ဃာနုဿတိ သီလာနုဿတိ စာဂါနုဿတိ ဒေဝတာနုဿတိ ဥပသမာနုဿတိ လူခပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနတာ သိနိဒ္ဓပုဂ္ဂလသေဝနတာ ပသာဒနီယသုတ္တန္တပစ္စဝေက္ခဏတာ တဒဓိမုတ္တတာတိ ။ ဣမေဟိပိ ကာရဏေဟေတ္ထ သောမနဿသဟဂတတာဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမေသံ ပန ဝိတ္ထာရော **ဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၆၇ ဗောဇ္ဈင်္ဂပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ, ၄၆၈-၄၆၉) အာဝိ ဘဝိဿတိ။

ကမ္မတော, ဥပပတ္တိတော, ဣန္ဒြိယပရိပါကတော, ကိလေသဒူရီဘာဝတောတိ ဣမေဟိ ပနေတ္ထ ကာရဏေဟိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယော ဟိ ပရေသံ ဓမ္မံ ဒေသေတိ အနဝဇ္ဇာနိ သိပ္ပာယတနကမ္မာယတနဝိဇ္ဇာဋ္ဌာနာနိ သိက္ခာပေတိ ဓမ္မကထိကံ သက္ကာရံ ကတွာ ဓမ္မံ ကထာပေတိ, 'အာယတိံ ပညဝါ ဘဝိဿာမီ'တိ ပတ္ထနံ ပဋ္ဌပေတွာ နာနပ္ပကာရံ အန္နံ ဒေတိ, တဿ ဧဝရူပံ ကမ္မံ ဥပနိဿာယ ကုသလံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အဗျာပဇ္ဇေ လောကေ ဥပ္ပန္နဿ တပိ "တဿ တတ္ထ သုခိနော ဓမ္မပဒါ ပိလဝန္တိ။ ဒန္ဓော, ဘိက္ခဝေ, သတုပ္ပါဒေါ, အထ သော သတ္တော ခိပ္ပံယေဝ ဝိသေသဂါမီ ဟောတီ"တိ (အ. နိ. ၄.၁၉၁) ဣမိနာ နယေန ဥပပတ္တိံ နိဿာယပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ကုသလံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တထာ ဣန္ဒြိယပရိပါကံ ဥပဂတာနံ ပညာဒသကပ္ပတ္တာနံ ဣန္ဒြိယပရိပါကံ နိဿာယပိ ကုသလံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယေဟိ ပန ကိလေသာ ဝိက္ခမ္ဘိတာ တေသံ ကိလေသဒူရီဘာဝံ နိဿာယပိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ကုသလံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

"ယောဂါ ဝေ ဇာယတီ ဘူရိ, အယောဂါ ဘူရိသင်္ခယော"တိ (ဓ. ပ. ၂၈၂)။

ဧဝံ ကမ္မတော ဥပပတ္တိတော ဣန္ဒြိယပရိပါကတော ကိလေသဒူရီဘာဝတောတိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပိစ သတ္တ ဓမ္မာ ဓမ္မဝိစယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂဿ ဥပ္ပါဒါယ သံဝတ္တန္တိ – ပရိပုစ္ဆကတာ, ဝတ္ထုဝိသဒကိရိယာ, ဣန္ဒြိယသမတ္တပဋိပါဒနာ, ဒုပ္ပညပုဂ္ဂလပရိဝဇ္ဇနာ, ပညဝန္တပုဂ္ဂလသေဝနာ, ဂမ္ဘီရဉာဏစရိယပစ္စဝေက္ခဏာ, တဒဓိမုတ္တတာတိ။ ဣမေဟိပိ ကာရဏေဟိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမေသံ ပန ဝိတ္ထာရော **ဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၆၇ ဗောဇ္ဈင်္ဂပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ) အာဝိ ဘဝိဿတိ။

ဧဝံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ဟုတွာ ဥပ္ပန္နဉ္စေတံ အသင်္ခါရေန အပ္ပယောဂေန အနုဟာယစိန္တနာယ ဥပ္ပန္နတ္တာ အသင်္ခါရံ နာမ ဇာတံ။ တယိဒံ ရဇနီယဝဏ္ဏာရမ္မဏံ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမေဝ တိဝိဓေန နိယမေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ – ဒါနမယံ ဝါ ဟောတိ, သီလမယံ ဝါ, ဘာဝနာမယံ ဝါ။

ကထံ? ယဒါ ဟိ နီလပီတလောဟိတောဒါတေသု ပုပ္ဖာဒီသု အညတရံ လဘိတွာ ဝဏ္ဏဝသေန အာဘုဇိတွာ ‘ဝဏ္ဏဒါနံ မယှ’န္တိ ဗုဒ္ဓရတနာဒီနိ ပူဇေတိ, တဒါ ဒါနမယံ ဟောတိ။ တတ္ရိဒံ ဝတ္ထု – ဘဏ္ဍာဂါရိကသင်္ဃမိတ္တော ကိရ ဧကံ သုဝဏ္ဏခစိတံ ဝတ္ထံ လဘိတွာ ဣဒမ္ပိ ဝတ္ထံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓောပိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော, သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏံ ဝတ္ထံ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏဿေဝ အနုစ္ဆဝိကံ, အမှာကဉ္စ ဝဏ္ဏဒါနံ ဘဝိဿတီတိ မဟာစေတိယေ အာရောပေသိ။ ဧဝရူပေ ကာလေ ဒါနမယံ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယဒါ ပန တထာရူပမေဝ ဒေယျဓမ္မံ လဘိတွာ ‘မယှံ ကုလဝံသော, ကုလတန္တိ ကုလပ္ပဝေဏီ ဧသော, ကုလဝတ္တံ ဧတ’န္တိ ဗုဒ္ဓရတနာဒီနိ ပူဇေတိ တဒါ သီလမယံ ဟောတိ။ ယဒါ ပန တာဒိသေနေဝ ဝတ္ထုနာ ရတနတ္တယဿ ပူဇံ ကတွာ ‘အယံ ဝဏ္ဏော ခယံ ဂစ္ဆိဿတိ, ဝယံ ဂစ္ဆိဿတီ’တိ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတိ, တဒါ ဘာဝနာမယံ ဟောတိ။

အနမယံ ပန ဟုတွာ ဝတ္တမာနမ္ပိ ယဒါ တီဏိ ရတနာနိ သဟတ္ထေန ပူဇေန္တဿ ပဝတ္တတိ, တဒါ ကာယကမ္မံ ဟောတိ။ ယဒါ တီဏိ ရတနာနိ ပူဇေန္တော ပုတ္တဒါရဒါသကမ္မကရပောရိသာဒယောပိ အာဏာပေတွာ ပူဇာပေတိ တဒါ ဝစီကမ္မံ ဟောတိ။ ယဒါ တဒေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဝိဇ္ဇမာနကဝတ္ထုံ အာရဗ္ဘ ဝဏ္ဏဒါနံ ဒဿာမီတိ စိန္တေတိ တဒါ မနောကမ္မံ ဟောတိ။ ဝိနယပရိယာယံ ပတွာ ဟိ ‘ဒဿာမိ ကရိဿာမီ’တိ ဝါစာ ဘိန္နာ ဟောတီတိ (ပာရာ. ၆၅၉) ဣမိနာ လက္ခဏေန ဒါနံ နာမ ဟောတိ။ အဘိဓမ္မပရိယာယံ ပတွာ ပန ဝိဇ္ဇမာနကဝတ္ထုံ အာရဗ္ဘ ‘ဒဿာမီ’တိ မနသာ စိန္တိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ကုသလံ ဟောတိ။ အပရဘာဂေ ကာယေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ ကတ္တဗ္ဗံ ကရိဿတီတိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ဒါနမယံ ကာယဝစီမနောကမ္မဝသေနေဝ တိဝိဓံ ဟောတိ။

ယဒါ ပန တံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဝတ္ထုံ လဘိတွာ ကုလဝံသာဒိဝသေန သဟတ္ထာ ရတနတ္တယံ ပူဇေတိ တဒါ သီလမယံ ကာယကမ္မံ ဟောတိ။ ယဒါ ကုလဝံသာဒိဝသေနေဝ ပုတ္တဒါရာဒယော အာဏာပေတွာ ပူဇာပေတိ တဒါ ဝစီကမ္မံ ဟောတိ။ ယဒါ ‘မယှံ ကုလဝံသော, ကုလတန္တိ ကုလပ္ပဝေဏီ ဧသော, ကုလဝတ္တမေတ’န္တိ ဝိဇ္ဇမာနကဝတ္ထုံ အာရဗ္ဘ ‘ဝဏ္ဏဒါနံ ဒဿာမီ’တိ စိန္တေတိ တဒါ မနောကမ္မံ ဟောတိ။ ဧဝံ သီလမယံ ကာယဝစီမနောကမ္မဝသေန တိဝိဓံ ဟောတိ။

ယဒါ ပန တံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဝတ္ထုံ လဘိတွာ တီဏိ ရတနာနိ ပူဇေတွာ စင်္ကမန္တော ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတိ တဒါ ဘာဝနာမယံ ကာယကမ္မံ ဟောတိ။ ဝါစာယ သမ္မသနံ ပဋ္ဌပေန္တဿ ဝစီကမ္မံ ဟောတိ, ကာယင်္ဂဝါစင်္ဂါနိ အစောပေတွာ မနသာဝ သမ္မသနံ ပဋ္ဌပေန္တဿ မနောကမ္မံ ဟောတိ။ ဧဝံ ဘာဝနာမယံ ကာယဝစီမနောကမ္မဝသေန တိဝိဓံ ဟောတိ။ ဧဝမေတံ ရူပါရမ္မဏံ ကုသလံ တိဝိဓပုညကိရိယဝတ္ထုဝသေန နဝဟိ ကမ္မဒွါရေဟိ ဘာဇေတွာ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။ သဒ္ဒါရမ္မဏာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဘေရိသဒ္ဒါဒီသု ဟိ ရဇနီယသဒ္ဒံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ တီဟိ နိယမေဟိ တံ ကုသလံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတ္ထ သဒ္ဒံ ကန္ဒမူလံ ဝိယ ဥပ္ပာဋေတွာ နီလုပ္ပလဟတ္ထကံ ဝိယ စ ဟတ္ထေ ဌပေတွာ ဒါတုံ နာမ န သက္ကာ, သဝတ္ထုကံ ပန ကတွာ ဒေန္တော သဒ္ဒဒါနံ ဒေတိ နာမ။ တသ္မာ ယဒါ ‘သဒ္ဒဒါနံ ဒဿာမီ’တိ ဘေရိမုဒိင်္ဂါဒီသု အညတရတူရိယေန တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဥပဟာရံ ကရောတိ, ‘သဒ္ဒဒါနံ မေ’တိ ဘေရိအာဒီနိ ဌပါပေတိ, ဓမ္မကထိကဘိက္ခူနံ သရဘေသဇ္ဇတေလဖာဏိတာဒီနိ ဒေတိ, ဓမ္မဿဝနံ ဃောသေတိ, သရဘညံ ဘဏတိ, ဓမ္မကထံ ကထေတိ, ဥပနိသိန္နကကထံ အနုမောဒနကထံ ကရောတိ, တဒါ ဒါနမယံယေဝ ဟောတိ။ ယဒါ တဒေဝ ဝိဓာနံ ကုလဝံသာဒိဝသေန ဝတ္တဝသေန ကရောတိ တဒါ သီလမယံ ဟောတိ။ ယဒါ သဗ္ဗမ္ပေတံ ကတွာ အယံ ဧတ္တကော သဒ္ဒေါ ဗြဟ္မလောကပ္ပမာဏောပိ ဟုတွာ ‘ခယံ ဂမိဿတိ, ဝယံ ဂမိဿတီ’တိ သမ္မသနံ ပဋ္ဌပေတိ တဒါ ဘာဝနာမယံ ဟောတိ။

တတ္ထ ဒါနမယံ တာဝ ယဒါ ဘေရိအာဒီနိ ဂဟေတွာ သဟတ္ထာ ဥပဟာရံ ကရောတိ, နိစ္စုပဟာရတ္ထာယ ဌပေန္တောပိ သဟတ္ထာ ဌပေတိ, ‘သဒ္ဒဒါနံ မေ’တိ ဓမ္မဿဝနံ ဃောသေတုံ ဂစ္ဆတိ, ဓမ္မကထံ သရဘညံ ကာတုံ ဝါ ဂစ္ဆတိ, တဒါ ကာယကမ္မံ ဟောတိ။ ယဒါ ‘ဂစ္ဆထ, တာတာ, အမှာကံ သဒ္ဒဒါနံ တိဏ္ဏံ ရတနာနံ ဥပဟာရံ ကရောထာ’တိ အာဏာပေတိ, ‘သဒ္ဒဒါနံ မေ’တိ စေတိယင်္ဂဏေသု ‘ဣမံ ဘေရိံ, ဣမံ မုဒိင်္ဂံ ဌပေထာ’တိ အာဏာပေတိ, သယမေဝ ဓမ္မဿဝနံ ဃောသေတိ, ဓမ္မကထံ ကထေတိ, သရဘညံ ဘဏတိ, တဒါ ဝစီကမ္မံ ဟောတိ။ ယဒါ ကာယင်္ဂဝါစင်္ဂါနိ အစောပေတွာ ‘သဒ္ဒဒါနံ ဒဿာမီ’တိ ဝိဇ္ဇမာနကဝတ္ထုံ မနသာ ပရိစ္စဇတိ, တဒါ မနောကမ္မံ ဟောတိ။

သီလမယမ္ပိ ‘သဒ္ဒအနံ့ နာမ မယှ့ဟံ ကုလဝံသော ကုလတန္တိ ကုလပ္ပဝေဏီ’တိ ဘေရိအာဒီဟိ သဟတ္တာ ဥပဟာရံ ကရောန္တသ္သ, ဘေရိအာဒီနိ သဟတ္တာ စေတိယင်္ဂဏာဒီသု ဌပေန္တသ္သ, ဓမ္မကထိကာနံ သရဘေသဇ္ဇံ သဟတ္ထာ ဒဒန္တသ္သ, ဝတ္တသီသေန ဓမ္မသဝနဃောသနဓမ္မကထာကထနသရဘညဘဏနတ္ထာယ စ ဂစ္ဆန္တသ္သ ကာယကမ္မံ ဟောတိ။ ‘သဒ္ဒအနံ့ နာမ အမှ့ဟာကံ ကုလဝံသော ကုလတန္တိ ကုလပ္ပဝေဏီ, ဂစ္ဆထ , တာတာ, ဗုဒ္ဓရတနာဒီနံ ဥပဟာရံ ကရောထာ’တိ အာဏာပေန္တသ္သ ကုလဝံသဝသေနေဝ အတ္တနာ ဓမ္မကထံ တ သရဘညံ တ ကရောန္တသ္သ စ ဝစီကမ္မံ ဟောတိ။ ‘သဒ္ဒအနံ့ နာမ မယှ့ဟံ ကုလဝံသော သဒ္ဒအနံ့ ဒဿာမီ’တိ ကာယင်္ဂတစင်္ဂါနိ အစောပေတ္ွာ မနသာဝ ဝိဇ္ဇမာနကဝတ္ထုံ ပရိစ္စဇန္တသ္သ မနောကမ္မံ ဟောတိ။

ဘာဝနာမယမ္ပိ ယအာ စင်္ကမန္တော သဒ္ဒေ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတိ တအာ ကာယကမ္မံ ဟောတိ။ ကာယင်္ဂံ ပန အစောပေတွာ တစာယ သမ္မသန္တဿ ဝစီကမ္မံ ဟောတိ။ ကာယင်္ဂတစင်္ဂံ အစောပေတွာ မနသာဝ သဒ္ဒာယတနံ သမ္မသန္တဿ မနောကမ္မံ ဟောတိ။ ဇဝံ သဒ္ဒာရမ္မဏမ္ပိ ကုသလံ တိဝိဓပုညကိရိယဝတ္ထုဝသေန နဝဟိ ကမ္မဒွါရေဟိ ဘာဇေတွာ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။

မူလဂန္ဓာဒီသုပိ ရဇနီယဂန္ဓံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ တီဟိ နိယမေဟေတံ ကုသလံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ယအာ မူလဂန္ဓာဒီသု ယံကိဉ္စိ ဂန္ဓံ လဘိတွာ ဂန္ဓဝသေန အာဘုဇိတွာ ‘ဂန္ဓအနံ့ မယှ့ဟ’န္တိ ဗုဒ္ဓရတနာဒီနိ ပူဇေတိ, တအာ အနမယံ ဟောတီတိ သဗ္ဗံ ဝဏ္ဏအနေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဇဝံ ဂန္ဓာရမ္မဏမ္ပိ ကုသလံ တိဝိဓပုညကိရိယဝတ္ထုဝသေန နဝဟိ ကမ္မဒွါရေဟိ ဘာဇေတွာ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။

မူလရသာဒီသု ပန ရဇနီယရသံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ တီဟိ နိယမေဟေတံ ကုသလံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တတ္ထ ယအာ မူလရသာဒီသု ယံကိဉ္စိ ရဇနီယံ ရသဝတ္ထုံ လဘိတွာ ရသဝသေန အာဘုဇိတွာ ‘ရသအနံ့ မယှ့ဟ’န္တိ ဒေတိ ပရိစ္စဇတိ, တအာ အနမယံ ဟောတီတိ သဗ္ဗံ ဝဏ္ဏအနေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သီလမယေ ပနေတ္ထ ‘သင်္ဃဿ အဒတွာ ပရိဘုဉ္ဇနံ နာမ အမှ့ဟာကံ န အာစိဏ္ဏ’န္တိ ဒွတဒသန္နံ ဘိက္ခုသဟဿာနံ အပေတွာ သာဒုရသံ ပရိဘုတ္တဿ ဒုဋ္ဌကာမဏိအဘယရညော ဝတ္ထုံ အာဒိံ ကတွာ မဟာအဋ္ဌကထာယံ ဝတ္ထူနိ အာဂတာနိ။ အယမေဝ ဝိသေသော။ ဇဝံ ရသာရမ္မဏမ္ပိ ကုသလံ တိဝိဓပုညကိရိယဝတ္ထုဝသေန နဝဟိ ကမ္မဒွါရေဟိ ဘာဇေတွာ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏေပိ ပထဝီဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတူတိ တီဏိ မဟာဘူတာနိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ နာမ။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဇေတေသံ ဝသေန ယောဇနံ အကတွာ မဉ္စပီဌာဒိဝသေန ကာတဗ္ဗာ။ ယအာ ဟိ မဉ္စပီဌာဒီသု ယံကိဉ္စိ ရဇနီယံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝတ္ထုံ လဘိတွာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝသေန အာဘုဇိတွာ ‘ဖောဋ္ဌဗ္ဗအနံ့ မယှ့ဟ’န္တိ ဒေတိ ပရိစ္စဇတိ, တအာ အနမယံ ဟောတီတိ သဗ္ဗံ ဝဏ္ဏအနေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဇဝံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏမ္ပိ ကုသလံ တိဝိဓပုညကိရိယဝတ္ထုဝသေန နဝဟိ ကမ္မဒွါရေဟိ ဘာဇေတွာ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။

ဓမ္မာရမ္မဏေ ဆ အဇ္ဈတ္တိကာနိ အာယတနာနိ, တီဏိ လက္ခဏာနိ, တယော အရူပိနော ခန္ဓာ, ပန္နရသ သုခုမရူပာနိ, နိဗ္ဗာနပညတ္တီတိ ဣမေ ဓမ္မာယတနေ ပရိယာပန္နာ စ, အပရိယာပန္နာ စ, ဓမ္မာ ဓမ္မာရမ္မဏံ နာမ။ ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ ဇေတေသံ ဝသေန ယောဇနံ အကတွာ ဩဇအနပာနအနဇီဝိတအနဝသေန ကာတဗ္ဗာ။ ဩဇာဒီသု ဟိ ရဇနီယံ ဓမ္မာရမ္မဏံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ တီဟိ နိယမေဟေတံ ကုသလံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

တတ္ထ ယအာ ‘ဩဇအနံ့ မယှ့ဟ’န္တိ သပ္ပိနဝနီတာဒီနိ ဒေတိ, ပာနအနန္တိ အဋ္ဌ ပာနာနိ ဒေတိ, ဇီဝိတအနန္တိ သလာကဘတ္တသင်္ဃဘတ္တာဒီနိ ဒေတိ, အဖာသုကာနံ ဘိက္ခူနံ ဘေသဇ္ဇံ ဒေတိ, ဝေဇ္ဇံ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိ, ဇာလံ ဖာလာပေတိ, ကုမိနံ ဝိဒ္ဓံသာပေတိ, သကုဏပဉ္စရံ ဝိဒ္ဓံသာပေတိ, ဗန္ဓနမောက္ခံ ကာရာပေတိ, မာဃာတဘေရိံ စရာပေတိ, အညာနိပိ ဇီဝိတပရိတ္တာဏတ္ထံ ဝေဠုဟာနိ ကမ္မာနိ ကရောတိ တအာ အနမယံ ဟောတိ။ ယအာ ပန ‘ဩဇအနပာနအနဇီဝိတအနာနိ မယှ့ဟံ ကုလဝံသော ကုလတန္တိ ကုလပ္ပဝေဏီ’တိ ဝတ္တသီသေန ဩဇအနာဒီနိ ပဝတ္တေတိ တအာ သီလမယံ ဟောတိ။ ယအာ ဓမ္မာရမ္မဏသ္မိံ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေတိ တအာ ဘာဝနာမယံ ဟောတိ။

အနမယံ ပန ဟုတ္တ ပဝတ္တမာနမ္ပိ ယအာ ဩဇအာနပာနအာနဇီဝိတအာနာနိ သဟတ္ထာ ဒေတိ, တအာ ကာယကမ္မံ ဟောတိ။ ယအာ ပုတ္တအာရာဒယော အာဏာပေတ္တ အာပေတိ, တအာ ဝစီကမ္မံ ဟောတိ။ ယအာ ကာယင်္ဂတစင်္ဂာနိ အစောပေတ္တ ဩဇအာနပာနအာနဇီဝိတအာနဝသေန ဝိဇ္ဇမာနကဝတ္ထုံ 'ဒဿာမီ'တိ မနသာ စိန္တေတိ, တအာ မနောကမ္မံ ဟောတိ။

ယအာ ပန ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဝိဇ္ဇမာနကဝတ္ထုံ ကုလဝံသာဒိဝသေန သဟတ္ထာ ဒေတိ, တအာ သီလမယံ ကာယကမ္မံ ဟောတိ။ ယအာ ကုလဝံသာဒိဝသေနေဝ ပုတ္တအာရာဒယော အာဏာပေတ္တ အာပေတိ, တအာ ဝစီကမ္မံ ဟောတိ။ ယအာ ကုလဝံသာဒိဝသေနေဝ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ဝိဇ္ဇမာနကဝတ္ထုံ 'ဒဿာမီ'တိ မနသာဝ စိန္တေတိ, တအာ မနောကမ္မံ ဟောတိ။

စင်္ကမိတ္တ ဓမ္မာရမ္မဏေ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေန္တဿ ပန ဘာဝနာမယံ ကာယကမ္မံ ဟောတိ။ ကာယင်္ဂံ အစောပေတ္တ တစာယ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေန္တဿ ဝစီကမ္မံ ဟောတိ။ ကာယင်္ဂတစင်္ဂာနိ အစောပေတ္တ မနသာဝ ဓမ္မာရမ္မဏေ ခယဝယံ ပဋ္ဌပေန္တဿ မနောကမ္မံ ဟောတိ။ ဧဝံ ဘာဝနာမယံ ကာယဝစီမနောကမ္မဝသေန တိဝိဓံ ဟောတိ။ ဧဝမေတံ ဓမ္မာရမ္မဏမ္ပိ ကုသလံ တိဝိဓပုညကိရိယဝတ္ထုဝသေန နဝဟိ ကမ္မဒွါရေဟိ ဘာဇေတ္တ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။

ဧဝမိဒံ စိတ္တံ နာနာဝတ္ထုသု နာနာရမ္မဏဝသေန ဒီပိတံ။ ဣဒံ ပန ဧကဝတ္ထုသ္မိမ္ပိ နာနာရမ္မဏဝသေန လဗ္ဘတိယေဝ။ ကထံ? စတူသု ဟိ ပစ္စယေသု စီဝရေ ဆ အာရမ္မဏာနိ လဗ္ဘန္တိ – နဝရတ္တဿ ဟိ စီဝရဿ ဝဏ္ဏော မနာပေ ဟောတိ ဒဿနီယော, ဣဒံ ဝဏ္ဏာရမ္မဏံ။ ပရိဘောဂကာလေ ပဋပဋသဒ္ဒံ ကရောတိ, ဣဒံ သဒ္ဒာရမ္မဏံ။ ယော တတ္ထ ကာဠကစ္ဆကာဒိဂန္ဓော, ဣဒံ ဂန္ဓာရမ္မဏံ။ ရသာရမ္မဏံ ပန ပရိဘောဂရသဝသေန ကထိတံ။ ယာ တတ္ထ သုခသမ္ဖဿတာ, ဣဒံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏံ။ စီဝရံ ပဋိစ္စ ဥပ္ပန္နာ သုခာ ဝေဒနာ, ဓမ္မာရမ္မဏံ။ ပိဏ္ဍပာတေ ရသာရမ္မဏံ နိပ္ပရိယာယေနေဝ လဗ္ဘတိ။ ဧဝံ စတူသု ပစ္စယေသု နာနာရမ္မဏဝသေန ယောဇနံ ကတ္တ အနမယာဒိဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣမဿ ပန စိတ္တဿ အာရမ္မဏမေဝ နိဗဒ္ဓံ, ဝိနာ အာရမ္မဏေန အနုပ္ပဇ္ဇနတော။ ဒွါရံ ပန အနိဗဒ္ဓံ။ ကသ္မာ? ကမ္မဿ အနိဗဒ္ဓတ္တာ။ ကမ္မသ္မိဉ္ဟိ အနိဗဒ္ဓေ ဒွါရမ္ပိ အနိဗဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။

ကာမာဝစရကုသလံ ဒွါရကထာ

ကာယကမ္မဒွါရကထာ

ဣမဿ ပနတ္ထဿ ပကာသနတ္ထံ ဣမသ္မိံ ဌာနေ **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** ဒွါရကထာ ကထိတာ။ တတ္ထ တီဏိ ကမ္မာနိ, တီဏိ ကမ္မဒွါရာနိ, ပဉ္စ ဝိညာဏာနိ, ပဉ္စ ဝိညာဏဒွါရာနိ, ဆ ဖဿာ, ဆ ဖဿဒွါရာနိ, အဋ္ဌ အသံဝရာ, အဋ္ဌ အသံဝရဒွါရာနိ, အဋ္ဌ သံဝရာ, အဋ္ဌ သံဝရဒွါရာနိ, ဒသ ကုသလကမ္မပထာ, ဒသ အကုသလကမ္မပထာတိ, ဣဒံ ဧတ္တကံ ဒွါရကထာယ မာတိကာဌပနံ နာမ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ တီဏိ ကမ္မာနိ ပဌမံ ဝုတ္တာနိ, တာနိ ပန ဌပေတ္တ အာဒိတော တာဝ တီဏိ ကမ္မဒွါရာနိ ဘာဇေတ္တ ဒဿိတာနိ။ ကတမာနိ တီဏိ? ကာယကမ္မဒွါရံ, ဝစီကမ္မဒွါရံ, မနောကမ္မဒွါရန္တိ။

တတ္ထ စတုဗ္ဗိဓော ကာယော – ဥပါဒိန္နကော, အာဟာရသမုဋ္ဌာနော, ဥတုသမုဋ္ဌာနော, စိတ္တသမုဋ္ဌာနောတိ။ တတ္ထ စက္ခာယတနာဒီနိ ဇီဝိတိန္ဒြိယပရိယန္တာနိ အဋ္ဌ ကမ္မသမုဋ္ဌာနရူပါနိပိ, ကမ္မသမုဋ္ဌာနာနေဝ စတဿော ဓာတုယော ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော ဩဇာတိ အဋ္ဌ ဥပါဒိန္နကကာယော နာမ။ တာနေဝ အဋ္ဌ အာဟာရဇာနိ အာဟာရသမုဋ္ဌာနိကကာယော နာမ။ အဋ္ဌ ဥတုဇာနိ ဥတုသမုဋ္ဌာနိကကာယော နာမ။ အဋ္ဌ စိတ္တဇာနိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနိကကာယော နာမ။

တေသု **ကာယကမ္မဒွါရ** န္တိ နေဝ ဥပါဒိန္နကကာယဿ နာမံ န ဣတရေသံ။ စိတ္တသမုဋ္ဌာနေသု ပန အဋ္ဌသု ရူပေသု ဧကော ဝိညတ္တိ အတ္ထိ, ဣဒံ ကာယကမ္မဒွါရံ နာမ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – ''ကတမံ တံ ရူပံ ကာယဝိညတ္တိ? ယာ ကုသလစိတ္တဿ ဝါ, အကုသလစိတ္တဿ ဝါ, အဗျာကတစိတ္တဿ ဝါ, အဘိက္ကမန္တဿ ဝါ ပဋိက္က

ကမန္တဿ တ, အာလောကေန္တဿ တ ဝိလောကေန္တဿ တ, သမိဉ္ဇေန္တဿ တ ပသာရေန္တဿ တ, ကာယဿ ထမ္ဘနာ သန္ထမ္ဘနာ သန္ထမ္ဘိတတ္တံ, ဝိညတ္တိ ဝိညာပနာ ဝိညာပိတတ္တံ, ဣဒံ တံ ရူပံ ကာယဝိညတ္တီ''တိ (ဓ. သ. ၇၂၀)။ 'အဘိက္ကမိဿာမိ ပဋိက္ကမိဿာမီ'တိ ဟိ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ တတ္ထ ယာ ပထဝီဓာတု အာပောဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတု တန္နိဿိတော ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော ဩဇာတိ ဣမေသံ အဋ္ဌန္နံ ရူပကလာပာနံ အဗ္ဘန္တရေ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဝါယောဓာတု, သာ အတ္တနာ သဟဇာတံ ရူပကာယံ သန္ထမ္ဘေတိ သန္ဓာရေတိ စာလေတိ အဘိက္ကမာပေတိ ပဋိက္ကမာပေတိ။

တတ္ထ ဧကာဝဇ္ဇနဝီထိယံ သတ္တသု ဇဝနေသု ပဌမစိတ္တသမုဋ္ဌိတာ ဝါယောဓာတု အတ္တနာ သဟဇာတံ ရူပကာယံ သန္ထမ္ဘေတုံ သန္ဓာရေတုံ သက္ကောတိ, အပရာပရံ ပန စာလေတုံ န သက္ကောတိ။ ဒုတိယာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ သတ္တမစိတ္တေန ပန သမုဋ္ဌိတာ ဝါယောဓာတု ဟေဋ္ဌာ ဆဟိ စိတ္တေဟိ သမုဋ္ဌိတံ ဝါယောဓာတုံ ဥပတ္ထမ္ဘနပစ္စယံ လဘိတွာ အတ္တနာ သဟဇာတံ ရူပကာယံ သန္ထမ္ဘေတုံ သန္ဓာရေတုံ စာလေတုံ အဘိက္ကမာပေတုံ ပဋိက္ကမာပေတုံ အာလောကာပေတုံ ဝိလောကာပေတုံ သမ္မိဉ္ဇာပေတုံ ပသာရာပေတုံ သက္ကောတိ။ တေန ဂမနံ နာမ ဇာယတိ, အာဂမနံ နာမ ဇာယတိ, ဂမနာဂမနံ နာမ ဇာယတိ။ 'ယောဇနံ ဂတော ဒသယောဇနံ ဂတော'တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇာပေတိ။

ယထာ ဟိ သတ္တဟိ ယုဂေဟိ အာကဍ္ဎိတဗ္ဗေ သကဋေ ပဌမယုဂေ ယုတ္တဂေါဏာ ယုဂံ တာဝ သန္ထမ္ဘေတုံ သန္ဓာရေတုံ သက္ကောန္တိ, စက္ကံ ပန နပ္ပဝတ္တေန္တိ; ဒုတိယာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော; သတ္တမယုဂေ ပန ဂေါဏော ယောဇေတွာ ယဒါ ဆေကော သာရထိ ဓုရေ နိသီဒိတွာ ယောတ္တာနိ အာဒါယ သဗ္ဗပုရိမတော ပဋ္ဌာယ ပတောဒလဋ္ဌိယာ ဂေါဏေ အာကောဋေတိ, တဒါ သဗ္ဗေဝ ဧကဗလာ ဟုတွာ ဓုရဉ္စ သန္ဓာရေန္တိ စက္ကာနိ စ ပဝတ္တေန္တိ။ 'သကဋံ ဂဟေတွာ ဒသယောဇနံ ဝီသတိယောဇနံ ဂတာ'တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပာဒေန္တိ – ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ ယော စိတ္တသမုဋ္ဌာနိကကာယော န သော ဝိညတ္တိ, စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ ပန ဝါယောဓာတုယာ သဟဇာတံ ရူပကာယံ သန္ထမ္ဘေတုံ သန္ဓာရေတုံ စာလေတုံ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သမတ္ထော ဧကော အာကာရဝိကာရော အတ္ထိ, အယံ ဝိညတ္တိ နာမ။ သာ အဋ္ဌ ရူပါနိ ဝိယ န စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ။ ယထာ ပန အနိစ္စာဒိဘေဒာနံ ဓမ္မာနံ ဇရာမရဏတ္တာ, ''ဇရာမရဏံ, ဘိက္ခဝေ, အနိစ္စံ သင်္ခတ''န္တိအာဒိ (သံ. နိ. ၂.၂၀) ဝုတ္တံ, ဧဝံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနံ ရူပါနံ ဝိညတ္တိတာယ သာပိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ နာမ ဟောတိ။

ဝိညာပနတ္တာ ပနေသာ ဝိညတ္တီတိ ဝုစ္စတိ။ ကိံ ဝိညာပေတီတိ? ဧကံ ကာယိကကရဏံ။ စက္ခုပထသ္မိဉှိ ဌိတော ဟတ္ထံ ဝါ ပါဒံ ဝါ ဥက္ခိပတိ, သီသံ ဝါ ဘမုကံ ဝါ စာလေတိ, အယံ ဟတ္ထာဒီနံ အာကာရော စက္ခုဝိညေယျော ဟောတိ။ ဝိညတ္တိ ပန န စက္ခုဝိညေယျာ မနောဝိညေယျာ ဧဝ။ စက္ခုနာ ဟိ ဟတ္ထဝိကာရာဒိဝသေန ဝိပ္ဖန္ဒမာနံ ဝဏ္ဏာရမ္မဏမေဝ ပဿတိ။ ဝိညတ္တိံ ပန မနောဒွါရိကစိတ္တေန စိန္တေတွာ 'ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ဧသ ကာရေတိ မညေ'တိ ဇာနာတိ။

ယထာ ဟိ အရညေ နိဒါဃသမယေ ဥဒကဋ္ဌာနေ မနုဿာ 'ဣမာယ သညာယ ဣဓ ဥဒကဿ အတ္ထိဘာဝံ ဇာနိဿန္တီ'တိ ရုက္ခဂ္ဂေ တာလပဏ္ဏာဒီနိ ဗန္ဓာပေန္တိ, သုရာပာနဒွါရေ ဓဇံ ဥဿာပေန္တိ, ဥစ္စံ ဝါ ပန ရုက္ခံ ဝါတော ပဟရိတွာ စာလေတိ, အန္တောဥဒကေ မစ္ဆေ စလန္တေ ဥပရိ ဗုဗ္ဗုဠကာနိ ဥဋ္ဌဟန္တိ, မဟောဃဿ ဂတမဂ္ဂပရိယန္တေ တိဏပဏ္ဏကသဋံ ဥဿာရိတံ ဟောတိ။ တတ္ထ တာလပဏ္ဏဓဇသာခာစလနဗုဗ္ဗုဠကတိဏပဏ္ဏကသဋေ ဒိသွာ ယထာ စက္ခုနာ အဒိဋ္ဌမ္ပိ 'ဧတ္ထ ဥဒကံ ဘဝိဿတိ, သုရာ ဘဝိဿတိ, အယံ ရုက္ခော ဝါတေန ပဟတော ဘဝိဿတိ, အန္တောဥဒကေ မစ္ဆော ဘဝိဿတိ, ဧတ္တကံ ဌာနံ အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဩဃော ဂတော ဘဝိဿတီ'တိ မနောဝိညာဏေန ဇာနာတိ, ဧဝမေဝ ဝိညတ္တိပိ န စက္ခုဝိညေယျာ မနောဝိညေယျာဝ။ စက္ခုနာ ဟိ ဟတ္ထဝိကာရာဒိဝသေန ဝိပ္ဖန္ဒမာနံ ဝဏ္ဏာရမ္မဏမေဝ ပဿတိ။ ဝိညတ္တိံ ပန မနောဒွါရိကစိတ္တေန စိန္တေတွာ 'ဣဒဉ္စိဒဉ္စ ဧသ ကာရေတိ မညေ'တိ ဇာနာတိ။

န ကေဝလဉ္စေသာ ဝိညာပနတောဝ ဝိညတ္တိ နာမ။ ဝိညေယျတောပိ ပန **ဝိညတ္တိ** ယေဝ နာမ။ အယဉှိ ပရေသံ အန္တမသော တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ ပာကဋာ ဟောတိ။ တတ္ထ တတ္ထ သန္နိပတိတာ ဟိ သောဏသိင်္ဂါလကာကဂေါ

ဏာဒယော ဒဏ္ဍံ တ လေဍ္ဍုံ တ ဂဟေတွာတ ပဟာရဏာကာရေ ဒဿိတေ 'အယံ နော ပဟာရိတုကာမော'တိ ဥတွာ ယေန တ တေန တ ပလာယန္တိ။ ဟာကာရကုဋ္ဌာဒိအန္တရိကဿ ပန ပရဿ အပာကဋ္ဌကာလောပိ အတ္ထိ။ ကိဥ္စာပိ တသ္မိံ ခဏေ အပာကဋ္ဌာ သမ္မုခီဘူတာနံ ပန ပာကဋ္ဌတ္တာ ဝိညတ္တိယေဝ နာမ ဟောတိ။

စိတ္တသမုဋ္ဌာနိကေ ပန ကာယေ စလန္တေ တိသမုဋ္ဌာနိကော စလတိ န စလတီတိ? သောပိ တထေဝ စလတိ။ တံ ဂတိကော တဒနုဝတ္တကောဝ ဟောတိ။ ယထာ ဟိ ဥဒကေ ဂစ္ဆန္တေ ဥဒကေ ပတိတာနိ သုက္ခဒဏ္ဍကတိဏပဏ္ဏာဒီနိပိ ဥဒကဂတိကာနေဝ ဘဝန္တိ, တသ္မိံ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တိ, တိဋ္ဌန္တေ တိဋ္ဌန္တိ – ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝမေသာ စိတ္တသမုဋ္ဌာနေသု ရူပေသု ဝိညတ္တိ **ကာယကမ္မဒွါရံ** နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယာ ပန တသ္မိံ ဒွါရေ သိဒ္ဓာ စေတနာ ယာယ ဟဏံ ဟနတိ, အဒိန္နံ အာဒိယတိ, မိစ္ဆာစာရံ စရတိ, ဟဏာတိပာတာဒီ ဟိ ဝိရမတိ, ဣဒံ ကာယကမ္မံ နာမ။ ဧဝံ ပရတဒိမ္ပဟိ သတိ ကာယော ဒွါရံ, တမ္ပဟိ ဒွါရေ သိဒ္ဓာ စေတနာ ကာယကမ္မံ 'ကုသလံ တ အကုသလံ တ'တိ ဋ္ဌပေတဗ္ဗံ။ ပရတဒိမ္ပဟိ ပန အသတိ 'အဗ္ယာကတံ တ'တိ တိကံ ပူရေတွာတဝ ဋ္ဌပေတဗ္ဗံ။ တတ္ထ ယထာ နဂရဒွါရံ ကတဋ္ဌာနေယေဝ တိဋ္ဌတိ, အင်္ဂုလမတ္တမ္ပိ အပရာပရံ န သင်္ကမတိ, တေန တေန ပန ဒွါရေန မဟာဇနော သဥ္စရတိ, ဧဝမေဝ ဒွါရေ ဒွါရံ န သဥ္စရတိ, ကမ္မံ ပန တသ္မိံ တသ္မိံ ဒွါရေ ဥပ္ပဇ္ဇနတော စရတိ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

> ဒွါရေ စရန္တိ ကမ္မာနိ၊ န ဒွါရာ ဒွါရစာရိနော။
> တသ္မာ ဒွါရေဟိ ကမ္မာနိ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာတိ။

တတ္ထ ကမ္မေနာပိ ဒွါရံ နာမံ လဘတိ, ဒွါရေနာပိ ကမ္မံ။ ယထာ ဟိ ဝိညာဏာဒီနံ ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနာနိ ဝိညာဏဒွါရံ ဖဿဒွါရံ အသံဝရဒွါရံ သံဝရဒွါရန္တိ နာမံ လဘန္တိ, ဧဝံ ကာယကမ္မဿ ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနံ ကာယကမ္မဒွါရန္တိ နာမံ လဘတိ။ ဝစီမနောကမ္မဒွါရေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယထာ ပန တသ္မိံ တသ္မိံ ရုက္ခေ အဓိဝတ္ထာ ဒေဝတာ သိမ္ဗလိဒေဝတာ ပလာသဒေဝတာ ပုစိမန္ဒဒေဝတာ ဖန္ဒနဒေဝတာတိ တေန တေန ရုက္ခေန နာမံ လဘတိ, ဧဝမေဝ ကာယဒွါရေန ကတံ ကမ္မမ္ပိ ကာယကမ္မန္တိ ဒွါရေန နာမံ လဘတိ။ ဝစီကမ္မမနောကမ္မေသုပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ အညော ကာယော, အညံ ကမ္မံ, ကာယေန ပန ကတတ္တာ တံ ကာယကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။ တေနာဟု အဋ္ဌကထာစရိယာ –

> ကာယေန စေ ကတံ ကမ္မံ၊ ကာယကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။
> ကာယော စ ကာယကမ္မဥ္စ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။
>
> သူစိယာ စေ ကတံ ကမ္မံ၊ သူစိကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။
> သူစိ စ သူစိကမ္မဥ္စ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။
>
> တသိယာ စေ ကတံ ကမ္မံ၊ တသိကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။
> တသိ စ တသိကမ္မဥ္စ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။
>
> ပုရိသေန စေ ကတံ ကမ္မံ၊ ပုရိသကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။
> ပုရိသော စ ပုရိသကမ္မဥ္စ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာ။

ဧဝမေဝံ။

> ကာယေန စေ ကတံ ကမ္မံ၊ ကာယကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။
> ကာယော စ ကာယကမ္မဥ္စ၊ အညမညံ ဝဝတ္ထိတာတိ။

ဧဝံ သန္တေ နေဝ ဒွါရဝဝတ္ထာနံ ယုဇ္ဇတိ, န ကမ္မဝဝတ္ထာနံ။ ကထံ? ကာယဝိညတ္တိယဥ္ဟိ ''ဒွါရေ စရန္တိ ကမ္မာနီ''တိ ဝစနတော ဝစီကမ္မမ္ပိ ပဝတ္တတိ, တေနဿာ ကာယကမ္မဒွါရန္တိ ဝဝတ္ထာနံ န ယုတ္တံ။ ကာယကမ္မ

ဥ ဝစီဝိညတ္တိယမ္ပိ ပဝတ္တတိ, တေနသ္သ ကာယကမ္မန္တိ ဝဝတ္ထာနံ န ယုဇ္ဇတီ’တိ။ ‘နော န ယုဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? ယေဘုယ္ယဝုတ္တိတာယ စေဝ တဗ္ဗဟုလဝုတ္တိတာယ စ။ ကာယကမ္မမေဝ ဟိ ယေဘုယ္ယေန ကာယဝိညတ္တိယံ ပဝတ္တတိ န ဣတရာနိ, တသ္မာ ကာယကမ္မသ္သ ယေဘုယ္ယေန ပဝတ္တိတော တသ္သာ ကာယကမ္မဒ္ဝါရဘာဝေါ သိဒ္ဓေါ။ ဗ္ရာဟ္မဏကာမအဘိဝနနာဂဝနာဒီနံ ဗ္ရာဟ္မဏကာမာဒိဘာဝေါ ဝိယာတိ ဒ္ဝါရဝဝတ္ထာနံ ယုဇ္ဇတိ။ ကာယကမ္မံ ပန ကာယဒ္ဝါရမ္ဟိယေဝ ဗဟုလံ ပဝတ္တတိ အပ္ပံ ဝစီဒ္ဝါရေ။ တသ္မာ ကာယဒ္ဝါရေ ဗဟုလံ ပဝတ္တိတော တေနသ္သ ကာယကမ္မဘာဝေါ သိဒ္ဓေါ, ဝနစရကထုလ္လကုမာရိကာဒိကေစရာနံ ဝနစရကာဒိဘာဝေါ ဝိယာတိ။ ဧဝံ ကမ္မဝဝတ္ထာနမ္ပိ ယုဇ္ဇတီ’တိ။

ကာယကမ္မဒ္ဝါရကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဝစီကမ္မဒ္ဝါရကထာ

ဝစီကမ္မဒ္ဝါရကထာယံ ပန စေတနာဝိရတိသဒ္ဒဝသေန တိဝိဓာ ဝါစာ နာမ။ တတ္ထ ‘‘စတူဟိ, ဘိက္ခဝေ, အင်္ဂေဟိ သမန္နာဂတာ ဝါစာ သုဘာသိတာ ဟောတိ နော ဒုဗ္ဘာသိတာ, အနဝဇ္ဇာ စ အနနုဝဇ္ဇာ စ ဝိညူန’’န္တိ (သံ. နိ. ၁.၂၁၃); အယံ စေတနာဝါစာ နာမ။ ယာ ‘‘စတူဟိ ဝစီဒုစ္စရိတေဟိ အာရတိ ဝိရတိ။ပေ.။ အယံ ဝုစ္စတိ သမ္မာဝါစာ’’တိ (ဝိဘ. ၂၀၆), အယံ ဝိရတိဝါစာ နာမ။ ‘‘ဝါစာ ဂိရာ ဗျပ္ပထော ဥဒီရဏံ ဃောသော ဃောသကမ္မံ ဝါစာ ဝစီဘေဒော’’တိ (ဓ. သ. ၈၅၀), အယံ သဒ္ဒဝါစာ နာမ။ တာသု **ဝစီကမ္မဒ္ဝါရ** န္တိ နေဝ စေတနာယ နာမံ န ဝိရတိယာ။ သဟသဒ္ဒါ ပန ဧကာ ဝိညတ္တိ အတ္ထိ, ဣဒံ ဝစီကမ္မဒ္ဝါရံ နာမ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – ‘‘ကတမံ တံ ရူပံ ဝစီဝိညတ္တိ? ယာ ကုသလစိတ္တသ္သ ဝါ အကုသလစိတ္တသ္သ ဝါ အဗျာကတစိတ္တသ္သ ဝါ ဝါစာ ဂိရာ ဗျပ္ပထော ဥဒီရဏံ ဃောသော ဃောသကမ္မံ ဝါစာ ဝစီဘေဒော, အယံ ဝုစ္စတိ ဝါစာ။ ယာ တာယ ဝါစာယ ဝိညတ္တိ ဝိညာပနာ ဝိညာပိတတ္တံ, ဣဒံ တံ ရူပံ ဝစီဝိညတ္တီ’’တိ (ဓ. သ. ၆၃၆)။

‘ဣဒံ ဝက္ခာမိ ဧတံ ဝက္ခာမီ’တိ ဟိ ဝိတက္ကယတော ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒေါ နာမ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အယံ န သောတဝိညေယျော မနောဝိညေယျောတိ **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** အာဂတော။ အာဂမဋ္ဌကထာသု ပန **‘ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒ’** န္တိ ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရဝသေန ဥပ္ပန္နံ ဝိပ္ပလပန္တာနံ သုတ္တပ္ပမတ္တာဒီနံ သဒ္ဒံ; **‘သုတွာ’**တိ တံ သုတွာ, ယံ ဝိတက္ကယတော တသ္သ သော သဒ္ဒေါ ဥပ္ပန္နော; တသ္သ ဝသေန ‘ဧဝမ္ပိ တေ မနော, ဣတ္ထမ္ပိ တေ မနော’တိ အာဒိသတီတိ ဝတွာ ဝတ္ထုံနိပိ ကထိတာနိ။ ပဋ္ဌာနေပိ ‘‘စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ သဒ္ဒာယတနံ သောတဝိညာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော’’တိ အာဂတံ။ တသ္မာ ဝိနာ ဝိညတ္တိဃဋ္ဋနာယ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အသောတဝိညေယျော ဝိတက္ကဝိပ္ဖာရသဒ္ဒေါ နာမ နတ္ထိ။ ‘ဣဒံ ဝက္ခာမိ ဧတံ ဝက္ခာမီ’တိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ပန စိတ္တံ ပထဝီဓာတု အာပောဓာတု တေဇောဓာတု ဝါယောဓာတု ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော ဩဇာတိ အဋ္ဌ ရူပါနိ သမုဋ္ဌာပေတိ။ တေသံ အဗ္ဘန္တရေ စိတ္တသမုဋ္ဌာနာ ပထဝီဓာတု ဥပာဒိန္နကံ ဃဋ္ဋယမာနာဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေန ဓာတုသင်္ဃဋ္ဋနေန သဟေဝ သဒ္ဒေါ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ အယံ စိတ္တသမုဋ္ဌာနသဒ္ဒေါ နာမ။ အယံ န ဝိညတ္တိ။ တသ္သာ ပန စိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ ပထဝီဓာတုယာ ဥပာဒိန္နကဃဋ္ဋနသ္သ ပစ္စယဘူတော ဧကော အာကာရဝိကာရော အတ္ထိ, အယံ ဝစီဝိညတ္တိ နာမ။ ဣတော ပရံ သာ အဋ္ဌ ရူပါနိ ဝိယ န စိတ္တသမုဋ္ဌာနာတိအာဒိ သဗ္ဗံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဓာပိ ဟိ ‘တိသ္သ, ဒတ္တ, မိတ္တာ’တိ ပက္ကောသန္တသ္သ သဒ္ဒံ သုတွာ ဝိညတ္တိံ မနောဒ္ဝါရိကစိတ္တေန စိန္တေတွာ ‘ဣဒန္နိဒံ ဧသ ကာရေတီ’တိ မညေ’တိ ဇာနာတိ။ ကာယဝိညတ္တိ ဝိယ စ အယမ္ပိ တိရစ္ဆာနဂတာနမ္ပိ ပာကဋာ ဟောတိ။ ‘ဟေဟိ, ယာဟီ’တိ ဟိ သဒ္ဒံ သုတွာ တိရစ္ဆာနဂတာပိ ‘ဣဒံ နာမေသ ကာရေတီ’တိ မညေ’တိ ဥတွာ အာဂစ္ဆန္တိ စေဝ ဂစ္ဆန္တိ စ။ တိသမုဋ္ဌာနိကကာယံ စာလေတိ န စာလေတီတိ, အယံ ပန တရော ဣဓ န လဗ္ဘတိ။ ပုရိမစိတ္တသမုဋ္ဌာနာယ ဥပတ္ထမ္ဘနကိစ္စမ္ပိ နတ္ထိ။ ယာ ပန တသ္မိံ ဝစီဒ္ဝါရေ သိဒ္ဓာ စေတနာ, ယာယ မုသာ ကထေတိ, ပေသုညံ ကထေတိ, ဖရုသံ ကထေတိ, သမ္ဖံ ပလပတိ, မုသာဝါဒါဒီဟိ ဝိရမတိ, ဣဒံ ဝစီကမ္မံ နာမ။ ဣတော ပရံ သဗ္ဗံ ကမ္မဝဝတ္ထာနဥ ဒ္ဝါရဝဝတ္ထာနဥ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ဝစီကမ္မဒ္ဝါရကထာ နိဋ္ဌိတာ။

မနောကမ္မဒွါရကထာ

မနောကမ္မဒွါရကထာယံ ပန ကာမာဝစရာဒိဝသေန စတုဗ္ဗိဓော မနော မနော နာမ။ တတ္ထ ကာမာဝစရော စတုပ ညာသဝိဓော ဟောတိ, ရူပာဝစရော ပန္နရသဝိဓော, အရူပာဝစရော ဒွါဒသဝိဓော, လောကုတ္တရော အဋ္ဌဝိဓောတိ သဗ္ဗောပိ ဧကူနနဝုတိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ အယံ နာမ မနော မနောဒွါရံ န ဟောတီတိ န ဝတ္တဗ္ဗော။ ယထာ ဟိ အယံ နာမ စေတနာ ကမ္မံ န ဟောတီတိ န ဝတ္တဗ္ဗာ, အန္တမသော ပဉ္စဝိညာဏသမ္ပယုတ္တာပိ ဟိ စေတနာ **မဟာပကရဏေ** ကမ္မန္တွေဝ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ, ဧဝမေဝ အယံ နာမ မနော မနောဒွါရံ န ဟောတီတိ န ဝတ္တဗ္ဗော။

ဧတ္ထာဟ – ကမ္မံ နာမေတံ ကိံ ကရောတီတိ? အာယူဟတိ, အဘိသင်္ခရောတိ, ပိဏ္ဍံ ကရောတိ, စေတေတိ, ကပ္ပေတိ, ပကပ္ပေတီတိ။ ဧဝံ သန္တေ ပဉ္စဝိညာဏစေတနာ ကိံ အာယူဟတိ, အဘိသင်္ခရောတိ, ပိဏ္ဍံ ကရောတိ, စေတေတိ, ကပ္ပေတိ, ပကပ္ပေတီတိ?။ သဟဇာတဓမ္မေ။ သာပိ ဟိ သဟဇာတေ သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓေ အာယူဟတိ အဘိသင်္ခရောတိ ပိဏ္ဍံ ကရောတိ စေတေတိ ကပ္ပေတိ ပကပ္ပေတီတိ။ ကိံ တ ဣမိနာ တဒေန? သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝသေန ဟေတံ ဝုတ္တံ။ ဣဒံ ပနေတ္ထ သန္နိဋ္ဌာနံ – တေဘူမကကုသလာကုသလော ဧကူနတိံသဝိဓော မနော မနောကမ္မဒွါရံ နာမ။ ယာ ပန တသ္မိံ မနောဒွါရေ သိဒ္ဓာ စေတနာ ယာယ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒဿနာနိ စေဝ အနဘိဇ္ဈာအဗျာပါဒသမ္မာဒဿနာနိ စ ဂဏှာတိ, ဣဒံ မနောကမ္မံ နာမ။ ဣတော ပရံ သဗ္ဗံ ကမ္မဝဝတ္ထာနဉ္စ ဒွါရဝဝတ္ထာနဉ္စ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။ ဣမာနိ တီဏိ ကမ္မဒွါရာနိ နာမ။

မနောကမ္မဒွါရကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ကမ္မကထာ

ဣအာနိ ယာနိ တီဏိ ကမ္မာနိ ဌပေတွာ ဣမာနိ ကမ္မဒွါရာနိ ဒဿိတာနိ, တာနိ အာဒိံ ကတွာ အဝသေသဿ ဒွါရကထာယ မာတိကာဌပနဿ ဝိတ္ထာရကထာ ဟောတိ။ တီဏိ ဟိ ကမ္မာနိ – ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ မနောကမ္မန္တိ။ ကိံ ပနေတံ ကမ္မံ နာမာတိ? စေတနာ စေဝ, ဧကစ္စေ စ စေတနာသမ္ပယုတ္တကာ ဓမ္မာ။ တတ္ထ စေတနာယ ကမ္မဘာဝေ ဣမာနိ သုတ္တာနိ –

> "စေတနာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ဝဒာမိ, စေတယိတွာ ကမ္မံ ကရောတိ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ" (အ. နိ. ၆.၆၃; ကထာ. ၅၃၉)။ "ကာယေ ဝါ ဟိ, အာနန္ဒ, သတိ ကာယသဉ္စေတနာဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ, ဝါစာယ ဝါ, အာနန္ဒ, သတိ ဝစီသဉ္စေတနာဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ; မနေ ဝါ, အာနန္ဒ, သတိ မနောသဉ္စေတနာဟေတု ဥပ္ပဇ္ဇတိ အဇ္ဈတ္တံ သုခဒုက္ခံ" (သံ. နိ. ၂.၂၅; အ. နိ. ၄.၁၇၁)။ "တိဝိဓာ, ဘိက္ခဝေ, ကာယသဉ္စေတနာ အကုသလံ ကာယကမ္မံ ဒုက္ခုဒြယံ, ဒုက္ခဝိပါကံ; စတုဗ္ဗိဓာ, ဘိက္ခဝေ, ဝစီသဉ္စေတနာ။ပေ။ တိဝိဓာ, ဘိက္ခဝေ, မနောသဉ္စေတနာ အကုသလံ မနောကမ္မံ ဒုက္ခုဒြယံ ဒုက္ခဝိပါကံ တိဝိဓာ , ဘိက္ခဝေ, ကာယသဉ္စေတနာ ကုသလံ ကာယကမ္မံ သုခုဒြယံ သုခဝိပါကံ စတုဗ္ဗိဓာ, ဘိက္ခဝေ, ဝစီသဉ္စေတနာ။ ပေ။ တိဝိဓာ, ဘိက္ခဝေ, မနောသဉ္စေတနာ, ကုသလံ မနောကမ္မံ သုခုဒြယံ သုခဝိပါကံ" (ကထာ. ၅၃၉; အ. နိ. ၁၀.၂၁၇ ထောကံ ဝိသဒိသံ)။ "သစာယံ, အာနန္ဒ, သမိဒ္ဓိ မောဃပုရိသော ပာဋလိပုတ္တဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ ဧဝံ ပုဋ္ဌော ဧဝံ ဗျာကရေယျ – သဉ္စေတနိယံ, အာဝုသော ပာဋလိပုတ္တ, ကမ္မံ ကတွာ ကာယေန ဝါစာယ မနသာ, သုခဝေဒနီယံ သုခံ သော ဝေဒယတိ။ပေ။ အဒုက္ခမသုခဝေဒနီယံ အဒုက္ခမသုခံ သော ဝေဒယတီတိ; ဧဝံ ဗျာကရမာနော ခော, အာနန္ဒ, သမိဒ္ဓိ မောဃပုရိသော ပာဋလိပုတ္တဿ ပရိဗ္ဗာဇကဿ သမ္မာ ဗျာကရမာနော ဗျာကရေယျာ"တိ (မ. နိ. ၃.၃၀၀; ကထာ. ၅၃၉)။

ဣမာနိ တာဝ စေတနာယ ကမ္မဘာဝေ သုတ္တာနိ။ စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ပန ကမ္မဘာဝေ ကမ္မစတုက္ကေန ဒီပိတော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

> "စတ္တာရိမာနိ , ဘိက္ခဝေ, ကမ္မာနိ မယာ သယံ အဘိညာ သစ္ဆိကတွာ ပဝေဒိတာနိ။ ကတမာနိ စတ္တာရိ? အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပါကံ, အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ သုက္ကံ သုက္ကဝိပါကံ, အ

တတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ ကဏှံ ကဏှဝိပါကံ, အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ (အ. နိ. ၄.၂၃၂-၂၃၃)။။ ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ? ယဒိဒံ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ – သတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော။ပေ။ ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂော, ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ (အ. နိ. ၄.၂၃၈)။။ ကတမဉ္စ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတိ? အယမေဝ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ – သေယျထိဒံ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ ။ပေ။ သမ္မာသမာဓိ။ ဣဒံ ဝုစ္စတိ, ဘိက္ခဝေ, ကမ္မံ အကဏှံ အသုက္ကံ အကဏှအသုက္ကဝိပါကံ ကမ္မက္ခယာယ သံဝတ္တတီ''တိ (အ. နိ. ၄.၂၃၇)။

ဧဝံ ဣမေ ဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂပ္ပဘေဒတော ပန္နရသ ဓမ္မာ ကမ္မစတုက္ကေန ဒီပိတာ။ အဘိဇ္ဈာ, ဗျာပါဒေါ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ, အနဘိဇ္ဈာ, အဗျာပါဒေါ, သမ္မာဒိဋ္ဌီတိ ဣမေဟိ ပန ဆဟိ သဒ္ဓိံ ဧကဝီသတိ စေတနာသမ္ပယုတ္တကာ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ ဘာဝနာပိယမာနော ကာယကမ္မာဒီနိ တီဏိ ကမ္မာနိ ဘဇတိ။ ယဥ္ဟိ ကာယေန ဒုဿီလျံ အဇ္ဈာစရတိ, တမ္ပဟာ သံဝရော ကာယိကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယံ တစာယ ဒုဿီလျံ အဇ္ဈာစရတိ, တမ္ပဟာ သံဝရော တစသိကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ သမ္မာကမ္မန္တော ကာယကမ္မံ, သမ္မာတစာ ဝစီကမ္မံ။ တေသ္မိံ ဒွဝယေ ဂဟိတေ သမ္မာအာဇီဝေ တပ္ပက္ခိကတ္တာ ဂဟိတောဝ ဟောတိ။ ယံ ပန မနေန ဒုဿီလျံ အဇ္ဈာစရတိ, တမ္ပဟာ သံဝရော မာနသိကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော ဒိဋ္ဌိသင်္ကပ္ပဝါယာမသတိသမာဓိဝသေန ပဉ္စဝိဓော ဟောတိ။ အယံ ပဉ္စဝိဓောပိ မနောကမ္မံ နာမ။ ဧဝံ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ ဘာဝနာပိယမာနော တီဏိ ကမ္မာနိ ဘဇတိ။

ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဒွတရသံသန္ဒနံ နာမ ဟောတိ။ ကာယဝစီဒွတရေသု ဟိ စောပနံ ပတ္တတ ကမ္မပထံ အပ္ပတ္တမ္ပိ အတ္ထိ, မနောဒွတရေ စ သမုအာစာရံ ပတ္တတ ကမ္မပထံ အပ္ပတ္တမ္ပိ အတ္ထိ; တံ ဂဟေတွတ တံတံဒွတရပက္ခိကမေဝ အကံသု။

တတြာယံ နယော – ယော 'မိဂဝံ ဂမိဿာမီ'တိ ဓနုံ သဇ္ဇေတိ, ဇိယံ ဝဋ္ဋေတိ, သတ္တိံ နိသေတိ, ဘတ္တံ ဘုဉ္ဇတိ, ဝတ္ထံ ပရိဒဟတိ, တ္တောဝတာ ကာယဒွတရေ စောပနံ ပတ္တံ ဟောတိ။ သော အရညေ ဒိဝသံ စရိတွတ အန္တမသော သသဗိဠာရမတ္တမ္ပိ န လဘတိ, ဣဒံ အကုသလံ ကာယကမ္မံ နာမ ဟောတိ န ဟောတီတိ? န ဟောတိ။ ကသ္မာ? ကမ္မပထံ အပ္ပတ္တတာယ။ ကေဝလံ ပန ကာယဒုစ္စရိတံ နာမ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မစ္ဆဂ္ဂဟဏာဒီ သုပယောဂေသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဝစီဒွတရေပိ 'မိဂဝံ ဂမိဿာမိ' 'ဝေဂေန ဓနုအာဒီနိ သဇ္ဇေထာ'တိ အာဏာပေတွတ ပုရိမနယေနေဝ အရညေ ကိဉ္စိ အလဘန္တဿ ကိဉ္စာပိ ဝစီဒွတရေ စောပနံ ပတ္တံ, ကမ္မပထံ အပ္ပတ္တတာယ ပန ကာယကမ္မံ န ဟောတိ။ ကေဝလံ ဝစီဒုစ္စရိတံ နာမ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

မနောဒွတရေ ပန ဝဓကစေတနာယ ဥပ္ပန္နမတ္တာယ ဧဝ ကမ္မပထဘေဒောဝ ဟောတိ။ သော စ ခော ဗျာပါဒဝသေ န န ပါဏာတိပါတဝသေန။ အကုသလဥ္ဟိ ကာယကမ္မံ ကာယဝစီဒွတရေသု သမုဋ္ဌာတိ, န မနောဒွတရေ; တထာ အကုသလံ ဝစီကမ္မံ။ အကုသလံ မနောကမ္မံ ပန တီသုပိ ဒွတရေသု သမုဋ္ဌာတိ; တထာ ကုသလာနိ ကာယဝစီမနောကမ္မာနိ။

ကထံ ? သဟတ္ထာ ဟိ ဟဏံ ဟနန္တဿ အဒိန္နံ အာဒိယန္တဿ မိစ္ဆာစာရံ စရန္တဿ ကမ္မံ ကာယကမ္မမေဝ ဟောတိ။ ဒွတရမ္ပိ ကာယဒွတရမေဝ ဟောတိ။ ဧဝံ တာဝ အကုသလံ ကာယကမ္မံ ကာယဒွတရေ သမုဋ္ဌာတိ။ တေဟိ ပန စိတ္တေဟိ သဟဇာတာ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယော စေတနာပက္ခိကာ တ ဘဝန္တိ, အဗ္ဗောဟာရိကာ တ။ 'ဂစ္ဆ ဣတ္ထန္နာမံ ဇီဝိတာ ဝေရောပေဟိ, ဣတ္ထန္နာမံ ဘဏ္ဍံ အဝဟရာ'တိ အာဏာပေန္တဿ ပန ကမ္မံ ကာယကမ္မံ ဟောတိ, ဒွတရံ ပန ဝစီဒွတရံ။ ဧဝံ အကုသလံ ကာယကမ္မံ ဝစီဒွတရေ သမုဋ္ဌာတိ။ တေဟိ ပန စိတ္တေဟိ သဟဇာတာ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယော စေတနာပက္ခိကာ တ ဘဝန္တိ အဗ္ဗောဟာရိကာ တ။ တ္တေကာ အာစရိယာနံ သမာနတ္ထကထာ နာမ။

ဝိတဏ္ဍာတဒိ ပနာဟ – ‘အကုသလံ ကာယကမ္မံ မနောဒ္ဝါရေပိ သမုဋ္ဌာတီ’တိ။ သော ‘တယော သင်္ဂဟေ အာရုဠှံ သုတ္တံ အာဟရာဟီ’တိ ဝုတ္တော ဣဒံ ကုလုမ္ဗသုတ္တံ နာမ အာဟရိ –

“ပုန စပရံ , ဘိက္ခဝေ, ဣဓေကစ္စော သမဏော ဝါ ဗြာဟ္မဏော ဝါ ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပ္ပတ္တော အညိဿာ ကုစ္ဆိဂတံ ဂဗ္ဘံ ပာပကေန မနသာ အနုပေက္ခကော ဟောတိ – ‘အဟော ဝတာယံ ကုစ္ဆိဂတော ဂဗ္ဘော န သောတ္ထိနာ အဘိနိက္ခမေယျာ’တိ။ ဧဝံ, ဘိက္ခဝေ, ကုလုမ္ဗဿ ဥပဃာတော ဟောတီ”တိ။

ဣဒံ သုတ္တံ အာဟရိတွာ အာဟ – ‘ဧဝံ စိန္တိတမတ္တေယေဝ မနသာ ကုစ္ဆိဂတော ဂဗ္ဘော ဖေဏပိဏ္ဍော ဝိယ ဝိလီယတိ။ ဧတ္ထ ကုတော ကာယင်္ဂစောပနံ ဝါ ဝါစင်္ဂစောပနံ ဝါ? မနောဒ္ဝါရသ္မိံယေဝ ပန ဣဒံ အကုသလံ ကာယကမ္မံ သမုဋ္ဌာတီ’တိ။

တမေနံ ‘တဝ သုတ္တဿ အတ္ထံ တုလယိဿာမာ’တိ ဝတွာ ဧဝံ တုလယိံသု – ‘တွံ ဣဒ္ဓိယာ ပရူပဃာတံ ဝဒေသိ။ ဣဒ္ဓိ နာမ စေသာ – အဓိဋ္ဌာနိဒ္ဓိ, ဝိကုဗ္ဗနိဒ္ဓိ, မနောမယိဒ္ဓိ, ဉာဏဝိပ္ဖာရိဒ္ဓိ, သမာဓိဝိပ္ဖာရိဒ္ဓိ, အရိယိဒ္ဓိ, ကမ္မဝိပာကဇိဒ္ဓိ, ပုညဝတော ဣဒ္ဓိ, ဝိဇ္ဇာမယိဒ္ဓိ , တတ္ထ တတ္ထ သမ္မာပယောဂပစ္စယာ ဣဇ္ဈနဋ္ဌေန ဣဒ္ဓီတိ ဒသဝိဓာ (ပဋိ. မ. ၃.၁၀)။ တတ္ထ ကတရံ ဣဒ္ဓိံ ဝဒေသီ’တိ? ‘ဘာဝနာမယ’န္တိ။ ‘ကိံ ပန ဘာဝနာမယိဒ္ဓိယာ ပရူပဃာတကမ္မံ ဟောတီ’တိ? ‘အာမ, ဧကစ္စေ အာစရိယာ ဧကတရံ ဟောတီ’တိ; ဝဒန္တိ ယထာ ဟိ ပရံ ပဟရိတုကာမေန ဥဒကဘာဇိတေ ဃဋေ ခိတ္တေ ဃဋော ဘိဇ္ဇတိ, ဥဒကမ္ပိ နဿတိ, ဧဝမေဝ ဘာဝနာမယိဒ္ဓိယာ ဧကတရံ ပရူပဃာတကမ္မံ ဟောတိ။ တတော ပဋ္ဌာယ ပန သာ နဿတီတိ။ အထ နံ ‘ဘာဝနာမယိဒ္ဓိယာ နေဝ ဧကတရံ န ဒွေ တရေ ပရူပဃာတကမ္မံ ဟောတီ’တိ ဝတွာ တံ သညတ္တိံ အာဂစ္ဆန္တံ ပုစ္ဆိံသု – ‘ဘာဝနာမယိဒ္ဓိ ကိံ ကုသလာ, အကုသလာ, အဗျာကတာ? သုခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ, ဒုက္ခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ, အဒုက္ခမသုခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ? သဝိတက္ကသဝိစာရာ, အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တာ, အဝိတက္ကအဝိစာရာ? ကာမာဝစရာ, ရူပာဝစရာ, အရူပာဝစရာ’တိ?

ဣမံ ပန ပဉှံ ယော ဇာနာတိ သော ဧဝံ ဝက္ခတိ – ‘ဘာဝနာမယိဒ္ဓိ ကုသလာ ဝါ ဟောတိ, အဗျာကတာ ဝါ; အဒုက္ခမသုခဝေဒနီယာ ဧဝ, အဝိတက္ကအဝိစာရာ ဧဝ, ရူပာဝစရာ ဧဝါ’တိ။ သော ဝတ္တဗ္ဗော – ‘ပါဏာတိပါတစေတနာ ကုသလာဒီသု ကတရံ ကောဋ္ဌာသံ ဘဇတီ’တိ? ဇာနန္တော ဝက္ခတိ – ‘ပါဏာတိပါတစေတနာ အကုသလာ ဧဝ, ဒုက္ခဝေဒနီယာ ဧဝ, သဝိတက္ကသဝိစာရာ ဧဝ ကာမာဝစရာ ဧဝါ’တိ။ ‘ဧဝံ သန္တေ တဝ ပဉှော နေဝ ကုသလတ္တိကေန သမေတိ, န ဝေဒနာတ္တိကေန , န ဝိတက္ကတ္တိကေန, န ဘူမန္တရေနာ’တိ။

‘ကိံ ပန ဧဝံ မဟန္တံ သုတ္တံ နိရတ္ထက’န္တိ? ‘နော နိရတ္ထကံ; တွံ ပနဿ အတ္ထံ န ဇာနာသိ။ **“ဣဒ္ဓိမာ စေတောဝသိပ္ပတ္တော”**တိ ဧတ္ထ ဟိ နေဝ ဘာဝနာမယိဒ္ဓိ အဓိပ္ပေတာ, အာထဗ္ဗဏိဒ္ဓိ ပန အဓိပ္ပေတာ။ သာ ဟိ ဧတ္ထ လဗ္ဘမာနာ လဗ္ဘတိ။ သာ ပန ကာယဝစီဒွါရာနိ မုဉ္စိတွာ ကာတုံ န သက္ကာ။ အာထဗ္ဗဏိဒ္ဓိကာ ဟိ သတ္တာဟံ အလောဏကံ ဘုဉ္ဇိတွာ ဒဗ္ဗေ အတ္ထရိတွာ ပထဝိယံ သယမာနာ တပံ စရိတွာ သတ္တမေ ဒိဝသေ သုသာနဘူမိံ သဇ္ဇေတွာ သတ္တမေ ပဒေ ဌတွာ ဟတ္ထံ ဝဋ္ဋေတွာ ဝဋ္ဋေတွာ မုခေန ဝိဇ္ဇံ ပရိဇပ္ပန္တိ။ အထ နေသံ ကမ္မံ သမိဇ္ဈတိ။ ဧဝံ အယမ္ပိ ဣဒ္ဓိ ကာယဝစီဒွါရာနိ မုဉ္စိတွာ ကာတုံ န သက္ကာတိ။ ‘န ကာယကမ္မံ မနောဒွါရေ သမုဋ္ဌာတီ’တိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ။

ဟတ္ထမုဒ္ဒါယ ပန မုသာဝါဒာဒီနိ ကထေန္တဿ ကမ္မံ ဝစီကမ္မံ, ဒွါရံ ပန ကာယဒွါရံ ဟောတိ ။ ဧဝံ အကုသလံ ဝစီကမ္မမ္ပိ ကာယဒွါရေ သမုဋ္ဌာတိ။ တေဟိ ပန စိတ္တေဟိ သဟဇာတာ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယော စေတနာပက္ခိကာ ဝါ ဘဝန္တိ, အဗ္ဗောဟာရိကာ ဝါ။ ဝစီဘေဒံ ပန ကတွာ မုသာဝါဒာဒီနိ ကထေန္တဿ ကမ္မမ္ပိ ဝစီကမ္မံ ဒွါရမ္ပိ ဝစီဒွါရမေဝ။ ဧဝံ အကုသလံ ဝစီကမ္မံ ဝစီဒွါရေ သမုဋ္ဌာတိ။ တေဟိ ပန စိတ္တေဟိ သဟဇာတာ အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယော စေတနာပက္ခိကာ ဝါ ဘဝန္တိ အဗ္ဗောဟာရိကာ ဝါ။ ဧတ္တကာ အာစရိယာနံ သမာနတ္ထကထာ နာမ။

ဝိတဏ္ဍာတဒိ ပနာဟ – ‘အကုသလံ ဝစီကမ္မံ မနောဒွါရေပိ သမုဋ္ဌာတီ’တိ။ သော ‘တယော သင်္ဂဟေ အာရုဠှံ သုတ္တံ အာဟရာဟီ’တိ ဝုတ္တော ဣဒံ ဥပေါသထက္ခန္ဓကတော သုတ္တံ အာဟရိ –

“ယော ပန ဘိက္ခု ယာဝတတိယံ အနုဿာဝိယမာနေ သရမာနော သန္တိံ အာပတ္တိံ နာဝိကရေယျ သမ္ပဇာနမုသာ တဒဿ ဟောတီ”တိ (မဟာဝ. ၁၃၄)။

ဣဒံ သုတ္တံ အာဟရိတွာ အာဟ – ‘ဧဝံ အာပတ္တိံ အနာဝိကရောန္တော တုဏှီဘူတောဝ အညံ အာပတ္တိံ အာပဇ္ဇတိ, သော့ ကုတော ကာယင်္ဂစောပနံ တ တစင်္ဂစောပနံ တ? မနောဒွါရသ္မိံယေဝ ပန ဣဒံ အကုသလံ ဝစီကမ္မံ သမုဋ္ဌာတီ’တိ။

သော ဝတ္တဗ္ဗော – ‘ကိံ ပနေတံ သုတ္တံ နေယျတ္ထံ ဥဒါဟု နီတတ္ထ’န္တိ? ‘နီတတ္ထမေဝ မယှံ သုတ္တ’န္တိ။ သော ‘မာ ဧဝံ အဝစ, တုလယိဿာမဿ အတ္ထ’န္တိ ဝတွာ ဧဝံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော – ‘သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ကိံ ဟောတီ’တိ? ဇာနန္တော ‘သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ဒုက္ကဋံ ဟောတီ’တိ ဝက္ခတိ။ တတော ဝတ္တဗ္ဗော ‘ဝိနယဿ ဒွေဝ မူလာနိ – ကာယော စ ဝါစာ စ; သဗ္ဗာပတ္တိယော ဣမေသုယေဝ ဒွီသု ဒွါရေသု ပညတ္တာ, မနောဒွါရေ အာပတ္တိပညပနံ နာမ နတ္ထိ။ တွံ အတိဝိယ ဝိနယေ ပကတညူ, ယော သတ္ထာရာ အပညတ္တေ ဌာနေ အာပတ္တိံ ပညပေသိ, သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓံ အဗ္ဘာစိက္ခသိ, ဇိနစက္ကံ ပဟရသီ’တိအာဒိဝစနေဟိ နိဂ္ဂဏှိတွာ ဥတ္တရိ ပဉှံ ပုစ္ဆိတဗ္ဗော – ‘သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ကိရိယတော သမုဋ္ဌာတိ ဥဒါဟု အကိရိယတော’တိ? ဇာနန္တော ‘ကိရိယတော’တိ ဝက္ခတိ။ တတော ဝတ္တဗ္ဗော – ‘အနာဝိကရောန္တော ကတရံ ကိရိယံ ကရောတီ’တိ? အဒ္ဓါ ဟိ ကိရိယံ အပဿန္တော ဝိဃာတံ အာပဇ္ဇိဿတိ။ တတော ဣမဿ သုတ္တဿ အတ္ထေန သညာပေတဗ္ဗော။ အယဉှေတ္ထ အတ္ထော – ယွာယံ ‘သမ္ပဇာနမုသာဝါဒေ ဟောတီ’တိ ဝုတ္တော, သော အာပတ္တိတော ကိံ ဟောတိ? ‘ကတရာပတ္တိ ဟောတီ’တိ အတ္ထော။ ‘ဒုက္ကဋာပတ္တိ ဟောတိ’။ သာ စ ခော န မုသာဝါဒလက္ခဏေန, ဘဂဝတော ပန ဝစနေန ဝစီဒွါရေ အကိရိယသမုဋ္ဌာနာ အာပတ္တိ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

“အနာလပန္တော မနုဇေန ကေနစိ၊
ဝါစာဂိရံ နော စ ပရေ ဘဏေယျ။
အာပဇ္ဇေယျ ဝါစသိကံ န ကာယိကံ၊
ပဉှာ မေသာ ကုသလေဟိ စိန္တိတာ”တိ။ (ပရိ. ၄၇၉)။

ဧဝံ အကုသလံ ဝစီကမ္မံ န မနောဒွါရေ သမုဋ္ဌာတီတိ နိဋ္ဌမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ။

ယဒါ ပန အဘိဇ္ဈာသဟဂတေန စေတသာ ကာယင်္ဂံ စောပေန္တော ဟတ္ထဂ္ဂါဟာဒီနိ ကရောတိ, ဗျာပါဒသဟဂတေန စေတသာ ဒဏ္ဍပရာမာသာဒီနိ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသဟဂတေန စေတသာ ‘ခန္ဒသိဝါဒယော သေဋ္ဌာ’တိ တေသံ အဘိဝါဒန အဉ္ဇလိကမ္မဘူတပီဌကပရိဘဏ္ဍာဒီနိ ကရောတိ, တဒါ ကမ္မံ မနောကမ္မံ ဟောတိ, ဒွါရံ ပန ကာယဒွါရံ။ ဧဝံ အကုသလံ မနောကမ္မံ ကာယဒွါရေ သမုဋ္ဌာတိ။ စေတနာ ပနေတ္ထ အဗ္ဗောဟာရိကာ။

ယဒါ ပန အဘိဇ္ဈာသဟဂတေန စေတသာ တစင်္ဂံ စောပေန္တော ‘အဟော ဝတ ယံ ပရဿ, တံ မမဿာ’တိ ပရဝိတ္တူပကရဏံ အဘိဇ္ဈာယတိ, ဗျာပါဒသဟဂတေန စေတသာ ‘ဣမေ သတ္တာ ဟညန္တု ဝါ, ဗဇ္ဈန္တု ဝါ, ဥစ္ဆိဇ္ဇန္တု ဝါ, မာ ဝါ အဟေသု’န္တိ ဝဒတိ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသဟဂတေန စေတသာ ‘နတ္ထိ ဒိန္နံ, နတ္ထိ ယိဋ္ဌ’န္တိအာဒီနိ ဝဒတိ, တဒါ ကမ္မံ မနောကမ္မံ ဟောတိ, ဒွါရံ ပန ဝစီဒွါရံ။ ဧဝံ အကုသလံ မနောကမ္မံ ဝစီဒွါရေ သမုဋ္ဌာတိ။ စေတနာ ပနေတ္ထ အဗ္ဗောဟာရိကာ။

ယဒါ ပန ကာယင်္ဂဝါစင်္ဂါနိ အစောပေတွာ ရဟော နိသိန္နော အဘိဇ္ဈာဗျာပါဒမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိသဟဂတာနိ စိတ္တာနိ ဥပ္ပာဒေတိ, တဒါ ကမ္မံ မနောကမ္မံ, ဒွါရမ္ပိ မနောဒွါရမေဝ။ ဧဝံ အကုသလံ မနောကမ္မံ မနောဒွါရေ သမုဋ္ဌာတိ။ ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ စေတနာပိ စေတနာသမ္ပယုတ္တကာ ဓမ္မာပိ မနောဒွါရေယေဝ သမုဋ္ဌဟန္တိ။ ဧဝံ အကုသလံ မနောကမ္မံ တီသုပိ ဒွါရေသု သမုဋ္ဌာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယံ ပန ဝုတ္တံ ‘တထာ ကုသလာနိ ကာယဝစီမနောကမ္မာနီ’တိ, တတြာယံ နယော – ယဒါ ဟိ ကေနစိ ကာရဏေန ဝတ္တုံ အသက္ကောန္တော ‘ပါဏာတိပါတာ အဒိန္နာဒါနာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရမာမီ’တိ ဣမာနိ သိက္ခာပဒါနိ ဟတ္ထ

ထမုဒ္ဒာယ ဂဏှာတိ, တအာ ကမ္မံ ကာယကမ္မံ ဒ္ဒတရမ္ပိ ကာယဒ္ဒတရမေဝ။ ဇဝံ ကုသလံ ကာယကမ္မံ ကာယဒ္ဒတရေ သမုဠာတိ။ တေဟိ စိတ္တေဟိ သဟဂတာ အနဘိဇ္ဈာဒယော စေတနာပက္ခိကာ တ ဟောန္တိ, အဗျော့ဟာရိကာ တ။

ယအာ ပန တာနေဝ သိက္ခာပအနိ ဝစီဘေဒံ ကတွတ ဂဏှာတိ, တအာ ကမ္မံ ကာယကမ္မံ, ဒ္ဒတရံ ပန ဝစီဒ္ဒတရံ ဟောတိ။ ဇဝံ ကုသလံ ကာယကမ္မံ ဝစီဒ္ဒတရေ သမုဠာတိ။ တေဟိ စိတ္တေဟိ သဟဂတာ အနဘိဇ္ဈာဒယော စေတနာပက္ခိကာ တ ဟောန္တိ, အဗျော့ဟာရိကာ တ။

ယအာ ပန တေသု သိက္ခာပဒေသု ဒိယ္ယမာနေသု ကာယင်္ဂတစင်္ဂါနိ အစောပေတွတ မနသာဝ ‘ဟဏာတိဟတာ အဒိန္နာအနာ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ပဋိဝိရမာမီ’တိ ဂဏှာတိ, တအာ ကမ္မံ ကာယကမ္မံ, ဒ္ဒတရံ ပန မနောဒ္ဒတရံ ဟောတိ။ ဇဝံ ကုသလံ ကာယကမ္မံ မနောဒ္ဒတရေ သမုဠာတိ။ တေဟိ စိတ္တေဟိ သဟဂတာ အနဘိဇ္ဈာဒယော စေတနာပက္ခိကာ တ ဟောန္တိ, အဗျော့ဟာရိကာ တ။

‘မုသာတအာ ဝေရမဏီ’အာဒီနိ ပန စတ္တာရိ သိက္ခာပအနိ ဝုတ္တနယေနေဝ ကာယာဒီဟိ ဂဏှာဟန္တဿ ကုသလံ ဝစီကမ္မံ တီသု ဒ္ဒတရေသု သမုဠာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣဓာပိ အနဘိဇ္ဈာဒယော စေတနာပက္ခိကာ တ ဟောန္တိ, အဗျော့ဟာရိကာ တ။

အနဘိဇ္ဈာဒိသဟဂတေဟိ ပန စိတ္တေဟိ ကာယင်္ဂံ စောပေတွတ စေတိယင်္ဂဏသမ္မဇ္ဇနဂန္ဓမာလာဒိပူဇနစေတိယဝန္ဒနာဒီနိ ကရောန္တဿ ကမ္မံ မနောကမ္မံ ဟောတိ, ဒ္ဒတရံ ပန ကာယဒ္ဒတရံ။ ဇဝံ ကုသလံ မနောကမ္မံ ကာယဒ္ဒတရေ သမုဠာတိ။ စေတနာ ပနေတ္ထ အဗျော့ဟာရိကာ။ အနဘိဇ္ဈာသဟဂတေန စိတ္တေန တစင်္ဂံ စောပေတွတ ‘အဟော ဝတ ယံ ပရဿ ဝိတ္တူပကရဏံ န တံ မမဿာ’တိ အနဘိဇ္ဈာယတော အဗျာပာဒသဟဂတေန စိတ္တေန ‘သဗ္ဗေ သတ္တာ အဝေရာ အဗျာပဇ္ဇာ အနီဃာ သုခီ အတ္တာနံ ပရိဟရန္တူ’တိ ဝဒန္တဿ သမ္မာဒိဋ္ဌိသဟဂတေန စိတ္တေန ‘အတ္ထိ ဒိန္န’န္တိအာဒီနိ ဥဒအာဟရန္တဿ ကမ္မံ မနောကမ္မံ ဟောတိ, ဒ္ဒတရံ ပန ဝစီဒ္ဒတရံ။ ဇဝံ ကုသလံ မနောကမ္မံ ဝစီဒ္ဒတရေ သမုဠာတိ။ စေတနာ ပနေတ္ထ အဗျော့ဟာရိကာ။ ကာယင်္ဂတစင်္ဂါနိ ပန အစောပေတွတ ရဟော နိသိန္နဿ မနသာဝ အနဘိဇ္ဈာဒိသဟဂတာနိ စိတ္တာနိ ဥပ္ပာဒေန္တဿ ကမ္မံ မနောကမ္မံ, ဒ္ဒတရမ္ပိ မနောဒ္ဒတရမေဝ။ ဇဝံ ကုသလံ မနောကမ္မံ မနောဒ္ဒတရေ သမုဠာတိ။ ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ စေတနာပိ စေတနာသမ္ပယုတ္တကာ ဓမ္မာပိ မနောဒ္ဒတရေယေဝ သမုဠဟန္တိ။

တတ္ထ အာဏတ္တိသမုဋ္ဌိတေသု ပာဏာတိပာတအဒိန္နာအနေသု ကမ္မမ္ပိ ကာယကမ္မံ ဒ္ဒတရမ္ပိ ကမ္မဝသေနေဝ ကာယဒ္ဒတရန္တိ ဝဒန္တော ကမ္မံ ရက္ခတိ, ဒ္ဒတရံ ဘိန္ဒတိ နာမ။ ဟတ္ထမုဒ္ဒာယ သမုဋ္ဌိတေသု မုသာတအာဒီသု ဒ္ဒတရမ္ပိ ကာယဒ္ဒတရံ, ကမ္မမ္ပိ ဒ္ဒတရဝသေနေဝ ကာယကမ္မန္တိ ဝဒန္တော ဒ္ဒတရံ ရက္ခတိ ကမ္မံ ဘိန္ဒတိ နာမ။ တသ္မာ ‘ကမ္မံ ရက္ခာမီ’တိ ဒ္ဒတရံ န ဘိန္ဒိတဗ္ဗံ, ‘ဒ္ဒတရံ ရက္ခာမီ’တိ ကမ္မံ န ဘိန္ဒိတဗ္ဗံ။ ယထာဝုတ္တေနေဝ ပန နယေန ကမ္မဉ္စ ဒ္ဒတရဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဇဝံ ကထေန္တော ဟိ နေဝ ကမ္မံ န ဒ္ဒတရံ ဘိန္ဒတီတိ။

ကမ္မကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဣအာနိ ‘ပဉ္စ ဝိညာဏာနိ ပဉ္စဝိညာဏဒ္ဒတရာနီ’တိအာဒီသု စက္ခုဝိညာဏံ သောတဝိညာဏံ ဃာနဝိညာဏံ ဇိဝှာဝိညာဏံ ကာယဝိညာဏန္တိ ဣမာနိ ပဉ္စ ဝိညာဏာနိ နာမ။ စက္ခုဝိညာဏဒ္ဒတရံ သောတ။ ဃာန။ ဇိဝှာ။ ကာယဝိညာဏဒ္ဒတရန္တိ ဣမာနိ ပဉ္စ ဝိညာဏဒ္ဒတရာနိ နာမ။ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဒ္ဒတရာနံ ဝသေန ဥပ္ပန္နာ စေတနာ နေဝ ကာယကမ္မံ ဟောတိ, န ဝစီကမ္မံ, မနောကမ္မမေဝ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ စက္ခုသမ္ဖဿော သောတ။ ဃာန။ ဇိဝှာ။ ကာယ။ မနောသမ္ဖဿောတိ ဣမေ ပန ဆ သမ္ဖဿာ နာမ။ စက္ခုသမ္ဖဿဒ္ဒတရံ သောတ။ ဃာန။ ဇိဝှာ။ ကာယ။ မနောသမ္ဖဿဒ္ဒတရန္တိ ဣမာနိ ဆ သမ္ဖဿဒ္ဒတရာနိ နာမ။

စက္ခုအသံဝရော သောတ။ ဃာန။ ဇိဝှာ။ ပသာဒကာယ။ စောပနကာယအသံဝရော တစာအသံဝရော မနောအသံဝရောတိ – ဣမေ အဋ္ဌ အသံဝရာ နာမ။ တေ အတ္ထတော ‘ဒုဿီလျံ မုဋ္ဌဿစ္စံ အညာဏံ အက္ခန္တိ ကောသဇ္ဇ’န္တိ

ကြမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဟောန္တိ။ တေသု ဧကဓမ္မောပိ ပဉ္စဒွါရေ တေဌဗ္ဗနုပရိယောသာနေသု စိတ္တေသု နုပ္ပဇ္ဇတိ, ဇဝနက္ခဏေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဇဝနေ ဥပ္ပန္နောပိ ပဉ္စဒွါရေ အသံဝရောတိ ဝုစ္စတိ။

စက္ခုဝိညာဏသဟဇာတော ဟိ ဖဿော စက္ခုသမ္ဖဿော နာမ, စေတနာ မနောကမ္မံ နာမ, တံ စိတ္တံ မနောကမ္မဒွါရံ နာမ။ တတ္ထ ပဉ္စဝိဓော အသံဝရော နတ္ထိ ။ သမ္ပဋိစ္ဆနသဟဇာတော ဖဿော မနောသမ္ဖဿော နာမ, စေတနာ မနောကမ္မံ နာမ, တံ စိတ္တံ မနောကမ္မဒွါရံ နာမ။ တတ္ထာပိ အသံဝရော နတ္ထိ။ သန္တီရဏာဝေဌဗ္ဗနေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဇဝနသဟဇာတော ပန ဖဿော မနောသမ္ဖဿော နာမ, စေတနာ မနောကမ္မံ နာမ, တံ စိတ္တံ မနောကမ္မဒွါရံ နာမ။ တတ္ထ အသံဝရော စက္ခုအသံဝရော နာမ ဟောတိ။ သောတဃာနဇိဝှာကာယဒွါရေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယဒါ ပန ရူပါဒီသု အညတရာရမ္မဏံ မနောဒွါရိကဇဝနံ ဝိနာ ဝစီဒွါရေန သုဒ္ဓံ ကာယဒွါရသင်္ခါတံ စောပနံ ပာပယမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဒါ တေန စိတ္တေန သဟဇာတော ဖဿော မနောသမ္ဖဿော နာမ, စေတနာ ကာယကမ္မံ နာမ, တံ ပန စိတ္တံ အဗ္ဗောဟာရိကံ, စောပနသ္မိံ ဥပ္ပန္နတ္တာ မနောဒွါရန္တိ သင်္ချံ န ဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ အသံဝရော စောပနကာယအသံဝရော နာမ။ ယဒါ တာဒိသံယေဝ ဇဝနံ ဝိနာ ကာယဒွါရေန သုဒ္ဓံ ဝစီဒွါရသင်္ခါတံ စောပနံ ပာပယမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဒါ တေန စိတ္တေန သဟဇာတော ဖဿော မနောသမ္ဖဿော နာမ, စေတနာ ဝစီကမ္မံ နာမ, တံ ပန စိတ္တံ အဗ္ဗောဟာရိကံ, စောပနသ္မိံ ဥပ္ပန္နတ္တာ မနောဒွါရန္တိ သင်္ချံ န ဂစ္ဆတိ။ တတ္ထ အသံဝရော ဝါစာအသံဝရော နာမ။ ယဒါ ပန တာဒိသံ ဇဝနစိတ္တံ ဝိနာ ကာယဝစီဒွါရေဟိ သုဒ္ဓံ မနောဒွါရမေဝ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဒါ တေန စိတ္တေန သဟဇာတော ဖဿော မနောသမ္ဖဿော နာမ, စေတနာ မနောကမ္မံ နာမ, တံ ပန စိတ္တံ မနောကမ္မဒွါရံ နာမ။ တတ္ထ အသံဝရော မနောအသံဝရော နာမ။ ဣတိ ဣမေသံ အဋ္ဌန္နံ အသံဝရာနံ ဝသေန စက္ခုအသံဝရဒွါရံ, သောတ။ ဃာန။ ဇိဝှာ။ ပသာဒကာယ။ စောပနကာယ။ ဝါစာ။ မနောအသံဝရဒွါရန္တိ ဣမာနိ အဋ္ဌ အသံဝရဒွါရာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

စက္ခုသံဝရော သောတ။ ဃာန။ ဇိဝှာ။ ပသာဒကာယ။ စောပနကာယ။ ဝါစာ။ မနောသံဝရောတိ ဣမေ ပန အဋ္ဌ သံဝရာ နာမ။ တေ အတ္ထတော ‘သီလံ သတိ ဉာဏံ ခန္တိ ဝီရိယ’န္တိ ဣမေ ပဉ္စ ဓမ္မာ ဟောန္တိ။ တေသုပိ ဧကဓမ္မောပိ ပဉ္စဒွါရေ တေဌဗ္ဗနုပရိယောသာနေသု စိတ္တေသု နုပ္ပဇ္ဇတိ။ ဇဝနက္ခဏေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဇဝနေ ဥပ္ပန္နောပိ ပဉ္စဒွါရေ သံဝရောတိ ဝုစ္စတိ။ တဿ သဗ္ဗဿာပိ စက္ခုဝိညာဏသဟဇာတော ဟိ ဖဿော စက္ခုသမ္ဖဿောတိအာဒိနာ အသံဝရေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣတိ ဣမေသံ အဋ္ဌန္နံ သံဝရာနံ ဝသေန စက္ခုသံဝရဒွါရံ။ပေ.။ မနောသံဝရဒွါရန္တိ ဣမာနိ အဋ္ဌ သံဝရဒွါရာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

အကုသလကမ္မပထကထာ

ပါဏာတိပါတော , အဒိန္နာဒါနံ, ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော, မုသာဝါဒော, ပိသုဏာဝါစာ, ဖရုသဝါစာ, သမ္ဖပ္ပလာပော, အဘိဇ္ဈာ, ဗျာပါဒော, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌီတိ ဣမေ ပန ဒသ အကုသလကမ္မပထာ နာမ။

တတ္ထ ပါဏဿ အတိပါတော **ပါဏာတိပါတော** နာမ; ပါဏဝဓော, ပါဏဃာတောတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ပါဏောတိ စေတ္ထ ဝေါဟာရတော သတ္တော, ပရမတ္ထတော ဇီဝိတိန္ဒြိယံ။ တသ္မိံ ပန ပါဏေ ပါဏသညိနော ဇီဝိတိန္ဒြိယုပစ္ဆေဒကဥပက္ကမသမုဋ္ဌာပိကာ ကာယဝစီဒွါရာနံ အညတရဒွါရပ္ပဝတ္တာ ဝဓကစေတနာ ပါဏာတိပါတော။ သော ဂုဏဝိရဟိတေသု တိရစ္ဆာနဂတာဒီသု ပါဏေသု ခုဒ္ဒကေ ပါဏေ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟာသရီရေ မဟာသာဝဇ္ဇော။ ကသ္မာ? ပယောဂမဟန္တတာယ။ ပယောဂသမတ္တေပိ ဝတ္ထုမဟန္တတာယ။ ဂုဏဝန္တေသု မနုဿာဒီသု အပ္ပဂုဏေ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟာဂုဏေ မဟာသာဝဇ္ဇော။ သရီရဂုဏာနံ ပန သမဘာဝေ သတိ ကိလေသာနံ ဥပက္ကမာနဉ္စ မုဒုတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, တိဗ္ဗတာယ မဟာသာဝဇ္ဇောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တဿ ပဉ္စ သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – ပါဏော, ပါဏသညိတာ, ဝဓကစိတ္တံ, ဥပက္ကမော, တေန မရဏန္တိ။ ဆ ပယောဂါ – သာဟတ္ထိကော, အာဏတ္တိကော, နိဿဂ္ဂိယော, ထာဝရော, ဝိဇ္ဇာမယော, ဣဒ္ဓိမယောတိ။ ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ ဝိတ္ထာရိယမာနေ အတိပပဉ္စော ဟောတိ။ တသ္မာ တံ န ဝိတ္ထာရယာမ။ အညဉ္စ ဝေရူပံ အတ္ထိကေဟိ ပန သမန္တပါသာဒိကံ **ဝိနယဋ္ဌကထံ** (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၂.၁၇၂) ဩလောကေတွာ ဂဟေတဗ္ဗံ။

အဒိန္နသ္သ အာအနံ **‘အဒိန္နာအနံ’;** ပရသ္သဟရဏံ, ထေယျံ, စောရိကာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ အဒိန္နန္တိ ပရပရိဂ္ဂဟိတံ, ယတ္ထ ပရော ယထာကာမကာရိတံ အာပဇ္ဇန္တော အဒဏ္ဍာရဟော အနုပဝဇ္ဇော စ ဟောတိ။ တသ္မိံ ပရပရိဂ္ဂဟိတေ ပရပရိဂ္ဂဟိတသညိနော တဒာအာယကဥပက္ကမသမုဋ္ဌာပိကာ ထေယျစေတနာ အဒိန္နာအနံ။ တံ ဟီနေ ပရသန္တကေ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ, ပဏီတေ မဟာသာဝဇ္ဇံ။ ကသ္မာ? ဝတ္ထုပဏီတတာယ။ ဝတ္ထုသမတ္တေ သတိ ဂုဏာဓိကာနံ သန္တကေ ဝတ္ထုသ္မိံ မဟာသာဝဇ္ဇံ။ တံတံဂုဏာဓိကံ ဥပာဒါယ တတော တတော ဟီနဂုဏသ္သ သန္တကေ ဝတ္ထုသ္မိံ အပ္ပသာဝဇ္ဇံ။

တသ္သ ပဉ္စ သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – ပရပရိဂ္ဂဟိတံ, ပရပရိဂ္ဂဟိတသညိတာ, ထေယျစိတ္တံ, ဥပက္ကမော , တေန ဟရဏန္တိ။ ဆ ပယောဂ – သာဟတ္ထိကာဒယော၀။ တေ စ ခေါ ယထာနုရူပံ ထေယျာဝဟာရော, ပသယှာဝဟာရော, ပဋိစ္ဆန္နာဝဟာရော, ပရိကပ္ပာဝဟာရော, ကုသာဝဟာရောတိ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ အဝဟာရာနံ ဝသေန ပဝတ္တန္တိ။ အယ မေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရော ပန သမန္တပါသာဒိကာယံ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁၃၈) ဝုတ္တော။

‘ကာမေသု မိစ္ဆာစာရော’တိ ဧတ္ထ ပန **‘ကာမေသူ’**တိ မေထုနသမာစာရေသု; **‘မိစ္ဆာစာရော’**တိ ဧကန္တနိန္ဒိတော လာမကာစာရော။ လက္ခဏတော ပန အသဒ္ဓမ္မာဓိပ္ပာယေန ကာယဒွါရပ္ပဝတ္တာ အဂမနီယဋ္ဌာနဝီတိက္ကမစေတနာ **ကာမေသုမိစ္ဆာစာရော**။

တတ္ထ **အဂမနီယဋ္ဌာနံ** နာမ – ပုရိသာနံ တာဝ မာတုရက္ခိတာ, ပိတုရက္ခိတာ, မာတာပိတုရက္ခိတာ, ဘာတုရက္ခိတာ, ဘဂိနိရက္ခိတာ, ဉာတိရက္ခိတာ, ဂေါတ္တရက္ခိတာ, ဓမ္မရက္ခိတာ, သာရက္ခာ, သပရိဒဏ္ဍာတိ မာတုရက္ခိတာဒယော ဒသ; ဓနက္ကီတာ, ဆန္ဒဝါသိနီ, ဘောဂဝါသိနီ, ပဋဝါသိနီ, ဩဒပတ္တကိနီ, ဩဘဋစုမ္ဗဋာ, ဒာသီ စ ဘရိယာ, ကမ္မကာရီ စ ဘရိယာ, ဓဇာဟဋာ, မုဟုတ္တိကာတိ ဧတာ ဓနက္ကီတာဒယော ဒသာတိ ဝီသတိ ဣတ္ထိယော။ ဣတ္ထီသု ပန ဒွိန္နံ သာရက္ခသပရိဒဏ္ဍာနံ, ဒသန္နဉ္စ ဓနက္ကီတာဒီနန္တိ ဒွါဒသန္နံ ဣတ္ထီနံ အညေ ပုရိသာ ဣဒံ အဂမနီယဋ္ဌာနံ နာမ။

သော ပနေသ မိစ္ဆာစာရော သီလာဒိဂုဏရဟိတေ အဂမနီယဋ္ဌာနေ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, သီလာဒိဂုဏသမ္ပန္နေ မဟာသာဝဇ္ဇော။ တသ္သ စတ္တာရော သမ္ဘာရာ – အဂမနီယဝတ္ထု, တသ္မိံ သေဝနစိတ္တံ, သေဝနပ္ပယောဂေါ, မဂ္ဂေနမဂ္ဂပ္ပဋိပတ္တိအဓိဝါသနန္တိ။ ဧကော ပယောဂေါ သာဟတ္ထိကော ဧဝ။

‘မုသာ’တိ ဝိသံဝါဒနပုရေက္ခာရသ္သ အတ္ထဘဉ္ဇကော ဝစီပယောဂေါ, ကာယပယောဂေါ ဝါ။ ဝိသံဝါဒနာဓိပ္ပာယေန ပနသ္သ ပရဝိသံဝါဒကကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ **မုသာဝါဒေါ**။ အပရော နယော – **‘မုသာ’**တိ အဘူတံ အတစ္ဆံ ဝတ္ထု။ **‘ဝါဒေါ’**တိ တသ္သ ဘူတတော တစ္ဆတော ဝိညာပနံ။ လက္ခဏတော ပန အတထံ ဝတ္ထုံ တထတော ပရံ ဝိညာပေတုကာမသ္သ တထာဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ **မုသာဝါဒေါ**။ သော ယမတ္ထံ ဘဉ္ဇတိ တသ္သ အပ္ပတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော, မဟန္တတာယ မဟာသာဝဇ္ဇော။ အပိစ ဂဟဋ္ဌာနံ အတ္တနော သန္တကံ အဒါတုကာမတာယ ‘နတ္ထီ’တိအာဒိနယပ္ပဝတ္တော အပ္ပသာဝဇ္ဇော။ သက္ခိနာ ဟုတွာ အတ္ထဘဉ္ဇနတ္ထံ ဝုတ္တော မဟာသာဝဇ္ဇော။ ပဗ္ဗဇိတာနံ အပ္ပကမ္ပိ တေလံ ဝါ သပ္ပိံ ဝါ လဘိတွာ ဟသာဓိပ္ပာယေန ‘အဇ္ဇ ဂါမေ တေလံ နဒီ မညေ သန္ဒတီ’တိ ပူရဏကထာနယေန ပဝတ္တော အပ္ပသာဝဇ္ဇော။ အဒိဋ္ဌံယေဝ ပန ဒိဋ္ဌန္တိအာဒိနာ နယေန ဝဒန္တာနံ မဟာသာဝဇ္ဇော။

တသ္သ စတ္တာရော သမ္ဘာရာ ဟောန္တိ – အတထံ ဝတ္ထု, ဝိသံဝါဒနစိတ္တံ, တဇ္ဇော ဝါယာမော, ပရသ္သ တဒတ္ထဝိဇာနနန္တိ။ ဧကော ပယောဂေါ – သာဟတ္ထိကော၀။ သော စ ကာယေန ဝါ ကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓေန ဝါ ဝါစာယ ဝါ ပရဝိသံဝါဒကကိရိယာကရဏေ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ တာယ စေ ကိရိယာယ ပရော တမတ္ထံ ဇာနာတိ, အယံ ကိရိယသမုဋ္ဌာပိကစေတနာက္ခဏေယေဝ မုသာဝါဒကမ္မုနာ ဗဇ္ဈတိ။ ယသ္မာ ပန ယထာ ကာယကာယပ္ပဋိဗဒ္ဓဝါစာဟိ ပရံ ဝိသံဝါဒေတိ, တထာ ဣမဿ ‘ဣမံ ဘဏာဟီ’တိ အာဏာပေန္တောပိ, ပဏ္ဏံ လိခိတွာ ပုရတော နိဿဇ္ဇန္တောပိ, ‘အယမတ္ထော ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗော’တိ ကုဋ္ဋာဒီသု လိခိတွာ ဌပေန္တောပိ; တသ္မာ ဧတ္ထ အာဏတ္တိကနိဿဂ္ဂိယထာဝရာပိ ပယောဂ ယုဇ္ဇန္တိ။ **အဋ္ဌကထာသု** ပန အနာဂတတ္တာ ဝီမံသိတွာ ဂဟေတဗ္ဗာ။

‘ပိသုဏာတစာ’တိအာဒီသု ယာယ တစာယ ယဿ တံ တစံ ဘာသတိ တဿ ဟဒယေ အတ္တနော ပိယဘာဝံ ပရဿ စ သုညဘာဝံ ကရောတိ, သာ **ပိသုဏာတစာ**။ ယာယ ပန အတ္တာနမ္ပိ ပရမ္ပိ ဖရုသံ ကရောတိ, ယာ တစာ သယမ္ပိ ဖရုသာ နေဝ ကဏ္ဏသုခာ, န ဟဒယင်္ဂမာ, အယံ **‘ဖရုသတစာ’**။ ယေန သမ္ဖံ ပလပတိ, နိရတ္ထကံ, သော **‘သမ္ဖပ္ပလာပေ’** ။ တေသံ မူလဘူတာ စေတနာပိ ပိသုဏာတစာဒိနာမမေဝ လဘတိ။ သာ ဧဝ စ ဣဓ အဓိပ္ပေတာတိ။

တတ္ထ သံကိလိဋ္ဌစိတ္တဿ ပရေသံ တ ဘေဒာယ အတ္တနော ပိယကမျတာယ တ ကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ စေတနာ ပိသုဏာတစာ နာမ။ သာ ယဿ ဘေဒံ ကရောတိ တဿ အပ္ပဂုဏတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, မဟာဂုဏတာယ မဟာသာဝဇ္ဇာ။

တဿာ စတ္တာရော သမ္ဘာရာ – ‘ဘိန္ဒိတဗ္ဗော ပရော’ ဣတိ ‘ဣမေ နာနာ ဘဝိဿ’န္တိ ဝိနာ ဘဝိဿန္တီတိ ဘေဒပုရေက္ခာရတာ တ, ‘ဣတိ အဟံ ပိယော ဘဝိဿာမိ ဝိဿာသိကော’တိ ပိယကမျတာ တ, တဇ္ဇော တယာမော, တဿ တဒတ္ထဝိဇာနနန္တိ ။ ပရေ ပန အဘိန္နေ ကမ္မပထဘေဒော နတ္ထိ, ဘိန္နေ ဧဝ ဟောတိ။

ပရဿ မမ္မစ္ဆေဒကကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ ဧကန္တဖရုသစေတနာ ‘ဖရုသတစာ’။ တဿာ အာဝိဘာဝတ္ထံ ထမိဒံ ဝတ္ထု – ဧကော ကိရ အရကော မာတု ဝစနံ အနာဒိယိတွာတ အရညံ ဂစ္ဆတိ။ တံ မာတာ နိဝတ္တေတုံ အသက္ကောန္တီ ‘စဏ္ဍာ တံ မဟိံသီ အနုဗန္ဓတူ’တိ အက္ကောသိ။ အထဿ တထေဝ အရညေ မဟိံသီ ဥဋ္ဌာသိ။ အရကော ‘ယံ မမ မာတာ မုခေန ကထေသိ တံ မာ ဟောတု, ယံ စိတ္တေန စိန္တေသိ တံ ဟောတူ’တိ သစ္စကိရိယံ အကာသိ။ မဟိံသီ တတ္ထေဝ ဗဒ္ဓာ ဝိယ အဋ္ဌာသိ။ ဧဝံ မမ္မစ္ဆေဒကောပိ ပယောဂေ စိတ္တသဏှတာယ ဖရုသတစာ န ဟောတိ။ မာတာပိတရော ဟိ ကအစိ ပုတ္တကေ ဧဝမ္ပိ ဝဒန္တိ – ‘စောရာ တေ ခဏ္ဍာခဏ္ဍိကံ ကရောန္တု’တိ, ဥပ္ပလပတ္တမ္ပိ စ နေသံ ဥပရိ ပတန္တံ န ဣစ္ဆန္တိ။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာ စ ကအစိ နိဿိတကေ ဧဝံ ဝဒန္တိ – ‘ကိံ ဣမေ အဟိရိကာ အနောတ္တပ္ပိနော စရန္တိ, နိဒ္ဓမထ နေ’တိ; အထ စ နေသံ အာဂမာဓိဂမသမ္ပတ္တိံ ဣစ္ဆန္တိ။ ယထာ စ စိတ္တသဏှတာယ ဖရုသတစာ န ဟောတိ, ဧဝံ ဝစနသဏှတာယ အဖရုသတစာပိ န ဟောတိ။ န ဟိ မာရာပေတုကာမဿ ‘ဣမံ သုခံ သယာပေထာ’တိ ဝစနံ အဖရုသတစာ ဟောတိ။ စိတ္တဖရုသတာယ ပနေသာ ဖရုသတစာဝ။ သာ ယံ သန္ဓာယ ပဝတ္တိတာ တဿ အပ္ပဂုဏတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, မဟာဂုဏတာယ မဟာသာဝဇ္ဇာ။ တဿာ တယော သမ္ဘာရာ – အက္ကောသိတဗ္ဗော ပရော, ကုပိတစိတ္တံ, အက္ကောသနန္တိ။

အနတ္ထဝိညာပိကာ ကာယဝစီပယောဂသမုဋ္ဌာပိကာ အကုသလစေတနာ **‘သမ္ဖပ္ပလာပေ’** ။ သော အာသေဝနမန္ဒတာယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော။ အာသေဝနမဟန္တတာယ မဟာသာဝဇ္ဇော။ တဿ ဒွေ သမ္ဘာရာ – ဘာရတယုဒ္ဓသီတာဟရဏာဒိနိရတ္ထကကထာပုရေက္ခာရတာ, တထာရူပီကထာကထနဉ္စာတိ။ ပရေ ပန တံ ကထံ အဂဏှန္တေ ကမ္မပထဘေဒော နတ္ထိ, ပရေန သမ္ဖပ္ပလာပေ ဂဟိတေယေဝ ဟောတိ။

အဘိဇ္ဈာယတီတိ **‘အဘိဇ္ဈာ’** ။ ပရဘဏ္ဍာဘိမုခီ ဟုတွာတ တန္နိန္နတာယ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ သာ ‘အဟော ဝတ ဣဒံ မမဿာ’တိ ဧဝံ ပရဘဏ္ဍာဘိဇ္ဈာယနလက္ခဏာ။ အဒိန္နာဒါနံ ဝိယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ မဟာသာဝဇ္ဇာ စ။ တဿာ ဒွေ သမ္ဘာရာ – ပရဘဏ္ဍံ, အတ္တနော ပရိဏာမနဉ္စာတိ။ ပရဘဏ္ဍဝတ္ထုကေ ဟိ လောဘေ ဥပ္ပန္နေပိ န တာဝ ကမ္မပထဘေဒော ဟောတိ ယာဝ န ‘အဟော ဝတ ဣဒံ မမဿာ’တိ အတ္တနော ပရိဏာမေတိ။

ဟိတသုခံ ဗျာပာဒယတီတိ **‘ဗျာပာဒေ’** ။ သော ပရဝိနာသာယ မနောပဒောသလက္ခဏော။ ဖရုသတစာ ဝိယ အပ္ပသာဝဇ္ဇော မဟာသာဝဇ္ဇော စ။ တဿ ဒွေ သမ္ဘာရာ – ပရသတ္တော စ, တဿ စ ဝိနာသစိန္တာတိ။ ပရသတ္တဝတ္ထုကေ ဟိ ကောဓေ ဥပ္ပန္နေပိ န တာဝ ကမ္မပထဘေဒော ဟောတိ ယာဝ ‘အဟော ဝတာယံ ဥစ္ဆိဇ္ဇေယျ ဝိနဿေယျာ’တိ တဿ ဝိနာသနံ န စိန္တေသိ။

ယထာဘုစ္စဂဟဏာဘာဝေန မိစ္ဆာ ပဿတီတိ ‘မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ’။ သာ ‘နတ္ထိ ဒိန္န’န္တိအာဒိနာ နယေန ဝိပရီတဒဿနလက္ခဏာ။ သမ္ဖပ္ပလာပေ ဝိယ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ မဟာသာဝဇ္ဇာ စ။ အပိစ အနိယတာ အပ္ပသာဝဇ္ဇာ, နိယတာ မဟာသာဝဇ္ဇာ။ တဿာ ဒွေ သမ္ဘာရာ – ဝတ္ထုနော စ ဂဟိတာကာရဝိပရီတတာ, ယထာ စ တံ ဂဏှာတိ တထာဘာဝေန တဿုပဋ္ဌာနန္တိ။ တတ္ထ နတ္ထိကာဟေတုကအကိရိယဒိဋ္ဌီဟိ ဧဝ ကမ္မပထဘေဒော ဟောတိ, န အညဒိဋ္ဌီဟိ။

က္ကမေသံ ပန ဒသန္နံ အကုသလကမ္မပထာနံ ဓမ္မတော ကောဋ္ဌာသတော အာရမ္မဏတော ဝေဒနာတော မူလတော စာတိ ပဉ္စဟာကာရေဟိ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော –

တတ္ထ **'ဓမ္မတော'**တိ ဧတေသု ဟိ ပဋိပါဋိယာ သတ္တ စေတနာဓမ္မာဝ ဟောန္တိ, အဘိဇ္ဈာဒယော တယော စေတနာ သမ္ပယုတ္တာ။

'ကောဋ္ဌာသတော'တိ ပဋိပါဋိယာ သတ္တ, မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ စာတိ က္ကမေ အဋ္ဌ ကမ္မပထာ ဧဝ ဟောန္တိ; နော မူလာနိ။ အဘိဇ္ဈာ ဗျာပါဒါ ကမ္မပထာ စေဝ မူလာနိ စ။ အဘိဇ္ဈာ ဟိ မူလံ ပတွာ 'လောဘော အကုသလမူလံ' ဟောတိ, ဗျာပါဒော 'ဒေါသော အကုသလမူလံ'။

'အာရမ္မဏတော' တိ ပါဏာတိပါတော ဇီဝိတိန္ဒြိယာရမ္မဏတော သင်္ခါရာရမ္မဏော ဟောတိ။ အဒိန္နာဒါနံ သတ္တာရမ္မဏံ ဝါ ဟောတိ သင်္ခါရာရမ္မဏံ ဝါ။ မိစ္ဆာစာရော ဖောဋ္ဌဗ္ဗဝသေန သင်္ခါရာရမ္မဏော ဟောတိ; သတ္တာရမ္မဏောတိပိ ဧကေ။ မုသာဝါဒော သတ္တာရမ္မဏော ဝါ, သင်္ခါရာရမ္မဏော ဝါ။ တထာ ပိသုဏဝါစာ။ ဖရုသဝါစာ သတ္တာရမ္မဏာဝ။ သမ္ဖပ္ပလာပေါ ဒိဋ္ဌသုတမုတဝိညာတဝသေန သတ္တာရမ္မဏော ဝါ သင်္ခါရာရမ္မဏော ဝါ။ တထာ အဘိဇ္ဈာ။ ဗျာပါဒော သတ္တာရမ္မဏောဝ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တေဘူမကဓမ္မဝသေန သင်္ခါရာရမ္မဏာဝ။

'ဝေဒနာတော'တိ ပါဏာတိပါတော ဒုက္ခဝေဒနော ဟောတိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ ရာဇာနော စောရံ ဒိသွာ ဟသမာနာပိ 'ဂစ္ဆထ နံ ဃာတေထာ'တိ ဝဒန္တိ, သန္နိဋ္ဌာပကစေတနာ ပန နေသံ ဒုက္ခသမ္ပယုတ္တာဝ ဟောတိ ။ အဒိန္နာဒါနံ တိဝေဒနံ။ တဉှိ ပရဘဏ္ဍံ ဒိသွာ ဟဋ္ဌတုဋ္ဌဿ ဂဏှတော သုခဝေဒနံ ဟောတိ, ဘီတတသိတဿ ဂဏှတော ဒုက္ခဝေဒနံ။ တထာ ဝိပါကနိဿန္ဒဖလာနိ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ။ ဂဟဏကာလေ မဇ္ဈတ္တဘာဝေ ဌိတဿ ပန ဂဏှတော အဒုက္ခမသုခဝေဒနံ ဟောတီတိ။ မိစ္ဆာစာရော သုခမဇ္ဈတ္တဝသေန ဒွိဝေဒနော။ သန္နိဋ္ဌာပကစိတ္တေ ပန မဇ္ဈတ္တဝေဒနော န ဟောတိ။ မုသာဝါဒော အဒိန္နာဒါနေ ဝုတ္တနယေနေဝ တိဝေဒနော; တထာ ပိသုဏဝါစာ။ ဖရုသဝါစာ ဒုက္ခဝေဒနာ။ သမ္ဖပ္ပလာပေါ တိဝေဒနော။ ပရေသု ဟိ သာဓုကာရံ ဒေန္တေသု စေလုက္ခေပါဒီနိ ခိပန္တေသု ဟဋ္ဌတုဋ္ဌဿ သီတာဟရဏဘာရတယုဒ္ဓါဒီနိ ကထနကာလေ သော သုခဝေဒနော ဟောတိ။ ပဌမံ ဒိန္နဝေတနေန ဧကေန ပစ္ဆာ အာဂန္တွာ 'အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ကထေဟီ'တိ ဝုတ္တေ 'အနနုသန္ဓိကံ ပကိဏ္ဏကကထံ ကထေဿာမိ နု ခေါ နော'တိ ဒေါမနဿိတဿ ကထနကာလေ ဒုက္ခဝေဒနော ဟောတိ, မဇ္ဈတ္တဿ ကထယတော အဒုက္ခမသုခဝေဒနော ဟောတိ။ အဘိဇ္ဈာ သုခမဇ္ဈတ္တဝသေန ဒွိဝေဒနာ; တထာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ ဗျာပါဒော ဒုက္ခဝေဒနော။

'မူလတော'တိ ပါဏာတိပါတော ဒေါသမောဟဝသေန ဒွိမူလကော ဟောတိ။ အဒိန္နာဒါနံ ဒေါသမောဟဝသေန ဝါ လောဘမောဟဝသေန ဝါ။ မိစ္ဆာစာရော လောဘမောဟဝသေန။ မုသာဝါဒော ဒေါသမောဟဝသေန ဝါ လောဘမောဟဝသေန ဝါ; တထာ ပိသုဏဝါစာ သမ္ဖပ္ပလာပေါ စ။ ဖရုသဝါစာ ဒေါသမောဟဝသေန။ အဘိဇ္ဈာ မောဟဝသေန ဧကမူလာ; တထာ ဗျာပါဒေါ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ လောဘမောဟဝသေန ဒွိမူလာတိ။

အကုသလကမ္မပထကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ကုသလကမ္မပထကထာ

ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ပန ဝိရတိယော အနဘိဇ္ဈာအဗျာပါဒသမ္မာဒိဋ္ဌိယော စာတိ က္ကမေ ဒသ ကုသလကမ္မပထာ နာမ။ တတ္ထ ပါဏာတိပါတာဒယော ဝုတ္တတ္ထာ ဧဝ။ ပါဏာတိပါတာဒီဟိ ဧတာယ ဝိရမန္တိ, သယံ ဝါ ဝိရမတိ, ဝိရမဏမတ္တမေဝ ဝါ ဧတန္တိ **ဝိရတိ**။ ယာ ပါဏာတိပါတာ ဝိရမန္တဿ "ယာ တသ္မိံ သမယေ ပါဏာတိပါတာ အာရတိ ဝိရတီ"တိ (ဓ. သ. ၂၉၉-၃၀၁) ဧဝံ ဝုတ္တာ ကုသလစိတ္တသမ္ပယုတ္တာ ဝိရတိ, သာ ပဘေဒတော တိဝိဓာ ဟောတိ – သမ္ပတ္တဝိရတိ, သမာဒါနဝိရတိ, သမုစ္ဆေဒဝိရတီတိ။

တတ္ထ အသမာဒိန္နသိက္ခာပဒါနံ အတ္တနော ဇာတိဝယဗာဟုသစ္စာဒီနိ ပစ္စဝေက္ခိတွာ 'အယုတ္တံ အမှာကံ ဧဝရူပံ ပာပံ ကာတု'န္တိ သမ္ပတ္တံ ဝတ္ထုံ အဝီတိက္ကမန္တာနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဝိရတိ **'သမ္ပတ္တဝိရတီ'** တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ – သီ

ဟဋ္ဌဒီပေ **စက္ကနဥပါသကဿ** ဝိယ။ တဿ ကိရ ဒဟရကာလေယေဝ မာတုယာ ရောဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇိ။ ဝေဇ္ဇေန စ 'အလ္လသသမံသံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတီ'တိ ဝုတ္တံ။ တတော စက္ကနဿ ဘာတာ 'ဂစ္ဆ, တာတ, ခေတ္တံ အာဟိဏ္ဍာဟီ'တိ စက္ကနံ ပေသေသိ။ သော တတ္ထ ဂတော။ တသ္မိဉ္စ သမယေ ဧကော သသော တရုဏသဿံ ခါဒိတုံ အာဂတော ဟောတိ။ သော တံ ဒိသွာ ဝေဂေန ဓာဝန္တော ဝလ္လိယာ ဗဒ္ဓော 'ကိရိ ကိရီ'တိ သဒ္ဒမကာသိ။ စက္ကနော တေန သဒ္ဒေန ဂန္တွာ တံ ဂဟေတွာ စိန္တေသိ – 'မာတု ဘေသဇ္ဇံ ကရောမီ'တိ။ ပုန စိန္တေသိ – 'န မေတံ ပတိရူပံ ယွာဟံ မာတု ဇီဝိတကာရဏာ ပရံ ဇီဝိတာ ဝေရောပေယျ'န္တိ။ အထ နံ 'ဂစ္ဆ, အရညေ သသေဟိ သဒ္ဓိံ တိဏောဒကံ ပရိဘုဉ္ဇာ'တိ မုဉ္စိ။ ဘာတရာ စ 'ကိံ တာတ သသော လဒ္ဓော'တိ ပုစ္ဆိတော တံ ပဝတ္တိံ အာစိက္ခိ။ တတော နံ ဘာတာ ပရိဘာသိ။ သော မာတုသန္တိကံ ဂန္တွာ 'ယတော အဟံ ဇာတော နာဘိဇာနာမိ သဉ္စိစ္စ ပါဏံ ဇီဝိတာ ဝေရောပေတာ'တိ သစ္စံ ဝတွာ အဋ္ဌာသိ။ တာဝဒေဝဿ မာတာ အရောဂါ အဟောသိ။

သမာဒိန္နသိက္ခာပဒါနံ ပန သိက္ခာပဒသမာဒါနေ စ တတုတ္တရိဉ္စ အတ္တနော ဇီဝိတမ္ပိ ပရိစ္စဇိတွာ ဝတ္ထုံ အဝီတိက္ကမန္တာနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဝိရတိ **'သမာဒါနဝိရတီ'**တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **ဥတ္တရဝဍ္ဍမာနပဗ္ဗတဝါသီဥပါသကဿ** ဝိယ။ သော ကိရ အမ္ဗရိယဝိဟာရဝါသိနော **ပိင်္ဂလဗုဒ္ဓရက္ခိတတ္ထေရဿ** သန္တိကေ သိက္ခာပဒါနိ ဂဟေတွာ ခေတ္တံ ကသတိ။ အထဿ ဂေါဏော နဋ္ဌော။ သော တံ ဂဝေသန္တော ဥတ္တရဝဍ္ဍမာနပဗ္ဗတံ အာရုဟိ။ တတြ နံ မဟာသပ္ပော အဂ္ဂဟေသိ။ သော စိန္တေသိ – 'ဣမာယဿ တိခိဏဝါသိယာ သီသံ ဆိန္ဒာမီ'တိ။ ပုန စိန္တေသိ – 'န မေတံ ပတိရူပံ ယွာဟံ ဘာဝနီယဿ ဂရုနော သန္တိကေ သိက္ခာပဒါနိ ဂဟေတွာ ဘိန္ဒေယျ'န္တိ ဧဝံ ယာဝတတိယံ စိန္တေတွာ 'ဇီဝိတံ ပရိစ္စဇာမိ, န သိက္ခာပဒ'န္တိ အံသေ ဌပိတံ တိခိဏဒဏ္ဍဝါသိံ အရညေ ဆဍ္ဍေသိ။ တာဝဒေဝ နံ မဟာဝါဠော မုဉ္စိတွာ အဂမာသီတိ။

အရိယမဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာ ပန ဝိရတိ **'သမုစ္ဆေဒဝိရတီ'** တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ, ယဿာ ဥပ္ပတ္တိတော ပဘုတိ 'ပါဏံ ဃာတေဿာမီ'တိ အရိယပုဂ္ဂလာနံ စိတ္တမ္ပိ နုပ္ပဇ္ဇတီတိ။

ဣဒါနိ ယထာ အကုသလာနံ ဧဝံ ဣမေသမ္ပိ ကုသလကမ္မပထာနံ ဓမ္မတော ကောဋ္ဌာသတော အာရမ္မဏတော ဝေဒနာတော မူလတောတိ ပဉ္စဟာကာရေဟိ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော –

တတ္ထ **'ဓမ္မတော'**တိ ဧတေသု ဟိ ပဋိပါဋိယာ သတ္တ စေတနာပိ ဝဋ္ဋန္တိ, ဝိရတိယောပိ; အန္တေ တယော စေတနာသမ္ပယုတ္တာဝ။

'ကောဋ္ဌာသတော'တိ ပဋိပါဋိယာ သတ္တ ကမ္မပထာ ဧဝ, နော မူလာနိ။ အန္တေ တယော ကမ္မပထာ စေဝ မူလာနိ စ။ အနဘိဇ္ဈာ ဟိ မူလံ ပတွာ 'အလောဘော ကုသလမူလံ' ဟောတိ။ အဗျာပါဒော 'အဒေါသော ကုသလမူလံ', သမ္မာဒိဋ္ဌိ 'အမောဟော ကုသလမူလံ'။

'အာရမ္မဏတော' တိ ပါဏာတိပါတာဒီနံ အာရမ္မဏာနေဝ ဧတေသံ အာရမ္မဏာနိ။ ဝီတိက္ကမိတဗ္ဗတောယေဝ ဟိ ဝေရမဏီ နာမ ဟောတိ။ ယထာ ပန နိဗ္ဗာနာရမ္မဏော အရိယမဂ္ဂေါ ကိလေသေ ပဇဟတိ, ဧဝံ ဇီဝိတိန္ဒြိယာဒိအာရမ္မဏာပေတေ ကမ္မပထာ ပါဏာတိပါတာဒီနိ ဒုဿီလျာနိ ပဇဟန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

'ဝေဒနာတော'တိ သဗ္ဗေ သုခဝေဒနာ ဝါ ဟောန္တိ မဇ္ဈတ္တဝေဒနာ ဝါ။ ကုသလံ ပတွာ ဟိ ဒုက္ခဝေဒနာ နာမ နတ္ထိ။

'မူလတော'တိ ပဋိပါဋိယာ သတ္တ ကမ္မပထာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တေန ဝိရမန္တဿ အလောဘအဒေါသအမောဟဝသေန တိမူလာ ဟောန္တိ; ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တေန ဝိရမန္တဿ ဒွိမူလာ။ အနဘိဇ္ဈာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တေန ဝိရမန္တဿ ဒွိမူလာ ဟောတိ; ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တေန ဧကမူလာ။ အလောဘော ပန အတ္တနာဝ အတ္တနော မူလံ န ဟောတိ။ အဗျာပါဒေပိ ဧသေဝ နယော။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ အလောဘာဒေါသဝသေန ဒွိမူလာဝ ဟောတိ။ ဣမေ ဒသ ကုသလကမ္မပထာ နာမ။

ကမ္မပထသံသန္ဒနကထာ

ဣဒါနိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ကမ္မပထသံသန္ဒနံ နာမ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဉ္စဖဿဒွါရဝသေန ဟိ ဥပ္ပန္နော အသံဝရော အကုသလံ မနောကမ္မမေဝ ဟောတိ။ မနောဖဿဒွါရဝသေန ဥပ္ပန္နော တီဏိပိ ကမ္မာနိ ဟောန္တိ – သော ဟိ ကာယဒွါရေ ဇောပနပ္ပတ္တော အကုသလံ ကာယကမ္မံ ဟောတိ, ဝစီဒွါရေ အကုသလံ ဝစီကမ္မံ, ဥဘယတ္ထ ဇောပနံ အပ္ပတ္တော အကုသလံ မနောကမ္မံ။ ပဉ္စအသံဝရဒွါရဝသေန ဥပ္ပန္နောပိ အကုသလံ မနောကမ္မမေဝ ဟောတိ။ ဇောပနကာယအသံဝရဒွါရဝသေန ဥပ္ပန္နော အကုသလံ ကာယကမ္မမေဝ ဟောတိ, ဝါစာအသံဝရဒွါရဝသေန ဥပ္ပန္နော အကုသလံ ဝစီကမ္မမေဝ ဟောတိ, မနောအသံဝရဒွါရဝသေန ဥပ္ပန္နော အကုသလံ မနောကမ္မမေဝ ဟောတိ။ တိဝိဓံ ကာယဒုစ္စရိတံ အကုသလံ ကာယကမ္မမေဝ ဟောတိ, စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီဒုစ္စရိတံ အကုသလံ ဝစီကမ္မမေဝ ဟောတိ, တိဝိဓံ မနောဒုစ္စရိတံ အကုသလံ မနောကမ္မမေဝ ဟောတိ။

ပဉ္စဖဿဒွါရဝသေန ဥပ္ပန္နော သံဝရောပိ ကုသလံ မနောကမ္မမေဝ ဟောတိ။ မနောဖဿဒွါရဝသေန ဥပ္ပန္နော ပန အယမ္ပိ, အသံဝရော ဝိယ, တီဏိပိ ကမ္မာနိ ဟောန္တိ။ ပဉ္စသံဝရဒွါရဝသေန ဥပ္ပန္နောပိ ကုသလံ မနောကမ္မမေဝ ဟောတိ, ဇောပနကာယသံဝရဒွါရဝသေန ဥပ္ပန္နော ကုသလံ ကာယကမ္မမေဝ ဟောတိ, ဝါစာသံဝရဒွါရဝသေန ဥပ္ပန္နော ကုသလံ ဝစီကမ္မမေဝ ဟောတိ, မနောသံဝရဒွါရဝသေန ဥပ္ပန္နော ကုသလံ မနောကမ္မမေဝ ဟောတိ။ တိဝိဓံ ကာယသုစရိတံ ကုသလံ ကာယကမ္မမေဝ ဟောတိ, စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီသုစရိတံ ကုသလံ ဝစီကမ္မမေဝ ဟောတိ, တိဝိဓံ မနောသုစရိတံ ကုသလံ မနောကမ္မမေဝ ဟောတိ။

အကုသလံ ကာယကမ္မံ ပဉ္စဖဿဒွါရဝသေန နုပ္ပဇ္ဇတိ; မနောဖဿဒွါရဝသေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တထာ အကုသလံ ဝစီကမ္မံ။ အကုသလံ မနောကမ္မံ ပန ဆဖဿဒွါရဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ; တံ ကာယဝစီဒွါရေသု ဇောပနံ ပတ္တံ အကုသလံ ကာယဝစီကမ္မံ ဟောတိ, ဇောပနံ အပ္ပတ္တံ အကုသလံ မနောကမ္မမေဝ။ ယထာ စ ပဉ္စဖဿဒွါရဝသေန, ဧဝံ ပဉ္စအသံဝရဒွါရဝသေနပိ အကုသလံ ကာယကမ္မံ နုပ္ပဇ္ဇတိ, ဇောပနကာယအသံဝရဒွါရဝသေန ပန ဝါစာအသံဝရဒွါရဝသေန စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ; မနောအသံဝရဒွါရဝသေန နုပ္ပဇ္ဇတိ။ အကုသလံ ဝစီကမ္မမ္ပိ ပဉ္စအသံဝရဒွါရဝသေန နုပ္ပဇ္ဇတိ, ဇောပနကာယဝါစာအသံဝရဒွါရဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ; မနောအသံဝရဒွါရဝသေန နုပ္ပဇ္ဇတိ။ အကုသလံ မနောကမ္မံ အဋ္ဌအသံဝရဒွါရဝသေနပိ ဥပ္ပဇ္ဇတေဝ။ ကုသလကာယကမ္မာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

အယံ ပန ဝိသေသော – ယထာ အကုသလကာယကမ္မဝစီကမ္မာနိ မနောအသံဝရဒွါရဝသေန နုပ္ပဇ္ဇန္တိ, န တထာ ဧတာနိ။ ဧတာနိ ပန ကာယင်္ဂဝါစင်္ဂံ အစောပေတွာ သိက္ခာပဒါနိ ဂဏှန္တဿ မနောသံဝရဒွါရေပိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ဧဝ။ တတ္ထ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ တိဝိဓကမ္မဒွါရဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ပဉ္စဝိညာဏဒွါရဝသေန နုပ္ပဇ္ဇတိ; 'ယမိဒံ စက္ခုသမ္ဖဿပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝေဒယိတံ, သုခံ ဝါ ဒုက္ခံ ဝါ အဒုက္ခမသုခံ ဝါ'တိ ဣမိနာ ပန နယေန ဆဖဿဒွါရဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ; အဋ္ဌအသံဝရဒွါရဝသေန နုပ္ပဇ္ဇတိ, အဋ္ဌသံဝရဒွါရဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ; ဒသအကုသလကမ္မပထဝသေန နုပ္ပဇ္ဇတိ, ဒသကုသလကမ္မပထဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ; တသ္မာ ဣဒမ္ပိ စိတ္တံ တိဝိဓကမ္မဒွါရဝသေန ဝါ ဥပ္ပန္နံ ဟောတု, ဆဖဿဒွါရဝသေန ဝါ, အဋ္ဌသံဝရဒွါရဝသေန ဝါ ဒသကုသလကမ္မပထဝသေန ဝါ။ "ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ။ပေ။ ရူပါရမ္မဏံ ဝါ။ပေ။ ဓမ္မာရမ္မဏံ ဝါ"တိ ဝုတ္တေ သဗ္ဗံ ဝုတ္တမေဝ ဟောတီတိ။

ဒွါရကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ယံ ယံ ဝါ ပနာရဗ္ဘာတိ ဧတ္ထ အယံ ယောဇနာ – ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေသု ရူပါရမ္မဏာဒီသု ရူပါရမ္မဏံ ဝါ အာရဗ္ဘ, အာရမ္မဏံ ကတွာတိ အတ္ထော။ သဒ္ဒါရမ္မဏံ ဝါ။ပေ။ ဓမ္မာရမ္မဏံ ဝါ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ။ ဧတ္တာဝတာ ဧတဿ စိတ္တဿ ဧတေသု အာရမ္မဏေသု ယံကိဉ္စိ ဧကမေဝ အာရမ္မဏံ အနုညာတသဒိသံ ဟောတိ။ ဣဒဉ္စ ဧကသ္မိံ သမယေ ဧကဿ ဝါ ပုဂ္ဂလဿ ရူပါရမ္မဏံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နံ ပုန အညသ္မိံ သမယေ အညဿ ဝါ ပုဂ္ဂလဿ သဒ္ဒါဒီသုပိ အညတရံ အာရမ္မဏံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဧဝ။ ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနဿ စဿ ဧကသ္မိံ ဘဝေ ပဌမံ ရူပါရမ္မဏံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိ ဟောတိ, ပစ္ဆာ သဒ္ဒါရမ္မဏန္တိ အယမ္ပိ ကမော နတ္ထိ။ ရူပါဒီသု စာပိ ပဌမံ နီလာရမ္မဏံ ပစ္ဆာ ပီတာရမ္မဏန္တိ အယမ္ပိ နိယမော နတ္ထိ။ ဣတိ ဣမံ သဗ္ဗာရမ္မဏတဉ္စေဝ, ကမာဘာဝဉ္စ, ကမာဘာဝေပိ စ နီလ

ပီတာဒီသု နိယမာဘာဝံ ဒဿေတုံ ‘ယံ ယံ တ ပနာရဗ္ဘာ’တိ အာဟ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဣမေသု ရူပာဒီသု န ယံကိဉ္စိ ဧကမေဝ, အထ ခေါ ယံ ယံ တ ပနာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ။ ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနမ္ပိ စ ‘ပဌမံ ရူပာရမ္မဏံ ပစ္ဆာ သဒ္ဒာရမ္မဏံ အာရဗ္ဘာ’တိ ဧဝမ္ပိ အနုပုဗ္ဗိတွာ ယံ ယံ တ ပနာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ; ‘ပဋိလောမတော တ အနုလောမတော တ, ဧကန္တရိကဒွန္တရိကာဒိနယေန တ, ရူပာရမ္မဏာဒီသု ယံ တ တံ တ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ’တိ အတ္ထော။ ရူပာရမ္မဏေသုပိ စ ‘ပဌမံ နီလာရမ္မဏံ ပစ္ဆာ ပီတာရမ္မဏ’န္တိ ဣမိနာပိ နိယမေန အနုပုဗ္ဗိတွာ, ယံ ယံ တ ပနာရဗ္ဘ ‘နီလပီတကာဒီသု ရူပာရမ္မဏေသု ယံ တ တံ တ ရူပာရမ္မဏံ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ’တိ အတ္ထော။ သဒ္ဒာရမ္မဏာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ အယံ တာဝ ဧကော ယောဇနာ။

အယံ ပန အပရာ – ရူပံ အာရမ္မဏံ ဧတဿာတိ ရူပာရမ္မဏံ။ပေ.။ ဓမ္မော အာရမ္မဏံ ဧတဿာတိ ဓမ္မာရမ္မဏံ။ ဣတိ ရူပာရမ္မဏံ တာ။ပေ.။ ဓမ္မာရမ္မဏံ တ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီတိ ဝတွာ ပုန ‘ယံ ယံ တ ပနာရဗ္ဘာ’တိ အာဟ။ တဿတ္ထော – ဧတေသု ရူပာဒီသု ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ယံ တ တံ တ ပန အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီတိ။ **မဟာ အဋ္ဌကထာယံ** ပန ယေတပနကေ အဘိနဝံ နတ္ထိ, ဟေဋ္ဌာ ဂဟိတမေဝ ဂဟိတ’န္တိ ဝတွာ ‘ရူပံ တ အာရဗ္ဘ။ပေ.။ ဓမ္မံ တ အာရဗ္ဘ, ဣဒံ တ ဣဒံ တ အာရဗ္ဘာတိ ကထေတုံ ဣဒံ ဝုတ္တ’န္တိ ဧတ္တကမေဝ အာဂတံ။

ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရော

ဖဿပဉ္စမကရာသိဝဏ္ဏနာ

တသ္မိံ သမယေ တိ ဣဒံ အနိယမနိဒ္ဒိဋ္ဌဿ သမယဿ နိယမတော ပဋိနိဒ္ဒေသဝစနံ။ တသ္မာ ‘ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံယေဝ သမယေ ဖဿော ဟောတိ။ပေ.။ အဝိက္ခေပေါ ဟောတီ’တိ အယမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္ထ ယထေဝ စိတ္တံ ဧဝံ ဖဿာဒီသုပိ ဖဿော ဟောတိ။ ကိံ ဟောတိ? ‘ကာမာဝစရော ဟောတိ, ကုသလော ဟောတိ, ဥပ္ပန္နော ဟောတိ, သောမနဿသဟဂတော ဟောတီ’တိအာဒိနာ နယေန လဗ္ဘမာနပဒဝသေန ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ ဝေဒနာယဉှိ ‘သောမနဿသဟဂတာ’တိ ပညိန္ဒြိယေ စ ‘ဉာဏသမ္ပယုတ္တ’န္တိ န လဗ္ဘတိ, တသ္မာ ‘လဗ္ဘမာနပဒဝသေနာ’တိ ဝုတ္တံ။ ဣဒံ အဋ္ဌကထာမုတ္တကံ အာစရိယာနံ မတံ; န ပနေတံ သာရတော ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ ဖဿောဝ ပဌမံ ဝုတ္တောတိ? စိတ္တဿ ပဌမာဘိနိပါတတ္တာ။ အာရမ္မဏသ္မိဉှိ စိတ္တဿ ပဌမာဘိနိပါတော ဟုတွာ ဖဿော အာရမ္မဏံ ဖုသမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ပဌမံ ဝုတ္တော။ ဖဿေန ပန ဖုသိတွာ ဝေဒနာယ ဝေဒယတိ, သညာယ သဉ္ဇာနာတိ, စေတနာယ စေတေတိ။ တေန ဝုတ္တံ – ‘‘ဖုဋ္ဌော, ဘိက္ခဝေ, ဝေဒေတိ, ဖုဋ္ဌော သဉ္ဇာနာတိ ဖုဋ္ဌော စေတေတီ’’တိ။

အပိစ , အယံ ဖဿော နာမ ယထာ ပါသာဒံ ပတွာ ထမ္ဘော နာမ သေသဒဗ္ဗသမ္ဘာရာနံ ဗလဝပစ္စယော, တုလာသင်္ဃာဋဘိတ္တိပါဒကူဋဂေါပါနသီပက္ခပါသကမုခဝဋ္ဋိယော ထမ္ဘာဗဒ္ဓာ ထမ္ဘေ ပတိဋ္ဌိတာ, ဧဝမေဝ သဟဇာတသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဗလဝပစ္စယော ဟောတိ။ ထမ္ဘသဒိသော ဟိ ဧသ။ အဝသေသာ ဒဗ္ဗသမ္ဘာရသဒိသာတိ။ တသ္မာပိ ပဌမံ ဝုတ္တော။ ဣဒံ ပန အကာရဏံ။ ဧကစိတ္တသ္မိဉှိ ဥပ္ပန္နဓမ္မာနံ ‘အယံ ပဌမံ ဥပ္ပန္နော အယံ ပစ္ဆာ’တိ ဣဒံ ဝတ္တုံ န လဗ္ဘာ။ ဗလဝပစ္စယဘာဝေပိ ဖဿဿ ကာရဏံ န ဒိဿတိ။ ဒေသနာဝါရေနေဝ ပန ဖဿော ပဌမံ ဝုတ္တော။ ဝေဒနာ ဟောတိ ဖဿော ဟောတိ, သညာ ဟောတိ ဖဿော ဟောတိ, စေတနာ ဟောတိ ဖဿော ဟောတိ, စိတ္တံ ဟောတိ ဖဿော ဟောတိ, ဝေဒနာ ဟောတိ သညာ ဟောတိ, စေတနာ ဟောတိ ဝိတက္ကော ဟောတီတိ အာဟရိတုမ္ပိ ဟိ ဝဋ္ဋေယျ။ ဒေသနာဝါရေန ပန ဖဿောဝ ပဌမံ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ စေတ္ထ ဧဝံ သေသဓမ္မေသုပိ ပုဗ္ဗာပရက္ကမော နာမ န ပရိယေသိတဗ္ဗော။ ဝစနတ္ထလက္ခဏရသာဒီဟိ ပန ဓမ္မာ ဧဝ ပရိယေသိတဗ္ဗာ။

သေယျထိဒံ – ဖုသတီတိ **ဖဿော** ။ သွာယံ ဖုသနလက္ခဏော, သင်္ဃဋ္ဋနရသော, သန္နိပါတပစ္စုပဋ္ဌာနော, အာပာထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနော။

အယဥ္ဟိ အရူပဓမ္မောပိ သမာနော အာရမ္မဏေ ဖုသနာကာရေနေဝ ပဝတ္တတီတိ ဖုသနလက္ခဏော။ ကေဒေသေန စ အနလ္လီယမာနောပိ ရူပံ ဝိယ စက္ခုံ, သဒ္ဒော ဝိယ စ သောတံ, စိတ္တံ အာရမ္မဏဉ္စ သင်္ဃဋ္ဋေတီတိ သင်္ဃဋ္ဋနရသော။ ဝတ္ထာရမ္မဏသင်္ဃဋ္ဋနတော ဟိ ဥပ္ပန္နတ္တာ သမ္ပတ္တိအတ္ထေနပိ ရသေန သင်္ဃဋ္ဋနရသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ အဋ္ဌကထာယံ – ''စတုဘူမကဖဿော ဟိ နောဖုသနလက္ခဏော နာမ နတ္ထိ။ သင်္ဃဋ္ဋနရသော ပန ပဉ္စဒွါရိကောဝ ဟောတိ။ ပဉ္စဒွါရိကဿ ဟိ ဖုသနလက္ခဏောတိပိ သင်္ဃဋ္ဋနရသောတိပိ နာမံ; မနောဒွါရိကဿ ဖုသနလက္ခဏောတွေဝ နာမံ, န သင်္ဃဋ္ဋနရသော''တိ။

ဣဒဉ္စ ဝတွာ ဣဒံ သုတ္တံ အာဘတံ – ''ယထာ, မဟာရာဇ, ဒွေ မေဏ္ဍာ ယုဇ္ဈေယျုံ, တေသု ယထာ ဧကော မေဏ္ဍော ဧဝံ စက္ခု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ယထာ ဒုတိယော မေဏ္ဍော ဧဝံ ရူပံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ; ယထာ တေသံ သန္နိပါတော ဧဝံ ဖဿော ဒဋ္ဌဗ္ဗော''။ ဧဝံ ဖုသနလက္ခဏော စ ဖဿော, သင်္ဃဋ္ဋနရသော စ။ ''ယထာ, မဟာရာဇ, ဒွေ သမ္မာ ဝဇ္ဇေယျုံ။ပေ.။ ဒွေ ပါဏီ ဝဇ္ဇေယျုံ, ယထာ ဧကော ပါဏီ ဧဝံ စက္ခု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ယထာ ဒုတိယော ပါဏီ ဧဝံ ရူပံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ, ယထာ တေသံ သန္နိပါတော ဧဝံ ဖဿော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဧဝံ ဖုသနလက္ခဏော စ ဖဿော သင်္ဃဋ္ဋနရသော စာ''တိ (မိ. ပ. ၂.၃.၈) ဝိတ္ထာရော။

ယထာ တ ''စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ''တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁၃၅၂, ၁၃၅၄) စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ စက္ခုအာဒိနာမေန ဝုတ္တာနိ, ဧဝမိဓာပိ တာနိ စက္ခုအာဒိနာမေန ဝုတ္တာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တသ္မာ 'ဧဝံ စက္ခု ဒဋ္ဌဗ္ဗံ'န္တိအာဒီသု ဧဝံ စက္ခုဝိညာဏံ ဒဋ္ဌဗ္ဗန္တိ ဣမိနာ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ သန္တေ စိတ္တာရမ္မဏသင်္ဃဋ္ဋနတော ဣမသ္မိမ္ပိ သုတ္တေ ကိစ္စဋ္ဌေနေဝ ရသေန သင်္ဃဋ္ဋနရသောတိ သိဒ္ဓေါ ဟောတိ။

တိကသန္နိပါတသင်္ခါတဿ ပန အတ္တနော ကာရဏဿ ဝသေန ပဝေဒိတတ္တာ သန္နိပါတပစ္စုပဋ္ဌာနော။ အယဉ္ဟိ တတ္ထ တတ္ထ ''တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိ ဖဿော''တိ ဧဝံ ကာရဏဿ ဝသေန ပဝေဒိတောတိ။ ဣမဿ စ သုတ္တပဒဿ တိဏ္ဏံ သင်္ဂတိယာ ဖဿောတိ အယမတ္ထော; န သင်္ဂတိမတ္တမေဝ ဖဿောတိ။

ဧဝံ ပဝေဒိတတ္တာ ပန တေနေဝတကာရေန ပစ္စုပဋ္ဌာတီတိ သန္နိပါတပစ္စုပဋ္ဌာနောတိ ဝုတ္တော။ ဖလဋ္ဌေန ပန ပစ္စုပဋ္ဌာနေနေသ ဝေဒနာပစ္စုပဋ္ဌာနော နာမ ဟောတိ။ ဝေဒနဉ္ဟေသ ပစ္စုပဋ္ဌာပေတိ ဥပ္ပာဒေတီတိ အတ္ထော။ ဥပ္ပာဒယမာနော စ ယထာ ဗဟိဒ္ဓါ ဥဏှပစ္စယာပိ လာခာသင်္ခါတဓာတုနိဿိတာ ဥသ္မာ အတ္တနော နိဿယေ မုဒုဘာဝကာရီ ဟောတိ, န အတ္တနော ပစ္စယဘူတေပိ ဗဟိဒ္ဓါ ဝီတစ္စိတင်္ဂါရသင်္ခါတေ ဥဏှဘာဝေ, ဧဝံ ဝတ္ထာရမ္မဏသင်္ခါတအညပစ္စယောပိ သမာနော, စိတ္တနိဿိတတ္တာ အတ္တနော နိဿယဘူတေ စိတ္တေ ဧဝ ဧသ ဝေဒနုပ္ပာဒကော ဟောတိ, န အတ္တနော ပစ္စယဘူတေပိ ဝတ္ထုမ္ဟိ အာရမ္မဏေ တတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တဇ္ဇာသမန္နာဟာရေန ပန ဣန္ဒြိယေန စ ပရိက္ခတေ ဝိသယေ အနန္တရာယေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော ဧသ အာပါထဂတဝိသယပဒဋ္ဌာနောတိ ဝုစ္စတိ။

ဝေဒယတီတိ **ဝေဒနာ**။ သာ ဝေဒယိတလက္ခဏာ, အနုဘဝနရသာ ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသာ ဝါ, စေတသိကအဿာဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ပဿဒ္ဓိပဒဋ္ဌာနာ။

'စတုဘူမိကဝေဒနာ ဟိ နောဝေဒယိတလက္ခဏာ နာမ နတ္ထိ။ အနုဘဝနရသတာ ပန သုခဝေဒနာယမေဝ လဗ္ဘတီ'တိ ဝတွာ ပုန တံ တဒံ ပဋိက္ခိပိတွာ 'သုခဝေဒနာ တ ဟောတု, ဒုက္ခဝေဒနာ တ, အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ တ, သဗ္ဗာ အနုဘဝနရသာ'တိ ဝတွာ အယမတ္ထော ဒီပိတော – အာရမ္မဏရသာနုဘဝနဋ္ဌာနံ ပတွာ သေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ ဧကဒေသမတ္တကမေဝ အနုဘဝန္တိ။ ဖုသနဉ္ဟိ ဖုသနမတ္တကမေဝ ဟောတိ, သညာယ သဉ္ဇာနနမတ္တကမေဝ, စေတနာယ စေတနာမတ္တကမေဝ, ဝိညာဏဿ ဝိဇာနနမတ္တကမေဝ။ ဧကံသတော ပန ဣဿရဝတာယ ဝိဿဝိတာယ သာမိဘာဝေန ဝေဒနာဝ အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝတိ။

ရာဇာ ဝိယ ဟိ ဝေဒနာ, သူဒေါ ဝိယ သေသဓမ္မာ။ ယထာ သူဒေါ နာနာရသဘောဇနံ သမ္ပာဒေတွာ ပေဠာယ ပက္ခိပိတွာ လဉ္ဆနံ ဒတွာ ရညော သန္တိကေ ဩတာရေတွာ လဉ္ဆနံ ဘိန္ဒိတွာ ပေဠံ ဝိဝရိတွာ သဗ္ဗသူပဗျဉ္ဇနေဟိ အဂ္ဂဂ္ဂံ အာဒာယ ဘာဇနေ ပက္ခိပိတွာ သဒေါသနိဒ္ဒေါသဘာဝဝီမံသနတ္ထံ အဇ္ဈောဟရတိ, တတော ရညော နာနဂ္ဂရသဘောဇနံ ဥပနာမေတိ။ ရာဇာ ဣဿရဝတာယ ဝိဿဝိတာယ သာမီ ဟုတွာ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတံ ဘုဉ္ဇတိ။ တတ္ထ ဟိ

သူဒဿ ဘတ္တဝိမံသနမတ္တမိဝ အဝသေသဓမ္မာနံ အာရမ္မဏရသဿ ကေဒေသာနုဘဝနံ။ ယထာ ဟိ သူဒေ ဘတ္တေကဒေသမတ္တမေဝ ဝိမံသတိ ဇဝံ သေသဓမ္မာပိ အာရမ္မဏရသေကဒေသမေဝ အနုဘဝန္တိ။ ယထာ ပန ရာဇာ ဣလာ သရဝတာယ ဝိသ္သဝိတာယ သာမီ ဟုတွာ ယဒိစ္ဆကံ ဘုဉ္ဇတိ, ဇဝံ ဝေဒနာပိ ဣသ္သရဝတာယ ဝိသ္သဝိတာယ သာမိဘာဝေန အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝတိ။ တသ္မာ အနုဘဝနရသာတိ ဝုစ္စတိ။

ဒုတိယေ အတ္ထဝိကပ္ပေ အယံ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ ဝေဒနာ ယထာ တ တထာ တ အာရမ္မဏသ္သ ဣဋ္ဌာကာရမေဝ သမ္ဘုဉ္ဇတိတိ ဣဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသာတိ ဝုတ္တာ။ စေတသိကအသ္သာဒတော ပနေသာ အတ္တနော သဘာဝေနေဝ ဥပဋ္ဌာနံ သန္ဓာယ စေတသိကအသ္သာဒပစ္စုပဋ္ဌာနာတိ ဝုတ္တာ။ ယသ္မာ ပန “ပသ္သဒ္ဓိကာယော သုခံ ဝေဒေတိ” တသ္မာ ပသ္သဒ္ဓိပဒဋ္ဌာနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

နီလာဒိဘေဒံ အာရမ္မဏံ သဉ္ဇာနာတီတိ **သညာ**။ သာ သဉ္ဇာနနလက္ခဏာ ပစ္စာဘိညာဏရသာ။ စတုဘူမိကသညာ ဟိ နောသဉ္ဇာနနလက္ခဏာ နာမ နတ္ထိ ။ သဗ္ဗာ သဉ္ဇာနနလက္ခဏာဝ။ ယာ ပနေတ္ထ အဘိညာဏေန သဉ္ဇာနာတိ သာ ပစ္စာဘိညာဏရသာ နာမ ဟောတိ။

တသ္သာ, ဝဍ္ဍကိသ္သ အရုမ္မဟိ အဘိညာဏံ ကတွာ ပုန တေန အဘိညာဏေန တံ ပစ္စာဘိဇာနနကာလေ, ပုရိသသ္သ ကာဠတိလကာဒိအဘိညာဏံ သလ္လက္ခေတွာ ပုန တေန အဘိညာဏေန အသုကော နာမ ဧသောတိ တသ္သ ပစ္စာဘိဇာနနကာလေ, ရညော ပိဠန္ဓနကေပကာဘဏ္ဍာကရိကသ္သ တသ္မိံ တသ္မိံ ပိဠန္ဓနေ နာမပဏ္ဏကံ ဗန္ဓိတွာ ‘အသုကံ ပိဠန္ဓနံ နာမ အာဟရာ’တိ ဝုတ္တေ ဒီပံ ဇာလေတွာ ရတနဂဗ္ဘံ ပဝိသိတွာ ပဏ္ဏံ တစေတွာ တသ္သ တသ္သေဝ ပိဠန္ဓနသ္သ အာဟရဏကာလေ စ ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပရော နယော – သဗ္ဗသင်္ဂာဟိကဝသေန ဟိ သဉ္ဇာနနလက္ခဏာ သညာ။ ပုနသဉ္ဇာနနပစ္စယနိမိတ္တကရဏရသာ, အရုအာဒီသု တစ္ဆကာဒယော ဝိယ။ ယထာဂဟိတနိမိတ္တဝသေန အဘိနိဝေသကရဏပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဟတ္ထိဒသ္သကအန္ဓာ ဝိယ။ အာရမ္မဏေ အနောကဍ္ဎဟဝုတ္တိတာယ အစိရဋ္ဌာနပစ္စုပဋ္ဌာနာ တ, ဝိဇ္ဇု ဝိယ။ ယထာဥပဋ္ဌိတဝိသယပဒဋ္ဌာနာ, တိဏပုရိသကေသု မိဂပေါတကာနံ ‘ပုရိသာ’တိ ဥပ္ပန္နသညာ ဝိယ။ ယာ ပနေတ္ထ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာ ဟောတိ သာ သညာ ဉာဏမေဝ အနုဝတ္တတိ။ သသမ္ဘာရပထဝီအာဒီသု သေသဓမ္မာ ပထဝီအာဒီနိ ဝိယာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

စေတယတီတိ **စေတနာ** သဒ္ဓိံ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အာရမ္မဏေ အဘိသန္ဒဟတီတိ အတ္ထော။ သာ စေတယိတလက္ခဏာ, စေတနာဘာဝလက္ခဏာတိ အတ္ထော။ အာယူဟနရသာ။ စတုဘူမိကစေတနာ ဟိ နောစေတယိတလက္ခဏာ နာမ နတ္ထိ။ သဗ္ဗာ စေတယိတလက္ခဏာဝ။ အာယူဟနရသတာ ပန ကုသလာကုသလေသု ဧဝ ဟောတိ။ ကုသလာကုသလကမ္မာယူဟနဋ္ဌာနဉ္ဟိ ပတွာ သေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဧကဒေသမတ္တကမေဝ ကိစ္စံ ဟောတိ။ စေတနာ ပန အတိရေက ဥဿာဟာ အတိရေကတယာမာ, ဒိဂုဏုဿာဟာ ဒိဂုဏတယာမာ။ တေနာဟု ပောရာဏာ – “ထာဝရိယသဘာဝသဏ္ဌိတာ စ ပနေသာ စေတနာ”တိ။ **ထာဝရိယောတိ** ခေတ္တသာမီ ဝုစ္စတိ။ ယထာ ခေတ္တသာမီ ပုရိသော ပဉ္စပဏ္ဏာသ ဗလိပုရိသေ ဂဟေတွာ ‘လာယိဿာမီ’တိ ဧကတော ခေတ္တံ ဩတရတိ။ တသ္သ အတိရေကော ဥဿာဟော အတိရေကော တယာမော, ဒိဂုဏော ဥဿာဟော ဒိဂုဏော တယာမော ဟောတိ, ‘နိရန္တရံ ဂဏှထာ’တိအာဒီနိ ဝဒတိ, သီမံ အာစိက္ခတိ, တေသံ သုရာဘတ္တဂန္ဓမာလာဒီနိ ဇာနာတိ, မဂ္ဂံ သမကံ ဟရတိ။ ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ ။ ခေတ္တသာမိပုရိသော ဝိယ ဟိ စေတနာ။ ပဉ္စပဏ္ဏာသ ဗလိပုရိသာ ဝိယ စိတ္တင်္ဂဝသေန ဥပ္ပန္နာ ပဉ္စပဏ္ဏာသ ကုသလာ ဓမ္မာ။ ခေတ္တသာမိပုရိသသ္သ ဒိဂုဏုဿာဟဒိဂုဏတယာမကရဏကာလော ဝိယ ကုသလာကုသလကမ္မာယူဟနဋ္ဌာနံ ပတွာ စေတနာယ ဒိဂုဏုဿာဟော ဒိဂုဏတယာမော ဟောတိ။ ဧဝမသ္သာ အာယူဟနရသတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သာ ပနေသာ သံဝိဒဟနပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ သံဝိဒဟမာနာ ဟိ အယံ ဥပဋ္ဌာတိ, သကိစ္စပရကိစ္စသာဓကာ, ဇေဋ္ဌသိသ္သမဟာဝဍ္ဍကီအာဒယော ဝိယ။ ယထာ ဟိ ဇေဋ္ဌသိသ္သော ဥပဇ္ဈာယံ ဒူရတောဝ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ သယံ အဓီယမာနော ဣတရေပိ အရကေ အတ္တနော အတ္တနော အဇ္ဈယနကမ္မေ ပဝတ္တယတိ, တသ္မိဉ္ဟိ အဓီယိတုံ အာရဒ္ဓေ တေပိ အဓီယန္တိ, တဒနုဝတ္တိတာယ။ ယထာ စ မဟာဝဍ္ဍကီ သယံ တစ္ဆန္တော ဣတရေပိ တစ္ဆကေ အတ္တနော အတ္တနော တစ္ဆနကမ္မေ ပဝတ္တယတိ, တသ္မိဉ္ဟိ တစ္ဆိတုံ အာရဒ္ဓေ တေပိ တစ္ဆန္တိ, တဒနုဝတ္တိတာယ။ ယထာ စ ယောဓနာယ

ကော သယံ ယုဇ္ဈမာနော ဣတရေပိ ယောဓေ သမ္ပဟာရဝုတ္တိယံ ပဝတ္တယတိ, တသ္မိဥ္စ ယုဇ္ဈိတုံ အာရဒ္ဓေ တေပိ အနိဝတ္တမာနာ ယုဇ္ဈန္တိ, တဒနုဝတ္တိတာယ။ ဧဝမေသာပိ အတ္တနော ကိစ္စေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တမာနာ အညေပိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အတ္တနော အတ္တနော ကိစ္စာယ ပဝတ္တေတိ။ တသ္မာ ဟိ အတ္တနော ကိစ္စံ အာရဒ္ဓာယ, တံသမ္ပယုတ္တာပိ အာရဘန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ – 'သကိစ္စပရကိစ္စသာဓကော, ဇေဋ္ဌသိဿမဟာဝဍ္ဎကီအာဒယော ဝိယာ'တိ။ အစ္စာယိကကမ္မာနုဿရဏာဒီသု စ ပနာယံ သမ္ပယုတ္တာနံ ဥဿာဟနဘာဝေန ပဝတ္တမာနာ ပာကဋာ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

'အာရမ္မဏံ စိန္တေတီ'တိ စိတ္တန္တိ နယေန စိတ္တဿ ဝစနတ္ထော ဝုတ္တော ဧဝ။ လက္ခဏာဒိတော ပန ဝိဇာနနလက္ခဏံ စိတ္တံ, ပုဗ္ဗင်္ဂမရသံ, သန္ဓာနပစ္စုပဋ္ဌာနံ, နာမရူပပဒဋ္ဌာနံ။ စတုဘူမကစိတ္တဥ္စ နောဝိဇာနနလက္ခဏံ နာမ နတ္ထိ။ သဗ္ဗံ ဝိဇာနနလက္ခဏမေဝ။ ဒွါရံ ပန ပတွာ အာရမ္မဏဝိဘာဝနဋ္ဌာနေ စိတ္တံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပုရေစာရိကံ ဟောတိ။ စက္ခုနာ ဟိ ဒိဋ္ဌံ ရူပာရမ္မဏံ စိတ္တေနေဝ ဝိဇာနာတိ။ပေ.။ မနေန ဝိညာတံ ဓမ္မာရမ္မဏံ စိတ္တေနေဝ ဝိဇာနာတိ။ ယထာ ဟိ နဂရဂုတ္တိကော နာမ နဂရမဇ္ဈေ သိင်္ဃာဋကေ နိသီဒိတွာ 'အယံ နေဝာသိကော အယံ အာဂန္တုကော'တိ အာဂတာဂတံ ဇနံ ဥပဓာရေတိ ဝဝတ္ထပေတိ – ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ မဟာထေရေန – ''ယထာ, မဟာရာဇ , နဂရဂုတ္တိကော နာမ မဇ္ဈေ နဂရဿ သိင်္ဃာဋကေ နိသိန္နော ပုရတ္ထိမတော ဒိသတော ပုရိသံ အာဂစ္ဆန္တံ ပဿေယျ။ ပစ္ဆိမတော။ ဒက္ခိဏတော။ ဥတ္တရတော ဒိသတော ပုရိသံ အာဂစ္ဆန္တံ ပဿေယျ, ဧဝမေဝ ခေါ, မဟာရာဇ, ယံ စက္ခုနာ ရူပံ ပဿတိ တံ ဝိညာဏေန ဝိဇာနာတိ, ယံ သောတေန သဒ္ဒံ သုဏာတိ, ဃာနေန ဂန္ဓံ ဃာယတိ, ဇိဝှာယ ရသံ သာယတိ, ကာယေန ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ ဖုသတိ, မနသာ ဓမ္မံ ဝိဇာနာတိ, တံ ဝိညာဏေန ဝိဇာနာတီ''တိ (မိ. ပ. ၂.၃.၁၂)။ ဧဝံ ဒွါရံ ပတွာ အာရမ္မဏဝိဘာဝနဋ္ဌာနေ စိတ္တမေဝ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပုရေစာရိကံ။ တသ္မာ ပုဗ္ဗင်္ဂမရသန္တိ ဝုစ္စတိ။

တဒေတံ ပစ္ဆိမံ ပစ္ဆိမံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ပုရိမံ ပုရိမံ နိရုဒ္ဓံ ကတွာ သန္ဓာနမေဝ ဥပဋ္ဌာတီတိ သန္ဓာနပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ ပဉ္စဝေါကာရဘဝေ ပနဿ နိယမတော နာမရူပံ, စတုဝေါကာရဘဝေ နာမမေဝ ပဒဋ္ဌာနံ။ တသ္မာ နာမရူပပဒဋ္ဌာနန္တိ ဝုတ္တံ။

ကိံ ပနေတံ စိတ္တံ ပုရိမနိဒ္ဒိဋ္ဌစိတ္တေန သဒ္ဓိံ ဧကမေဝ ဥဒါဟု အညန္တိ? ဧကမေဝ။ အထ ကသ္မာ ပုရိမနိဒ္ဒိဋ္ဌံ ပုန ဝုတ္တန္တိ? အဝိစာရိတံ ဧတံ အဋ္ဌကထာယံ။ အယံ ပနေတ္ထ ယုတ္တိ – ယထာ ဟိ ရူပါဒီနိ ဥပါဒာယ ပညတ္တာ သူရိယာဒယော န အတ္ထတော ရူပါဒီဟိ အညေ ဟောန္တိ, တေနေဝ ယသ္မိံ သမယေ သူရိယော ဥဒေတိ တသ္မိံ သမယေ တဿ တေဇသင်္ခါတံ ရူပမ္ပီတိ။ ဧဝံ ဝုစ္စမာနေပိ န ရူပါဒီဟိ အညော သူရိယော နာမ အတ္ထိ။ န တထာ စိတ္တံ; ဖဿာဒယော ဓမ္မေ ဥပါဒာယ ပညာပီယတိ; အတ္ထတော ပနေတံ တေဟိ အညမေဝ။ တေန 'ယသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ ဧကံသေနေဝ တသ္မိံ သမယေ ဖဿာဒီဟိ အတ္ထတော အညမေဝ တံ ဟောတီ'တိ ဣမဿတ္ထဿ ဒီပနတ္ထာယ ဧတံ ပုန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယထာ စ ''ယသ္မိံ သမယေ ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတိ။ပေ.။ ပထဝီကသိဏံ, တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတိ ဝေဒနာ ဟောတီ''တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၁၆၀) ပန ဘာဝေန္တေန ဝဝတ္ထာပိတေ သမယေ ယော ဘာဝေတိ န သော အတ္ထတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ, တေနေဝ တတ္ထ ယထာ ''ဖဿော ဟောတိ ဝေဒနာ ဟောတီ''တိ ဝုတ္တံ, န ဧဝံ ''ယော ဘာဝေတိ သော ဟောတီ''တိ ဝုတ္တံ။ ''ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ''တိအာဒီသု ပန စိတ္တေန ဝဝတ္ထာပိတေ သမယေ သမယဝဝတ္ထာပိတံ စိတ္တံ န တထာ အတ္ထတော နုပ္ပဇ္ဇတိ ။ ယထေဝ ပန တတ္ထ 'ဖဿော ဟောတိ ဝေဒနာ ဟောတိ', တထာ 'စိတ္တမ္ပိ ဟောတီ'တိ ဣမဿပိ အတ္ထဿ ဒီပနတ္ထမိဒံ ပုန ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣဒံ ပနေတ္ထ သန္နိဋ္ဌာနံ – ဥဒ္ဒေသဝါရေ သင်္ဂဏှနတ္ထံ နိဒ္ဒေသဝါရေ စ ဝိဘဇနတ္ထံ ပုရိမေန ဟိ 'စိတ္တ'-သဒ္ဒေန ကေဝလံ သမယော ဝဝတ္ထာပိတော။ တသ္မိံ ပန စိတ္တေန ဝဝတ္ထာပိတသမယေ ယေ ဓမ္မာ ဟောန္တိ တေသံ ဒဿနတ္ထံ ''ဖဿော ဟောတီ''တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ စိတ္တဉ္စာပိ တသ္မိံ သမယေ ဟောတိယေဝ။ တသ္မာ တဿာပိ သင်္ဂဏှနတ္ထမေတံ ပုန ဝုတ္တံ။ ဣမသ္မိဉ္စ ဌာနေ ဧတသ္မိံ အဝုစ္စမာနေ ''ကတမံ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တံ''န္တိ န သက္ကာ ဘဇေယျ နိဒ္ဒေသဝါရေ ဝိဘဇိတုံ။ ဧဝမဿ ဝိဘဇနံယေဝ ပရိဟာယေထ။ တသ္မာ တဿ နိဒ္ဒေသဝါရေ ဝိဘဇနတ္ထမ္ပိ ဧတဉ္စ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယသ္မာ တ “ဥပ္ပန္နံ ဟောတီ”တိ ဧတ္တ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နန္တိ ဧတံ ဒေသနာသီသမေဝ, ‘န ပန စိတ္တံ ဧကမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတီ’တိ အဋ္ဌကထာယံ ဝိစာရိတံ, တသ္မာ စိတ္တံ “ဥပ္ပန္န”န္တိ ဧတ္တာပိ စိတ္တမတ္တမေဝ အဂ္ဂဟေတွာ ပရော ပဏ္ဏာသကုသလဓမ္မေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ စိတ္တံ ဂဟိတံ။ ဧဝံ တတ္ထ သင္ခေပတော သဗ္ဗေပိ စိတ္တစေတသိကဓမ္မေ ဂဟေတွာ ဣဓ သရူပေန ပဘေဒတော ဒသ္သေတုံ “ဖဿော ဟောတီ”တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ ဣတိ ဖဿာဒယော ဝိယ စိတ္တမ္ပိ ဝုတ္တမေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရော

ဈာနင်္ဂရာသိဝဏ္ဏနာ

ဝိတက္ကေတီတိ **ဝိတက္ကော;** ဝိတက္ကနံ ဝါ ဝိတက္ကော; ဦဟနန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သွာယံ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏော။ သော ဟိ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ အာရောပေတိ။ ယထာ ဟိ ကောစိ ရာဇဝလ္လဘံ ဉာတိံ ဝါ မိတ္တံ ဝါ နိဿာယ ရာဇဂေဟံ အာရောဟတိ, ဧဝံ ဝိတက္ကံ နိဿာယ စိတ္တံ အာရမ္မဏံ အာရောဟတိ။ တသ္မာ သော အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဘိနိရောပနလက္ခဏောတိ ဝုတ္တော။ နာဂသေနတ္ထေရော ပနာဟ – အာကောဋနလက္ခဏော ဝိတက္ကော။ “ယထာ, မဟာရာဇ, ဘေရီ အာကောဋိတာ အထ ပစ္ဆာ အနုရဝတိ အနုသဒ္ဒါယတိ, ဧဝမေဝ ခေါ, မဟာရာဇ, ယထာ အာကောဋနာ ဧဝံ ဝိတက္ကော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယထာ ပစ္ဆာ အနုရဝနာ အနုသဒ္ဒါယနာ ဧဝံ ဝိစာရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော”တိ (မိ. ပ. ၂.၃.၁၄ ထောကံ ဝိသဒိသံ)။ သွာယံ အာဟနနပရိယာဟနနရသော။ တထာ ဟိ တေန ယောဂါဝစရော အာရမ္မဏံ ဝိတက္ကာဟတံ ဝိတက္ကပရိယာဟတံ ကရောတီတိ ဝုစ္စတိ။ အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အာနယနပစ္စုပဋ္ဌာနော။

အာရမ္မဏေ တေန စိတ္တံ ဝိစရတီတိ **ဝိစာရော;** ဝိစရဏံ ဝါ ဝိစာရော။ အနုသဉ္စရဏန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ သွာယံ အာရမ္မဏာနုမဇ္ဇနလက္ခဏော။ တတ္ထ သဟဇာတာနုယောဇနရသော။ စိတ္တဿ အနုပ္ပဗန္ဓပစ္စုပဋ္ဌာနော။ သန္တေပိ စ နေသံ ကတ္ထစိ အဝိယောဂေ ဩဠာရိကဋ္ဌေန ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌေန စ ဃဏ္ဋာဘိဃာတော ဝိယ အဘိနိရောပနဋ္ဌေန စ စေတသော ပဌမာဘိနိပါတော ဝိတက္ကော ။ သုခုမဋ္ဌေန အနုမဇ္ဇနသဘာဝဋ္ဌေန စ ဃဏ္ဋာနုရဝေါ ဝိယ အနုပ္ပဗန္ဓော ဝိစာရော။ ဝိပ္ဖာရဝါ စေတ္ထ ဝိတက္ကော, ပဌမုပ္ပတ္တိကာလေ ပရိပ္ဖန္ဒနဘူတော စိတ္တဿ။ အာကာသေ ဥပ္ပတိတုကာမဿ ပက္ခိနော ပက္ခဝိက္ခေပေါ ဝိယ။ ပဒုမာဘိမုခပါတော ဝိယ စ ဂန္ဓာနုဗန္ဓစေတသော ဘမရဿ။ သန္တဝုတ္တိ ဝိစာရော နာတိပရိပ္ဖန္ဒနဘာဝေါ စိတ္တဿ, အာကာသေ ဥပ္ပတိတဿ ပက္ခိနော ပက္ခပ္ပသာရဏံ ဝိယ, ပရိဗ္ဘမနံ ဝိယ စ ပဒုမာဘိမုခပတိတဿ ဘမရဿ ပဒုမဿ ဥပရိဘာဂေ။

အဋ္ဌကထာယံ ပန “အာကာသေ ဂစ္ဆတော မဟာသကုဏဿ ဥဘောဟိ ပက္ခေဟိ ဝါတံ ဂဟေတွာ ပက္ခေ သန္နိသီဒါပေတွာ ဂမနံ ဝိယ အာရမ္မဏေ စေတသော အဘိနိရောပနဘာဝေန ပဝတ္တော ဝိတက္ကော။ သော ဟိ ဧကဂ္ဂေါ ဟုတွာ အပ္ပေတိ။ ဝါတဂ္ဂဟဏတ္ထံ ပက္ခေ ဖန္ဒာပယမာနဿ ဂမနံ ဝိယ။ အနုမဇ္ဇနဘာဝေန ပဝတ္တော ဝိစာရော။ သော ဟိ အာရမ္မဏံ အနုမဇ္ဇတီတိ ဝုတ္တံ, တံ အနုပ္ပဗန္ဓေန ပဝတ္တိယံ အတိဝိယ ယုဇ္ဇတိ။ သော ပန နေသံ ဝိသေသော ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသု ပါကဋော ဟောတိ။ အပိစ မလဂ္ဂဟိတံ ကံသဘာဇနံ ဧကေန ဟတ္ထေန ဒဠှံ ဂဟေတွာ ဣတရေန ဟတ္ထေန စုဏ္ဏတေလတလဏ္ဍုပကေန ပရိမဇ္ဇန္တဿ ဒဠှဂ္ဂဟဏဟတ္ထော ဝိယ ဝိတက္ကော, ပရိမဇ္ဇနဟတ္ထော ဝိယ ဝိစာရော။ တထာ ကုမ္ဘကာရဿ ဒဏ္ဍပ္ပဟာရေန စက္ကံ ဘမယိတွာ ဘာဇနံ ကရောန္တဿ ဥပ္ပီဠနဟတ္ထော ဝိယ ဝိတက္ကော, ဣတော စိတော စ သဉ္စရဏဟတ္ထော ဝိယ ဝိစာရော။ တထာ မဏ္ဍလံ ကရောန္တဿ မဇ္ဈေ သန္နိရုမ္ဘိတွာ ဌိတကဏ္ဋကော ဝိယ အဘိနိရောပနော ဝိတက္ကော, ဗဟိပရိဗ္ဘမနကဏ္ဋကော ဝိယ အနုမဇ္ဇမာနော ဝိစာရော။

ပိဏယတီတိ **ပီတိ**။ သာ သမ္ပိယာယနလက္ခဏာ။ ကာယစိတ္တပီဏနရသာ, ဖရဏရသာ ဝါ။ ဩဒဂျပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ သာ ပနေသာ ခုဒ္ဒိကာပီတိ, ခဏိကာပီတိ, ဩက္ကန္တိကာပီတိ, ဥဗ္ဗေဂါပီတိ, ဖရဏာပီတီတိ ပဉ္စဝိဓာ ဟောတိ။

တတ္ထ ခုဒ္ဒိကာပီတိ သရီရေ လောမဟံသမတ္တမေဝ ကာတုံ သက္ကောတိ။ ခဏိကာပီတိ ခဏေ ခဏေ ဝိဇ္ဇုပ္ပာဒသဒိသာ ဟောတိ။ ဩက္ကန္တိကာပီတိ , သမုဒ္ဒတီရံ ဝီစိ ဝိယ, ကာယံ ဩက္ကမိတွာ ဩက္ကမိတွာ ဘိဇ္ဇတိ။ ဥဗ္ဗေဂါ

ပီတိ ဗလဝတီ ဟောတိ, ကာယံ ဥဒ္ဓဂ္ဂံ ကတွာ အာကာသေ လင်္ဃာပနပ္ပမာဏပ္ပတ္တာ။ တထာ ဟိ ပုဏ္ဏဝလ္လိကဝါသီ
မဟာတိဿတ္ထေရော ပုဏ္ဏမဒိဝသေ သာယံ စေတိယင်္ဂဏံ ဂန္တွာ စန္ဒာလောကံ ဒိသွာ မဟာစေတိယာဘိမုခေါ ဟု
တွာ ‘ဣမာယ ဝတ ဝေလာယ စတဿော ပရိသာ မဟာစေတိယံ ဝန္ဒန္တီ’တိ ပကတိယာ ဒိဋ္ဌာရမ္မဏဝသေန ဗုဒ္ဓာရမ္မ
ဏံ ဥဗ္ဗေဂံ ပီတိံ ဥပ္ပာဒေတွာ သုဓာတလေ ပဟဋစိတ္တရူပဂေဏ္ဍုကော ဝိယ အာကာသေ ဥပ္ပတိတွာ မဟာစေတိယင်္ဂ
ဏေယေဝ အဋ္ဌာသိ။

တထာ ဂိရိကဏ္ဍကဝိဟာရဿ ဥပနိဿယေ ဝတ္တကာလကဂါမေ ဧကာ ကုလဓီတာပိ ဗလဝဗုဒ္ဓာရမ္မဏာယ ဥဗ္
ဗေဂါယ ပီတိယာ အာကာသေ လင်္ဃေသိ။ တဿာ ကိရ မာတာပိတရော သာယံ ဓမ္မဿဝနတ္ထာယ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တာ
‘အမ္မ, တွံ ဂရုဘာရာ, အကာလေ ဝိစရိတုံ န သက္ကောသိ, မယံ တုယှံ ပတ္တိံ ကတွာ ဓမ္မံ သောဿာမာ’တိ အဂမံ
သု။ သာ ဂန္တုကာမာပိ တေသံ ဝစနံ ပဋိဗာဟိတုံ အသက္ကောန္တီ ဃရေ ဩဟီယိတွာ ဃရဒွါရေ ဌတွာ စန္ဒာလောကေ
န ဂိရိကဏ္ဍကေ အာကာသစေတိယင်္ဂဏံ ဩလောကေန္တီ စေတိယဿ ဒီပပူဇံ အဒ္ဒသ။ စတဿော စ ပရိသာ မာလာဂ
န္ဓာဒီဟိ စေတိယပူဇံ ကတွာ ပဒက္ခိဏံ ကရောန္တိယော ဘိက္ခုသံဃဿ စ ဂဏသဇ္ဈာယသဒ္ဒံ အဿောသိ။ အထ
ဿာ ‘ဓညာ ဝတိမေ မနုဿာ ယေ ဝိဟာရံ ဂန္တွာ ဧဝရူပေ စေတိယင်္ဂဏေ အနုသဉ္စရိတုံ ဧဝရူပဉ္စ မဓုရံ ဓမ္မကထံ
သောတုံ လဘန္တီ’တိ မုတ္တရာသိသဒိသံ စေတိယံ ပဿန္တိယာ ဧဝ ဥဗ္ဗေဂါပီတိ ဥဒပါဒိ။ သာ အာကာသေ လင်္ဃိတွာ
မာတာပိတူနံ ပုရိမတရံယေဝ အာကာသတော စေတိယင်္ဂဏေ ဩရုယှ စေတိယံ ဝန္ဒိတွာ ဓမ္မံ သုဏမာနာ အဋ္ဌာသိ။
အထ နံ မာတာပိတရော အာဂန္တွာ ‘အမ္မ, တွံ ကတရေန မဂ္ဂေန အာဂတာသီ’တိ ပုစ္ဆိံသု။ သာ ‘အာကာသေန အာဂ
တာမှိ, န မဂ္ဂေနာ’တိ ဝတွာ ‘အမ္မ, အာကာသေန နာမ ခီဏာသဝါ သဉ္စရန္တိ, တွံ ကထံ အာဂတာ’တိ ပုဋ္ဌာ အာဟ
– ‘မယှံ စန္ဒာလောကေန စေတိယံ ဩလောကေန္တိယာ ဌိတာယ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏာ ဗလဝပီတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အထာဟံ နေဝ
အတ္တနော ဌိတဘာဝံ န နိသိန္နဘာဝံ အညာသိံ, ဂဟိတနိမိတ္တေနေဝ ပန အာကာသံ လင်္ဃိတွာ စေတိယင်္ဂဏေ ပတိဋ္ဌိ
တာမှီ’တိ။ ဧဝံ ဥဗ္ဗေဂါပီတိ အာကာသေ လင်္ဃာပနပ္ပမာဏာ ဟောတိ။

ဖရဏာပီတိယာ ပန ဥပ္ပန္နာယ သကလသရီရံ ဓမိတွာ ပူရိတဝတ္ထိ ဝိယ, မဟတာ ဥဒကောဃေန ပက္ခန္ဒပဗ္ဗတ
ကုစ္ဆိ ဝိယ စ အနုပရိပ္ဖုဋံ ဟောတိ။ သာ ပနေသာ ပဉ္စဝိဓာ ပီတိ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တီ ပရိပါကံ ဂစ္ဆန္တီ ဒုဝိဓံ ပဿဒ္ဓိံ ပရိပူ
ရေတိ – ကာယပဿဒ္ဓိဉ္စ စိတ္တပဿဒ္ဓိဉ္စ။ ပဿဒ္ဓိ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တီ ပရိပါကံ ဂစ္ဆန္တီ ဒုဝိဓံ သုခံ ပရိပူရေတိ
– ကာယိကံ စေတသိကဉ္စ။ သုခံ ဂဗ္ဘံ ဂဏှန္တံ ပရိပါကံ ဂစ္ဆန္တံ တိဝိဓံ သမာဓိံ ပရိပူရေတိ – ခဏိကသမာဓိံ ဥပစာ
ရသမာဓိံ အပ္ပနာသမာဓိန္တိ။ တာသု ဌပေတွာ အပ္ပနာသမာဓိပူရိကံ ဣတရာ ဒွေပိ ဣဓ ယုဇ္ဇန္တိ။

သုခယတီတိ **သုခံ;** ယဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တံ သုခိတံ ကရောတီတိ အတ္ထော။ သုဋ္ဌု ဝါ ခါဒတိ, ခနတိ စ ကာယစိတ္
တာဗာဓန္တိ သုခံ။ သောမနဿဝေဒနာယေတံ နာမံ။ တဿ လက္ခဏာဒီနိ ဝေဒနာပဒေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

အပရော နယော – သာတလက္ခဏံ သုခံ, သမ္ပယုတ္တာနံ ဥပဗြူဟနရသံ, အနုဂ္ဂဟဏပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ သတိပိ စ နေ
သံ ပီတိသုခါနံ ကတ္ထစိ အဝိပ္ပယောဂေ, ဣဋ္ဌာရမ္မဏပဋိလာဘတုဋ္ဌိ ပီတိ; ပဋိလဒ္ဓရသာနုဘဝနံ သုခံ။ ယတ္ထ ပီတိ
တတ္ထ သုခံ။ ယတ္ထ သုခံ တတ္ထ န နိယမတော ပီတိ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတာ ပီတိ, ဝေဒနာက္ခန္ဓသင်္ဂဟိတံ သု
ခံ။ ကန္တာရခိန္နဿ ဝနန္တောဒကဒဿနသဝနေသု ဝိယ ပီတိ။ ဝနစ္ဆာယာပဝေသနဥဒကပရိဘောဂေသု ဝိယ သုခံ။

ယထာ ဟိ ပုရိသော မဟာကန္တာရမဂ္ဂံ ပဋိပန္နော ဃမ္မပရေတော တသိတော ပိပါသိတော ပဋိပထေ ပုရိသံ ဒိသွာ
‘ကတ္ထ ပါနီယံ အတ္ထီ’တိ ပုစ္ဆေယျ။ သော ‘အဋဝိံ ဥတ္တရိတွာ ဇာတဿရဝနသဏ္ဍော အတ္ထိ, တတ္ထ ဂန္တွာ
လဘိဿသီ’တိ ဝဒေယျ။ သော တဿ ကထံ သုတွာ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဘဝေယျ။ တတော ဂစ္ဆန္တော ဘူမိယံ
ပတိတာနိ ဥပ္ပလဒလနာလပတ္တာဒီနိ ဒိသွာ သုဋ္ဌုတရံ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဟုတွာ ဂစ္ဆန္တော အလ္လဝတ္ထေ အလ္လ
ကေသေ ပုရိသေ ပဿေယျ, ဝနကုက္ကုဋမောရာဒီနံ သဒ္ဒံ သုဏေယျ, ဇာတဿရပရိယန္တေ ဇာတံ မဏိဇာလသဒိ
သံ နီလဝနသဏ္ဍံ ပဿေယျ, သရေ ဇာတာနိ ဥပ္ပလပဒုမကုမုဒါနိ ပဿေယျ, အစ္ဆံ ဝိပ္ပသန္နံ ဥဒကံ ပဿေ
ယျ။ သော ဘိယျော ဘိယျော ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဟုတွာ ဇာတဿရံ ဩတရိတွာ ယထာရုစိ နှာတွာ စ ပိဝိတွာ
စ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓဒရထော ဘိသမုဠာလပေါက္ခရာဒီနိ ခါဒိတွာ နီလုပ္ပလာဒီနိ ပိဠန္ဓိတွာ မန္ဒာလကမူလာနိ ခန္ဓေ ကရိ

တတ္ထ ဥတ္တရိတ္ထ သာဠ္ဟကံ နိတသေတ္ထ, ဥဒကသာဠ္ဟကံ အာတပေ ကတ္ထ, သီတစ္ဆာယာယ မန္ဒမန္ဒေ တတေ ပဟရန္တေ နိပန္နော 'အဟော သုခံ, အဟော သုခ'န္တိ ဝဒေယ္ယ။ ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

တဿ ဟိ ပုရိသဿ ဇာတဿရဝနသဏ္ဍသဝနတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ ဥဒကဒဿနာ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌာကာရော ဝိယ ပုဗ္ဗဘာဂါရမ္မဏေ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌာကာရာ ပီတိ။ နှာတွာ စ ပိဝိတွာ စ သီတစ္ဆာယာယ မန္ဒမန္ဒေ တတေ ပဟရန္တေ 'အဟော သုခံ, အဟော သုခ'န္တိ ဝဒတော နိပန္နကာလော ဝိယ ဗလဝပ္ပတ္တံ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနာကာရသဏ္ဌိတံ သုခံ။ တသ္မိံ တသ္မိံ သမယေ ပာကဋဘာဝတော စေတံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယတ္ထ ပန ပီတိ သုခမ္ပိ တတ္ထ အတ္ထီတိ ဝုတ္တမေဝေတံ။

စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ တိ စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂဘာဝေါ; သမာဓိဿေတံ နာမံ။ လက္ခဏာဒီသု ပနဿ အဋ္ဌကထာယံ တာဝ ဝုတ္တံ – ''ပါမောက္ခလက္ခဏော စ သမာဓိ အဝိက္ခေပလက္ခဏော စ''။ ယထာ ဟိ ကူဋာဂါရကဏ္ဏိကာ သေသဒဗ္ဗသမ္ဘာရာနံ အာဗန္ဓနတော ပမုခါ ဟောတိ ဧဝမေဝ သဗ္ဗကုသလဓမ္မာနံ သမာဓိစိတ္တေန ဣဇ္ဈနတော သဗ္ဗေသမ္ပိ တေသံ ဓမ္မာနံ သမာဓိ ပါမောက္ခော ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

''ယထာ, မဟာရာဇ, ကူဋာဂါရဿ ယာ ကာစိ ဂောပါနသိယော သဗ္ဗာ တာ ကူဋင်္ဂမာ ဟောန္တိ, ကူဋနိန္နာ ကူဋသမောသရဏာ, ကူဋံ တာသံ အဂ္ဂမက္ခာယတိ, ဧဝမေဝ ခေါ, မဟာရာဇ, ယေ ကေစိ ကုသလာ ဓမ္မာ သဗ္ဗေ တေ သမာဓိနိန္နာ ဟောန္တိ, သမာဓိပေါဏာ, သမာဓိပဗ္ဘာရာ, သမာဓိ တေသံ အဂ္ဂမက္ခာယတီ''တိ (မိ. ပ. ၂.၁.၁၄)။

ယထာ စ သေနင်္ဂံ ပတ္တာ ရာဇာ နာမ ယတ္ထ ယတ္ထ သေနာ ဩသီဒတိ တံ တံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိ, တဿ ဂတဂတဋ္ဌာနေ သေနာ ပရိပူရတိ, ပရသေနာ ဘိဇ္ဇိတွာ ရာဇာနမေဝ အနုဝတ္တတိ, ဧဝမေဝ သဟဇာတဓမ္မာနံ ဝိက္ခိပိတုံ ဝိပ္ပကိရိတုံ အပ္ပဒါနတော သမာဓိ အဝိက္ခေပလက္ခဏော နာမ ဟောတီတိ။

အပရော ပန နယော – အယံ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာသင်္ခါတော သမာဓိ နာမ အဝိသာရလက္ခဏော ဝါ အဝိက္ခေပလက္ခဏော ဝါ, သဟဇာတဓမ္မာနံ, သမ္ပိဏ္ဍနရသော နှာနိယစုဏ္ဏာနံ ဥဒကံ ဝိယ, ဥပသမပစ္စုပဋ္ဌာနော ဉာဏပစ္စုပဋ္ဌာနော ဝါ။ ''သမာဟိတော ယထာဘူတံ ဇာနာတိ ပဿတီ''တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ ဝိသေသတော သုခပဒဋ္ဌာနော, နိဝါတေ ဒီပစ္စီနံ ဌိတိ ဝိယ စေတသော ဌိတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဣန္ဒြိယရာသိဝဏ္ဏနာ

သဒ္ဒဟန္တိ ဧတာယ, သယံ ဝါ သဒ္ဒဟတိ, သဒ္ဒဟနမတ္တမေဝ ဝါ ဧသာတိ **သဒ္ဓာ** ။ သာဝ အဿဒ္ဓိယဿ အဘိဘဝနတော အဓိပတိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ။ အဓိမောက္ခလက္ခဏေ ဝါ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။ သဒ္ဓါဝ ဣန္ဒြိယံ **သဒ္ဓိန္ဒြိယံ** ။ သာ ပနေသာ သမ္ပသာဒနလက္ခဏာ စ သဒ္ဓာ သမ္ပက္ခန္ဒနလက္ခဏာ စ။

ယထာ ဟိ ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ဥဒကပ္ပသာဒကော မဏိ ဥဒကေ ပက္ခိတ္တော ပင်္ကသေဝါလပဏကကဒ္ဒမံ သန္နိသီဒါပေတိ, ဥဒကံ အစ္ဆံ ကရောတိ ဝိပ္ပသန္နံ အနာဝိလံ, ဧဝမေဝ သဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ နီဝရဏေ ဝိက္ခမ္ဘေတိ, ကိလေသေ သန္နိသီဒါပေတိ, စိတ္တံ ပသာဒေတိ, အနာဝိလံ ကရောတိ။ ပသန္နေန စိတ္တေန ယောဂါဝစရော ကုလပုတ္တော ဒါနံ ဒေတိ, သီလံ သမာဒိယတိ, ဥပောသထကမ္မံ ကရောတိ, ဘာဝနံ အာရဘတိ။ ဧဝံ တာဝ သဒ္ဓါ သမ္ပသာဒနလက္ခဏာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေနာဟ **အာယသ္မာ နာဂသေနော** –

''ယထာ, မဟာရာဇ, ရာဇာ စက္ကဝတ္တိ စတုရင်္ဂိနိယာ သေနာယ သဒ္ဓိံ အဒ္ဓါနမဂ္ဂပ္ပဋိပန္နော ပရိတ္တံ ဥဒကံ တရေယျ, တံ ဥဒကံ ဟတ္ထီဟိ စ အဿေဟိ စ ရထေဟိ စ ပတ္တီဟိ စ သင်္ခုဘိတံ ဘဝေယျ အာဝိလံ လုလိတံ ကလလီဘူတံ, ဥတ္တိဏ္ဏော စ ရာဇာ စက္ကဝတ္တိ မနုဿေ အာဏာပေယျ 'ပါနီယံ ဘဏေ အာဟရထ, တံ ပိဝိဿာမီ'တိ။ ရညော စ ဥဒကပ္ပသာဒကော မဏိ ဘဝေယျ။ 'ဧဝံ ဒေဝ'တိ ခေါ တေ မနုဿာ ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ပဋိဿုတွာ တံ ဥဒကပ္ပသာဒကံ မဏိံ ဥဒကေ ပက္ခိပေယျုံ။ တသ္မိံ ဥဒကေ ပက္ခိတ္တမတ္တေ ပင်္ကသေဝါလပဏ

ကံ ဝိဂစ္ဆေယျ, ကဒ္ဒမော စ သန္နိသီဒေယျ, အစ္ဆံ ဘဝေယျ ဥဒကံ ဝိပ္ပသန္နံ အနာဝိလံ, တတော ရညော စက္က ဝတ္တိဿ ဟနီယံ ဥပနာမေယျုံ – 'ပိဝတု ဒေဝေါ ဟနီယ'န္တိ။

''ယထာ , မဟာရာဇ, ဥဒကံ ဧဝံ စိတ္တံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ယထာ တေ မနုဿာ ဧဝံ ယောဂါဝစရော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယထာ ပင္က သေဝါလပဏကံ ကဒ္ဒမော စ ဧဝံ ကိလေသာ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ယထာ ဥဒကပ္ပသာဒကော မဏိ ဧဝံ သဒ္ဓါ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ယထာ ဥဒ ကပ္ပသာဒကေ မဏိမှိ ပက္ခိတ္တမတ္တေ ပင္ကသေဝါလပဏကံ ဝိဂစ္ဆတိ ကဒ္ဒမော စ သန္နိသီဒတိ, အစ္ဆံ ဘဝတိ ဥဒကံ ဝိပ္ပသန္နံ အနာဝိလံ, ဧဝမေဝ ခေါ, မဟာရာဇ, သဒ္ဓါ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ နီဝရဏေ ဝိက္ခမ္ဘေတိ, ဝိနီဝရဏံ စိတ္တံ ဟောတိ အစ္ဆံ ဝိပ္ပသန္နံ အနာဝိလ''န္တိ (မိ. ပ. ၂.၁.၁၀)။

ယထာ ပန ကုမ္ဘီလမကရဂါဟရက္ခသာဒိကိဏ္ဏံ ပူရံ မဟာနဒိံ အာဂမ္မ ဘီရုကဇနော ဥဘောသု တီရေသု တိဋ္ဌ တိ။ သင်္ဂါမသူရော ပန မဟာယောဓော အာဂန္တွာ 'ကသ္မာ ဌိတတ္ထာ'တိ ပုစ္ဆိတွာ 'သပ္ပဋိဘယဘာဝေန ဩတရိ တုံ န ဝိသဟာမာ'တိ ဝုတ္တေ သုနိသိတံ အသိံ ဂဟေတွာ 'မမ ပစ္ဆတော ထေ, မာ ဘာယိတ္ထာ'တိ ဝတွာ နဒိံ ဩတရိ တွာ အာဂတာဂတေ ကုမ္ဘီလာဒယော ပဋိဗာဟိတွာ ဩရိမတီရတော မနုဿာနံ သောတ္ထိဘာဝံ ကရောန္တော ဟရိမ တီရံ နေတိ။ ဟရိမတီရတောပိ သောတ္ထိနာ ဩရိမတီရံ အာနေတိ။ ဧဝမေဝ အနံ ဒဒတော သီလံ ရက္ခတော ဥပေါသထက မ္မံ ကရောတော ဘာဝနံ အာရဘတော သဒ္ဓါ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ပုရေစာရိကာ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ 'သမ္ပက္ခန္ဒနလက္ခဏာ စ သဒ္ဓါ'တိ။

အပရော နယော – သဒ္ဒဟနလက္ခဏာ သဒ္ဓါ, ဩကပ္ပနလက္ခဏာ ဝါ။ ပသာဒနရသာ ဥဒကပ္ပသာဒကမဏိ ဝိယ, ပ က္ခန္ဒနရသာ ဝါ ဩဃုတ္တရဏော ဝိယ။ အကာလုသိယပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အဓိမုတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ။ သဒ္ဓေယျဝတ္ထုပဒ ဋ္ဌာနာ သောတာပတ္တိယင်္ဂပဒဋ္ဌာနာ ဝါ, သာ ဟတ္ထဝိတ္တဗီဇာနိ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဝီရဿ ဘာဝေါ ဝီရိယံ, ဝီရာနံ ဝါ ကမ္မံ ဝီရိယံ။ ဝိဓိနာ ဝါ နယေန ဥပါယေန ဤရယိတဗ္ဗံ ပဝတ္တယိတဗ္ဗန္တိ ဝီ ရိယံ။ တဒေဝ ကောသဇ္ဇဿ အဘိဘဝနတော အဓိပတိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ။ ပဂ္ဂဟဏလက္ခဏေ ဝါ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေ တီတိ ဣန္ဒြိယံ။ ဝီရိယမေဝ ဣန္ဒြိယံ **ဝီရိယိန္ဒြိယံ** ။ တံ ပနေတံ ဥပတ္ထမ္ဘနလက္ခဏဉ္စ ဝီရိယံ ပဂ္ဂဟဏလက္ခဏဉ္စ။ ယထာ ဟိ ဇိဏ္ဏဃရံ အာဂန္တုကေန ထူဏုပတ္ထမ္ဘေန တိဋ္ဌတိ, ဧဝမေဝ ယောဂါဝစရော ဝီရိယုပတ္ထမ္ဘေန ဥပတ္ ထမ္ဘိတော ဟုတွာ သဗ္ဗကုသလဓမ္မေဟိ န ဟာယတိ, န ပရိဟာယတိ။ ဧဝံ တာဝဿ ဥပတ္ထမ္ဘနလက္ခဏတာ ဝေဒိ တဗ္ဗာ။ တေနာဟ **ထေရော နာဂသေနော** –

''ယထာ , မဟာရာဇ, ပုရိသော ဂေဟေ ပတန္တေ တမညေန အရုနာ ဥပတ္ထမ္ဘေယျ, ဥပတ္ထမ္ဘိတံ သန္တံ ဧဝံ တံ ဂေဟံ န ပတေယျ, ဧဝမေဝ ခေါ မဟာရာဇ ဥပတ္ထမ္ဘနလက္ခဏံ ဝီရိယံ, ဝီရိယုပတ္ထမ္ဘိတာ သဗ္ဗေ ကုသလာ ဓမ္မာ န ဟာယန္တိ န ပရိဟာယန္တီ''တိ (မိ. ပ. ၂.၁.၁၂)။

ယထာ ဝါ ပန ခုဒ္ဒကာယ စ မဟတိကာယ စ သေနာယ သင်္ဂါမေ ပဝတ္တေ ခုဒ္ဒကာ သေနာ ဩလီယေယျ, တ တော ရညော အာရောစေယျ, ရာဇာ ဗလဝါဟနံ ပေသေယျ, တေန ပဂ္ဂဟိတာ သကသေနာ ပရသေနံ ပရာဇေယျ, ဧ ဝမေဝ ဝီရိယံ သဟဇာတသမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ ဩလီယိတုံ ဩသက္ကိတုံ န ဒေတိ, ဥက္ခိပတိ, ပဂ္ဂဏှာတိ။ တေန ဝုတ္ တံ 'ပဂ္ဂဟဏလက္ခဏဉ္စ ဝီရိယ'န္တိ။

အပရော နယော – ဥဿာဟလက္ခဏံ ဝီရိယံ, သဟဇာတာနံ ဥပတ္ထမ္ဘနရသံ, အသံသီဒနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ''သံ ဝိဂ္ဂေါ ယောနိသော ပဒဟတိ''တိ (အ. နိ. ၄.၁၁၃) ဝစနတော သံဝေဂပဒဋ္ဌာနံ, ဝီရိယာရမ္ဘဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ ဝါ။ သမ္မာ အာရ ဒ္ဓံ သဗ္ဗာသံ သမ္ပတ္တီနံ မူလံ ဟောတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

သရန္တိ တေနာယ, သယံ ဝါ သရတိ, သရဏမတ္တမေဝ ဝါ သောတိ သတိ။ သာဝ မုဋ္ဌဿစ္စဿ အဘိဘဝနတော အဓိပတိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ, ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏေ ဝါ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။ သတိ ဧဝ ဣန္ဒြိယံ **သတိန္ဒြိယံ** ။ သာ ပနေသာ အပိလာပနလက္ခဏာ စ သတိ ဥပဂ္ဂဏှနလက္ခဏာ စ။ ယထာ ဟိ ရညော ဘဏ္ဍာဂါရိကော ဒသဝိဓံ ရတနံ

ကောပယန္တော သာယံပာတံ ရာဇာနံ ဣဿရိယသမ္ပတ္တိံ သလ္လက္ခာပေတိ သာရေတိ, ဧဝမေဝ သတိ ကုသလံ ဓမ္မံ သလ္လက္ခာပေတိ သရာပေတိ။ တေနာဟ **ထေရော** –

“ယထာ, မဟာရာဇ, ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ဘဏ္ဍာဂါရိကော ရာဇာနံ စက္ကဝတ္တိံ သာယံပာတံ ယသံ သရာပေတိ – ‘ဧတ္တကာ, ဒေဝ, ဟတ္ထီ, ဧတ္တကာ အဿာ, ဧတ္တကာ ရထာ, ဧတ္တကာ ပတ္တီ, ဧတ္တကံ ဟိရညံ, ဧတ္တကံ သုဝဏ္ဏံ, ဧတ္တကံ သဗ္ဗံ သာပတေယျံ, တံ ဒေဝေါ သရတူ’တိ, ဧဝမေဝ ခေါ, မဟာရာဇ, သတိ ကုသလေ ဓမ္မေ အပိလာပေတိ – ဣမေ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနာ, ဣမေ စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ, ဣမေ စတ္တာရော ဣဒ္ဓိပါဒါ, ဣမာနိ ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ, ဣမာနိ ပဉ္စ ဗလာနိ, ဣမေ သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, အယံ အရိယော အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ, အယံ သမထော, အယံ ဝိပဿနာ, အယံ ဝိဇ္ဇာ, အယံ ဝိမုတ္တိ, ဣမေ လောကုတ္တရာ ဓမ္မာတိ။ ဧဝံ ခေါ, မဟာရာဇ, အပိလာပနလက္ခဏာ သတီ”တိ (မိ. ပ. ၂.၁.၁၃)။

ယထာ ပန ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ပရိဏာယကရတနံ ရညော အဟိတေ စ ဟိတေ စ ဉတွာ အဟိတေ အပနယာပေတိ, ဟိတေ ဥပနယာပေတိ, ဧဝမေဝ သတိ ဟိတာဟိတာနံ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္နေသိတွာ ‘ဣမေ ကာယဒုစ္စရိတာဒယော ဓမ္မာ အဟိတာ’တိ အဟိတေ ဓမ္မေ အပနုဒေတိ , ‘ဣမေ ကာယသုစရိတာဒယော ဓမ္မာ ဟိတာ’တိ ဟိတေ ဓမ္မေ ဥပဂ္ဂဏှာတိ။ တေနာဟ ထေရော –

“ယထာ, မဟာရာဇ, ရညော စက္ကဝတ္တိဿ ပရိဏာယကရတနံ ရညော ဟိတာဟိတေ ဇာနာတိ ‘ဣမေ ရညော ဟိတာ ဣမေ အဟိတာ, ဣမေ ဥပကာရာ ဣမေ အနုပကာရာ’တိ, တတော အဟိတေ အပနုဒေတိ ဟိတေ ဥပဂ္ဂဏှာတိ, ဧဝမေဝ ခေါ, မဟာရာဇ, သတိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ဟိတာဟိတာနံ ဓမ္မာနံ ဂတိယော သမန္နေသတိ ‘ဣမေ ဓမ္မာ ဟိတာ ဣမေ ဓမ္မာ အဟိတာ, ဣမေ ဓမ္မာ ဥပကာရာ ဣမေ ဓမ္မာ အနုပကာရာ’တိ , တတော အဟိတေ ဓမ္မေ အပနုဒေတိ ဟိတေ ဓမ္မေ ဥပဂ္ဂဏှာတိ။ ဧဝံ ခေါ, မဟာရာဇ, ဥပဂ္ဂဏှနလက္ခဏာ သတီ”တိ (မိ. ပ. ၂.၁.၁၃)။

အပရော နယော – အပိလာပနလက္ခဏာ သတိ, အသမ္မောသနရသာ, အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝိသယာဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ, ထိရသညာပဒဋ္ဌာနာ, ကာယာဒိသတိပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနာ ဝါ, အာရမ္မဏေ ဒဠှံ ပတိဋ္ဌိတတ္တာ ပန ဧသိကာ ဝိယ, စက္ခုဒွါရာဒိရက္ခဏတော ဒောဝါရိကော ဝိယ စ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

အာရမ္မဏေ စိတ္တံ သမ္မာ အဓိယတိ ဌပေတီတိ သမာဓိ။ သော ဝိက္ခေပဿ အဘိဘဝနတော အဓိပတိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ။ အဝိက္ခေပလက္ခဏေ ဝါ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။ သမာဓိယေဝ ဣန္ဒြိယံ **သမာဓိန္ဒြိယံ**   ။ လက္ခဏာဒီနိ ပနဿ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ပဇာနာတီတိ ပညာ။ ကိံ ပဇာနာတိ? ‘ဣဒံ ဒုက္ခ’န္တိအာဒိနာ နယေန အရိယသစ္စာနိ။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန ‘ပညာပေတီတိ ပညာ’တိ ဝုတ္တံ။ ကိန္တိ ပညာပေတီတိ? အနိစ္စံ ဒုက္ခံ အနတ္တာတိ ပညာပေတိ။ သာ ဝ အဝိဇ္ဇာယ အဘိဘဝနတော အဓိပတိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယံ။ ဒဿနလက္ခဏေ ဝါ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။ ပညာဝ ဣန္ဒြိယံ **ပညိန္ဒြိယံ**   ။ သာ ပနေသာ ဩဘာသနလက္ခဏာ စ ပညာ ပဇာနနလက္ခဏာ စ။ ယထာ ဟိ စတုဘိတ္တိကေ ဂေဟေ ရတ္တိဘာဂေ ဒီပေ ဇလိတေ အန္ဓကာရော နိရုဇ္ဈတိ အာလောကော ပာတုဘဝတိ, ဧဝမေဝ ဩဘာသနလက္ခဏာ ပညာ။ ပညောဘာသသမော ဩဘာသော နာမ နတ္ထိ။ ပညဝတော ဟိ ဧကပလ္လင်္ကေန နိသိန္နဿ ဒသသဟဿိလောကဓာတု ဧကာလောကာ ဟောတိ။ တေနာဟ **ထေရော** –

“ယထာ, မဟာရာဇ, ပုရိသော အန္ဓကာရေ ဂေဟေ ပဒီပံ ပဝေသေယျ, ပဝိဋ္ဌော ပဒီပေါ အန္ဓကာရံ ဝိဒ္ဓံသေတိ, ဩဘာသံ ဇနေတိ, အာလောကံ ဝိဒံသေတိ, ပာကဋာနိ စ ရူပါနိ ကရောတိ, ဧဝမေဝ ခေါ, မဟာရာဇ, ပညာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အဝိဇ္ဇန္ဓကာရံ ဝိဒ္ဓံသေတိ, ဝိဇ္ဇောဘာသံ ဇနေတိ, ဉာဏာလောကံ ဝိဒံသေတိ, ပာကဋာနိ စ အရိယသစ္စာနိ ကရောတိ။ ဧဝံ ခေါ, မဟာရာဇ, ဩဘာသနလက္ခဏာ ပညာ”တိ (မိ. ပ. ၂.၁.၁၅)။

ယထာ ပန ဆေကော ဘိသက္ကော အာတုရာနံ သပ္ပာယာသပ္ပာယာနိ ဘောဇနာနိ ဇာနာတိ, ဧဝံ ပညာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ကုသလာကုသလေ သေဝိတဗ္ဗာသေဝိတဗ္ဗေ ဟီနပ္ပဏီတကဏှသုက္ကသပ္ပဋိဘာဂအပ္ပဋိဘာဂေ ဓမ္မေ ပဇာနာတိ။ ဝု

တ္တမ္ပိ စေတံ **ဓမ္မသေနာပတိနာ** – “ပဇာနာတိ ပဇာနာတီတိ ခော, အာဝုသော, တသ္မာ ပညာတိ ဝုစ္စတိ။ ကိဉ္စ ပဇာနာတိ? ဣဒံ ဒုက္ခန္တိ ပဇာနာတီ”တိ (မ. နိ. ၁.၄၄၉) ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ ဧဝမဿာ ပဇာနနလက္ခဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အပရော နယော – ယထာသဘာဝပဋိဝေဓလက္ခဏာ ပညာ; အက္ခလိတပဋိဝေဓလက္ခဏာ တ ကုသလိဿာသခိတ္တဥသုပဋိဝေဓော ဝိယ။ ဝိသယောဘာသရသာ ပဒီပော ဝိယ။ အသမ္မောဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ အရညဂတသုဒေသကော ဝိယ။

မနတီတိ မနော; ဝိဇာနာတီတိ အတ္ထော။ **အဋ္ဌကထာစရိယာ** ပနာဟု – နာဠိယာ မိနမာနော ဝိယ, မဟာတုလာယ ဓာရယမာနော ဝိယ စ, အာရမ္မဏံ မိနတိ ပဇာနာတီတိ မနောတိ။ တဒေဝ မနနလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။ မနောဝ ဣန္ဒြိယံ **မနိန္ဒြိယံ**။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တစိတ္တဿေဝေတံ ဝေဝစနံ။

ပီတိသောမနဿသမ္ပယောဂတော သောဘနံ မနော အဿာတိ သုမနော။ သုမနဿ ဘာဝေါ သောမနဿံ။ သာတလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။ သောမနဿမေဝ ဣန္ဒြိယံ **သောမနဿိန္ဒြိယံ**။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တဝေဒနာယေဝေတံ ဝေဝစနံ။

ဇီဝန္တိ တေန တံသမ္ပယုတ္တကာ ဓမ္မာတိ ဇီဝိတံ။ အနုပာလနလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။ ဇီဝိတမေဝ ဣန္ဒြိယံ **ဇီဝိတိန္ဒြိယံ**။ တံ ပဝတ္တသန္တတာဓိပတေယျံ ဟောတိ။ လက္ခဏာဒီဟိ ပန အတ္တနာ အဝိနိဗ္ဘုတ္တာနံ ဓမ္မာနံ အနုပာလနလက္ခဏံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ, တေသံ ပဝတ္တနရသံ, တေသံယေဝ ဌပနပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ယာပယိတဗ္ဗဓမ္မပဒဋ္ဌာနံ။ သန္တေပိ စ အနုပာလနလက္ခဏာဒိမှိ ဝိဓာနေ အတ္ထိက္ခဏေယေဝ တံ တေ ဓမ္မေ အနုပာလေတိ ဥဒကံ ဝိယ ဥပ္ပလာဒီနိ, ယထာသကံပစ္စယုပ္ပန္နေပိ စ ဓမ္မေ ပာလေတိ ဓာတီ ဝိယ ကုမာရံ, သယံပဝတ္တိတဓမ္မသမ္ဗန္ဓေနေဝ စ ပဝတ္တတိ နိယာမကော ဝိယ, န ဘင္ဂတော ဥဒ္ဓံ ပဝတ္တယတိ အတ္တနော စ ပဝတ္တယိတဗ္ဗာနဉ္စ အဘာဝါ, န ဘင္ဂက္ခဏေ ဌပေတိ သယံ ဘိဇ္ဇမာနတ္တာ ခီယမာနော ဝိယ ဝဋ္ဋိသိနေဟော ဒီပသိခံ။ န စ အနုပာလနပဝတ္တနဋ္ဌပနာနုဘာဝဝိရဟိတံ ယထာဝုတ္တက္ခဏေ တဿ တဿ သာဓနတောတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

မဂ္ဂင်္ဂရာသိဝဏ္ဏနာ

သမ္မာဒိဋ္ဌိအာဒီသု ဒဿနဋ္ဌေန သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ အဘိနိရောပနဋ္ဌေန သမ္မာသင်္ကပ္ပော, ပဂ္ဂဟနဋ္ဌေန သမ္မာဝါယာမော, ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌေန သမ္မာသတိ, အဝိက္ခေပနဋ္ဌေန သမ္မာသမာဓီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝစနတ္ထတော ပန သမ္မာ ပဿတိ, သမ္မာ ဝါ တာယ ပဿန္တီတိ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ**။ သမ္မာ သင်္ကပ္ပေတိ, သမ္မာ ဝါ တေန သင်္ကပ္ပေန္တီတိ **သမ္မာသင်္ကပ္ပော**။ သမ္မာ ဝါယာမေတိ, သမ္မာ ဝါ တေန ဝါယမန္တီတိ **သမ္မာဝါယာမော**။ သမ္မာ သရတိ, သမ္မာ ဝါ တာယ သရန္တီတိ **သမ္မာသတိ**။ သမ္မာ သမာဓိယတိ, သမ္မာ ဝါ တေန သမာဓိယန္တီတိ **သမ္မာသမာဓိ**။ အပိစ, ပသတ္ထာ သုန္ဒရာ ဝါ ဒိဋ္ဌိ သမ္မာဒိဋ္ဌီတိ။ ဣမိနာပိ နယေန တေသံ ဝစနတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ လက္ခဏာဒီနိ ပန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာနေဝ။

ဗလရာသိဝဏ္ဏနာ

သဒ္ဓါဗလာဒီသုပိ သဒ္ဓါဒီနိ ဝုတ္တတ္ထာနေဝ။ အကမ္ပိယဋ္ဌေန ပန ဗလန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝမေတေသု အဿဒ္ဓိယေ န ကမ္ပတီတိ **သဒ္ဓါဗလံ**။ ကောသဇ္ဇေ န ကမ္ပတီတိ **ဝီရိယဗလံ**။ မုဋ္ဌဿစ္စေ န ကမ္ပတီတိ **သတိဗလံ**။ ဥဒ္ဓစ္စေ န ကမ္ပတီတိ **သမာဓိဗလံ**။ အဝိဇ္ဇာယ န ကမ္ပတီတိ **ပညာဗလံ**။ အဟိရိကေ န ကမ္ပတီတိ **ဟိရိဗလံ**။ အနောတ္တပ္ပေ န ကမ္ပတီတိ **ဩတ္တပ္ပဗလန္တိ**။ အယံ ဥဘယပဒဝသေန အတ္ထဝဏ္ဏနာ ဟောတိ။

တတ္ထ ပုရိမာနိ ပဉ္စ ဟေဋ္ဌာ လက္ခဏာဒီဟိ ပကာသိတာနေဝ။ ပစ္ဆိမဒွယေ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ ဟိရိယတီတိ **ဟိရီ**; လဇ္ဇာယေတံ အဓိဝစနံ။ တေဟိ ဧဝ ဩတ္တပ္ပတီတိ **ဩတ္တပ္ပံ**; ဟာပတော ဥဗ္ဗေဂဿေတံ အဓိဝစနံ။ တေသံ နာနာကရဏဒီပနတ္ထံ ‘သမုဋ္ဌာနံ အဓိပတိ လဇ္ဇာ ဘယလက္ခဏေန စာ’တိ ဣမံ မာတိကံ ဌပေတွာ အယံ ဝိတ္ထာရကထာ ဝုတ္တာ။

အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဟိရီ နာမ; ဗဟိဒ္ဓာသမုဋ္ဌာနံ ဩတ္တပ္ပံ နာမ။ အတ္တာဓိပတိ ဟိရီ နာမ; လောကာဓိပတိ ဩတ္တပ္ပံ နာမ။ လဇ္ဇာသဘာဝသဏ္ဌိတာ ဟိရီ နာမ; ဘယသဘာဝသဏ္ဌိတံ ဩတ္တပ္ပံ နာမ။ သပ္ပတိဿဝလက္ခဏာ ဟိရီ နာမ; ဝဇ္ဇဘီရုကဘယဒဿာဝိလက္ခဏံ ဩတ္တပ္ပံ နာမ။

တတ္ထ အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနံ ဟိရိံ စတူဟိ ကာရဏေဟိ သမုဋ္ဌာပေတိ – ဇာတိံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ, ဝယံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ, သူရဘာဝံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ, ဗာဟုသစ္စံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ။ ကထံ? ‘ပါပကရဏံ နာမေတံ န ဇာတိသမ္ပန္နာနံ ကမ္မံ, ဟီနဇစ္စာနံ ကေဝဋ္ဋာဒီနံ ဣဒံ ကမ္မံ။ မာဒိသဿ ဇာတိသမ္ပန္နဿ ဣဒံ ကမ္မံ ကာတုံ န ယုတ္တ’န္တိ, ဧဝံ တာဝ ဇာတိံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပါဏာတိပါတာဒိပါပံ အကရောန္တော ဟိရိံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ တထာ ‘ပါပကရဏံ နာမေတံ ဒဟရေဟိ ကတ္တဗ္ဗံ ကမ္မံ, မာဒိသဿ ဝယေ ဌိတဿ ဣဒံ ကမ္မံ ကာတုံ န ယုတ္တ’န္တိ, ဧဝံ ဝယံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပါဏာတိပါတာဒိပါပံ အကရောန္တော ဟိရိံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ တထာ ‘ပါပကမ္မံ နာမေတံ ဒုဗ္ဗလဇာတိကာနံ ကမ္မံ, န သူရဘာဝါနံ။ မာဒိသဿ သူရဘာဝသမ္ပန္နဿ ဣဒံ ကမ္မံ ကာတုံ န ယုတ္တ’န္တိ, ဧဝံ သူရဘာဝံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပါဏာတိပါတာဒိပါပံ အကရောန္တော ဟိရိံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ တထာ ‘ပါပကမ္မံ နာမေတံ အန္ဓဗာလာနံ ကမ္မံ, န ပဏ္ဍိတာနံ။ မာဒိသဿ ပဏ္ဍိတဿ ဗဟုဿုတဿ ဣဒံ ကမ္မံ ကာတုံ န ယုတ္တ’န္တိ, ဧဝံ ဗာဟုသစ္စံ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပါဏာတိပါတာဒိပါပံ အကရောန္တော ဟိရိံ သမုဋ္ဌာပေတိ။ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနဟိရိံ စတူဟိ ကာရဏေဟိ သမုဋ္ဌာပေတိ။ သမုဋ္ဌာပေတွာ စ ပန အတ္တနော စိတ္တေ ဟိရိံ ပဝေသေတွာ ပါပကမ္မံ န ကရောတိ။ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တသမုဋ္ဌာနာ ဟိရီ နာမ ဟောတိ။

ကထံ ဗဟိဒ္ဓာသမုဋ္ဌာနံ ဩတ္တပ္ပံ နာမ? သစေ တွံ ပါပကမ္မံ ကရိဿသိ စတူသု ပရိသာသု ဂရဟပ္ပတ္တော ဘဝိဿသိ။

ဂရဟိဿန္တိ တံ ဝိညူ, အသုစိံ နာဂရိကော ယထာ။
ဝဇ္ဇိတော သီလဝန္တေဟိ, ကထံ ဘိက္ခု ကရိဿသီတိ။

ဧဝံ ပစ္စဝေက္ခန္တော ဟိ ဗဟိဒ္ဓာသမုဋ္ဌိတေန ဩတ္တပ္ပေန ပါပကမ္မံ န ကရောတိ။ ဧဝံ ဗဟိဒ္ဓာသမုဋ္ဌာနံ ဩတ္တပ္ပံ နာမ ဟောတိ။

ကထံ အတ္တာဓိပတိ ဟိရီ နာမ? ဣဓေကစ္စော ကုလပုတ္တော အတ္တာနံ အဓိပတိံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ ‘မာဒိသဿ သဒ္ဓာပဗ္ဗဇိတဿ ဗဟုဿုတဿ ဓုတင်္ဂဓရဿ န ယုတ္တံ ပါပကမ္မံ ကာတု’န္တိ ပါပံ န ကရောတိ။ ဧဝံ အတ္တာဓိပတိ ဟိရီ နာမ ဟောတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – ‘‘သော အတ္တာနံယေဝ အဓိပတိံ ဇေဋ္ဌကံ ကရိတွာ အကုသလံ ပဇဟတိ ကုသလံ ဘာဝေတိ, သာဝဇ္ဇံ ပဇဟတိ အနဝဇ္ဇံ ဘာဝေတိ, သုဒ္ဓမတ္တာနံ ပရိဟရတီ’’တိ (အ. နိ. ၃.၄၀)။

ကထံ လောကာဓိပတိ ဩတ္တပ္ပံ နာမ? ဣဓေကစ္စော ကုလပုတ္တော လောကံ အဓိပတိံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ ပါပကမ္မံ န ကရောတိ။ ယထာဟ – ‘‘မဟာ ခေါ ပနာယံ လောကသန္နိဝါသော။ မဟန္တသ္မိံ ခေါ ပန လောကသန္နိဝါသေ သန္တိ သမဏဗြာဟ္မဏာ ဣဒ္ဓိမန္တော ဒိဗ္ဗစက္ခုကာ ပရစိတ္တဝိဒုနော, တေ ဒူရတောပိ ပဿန္တိ, အာသန္နာပိ န ဒိဿန္တိ, စေတသာပိ စိတ္တံ ပဇာနန္တိ, တေပိမံ ဧဝံ ဇာနိဿန္တိ ‘ပဿထ ဘော ဣမံ ကုလပုတ္တံ, သဒ္ဓါ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ဝေါကိဏ္ဏော ဝိဟရတိ ပါပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ’တိ။ သန္တိ ဒေဝတာ ဣဒ္ဓိမန္တိနိယော ဒိဗ္ဗစက္ခုကာ ပရစိတ္တဝိဒုနိယော။ တာ ဒူရတောပိ ပဿန္တိ, အာသန္နာပိ န ဒိဿန္တိ, စေတသာပိ စိတ္တံ ပဇာနန္တိ, တာပိ မံ ဇာနိဿန္တိ ‘ပဿထ ဘော ဣမံ ကုလပုတ္တံ, သဒ္ဓါ အဂါရသ္မာ အနဂါရိယံ ပဗ္ဗဇိတော သမာနော ဝေါကိဏ္ဏော ဝိဟရတိ ပါပကေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ’တိ။ သော လောကံယေဝ အဓိပတိံ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ အကုသလံ ပဇဟတိ ကုသလံ ဘာဝေတိ, သာဝဇ္ဇံ ပဇဟတိ အနဝဇ္ဇံ ဘာဝေတိ, သုဒ္ဓမတ္တာနံ ပရိဟရတီ’’တိ (အ. နိ. ၃.၄၀)။ ဧဝံ လောကာဓိပတိ ဩတ္တပ္ပံ နာမ ဟောတိ။

လဇ္ဇာသဘာဝသဏ္ဌိတာ ဟိရီ, ဘယသဘာဝသဏ္ဌိတံ ဩတ္တပ္ပန္တိ။ ဧတ္ထ ပန **လဇ္ဇာ**တိ လဇ္ဇနာကာရော; တေန သဘာဝေန သဏ္ဌိတာ ဟိရီ။ **ဘယ**န္တိ အပါယဘယံ; တေန သဘာဝေန သဏ္ဌိတံ ဩတ္တပ္ပံ။ တဒုဘယမ္ပိ ပါပပရိဝဇ္ဇနေ ပါကဋံ ဟောတိ။ ဧကစ္စော ဟိ, ယထာ နာမ ဧကော ကုလပုတ္တော ဥစ္စာရပဿာဝါဒီနိ ကရောန္တော လဇ္ဇိ

တဗ္ဗယုတ္တကံ ဧကံ ဒိသွာ တံ လဒ္ဓနာကာရပ္ပဝတ္တော ဘဝေယျ ဟီဋ္ဌိတော, ဧဝမေဝ အဇ္ဈတ္တံ လဇ္ဇိဓမ္မံ ဩက္ကမိတွာ ပါပကမ္မံ န ကရောတိ။ ဧကစ္စော အပါယဘယဘီတော ဟုတွာ ပါပကမ္မံ န ကရောတိ။

တတြိဒံ ဩပမ္မံ – ယထာ ဟိ ဒ္ဝီသု အယောဂုဠေသု ဧကော သီတလော ဘဝေယျ ဂူထမက္ခိတော, ဧကော ဥဏှော အာဒိတ္တော။ တတ္ထ ပဏ္ဍိတော သီတလံ ဂူထမက္ခိတတ္တာ ဇိဂုစ္ဆန္တော န ဂဏှာတိ, ဣတရံ ဍာဟဘယေန။ တတ္ထ သီတလဿ ဂူထမက္ခနဇိဂုစ္ဆာယ အဂဏှနံ ဝိယ အဇ္ဈတ္တံ လဇ္ဇိဓမ္မံ ဩက္ကမိတွာ ပါပဿ အကရဏံ။ ဥဏှဿ ဍာဟဘယေန အဂဏှနံ ဝိယ အပါယဘယေန ပါပဿ အကရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သပ္ပတိဿဝလက္ခဏာ ဟိရီ, ဝဇ္ဇဘီရုကဘယဒဿာဝိလက္ခဏံ ဩတ္တပ္ပံ။ ဣဒမ္ပိ ဒ္ဝယံ ပါပပရိဝဇ္ဇနေ ဧဝ ပါကဋံ ဟောတိ။ ဧကစ္စော ဟိ ဇာတိမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ သတ္ထုမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ ဒါယဇ္ဇမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာ သဗြဟ္မစာရီမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာတိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ သပ္ပတိဿဝလက္ခဏံ ဟိရိံ သမုဋ္ဌာပေတွာ ပါပံ န ကရောတိ။ ဧကစ္စော အတ္တာနုဝါဒဘယံ ပရာနုဝါဒဘယံ ဒဏ္ဍဘယံ ဒုဂ္ဂတိဘယန္တိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ ဝဇ္ဇဘီရုကဘယဒဿာဝိလက္ခဏံ ဩတ္တပ္ပံ သမုဋ္ဌာပေတွာ ပါပံ န ကရောတိ။ တတ္ထ ဇာတိမဟတ္တပစ္စဝေက္ခဏာဒီနိ စေဝ အတ္တာနုဝါဒဘယာဒီနိ စ ဝိတ္ထာရေတွာ ကထေတဗ္ဗာနိ။

မူလရာသိဝဏ္ဏနာ

န လုဗ္ဘန္တိ ဧတေန, သယံ ဝါ န လုဗ္ဘတိ, အလုဗ္ဘနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ **အလောဘော**။ အဒေါသာမောဟေသုပိ ဧသေဝ နယော။ တေသု အလောဘော အာရမ္မဏေ စိတ္တဿ အဂေဓလက္ခဏော, အလဂ္ဂဘာဝလက္ခဏော ဝါ ကမလဒလေ ဇလဗိန္ဒု ဝိယ။ အပရိဂ္ဂဟရသော မုတ္တဘိက္ခု ဝိယ ။ အနလ္လီနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော အသုစိမှိ ပတိတပုရိသော ဝိယ။ အဒေါသော အစဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော, အဝိရောဓလက္ခဏော ဝါ အနုကူလမိတ္တော ဝိယ။ အာဃာတဝိနယရသော ပရိဠာဟဝိနယရသော ဝါ စန္ဒနံ ဝိယ။ သောမ္မဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော ပုဏ္ဏစန္ဒော ဝိယ။ အမောဟော လက္ခဏာဒီဟိ ဟေဋ္ဌာ ပညိန္ဒြိယပဒေ ဝိဘာဝိတော ဧဝ။

ဣမေသု ပန တီသု အလောဘော မစ္ဆေရမလဿ ပဋိပက္ခော, အဒေါသော ဒုဿီလျမလဿ, အမောဟော ကုသလေသု ဓမ္မေသု အဘာဝနာယ ပဋိပက္ခော။ အလောဘော စေတ္ထ ဒါနဟေတု, အဒေါသော သီလဟေတု, အမောဟော ဘာဝနာဟေတု။ တေသု စ အလောဘေန အနဓိကံ ဂဏှာတိ, လုဒ္ဓဿ အဓိကဂ္ဂဟဏတော။ အဒေါသေန အနူနံ, ဒုဋ္ဌဿ ဦနဂ္ဂဟဏတော။ အမောဟေန အဝိပရီတံ, မူဠှဿ ဝိပရီတဂ္ဂဟဏတော။

အလောဘေန စေတ္ထ ဝိဇ္ဇမာနံ ဒေါသံ ဒေါသတော ဓာရေန္တော ဒေါသေ ပဝတ္တတိ; လုဒ္ဓော ဟိ ဒေါသံ ပဋိစ္ဆာဒေတိ။ အဒေါသေန ဝိဇ္ဇမာနံ ဂုဏံ ဂုဏတော ဓာရေန္တော ဂုဏေ ပဝတ္တတိ; ဒုဋ္ဌော ဟိ ဂုဏံ မက္ခေတိ။ အမောဟေန ယာထာဝသဘာဝံ ယာထာဝသဘာဝတော ဓာရေန္တော ယာထာဝသဘာဝေ ပဝတ္တတိ။ မူဠှော ဟိ ‘တစ္ဆံ အတစ္ဆန္တိ အတစ္ဆံ စ တစ္ဆ’န္တိ ဂဏှာတိ။ အလောဘေန စ ပိယဝိပ္ပယောဂဒုက္ခံ န ဟောတိ, လုဒ္ဓဿ ပိယသဘာဝတော ပိယဝိပ္ပယောဂါသဟနတော စ။ အဒေါသေန အပ္ပိယသမ္ပယောဂဒုက္ခံ န ဟောတိ, ဒုဋ္ဌဿ ဟိ အပ္ပိယသဘာဝတော အပ္ပိယသမ္ပယောဂါသဟနတော စ။ အမောဟေန ဣစ္ဆိတာလာဘဒုက္ခံ န ဟောတိ, အမူဠှဿ ဟိ ‘တံ ကုတေတ္ထ လဗ္ဘာ’တိဧဝမာဒိပစ္စဝေက္ခဏာသမ္ဘဝတော (ဒီ. နိ. ၃.၃၄; အ. နိ. ၅.၃၀)။

အလောဘေန စေတ္ထ ဇာတိဒုက္ခံ န ဟောတိ, အလောဘဿ တဏှာပဋိပက္ခတော တဏှာမူလကတ္တာ စ ဇာတိဒုက္ခဿ။ အဒေါသေန ဇရာဒုက္ခံ န ဟောတိ, တိက္ခဒေါသဿ ခိပ္ပံ ဇရာသမ္ဘဝတော။ အမောဟေန မရဏဒုက္ခံ န ဟောတိ, သမ္မောဟမရဏဉှိ ဒုက္ခံ, န စေတံ အမူဠှဿ ဟောတိ။ အလောဘေန စ ဂဟဋ္ဌာနံ, အမောဟေန ပဗ္ဗဇိတာနံ, အဒေါသေန ပန သဗ္ဗေသမ္ပိ သုခသံဝါသတာ ဟောတိ။

ဝိသေသတော စေတ္ထ အလောဘေန ပေတ္တိဝိသယေ ဥပပတ္တိ န ဟောတိ။ ယေဘုယျေန ဟိ သတ္တာ တဏှာယ ပေတ္တိဝိသယံ ဥပပဇ္ဇန္တိ, တဏှာယ စ ပဋိပက္ခော အလောဘော။ အဒေါသေန နိရယေ ဥပပတ္တိ န ဟောတိ။ ဒေါသေန ဟိ စဏ္ဍဇာတိတာယ ဒေါသသဒိသံ နိရယံ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ ဒေါသဿ စ ပဋိပက္ခော အဒေါသော။ အမော

ဟေန တိရစ္ဆာနယောနိယံ နိဗ္ဗတ္တိ န ဟောတိ။ မောဟေန ဟိ နိစ္စသမ္မူဠ္ဟံ တိရစ္ဆာနယောနိ ဥပပဇ္ဇန္တိ။ မောဟသ္သ ပဋိပက္ခော စ အမောဟော။ ဧတေသု စ အလောဘော ရာဂဝသေန ဥပဂမနဿ အဘာဝကရော, အဒေါသော ဒေါသဝသေန အပဂမနဿ, အမောဟော မောဟဝသေန အမဇ္ဈတ္တဘာဝဿ။

တီဟိပိ စေတေဟိ ယထာပဋိပာဋိယာ နေက္ခမ္မသညာ အဗျာပာဒသညာ အဝိဟိံသာသညာတိ ဣမာ တိဿော။ အသုဘသညာ အပ္ပမာဏသညာ ဓာတုသညာတိ ဣမာ စ တိဿော သညာယော ဟောန္တိ။ အလောဘေန ပန ကာမသုခလ္လိကာနုယောဂအန္တဿ, အဒေါသေန အတ္တကိလမထာနုယောဂအန္တဿ ပရိဝဇ္ဇနံ ဟောတိ; အမောဟေန မဇ္ဈိမာယ ပဋိပတ္တိယာ ပဋိပဇ္ဇနံ။ တထာ အလောဘေန အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထဿ ပဘေဒနံ ဟောတိ, အဒေါသေန ဗျာပာဒကာယဂန္ထဿ, အမောဟေန သေသဂန္ထဒ္ဝယဿ။ ပုရိမာနိ စ ဒွေ သတိပဋ္ဌာနာနိ ပုရိမာနံ ဒွိန္နံ အာနုဘာဝေန, ပစ္ဆိမာနိ ပစ္ဆိမဿေဝ အာနုဘာဝေန ဣဇ္ဈန္တိ။

အလောဘော စေတ္ထ အာရောဂျဿ ပစ္စယော ဟောတိ; အလုဒ္ဓော ဟိ လောဘနိယမ္ပိ အသပ္ပာယံ န သေဝတိ, တေန ခော အရောဂေါ ဟောတိ။ အဒေါသော ယောဗ္ဗနဿ; အဒုဋ္ဌော ဟိ ဝလိပလိတာဝဟေန ဒေါသဂ္ဂိနာ အဍယှမာနော ဒီဃရတ္တံ ယုဝါ ဟောတိ။ အမောဟော ဒီဃာယုကတာယ; အမူဠှော ဟိ ဟိတာဟိတံ ဉတွာ အဟိတံ ပရိဝဇ္ဇေန္တော ဟိတဉ္စ ပဋိသေဝမာနော ဒီဃာယုကော ဟောတိ။

အလောဘော စေတ္ထ ဘောဂသမ္ပတ္တိယာ ပစ္စယော ဟောတိ, အလုဒ္ဓဿ ဟိ စာဂေန ဘောဂပဋိလာဘော။ အဒေါသော မိတ္တသမ္ပတ္တိယာ, မေတ္တာယ မိတ္တာနံ ပဋိလာဘတော စေဝ အပရိဟာနတော စ။ အမောဟော အတ္တသမ္ပတ္တိယာ , အမူဠှော ဟိ အတ္တနော ဟိတမေဝ ကရောန္တော အတ္တာနံ သမ္ပာဒေတိ ။ အလောဘော စ ဒိဗ္ဗဝိဟာရဿ ပစ္စယော ဟောတိ, အဒေါသော ဗြဟ္မဝိဟာရဿ, အမောဟော အရိယဝိဟာရဿ။

အလောဘေန စေတ္ထ သကပက္ခေသု သတ္တသင်္ခါရေသု နိဗ္ဗုတော ဟောတိ, တေသံ ဝိနာသေန အဘိသင်္ဂဟေတုကဿ ဒုက္ခဿ အဘာဝါ; အဒေါသေန ပရပက္ခေသု, အဒုဋ္ဌဿ ဟိ ဝေရီသုပိ ဝေရိသညာယ အဘာဝတော; အမောဟေန ဥဒာသီနပက္ခေသု, အမူဠှဿ သဗ္ဗာဘိသင်္ဂတာယ အဘာဝတော။

အလောဘေန စ အနိစ္စဒဿနံ ဟောတိ; လုဒ္ဓော ဟိ ဥပဘောဂာသာယ အနိစ္စေပိ သင်္ခါရေ အနိစ္စတော န ပဿတိ။ အဒေါသေန ဒုက္ခဒဿနံ; အဒေါသဇ္ဈာသယော ဟိ ပရိစ္စတ္တအာဃာတဝတ္ထုပရိဂ္ဂဟော သင်္ခါရေယေဝ ဒုက္ခတော ပဿတိ။ အမောဟေန အနတ္တဒဿနံ; အမူဠှော ဟိ ယာထာဝဂဟဏကုသလော အပရိဏာယကံ ခန္ဓပဉ္စကံ အပရိဏာယကတော ဗုဇ္ဈတိ။ ယထာ စ ဧတေဟိ အနိစ္စဒဿနာဒီနိ ဧဝမေတေပိ အနိစ္စဒဿနာဒီဟိ ဟောန္တိ။ အနိစ္စဒဿနေန ဟိ အလောဘော ဟောတိ, ဒုက္ခဒဿနေန အဒေါသော, အနတ္တဒဿနေန အမောဟော ဟောတိ။ ကော ဟိ နာမ ‘အနိစ္စမိဒ’န္တိ သမ္မာ ဉတွာ တဿတ္ထာယ ပိဟံ ဥပ္ပာဒေယျ, သင်္ခါရေ တ ‘ဒုက္ခ’န္တိ ဇာနန္တော အပရမ္ပိ အစ္စန္တတိခိဏံ ကောဓဒုက္ခံ ဥပ္ပာဒေယျ, အတ္တသုညတဉ္စ ဗုဇ္ဈိတွာ ပုန သမ္မောဟမာပဇ္ဇေယျာတိ?

ကမ္မပထရာသိဝဏ္ဏနာ

နာဘိဇ္ဈာယတီတိ **အနဘိဇ္ဈာ** ။ ကာယိကစေတသိကသုခံ ဣဓလောကပရလောကဟိတံ ဂုဏာနုဘာဝပဋိလဒ္ဓံ ကိတ္တိသဒ္ဒဉ္စ န ဗျာပာဒေတီတိ **အဗျာပာဒေါ** ။ သမ္မာ ပဿတိ, သောဘနာ တ ဒိဋ္ဌီတိ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ** ။ အလောဘာဒီနံယေဝ တာနိ နာမာနိ။ ဟေဋ္ဌာ ပနေတေ ဓမ္မာ မူလဝသေန ဂဟိတာ, ဣဓ ကမ္မပထဝသေနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

လောကပာလဒုကဝဏ္ဏနာ

ဟိရောတ္တပ္ပဒွယေပိ ဟေဋ္ဌာ ဗလဝသေန ဂဟိတာနိ, ဣဓ လောကပာလဝသေန။ လောကဉ္ဟိ ဣမေ ဒွေ ဓမ္မာ ပာလယန္တိ။ ယထာဟ –

“ဒွေဝမေ, ဘိက္ခဝေ, သုက္ကာ ဓမ္မာ လောကံ ပါလေန္တိ။ ကတမေ ဒွေ? ဟိရီ စ ဩတ္တပ္ပဉ္စ ။ ဣမေ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဒွေ သုက္ကာ ဓမ္မာ လောကံ ပါလေန္တိ။ ဣမေ စ, ဘိက္ခဝေ, ဒွေ သုက္ကာ ဓမ္မာ လောကံ န ပါလေယျုံ, နယိဓ ပညာယေထ မာတာတိ ဝါ, မာတုစ္ဆာတိ ဝါ, မာတုလာနီတိ ဝါ, အာစရိယဘရိယာတိ ဝါ, ဂရူနံ ဒါရာတိ ဝါ။ သမ္ဘေဒံ လောကော အဂမိဿ ယထာ အဇေဠကာ ကုက္ကုဋသူကရာ သောဏသိင်္ဂါလာ။ ယသ္မာ စ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ဣမေ ဒွေ သုက္ကာ ဓမ္မာ လောကံ ပါလေန္တိ, တသ္မာ ပညာယတိ မာတာတိ ဝါ မာတုစ္ဆာတိ ဝါ မာတုလာနီတိ ဝါ အာစရိယဘရိယာတိ ဝါ ဂရူနံ ဒါရာတိ ဝါ”တိ (အ. နိ. ၂.၉)။

ပဿဒ္ဓာဒိယုဂလဝဏ္ဏနာ

ကာယဿ ပဿမ္ဘနံ **ကာယပဿဒ္ဓိ** ။ စိတ္တဿ ပဿမ္ဘနံ **စိတ္တပဿဒ္ဓိ** ။ ကာယောတိ စေတ္ထ ဝေဒနာဒယော တယော ခန္ဓာ။ ဥဘောပိ ပနေတာ ဧကတော ကတွာ ကာယစိတ္တဒရထဝူပသမလက္ခဏာ ကာယစိတ္တပဿဒ္ဓိယော, ကာယစိတ္တဒရထနိမ္မဒ္ဒနရသာ, ကာယစိတ္တာနံ အပရိပ္ဖန္ဒနသီတိဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တာနံ အဝူပသမကရဥဒ္ဓစ္စာဒိကိလေသပဋိပက္ခဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကာယဿ လဟုဘာဝေါ **ကာယလဟုတာ**။ စိတ္တဿ လဟုဘာဝေါ **စိတ္တလဟုတာ** ။ တာ ကာယစိတ္တဂရုဘာဝဝူပသမလက္ခဏာ, ကာယစိတ္တဂရုဘာဝနိမ္မဒ္ဒနရသာ, ကာယစိတ္တာနံ အဒန္ဓတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တာနံ ဂရုဘာဝကရထိနမိဒ္ဓာဒိကိလေသပဋိပက္ခဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကာယဿ မုဒုဘာဝေါ **ကာယမုဒုတာ**။ စိတ္တဿ မုဒုဘာဝေါ **စိတ္တမုဒုတာ** ။ တာ ကာယစိတ္တထဒ္ဓဘာဝဝူပသမလက္ခဏာ, ကာယစိတ္တထဒ္ဓဘာဝနိမ္မဒ္ဒနရသာ, အပ္ပဋိဃာတပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တာနံ ထဒ္ဓဘာဝကရဒိဋ္ဌိမာနာဒိကိလေသပဋိပက္ခဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကာယဿ ကမ္မညဘာဝေါ **ကာယကမ္မညတာ**။ စိတ္တဿ ကမ္မညဘာဝေါ **စိတ္တကမ္မညတာ** ။ တာ ကာယစိတ္တအကမ္မညဘာဝဝူပသမလက္ခဏာ, ကာယစိတ္တာနံ အကမ္မညဘာဝနိမ္မဒ္ဒနရသာ, ကာယစိတ္တာနံ အာရမ္မဏကရဏသမ္ပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တာနံ အကမ္မညဘာဝကရာဝသေသနီဝရဏပဋိပက္ခဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ တာ ပသာဒနီယဝတ္ထူသု ပသာဒါဝဟာ, ဟိတကိရိယာသု ဝိနိယောဂက္ခမဘာဝါဝဟာ သုဝဏ္ဏဝိသုဒ္ဓိ ဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကာယဿ ပါဂုညဘာဝေါ **ကာယပါဂုညတာ**။ စိတ္တဿ ပါဂုညဘာဝေါ **စိတ္တပါဂုညတာ** ။ တာ ကာယစိတ္တာနံ အဂေလညဘာဝလက္ခဏာ, ကာယစိတ္တဂေလညနိမ္မဒ္ဒနရသာ, နိရာဒီနဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တဂေလညကရအဿဒ္ဓိယာဒိကိလေသပဋိပက္ခဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကာယဿ ဥဇုကဘာဝေါ **ကာယုဇုကတာ**။ စိတ္တဿ ဥဇုကဘာဝေါ **စိတ္တုဇုကတာ** ။ တာ ကာယစိတ္တာနံ အဇ္ဇဝလက္ခဏာ, ကာယစိတ္တကုဋိလဘာဝနိမ္မဒ္ဒနရသာ, အဇိမှတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ကာယစိတ္တပဒဋ္ဌာနာ။ ကာယစိတ္တာနံ ကုဋိလဘာဝကရမာယာသာဌေယျာဒိကိလေသပဋိပက္ခဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

သရတီတိ **သတိ**။ သမ္ပဇာနာတီတိ **သမ္ပဇညံ;** သမန္တတော ပကာရေဟိ ဇာနာတီတိ အတ္ထော။ သာတ္ထကသမ္ပဇညံ သပ္ပာယသမ္ပဇညံ ဂေါစရသမ္ပဇညံ အသမ္မောဟသမ္ပဇညန္တိ ဣမေသံ စတုန္နံ ပနဿ ဝသေန ဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ လက္ခဏာဒီနိ စ တေသံ သတိန္ဒြိယပညိန္ဒြိယေသု ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဣတိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝေတံ ဓမ္မဒွယံ ပုန ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဥပကာရဝသေန ဂဟိတံ။

ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော ပစ္စနီကဓမ္မေ သမေတီတိ **သမထော**။ အနိစ္စာဒိဝသေန ဝိဝိဓေဟိ အာကာရေဟိ ဓမ္မေ ပဿတီတိ **ဝိပဿနာ** ။ ပညာဝေသာ အတ္ထတော။ ဣမေသမ္ပိ ဒွိန္နံ လက္ခဏာဒီနိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာနေဝ။ ဣဓ ပနေတေ ယုဂနန္ဒဝသေန ဂဟိတာ။

သဟဇာတဓမ္မေ ပဂ္ဂဏှာတီတိ **ပဂ္ဂဟော** ။ ဥဒ္ဒစ္စသင်္ခါတဿ ဝိက္ခေပဿ ပဋိပက္ခဘာဝတော န ဝိက္ခေ ပေါတိ **အဝိက္ခေပေါ** ။ ဧတေသမ္ပိ လက္ခဏာဒီနိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာနေဝ။ ဣမေ ပနေတံ ဒွ ဝယံ ဝီရိယသမာဓိယောဇနတ္ထာ ယ ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယေဝါပနကဝဏ္ဏနာ

ယေ ဝါ ပန တသ္မိံ သမယေ အညေပိ အတ္ထိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ အရူပိနော ဓမ္မာ, ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ တိ 'ဖ ဿော ဟောတိ။ပေ။ အဝိက္ခေပေါ ဟောတီ'တိ န ကေဝလံ ပဒပဋိပာဋိယာ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာ ဣမေ ပရောပဏ္ဏာသဓမ္မာ ဧဝ, အထ ခေါ ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ တိဟေတုကံ သောမနဿသဟဂတံ ပဌမံ အသင်္ခါရိကံ မဟာစိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံ သမယေ ယေ ဝါ ပန အညေပိ တေဟိယေဝ ဖဿာဒီဟိ သမ္ပယုတ္တာ ဟုတွာ ပဝတ္တမာနာ အတ္ထိ, အတ္တနော အတ္တနော အနုရူပံ ပစ္စယံ ပဋိစ္စ သမုပ္ပန္နာ ရူပါဘာဝေန အရူပိနော, သဘာဝတော ဥပလဗ္ဘမာနာ ဓမ္မာ သဗ္ဗေပိ ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ။

ဇတ္တာဝတာ စိတ္တင်္ဂဝသေန ပာဠိယံ အာရုဠှေ ပရောပဏ္ဏာသဓမ္မေ ဒီပေတွာ ယေဝါပနကဝသေန အပရေပိ နဝ ဓမ္မေ ဓမ္မရာဇာ ဒီပေတိ။ တေသု တေသု ဟိ သုတ္တပဒေသု 'ဆန္ဒော အဓိမောက္ခော မနသိကာရော တတြမဇ္ဈတ္တ တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ကာယဒုစ္စရိတဝိရတိ ဝစီဒုစ္စရိတဝိရတိ မိစ္ဆာဇီဝဝိရတီ'တိ ဣမေ နဝ ဓမ္မာ ပညာယန္တိ။ ဣမသ္မိံ ဉာပိ မဟာစိတ္တေ ကတ္တုကမျတာကုသလဓမ္မစ္ဆန္ဒော အတ္ထိ, စိတ္တင်္ဂဝသေန ပန ပာဠိယံ န အာရုဠှော။ သော ဣဓ ယေဝါပနကဝသေန ဂဟိတော။

အဓိမောက္ခော အတ္ထိ, မနသိကာရော အတ္ထိ, တတြမဇ္ဈတ္တတာ အတ္ထိ။ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂေါ အတ္ထိ; သော အဒေါသေ ဂဟိတေ ဂဟိတော ဧဝ ဟောတိ။ ကရုဏာပုဗ္ဗဘာဂေါ အတ္ထိ, မုဒိတာပုဗ္ဗဘာဂေါ အတ္ထိ။ ဥပေက္ခာပုဗ္ဗဘာ ဂေါ အတ္ထိ; သော ပန တတြမဇ္ဈတ္တတာယ ဂဟိတာယ ဂဟိတောဝ ဟောတိ။ သမ္မာဝါစာ အတ္ထိ, သမ္မာကမ္မန္ တော အတ္ထိ။ သမ္မာအာဇီဝေါ အတ္ထိ; စိတ္တင်္ဂဝသေန ပန ပာဠိယံ န အာရုဠှော။ သောပိ ဣဓ ယေဝါပနကဝသေန ဂ ဟိတော။

ဣမေသု ပန နဝသု ဆန္ဒော အဓိမောက္ခော မနသိကာရော တတြမဇ္ဈတ္တတာတိ ဣမေ စတ္တာရောဝ ဧကက္ခ ဏေ လဗ္ဘန္တိ, သေသာ နာနာက္ခဏေ။ ယဒါ ဟိ ဣမိနာ စိတ္တေန မိစ္ဆာဝါစံ ပဇဟတိ, ဝိရတိဝသေန သမ္မာဝါစံ ပူရေ တိ, တဒါ ဆန္ဒာဒယော စတ္တာရော, သမ္မာဝါစာ စာတိ ဣမေ ပဉ္စ ဧကက္ခဏေ လဗ္ဘန္တိ။ ယဒါ မိစ္ဆာကမ္မန္တံ ပဇဟ တိ, ဝိရတိဝသေန သမ္မာကမ္မန္တံ ပူရေတိ။ပေ။ မိစ္ဆာအာဇီဝံ ပဇဟတိ, ဝိရတိဝသေန သမ္မာအာဇီဝံ ပူရေတိ။ပေ။ ယဒါ ကရုဏာယ ပရိကမ္မံ ကရောတိ။ပေ။ ယဒါ မုဒိတာယ ပရိကမ္မံ ကရောတိ, တဒါ ဆန္ဒာဒယော စတ္တာရော, မုဒိတာပုဗ္ဗ ဘာဂေါ စာတိ ဣမေ ပဉ္စ ဧကက္ခဏေ လဗ္ဘန္တိ။ ဣတော ပန မုတ္တွာ, အနံ ဒေန္တဿ သီလံ ပူရေန္တဿ ယော ဂေ ကမ္မံ ကရောန္တဿ စတ္တာရိ အပဏ္ဏကင်္ဂါနေဝ လဗ္ဘန္တိ။

ဧဝမေတေသု နဝသု ယေဝါပနကဓမ္မေသု **'ဆန္ဒော'** တိ ကတ္တုကမျတာယေတံ အဓိဝစနံ။ တသ္မာ သော ကတ္ တုကမျတာလက္ခဏော ဆန္ဒော, အာရမ္မဏပရိယေသနရသော, အာရမ္မဏေန အတ္ထိကတာပစ္စုပဋ္ဌာနော ။ တဒေဝ ဿ ပဒဋ္ဌာနံ ။ အာရမ္မဏဿ ဂဟဏေ စာယံ စေတသော ဟတ္ထပ္ပသာရဏံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အဓိမုစ္စနံ **'အဓိမောက္ခော'** ။ သော သန္နိဋ္ဌာနလက္ခဏော, အသံသပ္ပနရသော, နိစ္ဆယပစ္စုပဋ္ဌာနော သန္နိဋ္ဌာ တဗ္ဗဓမ္မပဒဋ္ဌာနော။ အာရမ္မဏေ နိစ္စလဘာဝေန ဣန္ဒခီလော ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ကိရိယာ ကာရော, မနသ္မိံ ကာရော **'မနသိကာရော'**။ ပုရိမမနတော ဝိသဒိသံ မနံ ကရောတီတိပိ မနသိကာရော။ သွာ ယံ အာရမ္မဏပဋိပါဒကော ဝီထိပဋိပါဒကော ဇဝနပဋိပါဒကောတိ တိပ္ပကာရော။ တတ္ထ အာရမ္မဏပဋိပါဒကော မနသ္ မိံ ကာရောတိ မနသိကာရော။ သော သာရဏလက္ခဏော, သမ္ပယုတ္တာနံ အာရမ္မဏေ သမ္ပယောဇနရသော, အာရမ္မ ဏာဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော, သင်္ခါရက္ခန္ဓပရိယာပန္နော။ အာရမ္မဏပဋိပါဒကတ္တေန သမ္ပယုတ္တာနံ သာရထိ

ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ဝီထိပဋိပါဒကောတိ ပန ပဉ္စဒွါရာဝဇ္ဇနဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဇဝနပဋိပါဒကောတိ မနောဒွါရာဝဇ္ဇနဿ။ န တေ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ။

တေသု ဓမ္မေသု မဇ္ဈတ္တတာ **‘တတြမဇ္ဈတ္တတာ’** ။ သာ စိတ္တစေတသိကာနံ သမဝါဟိတလက္ခဏာ, ဦနာဓိကနိဝါရဏရသာ, ပက္ခပါတုပစ္ဆေဒနရသာ ဝါ; မဇ္ဈတ္တဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ စိတ္တစေတသိကာနံ အဇ္ဈုပေက္ခနဝသေန သမပ္ပဝတ္တာနံ အာဇာနေယျာနံ အဇ္ဈုပေက္ခနသာရထိ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

‘ကရုဏာမုဒိတာ’ ဗြဟ္မဝိဟာရနိဒ္ဒေသေ အာဝိ ဘဝိဿန္တိ။ ကေဝလဉှိ တာ အပ္ပနာပ္ပတ္တာ ရူပါဝစရာ, ဣဓ ကာမာဝစရာတိ အယမေဝ ဝိသေသော။

ကာယဒုစ္စရိတတော ဝိရတိ **‘ကာယဒုစ္စရိတဝိရတိ’** ။ သေသပဒဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ လက္ခဏာဒိတော ပနေတာ တိဿောပိ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝတ္ထူနံ အဝီတိက္ကမလက္ခဏာ; အမဒ္ဒနလက္ခဏာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဝတ္ထုတော သင်္ကောစနရသာ, အကိရိယပစ္စုပဋ္ဌာနာ, သဒ္ဓါဟိရောတ္တပ္ပအပ္ပိစ္ဆတာဒိဂုဏပဒဋ္ဌာနာ။ ပါပကိရိယတော စိတ္တဿ ဝိမုခီဘာဝဘူတာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဣတိ ဖဿာဒီနိ ဆပ္ပညာသ ယေဝါပနကဝသေန ဝုတ္တာနိ နဝါတိ သဗ္ဗာနိပိ ဣမသ္မိံ ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရေ ပဉ္စသဋ္ဌိ ဓမ္မပဒါနိ ဘဝန္တိ။ တေသု ဧကက္ခဏေ ကဒါစိ ဧကသဋ္ဌိ ဘဝန္တိ, ကဒါစိ သမသဋ္ဌိ။ တာနိ ဟိ သမ္မာဝါစာပူရဏာဒိဝသေန။ ဥပ္ပတ္တိယံ ပဉ္စသု ဌာနေသု ဧကသဋ္ဌိ ဘဝန္တိ။ တေဟိ မုတ္တေ ဧကသ္မိံ ဌာနေ သမသဋ္ဌိ ဘဝန္တိ။ ဌပေတွာ ပန ယေဝါပနကေ ပါဠိယံ ယထာရုတဝသေန ဂဏှမာနာနိ ဆပ္ပညာသာဝ ဟောန္တိ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပနေတ္ထ ဖဿပဉ္စကံ, ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ စိတ္တေကဂ္ဂတာ, ပဉ္စိန္ဒြိယာနိ, ဟိရိဗလံ ဩတ္တပ္ပဗလန္တိ ဒွေ ဗလာနိ, အလောဘော အဒေါသောတိ ဒွေ မူလာနိ, ကာယပဿဒ္ဓိစိတ္တပဿဒ္ဓိအာဒယော ဒွါဒသ ဓမ္မာတိ သမတိံသ ဓမ္မာ ဟောန္တိ။

တေသု သမတိံသာယ ဓမ္မေသု အဋ္ဌာရသ ဓမ္မာ အဝိဘတ္တိကာ ဟောန္တိ, ဒွါဒသ သဝိဘတ္တိကာ။ ကတမေ အဋ္ဌာရသ? ဖဿော သညာ စေတနာ ဝိစာရော ပီတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ, ကာယပဿဒ္ဓိအာဒယော ဒွါဒသ ဓမ္မာတိ ဣမေ အဋ္ဌာရသ အဝိဘတ္တိကာ။ ဝေဒနာ စိတ္တံ ဝိတက္ကော စိတ္တေကဂ္ဂတာ, သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဝီရိယိန္ဒြိယံ သတိန္ဒြိယံ ပညိန္ဒြိယံ, ဟိရိဗလံ ဩတ္တပ္ပဗလံ, အလောဘော အဒေါသောတိ ဣမေ ဒွါဒသ ဓမ္မာ သဝိဘတ္တိကာ။ တေသု သတ္တ ဓမ္မာ ဒွီသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တာ, ဧကော တီသု, ဒွေ စတူသု, ဧကော ဆသု, ဧကော သတ္တသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တော။

ကထံ? စိတ္တံ ဝိတက္ကော သဒ္ဓါ ဟိရီ ဩတ္တပ္ပံ အလောဘော အဒေါသောတိ ဣမေ သတ္တ ဒွီသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တာ။

ဧတေသု ဟိ စိတ္တံ တာဝ ဖဿပဉ္စကံ ပတွာ စိတ္တံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ, ဣန္ဒြိယာနိ ပတွာ မနိန္ဒြိယန္တိ။ ဝိတက္ကော ဈာနင်္ဂါနိ ပတွာ ဝိတက္ကော ဟောတီတိ ဝုတ္တော, မဂ္ဂင်္ဂါနိ ပတွာ သမ္မာသင်္ကပ္ပောတိ။ သဒ္ဓါ ဣန္ဒြိယာနိ ပတွာ သဒ္ဓိန္ဒြိယံ ဟောတီတိ ဝုတ္တာ, ဗလာနိ ပတွာ သဒ္ဓါဗလန္တိ။ ဟိရီ ဗလာနိ ပတွာ ဟိရိဗလံ ဟောတီတိ ဝုတ္တာ, လောကပါလဒုကံ ပတွာ ဟိရီတိ။ ဩတ္တပ္ပေပိ ဧသေဝ နယော။ အလောဘော မူလံ ပတွာ အလောဘော ဟောတီတိ ဝုတ္တော, ကမ္မပထံ ပတွာ အနဘိဇ္ဈာတိ။ အဒေါသော မူလံ ပတွာ အဒေါသော ဟောတီတိ ဝုတ္တော, ကမ္မပထံ ပတွာ အဗျာပါဒောတိ။ ဣမေ သတ္တ ဒွီသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တာ။

ဝေဒနာ ပန ဖဿပဉ္စကံ ပတွာ ဝေဒနာ ဟောတီတိ ဝုတ္တာ, ဈာနင်္ဂါနိ ပတွာ သုခန္တိ, ဣန္ဒြိယာနိ ပတွာ သောမနဿိန္ဒြိယန္တိ။ ဧဝံ ဧကော ဓမ္မော တီသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တော။

ဝီရိယံ ပန ဣန္ဒြိယာနိ ပတွာ ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ, မဂ္ဂင်္ဂါနိ ပတွာ သမ္မာဝါယာမောတိ, ဗလာနိ ပတွာ ဝီရိယဗလန္တိ, ပိဋ္ဌိဒုကံ ပတွာ ပဂ္ဂါဟောတိ။ သတိပိ ဣန္ဒြိယာနိ ပတွာ သတိန္ဒြိယံ ဟောတီတိ ဝုတ္တာ, မဂ္ဂ

ဂင္ဂါနိ ပတ္တ သမ္မာသတီတိ, ဗလာနိ ပတ္တ သတိဗလန္တိ, ပိဋ္ဌဒုကံ ပတ္တ သတိ ဟောတီတိ ဝုတ္တာ။ ဧဝံ ဣမေ ဒွေဝ ဓမ္မာ စတူသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တာ။

သမာဓိ ပန စျာနင်္ဂါနိ ပတ္တ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ ဟောတီတိ ဝုတ္တော, ဣန္ဒြိယာနိ ပတ္တ သမာဓိန္ဒြိယန္တိ, မဂ္ဂင်္ဂါနိ ပတ္တ သမ္မာသမာဓီတိ။ ဗလာနိ ပတ္တ သမာဓိဗလန္တိ, ပိဋ္ဌဒုကံ ပတ္တ သမထော အဝိက္ခေပေါဟောတိ။ ဧဝမယံ ဧကော ဓမ္မော ဆသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တော။

ပညာ ပန ဣန္ဒြိယာနိ ပတ္တ ပညိန္ဒြိယံ ဟောတီတိ ဝုတ္တာ, မဂ္ဂင်္ဂါနိ ပတ္တ သမ္မာဒိဋ္ဌီတိ, ဗလာနိ ပတ္တ ပညာဗလန္တိ, မူလာနိ ပတ္တ အမောဟောတိ, ကမ္မပထံ ပတ္တ သမ္မာဒိဋ္ဌီတိ, ပိဋ္ဌဒုကံ ပတ္တ သမ္ပဇညံ ဝိပဿနာတိ။ ဧဝံ ဧကော ဓမ္မော သတ္တသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တော။

သစေ ပန ကောစိ ဝဒေယျ – ‘ဧတ္တ အပုဗ္ဗံ နာမ နတ္ထိ, ဟေဋ္ဌာ ဂဟိတမေဝ ဂဏှိတွာ တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေ ပဒံ ပူရိတံ, အနနုသန္ဓိကာ ကထာ ဥပ္ပဋိပာဋိယာ စောရေဟိ အာဘတဘဏ္ဍသဒိသာ, ဂောယူထေန ဂတမဂ္ဂေ အာလုလိတ တိဏသဒိသာ အဇာနိတွာ ကထိတာ’တိ, သော ‘မာဟေဝံ’န္တိ ပဋိသေဓေတွာ ဝတ္တဗ္ဗော – ‘ဗုဒ္ဓါနံ ဒေသနာ အနနုသန္ဓိကာ နာမ နတ္ထိ, သာနုသန္ဓိကာ ဝ ဟောတိ။ အဇာနိတွာ ကထိတာပိ နတ္ထိ, သဗ္ဗာ ဇာနိတွာ ကထိတာယေဝ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ဟိ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ ကိစ္စံ ဇာနာတိ, တံ ဥတွာ ကိစ္စဝသေန ဝိဘတ္တိံ အာရောပေန္တော အဋ္ဌာရသ ဓမ္မာ ဧကေ ကကိစ္စာတိ ဥတွာ ဧကေကသ္မိံ ဌာနေ ဝိဘတ္တိံ အာရောပေသိ။ သတ္တ ဓမ္မာ ဒွေဝဒွေဝကိစ္စာတိ ဥတွာ ဒွီသု ဒွီသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တိံ အာရောပေသိ။ ဝေဒနာ တိကိစ္စာတိ ဥတွာ တီသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တိံ အာရောပေသိ။ ဝီရိယသတီနံ စတ္တာရိ စတ္တာရိ ကိစ္စာနီတိ ဥတွာ စတူသု စတူသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တိံ အာရောပေသိ။ သမာဓိ ဆကိစ္စောတိ ဥတွာ ဆသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တိံ အာရောပေသိ။ ပညာ သတ္တကိစ္စာတိ ဥတွာ သတ္တသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တိံ အာရောပေသိ’။

တတြိဒံ သြပမ္မံ – ဧကော ကိရ ပဏ္ဍိတော ရာဇာ ရဟောဂတော စိန္တေသိ – ‘ဣမံ ရာဇကုလသန္တကံ န ယထာ တ တထာ တ ခာဒိတဗ္ဗံ, သိပ္ပာနုစ္ဆဝိကံ ဝေတနံ ဝမေဿာမီ’တိ။ သော သဗ္ဗေ သိပ္ပိကေ သန္နိပာတာပေတွာ ‘ဧ ကေကသိပ္ပဇာနနကေ ပက္ကောသထာ’တိ အာဟ။ ဧဝံ ပက္ကောသိယမာနာ အဋ္ဌာရသ ဇနာ ဥဋ္ဌဟိံသု။ တေသံ ဧကေကံ ပဋိဝိသံ အပေတွာ ဝိဿဇ္ဇေသိ။ ‘ဒွေ ဒွေ သိပ္ပာနိ ဇာနန္တာ အာဂစ္ဆန္တူ’တိ ဝုတ္တေ ပန သတ္တ ဇနာ အာဂမံသု။ တေသံ ဒွေ ဒွေ ပဋိဝိသေ အပေသိ။ ‘တီဏိ သိပ္ပာနိ ဇာနန္တာ အာဂစ္ဆန္တူ’တိ ဝုတ္တေ ဧကောဝ အာဂစ္ဆိ။ တဿ တယော ပဋိဝိသေ အပေသိ။ ‘စတ္တာရိ သိပ္ပာနိ ဇာနန္တာ အာဂစ္ဆန္တူ’တိ ဝုတ္တေ ဒွေဝ ဇနာ အာဂမံသု။ တေသံ စတ္တာရိ စတ္တာရိ ပဋိဝိသေ အပေသိ။ ‘ပဥ္စ သိပ္ပာနိ ဇာနန္တာ အာဂစ္ဆန္တူ’တိ ဝုတ္တေ ဧကောပိ နာဂစ္ဆိ ။ ‘ဆ သိပ္ပာနိ ဇာနန္တာ အာဂစ္ဆန္တူ’တိ ဝုတ္တေ ဧကောဝ အာဂစ္ဆိ။ တဿ ဆ ပဋိဝိသေ အပေသိ။ ‘သတ္တ သိပ္ပာနိ ဇာနန္တာ အာဂစ္ဆန္တူ’တိ ဝုတ္တေ ဧကောဝ အာဂစ္ဆိ။ တဿ သတ္တ ပဋိဝိသေ အပေသိ။

တတ္ထ ပဏ္ဍိတော ရာဇာ ဝိယ အနုတ္တရော ဓမ္မရာဇာ။ သိပ္ပဇာနနကာ ဝိယ စိတ္တစိတ္တင်္ဂဝသေန ဥပ္ပန္နာ ဓမ္မာ။ သိပ္ပာနုစ္ဆဝိကဝေတနဝမနံ ဝိယ ကိစ္စဝသေန တေသံ တေသံ ဓမ္မာနံ ဝိဘတ္တိအာရောပနံ။

သဗ္ဗေပိ ပနေတေ ဓမ္မာ ဖဿပဥ္စကဝသေန စျာနင်္ဂဝသေန ဣန္ဒြိယဝသေန မဂ္ဂဝသေန ဗလဝသေန မူလဝသေန ကမ္မပထဝသေန လောကပာလဝသေန ပဿဒ္ဓိဝသေန လဟုတာဝသေန မုဒုတာဝသေန ကမ္မညတာဝသေန ပာဂုညတာဝသေန ဥဇုကတာဝသေန သတိသမ္ပဇညဝသေန သမထဝိပဿနာဝသေန ပဂ္ဂဟာဝိက္ခေပဝသေနာတိ သတ္တရသ ရာသယော ဟောန္တီတိ။

ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ကာမာဝစရကုသလံ နိဒ္ဒေသဝါရကထာ

၂. ဣဒါနိ တာနေဝ ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရေ ပဟိဋ္ဌအာရုဋ္ဌဟာနိ ဆပ္ပညာသ ပဒါနိ ဝိဘဇိတွာ ဒဿေတုံ **‘ကတမော တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတီ’**တိအာဒိနာ နယေန နိဒ္ဒေသဝါရော အာရဒ္ဓေါ။

တတ္ထ ပုဗ္ဗာယ တာဝ အယမတ္ထော – ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ သောမနဿသဟဂတံ တိဟေတုကံ အသင်္ခာရိကံ မဟာစိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ, တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတီတိ ဝုတ္တော, ကတမော သော ဖဿောတိ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗပုစ္ဆာသု အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယော တသ္မိံ သမယေ ဖဿော တိ တသ္မိံ သမယေ ယော ဖုသနကဝသေန ဥပ္ပန္နော ဖဿော, သော **ဖဿော** တိ။ ဣဒံ ဖဿဿ သဘာဝဒီပနတော သဘာဝပဒံ နာမ။ **ဖုသနာ**တိ ဖုသနာကာရော။ **သမ္ဖုသနာ** တိ ဖုသနာကာရောဝ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ ဝုတ္တော။ **သမ္ဖုသိတတ္တံ** န္တိ သမ္ဖုသိတဘာဝေါ။ အယံ ပနေတ္ထ ယောဇနာ – ယော တသ္မိံ သမယေ ဖုသနကဝသေန ဖဿော, ယာ တသ္မိံ သမယေ ဖုသနာ, ယာ တသ္မိံ သမယေ သမ္ဖုသနာ, ယံ တသ္မိံ သမယေ သမ္ဖုသိတတ္တံ; အထ ဝါ, ယော တသ္မိံ သမယေ ဖုသနဝသေန ဖဿော, အညေနာပိ ပရိယာယေန ဖုသနာ သမ္ဖုသနာ သမ္ဖုသိတတ္တန္တိ ဝုစ္စတိ, အယံ တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတီတိ။ ဝေဒနာဒီနမ္ပိ နိဒ္ဒေသေသု ဣမိနာဝ နယေန ပဒယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အယံ ပနေတ္ထ သဗ္ဗသာဓာရဏော ဝိဘတ္တိဝိနိစ္ဆယော။ ယာနိမာနိ ဘဂဝတာ ပဌမံ ကာမာဝစရံ ကုသလံ မဟာစိတ္တံ ဘာဇေတွာ ဒဿေန္တေန အတိရေကပဏ္ဏာသပဒါနိ မာတိကာဝသေန ဌပေတွာ ပုန ဧကေကပဒံ ဂဟေတွာ ဝိဘတ္တိ အာရောပိတာနိ, တာနိ ဝိဘတ္တိံ ဂစ္ဆန္တာနိ တီဟိ ကာရဏေဟိ ဝိဘတ္တိံ ဂစ္ဆန္တိ; နာနာ ဟောန္တာနိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ နာနာ ဘဝန္တိ။ အပရဒီပနာ ပနေတ္ထ ဒွေဝ ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။ ကထံ? ဧတာနိ ဟိ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဥပသဂ္ဂဝသေန အတ္ထဝသေနာတိ ဣမေဟိ တီဟိ ကာရဏေဟိ ဝိဘတ္တိံ ဂစ္ဆန္တိ။ တတ္ထ ကောဓော ကုဇ္ဈနာ ကုဇ္ဈိတတ္တံ, ဒေါသော ဒုဿနာ ဒုဿိတတ္တန္တိ ဧဝံ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဝိဘတ္တိဂမနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ ဟိ ဧကောဝ ကောဓော ဗျဉ္ဇနဝသေန ဧဝံ ဝိဘတ္တိံ ဂတော။ စာရော ဝိစာရော အနုဝိစာရော ဥပဝိစာရောတိ ဧဝံ ပန ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝိဘတ္တိဂမနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဏ္ဍိစ္စံ ကောသလ္လံ နေပုညံ ဝေဘဗျာ စိန္တာ ဥပပရိက္ခာတိ ဧဝံ အတ္ထဝသေန ဝိဘတ္တိဂမနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေသု ဖဿပဒနိဒ္ဒေသေ တာဝ ဣမာ တိဿောပိ ဝိဘတ္တိယော လဗ္ဘန္တိ။ 'ဖဿော ဖုသနာ'တိ ဟိ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဝိဘတ္တိဂမနံ ဟောတိ။ 'သမ္ဖုသနာ'တိ ဥပသဂ္ဂဝသေန။ 'သမ္ဖုသိတတ္တ'န္တိ အတ္ထဝသေန။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗပဒနိဒ္ဒေသေသု ဝိဘတ္တိဂမနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နာနာ ဟောန္တာနိပိ ပန နာမနာနတ္တေန လက္ခဏနာနတ္တေန ကိစ္စနာနတ္တေန ပဋိက္ခေပနာနတ္တေနာတိ ဣမေဟိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ နာနာ ဟောန္တိ။ တတ္ထ ကတမော တသ္မိံ သမယေ ဗ္ယာပာဒော ဟောတိ? ယော တသ္မိံ သမယေ ဒေါသော ဒုဿနာတိ (ဓ. သ. ၄၁၉) ဧတ္ထ ဗျာပာဒောတိ ဝါ, ဒေါသောတိ ဝါ, ဒွေပိ ဧတေ ကောဓော ဧဝ, နာမေန နာနတ္တံ ဂတာတိ။ ဧဝံ 'နာမနာနတ္တေန' နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ရာသဋ္ဌေန စ ပဉ္စပိ ခန္ဓာ ဧကောဝ ခန္ဓော ဟောတိ။ ဧတ္ထ ပန ရူပံ ရုပ္ပနလက္ခဏံ, ဝေဒနာ ဝေဒယိတလက္ခဏာ, သညာ သဉ္ဇာနနလက္ခဏာ, စေတနာ စေတယိတလက္ခဏာ, ဝိညာဏံ ဝိဇာနနလက္ခဏန္တိ ဣမိနာ လက္ခဏနာနတ္တေန ပဉ္စက္ခန္ဓာ ဟောန္တိ။ ဧဝံ 'လက္ခဏနာနတ္တေန' နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စတ္တာရော သမ္မပ္ပဓာနာ – "ဣဓ ဘိက္ခု အနုပ္ပန္နာနံ ပာပကာနံ အကုသလာနံ ဓမ္မာနံ အနုပ္ပာဒာယ။ပေ။ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတိ ပဒဟတီ"တိ (ဝိဘ. ၃၉၀; ဒီ. နိ. ၂.၄၀၂) ဧဝမေဝ ဝီရိယံ ကိစ္စနာနတ္တေန စတူသု ဌာနေသု အာဂတံ။ ဧဝံ 'ကိစ္စနာနတ္တေန' နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စတ္တာရော အသဒ္ဓမ္မာ – ကောဓဂရုတာ န သဒ္ဓမ္မဂရုတာ, မက္ခဂရုတာ န သဒ္ဓမ္မဂရုတာ, လာဘဂရုတာ န သဒ္ဓမ္မဂရုတာ, သက္ကာရဂရုတာ န သဒ္ဓမ္မဂရုတာတိ, ဧဝမာဒီသု (အ. နိ. ၄.၄၄) ပန 'ပဋိက္ခေပနာနတ္တေန' နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣမာနိ ပန စတ္တာရိ နာနတ္တာနိ န ဖဿေယေဝ လဗ္ဘန္တိ, သဗ္ဗေသုပိ ဖဿပဉ္စကာဒီသု လဗ္ဘန္တိ။ ဖဿဿ ဟိ ဖဿောတိ နာမံ။ပေ။ စိတ္တဿ စိတ္တန္တိ။ ဖဿော စ ဖုသနလက္ခဏော, ဝေဒနာ ဝေဒယိတလက္ခဏာ, သညာ သဉ္ဇာနနလက္ခဏာ, စေတနာ စေတယိတလက္ခဏာ, ဝိညာဏံ ဝိဇာနနလက္ခဏံ။ တထာ ဖဿော ဖုသနကိစ္စော,

ဝေဒနာ အနုဘဝနကိစ္စာ, သညာ သဉ္ဇာနနကိစ္စာ, စေတနာ စေတယိတကိစ္စာ, ဝိညာဏံ ဝိဇာနနကိစ္စန္တိ။ ဧဝံ ကိစ္စနာန တ္တေန နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ပဋိက္ကေ့ပနာနတ္တံ ဖဿပဉ္စမကေ နတ္ထိ။ အလောဘာဒိနိဒ္ဒေသေ ပန အလောဘော အလုဗ္ဘနာ အလုဗ္ဘိတတ္တ န္တိအာဒိနာ နယေန လဗ္ဘတီတိ ဧဝံ ပဋိက္ကေ့ပနာနတ္တေန နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ သဗ္ဗပဒနိဒ္ဒေသေသု လဗ္ဘမာနဝ သေန စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ နာနတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အပရဒီပနာ ပန ပဒတ္ထုတိ တ ဟောတိ ဒဠ္ဟီကမ္မံ တတိ ဧဝံ ဒွေ ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။ ယဋ္ဌိကောဋိယာ ဥပ္ပီဠေန္တေန ဝိယ ဟိ သကိမေဝ ဖဿောတိ ဝုတ္တေ ဧတံ ပဒံ ဖုလ္လိတမဏ္ဍိတဝိဘူသိတံ နာမ န ဟောတိ။ ပုနပ္ပုနံ ဗျဉ္ဇနဝသေ န ဥပသဂ္ဂဝသေန အတ္ထဝသေန 'ဖဿော ဖုသနာ သမ္ဖုသနာ သမ္ဖုသိတတ္တ'န္တိ ဝုတ္တေ ဖုလ္လိတမဏ္ဍိတဝိဘူ သိတံ နာမ ဟောတိ။ ယထာ ဟိ ဒဟရကုမာရံ နှာပေတွာ, မနောရမံ ဝတ္ထံ ပရိဒဟာပေတွာ ပုပ္ဖာနိ ပိဠန္ဓာပေတွာ အက္ခီနိ အဉ္ဇေတွာ အထဿ နလာဋေ ဧကမေဝ မနောသိလာဗိန္ဒုံ ကရေယျုံ, တဿ န တာဝတာ စိတ္တတိလ ကော နာမ ဟောတိ။ နာနာဝဏ္ဏေဟိ ပန ပရိဝါရေတွာ ဗိန္ဒူသု ကတေသု စိတ္တတိလကော နာမ ဟောတိ။ ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ 'ပဒတ္ထုတိ' နာမ။

ဗျဉ္ဇနဝသေန ဥပသဂ္ဂဝသေန အတ္ထဝသေန စ ပုနပ္ပုနံ ဘဏနမေဝ ဒဠ္ဟီကမ္မံ နာမ။ ယထာ ဟိ 'အာဝုသော'တိ တ 'ဘန္တေ'တိ တ 'ယက္ခော'တိ တ 'သပ္ပော'တိ တ ဝုတ္တေ ဒဠ္ဟီကမ္မံ နာမ န ဟောတိ။ 'အာဝုသော အာဝုသော''ဘန္တေ ဘန္တေ''ယက္ခော ယက္ခော''သပ္ပော သပ္ပော'တိ ဝုတ္တေ ပန ဒဠ္ဟီကမ္မံ နာမ ဟောတိ။ ဧဝ မေဝ သကိဒေဝ ယဋ္ဌိကောဋိယာ ဥပ္ပီဠေန္တေန ဝိယ 'ဖဿော'တိ ဝုတ္တေ ပဒံ ဒဠ္ဟီကမ္မံ နာမ န ဟောတိ။ ပုနပ္ပုနံ ဗျ ဉ္ဇနဝသေန ဥပသဂ္ဂဝသေန အတ္ထဝသေန 'ဖဿော ဖုသနာ သမ္ဖုသနာ သမ္ဖုသိတတ္တ'န္တိ ဝုတ္တေယေဝ 'ဒဠ္ဟီကမ္မံ' နာမ ဟောတီတိ။ ဧဝံ အပရဒီပနာ ဒွေ ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။ တေသ္ဝာပိ ဝသေန လဗ္ဘမာနကပဒနိဒ္ဒေသေသု သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

အယံ တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတီ တိ ယသ္မိံ သမယေ ပဌမံ ကာမာဝစရံ မဟာကုသလစိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ, တ သ္မိံ သမယေ အယံ ဖဿော နာမ ဟောတီတိ အတ္ထော။ အယံ တာဝ ဖဿပဒနိဒ္ဒေသဿ ဝဏ္ဏနာ။ ဣတော ပရေသု ပန ဝေဒနာဒီနံ ပဒာနံ နိဒ္ဒေသေသု ဝိသေသမတ္တမေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ သေသံ ဣဓ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃. **ယံ တသ္မိံ သမယေ** တိ ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ ကတမာ တသ္မိံ သမယေ ဝေဒနာ ဟောတီတိ အာရဒ္ဓံ, 'သာတပဒဝသေန ပန 'ယ'န္တိ ဝုတ္တံ။ **တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတုသမ္ဖဿဇ** န္တိ ဧတ္ထ **'တဇ္ဇာ'** ဝုစ္စတိ တဿ သာတသုခဿ အ နုစ္ဆဝိကာ သာရုပ္ပာ။ အနုစ္ဆဝိကတ္တောပိ ဟိ အယံ 'တဇ္ဇာ'-သဒ္ဒော ဟောတိ။ ယထာဟ – ''တဇ္ဇံ တဿာရုပ္ပံ ကထံ မန္တေတီ''တိ (မ. နိ. ၃.၂၄၆)။ တေဟိ တ ရူပာဒီဟိ အာရမ္မဏေဟိ ဣမဿ စ သုခဿ ပစ္စယေဟိ ဇာတာတိပိ တဇ္ဇာ။ မနောဝိညာဏမေဝ နိဿတ္တဋ္ဌေန ဓာတူတိ မနောဝိညာဏဓာတု။ သမ္ဖဿတော ဇာတံ, သမ္ဖဿေ တ ဇာ တန္တိ သမ္ဖဿဇံ။ စိတ္တနိဿိတတ္တာ စေတသိကံ။ မဓုရဋ္ဌေန သာတံ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယံ တသ္မိံ သမယေ ယထာဝုတ္တေန အတ္ထေန တဇ္ဇာယ မနောဝိညာဏဓာတုယာ သမ္ဖဿဇံ စေတသိကံ သာတံ, အယံ တသ္မိံ သမယေ ဝေဒနာ ဟောတီတိ။ ဧဝံ သဗ္ဗပဒေဟိ သဒ္ဓိံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဣဒါနိ **စေတသိကံ သုခ**န္တိအာဒီသု စေတသိကပဒေန ကာယိကသုခံ ပဋိက္ခိပတိ, သုခပဒေန စေတသိကံ ဒုက္ခံ။ **စေ တောသမ္ဖဿဇ**န္တိ စိတ္တသမ္ဖဿေ ဇာတံ။ **သာတံ သုခံ ဝေဒယိတ**န္တိ သာတံ ဝေဒယိတံ, န အသာတံ ဝေဒယိတံ; သုခံ ဝေဒယိတံ, န ဒုက္ခံ ဝေဒယိတံ။ ပရတော တီဏိ ပဒါနိ ဣတ္ထိလိင်္ဂဝသေန ဝုတ္တာနိ။ သာတာ ဝေဒနာ, န အသာတာ; သုခါ ဝေဒနာ, န ဒုက္ခာတိ။ အယမေဝ ပနေတ္ထ အတ္ထော။

၄. သညာနိဒ္ဒေသေ **တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတုသမ္ဖဿဇာ** တိ တဿာကုသလသညာယ အနုစ္ဆဝိကာယ မနော ဝိညာဏဓာတုယာ သမ္ဖဿမှိ ဇာတာ။ **သညာ**တိ သဘာဝနာမံ။ **သဉ္ဇာနနာ** တိ သဉ္ဇာနနာကာရော။ **သဉ္ဇာနိတတ္တ** န္တိ သဉ္ဇာနိတဘာဝေါ။

၅. စေတနာနိဒ္ဒေသေ ပိ ဣမိနာဝ နယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

စိတ္တနိဒ္ဒေသေ စိတ္တဝိစိတ္တတာယ စိတ္တံ။ အာရမ္မဏံ မိနမာနံ ဇာနာတီတိ **မနော။ မာနသန္တိ** မနော ဧဝ။ ''အန္တလိက္ခစရော ပာသော ယွာယံ စရတိ မာနသော''တိ (သံ. နိ. ၁.၁၅၁; မဟာဝ. ၃၃) ဟိ ဧတ္ထ ပန သမ္ပယုတ္တကဓမ္မော 'မာနသော'တိ ဝုတ္တော။

''ကထဉ္ဟိ ဘဂဝတာ တုယှံ၊ သာဝကော သာသနေ ရတော။
အပ္ပတ္တမာနသော သေက္ခော၊ ကာလံ ကယိရာ ဇနေ သုတာ''တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၅၉)။

ဧတ္ထ အရဟတ္တံ 'မာနသ'န္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန 'မနောဝ' မာနသံ။ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဟေတံ ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။

ဟဒယန္တိ စိတ္တံ။ ''စိတ္တံ ဝါ တေ ခိပိဿာမိ, ဟဒယံ ဝါ တေ ဖာလေဿာမီ''တိ (သံ. နိ. ၁.၂၃၇; သု. နိ. အာဠဝကသုတ္တ) ဧတ္ထ ဥရော ဟဒယန္တိ ဝုတ္တံ။ ''ဟဒယာ ဟဒယံ မညေ အညာယ တစ္ဆတီ''တိ (မ. နိ. ၁.၆၃) ဧတ္ထ စိတ္တံ။ ''ဝက္ကံ ဟဒယ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၂.၃၇၇; မ. နိ. ၁.၁၁၀) ဧတ္ထ ဟဒယဝတ္ထု။ ဣဓ ပန စိတ္တမေဝ အဗ္ဘန္တရဋ္ဌေန 'ဟဒယ'န္တိ ဝုတ္တံ။ တမေဝ ပရိသုဒ္ဓဋ္ဌေန **ပဏ္ဍရံ** ။ ဘဝင္ဂံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ ယထာဟ – ''ပဘဿရမိဒံ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တံ, တဉ္စ ခော အာဂန္တုကေဟိ ဥပက္ကိလေသေဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌ''န္တိ (အ. နိ. ၁.၄၉)။ တတော နိက္ခန္တတ္တာ ပန အကုသလမ္ပိ, ဂင်္ဂါယ နိက္ခန္တာ နဒီ ဂင်္ဂါ ဝိယ, ဂောဓာဝရိတော နိက္ခန္တာ ဂောဓာဝရီ ဝိယ စ, ပဏ္ဍရန္တွေဝ ဝုတ္တံ။

မနော မနာယတနန္တိ ဣဓ ပန မနောဂ္ဂဟဏံ မနဿေဝ အာယတနဘာဝဒီပနတ္ထံ။ တေနေတံ ဒီပေတိ – 'နယိဒံ ဒေဝာယတနံ ဝိယ မနဿ အာယတနတ္တာ မနာယတနံ, အထ ခော မနော ဧဝ အာယတနံ မနာယတန'န္တိ။ တတ္ထ နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာကရဋ္ဌေန သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေန သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန ကာရဏဋ္ဌေန စ အာယတနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ လောကေ 'ဣဿရာယတနံ ဝါသုဒေဝာယတန'န္တိအာဒီသု နိဝါသဋ္ဌာနံ အာယတနန္တိ ဝုစ္စတိ။ 'သုဝဏ္ဏာယတနံ ရဇတာယတန'န္တိအာဒီသု အာကရော။ သာသနေ ပန ''မနောရမေ အာယတနေ သေဝန္တိ နံ ဝိဟင်္ဂမာ''တိအာဒီသု (အ. နိ. ၅.၃၈) သမောသရဏဋ္ဌာနံ။ ''ဒက္ခိဏာပထော ဂုန္နံ အာယတန''န္တိအာဒီသု သဉ္ဇာတိဒေသော။ ''တတြ တတြေဝ သက္ခိဘဗ္ဗတံ ပါပုဏာတိ သတိ သတိအာယတနေ''တိအာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၅၈) ကာရဏံ။ ဣဓ ပန သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေန ကာရဏဋ္ဌေနာတိ တိဓာပိ ဝဋ္ဋတိ။

ဖဿာဒယော ဟိ ဓမ္မာ ဧတ္ထ သဉ္ဇာယန္တီတိ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေနပိ ဧတံ အာယတနံ။ ဗဟိဒ္ဓာ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗာ အာရမ္မဏဘာဝေနေတ္ထ ဩသရန္တီတိ သမောသရဏဋ္ဌာနဋ္ဌေနပိ အာယတနံ။ ဖဿာဒီနံ ပန သဟဇာတာဒိပစ္စယဋ္ဌေန ကာရဏတ္တာ ကာရဏဋ္ဌေနပိ အာယတနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ မနိန္ဒြိယံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

ဝိဇာနာတီတိ ဝိညာဏံ ဝိညာဏမေဝ ခန္ဓော **ဝိညာဏက္ခန္ဓော** ။ တဿ ရာသိအာဒိဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ မဟာဥဒကက္ခန္ဓောတွေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတီတိ (အ. နိ. ၄.၅၁)။ ဧတ္ထ ဟိ ရာသဋ္ဌေန ခန္ဓော ဝုတ္တော။ ''သီလက္ခန္ဓော သမာဓိက္ခန္ဓော''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၃.၃၅၅) ဂုဏဋ္ဌေန။ ''အဒ္ဒသာ ခော ဘဂဝါ မဟန္တံ ဒါရုက္ခန္ဓ''န္တိ (သံ. နိ. ၄.၂၄၁) ဧတ္ထ ပဏ္ဏတ္တိမတ္တဋ္ဌေန။ ဣဓ ပန ရုဠှိတော ခန္ဓော ဝုတ္တော။ ရာသဋ္ဌေန ဟိ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ကေဒေသော ဧကံ ဝိညာဏံ။ တသ္မာ ယထာ ရုက္ခဿ ဧကဒေသံ ဆိန္ဒန္တော ရုက္ခံ ဆိန္ဒတီတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝမေဝ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဧကဒေသဘူတံ ဧကမ္ပိ ဝိညာဏံ ရုဠှိတော ဝိညာဏက္ခန္ဓောတိ ဝုတ္တံ။

တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတူ တိ တေသံ ဖဿာဒီနံ ဓမ္မာနံ အနုစ္ဆဝိကာ မနောဝိညာဏဓာတု။ ဣမသ္မိဉ္ဟိ ပဒေ ဧကမေဝ စိတ္တံ မိနနဋ္ဌေန မနော, ဝိဇာနနဋ္ဌေန ဝိညာဏံ, သဘာဝဋ္ဌေန နိဿတ္တဋ္ဌေန ဝါ ဓာတူတိ တီဟိ နာမေဟိ ဝုတ္တံ။ ဣတိ ဣမသ္မိံ ဖဿပဉ္စမကေ ဖဿော တာဝ ယသ္မာ ဖဿော ဧဝ, န တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတုသမ္ဖဿဇော, စိတ္တဉ္စ ယသ္မာ တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတု ဧဝ, တသ္မာ ဣမသ္မိံ ပဒဒွယေ 'တဇ္ဇာမနောဝိညာဏဓာတုသမ္ဖဿဇာ'တိ ပဒတ္တိ န အာရောပိတာ။ ဝိတက္ကပဒာဒီသု ပန လဗ္ဘမာနာပိ ဣဓ ပဉ္စန္နတ္တာ န ဥဒ္ဓဋာ။

ကြမေသဋ္ဌ ပန ဖဿပဥ္စမကာနံ ဓမ္မာနံ ဟဋ္ဌိယေက္ကံ ဟဋ္ဌိယေက္ကံ ဝိနိဗ္ဘောဂံ ကတွာ ပညတ္တိံ ဥဒ္ဓရမာနေန ဘဂဝတာ ဒုက္ကရံ ကတံ။ နာနာဥဒကာနညှိ နာနာတေလာနံ တ ကောဘာဇနေ ပက္ခိပိတွာ ဒိဝသံ နိမ္မထိတာနံ ဝဏ္ဏာ ဂန္ဓရ သာနံ နာနတာယ ဒိသွာ တ ဃာယိတွာ တ သာယိတွာ တ နာနာကရဏံ သက္ကာ ဘဝေယျ ဉာတုံ။ ဧဝံ သန္တေပိ တံ ဒု က္ကရန္တိ ဝုတ္တံ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ပန ကြမေသံ အရူပီနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ ကောရမ္မဏေ ပဝတ္တမာနာနံ ဟ ဋ္ဌိယေက္ကံ ဟဋ္ဌိယေက္ကံ ဝိနိဗ္ဘောဂံ ကတွာ ပညတ္တိံ ဥဒ္ဓရမာနေန အတိဒုက္ကရံ ကတံ။ တေနာဟ **အာယသ္မာ နာဂ သေနတ္ထေရော** –

> ''ဒုက္ကရံ, မဟာရာဇ, ဘဂဝတာ ကတန္တိ။ 'ကိံ, ဘန္တေ နာဂသေန, ဘဂဝတာ ဒုက္ကရံ ကတ'န္တိ။ 'ဒုက္ ကရံ, မဟာရာဇ, ဘဂဝတာ ကတံ, ယံ ကြမေသံ အရူပီနံ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ ကောရမ္မဏေ ပဝတ္တမာနာ နံ ဝဝတ္ထာနံ အက္ခာတံ – အယံ ဖဿော, အယံ ဝေဒနာ, အယံ သညာ, အယံ စေတနာ, ကြဒံ စိတ္တ'န္တိ။ 'ဩပ မ္မံ, ဘန္တေ, ကရောဟီ'တိ။ 'ယထာ, မဟာရာဇ, ကောစိဒေဝ ပုရိသော နာဝါယ သမုဒ္ဒံ အဇ္ဈောဂါဟေတွာ ဟ တ္ထပုဋေန ဥဒကံ ဂဟေတွာ ဇိဝှာယ သာယိတွာ ဇာနေယျ နု ခေါ, မဟာရာဇ, သော ပုရိသော – ကြဒံ ဂင်္ဂါ ယ ဥဒကံ, ကြဒံ ယမုနာယ ဥဒကံ, ကြဒံ အစိရဝတိယာ ဥဒကံ, ကြဒံ သရဘုယာ ဥဒကံ, ကြဒံ မဟိယာ ဥဒက'န္တိ? 'ဒု က္ကရံ, ဘန္တေ, ဇာနိတု'န္တိ။ 'တတော ဒုက္ကရတရံ ခေါ, မဟာရာဇ, ဘဂဝတာ ကတံ ယံ ကြမေသံ အရူပီနံ စိတ္ တစေတသိကာနံ ဓမ္မာနံ။ပေ။ ကြဒံ စိတ္တ'''န္တိ (မိ. ပ. ၂.၇.၁၆)။

၇. ဝိတက္ကနိဒ္ဒေသေ တက္ကနဝသေန **တက္ကော** ။ တဿ တိတ္တကံ တက္ကေသိ ကုမ္ဘံ တက္ကေသိ သကဋံ တက္ ကေသိ ယောဇနံ တက္ကေသိ အဍ္ဎယောဇနံ တက္ကေသီတိ ဧဝံ တက္ကနဝသေန ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကြဒံ တက္ကဿ သဘာဝပဒံ။ ဝိတက္ကနဝသေန **ဝိတက္ကော** ။ ဗလဝတရတက္ကဿေတံ နာမံ။ သုဋ္ဌု ကပ္ပနဝသေန **သင်္ကပ္ပော** ။ ကေဂ္ဂံ စိတ္တံ အာရမ္မဏေ အပ္ပေတီတိ **အပ္ပနာ**။ ဒုတိယပဒံ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝမိုတံ ။ ဗလဝတရာ တ အပ္ပနာ **ဗျပ္ပနာ** ။ အာရမ္ မဏေ စိတ္တံ အဘိနိရောပေတိ ပတိဋ္ဌာပေတီတိ **စေတသော အဘိနိရောပနာ**။ ယာထာဝတာယ နိယျာနိကတာယ စ ကုသလဘာဝပ္ပတ္တော ပသတ္ထော သင်္ကပ္ပောတိ **သမ္မာသင်္ကပ္ပော** ။

၈. ဝိစာရနိဒ္ဒေသေ အာရမ္မဏေ စရဏကဝသေန **စာရော**။ ကြဒမဿ သဘာဝပဒံ။ ဝိစရဏဝသေန **ဝိစာရော** ။ အနုဂ န္တွာ ဝိစရဏဝသေန **အနုဝိစာရော**။ ဥပဂန္တွာ ဝိစရဏဝသေန **ဥပဝိစာရော**တိ။ ဥပသဂ္ဂဝသေန တ ပဒါနိ ဝမိုတာနိ။ အာရမ္မဏေ စိတ္တံ, သရံ ဝိယ ဇိယာယ, အနုသန္ဓဟိတွာ ဌပနတော စိတ္တဿ **အနုသန္ဓာနတာ** ။ အာရမ္မဏံ အနုပေ က္ခမာနော ဝိယ တိဋ္ဌတီတိ **အနုပေက္ခနတာ** ။ ဝိစရဏဝသေန တ ဥပေက္ခနတာ အနုပေက္ခနတာ။

၉. ပီတိနိဒ္ဒေသေ **ပီတီ**တိ သဘာဝပဒံ။ ပမုဒိတဿ ဘာဝေါ **ပါမောဇ္ဇံ** ။ အာမောဒနာကာရော **အာမောဒနာ**။ ပမောဒ နာကာရော **ပမောဒနာ**။ ယထာ တ ဘေသဇ္ဇာနံ တ တေလာနံ တ ဥဏှောဒကသီတောဒကာနံ တ ကေတောကရဏံ မောဒ နာတိ ဝုစ္စတိ, ဧဝမယမ္ပိ ပီတိ ဓမ္မာနံ ကေတောကရဏေန မောဒနာ။ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပန မဏ္ဍေတွာ အာမောဒနာ ပ မောဒနာတိ ဝုတ္တာ။ ဟာသေတီတိ **ဟာသော**။ ပဟာသေတီတိ **ပဟာသော**။ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌာကာရာနမေတံ အဓိဝစနံ။ ဝိတ္တီ တိ ဝိတ္တံ; ဓနဿေတံ နာမံ။ အယံ ပန သောမနဿပစ္စယတ္တာ ဝိတ္တိသရိက္ခတာယ **ဝိတ္တိ** ။ ယထာ ဟိ ဓနိနော ဓနံ ပဋိစ္စ သောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဧဝံ ပီတိမတောပိ ပီတိံ ပဋိစ္စ သောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ ဝိတ္တီတိ ဝုတ္တာ။ တုဋ္ဌိသဘာဝသဏ္ဌိတာယ ပီတိယာ ဧတံ နာမံ။ ပီတိမာ ပန ပုဂ္ဂလော ကာယစိတ္တာနံ ဥဂ္ဂတတ္တာ အဗ္ဘုဂ္ဂတတ္တာ ဥဒဂ္ဂေါတိ ဝုစ္စတိ ။ ဥဒဂ္ဂဿ ဘာဝေါ **ဩဒဂျံ** ။ အတ္တနော မနတာ **အတ္တမနတာ**။ အနဘိရဒ္ဓဿ ဟိ မနော ဒုက္ခပဒဋ္ ဌာနတ္တာ အတ္တနော မနော နာမ န ဟောတိ, အဘိရဒ္ဓဿ ပန သုခပဒဋ္ဌာနတ္တာ အတ္တနော မနော နာမ ဟောတိ။ ကြတိ အတ္တနော မနတာ အတ္တမနတာ, သကမနတာ။ သကမနဿ ဘာဝေါတိ အတ္ထော။ သာ ပန ယသ္မာ န အညဿ ကဿ စိ အတ္တနော မနတာ, စိတ္တဿေဝ ပနေသော ဘာဝေါ, စေတသိကော ဓမ္မော, တသ္မာ **အတ္တမနတာ စိတ္တဿာ** တိ ဝု တ္တာ။

၁၁. ဧကဂ္ဂတာနိဒ္ဒေသေ အစလဘာဝေန အာရမ္မဏေ တိဋ္ဌတီတိ **ဌိတိ**။ ပရတော ပဒဒွယံ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝမိုတံ။ အပိစ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ အာရမ္မဏမှိ သမ္ပိဏ္ဍေတွာ တိဋ္ဌတီတိ **သဏ္ဌိတိ** ။ အာရမ္မဏံ ဩဂါဟေတွာ အနုပဝိ သိတွာ တိဋ္ဌတီတိ **အဝဋ္ဌိတိ** ။ ကုသလပက္ခသ္မိဉှိ စတ္တာရော ဓမ္မာ အာရမ္မဏံ ဩဂါဟန္တိ – သဒ္ဓါ သတိ

သမာဓိ ပညာတိ။ တေနေဝ သဒ္ဓာ ဩကပ္ပနာတိ ဝုတ္တာ, သတိ အပိလာပနတာတိ, သမာဓိ အဝဋ္ဌိတိတိ, ပညာ ပရိယော ဂါဟနာတိ။ အကုသလပက္ခေ ပန တယော ဓမ္မာ အာရမ္မဏံ ဩဂါဟန္တိ – တဏှာ ဒိဋ္ဌိ အဝိဇ္ဇာတိ။ တေနေဝ တေ ဩ ဃာတိ ဝုတ္တာ။ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ပနေတ္ထ န ဗလဝတီ ဟောတိ။ ယထာ ဟိ ရဇုင္ခာနင္ခာနေ ဥဒကေန သိဉ္စိတွာ သမ္မဋ္ဌေ ထောကမေဝ ကာလံ ရဇော သန္နိသီဒတိ, သုက္ခန္တေ သုက္ခန္တေ ပုန ပကတိဘာဝေန ဝုဋ္ဌာတိ, ဧဝမေဝ အကုသလပက္ခေ စိတ္တေကဂ္ဂတာ န ဗလဝတီ ဟောတိ။ ယထာ ပန တသ္မိံ ဌာနေ ဃဋေဟိ ဥဒကံ အာသိဉ္စိတွာ ကုဒ္ဒာလေန ခနိတွာ အာကောဋ္ဋနမဒ္ဒနဃဋ္ဋနာနိ ကတွာ ဥပလိတ္တေ အာဒာသေ ဝိယ ဆာယာ ပညာယတိ, ဝဿသတာတိ က္ကမေပိ တံမုဟုတ္တကတံ ဝိယ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ကုသလပက္ခေ စိတ္တေကဂ္ဂတာ ဗလဝတီ ဟောတိ။

ဥဒ္ဓစ္စဝိစိကိစ္ဆာဝသေန ပဝတ္တဿ ဝိသာဟာရဿ ပဋိပက္ခတော **အဝိသာဟာရော**။ ဥဒ္ဓစ္စဝိစိကိစ္ဆာဝသေနေဝ ဂစ္ဆန္တံ စိတ္တံ ဝိက္ခိပတိ နာမ။ အယံ ပန တထာဝိဓော ဝိက္ခေပော န ဟောတီတိ **အဝိက္ခေပော**။ ဥဒ္ဓစ္စဝိစိကိစ္ဆာဝသေနေဝ စ စိတ္တံ ဝိသာဟဋံ နာမ ဟောတိ, ဣတော စိတော စ ဟရီယတိ။ အယံ ပန ဧဝံ အဝိသာဟဋဿ မာနသဿ ဘာဝောတိ **အဝိသာဟဋမာနသတာ**။

သမထောတိ တိဝိဓော သမထော – စိတ္တသမထော, အဓိကရဏသမထော, သဗ္ဗသင်္ခာရသမထောတိ။ တတ္ထ အဋ္ဌသု သမာပတ္တီသု စိတ္တေကဂ္ဂတာ စိတ္တသမထော နာမ။ တဉှိ အာဂမ္မ စိတ္တစလနံ စိတ္တဝိပ္ဖန္ဒိတံ သမ္မတိ ဝူပသမ္မတိ, တသ္မာ သော **စိတ္တသမထော**တိ ဝုစ္စတိ။ သမ္မုခါဝိနယာဒိသတ္တဝိဓော သမထော အဓိကရဏသမထော နာမ။ တဉှိ အာဂမ္မ တာနိ တာနိ အဓိကရဏာနိ သမ္မန္တိ ဝူပသမ္မန္တိ, တသ္မာ သော **အဓိကရဏသမထော**တိ ဝုစ္စတိ။ ယသ္မာ ပန သဗ္ဗေ သင်္ခါရာ နိဗ္ဗာနံ အာဂမ္မ သမ္မန္တိ ဝူပသမ္မန္တိ, တသ္မာ တံ **သဗ္ဗသင်္ခါရသမထော**တိ ဝုစ္စတိ။ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ စိတ္တသမထော အဓိပ္ပေတော။ သမာဓိလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ **သမာဓိန္ဒြိယံ**။ ဥဒ္ဓစ္စေ န ကမ္ပတီတိ **သမာဓိဗလံ။ သမ္မာသမာဓီ**တိ ယာထာဝသမာဓိ နိယျာနိကသမာဓိ ကုသလသမာဓိ။

၁၂. သဒ္ဓိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ ဗုဒ္ဓာဒိဂုဏာနံ သဒ္ဒဟနဝသေန **သဒ္ဓာ**။ ဗုဒ္ဓာဒီနိ ဝါ ရတနာနိ သဒ္ဒဟတိ ပတ္တိယာယတီတိ သဒ္ဓါ။ **သဒ္ဒဟနာ**တိ သဒ္ဒဟနာကာရော။ ဗုဒ္ဓာဒီနံ ဂုဏေ ဩကပ္ပတိ, ဘိန္ဒိတွာ ဝိယ အနုပဝိသတီတိ **ဩကပ္ပနာ**။ ဗုဒ္ဓာဒီနံ ဂုဏေသု ဧတာယ သတ္တာ အတိဝိယ ပသီဒန္တိ, သယံ ဝါ အဘိပ္ပသီဒတီတိ **အဘိပ္ပသာဒော**။ ဣဒါနိ ယသ္မာ သဒ္ဓိန္ဒြိယာဒီနံ သမာသပဒာနံ ဝသေန အညသ္မိံ ပရိယာယေ အာရဒ္ဓေ အာဒိပဒံ ဂဟေတွာဝ ပဒဘာဇနံ ကရီယတိ – အယံ အဘိဓမ္မေ ဓမ္မတာ – တသ္မာ ပုန **သဒ္ဓါ**တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဝါ ဣတ္ထိယာ ဣန္ဒြိယံ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ, န တထာ ဣဒံ။ ဣဒံ ပန သဒ္ဓါဝ ဣန္ဒြိယံ သဒ္ဓိန္ဒြိယန္တိ။ ဧဝံ သမာနာဓိကရဏဘာဝဉာပနတ္ထမ္ပိ ပုန သဒ္ဓါတိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ သဗ္ဗပဒနိဒ္ဒေသေသု အာဒိပဒဿ ပုန ဝစနေ ပယောဇနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဓိမောက္ခလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ **သဒ္ဓိန္ဒြိယံ**။ အဿဒ္ဓိယေ န ကမ္ပတီတိ **သဒ္ဓါဗလံ**။

၁၃. ဝီရိယိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ **စေတသိကော**တိ ဣဒံ ဝီရိယဿ နိယမတော စေတသိကဘာဝဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ ဣဒဉှိ ဝီရိယံ “ယဒပိ, ဘိက္ခဝေ, ကာယိကံ ဝီရိယံ တဒပိ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, ယဒပိ စေတသိကံ ဝီရိယံ တဒပိ ဝီရိယသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါတိ။ ဣတိဟိဒံ ဥဒ္ဒေသံ ဂစ္ဆတီ”တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၃) ဧဝမာဒီသု သုတ္တေသု စင်္ကမာဒီနိ ကရောန္တဿ ဥပ္ပန္နတ္တာ ‘ကာယိက’န္တိ ဝုစ္စမာနမ္ပိ ကာယဝိညာဏံ ဝိယ ကာယိကံ နာမ နတ္ထိ, စေတသိကမေဝ ပနေတန္တိ ဒဿေတုံ ‘စေတသိကော’တိ ဝုတ္တံ။ **ဝီရိယာရမ္ဘော**တိ ဝီရိယသင်္ခါတော အာရမ္ဘော။ ဣမိနာ သေသာရမ္ဘေ ပဋိက္ခိပတိ။ အယဉှိ ‘အာရမ္ဘ’-သဒ္ဒော ကမ္မေ အာပတ္တိယံ ကိရိယာယံ ဝီရိယေ ဟိံသာယ ဝိကောပနေတိ အနေကေသု အတ္ထေသု အာဂတော။

“ယံကိဉ္စိ ဒုက္ခံ သမ္ဘောတိ, သဗ္ဗံ အာရမ္ဘပစ္စယာ။
အာရမ္ဘာနံ နိရောဓေန, နတ္ထိ ဒုက္ခဿ သမ္ဘဝေါ”တိ။ (သု. နိ. ၇၄၉)။

ဧတ္ထ ဟိ ကမ္မံ ‘အာရမ္ဘော’တိ အာဂတံ။ “အာရဘတိ စ ဝိပ္ပဋိသာရီ စ ဟောတီ”တိ (အ. နိ. ၅.၁၄၂; ပု. ပ. ၁၉၁) ဧတ္ထ အာပတ္တိ။ “မဟာယညာ မဟာရမ္ဘာ န တေ ဟောန္တိ မဟပ္ဖလာ”တိ (အ. နိ. ၄.၃၉; သံ. နိ. ၁.၁၂၀) ဧတ္ထ ယူပုဿာပနာဒိကိရိယာ။ “အာရဘထ နိက္ကမထ ယုဉ္ဇထ ဗုဒ္ဓသာသနေ”တိ (သံ. နိ. ၁.၁၈၅) ဧတ္ထ ဝီရိယံ။ “သမ

ဏံ ကေတမံ ဥဒ္ဒိဿ ဟဏံ အာရဘန္တိ’’တိ (မ. နိ. ၂.၅၁-၅၂) ဧတ္ထ ဟိံသာ။ ‘‘ဗီဇဂါမဘူတဂါမသမာရမ္ဘာ ပဋိဝိရ တော ဟောတီ’’တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၀; မ. နိ. ၁.၂၉၃) ဧတ္ထ ဆေဒနဘဉ္ဇနာဒိကံ ဝိကောပနံ။ ဣဓ ပန ဝီရိယမေဝ အဓိပ္ပေတံ။ တေနာဟ – ‘ဝီရိယာရမ္ဘောတိ ဝီရိယသင်္ခာတော အာရမ္ဘော’တိ။ ဝီရိယဉှိ အာရမ္ဘနကဝသေန အာရမ္ဘောတိ ဝုစ္စတိ။ ဣဒမဿ သဘာဝပဒံ။ ကောသဇ္ဇတော နိက္ခမနဝသေန **နိက္ကမော** ။ ပရံ ပရံ ဌာနံ အက္ကမနဝသေန **ပရက္ကမော** ။ ဥဂ္ဂန္တွာ ယမနဝသေန **ဥယျာမော** ။ ဗျာယမနဝသေန **ဝါယာမော**။ ဥဿာဟနဝသေန **ဥဿာဟော** ။ အဓိမတ္တုဿာ ဟနဝသေန **ဥဿောဠှီ** ။ ထိရဘာဝဋ္ဌေန **ထာမော**။ စိတ္တစေတသိကာနံ ဓာရဏဘာဝေန အဝိစ္ဆေဒတော ဝါ ပဝတ္တနဝသေန ကုသလသန္တာနံ ဓာရေတီတိ **ဓိတိ**။

အပရော နယော – နိက္ကမော စေသော ကာမာနံ ပနုဒနာယ, ပရက္ကမော စေသော ဗန္ဓနစ္ဆေဒာယ, ဥယျာမော စေသော ဩဃနိတ္ထရဏာယ, ဝါယာမော စေသော ပါရဂမနဋ္ဌေန, ဥဿာဟော စေသော ပုဗ္ဗင်္ဂမဋ္ဌေန, ဥဿော ဠှီ စေသော အဓိမတ္တဋ္ဌေန, ထာမော စေသော ပလိဃုဂ္ဃာဋနတာယ, ဓိတိ စေသော အဝဋ္ဌိတိကာရိတာယာတိ။

‘‘ကာမံ တစော စ နှာရု စ အဋ္ဌိ စ အဝသိဿတူ’’တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၄; သံ. နိ. ၂.၂၂, ၂၃၇; အ. နိ. ၂.၅; မဟာနိ. ၁၉၆; စူဠနိ. ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ္တနိဒ္ဒေသ ၁၅၄) ဧဝံ ပဝတ္တိကာလေ အသိထိလပရက္ကမဝသေန **အသိထိလပရက္ကမတာ;** ထိရ ပရက္ကမော, ဒဠှပရက္ကမောတိ အတ္ထော။ ယသ္မာ ပနေတံ ဝီရိယံ ကုသလကမ္မကရဏဋ္ဌာနေ ဆန္ဒံ န နိက္ခိပတိ, ဓုရံ န နိက္ခိပတိ, န ဩတာရေတိ, န ဝိဿဇ္ဇေတိ, အနောသက္ကိတမာနသတံ အာဝဟတိ, တသ္မာ **အနိက္ခိတ္တဆန္ဒတာ အနိက္ခိတ္တဓုရတာ**တိ ဝုတ္တံ။ ယထာ ပန တဇ္ဇာတိကေ ဥဒကသမ္ဘိန္နဋ္ဌာနေ ဓုရဝါဟကေဏံ ဂဏှဟထာတိ ဝဒန္တိ , သော ဇဏ္ဏုနာ ဘူမိံ ဥပ္ပီဠေတွာပိ ဓုရံ ဝဟတိ, ဘူမိယံ ပတိတုံ န ဒေတိ, ဧဝမေဝ ဝီရိယံ ကုသလကမ္မကရဏဋ္ဌာနေ ဓုရံ ဥက္ခိပတိ ပဂ္ဂဏှာတိ, တသ္မာ **ဓုရသမ္ပဂ္ဂဟော** တိ ဝုတ္တံ။ ပဂ္ဂဟလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ **ဝီရိယိန္ဒြိယံ**။ ကောသဇ္ဇေ န ကမ္ပတီတိ **ဝီရိယဗလံ**။ ယာထာဝနိယျာနိကကုသလဝါယာမတာယ **သမ္မာဝါယာမော** ။

၁၄. သတိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ သရဏကဝသေန **သတိ**။ ဣဒံ သတိယာ သဘာဝပဒံ။ ပုနပ္ပုနံ သရဏတော အနုဿရဏ ဝသေန **အနုဿတိ** ။ အဘိမုခံ ဂန္တွာ ဝိယ သရဏတော ပဋိသရဏဝသေန **ပဋိဿတိ** ။ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝါ ဝဍ္ဎိတမတ္တ မေဝတံ။ သရဏာကာရော **သရဏတာ**။ ယသ္မာ ပန သရဏတာတိ တိဏ္ဏံ သရဏာနမ္ပိ နာမံ, တသ္မာ တံ ပဋိသေဓေတုံ ပုန သတိဂ္ဂဟဏံ ကတံ။ သတိသင်္ခာတာ သရဏတာတိ အယဉှေတ္ထ အတ္ထော။ သုတပရိယတ္တဿ ဓာရဏဘာဝ တော **ဓာရဏတာ**။ အနုပဝိသနသင်္ခာတေန ဩဂါဟနဋ္ဌေန အပိလာပနဘာဝေ **အပိလာပနတာ**။ ယထာ ဟိ လာဗုကဋာ ဟာဒီနိ ဥဒကေ ပ္လဝန္တိ, န အနုပဝိသန္တိ, န တထာ အာရမ္မဏေ သတိ။ အာရမ္မဏဉှေသာ အနုပဝိသတိ, တသ္မာ **အပိလာပနတာ**တိ ဝုတ္တာ။ စိရကတစိရဘာသိတာနံ အသမ္မုဿနဘာဝတော **အသမ္မုဿနတာ** ။ ဥပဋ္ဌာနလက္ခဏေ ဇောတနလက္ခဏေ စ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။ သတိသင်္ခာတံ ဣန္ဒြိယံ **သတိန္ဒြိယံ** ။ ပမာဒေ န ကမ္ပတီတိ **သတိဗလံ**။ ယာထာဝသတိ နိယျာနိကသတိ ကုသလသတီတိ **သမ္မာသတိ**။

၁၆. ပညိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ တဿ တဿ အတ္ထဿ ပါကဋကရဏသင်္ခာတေန ပညာပနဋ္ဌေန **ပညာ**။ တေန တေန ဝါ အနိစ္စာဒိနာ ပကာရေန ဓမ္မေ ဇာနာတီတိပိ ပညာ။ ဣဒမဿာ သဘာဝပဒံ။ ပဇာနနာကာရော **ပဇာနနာ**။ အနိစ္စာဒီနိ ဝိစိနာတီတိ **ဝိစယော**။ **ပဝိစယော**တိ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ ။ စတုသစ္စဓမ္မေ ဝိစိနာတီတိ **ဓမ္မဝိစယော**။ အနိစ္စာဒီနံ သလ္လက္ခဏဝသေန **သလ္လက္ခဏာ** ။ သာယေဝ ပုန ဥပသဂ္ဂနာနတ္တေန **ဥပလက္ခဏာ ပစ္စုပလက္ခဏာ** တိ ဝုတ္တာ။ ပဏ္ဍိတဿ ဘာဝေါ **ပဏ္ဍိစ္စံ** ။ ကုသလဿ ဘာဝေါ **ကောသလ္လံ** ။ နိပုဏဿ ဘာဝေါ **နေပုညံ**။ အနိစ္စာဒီနံ ဝိဘာဝန ဝသေန **ဝေဘဗ္ဗာ** ။ အနိစ္စာဒီနံ စိန္တနကဝသေန **စိန္တာ** ။ ယဿ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တံ အနိစ္စာဒီနိ စိန္တာပေတီတိပိ စိန္တာ။ အနိစ္စာဒီနိ ဥပပရိက္ခတီတိ **ဥပပရိက္ခာ**။ **ဘူရီ**တိ ပထဝိယာ နာမံ။ အယမ္ပိ သဏှဋ္ဌေန ဝိတ္ထတဋ္ဌေန စ ဘူရီ ဝိယာတိ **ဘူရီ**။ တေန ဝုတ္တံ – ‘‘ဘူရီ ဝုစ္စတိ ပထဝီ ။ တာယ ပထဝီသမာယ ဝိတ္ထတာယ ဝိပုလာယ ပညာယ သမန္နာဂတော တိ ဘူရိပညော’’တိ (မဟာနိ. ၂၇)။ အပိစ ပညာယ ဧတံ အဓိဝစနံ ဘူရီ’’တိ။ ဘူတေ အတ္ထေ ရမတီတိပိ ဘူရီ။ အသနိ ဝိယ သိလုစ္စယေ ကိလေသေ မေဓတိ ဟိံသတီတိ **မေဓာ**။ ခိပ္ပံ ဂဟဏဓာရဏဋ္ဌေန ဝါ **မေဓာ**။ ယဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တံ အတ္တဟိတပဋိပတ္တိယံ သမ္မာယုတ္တဓမ္မေ စ ယာထာဝလက္ခဏပဋိဝေဓေ ပရိနေတီတိ **ပရိဏာယိကာ**။ အနိစ္စာဒိဝသေန ဓမ္မေ ဝိပဿတီတိ **ဝိပဿနာ** ။ သမ္မာ ပကာရေဟိ အနိစ္စာဒီနိ ဇာနာတီတိ **သမ္ပဇညံ** ။ ဥပ္ပထပဋိပန္နေ သိန္ဓဝေ ဝီထိ အာရောပနတ္ထံ ပတောဒေါ ဝိယ ဥပ္ပထေ ဓာဝနကံ ကူဋစိတ္တံ ဝီထိအာရောပနတ္ထံ ဝိဇ္ဈတီတိ ပတောဒေါ ဝိယ **ပတော**

အော။ ဒဿနလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ ဣန္ဒြိယံ။ ပညာသင်္ခါတံ ဣန္ဒြိယံ **ပညိန္ဒြိယံ**။ အဝိဇ္ဇာယ န ကမ္ပတီတိ **ပညာဗလံ**။ ကိလေသစ္ဆေဒနဋ္ဌေန ပညာဝ သတ္ထံ **ပညာသတ္ထံ**။ အစ္စုဂ္ဂတဋ္ဌေန ပညာဝ ပါသာဒေါ **ပညာပါသာဒေါ**။

အာလောကနဋ္ဌေန ပညာဝ အာလောကော **ပညာအာလောကော**။ ဩဘာသနဋ္ဌေန ပညာဝ ဩဘာသော **ပညာဩဘာသော**။ ပဇ္ဇောတနဋ္ဌေန ပညာဝ ပဇ္ဇောတော **ပညာပဇ္ဇောတော**။ ပညဝတော ဟိ ဧကပလ္လင်္ကေန နိသိန္နဿ ဒသသဟဿိလောကဓာတု ဧကာလောကာ ဧကောဘာသာ ဧကပဇ္ဇောတာ ဟောတိ, တေနေတံ ဝုတ္တံ။ ဣမေသု ပန တီသု ပဒေသု ဧကပဒေနပိ ဧတသ္မိံ အတ္ထေ သိဒ္ဓေ, ယာနိ ပနေတာနိ "စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, အာလောကာ။ ကတမေ စတ္တာရော? စန္ဒာလောကော သူရိယာလောကော အဂ္ဂါလောကော ပညာလောကော။ ဣမေ ခော, ဘိက္ခဝေ, စတ္တာရော အာလောကာ။ ဧတဒဂ္ဂံ, ဘိက္ခဝေ, ဣမေသံ စတုန္နံ အာလောကာနံ ယဒိဒံ ပညာလောကော"။ တထာ "စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဩဘာသာ။ပေ.။ စတ္တာရောမေ, ဘိက္ခဝေ, ပဇ္ဇောတာ"တိ (အ. နိ. ၄.၁၄၄) သုတ္တာနိ အဇ္ဈာသယဝသေန ဒေသိတာနိ, တဒနုရူပေနေဝ ဣဓာပိ ဒေသနာ ကတာ။ အတ္ထော ဟိ အနေကေဟိ အာကာရေဟိ ဝိဘဇ္ဇမာနော သုဝိဘတ္တော ဟောတိ။ အညထာ စ အညော ဗုဇ္ဈတိ, အညထာ စ အညောတိ။

ရတိကရဏဋ္ဌေန ပန ရတိဒါယကဋ္ဌေန ရတိဇနကဋ္ဌေန စိတ္တီကတဋ္ဌေန ဒုလ္လဘပါတုဘာဝဋ္ဌေန အတုလဋ္ဌေန အနောမသတ္တပရိဘောဂဋ္ဌေန စ ပညာဝ ရတနံ **ပညာရတနံ**။ န တေန သတ္တာ မုယှန္တိ, သယံ ဝါ အာရမ္မဏေ န မုယှတီတိ **အမောဟော။ ဓမ္မဝိစယပဒံ** ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ ကသ္မာ ပနေတံ ပုန ဝုတ္တန္တိ? အမောဟဿ မောဟပဋိပက္ခဘာဝဒီပနတ္ထံ။ တေနေတံ ဒီပေတိ – ယွာယံ အမောဟော သော န ကေဝလံ မောဟတော အညော ဓမ္မော, မောဟဿ ပန ပဋိပက္ခော, ဓမ္မဝိစယသင်္ခါတော အမောဟော နာမ ဣဓ အဓိပ္ပေတောတိ။ **သမ္မာဒိဋ္ဌိ** တိ ယာထာဝနိယျာနိကကုသလဒိဋ္ဌိ။

၁၉. ဇီဝိတိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ **ယော တေသံ အရူပီနံ ဓမ္မာနံ အာယူ** တိ တေသံ သမ္ပယုတ္တကာနံ အရူပဓမ္မာနံ ယော အာယာပနဋ္ဌေန အာယု, တသ္မိဉ္စ သတိ အရူပဓမ္မာ အယန္တိ ဂစ္ဆန္တိ ပဝတ္တန္တိ, တသ္မာ အာယူတိ ဝုစ္စတိ။ ဣဒမဿ သဘာဝပဒံ။ ယသ္မာ ပနေတေ ဓမ္မာ အာယုသ္မိံယေဝ သတိ တိဋ္ဌန္တိ ယပေန္တိ ယာပေန္တိ ဣရိယန္တိ ဝတ္တန္တိ ပါလယန္တိ, တသ္မာ **ဌိတီ**တိအာဒီနိ ဝုတ္တာနိ။ ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ – တောယ တိဋ္ဌန္တီတိ **ဌိတိ**။ ယပေန္တီတိ **ယပနာ**။ တထာ **ယာပနာ**။ ဧဝံ ဗုဇ္ဈန္တာနံ ပန ဝသေန ပုရိမပဒေ ရဿတ္တံ ကတံ။ တောယ ဣရိယန္တီတိ **ဣရိယနာ**။ ဝတ္တန္တီတိ **ဝတ္တနာ**။ ပါလယန္တီတိ **ပါလနာ**။ ဇီဝန္တိ ဧတေနာတိ **ဇီဝိတံ**။ အနုပါလနလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ **ဇီဝိတိန္ဒြိယံ**။

၂၀. ဟိရိဗလနိဒ္ဒေသေ **ယံ တသ္မိံ သမယေ** တိ ယေန ဓမ္မေန တသ္မိံ သမယေ။ လိင်္ဂဝိပလ္လာသံ ဝါ ကတွာ ယော ဓမ္မော တသ္မိံ သမယေတိပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဟိရိယိတဗ္ဗေန** တိ ဥပယောဂတ္ထေ ကရဏဝစနံ။ ဟိရိယိတဗ္ဗယုတ္တကံ ကာယဒုစ္စရိတာဒိဓမ္မံ ဟိရိယတိ ဇိဂုစ္ဆတီတိ အတ္ထော။ **ပါပကာနန္တိ** လာမကာနံ။ **အကုသလာနံ ဓမ္မာနန္တိ** အကောသလ္လသမ္ဘူတာနံ ဓမ္မာနံ။ **သမာပတ္တိယာ** တိ ဣဒမ္ပိ ဥပယောဂတ္ထေ ကရဏဝစနံ။ တေသံ ဓမ္မာနံ သမာပတ္တိံ ပဋိလာဘံ သမင်္ဂိဘာဝံ ဟိရိယတိ ဇိဂုစ္ဆတီတိ အတ္ထော။

၂၁. ဩတ္တပ္ပဗလနိဒ္ဒေသေ **ဩတ္တပ္ပိတဗ္ဗေန** တိ ဟေတုအတ္ထေ ကရဏဝစနံ။ ဩတ္တပ္ပိတဗ္ဗယုတ္တကေန ဩတ္တပ္ပဿ ဟေတုဘူတေန ကာယဒုစ္စရိတာဒိနာ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ စ သမာပတ္တိယာ ဩတ္တပ္ပဿ ဟေတုဘူတာယ ဩတ္တပ္ပတိ, ဘာယတီတိ အတ္ထော။

၂၂. အလောဘနိဒ္ဒေသေ အလုဗ္ဘနကဝသေန **အလောဘော**။ န လုဗ္ဘတီတိပိ အလောဘော။ ဣဒမဿ သဘာဝပဒံ။ **အလုဗ္ဘနာ** တိ အလုဗ္ဘနာကာရော။ လောဘသမင်္ဂီ ပုဂ္ဂလော လုဗ္ဘိတော နာမ။ န လုဗ္ဘိတော **အလုဗ္ဘိတော**။ အလုဗ္ဘိတဿ ဘာဝေါ **အလုဗ္ဘိတတ္တံ**။ သာရာဂပဋိပက္ခတော န သာရာဂေါတိ **အသာရာဂေါ။ အသာရဇ္ဇနာ** တိ အသာရဇ္ဇနာကာရော။ အသာရဇ္ဇိတဿ ဘာဝေါ **အသာရဇ္ဇိတတ္တံ**။ န အဘိဇ္ဈာယတီတိ **အနဘိဇ္ဈာ။ အလောဘော**

ကုသလမူလန္တိ အလောဘသင်္ခါတံ ကုသလမူလံ။ အလောဘော ဟိ ကုသလာနံ ဓမ္မာနံ မူလံ ပစ္စယဋ္ဌေနာတိ ကုသလမူလံ။ ကုသလဉ္စ တံ ပစ္စယဋ္ဌေန မူလဉ္စာတိပိ ကုသလမူလံ။

၃၃. အဒောသနိဒ္ဒေသေ အဒုဿနကဝသေန **အဒောသော**။ န ဒုဿတီတိပိ အဒောသော။ ဣဒမဿ သဘာဝပဒံ။ **အဒုဿနာ** တိ အဒုဿနာကာရော။ အဒုဿိတဿ ဘာဝေါ **အဒုဿိတတ္တံ**။ ဗျာပါဒပဋိပက္ခတော န ဗျာပါဒော တိ **အဗျာပါဒော**။ ကောဓဒုက္ခပဋိပက္ခတော န ဗျာပဇ္ဇောတိ **အဗျာပဇ္ဇော**။ အဒောသသင်္ခါတံ ကုသလမူလံ **အဒောသော ကုသလမူလံ**။ တံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။

၄၀-၄၁. ကာယပဿဒ္ဓိနိဒ္ဒေသာဒီသု ယသ္မာ ကာယောတိ တယော ခန္ဓာ အဓိပ္ပေတာ, တသ္မာ **ဝေဒနာက္ခန္ဓဿာ**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ပဿမ္ဘန္တိ ဧတာယ ဧတေ ဓမ္မာ, ဝိဂတဒရထာ ဘဝန္တိ, သမဿာသပ္ပတ္တာတိ **ပဿဒ္ဓိ**။ ဒုတိယပဒံ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝဍ္ဎိတံ။ **ပဿမ္ဘနာ** တိ ပဿမ္ဘနာကာရော။ ဒုတိယပဒံ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝဍ္ဎိတံ။ ပဿဒ္ဓိသမင်္ဂိတာယ ပဋိပ္ပဿမ္ဘိတဿ ခန္ဓတ္တယဿ ဘာဝေါ **ပဋိပ္ပဿမ္ဘိတတ္တံ**။ သဗ္ဗပဒေဟိပိ တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ ကိလေသဒရထပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ဧဝ ကထိတာ။ ဒုတိယနယေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ဒရထပဋိပ္ပဿဒ္ဓိ ကထိတာ။

၄၂-၄၃. **လဟုတာ**တိ လဟုတာကာရော။ **လဟုပရိဏာမတာ**တိ လဟုပရိဏာမော ဧတေသံ ဓမ္မာနန္တိ လဟုပရိဏာမာ; တေသံ ဘာဝေါ လဟုပရိဏာမတာ; သီဃံ သီဃံ ပရိဝတ္တနသမတ္ထတာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **အဒန္ဓနတာ** တိ ဂရုဘာဝပဋိက္ခေပဝစနမေတံ; အဘာရိယတာတိ အတ္ထော။ **အဝိတ္ထနတာ** တိ မာနာဒိကိလေသဘာရဿ အဘာဝေန အထဒ္ဓတာ။ ဧဝံ ပဌမေန တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ လဟုတာကာရော ကထိတော။ ဒုတိယေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ လဟုတာကာရော ကထိတော။

၄၄-၄၅. **မုဒုတာ**တိ မုဒုဘာဝေါ။ **မဒ္ဒဝတာ** တိ မဒ္ဒဝံ ဝုစ္စတိ သိနိဒ္ဓံ, မဋ္ဌံ; မဒ္ဒဝဿ ဘာဝေါ မဒ္ဒဝတာ။ **အကက္ခဠတာ**တိ အကက္ခဠဘာဝေါ။ **အကထိနတာ**တိ အကထိနဘာဝေါ။ ဣဓာပိ ပုရိမနယေန တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ, ပစ္ဆိမနယေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ မုဒုတာကာရောဝ ကထိတော။

၄၆-၄၇. **ကမ္မညတာ**တိ ကမ္မနိ သာဓုတာ; ကုသလကိရိယာယ ဝိနိယောဂက္ခမတာတိ အတ္ထော။ သေသပဒဒ္ဝယံ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဝဍ္ဎိတံ။ ပဒဒ္ဝယေနာပိ ဟိ ပုရိမနယေန တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ, ပစ္ဆိမနယေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ ကမ္မနိယာကာရောဝ ကထိတော။

၄၈-၄၉. **ပဂုဏတာ**တိ ပဂုဏဘာဝေါ, အနာတုရတာ နိဂ္ဂိလာနတာတိ အတ္ထော။ သေသပဒဒ္ဝယံ ဗျဉ္ဇနဝသေန ဝဍ္ဎိတံ။ ဣဓာပိ ပုရိမနယေန တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ, ပစ္ဆိမနယေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ နိဂ္ဂိလာနာကာရောဝ ကထိတော။

၅၀-၅၁. **ဥဇုကတာ**တိ ဥဇုကဘာဝေါ, ဥဇုကေနာကာရေန ပဝတ္တနတာတိ အတ္ထော။ ဥဇုကဿ ခန္ဓတ္တယဿ ဝိညာဏက္ခန္ဓဿ စ ဘာဝေါ ဥဇုကတာ။ **အဇိမ္ဟတာ**တိ ဂေါမုတ္တဝင်္ကဘာဝပဋိက္ခေပေါ။ **အဝင်္ကတာ** တိ စန္ဒလေခါဝင်္ကဘာဝပဋိက္ခေပေါ။ **အကုဋိလတာ**တိ နင်္ဂလကောဋိဝင်္ကဘာဝပဋိက္ခေပေါ။

ယော ဟိ ပါပံ ကတွာဝ 'န ကရောမီ'တိ ဘာသတိ, သော ဂန္တွာ ပစ္စောသက္ကနတာယ 'ဂေါမုတ္တဝင်္ကော' နာမ ဟောတိ။ ယော ပါပံ ကရောန္တောဝ 'ဘာယာမဟံ ပါပဿာ'တိ ဘာသတိ, သော ယေဘုယျေန ကုဋိလတာယ 'စန္ဒလေခါဝင်္ကော' နာမ ဟောတိ။ ယော ပါပံ ကရောန္တောဝ 'ကော ပါပဿ န ဘာယေယျာ'တိ ဘာသတိ, သော နာတိကုဋိလတာယ 'နင်္ဂလကောဋိဝင်္ကော' နာမ ဟောတိ။ ယဿ ဝါ တီဏိပိ ကမ္မဒွါရာနိ အသုဒ္ဓါနိ, သော 'ဂေါမုတ္တဝင်္ကော' နာမ ဟောတိ။ ယဿ ယာနိ ကာနိစိ ဒွေဝ, သော 'စန္ဒလေခါဝင်္ကော' နာမ။ ယဿ ယံကိဉ္စိ ဧကံ, သော 'နင်္ဂလကောဋိဝင်္ကော နာမ။

ဒီဃဘာဏကာ ပနာဟု – ဧကစ္စော ဘိက္ခု သဗ္ဗဝယေ ဧကဝီသတိယာ အနေသနာသု, ဆသု စ အဂေါစရေသု စရတိ, အယံ 'ဂေါမုတ္တဝင်္ကော' နာမ။ ဧကော ပဌမဝယေ စတုပါရိသုဒ္ဓိသီလံ ပရိပူရေတိ, လဇ္ဇီ ကုက္ကုစ္စကော သိက္ခာကာမော ဟောတိ, မဇ္ဈိမဝယပစ္ဆိမဝယေသု ပုရိမသဒိသော, အယံ 'စန္ဒလေခါဝင်္ကော' နာမ။ ဧကော ပဌမဝယေ မဇ္ဈိမဝယေပိ စတု

ဟာရိသုဒ္ဓိသီလံ ပူရေတိ, လဒ္ဓိ ကုက္ကုစ္စကော သိက္ခာကာမော ဟောတိ, ပစ္ဆိမ၀ယေ ပုရိမသဒိသော။ အယံ ‘နင်္ဂလကောဋိ၀င်္ဂကော’ နာမ။

တဿ ကိလေသ၀သေန ဇဝံ ၀င်္ကဿ ပုဂ္ဂလဿ ဘာတေ ဇိမှတာ ၀င်္ကတာ ကုဋိလတာတိ ၀ုစ္စတိ။ တာသံ ပဋိက္ခေပ၀သေန အဇိမှတာဒိကာ ၀ုတ္တာ။ ခန္တိဓိတ္ဘာနာ၀ ဒေသနာ ကတာ။ ခန္တာနညဟိ တော အဇိမှတာဒိကာ, နော ပုဂ္ဂလဿာတိ။ ဇဝံ သဗ္ဗေဟိပိ ဣမေဟိ ပဒေဟိ ပုရိမနယေန တိဏ္ဏံ ခန္ဓာနံ, ပစ္ဆိမနယေန ဝိညာဏက္ခန္ဓဿာတိ အရူပီနံ ဓမ္မာနံ နိက္ကိလေသတာယ ဥဇုတာကာရော၀ ကထိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣအာနိ ယဉ့တယံ ယေတပနာတိ အပ္ပနာတရော ၀ုတ္တော, တေန ဓမ္မုဒ္ဒေသတရေ ဒဿိတာနံ ‘ယေတပနကာနံ’ယေ၀ သင်္ခေပတော နိဒ္ဒေသော ကထိတော ဟောတီတိ။

နိဒ္ဒေသတရကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ဇတ္တာ၀တာ ပုစ္ဆာ သမယနိဒ္ဒေသော ဓမ္မုဒ္ဒေသော အပ္ပနာတိ ဥဒ္ဒေသတရေ စတူဟိ ပရိစ္ဆေဒေဟိ, ပုစ္ဆာ သမယနိဒ္ဒေသော ဓမ္မုဒ္ဒေသော အပ္ပနာတိ နိဒ္ဒေသတရေ စတူဟိ ပရိစ္ဆေဒေဟီတိ အဋ္ဌပရိစ္ဆေဒပဋိမဏ္ဍိတော ဓမ္မ၀၀တ္ထာနတရော နိဋ္ဌိတော၀ ဟောတိ။

ကောဋ္ဌာသတရော

၅၈-၁၂၀. ဣအာနိ **တသ္မိံ ခော ပန သမယေ စတ္တာရော ခန္ဓာ ဟောန္တီ** တိ သင်္ဂဟတရော အာရဒ္ဓော။ သော ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသပဋိနိဒ္ဒေသာနံ ၀သေန တိဝိဓော ဟောတိ။ တတ္ထ ‘တသ္မိံ ခော ပန သမယေ စတ္တာရော ခန္ဓာ’တိ ဧဝမာဒိကော ဥဒ္ဒေသော။ ကတမေ တသ္မိံ သမယေ စတ္တာရော ခန္ဓာ’တိအာဒိကော နိဒ္ဒေသော။ ကတမော တသ္မိံ သမယေ ၀ေဒနာက္ခန္ဓောတိအာဒိကော ပဋိနိဒ္ဒေသောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ ဥဒ္ဒေသတရေ စတ္တာရော ခန္ဓာတိအာဒယော တေ၀ီသတိ ကောဋ္ဌာသာ ဟောန္တိ။ တေသံ ဧ၀မတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော – ယသ္မိံ သမယေ ကာမာ၀စရံ ပဌမံ မဟာကုသလစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ယေ တသ္မိံ သမယေ စိတ္တင်္ဂ၀သေန ဥပ္ပန္နာ, ဌပေတွာ ယေတပနကေ, ဟဋ္ဌိအာရုဠှာ အတိရေကပဏ္ဏာသဓမ္မာ, တေ သဗ္ဗေပိ သင်္ဂယှမာနာ ရာသဋ္ဌေန စတ္တာရော၀ ခန္ဓာ ဟောန္တိ ။ ပေဣ္ဍာ ၀ုတ္တေန အာယတနဋ္ဌေန ဒွေ၀ **အာယတနာနိ** ဟောန္တိ။ သဘာ၀ဋ္ဌေန သုညတဋ္ဌေန နိဿတ္တဋ္ဌေန ဒွေ၀၀ **ဓာတုယော** ဟောန္တိ။ ပစ္စယသင်္ခာတေန အာဟာရဋ္ဌေန **တယော**၀ေတ္ထ ဓမ္မာ **အာဟာရာ** ဟောန္တိ။ အ၀သေသာ နော အာဟာရာ။

‘ကိံ ပနေတေ အညမညံ တ တံသမုဋ္ဌာနရူပဿ တ ပစ္စယာ န ဟောန္တီ’တိ? ‘နော န ဟောန္တိ။ ဣမေ ပန တထာ စ ဟောန္တိ, အညထာ စာတိ သမာနေပိ ပစ္စယတ္တေ အတိရေကပစ္စယာ ဟောန္တိ, တသ္မာ အာဟာရာတိ ၀ုတ္တာ။ ကထံ? ဇတေသု ဟိ ဖဿာဟာရော, ယေသံ ဓမ္မာနံ အ၀သေသာ စိတ္တစေတသိကာ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, တေသဉ္စ ပစ္စယော ဟောတိ, တိဿော စ ၀ေဒနာ အာဟရတိ။ မနောသဉ္စေတနာဟာရော တေသဉ္စ ပစ္စယော ဟောတိ တယော စ ဘဝေ အာဟရတိ။ ဝိညာဏာဟာရော တေသဉ္စ ပစ္စယော ဟောတိ ပဋိသန္ဓိနာမရူပဉ္စ အာဟရတီ’တိ။ ‘နနု စ သော ဝိပာကော၀ ဣဒံ ပန ကုသလဝိညာဏ’န္တိ? ‘ကိဉ္စာပိ ကုသလဝိညာဏံ, တံသရိက္ခတာယ ပန ဝိညာဏာဟာရော’တွေ၀၀ ၀ုတ္တံ။ ဥပတ္ထမ္ဘကဋ္ဌေန တ ဣမေ တယော အာဟာရာတိ ၀ုတ္တာ။ ဣမေ ဟိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ, ကဗဠီကာရာဟာရော ဝိယ ရူပကာယဿ, ဥပတ္ထမ္ဘကပစ္စယာ ဟောန္တိ။ တေနေ၀ ၀ုတ္တံ – “အရူပိနော အာဟာရာ သမ္ပယုတ္တကာနံ ဓမ္မာနံ တံသမုဋ္ဌာနာနဉ္စ ရူပာနံ အာဟာရပစ္စယေန ပစ္စယော”တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁၅)။

အပရော နယော – အဇ္ဈတ္တိကသန္တတိယာ ဝိသေသပစ္စယတ္တာ ကဗဠီကာရာဟာရော စ ဣမေ စ တယော ဓမ္မာ အာဟာရာတိ ၀ုတ္တာ။ ဝိသေသပစ္စယော ဟိ ကဗဠီကာရာဟာရဘက္ခာနံ သတ္တာနံ ရူပကာယဿ ကဗဠီကာရော အာဟာရော; နာမကာယေ ၀ေဒနာယ ဖဿော, ဝိညာဏဿ မနောသဉ္စေတနာ, နာမရူပဿ ဝိညာဏံ။ ယထာဟ –

“သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, အယံ ကာယော အာဟာရဋ္ဌိတိကော, အာဟာရံ ပဋိစ္စ တိဋ္ဌတိ, အနာဟာရော နော တိဋ္ဌတိ” (သံ. နိ. ၅.၁၈၃)။ တထာ ဖဿပစ္စယာ ဝေဒနာ, သင်္ခါရပစ္စယာ ဝိညာဏံ, ဝိညာဏပစ္စယာ နာမရူပန္တိ (သံ. နိ. ၂.၁)။

အဓိပတိယဋ္ဌေန ပန အဋ္ဌေဝ ဓမ္မာ ဣန္ဒြိယာနိ ဟောန္တိ, န အဝသေသာ။ တေန ဝုတ္တံ – အဋ္ဌိန္ဒြိယာနိ ဟောန္တီတိ။ ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန ပဉ္စေဝ ဓမ္မာ ဈာနင်္ဂါနိ ဟောန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ – ပဉ္စင်္ဂိကံ ဈာနံ ဟောတီတိ။

နိယျာနဋ္ဌေန စ ဟေတုဋ္ဌေန စ ပဉ္စေဝ ဓမ္မာ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဟောန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ – ပဉ္စင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတီတိ။ ကိဉ္စာပိ ဟိ အဋ္ဌင်္ဂိကော အရိယမဂ္ဂေါ, လောကိယစိတ္တေ ပန ဧကက္ခဏေ တိဿော ဝိရတိယော န လဗ္ဘန္တိ, တသ္မာ ပဉ္စင်္ဂိကောတိ ဝုတ္တော။ ‘နနု စ “ယထာဂတမဂ္ဂေါတိ ခေါ, ဘိက္ခု, အရိယဿေတံ အဋ္ဌင်္ဂိကဿ မဂ္ဂဿ အဓိဝစန”န္တိ (သံ. နိ. ၄.၂၄၅) ဣမသ္မိံ သုတ္တေ ‘ယထေဝ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ အဋ္ဌင်္ဂိကော, ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာမဂ္ဂေါပိ တထေဝ အဋ္ဌင်္ဂိကော’တိ ယထာဂတဝစနေန ဣမဿတ္ထဿ ဒီပိတတ္တာ, လောကိယမဂ္ဂေနာပိ အဋ္ဌင်္ဂိကေန ဘဝိတဗ္ဗန္တိ? န ဘဝိတဗ္ဗံ ။ အယဉှိ သုတ္တန္တိကဒေသနာ နာမ ပရိယာယဒေသနာ။ တေနာဟ – “ပုဗ္ဗေဝ ခေါ ပနဿ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ အာဇီဝေါ သုပရိသုဒ္ဓေါ ဟောတီ”တိ (မ. နိ. ၃.၄၃၁)။ အယံ ပန နိပ္ပရိယာယဒေသနာ။ လောကိယစိတ္တသ္မိဉှိ တိဿော ဝိရတိယော ဧကက္ခဏေ န လဗ္ဘန္တိ, တသ္မာ ‘ပဉ္စင်္ဂိကော’ဝ ဝုတ္တောတိ။

အကမ္ပိယဋ္ဌေန ပန သတ္တေဝ ဓမ္မာ ဗလာနိ ဟောန္တိ။ မူလဋ္ဌေန တယောဝ ဓမ္မာ ဟေတူ။ ဖုသနဋ္ဌေန ဧကောဝ ဓမ္မော ဖဿော။ ဝေဒယိတဋ္ဌေန ဧကောဝ ဓမ္မော ဝေဒနာ။ သဉ္ဇာနနဋ္ဌေန ဧကောဝ ဓမ္မော သညာ။ စေတယနဋ္ဌေန ဧကောဝ ဓမ္မော စေတနာ။ စိတ္တဝိစိတ္တဋ္ဌေန ဧကောဝ ဓမ္မော စိတ္တံ။ ရာသဋ္ဌေန စေဝ ဝေဒယိတဋ္ဌေန စ ဧကောဝ ဓမ္မော ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ ရာသဋ္ဌေန စ သဉ္ဇာနနဋ္ဌေန စ ဧကောဝ ဓမ္မော သညာက္ခန္ဓော။ ရာသဋ္ဌေန စ အဘိသင်္ခရဏဋ္ဌေန စ ဧကောဝ ဓမ္မော သင်္ခါရက္ခန္ဓော။ ရာသဋ္ဌေန စ စိတ္တဝိစိတ္တဋ္ဌေန စ ဧကောဝ ဓမ္မော ဝိညာဏက္ခန္ဓော။ ဝိဇာနနဋ္ဌေန စေဝ ဟုတွာ ဝုတ္တအာယတနဋ္ဌေန စ ဧကမေဝ မနာယတနံ။ ဝိဇာနနဋ္ဌေန စ အဓိပတိယဋ္ဌေန စ ဧကမေဝ မနိန္ဒြိယံ။ ဝိဇာနနဋ္ဌေန စ သဘာဝသုညတနိဿတ္တဋ္ဌေန စ ဧကောဝ ဓမ္မော မနောဝိညာဏဓာတု နာမ ဟောတိ, န အဝသေသာ။ ဌပေတွာ ပန စိတ္တံ, ယထာဝုတ္တေန အတ္ထေန အဝသေသာ သဗ္ဗေပိ ဓမ္မာ ဧကံ ဓမ္မာယတနမေဝ, ဧကာ စ ဓမ္မဓာတုယေဝ ဟောတီတိ။

ယေ ဝါ ပန တသ္မိံ သမယေ တိ ဣမိနာ ပန အပ္ပနာတဝရေန ဣဓာပိ ဟေတွာ ဝုတ္တာ ယေဝါပနကာဝ သင်္ဂဟိတာ။ ယထာ စ ဣဓ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ။ ဣတော ပရဉှိ ဧတ္တကမ္ပိ န ဝိစာရယိဿာမ။ နိဒ္ဒေသပဋိနိဒ္ဒေသတရေသု ဟေတွာ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

သင်္ဂဟဝါရော နိဋ္ဌိတော။

ကောဋ္ဌာသဝါရောတိပိ ဧတဿေဝ နာမံ။

သုညတဝါရော

၁၂၁-၁၄၅. ဣဒါနိ **တသ္မိံ ခေါ ပန သမယေ ဓမ္မာ ဟောန္တီ** တိ သုညတဝါရော အာရဒ္ဓေါ။ သော ဥဒ္ဒေသနိဒ္ဒေသဝသေန ဒွိဓာ ဝဝတ္ထိတော။ တတ္ထ ဥဒ္ဒေသဝါရေ **‘ဓမ္မာ ဟောန္တီ’** တိ ဣမိနာ သဒ္ဒိံ စတုဝီသတိ ကောဋ္ဌာသာ ဟောန္တိ။ သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေသု စ ‘စတ္တာရော ခန္ဓာ ဟောန္တိ’တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒေါ န ဝုတ္တော။ ကသ္မာ? သင်္ဂဟဝါရေ ပရိစ္ဆိန္နတ္တာ။ တတ္ထ ပရိစ္ဆိန္နဓမ္မာယေဝ ဟိ ဣဓာပိ ဝုတ္တာ။ န ဟေတ္ထ သတ္တော ဝါ ဘာဝော ဝါ အတ္တာ ဝါ ဥပလဗ္ဘတိ။ ဓမ္မာဝ ဧတေ ဓမ္မမတ္တာ အသာရာ အပရိဏာယကာတိ ဣမိဿာ သုညတာယ ဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တာ။ တသ္မာ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော – ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ပဌမံ မဟာကုသလစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မိံ သမယေ စိတ္တင်္ဂဝသေန ဥပ္ပန္နာ အတိရေကပဏ္ဏာသဓမ္မာ သဘာဝဋ္ဌေန ဓမ္မာ ဧဝ ဟောန္တိ။ န အညော ကောစိ သတ္တော ဝါ ဘာဝော ဝါ ပောသော ဝါ ပုဂ္ဂလော ဝါ ဟောတီတိ။ တထာ ရာသဋ္ဌေန ခန္ဓာဝ ဟောန္တီတိ။ ဧဝံ ပုရိမနယေနေ

ဝ သဗ္ဗပဒေသု အတ္ထယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယသ္မာ ပန ဈာနတော အညံ ဈာနင်္ဂံ, မဂ္ဂတော စ အညံ မဂ္ဂင်္ဂံ နတ္ထိ, တသ္မာ ဣဓ **‘ဈာနံ ဟောတိ, မဂ္ဂေါ ဟောတိ’** ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ။ ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန ဟိ ဈာနမေဝ ဟောတု၀ဋ္ဌေန မဂ္ဂေါဝ ဟောတိ။ န အညော ကောစိ သတ္တော ဝါ ဘာဝေါ ဝါ အတ္ထိ။ ဧဝံ သဗ္ဗပဒေသု အတ္ထယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ နိဒ္ဒေသဝါရော ဥတ္တာနတ္ထောယေဝါတိ။

သုညတဝါရော နိဋ္ဌိတော။

နိဋ္ဌိတာ စ တီဟိ မဟာဝါရေဟိ မဏ္ဍေတွာ နိဒ္ဒိဋ္ဌဿ

ပဌမစိတ္တဿ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

ဒုတိယစိတ္တံ

၁၄၆. ဣဒါနိ ဒုတိယစိတ္တာဒီနိ ဒဿေတုံ ပုန **“ကတမေ ဓမ္မာ”** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တေသု သဗ္ဗေသုပိ ပဌမစိတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝါရယော ဝါရယော မဟာဝါရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ န ကေဝလဉ္စ မဟာဝါရာ ဧဝ, ပဌမစိတ္တေ ဝုတ္တသဒိသာနံ သဗ္ဗပဒာနံ အတ္ထောပိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတော ပရမ္ပိ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနံယေဝ ကရိဿာမ။ ဣမသ္မိံ တာဝ ဒုတိယစိတ္တနိဒ္ဒေသေ **သသင်္ခါရေန** တိ ဣဒမေဝ အပုဗ္ဗံ။ တဿတ္ထော – သဟ သင်္ခါရေနာတိ သသင်္ခါရော။ တေန သသင်္ခါရေန သပ္ပယောဂေန သဥပာယေန ပစ္စယဂဏေနာတိ အတ္ထော။ ယေန ဟိ အာရမ္မဏာဒိနာ ပစ္စယဂဏေန ပဌမံ မဟာစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တေနေဝ သပ္ပယောဂေန သဥပာယေန ဣဒံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

တဿေဝံ ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ဣဓေကစ္စော ဘိက္ခု ဝိဟာရပစ္စန္တေ ဝသမာနော စေတိယင်္ဂဏသမ္မဇ္ဇနဝေလာယ ဝါ ထေရုပဋ္ဌာနဝေလာယ ဝါ သမ္ပတ္တာယ, ဓမ္မသဝနဒိဝသေ ဝါ သမ္ပတ္တေ ‘မယှံ ဂန္တွာ ပစ္စာဂစ္ဆတော အတိဒူရံ ဘဝိဿတိ, န ဂမိဿာမီ’တိ စိန္တေတွာ ပုန စိန္တေတိ – ‘ဘိက္ခုဿ နာမ စေတိယင်္ဂဏံ ဝါ ထေရုပဋ္ဌာနံ ဝါ ဓမ္မသဝနံ ဝါ အဂန္တုံ အသာရုပ္ပံ, ဂမိဿာမီ’တိ ဂစ္ဆတိ။ တဿေဝံ အတ္တနော ပယောဂေန ဝါ, ပရေန ဝါ ဝတ္တာဒီနံ အကရဏေ စ အာဒီနဝံ ကရဏေ စ အာနိသံသံ ဒဿေတွာ ဩဝဒိယမာနဿ, နိဂ္ဂဟဝသေနေဝ ဝါ ‘ဧဟိ, ဣဒံ ကရောဟီ’တိ ကာရိယမာနဿ ဥပ္ပန္နံ ကုသလစိတ္တံ သသင်္ခါရေန ပစ္စယဂဏေန ဥပ္ပန္နံ နာမ ဟောတီတိ။

ဒုတိယစိတ္တံ။

တတိယစိတ္တံ

၁၄၇-၁၄၈. တတိယေ ဉာဏေန ဝိပ္ပယုတ္တန္တိ **ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ** ။ ဣဒမ္ပိ ဟိ အာရမ္မဏေ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌံ ဟောတိ ပရိစ္ဆိန္ဒနကဉာဏံ ပနေတ္ထ န ဟောတိ။ တသ္မာ ဣဒံ ဒဟရကုမာရကာနံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ ‘အယံ ထေရော မယှ’န္တိ ဝန္ဒနကာလေ, တေနေဝ နယေန စေတိယဝန္ဒနဓမ္မသဝနကာလာဒီသု စ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဟဋ္ဌိယံ ပနေတ္ထ သတ္တသု ဌာနေသု ပညာ ပရိဟာယတိ။ သေသံ ဟေကတိကမေဝါတိ။

တတိယစိတ္တံ။

စတုတ္ထစိတ္တံ

၁၄၉. စတုတ္ထစိတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ ဣဒံ ပန သသင်္ခါရေနာတိ ဝစနတော ယဒာ မာတာပိတရော ဒဟရကုမာရကေ သီသေ ဂဟေတွာ စေတိယာဒီနိ ဝန္ဒာပေန္တိ တေ စ အနတ္တိကာ သမာနာပိ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌာဝ ဝန္ဒန္တိ၊ ဧဝရူပေ ကာလေ လဗ္ဘတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စတုတ္ထစိတ္တံ။

ပဉ္စမစိတ္တံ

၁၅၀. ပဉ္စမေ **ဥပေက္ခာသဟဂတန္တိ** ဥပေက္ခာဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တံ ။ ဣဒဉ္ဟိ အာရမ္မဏေ မဇ္ဈတ္တံ ဟောတိ။ ပရိစ္စိန္နကဉာဏံ ပနေတ္ထ ဟောတိယေဝ။ ဟဋ္ဌိယံ ပနေတ္ထ ဈာနစတုက္ကေ ဥပေက္ခာ ဟောတီတိ ဣန္ဒြိယဌကေ ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ ဟောတီတိ ဝတွာ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဝေဒနာဒိပအာနံ နိဒ္ဒေသေ သာတာသာတသုခဒုက္ခပဋိက္ခေပဝသေန ဒေသနံ ကတွာ အဒုက္ခမသုခဝေဒနာ ကထိတာ။ တသ္မာ မဇ္ဈတ္တလက္ခဏေ ဣန္ဒတ္တကရဏဝသေန ဥပေက္ခိန္ဒြိယဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဒပဋိပာဋိယာ စ ကေသုဉ္စိ ဌာနေ ပီတိ ပရိဟီနာ။ တသ္မာ စိတ္တင်္ဂဝသေန ဟဋ္ဌာရဠ္ပော ပဉ္စပဏ္ဏာသေဝ ဓမ္မာ ဟောန္တိ။ တေသံ ဝသေန သဗ္ဗကောဋ္ဌာသေသု သဗ္ဗတရေသု စ ဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပဉ္စမစိတ္တံ။

ဆဋ္ဌစိတ္တာဒိ

၁၅၆-၉. ဆဋ္ဌသတ္တမအဋ္ဌမာနိ ဒုတိယတတိယစတုတ္ထေသု ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ကေဝလဉ္ဟိ ဣမေသု ဝေဒနာပရိဝတ္တနဥ္စေဝ ပီတိပရိဟာနဥ္စ ဟောတိ။ သေသံ သဒ္ဓိံ ဥပ္ပတ္တိနယေန တာဒိသမေဝ။ ကရုဏာမုဒိတာ ပရိကမ္မကာလေပိ ဟိ ဣမေသံ ဥပ္ပတ္တိ **မဟာအဋ္ဌကထာယံ** အနုညာတာ ဧဝ။ ဣမာနိ အဋ္ဌ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တာနိ နာမ။

ပုညကိရိယဝတ္ထာဒိကထာ

တာနိ သဗ္ဗာနိပိ ဒသဟိ ပုညကိရိယဝတ္ထူဟိ ဒီပေတဗ္ဗာနိ။ ကထံ? အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု, သီလမယံ၊ ဘာဝနာမယံ။ အပစိတိသဟဂတံ။ ဝေယျာဝစ္စသဟဂတံ။ ပတ္တာနုပ္ပဒာနံ။ အဗ္ဘနုမောဒနံ။ ဒေသနာမယံ။ သဝနမယံ။ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မံ ပုညကိရိယဝတ္ထူတိ ဣမာနိ ဒသ ပုညကိရိယဝတ္ထူနိ နာမ။ တတ္ထ အနမေဝ အနမယံ။ ပုညကိရိယာ စ သာ တေသံ တေသံ အာနိသံသာနံ ဝတ္ထု စာတိ ပုညကိရိယဝတ္ထု။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။

တတ္ထ စီဝရာဒီသု စတူသု ပစ္စယေသု, ရူပာဒီသု ဆသု အာရမ္မဏေသု, အန္နာဒီသု ဒသသု အနဝတ္ထူသု, တံ တံ ဒေန္တဿ တေသံ တေသံ ဥပ္ပာဒနတော ပဋ္ဌာယ ပုဗ္ဗဘာဂေ, ပရိစ္စာဂကာလေ, ပစ္ဆာ သောမနဿစိတ္တေန အနုဿရဏကာလေ စာတိ တီသု ကာလေသု ပဝတ္တာ စေတနာ **'အနမယံ** ပုညကိရိယဝတ္ထု' နာမ။

ပဉ္စသီလံ အဋ္ဌသီလံ ဒသသီလံ သမာဒိယန္တဿ, 'ပဗ္ဗဇိဿာမီ'တိ ဝိဟာရံ ဂစ္ဆန္တဿ, ပဗ္ဗဇန္တဿ, 'မနောရထံ မတ္ထကံ ပာပေတွာ ပဗ္ဗဇိတော ဝတ'မှိ, 'သာဓု သာဓူ'တိ အာဝဇ္ဇေန္တဿ, ပာတိမောက္ခံ သံဝရန္တဿ, စီဝရာဒယော ပစ္စယေ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ, အာပာထဂတေသု ရူပာဒီသု စက္ခုဒွါရာဒီနိ သံဝရန္တဿ , အာဇီဝံ သောဓေန္တဿ စ ပဝတ္တာ စေတနာ **'သီလမယံ** ပုညကိရိယဝတ္ထု' နာမ။

ပဋိသမ္ဘိဒာယံ ဝုတ္တေန ဝိပဿနာမဂ္ဂေန စက္ခုံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဘာဝေန္တဿ။ပေ။ မနံ။ ရူပေ။ပေ။ ဓမ္မေ။ စက္ခုဝိညာဏံ။ပေ။ မနောဝိညာဏံ,။ စက္ခုသမ္ဖဿံ။ပေ။ မနောသမ္ဖဿံ, စက္ခုသမ္ဖဿဇံ ဝေဒနံ။ပေ။ မနောသမ္ဖဿဇံ ဝေဒနံ, ။ပေ။ ရူပသညံ။ပေ။ ဇရာမရဏံ အနိစ္စတော ဒုက္ခတော အနတ္တတော ဘာဝေန္တဿ ပဝတ္တာ စေတနာ, အဋ္ဌတိံသာယ တ အာရမ္မဏေသု အပ္ပနံ အပ္ပတ္တာ သဗ္ဗာပိ စေတနာ **'ဘာဝနာမယံ** ပုညကိရိယဝတ္ထု' နာမ။

မဟာလ္လကံ ပန ဒိသွာ ပစ္စုဂ္ဂမနပတ္တစီဝရပဋိဂ္ဂဟဏအဘိဝါဒနမဂ္ဂသမ္ပဒာနာဒိဝသေန **'အပစိတိသဟဂတံ'** ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝုမ္ဍတရာနံ ဝတ္တပ္ပဋိပတ္တိကရဏဝသေန ကမံ ပိဏ္ဍာယ ပဝိဋ္ဌံ ဘိက္ခုံ ဒိသွာ ပတ္တံ ဂဟေတွာ ကမေ ဘိက္ခံ သမာဒပေတွာ ဥပသံဟရဏဝသေန, 'ဂစ္ဆ ဘိက္ခူနံ ပတ္တံ အာဟရာ'တိ သုတွာ ဝေဂေန ဂန္တွာ ပတ္တာဟရဏာဒိဝသေန စ ကာယဝေယျာဝစ္စကာလေ **'ဝေယျာဝစ္စသဟဂတံ'** ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အန္နံ ဒတွာ ဂန္ဓာဒီဟိ ပူဇံ ကတွာ ‘အသုကဿ နာမ ပတ္တိ ဟောတူ’တိ တ, ‘သဗ္ဗသတ္တာနံ ဟောတူ’တိ တ ပတ္တိံ ဒဒတော **‘ပတ္တာနုပ္ပဒာနံ’** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကိံ ပနေဝံ ပတ္တိံ ဒဒတော ပုညက္ခယော ဟောတီတိ? န ဟောတိ။ ယထာ ပန ဧကံ ဒီပံ ဇာလေတွာ တတော ဒီပသဟဿံ ဇာလေန္တဿ ပဌမဒီပေါ ခီဏောတိ န ဝတ္တဗ္ဗော; ပုရိမာလောကေန ပန သဒ္ဓိံ ပစ္ဆိမာလောကော ဧကတော ဟုတွာ အတိမဟာ ဟောတိ။ ဧဝမေဝ ပတ္တိံ ဒဒတော ပရိဟာနိ နာမ နတ္ထိ။ ဝုဍ္ဎိယေဝ ပန ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပရေဟိ ဒိန္နာယ ပတ္တိယာ တ အညာယ တ ပုညကိရိယာယ ‘သာဓု သာဓူ’တိ အနုမောဒနဝသေန **‘အဗ္ဘာနုမောဒနံ’** ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဧကော ‘ဧဝံ မံ ဓမ္မကထိကောတိ မံ ဇာနိဿန္တီ’တိ ဣစ္ဆာယ ဌတွာ လာဘဂရုကော ဟုတွာ ဒေသေတိ, တံ န မဟပ္ဖလံ။ ဧကော အတ္တနော ပဂုဏံ ဓမ္မံ အပစ္စာသီသမာနော ဝိမုတ္တာယတနသီသေန ပရေသံ ဒေသေတိ, ဣဒံ **‘ဒေသနာမယံ** ပုညကိရိယဝတ္ထု’ နာမ။

ဧကော သုဏန္တော ‘ဣတိ မံ သဒ္ဓောတိ ဇာနိဿန္တီ’တိ သုဏာတိ, တံ န မဟပ္ဖလံ။ ဧကော ‘ဧဝံ မေ မဟပ္ဖလံ ဘဝိဿတီ’တိ ဟိတဖရဏေန မုဒုစိတ္တေန ဓမ္မံ သုဏာတိ, ဣဒံ **‘သဝနမယံ** ပုညကိရိယဝတ္ထု’ နာမ။

ဒိဋ္ဌိံ ဥဇုံ ကရောန္တဿ **‘ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မံ** ပုညကိရိယဝတ္ထု’ နာမ။ ဒီဃဘာဏကာ ပနာဟု – ‘ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မံ သဗ္ဗေသံ နိယမလက္ခဏံ, ယံကိဉ္စိ ပုညံ ကရောန္တဿ ဟိ ဒိဋ္ဌိယာ ဥဇုကဘာဝေနေဝ မဟပ္ဖလံ ဟောတီ’တိ။

ဧတေသု ပန ပုညကိရိယဝတ္ထူသု အနမယံ တာဝ ‘အန္နံ ဒဿာမီ’တိ စိန္တေန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အန္နံ ဒဒတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ‘ဒိန္နံ မေ’တိ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ပုဗ္ဗစေတနံ မုဉ္စနစေတနံ အပရစေတနန္တိ တိဿောပိ စေတနာ ဧကတော ကတွာ ‘အနမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု’ နာမ ဟောတိ။ သီလမယမ္ပိ ‘သီလံ ပူရေဿာမီ’တိ စိန္တေန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သီလပူရဏကာလေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ‘ပူရိတံ မေ’တိ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တာ သဗ္ဗာပိ ဧကတော ကတွာ ‘သီလမယံ ပုညကိရိယဝတ္ထု’ နာမ ဟောတိ။ပေ.။ ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မမ္ပိ ‘ဒိဋ္ဌိံ ဥဇုကံ ကရိဿာမီ’တိ စိန္တေန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဒိဋ္ဌိံ ဥဇုံ ကရောန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ‘ဒိဋ္ဌိ မေ ဥဇုကာ ကတာ’တိ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တာ သဗ္ဗာပိ ဧကတော ကတွာ ‘ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မံ ပုညကိရိယဝတ္ထု’ နာမ ဟောတိ။

သုတ္တေ ပန တီဏိယေဝ ပုညကိရိယဝတ္ထူနိ အာဂတာနိ။ တေသု ဣတရေသမ္ပိ သင်္ဂဟော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အပစိတိဝေယျာဝစ္စာနိ ဟိ သီလမယေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ။ ပတ္တာနုပ္ပဒာနအဗ္ဘာနုမောဒနာနိ အနမယေ။ ဒေသနာသဝနဒိဋ္ဌိဇုကမ္မာနိ ဘာဝနာမယေ။ ယေ ပန ‘ဒိဋ္ဌိဇုကမ္မံ သဗ္ဗေသံ နိယမလက္ခဏာ’န္တိ ဝဒန္တိ တေသံ တံ တီသုပိ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေတာနိ သင်္ခေပတော တီဏိ ဟုတွာ ဝိတ္ထာရတော ဒသ ဟောန္တိ။

တေသု ‘အန္နံ ဒဿာမီ’တိ စိန္တေန္တော အဋ္ဌန္နံ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တာနံ အညတရေနေဝ စိန္တေတိ; ဒဒမာနောပိ တေသံယေဝ အညတရေန ဒေတိ; ‘အန္နံ မေ ဒိန္န’န္တိ ပစ္စဝေက္ခန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန ပစ္စဝေက္ခတိ။ ‘သီလံ ပူရေဿာမီ’တိ စိန္တေန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန စိန္တေတိ; သီလံ ပူရေန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန ပူရေတိ, ‘သီလံ မေ ပူရိတ’န္တိ ပစ္စဝေက္ခန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန ပစ္စဝေက္ခတိ။ ‘ဘာဝနံ ဘာဝေဿာမီ’တိ စိန္တေန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန စိန္တေတိ; ဘာဝေန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန ဘာဝေတိ; ‘ဘာဝနာ မေ ဘာဝိတာ’တိ ပစ္စဝေက္ခန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန ပစ္စဝေက္ခတိ။

‘ဇေဋ္ဌာပစိတိကမ္မံ ကရိဿာမီ’တိ စိန္တေန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန စိန္တေတိ, ကရောန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန ကရောတိ, ‘ကတံ မေ’တိ ပစ္စဝေက္ခန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန ပစ္စဝေက္ခတိ။ ‘ကာယဝေယျာဝစ္စကမ္မံ ကရိဿာမီ’တိ စိန္တေန္တောပိ, ကရောန္တောပိ, ‘ကတံ မေ’တိ ပစ္စဝေက္ခန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန ပစ္စဝေက္ခတိ။ ‘ပတ္တိံ ဒဿာမီ’တိ စိန္တေန္တောပိ, ဒဒန္တောပိ, ‘ဒိန္နံ မေ’တိ ပစ္စဝေက္ခန္တောပိ, ‘ပတ္တိံ တ သေသကုသလံ တ အနုမောဒိဿာမီ’တိ စိန္တေန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန စိန္တေတိ; အနုမောဒန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန အနုမောဒတိ, ‘အနုမောဒိတံ မေ’တိ ပစ္စဝေက္ခန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန ပစ္စဝေက္

ခတိ။ ‘ဓမ္မံ ဒေသေသ္သာမီ’တိ စိန္တေန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန စိန္တေတိ, ဒေသေန္တောပိ တေသံယေဝ အည တရေန ဒေသေတိ, ‘ဒေသိတော မေ’တိ ပစ္စဝေက္ခန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန ပစ္စဝေက္ခတိ။ ‘ဓမ္မံ သောသ္ သာမီ’တိ စိန္တေန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန စိန္တေတိ, သုဏန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန သုဏာတိ, ‘သု တော မေ’တိ ပစ္စဝေက္ခန္တောပိ တေသံယေဝ အညတရေန ပစ္စဝေက္ခတိ။ ‘ဒိဋ္ဌိံ ဥဇုံ ကရိဿာမီ’တိ စိန္တေန္တော ပိ တေသံယေဝ အညတရေန စိန္တေတိ, ဥဇုံ ကရောန္တော ပန စတုန္နံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တာနံ အညတရေန ကရောတိ, ‘ဒိဋ္ဌိ မေ ဥဇုကာ ကတာ’တိ ပစ္စဝေက္ခန္တော အဋ္ဌန္နံ အညတရေန ပစ္စဝေက္ခတိ။

ဣမသ္မိံ ဌာနေ စတ္တာရိ **အနန္တာ** နိ နာမ ဂဟိတာနိ။ စတ္တာရိ ဟိ အနန္တာနိ – အာကာသော အနန္တော, စက္က ဝါဠာနိ အနန္တာနိ, သတ္တနိကာယော အနန္တော, ဗုဒ္ဓဉာဏံ အနန္တံ။ အာကာသဿ ဟိ ပုရတ္ထိမာယ ဒိသာယ တ ပစ္ဆိ မုတ္တရဒက္ခိဏာသု တ တ္တကာနိ တ ယောဇနသတာနိ တ္တကာနိ တ ယောဇနသဟဿာနီတိ ပရိစ္ဆေဒော နတ္ထိ။ သိ နေရုမတ္တမ္ပိ အယောကူဋံ ပထဝိံ ဒ္ဝိဓာ ကတ္ဝာ ဟေဋ္ဌာ ခိတ္တံ ဘဿေထေဝ, နော ပတိဋ္ဌံ လဘေထ, ဧဝံ အာကာသံ အနန္တံ နာမ။

စက္ကဝါဠာနမ္ပိ သတေဟိ တ သဟဿေဟိ တ ပရိစ္ဆေဒော နတ္ထိ။ သစေပိ ဟိ အကနိဋ္ဌဘဝနေ နိဗ္ဗတ္တာ, ဒဠှ ဟထာမဓနုဂ္ဂဟဿ လဟုကေန သရေန တိရိယံ တာလစ္ဆာယံ အတိက္ကမနမတ္တေန ကာလေန စက္ကဝါဠသတသ ဟဿံ အတိက္ကမနသမတ္ထေန ဇဝေန သမန္နာဂတာ စတ္တာရော မဟာဗြဟ္မာနော ‘စက္ကဝါဠပရိယန္တံ ပဿိ ဿာမာ’တိ တေန ဇဝေန ဓာဝေယျုံ, စက္ကဝါဠပရိယန္တံ အဒိသ္ဝာဝ ပရိနိဗ္ဗာယေယျုံ, ဧဝံ စက္ကဝါဠာနိ အနန္တာ နိ နာမ။

ဧတ္တကေသု ပန စက္ကဝါဠေသု ဥဒကဋ္ဌကထလဋ္ဌကသတ္တာနံ ပမာဏံ နတ္ထိ။ ဧဝံ သတ္တနိကာယော အနန္တော နာမ။ တတောပိ ဗုဒ္ဓဉာဏံ အနန္တမေဝ။

ဧဝံ အပရိမာဏေသု စက္ကဝါဠေသု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ ကာမာဝစရသောမနဿသဟဂတဉာဏသမ္ပယုတ္ တအသင်္ခါရိကကုသလစိတ္တာနိ ဧကဿ ဗဟူနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဗဟူနမ္ပိ ဗဟူနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တာနိ သဗ္ဗာနိပိ ကာမာဝစ ရဋ္ဌေန သောမနဿသဟဂတဋ္ဌေန ဉာဏသမ္ပယုတ္တဋ္ဌေန အသင်္ခါရိကဋ္ဌေန ဧကတ္တံ ဂစ္ဆန္တိ။ ဧကမေဝ သောမနဿသဟဂတံ တိဟေတုကံ အသင်္ခါရိကံ မဟာစိတ္တံ ဟောတိ။ တထာ သသင်္ခါရိကံ မဟာစိတ္တံ။ပေ.။ တထာ ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ ဒ္ဝိဟေတုကံ သသင်္ခါရိကစိတ္တန္တိ။ ဧဝံ သဗ္ဗာနိပိ အပရိမာဏေသု စက္ကဝါဠေ သု အပရိမာဏာနံ သတ္တာနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာနိ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တာနိ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော မဟာတုလာယ တုလယမာနော ဝိယ, တုမ္ဗေ ပက္ခိပိတ္ဝာ မိနမာနော ဝိယ, သဗ္ဗညုတညာဏေန ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ ‘အဋ္ဌေဝေတာနီ’တိ သင်္ခါရဋ္ဌေန အဋ္ဌ ဋ္ဌေဝ ကောဋ္ဌာသေ ကတ္ဝာ ဒဿေသိ။

ပုန ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဆဗ္ဗိဓေန **ပုညာယူဟနံ** နာမ ဂဟိတံ။ ပုညဉှိ အတ္ထိ သယံကာရံ အတ္ထိ ပရံကာရံ, အတ္ထိ သာဟတ္ထိကံ အတ္ထိ အာဏတ္တိကံ, အတ္ထိ သမ္ပဇာနကတံ အတ္ထိ အသမ္ပဇာနကတန္တိ။

တတ္ထ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ကတံ **‘သယံကာရံ’** နာမ။ ပရံ ကရောန္တံ ဒိသ္ဝာ ကတံ **‘ပရံကာရံ’** နာမ။ သဟတ္ထေန ကတံ **‘သာဟတ္ထိကံ’** နာမ။ အာဏာပေတ္ဝာ ကာရိတံ **‘အာဏတ္တိကံ’** နာမ။ ကမ္မဉ္စ ဖလဉ္စ သဒ္ဒဟိတ္ဝာ ကတံ **‘သမ္ပဇာနကတံ’** နာမ။ ကမ္မမ္ပိ ဖလမ္ပိ အဇာနိတ္ဝာ ကတံ **‘အသမ္ပဇာနကတံ’** နာမ။ တေသု သယံကာရံ ကရောန္တောပိ ဣမေသံ အဋ္ဌန္နံ ကုသလစိတ္တာနံ အညတရေနေဝ ကရောတိ။ ပရံကာရံ ကရောန္တောပိ, သဟတ္ထေန ကရောန္တောပိ, အာဏာပေတ္ဝာ ကရောန္တောပိ ဣမေသံ အဋ္ဌန္နံ ကုသလစိတ္တာနံ အညတရေနေဝ ကရောတိ။ သမ္ပဇာနကရဏံ ပန စ တူဟိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တေဟိ ဟောတိ။ အသမ္ပဇာနကရဏံ စတူဟိ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တေဟိ။

အပရာပိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ စတဿော **ဒက္ခိဏာဝိသုဒ္ဓိယော** ဂဟိတာ – ပစ္စယာနံ ဓမ္မိကတာ, စေတနာမဟတ္တံ, ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ, ဂုဏာတိရေကတာတိ။ တတ္ထ ဓမ္မေန သမေန ဥပ္ပန္နာ ပစ္စယာ **‘ဓမ္မိကာ’** နာမ။ သဒ္ဒဟိတ္ဝာ ဩကပ္ပေ တ္ဝာ ဒဒတော ပန **‘စေတနာမဟတ္တံ’** နာမ ဟောတိ။ ခီဏာသဝဘာဝေါ **‘ဝတ္ထုသမ္ပတ္တိ’** နာမ။ ခီဏာသဝဿေဝ နိရောဓာ ဝုဋ္ဌိတဘာဝေါ **‘ဂုဏာတိရေကတာ’** နာမ။ ဣမာနိ စတ္တာရိ သမောဓာနေတ္ဝာ အတုံ သက္ကောန္တဿ ကာမာဝစရံ ကု

သလံ ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ ဝိပာကံ ဒေတိ။ ပုဏ္ဏကသေဋ္ဌိကာကဝလိယသုမနမာလာကာရာဒီနံ (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၂.၂၂၅ ပုဏ္ဏာအသိဝတ္ထု) (ဓ. ပ. အဋ္ဌ. ၁.၆၇ သုမနမာလာကာရဝတ္ထု) ဝိယ။

သင်္ခေပတော ပနေတံ သဗ္ဗမ္ပိ ကာမာဝစရကုသလစိတ္တံ 'စိတ္တ'န္တိ ကရိတ္ဝာ စိတ္တဝိစိတ္တဋ္ဌေန ဧကမေဝ ဟောတိ။ ဝေဒနာဝသေန သောမနဿသဟဂတံ ဥပေက္ခာသဟဂတန္တိ ဒုဝိဓံ ဟောတိ။ ဉာဏဝိဘတ္တိဒေသနာဝသေန စတုဗ္ဗိဓံ ဟောတိ။ သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကံ မဟာစိတ္တဉ္ဟိ ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကံ မဟာစိတ္တဉ္စ ဉာဏသမ္ပယုတ္တဋ္ဌေန အသင်္ခါရိကဋ္ဌေန စ ဧကမေဝ ဟောတိ။ တထာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ သသင်္ခါရိကံ, ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ အသင်္ခါရိကံ, ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တံ သသင်္ခါရိကဉ္စာတိ။ ဧဝံ ဉာဏဝိဘတ္တိဒေသနာဝသေန စတုဗ္ဗိဓမေ ပနေတသ္မိံ အသင်္ခါရသသင်္ခါရဝိဘတ္တိတော စတ္တာရိ အသင်္ခါရိကာနိ စတ္တာရိ သသင်္ခါရိကာနီတိ အဋ္ဌေဝ ကုသလစိတ္တာနိ ဟောန္တိ။ တာနိ ယာထာဝတော ဉတ္ဝာ ဘဂဝတာ သဗ္ဗညုဂုဏေ ဝရော မုနိသေဋ္ဌော အာစိက္ခတိ ဒေသေတိ ပညပေတိ ပဋ္ဌပေတိ ဝိဝရတိ ဝိဘဇတိ ဥတ္တာနီကရောတီတိ။

အဋ္ဌသာလိနိယာ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာယ

ကာမာဝစရကုသလနိဒ္ဒေသော သမတ္တော။

ရူပါဝစရကုသလဝဏ္ဏနာ

စတုက္ကနယော ပဌမဇ္ဈာနံ

၁၆၀. ဣဒါနိ ရူပါဝစရကုသလံ ဒဿေတုံ **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတီ**တိ **ရူပံ** ဝုစ္စတိ ရူပဘဝေါ။ **ဥပပတ္တီ** တိ နိဗ္ဗတ္တိ ဇာတိ သဉ္ဇာတိ။ **မဂ္ဂေါ** တိ ဥပါယော။ ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ – တံ ဥပပတ္တိံ မဂ္ဂတိ ဂဝေသတိ ဇနေတိ နိပ္ဖာဒေတီတိ မဂ္ဂေါ။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယေန မဂ္ဂေန ရူပဘဝေ ဥပပတ္တိ ဟောတိ နိဗ္ဗတ္တိ ဇာတိ သဉ္ဇာတိ, တံ မဂ္ဂံ ဘာဝေတီတိ။ ကိံ ပနေတေန နိယမတော ရူပဘဝေ ဥပပတ္တိ ဟောတီတိ? န ဟောတိ။ ''သမာဓိံ, ဘိက္ခဝေ, ဘာဝေထ, သမာဟိတော ယထာဘူတံ ပဇာနာတိ ပဿတီ''တိ (သံ. နိ. ၃.၅; ၄.၉၉; ၅.၁၀၇၁; နေတ္တိ. ၄၀; မိ. ပ. ၂.၁.၁၅) ဧဝံ ဝုတ္တေန ဟိ နိဗ္ဗေဓဘာဂိယေန ရူပဘဝတိက္ကမောပိ ဟောတိ။ ရူပူပပတ္တိယာ ပန ဣတော အညော မဂ္ဂေါ နာမ နတ္ထိ, တေန ဝုတ္တံ 'ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတီ'တိ။ အတ္ထတော စာယံ မဂ္ဂေါ နာမ စေတနာပိ ဟောတိ, စေတနာယ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ, တဒုဘယမ္ပိ။ ''နိရယဉ္စာဟံ, သာရိပုတ္တ, ပဇာနာမိ နိရယဂါမိဉ္စ မဂ္ဂ''န္တိ (မ. နိ. ၁.၁၅၃) ဟိ ဧတ္ထ စေတနာ မဂ္ဂေါ နာမ။

> ''သဒ္ဓါ ဟိရိယံ ကုသလဉ္စ ဒါနံ၊ ဓမ္မာ ဧတေ သပ္ပုရိသာနုယာတာ။
> ဧတဉ္ဟိ မဂ္ဂံ ဒိဝိယံ ဝဒန္တိ၊ ဧတေန ဟိ ဂစ္ဆတိ ဒေဝလောက''န္တိ။ (အ. နိ. ၈.၃၂)။

ဧတ္ထ စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာ မဂ္ဂေါ နာမ။ ''အယံ, ဘိက္ခဝေ, မဂ္ဂေါ, အယံ ပဋိပဒါ''တိ သင်္ခါရုပပတ္တိ သုတ္တာဒီသု (မ. နိ. ၃.၁၆၁ အာဒယော) စေတနာပိ စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ မဂ္ဂေါ နာမ။ ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ 'ဈာန'န္တိ ဝစနတော စေတနာသမ္ပယုတ္တာ အဓိပ္ပေတာ။ ယသ္မာ ပန ဈာနစေတနာ ပဋိသန္ဓိံ အာကမုတိ, တသ္မာ စေတနာပိ စေတနာသမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဝဋ္ဋန္တိယေဝ။

ဘာဝေတီတိ ဇနေတိ ဥပ္ပာဒေတိ ဝဍ္ဎေတိ။ အယံ တာဝ ဣဓ ဘာဝနာယ အတ္ထော။ အညတ္ထ ပန ဥပသဂ္ဂဝသေန သမ္ဘာဝနာ ပရိဘာဝနာ ဝိဘာဝနာတိ ဧဝံ အညထာပိ အတ္ထော ဟောတိ။ တတ္ထ ''ဣဓုဒါယိ မမ သာဝကာ အဓိသီလေ သမ္ဘာဝေန္တိ – သီလဝါ သမဏော ဂေါတမော, ပရမေန သီလက္ခန္ဓေန သမန္နာဂတော''တိ (မ. နိ. ၂.၂၄၃) အယံ သမ္ဘာဝနာ နာမ; ဩကပ္ပနာတိ အတ္ထော။ ''သီလပရိဘာဝိတော သမာဓိ မဟပ္ဖလော ဟောတိ မဟာနိသံသော, သမာဓိပရိဘာဝိတာ ပညာ မဟပ္ဖလာ ဟောတိ မဟာနိသံသာ, ပညာပရိဘာဝိတံ စိတ္တံ သမ္မဒေဝ အာသဝေဟိ ဝိမုစ္စတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၈၆) အယံ ပရိဘာဝနာ နာမ; ဝါသနာတိ အတ္ထော။ ''ဣင်္ဃ ရူပံ ဝိဘာဝေဟိ, ဝေဒနံ၊ သညံ၊ သင်္ခါရေ၊ ဝိညာဏံ ဝိဘာဝေဟီ''တိ အယံ ဝိဘာဝနာ နာမ; အန္တရဓာပနာတိ အတ္ထော။ ''ပုန စပရံ, ဥဒါယိ, အက္ခာတာ မယာ သာဝကာနံ ပဋိပဒါ,

ယထာပဋ္ဌိပန္နာ မေ သာဝကာ စတ္တာရော သတိပဋ္ဌာနေ ဘာဝေန္တီ''တိ (မ. နိ. ၂.၂၄၇), အယံ ပန ဥပ္ပာဒနဝဓုနဋ္ဌေန ဘာဝနာ နာမ။ ဣမသ္မိံပိ ဌာနေ အယမေဝ အဓိပ္ပေတာ။ တေန ဝုတ္တံ – 'ဘာဝေတီတိ ဇနေတိ ဥပ္ပာဒေတိ ဝဍ္ဎေ တီ'တိ။

ကသ္မာ ပနေတ္ထ, ယထာ ကာမာဝစရကုသလနိဒ္ဒေသေ ဓမ္မပုဗ္ဗင်္ဂမာ ဒေသနာ ကတာ တထာ အကတွာ, ပုဂ္ဂလ ပုဗ္ဗင်္ဂမာ ကတာတိ? ပဋိပဒာယ သာဓေတဗ္ဗတော။ ဣဒဉှိ စတူသု ပဋိပဒာသု အညတရာယ သာဓေတဗ္ဗံ; န ကာမာဝ စရံ ဝိယ ဝိနာ ပဋိပဒာယ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပဋိပဒါ စ နာမေသာ ပဋိပန္နကေ သတိ ဟောတီတိ တေမတ္ထံ ဒဿေတုံ ပုဂ္ဂလပုဗ္ဗ ငမံ ဒေသနံ ကရောန္တော 'ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂံ ဘာဝေတီ'တိ အာဟ။

ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ တိ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စိတွာ, ဝိနာ ဟုတွာ, အပက္ကမိတွာ။ ယော ပနာယမေတ္ထ 'ဧဝ'-ကာရော သော နိယမတ္ထောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယသ္မာ စ နိယမတ္ထော, တသ္မာ တသ္မိံ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရဏသမယေ အဝိဇ္ဇမာနာနမ္ပိ ကာမာနံ တဿ ပဌမဇ္ဈာနဿ ပဋိပက္ခဘာဝံ, ကာမပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမံ ဒီပေတိ။ ကထံ? 'ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီ'တိ ဧဝဉှိ နိယမေ ကရိယမာနေ ဣဒံ ပညာယတိ – နူနိမဿ ကာမာ ပဋိပက္ခဘူတာ ယေသု သတိ ဣဒံ န ပဝတ္တတိ, အန္ဓကာရေ သတိ ပဒီပောဘာသော ဝိယ? တေသံ ပရိစ္စာဂေနေဝ စဿ အဓိဂမော ဟောတိ ဩရိမတီ ရပရိစ္စာဂေန ဟာရိမတီရဿေဝ။ တသ္မာ နိယမံ ကရောတီတိ။

တတ္ထ သိယာ – 'ကသ္မာ ပနေသ ပုဗ္ဗပဒေယေဝ ဝုတ္တော, န ဥတ္တရပဒေ? ကိံ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စာပိ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရေယျာ'တိ? န ခော ပနေတံ ဧဝံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ တံနိဿရဏတော ဟိ ပုဗ္ဗပဒေ သော ဝုတ္တော။ ကာမ ဓာတုသမတိက္ကမနတော ဟိ ကာမရာဂပဋိပက္ခတော စ ဣဒံ ဈာနံ ကာမာနမေဝ နိဿရဏံ။ ယထာဟ – ''ကာမာနမေတံ နိဿရဏံ ယဒိဒံ နေက္ခမ္မ''န္တိ (ဣတိဝု. ၇၂; ဒီ. နိ. ၃.၃၅၃)။ ဥတ္တရပဒေပိ ပန, ယထာ ''ဣဓေဝ, ဘိက္ခဝေ, သမဏော, ဣဓ ဒုတိယော သမဏော''တိ (မ. နိ. ၁.၁၃၉; အ. နိ. ၄.၂၄၁) ဧတ္ထ 'ဧဝ'-ကာရော အာနေတွာ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ ဝတ္တဗ္ဗော။ န ဟိ သက္ကာ ဣတော အညေဟိပိ နီဝရဏသင်္ခာတေဟိ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟိ အဝိဝိစ္စ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟ ရိတုံ, တသ္မာ 'ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ ဝိဝိစ္စေဝ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ'တိ ဧဝံ ပဒဒွယေပိ ဧသ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ပဒဒွယေပိ စ ကိဉ္စာပိ ဝိဝိစ္စာတိ ဣမိနာ သာဓာရဏဝစနေန တဒင်္ဂဝိဝေကာဒယော ကာယဝိဝေကာဒယော စ သဗ္ဗေပိ ဝိဝေကာ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ, တထာပိ ကာယဝိဝေကော စိတ္တဝိဝေကော ဝိက္ခမ္ဘနဝိဝေကောတိ တယော ဧဝ ဣဓ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ကာမေဟီတိ ဣမိနာ ပန ပဒေန ယေ စ **နိဒ္ဒေသေ** ''ကတမေ ဝတ္ထုကာမာ? မနာပိယာ ရူပာ''တိအာဒိနာ (မဟာနိ. ၁) န ယေန ဝတ္ထုကာမာ ဝုတ္တာ, ယေ စ တတ္ထေဝ ဝိဘင်္ဂေ စ ''ဆန္ဒော ကာမော, ရာဂေါ ကာမော, ဆန္ဒရာဂေါ ကာမော; သ င်္ကပ္ပော ကာမော, ရာဂေါ ကာမော, သင်္ကပ္ပရာဂေါ ကာမော; ဣမေ ဝုစ္စန္တိ ကာမာ''တိ (မဟာနိ. ၁; ဝိဘ. ၅၆၄) ဧဝံ ကိလေသကာမာ ဝုတ္တာ, တေ သဗ္ဗေပိ သင်္ဂဟိတာဣစ္စေဝ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ဧဝဉှိ သတိ ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟီတိ ဝတ္ထုကာ မေဟိပိ ဝိဝိစ္စေဝါတိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ တေန ကာယဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတိ။

ဝိဝိစ္စ အကုသလေဟိ ဓမ္မေဟီ တိ ကိလေသကာမေဟိ သဗ္ဗာကုသလေဟိ ဝါ ဝိဝိစ္စာတိ အတ္ထော ယုဇ္ဇတိ။ တေန စိတ္တဝိဝေကော ဝုတ္တော ဟောတိ။ ပုရိမေန စေတ္ထ ဝတ္ထုကာမေဟိ ဝိဝေကဝစနတော ဧဝ ကာမသုခပရိစ္စာဂေါ, ဒုတိယေန ကိလေသကာမေဟိ ဝိဝေကဝစနတော နေက္ခမ္မသုခပရိဂ္ဂဟော ဝိဘာဝိတော ဟောတိ။ ဧဝံ ဝတ္ထုကာမကိလေ သကာမဝိဝေကဝစနတောယေဝ စ ဧတေသံ ပဌမေန သံကိလေသဝတ္ထုပ္ပဟာနံ, ဒုတိယေန သံကိလေသပ္ပဟာနံ; ပဌမေန လောလဘာဝဿ ဟေတုပရိစ္စာဂေါ, ဒုတိယေန ဗာလဘာဝဿ; ပဌမေန စ ပယောဂသုဒ္ဓိ, ဒုတိယေန အာသယပေါသ နံ ဝိဘာဝိတံ ဟောတီတိ ဉာတဗ္ဗံ။ ဧသ တာဝ နယော 'ကာမေဟီ'တိ ဧတ္ထ ဝုတ္တကာမေသု ဝတ္ထုကာမပက္ခေ။

ကိလေသကာမပက္ခေ ပန 'ဆန္ဒောတိ စ ရာဂေါ'တိ စ ဧဝမာဒီဟိ အနေကဘေဒေါ ကာမစ္ဆန္ဒောယေဝ ကာမောတိ အဓိပ္ပေတော။ သော စ အကုသလပရိယာပန္နောပိ သမာနော ''တတ္ထ ကတမော ကာမစ္ဆန္ဒော ကာမော''တိအာဒိနာ န ယေန **ဝိဘင်္ဂေ** (ဝိဘ. ၅၆၄) ဈာနပဋိပက္ခတော ဝိသုံ ဝုတ္တော။ ကိလေသကာမတ္တာ ဝါ ပုရိမပဒေ ဝုတ္တော, အကုသလ ပရိယာပန္နတ္တာ ဒုတိယပဒေ။ အနေကဘေဒတော စဿ 'ကာမတော'တိ အဝတွာ 'ကာမေဟီ'တိ ဝုတ္တံ။ အညေသမ္ပိ စ ဓမ္မာနံ အကုသလဘာဝေ ဝိဇ္ဇမာနေ ''တတ္ထ ကတမေ အကုသလာ ဓမ္မာ? ကာမစ္ဆန္ဒော''တိအာဒိနာ နယေန ဝိ

ဘင္ဂေ ဥပရိဗ်ာနင္ဂပစၥနီကပဋိပကၡဘာ၀ဒႆနေတာ နီ၀ရဏာနေ၀ ၀ုတ္တာနိ။ နီ၀ရဏာနိ ဟိ ဗ်ာနင္ဂပစၥနီကာနိ။ တေသံ ဗ်ာနင္ဂာနေ၀ ပဋိပကၡာနိ, ၀ိဒၶံသကာနိ, ၀ိဃာတကာနီတိ ၀ုတ္တံ ေဟာတိ။ တထာ ဟိ ''သမာဓိ ကာမစၧႏၵႆ ပဋိပေကၡာ, ပီတိ ဗ်ာပါဒႆ, ၀ိတေကၠာ ထိနမိဒၶႆ, သုခံ ဥဒၶစၥကုကၠဳစၥႆ, ၀ိစာေရာ ၀ိစိကိစၧာယာ''တိ **ေပဋက** ၀ုတ္တံ။

ဧ၀ေမတ္ထ '၀ိ၀ိေစၥ၀ ကာေမဟိ'တိ ဣမိနာ ကာမစၧႏၵႆ ၀ိကၡမၻန၀ိေ၀ေကာ ၀ုေတၱာ ေဟာတိ။ '၀ိ၀ိစၥ အကုသေလဟိ ဓေမၼဟီ'တိ ဣမိနာ ပၪၥႏၷမၸိ နီ၀ရဏာနံ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟေဏန ပန ပဌေမန ကာမစၧႏၵႆ, ဒုတိေယန ေသသနီ၀ရဏာနံ; တထာ ပဌေမန တီသု အကုသလမူေလသု ပၪၥကာမဂုဏဘေဒ၀ိသယႆ ေလာဘႆ, ဒုတိေယန အာဃာတ၀တၳဳဘေဒအာဒိ၀ိသယာနံ ေဒါသေမာဟာနံ။ ၾသဃာဒီသု ၀ာ ဓေမၼသု ပဌေမန ကာေမာဃကာမေယာဂကာမာသ၀ကာမုပါဒါနအဘိဇ်ၥ်ာကာယဂႏၴကာမရာဂသံေယာဇနာနံ, ဒုတိေယန အ၀ေသသၾသဃေယာဂါသ၀ဥပါဒါနဂႏၴသံေယာဇနာနံ။ ပဌေမန ၀ါ တဏွာယ တံသမၸယုတၱကာနၪၥ, ဒုတိေယန အ၀ိဇၨာယ တံသမၸယုတၱကာနၪၥ။ အပိစ ပဌေမန ေလာဘသမၸယုတၱအ႒စိတၱဳပၸါဒါနံ, ဒုတိေယန ေသသာနံ စတုႏၷံ အကုသလစိတၱဳပၸါဒါနံ ၀ိကၡမၻန၀ိေ၀ေကာ ၀ုေတၱာ ေဟာတီတိ ေ၀ဒိတေဗၺာ။ အယံ တာ၀ '၀ိ၀ိေစၥ၀ ကာေမဟိ ၀ိ၀ိစၥ အကုသေလဟိ ဓေမၼဟီ'တိ ဧတၳ အတၳပၸကာသနာ။

ဧတၱာ၀တာ စ ပဌမႆ ဗ်ာနႆ ပဟာနင္ဂံ ဒေႆတြာ ဣဒါနိ သမၸေယာဂင္ဂံ ဒေႆတုံ **သ၀ိတကၠံ သ၀ိစာရ**ႏၲိအာဒိ ၀ုတၱံ။ တတၳ ေဟ႒ာ ၀ုတၱလကၡဏာဒိ၀ိဘာေဂန အပၸနာသမၸေယာဂေတာ ႐ူပါ၀စရဘာ၀ပၸေတၱန ၀ိတေကၠန ေစ၀ ၀ိစာေရန စ သဟ ၀တၱတိ။ ႐ုေကၡာ ၀ိယ ပုေပၹန စ ဖေလန စာတိ ဣဒံ ဗ်ာနံ သ၀ိတကၠံ သ၀ိစာရႏၲိ ၀ုစၥတိ။ ၀ိဘင္ေဂ ပန ''ဣမိနာ စ ၀ိတေကၠန ဣမိနာ စ ၀ိစာေရန ဥေပေတာ ေဟာတိ သမုေပေတာ''တိအာဒိနာ (၀ိဘ. ၅၆၅) နေယန ပုဂၢလာဓိ႒ာနာ ေဒသနာ ကတာ။ အေတၳာ ပန တတၳာပိ ဧ၀ေမ၀ ဒ႒ေဗၺာ။

၀ိေ၀ကဇႏၲိ – ဧတၳ ၀ိ၀ိတၱိ ၀ိေ၀ေကာ။ နီ၀ရဏ၀ိဂေမာတိ အေတၳာ။ ၀ိ၀ိေတၱာတိ ၀ါ ၀ိေ၀ေကာ, နီ၀ရဏ၀ိ၀ိေတၱာ ဗ်ာနသမၸယုတၱဓမၼရာသီတိ အေတၳာ။ တသၼာ ၀ိေ၀ကာ, တသၼိံ ၀ါ ၀ိေ၀ေက, ဇာတႏၲိ ၀ိေ၀ကဇံ။ **ပီတိသုခ**ႏၲိ – ဧတၳ ပီတိသုခါနိ ေဟ႒ာ ပကာသိတာေန၀။ ေတသု ပန ၀ုတၱပၸကာရာယ ပၪၥ၀ိဓာယ ပီတိယာ ယာ အပၸနာသမာဓိႆ မူလံ ဟုတြာ ၀ၯမာနာ သမာဓိသမၸေယာဂံ ဂတာ ဖရဏာပီတိ – အယံ ဣမသၼိံ အေတၳ အဓိေပၸတာ ပီတီတိ။ အယၪၥ ပီတိ ဣဒၪၥ သုခံ အႆ ဗ်ာနႆ, အသၼိံ ၀ါ ဗ်ာေန အတၳီတိ ဣဒံ ဗ်ာနံ ပီတိသုခႏၲိ ၀ုစၥတိ။ အထ ၀ါ ပီတိ စ သုခၪၥ ပီတိသုခံ, ဓမၼ၀ိနယာဒေယာ ၀ိယ။ ၀ိေ၀ကဇံ ပီတိသုခမႆ ဗ်ာနႆ, အသၼိံ ၀ါ ဗ်ာေန, အတၳီတိ ဧ၀မၸိ ၀ိေ၀ကဇံ ပီတိသုခံ။ ယေထ၀ ဟိ ဗ်ာနံ ဧ၀ံ ပီတိသုခမေပၸတၳ ၀ိေ၀ကဇေမ၀ ေဟာတိ။ တၪၥႆ အတၳိ။ တသၼာ ဧကပေဒေန၀ '၀ိေ၀ကဇံ ပီတိသုခ'ႏၲိ ၀တၱဳံ ယုဇၨတိ။ ၀ိဘင္ေဂ ပန ''ဣဒံ သုခံ ဣမာယ ပီတိယာ သဟဂတ''ႏၲိအာဒိနာ နေယန ၀ုတၱံ။ အေတၳာ ပန တတၳာပိ ဧ၀ေမ၀ ဒ႒ေဗၺာ။

ပဌမံ ဗ်ာနႏၲိ – ဧတၳ ဂဏနာနုပုဗၺတာ ပဌမံ။ ပဌမံ ဥပၸႏၷႏၲိ ပဌမံ။ ပဌမံ သမာပဇၨိတဗၺႏၲိပိ ပဌမံ။ ဣဒံ ပန န ဧကႏၲလကၡဏံ။ စိဏၰ၀သီဘာေ၀ါ ဟိ အ႒သမာပတၱိလာဘီ အာဒိေတာ ပ႒ာယ မတၳကံ ဟာေပေႏၲာပိ သမာပဇၨိတုံ သေကၠာတိ။ မတၳကေတာ ပ႒ာယ အာဒိံ ဟာေပေႏၲာပိ သမာပဇၨိတုံ သေကၠာတိ။ အႏၲရႏၲရာ ၾသကၠမေႏၲာပိ သေကၠာတိ။ ဧ၀ံ ပုဗၺဳပၸတၱိယေ႒ေန ပန ပဌမံ နာမ ေဟာတိ။

ဗ်ာနႏၲိ ဒု၀ိဓံ ဗ်ာနံ – အာရမၼဏူပနိဇ်ၥ်ာနံ လကၡဏူပနိဇ်ၥ်ာနႏၲိ။ တတၳ အ႒ သမာပတၱိေယာ ပထ၀ိကသိဏာဒိအာရမၼဏံ ဥပနိဇ်ၥ်ာယႏၲီတိ အာရမၼဏူပနိဇ်ၥ်ာနႏၲိ သခၤ်ံ ဂတာ။ ၀ိပႆနာမဂၢဖလာနိ ပန လကၡဏူပနိဇ်ၥ်ာနံ နာမ။ တတၳ ၀ိပႆနာ အနိစၥာဒိလကၡဏႆ ဥပနိဇ်ၥ်ာနေတာ လကၡဏူပနိဇ်ၥ်ာနံ။ ၀ိပႆနာယ ကတကိစၥႆ မေဂၢန ဣဇ်ၥ်နေတာ မေဂၢာ လကၡဏူပနိဇ်ၥ်ာနံ။ ဖလံ ပန နိေရာဓသစၥံ တထလကၡဏံ ဥပနိဇ်ၥ်ာယတီတိ လကၡဏူပနိဇ်ၥ်ာနံ နာမ။ ေတသု ဣမသၼိံ အေတၳ အာရမၼဏူပနိဇ်ၥ်ာနံ အဓိေပၸတံ။ တသၼာ အာရမၼဏူပနိဇ်ၥ်ာနေတာ ပစၥနီကဇ်ၥ်ာပနေတာ ၀ါ ဗ်ာနႏၲိ ေ၀ဒိတဗၺံ။

ဥပသမ္ပဇ္ဇာ တိ ဥပဂန္တွာ, ဟပုဏိတ္ဝာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဥပသမ္ပာဒယိတ္ဝာ တ နိပ္ဖာဒေတ္ဝာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဝိဘင်္ဂေ ပန ''ဥပသမ္ပဇ္ဇာတိ ပဌမဿ ဈာနဿ လာဘော ပဋိလာဘော ပတ္တိ သမ္ပတ္တိ ဖုသနာ သစ္ဆိကိရိယာ ဥပသမ္ပဒာ''တိ (ဝိဘ. ၅၇၀) ဝုတ္တံ။ တဿာပိ ဧဝမေဝတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ **ဝိဟရတီ**တိ တဒနုရူပေန ဣရိယာပထဝိဟာရေန ဣတိဝုတ္တပ္ပကာရဈာနသမင်္ဂီ ဟုတွာ အတ္တဘာဝဿ ဣရိယနံ ဝုတ္တိံ ပါလနံ ယပနံ ယာပနံ စာရံ ဝိဟာရံ အဘိနိပ္ဖာဒေတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဝိဘင်္ဂေ – ''ဝိဟရတီတိ ဣရိယတိ ဝတ္တတိ ပါလေတိ ယပေတိ ယာပေတိ စရတိ ဝိဟရတိ, တေန ဝုစ္စတိ ဝိဟရတီ''တိ (ဝိဘ. ၅၁၂, ၅၇၁)။

ပထမံ ကသိဏန္တိ ဧတ္ထ ပထဝိမဏ္ဍလမ္ပိ သကလဋ္ဌေန ပထဝိကသိဏန္တိ ဝုစ္စတိ။ တံ နိဿာယ ပဋိလဒ္ဓံ နိမိတ္တမ္ပိ။ ပထဝိကသိဏနိမိတ္တေ ပဋိလဒ္ဓဈာနမ္ပိ။ တတ္ထ ဣမသ္မိံ အတ္ထေ ဈာနံ ပထဝိကသိဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပထဝိကသိဏသင်္ခါတံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီတိ အယမေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော။ ဣမသ္မိံ ပန ပထဝိကသိဏေ ပရိကမ္မံ ကတွာ စတုက္ကပဉ္စကဈာနာနိ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဈာနပဒဋ္ဌာနံ ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ပတ္တုကာမေန ကုလပုတ္တေန ကိံ ကတ္တဗ္ဗန္တိ? အာဒိတော တာဝ ပာတိမောက္ခသံဝရဣန္ဒြိယသံဝရအာဇီဝပါရိသုဒ္ဓိပစ္စယသန္နိဿိတသင်္ခါတာနိ စတ္တာရိ သီလာနိ ဝိသောဓေတွာ သုပရိသုဒ္ဓေ သီလေ ပတိဋ္ဌိတေန, ယွာဿ အာဝါသာဒီသု ဒသသု ပလိဗောဓေသု ပလိဗောဓော အတ္ထိ, တံ ဥပစ္ဆိန္ဒိတွာ ကမ္မဋ္ဌာနဒာယကံ ကလျာဏမိတ္တံ ဥပသင်္ကမိတွာ ဟဋ္ဌိယာ အာဂတေသု အဋ္ဌတိံသာယ ကမ္မဋ္ဌာနေသု အတ္တနော စရိယာနုကူလံ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဥပပရိက္ခန္တေန သစာယံ ဣဒံ ပထဝိကသိဏံ အနုကူလံ ဟောတိ, ဣဒမေဝ ကမ္မဋ္ဌာနံ ဂဟေတွာ ဈာနဘာဝနာယ အနနုရူပံ ဝိဟာရံ ပဟာယ အနုရူပေ ဝိဟာရေ ဝိဟရန္တေန ခုဒ္ဒကပလိဗောဓုပစ္ဆေဒံ ကတွာ ကသိဏပရိကမ္မနိမိတ္တာနုရက္ခဏသတ္တအသပ္ပာယပရိဝဇ္ဇနသတ္တသပ္ပာယသေဝနဒသဝိဓအပ္ပနာကောသလ္လပ္ပဘေဒံ သဗ္ဗံ ဘာဝနာဝိဓာနံ အပရိဟာပေန္တေန ဈာနာဓိဂမတ္ထာယ ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပေါ။ ဝိတ္ထာရော ပန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၅၁ အာဒယော) ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယထာ စေတ္ထ ဧဝံ ဣတော ပရေသုပိ။ သဗ္ဗကမ္မဋ္ဌာနာနဉှိ ဘာဝနာဝိဓာနံ သဗ္ဗံ အဋ္ဌကထာနယေန ဂဟေတွာ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ ဝိတ္ထာရိတံ။ ကိံ တေန တတ္ထ တတ္ထ ပုန ဝုတ္တေနာတိ န နံ ပုန ဝိတ္ထာရယာမ။ ပါဠိယာ ပန ဟေဋ္ဌာ အနာဂတံ အတ္ထံ အပရိဟာပေန္တာ နိရန္တရံ အနုပဒဝဏ္ဏနမေဝ ကရိဿာမ။

တသ္မိံ သမယေ တိ တသ္မိံ ပဌမဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရဏသမယေ။ **ဖဿော ဟောတိ။ပေ။ အဝိက္ခေပေါ ဟောတီ**တိ ဣမေ ကာမာဝစရပဌမကုသလစိတ္တေ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ပဒပဋိပါဋိယာ ဆပဏ္ဏာသ ဓမ္မာ ဟောန္တိ။ ကေဝလဉှိ တေ ကာမာဝစရာ, ဣမေ ဘူမန္တရဝသေန မဟဂ္ဂတာ ရူပါဝစရာတိ အယမေတ္ထ ဝိသေသော။ သေသံ တာဒိသမေဝ။ ယေဝါပနကာ ပနေတ္ထ ဆန္ဒာဒယော စတ္တာရောဝ လဗ္ဘန္တိ။ ကောဋ္ဌာသဝါရသုညတဝါရာ ပာကတိကာ ဧဝါတိ။

ပဌမံ။

ဒုတိယဇ္ဈာနံ

၁၆၁-၁၆၂. ဒုတိယဇ္ဈာနနိဒ္ဒေသေ **ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ**တိ ဝိတက္ကဿ စ ဝိစာရဿ စာတိ ဣမေသံ ဒွိန္နံ ဝူပသမာ, သမတိက္ကမာ; ဒုတိယဇ္ဈာနက္ခဏေ အပာတုဘာဝါတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဒုတိယဇ္ဈာနေ သဗ္ဗေပိ ပဌမဇ္ဈာနဓမ္မာ န သန္တိ, အညေယေဝ ဟိ ပဌမဇ္ဈာနေ ဖဿာဒယော အညေ ဣဓ, ဩဠာရိကဿ ပန ဩဠာရိကဿ အင်္ဂဿ သမတိက္ကမာ ပဌမဇ္ဈာနတော ပရေသံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ အဓိဂမော ဟောတီတိ ဒီပနတ္ထံ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဧဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အဇ္ဈတ္တ**န္တိ ဣဓ – နိယကဇ္ဈတ္တံ အဓိပ္ပေတံ။ **ဝိဘင်္ဂေ** ပန ''အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တ''န္တိ (ဝိဘ. ၅၇၃) ဧတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ နိယကဇ္ဈတ္တံ အဓိပ္ပေတံ, တသ္မာ အတ္တနိ ဇာတံ, အတ္တနော သန္တာနေ နိဗ္ဗတ္တန္တိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။

သမ္ပသာဒန န္တိ သမ္ပသာဒနံ ဝုစ္စတိ သဒ္ဓါ။ သမ္ပသာဒနယောဂတော ဈာနမ္ပိ သမ္ပသာဒနံ, နီလဝဏ္ဏယောဂတော နီလဝတ္ထံ ဝိယ။ ယသ္မာ ဝါ တံ ဈာနံ သမ္ပသာဒနသမန္နာဂတတ္တာ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝူပသမနေန စ စေတော သမ္ပသာဒယတိ, တသ္မာပိ သမ္ပသာဒနန္တိ ဝုတ္တံ။ ဣမသ္မိဉ္စ အတ္ထဝိကပ္ပေ 'သမ္ပသာဒနံ စေတသော'တိ

ဇဝံ ပဒသမ္ဗန္ဓော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပုရိမသ္မိံ ပန အတ္ထဝိကပ္ပေ 'စေတသော'တိ ဇတံ ကောဒိဘာဝေန သဒ္ဓိံ ယောဇေတဗ္ဗံ။

တတြာယံ အတ္ထယောဇနာ – ဧကော ဥဒေတီတိ **ဧကောဒိ,** ဝိတက္ကဝိစာရေဟိ အနဇ္ဈာရုဠ္ဟတ္တာ အဂ္ဂော သေဋ္ဌော ဟုတွာ ဥဒေတီတိ အတ္ထော။ သေဋ္ဌောပိ ဟိ လောကေ ဧကောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိတက္ကဝိစာရဝိရဟတော ဝါ ဧကော အသဟာယော ဟုတွာတိပိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ အထ ဝါ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ ဥဒာယတီတိ ဥဒိ။ ဥဋ္ဌာပေတီတိ အတ္ထော။ သေဋ္ဌဋ္ဌေန ဧကော စ သော ဥဒိ စာတိ **ဧကောဒိ**။ သမာဓိဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဣတိ ဣမံ ဧကောဒိံ ဘာဝေတိ ဝဍ္ဎေတီတိ ဣဒံ ဒုတိယဇ္ဈာနံ **ဧကောဒိဘာဝံ**။ သော ပနာယံ ဧကောဒိ ယသ္မာ စေတသော, န သတ္တဿ, န ဇီဝဿ, တသ္မာ ဇတံ 'စေတသော ဧကောဒိဘာဝ'န္တိ ဝုတ္တံ။

'နနု စာယံ သဒ္ဓါ ပဌမဇ္ဈာနေပိ အတ္ထိ, အယဉ္စ ဧကောဒိနာမကော သမာဓိ, အထ ကသ္မာ ဣဒမေဝ သမ္ပသာဒနံ စေတသော ဧကောဒိဘာဝဉ္စာတိ ဝုတ္တန္တိ? ဝုစ္စတေ – 'အဒုဉ္ဟိ ပဌမဇ္ဈာနံ ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘေန ဝီစိတရင်္ဂသမာကုလမိဝ ဇလံ န သုပ္ပသန္နံ ဟောတိ, တသ္မာ သတိယာပိ သဒ္ဓါယ သမ္ပသာဒန'န္တိ န ဝုတ္တံ။ န သုပ္ပသန္နတ္တာ ဧဝ စေတ္ထ သမာဓိပိ န သုဋ္ဌု ပာကဋော။ တသ္မာ ဧကောဒိဘာဝန္တိပိ န ဝုတ္တံ။ ဣမသ္မိံ ပန ဈာနေ ဝိတက္ကဝိစာရပလိဗောဓာဘာဝေန လဒ္ဓောကာသာ ဗလဝတီ သဒ္ဓါ, ဗလဝသဒ္ဓါသဟာယပဋိလာဘေနေဝ သမာဓိပိ ပာကဋော။ တသ္မာ ဣဒမေဝ ဇဝံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝိဘင်္ဂေ ပန "သမ္ပသာဒနန္တိ ယာ သဒ္ဓါ သဒ္ဒဟနာ ဩကပ္ပနာ အဘိပ္ပသာဒော; စေတသော ဧကောဒိဘာဝန္တိ ယာ စိတ္တဿ ဌိတိ။ပေ။ သမ္မာသမာဓီ"တိ (ဝိဘ. ၅၇၄-၅၇၅) ဇတ္တကမေဝ ဝုတ္တံ။ ဇဝံ ဝုတ္တေန ပနေတေန သဒ္ဓိံ အယံ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ယထာ န ဝိရုဇ္ဈတိ အညဒတ္ထု သံသန္ဒတိ စေဝ သမေတိ စ, ဇဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အဝိတက္ကံ အဝိစာရ န္တိ ဘာဝနာယ ပဟီနတ္တာ ဇတသ္မိံ ဇတဿ ဝါ ဝိတက္ကော နတ္ထီတိ အဝိတက္ကံ။ ဣမိနာဝ နယေန အဝိစာရံ။ ဝိဘင်္ဂေပိ ဝုတ္တံ – "ဣတိ အယဉ္စ ဝိတက္ကော အယဉ္စ ဝိစာရော သန္တာ ဟောန္တိ သမိတာ ဝူပသန္တာ အတ္ထင်္ဂတာ အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ အပ္ပိတာ ဗျပ္ပိတာ သောသိတာ ဝိသောသိတာ ဗျန္တီကတာ, တေန ဝုစ္စတိ အဝိတက္ကံ အဝိစာရ"န္တိ။

ဇတ္ထာဟ – နနု စ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဣမိနာပိ အယမတ္ထော သိဒ္ဓေါ? အထ ကသ္မာ ပုန 'ဝုတ္တံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရ'န္တိ? ဝုစ္စတေ – ဇဝမေတံ, သိဒ္ဓေါဝါယမတ္ထော, န ပနေတံ တဒတ္ထဒီပကံ။ နနု အဝောစုမှ – 'ဩဠာရိကဿ ပန ဩဠာရိကဿ အင်္ဂဿ သမတိက္ကမာ ပဌမဇ္ဈာနတော ပရေသံ ဒုတိယဇ္ဈာနာဒီနံ သမဓိဂမော ဟောတီတိ ဒီပနတ္ထံ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာတိ ဇဝံ ဝုတ္တ'န္တိ။

အပိစ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ ဣဒံ သမ္ပသာဒနံ, န ကိလေသကာလုသိယဿ; ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာ ဧကောဒိဘာဝံ, န ဥပစာရဇ္ဈာနမိဝ နီဝရဏပ္ပဟာနာ; န ပဌမဇ္ဈာနမိဝ စ အင်္ဂပါတုဘာဝာတိ ဇဝံ သမ္ပသာဒနဧကောဒိဘာဝါနံ ဟေတုပရိဒီပကမိဒံ ဝစနံ။ တထာ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမာ ဣဒံ အဝိတက္ကံ အဝိစာရံ, န တတိယစတုတ္ထဇ္ဈာနာနိ ဝိယ, စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ဝိယ စ, အဘာဝါတိ ဇဝံ အဝိတက္ကအဝိစာရဘာဝဿ ဟေတုပရိဒီပကဉ္စ, န ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝမတ္တပရိဒီပကံ။ ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝမတ္တပရိဒီပကမေဝ ပန အဝိတက္ကံ အဝိစာရန္တိ ဣဒံ ဝစနံ, တသ္မာ ပုရိမံ ဝတွာပိ ပုန ဝတ္တဗ္ဗမေဝါတိ။

သမာဓိဇ န္တိ ပဌမဇ္ဈာနသမာဓိတော သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဝါ ဇာတန္တိ အတ္ထော။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပဌမမ္ပိ သမ္ပယုတ္တသမာဓိတော ဇာတံ, အထ ခော အယမေဝ သမာဓိ 'သမာဓီ'တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အရဟတိ, ဝိတက္ကဝိစာရက္ခောဘဝိရဟေန အတိဝိယ အစလတ္တာ သုပ္ပသန္နတ္တာ စ။ တသ္မာ ဣမဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ ဣဒမေဝ သမာဓိဇန္တိ ဝုတ္တံ။ **ပီတိသုခ** န္တိ ဣဒံ ဝုတ္တနယမေဝ။

ဒုတိယ န္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ ဒုတိယံ။ ဣဒံ ဒုတိယံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ ဒုတိယံ။ **တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတီ** တိ အာဒီသု ဈာနပဉ္စကေ ဝိတက္ကဝိစာရပဒါနိ မဂ္ဂပဉ္စကေ စ သမ္မာသင်္ကပ္ပပဒံ ပရိဟီနံ။ တေသံ ဝသေန သဝိဘတ္တိကာဝိဘ

တ္တိကပဒဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကောဋ္ဌာသတရေပိ **တိဝဂ္ဂိကံ ဈာနံ ဟောတိ, စတုရင်္ဂိကော မဂ္ဂော ဟောတီ** တိ အာဂတံ။ သေသံ ပဌမဇ္ဈာနသဒိသမေဝါတိ။

ဒုတိယံ။

တတိယဇ္ဈာနံ

၁၆၃. တတိယဇ္ဈာနနိဒ္ဒေသေ **ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ**တိ ဝိရာဂေ နာမ ဝုတ္တပ္ပကာရာယ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနံ တ သမတိက္ကမော ဝါ။ ဥဘိန္နံ ပန အန္တရာ 'စ'-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ သော ဝူပသမံ ဝါ သမ္ပိဏ္ဍေတိ ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမံ ဝါ။ တတ္ထ ယဒာ ဝူပသမမေဝ သမ္ပိဏ္ဍေတိ တဒါ ပီတိယာ ဝိရာဂါ စ, ကိဉ္စ ဘိယ္ယော 'ဝူပသမာ' စာတိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမိဿာ စ ယောဇနာယ ဝိရာဂေ ဇိဂုစ္ဆနတ္ထော ဟောတိ။ တသ္မာ ပီတိယာ ဇိဂုစ္ဆနာ စ ဝူပသမာ စာတိ အယမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ ယဒါ ပန ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမံ သမ္ပိဏ္ဍေတိ တဒါ ပီတိယာ စ ဝိရာဂါ ကိဉ္စ ဘိယ္ယော 'ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာ'တိ ဧဝံ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမိဿာ စ ယောဇနာယ ဝိရာဂေ သမတိက္ကမနတ္ထော ဟောတိ, တသ္မာ ပီတိယာ စ သမတိက္ကမာ ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာတိ အယမတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ကာမဉ္စေတေ ဝိတက္ကဝိစာရာ ဒုတိယဇ္ဈာနေယေဝ ဝူပသန္တာ, ဣမဿ ပန ဈာနဿ မဂ္ဂပရိဒီပနတ္ထံ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထဉ္စေတံ ဝုတ္တံ။ ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာတိ ဟိ ဝုတ္တေ ဣဒံ ပညာယတိ – နူန ဝိတက္ကဝိစာရဝူပသမော မဂ္ဂေါ ဣမဿ ဈာနဿာတိ? ယထာ စ တတိယေ အရိယမဂ္ဂေ အပ္ပဟီနာနမ္ပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ ''ပဉ္စန္နံ ဩရမ္ဘာဂိယာနံ သံယောဇနာနံ ပဟာနာ''တိ (မ. နိ. ၂.၁၃၂) ဧဝံ ပဟာနံ ဝုစ္စမာနံ ဝဏ္ဏဘဏနံ ဟောတိ, တဒဓိဂမာယ ဥဿုက္ကာနံ ဥဿာဟဇနကံ, ဧဝမေဝ ဣဓ အဝူပသန္တာနမ္ပိ ဝိတက္ကဝိစာရာနံ ဝူပသမော ဝုစ္စမာနော ဝဏ္ဏဘဏနံ ဟောတိ။ တေနာယမတ္ထော ဝုတ္တော – 'ပီတိယာ စ သမတိက္ကမာ ဝိတက္ကဝိစာရာနဉ္စ ဝူပသမာ'တိ။

ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီ တိ – ဧတ္ထ ဥပပတ္တိတော ဣက္ခတီတိ ဥပေက္ခာ။ သမံ ပဿတိ, အပက္ခပတိတာ ဟုတွာ ပဿတီတိ အတ္ထော။ တာယ ဝိသဒါယ ဝိပုလာယ ထာမဂတာယ သမန္နာဂတတ္တာ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂီ ဥပေက္ခကောတိ ဝုစ္စတိ။

ဥပေက္ခာ ပန ဒသဝိဓာ ဟောတိ – ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ ဝီရိယုပေက္ခာ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝေဒနုပေက္ခာ ဝိပဿနုပေက္ခာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ ဈာနုပေက္ခာ ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာတိ။

တတ္ထ ယာ ''ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ နေဝ သုမနော ဟောတိ, န ဒုမ္မနော, ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတိ သတော သမ္ပဇာနော''တိ (အ. နိ. ၅.၁; မဟာနိ. ၉၀; စူဠနိ. မေတ္တဂူမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၁၈; ပဋိ. မ. ၃.၁၇) ဧဝမာဂတာ ခီဏာသဝဿ ဆသု ဒွါရေသု ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဆဠာရမ္မဏာပါထေ ပရိသုဒ္ဓပကတိဘာဝါဝိဇဟနာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ 'ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ' နာမ။

ယာ ပန ''ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ ဖရိတွာ ဝိဟရတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၅၅၆; မ. နိ. ၁.၇၇) ဧဝမာဂတာ သတ္တေသု မဇ္ဈတ္တာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ 'ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ' နာမ။

ယာ ''ဥပေက္ခာသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂံ ဘာဝေတိ ဝိဝေကနိဿိတ''န္တိ (မ. နိ. ၁.၂၇; ၃.၂၄၇) ဧဝမာဂတာ သဟဇာတဓမ္မာနံ မဇ္ဈတ္တာကာရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ 'ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ' နာမ။

ယာ ပန ''ကာလေန ကာလံ ဥပေက္ခာနိမိတ္တံ မနသိ ကရောတီ''တိ (အ. နိ. ၃.၁၀၃) ဧဝမာဂတာ အနစ္စာရဒ္ဓနာတိသိထိလဝီရိယသင်္ခါတာ ဥပေက္ခာ, အယံ 'ဝီရိယုပေက္ခာ' နာမ။

ယာ ''ကတိ သင်္ခါရုပေက္ခာ သမထဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ကတိ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ? အဋ္ဌ သင်္ခါရုပေက္ခာ သမထဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဒသ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဝိပဿနာဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ''တိ (ပဋိ. မ.

၁.၅၇) ဝေမာဂတာ နီဝရဏာဒိပဋိသင်္ခာသန္တိဋ္ဌာနာဂဟဏေ မဇ္ဈတ္တဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ 'သင်္ခါရုပေက္ခာ' နာမ။

ယာ ပန ''ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ ဥပေက္ခာသဟဂတ''န္တိ (ဓ. သ. ၁၅၀) ဝေမာဂတာ အဒုက္ခမသုခသင်္ခါတာ ဥပေက္ခာ အယံ 'ဝေဒနုပေက္ခာ' နာမ။

ယာ ''ယဒတ္ထိ, ယံ ဘူတံ, တံ ပဇဟတိ, ဥပေက္ခံ ပဋိလဘတီ''တိ (မ. နိ. ၃.၇၁; အ. နိ. ၇.၅၅) ဝေမာဂတာ ဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ 'ဝိပဿနုပေက္ခာ' နာမ။

ယာ ပန ဆန္ဒာဒီသု ယေဝာပနကေသု အာဂတာ သဟဇာတာနံ သမဝာဟိတဘူတာ ဥပေက္ခာ အယံ, 'တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ' နာမ။

ယာ ''ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီ''တိ (ဓ. သ. ၁၆၃; ဒီ. နိ. ၁.၂၃၀) ဝေမာဂတာ အဂ္ဂသုခေပိ တသ္မိံ အပက္ခပာတဇနနီ ဥပေက္ခာ, အယံ 'ဈာနုပေက္ခာ' နာမ။

ယာ ''ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိံ စတုတ္ထံ ဈာန''န္တိ ဝေမာဂတာ သဗ္ဗပစ္စနီကပရိသုဒ္ဓာ ပစ္စနီကဝူပသမနေပိ အဗျာပါရဘူတာ ဥပေက္ခာ, အယံ 'ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာ' နာမ။

တတ္ထ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ စ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ စ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ စ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာ စ ဈာနုပေက္ခာ စ ပါရိသုဒ္ဓုပေက္ခာ စ အတ္ထတော ဧကာ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ ဟောတိ။ တေန တေန အဝတ္ထာဘေဒေန ပနဿာ အယံ ဘေဒော ။ ဧကဿာပိ သတော သတ္တဿ ကုမာရယုဝထေရ သေနာပတိရာဇာဒိဝသေန ဘေဒော ဝိယ။ တသ္မာ တာသု ယတ္ထ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာ န တတ္ထ ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာဒယော, ယတ္ထ ဝါ ပန ဗောဇ္ဈင်္ဂုပေက္ခာ န တတ္ထ ဆဠင်္ဂုပေက္ခာဒယော ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယထာ စေတာသံ အတ္ထတော ဧကီဘာဝေါ, ဧဝံ သင်္ခါရုပေက္ခာဝိပဿနုပေက္ခာနမ္ပိ။ ပညာ ဧဝ ဟိ သော ကိစ္စဝသေန ဒွိဓာ ဘိန္နာ။ ယထာ ဟိ ပုရိသဿ သာယံ ဂေဟံ ပဝိဋ္ဌံ သပ္ပံ အဇပဒဒဏ္ဍံ ဂဟေတွာ ပရိယေသမာနဿ တံ ထုသကောဋ္ဌကေ နိပန္နံ ဒိသွာ 'သပ္ပော နု ခေါ နော'တိ အဝလောကေန္တဿ သောဝတ္ထိကတ္တယံ ဒိသွာ နိဗ္ဗေမတိကဿ 'သပ္ပော, န သပ္ပော'တိ ဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တတာ ဟောတိ; ဧဝမေဝ ယာ အာရဒ္ဓဝိပဿကဿ ဝိပဿနာဉာဏေန လက္ခဏတ္တယေ ဒိဋ္ဌေ သင်္ခါရာနံ အနိစ္စဘာဝါဒိဝိစိနနေ မဇ္ဈတ္တတာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အယံ 'ဝိပဿနုပေက္ခာ'။ ယထာ ပန တဿ ပုရိသဿ အဇပဒဒဏ္ဍကေန ဂာဠှံ သပ္ပံ ဂဟေတွာ 'ကိန္တာဟံ ဣမံ သပ္ပံ အဝိဟေဌေန္တော အတ္တာနဉ္စ ဣမိနာ အဍံသာပေန္တော မုဉ္စေယျ'န္တိ မုဉ္စနာကာရမေဝ ပရိယေသတော ဂဟဏေ မဇ္ဈတ္တတာ ဟောတိ; ဧဝမေဝ ယာ လက္ခဏတ္တယဿ ဒိဋ္ဌတ္တာ, အာဒိတ္တေ ဝိယ တယော ဘဝေ ပဿတော, သင်္ခါရဂ္ဂဟဏေ မဇ္ဈတ္တတာ, အယံ 'သင်္ခါရုပေက္ခာ'။ ဣတိ ဝိပဿနုပေက္ခာယ သိဒ္ဓါယ သင်္ခါရုပေက္ခာပိ သိဒ္ဓါဝ ဟောတိ။ ဣမိနာ ပနေသာ ဝိစိနနဂ္ဂဟဏေသု မဇ္ဈတ္တသင်္ခါတေန ကိစ္စေန ဒွိဓာ ဘိန္နာတိ။ ဝီရိယုပေက္ခာ ပန ဝေဒနုပေက္ခာ စ အညမညဉ္စ အဝသေသာဟိ စ အတ္ထတော ဘိန္နာယေဝါတိ။

ဣမာသု ဒသသု ဥပေက္ခာသု 'ဈာနုပေက္ခာ' ဣဓ အဓိပ္ပေတာ။ သာ မဇ္ဈတ္တလက္ခဏာ အနာဘောဂရသာ အဗျာပါရပစ္စုပဋ္ဌာနာ ပီတိဝိရာဂပဒဋ္ဌာနာတိ။ ဧတ္ထာဟ – နနု စာယံ အတ္ထတော တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာဝ ဟောတိ? သာ စ ပဌမဒုတိယဇ္ဈာနေသုပိ အတ္ထိ, တသ္မာ တတြာပိ 'ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီ'တိ ဧဝမယံ ဝတ္တဗ္ဗာ သိယာ။ သာ ကသ္မာ န ဝုတ္တာတိ? အပရိဗျတ္တကိစ္စတော။ အပရိဗျတ္တဉှိ တဿာ တတ္ထ ကိစ္စံ, ဝိတက္ကာဒီဟိ အဘိဘူတတ္တာ။ ဣဓ ပနာယံ ဝိတက္ကဝိစာရပီတီဟိ အနဘိဘူတတ္တာ ဥက္ခိတ္တသိရာ ဝိယ ဟုတွာ ပရိဗျတ္တကိစ္စာ ဇာတာ, တသ္မာ ဝုတ္တာတိ။

နိဋ္ဌိတာ ဥပေက္ခကော စ ဝိဟရတီတိ ဧတဿ

သဗ္ဗသော အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

ဣဒါနိ **သတော စ သမ္ပဇာနော** တိ ဧတ္ထ သရတီတိ သတော။ သမ္ပဇာနာတီတိ သမ္ပဇာနော။ ဣတိ ပုဂ္ဂလေန သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ သရဏလက္ခဏာ သတိ, အသမ္မုဿနရသာ, အာရက္ခပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ အသမ္မောဟလက္ခဏံ သမ္ပဇညံ, တီရဏရသံ, ပဝိစယပစ္စုပဋ္ဌာနံ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဣဒံ သတိသမ္ပဇညံ ပုရိမဈာနေသုပိ အတ္ထိ – မုဋ္ဌဿတိဿ ဟိ အသမ္ပဇာနဿ ဥပစာရမတ္တမ္ပိ န သမ္ပဇ္ဇတိ, ပဂေဝ အပ္ပနာ – ဩဠာရိကတ္တာ ပန တေသံ ဈာနာနံ, ဘူမိယံ ဝိယ ပုရိသဿ, စိတ္တဿ ဂတိ သုခါ ဟောတိ, အဗျတ္တံ တတ္ထ သတိသမ္ပဇညကိစ္စံ။ ဩဠာရိကင်္ဂပ္ပဟာနေန ပန သုခုမတ္တာ ဣမဿ ဈာနဿ, ပုရိသဿ ခုရဓာရာယံ ဝိယ, သတိသမ္ပဇညကိစ္စပရိဂ္ဂဟိတာ ဧဝ စိတ္တဿ ဂတိ ဣစ္ဆိတဗ္ဗာတိ ဣဓေဝ ဝုတ္တံ။ ကိဉ္စ ဘိယျော? ယထာ ဓေနုပဂေါ ဝစ္ဆော ဓေနုတော အပနီတော အရက္ခိယမာနော ပုနဒေဝ ဓေနုံ ဥပဂစ္ဆတိ, ဧဝမိဒံ တတိယဇ္ဈာနသုခံ ပီတိတော အပနီတမ္ပိ သတိသမ္ပဇညာရက္ခေန အရက္ခိယမာနံ ပုနဒေဝ ပီတိံ ဥပဂစ္ဆေယျ, ပီတိသမ္ပယုတ္တမေဝ သိယာ။ သုခေ ဝါပိ သတ္တာ သာရဇ္ဇန္တိ, ဣဒဉ္စ အတိမဓုရံ သုခံ, တတော ပရံ သုခါဘာဝါ။ သတိသမ္ပဇညာနုဘာဝေန ပနေတ္ထ သုခေ အသာရဇ္ဇနာ ဟောတိ, နော အညထာတိ ဣမမ္ပိ အတ္ထဝိသေသံ ဒဿေတုံ ဣဒမိဓေဝ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ **သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီ** တိ ဧတ္ထ ကိဉ္စာပိ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂိနော သုခပဋိသံဝေဒနာဘောဂေါ နတ္ထိ, ဧဝံ သန္တေပိ ယသ္မာ တဿ နာမကာယေန သမ္ပယုတ္တံ သုခံ, ယံ ဝါ တံ နာမကာယသမ္ပယုတ္တံ သုခံ, တံသမုဋ္ဌာနေနဿ ယသ္မာ အတိပဏီတေန ရူပေန ရူပကာယော ဖုဋ္ဌော, ယဿ ဖုဋ္ဌတ္တာ ဈာနာ ဝုဋ္ဌိတောပိ သုခံ ပဋိသံဝေဒေယျ, တသ္မာ ဧတမတ္ထံ ဒဿေန္တော 'သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတီ'တိ အာဟ။

ဣဒါနိ **ယံ တံ အရိယာ အာစိက္ခန္တိ ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ** တိ ဧတ္ထ ယံဈာနဟေတု ယံဈာနကာရဏာ တံ တတိယဇ္ဈာနသမင်္ဂိပုဂ္ဂလံ ဗုဒ္ဓါဒယော အရိယာ "အာစိက္ခန္တိ ဒေသေန္တိ ပညပေန္တိ ပဋ္ဌပေန္တိ ဝိဝရန္တိ ဝိဘဇန္တိ ဥတ္တာနီကရောန္တိ ပကာသေန္တိ"တိ ပသံသန္တီတိ အဓိပ္ပာယော – ကိန္တိ? 'ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ'တိ – တံ တတိယဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတီတိ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကသ္မာ ပန တံ တေ ဧဝံ ပသံသန္တီတိ? ပသံသာရဟတော။ အယဉ္ဟိ ယသ္မာ အတိမဓုရသုခေ သုခပါရမိပ္ပတ္တေပိ တတိယဇ္ဈာနေ ဥပေက္ခကော, န တတ္ထ သုခါဘိသင်္ဂေန အာကဍ္ဎီယတိ, 'ယထာ စ ပီတိ န ဥပ္ပဇ္ဇတိ' ဧဝံ ဥပဋ္ဌိတသတိတာယ သတိမာ, ယသ္မာ စ အရိယကန္တံ အရိယဇနသေဝိတမေဝ အသံကိလိဋ္ဌံ သုခံ နာမကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ တသ္မာ ပသံသာရဟော; ဣတိ ပသံသာရဟတော နံ အရိယာ တေ ဧဝံ ပသံသာဟေတုဘူတေ ဂုဏေ ပကာသေန္တာ 'ဥပေက္ခကော သတိမာ သုခဝိဟာရီ'တိ ဧဝံ ပသံသန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတိယန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ တတိယံ။ ဣဒံ တတိယံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ တတိယံ။ **တသ္မိံ သမယေ ဖဿော ဟောတီ**တိအာဒီသု ဈာနပဉ္စကေ ပီတိပဒမ္ပိ ပရိဟီနံ။ တဿာပိ ဝသေန သဝိဘတ္တိကာဝိဘတ္တိကပဒဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကောဋ္ဌာသဝါရေပိ **ဒုဝင်္ဂိကံ ဈာနံ ဟောတီ** တိ အာဂတံ။ သေသံ ဒုတိယဇ္ဈာနသဒိသမေဝါတိ။

တတိယံ။

စတုတ္ထဇ္ဈာနံ

၁၆၅. စတုတ္ထဇ္ဈာနနိဒ္ဒေသေ **သုခဿ စ ပဟာနာ ဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ** တိ ကာယိကသုခဿ စ ကာယိကဒုက္ခဿ စ ပဟာနာ။ **ပုဗ္ဗေဝ** တိ တဉ္စ ခေါ ပုဗ္ဗေဝ န စတုတ္ထဇ္ဈာနက္ခဏေ။ **သောမနဿဒောမနဿာနံ အတ္ထင်္ဂမာ**တိ စေတသိကသုခဿ စ စေတသိကဒုက္ခဿ စာတိ ဣမေသမ္ပိ ဒွိန္နံ ပုဗ္ဗေဝ အတ္ထင်္ဂမာ; ပဟာနာ ဣစ္စေဝ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ကဒါ ပန နေသံ ပဟာနံ ဟောတိ? စတုန္နံ ဈာနာနံ ဥပစာရက္ခဏေ။ သောမနဿဉ္ဟိ စတုတ္ထဇ္ဈာနဿ ဥပစာရက္ခဏေယေဝ ပဟီယတိ။ ဒုက္ခဒောမနဿသုခါနိ ပဌမဒုတိယတတိယဇ္ဈာနာနံ ဥပစာရက္ခဏေသု။ ဧဝမေတေသံ ပဟာနက္ကမေန အဝုတ္တာနံ **ဣန္ဒြိယဝိဘင်္ဂေ** ပန ဣန္ဒြိယာနံ ဥဒ္ဒေသက္ကမေနေဝ ဣဓာပိ ဝုတ္တာနံ သုခဒုက္ခသောမနဿဒောမနဿာနံ ပဟာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယဒိ ပနေတာနိ တသ္မိ တသ္မိ ဈာနသ္မိ ဥပစာရက္ခဏေယေဝ ပဟီယန္တိ၊ အထ ကသ္မာ ''ကတ္ထ စုပ္ပန္န ဒု က္ခိန္ဒ္ရိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု ဝိဝိစ္စေဝ ကာမေဟိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ဧ တ္ထုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒ္ရိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ။ ကတ္ထ စုပ္ပန္နံ ဒောမနဿိန္ဒ္ရိယံ၊ သုခိန္ဒ္ရိယံ၊ သောမနဿိန္ဒ္ရိ ယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတိ? ဣဓ, ဘိက္ခဝေ, ဘိက္ခု သုခဿ စ ပဟာနာ။ပေ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ ဧတ္ထု ပ္ပန္နံ သောမနဿိန္ဒ္ရိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၅၁၀) ဧဝံ ဈာနေသ္ဝေဝ နိရောဓော ဝုတ္တောတိ? အတိသယနိရောဓတ္တာ။ အတိသယနိရောဓော ဟိ တေသံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီသု, န နိရောဓောယေဝ။ နိရောဓောယေဝ ပန ဥပစာ ရက္ခဏေ, နာတိသယနိရောဓော။ တထာ ဟိ နာနာဝဇ္ဇနေ ပဌမဇ္ဈာနုပစာရေ နိရုဒ္ဓဿာပိ ဒုက္ခိန္ဒ္ရိယဿ ဍံသမက သာဒိသမ္ဖဿေန ဝါ, ဝိသမာသနုပတာပေန ဝါ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ, နတွေဝ အန္တောအပ္ပနာယံ။ ဥပစာရေ ဝါ နိရုဒ္ဓမ္ပေတံ န သုဋ္ဌု နိရုဒ္ဓံ ဟောတိ, ပဋိပက္ခေန အဝိဟတတ္တာ။ အန္တောအပ္ပနာယံ ပန ပီတိဖရဏေန သဗ္ဗော ကာယော သု ခောက္ကန္တော ဟောတိ။ သုခောက္ကန္တကာယဿ စ သုဋ္ဌု နိရုဒ္ဓံ ဟောတိ ဒုက္ခိန္ဒ္ရိယံ, ပဋိပက္ခေန ဝိဟတတ္တာ။ နာနာဝဇ္ဇနေယေဝ စ ဒုတိယဇ္ဈာနုပစာရေ ပဟီနဿ ဒောမနဿိန္ဒ္ရိယဿ ယသ္မာ ဧတံ ဝိတက္ကဝိစာရပစ္စယေ ပိ ကာယကိလမထေ စိတ္တုပဃာတေ စ သတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝေ နေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ; ယတ္ထ ပန ဥပ္ပဇ္ဇတိ တတ္ထ ဝိတက္ကဝိစာရာဘာဝေ; အပ္ပဟီနာ ဧဝ စ ဒုတိယဇ္ဈာနုပစာရေ ဝိတက္ကဝိစာရာတိ တတ္ထဿ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ, န တွေဝ ဒုတိယဇ္ဈာနေ, ပဟီနပစ္စယတ္တာ။ တထာ တတိယဇ္ဈာနုပစာရေ ပဟီနဿာပိ သုခိန္ဒ္ရိယဿ ပီတိသမုဋ္ဌာန ပဏီတရူပဖုဋ္ဌကာယဿ သိယာ ဥပ္ပတ္တိ, နတွေဝ တတိယဇ္ဈာနေ။ တတိယဇ္ဈာနေ ဟိ သုခဿ ပစ္စယဘူတာ ပီတိ သဗ္ဗသော နိရုဒ္ဓာတိ။ တထာ စတုတ္ထဇ္ဈာနုပစာရေ ပဟီနဿာပိ သောမနဿိန္ဒ္ရိယဿ အာသန္နတ္တာ, အပ္ပနာပ္ပ ပတ္တာယ ဥပေက္ခာယ အဘာဝေန သမ္မာ အနတိက္ကန္တတ္တာ စ, သိယာ ဥပ္ပတ္တိ, နတွေဝ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ။ တသ္မာ ဧဝ စ 'ဧတ္ထုပ္ပန္နံ ဒုက္ခိန္ဒ္ရိယံ အပရိသေသံ နိရုဇ္ဈတီ'တိ တတ္ထ တတ္ထ အပရိသေသဂ္ဂဟဏံ ကတန္တိ။

ဧတ္ထာဟ – 'အထေဝံ တသ္မိ တသ္မိ ဈာနသ္မုပစာရေ ပဟီနာပိ ဧတာ ဝေဒနာ ဣဓ ကသ္မာ သမာဟဋာ'တိ? 'သု ခဂ္ဂဟဏတ္ထံ'။ ယာ ဟိ အယံ 'အဒုက္ခမသုခ'န္တိ ဧတ္ထ အဒုက္ခမသုခာ ဝေဒနာ ဝုတ္တာ, သာ သုခုမာ, ဒုဗ္ဗိညေယျာ, န သက္ကာ သုခေန ဂဟေတုံ။ တသ္မာ ယထာ နာမ ဒုဋ္ဌဿ ယထာ တထာ ဝါ ဥပသင်္ကမိတွာ ဂဟေတုံ အသက္ကုဏေ ယျဿ ဂေဏဿ ဂဟဏတ္ထံ ဂေါပေါ ဧကသ္မိံ ဝဇေ သဗ္ဗာ ဂါဝေါ သမာဟရတိ, အထေကေကံ နီဟရန္တော ပ ဋိပါဋိယာ အာဂတံ 'အယံ သော, ဂဏှထ န'န္တိ တမ္ပိ ဂါဟာပယတိ; ဧဝမေဝ ဘဂဝါ သုခဂ္ဂဟဏတ္ထံ သဗ္ဗာပိ ဧတာ သမာဟရီတိ။ ဧဝဉှိ သမာဟဋာ ဧတာ ဒဿေတွာ ယံ နေဝ သုခံ န ဒုက္ခံ, န သောမနဿံ န ဒောမနဿံ, အယံ အ ဒုက္ခမသုခာဝေဒနာတိ သက္ကာ ဟောတိ ဧသာ ဂါဟယိတုံ။

အပိစ အဒုက္ခမသုခာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ ပစ္စယဒဿနတ္ထဉ္စာပိ ဧတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သုခဒုက္ခပ္ပ ဟာနာဒယော ဟိ တဿာ ပစ္စယာ။ ယထာဟ – ''စတ္တာရော ခေါ, အာဝုသော, ပစ္စယာ အဒုက္ခမသုခာယ စေတောဝိမုတ္တိ ယာ သမာပတ္တိယာ။ ဣဓာဝုသော ဘိက္ခု, သုခဿ စ ပဟာနာ။ပေ။ စတုတ္ထံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, ဣမေ ခေါ, အာဝုသော, စတ္တာရော ပစ္စယာ အဒုက္ခမသုခာယ စေတောဝိမုတ္တိယာ သမာပတ္တိယာ''တိ (မ. နိ. ၁.၄၅၈)။ ယထာ ဝါ အ ညတ္ထ ပဟီနာပိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိအာဒယော တတိယမဂ္ဂဿ ဝဏ္ဏဘဏနတ္ထံ တတ္ထ ပဟီနာတိ ဝုတ္တာ, ဧဝံ ဝဏ္ဏဘဏန တ္ထမ္ပေတဿ ဈာနဿေတာ ဣဓ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပစ္စယဃာတေန ဝါ ဧတ္ထ ရာဂဒောသာနံ အတိဒူရဘာဝံ ဒဿေတုမ္ပေတာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧတာသု ဟိ သုခံ သောမနဿဿ ပစ္စယော, သောမနဿံ ရာဂဿ; ဒု က္ခံ ဒောမနဿဿ, ဒောမနဿံ ဒောသဿ။ သုခါဒိဃာတေန စ သပ္ပစ္စယာ ရာဂဒောသာ ဟတာတိ အတိဒူရေ ဟောန္တီတိ။

အဒုက္ခမသုခန္တိ ဒုက္ခာဘာဝေန အဒုက္ခံ, သုခါဘာဝေန အသုခံ။ ဧတေနေတ္ထ ဒုက္ခသုခပ္ပဋိပက္ခဘူတံ တတိယ ဝေဒနံ ဒီပေတိ, န ဒုက္ခသုခါဘာဝမတ္တံ။ တတိယဝေဒနာ နာမ အဒုက္ခမသုခါ။ ဥပေက္ခာတိပိ ဝုစ္စတိ။ သာ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌဝိပရီ တာနုဘဝနလက္ခဏာ, မဇ္ဈတ္တရသာ, အဝိဘူတပစ္စုပဋ္ဌာနာ, သုခနိရောဓပဒဋ္ဌာနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ ဥပေက္ခာယ ဇနိတသတိပါရိသုဒ္ဓိံ။ ဣမသ္မိဉှိ ဈာနေ သုပရိသုဒ္ဓါ သတိ။ ယာ စ တ ဿာ သတိယာ ပါရိသုဒ္ဓိ သာ ဥပေက္ခာယ ကတာ, န အညေန။ တသ္မာ ဧတံ ဥပေက္ခာသတိပါရိသုဒ္ဓိန္တိ ဝုစ္စတိ။ **ဝိဘင် ဂေပိ** ဝုတ္တံ – ''အယံ သတိ ဣမာယ ဥပေက္ခာယ ဝိသဒါ ဟောတိ ပရိသုဒ္ဓါ ပရိယောဒါတာ, တေန ဝုစ္စတိ ဥပေက္ခာသတိ

ပာရိသုဒ္ဓိ''တိ (ဝိဘ. ၅၉၇)။ ယာယ စ ဥပေက္ခာယ တ္ထေ သတိ ပာရိသုဒ္ဓိ ဟောတိ သာ အတ္ထတော တတြမဇ္ဈတ္တ တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ န ကေဝလဉ္စေတ္ထ တာယ သတိယေဝ ပရိသုဒ္ဓါ အပိစ ခော သဗ္ဗေပိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာ၊ သတိ သီသေန ပန ဒေသနာ ဝုတ္တာ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ အယံ ဥပေက္ခာ ဟေဋ္ဌာပိ တီသု ဈာနေသု ဝိဇ္ဇတိ – ယထာ ပန ဒိဝါ သူရိယပ္ပဘာဘိဘဝါ သောမ္မဘာဝေန စ အတ္တနော ဥပကာရကတ္တေန ဝါ သဘာဂါယ ရတ္တိယာ အလာဘာ ဒိဝါ ဝိဇ္ဇမာနာပိ စန္ဒလေခါ အပရိသုဒ္ဓါ ဟောတိ အပရိယောဒါတာ – ဧဝမယမ္ပိ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာစန္ဒလေခါ ဝိတက္ကာဒိပစ္စနီကဓမ္မတေဇာဘိဘဝါ သဘာဂါယ စ ဥပေက္ခာဝေဒနာရတ္တိယာ အပ္ပဋိလာဘာ ဝိဇ္ဇမာနာပိ ပဌမာဒိဈာနဘေဒေသု အပရိသုဒ္ဓါ ဟောတိ။ တဿာ စ အပရိသုဒ္ဓါယ ဒိဝါ အပရိသုဒ္ဓစန္ဒလေခါယ ပဘာ ဝိယ သဟဇာတာပိ သတိအာဒယော အပရိသုဒ္ဓါဝ ဟောန္တိ။ တသ္မာ တေသု ဧကမ္ပိ 'ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိ'န္တိ န ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန ဝိတက္ကာဒိပစ္စနီကဓမ္မတေဇာဘိဘဝါဘာဝါ သဘာဂါယ စ ဥပေက္ခာ ဝေဒနာရတ္တိယာ ပဋိလာဘာ အယံ တတြမဇ္ဈတ္တုပေက္ခာစန္ဒလေခါ အတိဝိယ ပရိသုဒ္ဓါ။ တဿာ ပရိသုဒ္ဓတ္တာ ပရိသုဒ္ဓစန္ဒလေခါယ ပဘာ ဝိယ သဟဇာတာပိ သတိအာဒယော ပရိသုဒ္ဓါ ဟောန္တိ ပရိယော ဒါတာ။ တသ္မာ ဣဒမေဝ ဥပေက္ခာသတိပာရိသုဒ္ဓိန္တိ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

စတုတ္ထန္တိ ဂဏနာနုပုဗ္ဗတာ စတုတ္ထံ။ ဣဒံ စတုတ္ထံ သမာပဇ္ဇတီတိပိ စတုတ္ထံ။ **ဖဿော ဟောတီ**တိအာဒီသု ဖဿပဉ္စကေ တာဝ ဝေဒနာတိ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဈာနပဉ္စကဣန္ဒြိယအဋ္ဌကေသု ပန ဥပေက္ခာ ဟောတိ ဥပေက္ခိန္ဒြိယံ ဟောတီတိ (ဓ. သ. ၁၆၅) ဝုတ္တမေဝ။ သေသာနိ တတိယေ ပရိဟီနပဒါနိ ဣဓာပိ ပရိဟီနာနေဝ။ ကောဋ္ဌာသ ဝါရေပိ **ဒုဝင်္ဂိကံ ဈာန**န္တိ ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေသံ သဗ္ဗံ တတိယသဒိသမေဝါတိ။

စတုက္ကနယော နိဋ္ဌိတော။

ပဉ္စကနယော

၁၆၇. ဣဒါနိ **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ** တိ ပဉ္စကနယော အာရဒ္ဓေါ။ ကသ္မာတိ စေ, ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝသေန စေဝ ဒေသနာဝိလာသေန စ။ သန္နိသိန္နဒေဝပရိသာယ ကိရ ဧကစ္စာနံ ဒေဝတာနံ ဝိတက္ကော ဧဝ ဩဠာရိကတော ဥပဋ္ဌာသိ, ဝိစာရပီတိသုခစိတ္တေကဂ္ဂတာ သန္တတော။ တေသံ သပ္ပာယဝသေန သတ္ထာ စတုရင်္ဂိကံ အဝိတက္ကံ ဝိစာရမတ္တံ ဒုတိယဇ္ဈာနံ နာမ ဘာဇေသိ။ ဧကစ္စာနံ ဝိစာရော ဩဠာရိကတော ဥပဋ္ဌာသိ, ပီတိသုခစိတ္တေကဂ္ဂတာ သန္တတော။ တေသံ သပ္ပာယဝသေန တိဝင်္ဂိကံ တတိယဇ္ဈာနံ နာမ ဘာဇေသိ။ ဧကစ္စာနံ ပီတိ ဩဠာရိကတော ဥပဋ္ဌာသိ, သုခစိတ္တေကဂ္ဂတာ သန္တတော။ တေသံ သပ္ပာယဝသေန ဒုဝင်္ဂိကံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ နာမ ဘာဇေသိ။ ဧကစ္စာနံ သုခံ ဩဠာရိကတော ဥပဋ္ဌာသိ, ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာ သန္တတော။ တေသံ သပ္ပာယဝသေန ဒုဝင်္ဂိကံ ပဉ္စမဇ္ဈာနံ နာမ ဘာဇေသိ။ အယံ တာဝ 'ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော'။

ယဿာ ပန ဓမ္မဓာတုယာ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တော နာမ ဟောတိ – သာ တထာဂတဿ သုဋ္ဌု ပဋိဝိဒ္ဓါ – တသ္မာ ဉာဏမဟတ္တတာယ ဒေသနာဝိဓာနေသု ကုသလော ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တော သတ္ထာ ယံ ယံ အင်္ဂံ လဗ္ဘတိ တဿ တဿ ဝသေန ယထာ ယထာ ဣစ္ဆတိ တထာ တထာ ဒေသနံ နိယာမေတီတိ သော ဣဓ ပဉ္စင်္ဂိကံ ပဌမဇ္ဈာနံ ဘာဇေသိ, စတုရင်္ဂိကံ အဝိတက္ကံ ဝိစာရမတ္တံ ဒုတိယဇ္ဈာနံ, ဘာဇေသိ တိဝင်္ဂိကံ တတိယဇ္ဈာနံ, ဘာဇေသိ ဒုဝင်္ဂိကံ စတုတ္ထဇ္ဈာနံ, ဒုဝင်္ဂိကမေဝ ပဉ္စမဇ္ဈာနံ ဘာဇေသိ။ အယံ 'ဒေသနာဝိလာသော' နာမ။

အပိစ ယေ ဘဂဝတာ ''တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, သမာဓီ – သဝိတက္ကသဝိစာရော သမာဓိ, အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တော သမာဓိ, အဝိတက္ကအဝိစာရော သမာဓီ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၀၅) သုတ္တန္တေ တယော သမာဓီ ဒေသိတာ, တေသု ဟေဋ္ဌာ သဝိတက္ကသဝိစာရော သမာဓိ အဝိတက္ကအဝိစာရော သမာဓိ စ ဘာဇေတွာ ဒဿိတော, အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တော န ဒဿိတော။ တံ ဒဿေတုမ္ပိ အယံ ပဉ္စကနယော အာရဒ္ဓေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ ဒုတိယဇ္ဈာနနိဒ္ဒေသေ ဖဿာဒီသု ဝိတက္ကမတ္တံ ပရိဟာယတိ, ကောဋ္ဌာသဝါရေ ''စတုရင်္ဂိကံ ဈာနံ ဟောတိ စတုရင်္ဂိကော မဂ္ဂေါ ဟောတီ''တိ အယမေဝ ဝိသေသော။ သေသံ သဗ္ဗံ ပဌမဇ္ဈာနသဒိသမေဝ။ ယာနိ စ စတု

က္ကနယေ ဒုတိယတတိယစတုတ္ထာနိ တာနေဝ ဧတ္ထ တတိယစတုတ္ထပဉ္စမာနိ။ တေသံ အဓိဂမပဋိပတ္တိဒီပနတ္ထံ အယံ နယော ဝေဒိတဗ္ဗော –

ကောစိ ကိရ အမစ္စပုတ္တော ရာဇာနံ ဥပဋ္ဌာတုံ ဇနပဒတော နဂရံ အာဂတော။ သော ကေဒိဝသမေဝ ရာဇာနံ ဒိသွာ ပာနဗျသနေန သဗ္ဗံ ဝိဘဝဇာတံ နာသေသိ။ တံ ကေဒိဝသံ သုရာမဒမတ္တံ နိစ္စောဠံ ကတွာ ဖိဏ္ဍကဋ္ဌသာရကမတ္တံ တေန ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ပာနာဂာရတော နီဟရိံသု။ တမေနံ သင်္ကာရကူဋေ နိပဇ္ဇိတွာ နိဒ္ဒာယန္တံ ကောစိ အင်္ဂဝိဇ္ဇာပာဌကော ဒိသွာ 'အယံ ပုရိသော မဟာဇနဿ အဝဿယော ဘဝိဿတိ, ပဋိဇဂ္ဂိတဗ္ဗော ဧသော'တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ကတွာ မတ္တိကာယ နှာပေတွာ ထူလသာဋကယုဂံ နိဝါသာပေတွာ ပုန ဂန္ဓောဒကေန နှာပေတွာ သုခုမေန ဒုကူလယုဂဠေန အစ္ဆာဒေတွာ ပာသာဒံ အာရောပေတွာ သုဘောဇနံ ဘောဇေတွာ 'ဧဝံ နံ ပရိစာရေယျာထာ'တိ ပရိစာရကေ ပဋိပာဒေတွာ ပက္ကာမိ။ အထ နံ တေ သယနံ အာရောပေသုံ။ ပာနာဂာရဂမနပဋိဗာဟနတ္ထဉ္စ နံ စတ္တာရော တာဝ ဇနာ စတူသု ပာဒပဿေသု ဥပ္ပီဠေတွာ အဋ္ဌံသု။ ဧကော ပာဒေ ပရိမဇ္ဇိ။ ဧကော တာလဝဏ္ဋံ ဂဟေတွာ ဗီဇိ။ ဧကော ဝီဏံ ဝာဒယမာနော ကာယန္တော နိသီဒိ။

သော သယနူပဂမနေန ဝိဂတကိလမထော ထောကံ နိဒ္ဒာယိတွာ ဝုဋ္ဌိတော ပာဒပဿဒိပ္ပီဠနံ အသဟမာနော 'ကော မေ ပာဒပဿေ ဥပ္ပီဠေတိ? အပဂစ္ဆထာ'တိ တဇ္ဇေသိ။ တေ ဧကဝစနေနေဝ အပဂစ္ဆိံသု။ တတော ပုန ထောကံ နိဒ္ဒာယိတွာ ဝုဋ္ဌိတော ပာဒပရိမဇ္ဇနံ အသဟမာနော 'ကော မေ ပာဒေ ပရိမဇ္ဇတိ? အပဂစ္ဆာ'တိ အာဟ။ သောပိ ဧကဝစနေနေဝ အပဂစ္ဆိ။ ပုန ထောကံ နိဒ္ဒာယိတွာ ဝုဋ္ဌိတော ဝာတဝုဋ္ဌိ ဝိယ တာလဝဏ္ဋဝါတံ အသဟန္တော 'ကော ဧသော? အပဂစ္ဆတူ'တိ အာဟ။ သောပိ ဧကဝစနေနေဝ အပဂစ္ဆိ။ ပုန ထောကံ နိဒ္ဒာယိတွာ ဝုဋ္ဌိတော ကဏ္ဏသူလံ ဝိယ ဂီတဝါဒိတသဒ္ဒံ အသဟမာနော ဝီဏာဝါဒကံ တဇ္ဇေသိ။ သောပိ ဧကဝစနေနေဝ အပဂစ္ဆိ။ အထေဝံ အနုက္ကမေန ပဟီနကိလမထုပ္ပီဠနပရိမဇ္ဇနဝါတပ္ပဟာရဂီတဝါဒိတသဒ္ဒုပဒ္ဒဝေါ သုခံ သယိတွာ ဝုဋ္ဌာယ ရညော သန္တိကံ အဂမာသိ။ ရာဇာပိဿ မဟန္တံ ဣဿရိယမဒါသိ။ သော မဟာဇနဿ အဝဿယော ဇာတော။

တတ္ထ ပာနဗျသနေန ပာရိဇုညပ္ပတ္တော သော အမစ္စပုတ္တော ဝိယ အနေကဗျသနပာရိဇုညပ္ပတ္တော ဃရာဝါသဂတော ကုလပုတ္တော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။ အင်္ဂဝိဇ္ဇာပာဌကော ပုရိသော ဝိယ တထာဂတော။ တဿ ပုရိသဿ 'အယံ မဟာဇနဿ အဝဿယော ဘဝိဿတိ, ပဋိဇဂ္ဂနံ အရဟတီ'တိ သန္နိဋ္ဌာနံ ဝိယ တထာဂတဿ 'အယံ မဟာဇနဿ အဝဿယော ဘဝိဿတိ, ပဗ္ဗဇ္ဇံ အရဟတိ ကုလပုတ္တော'တိ သန္နိဋ္ဌာနကရဏံ။

အထဿ အမစ္စပုတ္တဿ မတ္တိကာမတ္တေန နှာပနံ ဝိယ ကုလပုတ္တဿာပိ ပဗ္ဗဇ္ဇာပဋိလာဘော။ အထဿ ထူလသာဋကနိဝါသနံ ဝိယ ဣမဿာပိ ဒသသိက္ခာပဒသင်္ခာတသီလဝတ္ထနိဝါသနံ။ ပုန တဿ ဂန္ဓောဒကနှာပနံ ဝိယ ဣမဿာပိ ပါတိမောက္ခသံဝရာဒိသီလဂန္ဓောဒကနှာပနံ။ ပုန တဿ သုခုမဒုကူလယုဂဠစ္ဆာဒနံ ဝိယ ဣမဿာပိ ယထာဝုတ္တသီလဝိသုဒ္ဓိသမ္ပဒါသင်္ခာတဒုကူလစ္ဆာဒနံ။

ဒုကူလစ္ဆာဒိတဿ ပနဿ ပာသာဒါရောပနံ ဝိယ ဣမဿာပိ သီလဝိသုဒ္ဓိဒုကူလစ္ဆာဒိတဿ သမာဓိဘာဝနာပာသာဒါရောဟနံ။ တတော တဿ သုဘောဇနဘုဉ္ဇနံ ဝိယ ဣမဿာပိ သမာဓိဥပကာရကသတိသမ္ပဇညာဒိဓမ္မာမတပရိဘုဉ္ဇနံ။

ဘုတ္တဘောဇနဿ ပန တဿ ပရိစာရကေဟိ သယနာရောပနံ ဝိယ ဣမဿာပိ ဝိတက္ကာဒီဟိ ဥပစာရဇ္ဈာနာရောပနံ။ ပုန တဿ ပာနာဂာရဂမနပဋိဗာဟနတ္ထံ ပာဒပဿဒုပ္ပီဠနကပုရိသစတုက္ကံ ဝိယ ဣမဿာပိ ကာမသညာဘိမုခဂမနပဋိဗာဟနတ္ထံ အာရမ္မဏေ စိတ္တုပ္ပီဠနကော နေက္ခမ္မဝိတက္ကော။ တဿ ပာဒပရိမဇ္ဇကပုရိသော ဝိယ ဣမဿာပိ အာရမ္မဏေ စိတ္တာနုမဇ္ဇနကော ဝိစာရော။ တဿ တာလဝဏ္ဋဝါတဒါယကော ဝိယ ဣမဿာပိ စေတသော သီတလဘာဝဒါယိကာ ပီတိ။

တဿ သောတာနုဂ္ဂဟကရော ဂန္ဓဗ္ဗပုရိသော ဝိယ ဣမဿာပိ စိတ္တာနုဂ္ဂဟကံ သောမနဿံ။ တဿ သယနူပဂမနေန ဝိဂတကိလမထဿ ထောကံ နိဒ္ဒူပဂမနံ ဝိယ ဣမဿာပိ ဥပစာရဇ္ဈာနသန္နိဿယေန ဝိဂတနီဝရဏကိလမထဿ ပဌမဇ္ဈာနူပဂမနံ။

အထဿ နိဒ္ဒာယိတွာ ဝုဋ္ဌိတဿ ဟတ္ထဟဒုပ္ပိဋ္ဌနာသဟနေန ဟတ္ထဟဒုပ္ပိဋ္ဌကာနံ သန္တဇ္ဇနံ တေသဥ္စ အပဂမနေန ပုန ထောကံ နိဒ္ဒုပဂမနံ ဝိယ ဣမဿာပိ ပဌမဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌိတဿ စိတ္တုပ္ပိဋ္ဌကဝိတက္ကာသဟနေန ဝိတက္ကအောသဒဿနံ, ဝိတက္ကပ္ပဟာနာ စ ပုန အဝိတက္ကဝိစာရမတ္တဒုတိယဇ္ဈာနုပဂမနံ။

တတော တဿ ပုနပ္ပုနံ နိဒ္ဒာယိတွာ ဝုဋ္ဌိတဿ ယထာဝုတ္တေန ကမေန ဟာဒပရိမဇ္ဇနာဒီနံ အသဟနေန ပဋိဃဋ္ဋိယာ ဟာဒပရိမဇ္ဇကာဒီနံ သန္တဇ္ဇနံ, တေသံ တေသဥ္စ အပဂမနေန ပုနပ္ပုနံ ထောကံ နိဒ္ဒုပဂမနံ ဝိယ ဣမဿာပိ ပုနပ္ပုနံ ဒုတိယာဒီဟိ ဈာနေဟိ ဝုဋ္ဌိတဿ ယထာဝုတ္တအောသာနံ ဝိစာရာဒီနံ အသဟနေန ပဋိဃဋ္ဋိယာ ဝိစာရာဒိအောသဒဿနံ။ တေသံ တေသဥ္စ ပဟာနာ ပုနပ္ပုနံ အဝိတက္ကအဝိစာရနိပ္ပီတိက ပဟီနသောမနဿဇ္ဈာနုပဂမနံ။

တဿ ပန သယနာ ဝုဋ္ဌာယ ရညော သန္တိကံ ဂတဿ ဣဿရိယပ္ပတ္တိ ဝိယ ဣမဿာပိ ပဉ္စမဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌိတဿ ဝိပဿနာ မဂ္ဂံ ဥပဂတဿ အရဟတ္တပ္ပတ္တိ။

တဿ ပတ္တိဿရိယဿ ဗဟူနံ ဇနာနံ အဝဿယဘာဝေါ ဝိယ ဣမဿာပိ အရဟတ္တပ္ပတ္တဿ ဗဟူနံ အဝဿယဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧတ္တာဝတာ ဟိ သေ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ နာမ ဟောတီတိ။

ပဉ္စကနယော နိဋ္ဌိတော။

ဧတ္တာဝတာ စတုက္ကပဉ္စကနယဒ္ဝယဘေဒေါ သုဒ္ဓိကနဝကော နာမ ပကာသိတော ဟောတိ။ အတ္ထတော ပနေသ ပဉ္စကနယေ စတုက္ကနယဿ ပဝိဋ္ဌတ္တာ ဈာနပဉ္စကော တေတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ပဋိပဒါစတုက္ကံ

၁၇၆-၁၈၀. ဣဒါနိ ယသ္မာ ဧတံ ဈာနံ နာမ ပဋိပဒါကမေန သိဇ္ဈတိ, တသ္မာ တဿ ပဋိပဒါဘေဒံ ဒဿေတုံ **ပုန ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ အဿာတိ **ဒုက္ခပဋိပဒံ**။ ဒန္ဓာ အဘိညာ အဿာတိ **ဒန္ဓာဘိညံ** ။ ဣတိ ဒုက္ခပဋိပဒတ္တိ တ ဒန္ဓာဘိညတ္တိ တ ပထဝီကသိဏတ္တိ တ တီဏိပိ ဈာနဿေဝ နာမာနိ။ **ဒုက္ခပဋိပဒံ ခိပ္ပာဘိည**န္တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

တတ္ထ ပဌမသမန္နာဟာရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝ တဿ တဿ ဈာနဿ ဥပစာရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တာဝ ပဝတ္တာ ဈာနဘာဝနာ ‘ပဋိပဒါ’တိ ဝုစ္စတိ။ ဥပစာရတော ပန ပဋ္ဌာယ ယာဝ အပ္ပနာ တာဝ ပဝတ္တာ ပညာ ‘အဘိညာ’တိ ဝုစ္စတိ။ သာ ပနေသာ ပဋိပဒါ ဧကစ္စဿ ဒုက္ခာ ဟောတိ။ နီဝရဏာဒိပစ္စနီကဓမ္မသမုဒာစာရဂဟနတာယ ကိစ္ဆာ အသုခသေဝနာတိ အတ္ထော။ ဧကစ္စဿ တဒဘာဝေန သုခာ။ အဘိညာပိ ဧကစ္စဿ ဒန္ဓာ ဟောတိ, မန္ဒာ, အသီဃပ္ပဝတ္တိ။ ဧကစ္စဿ ခိပ္ပာ အမန္ဒာ သီဃပ္ပဝတ္တိ။ တသ္မာ ယော အာဒိတော ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော ဒုက္ခေန သသင်္ခါရေန သပ္ပယောဂေန ကိလမန္တော ဝိက္ခမ္ဘေတိ , တဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ နာမ ဟောတိ။ ယော ပန ဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသော အပ္ပနာပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန အင်္ဂပါတုဘာဝံ ပာပုဏာတိ, တဿ ဒန္ဓာဘိညာ နာမ ဟောတိ။ ယော ခိပ္ပံ အင်္ဂပါတုဘာဝံ ပာပုဏာတိ တဿ ခိပ္ပာဘိညာ နာမ ဟောတိ။ ယော ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော သုခေန အကိလမန္တော ဝိက္ခမ္ဘေတိ, တဿ သုခါ ပဋိပဒါ နာမ ဟောတိ။

တတ္ထ ယာနိ သပ္ပာယာသပ္ပာယာနိ စ ပလိဗောဓုပစ္ဆေဒာဒီနိ ပုဗ္ဗကိစ္စာနိ စ အပ္ပနာကောသလ္လာနိ စ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** စိတ္တဘာဝနာနိဒ္ဒေသေ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ, တေသု ယော အသပ္ပာယသေဝီ ဟောတိ, တဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာ စ အဘိညာ ဟောတိ။ သပ္ပာယသေဝိနော သုခါ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာ စ အဘိညာ။ ယော ပန ပုဗ္ဗဘာဂေ အသပ္ပာယံ သေဝိတွာ အပရဘာဂေ သပ္ပာယသေဝီ ဟောတိ, ပုဗ္ဗဘာဂေ တ သပ္ပာယံ သေဝိတွာ အပရဘာဂေ အသပ္ပာယသေဝီ, တဿ ဝေါမိဿကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တထာ ပလိဗောဓုပစ္ဆေဒာဒိကံ ပုဗ္ဗကိစ္စံ အသမ္ပာဒေတွာ ဘာဝနံ အနုယုတ္တဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဟောတိ, ဝိပရိယာယေန သုခါ။ အပ္ပနာကောသလ္လာနိ ပန အသမ္ပာဒေန္တဿ ဒန္ဓာ အဘိညာ ဟောတိ, သမ္ပာဒေန္တဿ ခိပ္ပာ။

အပိစ တဏှာဟာအဝိဇ္ဇာဝသေန သမထဝိပဿနာကတာမိကာရဝသေန စာပိ တောသံ ပဘေဒေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တဏှာဟာဘိဘူတဿ ဟိ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဟောတိ, အနဘိဘူတဿ သုခါ။ အဝိဇ္ဇာဘိဘူတဿ စ ဒန္ဓာ အဘိညာ ဟောတိ, အနဘိဘူတဿ ခိပ္ပာ။ ယော စ သမထေ အကတာမိကာရော တဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဟောတိ, ကတာမိကာရဿ သုခါ။ ယော ပန ဝိပဿနာယ အကတာမိကာရော ဟောတိ, တဿ ဒန္ဓာ အဘိညာ ဟောတိ, ကတာမိကာရဿ ခိပ္ပာ။

ကိလေသိန္ဒြိယဝသေန စာပိ တောသံ ပဘေဒေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တိဗ္ဗကိလေသဿ ဟိ မုဒိန္ဒြိယဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဟောတိ ဒန္ဓာ စ အဘိညာ, တိက္ခိန္ဒြိယဿ ပန ခိပ္ပာ အဘိညာ။ မန္ဒကိလေသဿ စ မုဒိန္ဒြိယဿ သုခါ ပဋိပဒါ ဟောတိ ဒန္ဓာ စ အဘိညာ, တိက္ခိန္ဒြိယဿ ပန ခိပ္ပာ အဘိညာတိ။

ဣတိ ဣမာသု ပဋိပဒါအဘိညာသု ယော ပုဂ္ဂလော ဒုက္ခာယ ပဋိပဒါယ ဒန္ဓာယ အဘိညာယ ဈာနံ ပာပုဏာတိ, တဿ တံ ဈာနံ ဒုက္ခပဋိပဒံ ဒန္ဓာဘိညန္တိ ဝုစ္စတိ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။

တတ္ထ 'တဒနုဓမ္မတာ သတိ သန္တိဋ္ဌတိ ဌိတိဘာဂိနီ ပညာ'တိ (ဝိဘ. ၇၉၉) ဧဝံ ဝုတ္တသတိယာ တ တံတံဈာနနိကန္တိယာ တ ဝိက္ခမ္ဘနေ ပဋိပဒါ, တံတံဈာနုပစာရပ္ပတ္တဿ အပ္ပနာယ ပရိတသေ အဘိညာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာဂမနဝသေနာပိ စ ပဋိပဒါ အဘိညာ ဟောန္တိယေဝ။ ဒုက္ခပဋိပဒဥဟိ ဒန္ဓာဘိညံ ပဌမဇ္ဈာနံ ပတွာ ပဝတ္တံ ဒုတိယမ္ပိ တာဒိသမေဝ ဟောတိ။ တတိယစတုတ္ထေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယထာ စ စတုက္ကနယေ ဧဝံ ပဉ္စကနယေပိ ပဋိပဒါဝသေန စတုဓာ ဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ ပဋိပဒါဝသေနပိ စတ္တာရော နဝကာ ဝုတ္တာ ဟောန္တိ။ တေသု ဟဌတော ဆတ္တိံသ စိတ္တာနိ, အတ္ထတော ပန ပဉ္စကနယေ စတုက္ကနယဿ ပဝိဋ္ဌတ္တာ ဝီသတိမေဝ ဘဝန္တီတိ။

ပဋိပဒါစတုက္ကံ။

အာရမ္မဏစတုက္ကံ

၁၈၁. ဣအနိ ယသ္မာ တေံ ဈာနံ နာမ ယထာ ပဋိပဒါဘေဒေန ဧဝံ အာရမ္မဏဘေဒေနာပိ စတုဗ္ဗိဓံ ဟောတိ။ တသ္မာဿ တံ ပဘေဒံ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ပရိတ္တံ ပရိတ္တာရမ္မဏာ** န္တိအာဒီသု ယံ အပ္ပဂုဏံ ဟောတိ, ဥပရိဈာနဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ န သက္ကောတိ, ဣဒံ **ပရိတ္တံ နာမ** ။ ယံ ပန အဝမိုတေ သုပ္ပမတ္တေ တ သရာဝမတ္တေ တ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တံ, တံ ပရိတ္တံ အာရမ္မဏံ အဿာတိ **ပရိတ္တာရမ္မဏံ** ။ ယံ ပဂုဏံ သုဘာဝိတံ ဥပရိဈာနဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ သက္ကောတိ, ဣဒံ **အပ္ပမာဏံ** နာမ။ ယံ ဝိပုလေ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တံ တံ ဝုမိုပ္ပမာဏတ္တာ အပ္ပမာဏံ အာရမ္မဏံ အဿာတိ **အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ** ။ ဝုတ္တလက္ခဏတေမိဿကတာယ ပန တေမိဿကနယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣတိ အာရမ္မဏဝသေနပိ စတ္တာရော နဝကာ ဝုတ္တာ ဟောန္တိ။ စိတ္တဂဏနာပေတ္ထ ပုရိမသဒိသာ ဧဝာတိ။

အာရမ္မဏစတုက္ကံ။

အာရမ္မဏပဋိပဒါမိဿကံ

၁၈၆. ဣအနိ အာရမ္မဏပဋိပဒါမိဿကံ သောဠသက္ခတ္တုကနယံ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ပဌမနယေ ဝုတ္တဈာနံ ဒုက္ခပဋိပဒတ္တာ ဒန္ဓာဘိညတ္တာ ပရိတ္တတ္တာ ပရိတ္တာရမ္မဏတ္တာတိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ **ဟီနံ,** သောဠသမနယေ ဝုတ္တဈာနံ သုခပဋိပဒတ္တာ ခိပ္ပာဘိညတ္တာ အပ္ပမာဏတ္တာ အပ္ပမာဏာရမ္မဏတ္တာတိ စတူဟိ ကာရဏေဟိ **ပဏီတံ**။ သေသေသု စုဒ္ဒသသု ဧကေန ဒွီဟိ တီဟိ စ ကာရဏေဟိ ဟီနပ္ပဏီတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကသ္မာ ပနာယံ နယော ဒေသိတောတိ? ဈာနုပ္ပတ္တိကာရဏတ္တာ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဟိ ပထဝီကသိဏေ သုဒ္ဓိကဇ္ဈာနံ စတုက္ကနယဝသေန ပဉ္စကနယဝသေန စ ဒဿိတံ; တထာ သုဒ္ဓိကပဋိပဒါ, တထာ သုဒ္ဓိကာရမ္မဏံ။ တတ္ထ ယာ ဒေဝတာ ပထဝီကသိဏေ သုဒ္ဓိကဈာနံ စတုက္ကနယဝသေန ဒေသိယမာနံ ဗုဇ္ဈိတုံ သက္ကောန္တိ, တာသံ သပ္ပာယဝ

သေန သုဒ္ဓိကဇ္ဈာနေ စတုက္ကနယော ဒေသိတော။ ယာ ပဉ္စကနယဝသေန ဒေသိယမာနံ ဗုဇ္ဈိတုံ သက္ကောန္တိ, တာသံ သပ္ပာယဝသေန ပဉ္စကနယော။ ယာ သုဒ္ဓိကပဋိပဒာယ , သုဒ္ဓိကာရမ္မဏေ စတုက္ကနယဝသေန ဒေသိယမာနံ ဗုဇ္ဈိတုံ သက္ကောန္တိ, တာသံ သပ္ပာယဝသေန သုဒ္ဓိကပဋိပဒာယ သုဒ္ဓိကာရမ္မဏေ စတုက္ကနယော ဒေသိတော။ ယာ ပဉ္စကနယဝသေန ဒေသိယမာနံ ဗုဇ္ဈိတုံ သက္ကောန္တိ တာသံ သပ္ပာယဝသေန ပဉ္စကနယော။ ဣတိ ဟေဋ္ဌာ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယဝသေန ဒေသနာ ကတာ။

ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တော စေသ ပဘိန္နပဋိသမ္ဘိဒော ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇဝိသဒဉာဏော ဓမ္မာနံ ယာထာဝသရသလက္ခဏသ္သ သုပ္ပဋိဝိဒ္ဓတ္တာ ဓမ္မပညတ္တိကုသလတာယ ယော ယော နယော လဗ္ဘတိ တသ္သ တသ္သ ဝသေန ဒေသနံ နိယမေတုံ သက္ကောတိ, တသ္မာ ဣမာယ ဒေသနာဝိလာသပ္ပတ္တိယာပိ တေန ဧသာ ပထဝီကသိဏေ သုဒ္ဓိကစတုက္ကနယာဒိဝသေန ဒေသနာ ကတာ။

ယသ္မာ ပန ယေ ကေစိ ဈာနံ ဥပ္ပာဒေန္တိ နာမ န တေ အာရမ္မဏပဋိပဒာဟိ ဝိနာ ဥပ္ပာဒေတုံ သက္ကောန္တိ, တသ္မာ နိယမတော ဈာနုပ္ပတ္တိကာရဏတ္တာ အယံ သောဠသက္ခတ္တုကနယော ကထိတော။

ဧတ္တာဝတာ သုဒ္ဓိကနဝကော, စတ္တာရော ပဋိပဒနဝကာ, စတ္တာရော အာရမ္မဏနဝကာ, ဣမေ စ သောဠသ နဝကာတိ ပဉ္စဝီသတိ နဝကာ ကထိတာ ဟောန္တိ။ တတ္ထ ဧကေကသ္မိံ နဝကေ စတုက္ကပဉ္စကဝသေန ဒွေ ဒွေ နယာတိ ပညာသ နယာ။ တတ္ထ ''ပဉ္စဝီသတိယာ စတုက္ကနယေသု သတံ, ပဉ္စကနယေသု ပဉ္စဝီသသတ''န္တိ ဟဉ္စတော ပဉ္စဝီသာဓိကာနိ ဒွေ ဈာနစိတ္တသတာနိ ဟောန္တိ။ ပဉ္စကနယေ ပန စတုက္ကနယသ္သ ပဝိဋ္ဌတ္တာ အတ္ထတော ပဉ္စဝီသာဓိကမေဝ စိတ္တသတံ ဟောတိ။ ယာနိ စေတာနိ ဟဉ္စေ ပဉ္စဝီသာဓိကာနိ ဒွေ စိတ္တသတာနိ တေသု ဧကေကသ္သ နိဒ္ဒေသေ ဓမ္မဝဝတ္ထာနာဒယော တယော တယော မဟာဝါရာ ဟောန္တိ။ တေ ပန တတ္ထ တတ္ထ နယမတ္တမေဝ ဒသ္သေတွာ သံခိတ္တာတိ။

ပထဝီကသိဏံ။

၂၀၃. ဣဒါနိ ယသ္မာ အာပောကသိဏာဒီသုပိ ဧတာနိ ဈာနာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တသ္မာ တေသံ ဒဿနတ္ထံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တေသု သဗ္ဗော ဟဋ္ဌိနယော စ အတ္ထဝိဘာဝနာ စ စိတ္တဂဏနာ စ တရသင္ခေပေ စ ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဘာဝနာနယော ပန ကသိဏပရိကမ္မံ အာဒိံ ကတွာ သဗ္ဗော **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ ၁.၉၁ အာဒယော) ပကာသိတောယေဝ။ **မဟာသကုလုဒာယိသုတ္တေ** ပန ဒသကသိဏာနိ (မ. နိ. ၂.၂၅၀) ဝုတ္တာနိ။ တေသု ဝိညာဏကသိဏံ အာကာသေ ပဝတ္တိတမဟဂ္ဂတဝိညာဏမ္ပိ တတ္ထ ပရိကမ္မံ ကတွာ နိဗ္ဗတ္တာ ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ္တိပိ ဟောတီတိ သဗ္ဗပ္ပကာရေန အာရုပ္ပဒေသနမေဝ ဘဇတိ, တသ္မာ ဣမသ္မိံ ဌာနေ န ကထိတံ။

အာကာသကသိဏန္တိ ပန ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသမ္ပိ, တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ပဝတ္တက္ခန္ဓာပိ, ဘိတ္တိစ္ဆိဒ္ဒါဒီသု အညတရသ္မိံ ဂဟေတဗ္ဗနိမိတ္တပရိစ္ဆေဒအာကာသမ္ပိ, တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နံ စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနမ္ပိ ဝုစ္စတိ။ တတ္ထ ပုရိမနယော အာရုပ္ပဒေသနံ ဘဇတိ, ပစ္ဆိမနယော ရူပာဝစရဒေသနံ။ ဣတိ မိဿကတ္တာ ဣမံ ရူပာဝစရဒေသနံ န အာရုဠှံ။ ပရိစ္ဆေဒအာကာသေ နိဗ္ဗတ္တဇ္ဈာနံ ပန ရူပူပပတ္တိယာ မဂ္ဂေ ဟောတိ တသ္မာ တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ တသ္မိံ ပန စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အရူပဇ္ဈာနံ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ ကသ္မာ? ကသိဏုဂ္ဃာဋနသ္သ အလာဘာ တော။ တဉှိ ပုနပ္ပုနံ ဥဂ္ဃာဋိယမာနမ္ပိ အာကာသမေဝ ဟောတီတိ န တတ္ထ ကသိဏုဂ္ဃာဋနံ လဗ္ဘတိ, တသ္မာ တတ္ထုပ္ပန္နံ ဈာနံ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရာယ သံဝတ္တတိ, အဘိညာပာဒကံ ဟောတိ, ဝိပဿနာပာဒကံ ဟောတိ, နိရောဓပာဒကံ န ဟောတိ။ အနုပုဗ္ဗနိရောဓော ပနေတ္ထ ယာဝ ပဉ္စမဇ္ဈာနာ လဗ္ဘတိ ဝဋ္ဋပာဒကံ ဟောတိယေဝ။ ယထာ စေတံ ဧဝံ ပုရိမကသိဏေသု ဥပ္ပန္နံ ဈာနမ္ပိ။ နိရောဓပာဒကဘာဝေ ပနေတ္ထ ဝိသေသော။ သေသမေတ္ထ အာကာသကသိဏေ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ တံ သဗ္ဗံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၉၈-၉၉) ဝုတ္တမေဝ။

'ဧကောပိ ဟုတွာ ဗဟုဓာ ဟောတီ'တိအာဒိနယံ (ဒီ. နိ. ၁.၂၃၉; ပဋိ. မ. ၁.၁၀၂) ပန ဝိကုဗ္ဗနံ ဣစ္ဆန္တေန ပုရိမေသု အဋ္ဌသု ကသိဏေသု အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော နိဗ္ဗတ္တေတွာ ကသိဏာနုလောမတော ကသိဏပဋိလောမတော, က

သိဏာနုလောမပဋိလောမတော; ဈာနာနုလောမတော, ဈာနပဋိလောမတော, ဈာနာနုလောမပဋိလောမတော; ဈာနုက္ကန္တိကတော, ကသိဏုက္ကန္တိကတော, ဈာနကသိဏုက္ကန္တိကတော; အင်္ဂသင်္ကန္တိကတော, အာရမ္မဏသင်္ကန္တိကတော, အင်္ဂါရမ္မဏသင်္ကန္တိကတော; အင်္ဂဝဝတ္ထာနတော, အာရမ္မဏဝဝတ္ထာနတောတိ ဣမေဟိ စုဒ္ဒသဟာကာရေဟိ စိတ္တံ ပရိဒမေတဗ္ဗံ။ တေသံ ဝိတ္ထာရကထာ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၃၆၅-၃၆၆) ဝုတ္တာယေဝ။

ဧဝံ ပန စုဒ္ဒသဟာကာရေဟိ စိတ္တံ အပရိဒမေတွာ, ပုဗ္ဗေ အဘာဝိတဘာဝနော အာဒိကမ္မိကော ယောဂါဝစရော ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနံ သမ္ပာဒေဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ အာဒိကမ္မိကဿ ဟိ ကသိဏပရိကမ္မမ္ပိ ဘာရော; သတေသု သဟဿေသု တ ဧကောဝ သက္ကောတိ။ ကတကသိဏပရိကမ္မဿ နိမိတ္တုပ္ပာဒနံ ဘာရော; သတေသု သဟဿေသု တ ဧကောဝ သက္ကောတိ။ ဥပ္ပန္နေ နိမိတ္တေ တံ ဝဍ္ဎေတွာ အပ္ပနာဓိဂမော ဘာရော, သတေသု သဟဿေသု တ ဧကောဝ သက္ကောတိ။ အဓိဂတပ္ပနဿ စုဒ္ဒသဟာကာရေဟိ စိတ္တပရိဒမနံ ဘာရော; သတေသု သဟဿေသု တ ဧကောဝ သက္ကောတိ။ စုဒ္ဒသဟာကာရေဟိ ပရိဒမိတစိတ္တဿာပိ ဣဒ္ဓိဝိကုဗ္ဗနံ နာမ ဘာရော, သတေသု သဟဿေသု တ ဧကောဝ သက္ကောတိ။ ဝိကုဗ္ဗနပ္ပတ္တဿာပိ ခိပ္ပနိသန္တိဘာဝေ နာမ ဘာရော; သတေသု သဟဿေသု တ ဧကောဝ ခိပ္ပနိသန္တိ ဟောတိ။ ထေရမ္ဗတ္ထလေ **မဟာရောဟဏဂုတ္တတ္ထေရဿ** ဂိလာနုပဋ္ဌာနံ အာဂတေသု တိံသမတ္တေသု ဣဒ္ဓိမန္တသဟဿေသု ဥပသမ္ပဒာယ အဋ္ဌဝဿိကော **ရက္ခိတတ္ထေရော ဝိယ**။ သဗ္ဗံ ဝတ္ထု **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၂.၃၆၇) ဝိတ္ထာရိတမေဝါတိ။

ကသိဏကထာ။

အဘိဘာယတနကထာ

၂၀၄. ဧဝံ အဋ္ဌသု ကသိဏေသု ရူပါဝစရကုသလံ နိဒ္ဒိသိတွာ, ဣဒါနိ ယသ္မာ သမာနေပိ အာရမ္မဏေ ဘာဝနာယ အသမာနံ ဣမေသု အဋ္ဌသု ကသိဏေသု အညမ္ပိ အဘိဘာယတနသင်္ခါတံ ရူပါဝစရကုသလံ ပဝတ္တတိ, တသ္မာ တံ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီ** တိ အလာဘိတာယ တ အနတ္ထိကတာယ တ အဇ္ဈတ္တရူပေ ပရိကမ္မသညာဝိရဟိတော။ **ဗဟိဒ္ဓာ ရူပါနိ ပဿတိ** တိ ဗဟိဒ္ဓာ အဋ္ဌသု ကသိဏေသု ကတပရိကမ္မတာယ ပရိကမ္မဝသေန စေဝ အပ္ပနာဝသေန စ တာနိ ဗဟိဒ္ဓာ အဋ္ဌသု ကသိဏေသု ရူပါနိ ပဿတိ။ **ပရိတ္တာနိ** တိ အဝဍ္ဎိတာနိ။ **တာနိ အဘိဘုယျ** တိ ယထာ နာမ သမ္ပန္နဂဟဏိကော ကဋစ္ဆုမတ္တံ ဘတ္တံ လဘိတွာ 'ကိံ ဧတ္ထ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗံ အတ္ထီ'တိ သင်္ကဍ္ဎိတွာ ဧကကဗဠမေဝ ကရောတိ, ဧဝမေဝ ဉာဏုတ္တရိကော ပုဂ္ဂလော ဝိသဒဉာဏော 'ကိမေတ္ထ ပရိတ္တကေ အာရမ္မဏေ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ အတ္ထိ, နာယံ မမ ဘာရော'တိ တာနိ ရူပါနိ အဘိဘဝိတွာ သမာပဇ္ဇတိ။ သဟ နိမိတ္တုပ္ပာဒေနေဝေတ္ထ အပ္ပနံ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ အတ္ထော။ **ဇာနာမိ ပဿာမီ** တိ ဣမိနာ ပနဿ ပုဗ္ဗာဘောဂေ ကထိတော။ **အာဂမဋ္ဌကထာသု** ပန ဝုတ္တံ – ဣမိနာဿ ပန အာဘောဂေ ကထိတော။ သော စ ခော သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌိတဿ, န အန္တောသမာပတ္တိယန္တိ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၈.၆၅)။

အပ္ပမာဏာနီတိ ဝဍ္ဎိတပ္ပမာဏာနိ။ **အဘိဘုယျ** တိ ဧတ္ထ ပန ယထာ မဟဂ္ဃသော ပုရိသော ဧကံ ဘတ္တဝဍ္ဎိတကံ လဘိတွာ 'အညာပိ ဟောတု 'ကိမေသာ မယှံ ကရိဿတီ'တိ တံ န မဟန္တတော ပဿတိ, ဧဝမေဝ ဉာဏုတ္တရော ပုဂ္ဂလော ဝိသဒဉာဏော 'ကိမေတ္ထ သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, န ဣဒံ အပ္ပမာဏံ, န မယှံ စိတ္တေကဂ္ဂတာကရဏေ ဘာရော အတ္ထီ'တိ တာနိ အဘိဘဝိတွာ သမာပဇ္ဇတိ။ သဟ နိမိတ္တုပ္ပာဒေနေဝေတ္ထ အပ္ပနံ နိဗ္ဗတ္တေတီတိ အတ္ထော။

ပရိတ္တံ ပရိတ္တာရမ္မဏံ အပ္ပမာဏံ ပရိတ္တာရမ္မဏန္တိ ဣမေ ပရိတ္တာနီတိ အာဂတတ္တာ အပ္ပမာဏာရမ္မဏတာ န ဂဟိတာ, ပရတော အပ္ပမာဏာနီတိ အာဂတတ္တာ ပရိတ္တာရမ္မဏတာ။ **အဋ္ဌကထာယံ** ပန ဝုတ္တံ – 'ဣမသ္မိံ ဌာနေ စတ္တာရိ စတ္တာရိ အာရမ္မဏာနိ အင်္ဂဟေတွာ ဒွေဝ ဒွေဝဝ ဂဟိတာနိ ။ ကိံ ကာရဏာ? စတူသု ဟိ ဂဟိတေသု ဒေသနာ သောဠသက္ခတ္တုကာ ဟောတိ, သတ္ထာရာ စ ဟေဋ္ဌာ သောဠသက္ခတ္တုကာ ဒေသနာ ကိလဉ္ဇမ္ပိ တိလေ ပတ္ထရန္တေန ဝိယ ဝိတ္ထာရတော ကထိတာ။ တဿ ဣမသ္မိံ ဌာနေ အဋ္ဌက္ခတ္တုကံ ဒေသနံ ကာတုံ အဇ္ဈာသယော။ တသ္မာ ဒွေဝ ဒွေဝယေဝ ဂဟိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ။

သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနီ တိ ပရိသုဒ္ဓာပရိသုဒ္ဓဝဏ္ဏာနိ။ ပရိသုဒ္ဓာနိ ဟိ နီလာဒီနိ သုဝဏ္ဏာနိ, အပရိသုဒ္ဓာနိ စ ဒုဗ္ဗဏ္ဏာနီတိ ဣဓ အဓိပ္ပေတာနိ။ **အာဂမဋ္ဌကထာသု** ပန 'သုဝဏ္ဏာနိ ဝါ ဟောန္တု ဒုဗ္ဗဏ္ဏာနိ ဝါ, ပရိတ္တအပ္ပမာဏဝသေနေဝ ဣမာနိ အဘိဘာယတနာနိ ဒေသိတာနီ'တိ (အ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၈.၆၅) ဝုတ္တံ။ ဣမေသု ပန စတူသု ပရိတ္တံ ဝိတက္ကစရိတဝသေန အာဂတံ, အပ္ပမာဏံ မောဟစရိတဝသေန, သုဝဏ္ဏံ ဒောသစရိတဝသေန, ဒုဗ္ဗဏ္ဏံ ရာဂစရိတဝသေန။ ဧတေသဉှိ ဧတာနိ သပ္ပာယာနိ။ သာ စ နေသံ သပ္ပာယတာ ဝိတ္ထာရတော **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၄၃) စရိယနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တာ။

ကသ္မာ ပန, ယထာ သုတ္တန္တေ "အဇ္ဈတ္တံ ရူပသညီ ဧကော ဗဟိဒ္ဓါ ရူပာနိ ပဿတိ ပရိတ္တာနီ"တိအာဒိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၇၃; မ. နိ. ၂.၂၄၉; အ. နိ. ၈.၆၅) ဝုတ္တံ, ဧဝံ အဝတွာ ဣဓ စတူသုပိ အဘိဘာယတနေသု အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညိတာဝ ဝုတ္တာတိ? အဇ္ဈတ္တရူပါနံ အနဘိဘဝနီယတော။ တတ္ထ ဝါ ဟိ ဣဓ ဝါ ဗဟိဒ္ဓါရူပါနေဝ အဘိဘဝိတဗ္ဗာနိ, တသ္မာ တာနိ နိယမတော ဝတ္တဗ္ဗာနီတိ တတြာပိ ဣဓာပိ ဝုတ္တာနိ။ အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီတိ ဣဒံ ပန သတ္ထု ဒေသနာဝိလာသမတ္တမေဝ။ အယံ တာဝ စတူသု အဘိဘာယတနေသု အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။ သုဒ္ဓိကနယပဋိပဒါဘေဒေ ပနေတ္ထ ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဧကေကသ္မိံ အဘိဘာယတနေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေဝလဉှေတ္ထ အာရမ္မဏစတုက္ကံ အာရမ္မဏဒုကံ ဟောတိ, သောဠသက္ခတ္တုကဉ္စ အဋ္ဌက္ခတ္တုကံ။ သေသံ တာဒိသမေဝ။ ဝေမေတ္ထ ဧကေကသ္မိံ အဘိဘာယတနေ ဧကော သုဒ္ဓိကနယော, စတ္တာရော ပဋိပဒါနယာ, ဒွေ အာရမ္မဏနယာ, အာရမ္မဏပဋိပဒါမိဿကေ အဋ္ဌ နယာတိ ပန္နရသ နယာတိ စတူသုပိ အဘိဘာယတနေသု သမသဋ္ဌိ နယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၂၄၆. ပဉ္စမအဘိဘာယတနာဒီသု **နီလာနီ**တိ သဗ္ဗသင်္ဂါဟိကဝသေန ဝုတ္တံ။ **နီလဝဏ္ဏာနီ** တိ ဝဏ္ဏဝသေန, **နီလနိဒဿနာနီ**တိ နိဒဿနဝသေန, အပညာယမာနဝိဝရာနိ, အသမ္ဘိန္နဝဏ္ဏာနိ, ဧကနီလာနေဝ ဟုတွာ ဒိဿန္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ **နီလနိဘာသာနီ**တိ ဣဒံ ပန ဩဘာသဝသေန ဝုတ္တံ; နီလောဘာသာနိ နီလပ္ပဘာယုတ္တာနီတိ အတ္ထော။ ဧတေန နေသံ သုဝိသုဒ္ဓတံ ဒဿေတိ။ သုဝိသုဒ္ဓဝဏ္ဏဝသေန ဟိ ဣမာနိ စတ္တာရိ အဘိဘာယတနာနိ ဝုတ္တာနိ။ **ပီတာနီ**တိအာဒီသုပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ နီလကသိဏံ ဥဂ္ဂဏှန္တော နီလသ္မိံ နိမိတ္တံ ဂဏှာတိ။ ပုပ္ဖသ္မိံ ဝါ ဝတ္ထသ္မိံ ဝါ ဝဏ္ဏဓာတုယာ ဝါတိအာဒိကံ ပနေတ္ထ ကသိဏကရဏဉ္စ ပရိကမ္မဉ္စ အပ္ပနာဝိဓာနဉ္စ သဗ္ဗံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၉၃ အာဒယော) ဝိတ္ထာရတော ဝုတ္တမေဝ။ ယထာ စ ပထဝီကသိဏေ ဝေမေတ္ထ ဧကေကသ္မိံ အဘိဘာယတနေ ပဉ္စဝီသတိ ပဉ္စဝီသတိ နယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

အဘိဘာယတနကထာ။

ဝိမောက္ခကထာ

၂၄၈. ဣဒါနိ ယသ္မာ ဣဒံ ရူပါဝစရကုသလံ နာမ န ကေဝလံ အာရမ္မဏသင်္ခါတာနံ အာယတနာနံ အဘိဘဝနတော အဘိဘာယတနဝသေနေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အထ ခေါ ဝိမောက္ခဝသေနပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ တမ္ပိ နယံ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

ကေနဋ္ဌေန ပန ဝိမောက္ခော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ? အဓိမုစ္စနဋ္ဌေန။ ကော အယံ အဓိမုစ္စနဋ္ဌော နာမ? ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ စ သုဋ္ဌု ဝိမုစ္စနဋ္ဌော, အာရမ္မဏေ စ အဘိရတိဝသေန သုဋ္ဌု ဝိမုစ္စနဋ္ဌော ။ ပိတုအင်္ကေ ဝိဿဋ္ဌအင်္ဂပစ္စင်္ဂဿ ဒါရကဿ သယနံ ဝိယ အနိဂ္ဂဟိတဘာဝေန နိရာသင်္ကတာယ အာရမ္မဏေ ပဝတ္တီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံလက္ခဏဉှိ ဝိမောက္ခဘာဝပ္ပတ္တံ ရူပါဝစရကုသလံ ဒဿေတုံ အယံ နယော အာရဒ္ဓော။

တတ္ထ **ရူပီ**တိ အဇ္ဈတ္တံ ကေသာဒီသု ဥပ္ပာဒိတံ ရူပဇ္ဈာနံ ရူပံ, တဒဿတ္ထီတိ ရူပီ။ အဇ္ဈတ္တဉှိ နီလပရိကမ္မံ ကရောန္တော ကေသေ ဝါ ပိတ္တေ ဝါ အက္ခိတာရကာယ ဝါ ကရောတိ။ ပီတပရိကမ္မံ ကရောန္တော မေဒေ ဝါ ဆဝိယာ ဝါ အက္ခီနံ ပီတဋ္ဌာနေ ဝါ ကရောတိ။ လောဟိတပရိကမ္မံ ကရောန္တော မံသေ ဝါ လောဟိတေ ဝါ ဇိဝှာယ ဝါ ဟတ္ထတလပာဒတလေသု ဝါ အက္ခီနံ ရတ္တဋ္ဌာနေ ဝါ ကရောတိ။ ဩဒါတပရိကမ္မံ ကရောန္တော အဋ္ဌိမှိ ဝါ ဒန္တေ ဝါ နခေ ဝါ အက္ခီနံ သေတဋ္ဌာနေ ဝါ ကရောတိ။ ဧဝံ ပရိကမ္မံ ကတွာ ဥပ္ပန္နဇ္ဈာနသမင်္ဂိနံ သန္ဓာယေတံ ဝုတ္တံ။ **ရူ**

ဟာနိ ပဿုတီတိ ဗဟိဒ္ဓာပိ နီလကသိဏာဒိရူပာနိ ဈာနစက္ခုနာ ပဿတိ။ ဣမိနာ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာဝတ္ထုကေသု ကသိဏေသု ဈာနပဋိလာဘော ဒဿိတော။

အဇ္ဈတ္တံ အရူပသညီတိ အဇ္ဈတ္တံ န ရူပသညီ။ အတ္တနော ကေသာဒီသု အနုပ္ပာဒိတရူပာဝစရဇ္ဈာနောတိ အတ္ထော။ ဣမိနာ ဗဟိဒ္ဓာ ပရိကမ္မံ ကတွာ ဗဟိဒ္ဓါဝ ပဋိလဒ္ဓဇ္ဈာနတာ ဒဿိတာ။

သုဘန္တေဝ ဣမိနာ သုဝိသုဒ္ဓေသု နီလာဒီသု ဝဏ္ဏကသိဏေသု ဈာနာနိ ဒဿိတာနိ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ အန္တောအပ္ပနာယ 'သုဘ'န္တိ အာဘောဂေါ နတ္ထိ, ယော ပန သုဝိသုဒ္ဓံ သုဘကသိဏံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဝိဟရတိ, သော ယသ္မာ 'သုဘ'န္တိ။ပေ။ ပဌမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, တထာ ဒုတိယာဒီနိ, တသ္မာ ဧဝံ ဒေသနာ ကတာ။ **ပဋိသမ္ဘိဒါမဂ္ဂေ** ပန ''ကထံ သုဘန္တေဝ အဓိမုတ္တော ဟောတီတိ ဝိမောက္ခော? ဣဓ ဘိက္ခု မေတ္တာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ။ ပေ။ ဝိဟရတိ, မေတ္တာယ ဘာဝိတတ္တာ သတ္တာ အပ္ပဋိကူလာ ဟောန္တိ; ကရုဏာ။ မုဒိတာ။ ဥပေက္ခာသဟဂတေန စေတသာ ဧကံ ဒိသံ။ပေ။ ဝိဟရတိ, ဥပေက္ခာယ ဘာဝိတတ္တာ သတ္တာ အပ္ပဋိကူလာ ဟောန္တိ, ဧဝံ သုဘန္တေဝ အဓိမုတ္တော ဟောတီ''တိ ဝိမောက္ခောတိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၁၂) ဝုတ္တံ။ ဣဓ ပန ဥပရိ ပါဠိယံယေဝ ဗြဟ္မဝိဟာရာနံ အာဂတတ္တာ တံ နယံ ပဋိက္ခိပိတွာ သုနီလကသုပီတကသုလောဟိတကသုဩဒါတကပရိသုဒ္ဓနီလကပရိသုဒ္ဓပီတကပရိသုဒ္ဓလောဟိတကပရိသုဒ္ဓဩဒါတကဝသေနေဝ သုဘဝိမောက္ခော အနုညာတော။ ဣတိ ကသိဏန္တိ ဝါ အဘိဘာယတနန္တိ ဝါ ဝိမောက္ခောတိ ဝါ ရူပါဝစရဇ္ဈာနမေဝ ။ တဉ္ဟိ အာရမ္မဏဿ သကလဋ္ဌေန ကသိဏံ နာမ, အာရမ္မဏံ အဘိဘဝနဋ္ဌေန အဘိဘာယတနံ နာမ, အာရမ္မဏေ အဓိမုစ္စနဋ္ဌေန ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ စ ဝိမုစ္စနဋ္ဌေန ဝိမောက္ခော နာမာတိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ကသိဏဒေသနာ အဘိဓမ္မဝသေန, ဣတရာ ပန သုတ္တန္တဒေသနာဝသေန ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အယမေတ္ထ အပုဗ္ဗပဒဝဏ္ဏနာ။ ဧကေကသ္မိံ ပန ဝိမောက္ခေ ပထဝီကသိဏေ ဝိယ ပဉ္စဝီသတိ ပဉ္စဝီသတီတိ ကတွာ ပဉ္စသတ္တတိ နယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဝိမောက္ခကထာ။

ဗြဟ္မဝိဟာရကထာ

၂၅၁. ဣဒာနိ မေတ္တာဒိဗြဟ္မဝိဟာရဝသေန ပဝတ္တမာနံ ရူပါဝစရကုသလံ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ**တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **မေတ္တာသဟဂတ**န္တိ မေတ္တာယ သမန္နာဂတံ။ ပရတော ကရုဏာသဟဂတာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယေန ပနေသ ဝိဓာနေန ပဋိပန္နော မေတ္တာဒိသဟဂတာနိ ဈာနာနိ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ, တံ မေတ္တာဒီနံ ဘာဝနာဝိဓာနံ သဗ္ဗံ **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၄၀) ဝိတ္ထာရိတမေဝ။ အဝသေသာယ ပါဠိယာ အတ္ထော ပထဝီကသိဏေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကေဝလဉှိ ပထဝီကသိဏေ ပဉ္စဝီသတိ နယကာ, ဣဓ ပုရိမာသု တီသု တိကစတုက္ကဇ္ဈာနိကဝသေန ပဉ္စဝီသတိ သတ္တကာ, ဥပေက္ခာယ စတုတ္ထဇ္ဈာနဝသေန ပဉ္စဝီသတိ ဧကကာ, ကရုဏာမုဒိတာသု စ ဆန္ဒာဒီဟိ စတူဟိ သဒ္ဓိံ ကရုဏာ မုဒိတာတိ ဣမေပိ ယေဝါပနကာ လဗ္ဘန္တိ။ ဒုက္ခပဋိပဒါဒိဘာဝေ စေတ္ထ မေတ္တာယ တာဝ ဗျာပါဒဝိက္ခမ္ဘနဝသေ န, ကရုဏာယ ဝိဟိံသာဝိက္ခမ္ဘနဝသေန, မုဒိတာယ အရတိဝိက္ခမ္ဘနဝသေန, ဥပေက္ခာယ ရာဂပဋိဃဝိက္ခမ္ဘနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပရိတ္တာရမ္မဏတာ ပန နဗဟုသတ္တာရမ္မဏဝသေန; အပ္ပမာဏာရမ္မဏတာ ဗဟုသတ္တာရမ္မဏဝသေ န ဟောတီတိ အယံ ဝိသေသော။ သေသံ တာဒိသမေဝ။

ဧဝံ တာဝ ပါဠိဝသေနေဝ –

ဗြဟ္မုတ္တမေန ကထိတေ၊ ဗြဟ္မဝိဟာရေ ဣမေ ဣတိ ဝိဒိတွာ။
ဘိယျော ဧတေသု အယံ၊ ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိညေယျာ။

ဧတာသု ဟိ မေတ္တာကရုဏာမုဒိတာဥပေက္ခာသု အတ္ထတော တာဝ မေဇ္ဇတီတိ **မေတ္တာ,** သိနိယှတီတိ အတ္ထော။ မိတ္တေ ဝါ ဘဝါ, မိတ္တဿ ဝါ ဧသာ ပဝတ္တတီပိ မေတ္တာ။ ပရဒုက္ခေ သတိ သာဓူနံ ဟဒယကမ္ပနံ ကရောတီတိ

ကရုဏာ။ ကိဏာတိ ဝါ ပရဒုက္ခံ ဟိံသတိ ဝိနာသေတီတိ **ကရုဏာ**။ ကိရီယတိ ဝါ ဒုက္ခိတေသု ဖရဏဝသေန ပသာရီယတီတိ **ကရုဏာ**။ မောဒန္တိ တာယ တံသမင်္ဂိနော, သယံ ဝါ မောဒတိ, မောဒနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ **မုဒိတာ**။ ‘အဝေရာ ဟောန္တူ’တိအာဒိဗျာပါဒပ္ပဟာနေန မဇ္ဈတ္တဘာဝူပဂမနေန စ ဥပေက္ခတီတိ **ဥပေက္ခာ**။

လက္ခဏာဒိတော ပနေတ္ထ ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ ‘မေတ္တာ’, ဟိတူပသံဟာရရသာ, အာဃာတဝိနယပစ္စုပဋ္ဌာနာ, သတ္တာနံ မနာပဘာဝဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ ဗျာပါဒူပသမော ဧတိဿာ သမ္ပတ္တိ, သိနေဟသမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။ ဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ ‘ကရုဏာ’, ပရဒုက္ခာသဟနရသာ, အဝိဟိံသာပစ္စုပဋ္ဌာနာ , ဒုက္ခာဘိဘူတာနံ အနာထဘာဝဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ ဝိဟိံသူပသမော တဿာ သမ္ပတ္တိ, သောကသမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။ သတ္တေသု ပမောဒနလက္ခဏာ ‘မုဒိတာ’, အနိဿာယနရသာ, အရတိဝိဃာတပစ္စုပဋ္ဌာနာ, သတ္တာနံ သမ္ပတ္တိဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ အရတိဝူပသမော တဿာ သမ္ပတ္တိ, ပဟာသသမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။ သတ္တေသု မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ ‘ဥပေက္ခာ’, သတ္တေသု သမဘာဝဒဿနရသာ, ပဋိဃာနုနယဝူပသမပစ္စုပဋ္ဌာနာ, “ကမ္မဿကာ သတ္တာ, တေ ကဿ ရုစိယာ သုခိတာ ဝါ ဘဝိဿန္တိ, ဒုက္ခတော ဝါ မုစ္စိဿန္တိ, ပတ္တသမ္ပတ္တိတော ဝါ န ပရိဟာယိဿန္တီ”တိ? ဧဝံ ပဝတ္တကမ္မဿကတာဒဿနပဒဋ္ဌာနာ။ ပဋိဃာနုနယဝူပသမော တဿာ သမ္ပတ္တိ, ဂေဟဿိတာယ အညာဏုပေက္ခာယ သမ္ဘဝေါ ဝိပတ္တိ။

စတုန္နမ္ပိ ပနေတေသံ ဗြဟ္မဝိဟာရာနံ ဝိပဿနာသုခဉ္စေဝ ဘဝသမ္ပတ္တိ စ သာဓာရဏပ္ပယောဇနံ, ဗျာပါဒါဒိပဋိဃာတော အာဝေဏိကံ။ ဗျာပါဒပဋိဃာတပ္ပယောဇနာ ဟေတ္ထ မေတ္တာ, ဝိဟိံသာအရတိရာဂပဋိဃာတပ္ပယောဇနာ ဣတရာ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> “နိဿရဏဉှေတံ, အာဝုသော, ဗျာပါဒဿ ယဒိဒံ မေတ္တာစေတောဝိမုတ္တိ, နိဿရဏဉှေတံ, အာဝုသော, ဝိဟေသာယ ယဒိဒံ ကရုဏာစေတောဝိမုတ္တိ; နိဿရဏဉှေတံ, အာဝုသော, အရတိယာ ယဒိဒံ မုဒိတာစေတောဝိမုတ္တိ, နိဿရဏဉှေတံ, အာဝုသော, ရာဂဿ ယဒိဒံ ဥပေက္ခာစေတောဝိမုတ္တီ”တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၂၆; အ. နိ. ၆.၁၃)။

ဧကမေကဿ စေတ္ထ အာသန္နဒူရဝသေန ဒွေ ဒွေ ပစ္စတ္ထိကာ။ မေတ္တာဗြဟ္မဝိဟာရဿ ဟိ, သမီပစာရော ဝိယ ပုရိသဿ သပတ္တော, ဂုဏဒဿနသဘာဂတာယ ရာဂေါ အာသန္နပစ္စတ္ထိကော။ သော လဟုံ ဩတာရံ လဘတိ။ တသ္မာ တတော သုဋ္ဌု မေတ္တာ ရက္ခိတဗ္ဗာ။ ပဗ္ဗတာဒိဂဟနနိဿိတော ဝိယ ပုရိသဿ သပတ္တော သဘာဂဝိသဘာဂတာယ ဗျာပါဒေါ ဒူရပစ္စတ္ထိကော။ တသ္မာ တတော နိဗ္ဘယေန မေတ္တာယိတဗ္ဗံ။ မေတ္တာယိဿတိ စ နာမ ကောပဉ္စ ကရိဿတီတိ အဋ္ဌာနမေတံ။

ကရုဏာဗြဟ္မဝိဟာရဿ “စက္ခုဝိညေယျာနံ ရူပါနံ ဣဋ္ဌာနံ ကန္တာနံ မနာပါနံ မနောရမာနံ လောကာမိသပဋိသံယုတ္တာနံ အပ္ပဋိလာဘံ ဝါ အပ္ပဋိလာဘတော သမနုပဿတော ပုဗ္ဗေ ဝါ ပဋိလဒ္ဓပုဗ္ဗံ အတီတံ နိရုဒ္ဓံ ဝိပရိဏတံ သမနုဿရတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒေါမနဿံ။ ယံ ဧဝရူပံ ဒေါမနဿံ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဂေဟဿိတံ ဒေါမနဿ”န္တိအာဒိနာ နယေန အာဂတံ ဂေဟဿိတံ ဒေါမနဿံ ဝိပတ္တိဒဿနသဘာဂတာယ အာသန္နပစ္စတ္ထိကံ။ သဘာဂဝိသဘာဂတာယ ဝိဟေသာ ဒူရပစ္စတ္ထိကာ။ တသ္မာ တတော နိဗ္ဘယေန ကရုဏာယိတဗ္ဗံ။ ကရုဏဉ္စ နာမ ကရိဿတိ ပါဏိအာဒီဟိ စ ဝိဟေသိဿတီတိ အဋ္ဌာနမေတံ။

မုဒိတာဗြဟ္မဝိဟာရဿ “စက္ခုဝိညေယျာနံ ရူပါနံ ဣဋ္ဌာနံ ကန္တာနံ မနာပါနံ မနောရမာနံ လောကာမိသပဋိသံယုတ္တာနံ ပဋိလာဘံ ဝါ ပဋိလာဘတော သမနုပဿတော ပုဗ္ဗေ ဝါ ပဋိလဒ္ဓပုဗ္ဗံ အတီတံ နိရုဒ္ဓံ ဝိပရိဏတံ သမနုဿရတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောမနဿံ။ ယံ ဧဝရူပံ သောမနဿံ ဣဒံ ဝုစ္စတိ ဂေဟဿိတံ သောမနဿ”န္တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၃၀၆) နယေန အာဂတံ ဂေဟဿိတံ သောမနဿံ သမ္ပတ္တိဒဿနသဘာဂတာယ အာသန္နပစ္စတ္ထိကံ။ သဘာဂဝိသဘာဂတာယ အရတိ ဒူရပစ္စတ္ထိကာ။ တသ္မာ တတော နိဗ္ဘယေန မုဒိတာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ ပမုဒိတော စ နာမ ဘဝိဿတိ ပန္တသေနာသနေသု စ အဓိကုသလဓမ္မေသု စ ဥက္ကဏ္ဌိဿတီတိ အဋ္ဌာနမေတံ။

ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရဿ ပန ''စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဥပေက္ခာ ဗာလဿ မူဠှဿ ပုထုဇ္ဇနဿ အနောဓိဇိနဿ အဝိပာကဇိနဿ အနာဒီနဝဒဿာဝိနော အဿုတဝတော ပုထုဇ္ဇနဿ။ ယာ ဧဝရူပာ ဥပေက္ခာ ရူပံ သာ နာတိဝတ္တတိ။ တသ္မာ သာ ဥပေက္ခာ ဂေဟဿိတာတိ ဝုစ္စတီ''တိအာဒိနာ (မ. နိ. ၃.၃၀၈) နယေန အာဂတာ ဂေဟဿိတာ အညာဏုပေက္ခာ ဒေါသဂုဏာနံ အဝိစာရဏဝသေန သဘာဂတ္တာ အာသန္နပစ္စတ္ထိကာ။ သဘာဝဝိသဘာဂတာယ ရာဂပဋိဃာ ဒူရပစ္စတ္ထိကာ။ တသ္မာ တတော နိဗ္ဘယေန ဥပေက္ခိတဗ္ဗံ။ ဥပေက္ခိဿတိ စ နာမ ရဇ္ဇိဿတိ စ ပဋိဟညိဿတိ စာတိ အဋ္ဌာနမေတံ။

သဗ္ဗေသမ္ပိ စ ဧတေသံ ကတ္တုကာမတာဆန္ဒော အာဒိ, နီဝရဏာဒိဝိက္ခမ္ဘနံ မဇ္ဈံ, အပ္ပနာ ပရိယောသာနံ, ပညတ္တိဓမ္မဝသေန ဧကော ဝါ သတ္တော အနေကာ ဝါ သတ္တာ အာရမ္မဏံ, ဥပစာရေ ဝါ အပ္ပနာယ ဝါ ပတ္တာယ အာရမ္မဏဝဍ္ဎနံ။

တတြာယံ ဝဍ္ဎနက္ကမော – ယထာ ဟိ ကုသလော ကဿကော ကသိတဗ္ဗဋ္ဌာနံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ကသတိ, ဧဝံ ပဌမမေဝ ဧကံ အာဝါသံ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ တတ္ထ သတ္တေသု 'ဣမသ္မိံ အာဝါသေ သတ္တာ အဝေရာ ဟောန္တူ'တိ အာဒိနာ နယေန မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ တတ္ထ စိတ္တံ မုဒုံ ကမ္မနိယံ ကတွာ ဒွေ အာဝါသာ ပရိစ္ဆိန္ဒိတဗ္ဗာ ။ တတော အနုက္ကမေန တယော စတ္တာရော ပဉ္စ ဆ သတ္တ အဋ္ဌ နဝ ဒသ, ဧကာ ရစ္ဆာ, ဥပဍ္ဎဂါမော, ဂါမော, ဇနပဒေါ, ရဇ္ဇံ, ဧကာ ဒိသာတိ ဧဝံ ယာဝ ဧကံ စက္ကဝါဠံ, တတော ဝါ ပန ဘိယျော တတ္ထ တတ္ထ သတ္တေသု မေတ္တာ ဘာဝေတဗ္ဗာ။ တထာ ကရုဏာဒယောတိ။ အယမေတ္ထ အာရမ္မဏဝဍ္ဎနက္ကမော။

ယထာ ပန ကသိဏာနံ နိဿန္ဒော အာရုပ္ပာ, သမာဓီနံ နိဿန္ဒော နေဝသညာနာသညာယတနံ, ဝိပဿနာနံ နိဿန္ဒော ဖလသမာပတ္တိ, သမထဝိပဿနာနံ နိဿန္ဒော နိရောဓသမာပတ္တိ, ဧဝံ ပုရိမဗြဟ္မဝိဟာရတ္တယဿ နိဿန္ဒော ဧတ္ထ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရော။ ယထာ ဟိ ထမ္ဘေ အနုဿာပေတွာ တုလာသင်္ဃာဋံ အနာရောပေတွာ န သက္ကာ အာကာသေ ကူဋဂေါပါနသိယော ဌပေတုံ, ဧဝံ ပုရိမေသု တတိယဇ္ဈာနံ ဝိနာ န သက္ကာ စတုတ္ထံ ဘာဝေတုံ။ ကသိဏေသု ပန ဥပ္ပန္နတတိယဇ္ဈာနဿပေသာ နုပ္ပဇ္ဇတိ ဝိသဘာဂါရမ္မဏတ္တာတိ။

ဧတ္ထ သိယာ – 'ကသ္မာ ပနေတာ မေတ္တာ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာ ဗြဟ္မဝိဟာရာတိ ဝုစ္စန္တိ? ကသ္မာ စ, စတဿောဝ? ကော စ ဧတာသံ ကမော? ဝိဘင်္ဂေ စ ကသ္မာ အပ္ပမညာတိ ဝုတ္တာ'တိ? ဝုစ္စတေ – သေဋ္ဌဋ္ဌေန တာဝ နိဒ္ဒောသဘာဝေန စေတ္ထ ဗြဟ္မဝိဟာရတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သတ္တေသု သမ္မာပဋိပတ္တိဘာဝေန ဟိ သေဋ္ဌာ ဧတေ ဝိဟာရာ။ ယထာ စ ဗြဟ္မာနော နိဒ္ဒောသစိတ္တာ ဝိဟရန္တိ, ဧဝံ ဧတေဟိ သမ္ပယုတ္တာ ယောဂိနော ဗြဟ္မသမာဝ ဟုတွာ ဝိဟရန္တီတိ သေဋ္ဌဋ္ဌေန နိဒ္ဒောသဘာဝေန စ ဗြဟ္မဝိဟာရာတိ ဝုစ္စန္တိ။

ကသ္မာ စ စတဿောတိအာဒိပဉှဿ ပန ဣဒံ ဝိဿဇ္ဇနံ –

> ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂါဒိဝသာ စတဿော၊
> ဟိတာဒိအာကာရဝသာ ပနာသံ။
> ကမော ပဝတ္တန္တိ စ အပ္ပမာဏေ၊
> တာ ဂေါစရေ ယေန တဒပ္ပမညာ။

ဧတာသု ဟိ ယသ္မာ မေတ္တာ ဗျာပါဒဗဟုလဿ, ကရုဏာ ဝိဟိံသာဗဟုလဿ, မုဒိတာ အရတိဗဟုလဿ, ဥပေက္ခာ ရာဂဗဟုလဿ ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေါ; ယသ္မာ စ ဟိတူပသံဟာရအဟိတာပနယနသမ္မောဒနအနာဘောဂဝသေန စ တုဗ္ဗိဓောယေဝ သတ္တေသု မနသိကာရော; ယသ္မာ စ ယထာ မာတာ ဒဟရဂိလာနယောဗ္ဗနပ္ပတ္တသကိစ္စပသုတေသု စတူသု ပုတ္တေသု ဒဟရဿ အဘိဝုဍ္ဎိကာမာ ဟောတိ, ဂိလာနဿ ဂေလညာပနယနကာမာ, ယောဗ္ဗနပ္ပတ္တဿ ယောဗ္ဗနသမ္ပတ္တိယာ စိရဋ္ဌိတိကာမာ, သကိစ္စပသုတဿ ကိသ္မိဉ္စိပိ ပရိယာယေ အဗျာဝဋာ ဟောတိ, တထာ အပ္ပမညာဝိဟာရိကေနာပိ သဗ္ဗသတ္တေသု မေတ္တာဒိဝသေန ဘဝိတဗ္ဗံ, တသ္မာ ဣတော ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂါဒိဝသာ စတဿောဝ အပ္ပမညာ။

ယသ္မာ ပန စတသ္သောပေတာ ဘာဝေတုကာမေန ပဌမံ ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိဝသေန သတ္တေသု ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, ဟိတာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ စ မေတ္တာ; တတော ဧဝံ ပတ္ထိတဟိတာနံ သတ္တာနံ ဒုက္ခာဘိဘဝံ ဒိသွာ ဝါ သုတွာ ဝါ သမ္ဘာဝေတွာ ဝါ ဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိဝသေန, ဒုက္ခာပနယနာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ စ ကရုဏာ; အထေဝံ ပတ္ထိတဟိတာနံ ပတ္ထိတဒုက္ခာပဂမာနဉ္စ နေသံ သမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ သမ္ပတ္တိပ္ပမောဒနဝသေန, ပမောဒနလက္ခဏာ စ မုဒိတာ; တတော ပရံ ပန ကတ္တဗ္ဗာဘာဝတော အဇ္ဈုပေက္ခကတာသင်္ခာတေန မဇ္ဈတ္တာကာရေန ပဋိပဇ္ဇိတဗ္ဗံ, မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တိလက္ခဏာ စ ဥပေက္ခာ; တသ္မာ ဣတော ဟိတာဒိအာကာရဝသာ ပနာသံ ပဌမံ မေတ္တာ ဝုတ္တာ။ အထ ကရုဏာ မုဒိတာ ဥပေက္ခာတိ အယံ ကမော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယသ္မာ ပန သဗ္ဗာပေတာ အပ္ပမာဏေ ဂောစရေ ပဝတ္တန္တိ, တသ္မာ အပ္ပမညာတိ ဝုစ္စန္တိ။ အပ္ပမာဏာ ဟိ သတ္တာ တောသံ ဂောစရဘူတာ, 'ဧကသတ္တသ္သာပိ စ ဧတ္တကေ ပဒေသေ မေတ္တာဒယော ဘာဝေတဗ္ဗာ'တိ ဧဝံ ပမာဏံ အဂ္ဂဟေတွာ သကလဖရဏဝသေနေဝ ပဝတ္တာတိ, တေန ဝုတ္တံ –

> ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂါဒိဝသာ စတသ္သော၊
> ဟိတာဒိအာကာရဝသာ ပနာသံ။
> ကမော ပဝတ္တန္တိ စ အပ္ပမာဏေ၊
> တာ ဂောစရေ ယေန တဒပ္ပမညာတိ။

ဧဝံ အပ္ပမာဏဂောစရတာယ ဧကလက္ခဏာသု စာပိ ဧတာသု ပုရိမာ တိသ္သော တိကစတုက္ကဇ္ဈာနိကာဝ ဟောန္တိ။ ကသ္မာ? သောမနသ္သာဝိပ္ပယောဂတော။ ကသ္မာ ပနာသံ သောမနသ္သေန အဝိပ္ပယောဂေါတိ? ဒောမနသ္သသမုဋ္ဌိတာနံ ဗျာပါဒါဒီနံ နိဿရဏတ္တာ။ ပစ္ဆိမာ ပန အဝသေသေကဇ္ဈာနိကာဝ။ ကသ္မာ? ဥပေက္ခာဝေဒနာသမ္ပယောဂတော။ န ဟိ သတ္တေသု မဇ္ဈတ္တာကာရပ္ပဝတ္တာ ဗြဟ္မဝိဟာရုပေက္ခာ ဥပေက္ခာဝေဒနံ ဝိနာ ဝတ္တတီတိ။

ဗြဟ္မဝိဟာရကထာ။

အသုဘကထာ

၂၆၃. ဣဒါနိ ရာဂစရိတသတ္တာနံ ဧကန္တဟိတံ နာနာရမ္မဏေသု ဧကေကဇ္ဈာနဝသေနေဝ ပဝတ္တမာနံ ရူပာဝစရကုသလံ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။

တတ္ထ **ဥဒ္ဓုမာတကသညာသဟဂတ** န္တိအာဒီသု, ဘသ္တာ ဝိယ ဝါယုနာ, ဥဒ္ဓံ ဇီဝိတပရိယာဒါနာ ယထာနုက္ကမံ သမုဂ္ဂတေန သူနဘာဝေန ဓုမာတတ္တာ ဥဒ္ဓုမာတံ။ ဥဒ္ဓုမာတမေဝ **ဥဒ္ဓုမာတကံ** ။ ပဋိကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ ဥဒ္ဓုမာတန္တိ ဥဒ္ဓုမာတကံ။ တထာရူပဿ ဆဝသရီရဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဝိနီလံ ဝုစ္စတိ ဝိပရိဘိန္နနီလဝဏ္ဏံ။ ဝိနီလမေဝ **ဝိနီလကံ**။ ပဋိကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ ဝိနီလန္တိ ဝိနီလကံ။ မံသုဿဒဋ္ဌာနေသု ရတ္တဝဏ္ဏဿ, ပုဗ္ဗသန္နိစယဋ္ဌာနေသု သေတဝဏ္ဏဿ, ယေဘုယျေန စ နီလဝဏ္ဏဿ , နီလဋ္ဌာနေ နီလသာဋကပါရုတဿေဝ ဆဝသရီရဿေတံ အဓိဝစနံ။ ပရိဘိန္နဋ္ဌာနေသု ဝိဿန္ဒမာနံ ပုဗ္ဗံ ဝိပုဗ္ဗံ။ ဝိပုဗ္ဗမေဝ **ဝိပုဗ္ဗကံ**။ ပဋိကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ ဝိပုဗ္ဗန္တိ ဝိပုဗ္ဗကံ။ တထာရူပဿ ဆဝသရီရဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဝိစ္ဆိဒ္ဒံ ဝုစ္စတိ ဒွိဓာ ဆိန္နေန အပဓာရိတံ, ဝိစ္ဆိဒ္ဒမေဝ **ဝိစ္ဆိဒ္ဒကံ** ။ ပဋိကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ ဝိစ္ဆိဒ္ဒန္တိ ဝိစ္ဆိဒ္ဒကံ။ ဝေမဇ္ဈေ ဆိန္နဿ ဆဝသရီရဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဣတော စ ဧတ္တော စ ဝိဝိဓာကာရေန သောဏသိင်္ဂါလာဒီဟိ ခါယိတံ ဝိက္ခာယိတံ။ ဝိက္ခာယိတမေဝ **ဝိက္ခာယိတကံ** ။ ပဋိကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ ဝိက္ခာယိတန္တိ ဝိက္ခာယိတကံ။ တထာရူပဿ ဆဝသရီရဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဝိဝိဓာ ခိတ္တံ ဝိက္ခိတ္တံ။ ဝိက္ခိတ္တမေဝ **ဝိက္ခိတ္တကံ** ။ ပဋိကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ ဝိက္ခိတ္တန္တိ ဝိက္ခိတ္တကံ။ 'အညေန ဟတ္ထံ အညေန ပါဒံ အညေန သီသ'န္တိ ဧဝံ တတော တတော ခိတ္တဿ ဆဝသရီရဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဟတဉ္စ တံ ပုရိမနယေနေဝ ဝိက္ခိတ္တကဉ္စာတိ **ဟတဝိက္ခိတ္တကံ** ။ ကာကပဒာကာရေန အင်္ဂပစ္စင်္ဂေသု သတ္ထေန ဟနိတွာ ဝုတ္တနယေန ဝိက္ခိတ္တကဿ ဆဝသရီရဿေတံ အဓိဝစနံ။ လောဟိတံ ကိရတိ, ဝိက္ခိပတိ, ဣတော စိတော စ ပဂ္ဃရတီတိ **လောဟိတကံ**။ ပဂ္ဃရိတလောဟိတမက္ခိတဿ ဆဝသရီရဿေတံ အဓိဝစနံ။ ပုဠဝါ ဝုစ္စန္တိ ကိမယော။ ပုဠဝေ ဝိကိရတီတိ **ပုဠဝကံ**။ ကိမိပရိပုဏ္ဏဿ ဆဝသရီရဿေတံ အဓိဝစနံ။ အဋ္ဌိယေဝ **အဋ္ဌိကံ** ။ ပဋိကူလတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ အဋ္ဌီတိ အဋ္ဌိကံ။

အင်္ဂသင်္ခလိကာယပိ ကေဝိုကဿပိ တေံ အဓိပ္ပေတံ။ ဣမာနိ စ ပန ဥဒ္ဓုမာတကာဒီနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နနိမိတ္တာနမ္ပိ နိမိတ္တေသု ပဋိလဒ္ဓဈာနာနမ္ပိ ဧတာနေဝ နာမာနိ။

တတ္ထ ဥဒ္ဓုမာတကနိမိတ္တေ အပ္ပနာဝသေန ဥပ္ပန္နာ သညာ ဥဒ္ဓုမာတကသညာ။ တာယ ဥဒ္ဓုမာတကသညာယ သမ္ပယောဂဋ္ဌေန သဟဂတံ **ဥဒ္ဓုမာတကသညာသဟဂတံ။ ဝိနီလကသညာသဟဂတာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ယံ ပနေတ္ထ ဘာဝနာဝိဓာနံ ဝတ္တဗ္ဗံ ဘဝေယျ, တံ သဗ္ဗာကာရေန **ဝိသုဒ္ဓိမဂ္ဂေ** (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၀၃ အာဒယော) ဝုတ္တမေဝ။ အဝသေသာ ပာဠိဝဏ္ဏနာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကေဝလဉှိ ဣဓ, စတုတ္ထဇ္ဈာနဝသေန ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရေ ဝိယ, ပဉ္စမဇ္ဈာနဝသေန ဧကေကသ္မိံ ပဋ္ဌဝီသတိ ဧကကာ ဟောန္တိ။ အသုဘာရမ္မဏာသ္မိ စ အဝမုနီယတ္တာ, ပရိတ္တေ ဥဒ္ဓုမာတကဋ္ဌာနေ ဥပ္ပန္နနိမိတ္တာရမ္မဏံ **ပရိတ္တာရမ္မဏံ,** မဟန္တေ **အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယောတိ။

> ဣတိ အသုဘာနိ သုဘဂုဏော,
> ဒသသတလောစနေန ထုတကိတ္တိ။
> ယာနိ အဝေါစ ဒသဗလော,
> ဧကေကဇ္ဈာနဟေတူနိ။
>
> ဧဝံ ဟင်္ဂိနယေနေဝ, တာဝ သဗ္ဗာနိ တာနိ ဇာနိတွာ။
> တေသွေဝ အယံ ဘိယျော, ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိညေယျာ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၂၀)။

ဧတေသု ဟိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အဓိဂတဇ္ဈာနော သုဝိက္ခမ္ဘိတရာဂတ္တာ ဝီတရာဂေ ဝိယ နိလ္လောလုပ္ပစာရော ဟောတိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ယွာယံ အသုဘဘေဒော ဝုတ္တော, သော သရီရသဘာဝပ္ပတ္တိဝသေန စ ရာဂစရိတဘေဒဝသေန စာတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဆဝသရီရဉှိ ပဋိကူလဘာဝံ အာပဇ္ဇမာနံ ဥဒ္ဓုမာတကသဘာဝပ္ပတ္တံ ဝါ သိယာ, ဝိနီလကာဒီနံ ဝါ အညတရ သဘာဝပ္ပတ္တံ။ ဣတိ ယာဒိသံ ယာဒိသံ သက္ကာ ဟောတိ လဒ္ဓုံ တာဒိသေ တာဒိသေ ဥဒ္ဓုမာတကပဋိကူလံ ဝိနီလကပဋိကူလန္တိ ဧဝံ နိမိတ္တံ ဂဏှိတဗ္ဗမေဝါတိ သရီရသဘာဝပ္ပတ္တိဝသေန ဒသဓာ အသုဘပ္ပဘေဒော ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဝိသေသတော စေတ္ထ ဥဒ္ဓုမာတကံ သရီရသဏ္ဌာနဝိပတ္တိပ္ပကာသနတော သရီရသဏ္ဌာနရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ဝိနီလကံ ဆဝိရာဂဝိပတ္တိပ္ပကာသနတော သရီရဝဏ္ဏရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ဝိပုဗ္ဗကံ ကာယဝဏပဋိဗဒ္ဓဿ ဒုဂ္ဂန္ဓဘာဝဿ ပကာသနတော မာလာဂန္ဓာဒိဝသေန သမုဋ္ဌာပိတသရီရဂန္ဓရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ဝိစ္ဆိဒ္ဒကံ အန္တောသုသိရဘာဝပ္ပကာသနတော သရီရေ ဃနဘာဝရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ဝိက္ခာယိတကံ မံသူပစယသမ္ပတ္တိဝိနာသပ္ပကာသနတော ထနာဒီသု သရီရပ္ပဒေသေသု မံသူပစယရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ဝိက္ခိတ္တကံ အင်္ဂပစ္စင်္ဂာနံ ဝိက္ခေပပ္ပကာသနတော အင်္ဂပစ္စင်္ဂလီလာရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ဟတဝိက္ခိတ္တကံ သရီရသင်္ဃာဋဘေဒဝိကာရပ္ပကာသနတော သရီရသင်္ဃာဋသမ္ပတ္တိရာဂိနော သပ္ပာယံ။ လောဟိတကံ လောဟိတမက္ခိတပဋိကူလဘာဝပ္ပကာသနတော အလင်္ကာရဇနိတသောဘာရာဂိနော သပ္ပာယံ။ ပုဠဝကံ ကာယဿ အနေကကိမိကုလသာဓာရဏဘာဝပ္ပကာသနတော ကာယေ မမတ္တရာဂိနော သပ္ပာယံ။ အဋ္ဌိကံ သရီရဋ္ဌီနံ ပဋိကူလဘာဝပ္ပကာသနတော ဒန္တသမ္ပတ္တိရာဂိနော သပ္ပာယန္တိ။ ဧဝံ ရာဂစရိတဝသေနာပိ ဒသဓာ အသုဘပ္ပဘေဒော ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယသ္မာ ပန ဒသဝိဓေပိ ဧတသ္မိံ အသုဘေ သေယျထာပိ နာမ အပရိသဏ္ဌိတဇလာယ သီဃသောတာယ နဒိယာ အရိတ္တဗလေနေဝ နာဝါ တိဋ္ဌတိ, ဝိနာ အရိတ္တေန န သက္ကာ ဌပေတုံ, ဧဝမေဝ ဒုဗ္ဗလတ္တာ အာရမ္မဏဿ ဝိတက္ကဗလေနေဝ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ, ဝိနာ ဝိတက္ကေန န သက္ကာ ဌပေတုံ, တသ္မာ ပဌမဇ္ဈာနမေဝေတ္ထ ဟောတိ, န ဒုတိယာဒီနိ။ ပဋိကူလေပိ စေတသ္မိံ အာရမ္မဏေ 'အဒ္ဓာ ဣမာယ ပဋိပဒါယ ဇရာမရဏမှာ ပရိမုစ္စိဿာမီ'တိ ဧဝံ အာနိသံသဒဿာဝိတာယ စေဝ နီဝရဏသန္တာပပ္ပဟာနေန စ ပီတိသောမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, 'ဗဟုံ အနိ ဝေ

တနံ လဘိဿာမီ’တိ အာနိသံသဒဿာဝိနော ပုပ္ဖဆဍ္ဍကဿ ဂူထရာသိမှိ ဝိယ, ဥဿန္နဗျာဓိဒုက္ခဿ ရောဂိနော ဝမနဝိရေစနပ္ပဝတ္တိယံ ဝိယ စ။

ဒသဝိဓမ္ပိ စေတံ အသုဘံ လက္ခဏတော ဧကမေဝ ဟောတိ။ ဒသဝိဓဿပိ ဟိ ဧတဿ အသုစိဒုဂ္ဂန္ဓဇေဂုစ္ဆပဋိကူလဘာဝော ဧဝ လက္ခဏံ။ တဒေတံ ဣမိနာ လက္ခဏေန န ကေဝလံ မတသရီရေယေဝ ဒန္တဋ္ဌိကဒဿာဝိနော ပန စေတိယပဗ္ဗတဝါသိနော **မဟာတိဿတ္ထေရဿ** ဝိယ, ဟတ္ထိက္ခန္ဓဂတံ ရာဇာနံ ဥလ္လောကေန္တဿ **သင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရုပဋ္ဌာကသာမဏေရဿ** ဝိယ စ, ဇီဝမာနကသရီရေပိ ဥပဋ္ဌာတိ။ ယထေဝ ဟိ မတသရီရံ ဧဝံ ဇီဝမာနကမ္ပိ အသုဘမေဝ။ အသုဘလက္ခဏံ ပနေတ္ထ အာဂန္တုကေန အလင်္ကာရေန ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ န ပညာယတီတိ။

အသုဘကထာ။

ကိံ ပန ပထဝီကသိဏံ အာဒိံ ကတွာ အဋ္ဌိကသညာပရိယောသာနာဝသော ရူပါဝစရပ္ပနာ, ဥဒာဟု အညာပိ အတ္ထီတိ? အတ္ထိ; အာနာပာနဇ္ဈာနဉှိ ကာယဂတာသတိဘာဝနာ စ ဣမေ န ကထိတာ။ ကိဉ္စာပိ န ကထိတာ ဝါယောကသိဏေ ပန ဂဟိတေ အာနာပာနဇ္ဈာနံ ဂဟိတမေဝ; ဝဏ္ဏကသိဏေသု စ ဂဟိတေသု ကေသာဒီသု စတုက္ကပဉ္စကဇ္ဈာနဝသေန ဥပ္ပန္နာ ကာယဂတာသတိ, ဒသသု အသုဘေသု ဂဟိတေသု ဒွတ္တိံသာကာရေ ပဋိကူလမနသိကာရဇ္ဈာနဝသေန စေဝ နဝသိဝထိကာဝဏ္ဏဇ္ဈာနဝသေန စ ပဝတ္တာ ကာယဂတာသတိ ဂဟိတာတိ။ သဗ္ဗာပိ ရူပါဝစရပ္ပနာ ဣမေ ကထိတာဝ ဟောတီတိ။

ရူပါဝစရကုသလကထာ နိဋ္ဌိတာ။

အရူပါဝစရကုသလဝဏ္ဏနာ

အာကာသာနဉ္စာယတနံ

၂၆၅. ဣဒါနိ အရူပါဝစရကုသလံ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **အရူပူပပတ္တိယာ**တိ အရူပဘဝေ အရူပံ, အရူပေ ဥပပတ္တိ အရူပူပပတ္တိ, တဿာ အရူပူပပတ္တိယာ။ **မဂ္ဂံ ဘာဝေတီ** တိ ဥပါယံ ဟေတုံ ကာရဏံ ဥပ္ပါဒေတိ ဝဍ္ဎေတိ။ **သဗ္ဗသော**တိ သဗ္ဗာကာရေန။ သဗ္ဗာသံ ဝါ အနဝသေသာနန္တိ အတ္ထော။ **ရူပသညာန**န္တိ သညာသီသေန ဝုတ္တရူပါဝစရဇ္ဈာနာနဉ္စေဝ တဒါရမ္မဏာနဉ္စ။ ရူပါဝစရဇ္ဈာနမ္ပိ ဟိ ရူပန္တိ ဝုစ္စတိ ‘ရူပီ ရူပါနိ ပဿတီ’တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၂၄၈; ဒီ. နိ. ၂.၁၂၉)။ တဿ အာရမ္မဏမ္ပိ “ဗဟိဒ္ဓါ ရူပါနိ ပဿတိ သုဝဏ္ဏဒုဗ္ဗဏ္ဏာနီ”တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၂၄၄-၂၄၆; ဒီ. နိ. ၂.၁၇၃); တသ္မာ ဣဓ ရူပေ သညာ ရူပသညာတိ ဧဝံ သညာသီသေန ဝုတ္တရူပါဝစရဇ္ဈာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ ရူပံ သညာ အဿာတိ ရူပသညံ, ရူပမဿ နာမန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ ဧဝံ ပထဝီကသိဏာဒိဘေဒဿ တဒါရမ္မဏဿ စေတံ အဓိဝစနန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

သမတိက္ကမာ တိ ဝိရာဂါ နိရောဓာ စ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ? ဧတာသံ ကုသလဝိပါကကိရိယာဝသေန ပဉ္စဒသန္နံ ဈာနသင်္ခါတာနံ ရူပသညာနံ, ဧတေသဉ္စ ပထဝီကသိဏာဒိဝသေန အဋ္ဌန္နံ အာရမ္မဏသင်္ခါတာနံ ရူပသညာနံ, သဗ္ဗာကာရေန အနဝသေသာနံ ဝါ ဝိရာဂါ စ နိရောဓာ စ ဝိရာဂဟေတု စေဝ နိရောဓဟေတု စ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ န ဟိ သက္ကာ သဗ္ဗသော အနတိက္ကန္တရူပသညေန ဧတံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုန္တိ။

တတ္ထ ယသ္မာ အာရမ္မဏေ အဝိရတ္တဿ သညာသမတိက္ကမော န ဟောတိ, သမတိက္ကန္တာသု စ သညာသု အာရမ္မဏံ သမတိက္ကန္တမေဝ ဟောတိ, တသ္မာ အာရမ္မဏသမတိက္ကမံ အဝတွာ “တတ္ထ ကတမာ ရူပသညာ? ရူပါဝစရသမာပတ္တိံ သမာပန္နဿ ဝါ ဥပပန္နဿ ဝါ ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရိဿ ဝါ သညာ သဉ္ဇာနနာ သဉ္ဇာနိတတ္တံ, ဣမာ ဝုစ္စန္တိ ရူပသညာယော။ ဣမာ ရူပသညာယော အတိက္ကန္တော ဟောတိ, ဝီတိက္ကန္တော, သမတိက္ကန္တော, တေန ဝုစ္စတိ သဗ္ဗသော ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ”တိ (ဝိဘ. ၆၀၂) ဧဝံ **ဝိဘင်္ဂေ** သညာနံယေဝ သမတိက္ကမော ဝုတ္တော။ ယသ္မာ ပန အာရမ္မဏသမတိက္ကမေန ပတ္တဗ္ဗာ ဧတာ သမာပတ္တိယော, န ဧကသ္မိံယေဝ အာရမ္မဏေ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ ဝိယ, တသ္မာ အယံ အာရမ္မဏသမတိက္ကမဝသေနာပိ အတ္ထဝဏ္ဏနာ ကတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ တိ စက္ခာဒီနံ ဝတ္ထူနံ ရူပာဒီနံ အာရမ္မဏာနဉ္စ ပဋိဃာတေန သမုပ္ပန္နာ သညာ **ပဋိဃသညာ**။ ရူပသညာဒီနံ ဧတံ အဓိဝစနံ။ ယထာဟ – ''တတ္ထ ကတမာ ပဋိဃသညာ? ရူပသညာ သဒ္ဒသညာ ဂန္ဓသညာ ရသသညာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗသညာ, ဣမာ ဝုစ္စန္တိ ပဋိဃသညာယော''တိ (ဝိဘ. ၆၀၃)။ တာသံ ကုသလဝိပာကာနံ ပဉ္စန္နံ အကုသလဝိပာကာနံ ပဉ္စန္နန္တိ သဗ္ဗသော ဒသန္နမ္ပိ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ ပဟာနာ အသမုပ္ပာဒာ အပ္ပဝတ္တိံ က တွာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ကာမဉ္စေတာ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနိ သမာပန္နဿာပိ န သန္တိ – န ဟိ တသ္မိံ သမယေ ပဉ္စဒွါရဝသေန စိတ္တံ ပဝတ္ တတိ – ဧဝံ သန္တေပိ, အညတ္ထ ပဟီနာနံ သုခဒုက္ခာနံ စတုတ္ထဇ္ဈာနေ ဝိယ, သက္ကာယဒိဋ္ဌာဒီနံ တတိယမဂ္ဂေ ဝိယ စ, ဣမသ္မိံ ဈာနေ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ ဣမဿ ဈာနဿ ပသံသာဝသေန ဧတာသံ ဧတ္ထ ဝစနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အထ ဝါ ကိဉ္စာပိ တာ ရူပါဝစရံ သမာပန္နဿ န သန္တိ, အထ ခေါ န ပဟီနတ္တာ န သန္တိ။ န ဟိ ရူပဝိရာဂါယ ရူပါဝစရ ဘာဝနာ သံဝတ္တတိ, ရူပာယတ္တာ စ ဧတာသံ ပဝတ္တိ။ အယံ ပန ဘာဝနာ ရူပဝိရာဂါယ သံဝတ္တတိ။ တသ္မာ တာ ဧတ္ထ ပဟီနာတိ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။ န ကေဝလဉ္စ ဝတ္တုံ, ဧကံသေနေဝ ဧဝံ ဓာရေတုမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ တာသဉှိ ဣတော ပုဗ္ဗေ အပ္ပ ဟီနတ္တာယေဝ ပဌမဇ္ဈာနံ သမာပန္နဿ ''သဒ္ဒေါ ကဏ္ဋကော''တိ (အ. နိ. ၁၀.၇၂) ဝုတ္တော ဘဂဝတာ။ ဣဓ စ ပ ဟီနတ္တာယေဝ အရူပသမာပတ္တီနံ အာနေဉ္ဇတာ သန္တဝိမောက္ခတာ စ ဝုတ္တာ။ အာဠာရော စ ကာလာမော အာရုပ္ ပသမာပန္နော ပဉ္စမတ္တာနိ သကဋသတာနိ နိဿာယ နိဿာယ အတိက္ကန္တာနိ နေဝ အဒ္ဒသ, န ပန သဒ္ဒံ အသ္ သောသီတိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၉၂)။

နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ တိ နာနတ္တေ ဂောစရေ ပဝတ္တာနံ သညာနံ နာနတ္တာနံ ဝါ သညာနံ။ ယသ္မာ ဟိ ဧတာ ''တတ္ထ ကတမာ နာနတ္တသညာ? အသမာပန္နဿ မနောဓာတုသမင်္ဂိဿ ဝါ မနောဝိညာဏဓာတုသမင်္ဂိ ဿ ဝါ သညာ သဉ္ဇာနနာ သဉ္ဇာနိတတ္တံ, ဣမာ ဝုစ္စန္တိ နာနတ္တသညာယော''တိ (ဝိဘ. ၆၀၄) ဧဝံ **ဝိဘင်္ဂေ** ဝိဘဇိ တွာ ဝုတ္တာ ဣဓ အဓိပ္ပေတာ; အသမာပန္နဿ မနောဓာတုမနောဝိညာဏဓာတုသင်္ဂဟိတာ သညာ ရူပသဒ္ဒာဒိဘေ ဒေ နာနတ္တေ နာနာသဘာဝေ ဂောစရေ ပဝတ္တန္တိ; ယသ္မာ စေတာ အဋ္ဌ ကာမာဝစရကုသလသညာ, ဒွါဒသ အကုသလသညာ, ဧကာဒသ ကာမာဝစရကုသလဝိပာကသညာ , ဒွေ အကုသလဝိပာကသညာ, ဧကာဒသ ကာမာဝစရကိရိ ယသညာတိ ဧဝံ စတုစတ္တာလီသမ္ပိ သညာ နာနတ္တာ နာနာသဘာဝ အညမညံ အသဒိသာ, တသ္မာ နာနတ္တသညာတိ ဝုတ္တာ။ တာသံ သဗ္ဗသော နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ အနာဝဇ္ဇနာ အသမန္နာဟာရာ အပစ္စဝေက္ခဏာ။ ယသ္မာ တာ နာဝဇ္ဇတိ, န မနသိကရောတိ, န ပစ္စဝေက္ခတိ, တသ္မာတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။

ယသ္မာ စေတ္ထ ပုရိမာ ရူပသညာ ပဋိဃသညာ စ ဣမိနာ ဈာနေန နိဗ္ဗတ္တေ ဘဝေပိ န ဝိဇ္ဇန္တိ, ပဂေဝ တသ္မိံ ဘဝေ ဣမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရဏကာလေ, တသ္မာ တာသံ 'သမတိက္ကမာ အတ္ထင်္ဂမာ'တိ ဒွေဓာပိ အဘာဝေါ ယေဝ ဝုတ္တော။ နာနတ္တသညာသု ပန ယသ္မာ အဋ္ဌ ကာမာဝစရကုသလသညာ, နဝ ကိရိယာသညာ, ဒသ အကုသလ သညာတိ ဣမာ သတ္တဝီသတိ သညာ ဣမိနာ ဈာနေန နိဗ္ဗတ္တေ ဘဝေ ဝိဇ္ဇန္တိ, တသ္မာ တာသံ အမနသိကာရာတိ ဝုတ္ တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တတြာပိ ဟိ ဣမံ ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရန္တော တာသံ အမနသိကာရာယေဝ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရတိ။ တာ ပန မနသိကရောန္တော အသမာပန္နော ဟောတီတိ။ သင်္ခေပတော စေတ္ထ 'ရူပသညာနံ သမတိက္ကမာ'တိ ဣမိနာ သဗ္ဗရူပါဝစရဓမ္မာနံ ပဟာနံ ဝုတ္တံ။ 'ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမာ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရာ'တိ ဣမိနာ သဗ္ဗေ သံ ကာမာဝစရစိတ္တစေတသိကာနဉ္စ ပဟာနံ အမနသိကာရော စ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဣတိ ဘဂဝါ 'ပန္နရသန္နံ ရူပသညာနံ သမတိက္ကမေန, ဒသန္နံ ပဋိဃသညာနံ အတ္ထင်္ဂမေန, စတုစတ္တာလီသာ ယ နာနတ္တသညာနံ အမနသိကာရေနာ'တိ တီဟိ ပဒေဟိ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိယာ ဝဏ္ဏံ ကထေသိ။ ကိံ ကာရဏာတိ စေ သောတူနံ ဥဿာဟဇနနတ္ထဉ္စေဝ ပလောဘနတ္ထဉ္စ။ သစေ ဟိ ကေစိ အပဏ္ဍိတာ ဝဒေယျုံ 'သ တ္ထာ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိံ နိဗ္ဗတ္တေထာတိ ဝဒတိ, ကော နု ခေါ တောယ နိဗ္ဗတ္တိတာယ အတ္ထော? ကော အာနိသံသော'တိ တေ ဧဝံ ဝတ္တုံ မာ လဘန္တူတိ ဣမေဟိ အာကာရေဟိ သမာပတ္တိယာ ဝဏ္ဏံ ကထေသိ။ တဉှိ နေသံ သုတွာ ဧဝံ ဘဝိဿတိ – 'ဧဝံသန္တာ ကိရ အယံ သမာပတ္တိ, ဧဝံပဏီတာ, နိဗ္ဗတ္တေဿာမ န'န္တိ။ အထဿ သ နိဗ္ဗတ္တနတ္ထာယ ဥဿာဟံ ကရိဿန္တီတိ။

ပလောဘနတ္တဉ္စာပိ နေသံ တေဟိသ္သာ ဝဏ္ဏံ ကထေသိ, ဝိသကဏ္ဍကတဏှိဇော ဝိယ။ ဝိသကဏ္ဍကတဏှိဇော နာမ ဂုဠတဏှိဇော ဝုစ္စတိ။ သော ကိရ ဂုဠဖာဏိတခဏ္ဍသက္ကရာဒီနိ သကဋေနာဒာယ ပစ္စန္တဂါမံ ဂန္တွာ 'ဝိသကဏ္ဍကံ ဂဏှထ ဝိသကဏ္ဍကံ ဂဏှထာ'တိ ဥဂ္ဃောသေသိ။ တံ သုတွာ ဂါမိကာ 'ဝိသံ နာမ ကက္ခဠံ, ယော နံ ခါဒတိ သော မရတိ, ကဏ္ဍကောပိ ဝိဇ္ဈိတွာ မာရေတိ။ ဥဘောပေတေ ကက္ခဠာ, ကော ဧတ္ထ အာနိသံသော'တိ ဂေဟဒွါရာနိ ထကေသုံ, ဒါရကေ စ ပလာပေသုံ။ တံ ဒိသွာ တဏှိဇော 'အဝေါဟာရကုသလာ ဣမေ ဂါမိကာ, ဟန္ဒ နေ ဥပါယေန ဂဏှာပေမီ'တိ 'အတိမဓုရံ ဂဏှထ အတိသာဒုံ ဂဏှထ, ဂုဠံ ဖာဏိတံ သက္ကရံ သမဂ္ဃံ လဗ္ဘတိ, ကူဋမာသကကူဋကဟာပဏာဒီဟိပိ လဗ္ဘတီ'တိ ဥဂ္ဃောသေသိ။ တံ သုတွာ ဂါမိကာ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌာ နိဂ္ဂန္တွာ ဗဟုမ္ပိ မူလံ ဒတွာ ဂဏှိံသု။

တတ္ထ တဏှိဇဿ 'ဝိသကဏ္ဍကံ ဂဏှထာ'တိ ဥဂ္ဃောသနံ ဝိယ ဘဂဝတော 'အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိံ နိဗ္ဗတ္တေထာ'တိ ဝစနံ။ 'ဥဘောပေတေ ကက္ခဠာ , ကော ဧတ္ထ အာနိသံသော'တိ? ဂါမိကာနံ စိန္တနံ ဝိယ 'ဘဂဝတာ အာကာသာနဉ္စာယတနံ နိဗ္ဗတ္တေထာတိ အာဟ, ကော ဧတ္ထ အာနိသံသော? နာဿ ဂုဏံ ဇာနာမာ'တိ သောတူနံ စိန္တနံ။ အထဿ တဏှိဇဿ 'အတိမဓုရံ ဂဏှထာ'တိအာဒိဝစနံ ဝိယ ဘဂဝတော ရူပသညာသမတိက္ကမနာဒိကံ အာနိသံသပ္ပကာသနံ။ ဣဒဉှိ သုတွာ တေ ဗဟုမ္ပိ မူလံ ဒတွာ, ဂါမိကာ ဝိယ ဂုဠံ, ဣမိနာ အာနိသံသေန ပလောဘိတစိတ္တာ မဟန္တမ္ပိ ဥဿာဟံ ကတွာ ဣမံ သမာပတ္တိံ နိဗ္ဗတ္တေဿန္တီတိ ဥဿာဟဇနနတ္ထံ ပလောဘနတ္ထဉ္စ ကထေသိ။

အာကာသာနဉ္စာယတနသညာသဟဂတ န္တိ ဧတ္ထ နာဿ အန္တောတိ အနန္တံ။ အာကာသံ အနန္တံ အာကာသာနန္တံ။ အာကာသာနန္တမေဝ အာကာသာနဉ္စံ။ တံ အာကာသာနဉ္စံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနမဿ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မဿ ဈာနဿ, ဒေဝါနံ ဒေဝါယတနမိဝါတိ **အာကာသာနဉ္စာယတနံ** ။ ဣတိ အာကာသာနဉ္စံ စ တံ အာယတနဉ္စာတိပိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ။ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသဿေတံ အဓိဝစနံ။ တသ္မိံ အာကာသာနဉ္စာယတနေ အပ္ပနာပ္ပတ္တာယ သညာယ သဟဂတံ အာကာသာနဉ္စာယတနသညာသဟဂတံ။

ယထာ ပန အညတ္ထ 'အနန္တော အာကာသော'တိ (ဝိဘ. ၅၀၈; ဒီ. နိ. ၂.၁၂၉) ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓ အနန္တန္တိ ဝါ ပရိတ္တန္တိ ဝါ န ဂဟိတံ။ ကသ္မာ? အနန္တေ ဟိ ဂဟိတေ ပရိတ္တံ န ဂယှတိ, ပရိတ္တေ ဂဟိတေ အနန္တံ န ဂယှတိ။ ဧဝံ သန္တေ အာရမ္မဏစတုက္ကံ န ပူရတိ, ဒေသနာ သောဠသက္ခတ္တုကာ န ဟောတိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ စ ဣမသ္မိံ ဌာနေ ဒေသနံ သောဠသက္ခတ္တုကံ ကာတုံ အဇ္ဈာသယော, တသ္မာ အနန္တန္တိ ဝါ ပရိတ္တန္တိ ဝါ အဝတွာ 'အာကာသာနဉ္စာယတနသညာသဟဂတ'န္တိ အာဟ။ ဧဝဉှိ သတိ ဥဘယမ္ပိ ဂဟိတမေဝ ဟောတိ။ အာရမ္မဏစတုက္ကံ ပူရတိ, ဒေသနာ သောဠသက္ခတ္တုကာ သမ္ပဇ္ဇတိ။ အဝသေသော ဟဋ္ဌိမအတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနနိကန္တိပရိယာဒါနဒုက္ခတာယ စေတ္ထ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ, ပရိယာဒိန္နနိကန္တိကဿ အပ္ပနာပရိဝါသဒန္ဓတာယ ဒန္ဓာဘိညာ ဟောတိ။ ဝိပရိယာယေန သုခါ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပရိတ္တကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ ပန ပဝတ္တံ ဈာနံ ပရိတ္တာရမ္မဏံ ဝိပုလကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ ပဝတ္တံ အပ္ပမာဏာရမ္မဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဥပေက္ခာဗြဟ္မဝိဟာရေ ဝိယ စ ဣဓာပိ စတုတ္ထဇ္ဈာနဝသေန ပဉ္စဝီသတိ ဧကကာ ဟောန္တိ ။ ယထာ စေတ္ထ ဧဝံ ဣတော ပရေသုပိ။ ဝိသေသမတ္တမေဝ ပန တေသု ဝဏ္ဏယိဿာမ။

ဝိညာဏဉ္စာယတနံ

၂၆၆. အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မာ တိ, ဧတ္ထ တာဝ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေန အာကာသာနဉ္စံ အာယတနမဿ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေနာတိ ဈာနမ္ပိ အာကာသာနဉ္စာယတနံ။ ဝုတ္တနယေနေဝ အာရမ္မဏမ္ပိ။ ဧဝမေတံ ဈာနဉ္စ အာရမ္မဏဉ္စာတိ ဥဘယမ္ပိ အပ္ပဝတ္တိကရဏေန စ အမနသိကရဏေန စ သမတိက္ကမိတွာဝ ယသ္မာ ဣဒံ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာတဗ္ဗံ, တသ္မာ ဥဘယမ္ပေတံ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ 'အာကာသာနဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မာ'တိ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဝိညာဏဉ္စာယတနသညာသဟဂတန္တိ, ဧတ္ထ ပန အနန္တန္တိ မနသိကာတဗ္ဗဝသေန နာဿ အန္တောတိ အနန္တံ။ အနန္တမေဝ အာနဉ္စံ။ ဝိညာဏံ အာနဉ္စံ ဝိညာဏာနဉ္စန္တိ အဝတွာ ဝိညာဏဉ္စန္တိ ဝုတ္တံ။ အယဉှေတ္ထ ရုဠှိသဒ္ဒော။ တဒေဝ ဝိညာဏဉ္စံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန ဈာနဿ သညာယ အာယတနန္တိ **ဝိညာဏဉ္စာယတနံ**။ တသ္မိံ ဝိညာဏဉ္စာယတနေ ပဝတ္တာယ သညာယ သဟဂတန္တိ **ဝိညာဏဉ္စာယတနသညာသဟဂတံ**။ အာကာသေ ပဝတ္တဝိညာဏာရမ္မဏဿ ဈာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဣဓ အာကာသာနဉ္စာယတနသမာပတ္တိယာ နိကန္တိပရိယာဒာနဒုက္ခတာယ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ, ပရိယာဒိန္နနိကန္တိကဿ အပ္ပနာပရိတသဒန္ဓတာယ ဒန္ဓာဘိညာ။ ဝိပရိယာယေန သုခါ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ စ။ ပရိတ္တကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသာရမ္မဏံ သမာပတ္တိံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိယာ ပရိတ္တာရမ္မဏတာ, ဝိပရိယာယေန အပ္ပမာဏာရမ္မဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။

အာကိဉ္စညာယတနံ

၂၆၇. **ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မာ**တိ ဧတ္ထာပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိညာဏဉ္စံ အာယတနမဿ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေနာတိ ဈာနမ္ပိ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ။ ဝုတ္တနယေနေဝ စ အာရမ္မဏမ္ပိ။ ဧဝမေတံ ဈာနဉ္စ အာရမ္မဏဉ္စာတိ ဥဘယမ္ပိ အပ္ပဝတ္တိကရဏေန စ အမနသိကရဏေန စ သမတိက္ကမိတွာဝ ယသ္မာ ဣဒံ အာကိဉ္စညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာတဗ္ဗံ, တသ္မာ ဥဘယမ္ပေတံ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ 'ဝိညာဏဉ္စာယတနံ သမတိက္ကမ္မာ'တိ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အာကိဉ္စညာယတနသညာသဟဂတန္တိ ဧတ္ထ ပန နာဿ ကိဉ္စနန္တိ အကိဉ္စနံ; အန္တမသော ဘင်္ဂမတ္တမ္ပိ အဿ အဝသိဋ္ဌံ နတ္ထီတိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ အကိဉ္စနဿ ဘာဝေါ အာကိဉ္စညံ။ အာကာသာနဉ္စာယတနဝိညာဏာပဂမဿေတံ အဓိဝစနံ။ တံ အာကိဉ္စညံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန ဈာနဿ သညာယ အာယတနန္တိ **အာကိဉ္စညာယတနံ**။ တသ္မိံ အာကိဉ္စညာယတနေ ပဝတ္တာယ သညာယ သဟဂတန္တိ **အာကိဉ္စညာယတနသညာသဟဂတံ**။ အာကာသေ ပဝတ္တိတဝိညာဏာပဂမာရမ္မဏဿ ဈာနဿေတံ အဓိဝစနံ။ ဣဓ ဝိညာဏဉ္စာယတနသမာပတ္တိယာ နိကန္တိပရိယာဒာနဒုက္ခတာယ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ, ပရိယာဒိန္နနိကန္တိကဿ အပ္ပနာ ပရိတသဒန္ဓတာယ ဒန္ဓာဘိညာ။ ဝိပရိယာယေန သုခါ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ စ။ ပရိတ္တကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ ပဝတ္တိတဝိညာဏာပဂမာရမ္မဏတာယ ပရိတ္တာရမ္မဏတာ, ဝိပရိယာယေန အပ္ပမာဏာရမ္မဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။

နေဝသညာနာသညာယတနံ

အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မာတိ ဧတ္ထာပိ ပုဗ္ဗေ ဝုတ္တနယေနေဝ အာကိဉ္စညံ အာယတနမဿ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေနာတိ ဈာနမ္ပိ အာကိဉ္စညာယတနံ။ ဝုတ္တနယေနေဝ အာရမ္မဏမ္ပိ။ ဧဝမေတံ ဈာနဉ္စ အာရမ္မဏဉ္စာတိ ဥဘယမ္ပိ အပ္ပဝတ္တိကရဏေန စ အမနသိကရဏေ စ သမတိက္ကမိတွာဝ ယသ္မာ ဣဒံ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟာတဗ္ဗံ, တသ္မာ ဥဘယမ္ပေတံ ဧကဇ္ဈံ ကတွာ 'အာကိဉ္စညာယတနံ သမတိက္ကမ္မာ'တိ ဣဒံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

နေဝသညာနာသညာယတနသညာသဟဂတန္တိ ဧတ္ထ ပန ယာယ သညာယ ဘာဝတော တံ နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ ဝုစ္စတိ, ယထာ ပဋိပန္နဿ သာ သညာ ဟောတိ, တံ တာဝ ဒဿေတုံ **ဝိဘင်္ဂေ** "နေဝသညီနာသညီ"တိ ဥဒ္ဒိသိတွာ "တညေဝ အာကိဉ္စညာယတနံ သန္တတော မနသိကရောတိ သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိံ ဘာဝေတိ, တေန ဝုစ္စတိ နေဝသညီနာသညီ"တိ (ဝိဘ. ၆၁၉) ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **'သန္တတော မနသိကရောတီ'**တိ 'သန္တာ ဝတာယံ သမာပတ္တိ, ယတြ ဟိ နာမ နတ္ထိဘာဝမ္ပိ အာရမ္မဏံ ကရိတွာ ဌဿတီ'တိ ဧဝံ သန္တာရမ္မဏတာယ နံ 'သန္တာ'တိ မနသိကရောတိ။ သန္တတော စေ မနသိကရောတိ, ကထံ သမတိက္ကမော ဟောတီတိ? အနာဝဇ္ဇိတုကာမတာယ။ သော ဟိ ကိဉ္စာပိ နံ သန္တတော မနသိကရောတိ, အထ ခွဝဿ 'အဟမေတံ အာဝဇ္ဇိဿာမိ သမာပဇ္ဇိဿာမိ အဓိဋ္ဌဟိဿာမိ ဝုဋ္ဌဟိဿာမိ ပစ္စဝေက္ခိဿာမီ'တိ ဧသ အာဘောဂေါ သမန္နာဟာရော မနသိကာရော န ဟောတိ။ ကသ္မာ? အာကိဉ္စညာယတနတော နေဝသညာနာသညာယတနဿ သန္တတရပဏီတတရတာယ။

ယထာ ဟိ ရာဇာ မဟာစ္စရာဇာနုဘာဝေန ဟတ္ထိက္ခန္ဓဂတော နဂရဝီထိယံ ဝိစရန္တော ဒန္တကာရာဒယော သိပ္ပိကေ ဇေကံ ဝတ္ထံ ဒဠှံ နိဝာသေတွာ ဧကေန သီသံ ဝေဌေတွာ ဒန္တစုဏ္ဏာဒီဟိ သမောကိဏ္ဏဂတ္တေ အနေကာနိ ဒန္တဝိကတိအာဒီနိ ကရောန္တေ ဒိသွာ 'အဟော ဝတ ရေ ဆေကာ အာစရိယာ, ဤဒိသာနိပိ နာမ သိပ္ပာနိ ကရိဿန္တီ'တိ, ဧဝံ တေသံ ဆေကတာယ တုဿတိ, န စဿ ဧဝံ ဟောတိ – 'အဟော ဝတာဟံ ရဇ္ဇံ ပဟာယ ဧဝရူပော သိပ္ပိကော ဘဝေယျ'န္တိ။ တံ ကိဿ ဟေတု? ရဇ္ဇသိရိယာ မဟာနိသံသတာယ။ သော သိပ္ပိကေ သမတိက္ကမိတွာဝ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝေသ ကိဉ္စာပိ တံ သမာပတ္တိံ သန္တတော မနသိကရောတိ, အထ ခွဿ 'အဟမေတံ သမာပတ္တိံ အာဝဇ္ဇိဿာမိ သမာပဇ္ဇိဿာမိ အဓိဋ္ဌဟိဿာမိ ဝုဋ္ဌဟိဿာမိ ပစ္စဝေက္ခိဿာမီ'တိ နေဝ သေ အာဘောဂေ သမန္နာဟာရော မနသိကာရော ဟောတိ။ သော တံ သန္တတော မနသိ ကရောန္တော တံ ပရမသုခုမံ အပ္ပနာပ္ပတ္တံ သညံ ပာပုဏာတိ, ယာယ 'နေဝသညီနာသညီ နာမ ဟောတိ, သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိံ ဘာဝေတီ'တိ ဝုစ္စတိ။ 'သင်္ခါရာဝသေသသမာပတ္တိ'န္တိ အစ္စန္တသုခုမဘာဝပ္ပတ္တသင်္ခါရံ စတုတ္ထာရုပ္ပသမာပတ္တိံ။

ဣဒါနိ ယံ တံ ဧဝံ အဓိဂတာယ သညာယ ဝသေန နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ ဝုစ္စတိ, တံ အတ္ထတော ဒဿေတုံ ''နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ နေဝသညာနာသညာယတနံ သမာပန္နဿ ဝါ, ဥပပန္နဿ ဝါ, ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရိဿ ဝါ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ''တိ (ဝိဘ. ၆၂၀) ဝုတ္တံ။ တေသု ဣဓ သမာပန္နဿ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ အဓိပ္ပေတာ။

ဝစနတ္ထော ပနေတ္ထ – ဩဠာရိကာယ သညာယ အဘာဝတော, သုခုမာယ စ ဘာဝတော, နေဝဿ သသမ္ပယုတ္တဓမ္မဿ ဈာနဿ သညာ, နာသညာတိ နေဝသညာနာသညံ။ နေဝသညာနာသညဉ္စ တံ မနာယတနဓမ္မာယတနပရိယာပန္နတ္တာ အာယတနဉ္စာတိ **နေဝသညာနာသညာယတနံ**။ အထ ဝါ ယာယမေတ္ထ သညာ, သာ ပဋုသညာကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထတာယ နေဝသညာ, သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝေန ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ နာသညာတိ နေဝသညာနာသညာ။ နေဝသညာနာသညာ စ သာ သေသဓမ္မာနံ အဓိဋ္ဌာနဋ္ဌေန အာယတနဉ္စာတိ နေဝသညာနာသညာယတနံ။

န ကေဝလဉ္စေတ္ထ သညာဝ ဒေဒိသီ, အထ ခေါ ဝေဒနာပိ နေဝဝေဒနာ နာဝေဒနာ, စိတ္တမ္ပိ နေဝစိတ္တံ နာစိတ္တံ, ဖဿောပိ နေဝဖဿော နာဖဿောတိ။ ဧသ နယော သေသသမ္ပယုတ္တဓမ္မေသု။ သညာသီသေန ပနာယံ ဒေသနာ ကတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပတ္တမက္ခနတေလပ္ပဘုတီဟိ စ ဥပမာဟိ ဧသမတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော – **သာမဏေရော** ကိရ တေလေန ပတ္တံ မက္ခေတွာ ဌပေသိ။ တံ ယာဂုပာနကာလေ ထေရော 'ပတ္တမာဟရာ'တိ အာဟ။ သော 'ပတ္တေ တေလမတ္ထိ, ဘန္တေ'တိ အာဟ။ တတော 'အာဟရ, သာမဏေရ, တေလံ နာဠိံ ပူရေဿာမီ'တိ ဝုတ္တေ 'နတ္ထိ, ဘန္တေ, တေလ'န္တိ အာဟ။ တတ္ထ ယထာ အန္တောဝုတ္ထတ္တာ ယာဂုယာ သဒ္ဓိံ အကပ္ပိယဋ္ဌေန တေလံ အတ္ထီတိ ဟောတိ, နာဠိပူရဏာဒီနံ အဘာဝဝသေန နတ္ထီတိ ဟောတိ, ဧဝံ သာပိ သညာ ပဋုသညာကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထတာယ နေဝသညာ, သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝေန ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ နာသညာ ဟောတိ။

ကိံ ပနေတ္ထ သညာကိစ္စန္တိ? အာရမ္မဏသဉ္ဇာနနဉ္စေဝ ဝိပဿနာယ စ ဝိသယဘာဝံ ဥပဂန္တွာ နိဗ္ဗိဒါဇနနံ။ ဒဟနကိစ္စမိဝ ဟိ သုခောဒကေ တေဇောဓာတု, သဉ္ဇာနနကိစ္စမ္ပေသာ ပဋုံ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ သေသသမာပတ္တီသု သညာ ဝိယ ဝိပဿနာယ ဝိသယဘာဝံ ဥပဂန္တွာ နိဗ္ဗိဒါဇနနမ္ပိ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ အညေသု ဟိ ခန္ဓေသု အကတာဘိနိဝေသော ဘိက္ခု နေဝသညာနာသညာယတနက္ခန္ဓေ သမ္မသိတွာ နိဗ္ဗိဒံ ပတ္တုံ သမတ္ထော နာမ နတ္ထိ။ အပိစ **အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော,** ပကတိဝိပဿကော ပန မဟာပညော သာရိပုတ္တသဒိသောဝ သက္ကုဏေယျ။ သောပိ ''ဧဝံ ကိရိမေ ဓမ္မာ အဟုတွာ သမ္ဘောန္တိ, ဟုတွာ ပဋိဝေန္တီ''တိ (မ. နိ. ၃.၉၅) ဧဝံ ကလာပသမ္မသနဝသေနေဝ, နော အနုပဒဓမ္မဝိပဿနာဝသေန။ ဧဝံ သုခုမတ္တံ ဂတာ ဧသာ သမာပတ္တိ။

ယထာ စ ပတ္တမက္ခနတေလူပမာယ ဧဝံ မဂ္ဂုဒကူပမာယပိ အယမတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ မဂ္ဂပဋိပန္နဿ ကိရ ထေရဿ ပုရတော ဂစ္ဆန္တော သာမဏေရော ထောကမုဒကံ ဒိသွာ 'ဥဒကံ, ဘန္တေ, ဥပါဟနာ ဩမုဉ္စထာ'တိ အာဟ။ တတော ထေရေန 'သစေ ဥဒကမတ္ထိ, အာဟရ နှာနသာဋကံ, နှာယိဿာမီ'တိ ဝုတ္တေ 'နတ္ထိ, ဘန္တေ'တိ အာဟ။ တတ္ထ ယထာ ဥပါဟနတေမနမတ္တဋ္ဌေန ဥဒကံ အတ္ထီတိ ဟောတိ , နှာနဋ္ဌေန နတ္ထီတိ ဟောတိ, ဧဝမ္ပိ သာ ပဋုသညာကိစ္စံ ကာတုံ အသမတ္ထတာယ နေဝ သညာ, သင်္ခါရာဝသေသသုခုမဘာဝေန ဝိဇ္ဇမာနတ္တာ နာသညာ

ဟောတိ။ န ကေဝလဉ္စ ဧတာဟေဝ, အညာဟိပိ အနုရူပါဟိ ဥပမာဟိ သေ အတ္ထော ဝိဘာဝေတဗ္ဗော။ ဣတိ ဣမာယ နေဝသညာနာသညာယတနေ ပဝတ္တာယ သညာယ နေဝသညာနာသညာယတနဘူတာယ တ သညာယ သဟဂတတ္တာ **နေဝသညာနာသညာယတနသညာသဟဂတံ**။ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိအာရမ္မဏသ္သ ဈာနသ္သေတံ အဓိဝစနံ။

ဣဓ အာကိဉ္စညာယတနသမာပတ္တိယာ နိကန္တိပရိယာဒါနဒုက္ခတာယ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ, ပရိယာဒိန္နနိကန္တိကသ္သ အပ္ပနာပရိဝါသဒန္ဓတာယ ဒန္ဓာဘိညာ။ ဝိပရိယာယေန သုခာ ပဋိပဒါ ခိပ္ပာဘိညာ စ။ ပရိတ္တကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသေ ပဝတ္တိတဝိညာဏာပဂမာရမ္မဏံ သမာပတ္တိံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိတာယ ပရိတ္တာရမ္မဏတာ, ဝိပရိယာယေန အပ္ပမာဏာရမ္မဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသံ ပုရိမသဒိသမေဝ။

အသဒိသရူပေါ နာထော၊ အာရုပ္ပံ ယံ စတုဗ္ဗိဓံ အာဟ။
တံ ဣတိ ဉတွာ တသ္မိံ၊ ပကိဏ္ဏကကထာပိ ဝိညေယျာ။

အရူပသမာပတ္တိယော ဟိ –

အာရမ္မဏာတိက္ကမတော၊ စတသ္သောပိ ဘဝန္တိမာ။
အင်္ဂါတိက္ကမမေတာသံ၊ န ဣစ္ဆန္တိ ဝိဘာဝိနော။

တာသု ဟိ ရူပနိမိတ္တာတိက္ကမတော ပဌမာ, အာကာသာတိက္ကမတော ဒုတိယာ, အာကာသေ ပဝတ္တိတဝိညာဏာတိက္ကမတော တတိယာ, အာကာသေ ပဝတ္တိတဝိညာဏသ္သ အပဂမာတိက္ကမတော စတုတ္ထာတိ သဗ္ဗထာ ‘အာရမ္မဏာတိက္ကမတော စတသ္သောပိ ဘဝန္တိမာ’ အရူပသမာပတ္တိယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အင်္ဂါတိက္ကမံ ပန ဧတာသံ န ဣစ္ဆန္တိ ပဏ္ဍိတာ။ န ဟိ ရူပါဝစရသမာပတ္တီသု ဝိယ ဧတာသု အင်္ဂါတိက္ကမော အတ္ထိ။ သဗ္ဗာသုပိ ဟိ ဧတာသု ဥပေက္ခာ စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ ဒွေ ဧဝ ဈာနင်္ဂါနိ ဟောန္တိ။ ဧဝံ သန္တေပိ –

သုပဏီတတရာ ဟောန္တိ၊ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ဣဓ။
ဥပမာ တတ္ထ ဝိညေယျာ၊ ပါသာဒတလသာဋိကာ။

ယထာ ဟိ စတုဘူမကပါသာဒသ္သ ဟေဋ္ဌိမတလေ ဒိဗ္ဗနစ္စဂီတဝါဒိတသုရဘိဂန္ဓမာလာသာဒုရသပါနဘောဇနသယနစ္ဆာဒနာဒိဝသေန ပဏီတာ ပဉ္စ ကာမဂုဏာ ပစ္စုပဋ္ဌိတာ အသ္သု, ဒုတိယေ တတော ပဏီတတရာ, တတိယေ တတော ပဏီတတမာ, စတုတ္ထေ သဗ္ဗပဏီတာ; တတ္ထ ကိဉ္စာပိ တာနိ စတ္တာရိပိ ပါသာဒတလာနေဝ, နတ္ထိ နေသံ ပါသာဒတလဘာဝေန ဝိသေသော, ပဉ္စကာမဂုဏသမိဒ္ဓိဝိသေသေန ပန ဟေဋ္ဌိမတော ဟေဋ္ဌိမတော ဥပရိမံ ဥပရိမံ ပဏီတတရံ ဟောတိ။

ယထာ စ ဧကာယ ဣတ္ထိယာ ကန္တိတထူလသဏှသဏှတရသဏှတမသုတ္တာနံ စတုပလတိပလဒွိပလဧကပလသာဋိကာ အသ္သု, အာယာမေန ဝိတ္ထာရေန စ သမပ္ပမာဏာ; တတ္ထ ကိဉ္စာပိ တာ သာဋိကာ စတသ္သောပိ အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ သမပ္ပမာဏာ, နတ္ထိ တာသံ ပမာဏတော ဝိသေသော, သုခသမ္ဖသ္သသုခုမဘာဝမဟဂ္ဃဘာဝေဟိ ပန ပုရိမာယ ပုရိမာယ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ပဏီတတရာ ဟောန္တိ, ဧဝမေဝ ကိဉ္စာပိ စတူသုပိ ဧတာသု ဥပေက္ခာ စိတ္တေကဂ္ဂတာတိ ဧတာနိ ဒွေယေဝ အင်္ဂါနိ ဟောန္တိ, အထ ခေါ ဘာဝနာဝိသေသေန ဧတာသံ အင်္ဂါနံ ပဏီတပဏီတတရဘာဝေန သုပဏီတတရာ ဟောန္တိ ပစ္ဆိမာ ပစ္ဆိမာ ဣဓာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ အနုပုဗ္ဗေန ပဏီတပဏီတာ စေတာ –

အသုစိမှိ မဏ္ဍပေ လဂ္ဂော၊ ဧကော တံ နိသ္သိတော ပရော။
အညော ဗဟိ အနိသ္သာယ၊ တံ တံ နိသ္သာယ စာပရော။

ဌိတော စတူဟိ ဧတေဟိ၊ ပုရိသေဟိ ယထာက္ကမံ။
သမာနတာယ ဉာတဗ္ဗာ၊ စတသ္သောပိ ဝိဘာဝိနာ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၉၁)။

တတ္ထာယမတ္ထယောဇနာ – အသုစိမ္ပိဟိ ကိရ ဒေသေ ဧကော မဏ္ဍပေါ။ အထေကော ပုရိသော အာဂန္တွာ တံ အသုစိံ ဇိဂုစ္ဆမာနော တံ မဏ္ဍပံ ဟတ္ထေဟိ အာလမ္ဗိတွာ တတ္ထ လဂ္ဂေ, လဂ္ဂိတော ဝိယ အဋ္ဌာသိ။ အထာပရော အာဂန္တွာ တံ မဏ္ဍပလဂ္ဂံ ပုရိသံ နိဿိတော။ အထညော အာဂန္တွာ စိန္တေသိ – 'ယော ဧသ မဏ္ဍပေ လဂ္ဂေ, ယော စ တံ နိဿိတော, ဥဘောပေတေ ဒုဋ္ဌိတာ; ဓုဝေ စ နေသံ မဏ္ဍပပပါတေ ပါတော, ဟန္ဒာဟံ ဗဟိယေဝ တိဋ္ဌာမီ'တိ သော တန္နိဿိတံ အနိဿာယ ဗဟိယေဝ အဋ္ဌာသိ။ အထာပရော အာဂန္တွာ မဏ္ဍပလဂ္ဂဿ တန္နိဿိတဿ စ အခေမဘာဝံ စိန္တေတွာ ဗဟိဋ္ဌိတဥ္စ သုဋ္ဌိတောတိ မန္တွာ တံ နိဿာယ အဋ္ဌာသိ။

တတ္ထ အသုစိမ္ပိဟိ ဒေသေ မဏ္ဍပေ ဝိယ ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အသုစိဇိဂုစ္ဆာယ မဏ္ဍပလဂ္ဂေ ပုရိသော ဝိယ ရူပနိမိတ္တဇိဂုစ္ဆာယ အာကာသာရမ္မဏံ အာကာသာနဉ္စာယတနံ ။ မဏ္ဍပလဂ္ဂံ ပုရိသံ နိဿိတော ဝိယ အာကာသာရမ္မဏံ အာကာသာနဉ္စာယတနံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တံ ဝိညာဏဉ္စာယတနံ။ တေသံ ဒွိန္နမ္ပိ အခေမဘာဝံ စိန္တေတွာ အနိဿာယ တံ မဏ္ဍပလဂ္ဂံ, ဗဟိဋ္ဌိတော ဝိယ, အာကာသာနဉ္စာယတနံ အာရမ္မဏံ အကတွာ တဒဘာဝါရမ္မဏံ အာကိဉ္စညာယတနံ။ မဏ္ဍပလဂ္ဂဿ တန္နိဿိတဿ စ အခေမတံ စိန္တေတွာ ဗဟိဋ္ဌိတဥ္စ 'သုဋ္ဌိတော'တိ မန္တွာ တံ နိဿာယ ဌိတော ဝိယ ဝိညာဏာဘာဝသင်္ခာတေ ဗဟိပဒေသေ ဌိတံ အာကိဉ္စညာယတနံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တံ နေဝသညာနာသညာယတနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧဝံ ပဝတ္တမာနဥ္စ –

> အာရမ္မဏံ ကရောတေဝ, အညာဘာဝေန တံ ဣဒံ။
> ဒိဋ္ဌဒေါသမ္ပိ ရာဇာနံ, ဝုတ္တိဟေတု ယထာ ဇနော။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၉၂)။

ဣဒဉ္ဟိ နေဝသညာနာသညာယတနံ 'အာသန္နဝိညာဏဉ္စာယတနပစ္စတ္ထိကာ အယံ သမာပတ္တီ'တိ ဧဝံ ဒိဋ္ဌဒေါသမ္ပိ တံ အာကိဉ္စညာယတနံ အညဿ အာရမ္မဏဿ အဘာဝါ အာရမ္မဏံ ကရောတေဝ။ ယထာ ကိံ? 'ဒိဋ္ဌဒေါသမ္ပိ ရာဇာနံ ဝုတ္တိဟေတု ယထာ ဇနော'။ ယထာ ဟိ အသံယတံ ဖရုသကာယဝစီမနောသမာစာရံ ကဥ္စိ သဗ္ဗဒိသမ္ပတိံ ရာဇာနံ 'ဖရုသသမာစာရော အယ'န္တိ ဧဝံ ဒိဋ္ဌဒေါသမ္ပိ အညတ္ထ ဝုတ္တိံ အလဘမာနော ဇနော ဝုတ္တိဟေတု နိဿာယ ဝတ္တတိ, ဧဝံ ဒိဋ္ဌဒေါသမ္ပိ တံ အာကိဉ္စညာယတနံ အညံ အာရမ္မဏံ အလဘမာနမိဒံ နေဝသညာနာသညာယတနံ အာရမ္မဏံ ကရောတေဝ။ ဧဝံ ကုရုမာနဥ္စ –

> အာရုဠှော ဒီဃနိဿေဏိံ, ယထာ နိဿေဏိဗာဟုကံ။
> ပဗ္ဗတဂ္ဂဥ္စ အာရုဠှော, ယထာ ပဗ္ဗတမတ္ထကံ။
>
> ယထာ ဝါ ဂိရိမာရုဠှော, အတ္တနောယေဝ ဇဏ္ဏုကံ။
> ဩလုဗ္ဘတိ တထေဝေတံ, ဈာနမောလုဗ္ဘ ဝတ္တတီတိ။ (ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၂၉၃)။

အရူပါဝစရကုသလကထာ နိဋ္ဌိတာ။

တေဘူမကကုသလဝဏ္ဏနာ

၂၆၉. ဣဒါနိ ယသ္မာ သဗ္ဗာနိပေတာနိ တေဘူမကကုသလာနိ ဟီနာဒိနာ ပဘေဒေန ဝတ္တန္တိ, တသ္မာ တေသံ တံ ပဘေဒံ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ဟီန**န္တိ လာမကံ။ တံ အာယူဟနဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဟီနုတ္တမာနံ မဇ္ဈေ ဘဝံ **မဇ္ဈိမံ** ။ ပဓာနဘာဝံ နီတံ **ပဏီတံ,** ဥတ္တမန္တိ အတ္ထော။ တာနိပိ အာယူဟနဝသေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ယဿ ဟိ အာယူဟနက္ခဏေ ဆန္ဒော ဝါ ဟီနော ဟောတိ, ဝီရိယံ ဝါ, စိတ္တံ ဝါ, ဝီမံသာ ဝါ, တံ ဟီနံ နာမ။ ယဿ တေ ဓမ္မာ မဇ္ဈိမာ စေဝ ပဏီတာ, စ တံ မဇ္ဈိမဥ္စေဝ ပဏီတဥ္စ။ ယံ ပန ကတ္တုကာမတာသင်္ခာတံ ဆန္ဒံ ဓုရံ ဆန္ဒံ ဇေဋ္ဌကံ ဆန္ဒံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ အာယူဟိတံ, တံ ဆန္ဒာဓိပတိတော အာဂတတ္တာ **ဆန္ဒာဓိပတေယျံ** နာမ။ ဝီရိယာဓိပတေယျာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ ဌတွာ နယာ ဂဏေတဗ္ဗာ။ သဗ္ဗပဌမံ ဝိဘတ္တော ဟိ ဧကော နယော, ဟီနန္တိ ဧကော, မဇ္ဈိမန္တိ ဧကော, ပဏီတန္တိ ဧကော, ဆန္ဒာဓိပတေယျန္တိ ဧကော။ ဣမေ တာဝ ဆန္ဒာဓိပတေယျေ ပဥ္စ နယာ။ ဧဝံ ဝီရိယာ

ဓိပတေယျာဒီသုပီတိ စတ္တာရော ပဉ္စကာ ဝီသတိ ဟောန္တိ။ ပုရိမော တ ကော သုဒ္ဓိကနယော, ဟီနန္တိအာဒယော တယော, ဆန္ဒာဓိပတေယျန္တိအာဒယော စတ္တာရော, ဆန္ဒာဓိပတေယျံ ဟီနန္တိအာဒယော ဒွာဒသာတိ ဧဝမ္ပိ ဝီသတိ နယာ ဟောန္တိ။

ဣမေ ဝီသတိ မဟာနယာ ကတ္ထ ဝိဘတ္တာတိ? **မဟာပကရဏေ** (ပဋ္ဌာ. ၂.၁၄.၁) ဟီနတ္တိကေ ဝိဘတ္တာ။ ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ ဟီနတ္တိကတော မဇ္ဈိမရာသိံ ဂဟေတွာ ဟီနမဇ္ဈိမပဏီတဝသေန တယော ကောဋ္ဌာသာ ကာတဗ္ဗာ။ တတောပိ မဇ္ဈိမရာသိံ ဌပေတွာ ဟီနပဏီတေ ဂဟေတွာ နဝ နဝ ကောဋ္ဌာသာ ကာတဗ္ဗာ။ ဟီနသ္မိံယေဝ ဟိ ဟီနံ အတ္ထိ မဇ္ဈိမံ အတ္ထိ ပဏီတံ အတ္ထိ။ ပဏီတသ္မိမ္ပိ ဟီနံ အတ္ထိ မဇ္ဈိမံ အတ္ထိ ပဏီတံ အတ္ထိ။ တထာ ဟီနဟီနသ္မိံ ဟီနံ, ဟီနဟီနသ္မိံ မဇ္ဈိမံ, ဟီနဟီနသ္မိံ ပဏီတံ။ ဟီနမဇ္ဈိမသ္မိံ ဟီနံ, ဟီနမဇ္ဈိမသ္မိံ မဇ္ဈိမံ, ဟီနမဇ္ဈိမသ္မိံ ပဏီတံ။ ဟီနပဏီတသ္မိံ ဟီနံ, ဟီနပဏီတသ္မိံ မဇ္ဈိမံ, ဟီနပဏီတသ္မိံ ပဏီတန္တိ အယမေကော နဝကော။ ပဏီတဟီနသ္မိမ္ပိ ဟီနံ နာမ အတ္ထိ, ပဏီတဟီနသ္မိံ မဇ္ဈိမံ, ပဏီတဟီနသ္မိံ ပဏီတံ။ တထာ ပဏီတမဇ္ဈိမသ္မိံ ဟီနံ, ပဏီတမဇ္ဈိမသ္မိံ မဇ္ဈိမံ, ပဏီတမဇ္ဈိမသ္မိံ ပဏီတံ။ ပဏီတပဏီတသ္မိံ ဟီနံ, ပဏီတပဏီတသ္မိံ မဇ္ဈိမံ, ပဏီတပဏီတသ္မိံ ပဏီတန္တိ။ အယံ ဒုတိယော နဝကောတိ ဒွေ နဝကာ အဋ္ဌာရသ။ ဣမာနိ အဋ္ဌာရသ ကမ္မဒွာရာနိ နာမ ။ ဣမေဟိ ပဘာဝိတတ္တာ , ဣမေသံ ဝသေန, အဋ္ဌာရသ ခတ္တိယာ, အဋ္ဌာရသ ဗြာဟ္မဏာ, အဋ္ဌာရသ ဝေဿာ, အဋ္ဌာရသ သုဒ္ဒာ, အဋ္ဌစတ္တာလီသ ဂေါတ္တစရဏာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ဣမေသု စ ပန တေဘူမကေသု ကုသလေသု ကာမာဝစရကုသလံ တိဟေတုကမ္ပိ ဒုဟေတုကမ္ပိ ဟောတိ ဉာဏသမ္ပယုတ္တဝိပ္ပယုတ္တဝသေန။ ရူပာဝစရာရူပာဝစရံ ပန တိဟေတုကမေဝ ဉာဏသမ္ပယုတ္တမေဝ။ ကာမာဝစရမ္ပေတ္ထ အဓိပတိနာ သဟာပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဝိနာပိ။ ရူပာဝစရာရူပာဝစရံ အဓိပတိသမ္ပန္နမေဝ ဟောတိ။ ကာမာဝစရကုသလေ စေတ္ထ အာရမ္မဏာဓိပတိ သဟဇာတာဓိပတီတိ ဒွေပိ အဓိပတယော လဗ္ဘန္တိ။ ရူပာဝစရာရူပာဝစရေသု အာရမ္မဏာဓိပတိ န လဗ္ဘတိ, သဟဇာတာဓိပတိယေဝ လဗ္ဘတိ။ တတ္ထ စိတ္တဿ စိတ္တာဓိပတေယျဘာဝေ သမ္ပယုတ္တမ္မာနံ ဝသေန ဝုတ္တော။ ဒွိန္နံ ပန စိတ္တာနံ ဧကတော အဘာဝေန သမ္ပယုတ္တစိတ္တဿ စိတ္တာဓိပတိ နာမ နတ္ထိ။ တထာ ဆန္ဒာဒီနံ ဆန္ဒာဓိပတိအာဒယော။ ကေစိ ပန 'သစေ စိတ္တဝတော ကုသလံ ဟောတိ, မယှံ ဘဝိဿတီတိ ဧဝံ ယံ စိတ္တံ ဓုရံ ကတွာ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ အပရံ ကုသလစိတ္တံ အာယူဟိတံ, တဿ တံ ပုရိမစိတ္တံ စိတ္တာဓိပတိ နာမ ဟောတိ, တတော အာဂတတ္တာ ဣဒံ စိတ္တာဓိပတေယျံ နာမာ'တိ ဧဝံ အာဂမနဝသေနာပိ အဓိပတိ နာမ ဣစ္ဆန္တိ။ အယံ ပန နယော နေဝ ဟဋ္ဌိယံ န အဋ္ဌကထာယံ ဒိဿတိ။ တသ္မာ ဝုတ္တနယေနေဝ အဓိပတိဘာဝေ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဣမေသု စ ဧကူနဝီသတိယာ မဟာနယေသု ပုရိမေ သုဒ္ဓိကနယေ ဝုတ္တပရိမာဏာနေဝ စိတ္တာနိ စ နဝကာ စ ဟဋ္ဌတရာ စ ဟောန္တိ။ တသ္မာ ဉာဏသမ္ပယုတ္တေသု ဝုတ္တပရိမာဏတော ဝီသတိဂုဏော စိတ္တနဝကတရဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော, စတူသု ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တေသု သောဠသဂုဏောတိ, အယံ တေဘူမကကုသလေ ပကိဏ္ဏကကထာ နာမာတိ။

တေဘူမကကုသလံ။

လောကုတ္တရကုသလဝဏ္ဏနာ

၂၇၇. ဧဝံ ဘဝတ္တယသမ္ပတ္တိနိဗ္ဗတ္တကံ ကုသလံ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ သဗ္ဗဘဝသမတိက္ကမနာယ လောကုတ္တရကုသလံ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **လောကုတ္တရ** န္တိ ကေနဋ္ဌေန လောကုတ္တရံ? လောကံ တရတီတိ, လောကုတ္တရံ လောကံ ဥတ္တရတီတိ လောကုတ္တရံ; လောကံ သမတိက္ကမ္မ အဘိဘုယျ တိဋ္ဌတီတိ လောကုတ္တရံ (ပဋိ. မ. ၂.၄၃)။ **ဈာနံ ဘာဝေတီ**တိ ဧကစိတ္တက္ခဏိကံ အပ္ပနာဈာနံ ဘာဝေတိ ဇနေတိ ဝဍ္ဍေတိ။

လောကတော နိယျာတိ ဝဋ္ဋတော နိယျာတီတိ **နိယျာနိကံ** ။ နိယျာတိ ဝါ ဧတေနာတိ နိယျာနိကံ။ တံသမင်္ဂီ ဟိ ပုဂ္ဂလော ဒုက္ခံ ပရိဇာနန္တော နိယျာတိ, သမုဒယံ ပဇဟန္တော နိယျာတိ, နိရောဓံ သစ္ဆိကရောန္တော နိယျာတိ, မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တော နိယျာတိ။ ယထာ စ ပန တေဘူမကကုသလံ ဝဋ္ဋသ္မိံ စုတိပဋိသန္ဓိယော အာစိနာတိ ဝဍ္ဍေတီတိ အာစယဂါမီ နာမ ဟောတိ, န တထာ ဣဒံ။ ဣဒံ ပန ယထာ ဧကေန ပုရိသေန အဋ္ဌာရသဟတ္ထံ ပာကာရံ စိနန္တေ အပ

ရော မဟာမုဂ္ဂရံ ဂဟေတွာ တေန စိတစိတဋ္ဌာနံ အပစိနန္တော ဝိဒ္ဓံသေန္တော ဧဝ ဂစ္ဆေယျ, ဧဝမေဝ တေဘူမက ကုသလေန စိတာ စုတိပဋိသန္ဓိယော ပစ္စယဝေကလ္လကရဏေန အပစိနန္တံ ဝိဒ္ဓံသေန္တံ ဂစ္ဆတီတိ အပစယဂါမိ။

ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာနာယာ တိ, ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိယော ဧဝ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ, ဂူထဂတံ မုတ္တဂတန္တိအာဒီနိ (အ. နိ. ၉.၁၁) ဝိယ။ ဒွါသဋ္ဌိယာ ဝါ ဒိဋ္ဌီနံ အန္တောဂဓတ္တာ ဒိဋ္ဌီသု ဂတာနီတိပိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ။ ဒိဋ္ဌိယာ ဝါ ဂတံ ဧတေသန္တိပိ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ။ ဒိဋ္ဌိသဒိသဂမနာနိ ဒိဋ္ဌိသဒိသပ္ပဝတ္တာနီတိ အတ္ထော။ ကာနိ ပန တာနီတိ? သသမ္ပယုတ္တာနိ သက္ကာယဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာသီလဗ္ဗတပရာမာသအပာယဂမနီယရာဂဒောသမောဟာကုသလာနိ။ တာနိ ဟိ ယာဝ ပဌမမဂ္ဂဘာဝနာ တာဝ ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတော ဒိဋ္ဌိသဒိသဂမနာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။ ဣတိ ဒိဋ္ဌိယော စ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ စ ဒိဋ္ဌိဂတာနိ။ တေသံ **ဒိဋ္ဌိဂတာနံ။ ပဟာနာယာ**တိ သမုစ္ဆေဒဝသေနေဝ ပဇဟနတ္ထာယ။ **ပဌမာယာ**တိ ဂဏနဝသေနပိ ပဌမုပ္ပတ္တိဝသေနပိ ပဌမာယ။ **ဘူမိယာ**တိ "အနန္တရဟိတာယ ဘူမိယာ"တိအာဒီသု (ပါရာ. ၂၇; မ. နိ. ၂.၂၉၆) တာဝ အယံ မဟာပထဝီ ဘူမီတိ ဝုစ္စတိ။ "သုခဘူမိယံ ကာမာဝစရေ"တိအာဒီသု (ဓ. သ. ၉၈၈) စိတ္တုပ္ပာဒော။ ဣဓ ပန သာမညဖလံ အဓိပ္ပေတံ။ တဉှိ သမ္ပယုတ္တာနံ နိဿယဘာဝတော တေ ဓမ္မာ ဘဝန္တိ ဧတ္ထာတိ ဘူမိ။ ယသ္မာ ဝါ သမာနေပိ လောကုတ္တရဘာဝေ သယမ္ပိ ဘဝတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န နိဗ္ဗာနံ ဝိယ အပာတုဘာဝံ, တသ္မာပိ ဘူမီတိ ဝုစ္စတိ; တဿာ **ပဌမာယ ဘူမိယာ။ ပတ္တိယာ** တိ သောတာပတ္တိဖလသင်္ခါတဿ ပဌမဿ သာမညဖလဿ ပတ္တတ္ထာယ ပဋိလာဘတ္ထာယာတိ ဧဝမေတ္ထ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ဝိဝိစ္စာ** တိ သမုစ္ဆေဒဝိဝေကဝသေန ဝိဝိစ္စိတွာ, ဝိနာ ဟုတွာ။

ဣအာနိ ကိဉ္စာပိ လောကိယဇ္ဈာနမ္ပိ န ဝိနာ ပဋိပဒာယ ဣဇ္ဈတိ, ဧဝံ သန္တေပိ ဣဓ သုဒ္ဓိကနယံ ပဟာယ လောကုတ္တရဇ္ဈာနံ ပဋိပဒာယ သဒ္ဓိံယေဝ ဂရုံ ကတွာ ဒေသေတုကာမတာယ **ဒုက္ခပဋိပဒံ ဒန္ဓာဘိညံ** န္တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ ယော အာဒိတောဝ ကိလေသေ ဝိက္ခမ္ဘေန္တော ဒုက္ခေန သသင်္ခါရေန သပ္ပယောဂေန ကိလမန္တော ဝိက္ခမ္ဘေတိ တဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဟောတိ; ယော ပန ဝိက္ခမ္ဘိတ ကိလေသော ဝိပဿနာပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန မဂ္ဂပါတုဘာဝံ ပါပုဏာတိ တဿ ဒန္ဓာဘိညာ ဟောတိ။ ဣတိ ယော ကောစိ ဝါရော ဒုက္ခပဋိပဒဒန္ဓာဘိညော နာမ ကတော။

ကတမံ ပန ဝါရံ ရောစေသုန္တိ? ယတ္ထ သကိံ ဝိက္ခမ္ဘိတာ ကိလေသာ သမုဒာစရိတွာ ဒုတိယမ္ပိ ဝိက္ခမ္ဘိတာ ပုန သမုဒာစရန္တိ, တတိယံ ဝိက္ခမ္ဘိတေ ပန တထာဝိက္ခမ္ဘိတေဝ ကတွာ မဂ္ဂေန သမုဂ္ဃာတံ ပါပေတိ, ဣမံ ဝါရံ ရောစေသုံ။ ဣမဿ ဝါရဿ ဒုက္ခာပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာတိ နာမံ ကတံ။ ဧတ္တကေန ပန န ပါကဋံ ဟောတိ။ တသ္မာ ဧဝမေတ္ထ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ဝိဘာဝနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ယော ဟိ စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဥပါဒါရူပံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ, အရူပံ ပရိဂ္ဂဏှာတိ, 'ရူပာရူပံ' ပန ပရိဂ္ဂဏှန္တော ဒုက္ခေန ကသိရေန ကိလမန္တော ပရိဂ္ဂဟေတုံ သက္ကောတိ, တဿ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ နာမ ဟောတိ။ ပရိဂ္ဂဟိတရူပါရူပဿ ပန ဝိပဿနာပရိဝါသေ မဂ္ဂပါတုဘာဝ ဒန္ဓတာယ ဒန္ဓာဘိညာ နာမ ဟောတိ။

ယောပိ ရူပါရူပံ ပရိဂ္ဂဟေတွာ 'နာမရူပံ' ဝဝတ္ထပေန္တော ဒုက္ခေန ကသိရေန ကိလမန္တော ဝဝတ္ထပေတိ, ဝဝတ္ထာပိတေ စ နာမရူပေ ဝိပဿနာပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန မဂ္ဂံ ဥပ္ပာဒေတုံ သက္ကောတိ, တဿာပိ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ နာမ ဟောတိ။

အပရော နာမရူပမ္ပိ ဝဝတ္ထပေတွာ 'ပစ္စယေ' ပရိဂ္ဂဏှန္တော ဒုက္ခေန ကသိရေန ကိလမန္တော ပရိဂ္ဂဏှာတိ, ပစ္စယေ စ ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝိပဿနာပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန မဂ္ဂံ ဥပ္ပာဒေတိ, ဧဝမ္ပိ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ နာမ ဟောတိ။

အပရော ပစ္စယေပိ ပရိဂ္ဂဟေတွာ 'လက္ခဏာနိ' ပဋိဝိဇ္ဈန္တော ဒုက္ခေန ကသိရေန ကိလမန္တော ပဋိဝိဇ္ဈတိ, ပဋိဝိဒ္ဓလက္ခဏော စ ဝိပဿနာပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန မဂ္ဂံ ဥပ္ပာဒေတိ, ဧဝမ္ပိ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ နာမ ဟောတိ။

အပရော လက္ခဏာနိပိ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဝိပဿနာဉာဏေ တိက္ခေ သူရေ ပသန္နေ ဝဟန္တေ ဥပ္ပန္နံ ‘ဝိပဿနာနိကန္တိံ’ ပရိယာဒိယမာနော ဒုက္ခေန ကသိရေန ကိလမန္တော ပရိယာဒိယတိ, နိကန္တိဉ္စ ပရိယာဒိယိတွာ ဝိပဿနာပရိဝါသံ ဝသန္တော စိရေန မဂ္ဂံ ဥပ္ပာဒေတိ, ဧဝမ္ပိ ဒုက္ခာ ပဋိပဒါ ဒန္ဓာဘိညာ နာမ ဟောတိ။ ဣမံ ဝါရံ ရောစေသုံ။ ဣမဿ ဝါရဿ ဇေတံ နာမံ ကတံ။ ဣမိနာဝ ဥပာယေန ပရတော တိဿော ပဋိပဒါ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဖဿော ဟောတီ တိအာဒီသု အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ, သမ္မာဝါစာ, သမ္မာကမ္မန္တော, သမ္မာအာဇီဝေါတိ စတ္တာရိ ပဒါနိ အဓိကာနိ။ **နိဒ္ဒေသဝါရေ** စ ဝိတက္ကာဒိနိဒ္ဒေသေသု ‘မဂ္ဂင်္ဂ’န္တိအာဒီနိ ပဒါနိ အဓိကာနိ။ သေသံ သဗ္ဗံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တသဒိသမေဝ။ ဘူမန္တရဝသေန ပန လောကုတ္တရတာဝ ဣဓ ဝိသေသော။

တတ္ထ **အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယ**န္တိ ‘အနမတဂ္ဂေ သံသာရဝဋ္ဋေ အနညာတံ အမတံ ပဒံ စတုသစ္စဓမ္မမေဝ ဝါ ဇာနိဿာမီ’တိ ပဋိပန္နဿ ဣမိနာ ပုဗ္ဗာဘောဂေန ဥပ္ပန္နံ ဣန္ဒြိယံ။ လက္ခဏာဒီနိ ပနဿ ဟေဋ္ဌာ ပညိန္ဒြိယေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

သုန္ဒရာ ပသတ္ထာ ဝါ ဝါစာ **သမ္မာဝါစာ**။ ဝစီဒုစ္စရိတသမုဂ္ဃာတိကာယ မိစ္ဆာဝါစာဝိရတိယာ ဇေတံ အဓိဝစနံ။ သာ ပရိဂ္ဂဟလက္ခဏာ ဝိရမဏရသာ မိစ္ဆာဝါစပ္ပဟာနပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ သုန္ဒရော ပသတ္ထော ဝါ ကမ္မန္တော **သမ္မာကမ္မန္တော**။ မိစ္ဆာကမ္မန္တသမုစ္ဆေဒိကာယ ပါဏာတိပါတာဒိဝိရတိယာ ဇေတံ နာမံ။ သော သမုဋ္ဌာနလက္ခဏော ဝိရမဏရသော မိစ္ဆာကမ္မန္တပ္ပဟာနပစ္စုပဋ္ဌာနော။ သုန္ဒရော ပသတ္ထော ဝါ အာဇီဝေါ **သမ္မာအာဇီဝေါ**။ မိစ္ဆာဇီဝဝိရတိယာ ဇေတံ အဓိဝစနံ။ သော ဝေါဒါနလက္ခဏော ဉာယာဇီဝပ္ပဝတ္တိရသော မိစ္ဆာဇီဝပ္ပဟာနပစ္စုပဋ္ဌာနော။

အပိစ ဟေဋ္ဌာ ဝိရတိတ္တယေ ဝုတ္တဝသေနပေတ္ထ လက္ခဏာဒီနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဣတိ ဣမေသံ တိဏ္ဏံ ဓမ္မာနံ ဝသေန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ မဂ္ဂပဉ္စကံ ဣဓ မဂ္ဂဋ္ဌကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယေဝါပနကေသု စ ဣမေသံ အဘာဝေါ။ တထာ ကရုဏာမုဒိတာနံ။ ဣမေ ဟိ တယော ဓမ္မာ ဣဓ ပါဠိယံ အာဂတတ္တာဝ ယေဝါပနကေသု န ဂဟိတာ။ ကရုဏာမုဒိတာ ပန သတ္တာရမ္မဏာ, ဣမေ ဓမ္မာ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏာတိ တာပေတ္ထ န ဂဟိတာ။ အယံ တာဝ ဥဒ္ဒေသဝါရေ ဝိသေသတ္ထော။

၂၈၃. နိဒ္ဒေသဝါရေ ပန **မဂ္ဂင်္ဂံ မဂ္ဂပရိယာပန္န**န္တိ ဧတ္ထ တာဝ မဂ္ဂဿ အင်္ဂန္တိ မဂ္ဂင်္ဂံ; မဂ္ဂကောဋ္ဌာသောတိ အတ္ထော။ ယထာ ပန အရညေ ပရိယာပန္နံ အရညပရိယာပန္နံ နာမ ဟောတိ, ဧဝံ မဂ္ဂေ ပရိယာပန္နန္တိ မဂ္ဂပရိယာပန္နံ။ မဂ္ဂသန္နိဿိတန္တိ အတ္ထော။

၂၈၅. ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ တိ ဧတ္ထ ပီတိ ဧဝ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါတိ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ။ တတ္ထ ဗောဓိယာ ဗောဓိဿ ဝါ အင်္ဂေါတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ။ ကိံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ယာ အယံ ဓမ္မသာမဂ္ဂီ ယာယ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာယ လီနုဒ္ဓစ္စပတိဋ္ဌာနာယူဟနကာမသုခတ္တကိလမထာနုယောဂဥစ္ဆေဒသဿတာဘိနိဝေသာဒီနံ အနေကေသံ ဥပဒ္ဒဝါနံ ပဋိပက္ခဘူတာယ သတိဓမ္မဝိစယဝီရိယပီတိပဿဒ္ဓိသမာဓိဥပေက္ခာသင်္ခါတာယ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ အရိယသာဝကော ဗုဇ္ဈတီတိ ကတွာ ဗောဓီတိ ဝုစ္စတိ။ ဗုဇ္ဈတီတိ ကိလေသသန္တာနနိဒ္ဒာယ ဥဋ္ဌဟတိ, စတ္တာရိ ဝါ အရိယသစ္စာနိ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, နိဗ္ဗာနမေဝ ဝါ သစ္ဆိကရောတိ။ တဿာ ဓမ္မသာမဂ္ဂိသင်္ခါတာယ ဗောဓိယာ အင်္ဂေါတိပိ ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, ဈာနင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂါဒီနိ ဝိယ။ ယောပေသ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရာယ ဧတာယ ဓမ္မသာမဂ္ဂိယာ ဗုဇ္ဈတီတိ ကတွာ အရိယသာဝကော ဗောဓီတိ ဝုစ္စတိ, တဿ ဗောဓိဿ အင်္ဂေါတိပိ ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ; သေနင်္ဂရထင်္ဂါဒယော ဝိယ။ တေနာဟု အဋ္ဌကထာစရိယာ – “ဗုဇ္ဈနကဿ ပုဂ္ဂလဿ အင်္ဂါတိ ဝါ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ”တိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၄၆၆; သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၅.၁၈၂)။

အပိစ “ဗောဇ္ဈင်္ဂါတိ ကေနဋ္ဌေန ဗောဇ္ဈင်္ဂါ? ဗောဓာယ သံဝတ္တန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, ဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, အနုဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, ပဋိဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ, သမ္ဗုဇ္ဈန္တီတိ ဗောဇ္ဈင်္ဂါ”တိ (ပဋိ. မ. ၂.၁၇) ဣမိနာ ပဋိသမ္ဘိဒါနယေနာပိ ဗောဇ္ဈင်္ဂတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပသတ္ထော သုန္ဒရော ဝါ ဗောဇ္ဈင်္ဂေါတိ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ။ ဧဝံ ပီတိ ဧဝ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ ပီတိသမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါတိ။ စိတ္တေကဂ္ဂတာနိဒ္ဒေသာဒီသုပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၂၉၆. **တေသံ ဓမ္မာန** န္တိ ယေ တသ္မိံ သမယေ ပဋိဝေဓံ ဂစ္ဆန္တိ စတုသစ္စဓမ္မာ, တေသံ ဓမ္မာနံ။ **အနညာတာနန္** တိ ကိဥ္စာပိ ပဌမမဂ္ဂေန တေ ဓမ္မာ ဉာတာ နာမ ဟောန္တိ, ယထာ ပန ပကတိယာ အနာဂတပုဗ္ဗံ ဝိဟာရံ အာဂန္တွာ ဝိဟာရမဇ္ဈေ ဌိတောပိ ပုဂ္ဂလော ပကတိယာ အနာဂတဘာဝံ ဥပာဒာယ 'အနာဂတပုဗ္ဗံ ဌာနံ အာဂတောမှာ'တိ ဝဒတိ, ယထာ စ ပကတိယာ အပိဠန္ဓပုဗ္ဗံ မာလံ ပိဠန္ဓိတွာ, အနိဝတ္ထပုဗ္ဗံ ဝတ္ထံ နိဝာသေတွာ, အဘုတ္တပုဗ္ဗံ ဘောဇနံ ဘုဥ္ဇိတွာ, ပကတိယာ အဘုတ္တဘာဝံ ဥပာဒာယ အဘုတ္တပုဗ္ဗံ ဘောဇနံ ဘုတ္တောမှာတိ ဝဒတိ, ဧဝမိဓာပိ ယသ္မာ ပကတိယာ ဣမိနာ ပုဂ္ဂလေန ဣမေ ဓမ္မာ န ဉာတပုဗ္ဗာ တသ္မာ အနညာတာနန္တိ ဝုတ္တံ။ အဒိဋ္ဌာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ **အဒိဋ္ဌာန** န္တိ ဣတော ပုဗ္ဗေ ပညာစက္ခုနာ အဒိဋ္ဌာနံ။ **အပ္ပတ္တာန** န္တိ အဓိဂမနဝသေန အပ္ပတ္တာနံ။ **အဝိဒိတာန**န္တိ ဉာဏေန အပာကဋကတာနံ။ **အသစ္ဆိကတာန** န္တိ အပစ္စက္ခကတာနံ။ **သစ္ဆိကိရိယာယာ** တိ ပစ္စက္ခကရဏတ္ထံ။ ယထာ စ ဣမိနာ ပဒေန, ဧဝံ သေသေဟိပိ သဒ္ဓိံ အနညာတာနံ ဉာဏာယ, အဒိဋ္ဌာနံ ဒဿနာယ, အပ္ပတ္တာနံ ပတ္တိယာ, အဝိဒိတာနံ ဝေဒာယာတိ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။

၂၉၉. **စတူဟိ ဝစီဒုစ္စရိတေဟိ** တိအာဒီသု ဝစီတိ ဝစီဝိညတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တိဏ္ဏံ ဒေါသာနံ ယေန ကေနစိ ဒုဋ္ဌာနိ စရိတာနီတိ ဒုစ္စရိတာနိ။ ဝစီတော ပဝတ္တာနိ ဒုစ္စရိတာနိ ဝစီဒုစ္စရိတာနိ, ဝစိယာ တ နိပ္ဖာဒိတာနိ ဒုစ္စရိတာနိ ဝစီဒုစ္စရိတာနိ။ တေဟိ **ဝစီဒုစ္စရိတေဟိ** ။ အာရကာ ရမတီတိ **အာရတိ**။ ဝိနာ တေဟိ ရမတီတိ **ဝိရတိ**။ တတော တတော ပဋိနိဝတ္တာဝ ဟုတွာ တေဟိ ဝိနာ ရမတီတိ **ပဋိဝိရတိ**။ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝါ ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ သဗ္ဗမိဒံ ဩရမဏဘာဝဿေဝါဓိဝစနံ။ ဝေရံ မဏတိ, ဝိနာသေတီတိ **ဝေရမဏီ**။ ဣဒမ္ပိ ဩရမဏဿေဝ ဝေဝစနံ။ ယာယ ပန စေတနာယ မုသာဝါဒါဒီနိ ဘာသမာနော ကရောတိ နာမ, အယံ လောကုတ္တရမဂ္ဂဝိရတိ။ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တံ ကိရိယံ ကာတုံ န ဒေတိ, ကိရိယာပထံ ပစ္ဆိန္ဒတီတိ **အကိရိယာ**။ တထာ တံ ကရဏံ ကာတုံ န ဒေတိ, ကရဏပထံ ပစ္ဆိန္ဒတီတိ **အကရဏံ**။ ယာယ စ စေတနာယ စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီဒုစ္စရိတံ ဘာသမာနော အဇ္ဈာပဇ္ဇတိ နာမ, အယံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တထာ အဇ္ဈာပဇ္ဇိတုံ န ဒေတီတိ **အနဇ္ဈာပတ္တိ** ။

ဝေလာအနတိက္ကမော တိ ဧတ္ထ ''တာယ ဝေလာယာ''တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၂.၁၅၄; မဟာဝ. ၁-၃; ဥဒာ. ၁ အာဒယော) တာဝ ကာလော ဝေလာတိ အာဂတော။ ''ဥရုဝေလာယံ ဝိဟရတီ''တိ (မဟာဝ. ၁; သံ. နိ. ၁.၁၃၇) ဧတ္ထ ရာသိ။ ''ဌိတဓမ္မော ဝေလံ နာတိဝတ္တတီ''တိ (စူဠဝ. ၃၈၄; အ. နိ. ၈.၁၉; ဥဒာ. ၄၅) ဧတ္ထ သီမာ။ ဣဓာပိ သီမာဝ။ အနတိက္ကမနီယဋ္ဌေန ဟိ စတ္တာရိ ဝစီသုစရိတာနိ ဝေလာတိ အဓိပ္ပေတာနိ။ ဣတိ ယာယ စေတနာယ စတ္တာရိ ဝစီဒုစ္စရိတာနိ ဘာသမာနော ဝေလံ အတိက္ကမတိ နာမ, အယံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တံ ဝေလံ အတိက္ကမိတုံ န ဒေတီတိ ဝေလာအနတိက္ကမောတိ ဝုတ္တာ။ ဝေလာယတီတိ ဝါ ဝေလာ, စလယတိ ဝိဒ္ဓံသေတီတိ အတ္ထော။ ကိံ ဝေလာယတိ? စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီဒုစ္စရိတံ။ ဣတိ ဝေလာယနတော 'ဝေလာ'။ ပုရိသဿ ပန ဟိတသုခံ အနတိက္ကမိတွာ ဝတ္တတီတိ 'အနတိက္ကမော'။ ဧဝမေတ္ထ ပဒဒွယဝသေနာပိ အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

သေတုံ ဟနတီတိ **သေတုဃာတော;** စတုန္နံ ဝစီဒုစ္စရိတာနံ ပဒဃာတော ပစ္စယဃာတောတိ အတ္ထော။ ပစ္စယော ဟိ ဣဓ သေတူတိ အဓိပ္ပေတော။ တတြာယံ ဝစနတ္ထော – ရာဂါဒိကော စတုန္နံ ဝစီဒုစ္စရိတာနံ ပစ္စယော ဝဋ္ဋသ္မိံ ပုဂ္ဂလံ သိနောတိ ဗန္ဓတီတိ သေတု။ သေတုဿ ဃာတော သေတုဃာတော။ ဝစီဒုစ္စရိတပစ္စယသမုဂ္ဃာဋိကာယ ဝိရတိယာ ဧတံ အဓိဝစနံ။ အယံ ပန သမ္မာဝါစာသင်္ခာတာ ဝိရတိ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနာစိတ္တေသု လဗ္ဘတိ။ အညေနေဝ ဟိ စိတ္တေန မုသာဝါဒာ ဝိရမတိ, အညေန ပေသုညာဒီဟိ။ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ပန ဧကစိတ္တသ္မိံယေဝ လဗ္ဘတိ။ စတုဗ္ဗိဓာယ ဟိ ဝစီဒုစ္စရိတစေတနာယ ပဒပစ္ဆေဒံ ကုရုမာနာ မဂ္ဂင်္ဂံ ပူရယမာနာ ဧကာဝ ဝိရတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၃၀၀. **ကာယဒုစ္စရိတေဟီ** တိ ကာယတော ပဝတ္တေဟိ ကာယေန တ နိပ္ဖာဒိတေဟိ ပာဏာတိပာတာဒီဟိ ဒုစ္စရိတေဟိ။ သေသံ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယမ္ပိ သမ္မာကမ္မန္တသင်္ခာတာ ဝိရတိ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနာစိတ္တေသု လဗ္ဘတိ။ အညေနေဝ ဟိ စိတ္တေန ပာဏာတိပာတာ ဝိရမတိ, အညေန အဒိန္နာဒာနမိစ္ဆာစာရေဟိ။ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ပန ဧကစိတ္တသ္မိံယေဝ လဗ္ဘတိ။ တိဝိဓာယ ဟိ ကာယဒုစ္စရိတစေတနာယ ပဒပစ္ဆေဒံ ကုရုမာနာ မဂ္ဂင်္ဂံ ပူရယမာနာ ဧကာဝ ဝိရတိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၃၀၁. သမ္မာအာဇီဝနိဒ္ဒေသေ **အကိရိယာ**တိအာဒီသု ယာယ စေတနာယ မိစ္ဆာဇီဝံ အာဇီဝမာနော ကိရိယံ ကရောတိ နာမ, အယံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ တံ ကိရိယံ ကာတုံ န ဒေတီတိ အကိရိယာတိ။ ဣမိနာ နယေန ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာဇီဝေါ စ

နာမေသ ဟဋ္ဌိယေကော နတ္ထိ, တစာကမ္မန္တေသု ဂဟိတေသု ဂဟိတောဝ ဟောတိ, တပ္ပက္ခိကတ္တာ။ ခုဝပဋ္ဌိသေဝနဝ သေန ပနာယံ တတော နီဟရိတွာ ဒဿိတောတိ။ ဧဝံ သန္တေ သမ္မာအာဇီဝေ သကိစ္စကော န ဟောတိ , အဋ္ဌ မဂ္ဂင်္ဂါနိ န ပရိပူရေန္တီ, တသ္မာ သမ္မာအာဇီဝေ သကိစ္စကော ကာတဗ္ဗော, အဋ္ဌ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ပရိပူရေတဗ္ဗာနီတိ။ တတ္ရာယံ နယော – အာဇီဝေ နာမ ဘိဇ္ဇမာနော ကာယဝစီဒွါရေသုယေဝ ဘိဇ္ဇတိ။ မနောဒွါရေ အာဇီဝဘေဒေ နာမ နတ္ထိ။ ပူရယမာနောပိ တသ္မိံယေဝ ဒွါရဒွယေ ပူရတိ။ မနောဒွါရေ အာဇီဝပူရဏံ နာမ နတ္ထိ။ ကာယဒွါရေ ပန ဝီတိက္ကမော အာဇီဝဟေတုကောပိ အတ္ထိ နအာဇီဝဟေတုကောပိ။ တထာ ဝစီဒွါရေ။

တတ္ထ ယံ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာ ခိဍ္ဍာပသုတာ သူရဘာဝံ ဒဿေန္တာ မိဂဝဓံ တ ပန္ထဒူဟနံ တ ပရဒာရဝီတိက္ကမံ တ ကရောန္တိ, ဣဒံ အကုသလံ ကာယကမ္မံ နာမ။ တတော ဝိရတိပိ ‘သမ္မာကမ္မန္တော’ နာမ။ ယံ ပန နအာဇီဝဟေတု ကံ စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီဒုစ္စရိတံ ဘာသန္တိ, ဣဒံ အကုသလံ ဝစီကမ္မံ နာမ။ တတော ဝိရတိပိ ‘သမ္မာတစာ’ နာမ။

ယံ ပန အာဇီဝဟေတု နေသာဒမစ္ဆဗန္ဓာဒယော ဟာဏံ ဟနန္တိ, အဒိန္နံ အာဒိယန္တိ, မိစ္ဆာစာရံ စရန္တိ, အယံ မိစ္ဆာဇီတေ နာမ။ တတော ဝိရတိ ‘သမ္မာအာဇီတေ’ နာမ။ ယမ္ပိ လဉ္ဇံ ဂဟေတွာ မုသာ ဘဏန္တိ, ပေသုညဖရုသသမ္ဖပ္ပလာပေ ပဝတ္တေန္တိ, အယမ္ပိ မိစ္ဆာဇီတေ နာမ။ တတော ဝိရတိ သမ္မာအာဇီတေ နာမ။

မဟာသီဝတ္ထေရော ပနာဟ – ‘ကာယဝစီဒွါရေသုပိ ဝီတိက္ကမော အာဇီဝဟေတုကော တ ဟောတု နော တ အာဇီဝဟေတုကော, အကုသလံ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မန္တေဝ သင်္ချံ ဂစ္ဆတိ။ တတော ဝိရတိပိ သမ္မာကမ္မန္တော သမ္မာတစာတွေဝ ဝုစ္စတီ’တိ။ ‘အာဇီတေ ကုဟိ’န္တိ ဝုတ္တေ ပန ‘တီဏိ ကုဟနဝတ္ထူနိ နိဿာယ စတ္တာရော ပစ္စယေ ဥပ္ပာဒေတွာ တေသံ ပရိဘောဂေ’တိ အာဟ။ အယံ ပန ကောဋ္ဌိပ္ပတ္တော မိစ္ဆာဇီတော။ တတော ဝိရတိ သမ္မာအာဇီတေ နာမ။

အယမ္ပိ သမ္မာအာဇီတေ ပုဗ္ဗဘာဂေ နာနာစိတ္တေသု လဗ္ဘတိ, အညေနေဝ ဟိ စိတ္တေန ကာယဒွါရဝီတိက္ကမာ ဝိရမတိ, အညေန ဝစီဒွါရဝီတိက္ကမာ။ လောကုတ္တရမဂ္ဂက္ခဏေ ပန ဧကစိတ္တသ္မိံယေဝ လဗ္ဘတိ။ ကာယဝစီဒွါရေသု ဟိ သတ္တကမ္မပထဝသေန ဥပ္ပန္နာယ မိစ္ဆာဇီဝသင်္ခါတာယ ဒုဿီလျစေတနာယ ပဒပစ္ဆေဒံ ကုရုမာနာ မဂ္ဂင်္ဂံ ပူရယမာနာ ဧကာဝ ဝိရတိ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ အယံ နိဒ္ဒေသတရေ ဝိသေသော။

ယံ ပနေတံ ဣန္ဒြိယေသု အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယံ ဝမိုတံ, မဂ္ဂင်္ဂေသု စ သမ္မာတစာဒီနိ, တေသံ ဝသေန သင်္ဂဟတရေ “နဝိန္ဒြိယာနိ, အဋ္ဌင်္ဂိကော မဂ္ဂေ”တိ ဝုတ္တံ။ သုညတတရော ဟာကတိကောယေတတိ။ အယံ တာဝ သုဒ္ဓိကပဋိပဒာယ ဝိသေသော။

၃၄၃. ဣတော ပရံ သုဒ္ဓိကသုညတာ သုညတပဋိပဒာ သုဒ္ဓိကအပ္ပဏိဟိတာ အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒာတိ အယံ ဒေသနာဘေဒော ဟောတိ။ တတ္ထ **သုညတ**န္တိ လောကုတ္တရမဂ္ဂဿ နာမံ။ သော ဟိ အာဂမနတော သဂုဏတော အာရမ္မဏတောတိ တီဟိ ကာရဏေဟိ နာမံ လဘတိ။ ကထံ? ဣဓ ဘိက္ခု အနတ္တတော အဘိနိဝိသိတွာ အနတ္တတော သင်္ခါရေ ပဿတိ။ ယသ္မာ ပန အနတ္တတော ဒိဋ္ဌမတ္တေနေဝ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ နာမ န ဟောတိ, အနိစ္စတောပိ ဒုက္ခတောပိ ဒဋ္ဌုမေဝ ဝဋ္ဋတိ, တသ္မာ ‘အနိစ္စံ ဒုက္ခမနတ္တာ’တိ တိဝိဓံ အနုပဿနံ အာရောပေတွာ သမ္မသန္တော စရတိ။ ဝုဋ္ဌာနကာမိနိဝိပဿနာ ပနဿ တေဘူမကေပိ သင်္ခါရေ သုညတောဝ ပဿတိ။ အယံ ဝိပဿနာ သုညတာ နာမ ဟောတိ။ သာ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ ‘သုညတ’န္တိ နာမံ ဒေတိ။ ဧဝံ မဂ္ဂေ ‘အာဂမနတော’ သုညတနာမံ လဘတိ။ ယသ္မာ ပန သော ရာဂါဒီဟိ သုညော တသ္မာ ‘သဂုဏေနေဝ’ သုညတနာမံ လဘတိ။ နိဗ္ဗာနမ္ပိ ရာဂါဒီဟိ သုညတ္တာ သုညတန္တိ ဝုစ္စတိ။ တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နတ္တာ မဂ္ဂေ ‘အာရမ္မဏတော’ သုညတနာမံ လဘတိ။

တတ္ထ သုတ္တန္တိကပရိယာယေန သဂုဏတောပိ အာရမ္မဏတောပိ နာမံ လဘတိ။ ပရိယာယဒေသနာ ဟေသာ။ အဘိဓမ္မကထာ ပန နိပ္ပရိယာယဒေသနာ။ တသ္မာ ဣဓ သဂုဏတော တ အာရမ္မဏတော တ နာမံ န လဘတိ, အာဂမနတောဝ လဘတိ။ အာဂမနမေဝ ဟိ ဓုရံ။ တံ ဒုဝိဓံ ဟောတိ – ဝိပဿနာဂမနံ မဂ္ဂါဂမနန္တိ။ တတ္ထ မဂ္ဂဿ အာဂတဋ္ဌာနေ ဝိပဿနာဂမနံ ဓုရံ, ဖလဿ အာဂတဋ္ဌာနေ မဂ္ဂါဂမနံ ဓုရံ။ ဣဓ မဂ္ဂဿ အာဂတတ္တာ ဝိပဿနာဂမနမေဝ ဓုရံ ဇာတံ။

၃၅၀. အပ္ပဏိဟိတန္တိ, ဥတ္တာပိ အပ္ပဏိဟိတန္တိ မဂ္ဂဿေဝ နာမံ။ ဣဒမ္ပိ နာမံ မဂ္ဂေ တီဟေဝ ကာရဏေဟိ လဗ္ဘတိ။ ကထံ? ဣဓ ဘိက္ခု အာဒိတောဝ ဒုက္ခတော အဘိနိဝိသိတွာ ဒုက္ခတောဝ သင်္ခါရေ ပဿတိ။ ယသ္မာ ပန ဒုက္ခတော ဒိဋ္ဌမတ္တေနေဝ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ နာမ န ဟောတိ, အနိစ္စတောပိ အနတ္တတောပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗမေဝ ဝဋ္ဋတိ, တသ္မာ အနိစ္စံ ဒုက္ခမနတ္တာ'တိ တိဝိဓံ အနုပဿနံ အာရောပေတွာ သမ္မသန္တော စရတိ။ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာ ပနဿ တေဘူမကသင်္ခါရေသု ပဏိဓိံ သောသေတွာ ပရိယာဒိယိတွာ ဝိဿဇ္ဇေတိ။ အယံ ဝိပဿနာ အပ္ပဏိဟိတာ နာမ ဟောတိ။ သာ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ 'အပ္ပဏိဟိတ'န္တိ နာမံ ဒေတိ။ ဧဝံ မဂ္ဂေ 'အာဂမနတော' အပ္ပဏိဟိတနာမံ လဘတိ။ ယသ္မာ ပန တတ္ထ ရာဂဒောသမောဟပဏိဓယော နတ္ထိ, တသ္မာ 'သဂုဏေနေဝ' အပ္ပဏိဟိတနာမံ လဘတိ။ နိဗ္ဗာနမ္ပိ တေဟိ ပဏိဓီနံ အဘာဝါ အပ္ပဏိဟိတန္တိ ဝုစ္စတိ။ တံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နတ္တာ မဂ္ဂေ အပ္ပဏိဟိတနာမံ လဘတိ။

တတ္ထ သုတ္တန္တိကပရိယာယေန သဂုဏတောပိ အာရမ္မဏတောပိ နာမံ လဘတိ။ ပရိယာယဒေသနာ ဟေသာ ။ အဘိဓမ္မကထာ ပန နိပ္ပရိယာယဒေသနာ။ တသ္မာ ဣဓ သဂုဏတော တ အာရမ္မဏတော တ နာမံ န လဘတိ, အာဂမနတောဝ လဘတိ။ အာဂမနမေဝ ဟိ ဓုရံ။ တံ ဒုဝိဓံ ဟောတိ – ဝိပဿနာဂမနံ မဂ္ဂါဂမနန္တိ။ တတ္ထ မဂ္ဂဿ အာဂတဋ္ဌာနေ ဝိပဿနာဂမနံ ဓုရံ, ဖလဿ အာဂတဋ္ဌာနေ မဂ္ဂါဂမနံ ဓုရံ။ ဣဓ မဂ္ဂဿ အာဂတတ္တာ ဝိပဿနာဂမနမေဝ ဓုရံ ဇာတံ။

နနု စ သုညတော အနိမိတ္တော အပ္ပဏိဟိတောတိ တီဏိ မဂ္ဂဿ နာမာနိ? ယထာဟ – ''တယောမေ, ဘိက္ခဝေ, ဝိမောက္ခာ – သုညတော ဝိမောက္ခော, အနိမိတ္တော ဝိမောက္ခော, အပ္ပဏိဟိတော ဝိမောက္ခော''တိ (ပဋိ. မ. ၁.၂၀၉)။ တေသု ဣဓ ဒွေဝ မဂ္ဂေ ဂဟေတွာ အနိမိတ္တော ကသ္မာ န ဂဟိတောတိ? အာဂမနာဘာဝတော။ အနိမိတ္တဝိပဿနာ ဟိ သယံ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ နာမံ အတုံ န သက္ကောတိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓော ပန အတ္တနော ပုတ္တဿ ရာဟုလတ္ထေရဿ။

''အနိမိတ္တဉ္စ ဘာဝေဟိ, မာနာနုသယမုဇ္ဇဟ။
တတော မာနာဘိသမယာ, ဥပသန္တော စရိဿသီ''တိ။ (သု. နိ. ၃၄၄)။

အနိမိတ္တဝိပဿနံ ကထေသိ။ ဝိပဿနာ ဟိ နိစ္စနိမိတ္တံ ဓုဝနိမိတ္တံ သုခနိမိတ္တံ အတ္တနိမိတ္တဉ္စ ဥဂ္ဃာဋေတိ။ တသ္မာ အနိမိတ္တာတိ ကထိတာ။ သာ စ ကိဉ္စာပိ တံ နိမိတ္တံ ဥဂ္ဃာဋေတိ, သယံ ပန နိမိတ္တဓမ္မေသု စရတီတိ သနိမိတ္တာဝ ဟောတိ။ တသ္မာ သယံ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ နာမံ အတုံ န သက္ကောတိ။

အပရော နယော – အဘိဓမ္မော နာမ ပရမတ္ထဒေသနာ။ အနိမိတ္တမဂ္ဂဿ စ ပရမတ္ထတော ဟေတုဝေကလ္လမေဝ ဟောတိ။ ကထံ? အနိစ္စာနုပဿနာယ ဟိ ဝသေန အနိမိတ္တဝိမောက္ခော ကထိတော။ တေန စ ဝိမောက္ခေန သဒ္ဓိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ ဟောတိ။ တံ အရိယမဂ္ဂေ ဧကင်္ဂမ္ပိ န ဟောတိ, အမဂ္ဂင်္ဂတ္တာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ ပရမတ္ထတော နာမံ အတုံ န သက္ကောတိ။ ဣတရေသု ပန ဒွီသု အနတ္တာနုပဿနာယ တာဝ ဝသေန သုညတဝိမောက္ခော, ဒုက္ခာနုပဿနာယ ဝသေန အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခော ကထိတော။ တေသု သုညတဝိမောက္ခေန ပညိန္ဒြိယံ အဓိမတ္တံ ဟောတိ, အပ္ပဏိဟိတဝိမောက္ခေန သမာဓိန္ဒြိယံ။ တာနိ အရိယမဂ္ဂဿ အင်္ဂတ္တာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ ပရမတ္ထတော နာမံ အတုံ သက္ကောန္တိ။ မဂ္ဂါရမ္မဏတ္တိကေပိ ဟိ မဂ္ဂါဓိပတိဓမ္မဝိဘင်္ဂေ ဆန္ဒစိတ္တာနံ အဓိပတိကာလေ တေသံ ဓမ္မာနံ အမဂ္ဂင်္ဂတ္တာဝ မဂ္ဂါဓိပတိဘာဝေါ န ဝုတ္တော။ ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။ အယမေတ္ထ အဋ္ဌကထာမုတ္တကော ဧကဿ အာစရိယဿ မတိဝိနိစ္ဆယော။

ဧဝံ သဗ္ဗထာပိ အနိမိတ္တဝိပဿနာ သယံ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ နာမံ အတုံ န သက္ကောတီတိ အနိမိတ္တမဂ္ဂေါ န ဂဟိတော။ ကေစိ ပန 'အနိမိတ္တမဂ္ဂေါ အာဂမနတော နာမံ အလဘန္တောပိ သုတ္တန္တပရိယာယေန သဂုဏတော စ အာရမ္မဏတော စ နာမံ လဘတီ'တိ အာဟံသု။ တေ ဣဒံ ဝတွာ ပဋိက္ခိတ္တာ – အနိမိတ္တမဂ္ဂေ သဂုဏတော စ အာရမ္မဏတော စ နာမံ လဘန္တေ သုညတအပ္ပဏိဟိတမဂ္ဂါပိ သဂုဏတောယေဝ အာရမ္မဏတောယေဝ စ ဣဓ နာမံ လဘေယျုံ။ န ပန လဘန္တိ။ ကိံ ကာရဏာ? အယဉှိ မဂ္ဂေ နာမ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ နာမံ လဘတိ

– သရသတော စ ပစ္စနီကတော စ; သဘာဝတော စ ပဋ္ဌိပက္ခတော စာတိ အတ္ထော။ တတ္ထ သုညတအပ္ပဏိဟိတမဂ္ဂာ သရသတောပိ ပစ္စနီကတောပိ နာမံ လဘန္တိ။ သုညတအပ္ပဏိဟိတမဂ္ဂ ဟိ ရာဂါဒီဟိ သုညာ, ရာဂပဏိဓိအာဒီဟိ စ အပ္ပဏိဟိတာတိ ဧဝံ 'သရသတော' နာမံ လဘန္တိ။ သုညတော စ အတ္တာဘိနိဝေသဿ ပဋ္ဌိပက္ခော, အပ္ပဏိဟိတော ပဏိဓိဿာတိ ဧဝံ 'ပစ္စနီကတော' နာမံ လဘန္တိ။ အနိမိတ္တမဂ္ဂေါ ပန ရာဂါဒိနိမိတ္တာနံ နိစ္စနိမိတ္တာဒီနဉ္စ အဘာဝေန သရသတောဝ နာမံ လဘတိ, နော ပစ္စနီကတော။ န ဟိ သော သင်္ခါရနိမိတ္တာရမ္မဏာယ အနိစ္စာနုပဿနာယ ပဋ္ဌိပက္ခော။ အနိစ္စာနုပဿနာ ပနဿ အနုလောမဘာဝေ ဌိတာတိ။ သဗ္ဗထာပိ အဘိဓမ္မပရိယာယေန အနိမိတ္တမဂ္ဂေါ နာမ နတ္ထီတိ။

သုတ္တန္တိကပရိယာယေန ပနေသ ဧဝံ အာဟရိတ္ဝာ ဒီပိတော – ယသ္မိဉှိ တရေ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, တီဏိ လက္ခဏာနိ ကောဝဇ္ဇနေန ဝိယ အာဟထမာဂစ္ဆန္တိ, တိဏ္ဏဉ္စ ဧကတော အာဟထဂမနံ နာမ နတ္ထိ။ ကမ္မဋ္ဌာနဿ ပန ဝိဘူတဘာဝဒီပနတ္ထံ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ အာဒိတော ဟိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အဘိနိဝေသော ဟောတု, ဝုဋ္ဌာနကမိနီ ပန ဝိပဿနာ ယံ ယံ သမ္မသိတ္ဝာ ဝုဋ္ဌာတိ တဿ တဿေဝ ဝသေန အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ နာမံ ဒေတိ။ ကထံ? အနိစ္စာဒီသု ဟိ ယတ္ထ ကတ္ထစိ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ ဣတရမ္ပိ လက္ခဏဒ္ဒယံ ဒဋ္ဌုံ ဝဋ္ဋတိ ဧဝ။ ဧကလက္ခဏဒဿနမတ္တေနေဝ ဟိ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ နာမ န ဟောတိ, တသ္မာ အနိစ္စတော အဘိနိဝိဋ္ဌော ဘိက္ခု န ကေဝလံ အနိစ္စတောဝ ဝုဋ္ဌာတိ, ဒုက္ခတောပိ အနတ္တတောပိ ဝုဋ္ဌာတိယေဝ။ ဒုက္ခတော အနတ္တတော အဘိနိဝိဋ္ဌေပိ ဧသေဝ နယော။ ဣတိ အာဒိတော ယတ္ထ ကတ္ထစိ အဘိနိဝေသော ဟောတု, ဝုဋ္ဌာနကမိနီ ပန ဝိပဿနာ ယံ ယံ သမ္မသိတ္ဝာ ဝုဋ္ဌာတိ တဿ တဿေဝ ဝသေန အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတ္ဝာ အတ္တနော မဂ္ဂဿ နာမံ ဒေတိ။ တတ္ထ အနိစ္စတော ဝုဋ္ဌဟန္တဿ မဂ္ဂေါ အနိမိတ္တော နာမ ဟောတိ, ဒုက္ခတော ဝုဋ္ဌဟန္တဿ အပ္ပဏိဟိတော, အနတ္တတော ဝုဋ္ဌဟန္တဿ သုညတောတိ။ ဧဝံ သုတ္တန္တပရိယာယေန အာဟရိတ္ဝာ ဒီပိတော။

ဝုဋ္ဌာနကမိနီ ပန ဝိပဿနာ ကိမာရမ္မဏာတိ? လက္ခဏာရမ္မဏာတိ။ လက္ခဏံ နာမ ပညတ္တိဂတိကံ န ဝတ္တဗ္ဗဓမ္မဘူတံ။ ယော ပန အနိစ္စံ ဒုက္ခမနတ္တာတိ တီဏိ လက္ခဏာနိ သလ္လက္ခေတိ, တဿ ပဉ္စက္ခန္ဓာ ကဏ္ဌေ ဗဒ္ဓကုဏပံ ဝိယ ဟောန္တိ။ သင်္ခါရာရမ္မဏမေဝ ဉာဏံ သင်္ခါရတော ဝုဋ္ဌာတိ။ ယထာ ဟိ ဧကော ဘိက္ခု ပတ္တံ ကိဏိတုကာမော ပတ္တဝါဏိဇေန ပတ္တံ အာဘတံ ဒိသ္ဝာ ဟဋ္ဌပဟဋ္ဌော ဂဏှိဿာမီတိ စိန္တေတ္ဝာ ဝီမံသမာနော တီဏိ ဆိဒ္ဒါနိ ပဿေယျ, သော န ဆိဒ္ဒေသု နိရာလယော ဟောတိ, ပတ္တေ ပန နိရာလယော ဟောတိ; ဧဝမေဝ တီဏိ လက္ခဏာနိ သလ္လက္ခေတွာ သင်္ခါရေသု နိရာလယော ဟောတိ။ သင်္ခါရာရမ္မဏေနေဝ ဉာဏေန သင်္ခါရတော ဝုဋ္ဌာတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒုဿောပမာယပိ ဧသေဝ နယော။

ဣတိ ဘဂဝတ လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဇေန္တော သုဒ္ဓိကပဋိပဒာယ စတုက္ကနယံ ပဉ္စကနယန္တိ ဒွေဝပိ နယေ အာဟရိ။ တထာ သုဒ္ဓိကသုညတာယ သုညတပဋိပဒာယ သုဒ္ဓိကအပ္ပဏိဟိတာယ အပ္ပဏိဟိတပဋိပဒာယာတိ။ ကသ္မာ ဧဝံ အာဟရီတိ? ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယေန စေဝ ဒေသနာဝိလာသေန စ။ တဒုဘယမ္ပိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧဝံ **လောကုတ္တရံ ဈာနံ ဘာဝေတီ** တိ ဧတ္ထ သုဒ္ဓိကပဋိပဒာယ စတုက္ကပဉ္စကဝသေန ဒွေ နယာ, တထာ သေသေသူတိ သဗ္ဗေသုပိ ပဉ္စသု ကောဋ္ဌာသေသု ဒသ နယာ ဘာဇိတာ။

လောကုတ္တရကုသလံ ပကိဏ္ဏကကထာ

တတ္ရိဒံ ပကိဏ္ဏကံ –

အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ စ၊ ရူပာရူပေသု ပဉ္စသု။
သတ္တဋ္ဌင်္ဂပရိဏာမံ၊ နိမိတ္တံ ပဋိပဒာပတီတိ။

လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ ဟိ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ အဇ္ဈတ္တံ ဝုဋ္ဌာတိ, အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ ဗဟိဒ္ဓါ ဝုဋ္ဌာတိ, ဗဟိဒ္ဓါ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ ဗဟိဒ္ဓါ ဝုဋ္ဌာတိ, ဗဟိဒ္ဓါ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ အဇ္ဈတ္တံ ဝုဋ္ဌာတိ။ ရူပေ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ ရူပာ ဝုဋ္ဌာတိ, ရူပေ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ အရူပာ ဝုဋ္ဌာတိ။ အရူပေ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ အရူပာ ဝုဋ္ဌာတိ, အရူပေ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ ရူပာ ဝုဋ္ဌာတိ, ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဝုဋ္ဌာတိ။

'သတ္တဋ္ဌင္ဂပရိဏာမ' တ္တိ သော ပနေသ မဂ္ဂေ အဋ္ဌင္ဂိကောပိ ဟောတိ သတ္တင္ဂိကောပိ။ ဗောဇ္ဈင္ဂါပိ သတ္တ တ ဟောန္တိ ဆ တ။ စျာနံ ပန ပဉ္စင္ဂိကံ တ ဟောတိ စတုရင္ဂိကံ တ; တိဝင္ဂိကံ တ ဒုဝင္ဂိကံ တ။ ဧဝံ သတ္တအဋ္ဌဒီနံ အင္ဂါနံ ပရိဏာမော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ အတ္ထော။

'နိမိတ္တံ ပဋိပဒါပတီ' တိ နိမိတ္တန္တိ ယတော ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ; 'ပဋိပဒါပတီ'တိ ပဋိပဒါယ စ အဓိပတိနော စ စလ နာစလနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ အဇ္ဈတ္တံ ဝုဋ္ဌာတီတိအာဒီသု တာဝ က္လဓေကေစ္စော အာဒိတောဝ အဇ္ဈတ္တံ ပဉ္စသု ခန္ဓေသု အဘိနိဝိသတိ, အဘိနိဝိသိတ္ဝာ တေ အနိစ္စာဒိတော ပဿတိ, ယသ္မာ ပန န သုဒ္ဓအဇ္ဈတ္တဒဿနမတ္တေနေဝ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, ဗဟိဒ္ဓာပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗမေဝ, တသ္မာ ပရဿ ခန္ဓေပိ အနုပာဒိန္နသင်္ခါရေပိ အနိစ္စံ ဒုက္ခမနတ္တာတိ ပဿတိ။ သော ကာလေန အဇ္ဈတ္တံ သမ္မသတိ ကာလေန ဗဟိဒ္ဓါတိ။ တဿေဝံ သမ္မသတော အဇ္ဈတ္တံ သမ္မသနကာလေ ဝိပဿနာ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ဃဋိယတိ။ ဧဝံ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ အဇ္ဈတ္တံ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။ သစေ ပနဿ ဗဟိဒ္ဓါ သမ္မသနကာလေ ဝိပဿနာ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ဃဋိယတိ, ဧဝံ အဇ္ဈတ္တံ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ ဗဟိဒ္ဓာ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။ ဧသေဝ နယော ဗဟိဒ္ဓါ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ ဗဟိဒ္ဓါ စ အဇ္ဈတ္တဉ္စ ဝုဋ္ဌာနေပိ။

အပရော အာဒိတောဝ ရူပေ အဘိနိဝိသတိ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ ဘူတရူပဉ္စ ဥပာဒါရူပဉ္စ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ အနိစ္စာဒိတော ပဿတိ, ယသ္မာ ပန န သုဒ္ဓရူပဒဿနမတ္တေနေဝ ဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ အရူပမ္ပိ ဒဋ္ဌဗ္ဗမေဝ, တသ္မာ တံ ရူပံ အာရမ္မဏံ ကတ္ဝာ ဥပ္ပန္နံ ဝေဒနံ သညံ သင်္ခါရေ ဝိညာဏဉ္စ က္လဒံ အရူပန္တိ ပရိစ္ဆိန္ဒိတ္ဝာ အနိစ္စာဒိတော ပဿတိ။ သော ကာလေန ရူပံ သမ္မသတိ ကာလေန အရူပံ။ တဿေဝံ သမ္မသတော ရူပသမ္မသနကာလေ ဝိပဿနာ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ဃဋိယတိ။ ဧဝံ ရူပေ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ ရူပါ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။ သစေ ပနဿ အရူပသမ္မသနကာလေ ဝိပဿနာ မဂ္ဂေန သဒ္ဓိံ ဃဋိယတိ, ဧဝံ ရူပေ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ အရူပါ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။ သေ နယော အရူပေ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ အရူပါ စ ရူပါ စ ဝုဋ္ဌာနေပိ။

''ယံကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ''န္တိ (မဟာဝ. ၁၆; ဒီ. နိ. ၁.၂၉၈) ဧဝံ အဘိနိဝိသိတ္ဝာ ဧဝမေဝ ဝုဋ္ဌာနကာလေ ပန ဧကပ္ပဟာရေန ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဝုဋ္ဌာတိ နာမာတိ။ အယံ တိက္ခဝိပဿကဿ မဟာပညဿ ဘိက္ခုနော ဝိပဿနာ။

ယထာ ဟိ ဆာတဇ္ဈတ္တဿ ပုရိသဿ မဇ္ဈေ ဂူထပိဏ္ဍံ ဌပေတွာ နာနဂ္ဂရသဘောဇနပုဏ္ဏံ ပာတိံ ဥပနေယျုံ, သော ဗျဉ္ဇနံ ဟတ္ထေန ဝိယူဟန္တော တံ ဂူထပိဏ္ဍံ ဒိသွာ 'ကိမိဒ'န္တိ ပုစ္ဆိတ္ဝာ ဂူထပိဏ္ဍောတိ ဝုတ္တေ 'ဓိ ဓိ, အပနေထာ'တိ ဘတ္တေပိ ပာတိယမ္ပိ နိရာလယော ဟောတိ။ ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဘောဇနပာတိဒဿနသမိဉ္ဇဟိ တဿ အတ္တမနကာလော ဝိယ က္လမဿ ဘိက္ခုနော ဗာလပုထုဇ္ဇနကာလေ ပဉ္စက္ခန္ဓေ 'အဟံ မမာ'တိ ဂဟိတကာလော။ ဂူထပိဏ္ဍဿ ဒိဋ္ဌကာလော ဝိယ တိဏ္ဏံ လက္ခဏာနံ သလ္လက္ခိတကာလော။ ဘတ္တေပိ ပာတိယမ္ပိ နိရာလယကာလော ဝိယ တိက္ခဝိပဿကဿ မဟာပညဿ ဘိက္ခုနော ''ယံကိဉ္စိ သမုဒယဓမ္မံ သဗ္ဗံ တံ နိရောဓဓမ္မ''န္တိ ပဉ္စဟိ ခန္ဓေဟိ ဧကပ္ပဟာရေန ဝုဋ္ဌိတကာလော ဝေဒိတဗ္ဗော။

'သတ္တဋ္ဌင္ဂပရိဏာမ'န္တိ ဧတ္ထ အယံ ဝုတ္တပ္ပဘေဒေ အင္ဂပရိဏာမော ယထာ ဟောတိ တထာ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သင်္ခါရုပေက္ခာညာဏမေဝ ဟိ အရိယမဂ္ဂဿ ဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂဈာနင်္ဂဝိသေသံ နိယမေတိ။ ကေစိ ပန ထေရာ 'ဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂဈာနင်္ဂဝိသေသံ ပါဒကဇ္ဈာနံ နိယမေတီ'တိ ဝဒန္တိ။ ကေစိ 'ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏဘူတာ ခန္ဓာ နိယမေန္တီ'တိ ဝဒန္တိ။ ကေစိ 'ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော နိယမေတီ'တိ ဝဒန္တိ။ တေသမ္ပိ ဝါဒေသု အယံ သင်္ခါရုပေက္ခာသင်္ခါတာ ပုဗ္ဗဘာဂ ဝုဋ္ဌာနဂါမိနိဝိပဿနာဝ နိယမေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတြာယံ အနုပုဗ္ဗိကထာ – ဝိပဿနာနိယမေန ဟိ သုက္ခဝိပဿကဿ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂေပိ သမာပတ္တိလာဘိနော စျာနံ ပါဒကံ အကတွာ ဥပ္ပန္နမဂ္ဂေပိ ပဌမဇ္ဈာနံ ပါဒကံ ကတ္ဝာ ပကိဏ္ဏကသင်္ခါရေ သမ္မသိတ္ဝာ ဥပ္ပာဒိတမဂ္ဂေပိ ပဌမဇ္ဈာနိကောဝ ဟောတိ။ သဗ္ဗေသု သတ္တ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ အဋ္ဌ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ပဉ္စ ဈာနင်္ဂါနိ ဟောန္တိ။ တေ

သဥ္စာပိ ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာ သောမနဿသဟဂတာပိ ဥပေက္ခာသဟဂတာပိ ဟုတွာ ဝုဋ္ဌာနကာလေ သင်္ခါရုပေက္ခာ ဘာဝံ ပတ္တာ သောမနဿသဟဂတာဝ ဟောတိ။

ပဉ္စကနယေ ဒုတိယတတိယစတုတ္ထဇ္ဈာနာနိ ပာဒကာနိ ကတွာ ဥပ္ပာဒိတမဂ္ဂေသု ယထာက္ကမေနေဝ ဈာနံ စတုရင်္ဂိကံ တိဝင်္ဂိကံ ဒုဝင်္ဂိကဉ္စ ဟောတိ။ သဗ္ဗေသု ပန သတ္တ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ဟောန္တိ, စတုတ္ထေ ဆ ဗောဇ္ဈင်္ဂါနိ။ အယံ ဝိသေသော ပာဒကဇ္ဈာနနိယမေန စေဝ ဝိပဿနာနိယမေန စ ဟောတိ။ တေသမ္ပိ ဟိ ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာ သောမနဿသဟဂတာပိ ဥပေက္ခာသဟဂတာပိ ဟောတိ။ ဝုဋ္ဌာနဂာမိနီ သောမနဿသဟဂတာဝ။

ပဉ္စမဇ္ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ နိဗ္ဗတ္တိတမဂ္ဂေ ပန ဥပေက္ခာစိတ္တေကဂ္ဂတာဝသေန ဒွေ ဈာနင်္ဂါနိ ဗောဇ္ဈင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂါနိ ဆ သတ္တ စေဝ။ အယမ္ပိ ဝိသေသော ဥဘယနိယမဝသေန ဟောတိ။ ဣမသ္မိဉ္စာပိ နယေ ပုဗ္ဗဘာဂဝိပဿနာ သောမနဿသဟဂတာ ဝါ ဥပေက္ခာသဟဂတာ ဝါ ဟောတိ, ဝုဋ္ဌာနဂာမိနီ ဥပေက္ခာသဟဂတာဝ။ အရူပဇ္ဈာနာနိ ပာဒကာနိ ကတွာ ဥပ္ပာဒိတမဂ္ဂေပိ ဧသေဝ နယော။ ဧဝံ ပာဒကဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ယေ ကေစိ သင်္ခါရေ သမ္မသိတွာ နိဗ္ဗတ္တိတမဂ္ဂဿ အာသန္နပဒေသေ ဝုဋ္ဌိတာ သမာပတ္တိ အတ္တနာ သဒိသဘာဝံ ကရောတိ, ဘူမိဝဏ္ဏော ဝိယ ဂောဓာဝဏ္ဏဿာ။

ဒုတိယတ္ထေရဝါဒေ ပန ယတော ယတော သမာပတ္တိတော ဝုဋ္ဌာယ ယေ ယေ သမာပတ္တိဓမ္မေ သမ္မသိတွာ မဂ္ဂော နိဗ္ဗတ္တိတော ဟောတိ တံတံသမာပတ္တိသဒိသောဝ ဟောတိ, သမ္မသိတသမာပတ္တိသဒိသောတိ အတ္ထော။ သစေ ပန ကာမာဝစရဓမ္မေ သမ္မသတိ ပဌမဇ္ဈာနိကောဝ ဟောတိ။ တတြာပိ ဝိပဿနာနိယမော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတိယတ္ထေရဝါဒေ 'အဟော ဝတာဟံ သတ္တင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ပာပုဏေယျံ, အဋ္ဌင်္ဂိကံ မဂ္ဂံ ပာပုဏေယျ'န္တိ အတ္တနော အဇ္ဈာသယာနုရူပေန ယံ ယံ ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ ယေ ဝါ ယေ ဝါ ဈာနဓမ္မေ သမ္မသိတွာ မဂ္ဂော နိဗ္ဗတ္တိတော တံတံဈာနသဒိသောဝ ဟောတိ။ ပာဒကဇ္ဈာနံ ပန သမ္မသိတဇ္ဈာနံ ဝါ ဝိနာ, အဇ္ဈာသယမတ္တေနေဝ တံ န ဣဇ္ဈတိ။ သွာယမတ္ထော **နန္ဒကောဝါဒသုတ္တေန** ဒီပေတဗ္ဗော။ ဝုတ္တဉ္ဟေတံ –

"သေယျထာပိ, ဘိက္ခဝေ, တဒဟုပေါသထေ ပန္နရသေ န ဟောတိ ဗဟုနော ဇနဿ ကင်္ခါ ဝါ ဝိမတိ ဝါ 'ဦနော နု ခော စန္ဒော ပုဏ္ဏော နု ခော စန္ဒော'တိ, အထ ခော ပုဏ္ဏော စန္ဒော တွေဝ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ခော, ဘိက္ခဝေ, တာ ဘိက္ခုနိယော နန္ဒကဿ ဓမ္မဒေသနာယ အတ္တမနာ စေဝ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပာ စ။ တာသံ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စန္နံ ဘိက္ခုနိသတာနံ ယာ ပစ္ဆိမိကာ ဘိက္ခုနီ သာ သောတာပန္နာ အဝိနိပါတဓမ္မာ နိယတာ သမ္ဗောဓိပရာယဏာ"တိ (မ. နိ. ၃.၄၁၅)။

တာသု ဟိ ယဿာ ဘိက္ခုနိယာ သောတာပတ္တိဖလဿ ဥပနိဿယော, သာ သောတာပတ္တိဖလေနေဝ ပရိပုဏ္ဏသင်္ကပ္ပာ အဟောသိ။ပေ.။ ယဿာ အရဟတ္တဿ ဥပနိဿယော သာ အရဟတ္တေနေဝ။ ဧဝမေဝ အတ္တနော အဇ္ဈာသယာနုရူပေန ယံ ယံ ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ ယေ ဝါ ယေ ဝါ ဈာနဓမ္မေ သမ္မသိတွာ မဂ္ဂော နိဗ္ဗတ္တိတော တံတံဈာနသဒိသောဝ သော ဟောတိ။ ပာဒကဇ္ဈာနံ ပန သမ္မသိတဇ္ဈာနံ ဝါ ဝိနာ, အဇ္ဈာသယမတ္တေနေဝ တံ န ဣဇ္ဈတီတိ။ ဧတ္ထာပိ စ ဝိပဿနာနိယမော ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တတ္ထ 'ပာဒကဇ္ဈာနမေဝ နိယမေတီ'တိ ဧဝံဝါဒီ **တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရော** အန္တေဝါသိကာ အာဟံသု – 'ဘန္တေ, ယတ္ထ တာဝ ပာဒကဇ္ဈာနံ အတ္ထိ တတ္ထ တံ နိယမေတု; ယသ္မိံ ပန ပာဒကဇ္ဈာနံ နတ္ထိ, တသ္မိံ အရူပဘဝေ ကိံ နိယမေတီ'တိ? 'အာဝုသော, တတ္ထာပိ ပာဒကဇ္ဈာနမေဝ နိယမေတိ။ ယော ဟိ ဘိက္ခု အဋ္ဌသမာပတ္တိလာဘီ ပဌမဇ္ဈာနံ ပာဒကံ ကတွာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဖလာနိ နိဗ္ဗတ္တေတွာ အပရိဟီနဇ္ဈာနော ကာလံ ကတွာ အရူပဘဝေ နိဗ္ဗတ္တော, ပဌမဇ္ဈာနိကာယ သောတာပတ္တိဖလသမာပတ္တိယာ ဝုဋ္ဌာယ ဝိပဿနံ ပဋ္ဌပေတွာ ဥပရိ တီဏိ မဂ္ဂဖလာနိ နိဗ္ဗတ္တေတိ, တဿ တာနိ ပဌမဇ္ဈာနိကာနေဝ ဟောန္တိ။ ဒုတိယဇ္ဈာနိကာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ အရူပေ တိကစတုက္ကဇ္ဈာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဉ္စ ခော လောကုတ္တရံ န လောကိယံ။ ဧဝံ တတ္ထာပိ ပာဒကဇ္ဈာနမေဝ နိယမေတိ အာဝုသော'တိ။ 'သုကထိတော, ဘန္တေ, ပဉှော'တိ။

'ဝိပဿနာယ အာရမ္မဏဘူတာ ခန္ဓာ နိယမေန္တိ; ယံ ယံ ဟိ ပဉ္စက္ခန္ဓံ သမ္မသိတွာ ဝုဋ္ဌာတိ တံတံသဒိသောဝ မဂ္ဂေါ ဟောတီ'တိ တဒိဒံ **မောရတပိတသိမဟာဒတ္တတ္ထေရ** မ္ပိ အန္တေ့တသိကာ အာဟံသု 'ဘန္တေ, တုမှာကံ တ ဒေ အေသော ပညာယတိ – ရူပံ သမ္မသိတွာ ဝုဋ္ဌိတဘိက္ခုနော ဟိ ရူပသဒိသေန အဇ္ဈာကတေန မဂ္ဂေန ဘဝိတဗ္ဗံ, နေ ဝသညာနာသညာယတနံ နယတော ပရိဂ္ဂဟေတွာ ဝုဋ္ဌိတဿ တံသဒိသေနေဝ နေဝသညာနာသညာဘာဝပ္ပတ္တေန မ ဂ္ဂေန ဘဝိတဗ္ဗ'န္တိ။ 'န, အာဝုသော, ဧဝံ ဟောတိ။ လောကုတ္တရမဂ္ဂေါ ဟိ အပ္ပနံ အပ္ပတ္တော နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ ရူ ပံ သမ္မသိတွာ ဝုဋ္ဌိတဿ အဋ္ဌင်္ဂိကော သောမနဿသဟဂတမဂ္ဂေါ ဟောတိ, နေဝသညာနာသညာယတနံ သမ္မ သိတွာ ဝုဋ္ဌိတဿပိ န သဗ္ဗာကာရေန တာဒိသော ဟောတိ, သတ္တင်္ဂိကော ပန ဥပေက္ခာသဟဂတမဂ္ဂေါ ဟော တီ'တိ။

'ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော နိယမေတီ'တိတဒိနော **စူဠာဘယတ္ထေရဿာ** ပိ တဒံ အာဟရိတွာ တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရ ဿ ကထယိံသု။ သော အာဟ – 'ယဿ တာဝ ဟဒကဇ္ဈာနံ အတ္ထိ တဿ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော နိယမေတု, ယဿ တံ နတ္ထိ တဿ ကတရဇ္ဈာသယော နိယမေဿတိ နိဒ္ဒနဿ ဝုမိဂဝေသနကာလော ဝိယ ဟောတီ'တိ။

တံ ကထံ အာဟရိတွာ တိပိဋကစူဠာဘယတ္ထေရဿ ပုန ကထယိံသု။ သော 'ဟဒကဇ္ဈာနဝတော ဣဒံ ကထိတံ အာဝုသော'တိ အာဟ။ ယထာ ပန ဟဒကဇ္ဈာနဝတော, သမ္မသိတဇ္ဈာနဝတောပိ တထေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပဉ္စမဇ္ဈာနတော ဝုဋ္ဌာယ ဟိ ပဌမာဒီနိ သမ္မသတော ဥပ္ပန္နမဂ္ဂေါ ပဌမတ္ထေရတဒေန ပဉ္စမဇ္ဈာနိကော။ ဒုတိယတဒေန ပဌမာဒိဇ္ဈာနိ ကော အာပဇ္ဇတီတိ ဒွေဝပိ တအာ ဝိရုဇ္ဈန္တိ။ တတိယတဒေန ပနေတ္ထ 'ယံ ဣစ္ဆတိ တဇ္ဈာနိကော ဟောတီ'တိ တေ စ တအာ န ဝိရုဇ္ဈန္တိ, အဇ္ဈာသယော စ သာတ္ထကော ဟောတီတိ။ ဧဝံ တယောပိ ထေရာ ပဏ္ဍိတာ ဗျတ္တာ ဗုဒ္ဓိသမ္ပန္နာဝ ။ တေန တေသံ တဒံ တန္တိ ကတွာ ဌပယိံသု။ ဣဓ ပန အတ္ထမေဝ ဥဒ္ဓရိတွာ တယောပေတေ တဒေ ဝိပဿနာဝ နိယမေတီတိ ဒဿိတံ။

ဣအာနိ 'နိမိတ္တံ ပဋိပအာပတီ'တိ တွေ ဧဝံ အဌဂပရိဏာမဝတော မဂ္ဂဿ ဥပ္ပာဒကာလေ ကေတွာဘု ကုတော ဝု ဋ္ဌာတိ? မဂ္ဂေါ ကုတောတိ? ကေတွာဘု တာဝ နိမိတ္တတော ဝုဋ္ဌာတိ, ပဝတ္တံ ဆေတ္တုံ န သက္ကောတိ, ဧကတောဝုဋ္ဌာ ဌာနော ဟေသ။ မဂ္ဂေါ နိမိတ္တတော ဝုဋ္ဌာတိ, ပဝတ္တမ္ပိ ဆိန္ဒတိ ဥဘတောဝုဋ္ဌာနော ဟေသ။ တေသံ အယံ ဥပ္ပတ္တိနယော – ယသ္မိံဥဟိ တရေ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, တသ္မိံ အနုလောမံ နေဝ ဧကံ ဟောတိ, န ပဉ္စမံ။ ဧကဥဟိ အာသေဝနံ န လဘတိ, ပဉ္စမံ ဘဝင်္ဂဿ အာသန္နတ္တာ ပဝေဓတိ။ တအာ ဟိ ဇဝနံ ပတိတံ နာမ ဟောတိ။ တသ္မာ နေဝ ဧကံ ဟောတိ န ပဉ္စမံ။ မဟာပညဿ ပန ဒွေ အနုလောမာနိ ဟောန္တိ, တတိယံ ကေတွာဘု, စတုတ္ထံ မဂ္ဂစိတ္တံ, တီဏိ ဖလာနိ, တ တော ဘဝင်္ဂေါတရဏံ။ မဇ္ဈိမပညဿ တီဏိ အနုလောမာနိ ဟောန္တိ, စတုတ္ထံ ကေတွာဘု, ပဉ္စမံ မဂ္ဂစိတ္တံ, ဒွေ ဖ လာနိ, တတော ဘဝင်္ဂေါတရဏံ။ မန္ဒပညဿ စတ္တာရိ အနုလောမာနိ, ဟောန္တိ ပဉ္စမံ ကေတွာဘု, ဆဋ္ဌံ မဂ္ဂစိတ္တံ, သတ္တမံ ဖလံ, တတော ဘဝင်္ဂေါတရဏံ။ တတ္ထ မဟာပညမန္ဒပညာနံ ဝသေန အကထေတွာ မဇ္ဈိမပညဿ ဝသေန က ထေတဗ္ဗံ။

ယသ္မိံဥဟိ တရေ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနံ ဟောတိ, တသ္မိံ ကိရိယာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု ဥပေက္ခာသဟဂတာ မနောဒွ တရာဝဇ္ဇနံ ဟုတွာ ဝိပဿနာကေစရေ ခန္ဓေ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဘဝင်္ဂံ အာဝဋ္ဋေတိ။ တဒနန္တရံ တေနေဝ အာဝဇ္ ဇနေန ဂဟိတက္ခန္ဓေ ဂဟေတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ပဌမံ ဇဝနံ အနုလောမညာဏံ။ တံ တေသု ခန္ဓေသု အနိစ္စာတိ တ ဒုက္ခာတိ တ အနတ္တာတိ တ ပဝတ္တိတွာ ဩဠာရိကံ ဩဠာရိကံ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကတမံ ဝိနောဒေတွာ တီဏိ လက္ခဏာနိ ဘိယ္ယော ဘိယ္ယော ဟာကဋ္ဌာနိ ကတွာ နိရုဇ္ဈတိ။ တဒနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဒုတိယာနုလောမံ။ တေသု ပုရိမံ အနာသေဝနံ။ ဒုတိ ယဿ ပုရိမံ အာသေဝနံ ဟောတိ။ တမ္ပိ လဒ္ဓါသေဝနတ္တာ တိက္ခံ သူရံ ပသန္နံ ဟုတွာ တသ္မိံယေဝာရမ္မဏေ တေ နေတကာရေန ပဝတ္တိတွာ မဇ္ဈိမပ္ပမာဏံ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကတမံ ဝိနောဒေတွာ တီဏိ လက္ခဏာနိ ဘိယ္ယော ဘိယ္ယော ဟာကဋ္ဌာနိ ကတွာ နိရုဇ္ဈတိ။ တဒနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ တတိယာနုလောမံ။ တဿ ဒုတိယံ အာသေဝနံ ဟောတိ။ တမ္ပိ လဒ္ဓါသေဝနတ္တာ တိက္ခံ သူရံ ပသန္နံ ဟုတွာ တသ္မိံယေဝာရမ္မဏေ တေနေတကာရေန ပဝတ္တိတွာ တဒဝသေ သံ အဏုသဟဂတံ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကတမံ ဝိနောဒေတွာ နိရဝသေသံ ကတွာ တီဏိ လက္ခဏာနိ ဘိယ္ယော ဘိယ္ယော ဟာ ကဋ္ဌာနိ ကတွာ နိရုဇ္ဈတိ။ ဧဝံ တီဟိ အနုလောမေဟိ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကတမေ ဝိနောဒိတေ တဒနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကေတွာ ဘုညာဏံ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကုရုမာနံ။

တတြာယံ ဥပမာ – ဧကော ကိရ စက္ခုမာ ပုရိသော နက္ခတ္တယောဂံ ဇာနိဿာမီတိ ရတ္တိဘာဂေ နိက္ခမိတွာ စန္ဒံ ပဿိတုံ ဥဒ္ဓံ ဥလ္လောကေသိ။ တဿ ဝလာဟကေဟိ ပဋိစ္ဆန္နတ္တာ စန္ဒော န ပညာယိတ္ထ။ အထေကော ဝါတော ဥဋ္ဌဟိတွာ ထူလထူလေ ဝလာဟကေ ဝိဒ္ဓံသေသိ။ အပရော မဇ္ဈိမေ။ အပရော သုခုမေ။ တတော သော ပုရိသော ဝိဂတဝလာဟကေ နဘေ စန္ဒံ ဒိသွာ နက္ခတ္တယောဂံ အညာသိ။

တတ္ထ တယော ဝလာဟကာ ဝိယ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကထူလမဇ္ဈိမသုခုမကိလေသန္ဓကာရာ။ တယော ဝါတာ ဝိယ တီဏိ အနုလောမစိတ္တာနိ။ စက္ခုမာ ပုရိသော ဝိယ ဂေါတြဘုဉာဏံ။ စန္ဒော ဝိယ နိဗ္ဗာနံ။ ဧကေကဿ ဝါတဿ ယထာက္ကမေန ဝလာဟကတ္တယဝိဒ္ဓံသနံ ဝိယ ဧကေကဿ အနုလောမစိတ္တဿ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကတမဝိနောဒနံ။ ဝိဂတဝလာဟကေ နဘေ တဿ ပုရိသဿ ဝိသုဒ္ဓစန္ဒဒဿနံ ဝိယ ဝိဂတေ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကေ တမေ ဂေါတြဘုဉာဏဿ သုဝိသုဒ္ဓနိဗ္ဗာနာရမ္မဏကရဏံ။

ယထေဝ ဟိ တယော ဝါတာ စန္ဒပဋိစ္ဆာဒကေ ဝလာဟကေယေဝ ဝိဒ္ဓံသေတုံ သက္ကောန္တိ, န စန္ဒံ ဒဋ္ဌုံ, ဧဝံ အနုလောမာနိ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကတမမေယေဝ ဝိနောဒေတုံ သက္ကောန္တိ, န နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကာတုံ ။ ယထာ သော ပုရိသော စန္ဒမေဝ ဒဋ္ဌုံ သက္ကောတိ န ဝလာဟကေ ဝိဒ္ဓံသေတုံ, ဧဝံ ဂေါတြဘုဉာဏံ နိဗ္ဗာနမေဝ အာရမ္မဏံ ကာတုံ သက္ကောတိ န ကိလေသတမံ ဝိနောဒေတုံ။ ဧဝံ အနုလောမံ သင္ခါရာရမ္မဏံ ဟောတိ, ဂေါတြဘု နိဗ္ဗာနာရမ္မဏံ။

ယဒိ ဟိ ဂေါတြဘု အနုလောမေန ဂဟိတာရမ္မဏံ ဂဏှေယျ ပုန အနုလောမံ တံ အနုဗန္ဓေယျာတိ မဂ္ဂဝုဋ္ဌာနမေဝ န ဘဝေယျ။ ဂေါတြဘုဉာဏံ ပန အနုလောမဿ အာရမ္မဏံ အဂ္ဂဟေတွာ တံ အပစ္ဆတောပဝတ္တိကံ ကတွာ သယံ အနာဝဇ္ဇနမ္ပိ သမာနံ အာဝဇ္ဇနဋ္ဌာနေ ဌတွာ ဧဝံ နိဗ္ဗတ္တာဟီတိ မဂ္ဂဿ သညံ ဒတွာ ဝိယ နိရုဇ္ဈတိ။ မဂ္ဂေပိ တေန ဒိန္နသညံ အမုဉ္စိတွာဝ အဝီစိသန္တတိဝသေန တံ ဉာဏံ အနုဗန္ဓမာနော အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗံ အပဒါလိတပုဗ္ဗံ လောဘက္ခန္ဓံ ဒေါသက္ခန္ဓံ မောဟက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗိဇ္ဈမာနောဝ ပဒါလယမာနောဝ နိဗ္ဗတ္တတိ။

တတြာယံ ဥပမာ – ဧကော ကိရ ဣဿာသော အဋ္ဌဥသဘမတ္တေ ဖလကသတံ ဌပါပေတွာ ဝတ္ထေန မုခံ ဝေဌေတွာ သရံ သန္နယှိတွာ စက္ကယန္တေ အဋ္ဌာသိ။ အညော ပုရိသော စက္ကယန္တံ အာဝိဉ္ဆိတွာ ယဒါ ဣဿာသဿ ဖလကသတံ အဘိမုခံ ဟောတိ တဒါ တတ္ထ ဒဏ္ဍကေန သညံ ဒေတိ, ဣဿာသော ဒဏ္ဍကသညံ အမုဉ္စိတွာဝ သရံ ခိပိတွာ ဖလကသတံ နိဗ္ဗိဇ္ဈတိ။ တတ္ထ ဒဏ္ဍကသညာ ဝိယ ဂေါတြဘုဉာဏံ။ ဣဿာသော ဝိယ မဂ္ဂဉာဏံ။ ဣဿာသဿ ဒဏ္ဍကသညံ အမုဉ္စိတွာဝ ဖလကသတနိဗ္ဗိဇ္ဈနံ ဝိယ မဂ္ဂဉာဏဿ ဂေါတြဘုဉာဏေန ဒိန္နသညံ အမုဉ္စိတွာဝ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏံ ကတွာ အနိဗ္ဗိဒ္ဓပုဗ္ဗအပဒါလိတပုဗ္ဗာနံ လောဘက္ခန္ဓာဒီနံ နိဗ္ဗိဇ္ဈနပဒါလနံ။ ဘူမိလဒ္ဓဝဋ္ဋသေတုသမုဂ္ဃာတကရဏန္တိပိ ဧတဒေဝ။ မဂ္ဂဿ ဟိ ဧကမေဝ ကိစ္စံ အနုသယပ္ပဇဟနံ။ ဣတိ သော အနုသယေ ပဇဟန္တော နိမိတ္တာ ဝုဋ္ဌာတိ နာမ, ပဝတ္တံ ဆိန္ဒတိ နာမ။ **‘နိမိတ္တ’** န္တိ ရူပဝေဒနာသညာသင္ခါရဝိညာဏနိမိတ္တံ။ ‘ပဝတ္တ’ မ္ပိ ရူပဝေဒနာသညာသင္ခါရဝိညာဏပဝတ္တမေဝ။ တံ ဒုဝိဓံ ဟောတိ – ဥပါဒိန္နကံ အနုပါဒိန္နကန္တိ။ တေသု မဂ္ဂဿ အနုပါဒိန္နကတော ဝုဋ္ဌာနစ္ဆာယာ ဒိဿတီတိ ဝတွာ အနုပါဒိန္နကတော ဝုဋ္ဌာတီတိ ဝဒိံသု။

သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ဟိ စတ္တာရိ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တာနိ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတန္တိ ပဉ္စ စိတ္တာနိ ပဟီယန္တိ။ တာနိ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေန္တိ။ တံ အနုပါဒိန္နကရူပက္ခန္ဓော။ တာနိ စိတ္တာနိ ဝိညာဏက္ခန္ဓော။ တံသမ္ပယုတ္တာ ဝေဒနာ သညာ သင္ခါရာ တယော အရူပက္ခန္ဓာ။ တတ္ထ သစေ သောတာပန္နဿ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ အဘာဝိတော အဘဝိဿ တာနိ ပဉ္စ စိတ္တာနိ ဆသု အာရမ္မဏေသု ပရိယုဋ္ဌာနံ ပာပုဏေယျုံ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါ ပန တေသံ ပရိယုဋ္ဌာနုပ္ပတ္တိံ ဝါရယမာနော သေတုသမုဂ္ဃာတံ အဘဗ္ဗုပ္ပတ္တိကဘာဝံ ကုရုမာနော အနုပါဒိန္နကတော ဝုဋ္ဌာတိ နာမ။

သကဒါဂါမိမဂ္ဂေန စတ္တာရိ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တာနိ ဒွေ ဒေါမနဿသဟဂတာနီတိ ဩဠာရိကကာမရာဂဗျာပါဒဝသေန ဆ စိတ္တာနိ ပဟီယန္တိ။ အနာဂါမိမဂ္ဂေန အဏုသဟဂတကာမရာဂဗျာပါဒဝသေန တာနိ ဧဝ ဆ စိတ္တာနိ ပဟီယန္တိ။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန စတ္တာရိ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တာနိ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတဉ္စာတိ ပဉ္စ အကုသလစိတ္တာနိ ပဟီယန္တိ။ တတ္ထ သစေ တေသံ အရိယာနံ တေ မဂ္ဂါ အဘာဝိတာ အဿု, တာနိ စိတ္တာနိ ဆသု အာရမ္မဏေသု ပရိယုဋ္ဌ

ဌာနံ ဟာပုဏေယျံ။ တေ ပန တေသံ မဂ္ဂ ပရိယုဌာနပ္ပတ္တိ တရယမာနာ သေတုသမုဋ္ဌာတံ အဘဗ္ဗုပ္ပတ္တိကဘာ ဝံ ကုရုမာနာ အနုပာဒိန္နကတော ဝုဌ္ဌဟန္တိ နာမ။

ဥပာဒိန္နကတော ဝုဌာနန္တိဿယာ ဒိဿတီတိ ဝတ္တာ ဥပာဒိန္နကတော ဝုဌ္ဌာတီတိပိ ဝဒီသု။ သစေ ဟိ သောတာပန္န နဿ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ အဘာဝိတော အဘဝိဿ, ဌပေတွာ သတ္တ ဘဝေ အနမတဂ္ဂေ သံသာရဝဋ္ဋေ ဥပာဒိန္န ကပ္ပဝတ္တံ ပဝတ္တေယျ။ ကသ္မာ? တဿ ပဝတ္တိယာ ဟေတူနံ အတ္ထိတာယ။ တီဏိ သံယောဇနာနိ ဒိဌ္ဌာနုသယော ဝိစိကိစ္ဆာနုသယောတိ ဣမေ ပန ပဉ္စ ကိလေသေ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော၀ သမုဋ္ဌာတေတိ။ ဣဒါနိ ကု တော သောတာပန္နဿ သတ္တ ဘဝေ ဌပေတွာ အနမတဂ္ဂေ သံသာရဝဋ္ဋေ ဥပာဒိန္နကပ္ပဝတ္တံ ပဝတ္တိဿတိ? ဧဝံ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ ဥပာဒိန္နကပ္ပဝတ္တံ အပ္ပဝတ္တံ ကုရုမာနော ဥပာဒိန္နကတော ဝုဌ္ဌာတိ နာမ။

သစေ သကဒါဂါမိဿ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေ အဘာဝိတော အဘဝိဿ, ဌပေတွာ ဒွေ ဘဝေ ပဉ္စသု ဘဝေသု ဥပာ ဒိန္နကပဝတ္တံ ပဝတ္တေယျ။ ကသ္မာ? တဿ ပဝတ္တိယာ ဟေတူနံ အတ္ထိတာယ။ ဩဠာရိကာနိ ကာမရာဂပဋိဃသံ ယောဇနာနိ ဩဠာရိကော ကာမရာဂါနုသယော ပဋိဃာနုသယောတိ ဣမေ ပန စတ္တာရော ကိလေသေ သော မဂ္ဂေ ဥပ္ပ ဇ္ဇမာနော၀ သမုဋ္ဌာတေတိ။ ဣဒါနိ ကုတော သကဒါဂါမိဿ ဒွေ ဘဝေ ဌပေတွာ ပဉ္စသု ဘဝေသု ဥပာဒိန္နကပ္ပဝ တ္တံ ပဝတ္တိဿတိ? ဧဝံ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေ ဥပာဒိန္နကပ္ပဝတ္တံ အပ္ပဝတ္တံ ကုရုမာနော ဥပာဒိန္နကတော ဝုဌ္ဌာတိ နာမ။

သစေ အနာဂါမိဿ အနာဂါမိမဂ္ဂေ အဘာဝိတော အဘဝိဿ, ဌပေတွာ ဧကံ ဘဝံ ဒုတိယဘဝေ ဥပာဒိန္နကပ္ပ ဝတ္တံ ပဝတ္တေယျ။ ကသ္မာ? တဿ ပဝတ္တိယာ ဟေတူနံ အတ္ထိတာယ။ အဏုသဟဂတာနိ ကာမရာဂပဋိဃသံ ယောဇနာနိ အဏုသဟဂတော ကာမရာဂါနုသယော ပဋိဃာနုသယောတိ ဣမေ ပန စတ္တာရော ကိလေသေ သော မဂ္ဂေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော၀ သမုဋ္ဌာတေတိ။ ဣဒါနိ ကုတော အနာဂါမိဿ ဧကံ ဘဝံ ဌပေတွာ ဒုတိယဘဝေ ဥပာဒိန္နကပ္ပဝတ္ တံ ပဝတ္တိဿတိ? ဧဝံ အနာဂါမိမဂ္ဂေ ဥပာဒိန္နကပ္ပဝတ္တံ အပ္ပဝတ္တံ ကုရုမာနော ဥပာဒိန္နကတော ဝုဌ္ဌာတိ နာမ။

သစေ အရဟတော အရဟတ္တမဂ္ဂေ အဘာဝိတော အဘဝိဿ, ရူပာရူပဘဝေသု ဥပာဒိန္နကပ္ပဝတ္တံ ပဝတ္ တေယျ။ ကသ္မာ? တဿ ပဝတ္တိယာ ဟေတူနံ အတ္ထိတာယ ။ ရူပရာဂေါ အရူပရာဂေါ မာနော ဥဒ္ဓစ္စံ အဝိဇ္ဇာ မာနာနု သယော ဘဝရာဂါနုသယော အဝိဇ္ဇာနုသယောတိ ဣမေ ပန အဋ္ဌ ကိလေသေ သော မဂ္ဂေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော၀ သမုဋ္ဌာ တေတိ။ ဣဒါနိ ကုတော ခီဏာသဝဿ ပုနဗ္ဘဝေ ဥပာဒိန္နကပ္ပဝတ္တံ ပဝတ္တိဿတိ? ဧဝံ အရဟတ္တမဂ္ဂေ ဥပာ ဒိန္နကပ္ပဝတ္တံ အပ္ပဝတ္တံ ကုရုမာနော ဥပာဒိန္နကတော ဝုဌ္ဌာတိ နာမ။

သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ စေတ္ထ အပာယဘဝတော ဝုဌ္ဌာတိ, သကဒါဂါမိမဂ္ဂေ သုဂတိကာမဘဝေကဒေသတော, အနာဂါမိမဂ္ဂေ ကာမဘဝတော, အရဟတ္တမဂ္ဂေ ရူပာရူပဘဝတော သဗ္ဗဘဝေဟိပိ ဝုဌ္ဌာတိ ဧတေတိ ဝဒန္တိ။

ဣမဿ ပနတ္ထဿ ဝိဘာဝနတ္ထံ အယံ ပါဠိ – ‘‘သောတာပတ္တိမဂ္ဂဉာဏေန အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ နိ ရောဓေန သတ္တ ဘဝေ ဌပေတွာ အနမတဂ္ဂေ သံသာရဝဋ္ဋေ ယေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, နာမဉ္စ ရူပဉ္စ ဧတ္ထေတေ နိရုဇ္ဈန္တိ ဝူပသမန္တိ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ။

‘သကဒါဂါမိမဂ္ဂဉာဏေန အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ နိရောဓေန ဒွေ ဘဝေ ဌပေတွာ ပဉ္စသု ဘဝေသု ယေ ဥပ္ပဇ္ ဇေယျုံ, နာမဉ္စ ရူပဉ္စ ဧတ္ထေတေ နိရုဇ္ဈန္တိ ဝူပသမန္တိ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ။

‘အနာဂါမိမဂ္ဂဉာဏေန အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ နိရောဓေန ဧကံ ဘဝံ ဌပေတွာ ကာမဓာတုယာ ဒွီသု ဘဝေသု ယေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, နာမဉ္စ ရူပဉ္စ ဧတ္ထေတေ နိရုဇ္ဈန္တိ ဝူပသမန္တိ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ။

‘အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏေန အဘိသင်္ခါရဝိညာဏဿ နိရောဓေန ရူပဓာတုယာ ဝါ အရူပဓာတုယာ ဝါ ယေ ဥပ္ပဇ္ ဇေယျုံ , နာမဉ္စ ရူပဉ္စ ဧတ္ထေတေ နိရုဇ္ဈန္တိ ဝူပသမန္တိ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တိ။ အရဟတော အနု ပါဒိသေသာယ နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယန္တဿ စရိမဝိညာဏဿ နိရောဓေန ပညာ စ သတိ စ နာမဉ္စ ရူပဉ္စ ဧတေ

ထေတေ နိရုဇ္ဈန္တိ ဝူပသမန္တိ အတ္ထံ ဂစ္ဆန္တိ ပဋိပ္ပဿမ္ဘန္တီ''တိ (စူဠနိ. အဇိတမာဏဝပုစ္ဆာနိဒ္ဒေသ ၆)။ အယံ တာဝ နိမိတ္တေ ဝိနိစ္ဆယော။

'ပဋိပဒာပတီ'တိ – တွေ ပန ပဋိပဒာ စလတိ န စလတီတိ? စလတိ။ တထာဂတဿ ဟိ သာရိပုတ္တတ္ထေရဿ စ စတ္တာရောပိ မဂ္ဂါ သုခပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ အဟေသုံ။ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရဿ ပဌမမဂ္ဂေါ သုခပဋိပဒေါ ခိပ္ပာဘိညော, ဥပရိ တယော မဂ္ဂါ ဒုက္ခပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ။ ကသ္မာ? နိဒ္ဒာဘိဘူတတ္တာ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ကိရ သတ္တ ဒိဝသာနိ ဒဟရကုမာရကံ ဝိယ ထေရံ ပရိဟရိ။ ထေရောပိ ဧကဒိဝသံ နိဒ္ဒါယမာနော နိသီဒိ။ အထ နံ သတ္ထာ အာဟ – ''ပစလာယသိ နော တွံ, မောဂ္ဂလ္လာန, ပစလာယသိ နော တွံ မောဂ္ဂလ္လာနာ''တိ (အ. နိ. ၇.၆၁)။ ဧဝရူပဿပိ မဟာဘိညပ္ပတ္တဿ သာဝကဿ ပဋိပဒာ စလတိ, သေသာနံ ကိံ န စလိဿတိ? ဧကစ္စဿ ဟိ ဘိက္ခုနော စတ္တာရောပိ မဂ္ဂါ ဒုက္ခပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ ဟောန္တိ, ဧကစ္စဿ ဒုက္ခပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ, ဧကစ္စဿ သုခပဋိပဒာ ဒန္ဓာဘိညာ, ဧကစ္စဿ သုခပဋိပဒာ ခိပ္ပာဘိညာ။ ဧကစ္စဿ ပဌမမဂ္ဂေါ ဒုက္ခပဋိပဒေါ ဒန္ဓာဘိညော ဟောတိ, ဒုတိယမဂ္ဂေါ ဒုက္ခပဋိပဒေါ ခိပ္ပာဘိညော, တတိယမဂ္ဂေါ သုခပဋိပဒေါ ဒန္ဓာဘိညော, စတုတ္ထမဂ္ဂေါ သုခပဋိပဒေါ ခိပ္ပာဘိညောတိ။

ယထာ စ ပဋိပဒာ ဧဝံ အဓိပတိပိ စလတိ ဧဝ။ ဧကစ္စဿ ဟိ ဘိက္ခုနော စတ္တာရောပိ မဂ္ဂါ ဆန္ဒာဓိပတေယျာ ဟောန္တိ, ဧကစ္စဿ ဝီရိယာဓိပတေယျာ, ဧကစ္စဿ စိတ္တာဓိပတေယျာ, ဧကစ္စဿ ဝီမံသာဓိပတေယျာ။ ဧကစ္စဿ ပန ပဌမမဂ္ဂေါ ဆန္ဒာဓိပတေယျော ဟောတိ, ဒုတိယော ဝီရိယာဓိပတေယျော, တတိယော စိတ္တာဓိပတေယျော, စတုတ္ထော ဝီမံသာဓိပတေယျောတိ။

ပကိဏ္ဏကကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ပဌမမဂ္ဂဝီသတိမဟာနယော

၃၅၇. ဣဒါနိ ယသ္မာ လောကုတ္တရကုသလံ ဘာဝေန္တော န ကေဝလံ ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန ဈာနံယေဝ ဘာဝေတိ, နိယျာနဋ္ဌေန ပန မဂ္ဂမ္ပိ ဘာဝေတိ, ဥပဋ္ဌာနဋ္ဌေန သတိပဋ္ဌာနမ္ပိ, ပဒဟနဋ္ဌေန သမ္မပ္ပဓာနမ္ပိ, ဣဇ္ဈနဋ္ဌေန ဣဒ္ဓိပါဒမ္ပိ, အဓိပတိယဋ္ဌေန ဣန္ဒြိယမ္ပိ, အကမ္ပိယဋ္ဌေန ဗလမ္ပိ, ဗုဇ္ဈနဋ္ဌေန ဗောဇ္ဈင်္ဂမ္ပိ, တထဋ္ဌေန သစ္စမ္ပိ, အဝိက္ခေပဋ္ဌေန သမထမ္ပိ, သုညတဋ္ဌေန ဓမ္မမ္ပိ, ရာသဋ္ဌေန ခန္ဓမ္ပိ, အာယတနဋ္ဌေန အာယတနမ္ပိ, သုညသဘာဝနိဿတ္တဋ္ဌေန ဓာတုမ္ပိ, ပစ္စယဋ္ဌေန အာဟာရမ္ပိ, ဖုသနဋ္ဌေန ဖဿမ္ပိ, ဝေဒယိတဋ္ဌေန ဝေဒနမ္ပိ, သဉ္ဇာနနဋ္ဌေန သညမ္ပိ, စေတယိတဋ္ဌေန စေတနမ္ပိ, ဝိဇာနနဋ္ဌေန စိတ္တမ္ပိ ဘာဝေတိ, တသ္မာ တေသံ ဧကူနဝီသတိယာ ပဒါနံ ဒဿနတ္ထံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဧဝံ 'ဈာနမ္ပိ ဘာဝေတိ, မဂ္ဂမ္ပိ ဘာဝေတီ'တိ ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယေန စေဝ ဒေသနာဝိလာသေန စ ဝီသတိ နယာ ဒေသိတာ ဟောန္တိ။ ဓမ္မံ သောတုံ နိသိန္နဒေဝပရိသာယ ဟိ ယေ ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန လောကုတ္တရံ 'ဈာန'န္တိ ကထိတေ ဗုဇ္ဈန္တိ, တေသံ သပ္ပာယဝသေန ဈာနန္တိ ကထိတံ။ပေ.။ ယေ ဝိဇာနနဋ္ဌေန 'စိတ္တ'န္တိ ဝုတ္တေ ဗုဇ္ဈန္တိ, တေသံ သပ္ပာယဝသေန စိတ္တန္တိ ကထိတံ။ အယမေတ္ထ 'ပုဂ္ဂလဇ္ဈာသယော'။

သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ ပန အတ္တနော ဗုဒ္ဓသုဗောဓိတာယ ဒသဗလစတုဝေသာရဇ္ဇစတုပဋိသမ္ဘိဒတာယ ဆအသာဓာရဏဉာဏယောဂေန စ ဒေသနံ ယဒိစ္ဆကံ နိယမေတွာ ဒဿေတိ။ ဣစ္ဆန္တော ဥပနိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန လောကုတ္တရံ ဈာနန္တိ ဒဿေတိ, ဣစ္ဆန္တော နိယျာနဋ္ဌေန။ပေ.။ ဝိဇာနနဋ္ဌေန လောကုတ္တရံ စိတ္တန္တိ။ အယံ 'ဒေသနာဝိလာသော' နာမ။ တတ္ထ ယထေဝ လောကုတ္တရံ ဈာနန္တိ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ဒသ နယာ ဝိဘတ္တာ, ဧဝံ မဂ္ဂါဒီသုပိ တေယေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣတိ ဝီသတိယာ ဌာနေသု ဒသ ဒသ ကတွာ ဒွေ နယသတာနိ ဝိဘတ္တာနိ ဟောန္တိ။

၃၅၈. ဣဒါနိ အဓိပတိဘေဒံ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ဆန္ဒံ ဓုရံ ဇေဋ္ဌကံ ပုဗ္ဗင်္ဂမံ ကတွာ နိဗ္ဗတ္တိတံ လောကုတ္တရံ ဈာနံ **ဆန္ဒာဓိပတေယျံ** နာမ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဣတိ ပုရိမသ္မိံ သုဒ္ဓိကေ ဒွေနယသတာနိ ဆန္ဒာဓိပတေယျာဒီသုပိ ဒွေ ဒွေတိ နယသဟဿေန ဘာဇေတွာ ပဌမမဂ္ဂံ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။

ပဌမမဂ္ဂေါ နိဋ္ဌိတော။

ဒုတိယမဂ္ဂေါ

၃၆၁. ဣဒါနိ ဒုတိယမဂ္ဂါဒီနံ ဒဿနတ္ထံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကာမရာဂဗျာပါဒါနံ တနုဘာဝါယာ**တိ ဧတေသံ ကိလေသာနံ တနုဘာဝတ္ထာယ။ တတ္ထ ဒွီဟိ ကာရဏေဟိ တနုဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော – အဘိဏှုပ္ပတ္တိယာ စ ပရိယုဋ္ဌာနမန္ဒတာယ စ။ သကဒါဂါမိဿ ဟိ, ဝဋ္ဋာနုသာရိမဟာဇနဿေဝ, ကိလေသာ အဘိဏှံ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ, ကဒါစိ ကဒါစိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ; ဥပ္ပဇ္ဇန္တာပိ ဝိရဠာကာရာ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဝိရဠဝါပိတခေတ္တေ အင်္ကုရာ ဝိယ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာပိ, စ ဝဋ္ဋာနုသာရိမဟာဇနဿေဝ, မဒ္ဒန္တာ ဖရန္တာ ဆာဒေန္တာ အန္ဓကာရံ ကရောန္တာ နုပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဒွီဟိ ပန မဂ္ဂေဟိ ပဟီနတ္တာ မန္ဒာ မန္ဒာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တနုကာကာရာ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, အဗ္ဘပဋလံ ဝိယ မက္ခိကာပတ္တံ ဝိယ စ။

တတ္ထ ကေစိ ထေရာ ဝဒန္တိ – 'သကဒါဂါမိဿ ကိလေသာ ကိဉ္စာပိ စိရေန ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဗဟလာဝ ပန ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တထာ ဟိဿ ပုတ္တာ စ ဓီတရော စ ဒိဿန္တီ'တိ။ ဧတံ ပန အပ္ပမာဏံ။ ပုတ္တဓီတရော ဟိ အင်္ဂပစ္စင်္ဂပရာမသနမတ္တေနပိ ဟောန္တိ။ ဒွီဟိ ပန မဂ္ဂေဟိ ပဟီနတ္တာ နတ္ထိ ကိလေသာနံ ဗဟလတာတိ။ ဒွီဟိ ဧဝ ကာရဏေဟိဿ ကိလေသာနံ တနုဘာဝေါ ဝေဒိတဗ္ဗော – အဘိဏှုပ္ပတ္တိယာ စ ပရိယုဋ္ဌာနမန္ဒတာယ စာတိ။

ဒုတိယာယာတိ ဂဏနဝသေနာပိ ဒုတိယုပ္ပတ္တိဝသေနာပိ ဒုတိယာယ။ **ဘူမိယာ ပတ္တိယာ**တိ သာမညဖလဿ ပဋိလာဘတ္ထာယ။ တတိယစတုတ္ထေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဝိသေသမတ္တံယေဝ ပန ဝက္ခာမ။

အညိန္ဒြိယန္တိ အာဇာနနကံ ဣန္ဒြိယံ။ ပဌမမဂ္ဂေန ဉာတမရိယာဒံ အနတိက္ကမိတွာ တေသံယေဝ တေန မဂ္ဂေန ဉာတာနံ စတုသစ္စဓမ္မာနံ ဇာနနကံ ဣန္ဒြိယန္တိ ဝုတ္တံ ဟောတိ။ နိဒ္ဒေသဝါရေပိဿ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကောဋ္ဌာသဝါရေပိ ဣမိနာဝ သဒ္ဓိံ နဝိန္ဒြိယာနိ ဟောန္တိ။ သေသံ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဒုတိယမဂ္ဂေါ နိဋ္ဌိတော။

တတိယစတုတ္ထမဂ္ဂါ

၃၆၂. တတိယေ **အနဝသေသပ္ပဟာနာယာ**တိ တေသံယေဝ သကဒါဂါမိမဂ္ဂေန တနုဘူတာနံ သံယောဇနာနံ နိဿေသပဇဟနတ္ထာယ။

စတုတ္ထေ **ရူပရာဂအရူပရာဂမာနဥဒ္ဓစ္စအဝိဇ္ဇာယ အနဝသေသပ္ပဟာနာယာ**တိ ဧတေသံ ပဉ္စန္နံ ဥဒ္ဓမ္ဘာဂိယသံယောဇနာနံ နိဿေသပဇဟနတ္ထာယ။ တတ္ထ **ရူပရာဂော**တိ ရူပဘဝေ ဆန္ဒရာဂေါ။ **အရူပရာဂော**တိ အရူပဘဝေ ဆန္ဒရာဂေါ။ **မာနော**တိ အရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈကော မာနော ဧဝ။ တထာ ဥဒ္ဓစ္စာဝိဇ္ဇာ။ ဣမေသုပိ ဒွီသု မဂ္ဂေသု နဝမံ အညိန္ဒြိယမေဝ ဟောတိ။

စတုမဂ္ဂနယသဟဿံ

သဗ္ဗမဂ္ဂေသု ပဒပဋိပာဋိယာ သမသဋ္ဌိပဒါနိ, စတူဟိ အပဏ္ဏကင်္ဂေဟိ သဒ္ဓိံ စတုသဋ္ဌိ ဟောန္တိ။ အသမ္ဘိန္နတော ပန တေတ္တိံသ။ ကောဋ္ဌာသဝါရသုညတဝါရာ ပာကတိကာ ဧဝ။ ယထာ စ ပန ပဌမမဂ္ဂေ ဧဝံ ဒုတိယာဒီသုပိ နယသဟဿမေဝါတိ စတ္တာရော မဂ္ဂေ စတူဟိ နယသဟဿေဟိ ဘာဇေတွာ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။

သစ္စဝိဘင်္ဂေ ပန သဋ္ဌိ နယသဟဿာနိ လောကုတ္တရာနိ ဣမေသံ ဧဝ ဝသေန နိက္ခိတ္တာနိ။ သတိပဋ္ဌာနဝိဘင်္ဂေ ဝီသတိ နယသဟဿာနိ လောကုတ္တရာနိ, သမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်္ဂေ ဝီသတိ, ဣဒ္ဓိပါဒဝိဘင်္ဂေ ဒွတ္တိံသ, ဗောဇ္ဈင်္ဂဝိဘင်္ဂေ ဒွတ္တိံသ, မဂ္ဂင်္ဂဝိဘင်္ဂေ အဋ္ဌဝီသတိ နယသဟဿာနိ လောကုတ္တရာနိ ဣမေသံ ဧဝ ဝသေန နိက္ခိတ္တာနိ။

ဣမေ ပန စတူသု မဂ္ဂေသု စတ္တာရိယေဝ နယသဟဿာနိ။ တေသု ပဌမဇ္ဈာနိကေ ပဌမမဂ္ဂေ အဋ္ဌင်္ဂါနိ ဘာဇိ
တာနိ; တထာ ဒုတိယာဒီသု။ တတ္ထ ပဌမမဂ္ဂေ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ ပဇဟတီတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒယောပိ
မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာဒီနံ ပဇဟနဋ္ဌေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ သန္တေ 'ပဌမမဂ္ဂေနေဝ ဒွာသဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟီနတ္တာ ဥ
ပရိမဂ္ဂတ္တယေန ပဟာတဗ္ဗာ ဒိဋ္ဌိ နာမ နတ္ထိ။ တတ္ထ သမ္မာဒိဋ္ဌီတိ နာမံ ကထံ ဟောတီ'တိ? 'ယထာ ဝိသံ အတ္ထိ တ,
ဟောတု မာ တ, အဂဒေ အဂဒေ တေ့ဝဝ ဝုစ္စတိ, ဧဝံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အတ္ထိ တ, ဟောတု မာ တ, အယံ သမ္မာဒိဋ္ဌိ ဧဝ နာမ'။

'ယဒိ ဧဝံ နာမမတ္တမေဝေတံ ဟောတိ, ဥပရိမဂ္ဂတ္တယေ ပန သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ကိစ္စာဘာဝေါ အာပဇ္ဇတိ, မဂ္ဂင်္ဂါနိ
န ပရိပူရေန္တိ, တသ္မာ သမ္မာဒိဋ္ဌိ သကိစ္စကာ ကာတဗ္ဗာ မဂ္ဂင်္ဂါနိ ပူရေတဗ္ဗာနီ'တိ။ သကိစ္စကာ စေတ္ထ သမ္မာဒိဋ္ဌိ
ယထာလာဘနိယမေန ဒီပေတဗ္ဗာ။ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယဝဇ္ဈော ဟိ ဧကော မာနော အတ္ထိ, သော ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။
သာ တံ မာနံ ပဇဟတီတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂသ္မိဉ္ဟိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိံ ပဇဟတိ။ သောတာပန္နဿ ပန
သကအာကမိမဂ္ဂဝဇ္ဈော မာနော အတ္ထိ, သော ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ သာ တံ မာနံ ပဇဟတီတိ သမ္မာဒိဋ္ဌိ။ တဿေဝ
သတ္တအကုသလစိတ္တသဟဇာတော သင်္ကပ္ပော အတ္ထိ။ တေဟေဝ စိတ္တေဟိ တစင်္ဂစောပနံ အတ္ထိ, ကာယင်္ဂစော
ပနံ အတ္ထိ , ပစ္စယပရိဘောဂေါ အတ္ထိ, သဟဇာတတယာမော   အတ္ထိ, အသတိဘာဝေါ အတ္ထိ, သဟဇာတစိတ္တေ
ကဂ္ဂတာ အတ္ထိ။ ဧတေ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာဒယော နာမ သကအာကမိမဂ္ဂေ သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒယော။ တေသံ ပဟာနေန
သမ္မာသင်္ကပ္ပာဒယောတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ သကအာကမိမဂ္ဂေ အဋ္ဌင်္ဂါနိ သကိစ္စကာနိ ကတွာ အာဂတာနိ။ သကအာကမိ
ဿ အနာကမိမဂ္ဂဝဇ္ဈော မာနော အတ္ထိ။ သော ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။ တဿေဝ သတ္တဟိ စိတ္တေဟိ သဟဇာတာ
သင်္ကပ္ပာဒယော။ တေသံ ပဟာနေန အနာကမိမဂ္ဂေ အဋ္ဌန္နံ အင်္ဂါနံ သကိစ္စကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အနာကမိဿ အရ
ဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈော မာနော အတ္ထိ။ သော ဒိဋ္ဌိဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။ ယာနိ ပနဿ ပဉ္စ အကုသလစိတ္တာနိ, တေဟိ သဟ
ဇာတာ သင်္ကပ္ပာဒယော။ တေသံ ပဟာနေန အရဟတ္တမဂ္ဂေ အဋ္ဌန္နံ အင်္ဂါနံ သကိစ္စကတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဣမေသု စတူသု မဂ္ဂေသု ပဌမမဂ္ဂေန စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဒိဋ္ဌာနိ။ 'ဥပရိမဂ္ဂတ္တယံ ဒိဋ္ဌကမေဝ ပဿတိ, အဒိဋ္ဌကံ
ပဿတီ'တိ ဒိဋ္ဌကမေဝ ပဿတီတိ အယံ အာစရိယာနံ သမာနတ္ထကထာ။ ဝိတဏ္ဍဝါဒီ ပနာဟ 'အဒိဋ္ဌံ ပဿတီ'တိ။
သော ဝတ္တဗ္ဗော – 'ပဌမမဂ္ဂေ ကတမံ ဣန္ဒြိယံ ဘာဇေသီ'တိ? ဇာနမာနော 'အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယ'န္တိ ဝ
က္ခတိ။ 'ဥပရိမဂ္ဂေသု ကတရ'န္တိ? ဝုတ္တေပိ 'အညိန္ဒြိယ'န္တိ ဝက္ခတိ။ သော ဝတ္တဗ္ဗော – 'အဒိဋ္ဌသစ္စဒဿနေ
သတိ ဥပရိမဂ္ဂေသုပိ အနညာတညဿာမီတိန္ဒြိယမေဝ ဘာဇေဟိ။ ဧဝံ တေ ပဉှော သမေဿတီ'တိ။ 'ကိလေသေ
ပန အညေ အညော ပဇဟတိ; ပဟီနေ ဧဝ ပဇဟတီ'တိ? 'အညေ အညော ပဇဟတီ'တိ။ 'ယဒိ အညေ အညော, အပ္ပဟီနေ
ကိလေသေ ပဇဟတိ။ သစ္စာနိပိ အဒိဋ္ဌာနေဝ ပဿတီ'တိ ဧဝံဝါဒီ ပုဂ္ဂလော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော – 'သစ္စာနိ နာမ ကတီ'တိ? ဇာ
နန္တော 'စတ္တာရီ'တိ ဝက္ခတိ။ သော ဝတ္တဗ္ဗော – 'တဝ တဒေ သောဠသ သစ္စာနိ အာပဇ္ဇန္တိ။ တွံ ဗုဒ္ဓေဟိပိ အဒိဋ္ဌ
ံ ပဿသိ။ ဗဟုသစ္စကော နာမ တွံ။ ဧဝံ မာ ဂဏှ။ သစ္စဒဿနံ နာမ အပုဗ္ဗံ နတ္ထိ, ကိလေသေ ပန အပ္ပဟီနေ ပဇဟ
တီ'တိ။

တတ္ထ   သစ္စဒဿနဿ အပုဗ္ဗာဘာဝေ ပေဠောပမံ နာမ ဂဟိတံ – ဧကဿ ကိရ စတ္တာရော ရတနပေဠာ သာ
ရဂဗ္ဘေ ဌပိတာ။ သော ရတ္တိဘာဂေ ပေဠာသု ဥပ္ပန္နကိစ္စော ဒွာရံ ဝိဝရိတွာ, ဒီပံ ဇာလေတွာ, ဒီပေန ဝိဟတေ အန္ဓ
ကာရေ, ပေဠာသု ပာကဋဘာဝံ ဂတာသု, တာသု ကိစ္စံ ကတွာ ဒွာရံ ပိဒဟိတွာ ဂတော။ ပုန အန္ဓကာရံ အဝတ္ထရိ။ ဒုတိ
ယဝါရေပိ တတိယဝါရေပိ တထေဝ အကာသိ။ စတုတ္ထဝါရေ ဒွာရေ ဝိဝဋေ အန္ဓကာရေ ပေဠာ န ပညာယန္တီတိ ဝီမံသန္
တဿေဝ သူရိယော ဥဂ္ဂစ္ဆိ, သူရိယောဘာသေန ဝိဟတေ အန္ဓကာရေ ပေဠာသု ကိစ္စံ ကတွာ ပက္ကာမိ။

တတ္ထ စတ္တာရော ပေဠာ ဝိယ စတ္တာရိ သစ္စာနိ။ တာသု ကိစ္စေ ဥပ္ပန္နေ ဒွာရဝိဝရဏကာလော ဝိယ သောတာ
ပတ္တိမဂ္ဂဿ ဝိပဿနာဘိနီဟရဏကာလော။ အန္ဓကာရံ ဝိယ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကတမံ။ ဒီပေ ဘာသော ဝိယ သောတာ
ပတ္တိမဂ္ဂေဘာသော။ ဝိဟတေ အန္ဓကာရေ တဿ ပုရိသဿ ပေဠာနံ ပာကဋဘာဝေါ ဝိယ မဂ္ဂဉာဏဿ သစ္စာနံ
ပာကဋဘာဝေါ။ မဂ္ဂဉာဏဿ ပာကဋာနိ ပန မဂ္ဂသမင်္ဂိဿ ပုဂ္ဂလဿ ပာကဋာနေဝ ဟောန္တိ။ ပေဠာသု ကိစ္စံ က
တွာ ဂတကာလော ဝိယ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ အတ္တနာ ပဟာတဗ္ဗကိလေသေ ပဇဟိတွာ နိရုဒ္ဓကာလော။ ပုန အန္ဓ
ကာရာဝတ္ထရဏံ ဝိယ ဥပရိမဂ္ဂတ္တယဝဇ္ဈသစ္စပဋိစ္ဆာဒကတမံ။

ဒုတိယတရေ ဒ္တရဝိဝရဏကာလော ဝိယ သကအာကမိမဂ္ဂဿ ဝိပဿနာဘိနီဟရဏကာလော။ ဒီပေါဘာသော ဝိယ သကအာကမိမဂ္ဂေါဘာသော။ ပေဋ္ဌာသု ကိစ္စံ ကတ္တ ဂတကာလော ဝိယ သကအာကမိမဂ္ဂဿ အတ္တနာ ပဟာတဗ္ဗကိလေသေ ပဇဟိတ္တ နိရုဒ္ဓကာလော။ ပုန အန္ဓကာရာဝတ္ထရဏံ ဝိယ ဥပရိမဂ္ဂဒ္ဓဝယဝဇ္ဈသစ္စပဋိစ္ဆာဒကတမံ။

တတိယတရေ ဒ္တရဝိဝရဏကာလော ဝိယ အနာကမိမဂ္ဂဿ ဝိပဿနာဘိနီဟရဏကာလော။ ဒီပေါဘာသော ဝိယ အနာကမိမဂ္ဂေါဘာသော။ ပေဋ္ဌာသု ကိစ္စံ ကတ္တ ဂတကာလော ဝိယ အနာကမိမဂ္ဂဿ အတ္တနာ ပဟာတဗ္ဗကိလေသေ ပဇဟိတ္တ နိရုဒ္ဓကာလော။ ပုန အန္ဓကာရာဝတ္ထရဏံ ဝိယ ဥပရိအရဟတ္တမဂ္ဂဝဇ္ဈသစ္စပဋိစ္ဆာဒကတမံ။

စတုတ္ထတရေ ဒ္တရဝိဝရဏကာလော ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂဿ ဝိပဿနာဘိနီဟရဏကာလော။ သူရိယုဂ္ဂမနံ ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂုပ္ပာဒော။ အန္ဓကာရဝိဓမနံ ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂဿ သစ္စပဋိစ္ဆာဒကတမဝိနောဒနံ ။ ဝိဟတေ အန္ဓကာရေ တဿ ပေဋ္ဌာနံ ပာကဋဘာဝတော ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂဉာဏဿ စတုန္နံ သစ္စာနံ ပာကဋဘာဝတော။ ဉာဏဿ ပာကဋာနိ ပန ပုဂ္ဂလဿ ပာကဋာနေဝ ဟောန္တိ။ ပေဋ္ဌာသု ကိစ္စံ ကတ္တ ဂတကာလော ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂဿ သဗ္ဗကိလေသခေပနံ။ သူရိယုဂ္ဂမနတော ပဋ္ဌာယ အာလောကဿေဝ ပဝတ္တိကာလော ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂဿ ဥပ္ပန္န နကာလတော ပဋ္ဌာယ ပုန သစ္စပဋိစ္ဆာဒကတမာဘာဝတော ။ ဣဒံ တာဝ သစ္စဒဿနဿ အပုဗ္ဗာဘာဝေ ဩပမ္မံ။

ဒိဋ္ဌကမေဝ ဟိ ပဿတိ။ 'ကိလေသေ ပန အညေ အညော ပဇဟတီ'တိ ဧတ္ထ ခာရောပမံ နာမ ဂဟိတံ။ ဧကော ပုရိ သော ကိလိဋ္ဌံ ဝတ္ထံ ရဇကဿ အဒာသိ။ ရဇကော ဦသခာရံ ဆာရိကခာရံ ကေမယခာရန္တိ တယော ခာရေ ဒတ္တ ခာ ရေဟိ ခါဒိတဘာဝံ ဉတ္တ ဥဒကေ ဝိက္ခာလေတ္တ ဩဠာရိကောဠာရိကံ မလံ ပတဟေသိ။ တတော န တာဝ ပရိသုဒ္ဓန္တိ ဒုတိယမ္ပိ တထေဝ ခာရေ ဒတ္တ, ဥဒကေ ဝိက္ခာလေတ္တ, တတော နာတိသဏှတရံ မလံ ပတဟေသိ။ တတော န တာဝ ပရိသုဒ္ဓန္တိ တတိယမ္ပိ တေ ခာရေ ဒတ္တ ဥဒကေ ဝိက္ခာလေတ္တ တတော သဏှတရံ မလံ ပတဟေသိ။ တ တော န တာဝ ပရိသုဒ္ဓန္တိ စတုတ္ထမ္ပိ တေ ခာရေ ဒတ္တ, ဥဒကေ ဝိက္ခာလေတ္တ အံသုအဗ္ဘန္တရဂတမ္ပိ နိဿေ သံ မလံ ပတဟေတ္တ သာမိကဿ အဒာသိ။ သော ဂန္ဓကရဏ္ဍကေ ပက္ခိပိတ္တ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတကာလေ ပရိဒဟတိ။

တတ္ထ ကိလိဋ္ဌဝတ္ထံ ဝိယ ကိလေသာနုဂတံ စိတ္တံ။ တိဝိခခာရဒာနကာလော ဝိယ တီသု အနုပဿနာသု ကမ္မဿ ပဝတ္တနကာလော။ ဥဒကေ ဝိက္ခာလေတ္တ ဩဠာရိကောဠာရိကမလပ္ပဟာနံ ဝိယ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ပဉ္စကိ လေသခေပနံ။ ဒုတိယမ္ပိ တေသံ ခာရာနံ အနုပ္ပဒာနံ ဝိယ 'န တာဝ ပရိသုဒ္ဓံ ဣဒံ စိတ္တ'န္တိ တာသုယေဝ တီသု အနုပဿ နာသု ကမ္မပ္ပဝတ္တနံ။ တတော နာတိသဏှတရမလပ္ပဟာနံ ဝိယ သကအာကမိမဂ္ဂေန ဩဠာရိကသံယောဇနဒ္ဒဝ ယခေပနံ။ တတော 'န တာဝ ပရိသုဒ္ဓံ ဝတ္ထ'န္တိ ပုန ခာရတ္တယဒါနံ ဝိယ 'န တာဝ ပရိသုဒ္ဓံ ဣဒံ စိတ္တ'န္တိ တာသု ယေဝ တီသု အနုပဿနာသု ကမ္မပ္ပဝတ္တနံ။ တတော သဏှတရမလပ္ပဟာနံ ဝိယ အနာကမိမဂ္ဂေန အဏုသဟဂ တသံယောဇနဒ္ဒဝယခေပနံ။ 'န တာဝ ပရိသုဒ္ဓံ ဝတ္ထ'န္တိ ပုန ခာရတ္တယဒါနံ ဝိယ 'န တာဝ ပရိသုဒ္ဓံ ဣဒံ စိတ္တ'န္တိ တာသုယေဝ တီသု အနုပဿနာသု ကမ္မပ္ပဝတ္တနံ။ တတော ဝိက္ခာလနေန အံသုအဗ္ဘန္တရဂတေ မလေ ပတဟေတ္တ ပရိသုဒ္ဓဿ ရဇတပဋ္ဋသဒိသဿ ဂန္ဓကရဏ္ဍကေ နိက္ခိတ္တဿ ဝတ္ထဿ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတက္ခဏေ ပရိဒ ဟနံ ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂေန အဋ္ဌန္နံ ကိလေသာနံ ခေပိတတ္တာ ပရိသုဒ္ဓဿ ခီဏာသဝစိတ္တဿ ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတ က္ခဏေ ဖလသမာပတ္တိဝိဟာရေန ဝီတိနာမနံ။ ဣဒံ 'အညေ အညော ကိလေသေ ပဇဟတီ'တိ ဧတ္ထ ဩပမ္မံ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

"သေယျထာပိ , အာဝုသော, ဝတ္ထံ သံကိလိဋ္ဌံ မလဂ္ဂဟိတံ, တမေနံ သာမိကာ ရဇကဿ အနုပဒဇ္ဇေ ယျုံ။ တမေနံ ရဇကော ဦသေ ဝါ ခာရေ ဝါ ကေမယေ ဝါ သမ္မဒ္ဒိတ္တ အစ္ဆေ ဥဒကေ ဝိက္ခာလေတိ။ ကိဉ္စာ ပိ တံ ဟောတိ ဝတ္ထံ ပရိသုဒ္ဓံ ပရိယောဒာတံ, အထ ခွဝဿ ဟောတိယေဝ 'အဏုသဟဂတော ဦသဂန္ဓော ဝါ ခာရဂန္ဓော ဝါ ကေမယဂန္ဓော ဝါ အသမူဟတော'။ တမေနံ ရဇကော သာမိကာနံ ဒေတိ။ တမေနံ သာမိကာ ဂန္ဓပရိ ဘာဝိတေ ကရဏ္ဍကေ နိက္ခိပန္တိ။ ယောပိဿ ဟောတိ အဏုသဟဂတော ဦသဂန္ဓော ဝါ ခာရဂန္ဓော ဝါ ကေ မယဂန္ဓော ဝါ အသမူဟတော, သောပိ သမုဂ္ဃာတံ ဂစ္ဆတိ။ ဧဝမေဝ ခော, အာဝုသော, ကိဉ္စာပိ အရိယသာဝက ဿ ပဉ္စောရမ္ဘာဂိယာနိ သံယောဇနာနိ ပဟီနာနိ ဘဝန္တိ, အထ ခွဝဿ ဟောတိယေဝ ပဉ္စသု ဥပာဒါနက္ခန္ဓေသု အဏုသဟဂတော 'အသ္မီ'တိ မာနော, 'အသ္မီ'တိ ဆန္ဒော, 'အသ္မီ'တိ အနုသယော အသမူဟတော,

သော အပရေန သမယေန ပဋ္ဌသု ဥပဟအနက္ခန္ဓေသု ဥဒယဗ္ဗယာနုပဿီ ဝိဟရတိ – ‘ဣတိ ရူပံ, ဣတိ ရူပဿ သမုဒယော, ဣတိ ရူပဿ အတ္ထင်္ဂမော; ဣတိ ဝေဒနာ ဣတိ သညာ ဣတိ သင်္ခါရာ ဣတိ ဝိညာဏံ, ဣတိ ဝိ ညာဏဿ သမုဒယော, ဣတိ ဝိညာဏဿ အတ္ထင်္ဂမော’တိ။ တဿိမေသု ပဋ္ဌသု ဥပဟအနက္ခန္ဓေသု ဥဒ ယဗ္ဗယာနုပဿိနော ဝိဟရတော ယောပိဿ ဟောတိ ပဋ္ဌသု ဥပဟအနက္ခန္ဓေသု အဏုသပဟဂတော ‘အသ္ မိ’တိ မာနော, ‘အသ္မိ’တိ ဆန္ဒော, ‘အသ္မိ’တိ အနုသယော အသမူဟတော, သောပိ သမုဃာတံ ဂစ္ဆတီ’’တိ (သံ. နိ. ၃.၈၉)။

တတ္ထ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ပဋ္ဌ အကုသလစိတ္တာနိ ပဟီယန္တိ သဒ္ဓိံ စိတ္တင်္ဂဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဟပမေ့ မေဟိ။ သကအာကမိမဂ္ဂေန ဒွေ့ဝ အောမနဿသဟဂတစိတ္တာနိ တနုကာနိ ဘဝန္တိ သဒ္ဓိံ စိတ္တင်္ဂဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇန ကဟပမေ့မေဟိ။ အနာကမိမဂ္ဂေန တာနိယေဝ ပဟီယန္တိ သဒ္ဓိံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ။ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ပဋ္ဌ အကုသလစိတ္တာနိ ပဟီယန္တိ သဒ္ဓိံ စိတ္တင်္ဂဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဟပမေ့မေဟိ။ ဣမေသံ ဒ္ဒတဒသန္နံ အကုသလစိတ္ တာနံ ပဟီနကာလတော ပဋ္ဌာယ ခီဏာသဝဿ စိတ္တင်္ဂဝသေန ပုန ပစ္ဆတောပဝတ္တနကကိလေသော နာမ န ဟော တိ။

တတြိဒံ ဩပမ္မံ – ဧကော ကိရ မဟာရာဇာ ပစ္စန္တေ အာရက္ခံ ဒတ္ဒတ မဟာနဂရေ ဣဿရိယံ အနုဘဝန္တော ဝ သတိ။ အထဿ ပစ္စန္တော ကုပ္ပိ။ တသ္မိံ သမယေ ဒ္ဒတဒသ စောရဇေဋ္ဌကာ အနေကေဟိ ပုရိသသဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ ရဋ္ဌံ ဝိလုမ္ပန္တိ။ ပစ္စန္တဝါသိနော မဟာမတ္တာ ‘ပစ္စန္တော ကုပိတော’တိ ရညော ပဟိဏိံသု။ ရာဇာ ‘ဝိဿဋ္ဌာ ဂဏှ ဟထ, အဟံ တုမှဟာကံ ကတ္တဗ္ဗံ ကရိဿာမီ’တိ သာသနံ ပဟိဏိ ။ တေ ပဌမသမ္ပဟာရေနေဝ အနေကေဟိ ပုရိသသ ဟဿေဟိ သဒ္ဓိံ ပဋ္ဌ စောရဇေဋ္ဌကေ ဃာတယိံသု။ သေသာ သတ္တ ဇနာ အတ္တနော အတ္တနော ပရိတရေ ဂဟေတွ္တ ပဗ္ဗ တံ ပဝိသိံသု။ အမစ္စာ တံ ပဝတ္တိံ ရညော ပေသယိံသု။

ရာဇာ ‘တုမှဟာကံ ကတ္တဗ္ဗယုတ္တံ အဟံ ဇာနိဿာမိ, တေပိ ဂဏှဟထာ’တိ ဓနံ ပဟိဏိ။ တေ ဒုတိယသမ္ပဟာ ရေန ဒွေ့ဝ စောရဇေဋ္ဌကေ ပဟရိံသု, ပရိတရေပိ တေသံ ဒုဗ္ဗလေ အကံသု။ တေ သဗ္ဗေပိ ပလာယိတွ္တ ပဗ္ဗတံ ပဝိသိံ သု။ တမ္ပိ ပဝတ္တိံ အမစ္စာ ရညော ပေသယိံသု။

ပုန ရာဇာ ‘ဝိဿဋ္ဌာ ဂဏှဟန္တူ’တိ ဓနံ ပဟိဏိ။ တေ တတိယသမ္ပဟာရေန သဒ္ဓိံ သဟာယပုရိသေဟိ ဒွေ့ဝ စောရဇေဋ္ဌကေ ဃာတယိတွ္တ တံ ပဝတ္တိံ ရညော ပေသယိံသု။

ပုန ရာဇာ ‘အဝသေသေ ဝိဿဋ္ဌာ ဂဏှဟန္တူ’တိ ဓနံ ပဟိဏိ။ တေ စတုတ္ထသမ္ပဟာရေန သပရိတရေ ပဋ္ဌ စောရ ဇေဋ္ဌကေ ဃာတယိံသု။ ဒ္ဒတဒသန္နံ စောရဇေဋ္ဌကာနံ ဃာတိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ကောစိ စောရော နာမ နတ္ထိ။ ခေမာ ဇ နပဒာ ဥရေ ပုတ္တေ နစ္စေန္တာ မညေ ဝိဟရန္တိ။ ရာဇာ ဝိဇိတသင်္ဂာမေဟိ ယောဓေဟိ ပရိဝုတော ဝရပာသာဒဂတော မဟာသမ္ပတ္တိံ အနုဘဝိ။

တတ္ထ မဟန္တော ရာဇာ ဝိယ ဓမ္မရာဇာ။ ပစ္စန္တဝါသိနော အမစ္စာ ဝိယ ယောကာဝစရာ ကုလပုတ္တာ။ ဒ္ဒတဒသ စောရဇေဋ္ဌကာ ဝိယ ဒ္ဒတဒသ အကုသလစိတ္တာနိ။ တေသံ သဟာယာ အနေကသဟဿပုရိသာ ဝိယ စိတ္တင်္ဂဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဟပမ္မာ။ ရညော ပစ္စန္တော ကုပိတောတိ ပဟိတကာလော ဝိယ အာရမ္မဏေ ကိလေသေသု ဥပ္ပန္နေသု ‘ဘန္တေ, ကိလေသော မေ ဥပ္ပန္နော’တိ သတ္ထု အာရောစနကာလော။ ‘ဝိဿဋ္ဌာ ဂဏှဟန္တူ’တိ ဓနအနံ ဝိယ ‘ကိလေ သေ နိဂ္ဂဏှဟ ဘိက္ခူ’တိ ဓမ္မရညော ကမ္မဋ္ဌာနာစိက္ခနံ။ သပရိတရာနံ ပဋ္ဌန္နံ စောရဇေဋ္ဌကာနံ ဃာတိတကာလော ဝိယ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန သမ္ပယုတ္တာနံ ပဋ္ဌန္နံ အကုသလစိတ္တာနံ ပဟာနံ။

ပုန ရညော ပဝတ္တိပေသနံ ဝိယ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ပဋိလဒ္ဓဂုဏာရောစနံ။ ‘သေသကေ စ ဂဏှဟန္တူ’တိ ပုန ဓနအနံ ဝိယ ဘဂဝတော သကအာကမိမဂ္ဂဿ ဝိပဿနာစိက္ခနံ။ ဒုတိယသမ္ပဟာရေန သပရိတရာနံ ဒ္ဒဝိန္နံ စောရဇေဋ္ဌကာနံ ဒု ဗ္ဗလီကရဏံ ဝိယ သကအာကမိမဂ္ဂေန သသမ္ပယုတ္တာနံ ဒ္ဒဝိန္နံ ဒောမနဿစိတ္တာနံ တနုဘာဝကရဏံ။

ပုန ရညော ပဝတ္တိပေယနံ ဝိယ သတ္တု ပဋိလဒ္ဓဂုဏာရောစနံ။ ‘ဝိသ္သဋ္ဌာ ဂဏ္ဍဟန္တု’တိ ပုန ဓနအနံ ဝိယ ဘဂဝ တော အနာကမိမဂ္ဂသ္သ ဝိပဿနာစိက္ခနံ။ တတိယသမ္ပဟာရေန သပရိတရာနံ ဒွိန္နံ စောရဇေဋ္ဌကာနံ ဃာတနံ ဝိယ အနာကမိမဂ္ဂေန သသမ္ပယုတ္တာနံ ဒွိန္နံ အောမနဿစိတ္တာနံ ပဟာနံ။

ပုန ရညော ပဝတ္တိပေယနံ ဝိယ တထာဂတဿ ပဋိလဒ္ဓဂုဏာရောစနံ။ ‘ဝိသ္သဋ္ဌာ ဂဏ္ဍဟန္တု’တိ ပုန ဓနအနံ ဝိယ ဘဂဝတော အရဟတ္တမဂ္ဂသ္သ ဝိပဿနာစိက္ခနံ။ စတုတ္ထသမ္ပဟာရေန သပရိတရာနံ ပဉ္စန္နံ စောရဇေဋ္ဌကာနံ ဃာ တိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ဇနပဒဿ ခေမကာလော ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သသမ္ပယုတ္တေသု ပဉ္စသု အကုသလစိ တ္တေသု ပဟီနေသု ဒွတဒသန္နံ အကုသလစိတ္တာနံ ပဟီနကာလတော ပဋ္ဌာယ ပုန စိတ္တင်္ဂဝသေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ အကုသလဓမ္မဿ အဘာဝေ။ ရညော ဝိဇိတသင်္ဂမဿ အမစ္စဂဏပရိဝုတဿ ဝရဟာသာဒေ မဟာသမ္ပတ္တိအနုဘဝ နံ ဝိယ ခီဏာသဝပရိဝုတဿ ဓမ္မရညော သုညတအနိမိတ္တအပ္ပဏိဟိတဘေဒေသု သမာပတ္တိသုခေသု ဣစ္ဆိတိစ္ဆိ တဖလသမာပတ္တိသုခာနုဘဝနံ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ကုသလာ ဓမ္မာတိပဒဿ ဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အကုသလပဒံ

ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရကထာ

ပဌမစိတ္တံ

၃၆၅. ဣဒါနိ အကုသလဓမ္မပဒံ ဘာဇေတွာ ဒဿေတုံ **ကတမေ ဓမ္မာ အကုသလာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ဓမ္မ ဝဝတ္ထာနာဒိဝါရပ္ပဘေဒော စ ဟေဋ္ဌာ အာဂတာနံ ပဒါနံ အတ္ထဝိနိစ္ဆယော စ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ ဗော။ တတ္ထ တတ္ထ ပန ဝိသေသမတ္တမေဝ ဝဏ္ဏယိဿာမ။ တတ္ထ သမယဝဝတ္ထာနေ တာဝ ယသ္မာ, ကုသလဿ ဝိယ, အကုသလဿ ဘူမိဘေဒော နတ္ထိ, တသ္မာ ဧကန္တံ ကာမာဝစရမ္ပိ သမာနံ တံ ‘ကာမာဝစရ’န္တိ န ဝုတ္တံ။ **ဒိဋ္ဌိ ဂတသမ္ပယုတ္တ**န္တိ ဧတ္ထ ဒိဋ္ဌိ ဧဝ ဒိဋ္ဌိဂတံ ‘ဂူထဂတံ မုတ္တဂတ’န္တိအာဒီနိ (အ. နိ. ၉.၁၁) ဝိယ။ ဂန္တဗ္ဗာဘာဝ တော တ ဒိဋ္ဌိယာ ဂတမတ္တမေဝေတန္တိပိ ဒိဋ္ဌိဂတံ။ တေန သမ္ပယုတ္တံ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တံ။

တတ္ထ အသဒ္ဓမ္မသဝနံ, အကလျာဏမိတ္တတာ, အရိယာနံ အဒဿနကာမတာဒီနိ အယောနိသော မနသိကာရော တိ ဧဝမာဒီဟိ ကာရဏေဟိ ဣမဿ ဒိဋ္ဌိဂတသင်္ခာတဿ မိစ္ဆာဒဿနဿ ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ယေ ဟိ ဧတေ ဒိ ဋ္ဌိတဒပဋိသံယုတ္တာ အသဒ္ဓမ္မာ တေသံ ဗဟုမာနပုဗ္ဗင်္ဂမေန အတိက္ကန္တမဇ္ဈတ္တေန ဥပပရိက္ခာရဟိတေန သဝ နေနေ, ယေ စ ဒိဋ္ဌိဝိပန္နာ အကလျာဏမိတ္တာ တံသမ္ပဝင်္ကတာသင်္ခာတာယ အကလျာဏမိတ္တတာယ, ဗုဒ္ဓာဒီနံ အရိယာနဉ္စေဝ သပ္ပုရိသာနဉ္စ အဒဿနကာမတာယ စတုသတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒေ အရိယဓမ္မေ အကောဝိဒတ္တေန ဟ တိမောက္ခသံဝရက္ကန္ဒိယသံဝရသတိသံဝရဉာဏသံဝရပဟာနသံဝရပ္ပဘေဒေ အရိယဓမ္မေ စေဝ သပ္ပုရိသဓမ္မေ စ သံဝ ရဘေဒသင်္ခာတေန အဝိနယေန တေဟေဝ ကာရဏေဟိ ပရိဘာဝိတေန အယောနိသော မနသိကာရေန ကောတူဟလမင်္ဂ လာဒိပသုတတာယ စ တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အသင်္ခါရဘာဝေ ပနဿ စိတ္တဿ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရေ **ဖဿော** တိ အကုသလစိတ္တသဟဇာတော ဖဿော။ ဝေဒနာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဣတိ အကုသလမတ္တမေဝ ဧတေသံ ပုရိမေဟိ ဝိသေသော။

စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ ဟောတီ တိ ပဏာတိပာတာဒီသုပိ အဝိက္ခိတ္တဘာဝေန စိတ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ ဟောတိ။ မနုဿာ ဟိ စိတ္တံ သမာဒဟိတွာ အဝိက္ခိတ္တာ ဟုတွာ အဝိရဇ္ဈမာနာနိ သတ္ထာနိ ပာဏသရီရေသု နိပါတေန္တိ, သုသမာဟိတာ ပရေသံ သန္တကံ ဟရန္တိ, ဧကရသေန စိတ္တေန မိစ္ဆာစာရံ အာပဇ္ဇန္တိ။ ဧဝံ အကုသလပ္ပဝတ္တိယမ္ပိ စိ တ္တဿ ဧကဂ္ဂတာ ဟောတိ။

မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ တိ အယာထာဝဒိဋ္ဌိ, ဝိရဇ္ဈိတွာ ဂဟဏတော တ ဝိတထာ ဒိဋ္ဌိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ အနတ္ထာဝဟတ္တာ ပဏ္ဍိတေဟိ ဇိဂုစ္ဆိတာ ဒိဋ္ဌီတိပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ **မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာဒီသု** ပိ ဧသေဝ နယော။ အပိစ မိစ္ဆာ ပဿန္တိ တာယ, သယံ ဝါ မိစ္ဆာ ပဿတိ, မိစ္ဆာဒဿနမတ္တမေဝ ဝါ ဧသာတိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ။ သာ အယောနိသော အဘိနိဝေသလက္ခဏာ, ပရာမာသရသာ, မိစ္ဆာဘိနိဝေသပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အရိယာနံ အဒဿနကာမတာဒိပဒဋ္ဌာနာ; ပရမံ ဝဇ္ဇန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပာဒီသု 'မိစ္ဆာ'တိ ပဒမတ္တမေဝ ဝိသေသော။ သေသံ ကုသလာဓိကာရေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အဟိရိကဗလံ အနောတ္တပ္ပဗလန္တိ ဧတ္ထ ဗလတ္ထော နိဒ္ဒေသဝါရေ အာဝိ ဘဝိဿတိ။ ဥတ္တရဒွယေ ပန – န ဟိရိယတီတိ အဟိရိကော။ အဟိရိကဿ ဘာဝေါ **အဟိရိကံ**။ န ဩတ္တပ္ပံ **အနောတ္တပ္ပံ**။ တေသု အဟိရိကံ ကာယဒုစ္စရိတာဒီဟိ အဇိဂုစ္ဆနလက္ခဏံ, အလဇ္ဇာလက္ခဏံ ဝါ။ အနောတ္တပ္ပံ တေဟေဝ အသာရဇ္ဇနလက္ခဏံ အနုတ္တာသနလက္ခဏံ ဝါ။ အဟိရိကမေဝ ဗလံ အဟိရိကဗလံ။ အနောတ္တပ္ပမေဝ ဗလံ အနောတ္တပ္ပဗလံ။ အယမေတ္ထ သင်္ခေပတ္ထော။ ဝိတ္ထာရော ပန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တပဋိပက္ခဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

လုဗ္ဘန္တိ တေန, သယံ ဝါ လုဗ္ဘတိ, လုဗ္ဘနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ **လောဘော**။ မုယှန္တိ တေန, သယံ ဝါ မုယှတိ, မုယှနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ **မောဟော**။ တေသု လောဘော အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏလက္ခဏော မက္ကဋာလေပေါ ဝိယ, အဘိသင်္ဂရသော တတ္တကပါလေ ခိတ္တမံသပေသိ ဝိယ, အပရိစ္စာဂပစ္စုပဋ္ဌာနော တေလဉ္ဇနရာဂေါ ဝိယ, သံယောဇနိယဓမ္မေသု အဿာဒဒဿနပဒဋ္ဌာနော။ သော တဏှာနဒီဘာဝေန ဝဍ္ဎမာနော, သီဃသောတာ နဒီ ဝိယ မဟာသမုဒ္ဒံ, အပါယမေဝ ဂဟေတွာ ဂစ္ဆတီတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

မောဟော စိတ္တဿ အန္ဓဘာဝလက္ခဏော အညာဏလက္ခဏော ဝါ, အသမ္ပဋိဝေဓရသော အာရမ္မဏသဘာဝစ္ဆာဒနရသော ဝါ, အသမ္မာပဋိပတ္တိပစ္စုပဋ္ဌာနော အန္ဓကာရပစ္စုပဋ္ဌာနော ဝါ, အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာနော။ သဗ္ဗာကုသလာနံ မူလန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

အဘိဇ္ဈာယန္တိ တာယ, သယံ ဝါ အဘိဇ္ဈာယတိ, အဘိဇ္ဈာယနမတ္တမေဝ ဝါ ဧသာတိ **အဘိဇ္ဈာ**။ သာ ပရသမ္ပတ္တီနံ သကကရဏဣစ္ဆာလက္ခဏာ, တေနာကာရေန ဧသနဘာဝရသာ, ပရသမ္ပတ္တိ-အဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ပရသမ္ပတ္တီသု အဘိရတိပဒဋ္ဌာနာ။ ပရသမ္ပတ္တိအဘိမုခါ ဧဝ ဟိ သာ ဥပဋ္ဌာတိ။ တာသု စ အဘိရတိယာ သတိ ပဝတ္တတိ, ပရသမ္ပတ္တီသု စေတသော ဟတ္ထပ္ပသာရောဝိယာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

သမထော ဟောတီတိအာဒီသု အညေသု ကိစ္စေသု ဝိက္ခေပသမနတော **သမထော**။ အကုသလပ္ပဝတ္တိယံ စိတ္တံ ပဂ္ဂဏှာတီတိ **ပဂ္ဂါဟော** ။ န ဝိက္ခိပတီတိ **အဝိက္ခေပေါ** ။

ဣမသ္မိံ စိတ္တေ သဒ္ဓါ, သတိ, ပညာ, ဆ ယုဂဠကာနီတိ ဣမေ ဓမ္မာ န ဂဟိတာ။ ကသ္မာ? အဿဒ္ဓိယစိတ္တေ ပသာဒေါ နာမ နတ္ထိ။ တသ္မာ တာဝ သဒ္ဓါ န ဂဟိတာ။ ကိံ ပန ဒိဋ္ဌိဂတိကာ အတ္တနော အတ္တနော သတ္ထာရာနံ န သဒ္ဒဟန္တီတိ? သဒ္ဒဟန္တိ။ သာ ပန သဒ္ဓါ နာမ န ဟောတိ, ဝစနသမ္ပဋိစ္ဆနမတ္တမေဝေတံ။ အတ္ထတော အနုပပရိက္ခာ ဝါ ဟောတိ, ဒိဋ္ဌိ ဝါ။ အသတိယစိတ္တေ ပန သတိ နတ္ထီတိ န ဂဟိတာ။ ကိံ ဒိဋ္ဌိဂတိကာ အတ္တနာ ကတကမ္မံ န သရန္တီတိ? သရန္တိ။ သာ ပန သတိ နာမ န ဟောတိ။ ကေဝလံ တေနာကာရေန အကုသလစိတ္တပ္ပဝတ္တိ။ တသ္မာ သတိ န ဂဟိတာ။ အထ ကသ္မာ "မိစ္ဆာသတီ"တိ (ဒီ. နိ. ၃.၃၃၃; သံ. နိ. ၅.၁) သုတ္တန္တေ ဝုတ္တာ? သာ ပန အကုသလက္ခန္ဓာနံ သတိဝိရဟိတတ္တာ သတိပဋိပက္ခတ္တာ စ မိစ္ဆာမဂ္ဂမိစ္ဆတ္တာနံ ပူရဏတ္ထံ တတ္ထ ပရိယာယေန ဒေသနာ ကတာ။ နိပ္ပရိယာယေန ပနေသာ နတ္ထိ။ တသ္မာ န ဂဟိတာ။ အန္ဓဗာလစိတ္တေ ပန ပညာ နတ္ထီတိ န ဂဟိတာ။ ကိံ ဒိဋ္ဌိဂတိကာနံ ဝဉ္စနာ ပညာ နတ္ထီတိ? အတ္ထိ။ န ပနေသာ ပညာ, မာယာ နာမေသာ ဟောတိ။ သာ အတ္ထတော တဏှာဝ။ ဣဒံ ပန စိတ္တံ သဒရထံ ဂရုကံ ဘာရိယံ ကက္ခဠံ ထဒ္ဓံ အကမ္မညံ ဂိလာနံ ဝင်္ကံ ကုဋိလံ။ တသ္မာ ပဿဒ္ဓာဒီနိ ဆ ယုဂဠကာနိ န ဂဟိတာနိ။

ဧတ္တာဝတာ ပဒပဋိပါဋိယာ စိတ္တင်္ဂဝသေန ပါဠိအာရုဠှာနိ ဒွတ္တိံသ ပဒါနိ ဒဿေတွာ ဣဒါနိ ယေဝါပနကဓမ္မေ ဒဿေတုံ **ယေ ဝါ ပန တသ္မိံ သမယေ** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ သဗ္ဗေသုပိ အကုသလစိတ္တေသု ဆန္ဒော အဓိမောက္ခော မနသိကာရော မာနော ဣဿာ မစ္ဆရိယံ ထိနံ မိဒ္ဓံ ဥဒ္ဓစ္စံ ကုက္ကုစ္စန္တိ ဣမေ ဒသေဝ ယေဝါပနကာ

ဟောန္တိ ဓမ္မာ, သုတ္တာဂတာ, သုတ္တပဒေသု ဒိဿရေတိ ဝုတ္တာ။ ဣမသ္မိံ ပန စိတ္တေ ဆန္ဒော အဓိမောက္ခော မနသိကာရော ဥဒ္ဓစ္စန္တိ ဣမေ အပဏ္ဏကင်္ဂသင်္ခါတာ စတ္တာရောဝ ယေဝါပနကာ ဟောန္တိ။

တတ္ထ ဆန္ဒာဒယော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကေဝလဉှိ တေ ကုသလာ, ဣမေ အကုသလာ။ ဣတရံ ပန ဥဒ္ဓတဿ ဘာဝေါ 'ဥဒ္ဓစ္စံ'။ တံ စေတသော အဝူပသမလက္ခဏံ ဝါတာဘိဃာတစလဇလံ ဝိယ, အနဝဋ္ဌာနရသံ ဝါတာဘိဃာတစလဓဇပဋာကာ ဝိယ, ဘန္တတ္တပစ္စုပဋ္ဌာနံ ပါသာဏာဘိဃာတသမုဒ္ဓတဘသ္မာ ဝိယ, စေတသော အဝူပသမေ အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာနံ။ စိတ္တဝိက္ခေပေါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။

ဣတိ ဖဿာဒီနိ ဒွတ္တိံသ, ယေဝါပနကဝသေန ဝုတ္တာနိ စတ္တာရီတိ သဗ္ဗာနိပိ ဣမသ္မိံ ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရေ ဆတ္တိံသ ဓမ္မပဒါနိ ဘဝန္တိ။ စတ္တာရိ အပဏ္ဏကင်္ဂါနိ ဟာပေတွာ ပါဠိယံ အာဂတာနိ ဒွတ္တိံသမေဝ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပနေတ္ထ ဖဿပဉ္စကံ, ဝိတက္ကော ဝိစာရော ပီတိ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ လောဘော မောဟောတိ သောဠသ ဓမ္မာ ဟောန္တိ။

တေသု သောဠသသု သတ္တ ဓမ္မာ အဝိဘတ္တိကာ နဝ သဝိဘတ္တိကာ ဟောန္တိ။ ကတမေ သတ္တ? ဖဿော သညာ စေတနာ ဝိစာရော ပီတိ ဇီဝိတိန္ဒြိယံ မောဟောတိ ဣမေ သတ္တ အဝိဘတ္တိကာ။ ဝေဒနာ စိတ္တံ ဝိတက္ကော စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ ဝီရိယိန္ဒြိယံ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ လောဘောတိ ဣမေ နဝ သဝိဘတ္တိကာ။

တေသု ဆ ဓမ္မာ ဒွီသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တာ, ဧကော တီသု, ဧကော စတူသု, ဧကော ဆသု။ ကထံ? စိတ္တံ ဝိတက္ကော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပံ လောဘောတိ ဣမေ ဆ ဒွီသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တာ။ တေသု ဟိ စိတ္တံ တာဝ ဖဿပဉ္စကံ ပတွာ စိတ္တံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ, ဣန္ဒြိယာနိ ပတွာ မနိန္ဒြိယန္တိ။ ဝိတက္ကော ဈာနင်္ဂါနိ ပတွာ ဝိတက္ကော ဟောတီတိ ဝုတ္တော, မဂ္ဂင်္ဂါနိ ပတွာ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပော ဟောတိ။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ မဂ္ဂင်္ဂေသုပိ ကမ္မပထေသုပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိယေဝ။ အဟိရိကံ ဗလာနိ ပတွာ အဟိရိကဗလံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ, လောကနာသကဒုကံ ပတွာ အဟိရိကန္တိ။ အနောတ္တပ္ပေပိ ဧသေဝ နယော။ လောဘော မူလံ ပတွာ လောဘော ဟောတီတိ ဝုတ္တော။ ကမ္မပထံ ပတွာ အဘိဇ္ဈာတိ။ ဣမေ ဆ ဒွီသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တာ။

ဝေဒနာ ပန ဖဿပဉ္စကံ ပတွာ ဝေဒနာ ဟောတီတိ ဝုတ္တာ, ဈာနင်္ဂါနိ ပတွာ သုခန္တိ, ဣန္ဒြိယာနိ ပတွာ သောမနဿိန္ဒြိယန္တိ။ ဧဝံ ဧကော ဓမ္မော တီသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တော။

ဝီရိယံ ပန ဣန္ဒြိယာနိ ပတွာ ဝီရိယိန္ဒြိယံ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ, မဂ္ဂင်္ဂါနိ ပတွာ မိစ္ဆာဝါယာမော ဟောတီတိ, ဗလာနိ ပတွာ ဝီရိယဗလန္တိ, ပိဋ္ဌိဒုကံ ပတွာ ပဂ္ဂဟော ဟောတီတိ။ ဧဝံ အယံ ဧကော ဓမ္မော စတူသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တော။

သမာဓိ ပန ဈာနင်္ဂါနိ ပတွာ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာ ဟောတီတိ ဝုတ္တော, ဣန္ဒြိယာနိ ပတွာ သမာဓိန္ဒြိယန္တိ, မဂ္ဂင်္ဂါနိ ပတွာ မိစ္ဆာသမာဓီတိ, ဗလာနိ ပတွာ သမာဓိဗလန္တိ, ပိဋ္ဌိဒုကံ ပတွာ ဒုတိယဒုကေ ဧကကဝသေနေဝ သမထောတိ , တတိယေ အဝိက္ခေပေါတိ။ ဧဝမယံ ဧကော ဓမ္မော ဆသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တော။

သဗ္ဗေပိ ပနေတေ ဓမ္မာ ဖဿပဉ္စကဝသေန ဈာနင်္ဂဝသေန ဣန္ဒြိယဝသေန မဂ္ဂင်္ဂဝသေန ဗလဝသေန မူလဝသေန ကမ္မပထဝသေန လောကနာသကဝသေန ပိဋ္ဌိဒုကဝသေနာတိ နဝ ရာသယော ဟောန္တိ။ တတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ တံ ပဌမကုသလစိတ္တနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တမေဝါတိ။

ဓမ္မုဒ္ဒေသဝါရကထာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဒ္ဒေသဝါရကထာ

၃၇၅. နိဒ္ဒေသတရေ စိတ္တသ္သေကဂ္ဂတာနိဒ္ဒေသေ တာဝ **သဏ္ဌိတိ အဝဋ္ဌိတီ** တိ။ ဣဒံ ဒ္ဝယံ ဌိတိဝေဝစနမေဝ။ ယံ ပန ကုသလနိဒ္ဒေသေ 'အာရမ္မဏံ ဩဂါဟေတွာ အနုပဝိသိတွာ တိဋ္ဌတီတိ အဝဋ္ဌိတီ'တိ ဝုတ္တံ, တံ ဣဓ န လဗ္ဘတိ။ အကုသလသ္မိဉ္ဟိ ဒုဗ္ဗလာ စိတ္တသ္သေကဂ္ဂတာတိ ဟေဋ္ဌာ ဒီပိတမေဝ။

၃၈၄. ဥဒ္ဓစ္စဝိစိကိစ္ဆာဝသေန ပဝတ္တသ္သ ဝိသာဟာရသ္သ ပဋိပက္ခတော အဝိသာဟာရောတိ ဧဝရူပေပိ အတ္ထော ဣဓ န လဗ္ဘတိ။ သဟဇာတဓမ္မေ ပန န ဝိသာဟရတီတိ **အဝိသာဟာရော**။ န ဝိက္ခိပတီတိ **အဝိက္ခေပေါ** ။ အကုသလစိတ္တေကဂ္ဂတာဝသေန အဝိသာဟဋ္ဋသ္သ မာနသသ္သ ဘာဝေါ **အဝိသာဟဋ္ဋမာနသတာ**။ သဟဇာတဓမ္မေသု န ကမ္ပတီတိ **သမာဓိဗလံ**။ အယာထာဝသမာဓာနတော **မိစ္ဆာသမာဓီ**တိ ဧဝမိဓ အတ္ထော ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

၃၈၅. ဝီရိယိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ ယော ဟေဋ္ဌာ 'နိက္ကမော စေသော ကာမာနံ ပနုဒနာယာ'တိအာဒိ နယော ဝုတ္တော, သော ဣဓ န လဗ္ဘတိ။ သဟဇာတဓမ္မေသု အကမ္ပနဋ္ဌေနေဝ **ဝီရိယဗလံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃၈၆. မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိနိဒ္ဒေသေ အယာထာဝဒသ္သနဋ္ဌေန **မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ**။ ဒိဋ္ဌိသု ဂတံ ဣဒံ ဒသ္သနံ, ဒွာသဋ္ဌိဒိဋ္ဌိအန္တောဂတတ္တာတိ **ဒိဋ္ဌိဂတံ** ။ ဟေဋ္ဌာပိသ္သ အတ္ထော ဝုတ္တောယေဝ။ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဒုရတိက္ကမနဋ္ဌေန **ဒိဋ္ဌိဂဟနံ,** တိဏဂဟနဝနဂဟနပဗ္ဗတဂဟနာနိ ဝိယ။ ဒိဋ္ဌိယေဝ သာသင်္ကသပ္ပဋိဘယဋ္ဌေန **ဒိဋ္ဌိကန္တာရော** , စောရကန္တာရဝာဠကန္တာရမရုကန္တာရနိရုဒကကန္တာရဒုဗ္ဘိက္ခကန္တာရာ ဝိယ။ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ ဝိနိဝိဇ္ဈနဋ္ဌေန ဝိလောမနဋ္ဌေန စ **ဒိဋ္ဌိဝိသူကာယိကံ** ။ မိစ္ဆာဒသ္သနဉ္ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ သမ္မာဒသ္သနံ ဝိနိဝိဇ္ဈတိ စေဝ ဝိလောမေတိ စ။ ကဒာစိ သသ္သတသ္သ ကဒာစိ ဥစ္ဆေဒသ္သ ဂဟဏတော ဒိဋ္ဌိယာ ဝိရူပံ ဖန္ဒိတန္တိ **ဒိဋ္ဌိဝိပ္ဖန္ဒိတံ** ။ ဒိဋ္ဌိဂတိကော ဟိ ဧကသ္မိံ ပတိဋ္ဌာတုံ န သက္ကောတိ, ကဒာစိ သသ္သတံ အနုပတတိ ကဒာစိ ဥစ္ဆေဒံ။ ဒိဋ္ဌိယေဝ ဗန္ဓနဋ္ဌေန သံယောဇနန္တိ ဒိဋ္ဌိသံယောဇနံ။

သုသုမာရာဒယော ဝိယ ပုရိသံ, အာရမ္မဏံ ဒဠှံ ဂဏှာတီတိ **ကဟော**။ ပတိဋ္ဌဟနတော **ပတိဋ္ဌာဟော** ။ အယဉ္ဟိ ဗလဝပ္ပဝတ္တိဘာဝေန ပတိဋ္ဌဟိတွာ ဂဏှာတိ။ နိစ္စာဒိဝသေန အဘိနိဝိသတီတိ **အဘိနိဝေသော**။ ဓမ္မသဘာဝံ အတိက္ကမိတွာ နိစ္စာဒိဝသေန ပရတော အာမသတီတိ **ပရာမာသော**။ အနတ္ထာဝဟတ္တာ ကုစ္ဆိတော မဂ္ဂေါ, ကုစ္ဆိတာနံ ဝါ အပါယာနံ မဂ္ဂေါတိ **ကုမ္မဂ္ဂေါ** ။ အယာထာဝပထတော **မိစ္ဆာပထော**။ ယထာ ဟိ ဒိသာမူဠှေန အယံ အသုကဂါမသ္သ နာမ ပထောတိ ဂဟိတောပိ တံ ဂါမံ န သမ္ပာပေတိ, ဧဝံ ဒိဋ္ဌိဂတိကေန သုဂတိပထောတိ ဂဟိတာပိ ဒိဋ္ဌိ သုဂတိံ န ပါပေတီတိ အယာထာဝပထတော, မိစ္ဆာပထော။ မိစ္ဆာသဘာဝတော **မိစ္ဆတ္တံ** ။ တတ္ထေဝ ပရိဗ္ဘမနတော တရန္တိ ဧတ္ထ ဗာလာတိ တိတ္ထံ။ တိတ္ထဉ္စ တံ အနတ္ထာနဉ္စ အာယတနန္တိ **တိတ္ထာယတနံ** ။ တိတ္ထိယာနံ ဝါ သဉ္ဇာတိဒေသဋ္ဌေန နိဝါသဋ္ဌာနဋ္ဌေန စ အာယတနန္တိပိ တိတ္ထာယတနံ။ ဝိပရိယေသဘူတော ကဟော, ဝိပရိယေသတော ဝါ ကဟောတိ **ဝိပရိယေသဂ္ဂါဟော;** ဝိပလ္လတ္ထ ကဟောတိ အတ္ထော။

၃၈၇-၃၈၈. အဟိရိကာနောတ္တပ္ပနိဒ္ဒေသေသု ဟိရောတ္တပ္ပနိဒ္ဒေသဝိပရိယာယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ သဟဇာတဓမ္မေသု ပန အကမ္ပနဋ္ဌေနေဝ အဟိရိကဗလံ အနောတ္တပ္ပဗလဉ္စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၃၈၉. လောဘမောဟနိဒ္ဒေသေသု လုဗ္ဘတီတိ **လောဘော။ လုဗ္ဘနာ** တိ လုဗ္ဘနာကာရော။ လောဘသမ္ပယုတ္တစိတ္တံ, ပုဂ္ဂလော ဝါ လုဗ္ဘိတော; လုဗ္ဘိတသ္သ ဘာဝေါ **လုဗ္ဘိတတ္တံ** ။ သာရဇ္ဇတီတိ **သာရာဂေါ**။ သာရဇ္ဇနာကာရော **သာရဇ္ဇနာ** ။ သာရဇ္ဇိတသ္သ ဘာဝေါ **သာရဇ္ဇိတတ္တံ** ။ အဘိဇ္ဈာယနဋ္ဌေန **အဘိဇ္ဈာ** ။ ပုန 'လောဘ'-ဝစနေ ကာရဏံ ဝုတ္တမေဝ။ အကုသလဉ္စ တံ မူလဉ္စ အကုသလာနံ ဝါ မူလန္တိ **အကုသလမူလံ**။

၃၉၀. ဉာဏဒသ္သနပဋိပက္ခတော **အညာဏံ အဒသ္သနံ** ။ အဘိမုခေါ ဟုတွာ ဓမ္မေန န သမေတိ, န သမာဂစ္ဆတီတိ **အနဘိသမယော**။ အနုရူပတော ဓမ္မေ ဗုဇ္ဈတီတိ အနုဗောဓော။ တပ္ပဋိပက္ခတာယ **အနနုဗောဓော**။ အနိစ္စာဒီဟိ သဒ္ဓိံ ယောဇေတွာ န ဗုဇ္ဈတီတိ **အသမ္ဗောဓော** ။ အသန္တံ အသမဉ္စ ဗုဇ္ဈတီတိပိ အသမ္ဗောဓော။ စတုသစ္စဓမ္မံ နပ္ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ **အပ္ပဋိဝေဓော**။ ရူပာဒီသု ဧကဓမ္မမ္ပိ အနိစ္စာဒိသာမညတော န သင်္ဂဏှာတီတိ **အသံဂါဟနာ**။ တမေဝ ဓမ္မံ န ပရိယောဂါဟတီတိ **အပရိယောဂါဟနာ**။ န သမံ ပေက္ခတီတိ **အသမပေက္ခဏာ** ။ ဓမ္မာနံ သဘာဝံ ပတိ န အပေက္ခတီတိ **အပစ္စဝေက္ခဏာ** ။

ကုသလာကုသလကမ္မေသု ဝိပရီတဝုတ္တိယာ သဘာဝဂ္ဂဟဏာဘာဝေန တ ကေမ္ပိ ကမ္မံ တေဿ ပစ္စက္ခံ နတ္ထိ, သယံ တ ကဿစိ ကမ္မဿ ပစ္စက္ခကရဏံ နာမ န ဟောတီတိ **အပ္ပစ္စက္ခကမ္မံ** ။ ယံ တေသံ့ အနုပ္ပဇ္ဇမာနေ စိတ္တသန္တာနံ မေဇ္ဈံ ဘဝေယျ, သုစိ, တေအနံ, တံ ဒုဋ္ဌံ မေဇ္ဈံ ဣမိနာတိ **ဒုမ္မေဇ္ဈံ** ။ ဗာလာနံ ဘာဝေါတိ **ဗာလျံ** ။ မုယှဟတီတိ **မောဟော**။ ဗလဝတရော မောဟော **ပမောဟော**။ သမန္တတော မုယှဟတီတိ **သမ္မောဟော** ။ ဝိဇ္ဇာယ ပဋိပက္ခဘာဝတော န ဝိဇ္ဇာတိ **အဝိဇ္ဇာ**။ **ဩဃယောဂ**ဋ္ဌော ဝုတ္တောယေဝ။ ထာမဂတဋ္ဌေန အနုသေတီတိ **အနုသယော**။ စိတ္တံ ပရိယုဋ္ဌာတိ, အဘိဘဝတီတိ **ပရိယုဋ္ဌာနံ** ။ ဟိတဂ္ဂဟဏာဘာဝေန ဟိတာဘိမုခံ ဂန္တုံ န သက္ကောတိ, အညဒတ္ထု လင်္ဂတိယေဝါတိ **လင်္ဂီ;** ခဉ္ဇတီတိ အတ္ထော။ ဒုရုဂ္ဃာဋနဋ္ဌေန တ လင်္ဂီ။ ယထာ ဟိ မဟာပလိဃသင်္ခါတာ လင်္ဂီ ဒုရုဂ္ဃာဋာ ဟောတိ, ဧဝမယမ္ပိ လင်္ဂီ ဝိယာတိ လင်္ဂီ။ သေသံ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။ သင်္ဂဟတရသုညတတရာပိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ အတ္ထတော ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။

ဒုတိယစိတ္တံ

၃၉၉. ဒုတိယစိတ္တေ **သသင်္ခါရေနာ**တိ ပဒံ ဝိသေသံ။ တမ္ပိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ ဣဒံ ပန စိတ္တံ ကိဉ္စာပိ ဆသု အာရမ္မဏေသု သောမနဿိတဿ လောဘံ ဥပ္ပာဒေတွာ 'သတ္တော သတ္တော'တိအာဒိနာ နယေန ပရာမသန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တထာပိ သသင်္ခါရိကတ္တာ သပ္ပယောဂေန သဥပာယေန ဥပ္ပဇ္ဇနတော – ယထာ ကုလပုတ္တော မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိကဿ ကုလဿ ကုမာရိကံ ပတ္ထေတိ။ တေ စ 'အညဒိဋ္ဌိကာ တုမှေ'တိ ကုမာရိကံ န ဒေန္တိ။ အထညေ ဉာတကာ 'ယံ တုမှေ ကရောထ တမေတယံ ကရိဿတီ'တိ အာပေန္တိ။ သော တေဟိ သဒ္ဓိံ တိတ္ထိယေ ဥပသင်္ကမတိ။ အာဒိတောဝ ဝေမတိကော ဟောတိ။ ဂစ္ဆန္တေ ဂစ္ဆန္တေ ကာလေ ဧတေသံ ကိရိယာ မနာပာတိ လဒ္ဓိံ ရောစေတိ, ဒိဋ္ဌိံ ဂဏှာတိ – ဧဝရူပေ ကာလေ ဣဒံ လဗ္ဘတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ယေတပနကေသု ပနေတ္ထ ထိနမိဒ္ဓံ အဓိကံ။ တတ္ထ ထိနနတာ 'ထိနံ'။ မိဒ္ဓနတာ 'မိဒ္ဓံ'; အနုဿာဟသံဟနနတာ အသတ္တိဝိဃာတော စာတိ အတ္ထော။ ထိနဉ္စ မိဒ္ဓဉ္စ **ထိနမိဒ္ဓံ** ။ တတ္ထ ထိနံ အနုဿာဟလက္ခဏံ, ဝီရိယဝိနောဒနရသံ, သံသီဒနပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ မိဒ္ဓံ အကမ္မညတာလက္ခဏံ, ဩနဟနရသံ, လီနဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ ပစလာယိကာနိဒ္ဒာပစ္စုပဋ္ဌာနံ တ။ ဥဘယမ္ပိ အရတိတန္ဒီဝိဇမ္ဘိတာဒီသု အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာနန္တိ။

တတိယစိတ္တံ

၄၀၀. တတိယံ ဆသု အာရမ္မဏေသု သောမနဿိတဿ လောဘံ ဥပ္ပာဒေတွာ 'သတ္တော သတ္တော'တိအာဒိနာ နယေန အပရာမသန္တဿ နာရာယဏဝိရာဇနမလ္လယုဒ္ဓနဋ္ဋသမဇ္ဇာဒီနိ ပဿတော မနာပိယသဒ္ဒသဝနာဒိပသုတဿ တ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣဓ မာနေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စ အပဏ္ဏကင်္ဂါနိ ဟောန္တိ။ တတ္ထ မညတီတိ **'မာနော'**။ သော ဥန္နတိလက္ခဏော, သမ္ပဂ္ဂဟရသော, ကေတုကမျတာပစ္စုပဋ္ဌာနော, ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တလောဘပဒဋ္ဌာနော, ဥမ္မာဒော ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗောတိ။

စတုတ္ထစိတ္တံ

၄၀၂. စတုတ္ထံ ဝုတ္တပ္ပကာရေသု ဧဝ ဌာနေသု ယဒါ သီသေ ခေဠံ ခိပန္တိ, ဟဒပံသုံ ဩကိရန္တိ, တဒါ တဿ ပရိဟရဏတ္ထံ သဥဿာဟေန အန္တရန္တရာ ဩလောကေန္တာနံ ရာဇနာဋကေသု နိက္ခန္တေသု ဥဿာရဏာယ ဝတ္တမာနာယ တေန တေန ဆိဒ္ဒေန ဩလောကေန္တာနဉ္စာတိ ဧဝမာဒီသု ဌာနေသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣဓ ပန ထိနမိဒ္ဓေဟိ သဒ္ဓိံ သတ္တ ယေတပနကာ ဟောန္တိ။ ဥဘယတ္ထာပိ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ ပရိဟာယတိ။ တံ ဌပေတွာ သေသာနံ ဝသေန ဓမ္မဂဏနာ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။

ပဉ္စမစိတ္တံ

၄၀၃. ပဉ္စမံ ဆသု အာရမ္မဏေသု ဝေဒနာဝသေန မဇ္ဈတ္တဿ လောဘံ ဥပ္ပာဒေတွာ 'သတ္တော သတ္တော'တိအာဒိနာ နယေန ပရာမသန္တဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သောမနဿဋ္ဌာနေ ပနေတ္ထ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ဟောတိ, ပီတိပ

ဒံ ပရိဟာယတိ။ သေသံ သဗ္ဗံ ပဌမစိတ္တသဒိသမေဝ။

ဆဋ္ဌစိတ္တာဒိ

၄၀၉-၄၁၂. ဆဋ္ဌသတ္တမဋ္ဌမာနိပိ ဝေဒနံ ပရိဝတ္တေတွာ ပီတိပဒဉ္စ ဟာပေတွာ ဒုတိယတတိယစတုတ္ထေသု ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဣမေသု အဋ္ဌသု လောဘသဟဂတစိတ္တေသု သဟဇာတာဓိပတိ အာရမ္မဏာဓိပတီတိ ဒွေပိ အဓိပတယော လဗ္ဘန္တိ။

နဝမစိတ္တံ

၄၁၃. နဝမံ ဆသု အာရမ္မဏေသု ဒောမနဿိတဿ ပဋိဃံ ဥပ္ပာဒယတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ သမယဝဝတ္ထာနဝါရေ တာဝ ဒုဋ္ဌု မနော, ဟီနဝေဒနတ္တာ ဝါ ကုစ္ဆိတံ မနောတိ ဒုမ္မနော; ဒုမ္မနဿ ဘာဝေါ ဒောမနဿံ။ တေန သဟဂတန္တိ **ဒောမနဿသဟဂတံ**။ အသမ္ပိယာယနဘာဝေန အာရမ္မဏသ္မိံ ပဋိဟညတီတိ ပဋိဃံ။ တေန သမ္ပယုတ္တန္တိ **ပဋိဃသမ္ပယုတ္တံ**။

ဓမ္မုဒ္ဒေသေ တီသုပိ ဌာနေသု ဒောမနဿဝေဒနာဝ အာဂတာ။ တတ္ထ ဝေဒနာပဒံ ဝုတ္တမေဝ။ တထာ ဒုက္ခဒောမနဿပဒါနိ လက္ခဏာဒိတော ပန အနိဋ္ဌာရမ္မဏာနုဘဝနလက္ခဏံ ဒောမနဿံ, ယထာတထာ ဝါ အနိဋ္ဌာကာရသမ္ဘောဂရသံ, စေတသိကာဗာဓပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ဧကန္တေနေဝ ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနံ။

မူလကမ္မပထေသု ယထာ ပုရိမစိတ္တေသု လောဘော ဟောတိ, အဘိဇ္ဈာ ဟောတီတိ အာဂတံ, ဧဝံ ဒောသော ဟောတိ, ဗျာပါဒေါ ဟောတီတိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ ဒုဿန္တိ တေန, သယံ ဝါ ဒုဿတိ, ဒုဿနမတ္တမေဝ ဝါ တန္တိ **ဒောသော** သော စဏ္ဍိက္ကလက္ခဏော ပဟဋ္ဌာသိဝိသော ဝိယ, ဝိသပ္ပနရသော ဝိသနိပါတော ဝိယ, အတ္တနော နိဿယဒဟနရသော ဝါ ဒါဝဂ္ဂိ ဝိယ, ဒုဿနပစ္စုပဋ္ဌာနော လဒ္ဓောကာသော ဝိယ သပတ္တော, အာဃာတဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနော ဝိသသံသဋ္ဌပူတိမုတ္တံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗော။

ဗျာပဇ္ဇတိ တေန စိတ္တံ, ပူတိဘာဝံ ဥပဂစ္ဆတိ, ဗျာပါဒယတိ ဝါ ဝိနယာစာရရူပသမ္ပတ္တိဟိတသုခါဒီနီတိ **ဗျာပါဒေါ**။ အတ္ထတော ပနေသ ဒောသောယေဝ။ ဣဓ ပဒပဋိပါဋိယာ ဧကူနတိံသ ပဒါနိ ဟောန္တိ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန စုဒ္ဒသ။ တေသံ ဝသေန သဝိဘတ္တိကာဝိဘတ္တိကရာသိဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ယေဝါပနကေသု ဆန္ဒာဓိမောက္ခမနသိကာရဥဒ္ဓစ္စာနိ နိယတာနိ။ ဣဿာမစ္ဆရိယကုက္ကုစ္စေသု ပန အညတရေန သဒ္ဓိံ ပဉ္စ ပဉ္စ ဟုတွာပိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဧဝမေပိ တယော ဓမ္မာ အနိယတယေဝါပနကာ နာမ။ တေသု ဣဿတီတိ **'ဣဿာ'**။ သာ ပရသမ္ပတ္တီနံ ဥသူယနလက္ခဏာ, တတ္ထေဝ အနဘိရတိရသာ, တတော ဝိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ပရသမ္ပတ္တိပဒဋ္ဌာနာ။ သံယောဇနန္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ မစ္ဆေရဘာဝေါ **'မစ္ဆရိယံ'**။ တံ လဒ္ဓါနံ ဝါ လဘိတဗ္ဗာနံ ဝါ အတ္တနော သမ္ပတ္တီနံ နိဂူဟနလက္ခဏံ, တာသံယေဝ ပရေဟိ သာဓာရဏဘာဝအက္ခမနရသံ, သင်္ကောစနပစ္စုပဋ္ဌာနံ ကဋုကဉ္စုကတာပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဝါ, အတ္တသမ္ပတ္တိပဒဋ္ဌာနံ။ စေတသော ဝိရူပဘာဝေါတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ကုစ္ဆိတံ ကတံ ကုကတံ။ တဿ ဘာဝေါ **'ကုက္ကုစ္စံ'**။ တံ ပစ္ဆာနုတာပလက္ခဏံ, ကတာကတာနုသောစနရသံ, ဝိပ္ပဋိသာရပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ကတာကတပဒဋ္ဌာနံ။ ဒါသဗျံ ဝိယ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ အယံ တာဝ ဥဒ္ဒေသဝါရေ ဝိသေသော။

၄၁၅. နိဒ္ဒေသဝါရေ ဝေဒနာနိဒ္ဒေသေ **အသာတံ** သာတပဋိပက္ခဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၄၁၈. ဒောသနိဒ္ဒေသေ ဒုဿတီတိ **ဒောသော။ ဒုဿနာ**တိ ဒုဿနာကာရော။ **ဒုဿိတတ္တ**န္တိ ဒုဿိတဘာဝေါ။ ပကတိဘာဝဝိဇဟနဋ္ဌေန ဗျာပဇ္ဇနံ **ဗျာပတ္တိ။ ဗျာပဇ္ဇနာ**တိ ဗျာပဇ္ဇနာကာရော။ ဝိရုဇ္ဈတီတိ **ဝိရောဓော**။ ပုနပ္ပုနံ ဝိရုဇ္ဈတီတိ **ပဋိဝိရောဓော**။ ဝိရုဒ္ဓါကာရပဋိဝိရုဒ္ဓါကာရဝသေန ဝါ ဣဒံ ဝုတ္တံ။ စဏ္ဍိကော ဝုစ္စတိ စဏ္ဍော, ထဒ္ဓပုဂ္ဂလော; တဿ ဘာဝေါ **စဏ္ဍိက္ကံ**။ န ဧတေန သုရောပိတံ ဝစနံ ဟောတိ, ဒုရုတ္တံ အပရိပုဏ္ဏမေဝ ဟောတီတိ **အသုရောပေါ**။ ကုဒ္ဓကာလေ ဟိ ပရိပုဏ္ဏဝစနံ နာမ နတ္ထိ။ သစေပိ ကဿစိ ဟောတိ တံ အပ္ပမာဏံ။ အပရေ

ပန အဿုဇနနဋ္ဌေန အဿုရောပနတော အဿုရောပေတိ ဝဒန္တိ။ တံ အကာရဏံ, သောမနဿဿာပိ အဿုဇ နနတော။ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တအတ္တမနတာပဋိပက္ခတော န အတ္တမနတာတိ **အနတ္တမနတာ**။ သာ ပန ယသ္မာ စိတ္တဿေဝ, န သတ္တဿ, တသ္မာ **စိတ္တဿာ** တိ ဝုတ္တံ။ သေသမေတ္ထ သင်္ဂဟသုညတတရေသု စ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

ဒသမစိတ္တံ

၄၂၁. ဒသမံ သသင်္ခါရတ္တာ ပရေဟိ ဥဿာဟိတဿ တ, ပရေသံ တ အပရာဓံ သာရိတဿ, သယမေဝ တ ပ ရေသံ အပရာဓံ အနုဿရိတ္ဂတ ကုဇ္ဈမာနဿ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဣဓာပိ ပဒပဋိပဋိယာ ဧကူနတိံသ, အင်္ဂဟိတင်္ဂဟဏေန စ စုဒ္ဒသေဝ ပဒါနိ ဟောန္တိ။ ယေဝာပနကေသု ပန ထိန မိဒ္ဓမ္ပိ လဗ္ဘတိ။ တသ္မာ ဧတ္ထ ဝိနာ ဣဿာမစ္ဆရိယကုက္ကုစ္စေဟိ စတ္တာရိ အပဏ္ဏကင်္ဂါနိ ထိနမိဒ္ဓန္တိ ဣမေ ဆ ဣဿာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိကာလေ တေသု အညတရေန သဒ္ဓိံ သတ္တ ယေဝာပနကာ ဧကက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ သေ သံ သဗ္ဗံ သဗ္ဗတရေသု နဝမသဒိသမေဝ။ ဣမေသု ပန ဒွီသု ဒေါမနဿစိတ္တေသု သဟဇာတာဓိပတိယေဝ လဗ္ဘတိ, န အာရမ္မဏာဓိပတိ။ န ဟိ ကုဒ္ဓေ ကိဉ္စိ ဂရုံ ကရောတီတိ။

ဧကာဒသမစိတ္တံ

၄၂၂. ဧကာဒသမံ ဆသု အာရမ္မဏေသု ဝေဒနာဝသေန မဇ္ဈတ္တဿ ကင်္ခာပဝတ္တိကာလေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ သမယဝဝတ္ထာနေ **ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တ** န္တိ ပဒံ အပုဗ္ဗံ။ တဿတ္ထော – ဝိစိကိစ္ဆာယ သမ္ပယုတ္တန္တိ **ဝိစိကိစ္ဆာ သမ္ပယုတ္တံ**။ ဓမ္မုဒ္ဒေသေ **‘ဝိစိကိစ္ဆာ ဟောတီ’**တိ ပဒမေဝ ဝိသေသော။ တတ္ထ ဝိဂတာ စိကိစ္ဆာတိ **ဝိစိကိစ္ဆာ**။ သဘာ ဝံ တ ဝိစိနန္တော ဧတာယ ကိစ္ဆတိ ကိလမတီတိ ဝိစိကိစ္ဆာ။ သာ သံသယလက္ခဏာ, ကမ္ပနရသာ, အနိစ္ဆယပစ္စုပဋ္ဌာနာ အနေကံသဂ္ဂာဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ တ, အယောနိသောမနသိကာရပဒဋ္ဌာနာ။ ပဋိပတ္တိအန္တရာယကရာတိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။

ဣဓ ပဒပဋိပဋိယာ တေဝီသတိ ပဒါနိ ဟောန္တိ၊ အင်္ဂဟိတင်္ဂဟဏေန စုဒ္ဒသ။ တေသံ ဝသေန သဝိဘတ္တိကာဝိ ဘတ္တိကရာသိဝိနိစ္ဆယော ဝေဒိတဗ္ဗော။ မနသိကာရော ဥဒ္ဓစ္စန္တိ ဒွေဝယေဝ ယေဝာပနကာ။

၄၂၄. နိဒ္ဒေသဝါရဿ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာနိဒ္ဒေသေ ယသ္မာ ဣဒံ ဒုဗ္ဗလံ စိတ္တံ ပဝတ္တိဋ္ဌိတိမတ္တကမေဝ ဝေတ္တ ဟောတိ, တသ္မာ ‘သဏ္ဌိတီ’တိအာဒီနိ အဝတ္ဂတ **စိတ္တဿ ‘ဋ္ဌိတီ’** တိ ဧကမေဝ ပဒံ ဝုတ္တံ။ တေနေဝ စ ကာရ ဏေန ဥဒ္ဒေသဝါရေပိ ‘သမာဓိန္ဒြိယ’န္တိအာဒိ န ဝုတ္တံ။

၄၂၅. ဝိစိကိစ္ဆာနိဒ္ဒေသေ ကင်္ခနဝသေန **ကင်္ခာ** ။ ကင်္ခာယ အာယနာတိ **ကင်္ခာယနာ** ။ ပုရိမကင်္ခာ ဟိ ဥတ္တရကင်္ခံ အာနေတိ နာမ။ အာကာရဝသေန တ ဧတံ ဝုတ္တံ။ ကင်္ခာသမင်္ဂိစိတ္တံ ကင်္ခာယ အာယိတတ္တာ ကင်္ခာယိတံ နာမ။ တ ဿ ဘာဝေ **ကင်္ခာယိတတ္တံ။ ဝိမတီ** တိ နမတိ။ **ဝိစိကိစ္ဆာ** ဝုတ္တတ္ထာ ဧဝ။ ကမ္ပနဋ္ဌေန ဒွိဓာ ဌေယတီတိ **ဒွေဠ္ဍဟ ကံ**။ ပဋိပတ္တိနိဝါရဏေန ဒွိဓာပထော ဝိယာတိ **ဒွေဓာပထော**။ ‘နိစ္စံ နု ခော ဣဒံ, အနိစ္စံ နု ခော’တိအာဒိပဝတ္တိယာ ဧကေ သ္မိံ အာကာရေ သဏ္ဌာတုံ အသမတ္ထတာယ သမန္တတော သေတီတိ **သံသယော**။ ဧကံသံ ဂဟေတုံ အသမတ္ထတာယ န ဧကံသဂ္ဂါဟောတိ **အနေကံသဂ္ဂါဟော** ။ နိစ္ဆေတုံ အသက္ကောန္တီ အာရမ္မဏတော ဩသက္ကတီတိ **အာသပ္ပ နာ**။ ဩဂါဟိတုံ အသက္ကောန္တီ ပရိသမန္တတော သပ္ပတီတိ **ပရိသပ္ပနာ** ။ ပရိယောဂါဟိတုံ အသမတ္ထတာယ **အပရိ ယောဂါဟနာ**။ နိစ္ဆယဝသေန အာရမ္မဏေ ပဝတ္တိတုံ အသမတ္ထတာယ **ထမ္ဘိတတ္တံ;** စိတ္တဿ ထဒ္ဓဘာဝေါတိ အတ္ထော။ ဝိစိကိစ္ဆာ ဟိ ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဂတ စိတ္တံ ထဒ္ဓံ ကရောတိ။ ယသ္မာ ပနေသာ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ အာရမ္မဏံ ဂဟေတ္ဂတ မနံ ဝိလိခန္တီ ဝိယ, တသ္မာ **မနောဝိလေခော**တိ ဝုတ္တာ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဒွါဒသမစိတ္တံ

၄၂၇. ဒုတိယဒသမေသု သမယ၀၀တ္ထာနေ ဥဒ္ဓစ္စေန သမ္ပယုတ္တန္တိ **ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တံ**။ ဣဒဉှိ စိတ္တံ ဆသု အာရမ္မဏေသု ဝေဒနာဝသေန မဇ္ဈတ္တံ ဟုတွာ ဥဒ္ဓတံ ဟောတိ။ ဣမ ဓမ္မုဒ္ဒေသေ 'ဝိစိကိစ္ဆာ'-ဌာနေ 'ဥဒ္ဓစ္စံ ဟောတိ'တိ အာဂတံ။ ပဒပဋိပါဋိယာ အဋ္ဌဝီသတိ ပဒါနိ ဟောန္တိ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန စုဒ္ဒသ။ တေသံ ဝသေန သဝိဘတ္တိကာဝိဘတ္တိကရာသိဝိဓာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အဓိမောက္ခော မနသိကာရောတိ ဒွေဝယေဝ ယေဝါပနကာ။

၄၂၉. နိဒ္ဒေသဝါရေသု ဥဒ္ဓစ္စနိဒ္ဒေသေ **စိတ္တဿာ** တိ န သတ္တဿ, န ပေါသဿ။ **ဥဒ္ဓစ္စ**န္တိ ဥဒ္ဓတာကာရော။ န ဝူပသမောတိ **အဝူပသမော**။ စေတသော ဝိက္ခိပနတိ **စေတသောဝိက္ခေပေါ**။ **ဘန္တတ္တံ စိတ္တဿာ** တိ စိတ္တဿ ဘန္တဘာဝေါ, ဘန္တယာနဘန္တဂေဏာဒီနိ ဝိယ။ ဣမိနာ ဧကာရမ္မဏသ္မိံယေဝ ဝိပ္ဖန္ဒနံ ကထိတံ။ ဥဒ္ဓစ္စဉှိ ဧကာရမ္မဏေ ဝိပ္ဖန္ဒတိ, ဝိစိကိစ္ဆာ နာနာရမ္မဏေ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဓာပိ ဣမသ္မိံ စိတ္တဒွယေ ပကိဏ္ဏကဝိနိစ္ဆယော ဟောတိ။ 'အာရမ္မဏေ ပဝတ္တနကစိတ္တာနိ နာမ ကတီ'တိ? ဟိ ဝုတ္တေ 'ဣမာနေဝ ဒွေ'တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ တတ္ထ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတံ ဧကန္တေန ပဝတ္တတိ, ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ ပန လဒ္ဓာဓိမောက္ခတ္တာ လဒ္ဓပတိဋ္ဌံ ပဝတ္တတိ။ ယထာ ဟိ ဝဋ္ဋစတုရဿေသု ဒွီသု မဏီသု ပဗ္ဘာရဋ္ဌာနေ ပဝဋ္ဋေတွာ ဝိဿဋ္ဌေသု ဝဋ္ဋမဏိ ဧကန္တေနေဝ ပဝတ္တတိ, စတုရဿော ပတိဋ္ဌာယ ပတိဋ္ဌာယ ပဝတ္တတိ, ဧဝံသမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗေသုပိ ဟိနာဒိဘေဒေ န ဥဒ္ဓစ္စေ, သဗ္ဗေသံ ဧကန္တဟိနတ္တာ။ သဟဇာတာဓိပတိ လဗ္ဘမာနောပိ န ဥဒ္ဓစ္စေ, ဟေဋ္ဌာ ဒဿိတနယတ္တာ။ ဉာဏာဘာဝတော ပနေတ္ထ ဝီမံသာဓိပတိ နာမ နတ္ထိ။ ပစ္ဆိမဒွယေ သေသောပိ နတ္ထိ ဧဝ။ ကသ္မာ? ကဉ္စိ ဓမ္မံ ဓုရံ ကတွာ အနုပ္ပဇ္ဇနတော, ပဋ္ဌာနေ စ ပဋိသိဒ္ဓတော။

ဣမေဟိ ပန ဒွာဒသဟိပိ အကုသလစိတ္တေဟိ ကမ္မေ အာယူဟိတေ, ဌပေတွာ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ, သေသာနိ ဧကာဒသ ပဋိသန္ဓိံ အာကမုန္တိ။ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတေ အလဒ္ဓာဓိမောက္ခေ ဒုဗ္ဗလေပိ ပဋိသန္ဓိံ အာကမုမာနေ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတံ လဒ္ဓာဓိမောက္ခံ ဗလဝံ ကသ္မာ နာကမုတီတိ? ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာဘာဝတော။ ယဒိ ဟိ အာကမေယျ 'ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ'-ပဒဝိဘင်္ဂေ အာဂစ္ဆေယျ, တသ္မာ, ဌပေတွာ တံ, သေသာနိ ဧကာဒသ အာကမုန္တိ။ တေသု ဟိ ယေန ကေနစိ ကမ္မေ အာယူဟိတေ တာယ စေတနာယ စတူသု အပာယေသု ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ။ အကုသလဝိပါကေသု အဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတုဥပေက္ခာသဟဂတာယ ပဋိသန္ဓိ ဂဏှာတိ။ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတာပိ ဓေတ္တေဝ ပဋိသန္ဓိအနံ ဘဝေယျ။ ယသ္မာ ပနေတံ နတ္ထိ, တသ္မာ 'ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗ'-ပဒဝိဘင်္ဂေ နာဂတန္တိ။

အကုသလာ ဓမ္မာတိပဒဿ ဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

အဗျာကတပဒံ

အဟေတုကကုသလဝိပါကော

၄၃၁. ဣဒါနိ အဗျာကတပဒံ ဘာဇေတွာ ဒဿေတုံ **ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ စတုဗ္ဗိဓံ အဗျာကတံ – ဝိပါကံ ကိရိယံ ရူပံ နိဗ္ဗာနန္တိ။ တေသု ဝိပါကာဗျာကတံ။ ဝိပါကာဗျာကတေပိ ကုသလဝိပါကံ။ တသ္မိမ္ပိ ပရိတ္တဝိပါကံ။ တသ္မိမ္ပိ အဟေတုကံ။ တသ္မိမ္ပိ ပဉ္စဝိညာဏံ။ တသ္မိမ္ပိ ဒုတရပဋိပါဋိယာ စက္ခုဝိညာဏံ ။ တသ္မာပိ, ဌပေတွာ ဒုတရာရမ္မဏာဒိသာဓာရဏပစ္စယံ, အသာဓာရဏကမ္မပစ္စယဝသေနေဝ ဥပ္ပတ္တိံ ဒီပေတုံ **ကာမာဝစရဿ ကုသလဿ ကမ္မဿ ကတတ္တာ** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ကတတ္တာ** တိ ကတကာရဏာ။ **ဥပစိတတ္တာ**တိ အာစိတတ္တာ, ဝဍ္ဎိတကာရဏာ။ **စက္ခုဝိညာဏ**န္တိ ကာရဏဘူတဿ စက္ခုဿ ဝိညာဏံ, စက္ခုတော ဝါ ပဝတ္တံ, စက္ခုသ္မိံ ဝါ နိဿိတံ ဝိညာဏန္တိ စက္ခုဝိညာဏံ။ ပရတော **သောတဝိညာဏာဒီသု**ပိ ဧသေဝ နယော။

တတ္ထ စက္ခုသန္နိဿိတရူပဝိဇာနနလက္ခဏံ စက္ခုဝိညာဏံ, ရူပမတ္တာရမ္မဏရသံ, ရူပာဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ ,
ရူပာရမ္မဏာယ ကိရိယမနောဓာတုယာ အပဂမပဒဋ္ဌာနံ။ ပရတော အာဂတာနိ သောတာဒိသန္နိဿိတသဒ္ဒါဒိဝိဇာနန လက္ခဏာနိ သောတဃာနဇိဝှာကာယဝိညာဏာနိ သဒ္ဒါဒိမတ္တာရမ္မဏရသာနိ, သဒ္ဒါဒိအဘိမုခဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာနိ, သဒ္ဒါဒိအာရမ္မဏာနံ ကိရိယမနောဓာတူနံ အပဂမပဒဋ္ဌာနာနိ။

ဣဓ ပဒပဋိပာဋိယာ ဒသ ပအနိ ဟောန္တိ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန သတ္တ။ တေသု ပဥ္စ အဝိဘတ္တိကာနိ, ဒွေ သဝိဘတ္တိကာနိ။ တေသု စိတ္တံ ဖဿပဉ္စကဝသေန စေဝ ဣန္ဒြိယဝသေန စ ဒွိသု ဌာနေသု ဝိဘတ္တံ ဂစ္ဆတိ, ဝေဒနာ ဖဿပဉ္စကဈာနင်္ဂဣန္ဒြိယဝသေန တီသုယေဝ။ ရာသယောပိ ဣမေဟေဝ တယော ဟောန္တိ။ ယေဝာပနကော ဧကော မနသိကာရောဝ။

၄၃၆. နိဒ္ဒေသဝါရေ စက္ခုဝိညာဏံ ပဏ္ဍရန္တိ ဝတ္ထုတော ဝုတ္တံ။ ကုသလဉှိ အတ္တနော ပရိသုဒ္ဓတာယ ပဏ္ဍရံ နာမ, အကုသလံ ဘဝင်္ဂနိဿန္ဒေန, ဝိပာကံ ဝတ္ထုပဏ္ဍရတ္တာ။

၄၃၉. စိတ္တဿေကဂ္ဂတာနိဒ္ဒေသေ **စိတ္တဿ ဌိတိ** တိ ဧကမေဝ ပဒံ ဝုတ္တံ။ ဣဒမ္ပိ ဟိ ဒုဗ္ဗလံ စိတ္တံ ပဝတ္တိဋ္ဌိတိမတ္တမေဝေတ္ထ လဗ္ဘတိ, 'သဏ္ဌိတိအဝဋ္ဌိတိ'-ဘာဝံ ဟာပုဏိတုံ န သက္ကောတိ။ သင်္ဂဟဝါရေ ဈာနင်္ဂမဂ္ဂင်္ဂါနိ န ဥဒ္ဓဋာနိ။ ကသ္မာ? ဝိတက္ကပစ္ဆိမကဉှိ ဈာနံ နာမ, ဟေတုပစ္ဆိမကော မဂ္ဂေါ နာမ။ ပကတိယာ အဝိတက္ကစိတ္တေ ဈာနင်္ဂံ န လဗ္ဘတိ, အဟေတုကစိတ္တေ စ မဂ္ဂင်္ဂါနိ။ တသ္မာ ဣဓ ဥဘယမ္ပိ န ဥဒ္ဓဋံ။ သင်္ခါရက္ခန္ဓေပေတ္ထ စတုရင်္ဂိကောယေဝ ဘာဇိတော။ သုညတဝါရော ဟာကတိကောယေဝ။ သောတဝိညာဏာဒိနိဒ္ဒေသာပိ ဣမိနာဝ နယေန ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကေဝလဉှိ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု 'ဥပေက္ခာ' ဘာဇိတာ, ကာယဝိညာဏေ 'သုခ'န္တိ, အယမေတ္ထ ဝိသေသော။ သောပိ စ ဃဋ္ဋနဝသေန ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ စက္ခုဒွါရာဒီသု ဟိ စတူသု ဥပာဒါရူပမေဝ ဥပာဒါရူပံ ဃဋ္ဋေတိ, ဥပာဒါရူပေယေဝ ဥပာဒါရူပံ ဃဋ္ဋေန္တေ ပဋိဃဋ္ဋနာနိဃံသော ဗလဝါ န ဟောတိ။ စတုန္နံ အဓိကရဏီနံ ဥပရိ စတ္တာရော ကပ္ပာသပိစုပိဏ္ဍေ ဌပေတွာ ပိစုပိဏ္ဍေဟေဝ ပဟတကာလော ဝိယ ဖုဋ္ဌမတ္တမေဝ ဟောတိ။ ဝေဒနာ မဇ္ဈတ္တဋ္ဌာနေ တိဋ္ဌတိ။ ကာယဒွါရေ ပန ဗဟိဒ္ဓါ မဟာဘူတာရမ္မဏံ အဇ္ဈတ္တိကကာယပသာဒံ ဃဋ္ဋေတွာ ပသာဒပစ္စယေသု မဟာဘူတေသု ပဋိဟညတိ။ ယထာ အဓိကရဏိမတ္ထကေ ကပ္ပာသပိစုပိဏ္ဍံ ဌပေတွာ ကူဋေန ပဟရန္တဿ ကပ္ပာသပိစုပိဏ္ဍံ ဆိန္ဒိတွာ ကူဋံ အဓိကရဏိံ ဂဏှာတီတိ, နိဃံသော ဗလဝါ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ပဋိဃဋ္ဋနာနိဃံသော ဗလဝါ ဟောတိ။ ဣဋ္ဌေ အာရမ္မဏေ သုခသဟဂတံ ကာယဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အနိဋ္ဌေ ဒုက္ခသဟဂတံ။

ဣမေသံ ပန ပဉ္စန္နံ စိတ္တာနံ ဝတ္ထုဒွါရာရမ္မဏာနိ နိဗဒ္ဓါနေဝ ဟောန္တိ, ဝတ္ထာဒိသင်္ကမနံ နာမေတ္ထ နတ္ထိ။ ကုသလဝိပာကစက္ခုဝိညာဏဉှိ စက္ခုပသာဒံ ဝတ္ထုံ ကတွာ ဣဋ္ဌေ စ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေ စ စတုသမုဋ္ဌာနိကရူပာရမ္မဏေ ဒဿနကိစ္စံ သာဓယမာနံ စက္ခုဒွါရေ ဌတွာ ဝိပစ္စတိ။ သောတဝိညာဏာဒီနိ သောတပသာဒာဒီနိ ဝတ္ထုံ ကတွာ ဣဋ္ဌဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေသု သဒ္ဒါဒီသု သဝနဃာယနသာယနဖုသနကိစ္စာနိ သာဓယမာနာနိ သောတဒွါရာဒီသု ဌတွာ ဝိပစ္စန္တိ။ သဒ္ဒေါ ပနေတ္ထ ဒွိသမုဋ္ဌာနိကောယေဝ ဟောတိ။

၄၅၅. မနောဓာတုနိဒ္ဒေသေ သဘာဝသုညတနိဿတ္တဋ္ဌေန မနောယေဝ ဓာတု **မနောဓာတု**။ သာ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အနန္တရံ ရူပာဒိဝိဇာနနလက္ခဏာ, ရူပာဒီနံ သမ္ပဋိစ္ဆနရသာ, တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ, စက္ခုဝိညာဏာဒိအပဂမပဒဋ္ဌာနာ။ ဣဓ ဓမ္မုဒ္ဒေသေ ဒွါဒသ ပအနိ ဟောန္တိ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန နဝ။ တေသု သတ္တ အဝိဘတ္တိကာနိ ဒွေ သဝိဘတ္တိကာနိ။ အဓိမောက္ခော မနသိကာရောတိ ဒွေ ယေဝာပနကာ။ ဝိတက္ကနိဒ္ဒေသော အဘိနိရောပနံ ဟာပေတွာ ဌပိတော။ ယသ္မာ ပနေတံ စိတ္တံ နေဝ ကုသလံ နာကုသလံ, တသ္မာ သမ္မာသင်္ကပ္ပောတိ ဝါ မိစ္ဆာသင်္ကပ္ပောတိ ဝါ န ဝုတ္တံ။ သင်္ဂဟဝါရေ လဗ္ဘမာနမ္ပိ ဈာနင်္ဂံ ပဉ္စဝိညာဏသောတေ ပတိတွာ ဂတန္တိ၊ မဂ္ဂင်္ဂံ ပန န လဗ္ဘတိယေဝါတိ န ဥဒ္ဓဋံ။ သုညတဝါရော ဟာကတိကောယေဝ။ ဣမဿ စိတ္တဿ ဝတ္ထု နိဗဒ္ဓံ ဟဒယဝတ္ထုမေဝ ဟောတိ။ ဒွါရာရမ္မဏာနိ အနိဗဒ္ဓါနိ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဒွါရာရမ္မဏာနိ သင်္ကမန္တိ, ဌာနံ ပန ဧကံ။ သမ္ပဋိစ္ဆနကိစ္စမေဝ ဟေတံ ဟောတိ။ ဣဒဉှိ ပဉ္စဒွါရေ ပဉ္စသု အာရမ္မဏေသု သမ္ပဋိစ္ဆနံ ဟုတွာ ဝိပစ္စတိ။ ကုသလဝိပာကေသု စက္ခုဝိညာဏာဒီသု နိရုဒ္ဓေသု တံ သမနန္တရာ တာနေဝ ဌာနပ္ပတ္တာနိ ရူပာရမ္မဏာဒီနိ သမ္ပဋိစ္ဆတိ။

၄၆၉. မနောဝိညာဏဓာတုနိဒ္ဒေသေသု ပဌမမနောဝိညာဏဓာတုယံ 'ပီတိ'ပဒံ အဓိကံ။ ဝေဒနာပိ 'သောမနဿ'-ဝေဒနာ ဟောတိ။ အယဉှိ ဣဋ္ဌာရမ္မဏသ္မိံယေဝ ပဝတ္တတိ။ ဒုတိယမနောဝိညာဏဓာတု ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏေ။ တသ္မာ တတ္ထ 'ဥပေက္ခာ' ဝေဒနာ ဟောတီတိ။ ပအနိ မနောဓာတုနိဒ္ဒေသသဒိသာနေဝ။ ဥဘယတ္ထာပိ ပဉ္စဝိညာဏသော

တေ ပတိတ္ထာ ဂတတ္တာယေဝ ဗျာနင္ဂါနိ န ဥဒ္ဓဋ္ဋာနိ။ မဂ္ဂင်္ဂါနိ အလာဘတောယေဝ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ လက္ခဏာဒိတော ပနေသာ ဒုဝိဓာပိ မနောဝိညာဏဓာတု အဟေတုကဝိပာကာ, ဆဠာရမ္မဏဝိဇာနနလက္ခဏာ, သန္တီရဏာဒိရသာ, တထာဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဟဒယဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

တတ္ထ ပဌမာ ဒ္ဝီသု ဌာနေသု ဝိပစ္စတိ။ သာ ဟိ ပဉ္စဒ္ဝါရေ ကုသလဝိပာကစက္ခုဝိညာဏာဒိအနန္တရံ, ဝိပာကမနောဓာတုယာ တံ အာရမ္မဏံ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဌိတာယ သန္တီရဏကိစ္စံ သာဓယမာနာ ပဉ္စသု ဒွါရေသု ဌတွာ ဝိပစ္စတိ။ ဆသု ဒွါရေသု ပန ဗလဝါရမ္မဏေ တဒါရမ္မဏာ ဟုတွာ ဝိပစ္စတိ။ ကထံ? ယထာ ဟိ စဏ္ဍသောတေ, တိရိယံ နာဝါယ ဂစ္ဆန္တိယာ, ဥဒကံ ဆိန္ဒိတွာ ထောကံ ဌာနံ နာဝံ အနုဗန္ဓိတွာ ယထာသောတမေဝ ဂစ္ဆတိ, ဧဝမေဝ ဆသု ဒွါရေသု ဗလဝါရမ္မဏေ ပလောဘယမာနေ အာပါထဂတေ ဇဝနံ ဇဝတိ။ တသ္မိံ ဇဝိတေ ဘဝင်္ဂဿ ဝါရော။ ဣဒံ ပန စိတ္တံ ဘဝင်္ဂဿ ဝါရံ အဒတွာ ဇဝနေန ဂဟိတာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ ဧကံ ဒွေ စိတ္တဝါရေ ပဝတ္တိတွာ ဘဝင်္ဂမေဝ ဩတရတိ။ ဂဝက္ခန္ဓေ နဒိံ တရန္တေပိ ဧဝမေဝ ဥပမာ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗာ။ ဧဝမေသာ ယံ ဇဝနေန ဂဟိတာရမ္မဏံ တဿေဝ ဂဟိတတ္တာ တဒါရမ္မဏံ နာမ ဟုတွာ ဝိပစ္စတိ။

ဒုတိယာ ပန ပဉ္စသု ဌာနေသု ဝိပစ္စတိ။ ကထံ? မနုဿလောကေ တာဝ ဇစ္စန္ဓဇစ္စဗဓိရဇစ္စဠဇစ္စုမ္မတ္တကဥဘတောဗျဉ္ဇနကနပုံသကာနံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏကာလေ ပဋိသန္ဓိ ဟုတွာ ဝိပစ္စတိ။ ပဋိသန္ဓိယာ ဝီတိဝတ္တာယ ယာဝတာယုကံ ဘဝင်္ဂံ ဟုတွာ ဝိပစ္စတိ။ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေ ပဉ္စာရမ္မဏဝီထိယာ သန္တီရဏံ ဟုတွာ, ဗလဝါရမ္မဏေ ဆသု ဒွါရေသု တဒါရမ္မဏံ ဟုတွာ, မရဏကာလေ စုတိ ဟုတွာတိ ဣမေသု ပဉ္စသု ဌာနေသု ဝိပစ္စတီတိ။

မနောဝိညာဏဓာတုဒ္ဝယံ နိဋ္ဌိတံ။

အဋ္ဌမဟာဝိပာကစိတ္တဝဏ္ဏနာ

၄၉၈. ဣဒါနိ အဋ္ဌမဟာဝိပာကစိတ္တာနိ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ဟေဋ္ဌိမံ နယမတ္တံ ဒဿေတွာ သဗ္ဗတရာ သံခိတ္တာ။ တေသံ အတ္ထော ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ယော ပနေတ္ထ ဝိသေသော တံ ဒဿေတုံ **အလောဘော အဗျာကတမူလ** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ယမ္ပိ န ဝုတ္တံ တံ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ – ယော ဟိ ကာမာဝစရကုသလေသု ကမ္မဒွါရကမ္မပထပုညကိရိယဝတ္ထုဘေဒေါ ဝုတ္တော သော ဣဓ နတ္ထိ။ ကသ္မာ? အဝိညတ္တိဇနကတော အဝိပါကဓမ္မတော တထာ အပ္ပဝတ္တိတော စ။ ယာပိ တာ ယေတပနကေသု ကရုဏာမုဒိတာ ဝုတ္တာ, တာ သတ္တာရမ္မဏတ္တာ ဝိပါကေသု န သန္တိ။ ဧကန္တပရိတ္တာရမ္မဏာနိ ဟိ ကာမာဝစရဝိပါကာနိ။ န ကေဝလ ဉ္စ ကရုဏာမုဒိတာ, ဝိရတိယောပေတ္ထ န သန္တိ။ ‘ပဉ္စ သိက္ခာပဒါနိ ကုသလာနေဝါ’တိ (ဝိဘ. ၇၁၅) ဟိ ဝုတ္တံ။

အသင်္ခါရသသင်္ခါရဝိဓာနဉ္စေတ္ထ ကုသလတော စေဝ ပစ္စယဘေဒတော စ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အသင်္ခါရိကဿ ဟိ ကုသလဿ အသင်္ခါရိကမေဝ ဝိပါကံ, သသင်္ခါရိကဿ သသင်္ခါရိကံ။ ဗလဝပစ္စယေဟိ စ ဥပ္ပန္နံ အသင်္ခါရိကံ, ဣတရေဟိ ဣတရံ။ ဟီနာဒိဘေဒေပိ ဣမာနိ ဟီနမဇ္ဈိမပဏီတေဟိ ဆန္ဒာဒီဟိ အနိပ္ဖာဒိတတ္တာ ဟီနမဇ္ဈိမပဏီတာနိ နာမ န ဟောန္တိ။ ဟီနဿ ပန ကုသလဿ ဝိပါကံ ဟီနံ, မဇ္ဈိမဿ မဇ္ဈိမံ, ပဏီတဿ ပဏီတံ။ အဓိပတိနော ပေတ္ထ န သန္တိ။ ကသ္မာ? ဆန္ဒာဒီနိ ဓုရံ ကတွာ အနုပ္ပါဒေတဗ္ဗတော။ သေသံ သဗ္ဗံ အဋ္ဌသု ကုသလေသု ဝုတ္တသဒိသမေဝ။

ဣဒါနိ ဣမေသံ အဋ္ဌန္နံ မဟာဝိပါကစိတ္တာနံ ဝိပစ္စနဋ္ဌာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဧတာနိ ဟိ စတူသု ဌာနေသု ဝိပစ္စန္တိ – ပဋိသန္ဓိယံ, ဘဝင်္ဂေ, စုတိယံ, တဒါရမ္မဏေတိ။ ကထံ? မနုဿေသု တာဝ ကာမာဝစရဒေဝေသု စ ပုညဝန္တာနံ ဒုဟေတုကတိဟေတုကာနံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏကာလေ ပဋိသန္ဓိ ဟုတွာ ဝိပစ္စန္တိ။ ပဋိသန္ဓိယာ ဝီတိဝတ္တာယ ပဝတ္တေ သဋ္ဌိပိ အသီတိပိ ဝဿာနိ အသင်္ချေယျမ္ပိ အာယုကာလံ ဘဝင်္ဂံ ဟုတွာ, ဗလဝါရမ္မဏေ ဆသု ဒွါရေသု တဒါရမ္မဏံ ဟုတွာ, မရဏကာလေ စုတိ ဟုတွာတိ။ ဧဝံ စတူသု ဌာနေသု ဝိပစ္စန္တိ။

တတ္ထ သဗ္ဗေပိ သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တာ ပစ္ဆိမပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေ ပဌမေန သောမနဿသဟဂတတိဟေတုကအသင်္ခါရိကမဟာဝိပါကစိတ္တေန ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှန္တိ။ တံ ပန မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂစိတ္တဿ ဝိပါကံ ဟောတိ။ တေန ဒိန္နာယ ပဋိသန္ဓိယာ အသင်္ချေယျံ အာယု။ ကာလဝသေန ပန ပရိဏမတိ။ **မဟာသီဝတ္ထေရော** ပနာဟ – ‘သောမနဿသဟ

ဂတတော ဥပေက္ခာသဟဂတံ ဖလဝတရံ။ တေန ပဋိသန္ဓိ ဂဏှာတိ။ တေန ဂဟိတပဋိသန္ဓိကာ ဟိ မဟာဗ္ဗာသယာ ဟောန္တိ။ ဒိဋ္ဌေသုပိ အာရမ္မဏေသု ဥပ္ပိလာဝိနော န ဟောန္တိ, တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရာဒယော ဝိယာ'တိ ။ အဋ္ဌကထာယံ ပန – 'အယံ ထေရဿ မနောရထော,' 'နတ္ထိ တေ'တ္ထိ ပဋိက္ခိပိတွာ 'သဗ္ဗညုဗောဓိသတ္တာနံ ဟိတူပစာရော ဖလတ ဟောတိ , တသ္မာ မေတ္တာပုဗ္ဗဘာဂကာမာဝစရကုသလဝိပာကသောမနဿသဟဂတတိဟေတုကအသင်္ခာရိကစိတ္တေန ပဋိသန္ဓိ ဂဏှာတိ'တိ ဝုတ္တံ။

ဝိပာကုဒ္ဓာရကထာ

ဣဒါနိ ဝိပာကုဒ္ဓာရကထာယ မာတိကာ ဌပေတဗ္ဗာ – **တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရော** တာဝ အာဟ – ကောယ ကုသလ စေတနာယ သောဠသ ဝိပာကစိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဧတ္ထေဝ ဒွါဒသကမဂ္ဂေပိ အဟေတုကဋ္ဌကမ္ပိတိ။ **မောရဝာပိ တာသီ မဟာဒတ္တတ္ထေရော** ပနာဟ – ကောယ ကုသလစေတနာယ ဒွါဒသ ဝိပာကစိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဧတ္ထေဝ ဒသကမဂ္ဂေပိ အဟေတုကဋ္ဌကမ္ပိတိ။ **တိပိဋကမဟာဓမ္မရက္ခိတတ္ထေရော** အာဟ – ကောယ ကုသလစေတနာယ ဒသ ဝိပာကစိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဧတ္ထေဝ အဟေတုကဋ္ဌကန္တိ။

ဣမသ္မိံ ဌာနေ **သာကေတပဉှံ** နာမ ဂဏှိံသု။ သာကေတေ ကိရ ဥပါသကာ သာလာယံ နိသီဒိတွာ 'ကိံ နု ခော ဧကာယ စေတနာယ ကမ္မေ အာယူဟိတေ ဧကော ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ ဥဒါဟု နာနာ'တိ? ပဉှံ နာမ သမုဋ္ဌာပေတွာ နိစ္ဆေတုံ အသက္ကောန္တာ အာဘိဓမ္မိကတ္ထေရေ ဥပသင်္ကမိတွာ ပုစ္ဆိံသု။ ထေရာ 'ယထာ ဧကသ္မာ အမ္ဗဗီဇာ ဧကောဝ အင်္ကုရော နိက္ခမတိ, ဧဝံ ဧကောဝ ပဋိသန္ဓိ ဟောတီ'တိ သညာပေသုံ။ အထေကဒိဝသံ 'ကိံ နု ခော နာနာစေတနာဟိ ကမ္မေ အာယူဟိတေ ပဋိသန္ဓိယော နာနာ ဟောန္တိ ဥဒါဟု ဧကော'တိ? ပဉှံ သမုဋ္ဌာပေတွာ နိစ္ဆေတုံ အသက္ကောန္တာ ထေရေ ပုစ္ဆိံသု။ ထေရာ 'ယထာ ဗဟူသု အမ္ဗဗီဇေသု ရောပိတေသု ဗဟူ အင်္ကုရာ နိက္ခမန္တိ, ဧဝံ ဗဟုကာဝ ပဋိသန္ဓိယော ဟောန္တီ'တိ သညာပေသုံ။

အပရမ္ပိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ **ဥဿဒကိတ္တနံ** နာမ ဂဟိတံ။ ဣမေသဉှိ သတ္တာနံ လောဘောပိ ဥဿန္နော ဟောတိ, ဒောသောပိ မောဟောပိ; အလောဘောပိ အဒောသောပိ အမောဟောပိ။ တံ နေသံ ဥဿန္နဘာဝံ ကော နိယာမေတီတိ? ပုဗ္ဗဟေတု နိယာမေတိ။ ကမ္မာယူဟနက္ခဏေယေဝ နာနတ္တံ ဟောတိ။ ကထံ? ''ယဿ ဟိ ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ လောဘော ဗလဝါ ဟောတိ အလောဘော မန္ဒော, အဒေါသာမောဟာ ဗလဝန္တော ဒောသမောဟာ မန္ဒာ, တဿ မန္ဒော အလောဘော လောဘံ ပရိယာဒါတုံ န သက္ကောတိ, အဒေါသာမောဟာ ပန ဗလဝန္တော ဒောသမောဟေ ပရိယာဒါတုံ သက္ကောန္တိ။ တသ္မာ သော တေန ကမ္မေန ဒိန္နပဋိသန္ဓိဝသေန နိဗ္ဗတ္တော လုဒ္ဓော ဟောတိ, သုခသီလော အက္ကောဓနော, ပညဝါ ပန ဟောတိ ဝဇိရူပမဉာဏော''တိ။

'ယဿ ပန ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ လောဘာဒေါသာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ အလောဘာဒေါသာ မန္ဒာ, အမောဟော ဗလဝါ မောဟော မန္ဒော, သော ပုရိမနယေနေဝ လုဒ္ဓော စေဝ ဟောတိ ဒုဋ္ဌော စ, ပညဝါ ပန ဟောတိ ဝဇိရူပမဉာဏော ဒတ္တာဘယတ္ထေရော ဝိယ။

'ယဿ ပန ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ လောဘာဒေါသမောဟာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ ဣတရေ မန္ဒာ, သော ပုရိမနယေနေဝ လုဒ္ဓော စေဝ ဟောတိ ဒန္ဓော စ, သုခသီလကော ပန ဟောတိ အက္ကောဓနော။

'တထာ ယဿ ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ တယောပိ လောဘာဒေါသမောဟာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ အလောဘာဒယော မန္ဒာ, သော ပုရိမနယေနေဝ လုဒ္ဓော စေဝ ဟောတိ ဒုဋ္ဌော စ မူဠှော စ။

'ယဿ ပန ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ အလောဘာဒေါသမောဟာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ ဣတရေ မန္ဒာ, သော ပုရိမနယေနေဝ အပ္ပကိလေသော ဟောတိ, ဒိဗ္ဗာရမ္မဏမ္ပိ ဒိသွာ နိစ္စလော, ဒုဋ္ဌော ပန ဟောတိ ဒန္ဓပညော စာတိ။

'ယဿ ပန ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ အလောဘာဒေါသမောဟာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ ဣတရေ မန္ဒာ, သော ပုရိမနယေနေဝ အလုဒ္ဓော စေဝ ဟောတိ, သုခသီလကော စ, ဒန္ဓော ပန ဟောတိ။

‘တထာ ယဿ ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ အလောဘာဒေါသာမောဟာ ဗလဝန္တော ဟောန္တိ ဣတရေ မန္ဒာ, သော ပု ရိမနယေနေဝ အလုဒ္ဓော စေဝ ဟောတိ ပညဝါ စ, ဒုဋ္ဌော စ ပန ဟောတိ ကောဓနော။

‘ယဿ ပန ကမ္မာယူဟနက္ခဏေ တယောပိ အလောဘာဒယော ဗလဝန္တော ဟောန္တိ လောဘာဒယော မန္ဒာ, သော မဟာသင်္ဃရက္ခိတတ္ထေရော ဝိယ အလုဒ္ဓော အဒုဋ္ဌော ပညဝါ စ ဟောတီ’တိ။

အပရမ္ပိ ဣမသ္မိံ ဌာနေ **ဟေတုကိတ္တနံ** နာမ ဂဟိတံ။ တိဟေတုကကမ္မဥပ္ပဟိ တိဟေတုကမ္ပိ ဒုဟေတုကမ္ပိ အ ဟေတုကမ္ပိ ဝိပါကံ ဒေတိ။ ဒုဟေတုကကမ္မံ တိဟေတုကဝိပါကံ န ဒေတိ, ဣတရံ ဒေတိ။ တိဟေတုကကမ္မေန ပဋိသန္ဓိ တိဟေတုကာပိ ဟောတိ, ဒုဟေတုကာပိ; အဟေတုကာ န ဟောတိ။ ဒုဟေတုကေန ဒုဟေတုကာပိ ဟောတိ အဟေတုကာပိ; တိဟေတုကာ န ဟောတိ။ အသင်္ခာရိကံ ကုသလံ အသင်္ခါရိကမ္ပိ သသင်္ခါရိကမ္ပိ ဝိပါကံ ဒေတိ။ သသင်္ခါရိကံ သသင် ခါရိကမ္ပိ အသင်္ခါရိကမ္ပိ ဝိပါကံ ဒေတိ။ အာရမ္မဏေန ဝေဒနာ ပရိဝတ္တေတဗ္ဗာ။ ဇဝနေန တဒာရမ္မဏံ နိယာမေတဗ္ ဗံ။

ဣဒါနိ တဿ တဿ ထေရဿ တဒေ **သောဠသမဂ္ဂဒယော** ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ပဌမကာမာဝစရကုသလသဒိသေန ဟိ ပဌမမဟာဝိပါကစိတ္တေန ဂဟိတပဋိသန္ဓိကဿ ဂဗ္ဘာတသတော နိက္ခမိတ္ဝာ သံဝရာသံဝရေ ပဋ္ဌပေတုံ သမတ္ ထဘာဝံ ဥပဂတဿ စက္ခုဒွါရသ္မိံ ‘ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ’ အာပာထမာဂတေ ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂေ အနာဝဋ္ဋိ တေယေဝ အတိက္ကမနအာရမ္မဏာနံ ပမာဏံ နတ္ထိ။ ကသ္မာ ဇဝံ ဟောတိ? အာရမ္မဏဒုဗ္ဗလတာယ။ အယံ တာဝ ဧကော မောဃဝါရော။

သစေ ပန ဘဝင်္ဂံ အာဝဋ္ဋေတိ, ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂေ အာဝဋ္ဋိတေ, တေဋ္ဌဗ္ဗနံ အပ္ပေတွာတဝ အန္တ ရာ, စက္ခုဝိညာဏေ တ သမ္ပဋိစ္ဆနေ တ သန္တီရဏေ တ ဌတွာ နိဝတ္တိဿတီတိ နေတံ ဌာနံ ဝိဇ္ဇတိ။ တေဋ္ဌဗ္ဗနဝ သေန ပန ဌတွာ ဧကံ တ ဒွေဝ တ စိတ္တာနိ ပဝတ္တန္တိ။ တတော အာသေဝနံ လဘိတွာ ဇဝနဋ္ဌာနေ ဌတွာ ပုန ဘဝင် ဂံ ဩတရတိ ဣဒမ္ပိ အာရမ္မဏဒုဗ္ဗလတာယ ဧဝ ဟောတိ။ အယံ ပန တရော ‘ဒိဋ္ဌံ ဝိယ မေ, သုတံ ဝိယ မေ’တိအာဒီနိ ဝဒ နကာလေ လဗ္ဘတိ။ အယမ္ပိ ဒုတိယော မောဃဝါရော။

အပရဿ ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂေ အာဝဋ္ဋိတေ ဝီထိစိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဇဝနံ ဇဝတိ။ ဇဝနပရိယောသာ နေ ပန တဒာရမ္မဏဿ တရော။ တသ္မိံ အနုပ္ပန္နေယေဝ ဘဝင်္ဂံ ဩတရတိ။ တတြာယံ ဥပမာ – ယထာ ဟိ နဒိယာ အာဝရဏံ ဗန္ဓိတွာ မဟာမာတိကာဘိမုခေ ဥဒကေ ကတေ ဥဒကံ ဂန္တွာ ဥဘောသု တီရေသု ကေဒာရေ ပူရေတွာ အတိ ရေကံ ကက္ကဋကမဂ္ဂါဒီဟိ ပလာယိတွာ ပုန နဒိံယေဝ ဩတရတိ, ဧဝမေတံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဧတ္ထ ဟိ နဒိယံ ဥဒကပ္ပဝတ္ တနကာလော ဝိယ ဘဝင်္ဂဝီထိပ္ပဝတ္တနကာလော ။ အာဝရဏဗန္ဓနကာလော ဝိယ ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂဿ အာဝဋ္ဋနကာလော။ မဟာမာတိကာယ ဥဒကပ္ပဝတ္တနကာလော ဝိယ ဝီထိစိတ္တပ္ပဝတ္တိ။ ဥဘောသု တီရေသု ကေဒာရပူ ရဏံ ဝိယ ဇဝနံ။ ကက္ကဋကမဂ္ဂါဒီဟိ ပလာယိတွာ ပုန ဥဒကဿ နဒိဩတရဏံ ဝိယ ဇဝနံ ဇဝိတွာ တဒာရမ္မဏေ အနု ပ္ပန္နေယေဝ ပုန ဘဝင်္ဂောတရဏံ။ ဧဝံ ဘဝင်္ဂံ ဩတရဏစိတ္တာနမ္ပိ ဂဏနပထော နတ္ထိ။ ဣဒဥ္စာပိ အာရမ္မဏဒုဗ္ဗလ တာယ ဧဝ ဟောတိ။ အယံ တတိယော မောဃဝါရော။

သစေ ပန ဗလဝါရမ္မဏံ အာပာထဂတံ ဟောတိ ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂေ အာဝဋ္ဋိတေ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ဥပ္ ပဇ္ဇန္တိ။ ဇဝနဋ္ဌာနေ ပန ပဌမကာမာဝစရကုသလစိတ္တံ ဇဝနံ ဟုတွာ ဆသတ္တတရေ ဇဝိတွာ တဒာရမ္မဏဿ တ ရံ ဒေတိ။ တဒာရမ္မဏံ ပတိဋ္ဌဟမာနံ တံသဒိသမေဝ မဟာဝိပါကစိတ္တံ ပတိဋ္ဌာတိ။ ဣဒံ ဒွေဝ နာမာနိ လဘတိ – ပဋိသန္ဓိ စိတ္တသဒိသတ္တာ ‘မူလဘဝင်္ဂ’န္တိ စ, ယံ ဇဝနေန ဂဟိတံ အာရမ္မဏံ တဿ ဂဟိတတ္တာ ‘တဒာရမ္မဏ’န္တိ စ။ ဣမသ္မိံ ဌာနေ စက္ခုဝိညာဏံ သမ္ပဋိစ္ဆနံ သန္တီရဏံ တဒာရမ္မဏန္တိ စတ္တာရိ ဝိပါကစိတ္တာနိ ဂဏနူပကာနိ ဟောန္ တိ။

ယဒာ ပန ဒုတိယကုသလစိတ္တံ ဇဝနံ ဟောတိ, တဒာ တံသဒိသံ ဒုတိယဝိပါကစိတ္တမေဝ တဒာရမ္မဏံ ဟုတွာ ပ တိဋ္ဌာတိ။ ဣဒမ္ပိ ဒွေဝ နာမာနိ လဘတိ ။ ပဋိသန္ဓိစိတ္တေန အသဒိသတ္တာ ‘အာဂန္တုကဘဝင်္ဂ’န္တိ စ ပုရိမနယေနေဝ ‘တဒာရမ္မဏ’န္တိ စ။ ဣမိနာ သဒ္ဓိံ ပုရိမာနိ စတ္တာရိ ပဉ္စ ဟောန္တိ။

ယအာ ပန တတိယကုသလစိတ္တံ ဇဝနံ ဟောတိ, တအာ တံသဒိသံ တတိယဝိပါကစိတ္တံ တဒါရမ္မဏံ ဟုတွာ ပတိဋ္ဌာတိ။ ဣဒမ္ပိ ဝုတ္တနယေနေဝ 'အာဂန္တုကဘဝင်္ဂံ''တဒါရမ္မဏ'န္တိ စ ဒွေဝ နာမာနိ လဘတိ။ ဣမိနာ သဒ္ဓိံ ပုရိမာနိ ပဉ္စ ဆ ဟောန္တိ။

ယအာ ပန စတုတ္ထကုသလစိတ္တံ ဇဝနံ ဟောတိ, တအာ တံသဒိသံ စတုတ္ထဝိပါကစိတ္တံ တဒါရမ္မဏံ ဟုတွာ ပတိဋ္ဌာတိ။ ဣဒမ္ပိ ဝုတ္တနယေနေဝ 'အာဂန္တုကဘဝင်္ဂံ''တဒါရမ္မဏ'န္တိ စ ဒွေဝ နာမာနိ လဘတိ။ ဣမိနာ သဒ္ဓိံ ပုရိမာနိ ဆ သတ္တ ဟောန္တိ။

ယအာ ပန တသ္မိံ ဒွါရေ 'ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏံ' အာပါထမာဂစ္ဆတိ, တတြာပိ ဝုတ္တနယေနေဝ တယော မောဃဝါရာ လဗ္ဘန္တိ။ ယသ္မာ ပန အာရမ္မဏေန ဝေဒနာ ပရိဝတ္တတိ တသ္မာ တတ္ထ ဥပေက္ခာသဟဂတာသန္တီရဏံ။ စတုန္နဉ္စ ဥပေက္ခာသဟဂတမဟာကုသလဇဝနာနံ ပရိယောသာနေ စတ္တာရိ ဥပေက္ခာသဟဂတမဟာဝိပါကစိတ္တာနေဝ တဒါရမ္မဏဘာဝေန ပတိဋ္ဌဟန္တိ။ တာနိပိ ဝုတ္တနယေနေဝ 'အာဂန္တုကဘဝင်္ဂံ''တဒါရမ္မဏ'န္တိ စ ဒွေဝ နာမာနိ လဘန္တိ။ 'ပိဋ္ဌိဘဝင်္ဂာနီ'တိပိ ဝုစ္စန္တိ ဧဝ။ ဣတိ ဣမာနိ ပဉ္စ ပုရိမေဟိ သတ္တဟိ သဒ္ဓိံ ဒွါဒသ ဟောန္တိ။ ဧဝံ စက္ခုဒွါရေ ဒွါဒသ, သောတဒွါရာဒီသု ဒွါဒသ ဒွါဒသာတိ, သမသဋ္ဌိ ဟောန္တိ။ ဧဝံ ကောဃ စေတနာယ ကမ္မေ အာယူဟိတေ သမသဋ္ဌိ ဝိပါကစိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပန စက္ခုဒွါရေ ဒွါဒသ, သောတဃာနဇိဝှာကာယဝိညာဏာနိ စတ္တာရီတိ သောဠသ ဟောန္တိ။

ဣမသ္မိံ ဌာနေ **အမ္ဗောပမံ** နာမ ဂဏှိံသု – ဧကော ကိရ ပုရိသော ဖလိတမ္ဗရုက္ခမူလေ သသီသံ ပါရုပိတွာ နိပန္နော နိဒ္ဒါယတိ။ အထေကံ အမ္ဗပက္ကံ ဝဏ္ဋတော မုစ္စိတွာ တဿ ကဏ္ဏသက္ခလိံ ပုဉ္ဆမာနံ ဝိယ 'ထ'န္တိ ဘူမိယံ ပတိ။ သော တဿ သဒ္ဒေန ပဗုဇ္ဈိတွာ ဥမ္မီလေတွာ ဩလောကေသိ။ တတော ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ ဖလံ ဂဟေတွာ မဒ္ဒိတွာ ဥပသိင်္ဃိတွာ ပရိဘုဉ္ဇိ။

တတ္ထ, တဿ ပုရိသဿ အမ္ဗရုက္ခမူလေ နိဒ္ဒါယနကာလော ဝိယ ဘဝင်္ဂသမင်္ဂိကာလော။ အမ္ဗပက္ကဿ ဝဏ္ဋတော မုစ္စိတွာ ကဏ္ဏသက္ခလိံ ပုဉ္ဆမာနဿ ပတနကာလော ဝိယ အာရမ္မဏဿ ပသာဒဃဋ္ဋနကာလော။ တေန သဒ္ဒေန ပဗုဒ္ဓကာလော ဝိယ ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂဿ အာဝဋ္ဋိတကာလော။ ဥမ္မီလေတွာ ဩလောကိတကာလော ဝိယ စက္ခုဝိညာဏဿ ဒဿနကိစ္စသာဓနကာလော။ ဟတ္ထံ ပသာရေတွာ ဂဟိတကာလော ဝိယ ဝိပါကမနောဓာတုယာ အာရမ္မဏဿ သမ္ပဋိစ္ဆိတကာလော။ ဂဟေတွာ မဒ္ဒိတကာလော ဝိယ ဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတုယာ အာရမ္မဏဿ သန္တီရဏကာလော။ ဥပသိင်္ဃိတကာလော ဝိယ ကိရိယမနောဝိညာဏဓာတုယာ အာရမ္မဏဿ ဝဝတ္ထာပိတကာလော ။ ပရိဘုတ္တကာလော ဝိယ ဇဝနဿ အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝိတကာလော။ အယံ ဥပမာ ကိံ ဒီပေတိ? အာရမ္မဏဿ ပသာဒဃဋ္ဋနမေဝ ကိစ္စံ။ တေန ပသာဒေ ဃဋ္ဋိတေ ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂါဝဋ္ဋနမေဝ, စက္ခုဝိညာဏဿ ဒဿနမတ္တကမေဝ, ဝိပါကမနောဓာတုယာ အာရမ္မဏသမ္ပဋိစ္ဆနမတ္တကမေဝ, ဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတုယာ အာရမ္မဏသန္တီရဏမတ္တကမေဝ, ကိရိယမနောဝိညာဏဓာတုယာ အာရမ္မဏဝဝတ္ထာပနမတ္တကမေဝ ကိစ္စံ။ ဧကန္တေန ပန အာရမ္မဏရသံ ဇဝနမေဝ အနုဘဝတီတိ ဒီပေတိ။

ဧတ္ထ စ 'တွံ ဘဝင်္ဂံ နာမ ဟောဟိ, တွံ အာဝဇ္ဇနံ နာမ, တွံ ဒဿနံ နာမ, တွံ သမ္ပဋိစ္ဆနံ နာမ, တွံ သန္တီရဏံ နာမ, တွံ ဝောဋ္ဌဗ္ဗနံ နာမ, တွံ ဇဝနံ နာမ, ဟောဟီ'တိ ကောစိ ကတ္တာ ဝါ ကာရေတာ ဝါ နတ္ထိ။

ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ **ပဉ္စဝိဓံ နိယာမံ** နာမ ဂဏှိံသု – ဗီဇနိယာမံ ဥတုနိယာမံ ကမ္မနိယာမံ ဓမ္မနိယာမံ စိတ္တနိယာမန္တိ။ တတ္ထ ကုလတ္ထဂစ္ဆဿ ဥတ္တရဂ္ဂဘာဝေါ, ဒက္ခိဏဝလ္လိယာ ဒက္ခိဏတော ရုက္ခပရိဟရဏံ, သူရိယာဝဋ္ဋပုပ္ဖာနံ သူရိယာဘိမုခဘာဝေါ, မာလုဝလတာယ ရုက္ခာဘိမုခဂမနမေဝ, နာဠိကေရဿ မတ္ထကေ ဆိဒ္ဒသဗ္ဘာဝေါတိ တေသံ တေသံ ဗီဇာနံ တံတံသဒိသဖလဒါနံ **ဗီဇနိယာမော** နာမ။ တသ္မိံ တသ္မိံ သမယေ တေသံ တေသံ ရုက္ခာနံ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ ပုပ္ဖဖလပလ္လဝဂ္ဂဟဏံ **ဥတုနိယာမော** နာမ။ တိဟေတုကကမ္မံ တိဟေတုကဒုဟေတုကာဟေတုကဝိပါကံ ဒေတိ။ ဒုဟေတုကကမ္မံ ဒုဟေတုကာဟေတုကဝိပါကံ ဒေတိ, တိဟေတုကံ န ဒေတီတိ, ဧဝံ တဿ တဿ ကမ္မဿ တံတံသဒိသဝိပါကဒါနမေဝ **ကမ္မနိယာမော** နာမ။

အပရောပိ ကမ္မသရိက္ခကဝိပါကဝသေနေဝ ကမ္မနိယာမော ဟောတိ။ တဿ ဒီပနတ္ထမိဒံ ဝတ္ထုံ ကထေန္တိ – သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓကာလေ သာဝတ္ထိယာ ဒွါရကမော ဈာယိ ။ တတော ပဇ္ဇလိတံ တိဏကရဠိံ ဥဋ္ဌဟိတွာ အာကာသေန ဂစ္ဆတော ကာကဿ ဂီဝါယ ပဋိမုဉ္စိ။ သော ဝိရဝန္တော ဘူမိယံ ပတိတွာ ကာလမကာသိ။ မဟာသမုဒ္ဒေပိ ဧကာ နာဝါ နိစ္စလာ အဋ္ဌာသိ။ ဟေဋ္ဌာ ကေနစိ နိရုဒ္ဓဘာဝံ အပဿန္တာ ကာဠကဏ္ဏိသလာကံ ဝိစာရေသုံ။ သာ နာဝိကဿေဝ ဥပါသိကာယ ဟတ္ထေ ပတိ။ တတော ဧကိဿာ ကာရဏာ မာ သဗ္ဗေ နဿန္တု, ဥဒကေ နံ ခိပါမာတိ အာဟံသု။ နာဝိကော 'န သက္ခိဿာမိ ဧတံ ဥဒကေ ဥပ္ပိလဝမာနံ ပဿိတု'န္တိ ဝါလိကာဃဋံ ဂီဝါယံ ဗန္ဓာပေတွာ ခိပါပေသိ။ တင်္ခဏညေဝ နာဝါ ခိတ္တသရော ဝိယ ပက္ခန္ဒိ။ ဧကော ဘိက္ခု လေဏေ ဝသတိ။ မဟန္တံ ပဗ္ဗတကူဋံ ပတိတွာ ဒွါရံ ပိဒဟိ။ တံ သတ္တမေ ဒိဝသေ သယမေဝ အပဂတံ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ဇေတဝနေ နိသီဒိတွာ ဓမ္မံ ကထေန္တဿ ဣမာနိ တီဏိ ဝတ္ထူနိ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ အာရောစေသုံ။ သတ္ထာ 'န ဧတံ အညေဟိ ကတံ, တေဟိ ကတကမ္မမေဝ တ'န္တိ အတီတံ အာဟရိတွာ ဒဿေန္တော အာဟ –

ကာကော ပုရိမတ္တဘာဝေ မနုဿော ဟုတွာ ဧကံ ဒုဋ္ဌဂေါဏံ ဒမေတုံ အသက္ကောန္တော ဂီဝါယ ပလာလဝေဏိံ ဗန္ဓိတွာ အဂ္ဂိံ အဒါသိ။ ဂေါဏော တေနေဝ မတော။ ဣဒါနိ တံ ကမ္မံ ဧတဿ အာကာသေန ဂစ္ဆတောပိ န မုစ္စိတုံ အဒါသိ။ သာပိ ဣတ္ထီ ပုရိမတ္တဘာဝေ ဧကာ ဣတ္ထီယေဝ။ ဧကော ကုက္ကုရော တာယ ပရိစိတော ဟုတွာ အရညံ ဂစ္ဆန္တိယာ သဒ္ဓိံ ဂစ္ဆတိ, သဒ္ဓိမေဝါဂစ္ဆတိ။ မနုဿာ 'နိက္ခန္တော ဣဒါနိ အမှာကံ သုနခလုဒ္ဒကော'တိ ဥပ္ပဏ္ဍေန္တိ။ သာ တေန အဋ္ဋီယမာနာ ကုက္ကုရံ နိဝါရေတုံ အသက္ကောန္တီ ဝါလိကာဃဋံ ဂီဝါယ ဗန္ဓိတွာ ဥဒကေ ခိပိ။ တံ ကမ္မံ တဿာ သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ မုစ္စိတုံ နာဒါသိ။ သောပိ ဘိက္ခု ပုရိမတ္တဘာဝေ ဂေါပါလကော ဟုတွာ ဗိလံ ပဝိဋ္ဌာယ ဂေါဓာယ သာခါဘင်္ဂမုဋ္ဌိယာ ဒွါရံ ထကေသိ။ တတော သတ္တမေ ဒိဝသေ သယံ အာဂန္တွာ ဝိဝရိ။ ဂေါဓာ ကမ္ပမာနာ နိက္ခမိ။ ကရုဏာယ တံ န မာရေသိ။ တံ ကမ္မံ တဿ ပဗ္ဗတန္တရံ ပဝိသိတွာ နိသိန္နဿ မုစ္စိတုံ နာဒါသီတိ။ ဣမာနိ တီဏိ ဝတ္ထူနိ သမောဓာနေတွာ ဣမံ ဂါထမာဟ –

“န အန္တလိက္ခေ န သမုဒ္ဒမဇ္ဈေ၊
န ပဗ္ဗတာနံ ဝိဝရံ ပဝိဿ။
န ဝိဇ္ဇတေ သော ဇဂတိပ္ပဒေသော၊
ယတ္ထဋ္ဌိတော မုစ္စေယျ ပါပကမ္မာ”တိ။ (ဓ. ပ. ၁၂၇)။

အယမ္ပိ ကမ္မနိယာမောယေဝ နာမ။ အညာနိပိ ဧဝရူပါနိ ဝတ္ထူနိ ကထေတဗ္ဗာနိ။

ဗောဓိသတ္တာနံ ပန ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏေ, မာတုကုစ္ဆိတော နိက္ခမနေ, အဘိသမ္ဗောဓိယံ တထာဂတဿ ဓမ္မစက္ကပ္ပဝတ္တနေ, အာယုသင်္ခါရဿ ဩဿဇ္ဇနေ, ပရိနိဗ္ဗာနေ စ ဒသသဟဿစက္ကဝါဠကမ္ပနံ **ဓမ္မနိယာမော** နာမ။

အာရမ္မဏေန ပန ပသာဒေ ဃဋ္ဋိတေ 'တွံ အာဝဇ္ဇနံ နာမ ဟောဟိ။ပေ.။ တွံ ဇဝနံ နာမ ဟောဟီ'တိ ကောစိ ကတ္တာ ဝါ ကာရေတာ ဝါ နတ္ထိ, အတ္တနော အတ္တနော ပန ဓမ္မတာယ ဧဝ အာရမ္မဏေန ပသာဒဿ ဃဋ္ဋိတကာလတော ပဋ္ဌာယ ကိရိယမနောဓာတုစိတ္တံ ဘဝင်္ဂံ အာဝဋ္ဋေတိ, စက္ခုဝိညာဏံ ဒဿနကိစ္စံ သာဓေတိ, ဝိပါကမနောဓာတု သမ္ပဋိစ္ဆနကိစ္စံ သာဓေတိ, ဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတု သန္တီရဏကိစ္စံ သာဓေတိ, ကိရိယမနောဝိညာဏဓာတု ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနကိစ္စံ သာဓေတိ, ဇဝနံ အာရမ္မဏရသံ အနုဘဝတီတိ အယံ **စိတ္တနိယာမော** နာမ။ အယံ ဣဓ အဓိပ္ပေတော။

သသင်္ခါရိကတိဟေတုကကုသလေနာပိ ဥပေက္ခာသဟဂတေဟိ အသင်္ခါရိကသသင်္ခါရိကကုသလစိတ္တေဟိပိ ကမ္မေ အာယူဟိတေ တံသဒိသဝိပါကစိတ္တေဟိ အာဒိန္နာယ ပဋိသန္ဓိယာ ဧသေဝ နယော။ ဥပေက္ခာသဟဂတဒွယေ ပန ပဉ္စမံ 'ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏဝသေန' ပဝတ္တိံ ဒဿေတွာ ပစ္ဆာ 'ဣဋ္ဌာရမ္မဏဝသေန' ဒဿေတဗ္ဗာ။

ဧဝမ္ပိ ဧကေကဿ ဒွါရေ ဒွါဒသ ဒွါဒသ ဟုတွာ သမသဋ္ဌိ ဟောန္တိ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန သောဠသ ဝိပါကစိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

ဣမသ္မိံ ဌာနေ **ပဥ္စဥ္တုနာဠိယန္တောပမံ** နာမ ဂဏှာဟိံသု။ ဥစ္ဆုပီဠနသမယေ ကိရ ဧကသ္မာ ကမာ ကောဒသ ယန္တတဟာ နိက္ခမိတ္ဝာ ဇေံ ဥစ္ဆုတဋ္ဌံ ဒိသ္ဝာ တသ္သ ပရိပက္ကဘာဝံ ဉတ္ဝာ ဥစ္ဆုသာမိကံ ဉပသင်္ကမိတ္ဝာ ‘ယန္တတဟာ မယ’န္တိ အာရောစေသုံ။ သော ‘အဟံ တုမ္ဟေဟယေဝ ပရိယေသာမီ’တိ ဥစ္ဆုသာလံ တေ ဂဟေတ္ဝာ အဂမာသိ။ တေ တတ္ထ နာဠိယန္တံ သဇ္ဇေတွ ‘မယံ ကောဒသ ဇနာ, အပရမ္ပိ ဇေံ လဒ္ဓုံ ဝဋ္ဋတိ, ဝေတနေန ဂဏှဟထာ’တိ အာဟံသု။ ဥစ္ဆုသာမိကော ‘အဟမေဝ သဟာယော ဘဝိဿာမီ’တိ ဥစ္ဆုနံ သာလံ ပူရာပေတ္ဝာ တေသံ သဟာယော အဟောသိ။ တေ အတ္တနော အတ္တနော ကိစ္စာနိ ကတ္ဝာ, ဖာဏိတဟာစကေန ဥစ္ဆုရသေ ပက္ကေ, ဂုဠဗန္ဓကေန ဗဒ္ဓေ, ဥစ္ဆုသာမိကေန တုလယိတ္ဝာ ဘာဂေသု ဒိန္နေသု, အတ္တနော အတ္တနော ဘာဂံ အာဒာယ ဥစ္ဆုသာလံ သာမိကဿ ပဋိစ္ဆာပေတ္ဝာ, ဧတေနေဝ ဥပာယေန အပရာသုပိ စတူသု သာလာသု ကမ္မံ ကတ္ဝာ ပက္ကမိံသု။

တတ္ထ ပဥ္စ ယန္တသာလာ ဝိယ ပဥ္စ ပသာအ ဒွာရ္ဗာ။ ပဥ္စ ဥစ္ဆုတဋ္ဌာ ဝိယ ပဥ္စ အာရမ္မဏာနိ။ ကောဒသ ဝိစရဏက ယန္တတဟာ ဝိယ ကောဒသ ဝိပာကစိတ္တာနိ။ ပဥ္စ ဥစ္ဆုသာလာသာမိနော ဝိယ ပဥ္စဝိညာဏာနိ။ ပဌမကသာလာယံ သာမိကေန သဒ္ဓိံ ဒွတဒသန္နံ ဇနာနံ ဧကတောဝ ဟုတ္ဝာ ကတကမ္မာနံ ဘာဂဂ္ဂဟဏကာလော ဝိယ ကောဒသန္နံ ဝိပာကစိတ္တာနံ စက္ခုဝိညာဏေန သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတ္ဝာ စက္ခုဒွတရေ ရူပာရမ္မဏေ သကသကကိစ္စကရဏကာလော။ သာလာသာမိကဿ သာလာယ သမ္ပဋိစ္ဆနကာလော ဝိယ စက္ခုဝိညာဏဿ ဒွတရသင်္ကန္တိအကရဏံ။ ဒုတိယ တတိယ စတုတ္ထ ပဥ္စမသာလာယ ဒွတဒသန္နံ ဧကတော ဟုတ္ဝာ ကတကမ္မာနံ ဘာဂဂ္ဂဟဏကာလော ဝိယ ကောဒသန္နံ ဝိပာကစိတ္တာနံ ကာယဝိညာဏေန သဒ္ဓိံ ဧကတော ဟုတ္ဝာ ကာယဒွတရေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏေ သကသကကိစ္စကရဏကာလော။ သာလာသာမိကဿ သာလာယ သမ္ပဋိစ္ဆနကာလော ဝိယ ကာယဝိညာဏဿ ဒွတရသင်္ကန္တိအကရဏံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တွော ဝတာ တိဟေတုကကမ္မေန ပဋိသန္ဓိ တိဟေတုကာ ဟောတီတိ တရော ကထိတော။ ယာ ပန တေန ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိ ဟောတိ, သာ ပဋိစ္ဆန္နာဝ ဟုတ္ဝာ ဂတာ။

ဣအာနိ **ဒုဟေတုကကမ္မေန ဒုဟေတုကာ ပဋိသန္ဓိ ဟောတီ** တိ တရော ကထေတဗ္ဗော။ ဒုဟေတုကေန ဟိ သောမနဿသဟဂတအသင်္ခါရိကစိတ္တေန ကမ္မေ အာယူဟိတေ တံသဒိသေနေဝ ဒုဟေတုကဝိပာကစိတ္တေန ဂဟိတပဋိသန္ဓိကဿ ဝုတ္တနယေနေဝ စက္ခုဒွတရေ ‘ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ’ အာပာထမာဂတေ တယော မောဃတရာ။ ဒုဟေတုကသောမနဿသဟဂတအသင်္ခါရိကဇဝနာဝသာနေ တံသဒိသမေဝ မူလဘဝင်္ဂသင်္ခါတံ တအာရမ္မဏံ။ သသင်္ခါရိကဇဝနာဝသာနေ တံသဒိသမေဝ အာဂန္တုကဘဝင်္ဂသင်္ခါတံ တအာရမ္မဏံ။ ‘ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏေ’ ဒွဝိန္နံ ဥပေက္ခာသဟဂတဇဝနာနံ အဝသာနေ တာဒိသာနေဝ ဒွေဝ တအာရမ္မဏာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ဣမ ဧကေကသ္မိံ ဒွတရေ အဋ္ဌ အဋ္ဌ ကတ္ဝာ သမစတ္တာလီသ စိတ္တာနိ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပန စက္ခုဒွတရေ အဋ္ဌ, သောတဃာနဇိဝှာကာယဝိညာဏာနိ စတ္တာရီတိ ဒွတဒသ ဟောန္တိ။ ဇေံ ကောယ စေတနာယ ကမ္မေ အာယူဟိတေ ဒွတဒသ ဝိပာကစိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အမ္ဗောပမပဥ္စနိယာမကထာ ဟာကတိကာ ဧဝ။ ဒုဟေတုကသေသစိတ္တတ္တယသဒိသဝိပာကေန ဂဟိတပဋိသန္ဓိကေပိ ဧသေဝ နယော။ ယန္တတဟောပမာယ ပနေတ္ထ သတ္တ ယန္တတဟာ။ တေဟိ တတ္ထ ယန္တေ နာမ သဇ္ဇိတေ သာလာသာမိကံ အဋ္ဌမံ ကတ္ဝာ ဝုတ္တနယာနုသာရေန ယောဇနာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တွောဝတာ ဒုဟေတုကကမ္မေန ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိ ဟောတီတိ တရော ကထိတော။

ဣအာနိ **အဟေတုကပဋိသန္ဓိကထာ** ဟောတိ – စတုန္နဉ္ဟိ ဒုဟေတုကကုသလစိတ္တာနံ အညတရေန ကမ္မေ အာယူဟိတေ ကုသလဝိပာကဥပေက္ခာသဟဂတာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတုစိတ္တေန ဂဟိတပဋိသန္ဓိကဿ ပဋိသန္ဓိ ကမ္မသဒိသာတိ န ဝတ္တဗ္ဗာ။ ကမ္မဉ္ဟိ ဒုဟေတုကံ ပဋိသန္ဓိ အဟေတုကာ။ တဿ ဝုမိပ္ပတ္တဿ စက္ခုဒွတရေ ‘ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏေ’ အာပာထမာဂတေ ပုရိမနယေနေဝ တယော မောဃတရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ စတုန္နံ ပန ဒုဟေတုကကုသလစိတ္တာနံ အညတရဇဝနဿ ပရိယောသာနေ အဟေတုကစိတ္တံ တအာရမ္မဏဘာဝေန ပတိဋ္ဌာတိ။ တံ ‘မူလဘဝင်္ဂံ’‘တအာရမ္မဏ’န္တိ ဒွေဝ နာမာနိ လဘတိ။ ဝေမေတ္ထ စက္ခုဝိညာဏံ သမ္ပဋိစ္ဆနံ ဥပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏံ တအာရမ္မဏမ္ပိ ဥပေက္ခာသဟဂတမေဝတိ တေသု ဇေံ ဂဟေတ္ဝာ ဂဏနူပကာနိ တီဏေဝ ဟောန္တိ။

‘ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ’ ပန သန္တီရဏမ္ပိ တအာရမ္မဏမ္ပိ သောမနဿသဟဂတမေဝ။ တေသု ဇေံ ဂဟေတ္ဝာ ပုရိမာနိ တီဏိ စတ္တာရိ ဟောန္တိ။ ဇေံ ပဥ္စသု ဒွတရေသု စတ္တာရိ စတ္တာရိ ကတ္ဝာ ကောယ စေတနာယ ကမ္မေ အာယူဟိတေ

ဝိသတိ ဝိပာကစိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပန စက္ခုဒွါရေ စတ္တာရိ သောတဃာနဇိ
ဝှာကာယဝိညာဏာနိ စတ္တာရီတိ အဋ္ဌ ဟောန္တိ။ ဣဒံ ‘အဟေတုကဋ္ဌကံ’ နာမ။ ဣဒံ မနုဿလောကေန ဂဟိတံ။

စတူသု ပန အပာယေသု ပဝတ္တေ လဗ္ဘတိ။ ယဒါ ဟိ မဟာမောဂ္ဂလ္လာနတ္ထေရော နိရယေ ပဒုမံ မာပေတွာ ပ
ဒုမကဏ္ဏိကာယ နိသိန္နော နေရယိကာနံ ဓမ္မကထံ ကထေသိ, တဒါ တေသံ ထေရံ ပဿန္တာနံ ကုသလဝိပာကံ စက္ခုဝိညာ
ဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သဒ္ဒံ သုဏန္တာနံ သောတဝိညာဏံ, စန္ဒနဝနေ ဒိဝါဝိဟာရံ နိသီဒိတွာ ဂတဿ စီဝရဂန္ဓဃာယနကာ
လေ ဃာနဝိညာဏံ, နိရယဂ္ဂိံ နိဗ္ဗာပေတုံ ဒေဝံ ဝဿာပေတွာ ပာနီယဒါနကာလေ ဇိဝှာဝိညာဏံ, မန္ဒမန္ဒဝါတသမုဋ္ဌာ
ပနကာလေ ကာယဝိညာဏန္တိ ဧဝံ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ ပဉ္စ , ဧကံ သမ္ပဋိစ္ဆနံ, ဒွေ သန္တီရဏာနီတိ အဟေတုကဋ္ဌကံ
လဗ္ဘတိ ။ နာဂသုပဏ္ဏဝေမာနိကပေတာနမ္ပိ အကုသလေန ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ။ ပဝတ္တေ ကုသလံ ဝိပစ္စတိ။ တထာ စက္က
ဝတ္တိနော မင်္ဂလဟတ္ထိအဿာဒီနံ။ အယံ တာဝ ‘ဣဋ္ဌဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏေသု’ ကုသလဇဝနဝသေန ကထာ
မဂ္ဂော။

‘ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ’ ပန စတူသု သောမနဿသဟဂတကုသလစိတ္တေသု ဇဝိတေသု ကုသလဝိပာကံ သောမနဿ
သဟဂတာဟေတုကစိတ္တံ တဒါရမ္မဏံ ဟောတိ။ ‘ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏေ’ စတူသု ဥပေက္ခာသဟဂတလောဘသမ္ပ
ယုတ္တေသု ဇဝိတေသု ကုသလဝိပာကံ ဥပေက္ခာသဟဂတာဟေတုကစိတ္တံ တဒါရမ္မဏံ ဟောတိ။ ယံ ပန ‘ဇဝနေန တဒါ
ရမ္မဏံ နိယမေတဗ္ဗ’န္တိ ဝုတ္တံ တံ ကုသလံ သန္ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဒေါမနဿသဟဂတဇဝနာနန္တရံ တ
ဒါရမ္မဏံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ကိံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ? အကုသလဝိပာကာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတုစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ဣဒံ ပန ဇဝနံ ကုသလတ္တာယ ဝါ အကုသလတ္တာယ ဝါ ကထံ နိယာမေတီတိ? အာဝဇ္ဇနဉ္စေဝ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဉ္စ။
အာဝဇ္ဇနေန ဟိ ယောနိသော အာဝဋ္ဋိတေ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနေန ယောနိသော ဝဝတ္ထာပိတေ ဇဝနံ အကုသလံ ဘဝိဿတီတိ
အဋ္ဌာနမေတံ။ အာဝဇ္ဇနေန အယောနိသော အာဝဋ္ဋိတေ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနေန အယောနိသော ဝဝတ္ထာပိတေ ဇဝနံ ကုသလံ
ဘဝိဿတီတိပိ အဋ္ဌာနမေတံ။ ဥဘယေန ပန ယောနိသော အာဝဋ္ဋိတေ ဝဝတ္ထာပိတေ စ ဇဝနံ ကုသလံ ဟောတိ, အ
ယောနိသော အကုသလန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

‘ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ’ ပန ကင်္ခတော ဥဒ္ဓတဿ စ တဒါရမ္မဏံ ကိံ ဟောတီတိ? ဣဋ္ဌာရမ္မဏသ္မိံ ကင်္ခတု ဝါ မာ
ဝါ, ဥဒ္ဓတော ဝါ ဟောတု မာ ဝါ, ကုသလဝိပာကာဟေတုကသောမနဿစိတ္တမေဝ တဒါရမ္မဏံ ဟောတိ, ‘ဣဋ္ဌမဇ္ဈ
တ္တာရမ္မဏေ’ ‘ကုသလဝိပာကာဟေတုကဥပေက္ခာသဟဂတ’န္တိ, အယံ ပနေတ္ထ သင်္ခေပတော အတ္ထဒီပနော မဟာ
ဓမ္မရက္ခိတတ္ထေရဝါဒေါ နာမ။ သောမနဿသဟဂတသ္မိဉှိ ဇဝနေ ဇဝိတေ ပဉ္စ တဒါရမ္မဏာနိ ဂဝေသိတဗ္ဗာနီတိ။
ဥပေက္ခာသဟဂတသ္မိံ ဇဝနေ ဇဝိတေ ဆ ဂဝေသိတဗ္ဗာနီတိ။

အထ ယဒါ သောမနဿသဟဂတပဋိသန္ဓိကဿ ပဝတ္တေ ဈာနံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ပမာဒေန ပရိဟီနဇ္ဈာနဿ
‘ပဏီတဓမ္မော မေ နဋ္ဌော’တိ ပစ္စဝေက္ခတော ဝိပ္ပဋိသာရဝသေန ဒေါမနဿံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဒါ ကိံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ?
‘သောမနဿာနန္တရဉှိ ဒေါမနဿံ ဒေါမနဿာနန္တရဉ္စ သောမနဿံ’ ပဋ္ဌာနေ ပဋိသိဒ္ဓံ။ မဟဂ္ဂတဓမ္မံ အာ
ရဗ္ဘ ဇဝနေ ဇဝိတေ တဒါရမ္မဏမ္ပိ တတ္ထေဝ ပဋိသိဒ္ဓန္တိ? ကုသလဝိပာကာ ဝါ အကုသလဝိပာကာ ဝါ ဥပေက္ခာ
သဟဂတာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု ဥပ္ပဇ္ဇတိ , ကိမဿာ အာဝဇ္ဇနန္တိ? ‘ဘဝင်္ဂါဝဇ္ဇနာနံ ဝိယ နတ္ထဿာ
အာဝဇ္ဇနကိစ္စ’န္တိ။ ‘တောနိ တာဝ အတ္တနော နိန္နတ္တာ စ စိဏ္ဏတ္တာ စ သမုဒါစာရတ္တာ စ ဥပ္ပဇ္ဇန္တု, အယံ ကထံ
ဥပ္ပဇ္ဇတီ’တိ? ‘ယထာ နိရောဓဿ အနန္တရပစ္စယံ နေဝသညာနာသညာယတနံ, နိရောဓာ ဝုဋ္ဌဟန္တဿ ဖလသမာပ
တ္တိစိတ္တံ, အရိယမဂ္ဂစိတ္တံ, မဂ္ဂါနန္တရာနိ ဖလစိတ္တာနိ, ဧဝံ အသန္တေပိ အာဝဇ္ဇနေ, နိန္နစိဏ္ဏသမုဒါစာရဘာ
ဝေန ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိနာ ဟိ အာဝဇ္ဇနေန စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အာရမ္မဏေန ပန ဝိနာ နုပ္ပဇ္ဇတီ’တိ။ ‘အထ ကိမဿာရမ္မ
ဏ’န္တိ? ‘ရူပါဒီသု ပရိတ္တဓမ္မေသု အညတရံ။ ဧတေသု ဟိ ယဒေဝ တသ္မိံ သမယေ အာပါထမာဂတံ ဟောတိ, တံ အာ
ရဗ္ဘ ဧတံ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ’တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဒါနိ သဗ္ဗေသမ္ပိ ဧတေသံ စိတ္တာနံ ပါကဋ္ဌဘာဝတ္ထံ အယံ ပကိဏ္ဏကနယော ဝုတ္တော –

သုတ္တံ ဒေါတရိကော စ၊ ကမိလ္လော အမ္ဗော ကောလိယကေန စ။

ဇစ္စန္ဓော ပီဌသပ္ပီ စ၊ ဝိသယဂ္ဂဟော စ ဥပနိဿယမတ္တသောတိ။

တတ္ထ **‘သုတ္တ’** န္တိ, ဧကော ပန္ထမက္ကဋကော ပဉ္စသု ဒိသာသု သုတ္တံ ပသာရေတွာ ဇာလံ ကတွာ မဇ္ဈေ နိပဇ္ဇတိ။ ပဌမဒိသာယ ပသာရိတသုတ္တေ ပါဏကေန ဝါ ပဋင်္ဂေန ဝါ မက္ခိကာယ ဝါ ပဟဋ္ဋေ နိပန္နဋ္ဌာနတော စလိတွာ နိက္ခမိတွာ သုတ္တာနုသာရေန ဂန္တွာ တဿ ယူသံ ပိဝိတွာ ပုနအာဂန္တွာ တတ္ထေဝ နိပဇ္ဇတိ။ ဒုတိယဒိသာဒီသု ပဟဋ္ဋကာလေပိ ဧဝမေဝ ကရောတိ။

တတ္ထ ပဉ္စသု ဒိသာသု ပသာရိတသုတ္တံ ဝိယ ပဉ္စပသာဒါ။ မဇ္ဈေ နိပန္နမက္ကဋကော ဝိယ စိတ္တံ။ ပါဏကာဒီဟိ သုတ္တဃဋ္ဋနကာလော ဝိယ အာရမ္မဏေန ပသာဒဿ ဃဋ္ဋိတကာလော။ မဇ္ဈေ နိပန္နမက္ကဋကဿ စလနံ ဝိယ ပသာဒဃဋ္ဋနကံ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂဿ အာဝဋ္ဋိတကာလော။ သုတ္တာနုသာရေန ဂမနကာလော ဝိယ ဝီထိစိတ္တပ္ပဝတ္တိ။ သီသေ ဝိဇ္ဈိတွာ ယူသပိဝနံ ဝိယ ဇဝနဿ အာရမ္မဏေ ဇဝိတကာလော။ ပုနအာဂန္တွာ မဇ္ဈေ နိပဇ္ဇနံ ဝိယ စိတ္တဿ ဟဒယဝတ္ထုမေဝ နိဿာယ ပဝတ္တနံ။

ဣဒံ ဩပမ္မံ ကိံ ဒီပေတိ? အာရမ္မဏေန ပသာဒေ ဃဋ္ဋိတေ ပသာဒဝတ္ထုကစိတ္တတော ဟဒယရူပဝတ္ထုကစိတ္တံ ပဌမတရံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဒီပေတိ။ ဧကေကံ အာရမ္မဏံ ဒွိသု ဒွိသု ဒွါရေသု အာပါထမာဂစ္ဆတီတိပိ။

‘ဒေါဝါရိကော’တိ , ဧကော ရာဇာ သယနဂတော နိဒ္ဒာယတိ။ တဿ ပရိစာရကော ပါဒေ ပရိမဇ္ဇန္တော နိသီဒိ။ ဗဓိရဒေါဝါရိကော ဒွါရေ ဌိတော။ တယော ပဋိဟာရာ ပဋိပါဋိယာ ဌိတာ။ အထေကော ပစ္စန္တဝါသီ မနုဿော ပဏ္ဏာကာရံ အာဒါယ အာဂန္တွာ ဒွါရံ အာကောဋ္ဋေသိ။ ဗဓိရဒေါဝါရိကော သဒ္ဒံ န သုဏာတိ။ ပါဒပရိမဇ္ဇကော သညံ အဒါသိ။ တာယ သညာယ ဒွါရံ ဝိဝရိတွာ ပဿိ။ ပဌမပဋိဟာရော ပဏ္ဏာကာရံ ဂဟေတွာ ဒုတိယဿ အဒါသိ, ဒုတိယော တတိယဿ, တတိယော ရညော။ ရာဇာ ပရိဘုဉ္ဇိ။

တတ္ထ သော ရာဇာ ဝိယ ဇဝနံ ဒဋ္ဌဗ္ဗံ။ ပါဒပရိမဇ္ဇကော ဝိယ အာဝဇ္ဇနံ။ ဗဓိရဒေါဝါရိကော ဝိယ စက္ခုဝိညာဏံ။ တယော ပဋိဟာရာ ဝိယ သမ္ပဋိစ္ဆနာဒီနိ တီဏိ ဝီထိစိတ္တာနိ။ ပစ္စန္တဝါသိနော ပဏ္ဏာကာရံ အာဒါယ အာဂန္တွာ ဒွါရာကောဋ္ဋနံ ဝိယ အာရမ္မဏဿ ပသာဒဃဋ္ဋနံ။ ပါဒပရိမဇ္ဇကေန သညာယ ဒိန္နကာလော ဝိယ ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂဿ အာဝဋ္ဋိတကာလော။ တေန ဒိန္နသညာယ ဗဓိရဒေါဝါရိကဿ ဒွါရဝိဝရဏကာလော ဝိယ စက္ခုဝိညာဏဿ အာရမ္မဏေ ဒဿနကိစ္စသာဓနကာလော။ ပဌမပဋိဟာရေန ပဏ္ဏာကာရဿ ဂဟိတကာလော ဝိယ ဝိပါကမနောဓာတုယာ အာရမ္မဏဿ သမ္ပဋိစ္ဆိတကာလော။ ပဌမေန ဒုတိယဿ ဒိန္နကာလော ဝိယ ဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတုယာ အာရမ္မဏဿ သန္တီရဏကာလော။ ဒုတိယေန တတိယဿ ဒိန္နကာလော ဝိယ ကိရိယမနောဝိညာဏဓာတုယာ အာရမ္မဏဿ ဝဝတ္ထာပိတကာလော။ တတိယေန ရညော ဒိန္နကာလော ဝိယ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနေန ဇဝနဿ နိယျာဒိတကာလော။ ရညော ပရိဘောဂကာလော ဝိယ ဇဝနဿ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနကာလော။

ဣဒံ ဩပမ္မံ ကိံ ဒီပေတိ? အာရမ္မဏဿ ပသာဒဃဋ္ဋနမတ္တကမေဝ ကိစ္စံ, ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂါဝဋ္ဋနမတ္တမေဝ, စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ဒဿနသမ္ပဋိစ္ဆနသန္တီရဏဝဝတ္ထာပနမတ္တာနေဝ ကိစ္စာနိ။ ဧကန္တေန ပန ဇဝနမေဝ အာရမ္မဏရသံ အနုဘောတီတိ ဒီပေတိ။

‘ဂါမိလ္လော’ တိ , သမ္ဗဟုလာ ဂါမဒါရကာ အန္တရဝီထိယံ ပံသုကီဠံ ကီဠန္တိ။ တတ္ထေကဿ ဟတ္ထေ ကဟာပဏော ပဋိဟညိ။ သော ‘မယှံ ဟတ္ထေ ပဋိဟတံ, ကိံ နု ခော ဧတ’န္တိ အာဟ။ အထေကော ‘ပဏ္ဍရံ ဧတ’န္တိ အာဟ။ အပရော သဟ ပံသုနာ ဂါဠှံ ဂဏှိ။ အညော ‘ပုထုလံ စတုရဿံ ဧတ’န္တိ အာဟ။ အပရော ‘ကဟာပဏော ဧသော’တိ အာဟ။ အထ နံ အာဟရိတွာ မာတု အဒါသိ။ သာ ကမ္မေ ဥပနေသိ။

တတ္ထ သမ္ဗဟုလာနံ ဒါရကာနံ အန္တရဝီထိယံ ကီဠန္တာနံ နိသိန္နကာလော ဝိယ ဘဝင်္ဂစိတ္တပ္ပဝတ္တိ ဒဋ္ဌဗ္ဗာ။ ကဟာပဏဿ ဟတ္ထေ ပဋိဟတကာလော ဝိယ အာရမ္မဏေန ပသာဒဿ ဃဋ္ဋိတကာလော။ ‘ကိံ နု ခော ဧတ’န္တိ ဝုတ္တကာလော ဝိယ တံ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂဿ အာဝဋ္ဋိတကာလော။ ‘ပဏ္ဍရံ ဧတ’န္တိ ဝုတ္တကာလော ဝိယ စက္ခုဝိညာဏေန ဒဿနကိစ္စဿ သာဓိတကာလော။ သဟ ပံသုနာ ဂါဠှံ ဂဟိတကာလော

ဝိယ ဝိပာကမနောဓာတုယာ အာရမ္မဏဿ သမ္ပဋိစ္ဆိတကာလော။ ‘ပုထုလံ စတုရဿံ ဝေ’တိ ဝုတ္တကာလော ဝိယ ဝိပာကမနောဝိညာဏဓာတုယာ အာရမ္မဏဿ သန္တီရဏကာလော။ ‘ဧသော ကဟာပဏော’တိ ဝုတ္တကာလော ဝိယ ကိရိယမနောဝိညာဏဓာတုယာ အာရမ္မဏဿ ဝဝတ္ထာပိတကာလော။ မာတရာ ကမ္မေ ဥပနီတကာလော ဝိယ ဇဝနဿ အာရမ္မဏရသာနုဘဝနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣဒံ ဩပမ္မံ ကိံ ဒီပေတိ? ကိရိယမနောဓာတု အဒိသွာတဝ ဘဝင်္ဂ အာဝဋ္ဋေတိ, ဝိပာကမနောဓာတု အဒိသွာတဝ သမ္ပဋိစ္ဆတိ, ဝိပာကမနောဝိညာဏဓာတု အဒိသွာတဝ သန္တီရေတိ, ကိရိယမနောဝိညာဏဓာတု အဒိသွာတဝ ဝဝတ္ထာပေတိ, ဇဝနံ အဒိသွာတဝ အာရမ္မဏရသံ အနုဘောတိ။ ဧကန္တေန ပန စက္ခုဝိညာဏမေဝ ဒဿနကိစ္စံ သာဓေတီတိ ဒီပေတိ။

‘အမ္ဗော ကောလိယကေန စာ’ တိ, ဣဒံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ အမ္ဗောပမဥ္စ ဥစ္ဆုသာလာသာမိကောပမဥ္စ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။

‘ဇစ္စန္ဓော ပီဌသပ္ပီ စာ’ တိ, ဥဘောပိ ကိရ တေ နဂရဒွါရေ သာလာယံ နိသီဒိံသု။ တတ္ထ ပီဌသပ္ပီ အာဟ – ‘ဘော အန္ဓက, ကသ္မာ တွံ ဣဓ သုဿမာနော ဝိစရသိ, အသုကော ပဒေသော သုဘိက္ခော ဗဟွန္နပါနော, ကိံ တတ္ထ ဂန္တွာ သုခေန ဇီဝိတုံ န ဝဋ္ဋတီ’တိ? ‘မယှံ တာဝ တယာ အာစိက္ခိတံ, တုယှံ ပန တတ္ထ ဂန္တွာ သုခေန ဇီဝိတုံ ကိံ န ဝဋ္ဋတီ’တိ? ‘မယှံ ဂန္တုံ ပာဒါ နတ္ထီ’တိ။ ‘မယှမ္ပိ ပဿိတုံ စက္ခူနိ နတ္ထီ’တိ။ ‘ယဒိ ဧဝံ, တဝ ပာဒါ ဟောန္တု, မမ စက္ခူနီ’တိ ဥဘောပိ ‘သာဓူ’တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတွာ ဇစ္စန္ဓော ပီဌသပ္ပိံ ခန္ဓံ အာရောပေသိ။ သော တဿ ခန္ဓေ နိသီဒိတွာ ဝါမဟတ္ထေန သီသံ ပရိက္ခိပိတွာ ဒက္ခိဏဟတ္ထေန ‘ဣမသ္မိံ ဌာနေ မူလံ အာဝရိတွာ ဌိတံ, ဣမသ္မိံ ပါသာဏော, ဝါမံ မုဉ္စ ဒက္ခိဏံ ဂဏှ, ဒက္ခိဏံ မုဉ္စ ဝါမံ ဂဏှာ’တိ မဂ္ဂံ နိယမေတွာ အာစိက္ခတိ။ ဧဝံ ဇစ္စန္ဓဿ ပါဒါ ပီဌသပ္ပိဿ စက္ခူနီတိ ဥဘောပိ သမ္ပယောဂေန ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ သုခေန ဇီဝိံသု။

တတ္ထ ဇစ္စန္ဓော ဝိယ ရူပကာယော, ပီဌသပ္ပီ ဝိယ အရူပကာယော။ ပီဌသပ္ပိနာ ဝိနာ ဇစ္စန္ဓဿ ဒိသံ ဂန္တုံ ဂမနာဘိသင်္ခါရဿ အနိဗ္ဗတ္တိတကာလော ဝိယ ရူပဿ အရူပေန ဝိနာ အာဒါနဂဟဏစောပနံ ဟာပေတုံ အသမတ္ထတာ။ ဇစ္စန္ဓေန ဝိနာ ပီဌသပ္ပိဿ ဒိသံ ဂန္တုံ ဂမနာဘိသင်္ခါရဿ အပ္ပဝတ္တနံ ဝိယ ပဉ္စဝေါကာရေ ရူပံ, ဝိနာ အရူပဿ အပ္ပဝတ္တိ။ ဒွိန္နမ္ပိ သမ္ပယောဂေန ဣစ္ဆိတဋ္ဌာနံ ဂန္တွာ သုခေန ဇီဝိတကာလော ဝိယ ရူပာရူပဓမ္မာနံ အညမညယောဂေန သဗ္ဗကိစ္စေသု ပဝတ္တိသမ္ဘဝေါတိ။ အယံ ပဉှော ပဉ္စဝေါကာရဘဝဝသေန ကထိတော။

‘ဝိသယဂ္ဂဟော’ စာ တိ, စက္ခု ရူပဝိသယံ ဂဏှာတိ။ သောတာဒီနိ သဒ္ဒါဒိဝိသယေ။

‘ဥပနိဿယမတ္တသော’ တိ, ‘ဥပနိဿယတော’ စ ‘အတ္တတော’ စ။ တတ္ထ အသမ္ဘိန္နတ္တာ စက္ခုဿ, အာပာထဂတတ္တာ ရူပာနံ, အာလောကသန္နိဿိတံ, မနသိကာရဟေတုကံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ, သဒ္ဓိံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ။ တတ္ထ မတဿာပိ စက္ခု သမ္ဘိန္နံ ဟောတိ။ ဇီဝတော နိရုဒ္ဓမ္ပိ, ပိတ္တေန ဝါ သေမှေန ဝါ ရုဟိရေန ဝါ ပလိဗုဒ္ဓမ္ပိ, စက္ခုဝိညာဏဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ အသက္ကောန္တံ ‘သမ္ဘိန္နံ’ နာမ ဟောတိ။ သက္ကောန္တံ အသမ္ဘိန္နံ နာမ။ သောတာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ စက္ခုသ္မိံ ပန အသမ္ဘိန္နေပိ ဗဟိဒ္ဓါ ရူပာရမ္မဏေ အာပာထံ အနာဂစ္ဆန္တေ စက္ခုဝိညာဏံ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မိံ ပန အာပာထံ အာဂစ္ဆန္တေပိ အာလောကသန္နိဿယေ အသတိ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ တသ္မိံ သန္တေပိ ကိရိယမနောဓာတုယာ ဘဝင်္ဂေ အနာဝဋ္ဋိတေ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ အာဝဋ္ဋိတေယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ သဒ္ဓိံယေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣတိ ဣမေ စတ္တာရော ပစ္စယေ လဘိတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ စက္ခုဝိညာဏံ (မ. နိ. ၁.၁၀၆ ထေရကံ ဝိသဒိသံ)။

အသမ္ဘိန္နတ္တာ သောတဿ, အာပာထဂတတ္တာ သဒ္ဒာနံ, အာကာသသန္နိဿိတံ, မနသိကာရဟေတုကံ စတူဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ သောတဝိညာဏံ, သဒ္ဓိံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ။ တတ္ထ ‘အာကာသသန္နိဿိတ’န္တိ အာကာသသန္နိဿယံ လဒ္ဓာဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ဝိနာ တေန။ န ဟိ ပိဟိတကဏ္ဏစ္ဆိဒ္ဒဿ သောတဝိညာဏံ ပဝတ္တတိ။ သေသံ ပုရိမနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ယထာ စေတ္ထ ဧဝံ ဣတော ပရေသုပိ။ ဝိသေသမတ္တံ ပန ဝက္ခာမ။

အသမ္ဘိန္နတ္တာ ဃာနဉ္စ, အာပာထဂတတ္တာ ဂန္ဓာနံ, တဇ္ဇာယောသန္နိဿိတံ, မနသိကာရဟေတုကံ စတူဟိ ပ စ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဃာနဝိညာဏံ , သဒ္ဓိံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ။ တတ္ထ 'တဇ္ဇာယောသန္နိဿိတ'န္တိ ဃာနဗိလံ တဿ မ္ပတိ ပဝိသန္တေဟေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မိံ အသတိ နုပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။

အသမ္ဘိန္နတ္တာ ဇိဝှာယ, အာပာထဂတတ္တာ ရသာနံ, အာပေါသန္နိဿိတံ, မနသိကာရဟေတုကံ စတူဟိ ပစ္စ ယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ဇိဝှာဝိညာဏံ, သဒ္ဓိံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ။ တတ္ထ 'အာပေါသန္နိဿိတ'န္တိ ဇိဝှာတေမနံ အာပံ လဒ္ဓာဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ဝိနာ တေန။ သုက္ခဇိဝှာနဉှိ သုက္ခခါဒနီယေ ဇိဝှာယ ဌပိတေပိ ဇိဝှာဝိညာဏံ နုပ္ပဇ္ ဇတေဝ။

အသမ္ဘိန္နတ္တာ ကာယဿ, အာပာထဂတတ္တာ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာနံ, ပထဝိသန္နိဿိတံ, မနသိကာရဟေတုကံ စတူ ဟိ ပစ္စယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ ကာယဝိညာဏံ, သဒ္ဓိံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ။ တတ္ထ 'ပထဝိသန္နိဿိတ'န္တိ ကာယ ပသာဒပစ္စယံ ပထဝိသန္နိဿယံ လဒ္ဓာဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န တေန ဝိနာ။ ကာယဒွါရသ္မိဉှိ ဗဟိဒ္ဓာမဟာဘူတာရမ္မဏံ အဇ္ဈတ္တိကံ ကာယပသာဒံ ဃဋ္ဋေတွာ ပသာဒပစ္စယေသု မဟာဘူတေသု ပဋိဟညတိ။

အသမ္ဘိန္နတ္တာ မနဿ, အာပာထဂတတ္တာ ဓမ္မာနံ, ဝတ္ထုသန္နိဿိတံ, မနသိကာရဟေတုကံ စတူဟိ ပစ္စ ယေဟိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ မနောဝိညာဏံ, သဒ္ဓိံ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေဟိ။ တတ္ထ 'မနော'တိ ဘဝင်္ဂစိတ္တံ။ တံ နိရုဒ္ဓမ္ပိ, အာဝ ဇ္ဇနစိတ္တဿ ပစ္စယော ဘဝိတုံ အသမတ္ထံ မန္ဒထာမဂတမေဝ ပဝတ္တမာနမ္ပိ, သမ္ဘိန္နံ နာမ ဟောတိ။ အာဝဇ္ဇန ဿ ပန ပစ္စယော ဘဝိတုံ သမတ္ထံ အသမ္ဘိန္နံ နာမ။ 'အာပာထဂတတ္တာ ဓမ္မာန'န္တိ ဓမ္မာရမ္မဏေ အာပာထဂ တေ။ 'ဝတ္ထုသန္နိဿိတ'န္တိ ဟဒယဝတ္ထုသန္နိဿယံ လဒ္ဓာဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န တေန ဝိနာ။ အယမ္ပိ ပဉ္စဝေါ ကာရဘာဝံ သန္ဓာယ ကထိတော။ 'မနသိကာရဟေတုက'န္တိ ကိရိယမနောဝိညာဏဓာတုယာ ဘဝင်္ဂေ အာဝဋ္ဋိတေယေဝ ဥ ပ္ပဇ္ဇတီတိ အတ္ထော။ အယံ တာဝ 'ဥပနိဿယမတ္ထသော'တိ ဧတ္ထ ဥပနိဿယဝဏ္ဏနာ။

'အတ္ထတော' ပန စက္ခု ဒဿနတ္ထံ, သောတံ သဝနတ္ထံ, ဃာနံ ဃာယနတ္ထံ, ဇိဝှာ သာယနတ္ထာ, ကာယော ဖုသနတ္ထော , မနော ဝိဇာနနတ္ထော။ တတ္ထ ဒဿနံ အတ္ထော အဿ။ တဉှိ တေန နိပ္ဖာဒေတဗ္ဗန္တိ ဒဿန တ္ထံ။ သေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္တာဝတာ **တိပိဋကစူဠနာဂတ္ထေရတဒေ သောဠသကမဂ္ဂေါ** နိဋ္ဌိတော, သဒ္ဓိံ ဒွတ္တဒသကမဂ္ဂေန စေဝ အပေတုကဠ္ဌကေန စာတိ။

ဣဒါနိ **မောရဝါပီတိသိမဟာဒတ္တတ္ထေရတဒေ ဒွတ္တဒသကမဂ္ဂကထာ** ဟောတိ။ တတ္ထ သာကေတပဉှာဉဿ သဒကိတ္တနဟေတုကိတ္တနာနိ ပာကတိကာနေဝ။ အယံ ပန ထေရော အသင်္ခါရိကသသင်္ခါရိကေသု ဒေါသံ ဒိသ္ဝာ 'အသင်္ခါရိကံ အသင်္ခါရိကမေဝ ဝိပာကံ ဒေတိ, နော သသင်္ခါရိကံ; သသင်္ခါရိကမ္ပိ သသင်္ခါရိကမေဝ နော အသင်္ခါ ရိက'န္တိ အာဟ။ ဇဝနေန စေသ စိတ္တနိယာမံ န ကထေတိ။ အာရမ္မဏေန ပန ဝေဒနာနိယာမံ ကထေတိ။ တေနဿ ဝိပါ ကုဒ္ဒါရေ ဒွတ္တဒသကမဂ္ဂေါ နာမ ဇာတော။ ဒသကမဂ္ဂေပိ, အပေတုကဠ္ဌကမ္ပိ ဧတ္ထေဝ ပဝိဋ္ဌံ။

တတ္ရာယံ နယော — သောမနဿသဟဂတတိဟေတုကအသင်္ခါရိကစိတ္တေန ဟိ ကမ္မေ အာယူဟိတေ တာဒိ သေနေဝ ဝိပာကစိတ္တေန ဂဟိတပဋိသန္ဓိကဿ ဝုမ္ပိပ္ပတ္တဿ စက္ခုဒွါရေ 'ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ' အာပာထဂတေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ တဇ္ဇော မောဃဝါရာ ဟောန္တိ။ တဿ ကုသလတော စတ္တာရိ သောမနဿသဟဂတာနိ, အကုသလတော စတ္တာရိ, ကိရိယတော ပဉ္စာတိ ဣမေသံ တေရသန္နံ စိတ္တာနံ အညတရေန ဇဝိတပရိယောသာနေ တ အာရမ္မဏံ ပတိဋ္ဌဟမာနံ သောမနဿသဟဂတအသင်္ခါရိကတိဟေတုကစိတ္တမ္ပိ ဒုဟေတုကစိတ္တမ္ပိ ပတိဋ္ဌာတိ။ ဧဝမဿ စက္ခုဒွါရေ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ တီဏိ, တဒါရမ္မဏာနိ ဒွေဝတိ, ပဉ္စ ဂဏနူပဂစိတ္တာနိ ဟောန္တိ။

အာရမ္မဏေန ပန ဝေဒနံ ပရိဝတ္တေတွာ ကုသလတော စတုန္နံ, အကုသလတော စတုန္နံ, ကိရိယတော စတုန္နန္တိ ဒွါဒသန္နံ ဥပေက္ခာသဟဂတစိတ္တာနံ အညတရေန ဇဝိတာဝသာနေ ဥပေက္ခာသဟဂတတိဟေတုကအသင်္ခါရိကဝိပာက မ္ပိ ဒုဟေတုကအသင်္ခါရိကဝိပာကမ္ပိ တဒါရမ္မဏံ ဟုတွာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝမဿ စက္ခုဒွါရေ ဥပေက္ခာသဟဂတသန္ တီရဏံ, ဣမာနိ ဒွေ တဒါရမ္မဏာနီတိ, တီဏိ ဂဏနူပဂစိတ္တာနိ ဟောန္တိ။ တာနိ ပုရိမေဟိ ပဉ္စဟိ သဒ္ဓိံ အဋ္ဌ။ သောတ ဒွါရာဒီသုပိ အဋ္ဌ အဋ္ဌာတိ ကောဋ္ဌာသတော ကမ္မေ အာယူဟိတေ သမစတ္တာလီသ စိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အင်္ဂ

ဟိတဂ္ဂဟဏေန ပန စက္ခုဒွါရေ အဋ္ဌ, သောတဝိညာဏာဒီနိ စတ္တာရီတိ, ဒွါဒသ ဟောန္တိ။ တတ္ထ ‘မူလဘဝင်္ဂတာ’‘အာဂန္တုကဘဝင်္ဂတာ’‘အမ္ဗောပမနိယာမကထာ’ စ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သောမနဿသဟဂတတိဟေတုကသသင်္ခါရိကကုသလစိတ္တေန ကမ္မေ အာယူဟိတေပိ ဥပေက္ခာသဟဂတတိဟေတုကအသင်္ခါရိကသသင်္ခါရိကေဟိ ကမ္မေ အာယူဟိတေပိ ဧသေဝ နယော။ တတ္ထ ယန္တောပမာပိ ဧတ္ထ ပါကတိကာ ဧဝ။ ဧတ္တာဝတာ တိဟေတုကကမ္မေန တိဟေတုကပဋိသန္ဓိ ဟောတီတိ ဝါရော ကထိတော။ တိဟေတုကကမ္မေန ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိ ဟောတီတိ ဝါရော ပန ပဋိစ္ဆန္နော ဟုတွာ ဂတော။

ဣဒါနိ ဒုဟေတုကကမ္မေန ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိကထာ ဟောတိ။ သောမနဿသဟဂတဒုဟေတုကအသင်္ခါရိကစိတ္တေန ဟိ ကမ္မေ အာယူဟိတေ တာဒိသေနေဝ ဝိပါကစိတ္တေန ဂဟိတပဋိသန္ဓိကဿ ဝုဍ္ဎိပ္ပတ္တဿ စက္ခုဒွါရေ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ အာပါထဂတေ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ တယော မောဃဝါရာ ဟောန္တိ။ ဒုဟေတုကဿ ပန **ဇဝနကိရိယာ** နတ္ထိ။ တသ္မာ ကုသလတော စတ္တာရိ သောမနဿသဟဂတာနိ, အကုသလတော စတ္တာရီတိ ဣမေသံ အဋ္ဌန္နံ အညတရေန ဇဝိတပရိယောသာနေ ဒုဟေတုကမေဝ သောမနဿသဟဂတအသင်္ခါရိကံ တဒါရမ္မဏံ ဟောတိ။ ဧဝမဿ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ တီဏိ, ဣဒဉ္စ တဒါရမ္မဏန္တိ, စတ္တာရိ ဂဏနူပဂစိတ္တာနိ ဟောန္တိ။ ‘ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏေ’ ပန ကုသလတော ဥပေက္ခာသဟဂတာနံ စတုန္နံ, အကုသလတော စတုန္နန္တိ, အဋ္ဌန္နံ အညတရေန ဇဝိတပရိယောသာနေ ဒုဟေတုကမေဝ ဥပေက္ခာသဟဂတံ အသင်္ခါရိကံ တဒါရမ္မဏံ ဟောတိ။ ဧဝမဿ ဥပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏံ, ဣဒဉ္စ တဒါရမ္မဏန္တိ, ဒွေဝ ဂဏနူပဂစိတ္တာနိ ဟောန္တိ။ တာနိ ပုရိမေဟိ စတူဟိ သဒ္ဓိံ ဆ။ သောတဒွါရာဒီသုပိ ဆ ဆာတိ ဧကာယ စေတနာယ ကမ္မေ အာယူဟိတေ သမတိံသ စိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပန စက္ခုဒွါရေ ဆ, သောတဝိညာဏာဒီနိ စတ္တာရီတိ ဒသ ဟောန္တိ။ အမ္ဗောပမနိယာမကထာ ပါကတိကာ ဧဝ။ ယန္တောပမာ ဣဓ န လဗ္ဘတီတိ ဝုတ္တံ။

သောမနဿသဟဂတဒုဟေတုကသသင်္ခါရိကကုသလစိတ္တေန ကမ္မေ အာယူဟိတေပိ ဥပေက္ခာသဟဂတဒုဟေတုကအသင်္ခါရိကသသင်္ခါရိကေဟိ ကမ္မေ အာယူဟိတေပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္တာဝတာ ဒုဟေတုကကမ္မေန ဒုဟေတုကပဋိသန္ဓိ ဟောတီတိ ဝါရော ကထိတော။

အဟေတုကပဋိသန္ဓိ ဟောတီတိ ဝါရော ပန ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော – ကုသလတော စတူဟိ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တေဟိ ကမ္မေ အာယူဟိတေ, ကုသလဝိပါကာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတုယာ ဥပေက္ခာသဟဂတာယ ပဋိသန္ဓိယာ ဂဟိတာယ, ကမ္မသဒိသာ ပဋိသန္ဓီတိ န ဝတ္တဗ္ဗာ။ ဣတော ပဋ္ဌာယ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ကထေတွာ ဣဋ္ဌေပိ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေပိ စိတ္တပ္ပဝတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣမဿ ဟိ ထေရဿ တဒေ ပိဏ္ဍဇဝနံ ဇဝတိ။ သေသာ ဣဒံ ပန ဇဝနံ ကုသလတ္တာယ ဝါ အကုသလတ္တာယ ဝါ ကော နိယာမေတီတိအာဒိကထာ သဗ္ဗာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။ ဧတ္တာဝတာ မောရဝါပိဝါသီမဟာဒတ္တတ္ထေရဝါဒေ ဒွါဒသကမဂ္ဂေါ နိဋ္ဌိတော သဒ္ဓိံ ဒသကမဂ္ဂေန စေဝ အဟေတုကဋ္ဌကေန စ။

ဣဒါနိ **မဟာဓမ္မရက္ခိတတ္ထေရဝါဒေ ဒသကမဂ္ဂကထာ** ဟောတိ။ တတ္ထ သာကေတပဉှာဥဿဒကိတ္တနာနိ ပါကတိကာနေဝ။ ဟေတုကိတ္တနေ ပန အယံ ဝိသေသော။ တိဟေတုကကမ္မံ တိဟေတုကဝိပါကမ္ပိ ဒုဟေတုကဝိပါကမ္ပိ အဟေတုကဝိပါကမ္ပိ ဒေတိ။ ဒုဟေတုကကမ္မံ တိဟေတုကမေဝ န ဒေတိ, ဣတရံ ဒေတိ။ တိဟေတုကကမ္မေန ပဋိသန္ဓိ တိဟေတုကာဝ ဟောတိ; ဒုဟေတုကာဟေတုကာ န ဟောတိ။ ဒုဟေတုကကမ္မေန ဒုဟေတုကာဟေတုကာ ဟောတိ, တိဟေတုကာ န ဟောတိ။ အသင်္ခါရိကကမ္မံ ဝိပါကံ အသင်္ခါရိကမေဝ ဒေတိ, နော သသင်္ခါရိကံ။ သသင်္ခါရိကမ္ပိ သသင်္ခါရိကမေဝ ဒေတိ, နော အသင်္ခါရိကံ။ အာရမ္မဏေန ဝေဒနာ ပရိဝတ္တေတဗ္ဗာ။ ဇဝနံ ပိဏ္ဍဇဝနမေဝ ဇဝတိ။ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ စိတ္တာနိ ကထေတဗ္ဗာနိ။

တတြာယံ ကထာ – ဧကော ပဉ္စမကုသလစိတ္တေန ကမ္မံ အာယူဟတိ, ပဉ္စမဝိပါကစိတ္တေနေဝ ပဋိသန္ဓိံ ဂဏှာတိ။ အယံ ကမ္မသဒိသာ ပဋိသန္ဓိ။ တဿ ဝုဍ္ဎိပ္ပတ္တဿ စက္ခုဒွါရေ ‘ဣဋ္ဌာရမ္မဏေ’ အာပါထဂတေ ဝုတ္တနယေနေဝ တယော မောဃဝါရာ ဟောန္တိ။ အထဿ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာနံ တေရသန္နံ သောမနဿသဟဂတဇဝနာနံ အညတ

ရေန ဇဝိတပရိယောသာနေ ပဌမဝိပာကစိတ္တမေဝ တဒာရမ္မဏံ ဟောတိ။ တံ ‘မူလဘဝင်္ဂ’ ‘တဒာရမ္မဏ’န္တိ ဒွေ နာမာနိ လဘတိ။ ဧဝမဿ စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ တီဏိ, ဣဋ္ဌ တဒာရမ္မဏန္တိ, စတ္တာရိ ဂဏနူပဂစိတ္တာနိ ဟောန္တိ။ ‘ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏေ’ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာနံယေဝ ဒွါဒသန္နံ ဥပေက္ခာသဟဂတဇဝနာနံ အညတရေန ဇဝိတပရိယောသာနေ ဥပေက္ခာသဟဂတံ တိဟေတုကံ အသင်္ခါရိကစိတ္တံ တဒာရမ္မဏတာယ ပဝတ္တတိ။ တံ ‘အာဂန္တုကဘဝင်္ဂ’‘တဒာရမ္မဏ’န္တိ ဒွေ နာမာနိ လဘတိ။ ဧဝမဿ ဥပေက္ခာသဟဂတသန္တီရဏံ ဣဋ္ဌ တဒာရမ္မဏန္တိ ဒွေ ဂဏနူပဂစိတ္တာနိ။ တာနိ ပုရိမေဟိ စတူဟိ သဒ္ဓိံ ဆ ဟောန္တိ။ ဧဝံ ဧကာယ စေတနာယ ကမ္မေ အာယူဟိတေ ပဉ္စသု ဒွါရေသု သမတိံသ စိတ္တာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ အဂ္ဂဟိတဂ္ဂဟဏေန ပန စက္ခုဒွါရေ ဆ, သောတဝိညာဏာဒီနိ စတ္တာရီတိ ဒသ ဟောန္တိ။ အမ္ဗောပမနိယာမကထာ ပါကတိကာယေဝ။

ဒုတိယတတိယစတုတ္ထကုသလစိတ္တေဟိ ကမ္မေ အာယူဟိတေပိ ဧတ္တကာနေဝ ဝိပာကစိတ္တာနိ ဟောန္တိ။ စတူဟိ ဥပေက္ခာသဟဂတစိတ္တေဟိ အာယူဟိတေပိ ဧသေဝ နယော။ ဣဓ ပန ပဌမံ ဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏံ ဒဿေတဗ္ဗံ။ ပစ္ဆာ ဣဋ္ဌာရမ္မဏေန ဝေဒနာ ပရိဝတ္တေတဗ္ဗာ။ အမ္ဗောပမနိယာမကထာ ပါကတိကာ ဧဝ။ ယန္တောပမာ န လဗ္ဘတိ။ ‘ကုသလတော ပန စတုန္နံ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တာနံ အညတရေန ကမ္မေ အာယူဟိတေ’တိ ဣတော ပဋ္ဌာယ သဗ္ဗံ ဝိတ္ထာရေတွာ အဟေတုကဋ္ဌကံ ကထေတဗ္ဗံ။ ဧတ္တာဝတာ မဟာဓမ္မရက္ခိတတ္ထေရဝါဒေ ဒွါဒသကမဂ္ဂေါ နိဋ္ဌိတော ဟောတိ, သဒ္ဓိံ အဟေတုကဋ္ဌကေနာတိ။

ဣမေသံ ပန တိဏ္ဏံ ထေရာနံ ကတရဿ ဝါဒော ဂဟေတဗ္ဗောတိ? န ကဿစိ ဧကံသေန။ သဗ္ဗေသံ ပန ဝါဒေသု ယုတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ ပဌမဝါဒသ္မိဉှိ သသင်္ခါရာသင်္ခါရဝိဓာနံ ပစ္စယဘေဒတော အဓိပ္ပေတံ။ တေနေတ္ထ , အသင်္ခါရိကကုသလဿ ဒုဗ္ဗလပစ္စယေဟိ ဥပ္ပန္နံ သသင်္ခါရိကဝိပာကံ, သသင်္ခါရိကကုသလဿ ဗလဝပစ္စယေဟိ ဥပ္ပန္နံ အသင်္ခါရိကဝိပာကဉ္စ ဂဟေတွာ, လဗ္ဘမာနာနိပိ ကိရိယဇဝနာနိ ပဟာယ, ကုသလဇဝနေနေဝ တဒာရမ္မဏံ အာရမ္မဏေန စ ဝေဒနံ နိယာမေတွာ, သေက္ခပုထုဇ္ဇနဝသေန သောဠသကမဂ္ဂေါ ကထိတော။ ယံ ပနေတ္ထ အကုသလဇဝနာဝသာနေ အဟေတုကဝိပာကမေဝ တဒာရမ္မဏံ ဒဿိတံ, တံ ဣတရေသု န ဒဿိတမေဝ။ တသ္မာ တံ တတ္ထ တေသု ဝုတ္တံ သဟေတုကဝိပာကဉ္စ, ဧတ္ထာပိ သဗ္ဗမိဒံ လဗ္ဘတေဝ။ တတြာယံ နယော – ယဿ ဟိ ကုသလဇဝနာနံ အန္တရန္တရာ အကုသလံ ဇဝတိ, တဿ ကုသလာဝသာနေ အာစိဏ္ဏသဒိသမေဝ, အကုသလာဝသာနေ သဟေတုကံ တဒာရမ္မဏံ ယုတ္တံ။ ယဿ နိရန္တရံ အကုသလမေဝ တဿ အဟေတုကံ။ ဧဝံ တာဝ ပဌမဝါဒေ ယုတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။

ဒုတိယဝါဒေ ပန ကုသလတော သသင်္ခါရာသင်္ခါရဝိဓာနံ အဓိပ္ပေတံ။ တေနေတ္ထ အသင်္ခါရိကကုသလဿ အသင်္ခါရိကမေဝ ဝိပာကံ, သသင်္ခါရိကကုသလဿ စ သသင်္ခါရိကမေဝ ဂဟေတွာ, ဇဝနေန တဒာရမ္မဏနိယာမံ အကတွာ, သဗ္ဗေသမ္ပိ သေက္ခာသေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ ဥပ္ပတ္တိရဟော ပိဏ္ဍဇဝနဝသေနေဝ ဒွါဒသကမဂ္ဂေါ ကထိတော။ တိဟေတုကဇဝနာဝသာနေ ပနေတ္ထ တိဟေတုကံ တဒာရမ္မဏံ ယုတ္တံ။ ဒုဟေတုကဇဝနာဝသာနေ ဒုဟေတုကံ, အဟေတုကဇဝနာဝသာနေ အဟေတုကံ ဘာဇေတွာ ပန န ဝုတ္တံ။ ဧဝံ ဒုတိယဝါဒေ ယုတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။

တတိယဝါဒေပိ ကုသလတောဝ အသင်္ခါရသသင်္ခါရဝိဓာနံ အဓိပ္ပေတံ။ ‘တိဟေတုကကမ္မံ တိဟေတုကဝိပာကမ္ပိ ဒုဟေတုကဝိပာကမ္ပိ အဟေတုကဝိပာကမ္ပိ ဒေတီ’တိ ပန ဝစနတော အသင်္ခါရိကတိဟေတုကပဋိသန္ဓိကဿ အသင်္ခါရိကဒုဟေတုကေနပိ တဒာရမ္မဏေန ဘဝိတဗ္ဗံ။ တံ အဒဿေတွာ ဟေတုသဒိသမေဝ တဒာရမ္မဏံ ဒဿိတံ။ တံ ပုရိမာယ ဟေတုကိတ္တနလဒ္ဓိယာ န ယုဇ္ဇတိ။ ကေဝလံ ဒသကမဂ္ဂဝိဘာဝနတ္ထမေဝ ဝုတ္တံ။ ဣတရမ္ပိ ပန လဗ္ဘတေဝ။ ဧဝံ တတိယဝါဒေပိ ယုတ္တံ ဂဟေတဗ္ဗံ။ အယဉ္စ သဗ္ဗာပိ ပဋိသန္ဓိဇနကဿေဝ ကမ္မဿ ဝိပာကံ သန္ဓာယ တဒာရမ္မဏကထာ။ ‘သဟေတုကံ ဘဝင်္ဂံ အဟေတုကဿ ဘဝင်္ဂဿ အနန္တရပစ္စယေန ပစ္စယော’တိ (ပဋ္ဌာ. ၃.၁.၁၀၂) ဝစနတော ပန နာနာကမ္မေန အဟေတုကပဋိသန္ဓိကဿာပိ သဟေတုကဝိပာကံ တဒာရမ္မဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တဿ ဥပ္ပတ္တိဝိဓာနံ မဟာပကရဏေ အာဝိ ဘဝိဿတီတိ။

ကာမာဝစရကုသလဝိပာကကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ရူပါဝစရာရူပါဝစရဝိပာကကထာ

၄၉၉. ဣဒါနိ ရူပါဝစရာဒိဝိပါကံ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ယသ္မာ ကာမာဝစရဝိပါကံ အတ္တနော ကုသလေန သဒိသမ္ပိ ဟောတိ, အသဒိသမ္ပိ, တသ္မာ န တံ ကုသလာနုဂတိကံ ကတွာ ဘာဇိတံ။ ရူပါဝစရာရူပါဝစရဝိပါကံ ပန ယထာ ဟတ္ထိအဿပဗ္ဗတာဒီနံ ဆာယာ ဟတ္ထိအာဒိသဒိသာဝ ဟောန္တိ, တထာ အတ္တနော ကုသလသဒိသမေဝ ဟောတီတိ ကုသလာနုဂတိကံ ကတွာ ဘာဇိတံ။ ကာမာဝစရကမ္မဉ္စ ယအာ ကအာစိ ဝိပါကံ ဒေတိ, ရူပါဝစရာရူပါဝစရံ ပန အနန္တရာယေန, ဒုတိယသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ, ဝိပါကံ ဒေတီတိပိ ကုသလာနုဂတိကမေဝ ကတွာ ဘာဇိတံ။ သေသံ ကုသလေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ အယံ ပန ဝိသေသော – ပဋိပဒါဒိဘေဒော စ ဟီနပဏီတမဇ္ဈိမဘာဝေါ စ ဧတေသု ဈာနာဂမနတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဆန္ဒာဒီနံ ပန အညတရံ ဓုရံ ကတွာ အနုပ္ပာဒနီယတ္တာ နိရဓိပတိကာနေဝ တောနီတိ။

ရူပါဝစရာရူပါဝစရဝိပါကကထာ နိဋ္ဌိတာ။

လောကုတ္တရဝိပါကကထာ

၅၀၅. လောကုတ္တရဝိပါကမ္ပိ ကုသလသဒိသတ္တာ ကုသလာနုဂတိကမေဝ ကတွာ ဘာဇိတံ။ ယသ္မာ ပန တေဘူမကကုသလံ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝဋ္ဋံ အာစိနာတိ ဝဍ္ဎေတိ, တသ္မာ တတ္ထ **ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ** တိ ဝုတ္တံ။ လောကုတ္တရံ ပန တေန အာစိတမ္ပိ အပစိနာတိ, သယမ္ပိ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန န အာစိနာတိ, တေနေတ္ထ 'ကတတ္တာ ဥပစိတတ္တာ'တိ အဝတွာ **ကတတ္တာ ဘာဝိတတ္တာ** တိ ဝုတ္တံ။

သုညတန္တိအာဒီသု 'မဂ္ဂေါ' တာဝ 'အာဂမနတော သဂုဏတော အာရမ္မဏတောတိ တီဟိ ကာရဏေဟိ နာမံ လဘတီ'တိ, ဣဒံ ဟေဋ္ဌာ ကုသလာဓိကာရေ ဝိတ္ထာရိတံ။ တတ္ထ သုတ္တန္တိကပရိယာယေန သဂုဏတောပိ အာရမ္မဏတောပိ နာမံ လဘတိ။ ပရိယာယဒေသနာ ဟေသာ။ အဘိဓမ္မကထာ ပန နိပ္ပရိယာယဒေသနာ။ တသ္မာ ဣဓ သဂုဏတော တ အာရမ္မဏတော တ နာမံ န လဘတိ, အာဂမနတောဝ လဘတိ။ အာဂမနမေဝ ဟိ ဓုရံ။ တံ ဒုဝိဓံ ဟောတိ – ဝိပဿနာဂမနံ မဂ္ဂါဂမနန္တိ။

တတ္ထ မဂ္ဂဿ အာဂတဋ္ဌာနေ ဝိပဿနာဂမနံ ဓုရံ, ဖလဿ အာဂတဋ္ဌာနေ မဂ္ဂါဂမနံ ဓုရန္တိ, ဣဒမ္ပိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ တေသု ဣဒံ ဖလဿ အာဂတဋ္ဌာနံ, တသ္မာ ဣဓ မဂ္ဂါဂမနံ ဓုရန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ သော ပနေသ မဂ္ဂေ အာဂမနတော 'သုညတ'န္တိ နာမံ လဘိတွာ သဂုဏတော စ အာရမ္မဏတော စ 'အနိမိတ္တော''အပ္ပဏိဟိတော'တိပိ ဝုစ္စတိ။ တသ္မာ သယံ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော ဖလဿ တီဏိ နာမာနိ ဒေတိ။ ကထံ? အယဉှိ သုညတာဂမနဝသေနေဝ လဒ္ဓနာမော 'သုညတမဂ္ဂေါ' သယံ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော ဖလဿ နာမံ ဒဒမာနော 'သုညတ'န္တိ နာမံ အကာသိ။ 'သုညတအနိမိတ္တမဂ္ဂေါ' သယံ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော ဖလဿ နာမံ ဒဒမာနော 'အနိမိတ္တ'န္တိ နာမံ အကာသိ။ 'သုညတအပ္ပဏိဟိတမဂ္ဂေါ' သယံ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော ဖလဿ နာမံ ဒဒမာနော 'အပ္ပဏိဟိတ'န္တိ နာမံ အကာသိ။ ဣမာနိ ပန တီဏိ နာမာနိ မဂ္ဂါနန္တရေ ဖလစိတ္တသ္မိံယေဝ ဣမိနာ နယေန လဗ္ဘန္တိ, နော အပရဘာဂေ ဝဠဉ္ဇနကဖလသမာပတ္တိယာ။ အပရဘာဂေ ပန အနိစ္စတာဒီဟိ တီဟိ ဝိပဿနာဟိ ဝိပဿိတုံ သက္ကောတိ။ အထဿ ဝုဋ္ဌိတဝုဋ္ဌိတဝိပဿနာဝသေန အနိမိတ္တအပ္ပဏိဟိတသုညတသင်္ခာတာနိ တီဏိ ဖလာနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တေသံ တာနေဝ သင်္ခါရာရမ္မဏာနိ။ အနိစ္စာနုပဿနာဒီနိ ဉာဏာနိ အနုလောမဉာဏာနိ နာမ ဟောန္တိ။

ယော စာယံ သုညတမဂ္ဂေ ဝုတ္တော။ အပ္ပဏိဟိတမဂ္ဂေပိ ဧသေဝ နယော။ အယမ္ပိ ဟိ သုညတာဂမနဝသေန လဒ္ဓနာမော 'အပ္ပဏိဟိတမဂ္ဂေါ' သယံ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော ဖလဿ နာမံ ဒဒမာနော 'အပ္ပဏိဟိတ'န္တိ နာမံ အကာသိ။ 'အပ္ပဏိဟိတအနိမိတ္တမဂ္ဂေါ' သယံ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော ဖလဿ နာမံ ဒဒမာနော 'အနိမိတ္တ'န္တိ နာမံ အကာသိ။ 'အပ္ပဏိဟိတသုညတမဂ္ဂေါ' သယံ အာဂမနီယဋ္ဌာနေ ဌတွာ အတ္တနော ဖလဿ နာမံ ဒဒမာနော 'သုညတ'န္တိ နာမံ အကာသိ။ ဣမာနိပိ တီဏိ နာမာနိ မဂ္ဂါနန္တရေ ဖလစိတ္တသ္မိံယေဝ ဣမိနာ နယေန လဗ္ဘန္တိ, န အပရဘာဂေ ဝဠဉ္ဇနကဖလသမာပတ္တိယာတိ။ ဧဝံ ဣမသ္မိံ ဝိပါကနိဒ္ဒေသေ ကုသလစိတ္တေဟိ တိဂုဏာနိ ဝိပါကစိတ္တာနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ယထာ ပန တေဘူမကကုသလာနိ အတ္တနော ဝိပါကံ အဓိပတိံ လဘာပေတုံ န သက္ကောန္တိ, န ဧဝံ လောကုတ္တရကုသလာနိ။ ကသ္မာ? တေဘူမကကုသလာနဉှိ အညော အာယူဟနကာလော အညော ဝိပစ္စနကာလော။ တေန တာနိ အတ္တနော ဝိပါကံ အဓိပတိံ လဘာပေတုံ န သက္ကောန္တိ။ လောကုတ္တရာနိ ပန တာယ သဒ္ဓါယ, တသ္မိံ ဝီရိယေ, တာယ သတိယာ, တသ္မိံ သမာဓိမှိ, တာယ ပညာယ အဝူပသန္တာယ , အပဏ္ဏကံ အဝိရဒ္ဓံ မဂ္ဂါနန္တရမေဝ ဝိပါကံ ပဋိလဘန္တိ, တေန အတ္တနော ဝိပါကံ အဓိပတိံ လဘာပေတုံ သက္ကောန္တိ။

ယထာ ဟိ ပရိတ္တကသ္သ အဂ္ဂိနော ဂတဋ္ဌာနေ အဂ္ဂိသ္မိံ နိဗ္ဗုတမတ္တေယေဝ ဥဏှာကာရော နိဗ္ဗာယိတွာ ကိဉ္စိ န ဟောတိ, မဟန္တံ ပန အာဒိတ္တံ အဂ္ဂိက္ခန္ဓံ နိဗ္ဗာပေတွာ ဂောမယပရိဘဏ္ဍေ ကတေပိ ဥဏှာကာရော အဝူပသန္တောဝ ဟောတိ, ဧဝမေဝ တေဘူမကကုသလေ အညော ကမ္မက္ခဏော အညော ဝိပါကက္ခဏော ပရိတ္တအဂ္ဂိဋ္ဌာနေ ဥဏှာဘာဝနိဗ္ဗုတကာလော ဝိယ ဟောတိ။ တသ္မာ တံ အတ္တနော ဝိပါကံ အဓိပတိံ လဘာပေတုံ န သက္ကောတိ။ လောကုတ္တရေ ပန တာယ သဒ္ဓါယ။ပေ။ တာယ ပညာယ အဝူပသန္တာယ, မဂ္ဂါနန္တရမေဝ ဖလံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ တံ အတ္တနော ဝိပါကံ အဓိပတိံ လဘာပေတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ – ‘ဝိပါကေ အဓိပတိ နတ္ထိ ဌပေတွာ လောကုတ္တရ’န္တိ။

၅၅၅. စတုတ္ထဖလနိဒ္ဒေသေ **အညာတာဝိန္ဒြိယ**န္တိ အညာတာဝိနော စတူသု သစ္စေသု နိဋ္ဌိတဉာဏကိစ္စသ္သ ဣန္ဒြိယံ, အညာတာဝီနံ တ စတူသု သစ္စေသု နိဋ္ဌိတကိစ္စာနံ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဉတွာ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဌိတာနံ ဓမ္မာနံ အဗ္ဘန္တရေ ဣန္ဒဋ္ဌသာဓနေန ဣန္ဒြိယံ။ နိဒ္ဒေသဝါရေပိသ္သ **အညာတာဝီန**န္တိ အာဇာနိတွာ ဌိတာနံ။ **ဓမ္မာန**န္တိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာနံ အဗ္ဘန္တရေ။ **အညာ**တိ အာဇာနနာ, **ပညာ ပဇာနနာ**တိအာဒီနိ ဝုတ္တတ္ထာနေဝ။ **မဂ္ဂင်္ဂံ မဂ္ဂပရိယာပန္န**န္တိ ဖလမဂ္ဂသ္သ အင်္ဂံ, ဖလမဂ္ဂေ စ ပရိယာပန္နန္တိ အတ္ထော။

အပိစေတ္ထ ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ – ဧကံ ဣန္ဒြိယံ ဧကံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိ, ဧကံ ဆ ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ, ဧကံ ဧကံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိ။ ဧကဉှိ ‘အနညာတညသ္သာမီတိန္ဒြိယံ’ ဧကံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂံ။ ဧကံ ‘အညိန္ဒြိယံ’ ဟေဋ္ဌာ တီဏိ ဖလာနိ, ဥပရိ တယော မဂ္ဂေတိ ဆ ဌာနာနိ ဂစ္ဆတိ။ ဧကံ ‘အညာတာဝိန္ဒြိယံ’ ဧကံ ဌာနံ ဂစ္ဆတိ အရဟတ္တဖလံ။ သဗ္ဗေသုပိ မဂ္ဂဖလေသု အတ္ထတော အဋ္ဌ အဋ္ဌ ဣန္ဒြိယာနီတိ စတုသဋ္ဌိ လောကုတ္တရိန္ဒြိယာနိ ကထိတာနိ။ ပါဠိတော ပန နဝ နဝ ကတွာ ဒွါသတ္တတိ ဟောန္တိ။ မဂ္ဂေ မဂ္ဂင်္ဂန္တိ ဝုတ္တံ။ ဖလေပိ မဂ္ဂင်္ဂံ။ မဂ္ဂေ ဗောဇ္ဈင်္ဂေါတိ ဝုတ္တော ဖလေပိ ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ။ မဂ္ဂက္ခဏေ အာရတိ ဝိရတီတိ ဝုတ္တာ ဖလက္ခဏေပိ အာရတိ ဝိရတီတိ။ တတ္ထ မဂ္ဂေါ မဂ္ဂဘာဝေနေဝ မဂ္ဂေါ, ဖလံ ပန မဂ္ဂံ ဥပါဒါယ မဂ္ဂေါ နာမ; ဖလင်္ဂံ ဖလပရိယာပန္နန္တိ ဝတ္တုမ္ပိ ဝဋ္ဋတိ။ မဂ္ဂေ ဗုဇ္ဈနကသ္သ အင်္ဂေါတိ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ, ဖလေ ဗုဒ္ဓသ္သ အင်္ဂေါတိ သမ္ဗောဇ္ဈင်္ဂေါ။ မဂ္ဂေ အာရမဏဝိရမဏဝသေနေဝ အာရတိ ဝိရတိ။ ဖလေ ပန အာရတိဝိရတိဝသေနာတိ။

လောကုတ္တရဝိပါကကထာ နိဋ္ဌိတာ။

အကုသလဝိပါကကထာ

၅၅၆. ဣတော ပရာနိ အကုသလဝိပါကာနိ – ပဉ္စ စက္ခုသောတဃာနဇိဝှာကာယဝိညာဏာနိ, ဧကာ မနောဓာတု, ဧကာ မနောဝိညာဏဓာတူတိ ဣမာနိ သတ္တ စိတ္တာနိ – ပါဠိတော စ အတ္ထတော စ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တေဟိ တာဒိသေဟေဝ ကုသလဝိပါကစိတ္တေဟိ သဒိသာနိ။

ကေဝလဉှိ တာနိ ကုသလကမ္မပစ္စယာနိ ဣမာနိ အကုသလကမ္မပစ္စယာနိ။ တာနိ စ ဣဋ္ဌဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေသု အာရမ္မဏေသု ဝတ္တန္တိ, ဣမာနိ အနိဋ္ဌအနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေသု။ တတ္ထ စ သုခသဟဂတံ ကာယဝိညာဏံ, ဣဓ ဒုက္ခသဟဂတံ ။ တတ္ထ စ ဥပေက္ခာသဟဂတာ မနောဝိညာဏဓာတု မနုသ္သေသု ဇစ္စန္ဓာဒီနံ ပဋိသန္ဓိံ အာဒိံ ကတွာ ပဉ္စသု ဌာနေသု ဝိပစ္စတိ။ ဣဓ ပန ဧကာဒသဝိဓေနာပိ အကုသလစိတ္တေန ကမ္မေ အာယူဟိတေ ကမ္မကမ္မနိမိတ္တဂတိနိမိတ္တေသု အညတရံ အာရမ္မဏံ ကတွာ စတူသု အပါယေသု ပဋိသန္ဓိ ဟုတွာ ဝိပစ္စတိ; ဒုတိယဝါရတော ပဋ္ဌာယ ယာဝတာယုကံ ဘဝင်္ဂံ ဟုတွာ, အနိဋ္ဌအနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာယ ပဉ္စဝိညာဏဝီထိယာ သန္တီရဏံ ဟုတွာ, ဗလဝါရမ္မဏေ ဆသု ဒွါရေသု တဒါရမ္မဏံ ဟုတွာ, မရဏကာလေ စုတိ ဟုတွာတိ, ဧဝံ ပဉ္စသု ဌာနေသု ဝိပစ္စတီတိ။

အကုသလဝိပါကကထာ နိဋ္ဌိတာ။

ကိရိယာဗျာကတဝဏ္ဏနာ

မနောဓာတုစိတ္တံ

၅၆၆. ဣဒါနိ ကိရိယာဗျာကတံ ဘာဇေတွာ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ **ကိရိယာ**တိ ကရဏမတ္တံ။ သဗ္ဗေသုယေဝ ဟိ ကိရိယစိတ္တေသု ယံ ဇဝနဘာဝံ အပ္ပတ္တံ တံ ဝါတပုပ္ဖံ ဝိယ။ ယံ ဇဝနဘာဝပ္ပတ္တံ တံ ဆိန္နမူလကရုက္ခပုပ္ဖံ ဝိယ အဖလံ ဟောတိ, တံတံ ကိစ္စသာဓနဝသေန ပဝတ္တတ္တာ ပန ကရဏမတ္တမေဝ ဟောတိ။ တသ္မာ ကိရိယာတိ ဝုတ္တံ။ **နေဝကုသလာနာကုသလာ**တိအာဒီသု ကုသလမူလသင်္ခါတဿ ကုသလဟေတုနော အဘာဝါ 'နေဝကုသလာ'; အကုသလမူလသင်္ခါတဿ အကုသလဟေတုနော အဘာဝါ 'နေဝအကုသလာ'; ယောနိသောမနသိကာရအယောနိသောမနသိကာရသင်္ခါတာနမ္ပိ ကုသလာကုသလပစ္စယာနံ အဘာဝါ **'နေဝကုသလာနာကုသလာ'**။ ကုသလာကုသလသင်္ခါတဿ ဇနကဟေတုနော အဘာဝါ **နေဝကမ္မဝိပါကာ**။

ဣဓာပိ စိတ္တဿေကဂ္ဂတာနိဒ္ဒေသေ ပဝတ္တိဋ္ဌိတိမတ္တမေဝ လဗ္ဘတိ။ ဒွေ ပဉ္စဝိညာဏာနိ, တိဿော မနောဓာတုယော, တိဿော မနောဝိညာဏဓာတုယော, ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတန္တိ ဣမေသု သတ္တရသသု စိတ္တေသု ဒုဗ္ဗလတ္တာ သဏ္ဌိတိ အဝဋ္ဌိတိအာဒီနိ န လဗ္ဘန္တိ။ သေသံ သဗ္ဗံ ဝိပါကမနောဓာတုနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ, အညတြ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနာ။ တဉှိ စိတ္တံ ပဉ္စဝိညာဏာနန္တရံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဣဒံ ပန ပဉ္စဒွါရေ ဝဋ္ဌဗ္ဗနကပ္ပဝတ္တိကာလေ သဗ္ဗေသံ ပုရေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကထံ? စက္ခုဒွါရေ တာဝ ဣဋ္ဌဣဋ္ဌမဇ္ဈတ္တအနိဋ္ဌအနိဋ္ဌမဇ္ဈတ္တေသု ရူပါရမ္မဏေသု ယေန ကေနစိ ပသာဒေ ဃဋ္ဋိတေ တံ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ အာဝဇ္ဇနဝသေန ပုရေစာရိကံ ဟုတွာ ဘဝင်္ဂံ အာဝဋ္ဋယမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သောတဒွါရာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

ကိရိယမနောဓာတုစိတ္တံ နိဋ္ဌိတံ။

ကိရိယမနောဝိညာဏဓာတုစိတ္တာနိ

၅၆၈. မနောဝိညာဏဓာတု ဥပ္ပန္နာ ဟောတိ။ပေ။ သောမနဿသဟဂတာတိ, ဣဒံ စိတ္တံ အညေသံ အသာဓာရဏံ။ ခီဏာသဝဿေဝ ပါဋိပုဂ္ဂလိကံ။ ဆသု ဒွါရေသု လဗ္ဘတိ။ စက္ခုဒွါရေ ဟိ ပဓာနသာရုပ္ပံ ဌာနံ ဒိသွာ ခီဏာသဝေါ ဣမိနာ စိတ္တေန သောမနဿိတော ဟောတိ။ သောတဒွါရေ ဘဏ္ဍဘာဇနီယဋ္ဌာနံ ပတွာ မဟာသဒ္ဒံ ကတွာ လုဒ္ဓလုဒ္ဓေသု ဂဏှန္တေသု 'ဧဝရူပါ နာမ မေ လောလုပ္ပတဏှာ ပဟီနာ'တိ ဣမိနာ စိတ္တေန သောမနဿိတော ဟောတိ။ ဃာနဒွါရေ ဂန္ဓေဟိ ဝါ ပုပ္ဖေဟိ ဝါ စေတိယံ ပူဇေန္တော ဣမိနာ စိတ္တေန သောမနဿိတော ဟောတိ။ ဇိဝှာဒွါရေ ရသသမ္ပန္နံ ပိဏ္ဍပါတံ လဒ္ဓါ ဘာဇေတွာ ပရိဘုဉ္ဇန္တော 'သာရဏီယဓမ္မော ဝတ မေ ပူရိတော'တိ ဣမိနာ စိတ္တေန သောမနဿိတော ဟောတိ။ ကာယဒွါရေ အဘိသမာစာရိကဝတ္တံ ကရောန္တော 'ကာယဒွါရေ မေ ဝတ္တံ ပူရိတ'န္တိ ဣမိနာ စိတ္တေန သောမနဿိတော ဟောတိ။ ဧဝံ တာဝ ပဉ္စဒွါရေ လဗ္ဘတိ။

မနောဒွါရေ ပန အတီတာနာဂတမာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဇောတိပါလမာဏဝ(မ. နိ. ၂.၂၈၂ အာဒယော) မခါဒေဝရာဇ(မ. နိ. ၂.၃၀၈ အာဒယော) ကဏှတာပသာဒိကာလသ္မိဉှိ (ဇာ. ၁.၁၀.၁၁ အာဒယော) ကတံ ကာရဏံ အာဝဇ္ဇေတွာ တထာဂတော သိတံ ပါတွာကာသိ။ တံ ပန ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏသဗ္ဗညုတညာဏာနံ ကိစ္စံ။ တေသံ ပန ဒွိန္နံ ဉာဏာနံ စိဏ္ဏပရိယန္တေ ဣဒံ စိတ္တံ ဟာသယမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အနာဂတေ 'တန္တိဿရော မုဒိင်္ဂဿရော ပစ္စေကဗုဒ္ဓော ဘဝိဿတီ'တိ သိတံ ပါတွာကာသိ။ တမ္ပိ အနာဂတံသဉာဏသဗ္ဗညုတညာဏာနံ ကိစ္စံ။ တေသံ ပန ဒွိန္နံ ဉာဏာနံ စိဏ္ဏပရိယန္တေ ဣဒံ စိတ္တံ ဟာသယမာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

နိဒ္ဒေသဝါရေ ပနဿ သေသအဟေတုကစိတ္တေဟိ ဗလဝတရတာယ စိတ္တေကဂ္ဂတာ သမာဓိဗလံ ပါပေတွာ ဌပိတာ။ ဝီရိယမ္ပိ ဝီရိယဗလံ ပါပေတွာ။ ဥဒ္ဒေသဝါရေ ပန 'သမာဓိဗလံ ဟောတိ ဝီရိယဗလံ ဟောတီ'တိ အနာဂတတ္တာ ပရိပုဏ္ဏေန ဗလဋ္ဌေနေတံ ဒွယံ ဗလံ နာမ န ဟောတိ။ ယသ္မာ ပန 'နေဝ ကုသလံ နာကုသလံ' တသ္မာ ဗလန္တိ ဝတွာ

န ဥပိတံ။ ယသ္မာ စ န နိပ္ပရိယာယေန ဗလံ, တသ္မာ သင်္ဂဟတရေပိ ‘ဒွေ ဗလာနိ ဟောန္တီ’တိ န ဝုတ္တံ။ သေသံ သဗ္ဗံ သောမနဿသဟဂတာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတုနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၅၇၄. **ဥပေက္ခာသဟဂတာ**တိ ဣဒံ စိတ္တံ တီသု ဘဝေသု သဗ္ဗေသံ သစိတ္တကသတ္တာနံ သာဓာရဏံ, န ကဿစိ သစိတ္တကဿ နုပ္ပဇ္ဇတိ နာမ။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ပန ပဉ္စဒွာရေ ဝောဋ္ဌဗ္ဗနံ ဟောတိ, မနောဒွာရေ အာဝဇ္ဇနံ။ ဆ အသာဓာရဏဉာဏာနိပိ ဣမိနာ ဂဟိတာရမ္မဏမေဝ ဂဏှန္တိ။ မဟာဂဇံ နာမေတံ စိတ္တံ; ဣမဿ အနာရမ္မဏံ နာမ နတ္ထိ။ ‘အသဗ္ဗညုတညာဏံ သဗ္ဗညုတညာဏဂတိကံ နာမ ကတမ’န္တိ ဝုတ္တေ ‘ဣဒ’န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ သေသမေတ္ထ ပုရိမစိတ္တေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကေဝလဉှိ တတ္ထ သပ္ပီတိကတ္တာ နဝင်္ဂိကော သင်္ခါရက္ခန္ဓော ဝိဘတ္တော။ ဣဓ နိပ္ပီတိကတ္တာ အဋ္ဌင်္ဂိကော။

ဣအာနိ ယာနိ ကုသလတော အဋ္ဌ မဟာစိတ္တာနေဝ ခီဏာသဝဿ ဥပ္ပဇ္ဇနတာယ ကိရိယာနိ ဇာတာနိ, တသ္မာ တာနိ ကုသလနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

ဣဓ ဌတွာ ဟသနကစိတ္တာနိ သမောဓာနေတဗ္ဗာနိ။ ကတိ ပနေတာနိ ဟောန္တီတိ? ဝုစ္စတေ တေရသ။ ပုထုဇ္ဇနာ ဟိ ကုသလတော စတူဟိ သောမနဿသဟဂတေဟိ, အကုသလတော စတူဟီတိ, အဋ္ဌဟိ စိတ္တေဟိ ဟသန္တိ။ သေက္ခာ ကုသလတော စတူဟိ သောမနဿသဟဂတေဟိ, အကုသလတော ဒွီဟိ ဒိဋ္ဌိဂတဝိပ္ပယုတ္တေဟိ သောမနဿသဟဂတေဟီတိ, ဆဟိ စိတ္တေဟိ ဟသန္တိ။ ခီဏာသဝါ ကိရိယတော ပဉ္စဟိ သောမနဿသဟဂတေဟိ ဟသန္တီတိ။

ရူပာဝစရာရူပာဝစရကိရိယံ

၅၇၇. ရူပာဝစရာရူပာဝစရကိရိယနိဒ္ဒေသေသု **ဒိဋ္ဌဓမ္မသုခဝိဟာရ**န္တိ ဒိဋ္ဌဓမ္မေ, ဣမသ္မိံယေဝ အတ္တဘာဝေ, သုခဝိဟာရမတ္တံ။ တတ္ထ ခီဏာသဝဿ ပုထုဇ္ဇနကာလေ နိဗ္ဗတ္တိတာ သမာပတ္တိ ယာဝ န နံ သမာပဇ္ဇတိ တာဝ ကုသလာဝ သမာပန္နကာလေ ကိရိယာ ဟောတိ။ ခီဏာသဝကာလေ ပနဿ နိဗ္ဗတ္တိတာ သမာပတ္တိ ကိရိယာဝ ဟောတိ။ သေသံ သဗ္ဗံ တံသဒိသတ္တာ ကုသလနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗန္တိ။

အဋ္ဌသာလိနိယာ ဓမ္မသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာယ

စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍကထာ နိဋ္ဌိတာ။

အဗျာကတပဒံ ပန နေဝ တာဝ နိဋ္ဌိတန္တိ။

စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၂. ရူပကဏ္ဍော

ဥဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ဣဒါနိ ရူပကဏ္ဍံ ဘာဇေတွာ ဒဿေတုံ ပုန **ကတမေ ဓမ္မာ အဗျာကတာ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ဟေဋ္ဌာ စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍေ ဝိပါကာဗျာကတဉ္စေဝ ကိရိယာဗျာကတဉ္စ နိဿေသံ ကတွာ ဘာဇိတံ, ရူပါဗျာကတနိဗ္ဗာနာဗျာကတာနိ ပန အကထိတာနိ, တာနိ ကထေတုံ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ အဗျာကတံ သမောဓာနေတွာ ဒဿေန္တော **ကုသလာကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဝိပါကာ** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ **ကုသလာကုသလာနန္တိ** စတုဘူမကကုသလာနဉ္စေဝ အကုသလာနဉ္စ။ ဧဝံ တာဝ ဝိပါကာဗျာကတံ ကုသလဝိပါကာကုသလဝိပါကဝသေန ဒွီဟိ ပဒေဟိ ပရိယာဒိယိတွာ ဒဿိတံ။ ယသ္မာ ပန တံ သဗ္ဗမ္ပိ ကာမာဝစရံ ဝါ ဟောတိ, ရူပါဝစရာဒီသု ဝါ အညတရံ, တသ္မာ **'ကာမာဝစရာ'**တိအာဒိနာ နယေန တဒေဝ ဝိပါကာဗျာကတံ ဘူမန္တရဝသေန ပရိယာဒိယိတွာ ဒဿိတံ။ ယသ္မာ ပန တံ ဝေဒနာက္ခန္ဓောပိ ဟောတိ။ပေ.။ ဝိညာဏက္ခန္ဓောပိ, တသ္မာ ပုန သမ္ပယုတ္တစတုက္ခန္ဓဝသေန ပရိယာဒိယိတွာ ဒဿိတံ။

ဧဝံ ဝိပါကာဗျာကတံ ကုသလာကုသလဝသေန ဘူမန္တရဝသေန သမ္ပယုတ္တက္ခန္ဓဝသေနာတိ တီဟိ နယေဟိ ပရိယာဒါယ ဒဿေတွာ, ပုန ကိရိယာဗျာကတံ ဒဿေန္တော **ယေ စ ဓမ္မာ ကိရိယာ** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ 'ကာမာဝစရာ ရူပါဝစရာ အရူပါဝစရာ ဝေဒနာက္ခန္ဓော။ပေ.။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော'တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဘဝေယျ။ ဟေဋ္ဌာ ပန ဂဟိတမေဝါတိ နယံ ဒဿေတွာ နိဿဇ္ဇိတံ။ ဣဒါနိ အဝိဘတ္တံ ဒဿေန္တော **သဗ္ဗဉ္စ ရူပံ အသင်္ခတာ စ ဓာတူ** တိ အာဟ။ တတ္ထ **'သဗ္ဗဉ္စ ရူပ'** န္တိ ပဒေန ပဉ္စဝီသတိ ရူပါနိ ဆန္နဝုတိရူပကောဋ္ဌာသာ နိပ္ပဒေသတော ဂဟိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ **'အသင်္ခတာ စ ဓာတူ'**တိ ပဒေန နိဗ္ဗာနံ နိပ္ပဒေသတော ဂဟိတန္တိ။ ဧတ္တာဝတာ **'အဗျာကတာ ဓမ္မာ'** တိ ပဒံ နိဋ္ဌိတံ ဟောတိ။

၅၈၄. တတ္ထ ကတမံ သဗ္ဗံ ရူပ န္တိ ဣဒံ ကသ္မာ ဂဟိတံ? ဟေဋ္ဌာ ရူပါဗျာကတံ သင်္ခေပေန ကထိတံ။ ဣဒါနိ တံ ဧကကဒုကတိကစတုက္က။ပေ.။ ဧကာဒသကဝသေန ဝိတ္ထာရတော ဘာဇေတွာ ဒဿေတုံ ဣဒံ ဂဟိတံ။ တဿတ္ထော – ယံ ဝုတ္တံ 'သဗ္ဗဉ္စ ရူပံ, အသင်္ခတာ စ ဓာတူ'တိ, တသ္မိံ ပဒဒွယေ 'ကတမံ သဗ္ဗံ ရူပံ နာမ'? ဣဒါနိ တံ ဒဿေန္တော **စတ္တာရော စ မဟာဘူတာ** တိအာဒိမာဟ ။ တတ္ထ **စတ္တာရော** တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ တေန တေသံ ဦနာဓိကဘာဝံ နိဝါရေတိ။ 'စ'-သဒ္ဒော သမ္ပိဏ္ဍနတ္ထော။ တေန န ကေဝလံ 'စတ္တာရော မဟာဘူတာဝ' ရူပံ, အညမ္ပိ အတ္ထီတိ 'ဥပါဒါရူပံ' သမ္ပိဏ္ဍေတိ။

မဟာဘူတာတိ ဧတ္ထ မဟန္တပါတုဘာဝါဒီဟိ ကာရဏေဟိ မဟာဘူတတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧတာနိ ဟိ မဟန္တပါတုဘာဝတော, မဟာဘူတသာမညတော, မဟာပရိဟာရတော, မဟာဝိကာရတော, မဟန္တဘူတတ္တာ စာတိ ဣမေဟိ ကာရဏေဟိ မဟာဘူတာနီတိ ဝုစ္စန္တိ။ တတ္ထ **'မဟန္တပါတုဘာဝတော'** တိ, ဧတာနိ ဟိ အနုပါဒိန္နကသန္တာနေပိ ဥပါဒိန္နကသန္တာနေပိ မဟန္တာနိ ပါတုဘူတာနိ။ တေသံ အနုပါဒိန္နကသန္တာနေ ဧဝံ မဟန္တပါတုဘာဝတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ဧကဉှိ စက္ကဝါဠံ အာယာမတော စ ဝိတ္ထာရတော စ ယောဇနာနံ ဒွါဒသ သတသဟဿာနိ တီဏိ သဟဿာနိ စတ္တာရိ သတာနိ ပညာသဉ္စ ယောဇနာနိ။ ပရိက္ခေပတော –

> သဗ္ဗံ သတသဟဿာနိ, ဆတ္တိံသ ပရိမဏ္ဍလံ။
> ဒသ စေဝ သဟဿာနိ, အឌ္ဍုဍ္ဎာနိ သတာနိ စ။ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၃၇)။

တတ္ထ –

> ဒုဝေ သတသဟဿာနိ, စတ္တာရိ နဟုတာနိ စ။
> ဧတ္တကံ ဗဟလတ္တေန, သင်္ခါတာယံ ဝသုန္ဓရာ။ (ပါရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၃၇)။

တဿာယေဝ သန္ဓာရကံ –

စတ္တာရိ သတသဟဿာနိ၊ အဍ္ဎေ၀ နဟုတာနိ စ။
ဧတ္တကံ ဗဟလတ္တေန၊ ဇလံ တတေ္ထ ပတိဋ္ဌိတံ။

တဿာပိ သန္ဓာရကော –

နဝသတသဟဿာနိ၊ မာလုတော နဘမုဂ္ဂတော။
သဋ္ဌိ စေဝ သဟဿာနိ၊ ဧသာ လောကဿ သဏ္ဌိတိ။

ဧဝံ သဏ္ဌိတေ စေတ္ထ ယောဇနာနံ –

စတုရာသီတိသဟဿာနိ၊ အဇ္ဈောဂါဠှော မဟဏ္ဏဝေ။
အစ္စုဂ္ဂတော တာဝဒေဝ၊ သိနေရု ပဗ္ဗတုတ္တမော။

တတော ဥပဍ္ဎုပဍ္ဎေန၊ ပမာဏေန ယထာက္ကမံ။
အဇ္ဈောဂါဠှုဂ္ဂတာ ဒိဗ္ဗာ၊ နာနာရတနစိတ္တိတာ။

ယုဂန္ဓရော ဤသဓရော၊ ကရဝီကော သုဒဿနော။
နေမိန္ဓရော ဝိနတကော၊ အဿကဏ္ဏော ဂိရိ ဗြဟာ။

ဧတေ သတ္တ မဟာသေလာ၊ သိနေရုဿ သမန္တတော။
မဟာရာဇာနမာဝါသာ ဒေဝယက္ခနိသေဝိတာ။

ယောဇနာနံ သတာနုစ္စော၊ ဟိမဝါ ပဉ္စ ပဗ္ဗတော။
ယောဇနာနံ သဟဿာနိ၊ တီဏိ အာယတဝိတ္ထတော။
စတုရာသီတိသဟဿေဟိ၊ ကူဋေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတော။

တိပဉ္စယောဇနက္ခန္ဓပရိက္ခေပါ နဂဝှယာ။
ပညာသယောဇနက္ခန္ဓသာခါယာမာ သမန္တတော။

သတယောဇနဝိတ္ထိဏ္ဏာ ၊ တာဝဒေဝ စ ဥဂ္ဂတာ။
ဇမ္ဗူ ယဿာနုဘာဝေန၊ ဇမ္ဗုဒီပေါ ပကာသိတော။ (ပာရာ. အဋ္ဌ. ၁.၁; ဝိသုဒ္ဓိ. ၁.၁၃၇)။

ယဉ္စေတံ ဇမ္ဗုယာ ပမာဏံ၊ တဒေဝ အသုရာနံ စိတ္တပာဋလိယာ, ဂရုဠာနံ သိမ္ဗလိရုက္ခဿ, အပရဂောယာနေ ကဒမ္ဗရုက္ခဿ, ဥတ္တရကုရူသု ကပ္ပရုက္ခဿ, ပုဗ္ဗဝိဒေဟေ သိရီသဿ, တာဝတိံသေသု ပါရိစ္ဆတ္တကဿာတိ။ တေနာဟု ပေါရာဏာ –

ပါဋလီ သိမ္ဗလီ ဇမ္ဗူ ဒေဝါနံ ပါရိစ္ဆတ္တကော။
ကဒမ္ဗော ကပ္ပရုက္ခော စ၊ သိရီသေန ဘဝတိ သတ္တမန္တိ။

ဒွေအသီတိသဟဿာနိ၊ အဇ္ဈောဂါဠှော မဟဏ္ဏဝေ။
ဥအစ္စုဂ္ဂတော တာဝဒေဝ၊ စက္ကဝါဠသိလုစ္စယော။
ပရိက္ခိပိတွာ တံ သဗ္ဗံ၊ လောကဓာတုမယံ ဌိတောတိ။

ဥပာဒိန္နကသဏ္ဌာနေပိ မစ္ဆကစ္ဆပဒေဝအသုရာဒိသရီရဝသေန မဟန္တာနေဝ ပါတုဘူတာနိ။ ဝုတ္တဉှေတံ ဘဂဝတာ – ‘‘သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, မဟာသမုဒ္ဒေ ယောဇနသတိကာပိ အတ္တဘာဝါ’’တိအာဒိ။

‘မဟာဘူတသာမညတော’တိ တာနိ ဟိ ယထာ မာယာကာရော အမဏိံယေဝ ဥဒကံ မဏိံ ကတွာ ဒဿေတိ, အသုဝဏ္ဏံယေဝ လေဍ္ဍုံ သုဝဏ္ဏံ ကတွာ ဒဿေတိ, ယထာ စ သယံ နေဝ ယက္ခော န ပက္ခီ သမာနော ယက္ခဘာဝမ္ပိ ပက္ခိဘာဝမ္ပိ ဒဿေတိ, ဧဝမေဝ သယံ အနီလာနေဝ ဟုတွာ နီလံ ဥပါဒါရူပံ ဒဿေန္တိ, အပီတာနိ။ အလောဟိတာနိ။ အနောဒါတာနေဝ ဟုတွာ ဩဒါတံ ဥပါဒါရူပံ ဒဿေန္တီတိ မာယာကာရမဟာဘူတသာမညတော မဟာဘူတာနိ။ ယထာ စ ယက္ခာဒီနိ မဟာဘူတာနိ ယံ ဂဏှန္တိ နေဝ တေသံ တဿ အန္တော န ဗဟိဋ္ဌာနံ ဥပလဗ္ဘတိ, န စ တံ နိဿာယ န တိဋ္ဌန္တိ, ဧဝမေဝ တာနိပိ နေဝ အညမညဿ အန္တော န ဗဟိ ဌိတာနိ ဟုတွာ ဥပလဗ္ဘန္တိ, န စ အညမညံ နိဿာယ န တိဋ္ဌန္တီတိ။ အစိန္တေယျဋ္ဌာနတာယ ယက္ခာဒိမဟာဘူတသာမညတောပိ မဟာဘူတာနိ။

ယထာ စ ယက္ခိနီသင်္ခါတာနိ မဟာဘူတာနိ မနာပေဟိ ဝဏ္ဏသဏ္ဌာနဝိက္ခေပေဟိ အတ္တနော ဘယာနကဘာဝံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ သတ္တေ ဝဉ္စေန္တိ, ဧဝမေဝ တာနိပိ ဣတ္ထိပုရိသသရီရာဒီသု မနာပေန ဆဝိဝဏ္ဏေန, မနာပေန အင်္ဂပစ္စင်္ဂသဏ္ဌာနေန, မနာပေန စ ဟတ္ထပါဒင်္ဂုလိဘမုကဝိက္ခေပေန အတ္တနော ကက္ခဠတာဒိဘေဒံ သရသလက္ခဏံ ပဋိစ္ဆာဒေတွာ ဗာလဇနံ ဝဉ္စေန္တိ, အတ္တနော သဘာဝံ ဒဋ္ဌုံ န ဒေန္တိ။ ဣတိ ဝဉ္စကဋ္ဌေန ယက္ခိနီမဟာဘူတသာမညတောပိ မဟာဘူတာနိ။

‘မဟာပရိဟာရတော’တိ မဟန္တေဟိ ပစ္စယေဟိ ပရိဟရိတဗ္ဗတော။ တာနိ ဟိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ ဥပနေတဗ္ဗတ္တာ မဟန္တေဟိ ဃာသစ္ဆာဒနာဒီဟိ ဘူတာနိ ပဝတ္တန္တီတိ မဟာဘူတာနိ။ မဟာပရိဟာရာနိ ဝါ ဘူတာနီတိ မဟာဘူတာနိ။

‘မဟာဝိကာရတော’တိ ဘူတာနံ မဟာဝိကာရတော။ တာနိ ဟိ ဥပါဒိန္နာနိပိ အနုပါဒိန္နာနိပိ မဟာဝိကာရာနိ ဟောန္တိ။ တတ္ထ အနုပါဒိန္နာနံ ကပ္ပဝုဋ္ဌာနေ ဝိကာရမဟတ္တံ ပါကဋံ ဟောတိ, ဥပါဒိန္နာနံ ဓာတုက္ခောဘကာလေ။ တထာ ဟိ –

ဘူမိတော ဝုဋ္ဌိတာ ယာဝ၊ ဗြဟ္မလောကာ ဝိဓာဝတိ။
အစ္စိ အစ္စိမတော လောကေ၊ ဒယှမာနမှိ တေဇသာ။

ကောဋိသတသဟဿေကံ၊ စက္ကဝါဠံ ဝိလီယတိ။
ကုပိတေန ယဒါ လောကော၊ သလိလေန ဝိနဿတိ။

ကောဋိသတသဟဿေကံ၊ စက္ကဝါဠံ ဝိကီရတိ။
ဝါယောဓာတုပ္ပကောပေန၊ ယဒါ လောကော ဝိနဿတိ။

ပတ္ထဒ္ဓော ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော ကဋ္ဌမုခေန ဝါ။
ပထဝီဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ ကဋ္ဌမုခေဝ သော။

ပူတိယော ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော ပူတိမုခေန ဝါ။
အာပေါဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ ပူတိမုခေဝ သော။

သန္တတ္တော ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော အဂ္ဂိမုခေန ဝါ။
တေဇောဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ အဂ္ဂိမုခေဝ သော။

သဉ္ဆိန္နော ဘဝတိ ကာယော၊ ဒဋ္ဌော သတ္ထမုခေန ဝါ။
ဝါယောဓာတုပ္ပကောပေန၊ ဟောတိ သတ္ထမုခေဝ သော။ (သံ. နိ. အဋ္ဌ. ၃.၄.၂၃၈)။

ဣတိ မဟာဝိကာရာနိ ဘူတာနီတိ မဟာဘူတာနိ။

‘မဟန္တဘူတတ္တာ စာ’ တိ တောနိ ဟိ မဟန္တာနိ မဟတာ တယာမေန ပရိဂ္ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ, ဘူတာနိ ဝိဇ္ဇမာန တ္တာတိ, မဟန္တဘူတတ္တာ စ မဟာဘူတာနိ။ ဧဝံ မဟန္တပာတုဘာဝါဒီဟိ ကာရဏေဟိ မဟာဘူတာနိ။

စတုန္နဉ္စ မဟာဘူတာနံ ဥပာဒါယ ရူပ န္တိ ဥပယောဂတ္တေ သာမိဝစနံ။ စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ ဥပာဒါယ, နိဿာယ, အမုဉ္စိတွာ ပဝတ္တရူပန္တိ အတ္ထော။ **ဣဒံ ဝုစ္စတိ သဗ္ဗံ ရူပ** န္တိ ဣဒံ စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ, ပဒပဋိပာဋိယာ နိဒ္ဒိဋ္ဌာနိ တေဝီသတိ ဥပါဒါရူပာနီတိ, သတ္တဝီသတိပ္ပဘေဒံ သဗ္ဗံ ရူပံ နာမ။

ဧကဝိဓရူပသင်္ဂဟော

ဣဒါနိ တံ ဝိတ္ထာရတော ဒဿေတုံ ဧကဝိဓာဒီဟိ ဧကာဒသဟိ သင်္ဂဟေဟိ မာတိကံ ဌပေန္တော **သဗ္ဗံ ရူပံ န ဟေတူ**တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ **‘သဗ္ဗံ ရူပ’** န္တိ ဣဒံ ပဒံ ‘သဗ္ဗံ ရူပံ န ဟေတု’ ‘သဗ္ဗံ ရူပံ အဟေတုက’န္တိ ဧဝံ သဗ္ဗပဒေဟိ သဒ္ဓိံ ယောဇေတဗ္ဗံ။ သဗ္ဗာနေဝ စေတာနိ ‘န ဟေတူ’တိအာဒီနိ တေစတ္တာလီသပဒါနိ ဥဒ္ဒိဋ္ဌာနိ။ တေသု ပဋိပာဋိယာ စတ္တာလီသ ပဒါနိ မာတိကတော ဂဟေတွာ ဌပိတာနိ, အဝသာနေ တီဏိ မာတိကာမုတ္တကာနီတိ။ ဧဝံ တာဝ ပဌမေ သင်္ဂဟေ ဟဋ္ဌိမဝတ္ထာနမေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဒုတိယသင်္ဂဟာဒီသု။

ဒုဝိဓရူပသင်္ဂဟော

တတ္ရာယံ နယော – ဒုတိယသင်္ဂဟေ တာဝ သတံ စတ္တာရော စ ဒုကာ။ တတ္ထ **အတ္ထိ ရူပံ ဥပါဒါ, အတ္ထိ ရူပံ နောဥပါဒါ**တိအာဒယော အာဒိမှိ စုဒ္ဒသ ဒုကာ အညမညသမ္ဗန္ဓာဘာဝတော ပကိဏ္ဏကဒုကာ နာမ။ တတော **အတ္ထိ ရူပံ စက္ခုသမ္ဖဿဿ ဝတ္ထု**တိအာဒယော ပဉ္စဝီသတိ ဒုကာ ဝတ္ထုအဝတ္ထုဥပပရိက္ခဏဝသေန ပဝတ္တတ္တာ ဝတ္ထုဒုကာ နာမ။ တတော **အတ္ထိ ရူပံ စက္ခုသမ္ဖဿဿ အာရမ္မဏ** န္တိအာဒယော ပဉ္စဝီသတိ အာရမ္မဏာနာရမ္မဏဥပပရိက္ခဏဝသေန ပဝတ္တတ္တာ အာရမ္မဏဒုကာ နာမ။ တတော **အတ္ထိ ရူပံ စက္ခာယတန** န္တိ အာဒယော ဒသ အာယတနာနာယတနဥပပရိက္ခဏဝသေန ပဝတ္တတ္တာ အာယတနဒုကာ နာမ။ တတော **အတ္ထိ ရူပံ စက္ခုဓာတူ** တိအာဒယော ဒသ ဓာတုအဓာတုဥပပရိက္ခဏဝသေန ပဝတ္တတ္တာ ဓာတုဒုကာ နာမ။ တတော **အတ္ထိ ရူပံ စက္ခုန္ဒြိယ** န္တိအာဒယော အဋ္ဌ ဣန္ဒြိယာနိန္ဒြိယဥပပရိက္ခဏဝသေန ပဝတ္တတ္တာ ဣန္ဒြိယဒုကာ နာမ။ တတော **အတ္ထိ ရူပံ ကာယဝိညတ္တိ** တိအာဒယော ဒွါဒသ သုခုမာသုခုမရူပဥပပရိက္ခဏဝသေန ပဝတ္တတ္တာ သုခုမရူပဒုကာ နာမာတိ။ ဣဒံ ဒုတိယသင်္ဂဟေ ဟဋ္ဌဝတ္ထာနံ။

တိဝိဓရူပသင်္ဂဟော

၅၈၅. တတိယသင်္ဂဟေ သတံ တီဏိ စ တိကာနိ။ တတ္ထ ဒုတိယသင်္ဂဟေ ဝုတ္တေသု စုဒ္ဒသသု ပကိဏ္ဏကဒု ကေသု ဧကံ အဇ္ဈတ္တိကဒုကံ သေသေဟိ တေရသဟိ ယောဇေတွာ ယံ တံ ရူပံ အဇ္ဈတ္တိကံ တံ ဥပါဒါ; ယံ တံ ရူပံ ဗာ ဟိရံ တံ အတ္ထိ ဥပါဒါ , အတ္ထိ နောဥပါဒါတိအာဒိနာ နယေန ဌပိတာ တေရသ ပကိဏ္ဏကတိကာ နာမ။ တတော တ မေဝ ဒုကံ သေသဒုကေဟိ သဒ္ဓိံ ယောဇေတွာ ယံ တံ ရူပံ ဗာဟိရံ တံ စက္ခုသမ္ဖဿဿ န ဝတ္ထု, ယံ တံ ရူပံ အဇ္ဈတ္တိကံ တံ အတ္ထိ စက္ခုသမ္ဖဿဿ ဝတ္ထု, အတ္ထိ စက္ခုသမ္ဖဿဿ န ဝတ္ထုတိအာဒိနာ နယေန သေသတိကာ ဌပိတာ။ တေသံ နာမဉ္စ ဂဏနာ စ တေသံယေဝ ဝတ္ထုဒုကာဒီနံ ဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗာတိ။ ဣဒံ တတိယသင်္ဂဟေ ဟဋ္ဌဝတ္ထာနံ။

စတုဗ္ဗိဓာဒိရူပသင်္ဂဟာ

၅၈၆. စတုတ္ထသင်္ဂဟေ ဒွါဝီသတိ စတုက္ကာ။ တတ္ထ သဗ္ဗပဌမော အတ္ထိ ရူပံ ဥပါဒါ အတ္ထိ ရူပံ နောဥပါဒါ တိ ဧဝံ ဣမံ ဝုတ္တံ မာတိကံ အနာမသိတွာ ဌပိတော ။ ဣတရေ ပန အာမသိတွာ ဌပိတာ။ ကထံ? ယေ တာဝ ဣမေ ဒုဝိဓသင်္ဂဟေ ပကိဏ္ဏကေသု အာဒိတော တယော ဒုကာ, တေသု ဧကေကံ ဂဟေတွာ ယံ တံ ရူပံ ဥပါဒါ တံ အတ္ထိ ဥပါဒိဏ္ဏံ

ဏံ, အတ္ထိ အနုပာဒိဏ္ဏန္တိအာဒိနာ နယေန ပဉ္စဟိ ပဉ္စဟိ ဒုကေဟိ သဒ္ဓိံ ယောဇေတွာ ဒုကတ္တယမူလကာ အာဒိမှိ ပဉ္စဒသ စတုက္ကာ ဌပိတာ။

ဣဒါနိ ယော ယံ စတုက္ကော သနိဒဿနဒုကော သော ယသ္မာ ယံ တံ ရူပံ သနိဒဿနံ တံ အတ္ထိ သပ္ပဋိဃံ, အတ္ထိ အပ္ပဋိဃန္တိအာဒိနာ နယေန ပရေဟိ တ, အတ္ထိ ဥပာဒာ အတ္ထိ နောဥပာဒာတိအာဒိနာ နယေန ပုရိမေဟိ တ, ဒုကေဟိ သဒ္ဓိံ အတ္ထာဘာဝတော ကမာဘာဝတော ဝိသေသာဘာဝတော စ ယောဂံ န ဂစ္ဆတိ။ သနိဒဿနဉှိ 'အပ္ပဋိဃံ' နာမ, 'နော ဥပာဒာ' တ နတ္ထီတိ အတ္ထာဘာဝတော ယောဂံ န ဂစ္ဆတိ။ 'ဥပာဒိဏ္ဏံ ပန အနုပာဒိဏ္ဏဉ္စ အတ္ထိ တံ ကမာဘာဝတ ယောဂံ န ဂစ္ဆတိ။ သဗ္ဗဒုကာ ဟိ ပစ္ဆိမပစ္ဆိမေဟေဝ သဒ္ဓိံ ယောဇိတာ။ အယမေတ္ထ ကမော။ ပုရိမေဟိ ပန သဒ္ဓိံ ကမာဘာဝတေတိ။ 'သတိ အတ္ထေ ကမာဘာဝေ အကာရဏံ။ တသ္မာ ဥပာဒိဏ္ဏပအာဒီဟိ သဒ္ဓိံ ယောဇေတဗ္ဗော'တိ စေ – န, ဝိသေသာဘာဝတ; ဥပာဒိဏ္ဏပအာဒီနိ ဟိ ဣမိနာ သဒ္ဓိံ ယောဇိတာနိ။ တတ္ထ 'ဥပာဒိဏ္ဏံ တ သနိဒဿနံ, သနိဒဿနံ တ ဥပာဒိဏ္ဏ'န္တိ ဝုတ္တေ ဝိသေသော နတ္ထီတိ ဝိသေသာဘာဝတပိ ယောဂံ န ဂစ္ဆတိ။ တသ္မာ တံ စတုတ္ထဒုကံ အနာမသိတွာ, တတော ပရေဟိ အတ္ထိ ရူပံ သပ္ပဋိဃန္တိအာဒီဟိ တီဟိ ဒုကေဟိ သဒ္ဓိံ 'ယံ တံ ရူပံ သပ္ပဋိဃံ တံ အတ္ထိ ဣန္ဒြိယံ, အတ္ထိ န ဣန္ဒြိယံ, ယံ တံ ရူပံ အပ္ပဋိဃံ တံ အတ္ထိ ဣန္ဒြိယံ, အတ္ထိ န ဣန္ဒြိယ'န္တိ အာဒိနာ နယေန ယုဇ္ဇမာနေ ဒွေ ဒွေ ဒုကေ ယောဇေတွာ ဆ စတုက္ကာ ဌပိတာ။

ယထာ စာယံ စတုတ္ထဒုကော ယောဂံ န ဂစ္ဆတိ, တထာ တေန သဒ္ဓိံ အာဒိဒုကောပိ။ ကသ္မာ? အနုပာဒာရူပဿ ဧကန္တေန အနိဒဿနတ္တာ။ သော ဟိ ယံ တံ ရူပံ နောဥပာဒာ တံ အတ္ထိ သနိဒဿနံ, အတ္ထိ အနိဒဿနန္တိ – ဧဝံ စတုတ္ထေန ဒုကေန သဒ္ဓိံ ယောဇိယမာနော ယောဂံ န ဂစ္ဆတိ။ တသ္မာ တံ အတိက္ကမိတွာ ပဉ္စမေန သဟ ယောဇိတော။ ဧဝံ ယော ယေန သဒ္ဓိံ ယောဂံ ဂစ္ဆတိ, ယော စ န ဂစ္ဆတိ သော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။ ဣဒံ စတုတ္ထသင်္ဂဟေ ဟဋ္ဌဝဝတ္ထာနံ။ ဣတော ပရေ ပန ပဉ္စဝိဓသင်္ဂဟာဒယော သတ္တ သင်္ဂဟာ အသမ္ဘိန္နာ ဧဝ။ ဧဝံ သကလာယပိ မာတိကာယ ဟဋ္ဌဝဝတ္ထာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ရူပဝိဘတ္တိဧကကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၅၉၄. ဣဒါနိ တဿာ အတ္ထံ ဘာဇေတွာ ဒဿေတုံ **သဗ္ဗံ ရူပံ န ဟေတုမေဝ** တိအာဒိ အာရဒ္ဓံ။ ကသ္မာ ပနေတ္ထ 'ကတမံ တံ သဗ္ဗံ ရူပံ န ဟေတူ'တိ ပုစ္ဆာ န ကတာတိ? ဘေဒာဘာဝတော။ ယထာ ဟိ ဒုကာဒီသု 'ဥပာဒာရူပ'မ္ပိ အတ္ထိ 'နောဥပာဒာရူပ'မ္ပိ, ဧဝမိဓ ဟေတု န ဟေတူတိပိ သဟေတုကမဟေတုကန္တိပိ ဘေဒော နတ္ထိ, တသ္မာ ပုစ္ဆံ အကတွာ တာဝ ဝိဘတ္တံ။ တတ္ထ **'သဗ္ဗ'**န္တိ သကလံ, နိရဝသေသံ။ **'ရူပ'**န္တိ အယမဿ သီတာဒီဟိ ရုပ္ပနဘာဝဒီပနော သာမညလက္ခဏနိဒ္ဒေသော။ **န ဟေတုမေဝ**တိ သာဓာရဏဟေတုပဋိက္ခေပနိဒ္ဒေသော။

တတ္ထ ဟေတုဟေတု ပစ္စယဟေတု ဥတ္တမဟေတု သာဓာရဏဟေတူတိ စတုဗ္ဗိဓော ဟေတု။ တေသု 'တယော ကုသလဟေတူ, တယော အကုသလဟေတူ, တယော အဗျာကတဟေတူ'တိ (ဓ. သ. ၁၀၅၉) အယံ 'ဟေတုဟေတု' နာမ။ "စတ္တာရော ခော, ဘိက္ခု, မဟာဘူတာ ဟေတု, စတ္တာရော မဟာဘူတာ ပစ္စယော ရူပက္ခန္ဓဿ ပညာပနာယာ"တိ (မ. နိ. ၃.၈၅; သံ. နိ. ၃.၈၂) အယံ 'ပစ္စယဟေတု' နာမ။ "ကုသလာကုသလံ အတ္တနော ဝိပာကဋ္ဌာနေ, ဥတ္တမံ ဣဋ္ဌာရမ္မဏံ ကုသလဝိပာကဋ္ဌာနေ, ဥတ္တမံ အနိဋ္ဌာရမ္မဏံ အကုသလဝိပာကဋ္ဌာနေ"တိ အယံ 'ဥတ္တမဟေတု' နာမ။ ယထာဟ – 'အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာနံ ကမ္မသမာဒာနာနံ ဌာနသော ဟေတုသော ဝိပာကံ ယထာဘူတံ ပဇာနာတီ'တိ (မ. နိ. ၁.၁၄၈; ဝိဘ. ၈၁၀; ပဋိ. မ. ၂.၄၄), "ဧသေဝ ဟေတု ဧသ ပစ္စယော သင်္ခါရာနံ ယဒိဒံ အဝိဇ္ဇာ"တိ အဝိဇ္ဇာ သင်္ခါရာနံ သာဓာရဏဟေတု ဟုတွာ ပစ္စယဋ္ဌံ ဖရတီတိ အယံ 'သာဓာရဏဟေတု' နာမ။ ယထာ ဟိ ပထဝီရသော အာပောရသော စ မဓုရဿာပိ အမဓုရဿာပိ ပစ္စယော, ဧဝံ အဝိဇ္ဇာ ကုသလသင်္ခါရာနမ္ပိ အကုသလသင်္ခါရာနမ္ပိ သာဓာရဏပစ္စယော ဟောတိ။ ဣမသ္မိံ ပနတ္ထေ 'ဟေတုဟေတု' အဓိပ္ပေတော။ ဣတိ 'ဟေတူ ဓမ္မာ န ဟေတူ ဓမ္မာ'တိ (ဓ. သ. ဒုကမာတိကာ ၁) မာတိကာယ အာဂတံ ဟေတုဘာဝံ ရူပဿ နိယမေတွာ ပဋိက္ခိပန္တော **'န ဟေတုမေဝ'**တိ အာဟ။ ဣမိနာ နယေန သဗ္ဗပဒေသု ပဋိက္ခေပနိဒ္ဒေသော စ အပ္ပဋိက္ခေပနိဒ္ဒေသော စ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဝစနတ္ထော ပန သဗ္ဗပဒာနံ မာတိကာဝဏ္ဏနာယံ ဝုတ္တောယေဝ။

သပ္ပစ္စယမေတ တိ ဧတ္ထ ပန ကမ္မသမုဋ္ဌာနံ ကမ္မပစ္စယမေဝ ဟောတိ, အာဟာရသမုဋ္ဌာနာဒီနိ အာဟာရာဒိပစ္စယာ နေဝါတိ ဧဝံ ရူပဿေဝ ဝုတ္တံစတုပစ္စယဝသေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **ရူပမေဝါ**တိ 'ရူပိနော ဓမ္မာ အရူပိနော ဓမ္မာ'တိ မာတိကာယ ဝုတ္တံ အရူပီဘာဝံ ပဋိက္ခိပတိ။ **ဥပ္ပန္နံ ဆဟိ ဝိညာဏေဟိ** တိ ပစ္စုပ္ပန္နရူပမေဝ စက္ခုဝိညာဏာဒီဟိ ဆဟိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ နိယာမော ပန စက္ခုဝိညာဏာဒီနိ သန္ဓာယ ဂဟိတော။ န ဟိ တာနိ အတီတာနာဂတံ ဝိဇာနန္တိ၊ မနောဝိညာဏံ ပန အတီတမ္ပိ အနာဂတမ္ပိ ဝိဇာနာတိ။ တံ ဣမသ္မိံ ပဉ္စဝိညာဏသောတေ ပတိတတ္တာ သောတပတိတမေဝ ဟုတွာ ဂတံ။ ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန ပန **အနိစ္စမေဝ**။ ဇရာယ အဘိဘဝိတဗ္ဗဓမ္မကတ္တာ **ဇရာဘိဘူတမေဝ**။ ယသ္မာ တ ရူပကာယေ ဇရာ ပာကဋာ ဟောတိ, တသ္မာပိ 'ဇရာဘိဘူတမေဝ'တိ ဝုတ္တံ။

ဧဝံ ကေဝိဓေန ရူပသင်္ဂဟော တိ ဧတ္ထ **'ဝိဓာ'-သဒ္ဒော** မာနသဏ္ဌာနကောဋ္ဌာသေသု ဒိဿတိ။ ''သေယျောဟမသ္မီတိ ဝိဓာ, သဒိသောဟမသ္မီတိ ဝိဓာ''တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၉၆၂) ဟိ မာနော ဝိဓာ နာမ။ ''ကထံဝိဓံ သီလဝန္တံ ဝဒန္တိ, ကထံဝိဓံ ပညဝန္တံ ဝဒန္တိ''တိအာဒီသု (သံ. နိ. ၁.၉၅) သဏ္ဌာနံ။ 'ကထံဝိဓ'န္တိ ဟိ ပဒဿ ကထံသဏ္ဌာနန္တိ အတ္ထော။ ''ဧကဝိဓေန ဉာဏဝတ္ထုံ ဒုဝိဓေန ဉာဏဝတ္ထု''တိအာဒီသု (ဝိဘ. ၇၅၁-၇၅၂) ကောဋ္ဌာသော ဝိဓာ နာမ။ ဣဓာပိ ကောဋ္ဌာသောဝ အဓိပ္ပေတော။

သင်္ဂဟသဒ္ဒောပိ သဇာတိသဉ္စာတိကိရိယာဂဏနဝသေန စတုဗ္ဗိဓော။ တတ္ထ ''သဗ္ဗေ ခတ္တိယာ အာဂစ္ဆန္တု, သဗ္ဗေ ဗြာဟ္မဏာ သဗ္ဗေ ဝေဿာ သဗ္ဗေ သုဒ္ဒာ အာဂစ္ဆန္တု'', ''ယာ စာဝုသော ဝိသာခ, သမ္မာဝါစာ, ယော စ သမ္မာကမ္မန္တော, ယော စ သမ္မာအာဇီဝေ – ဣမေ ဓမ္မာ သီလက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာ''တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၂) အယံ 'သဇာတိသင်္ဂဟော' နာမ။ 'ဧကဇာတိကာ အာဂစ္ဆန္တူ'တိ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ဝိယ ဟိ ဣဓ သဗ္ဗေ ဇာတိယာ ဧကသင်္ဂဟံ ဂတာ။ ''သဗ္ဗေ ကောသလကာ အာဂစ္ဆန္တု, သဗ္ဗေ မာဂဓကာ, သဗ္ဗေ ဘာရုကစ္ဆကာ အာဂစ္ဆန္တု'', ''ယော စာဝုသော ဝိသာခ, သမ္မာဝါယာမော, ယာ စ သမ္မာသတိ, ယော စ သမ္မာသမာဓိ – ဣမေ ဓမ္မာ သမာဓိက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာ''တိ အယံ 'သဉ္စာတိသင်္ဂဟော' နာမ။ ဧကဋ္ဌာနေ ဇာတာ သံဝုဒ္ဓာ အာဂစ္ဆန္တူတိ ဝုတ္တဋ္ဌာနေ ဝိယ ဟိ ဣဓ သဗ္ဗေ သဉ္စာတိဋ္ဌာနေန နိဝုတ္ထောကာသေန ဧကသင်္ဂဟံ ဂတာ။ ''သဗ္ဗေ ဟတ္ထာရောဟာ အာဂစ္ဆန္တု, သဗ္ဗေ အဿာရောဟာ, သဗ္ဗေ ရထိကာ အာဂစ္ဆန္တု'', ''ယာ စာဝုသော ဝိသာခ, သမ္မာဒိဋ္ဌိ, ယော စ သမ္မာသင်္ကပ္ပော – ဣမေ ဓမ္မာ ပညာက္ခန္ဓေ သင်္ဂဟိတာ''တိ (မ. နိ. ၁.၄၆၂) အယံ 'ကိရိယာသင်္ဂဟော' နာမ။ သဗ္ဗေဝ ဟေတေ အတ္တနော ကိရိယာကရဏေန ဧကသင်္ဂဟံ ဂတာ။ ''စက္ခာယတနံ ကတမက္ခန္ဓဂဏနံ ဂစ္ဆတိ? စက္ခာယတနံ ရူပက္ခန္ဓဂဏနံ ဂစ္ဆတိ။ ဟဉ္စိ စက္ခာယတနံ ရူပက္ခန္ဓဂဏနံ ဂစ္ဆတိ, တေန ဝတ ရေ ဝတ္တဗ္ဗေ – စက္ခာယတနံ ရူပက္ခန္ဓေန သင်္ဂဟိတ''န္တိ (ကထာ. ၄၇၁), အယံ 'ဂဏနသင်္ဂဟော' နာမ။ အယမိဓ အဓိပ္ပေတော။ ဧကကောဋ္ဌာသေန ရူပဂဏနာတိ အယဉ္ဟေတ္ထ အတ္ထော။ သေ နယော သဗ္ဗတ္ထ။

ဒုကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

ဥပါဒါဘာဇနီယကထာ

၅၉၅. ဣဒါနိ ဒုဝိဓသင်္ဂဟာဒီသု 'အတ္ထိ ရူပံ ဥပါဒါ, အတ္ထိ ရူပံ နောဥပါဒါ'တိ ဧဝံ ဘေဒသဗ္ဗာဝတော ပုစ္ဆာပုဗ္ဗင်္ဂမံ ပဒဘာဇနံ ဒဿေန္တော **ကတမံ တံ ရူပံ ဥပါဒါ**တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဥပါဒိယတီတိ 'ဥပါဒါ'; မဟာဘူတာနိ ဂဟေတွာ, အမုဉ္စိတွာ, တာနိ နိဿာယ ပဝတ္တတီတိ အတ္ထော။ ဣဒါနိ တံ ပဘေဒတော ဒဿေန္တော **စက္ခာယတန**န္တိအာဒိမာဟ။

၅၉၆. ဧဝံ တေဝီသတိဝိဓံ ဥပါဒါရူပံ သင်္ခေပတော ဥဒ္ဒိသိတွာ ပုန တဒေဝ ဝိတ္ထာရတော နိဒ္ဒိသန္တော **ကတမံ တံ ရူပံ စက္ခာယတန**န္တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ဒုဝိဓံ စက္ခု – မံသစက္ခု ပညာစက္ခု စ။ တေသု 'ဗုဒ္ဓစက္ခု သမန္တစက္ခု ဉာဏစက္ခု ဒိဗ္ဗစက္ခု ဓမ္မစက္ခူ'တိ ပဉ္စဝိဓံ ပညာစက္ခု။ တတ္ထ ''အဒ္ဒသံ ခော အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဗုဒ္ဓစက္ခုနာ လောကံ ဝေါလောကေန္တော သတ္တေ အပ္ပရဇက္ခေ။ပေ။ ဒုဝိညာပယေ''တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၃) ဣဒံ ဗုဒ္ဓစက္ခု နာမ။ ''သမန္တစက္ခု ဝုစ္စတိ သဗ္ဗညုတဉာဏ''န္တိ ဣဒံ သမန္တစက္ခု နာမ။ ''စက္ခုံ ဥဒပါဒိ ဉာဏံ ဥဒပါဒီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၈၁; မဟာဝ. ၁၅) ဣဒံ ဉာဏစက္ခု နာမ။

‘‘အဒ္ဒသံ ခေါ အဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဒိဗ္ဗေန စက္ခုနာ ဝိသုဒ္ဓေနာ’’တိ (မ. နိ. ၁.၂၈၄) ဣဒံ ဒိဗ္ဗစက္ခု နာမ။ ‘‘တသ္မိံ ယေဝါသနေ ဝိရဇံ ဝီတမလံ ဓမ္မစက္ခုံ ဥဒပါဒီ’’တိ (မ. နိ. ၂.၃၉၅) ဣဒံ ဟေဋ္ဌိမမဂ္ဂတ္တယသင်္ခာတံ ဉာဏံ ဓမ္မစက္ခု နာမ။

မံသစက္ခုပိ ပသာဒစက္ခု သသမ္ဘာရစက္ခူတိ ဒုဝိဓံ ဟောတိ။ တတ္ထ ယောယံ အက္ခိကူပကေ ပတိဋ္ဌိတော ဟေဋ္ဌာ အက္ခိကူပကဋ္ဌိကေန, ဥပရိ ဘမုကဋ္ဌိကေန, ဥဘတော အက္ခိကူဋေဟိ, အန္တော မတ္ထလုင်္ဂေန, ဗဟိဒ္ဓာ အက္ခိလောမေဟိ ပရိစ္ဆိန္နော မံသပိဏ္ဍော။ သင်္ခေပတော ‘စတဿော ဓာတုယော, ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော ဩဇာ, သမ္ဘဝေါ သဏ္ဌာနံ, ဇီဝိတံ ဘာဝေါ ကာယပသာဒော စက္ခုပသာဒော’တိ စုဒ္ဒသသမ္ဘာရော။ ဝိတ္ထာရတော ‘စတဿော ဓာတုယော, တံသန္နိဿိတဝဏ္ဏဂန္ဓရသဩဇာသဏ္ဌာနသမ္ဘဝါ စာ’တိ ဣမာနိ ဒသ စတုသမုဋ္ဌာနိကတ္တာ စတ္တာလီသံ ဟောန္တိ။ ဇီဝိတံ ဘာဝေါ ကာယပသာဒော စက္ခုပသာဒောတိ စတ္တာရိ ဧကန္တကမ္မသမုဋ္ဌာနာနေဝါတိ ဣမေသံ စတုစတ္တာလီသာယ ရူပာနံ ဝသေန စတုစတ္တာလီသသမ္ဘာရော။ ယံ လောကော သေတံ စက္ခုံ ပုထုလံ ဝိသဋံ ဝိတ္ထိဏ္ဏံ ‘စက္ခု’န္တိ သဉ္ဇာနန္တော န စက္ခုံ သဉ္ဇာနာတိ, ဝတ္ထုံ စက္ခုတော သဉ္ဇာနာတိ, သော မံသပိဏ္ဍော အက္ခိကူပေ ပတိဋ္ဌိတော, နှာရုသုတ္တကေန မတ္ထလုင်္ဂေ အာဗဒ္ဓေါ, ယတ္ထ သေတမ္ပိ အတ္ထိ, ကဏှမ္ပိ လောဟိတကမ္ပိ, ပထဝီပိ အာပေါပိ တေဇောပိ ဝါယောပိ, ယံ သေမှုဿဒတ္တာ သေတံ, ပိတ္တုဿဒတ္တာ ကဏှံ, ရုဟိရုဿဒတ္တာ လောဟိတကံ, ပထဝုဿဒတ္တာ ပတ္ထိဏ္ဏံ ဟောတိ, အာပုဿဒတ္တာ ပဂ္ဃရတိ, တေဇုဿဒတ္တာ ပရိဒယှတိ, ဝါယုဿဒတ္တာ သမ္ဘမတိ, ဣဒံ **သသမ္ဘာရစက္ခု** နာမ။

ယော ပနေတ္ထ သိတော ဧတ္ထ ပဋိဗဒ္ဓေါ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပာဒာယ ပသာဒော, ဣဒံ **ပသာဒစက္ခု** နာမ။ တဒေတံ တဿ သသမ္ဘာရစက္ခုနော သေတမဏ္ဍလပရိက္ခိတ္တဿ ကဏှမဏ္ဍလဿ မဇ္ဈေ, အဘိမုခေ ဌိတာနံ သရီရသဏ္ဌာနုပ္ပတ္တိဒေသဘူတေ ဒိဋ္ဌိမဏ္ဍလေ, သတ္တသု ပိစုပဋလေသု အာသိတ္တတေလံ ပိစုပဋလာနိ ဝိယ, သတ္တက္ခိပဋလာနိ ဗျာပေတွာ, ဓာရဏနှာပနမဏ္ဍနဗီဇနကိစ္စာဟိ စတူဟိ ဓာတီဟိ ခတ္တိယကုမာရော ဝိယ, သန္ဓာရဏအာဗန္ဓနပရိပါစနသမုဒီရဏကိစ္စာဟိ စတူဟိ ဓာတူဟိ ကတူပကာရံ, ဥတုစိတ္တာဟာရေဟိ ဥပတ္ထမ္ဘိယမာနံ, အာယုနာ အနုပါလိယမာနံ, ဝဏ္ဏဂန္ဓရသာဒီဟိ ပရိဝုတံ, ပမာဏတော ဦကာသိရမတ္တံ, စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ ယထာရဟံ ဝတ္ထုဒွါရဘာဝံ သာဓယမာနံ တိဋ္ဌတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ ဓမ္မသေနာပတိနာ –

‘‘ယေန စက္ခုပ္ပသာဒေန၊ ရူပါနိ မနုပဿတိ။
ပရိတ္တံ သုခုမံ ဧတံ၊ ဦကာသိရသမူပမ’’န္တိ။

စက္ခု စ တံ အာယတနဉ္စာတိ **စက္ခာယတနံ။ ယံ စက္ခု စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပာဒာယ ပသာဒော**တိ ဣဒါပိ ဥပယောဂတ္ထေယေဝ သာမိဝစနံ; စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ ဥပာဒိယိတွာ ပဝတ္တပ္ပသာဒောတိ အတ္ထော။ ဣမိနာ ပသာဒစက္ခုမေဝ ဂဏှာတိ, သေသစက္ခုံ ပဋိက္ခိပတိ။ ယံ ပန ဣန္ဒြိယယမကေ ရသုတ္တေ ‘‘ဧကံ မဟာဘူတံ ဥပာဒာယ ပသာဒော ပထဝီဓာတုယာ တီဟိ မဟာဘူတေဟိ သင်္ဂဟိတော အာပေါဓာတုယာ စ တေဇောဓာတုယာ စ ဝါယောဓာတုယာ စ,’’ စတုပရိဝတ္တသုတ္တေ ‘‘ဒွိန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပာဒာယ ပသာဒော ပထဝီဓာတုယာ စ အာပေါဓာတုယာ စ ဒွီဟိ မဟာဘူတေဟိ သင်္ဂဟိတော တေဇောဓာတုယာ စ ဝါယောဓာတုယာ စာ’’တိ ဝုတ္တံ, တံ ပရိယာယေန ဝုတ္တံ။ အယဉှိ သုတ္တန္တိကကထာ နာမ ပရိယာယဒေသနာ ။ ယော စ စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပာဒာယ ပသာဒော သော တေသု ဧကေကဿာပိ ဒွိန္နံ ဒွိန္နမ္ပိ ပသာဒောယေဝါတိ ဣမိနာ ပရိယာယေန တတ္ထ ဒေသနာ အာဂတာ။ အဘိဓမ္မော ပန နိပ္ပရိယာယဒေသနာ နာမ။ တသ္မာ ဣဓ ‘စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ ဥပာဒာယ ပသာဒော’တိ ဝုတ္တံ။

‘အယံ မေ အတ္တာ’တိ ဗာလဇနေန ပရိဂ္ဂဟိတတ္တာ အတ္တဘာဝေါ ဝုစ္စတိ သရီရမ္ပိ ခန္ဓပဉ္စကမ္ပိ။ တသ္မိံ ပရိယာပန္နော တန္နိဿိတောတိ **အတ္တဘာဝပရိယာပန္နော**။ စက္ခုဝိညာဏေန ပဿိတုံ န သက္ကာတိ **အနိဒဿနော** ။ ပဋိဃဋ္ဋနာနိဃံသော ဧတ္ထ ဇာယတီတိ **သပ္ပဋိဃော** ။

ယေနာတိအာဒီသု အယံ သင်္ခေပတ္ထော – ယေန ကရဏဘူတေန စက္ခုနာ အယံ သတ္တော ဣဒံ ဝုတ္တပ္ပကာရံ ရူပံ အတီတေ ပဿိ ဝါ, ဝတ္တမာနေ ပဿတိ ဝါ, အနာဂတေ ပဿိဿတိ ဝါ, သစဿ အပရိဘိန္နံ စက္ခု ဘဝေယျ, အထာနေန အာပါထဂတံ ရူပံ ပဿေ ဝါ, အတီတံ ဝါ ရူပံ အတီတေန စက္ခုနာ ပဿိ, ပစ္စုပ္ပန္နံ ပစ္စုပ္ပန္နေန ပဿ

သတိ, အနာဂတံ အနာဂတေန ပသ္သိဿတိ, သစေ တံ ရူပံ စက္ခုဿ အာပာထံ အာဂစ္ဆေယ္ယ စက္ခုနာ တံ ရူပံ ပဿေယ္យာတိ ဣဒမေတ္ထ ပရိကပ္ပဝစနံ။ ဒဿနပရိဏာယကဋ္ဌေန **စက္ခုံပေတံ,** သဉ္ဇာတိသမောသရဏဋ္ဌေန **စက္ခာယတနံပေတံ,** သုညတဘာဝနိဿတ္တဋ္ဌေန **စက္ခုဓာတုပေသာ**။ ဒဿနလက္ခဏေ ဣန္ဒဋ္ဌံ ကာရေတီတိ **စက္ခုန္ဒြိယံပေတံ**။ လုဇ္ဇနပလုဇ္ဇနဋ္ဌေန **လောကောပေသော**။ ဝဠဉ္ဇနဋ္ဌေန **ဒွါရာပေသာ**။ အပူရဏီယဋ္ဌေန **သမုဒ္ဒေါပေသော**။ ပရိသုဒ္ဓဋ္ဌေန **ပဏ္ဍရံပေတံ** ။ ဖဿာဒီနံ အဘိဇာယနဋ္ဌေန **ခေတ္တံပေတံ** ။ တေသံယေဝ ပတိဋ္ဌာနဋ္ဌေန **ဝတ္ထုံပေတံ**။ သမဝိသမံ ဒဿေန္တံ အတ္တဘာဝံ နေတီတိ **နေတ္တံပေတံ** ။ တေနေဝဋ္ဌေန **နယနံပေတံ** ။ သက္ကာယပရိယာပန္နဋ္ဌေန **ဩရိမံ တီရံပေတံ**။ ဗဟုသာဓာရဏဋ္ဌေန အဿာမိကဋ္ဌေန စ **သုညော ဂါမောပေသော**တိ။

ဧတ္တာဝတာ 'ပဿိ ဝာ'တိအာဒီဟိ စတူဟိ ပဒေဟိ စက္ခုံပေတန္တိအာဒီနိ စုဒ္ဒသ နာမာနိ ယောဇေတွာ စက္ခာယတနဿ စတ္တာရော ဝဝတ္ထာပနနယာ ဝုတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကထံ? ဧတ္ထ ဟိ ယေန စက္ခုနာ အနိဒဿနေန သပ္ပဋိဃေန ရူပံ သနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃံ ပဿိ ဝာ စက္ခုံပေတံ။ပေ.။ သုညော ဂါမောပေသော, ဣဒံ တံ ရူပံ စက္ခာယတနန္တိ အယမေကော နယော။ ဧဝံ သေသာပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၅၉၇. ဣဒါနိ ယသ္မာ ဝိဇ္ဇုနိစ္ဆရဏာဒိကာလေသု အနောလောကေတုကာမဿာပိ ရူပံ စက္ခုပသာဒံ ဃဋ္ဋေတိ, တသ္မာ တံ အာကာရံ ဒဿေတုံ ဒုတိယော နိဒ္ဒေသဝါရော အာရဒ္ဓေါ။ တတ္ထ **ယမှိ စက္ခုမှိ** တိ ယမှိ အဓိကရဏဘူတေ စက္ခုမှိ။ **ရူပန္တိ** ပစ္စတ္တဝစနမေတံ။ တတ္ထ **ပဋိဟညိ ဝာ**တိ အတီတတ္ထော။ **ပဋိဟညတိ ဝာ**တိ ပစ္စုပ္ပန္နတ္ထော။ **ပဋိဟညိဿတိ ဝာ** တိ အနာဂတတ္ထော။ **ပဋိဟညေ ဝာ**တိ ဝိကပ္ပနတ္ထော။ အတီတဉှိ ရူပံ အတီတေ စက္ခုသ္မိံ ပဋိဟညိ နာမ။ ပစ္စုပ္ပန္နံ ပစ္စုပ္ပန္နေ ပဋိဟညတိ နာမ။ အနာဂတံ အနာဂတေ ပဋိဟညိဿတိ နာမ။ သစေ တံ ရူပံ စက္ခုဿ အာပာထံ အာဂစ္ဆေယ္យ, စက္ခုမှိ ပဋိဟညေယ္យ တံ ရူပန္တိ အယမေတ္ထ ပရိကပ္ပော။ အတ္ထတော ပန ပသာဒံ ဃဋ္ဋယမာနမေဝ ရူပံ ပဋိဟညတိ နာမ။ ဣဓာပိ ပုရိမနယေနေဝ စတ္တာရော ဝဝတ္ထာပနနယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၅၉၈. ဣဒါနိ ယသ္မာ အတ္တနော ဣစ္ဆာယ ဩလောကေတုကာမဿ ရူပေ စက္ခုံ ဥပသံဟရတော စက္ခု ရူပသ္မိံ ပဋိဟညတိ, တသ္မာ တံ အာကာရံ ဒဿေတုံ တတိယော နိဒ္ဒေသဝါရော အာရဒ္ဓေါ။ သော အတ္ထတော ပာကဋောယေဝ။ ဧတ္ထ ပန စက္ခု အာရမ္မဏံ သမ္ပဋိစ္ဆမာနမေဝ ရူပမှိ ပဋိဟညတိ နာမ။ ဣဓာပိ ပုရိမနယေနေဝ စတ္တာရော ဝဝတ္ထာပနနယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၅၉၉. ဣတော ပရံ ဖဿပဉ္စမကာနံ ဥပ္ပတ္တိဒဿနဝသေန ပဉ္စ, တေသံယေဝ အာရမ္မဏပဋိဗဒ္ဓဥပ္ပတ္တိဒဿနဝသေန ပဉ္စာတိ, ဒသ ဝါရာ ဒဿိတာ။ တတ္ထ **စက္ခုံ နိဿာယာ** တိ စက္ခုံ နိဿာယ, ပစ္စယံ ကတွာ။ **ရူပံ အာရဗ္ဘာ**တိ ရူပာရမ္မဏံ အာဂမ္မ, သန္ဓာယ, ပဋိစ္စ။ ဣမိနာ စက္ခုပသာဒဝတ္ထုကာနံ ဖဿာဒီနံ ပုရေဇာတပစ္စယေန စက္ခုဒွါရဇဝနဝီထိပရိယာပန္နာနံ အာရမ္မဏာဓိပတိအာရမ္မဏူပနိဿယပစ္စယေဟိ ရူပဿ ပစ္စယဘာဝေါ ဒဿိတော။ ဣတရေသု ပဉ္စသု ဝါရေသု ရူပံ အာရမ္မဏမဿာတိ ရူပါရမ္မဏောတိ ဧဝံ အာရမ္မဏပစ္စယမတ္တေနေဝ ပစ္စယဘာဝေါ ဒဿိတော။ ယထာ ပန ပုရိမေသု တီသု, ဧဝံ ဣမေသုပိ ဒသသု ဝါရေသု စတ္တာရော စတ္တာရော ဝဝတ္ထာပနနယာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ ကတမံ တံ ရူပံ စက္ခာယတနန္တိ ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဒိဋ္ဌံ စက္ခုံ 'ဣဒံ ဝာ'တိ နာနပ္ပကာရတော ဒဿေတုံ, ပုရိမာ တယော, ဣမေ ဒသာတိ, တေရသ နိဒ္ဒေသဝါရာ ဒဿိတာ။ ဧကေကသ္မိံ စေတ္ထ စတုန္နံ စတုန္နံ ဝဝတ္ထာပနနယာနံ အာဂတတ္တာ ဒွိပညာသာယ နယေဟိ ပဋိမဏ္ဍေတွာဝ ဒဿိတာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၆၀၀. ဣတော ပရေသု သောတာယတနာဒိနိဒ္ဒေသေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဝိသေသမတ္တံ ပနေတ္ထ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗံ – သုဏာတီတိ **သောတံ**။ တံ သသမ္ဘာရသောတဗိလဿ အန္တော တနုတမ္ဗလောမာစိတေ အင်္ဂုလိဝေဌကသဏ္ဌာနေ ပဒေသေ ဝုတ္တပ္ပကာရာဟိ ဓာတူဟိ ကတူပကာရံ, ဥတုစိတ္တာဟာရေဟိ ဥပတ္ထမ္ဘိယမာနံ, အာယုနာ အနုပာလိယမာနံ, ဝဏ္ဏာဒီဟိ ပရိဝုတံ သောတဝိညာဏာဒီနံ ယထာရဟံ ဝတ္ထုဒွါရဘာဝံ သာဓယမာနံ တိဋ္ဌတိ။

ဃာယတီတိ **ဃာနံ**။ တံ သသမ္ဘာရဃာနဗိလဿ အန္တော အဇပဒသဏ္ဌာနေ ပဒေသေ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရဥပကာရုပတ္ထမ္ဘနာနုပာလနပရိဝါရံ ဟုတွာ ဃာနဝိညာဏာဒီနံ ယထာရဟံ ဝတ္ထုဒွါရဘာဝံ သာဓယမာနံ တိဋ္ဌတိ။

သာယနဋ္ဌေန **ဇိဝှာ**။ သာ သသမ္ဘာရဇိဝှာမဇ္ဈေ ဥပရိ ဥပ္ပလဒလဂ္ဂသဏ္ဌာနေ ပဒေသေ ယထာဝုတ္တပ္ပကာရဥပကာရုပတ္ထမ္ဘနာနုပါလနပရိဝါရာ ဟုတွာ ဇိဝှာဝိညာဏာဒီနံ ယထာရဟံ ဝတ္ထုဒွါရဘာဝံ သာဓယမာနာ တိဋ္ဌတိ။

ယာဝတာ ပန ဣမသ္မိံ ကာယေ ဥပါဒိဏ္ဏကရူပံ နာမ အတ္ထိ, သဗ္ဗတ္ထ ကာယာယတနံ, ကပ္ပါသပဋလေ သ္နေဟော ဝိယ, ယထာဝုတ္တပ္ပကာရဥပကာရုပတ္ထမ္ဘနာနုပါလနပရိဝါရမေဝ ဟုတွာ ကာယဝိညာဏာဒီနံ ယထာရဟံ ဝတ္ထုဒွါရဘာဝံ သာဓယမာနံ တိဋ္ဌတိ။ အယမေတ္ထ ဝိသေသော။ သေသော ဟဋ္ဌိပ္ပဘေဒော စ အတ္ထော စ စက္ခုန္ဒြိယေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကေဝလဉှိ ဣဓ စက္ခုပဒသ္သ ဌာနေ သောတပဒါဒီနိ, ရူပပဒသ္သ ဌာနေ သဒ္ဒပဒါဒီနိ, ပသ္သီတိ အာဒီနံ ဌာနေ သုဏာတီတိအာဒိပဒါနိ စ အာဂတာနိ။ ‘နေတ္တံပေတံ , နယနံပေတ’န္တိ ဣမသ္သ စ ပဒဒွယသ္သ အဘာဝါ ဒွါဒသ ဒွါဒသ နာမာနိ ဟောန္တိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဝုတ္တသဒိသမေဝ။

တတ္ထ သိယာ – ယဒိ ယာဝတာ ဣမသ္မိံ ကာယေ ဥပါဒိဏ္ဏကရူပံ နာမ အတ္ထိ, သဗ္ဗတ္ထ ကာယာယတနံ, ကပ္ပါသပဋလေ သ္နေဟော ဝိယ။ ‘ဧဝံ သန္တေ လက္ခဏသမ္မိသ္သတာ အာပဇ္ဇတီ’တိ။ ‘နာပဇ္ဇတီ’တိ။ ‘ကသ္မာ’? ‘အညသ္သ အညတ္ထ အဘာဝတော’။ ‘ယဒိ ဧဝံ, န သဗ္ဗတ္ထ ကာယာယတန’န္တိ? ‘နေဝ ပရမတ္ထတော သဗ္ဗတ္ထ။ ဝိနိဗ္ဘုဇိတွာ ပနသ္သ နာနာကရဏံ ပညာပေတုံ န သက္ကာ, တသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ ရူပရသာဒယော, ဝါလိကာစုဏ္ဏာနိ ဝိယ, ဝိဝေစေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယ အညမညဗျာပိနောတိ ဝုစ္စန္တိ, န စ ပရမတ္ထတော ရူပေ ရသော အတ္ထိ။ ယဒိ သိယာ ရူပဂ္ဂဟဏေနေဝ ရသဂ္ဂဟဏံ ဂစ္ဆေယျ။ ဧဝံ ကာယာယတနမ္ပိ ပရမတ္ထတော နေဝ သဗ္ဗတ္ထ အတ္ထိ, န စ သဗ္ဗတ္ထ နတ္ထိ, ဝိဝေစေတုံ အသက္ကုဏေယျတာယာတိ။ ဧဝမေတ္ထ န လက္ခဏသမ္မိသ္သတာ အာပဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ’။

အပိစ လက္ခဏာဒိဝဝတ္ထာပနတောပေတေသံ အသမ္မိသ္သတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ဧတေသု ဟိ ရူပာဘိဃာတာရဟဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ ဒဋ္ဌုကာမတာနိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာနဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ ဝါ **စက္ခု,** ရူပေသု အာဝိဉ္ဆနရသံ, စက္ခုဝိညာဏသ္သ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ဒဋ္ဌုကာမတာနိဒါနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

သဒ္ဒာဘိဃာတာရဟဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ သောတုကာမတာနိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာနဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ ဝါ **သောတံ,** သဒ္ဒေသု အာဝိဉ္ဆနရသံ, သောတဝိညာဏသ္သ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ, သောတုကာမတာနိဒါနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

ဂန္ဓာဘိဃာတာရဟဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ ဃာယိတုကာမတာနိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာနဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏံ ဝါ **ဃာနံ,** ဂန္ဓေသု အာဝိဉ္ဆနရသံ, ဃာနဝိညာဏသ္သ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ ဃာယိတုကာမတာနိဒါနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနံ။

ရသာဘိဃာတာရဟဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏာ သာယိတုကာမတာနိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာနဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏာ ဝါ **ဇိဝှာ,** ရသေသု အာဝိဉ္ဆနရသာ, ဇိဝှာဝိညာဏသ္သ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ, သာယိတုကာမတာနိဒါနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနာ။

ဖောဋ္ဌဗ္ဗာဘိဃာတာရဟဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏော ဖုသိတုကာမတာနိဒါနကမ္မသမုဋ္ဌာနဘူတပ္ပသာဒလက္ခဏော ဝါ **ကာယော,** ဖောဋ္ဌဗ္ဗေသု အာဝိဉ္ဆနရသော, ကာယဝိညာဏသ္သ အာဓာရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော, ဖုသိတုကာမတာနိဒါနကမ္မဇဘူတပဒဋ္ဌာနော။

ကေစိ ပန ‘တေဇာဓိကာနံ ဘူတာနံ ပသာဒော စက္ခု, ဝါယုပထဝီအာပါဓိကာနံ ဘူတာနံ ပသာဒါ သောတဃာနဇိဝှာ, ကာယော သဗ္ဗေသ’န္တိ ဝဒန္တိ။ အပရေ ‘တေဇာဓိကာနံ ပသာဒော စက္ခု, ဝိဝရဝါယုအာပပထဝါဓိကာနံ ပသာဒါ သောတဃာနဇိဝှာကာယာ’တိ ဝဒန္တိ။ တေ ဝတ္တဗ္ဗာ – ‘သုတ္တံ အာဟရထာ’တိ။ အဒ္ဓာ သုတ္တမေဝ န ဒက္ခိသ္သန္တိ။
ကေစိ ပနေတ္ထ ‘တေဇာဒီနံ ဂုဏေဟိ ရူပါဒီဟိ အနုဂ္ဂယှဘာဝတော’တိ ကာရဏံ ဝဒန္တိ။ တေ စ ဝတ္တဗ္ဗာ – ‘ကော ပနေဝမာဟ – ရူပါဒယော တေဇာဒီနံ ဂုဏာ’တိ? အဝိနိဗ္ဘောဂေသု ဟိ ဘူတေသု ‘အယံ ဣမသ္သ ဂုဏော, အယံ ဣမသ္သ

ဂုဏော’တိ န လဗ္ဘာ ဝတ္တုံ။ အထာပိ ဝဒေယျုံ – ‘ယထာ တေသု တေသု သမ္ဘာရေသု တဿ တဿ ဘူတဿ
အဓိကတာယ ပထဝီအာဒီနံ သန္ဓာရဏာဒီနိ ကိစ္စာနိ ဉာယန္တိ, ဧဝံ တေဇာဒိအဓိကေသု သမ္ဘာရေသု ရူပာဒီနံ အဓိကဘာဝဒ
ဿနတော ဉာယိတဗ္ဗမေတံ ရူပာဒယော တေသံ ဂုဏာ’တိ။ တေ ဝတ္တဗ္ဗာ – ဉာယေယျာမ , ယဒိ အာပါဓိကဿ
အာသဝဿ ဂန္ဓတော ပထဝီအဓိကေ ကပ္ပာသေ ဂန္ဓော အဓိကတရော သိယာ, တေဇာဓိကဿ စ ဥဏှောဒကဿ
ဝဏ္ဏတောပိ သီတူဒကဿ ဝဏ္ဏော ပရိဟာယေထ။ ယသ္မာ ပနေတံ ဥဘယမ္ပိ နတ္ထိ, တသ္မာ ပဟာယေထေတံ ဧတေသံ နိ
ဿယဘူတာနံ ဝိသေသကပ္ပနံ, ယထာ အဝိသေသေပိ ဧကကလာပေ ဘူတာနံ ရူပရသာဒယော အညမညံ ဝိသဒိသာ ဟော
န္တိ, ဧဝံ စက္ခုပသာဒအာဒယော, အဝိဇ္ဇမာနေပိ အညသ္မိံ ဝိသေသကာရဏေတိ ဂဟေတဗ္ဗမေတံ။

ကိံ ပန တံ ယံ အညမညဿ အသာဓာရဏံ? ကမ္မမေဝ နေသံ ဝိသေသကာရဏံ။ တသ္မာ ကမ္မဝိသေသတော ဧတေသံ
ဝိသေသော, န ဘူတဝိသေသတော။ ဘူတဝိသေသေ ဟိ သတိ ပသာဒောဝ နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သမာနာနဉှိ ပသာဒော, န ဝိသမာ
နာနန္တိ ပောရာဏာ။ ဧဝံ ကမ္မဝိသေသတော ဝိသေသဝန္တေသု စ ဧတေသု စက္ခုသောတာနိ အသမ္ပတ္တဝိသယဂ္ဂါဟ
ကာနိ အတ္တနော နိဿယံ အနလ္လီနနိဿယေ ဧဝ ဝိသယေ ဝိညာဏဟေတုတ္တာ။ ဃာနဇိဝှာကာယာ သမ္ပတ္တဝိသ
ယဂ္ဂါဟကာ, နိဿယဝသေန စေဝ သယဉ္စ အတ္တနော နိဿယံ အလ္လီနေယေဝ ဝိသယေ ဝိညာဏဟေတုတ္တာ။

အဋ္ဌကထာယံ ပန ‘‘အာပာထဂတတ္တာဝ အာရမ္မဏံ သမ္ပတ္တံ နာမ။ စန္ဒမဏ္ဍလသူရိယမဏ္ဍလာနဉှိ ဒွာစတ္
တာလီသယောဇနသဟဿမတ္တကေ ဌိတာနံ ဝဏ္ဏော စက္ခုပသာဒံ ဃဋ္ဋေတိ။ သော ဒူရေ ဌတွာ ပညာယမာနောပိ သမ္ပ
တ္တောယေဝ နာမ။ တံဂောစရတ္တာ စက္ခု သမ္ပတ္တဂောစရမေဝ နာမ။ ဒူရေ ရုက္ခံ ဆိန္ဒန္တာနမ္ပိ, ရဇကာနဉ္စ ဝတ္ထံ
ဓောဝန္တာနံ ဒူရတောဝ ကာယဝိကာရော ပညာယတိ။ သဒ္ဒော ပန ဓာတုပရမ္ပရာယ အာဂန္တွာ သောတံ ဃဋ္ဋေတွာ သ
ဏိကံ ဝဝတ္ထာနံ ဂစ္ဆတီ’’တိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ အာပာထဂတတ္တာ အာရမ္မဏံ သမ္ပတ္တန္တိ ဝုတ္တံ, စန္ဒမဏ္ဍလာဒိဝဏ္ဏော ပန စက္ခုံ အသမ္
ပတ္တော ဒူရေ ဌိတောဝ ပညာယတိ။ သဒ္ဒောပိ သစေ သဏိကံ အာဂစ္ဆေယျ, ဒူရေ ဥပ္ပန္နော စိရေန သုယျေယျ,
ပရမ္ပရဃဋ္ဋနာယ စ အာဂန္တွာ သောတံ ဃဋ္ဋေန္တော အသုကဒိသာယ နာမာတိ န ပညာယေယျ။ တသ္မာ အသမ္ပ
တ္တဂောစရာနေဝ တာနိ။

အဟိအာဒိသမာနာနိ စေတာနိ။ ယထာ ဟိ အဟိ နာမ ဗဟိ သိတ္တသမ္မဋ္ဌဋ္ဌာနေ နာဘိရမတိ, သင်္ကာရဋ္ဌာနတိဏ
ပဏ္ဏဂဟနဝမ္မိကာနိယေဝ ပန ပဝိသိတွာ နိပန္နကာလေ အဘိရမတိ, ဧကဂ္ဂတံ အာပဇ္ဇတိ, ဧဝမေဝ စက္ခုပေတံ ဝိသမ
ဇ္ဈာသယံ မဋ္ဌေသု သုဝဏ္ဏဘိတ္တိအာဒီသု နာဘိရမတိ, ဩလောကေတုမ္ပိ န ဣစ္ဆတိ, ရူပစိတ္တပုပ္ဖလတာဒိစိတ္တေ
သုယေဝ ပန အဘိရမတိ။ တာဒိသေသု ဟိ ဌာနေသု စက္ခုမှိ အပ္ပဟောန္တေ မုခမ္ပိ ဝိဝရိတွာ ဩလောကေတုကာမာ
ဟောန္တိ။

သုသုမာရောပိ ဗဟိ နိက္ခန္တော ဂဟေတဗ္ဗံ န ပဿတိ, အက္ခီနိ နိမ္မီလေတွာဝ စရတိ။ ယဒါ ပန ဗျာမသတမ
တ္တံ ဥဒကံ ဩဂါဟိတွာ ဗိလံ ပဝိသိတွာ နိပန္နော ဟောတိ, တဒါ တဿ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ ဟောတိ သုခံ သုပတိ, ဧဝ
မေဝ သောတံ တမ္ပေ ဗိလဇ္ဈာသယံ အာကာသသန္နိဿိတံ ကဏ္ဏစ္ဆိဒ္ဒကူပကေယေဝ အဇ္ဈာသယံ ကရောတိ။ က
ဏ္ဏစ္ဆိဒ္ဒာကာသောယေဝ တဿ သဒ္ဒသဝနေ ပစ္စယော ဟောတိ။ အဇဋာကာသောပိ ဝဋ္ဋတိယေဝ။ အန္တောလေ
ဏသ္မိဉှိ သဇ္ဈာယေ ကရိယမာနေ န လေဏစ္ဆဒနံ ဘိန္ဒိတွာ သဒ္ဒော ဗဟိ နိက္ခမတိ, ဒွာရဝါတပါနစ္ဆိဒ္ဒေဟိ ပန
နိက္ခမိတွာ ဓာတုပရမ္ပရာယေဝ ဃဋ္ဋေန္တော ဂန္တွာ သောတပသာဒံ ဃဋ္ဋေတိ။ အထ တသ္မိံ ကာလေ ‘အသုကော
နာမ သဇ္ဈာယတီ’တိ လေဏပိဋ္ဌေ နိသိန္နာ ဇာနန္တိ။

ဧဝံ သန္တေ သမ္ပတ္တဂောစရတာ ဟောတိ။ ‘ကိံ ပနေတံ သမ္ပတ္တဂောစရ’န္တိ? ‘အာမ, သမ္ပတ္တဂောစရံ’။
‘ယဒိ ဧဝံ, ဒူရေ ဘေရီအာဒီသု ဝဇ္ဇမာနေသု ဒူရေ သဒ္ဒောတိ ဇာနနံ န ဘဝေယျာ’တိ? ‘နော န ဘဝတိ။ သောတပသာဒသ္
မိဉှိ ဃဋ္ဋိတေ ဒူရေ သဒ္ဒော အာသန္နေ သဒ္ဒော, ပရတီရေ ဩရိမတီရေတိ တထာ တထာ ဇာနနာကာရော ဟောတိ။
ဓမ္မတာ သော’တိ။ ‘ကိံ ဧတာယ ဓမ္မတာယ? ယတော ယတော ဆိဒ္ဒံ တတော တတော သဝနံ ဟောတိ, စန္ဒိမသူရိယာဒီနံ ဒ
ဿနံ ဝိယာတိ အသမ္ပတ္တဂောစရမေဝေတံ’။

ပက္ခိပိ ရုက္ခေ တ ဘူမိယံ တ န ရမတိ။ ယအာ ပန ဧကံ တ ဒွေ တ လေဍ္ဍုပာတေ အတိက္ကမ္မ အဇ္ဈောကာသံ ပက္ခန္ဒော ဟောတိ, တအာ ဧကဂ္ဂစိတ္တတံ အာပဇ္ဇတိ, ဧဝမေဝ ဈာနမ္ပိ အာကာသဇ္ဈောသယံ တတုပနိဿယဂန္ဓကေစရံ။ တထာ ဟိ ကတေ နဝဂုဋ္ဌေ ဒေဝေ ဘူမိယံ ဈာယိတ့တ ဈာယိတ့တ အာကာသာဘိမုခာ ဟုတ့တ တတံ အာကမုန္တိ။ အင့ဂုလိဟိ ဂန္ဓပိဏ္ဍံ ဂဟေတ့တပိ စ ဥပသိင္ဃနကာလေ တတံ အနာကမုန္တော နေဝ တဿ ဂန္ဓံ ဇာနာတိ။

ကုက္ကုရောပိ ဗဟိ ဝိစရန္တော ခေမဋ္ဌာနံ န ပဿတိ လေဍ္ဍုပဟာရာဒီဟိ ဥပဒ္ဒုတော ဟောတိ။ အန္တောကမံ ပဝိသိတ့တ ဥဒ္ဒနဋ္ဌာနေ ဆာရိကံ ဗျူဟိတ့တ နိပန္နဿ ပန ဖာသုကံ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ဖိ့ဟာပိ ကမဇ္ဈောသယာ အာဟေသန္နိဿိတရသာရမ္မဏာ။ တထာ ဟိ တိယာမရတ္တိံ သမဏဓမ္မံ ကတ့တပိ ဟတောဝ ပတ္တစီဝရမာအယ ကမော ပဝိသိတဗ္ဗော ဟောတိ။ သုက္ခခာဒနီယဿ စ န သက္ကာ ခေဠေန အတေမိတဿ ရသံ ဇာနိတုံ။

သိင်္ဂါလောပိ ဗဟိ စရန္တော ရတိံ န ဝိန္ဒတိ, အာမကသုသာနေ မနုဿမံသံ ခာဒိတ့တ နိပန္နဿေဝ ပနဿ ဖာသုကံ ဟောတိ, ဧဝမေဝ ကာယောပိ ဥပာဒိဏ္ဏကဇ္ဈောသယော ပထဝီနိဿိတဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏော။ တထာ ဟိ အညံ ဥပာဒိဏ္ဏကံ အလဘမာနာ သတ္တာ အတ္တနောဝ ဟတ္ထတလေ သီသံ ကတ့တ နိပဇ္ဇန္တိ။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာ စဿ ပထဝီ အာရမ္မဏဂ္ဂဟဏေ ပစ္စယော ဟောတိ။ သုသန္ထတဿပိ ဟိ သယနဿ, ဟတ္ထေ ဌပိတာနမ္ပိ တ ဖလာနံ, န သက္ကာ အနိသီဒန္တေန တ အနိပ္ပီဠေန္တေန တ ထဒ္ဓမုဒုဘာဝေ ဇာနိတုန္တိ။ အဇ္ဈတ္တိကဗာဟိရာပထဝီ ဧတဿ ကာယပသာဒဿ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဇာနနေ ပစ္စယော ဟောတိ။ ဧဝံ လက္ခဏာဒိဝဝတ္ထာနတောပေတေသံ အသမ္ဘိန္နတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အညေယေဝ ဟိ စက္ခုပသာဒဿ လက္ခဏရသပစ္စုပဋ္ဌာနပဒဋ္ဌာနကေစရဇ္ဈောသယနိဿယာ အညေ သောတပသာဒါဒီနန္တိ အသမ္ဘိန္နာနေဝ စက္ခာယတနာဒီနိ။

အပိစ နေသံ အသမ္ဘိန္နတာယ အယံ ဥပမာပိ ဝေဒိတဗ္ဗာ – ယထာ ဟိ ပဉ္စဝဏ္ဏာနံ ဓဇာနံ ဥဿာပိတာနံ ကိဉ္စာပိ ဆာယာ ဧကာဗဒ္ဓာ ဝိယ ဟောတိ, တဿ တဿ ပန အညမညံ အသမ္ဘိန္နာဝ ယထာ စ ပဉ္စဝဏ္ဏေန ကပ္ပာသေန ဝဋ္ဋိံ ကတ့တ ဒီပေ ဇာလိတေ ကိဉ္စာပိ ဇာလာ ဧကာဗဒ္ဓာ ဝိယ ဟောတိ, တဿ တဿ ပန အံသုနော ပာဋိယေက္ကာ ပာဋိယေက္ကာ ဇာလာ အသမ္ဘိန္နာ ဧဝ, ဧဝမေဝ ကိဉ္စာပိ ဣမာနိ ပဉ္စာယတနာနိ ဧကသ္မိံ အတ္တဘာဝေ သမောသဋာနိ အညမညံ ပန အသမ္ဘိန္နာနေဝ။ န ကေဝလဉ္စ ဣမာနေဝ ပဉ္စ, သေသရူပါနိပိ အသမ္ဘိန္နာနေဝ။ ဣမသ္မိဉ္ဟိ သရီရေ ဟေဋ္ဌိမကာယော မဇ္ဈိမကာယော ဥပရိမကာယောတိ တယော ကောဋ္ဌာသာ။ တတ္ထ နာဘိတော ပဋ္ဌာယ ဟေဋ္ဌာ ဟေဋ္ဌိမကာယော နာမ။ တသ္မိံ ကာယဒသကံ, ဘာဝဒသကံ, အာဟာရသမုဋ္ဌာနာနိ အဋ္ဌ, ဥတုသမုဋ္ဌာနာနိ အဋ္ဌ, စိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ အဋ္ဌာတိ စတုစတ္တာလီသ ရူပါနိ။ နာဘိတော ဥဒ္ဓံ ယာဝ ဂလဝါဋကာ မဇ္ဈိမကာယော နာမ။ တတ္ထ စ ကာယဒသကံ, ဘာဝဒသကံ, ဝတ္ထုဒသကံ, အာဟာရသမုဋ္ဌာနာဒီနိ တီဏိ အဋ္ဌကာနီတိ စတုပညာသ ရူပါနိ။ ဂလဝါဋကတော ဥဒ္ဓံ ဥပရိမကာယော နာမ။ တတ္ထ စက္ခုဒသကံ, သောတဒသကံ, ဃာနဒသကံ, ဇိ့ဟာဒသကံ, ကာယဒသကံ, ဘာဝဒသကံ, အာဟာရသမုဋ္ဌာနာဒီနိ တီဏိ အဋ္ဌကာနီတိ စတုရာသီတိ ရူပါနိ။

တတ္ထ စက္ခုပသာဒဿ ပစ္စယာနိ စတ္တာရိ မဟာဘူတာနိ, ဝဏ္ဏော ဂန္ဓော ရသော ဩဇာ, ဇီဝိတိန္ဒြိယံ စက္ခုပသာဒောတိ ဣဒံ ဧကန္တတော အဝိနိဘုတ္တာနံ ဒသန္နံ နိပ္ဖန္နရူပါနံ ဝသေန စက္ခုဒသကံ နာမ။ ဣမိနာ နယေန သေသာနိပိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ တေသု ဟေဋ္ဌိမကာယေ ရူပံ မဇ္ဈိမကာယဥပရိမကာယရူပေဟိ သဒ္ဓိံ အသမ္ဘိန္နံ။ သေသကာယဒ့ဝယေပိ ရူပံ ဣတရေဟိ သဒ္ဓိံ အသမ္ဘိန္နမေဝ။ ယထာ ဟိ သာယနှဟသမယေ ပဗ္ဗတစ္ဆာယာ စ ရုက္ခစ္ဆာယာ စ ကိဉ္စာပိ ဧကာဗဒ္ဓာ ဝိယ ဟောန္တိ အညမညံ ပန အသမ္ဘိန္နာဝ ဧဝံ ဣမေသုပိ ကာယေသု စတုစတ္တာလီသ စတုပညာသ စတုရာသီတိ ရူပါနိ စ ကိဉ္စာပိ ဧကာဗဒ္ဓာနိ ဝိယ ဟောန္တိ, အညမညံ ပန အသမ္ဘိန္နာနေဝါတိ။

၆၁၆. ရူပါယတနနိဒ္ဒေသေ ဝဏ္ဏောဝ **ဝဏ္ဏနိဘာ;** နိဘာတီတိ ဝါ နိဘာ။ စက္ခုဝိညာဏဿ ပာကဋာ ဟောတီတိ အတ္ထော။ ဝဏ္ဏောဝ နိဘာ **ဝဏ္ဏနိဘာ**။ သဒ္ဓိံ နိဒဿနေန **သနိဒဿနံ,** စက္ခုဝိညာဏေန ပဿိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ သဒ္ဓိံ ပဋိဃေန **သပ္ပဋိဃံ,** ပဋိဃဋ္ဋနနိဃံသဇနကန္တိ အတ္ထော။ နီလာဒီသု ဥမာပုပ္ဖသမာနံ **နီလံ,** ကဏိကာရပုပ္ဖသမာနံ **ပီတကံ,** ဗန္ဓုဇီဝကပုပ္ဖသမာနံ **လောဟိတကံ,** ဩသဓိတာရကသမာနံ **ဩဒာတံ**။ ဈာမင်္ဂါရသမာနံ **ကာဠကံ,** မန္ဒရတ္တံ သိန္ဒုဝါရကရဝီရမကုဠသမာနံ **မဉ္ဇိဋ္ဌကံ**။ ‘‘ဟရိတ္တစဟေမဝဏ္ဏကာမံသုမုခပက္ကမာ’’တိ (ဇာ. ၁.၁၅.၁၃၃) ဧတ္ထ ပန ကိဉ္စာ

စာပိ ‘ဟရိ’တိ သုဝဏ္ဏံ ဝုတ္တံ, ပရတော ပနဿ ဇာတရူပဂ္ဂဟဏေန ဂဟိတတ္တာ ဣဓ သာမံ **ဟရိ** နာမ။ ဣမာနိ သတ္တ ဝတ္ထုံ အနာမသိတ္ဗတ သဘာဝေနေဝ ဒဿိတာနိ။

ဟရိဝဏ္ဏာတိ ဟရိတသဒ္ဒလဝဏ္ဏံ။ **အမ္ဗင္ကုရဝဏ္ဏာ**တိ အမ္ဗင္ကုရေန သမာနဝဏ္ဏံ။ ဣမာနိ ဒွေဝ ဝတ္ထုံ အာမသိတ္ဗတ ဒဿိတာနိ။ **ဒီဃာဒီနိ** ဒ္ဗတဒသ တေဟာရတော ဒဿိတာနိ။ သော စ နေသံ တေဟာရော ဥပနိဓာယသိဒ္ဓော စေဝ သန္နိဝေသသိဒ္ဓော စ။ ဒီဃာဒီနိ ဟိ အညမညံ ဥပနိဓာယသိဒ္ဓာနိ, ဝဋ္ဋာဒီနိ သန္နိဝေသဝိသေသေန။ တတ္ထ ရဿံ ဥပနိဓာယ တတော ဥစ္စတရံ **ဒီဃံ,** တံ ဥပနိဓာယ တတော နီစတရံ **ရဿံ** ။ ထူလံ ဥပနိဓာယ တတော ခုဒ္ဒကတရံ **အဏုံ,** တံ ဥပနိဓာယ တတော မဟန္တတရံ **ထူလံ**။ စက္ကသဏ္ဌာနံ **ဝဋ္ဋံ,** ကုက္ကုဋ္ဍဏ္ဍသဏ္ဌာနံ **ပရိမဏ္ဍလံ** ။ စတူဟိ အံသေဟိ ယုတ္ဗတံ **စတုရံသံ။ ဆဠံသာဒီသု**ပိ ဧသေဝ နယော။ **နိန္န**န္တိ ဩနတံ, **ထလ**န္တိ ဥန္နတံ။

တတ္ထ ယသ္မာ ဒီဃာဒီနိ ဖုသိတ္ဗတ သက္ကာ ဇာနိတုံ, နီလာဒီနိ ပနေဝံ န သက္ကာ, တသ္မာ န နိပ္ပရိယာယေန ဒီဃံ ရူပာယတနံ; တထာ ရဿာဒီနိ။ တံ တံ နိဿာယ ပန တထာ တထာ ဌိတံ ဒီဃံ ရဿန္တိ တေန တေန တေဟာရေန ရူပာယတနမေဝေတ္ထ ဘာသိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဆာယာ အာတပေါ**တိ ဣဒံ အညမညပရိစ္ဆိန္နံ; တထာ **အာလောကော အန္ဓကာရော စ။ အဗ္ဘာ မဟိကာ**တိအာဒီနိ စတ္တာရိ ဝတ္ထုနာဝ ဒဿိတာနိ။ တတ္ထ **‘အဗ္ဘာ’** တိ ဝလာဟကော။ **‘မဟိကာ’**တိ ဟိမံ။ ဣမေဟိ စတူဟိ အဗ္ဘာဒီနံ ဝဏ္ဏာ ဒဿိတာ။ **စန္ဒမဏ္ဍလဿ ဝဏ္ဏနိဘာ**တိအာဒီဟိ တေသံ တေသံ ပဘာဝဏ္ဏာ ဒဿိတာ။

တတ္ထ စန္ဒမဏ္ဍလာဒီနံ ဝတ္ထုနံ ဧဝံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော – မဏိမယံ ရဇတပဋိစ္ဆန္နံ ကေူနပညာသယောဇနာယာမဝိတ္ထာရံ စန္ဒဿ ဒေဝပုတ္တဿ ဝိမာနံ **စန္ဒမဏ္ဍလံ** နာမ။ သောဝဏ္ဏမယံ ဖလိကပဋိစ္ဆန္နံ သမပဏ္ဏာသယောဇနာယာမဝိတ္ထာရံ သူရိယဿ ဒေဝပုတ္တဿ ဝိမာနံ **သူရိယမဏ္ဍလံ** နာမ။ သတ္တရတနမယာနိ သတ္တဋ္ဌဒသဒ္ဗတဒသယောဇနာယာမဝိတ္ထာရာနိ တေသံ တေသံ ဒေဝပုတ္တာနံ ဝိမာနာနိ **တာရကရူပာနိ** နာမ။

တတ္ထ ဟေဋ္ဌာ စန္ဒော, သူရိယော ဥပရိ, ဥဘိန္နမန္တရံ ယောဇနံ ဟောတိ။ စန္ဒဿ ဟေဋ္ဌိမန္တတော သူရိယဿ ဥပရိမန္တော ယောဇနသတံ ဟောတိ။ ဒ္ဗီသု ပဿေသု နက္ခတ္တတာရကာ ဂစ္ဆန္တိ။ ဧတေသု ပန တီသု စန္ဒော ဒန္ဓဂမနော, သူရိယော သီဃဂမနော, နက္ခတ္တတာရကာ သဗ္ဗသီဃဂမနာ။ ကာလေန စန္ဒိမသူရိယာနံ ပုရတော ဟောန္တိ ကာလေန ပစ္ဆာ။

အာဒာသမဏ္ဍလန္တိ ကံသမယံ။ **မဏီ**တိ ဌပေတ္ဗတ ဝေဠုရိယံ သေသော ဇောတိရသာဒိအနေကပ္ပဘေဒော။ **သင်္ခော**တိ သာမုဒ္ဒိကော; **မုတ္တာ** သာမုဒ္ဒိကာပိ, သေသာပိ။ **ဝေဠုရိယော**တိ ဝေဠုဝဏ္ဏမဏိ။ **ဇာတရူပံ** ဝုစ္စတိ သတ္ထုဝဏ္ဏော။ သတ္ထာ ဟိ သုဝဏ္ဏဝဏ္ဏော, သုဝဏ္ဏမ္ပိ သတ္ထုဝဏ္ဏံ။ **ရဇတံ** ဝုစ္စတိ ကဟာပဏော – လောဟမာသကော အာရုမာသကော ဇတုမာသကော, ယေ ‘ဝောဟာရံ ဂစ္ဆန္တီ’တိ (ပာရာ. ၅၈၄) ဝုတ္တံ တံ သဗ္ဗမ္ပိ ဣဓ ဂဟိတံ။

ယံ ဝါ ပနညမ္ပိ တိ ဣမိနာ ပာဠိအာဂတံ ဌပေတ္ဗတ သေသံ တဋ္ဋိကပိလောတိကကဏ္ဏိကဝဏ္ဏာဒိဘေဒံ ရူပံ ဂဟိတံ။ တဥ္ဟိ သဗ္ဗံ ယေဝါပနကေသု ပဝိဋ္ဌံ။

ဧဝမေတံ နီလာဒိနာ ဘေဒေန ဘိန္နမ္ပိ ရူပံ သဗ္ဗံ လက္ခဏာဒီဟိ အဘိန္နမေဝ။ သဗ္ဗဥ္ဟေတံ စက္ခုပဋိဟနနလက္ခဏံ **ရူပံ,** စက္ခုဝိညာဏဿ ဝိသယဘာဝရသံ, တဿေဝ ဂောစရပစ္စုပဋ္ဌာနံ, စတုမဟာဘူတပဒဋ္ဌာနံ။ ယထာ စေတံ တထာ သဗ္ဗာနိပိ ဥပါဒါရူပါနိ။ ယတ္ထ ပန ဝိသေသော အတ္ထိ တတ္ထ ဝက္ခာမ။ သေသမေတ္ထ စက္ခာယတနနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္ဗတနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ကေဝလဥ္ဟိ တတ္ထ စက္ခုပုဗ္ဗင်္ဂမော နိဒ္ဒေသော ဣဓ ရူပပုဗ္ဗင်္ဂမော။ တတ္ထ ‘စက္ခုံ ပေတ’န္တိအာဒီနိ စုဒ္ဒသ နာမာနိ, ဣဓ ‘ရူပံပေတ’န္တိအာဒီနိ တီဏိ။ သေသံ တာဒိသမေဝ။ ယထာ ဟိ စတူဟိ စတူဟိ နယေဟိ ပဋိမဏ္ဍေတ္ဗတ စက္ခုံ ဝဝတ္ထာပေတုံ တေရသ ဝါရာ ဝုတ္တာ, ဣဓာပိ တေ တထေဝ ဝုတ္တာတိ။

၆၂၀. သဒ္ဒာယတနနိဒ္ဒေသေ **ဘေရိသဒ္ဒော** တိ မဟာဘေရိပဟဋ္ဌဘေရီနံ သဒ္ဒော။ **မုဒိင်္ဂသင်္ခပဏဝသဒ္ဒာ** ပိ မုဒိင်္ဂကဒိပစ္စယာ သဒ္ဒာ။ ဂီတသင်္ခာတော သဒ္ဒော **ဂီတသဒ္ဒော** ။ ဝုတ္တာဝသေသာနံ ဝီဏာဒီနံ တန္တိဗဒ္ဓာနံ သဒ္ဒော **တဒိတသဒ္ဒော။ သမ္မသဒ္ဒော**တိ ကံသတာလကဋ္ဌတာလသဒ္ဒော။ **ဟတ္ထိသဒ္ဒော** တိ ဟတ္ထိပ္ပဟာရသဒ္ဒော။ **သတ္တာနံ နိဂ္ဃ**

ယောသသဒ္ဒေါတိ ဗဟူနံ သန္နိပတိတာနံ အပညာယမာနပဒဗ္ဗဠ္ဌနနိဂ္ဃောသသဒ္ဒေါ။ **ဓာတူနံ သန္နိဃာတသဒ္ဒေါ**တိ ရုက္ခာနံ အညမညနိဃံသနဃဏ္ဍိကာကောဋ္ဌနာဒိသဒ္ဒေါ။ တတသ္သ တယတော သဒ္ဒေါ **တတသဒ္ဒေါ** ။ ဉဒကသ္သ သန္ဒမာနသ္သ တ ပဋိဟတသ္သ တ သဒ္ဒေါ **ဉဒကသဒ္ဒေါ** ။ မနုဿာနံ သလ္လာပာဒိသဒ္ဒေါ **မနုဿသဒ္ဒေါ** ။ တံ ဌ ပေတ္ဂတ သေသော သဗ္ဗောပိ **အမနုဿသဒ္ဒေါ** ။ ဣမိနာ ပဒဒ္ဓယေန သဗ္ဗောပိ သဒ္ဒေါ ပရိယာဒိန္နော။ ဧဝံ သန္တေပိ ဝံသဖာလနပိလောတိကဖာလနာဒီသု ပဝတ္တော ဟဋ္ဌယံ အနာဂတသဒ္ဒေါ ယေတပနကဗ္ဗာနံ ပဝိဒ္ဓေါတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝမယံ ဘေရီသဒ္ဒာဒိနာ ဘေဒေန ဘိန္နောပိ သဒ္ဒေါ လက္ခဏာဒီဟိ အဘိန္နောယေဝ။ သဗ္ဗောပိ ဟေသ သောတပ ဋိဟနနလက္ခဏော **သဒ္ဒေါ** သောတဝိညာဏသ္သ ဝိသယဘာဝရသော, တသ္သေဝ ဂောစရပစ္စုပဋ္ဌာနော။ သေသံ စက္ခာယတနနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣဓာပိ ဟိ စတူဟိ စတူဟိ နယေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတာ တေရသ တရာ ဝု တ္တာ။ တေသံ အတ္ထော သက္ကာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဇာနိတုန္တိ န ဝိတ္ထာရိတော။

၆၂၄. ဂန္ဓာယတနနိဒ္ဒေသေ **မူလဂန္ဓော** တိ ယံ ကိဉ္စိ မူလံ ပဋိစ္စ နိဗ္ဗတ္တော ဂန္ဓော။ **သာရဂန္ဓာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ န ယော။ အသိဒ္ဓဒုသိဒ္ဓာနံ ဍာကာဒီနံ ဂန္ဓော **အာမကဂန္ဓော** ။ မစ္ဆသကလိကာပူတိမံသသံကိလိဋ္ဌသပ္ပိအာဒီနံ ဂန္ဓော **ဝိ ဿဂန္ဓော။ သုဂန္ဓော**တိ ဣဋ္ဌဂန္ဓော။ **ဒုဂ္ဂန္ဓော** တိ အနိဋ္ဌဂန္ဓော။ ဣမိနာ ပဒဒ္ဓယေန သဗ္ဗောပိ ဂန္ဓော ပရိယာဒိ န္နော။ ဧဝံ သန္တေပိ ကဏ္ဏကဂန္ဓပိလောတိကဂန္ဓာဒယော ဟဋ္ဌယံ အနာဂတာ သဗ္ဗေပိ ဂန္ဓာ ယေတပနကဗ္ဗာနံ ပဝိဋ္ဌာ တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧဝမယံ မူလဂန္ဓာဒိနာ ဘေဒေန ဘိန္နောပိ ဂန္ဓော လက္ခဏာဒီဟိ အဘိန္နောယေဝ။ သဗ္ဗောပိ ဟေသ ဃာနပဋိဟနန လက္ခဏော **ဂန္ဓော,** ဃာနဝိညာဏသ္သ ဝိသယဘာဝရသော, တသ္သေဝ ဂောစရပစ္စုပဋ္ဌာနော။ သေသံ စက္ခာယတနနိဒ္ ဒေသေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣဓာပိ ဟိ တထေဝ ဒ္ဝိပညာသနယပဋိမဏ္ဍိတာ တေရသ တရာ ဝုတ္တာ။ တေ အ တ္ထတော ဟေကဋ္ဌာယေဝ။

၆၂၈. ရသာယတနနိဒ္ဒေသေ **မူလရသော**တိ ယံကိဉ္စိ မူလံ ပဋိစ္စ နိဗ္ဗတ္တရသော။ **ခန္ဓရသာ** ဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **အမ္ဗိလ** န္တိ တက္ကမ္ဗိလာဒိ။ **မဓုရ**န္တိ ဧကန္တတော ဂေသပ္ပိအာဒိ။ မဓု ပန ကသာဝယုတ္တံ စိရနိက္ခိတ္တံ ကသာဝံ ဟောတိ။ ဖာဏိတံ ခာရိယုတ္တံ စိရနိက္ခိတ္တံ ခာရိယံ ဟောတိ။ သပ္ပိ ပန စိရနိက္ခိတ္တံ ဝဏ္ဏဂန္ဓေ ဇဟန္တမ္ပိ ရသံ န ဇ ဟတီတိ တဒေဝ ဧကန္တမဓုရံ။ **တိတ္တက** န္တိ နိမ္ဗပဏ္ဏာဒိ။ **ကဋုက**န္တိ သိင်္ဂိဝေရမရိစာဒိ။ **လောဏိက**န္တိ သာမုဒ္ဒိက လောဏာဒိ။ **ခာရိက**န္တိ တတိင်္ဂဏကဋီရာဒိ။ **လမ္ဗိလ** န္တိ ဗဒရာမလကကပိဋ္ဌသာလတာဒိ။ **ကသာဝ**န္တိ ဟရိတကာဒိ။ ဣမေ သဗ္ဗေပိ ရသာ ဝတ္ထုဝသေန ဝုတ္တာ။ တံတံဝတ္ထုတော ပနေတ္ထ ရသောဝ အမ္ဗိလာဒီဟိ နာမေဟိ ဝုတ္တောတိ ဝေ ဒိတဗ္ဗော။ **သာဒူ**တိ ဣဋ္ဌရသော, **အသာဒူ**တိ အနိဋ္ဌရသော။ ဣမိနာ ပဒဒ္ဓယေန သဗ္ဗောပိ ရသော ပရိယာဒိန္နော။ ဧဝံ သန္တေပိ လေဍ္ဍုရသဘိတ္တိရသပိလောတိကရသာဒယော ဟဋ္ဌယံ အနာဂတာ သဗ္ဗေပိ ရသာ ယေတပနကဗ္ဗာနံ ပဝိဋ္ဌာ တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧဝမယံ မူလရသာဒိနာဘေဒေန ဘိန္နောပိ ရသော လက္ခဏာဒီဟိ အဘိန္နောယေဝ။ သဗ္ဗောပိ ဟေသ ဇိဝှာပဋိဟနန လက္ခဏော **ရသော,** ဇိဝှာဝိညာဏသ္သ ဝိသယဘာဝရသော, တသ္သေဝ ဂောစရပစ္စုပဋ္ဌာနော။ သေသံ စက္ခာယတနနိ ဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣဓာပိ ဟိ တထေဝ ဒ္ဝိပညာသနယပဋိမဏ္ဍိတာ တေရသ တရာ ဝုတ္တာ။

၆၃၂. ဣတ္ထိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ **ယ**န္တိ ကရဏဝစနံ။ ယေန ကာရဏေန ဣတ္ထိယာ ဣတ္ထိလိင်္ဂာဒီနိ ဟောန္တီတိ အယမေတ္ထ အတ္ထော။ တတ္ထ **'လိင်္ဂ'** န္တိ သဏ္ဌာနံ။ ဣတ္ထိယာ ဟိ ဟတ္ထဟဒပီဝဥရာဒီနံ သဏ္ဌာနံ န ပုရိသသ္ သ ဝိယ ဟောတိ။ ဣတ္ထီနဉှိ ဟေဋ္ဌိမကာယော ဝိသဒေါ ဟောတိ, ဥပရိမကာယော အဝိသဒေါ။ ဟတ္ထပာဒာ ခုဒ္ ဒကာ, မုခံ ခုဒ္ဒကံ။ **နိမိတ္တ** န္တိ သဉ္ဇာနနံ။ ဣတ္ထီနဉှိ ဥရမံသံ အဝိသဒံ ဟောတိ, မုခံ နိမ္မဿုဒာဋ္ဌိကံ။ ကေသဗန္ဓဝ တ္ထဂ္ဂဟဏမ္ပိ န ပုရိသာနံ ဝိယ ဟောတိ။ **ကုတ္တ** န္တိ ကိရိယာ။ ဣတ္ထိယော ဟိ ဒဟရကာလေ သုပ္ပကမုသလကေဟိ ကီဠန္တိ, စိတ္တဓီတလိကာယ ကီဠန္တိ, မတ္တိကတကေန သုတ္တကံ နာမ ကန္တန္တိ။ **အာကပ္ပော** တိ ဂမနာဒိအာကာ ရော။ ဣတ္ထိယော ဟိ ဂစ္ဆမာနာ အဝိသဒာ ဂစ္ဆန္တိ, တိဋ္ဌမာနာ နိပဇ္ဇမာနာ နိသီဒမာနာ ခာဒမာနာ ဘုဉ္ဇမာနာ အဝိသ

အာ ဘုဉ္ဇန္တိ။ ပုရိသမ္ပိ ဟိ အဝိသဒံ ဒိသွာ မာတုဂါမော ဝိယ ဂစ္ဆတိ တိဋ္ဌတိ နိပဇ္ဇတိ နိသီဒတိ ခါဒတိ ဘုဉ္ဇတီတိ ဝ
ဒန္တိ။

ဣတ္ထတ္တံ ဣတ္ထိဘာဝေါ တိ ဥဘယမ္ပိ ဧကတ္ထံ; ဣတ္ထိသဘာဝေါတိ အတ္ထော။ အယံ ကမ္မဇော ပဋိသန္ဓိသ
မုဋ္ဌိတော။ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီနိ ပန ဣတ္ထိန္ဒြိယံ ပဋိစ္စ ပဝတ္တေ သမုဋ္ဌိတာနိ။ ယထာ ဟိ ဗီဇေ သတိ, ဗီဇံ ပဋိစ္စ, ဗီဇ
ပစ္စယာ ရုက္ခော ဝဍ္ဎိတွာ သာခါဝိဋပသမ္ပန္နော ဟုတွာ အာကာသံ ပူရေတွာ တိဋ္ဌတိ, ဧဝမေဝ ဣတ္ထိဘာဝသင်္ခါ
တေ ဣတ္ထိန္ဒြိယေ သတိ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီနိ ဟောန္တိ။ ဗီဇံ ဝိယ ဟိ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ, ဗီဇံ ပဋိစ္စ ဝဍ္ဎိတွာ အာကာသံ ပူ
ရေတွာ ဌိတရုက္ခော ဝိယ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ ပဋိစ္စ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီနိ ပဝတ္တေ သမုဋ္ဌဟန္တိ။ တတ္ထ ဣတ္ထိန္ဒြိယံ
န စက္ခုဝိညေယျံ, မနောဝိညေယျမေဝ။ ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီနိ စက္ခုဝိညေယျာနိပိ မနောဝိညေယျာနိပိ။

ဣဒံ တံ ရူပံ ဣတ္ထိန္ဒြိယ န္တိ ဣဒံ တံ ရူပံ, ယထာ စက္ခုန္ဒြိယာဒီနိ ပုရိသဿာပိ ဟောန္တိ, န ဧဝံ; နိယမတော
ပန ဣတ္ထိယာ ဧဝ ဣန္ဒြိယံ 'ဣတ္ထိန္ဒြိယံ'။

၆၃၃. ပုရိသိန္ဒြိယေပိ ဧသေဝ နယော။ ပုရိသလိင်္ဂါဒီနိ ပန ဣတ္ထိလိင်္ဂါဒီနံ ပဋိပက္ခတော ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ပုရိသဿ
သ ဟိ ဟတ္ထပါဒဂီဝါဥရာဒီနံ သဏ္ဌာနံ န ဣတ္ထိယာ ဝိယ ဟောတိ။ ပုရိသာနဉှိ ဥပရိမကာယော ဝိသဒော ဟောတိ
ဟေဋ္ဌိမကာယော အဝိသဒော, ဟတ္ထပါဒါ မဟန္တာ, မုခံ မဟန္တံ, ဥရမံသံ ဝိသဒံ, မဿုဒါဌိကာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ ကေသ
ဗန္ဓနဝတ္ထဂ္ဂဟဏံ န ဣတ္ထီနံ ဝိယ ဟောတိ။ ဒဟရကာလေ ရထနင်္ဂလာဒီဟိ ကီဠန္တိ, ဝါလိကဟာဠိံ ကတွာ ဝါပိံ
နာမ ခဏန္တိ, ဂမနာဒီနိ ဝိသဒါနိ ဟောန္တိ။ ဣတ္ထိမ္ပိ ဂမနာဒီနိ ဝိသဒါနိ ကုရုမာနံ ဒိသွာ 'ပုရိသော ဝိယ ဂစ္ဆတီ'တိအာ
ဒီနိ ဝဒန္တိ။ သေသံ ဣတ္ထိန္ဒြိယေ ဝုတ္တသဒိသမေဝ။

တတ္ထ ဣတ္ထိဘာဝလက္ခဏံ **ဣတ္ထိန္ဒြိယံ,** ဣတ္ထီတိ ပကာသနရသံ, ဣတ္ထိလိင်္ဂနိမိတ္တကုတ္တာကပ္ပာ
နံ ကာရဏဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ ပုရိသဘာဝလက္ခဏံ **ပုရိသိန္ဒြိယံ,** ပုရိသောတိ ပကာသနရသံ, ပုရိသလိင်္ဂနိမိတ္တကုတ္
တာကပ္ပာနံ ကာရဏဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနံ။ ဥဘယမ္ပေတံ ပဌမကပ္ပိကာနံ ပဝတ္တေ သမုဋ္ဌာတိ။ အပရဘာဂေ ပဋိသန္ဓိယံ။ ပ
ဋိသန္ဓိသမုဋ္ဌိတမ္ပိ ပဝတ္တေ စလတိ ပရိဝတ္တတိ။

ယထာဟ –

> “တေန ခေါ ပန သမယေန အညတရဿ ဘိက္ခုနော ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ပါတုဘူတံ ဟောတိ။ တေန ခေါ ပန
> သမယေန အညတရိဿာ ဘိက္ခုနိယာ ပုရိသလိင်္ဂံ ပါတုဘူတံ ဟောတီ”တိ (ပါရာ. ၆၉)။

ဣမေသု ပန ဒွီသု ပုရိသလိင်္ဂံ ဥတ္တမံ, ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ဟီနံ။ တသ္မာ ပုရိသလိင်္ဂံ ဗလဝအကုသလေန အန္တရဓာ
ယတိ, ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ဒုဗ္ဗလကုသလေန ပတိဋ္ဌာတိ။ ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ပန အန္တရဓာယန္တံ ဒုဗ္ဗလအကုသလေန အန္တရ
ဓာယတိ, ပုရိသလိင်္ဂံ ဗလဝကုသလေန ပတိဋ္ဌာတိ။ ဧဝံ ဥဘယမ္ပိ အကုသလေန အန္တရဓာယတိ, ကုသလေန ပတိဋ္ဌာတီ
တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဥဘတောဗျဉ္ဇနကဿ ပန ကိံ ဧကံ ဣန္ဒြိယံ ဥဒါဟု ဒွေတိ? ဧကံ။ တဉ္စ ခေါ ဣတ္ထိဥဘတောဗျဉ္ဇနကဿ
ဣတ္ထိန္ဒြိယံ, ပုရိသဥဘတောဗျဉ္ဇနကဿ ပုရိသိန္ဒြိယံ။ 'ဧဝံ သန္တေ ဒုတိယဗျဉ္ဇနကဿ အဘာဝေါ အာ
ပဇ္ဇတိ။ ဣန္ဒြိယဉှိ ဗျဉ္ဇနကာရဏံ ဝုတ္တံ။ တဉ္စဿ နတ္ထီ'တိ? 'န တဿ ဣန္ဒြိယံ ဗျဉ္ဇနကာရဏံ'။ 'က
သ္မာ'? 'သဒါ အဘာဝတော။ ဣတ္ထိဥဘတောဗျဉ္ဇနကဿ ဟိ ယဒါ ဣတ္ထိယာ ရာဂစိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တဒါ ပု
ရိသဗျဉ္ဇနံ ပါကဋံ ဟောတိ, ဣတ္ထိဗျဉ္ဇနံ ပဋိစ္ဆန္နံ ဂုဠှံ ဟောတိ။ တထာ ဣတရဿ ဣတရံ။

ယဒိ စ တေသံ ဣန္ဒြိယံ ဒုတိယဗျဉ္ဇနကာရဏံ ဘဝေယျ, သဒါပိ ဗျဉ္ဇနဒွယံ တိဋ္ဌေယျ။ န ပန တိဋ္ဌတိ။
တသ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗမေတံ န တဿ တံ ဗျဉ္ဇနကာရဏံ။ ကမ္မသဟာယံ ပန ရာဂစိတ္တမေဝေတ္ထ ကာရဏံ။ ယသ္မာ စ
ဿ ဧကမေဝ ဣန္ဒြိယံ ဟောတိ, တသ္မာ ဣတ္ထိဥဘတောဗျဉ္ဇနကော သယမ္ပိ ဂဗ္ဘံ ဂဏှာတိ, ပရမ္ပိ ဂဏှာ
ပေတိ။ ပုရိသဥဘတောဗျဉ္ဇနကော ပရံ ဂဗ္ဘံ ဂဏှာပေတိ, သယံ ပန န ဂဏှာတီတိ။

၆၃၄. ဇီဝိတိန္ဒြိယနိဒ္ဒေသေ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ တံ ဟေဋ္ဌာ အရူပဇီဝိတိန္ဒြိယေ ဝုတ္တမေဝ။ ကေဝလဥ္ဟိ တတ္ထ **ယော တေသံ အရူပီနံ ဓမ္မာန** န္တိ ဝုတ္တံ, ဣဓ ရူပဇီဝိတိန္ဒြိယတ္တာ **ယော တေသံ ရူပီနံ ဓမ္မာန** န္တိ အယမေဝ ဝိသေသော။ လက္ခဏာဒီနိ ပနဿ ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ – သဟဇာတရူပါနုပါလနလက္ခဏံ **ဇီဝိတိန္ဒြိယံ,** တေသံ ပဝတ္တနရသံ, တေသံ ယေဝ ဌပနပစ္စုပဋ္ဌာနံ, ယာပယိတဗ္ဗဘူတပဒဋ္ဌာနန္တိ။

၆၃၅. ကာယဝိညတ္တိနိဒ္ဒေသေ **ကာယဝိညတ္တီ** တိ ဧတ္ထ တာဝ ကာယေန အတ္တနော ဘာဝံ ဝိညာပေန္တာနံ တိရစ္ဆာနေဟိပိ ပုရိသာနံ, ပုရိသေဟိ တ တိရစ္ဆာနာနမ္ပိ ကာယဂဟဏာနုသာရေနေ ဂဟိတာယ ဧတာယ ဘာဝေ ဝိညာယတီတိ **'ဝိညတ္တိ'** ။ သယံ ကာယဂဟဏာနုသာရေန ဝိညာယတီတိပိ 'ဝိညတ္တိ'။ ''ကာယေန သံဝရော သာဓူ''တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၃၆၁) အာဂတော စောပနသင်္ခါတော ကာယောဝ ဝိညတ္တိ **'ကာယဝိညတ္တိ'** ။ ကာယဝိပ္ဖန္ဒနေန အဓိပ္ပာယဝိညာပနဟေတုတ္တာ, သယဉ္စ တထာ ဝိညေယျတ္တာ ကာယေန ဝိညတ္တီတိပိ **'ကာယဝိညတ္တိ'** ။

ကုသလစိတ္တဿ ဝါ တိအာဒီသု အဋ္ဌဟိ ကာမာဝစရေဟိ အဘိညာစိတ္တေန စာတိ နဝဟိ ကုသလစိတ္တေဟိ **ကုသလစိတ္တဿ ဝါ,** ဒွါဒသဟိပိ အကုသလစိတ္တေဟိ **အကုသလစိတ္တဿ ဝါ,** အဋ္ဌဟိ မဟာကိရိယေဟိ ဒွီဟိ အဟေတုကကိရိယေဟိ အဘိညာပ္ပတ္တေန ဧကေန ရူပာဝစရကိရိယေနာတိ ကောဒသဟိ ကိရိယစိတ္တေဟိ **အဗျာကတစိတ္တဿ ဝါ**။ ဣတော အညာနိ ဟိ စိတ္တာနိ ဝိညတ္တိံ န ဇနေန္တိ။ သေက္ခာသေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ ပန ဧတ္တကေဟောဝ စိတ္တေဟိ ဝိညတ္တိ ဟောတီတိ ဧတေသံ ကုသလာဒီနံ ဝသေန တီဟိ ပဒေဟိ 'ဟေတုတော' ဒဿိတာ။

ဣဒါနိ ဆဟိ ပဒေဟိ 'ဖလတော' ဒဿေတုံ **အဘိက္ကမန္တဿ ဝါ** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ အဘိက္ကမာဒယော ဟိ ဝိညတ္တိဝသေန ပဝတ္တတ္တာ ဝိညတ္တိဖလံ နာမ။ တတ္ထ **'အဘိက္ကမန္တဿာ'** တိ ပုရတော ကာယံ အဘိဟရန္တဿ။ **ပဋိက္ကမန္တဿာ** တိ ပစ္ဆတော ပစ္စာဟရန္တဿ။ **အာလောကေန္တဿာ** တိ ဥဇုကံ ပေက္ခန္တဿ။ **ဝိလောကေန္တဿာ**တိ ဣတော စိတော စ ပေက္ခန္တဿ။ **သမိဉ္ဇေန္တဿာ** တိ သန္ဓယော သင်္ကောစေန္တဿ။ **ပသာရေန္တဿာ** တိ သန္ဓယော ပဋိပဏာမေန္တဿ။

ဣဒါနိ ဆဟိ ပဒေဟိ 'သဘာဝတော' ဒဿေတုံ **ကာယဿ ထမ္ဘနာ** တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **'ကာယဿာ'**တိ သရီရဿ။ ကာယံ ထမ္ဘေတွာ ထဒ္ဓံ ကရောတီတိ **ထမ္ဘနာ** ။ တမေဝ ဥပသဂ္ဂေန ဝဍ္ဎေတွာ **သန္ထမ္ဘနာ** တိ အာဟ။ ဗလဝတရာ ဝာ ထမ္ဘနာ **'သန္ထမ္ဘနာ'** ။ **သန္ထမ္ဘိတတ္တ** န္တိ သန္ထမ္ဘိတဘာဝေါ။ ဝိညာပနဝသေန **ဝိညတ္တိ။ ဝိညာပနာ**တိ ဝိညာပနာကာရော။ ဝိညာပိတဘာဝေါ **ဝိညာပိတတ္တံ** ။ သေသမေတ္ထ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ တံ ဟေဋ္ဌာ ဒွါရကထာယံ ဝုတ္တမေဝ။ တထာ ဝစီဝိညတ္တိယံ။

၆၃၆. ဝစီဝိညတ္တီတိပဒဿ ပန နိဒ္ဒေသပအနုဋ္ဌ အဝေတ္တာ တတ္ထ န ဝုတ္တော, သော ဧဝံ ဝေဒိတဗ္ဗော – ဝါစာယ အတ္တနော ဘာဝံ ဝိညာပေန္တာနံ တိရစ္ဆာနေဟိပိ ပုရိသာနံ, ပုရိသေဟိ တ တိရစ္ဆာနာနမ္ပိ , ဝစီဂဟဏာနုသာရေန ဂဟိတာယ ဧတာယ ဘာဝေ ဝိညာယတီတိ **ဝိညတ္တိ** ။ သယဉ္စ ဝစီဂဟဏာနုသာရေန ဝိညာယတီတိပိ **ဝိညတ္တိ** ။ ''သာဓု ဝါစာယ သံဝရော''တိအာဒီသု (ဓ. ပ. ၃၆၁) အာဂတာ စောပနသင်္ခါတာ ဝစီ ဧဝ ဝိညတ္တိ **'ဝစီဝိညတ္တိ'** ။ ဝစီဃောသေန အဓိပ္ပာယဝိညာပနဟေတုတ္တာ သယဉ္စ တထာဝိညေယျတ္တာ ဝါစာယ ဝိညတ္တီတိပိ **'ဝစီဝိညတ္တိ'။ ဝါစာ ဂိရာ** တိ အာဒီသု ဝုစ္စတီတိ **'ဝါစာ'**။ ဂိရိယတီတိ **'ဂိရာ'**။ ဗျပ္ပထောတိ ဝါက္ယဘေဒော။ ဝါက္ယဉ္စ တံ ပထော စ အတ္ထံ ဉာတုကာမာနံ ဉာပေတုကာမာနဉ္စာတိပိ **'ဗျပ္ပထော'** ။ ဥဒီရိယတီတိ **ဥဒီရဏံ**။ ဃုဿတီတိ **ဃောသော**။ ကရိယတီတိ **ကမ္မံ**။ ဃောသောဝ ကမ္မံ **ဃောသကမ္မံ** ။ နာနပ္ပကာရေဟိ ကတော ဃောသောတိ အတ္ထော။ ဝစိယာ ဘေဒော **ဝစီဘေဒော**။ သော ပန 'န ဘဂ္ဂေ, ပဘေဒဂတာ ဝါစာ ဧဝ'တိ ဉာပနတ္ထံ **ဝါစာ ဝစီဘေဒော**တိ ဝုတ္တံ။ ဣမေဟိ သဗ္ဗေဟိပိ ပဒေဟိ 'သဒ္ဒတစာဝ' ဒဿိတာ။ ဣဒါနိ တာယ ဝါစာယ သဒ္ဓိံ ယောဇေတွာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တတ္တာနံ ဝိညတ္တိအာဒီနံ ပအာနံ ဝသေန တီဟာကာရေဟိ သဘာဝတော တံ ဒဿေတုံ **ယာ တာယ ဝါစာယ ဝိညတ္တီ** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယတ္တာ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ဣဒါနိ ဝိညတ္တိသမုဋ္ဌာပကစိတ္တေသု အသမ္မောဟတ္ထံ ဒွတ္တိံသ ဆဗ္ဗီသ ဧကူနဝီသတိ သောဠသ ပစ္ဆိမာ နီတိ ဣဒံ ပကိဏ္ဏကံ ဝေဒိတဗ္ဗံ – **ဒွတ္တိံသ** စိတ္တာနိ ဟိ ရူပံ သမုဋ္ဌာပေန္တိ, ဣရိယာပထမ္ပိ ဥပတ္ထမ္ဘေန္တိ, ဒု

ဝိဓမ္မိ ဝိညတ္တိံ ဇနေန္တိ။ ဆဗ္ဗီသတိ ဝိညတ္တိမေဝ န ဇနေန္တိ, ဣတရဒွယံ ကရောန္တိ။ **ကေူနဝီသတိ** ရူပမေဝ သမုဋ္ဌာပေန္တိ, ဣတရဒွယံ န ကရောန္တိ။ **သောဠသ** ဣမေသု တီသု ဧကမ္ပိ န ကရောန္တိ။

တတ္ထ **ဒွတ္တိံသာ** တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာနေဝ ကာမာဝစရတော အဋ္ဌ ကုသလာနိ, ဒွာဒသ အကုသလာနိ, ကိရိယတော ဒသ စိတ္တာနိ, သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ အဘိညာစိတ္တံ, ခီဏာသဝါနံ အဘိညာစိတ္တန္တိ။ **ဆဗ္ဗီသာ** တိ ရူပာဝစရတော ပဥ္စ ကုသလာနိ, ပဥ္စ ကိရိယာနိ, အရူပာဝစရတော စတ္တာရိ ကုသလာနိ, စတ္တာရိ ကိရိယာနိ, စတ္တာရိ မဂ္ဂစိတ္တာနိ, စတ္တာရိ ဖလစိတ္တာနီတိ။ **ကေူနဝီသတီ**တိ ကာမာဝစရကုသလဝိပာကတော ဧကာဒသ, အကုသလဝိပာကတော ဒွေဝ , ကိရိယတော ကိရိယမနောဓာတု, ရူပာဝစရတော ပဥ္စ ဝိပာကစိတ္တာနီတိ။ **သောဠသာ**တိ ဒွေဝ ပဉ္စဝိညာဏာနိ, သဗ္ဗသတ္တာနံ ပဋိသန္ဓိစိတ္တံ, ခီဏာသဝါနံ စုတိစိတ္တံ, အရူပေ စတ္တာရိ ဝိပာကစိတ္တာနီတိ။ ဣမာနိ သောဠသ ရူပိရိယာပထဝိညတ္တိ တီသု ဧကမ္ပိ န ကရောန္တိ။ အညာနိပိ ဗဟူနိ အရူပေ ဥပ္ပန္နာနိ အနောကာသဂတတ္တာ ရူပံ န သမုဋ္ဌာပေန္တိ။ န တာနေဝ, ကာယဝိဉ္ဉတ္တိယောပိ။

၆၃၇. အာကာသဓာတုနိဒ္ဒေသေ န ကဿတိ, န နိကဿတိ, ကသိတုံ ဝါ ဆိန္ဒိတုံ ဝါ ဘိန္ဒိတုံ ဝါ န သက္ကာတိ **အာကာသော**။ အာကာသောဝ **အာကာသဂတံ** , ခေဠဂတာဒိ ဝိယ။ အာကာသောတိ ဝါ ဂတန္တိ **'အာကာသဂတံ'**။ န ဟညတီတိ **အဃံ,** အဃဋ္ဋနီယန္တိ အတ္ထော။ အဃမေဝ **အဃဂတံ**။ ဆိဒ္ဒဋ္ဌေန **ဝိဝရော**။ ဝိဝရောဝ **ဝိဝရဂတံ**။ **အသမ္ဖုဋ္ဌံ စတူဟိ မဟာဘူတေဟီ**တိ ဧတေဟိ အသမ္ဖုဋ္ဌံ နိဇ္ဇဋာကာသံဝ ကထိတံ။ လက္ခဏာဒိတော ပန ရူပပရိစ္ဆေဒလက္ခဏာ **အာကာသဓာတု,** ရူပပရိယန္တပ္ပကာသနရသာ, ရူပမရိယာဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ အသမ္ဖုဋ္ဌဘာဝဆိဒ္ဒဝိဝရဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ ဝါ, ပရိစ္ဆိန္နရူပပဒဋ္ဌာနာ, ယာယ ပရိစ္ဆိန္နေသု ရူပေသု 'ဣဒမိတော ဥဒ္ဓံ အဓော တိရိယ'န္တိ စ ဟောတိ။

၆၃၈. ဣတော ပရေ **ရူပဿလဟုတာဒီနံ** နိဒ္ဒေသာ စိတ္တဿလဟုတာဒီသု ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ လက္ခဏာဒိတော ပနေတ္ထ အဒန္ဓတာလက္ခဏာ **ရူပဿ လဟုတာ,** ရူပာနံ ဂရုဘာဝဝိနောဒနရသာ, လဟုပရိဝတ္တိတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ, လဟုရူပပဒဋ္ဌာနာ။ အထဒ္ဓတာလက္ခဏာ **ရူပဿ မုဒုတာ,** ရူပာနံ ထဒ္ဓဘာဝဝိနောဒနရသာ, သဗ္ဗကိရိယာသု အဝိရောဓိတာပစ္စုပဋ္ဌာနာ, မုဒုရူပပဒဋ္ဌာနာ။ သရီရကိရိယာနုကူလကမ္မညဘာဝလက္ခဏာ **ရူပဿ ကမ္မညတာ,** အကမ္မညတာဝိနောဒနရသာ, အဒုဗ္ဗလဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ကမ္မညရူပပဒဋ္ဌာနာ။

ဧတာ ပန တိဿော န အညမညံ ဝိဇဟန္တိ။ ဧဝံ သန္တေပိ ယော အရောဂိနော ဝိယ ရူပာနံ လဟုဘာဝေါ, အဒန္ဓတာလဟုပရိဝတ္တိပ္ပကာရော, ရူပဒန္ဓတ္တကရဓာတုက္ခောဘပဋိပက္ခပစ္စယသမုဋ္ဌာနော, သော ရူပဝိကာရော 'ရူပဿ လဟုတာ'။ ယော သုပရိမဒ္ဒိတစမ္မဿေဝ ရူပာနံ မုဒုဘာဝေါ သဗ္ဗကိရိယာဝိသေသေသု သရသဝတ္တနဘာဝေါ ဝသဝတ္တနဘာဝမဒ္ဒဝပ္ပကာရော ရူပထဒ္ဓတ္တကရဓာတုက္ခောဘပဋိပက္ခပစ္စယသမုဋ္ဌာနော , သော ရူပဝိကာရော 'ရူပဿ မုဒုတာ'။ ယော ပန သုဓန္တသုဝဏ္ဏဿေဝ ရူပာနံ ကမ္မညဘာဝေါ သရီရကိရိယာနုကူလဘာဝပ္ပကာရော သရီရကိရိယာနံ အနနုကူလကရဓာတုက္ခောဘပဋိပက္ခပစ္စယသမုဋ္ဌာနော, သော ရူပဝိကာရော **'ရူပဿ ကမ္မညတာ'** တိ။ ဧဝမေတာသံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧတာ ပန တိဿောပိ ကမ္မံ ကာတုံ န သက္ကောတိ, အာဟာရာဒယောဝ ကရောန္တိ။ တထာ ဟိ ယောဂိနော 'အဇ္ဇ အမှေဟိ ဘောဇနသပ္ပာယံ လဒ္ဓံ, ကာယော နော လဟု မုဒု ကမ္မညော'တိ ဝဒန္တိ။ 'အဇ္ဇ ဥတုသပ္ပာယံ လဒ္ဓံ, အဇ္ဇ အမှာကံ စိတ္တံ ဧကဂ္ဂံ, ကာယော နော လဟု မုဒု ကမ္မညော'တိ ဝဒန္တီတိ။

၆၄၁. ဥပစယသန္တတိနိဒ္ဒေသေသု **အာယတနာနန္တိ** အဍ္ဍေကာဒသန္နံ ရူပာယတနာနံ။ **အာစယော**တိ နိဗ္ဗတ္တိ။ **သော ရူပဿ ဥပစယော** တိ ယော အာယတနာနံ အာစယော ပုနပ္ပုနံ နိဗ္ဗတ္တမာနာနံ, သောဝ ရူပဿ ဥပစယော နာမ ဟောတိ; ဝဍ္ဍီတိ အတ္ထော။ **ယော ရူပဿ ဥပစယော သာ ရူပဿ သန္တတီ** တိ ယာ ဧဝံ ဥပစိတာနံ ရူပာနံ ဝဍ္ဍိ, တတော ဥတ္တရိတရံ ပဝတ္တိကာလေ သာ ရူပဿ သန္တတိ နာမ ဟောတိ; ပဝတ္တီတိ အတ္ထော။ နဒီတီရေ ခတကူပသ္မိဥ္ဟိ ဥဒကုဂ္ဂမနကာလော ဝိယ အာစယော, နိဗ္ဗတ္တိ; ပရိပုဏ္ဏကာလော ဝိယ ဥပစယော, ဝဍ္ဍိ; အဇ္ဈောတ္ထရိတွာ ဂမနကာလော ဝိယ သန္တတိ, ပဝတ္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဧဝံ ကိံ ကထိတံ ဟောတီတိ? အာယတနေန ဟိ အာစယော ကထိတော, အာစယေန အာယတနံ ကထိတံ။ အာစယော ဝ ကထိတော အာယတနမေဝ ကထိတံ။ ဧဝမ္ပိ ကိံ ကထိတံ ဟောတီတိ? စတုသန္တတိရူပာနံ အာစယော ဥပစယော နိဗ္ဗတ္တိ ဝမ္ပိ ကထိတာ။ အတ္ထတော ဟိ ဥဘယမ္ပေတံ ဇာတိရူပဿေဝ အဓိဝစနံ။ အာကာရနာနတ္တေန ပန ဝေနေယျဝသေန စ ဥပစယော သန္တတီတိ ဥဒ္ဒေသဒေသနံ ကတ္တ ယသ္မာ ဧတ္ထ အတ္ထတော နာနတ္တံ နတ္ထိ, တသ္မာ နိဒ္ဒေသေ "ယော အာယတနာနံ အာစယော သော ရူပဿ ဥပစယော, ယော ရူပဿ ဥပစယော သာ ရူပဿ သန္တတီ"တိ ဝုတ္တံ။

ယသ္မာ စ ဥဘယမ္ပေတံ ဇာတိရူပဿေဝ အဓိဝစနံ တသ္မာ ဧတ္ထ အာစယလက္ခဏော **ရူပဿ ဥပစယော,** ပုဗ္ဗန္တတော ရူပာနံ ဥမ္မုဇ္ဇာပနရသော, နိယျာတနပစ္စုပဋ္ဌာနော ပရိပုဏ္ဏဘာဝပစ္စုပဋ္ဌာနော ဝါ, ဥပစိတရူပပဒဋ္ဌာနော။ ပဝတ္တိလက္ခဏာ **ရူပဿ သန္တတိ,** အနုပ္ပဗန္ဓရသာ, အနုပစ္ဆေဒပစ္စုပဋ္ဌာနာ, အနုပ္ပဗန္ဓရူပပဒဋ္ဌာနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၆၄၃. ဇရတာနိဒ္ဒေသေ ဇီရဏကဝသေန **ဇရာ;** အယမေတ္ထ သဘာဝနိဒ္ဒေသော။ ဇီရဏာကာရော **ဇီရဏတာ**။ ခဏ္ဍိစ္စန္တိ အာဒယော တယော ကာလာတိက္ကမေ ကိစ္စနိဒ္ဒေသာ။ ပစ္ဆိမာ ဒွေ ပကတိနိဒ္ဒေသာ။ အယဉှိ 'ဇရာ'တိ ဣမိနာ ပဒေန သဘာဝတော ဒီပိတာ; တေနဿာယံ သဘာဝနိဒ္ဒေသော။ 'ဇီရဏတာ'တိ ဣမိနာ အာကာရတော; တေနဿာယံ အာကာရနိဒ္ဒေသော။ **ခဏ္ဍိစ္စ** န္တိ ဣမိနာ ကာလာတိက္ကမေ ဒန္တနခာနံ ခဏ္ဍိတဘာဝကရဏကိစ္စတော။ **ပာလိစ္စ** န္တိ ဣမိနာ ကေသလောမာနံ ပလိတဘာဝကရဏကိစ္စတော။ **ဝလိတ္တစတာ** တိ ဣမိနာ မံသံ မိလာပေတွာ တစေ ဝလိဘာဝကရဏကိစ္စတော ဒီပိတာ။ တေနဿာ ဣမေ 'ခဏ္ဍိစ္စ'န္တိအာဒယော တယော ကာလာတိက္ကမေ ကိစ္စနိဒ္ဒေသာ။ တေဟိ ဣမေသံ ဝိကာရာနံ ဒဿနဝသေန ပာကဋီဘူတာ ပာကဋဇရာ ဒဿိတာ။ ယထေဝ ဟိ ဥဒကဿ ဝါ အဂ္ဂိနော ဝါ တိဏရုက္ခာဒီနံ သံဘဂ္ဂပလိဘဂ္ဂတာယ ဝါ ဈာမတာယ ဝါ ဂတမဂ္ဂေါ ပာကဋော ဟောတိ, န စ သော ဂတမဂ္ဂေါ တာနေဝ ဥဒကာဒီနိ, ဧဝမေဝ ဇရာယ ဒန္တာဒီသု ခဏ္ဍိစ္စာဒိဝသေန ဂတမဂ္ဂေါ ပာကဋော, စက္ခုံ ဥမ္မီလေတွာပိ ဂယှတိ, န စ ခဏ္ဍိစ္စာဒီနေဝ ဇရာ။ န ဟိ ဇရာ စက္ခုဝိညေယျာ ဟောတိ။

အာယုနော သံဟာနိ ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကော တိ ဣမေဟိ ပန ပဒေဟိ ကာလာတိက္ကမေယေဝ အဘိဗျတ္တာယ အာယုက္ခယစက္ခာဒိဣန္ဒြိယပရိပါကသညိတာယ ပကတိယာ ဒီပိတာ။ တေနဿိမေ ပစ္ဆိမာ ဒွေ ပကတိနိဒ္ဒေသာ တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ယသ္မာ ဇရံ ပတ္တဿ အာယု ဟာယတိ, တသ္မာ ဇရာ **'အာယုနော သံဟာနီ'**တိ ဖလူပစာရေန ဝုတ္တာ။ ယသ္မာ စ ဒဟရကာလေ သုပ္ပသန္နာနိ, သုခုမမ္ပိ အတ္တနော ဝိသယံ သုခေနေဝ ဂဏှနသမတ္ထာနိ စက္ခာဒီနိ ဣန္ဒြိယာနိ ဇရံ ပတ္တဿ ပရိပက္ကာနိ အာလုဠိတာနိ အဝိသဒါနိ, ဩဠာရိကမ္ပိ အတ္တနော ဝိသယံ ဂဟေတုံ အသမတ္ထာနိ ဟောန္တိ, တသ္မာ **'ဣန္ဒြိယာနံ ပရိပါကော'** တိပိ ဖလူပစာရေနေဝ ဝုတ္တာ။

သာ ပနာယံ ဧဝံ နိဒ္ဒိဋ္ဌာ သဗ္ဗာပိ ဇရာ ပာကဋာ ပဋိစ္ဆန္နာတိ ဒုဝိဓာ ဟောတိ။ တတ္ထ ဒန္တာဒီသု ခဏ္ဍာဘာဝါဒိဒဿနတော ရူပဓမ္မေသု ဇရာ **ပာကဋဇရာ** နာမ ။ အရူပဓမ္မေသု ပန ဇရာ တာဒိသဿ ဝိကာရဿ အဒဿနတော **ပဋိစ္ဆန္နဇရာ** နာမ။ ပုန အဝီစိ သဝီစီတိ ဧဝမ္ပိ ဒုဝိဓာ ဟောတိ။ တတ္ထ မဏိကနကရဇတပဝါဠစန္ဒိမသူရိယာဒီနံ ဝိယ, မန္ဒဒသကာဒီသု ပါဏီနံ ဝိယ စ, ပုပ္ဖဖလပလ္လဝါဒီသု စ အပါဏီနံ ဝိယ, အန္တရန္တရာ ဝဏ္ဏဝိသေသာဒီနံ ဒုဝိညေယျတ္တာ ဇရာ **အဝီစိဇရာ** နာမ; နိရန္တရဇရာတိ အတ္ထော။ တတော အညေသု ပန ယထာဝုတ္တေသု အန္တရန္တရာ ဝဏ္ဏဝိသေသာဒီနံ သုဝိညေယျတ္တာ ဇရာ **သဝီစိဇရာ** နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

လက္ခဏာဒိတောပိ ရူပပရိပါကလက္ခဏာ **ရူပဿ ဇရတာ,** ဥပနယနရသာ, သဘာဝါနပဂမေပိ နဝဘာဝါပဂမပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ဝီဟိပုရာဏဘာဝေါ ဝိယ ပရိပစ္စမာနရူပပဒဋ္ဌာနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၆၄၄. အနိစ္စတာနိဒ္ဒေသေ ခယဂမနဝသေန **ခယော,** ဝယဂမနဝသေန **ဝယော,** ဘိဇ္ဇနဝသေန **ဘေဒေါ**။ အထ ဝါ, ယသ္မာ တံ ပတွာ ရူပံ ခီယတိ, ဝေတိ, ဘိဇ္ဇတိ စ, တသ္မာ ခီယတိ ဧတသ္မိန္တိ **'ခယော',** ဝေတိ ဧတသ္မိန္တိ **'ဝယော',** ဘိဇ္ဇတိ ဧတသ္မိန္တိ **'ဘေဒေါ'**။ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ ဘေဒေါဝ **ပရိဘေဒေါ**။ ဟုတွာ အဘာဝဋ္ဌေန, န နိစ္စန္တိ အနိစ္စံ။ တဿ ဘာဝေါ **အနိစ္စတာ** ။ အန္တရဓာယတိ ဧတ္ထာတိ **အန္တရဓာနံ** ။ မရဏဉှိ ပတွာ ရူပံ အန္တရဓာ

ယတိ, အဒ္ဒသ္သနံ ဂစ္ဆတိ။ န ကေဝလဥ္စ ရူပမေဝ, သဒ္ဒေပိ ပဥ္စက္ခန္ဓာ။ တသ္မာ ပဥ္စန္နမ္ပိ ခန္ဓာနံ အနိစ္စတာယ ဣဒမေဝ လက္ခဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ လက္ခဏာဒိတော ပန ပရိဘေဒလက္ခဏာ **ရူပဿ အနိစ္စတာ,** သံသီဒနရသာ, ခယဝယပစ္စုပဋ္ဌာနာ, ပရိဘိဇ္ဇမာနရူပပဒဋ္ဌာနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဟေဋ္ဌာ ဇာတိ ဂဟိတာ ဇရာ ဂဟိတာ, ဣမသ္မိံ ဌာနေ မရဏံ ဂဟိတံ။ ဣမေ တယော ဓမ္မာ ဣမေသံ သတ္တာနံ ဥက္ခိတ္တာသိကပစ္စာမိတ္တသဒိသာ။ ယထာ ဟိ ပုရိသဿ တယော ပစ္စာမိတ္တာ ဩတာရံ ဂဝေသမာနာ ဝိစရေယျုံ။ တေသု ဧကော ဧဝံ ဝဒေယျ – ‘ဧတံ နီဟရိတွာ အဋဝိပဝေသနံ မယှံ ဘာရော ဟောတူ’တိ။ ဒုတိယော ‘အဋဝိဂတကာလေ ပေါထေတွာ ပထဝိယံ ပါတနံ မယှံ ဘာရော’တိ။ တတိယော ‘ပထဝိဂတကာလတော ပဋ္ဌာယ အသိနာ သီသစ္ဆေဒနံ မယှံ ဘာရော’တိ။ ဧဝရူပာ ဣမေ ဇာတိ အာဒယော။ နီဟရိတွာ အဋဝိပဝေသနပစ္စာမိတ္တသဒိသာ ဟေတ္ထ ဇာတိ, တသ္မိံ တသ္မိံ ဌာနေ နိဗ္ဗတ္တာပနတော။ အဋဝိဂတံ ပေါထေတွာ ပထဝိယံ ပါတနပစ္စာမိတ္တသဒိသာ ဇရာ , နိဗ္ဗတ္တက္ခန္ဓာနံ ဒုဗ္ဗလပရာဓီနမဉ္စပရာယဏဘာဝကရဏတော။ ပထဝိဂတဿ အသိနာ သီသစ္ဆေဒကပစ္စာမိတ္တသဒိသံ မရဏံ, ဇရာပ္ပတ္တာနံ ခန္ဓာနံ ဇီဝိတက္ခယပါပနတောတိ။

၆၄၅. ကဗဠီကာရာဟာရနိဒ္ဒေသေ ကဗဠံ ကရီယတီတိ **ကဗဠီကာရော**။ အာဟရီယတီတိ **အာဟာရော**။ ကဗဠံ ကတွာ အဇ္ဈောဟရီယတီတိ အတ္ထော။ ရူပံ ဝါ အာဟရတီတိပိ ‘အာဟာရော’။ ဧဝံ ဝတ္ထုဝသေန နာမံ ဥဒ္ဓရိတွာ ပုန ဝတ္ထုဝသေနေဝေတံ ပဘေဒတော ဒဿေတုံ **ဩဒနော ကုမ္မာသော** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဩဒနာဒီနိ ဟိ ဖာဏိတပရိယန္တာနိ ဒွာဒသ ဣဓာဓိပ္ပေတဿ အာဟာရဿ ဝတ္ထူနိ။ ဟဋ္ဌိယံ အနာဂတာနိ မူလဖလာဒီနိ ယေတပနကံ ပဝိဋ္ဌာနိ။

ဣဒာနိ တာနိ မူလဖလာဒီနိ ကတ္တဗ္ဗတော ဒဿေတုံ **ယမှိ ယမှိ ဇနပဒေ** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ မုခေန အသိတဗ္ဗံ ဘုဉ္ဇိတဗ္ဗန္တိ **မုခါသိယံ**။ ဒန္တေဟိ ဝိခါဒိတဗ္ဗန္တိ **ဒန္တဝိခါဒနံ** ။ ဂလေန အဇ္ဈောဟရိတဗ္ဗန္တိ **ဂလဇ္ဈောဟရဏီယံ**။ ဣဒာနိ တံ ကိစ္စဝသေန ဒဿေတုံ **ကုစ္ဆိဝိတ္ထမ္ဘန** န္တိ အာဟ။ တဉှိ မူလဖလာဒိ ဩဒနကုမ္မာသာဒိ တ အဇ္ဈောဟဋံ ကုစ္ဆိံ ဝိတ္ထမ္ဘေတိ။ ဣဒမဿ ကိစ္စံ။ **ယာယ ဩဇာယ သတ္တာ ယာပေန္တိ** တိ ဟေဋ္ဌာ သဗ္ဗပဒေဟိ သဝတ္ထုကံ အာဟာရံ ဒဿေတွာ ဣဒာနိ နိပ္ပဒေသတော ဩဇမေဝ ဒဿေတုံ ဣဒံ ဝုတ္တံ။

ကိံ ပနေတ္ထ ဝတ္ထုဿ ကိစ္စံ? ကိံ ဩဇာယ? ပရိဿယဟရဏပါလနာနိ။ ဝတ္ထုဟိ ပရိဿယံ ဟရတိ ပါလေတုံ န သက္ကောတိ, ဩဇာ ပါလေတိ ပရိဿယံ ဟရိတုံ န သက္ကောတိ။ ဒွေပိ ဧကတော ဟုတွာ ပါလေတုမ္ပိ သက္ကောန္တိ ပရိဿယမ္ပိ ဟရိတုံ။ ကော ပနေသ ပရိဿယော နာမ? ကမ္မဇတေဇော။ အန္တောကုစ္ဆိယဉှိ ဩဒနာဒိဝတ္ထုသ္မိံ အသတိ, ကမ္မဇတေဇော ဥဋ္ဌဟိတွာ ဥဒရပဋလံ ဂဏှာတိ, ‘ဆာတောမှိ, အာဟာရံ မေ ဒေထာ’တိ ဝဒါပေတိ။ ဘုတ္တကာလေ ဥဒရပဋလံ မုဉ္စိတွာ ဝတ္ထုံ ဂဏှာတိ။ အထ သတ္တော ဧကဂ္ဂေါ ဟောတိ။

ယထာ ဟိ ဆာယာရက္ခသော ဆာယံ ပဝိဋ္ဌံ ဂဟေတွာ ဒေဝသင်္ခလိကာယ ဗန္ဓိတွာ အတ္တနော ဘဝနေ မောဒန္တော ဆာတကာလေ အာဂန္တွာ သီသေ ဍံသတိ။ သော ဍဋ္ဌတ္တာ ဝိရဝတိ။ တံ ဝိရဝံ သုတွာ ‘ဒုက္ခပ္ပတ္တော ဧတ္ထ အတ္ထိ’တိ တတော တတော မနုဿာ အာဂစ္ဆန္တိ။ သော အာဂတာဂတေ ဂဟေတွာ ခါဒိတွာ ဘဝနေ မောဒတိ။ ဧဝံ သမ္ပဒမိဒံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဆာယာရက္ခသော ဝိယ ဟိ ကမ္မဇတေဇော, ဒေဝသင်္ခလိကာယ ဗန္ဓိတွာ ဌပိတသတ္တော ဝိယ ဥဒရပဋလံ, ပုန အာဂတမနုဿာ ဝိယ ဩဒနာဒိဝတ္ထု, ဩတရိတွာ သီသေ ဍံသနံ ဝိယ ကမ္မဇတေဇဿ ဝတ္ထုတော မုတ္တဿ ဥဒရပဋလဂ္ဂဟဏံ, ဍဋ္ဌဿ ဝိရဝနကာလော ဝိယ ‘အာဟာရံ ဒေထာ’တိ ဝဒနကာလော, တာယ သညာယ အာဂတာဂတေ ဂဟေတွာ ခါဒိတွာ ဘဝနေ မောဒနကာလော ဝိယ ကမ္မဇတေဇေန ဥဒရပဋလံ မုဉ္စိတွာ ဝတ္ထုသ္မိံ ဂဟိတေ ဧကဂ္ဂစိတ္တတာ။

တတ္ထ ဩဠာရိကေ ဝတ္ထုသ္မိံ ဩဇာ မန္ဒာ ဟောတိ။ သုခုမေ ဗလဝတီ။ ကုဒြူသကဘတ္တာဒီနိ ဟိ ဘုဉ္ဇိတွာ မုဟုတ္တေနေဝ ဆာတော ဟောတိ။ သပ္ပိအာဒီနိ ပိဝိတွာ ဌိတဿ ဒိဝသမ္ပိ ဘတ္တံ န ရုစ္စတိ။ ဧတ္ထ စ ဥပါဒါယုပါဒါယ ဩဠာရိကသုခုမတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ကုမ္ဘီလာနဉှိ အာဟာရံ ဥပါဒါယ မောရာနံ အာဟာရော သုခုမော။ ကုမ္ဘီလာ ကိရ ပါသာဏေ ဂိလန္တိ။ တေ စ နေသံ ကုစ္ဆိပ္ပတ္တာ ဝိလီယန္တိ။ မောရာ သပ္ပဝိစ္ဆိကာဒိပါဏေ ခါဒန္တိ။ မောရာနံ ပန အာဟာရံ ဥပါဒါယ တရစ္ဆာနံ အာဟာရော သုခုမော။ တေ ကိရ တိဝဿဆဍ္ဍိတာနိ ဝိသာဏာနိ စေဝ အဋ္ဌီနိ စ ခါဒ

န္တိ။ တာနိ စ နေသံ ခေဠေန တေမိတမတ္တာနေဝ ကန္ဒမူလံ ဝိယ မုဒုကာနိ ဟောန္တိ။ တရစ္ဆာနမ္ပိ အာဟာရမုပဟာအာယ ပတ္တိနံ အာဟာရော သုခုမော။ တေ ဟိ နာနာရုက္ခသာခါဒယော ခါဒန္တိ။ ပတ္တိနံ အာဟာရတော ဂဝယကေကကဏ္ဏမိ ကဒီနံ အာဟာရော သုခုမော။ တေ ကိရ နိဿာရာနိ နာနာရုက္ခပဏ္ဏာဒီနိ ခါဒန္တိ။ တေသမ္ပိ အာဟာရတော ဂုန္နံ အာဟာ ရော သုခုမော။ တေ အလ္လသုက္ခတိဏာနိ ခါဒန္တိ။ တေသမ္ပိ အာဟာရတော သသာနံ အာဟာရော သုခုမော။ သသာနံ အာဟာရတော သကုဏာနံ အာဟာရော သုခုမော။ သကုဏာနံ အာဟာရတော ပစ္စန္တဝါသီနံ အာဟာရော သုခုမော။ ပစ္စန္ တဝါသီနံ အာဟာရတော ဂာမဘောဇကာနံ အာဟာရော သုခုမော။ ဂာမဘောဇကာနံ အာဟာရတော ရာဇရာဇမဟာမတ္တာ နံ အာဟာရော သုခုမော။ တေသမ္ပိ အာဟာရတော စက္ကဝတ္တိနော အာဟာရော သုခုမော။ စက္ကဝတ္တိနော အာဟာရ တော ဘုမ္မဒေဝတာနံ အာဟာရော သုခုမော။ ဘုမ္မဒေဝတာနံ အာဟာရတော စာတုမဟာရာဇိကာနံ အာဟာရော သုခုမော။ ဧဝံ ယာဝ ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တီနံ အာဟာရော ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗော။ တေသံ ပနာဟာရော သုခုမောတ္ဝေဝ နိဋ္ဌံ ပတ္တော။

လက္ခဏာဒိတောပိ ဩဇာလက္ခဏော **ကဗဠီကာရော အာဟာရော,** ရူပာဟရဏရသော, ဥပတ္ထမ္ဘနပစ္စုပဋ္ဌာနော, ကဗဠံ ကတ္ွာ အာဟရိတဗ္ဗဝတ္ထုပဒဋ္ဌာနောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၆၄၆. နောဥပာဒါနိဒ္ဒေသေ ယထာ ဥပါဒါရူပံ ဥပါဒိယတေဝ, န အညေန ဥပါဒိယတိ, ဧဝမေတံ န ဥပါဒိယတေဝါတိ **နောဥပါဒါ**။

၆၄၇. ဖုသိတဗ္ဗန္တိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ။ ဖုသိတ္ွာ ဇာနိတဗ္ဗန္တိ အတ္ထော။ ဖောဋ္ဌဗ္ဗဉ္စ တံ အာယတနဉ္စာတိ **ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ**။ အာပေါ စ တံ နိဿတ္တသုညတသဘာဝဋ္ဌေန ဓာတု စာတိ **အာပေါဓာတု**။ ဣတော ပရံ ယသ္မာ တီဏိ ရူပါနိ ဖုသိတ္ွာ ဇာနိတဗ္ဗာနိ တသ္မာ တာနိ ဘာဇေတ္ွာ ဒဿေတုံ **ကတမံ တံ ရူပံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ? ပထဝီဓာတူ** တိအာဒိမာဟ။ တတ္ထ ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာ **ပထဝီဓာတု,** ပတိဋ္ဌာနရသာ, သမ္ပဋိစ္ဆနပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ **တေဇောဓာတု** ဥဏှတ္တ လက္ခဏာ, ပရိပါစနရသာ, မဒ္ဒဝါနုပ္ပဒါနပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ **ဝါယောဓာတု** ဝိတ္ထမ္ဘနလက္ခဏာ, သမုဒီရဏရသာ, အဘိနီ ဟာရပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ပုရိမာ ပန **'အာပေါဓာတု'** ပဂ္ဃရဏလက္ခဏာ, ဗြူဟနရသာ, သင်္ဂဟပစ္စုပဋ္ဌာနာ။ ဧကေကာ စေတ္ထ သေသတ္တယပဒဋ္ဌာနာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကက္ခဠ န္တိ ထဒ္ဓံ။ **မုဒုက**န္တိ အထဒ္ဓံ။ **သဏှ**န္တိ မဋ္ဌံ။ **ဖရုသ**န္တိ ခရံ။ **သုခသမ္ဖဿ** န္တိ သုခဝေဒနာပစ္စယံ ဣဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဒုက္ခသမ္ဖဿ** န္တိ ဒုက္ခဝေဒနာပစ္စယံ အနိဋ္ဌဖောဋ္ဌဗ္ဗံ။ **ဂရုက**န္တိ ဘာရိယံ။ **လဟုက**န္တိ အဘာရိ ယံ, သလ္လဟုကန္တိ အတ္ထော။ ဧတ္ထ စ 'ကက္ခဠံ မုဒုကံ သဏှံ ဖရုသံ ဂရုကံ လဟုက'န္တိ ပဒေဟိ ပထဝီဓာတု ဧဝ ဘာဇိတာ။ ''ယဒာယံ ကာယော အာယုသဟဂတော စ ဟောတိ ဥသ္မာသဟဂတော စ ဝိညာဏသဟဂတော စ တဒါ လဟုတ ရော စ ဟောတိ မုဒုတရော စ ကမ္မညတရော စာ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၄၂၄) သုတ္တေပိ လဟုမုဒုဘူတံ ပထဝီဓာတုမေဝ သန္ဓာယ ဝု တ္တံ။

'သုခသမ္ဖဿံ ဒုက္ခသမ္ဖဿ'န္တိ ပဒဒ္ွယေန ပန တီဏိပိ မဟာဘူတာနိ ဘာဇိတာနိ။ ပထဝီဓာတု ဟိ သုခသမ္ဖ ဿာပိ အတ္ထိ ဒုက္ခသမ္ဖဿာပိ။ တထာ တေဇောဓာတုဝါယောဓာတုယော။ တတ္ထ သုခသမ္ဖဿာ ပထဝီဓာတု မုဒု တလုဏဟတ္ထေ ဒဟရေ ဟဒေ သမ္ဗာဟန္တေ အဿာဒေတ္ွာ အဿာဒေတ္ွာ 'သမ္ဗာဟ တာတ, သမ္ဗာဟ တာ တာ'တိ ဝဒါပနာကာရံ ကရောတိ။ သုခသမ္ဖဿာ တေဇောဓာတု သီတသမယေ အင်္ဂါရကပလ္လံ အာဟရိတ္ွာ ဂတ္တံ သေဒေန္တေ အဿာဒေတ္ွာ အဿာဒေတ္ွာ 'သေဒေဟိ တာတ, သေဒေဟိ တာတာ'တိ ဝဒါပနာကာရံ ကရောတိ။ သုခသမ္ဖဿာ ဝါယောဓာတု ဥဏှသမယေ ဝတ္တသမ္ပန္နေ ဒဟရေ ဗီဇနေန ဗီဇန္တေ အဿာဒေတ္ွာ အဿာ ဒေတ္ွာ 'ဗီဇ တာတ, ဗီဇ တာတာ'တိ ဝဒါပနာကာရံ ကရောတိ။ ထဒ္ဓဟတ္ထေ ပန ဒဟရေ ဟဒေ သမ္ဗာဟန္တေ အဋ္ဌီနံ ဘိဇ္ဇနကာလော ဝိယ ဟောတိ။ သောပိ 'အပေဟီ'တိ ဝတ္တဗ္ဗတံ အာပဇ္ဇတိ။ ဥဏှသမယေ အင်္ဂါရကပလ္လေ အာ ဘတေ 'အပနေဟိ န'န္တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဟောတိ။ သီတသမယေ ဗီဇနေန ဗီဇန္တေ 'အပေဟိ, မာ ဗီဇာ'တိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဟော တိ။ ဧဝမေတာသံ သုခသမ္ဖဿတာ ဒုက္ခသမ္ဖဿတာ စ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယံ ဖောဋ္ဌဗ္ဗံ အနိဒဿနံ သပ္ပဋိဃ န္တိအာဒိနာ နယေန ဝုတ္တာ ပန စတူဟိ စတူဟိ နယေဟိ ပဋိမဏ္ဍိတာ တေ ရသ တရာ ဟေဋ္ဌာ ရူပါယတနာဒီသု ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကိံ ပနေတာနိ တီဏိ မဟာဘူတာနိ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ အာပါထံ အာဂစ္ဆန္တိ ဥဒါဟု နောတိ? အာဂစ္ဆန္တိ။ ဧဝံ အာဂတာနိ ကာယပသာဒံ ဃဋ္ဋေန္တိ န ဃဋ္ဋေန္တီတိ? ဃဋ္ဋေန္တိ။ ဧကပ္ပဟာရေနေဝ တာနိ အာရမ္မဏံ ကတွာ ကာယဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နုပ္ပဇ္ဇတီတိ? နုပ္ပဇ္ဇတိ။ အာဘုဇိတဝသေန ဝါ ဟိ ဥဿဒဝသေန ဝါ အာရမ္မဏကရဏံ ဟောတိ။

တတ္ထ အာဘုဇိတဝသေန တာဝ, ပတ္တသ္မိံဟိ ဩဒနေန ပူရေတွာ အာဘတေ ဧကံ သိတ္ထံ ဂဟေတွာ ထဒ္ဓံ ဝါ မုဒုကံ ဝါတိ ဝီမံသန္တော ကိဉ္စာပိ တတ္ထ တေဇောပိ အတ္ထိ ဝါယောပိ အတ္ထိ, ပထဝီဓာတုမေဝ ပန အာဘုဇတိ။ ဥဏှောဒကေ ဟတ္ထံ ဩတာရေတွာ ဝီမံသန္တော ကိဉ္စာပိ တတ္ထ ပထဝီပိ အတ္ထိ ဝါယောပိ အတ္ထိ, တေဇောဓာတုမေဝ ပန အာဘုဇတိ။ ဥဏှသမယေ ဝါတပါနံ ဝိဝရိတွာ ဝါတေန သရီရံ ပဟရာပေန္တော ဌိတော မန္ဒမန္ဒေ ဝါတေ ပဟရန္တေ ကိဉ္စာပိ တတ္ထ ပထဝီပိ အတ္ထိ တေဇောပိ အတ္ထိ, ဝါယောဓာတုမေဝ ပန အာဘုဇတိ။ ဧဝံ အာဘုဇိတဝသေန အာရမ္မဏံ ကရောတိ နာမ။

ယော ပန ဥပက္ခလတိ ဝါ သီသေန ဝါ ရုက္ခံ ပဟရတိ ဘုဉ္ဇန္တော ဝါ သက္ခရံ ဍံသတိ, သော ကိဉ္စာပိ တတ္ထ တေဇောပိ အတ္ထိ ဝါယောပိ အတ္ထိ, ဥဿဒဝသေန ပန ပထဝီဓာတုမေဝ အာရမ္မဏံ ကရောတိ။ အဂ္ဂိံ အက္ကမန္တောပိ ကိဉ္စာပိ တတ္ထ ပထဝီပိ အတ္ထိ ဝါယောပိ အတ္ထိ, ဥဿဒဝသေန ပန တေဇောဓာတုမေဝ အာရမ္မဏံ ကရောတိ။ ဗလဝဝါတေ ကဏ္ဏသက္ခလိံ ပဟရိတွာ ဗဓိရဘာဝံ ကရောန္တေ၊ ကိဉ္စာပိ တတ္ထ ပထဝီပိ အတ္ထိ တေဇောပိ အတ္ထိ, ဥဿဒဝသေန ပန ဝါယောဓာတုမေဝ အာရမ္မဏံ ကရောတိ။

ယံကိဉ္စိ ဓာတုံ အာရမ္မဏံ ကရောန္တဿ ကာယဝိညာဏမ္ပိ ဧကပ္ပဟာရေန နုပ္ပဇ္ဇတိ။ သူစိကလာပေန ဝိဒ္ဓဿ ဧကပ္ပဟာရေန ကာယော ဃဋ္ဋိယတိ။ ယသ္မိံ ယသ္မိံ ပန ဌာနေ ကာယပသာဒေါ ဥဿန္နော ဟောတိ, တတ္ထ တတ္ထ ကာယဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယတ္ထ ယတ္ထာပိ ပဋိဃဋ္ဋနနိဃံသော ဗလဝါ ဟောတိ တတ္ထ တတ္ထ ပဌမံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ကုက္ကုဋပတ္တေန ဝဏေ ဓောဝိယမာနေ အံသုအံသု ကာယပသာဒံ ဃဋ္ဋေတိ။ ယတ္ထ ယတ္ထ ပန ပသာဒေါ ဥဿန္နော ဟောတိ, တတ္ထ တတ္ထေဝ ကာယဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဧဝံ ဥဿဒဝသေန အာရမ္မဏံ ကရောတိ။ ဥဿဒဝသေနေဝ စ ကာယဝိညာဏံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ နာမ။

ကထံ ပန စိတ္တဿ အာရမ္မဏတော သင်္ကန္တိ ဟောတီတိ? ဒွီဟာကာရေဟိ ဟောတိ – အဇ္ဈာသယတော ဝါ ဝိသယာဓိမတ္တတော ဝါ။ ဝိဟာရပူဇာဒီသု ဟိ ‘တာနိ တာနိ စေတိယာနိ စေဝ ပဋိမာယော စ ဝန္ဒိဿာမိ, ပေါတ္ထကမ္မစိတ္တကမ္မာနိ စ ဩလောကေဿာမီ’တိ အဇ္ဈာသယေန ဂတော ဧကံ ဝန္ဒိတွာ ဝါ ပဿိတွာ ဝါ ဣတရဿ ဝန္ဒနတ္ထာယ ဝါ ဒဿနတ္ထာယ ဝါ မနံ ကတွာ ဝန္ဒိတုမ္ပိ ပဿိတုမ္ပိ ဂစ္ဆတိယေဝ, ဧဝံ အဇ္ဈာသယတော သင်္ကမတိ နာမ။

ကေလာသကူဋပဋိဘာဂံ ပန မဟာစေတိယံ ဩလောကေန္တော ဌိတောပိ အပရဘာဂေ သဗ္ဗတူရိယေသု ပဂ္ဂဟိတေသု ရူပါရမ္မဏံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ သဒ္ဒါရမ္မဏံ သင်္ကမတိ။ မနုညဂန္ဓေသု ပုပ္ဖေသု ဝါ ဂန္ဓေသု ဝါ အာဘတေသု သဒ္ဒါရမ္မဏံ ဝိဿဇ္ဇေတွာ ဂန္ဓာရမ္မဏံ သင်္ကမတိ။ ဧဝံ ဝိသယာဓိမတ္တတော သင်္ကမတိ နာမ။

၆၅၁. အာပေါဓာတုနိဒ္ဒေသေ **အာပေါ**တိ သဘာဝနိဒ္ဒေသော။ အာပေါဝ **အာပေါဂတံ**။ သိနေဟဝသေန **သိနေဟော,** သိနေဟောဝ **သိနေဟဂတံ။ ဗန္ဓနတ္တံ ရူပဿာ**တိ ပထဝီဓာတုအာဒိကဿ ဘူတရူပဿ ဗန္ဓနဘာဝေါ။ အယောပိဏ္ဍိအာဒီနိ ဟိ အာပေါဓာတု အာဗန္ဓိတွာ ဗဒ္ဓါနိ ကရောတိ။ တာယ အာဗဒ္ဓတ္တာ တာနိ ဗဒ္ဓါနိ နာမ ဟောန္တိ။ ပါသာဏပဗ္ဗတတာလဋ္ဌိဟတ္ထိဒန္တဂေါသိင်္ဂါဒီသုပိ ဧသေဝ နယော ။ သဗ္ဗာနိ ဟေတာနိ အာပေါဓာတု ဧဝ အာဗန္ဓိတွာ ဗဒ္ဓါနိ ကရောတိ။ အာပေါဓာတုယာ အာဗဒ္ဓတ္တာဝ ဗဒ္ဓါနိ ဟောန္တိ။

ကိံ ပန ပထဝီဓာတု သေသဓာတူနံ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ န ဟောတီတိ ဟောတိ ဖုသိတွာ ဟောတိ ဥဒါဟု အဖုသိတွာ? အာပေါဓာတု ဝါ သေသာ အာဗန္ဓမာနာ ဖုသိတွာ အာဗန္ဓတိ ဥဒါဟု အဖုသိတွာတိ? ပထဝီဓာတု တာဝ အာပေါဓာတုယာ အဖုသိတွာဝ ပတိဋ္ဌာ ဟောတိ, တေဇောဓာတုယာ စ ဝါယောဓာတုယာ စ ဖုသိတွာ။ အာပေါဓာတု ပန ပထဝီဓာတုမ္ပိ

ပိ တေဇောတယောဓာတုယောပိ အဖုသိတ္တတ၀ အာဗန္ဓတိ။ ယဒိ ဖုသိတ္တတ အာဗန္ဓေယျ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ နာမ ဘဝေယျ။

တေဇောဓာတုတယောဓာတူနမ္ပိ သေသဓာတူသု သကသကကိစ္စကရဏေ ဧသေဝ နယော။ တေဇောဓာတု ဟိ ပထဝီဓာတုံ ဖုသိတ္တတ ဈာပေတိ။ သာ ပန န ဥဏှာ ဟုတ္တတ ဈာယတိ။ ယဒိ ဥဏှာ ဟုတ္တတ ဈာယေယျ ဥဏှတ္တလက္ခဏာ နာမ ဘဝေယျ။ အာပောဓာတုံ ပန အဖုသိတ္တတ၀ တာပေတိ။ သာပိ တပမာနာ န ဥဏှာ ဟုတ္တတ တပတိ။ ယဒိ ဥဏှာ ဟုတ္တတ တပေယျ ဥဏှတ္တလက္ခဏာ နာမ ဘဝေယျ။ တယောဓာတုံ ပန ဖုသိတ္တတ၀ တာပေတိ။ သာပိ တပမာနာ န ဥဏှာ ဟုတ္တတ တပတိ။ ယဒိ ဥဏှာ ဟုတ္တတ တပေယျ ဥဏှတ္တလက္ခဏာ နာမ ဘဝေယျ။ တယောဓာတု ပထဝီဓာတုံ ဖုသိတ္တတ ဝိတ္ထမ္ဘေတိ, တထာ တေဇောဓာတုံ အာပောဓာတုံ ပန အဖုသိတ္တတ၀ ဝိတ္ထမ္ဘေတိ။

ဥဋ္ဌုရသံ ပစိတ္တတ ဖာဏိတပိဏ္ဍော ကရိယမာနေ အာပောဓာတု ထဒ္ဓာ ဟောတိ န ဟောတီတိ? န ဟောတိ။ သာ ဟိ ပဂ္ဃရဏလက္ခဏာ။ ပထဝီဓာတု ကက္ခဠလက္ခဏာ။ ဩမတ္တံ ပန အာပေ အဓိမတ္တပထဝီဂတိကံ ဇာတံ။ သာ ဟိ ရသာ ကာရေန ဌိတဘာဝံ ဝိဇဟတိ, လက္ခဏံ န ဝိဇဟတိ။ ဖာဏိတပိဏ္ဍေ ဝိလီယမာနေပိ ပထဝီဓာတု န ဝိလီယတိ။ ကက္ခဠ လက္ခဏာ ဟိ ပထဝီဓာတု ပဂ္ဃရဏလက္ခဏာ အာပောဓာတု။ ဩမတ္တာ ပန ပထဝီ အဓိမတ္တအာပဂတိကာ ဟောတိ။ သာ ပိ ဏ္ဍာကာရေန ဌိတဘာဝံ ဝိဇဟတိ, လက္ခဏံ န ဝိဇဟတိ။ စတုန္နညှိ မဟာဘူတာနံ ဘာဝညထတ္တမေဝ ဟောတိ, လက္ခဏညထတ္တံ နာမ နတ္ထိ။ တဿ အဘာဝေ အဋ္ဌာနပရိကပ္ပသုတ္တေန ဒီပိတော။ ဝုတ္တဉှေတံ –

> “သိယာ, အာနန္ဒ, စတုန္နံ မဟာဘူတာနံ အညထတ္တံ, ပထဝီဓာတုယာ။ပေ။ တယောဓာတုယာ ; န တွေဝ ဗုဒ္ဓေ အဝေစ္စပ္ပသာဒေန သမန္နာဂတဿ အရိယသာဝကဿ သိယာ အညထတ္တ”န္တိ (အ. နိ. ၃.၇၆)။

အယဉှေတ္ထ အတ္ထော – အာနန္ဒ, ကက္ခဠတ္တလက္ခဏာ ပထဝီဓာတု ပရိဝတ္တိတ္တတ ပဂ္ဃရဏလက္ခဏာ အာပောဓာတု နာမ ဘဝေယျ, အရိယသာဝကဿ ပန အညထတ္တံ နာမ နတ္ထီတိ။ ဝေမေတ္ထ အဋ္ဌာနပရိကပ္ပော အာဂ တော။

၆၅၂. ဣတော ပရေသု ဥပာဒိဏ္ဏရူပာဒိနိဒ္ဒေသေသု ဥပာဒိဏ္ဏပအာဒီနံ အတ္ထော မာတိကာကထာယံ ဝုတ္တနယေ နေဝ ဝေဒိတဗ္ဗော။ စက္ခာယတနာဒီနိ ဟေဋ္ဌာ ဝိတ္ထာရိတာနေဝ။ တတ္ထ တတ္ထ ပန ဝိသေသမတ္တမေဝ ဝက္ခာမ။

ဥပာဒိဏ္ဏနိဒ္ဒေသေ တာဝ စက္ခာယတနာဒီနိ ဧကန္တဥပာဒိဏ္ဏတ္တာ ဝုတ္တာနိ။ ယသ္မာ ပန ရူပာယတနာဒီနိ ဥပာ ဒိဏ္ဏာနိပိ အတ္ထိ အနုပာဒိဏ္ဏာနိပိ, တသ္မာ တာနိ ယံ တ ပနာတိ သင်္ခေပတော ဒဿေတွာ ပုန ကမ္မဿ ကတ တ္တာ ရူပာယတနန္တိအာဒိနာ နယေန ဝိတ္ထာရိတာနိ။ ဣမိနာ ဥပာယေန သဗ္ဗယေတပနကေသု အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

ကသ္မာ ပန ‘ကမ္မဿ ကတတ္တာ’တိ စ ‘န ကမ္မဿ ကတတ္တာ’တိ စ ဥဘိန္နမ္ပိ နိဒ္ဒေသေ ‘ဇရတာ စ အနိစ္စ တာ စ’ န ဂဟိတာ, အနုပာဒိဏ္ဏာဒီနံယေဝ နိဒ္ဒေသေသု ဂဟိတာတိ? န ကမ္မဿ ကတတ္တာတိ ဧတ္ထ တာဝ ကမ္မ တော အညပစ္စယသမုဋ္ဌာနံ သင်္ဂဟိတံ။ ‘ကမ္မဿ ကတတ္တာ’တိ ဧတ္ထ ကမ္မသမုဋ္ဌာနမေဝ။ ဣမာနိ စ ဒွေဝ ရူပာနိ နေဝ ကမ္မတော န အညသ္မာ ရူပဇနကပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, တသ္မာ န ဂဟိတာနိ။ သာ စ နေသံ အနုပ္ပတ္တိ ပရတော အာ ဝိ ဘဝိဿတိ။ အနုပာဒိဏ္ဏန္တိအာဒီသု ပန ဧကဝလံ အနုပာဒိဏ္ဏာဒိဂ္ဂဟဏေန ကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာနတာ ပဋိက္ခိတ္တ တာ, နအညပစ္စယသမုဋ္ဌာနတာ အနုညာတာ။ တသ္မာ တတ္ထ ဂဟိတာနီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၆၆၆. စိတ္တသမုဋ္ဌာနနိဒ္ဒေသေ ကာယဝိညတ္တိ ဝစီဝိညတ္တီတိ ဣဒံ ဒွယံ ယသ္မာ ဧကန္တစိတ္တသမုဋ္ဌာနာနိ ဘူ တာနိ ဥပာဒာယ ပညာယတိ, တသ္မာ ဝုတ္တံ။ ပရမတ္ထတော ပန တဿ နိဿယဘူတာနိ ဘူတာနေဝ စိတ္တသမုဋ္ဌာ နာနိ, တံနိဿိတတ္တာ။ ယထာ အနိစ္စဿ ရူပဿ ဇရာမရဏံ အနိစ္စံ နာမ ဟောတိ, ဧဝမိဒမ္ပိ စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ နာမ ဇာတံ။

၆၆၈. စိတ္တသဟဘုနိဒ္ဒေသေပိ ဧသေဝ နယော။ ယာဝ စိတ္တံ တာဝ ပညာယနတော ဣဒမေဝ ဒွယံ ဝုတ္တံ။ န ပ နေတံ စိတ္တေန သဟ ဘူတာနိ ဝိယ, စေတနာဒယော ဝိယ စ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၆၇၀. စိတ္တာနုပရိဝတ္တိတာယပိ ဧသေဝ နယော။ ယာဝ စိတ္တံ တာဝ ပညာယနတော ဧဝ ဟေတံ ဒ္ဝယံ **စိတ္တာနုပရိဝတ္တီ**တိ ဝုတ္တံ။

၆၇၄. **သြဠာရိက**န္တိ ဝတ္ထာရမ္မဏဘူတတ္တာ သံဃဋ္ဋနဝသေန ဂဟေတဗ္ဗတော ထူလံ။ ဝုတ္တဝိပလ္လာသတော **သုခုမံ** ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၆၇၆. **ဒူရေ**တိ ဃဋ္ဋနဝသေန အဂ္ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ ဒုဗ္ဗိညေယျဘာဝေန သမီပေ ဋ္ဌိတမ္ပိ ဒူရေ။ ဣတရံ ပန ဃဋ္ဋနဝသေန ဂဟေတဗ္ဗတ္တာ သုဝိညေယျဘာဝေန ဒူရေ ဋ္ဌိတမ္ပိ **သန္တိကေ** ။ စက္ခာယတနာဒိနိဒ္ဒေသာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဣဓ တာဝ ဒုဝိဓေန ရူပသင်္ဂဟေ ဝိသေသမတ္တံ။ တိဝိဓသင်္ဂဟော ဥတ္တာနတ္ထောဝ။

စတုက္ကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၆၆. စတုဗ္ဗိဓသင်္ဂဟဝသာနေ ဒိဋ္ဌာဒီနံ ပဋိမပဒဿ ဘေဒာဘာဝေန အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ပုစ္ဆံ အကတွာဝ **ရူပါယတနံ ဒိဋ္ဌံ သဒ္ဒါယတနံ သုတ**န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **ရူပါယတနံ** စက္ခုနာ သြလောကေတွာ ဒဏ္ဍိတုံ သက္ကာတိ **'ဒိဋ္ဌံ'** နာမ ဇာတံ။ **သဒ္ဒါယတနံ** သောတေန သုတွာ ဇာနိတုံ သက္ကာတိ **'သုတံ'** နာမ ဇာတံ။ ဂန္ဓာယတနာဒိတ္တယံ ဃာနဇိဝှာကာယေဟိ ပတွာ ဂဟေတဗ္ဗတော မုနိတွာ ဇာနိတဗ္ဗဋ္ဌေန **မုတံ** နာမ ဇာတံ။ ဖုသိတွာ ဝိညာဏုပ္ပတ္တိကာရဏတော **'မုတံ'** နာမာတိပိ ဝုတ္တံ။ သဗ္ဗမေဝ ပန ရူပံ မနောဝိညာဏေန ဇာနိတဗ္ဗန္တိ **မနသာ ဝိညာတံ** နာမ ဇာတံ။

ပဉ္စကနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၆၇. ပဉ္စဝိဓသင်္ဂဟနိဒ္ဒေသေ **ကက္ခဠ**န္တိ ထဒ္ဓံ။ ခရမေဝ **ခရဂတံ,** ဖရုသန္တိ အတ္ထော။ ဣတရေ ဒ္ဝေပိ သဘာဝနိဒ္ဒေသာ ဧဝ။ **အဇ္ဈတ္တ**န္တိ နိယကဇ္ဈတ္တံ။ **ဗဟိဒ္ဓါ** တိ ဗာဟိရံ။ **ဥပာဒိန္န**န္တိ န ကမ္မသမုဋ္ဌာနမေဝ။ အဝိသေသေန ပန သရီရဋ္ဌကဿေတံ ဂဟဏံ။ သရီရဋ္ဌကဉှိ ဥပာဒိန္နံ ဝါ ဟောတု အနုပာဒိန္နံ ဝါ, အာဒိန္နဂဟိတပရာမဋ္ဌဝသေန သဗ္ဗံ ဥပာဒိန္နမေဝ နာမ။

၉၆၉. **တေဇောဂတ**န္တိ သဗ္ဗတေဇေသု ဂတံ ဥဏှတ္တလက္ခဏံ, တေဇော ဧဝ ဝါ တေဇောဘာဝံ ဂတန္တိ **'တေဇောဂတံ'**။ **ဥသ္မာ** တိ ဥသ္မာကာရော။ **ဥသ္မာဂတ**န္တိ ဥသ္မာဘာဝံ ဂတံ။ ဥသ္မာကာရဿေဝေတံ နာမံ။ **ဥသုမ**န္တိ ဗလဝဥသ္မာ။ ဥသုမမေဝ ဥသုမဘာဝံ ဂတန္တိ **ဥသုမဂတံ**။

၉၇၀. တယနကဝသေန **တယော**။ တယောဝ တယောဘာဝံ ဂတတ္တာ **တယောဂတံ။ ထမ္ဘိတတ္တ**န္တိ ဥပ္ပလနာဠတစာဒီနံ ဝိယ တတပုဏ္ဏာနံ ထမ္ဘိတဘာဝေ ရူပဿ။

ဆက္ကာဒိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၇၂-၄. ဆဗ္ဗိဓာဒိသင်္ဂဟာနံ တိဏ္ဏံ သြသာနပဒဿ ဘေဒာဘာဝတော အာဒိတော ပဋ္ဌာယ အပုစ္ဆိတွာဝ နိဒ္ဒေသော ကတော။ တတ္ထ စက္ခုဝိညာဏေန ဇာနိတုံ သက္ကာတိ **စက္ခုဝိညေယျံ** ။ပေ။ မနောဝိညာဏေန ဇာနိတုံ သက္ကာတိ **မနောဝိညေယျံ** ။ တိဝိဓာယ မနောဓာတုယာ ဇာနိတုံ သက္ကာတိ **မနောဓာတုဝိညေယျံ သဗ္ဗံ ရူပ** န္တိ ဧတ္ထ ယသ္မာ ဧကံ ရူပမ္ပိ မနောဝိညာဏဓာတုယာ အဇာနိတဗ္ဗံ နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ 'သဗ္ဗံ ရူပ'န္တိ ဝုတ္တံ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေန ဟိ အဘိဓမ္မံ ပတွာ နယံ ကာတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနေ နယော အကတော နာမ နတ္ထိ။ ဣဒဉ္စ ဧကရူပဿာပိ မနောဝိညာဏဓာတုယာ အဇာနိတဗ္ဗဿ အဘာဝေန နယံ ကာတုံ ယုတ္တဋ္ဌာနံ နာမ, တသ္မာ နယံ ကရောန္တော 'သဗ္ဗံ ရူပ'န္တိ အာဟ။

၉၇၄. **သုခသမ္ဖဿော** တိ သုခဝေဒနာပဋိလာဘပစ္စယော။ **ဒုက္ခသမ္ဖဿော** တိ ဒုက္ခဝေဒနာပဋိလာဘပစ္စယော။ ဣဓာပိ ဖောဋ္ဌဗ္ဗာရမ္မဏဿ သုခဒုက္ခဿ သဗ္ဘာဝတော အယံ နယော ဒိန္နော။

နဝကာဒိနိဒ္ဒေသဝဏ္ဏနာ

၉၇၅. နဝကေ ပန ဣန္ဒြိယရူပဿ နာမ အတ္ထိတာယ နယော ဒိန္နော။ တဿေဝ သပ္ပဋိဃအပ္ပဋိဃတာယ ဒသကေ နယော ဒိန္နော။ ဧကာဒသကေ အဓေကာဒသ အာယတနာနိ ဝိဘတ္တာနိ။ တေသံ နိဒ္ဒေသဝါရာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေန ဝိတ္ထာရတော ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

ပကိဏ္ဏကကထာ

ဣမေသု ပန ရူပေသု အသမ္မောဟတ္ထံ သမောဓာနံ သမုဋ္ဌာနံ ပရိနိပ္ဖန္နဉ္စ သင်္ခတန္တိ ဣဒံ 'ပကိဏ္ဏကံ' ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ **'သမောဓာန'**န္တိ သဗ္ဗမေဝ ဟိဒံ ရူပံ သမောဓာနတော စက္ခာယတနံ။ပေ။ ကဗဠီကာရော အာဟာရော, ဖောဋ္ဌဗ္ဗာယတနံ အာပောဓာတူတိ ပဉ္စဝီသတိသင်္ခံ ဟောတိ။ တံ ဝတ္ထုရူပေန သဒ္ဓိံ ဆဗ္ဗီသတိသင်္ခံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတော အညံ ရူပံ နာမ နတ္ထိ။ ကေစိ ပန 'မိဒ္ဓရူပံ နာမ အတ္ထီ'တိ ဝဒန္တိ။ တေ "အဒ္ဓာ မုနီသိ သမ္ဗုဒ္ဓော, နတ္ထိ နီဝရဏာ တဝ"တိအာဒီနိ (သု. နိ. ၅၄၆) ဝတွာ မိဒ္ဓရူပံ နာမ နတ္ထီတိ ပဋိသေဓေတဗ္ဗာ။ အပရေ ဗလရူပေန သဒ္ဓိံ သတ္တဝီသတိ, သမ္ဘဝရူပေန သဒ္ဓိံ အဋ္ဌဝီသတိ, ဇာတိရူပေန သဒ္ဓိံ ဧကူနတိံသတိ, ရောဂရူပေန သဒ္ဓိံ သမတိံသတိ ရူပါနီတိ ဝဒန္တိ။ တေပိ တေသံ ဝိသုံ အဘာဝံ ဒဿေတွာ ပဋိက္ခိပိတဗ္ဗာ။ ဝါယောဓာတုယာ ဟိ ဂဟိတာယ ဗလရူပံ ဂဟိတမေဝ, အညံ ဗလရူပံ နာမ နတ္ထိ။ အာပောဓာတုယာ သမ္ဘဝရူပံ, ဥပစယသန္တတီဟိ ဇာတိရူပံ, ဇရတာအနိစ္စတာဟိ ဂဟိတာဟိ ရောဂရူပံ ဂဟိတမေဝ။ အညံ ရောဂရူပံ နာမ နတ္ထိ။ ယောပိ ကဏ္ဏရောဂါဒိ အာဗာဓော သော ဝိသမပစ္စယသမုဋ္ဌိတဓာတုမတ္တမေဝ။ န အညော တတ္ထ ရောဂေ နာမ အတ္ထီတိ သမောဓာနတော ဆဗ္ဗီသတိမေဝ ရူပါနိ။

'သမုဋ္ဌာန'န္တိ ကတိ ရူပါနိ ကတိသမုဋ္ဌာနာနိ? ဒသ ဧကသမုဋ္ဌာနာနိ, ဧကံ ဒွိသမုဋ္ဌာနံ, တီဏိ တိသမုဋ္ဌာနာနိ, နဝ စတုသမုဋ္ဌာနာနိ, ဒွေ န ကေနစိ သမုဋ္ဌဟန္တိ။

တတ္ထ စက္ခုပသာဒော။ပေ။ ဇီဝိတိန္ဒြိယန္တိ ဣမာနိ အဋ္ဌ ဧကန္တံ ကမ္မတောဝ သမုဋ္ဌဟန္တိ။ ကာယဝိညတ္တိဝစီဝိညတ္တိဒွယံ ဧကန္တေန စိတ္တတော သမုဋ္ဌာတီတိ **ဒသ 'ဧကသမုဋ္ဌာနာနိ'** နာမ။ သဒ္ဒော ဥတုတော စ စိတ္တတော စ သမုဋ္ဌာတီတိ **ဧကော 'ဒွိသမုဋ္ဌာနော'** နာမ။ တတ္ထ အဝိညာဏကသဒ္ဒော ဥတုတော သမုဋ္ဌာတိ, သဝိညာဏကသဒ္ဒော စိတ္တတော။ လဟုတာဒိတ္တယံ ပန ဥတုစိတ္တာဟာရေဟိ သမုဋ္ဌာတီတိ **တီဏိ 'တိသမုဋ္ဌာနာနိ'** နာမ။ အဝသေသာနိ နဝ ရူပါနိ တေဟိ ကမ္မေန စာတိ စတူဟိ သမုဋ္ဌဟန္တီတိ **နဝ 'စတုသမုဋ္ဌာနာနိ'** နာမ။ ဇရတာ အနိစ္စတာ ပန ဧတေသု ဧကတောပိ န သမုဋ္ဌဟန္တီတိ **ဒွေ 'န ကေနစိ သမုဋ္ဌဟန္တိ'** နာမ။ ကသ္မာ? အဇာယနတော။ န ဟိ ဧတာနိ ဇာယန္တိ။ ကသ္မာ? ဇာတဿ ပါကဘေဒတ္တာ။ ဥပ္ပန္နဉ္ဟိ ရူပံ ဇီရတိ ဘိဇ္ဇတီတိ အဝဿံ ပနေတံ သမ္ပဋိစ္ဆိတဗ္ဗံ။ န ဟိ ဥပ္ပန္နံ ရူပံ အရူပံ ဝါ အက္ခယံ နာမ ဒိဿတိ။ ယာဝ ပန န ဘိဇ္ဇတိ တာဝဿ ပရိပါကောတိ သိဒ္ဓမေတံ။ 'ဇာတဿ ပါကဘေဒတ္တာ'တိ ယဒိ စ တာနိ ဇာယေယျုံ, တေသမ္ပိ ပါကဘေဒါ ဘဝေယျုံ။ န စ ပါကော ပစ္စတိ, ဘေဒော ဝါ ဘိဇ္ဇတီတိ ဇာတဿ ပါကဘေဒတ္တာ နေတံ ဒွယံ ဇာယတိ။

တတ္ထ သိယာ – ယထာ 'ကမ္မဿ ကတတ္တာ'တိ အာဒိနိဒ္ဒေသေသု 'ရူပဿ ဥပစယော ရူပဿ သန္တတီ'တိ ဝစနေန 'ဇာတိ' ဇာယတီတိ သမ္ပဋိစ္ဆိတံ ဟောတိ, ဧဝံ 'ပါကော'ပိ ပစ္စတု 'ဘေဒော'ပိ ဘိဇ္ဇတူတိ။ "န တတ္ထ 'ဇာတိ ဇာယတီ'တိ သမ္ပဋိစ္ဆိတံ။ ယေ ပန ဓမ္မာ ကမ္မာဒီဟိ နိဗ္ဗတ္တန္တိ တေသံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဘာဝတော ဇာတိယာ တပ္ပစ္စယဘာဝဝေါဟာရော အနုမတော။ န ပန ပရမတ္ထတော ဇာတိ ဇာယတိ။ ဇာယမာနဿ ဟိ အဘိနိဗ္ဗတ္တိမတ္တံ ဇာတီ"တိ။

တတ္ထ သိယာ – 'ယထေဝ ဇာတိ ယေသံ ဓမ္မာနံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိ တပ္ပစ္စယဘာဝဝေါဟာရံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဝေါဟာရဉ္စ လဘတိ, တထာ ပါကဘေဒါပိ ယေသံ ဓမ္မာနံ ပါကဘေဒါ တပ္ပစ္စယဘာဝဝေါဟာရံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဝေါဟာရဉ္စ လဘန္တု။ ဧဝံ ဣဒမ္ပိ ဒွယံ ကမ္မာဒိသမုဋ္ဌာနမေဝါတိ ဝတ္တဗ္ဗံ ဘဝိဿတီ'တိ။ 'န ပါကဘေဒါ တံ ဝေါဟာရံ လဘန္တိ။ ကသ္မာ? ဇနကပစ္စယာနုဘာဝက္ခဏေ အဘာဝတော။ ဇနကပစ္စယာနဉ္ဟိ ဥပ္ပါဒေတဗ္ဗဓမ္မဿ ဥပ္ပါဒက္ခဏေ ယေဝ အာနုဘာဝေါ, န တတော ဥတ္တရိံ။ တေဟိ အဘိနိဗ္ဗတ္တိတဓမ္မက္ခဏသ္မိဉ္စ ဇာတိ ပညာယမာနာ တပ္ပစ္စယဘာဝဝေါဟာရံ အဘိနိဗ္ဗတ္တိဝေါဟာရဉ္စ လဘတိ, တသ္မိံ ခဏေ သဗ္ဘာဝတော; န ဣတရဒွယံ, တသ္မိံ ခဏေ အ

ဘာဝတောတိ နေဝေတံ ဇာယတီ’တိ ဝတ္တဗ္ဗံ။ ‘‘ဇရာမရဏံ, ဘိက္ခဝေ, အနိစ္စံ သင်္ခတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ’’န္တိ (သံ. နိ. ၂.၂၀) အာဂတတ္တာ ဣဒမ္ပိ ဒွယံ ဇာယတီတိ စေ – ‘န, ပရိယာယဒေသိတတ္တာ။ တတ္ထ ဟိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာနံ ဓမ္မာနံ ဇရာမရဏတ္တာ ပရိယာယေန တံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ’န္တိ ဝုတ္တံ။

‘ယဒိ ဧဝံ, တယမ္ပေတံ အဇာတတ္တာ သသဝိသာဏံ ဝိယ နတ္ထိ; နိဗ္ဗာနံ ဝိယ တ နိစ္စံ’န္တိ စေ – န, နိဿယပဋိဗဒ္ဓဝုတ္တိတော; ပထဝီအာဒီနဉှိ နိဿယာနံ ဘာဝေ ဇာတိအာဒိတ္တယံ ပညာယတိ, တသ္မာ န နတ္ထိ။ တေသဉ္စ အဘာဝေ န ပညာယတိ, တသ္မာ န နိစ္စံ။ တေမ္ပိ စ အဘိနိဝေသံ ပဋိသေဓေတုံ ဧဝ ဣဒံ ဝုတ္တံ – ‘‘ဇရာမရဏံ, ဘိက္ခဝေ, အနိစ္စံ သင်္ခတံ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နံ’’န္တိ (သံ. နိ. ၂.၂၀)။ ဧဝမာဒီဟိ နယေဟိ တာနိ ဒွေ ရူပါနိ န ကေဟိစိ သမုဋ္ဌဟန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

အပိစ ‘သမုဋ္ဌာန’န္တိ ဧတ္ထ အယမညောပိ အတ္ထော။ တဿာယံ မာတိကာ – ‘ကမ္မဇံ ကမ္မပစ္စယံ ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ, အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ အာဟာရပစ္စယံ အာဟာရပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ, ဥတုသမုဋ္ဌာနံ ဥတုပစ္စယံ ဥတုပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ, စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ စိတ္တပစ္စယံ စိတ္တပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာန’န္တိ။

တတ္ထ စက္ခုပသာဒာဒိ အဋ္ဌဝိဓံ ရူပံ သဒ္ဓိံ ဟဒယဝတ္ထုနာ **‘ကမ္မဇံ’** နာမ။ ကေသမဿု ဟတ္ထိဒန္တာ အဿတလာ စမရတလာတိ ဧဝမာဒိ **‘ကမ္မပစ္စယံ’** နာမ။ စက္ကရတနံ ဒေဝတာနံ ဥယျာနဝိမာနာဒီနီတိ ဧဝမာဒိ **‘ကမ္မပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ’** နာမ။

အာဟာရတော သမုဋ္ဌိတံ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ **‘အာဟာရသမုဋ္ဌာနံ’** နာမ။ ကဗဠီကာရော အာဟာရော ဒွိန္နမ္ပိ ရူပသန္တတီနံ ပစ္စယော ဟောတိ အာဟာရသမုဋ္ဌာနဿ စ ဥပါဒိန္နဿ စ။ အာဟာရသမုဋ္ဌာနဿ ဇနကော ဟုတွာ ပစ္စယော ဟောတိ, ကမ္မဇဿ အနုပါလကော ဟုတွာတိ ဣဒံ အာဟာရာနုပါလိတံ ကမ္မဇရူပံ **‘အာဟာရပစ္စယံ’** နာမ။ ဝိသဘာဂါဟာရံ သေဝိတွာ အာတပေ ဂစ္ဆန္တဿ တိလကကာဠကုဋ္ဌာဒီနိ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ဣဒံ **‘အာဟာရပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ’** နာမ။

ဥတုတော သမုဋ္ဌိတံ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ **‘ဥတုသမုဋ္ဌာနံ’** နာမ။ တသ္မိံ ဥတု အညံ အဋ္ဌကံ သမုဋ္ဌာပေတိ, ဣဒံ **‘ဥတုပစ္စယံ’** နာမ။ တသ္မိမ္ပိ ဥတု အညံ အဋ္ဌကံ သမုဋ္ဌာပေတိ, ဣဒံ **‘ဥတုပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ’** နာမ။ ဧဝံ တိဿောယေဝ သန္တတိယော ဃဋ္ဋေတုံ သက္ကောတိ။ န တတော ပရံ။ ဣမမတ္ထံ အနုပါဒိန္နကေနာပိ ဒီပေတုံ ဝဋ္ဋတိ။ ဥတုသမုဋ္ဌာနော နာမ ဝလာဟကော။ ဥတုပစ္စယာ နာမ ဝုဋ္ဌိဓာရာ။ ဒေဝေ ပန ဝုဋ္ဌေ ဗီဇာနိ ဝိရူဟန္တိ, ပထဝီ ဂန္ဓံ မုဉ္စတိ, ပဗ္ဗတာ နီလာဘာယန္တိ, သမုဒ္ဒော ဝဍ္ဎတိ, ဧတံ **ဥတုပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ** နာမ။

စိတ္တတော သမုဋ္ဌိတံ သုဒ္ဓဋ္ဌကံ **‘စိတ္တသမုဋ္ဌာနံ’** နာမ။ ‘‘ပစ္ဆာဇာတာ စိတ္တစေတသိကာ ဓမ္မာ ပုရေဇာတဿ ဣမဿ ကာယဿ ပစ္ဆာဇာတပစ္စယေန ပစ္စယော’’တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၁၁) ဣဒံ ‘စိတ္တပစ္စယံ’ နာမ။ အာကာသေ အန္တလိက္ခေ ဟတ္ထိမ္ပိ ဒဿေတိ, အဿမ္ပိ ဒဿေတိ, ရထမ္ပိ ဒဿေတိ , ဝိဝိဓမ္ပိ သေနာဗျူဟံ ဒဿေတီတိ (ပဋိ. မ. ၃.၁၈) ဣဒံ **‘စိတ္တပစ္စယဥတုသမုဋ္ဌာနံ’** နာမ။

‘ပရိနိပ္ဖန္နံ’ န္တိ ပန္နရသ ရူပါနိ ပရိနိပ္ဖန္နာနိ နာမ, ဒသ အပရိနိပ္ဖန္နာနိ နာမ။ ‘ယဒိ အပရိနိပ္ဖန္နာ, အသင်္ခတာ နာမ ဘဝေယျုံ’။ ‘‘တေသံယေဝ ပန ရူပါနံ ကာယဝိကာရော ‘ကာယဝိညတ္တိ’ နာမ, ဝစီဝိကာရော ‘ဝစီဝိညတ္တိ’ နာမ, ဆိဒ္ဒံ ဝိဝရံ ‘အာကာသဓာတု’ နာမ, လဟုဘာဝေါ ‘လဟုတာ’ နာမ, မုဒုဘာဝေါ ‘မုဒုတာ’ နာမ, ကမ္မညဘာဝေါ ‘ကမ္မညတာ’ နာမ, နိဗ္ဗတ္တိ ‘ဥပစယော’ နာမ, ပဝတ္တိ ‘သန္တတိ’ နာမ, ဇီရဏာကာရော ‘ဇရတာ’ နာမ, ဟုတွာ အဘာဝါကာရော ‘အနိစ္စတာ’ နာမာတိ။ သဗ္ဗံ ပရိနိပ္ဖန္နံ သင်္ခတမေဝ ဟောတီ’’တိ။

အဋ္ဌသာလိနိယာ ဓမ္မသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာယ

ရူပကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၃. နိက္ခေပကဏ္ဍော

တိကနိက္ခေပကထာ

၉၈၅. ဣတော ပရံ ကုသလတ္တိကော သဗ္ဗေသံ ကုသလာဒိဓမ္မာနံ ပဒဘာဇနနယေန ဝိတ္ထာရိတော ဟောတိ။ ယသ္မာ ပန ယွာယံ ကုသလတ္တိကဿ ဝိဘဇနနယော ဝုတ္တော, သေသတိကဒုကာနမ္ပိ ဧသေဝ ဝိဘဇနနယော ဟောတိ – ယထာ ဟိ ဧတ္ထ, ဧဝံ ‘ကတမေ ဓမ္မာ သုခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ? ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတိ သောမနဿသဟဂတံ ဉာဏသမ္ပယုတ္တံ ရူပာရမ္မဏံ ဝါ။ပေ.။ ယေ ဝါ ပန တသ္မိံ သမယေ အညေပိ အတ္ထိ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နာ အရူပိနော ဓမ္မာ ဌပေတွာ ဝေဒနာခန္ဓံ, ဣမေ ဓမ္မာ သုခာယ ဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တာ’တိအာဒိနာ အနုက္ကမေန သဗ္ဗတိကဒုကေသု သက္ကာ ပဏ္ဍိတေဟိ ဝိဘဇနနယံ သလ္လက္ခေတုံ – တသ္မာ တံ ဝိတ္ထာရဒေသနံ နိက္ခိပိတွာ, အညေန နာတိသင်္ခေပနာတိဝိတ္ထာရနယေန သဗ္ဗတိကဒုကဓမ္မဝိဘာဂံ ဒဿေတုံ **ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ**တိ နိက္ခေပကဏ္ဍံ အာရဒ္ဓံ။ စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍဉှိ ဝိတ္ထာရဒေသနာ, အဋ္ဌကထာကဏ္ဍံ သင်္ခေပဒေသနာ။ ဣဒံ ပန နိက္ခေပကဏ္ဍံ စိတ္တုပ္ပာဒကဏ္ဍံ ဥပာဒာယ သင်္ခေပေါ, အဋ္ဌကထာကဏ္ဍံ ဥပာဒာယ ဝိတ္ထာရောတိ သင်္ခိတ္တဝိတ္ထာရဓာတုကံ ဟောတိ။ တယိဒံ, ဝိတ္ထာရဒေသနံ နိက္ခိပိတွာ ဒေသိတတ္တာပိ, ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တကာရဏဝသေနာပိ, နိက္ခေပကဏ္ဍံ နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဝုတ္တဉှေတံ –

> မူလတော ခန္ဓတော စာပိ၊ ဒွါရတော စာပိ ဘူမိတော။
> အတ္ထတော ဓမ္မတော စာပိ၊ နာမတော စာပိ လိင်္ဂတော။
> နိက္ခိပိတွာ ဒေသိတတ္တာ၊ နိက္ခေပေါတိ ပဝုစ္စတီတိ။

ဣဒဉှိ **တီဏိ ကုသလမူလာနီ**တိအာဒိနာ နယေန မူလတော နိက္ခိပိတွာ ဒေသိတံ။ တံသမ္ပယုတ္တော ဝေဒနာက္ခန္ဓောတိ ခန္ဓတော။ တံသမုဋ္ဌာနံ ကာယကမ္မန္တိ ဒွါရတော။ ကာယဒွါရပ္ပဝတ္တဉှိ ကမ္မံ ကာယကမ္မန္တိ ဝုစ္စတိ။ သုခဘူမိယံ, ကာမာဝစရေတိ ဘူမိတော နိက္ခိပိတွာ ဒေသိတံ။ တတ္ထ တတ္ထ အတ္ထဓမ္မနာမလိင်္ဂါနံ ဝသေန ဒေသိတတ္တာ အတ္ထာဒီဟိ နိက္ခိပိတွာ ဒေသိတံ နာမာတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ ကုသလပဒနိဒ္ဒေသေ တာဝ **တီဏီ**တိ ဂဏနပရိစ္ဆေဒော။ ကုသလာနိ စ တာနိ မူလာနိ စ, ကုသလာနံ ဝါ ဓမ္မာနံ ဟေတုပစ္စယပဘဝဇနကသမုဋ္ဌာနနိဗ္ဗတ္တကဋ္ဌေန မူလာနီတိ **ကုသလမူလာနိ**။ ဧဝံ အတ္ထဝသေန ဒဿေတွာ ဣဒါနိ နာမဝသေန ဒဿေတုံ **အလောဘော အဒေါသော အမောဟော**တိ အာဟ။ ဧတ္တာဝတာ ယသ္မာ မူလေန မုတ္တံ ကုသလံ နာမ နတ္ထိ, တသ္မာ စတုဘူမကကုသလံ တီဟိ မူလေဟိ ပရိယာဒိယိတွာ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။ **တံသမ္ပယုတ္တော**တိ တေဟိ အလောဘာဒီဟိ သမ္ပယုတ္တော။ တတ္ထ အလောဘေန သမ္ပယုတ္တော သင်္ခါရက္ခန္ဓေ, အဒေါသာမောဟာပိ အလောဘေန သမ္ပယုတ္တသင်္ခါရက္ခန္ဓဂဏနံယေဝ ဂစ္ဆန္တိ။ သေသဒွယဝသေန သမ္ပယောဂေပိ ဧသေဝ နယော။ ဣတိ စတုဘူမကကုသလံ ပုန တံသမ္ပယုတ္တကစတုက္ခန္ဓဝသေန ပရိယာဒိယိတွာ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။ **တံသမုဋ္ဌာန**န္တိ တေဟိ အလောဘာဒီဟိ သမုဋ္ဌိတံ။ ဣမိနာပိ နယေန တဒေဝ စတုဘူမိကကုသလံ တိဏ္ဏံ ကမ္မဒွါရာနံ ဝသေန ပရိယာဒိယိတွာ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။ ဧဝံ တာဝ ကုသလံ တီသု ဌာနေသု ပရိယာဒိယိတွာ ဒဿိတံ။

၉၈၆. အကုသလေပိ ဧသေဝ နယော။ ဒွါဒသန္နဉှိ အကုသလစိတ္တာနံ ဧကမ္ပိ မူလေန မုတ္တံ နာမ နတ္ထီတိ မူလေန ပရိယာဒိယိတွာ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။ တံသမ္ပယုတ္တစတုက္ခန္ဓတော စ ဥဒ္ဓံ အကုသလံ နာမ နတ္ထီတိ တာနေဝ ဒွါဒသ အကုသလစိတ္တာနိ စတုက္ခန္ဓဝသေန ပရိယာဒိယိတွာ ဒဿေသိ။ ဓမ္မရာဇာ ကာယကမ္မာဒိဝသေန ပန နေသံ ပဝတ္တိသဗ္ဘာဝတော ကမ္မဒွါရဝသေန ပရိယာဒိယိတွာ ဒဿေသိ ဓမ္မရာဇာ။ ယံ ပနေတ္ထ **တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ**တိအာဒိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ ဧကသ္မိံ စိတ္တေ ပုဂ္ဂလေ ဝါ ဌိတန္တိ **‘ဧကဋ္ဌံ’** ။ တတ္ထ ဧကသ္မိံ စိတ္တေ ဌိတံ သဟဇေကဋ္ဌံ နာမ ဟောတိ။ ဧကသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ ဌိတံ ပဟာနေကဋ္ဌံ နာမ။ တေန လောဘာဒိနာ အညေန ဝါ တတ္ထ တတ္ထ နိဒ္ဒိဋ္ဌေန သဟ ဧကသ္မိံ ဌိတန္တိ **တဒေကဋ္ဌံ** ။ တတ္ထ ‘ကတမေ ဓမ္မာ သံကိလိဋ္ဌသံကိလေသိကာ? တီဏိ အကုသလမူလာနိ – လောဘော ဒေါသော မောဟော, တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ’တိ သံကိလိဋ္ဌတ္တိကေ; ‘ကတမေ ဓမ္မာ ဟီနာ? တီဏိ အကုသလမူလာနိ – လောဘော ဒေါသော မောဟော, တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ’တိ ဟီနတ္တိကေ ‘ကတ

မေ ဓမ္မာ အကုသလာ? တီဏိ အကုသလမူလာနိ – လောဘော ဒေါသော မောဟော, တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ’တိ ဣမသ္မိံ ကုသလတ္တိကေ; ‘ကတမေ ဓမ္မာ သံကိလိဋ္ဌာ? တီဏိ အကုသလမူလာနိ – လောဘော ဒေါသော မောဟော, တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ’တိ ကိလေသဂေစ္ဆကေ ‘ကတမေ ဓမ္မာ သရဏာ? တီဏိ အကုသလမူလာနိ – လောဘော ဒေါသော မောဟော, တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာတိ သရဏဒုကေ’တိ – ဣမေသု ဧတ္တကေသု ဌာနေသု **‘သဟဇေကဋ္ဌံ’** အာဂတံ။

ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗတ္တိကေ ပန ‘ဣမာနိ တီဏိ သံယောဇနာနိ, တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ’တိ, ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုကတ္တိကေပိ ‘ဣမာနိ တီဏိ သံယောဇနာနိ, တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ’တိ, ပုန တတ္ထေဝ တီဏိ သံယောဇနာနိ – သက္ကာယဒိဋ္ဌိ ဝိစိကိစ္ဆာ သီလဗ္ဗတပရာမာသော, ဣမေ ဓမ္မာ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗာ; တဒေကဋ္ဌော လောဘော ဒေါသော မောဟော, ဣမေ ဓမ္မာ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတူ; တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ တံသမ္ပယုတ္တော ဝေဒနာခန္ဓော။ပေ။ ဝိညာဏက္ခန္ဓော, တံသမုဋ္ဌာနံ ကာယကမ္မံ ဝစီကမ္မံ မနောကမ္မံ, ဣမေ ဓမ္မာ ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုကာတိ; သမ္မပ္ပဓာနဝိဘင်္ဂေ ‘‘တတ္ထ ကတမေ ပါပကာ အကုသလာ ဓမ္မာ? တီဏိ အကုသလမူလာနိ – လောဘော ဒေါသော မောဟော, တဒေကဋ္ဌာ စ ကိလေသာ’’တိ (ဝိဘ. ၃၉၁) – ဣမေသု ပန ဧတ္တကေသု ဌာနေသု **‘ပဟာနေကဋ္ဌံ’** အာဂတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၉၈၇. အဗျာကတပဒနိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနတ္ထောယေဝါတိ။ ဣမသ္မိံ တိကေ တီဏိ လက္ခဏာနိ တိဿော ပညတ္တိယော ကသိဏုဂ္ဃာဋိမာကာသံ အဇဋာကာသံ အာကိဉ္စညာယတနဿ အာရမ္မဏံ နိရောဓသမာပတ္တိ စ န လဗ္ဘတီတိ ဝုတ္တံ။

၉၈၈. **ဝေဒနာတ္တိက** နိဒ္ဒေသေ **သုခဘူမိယန္တိ** ဧတ္ထ ယထာ တမ္ဗဘူမိ ကဏှဘူမီတိ တမ္ဗကဏှဘူမိယော ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ သုခမ္ပိ သုခဘူမိ နာမ။ ယထာ ဥစ္ဆုဘူမိ သာလိဘူမီတိ ဥစ္ဆုသာလီနံ ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနာနိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝံ သုခဿ ဥပ္ပဇ္ဇနဋ္ဌာနံ စိတ္တမ္ပိ သုခဘူမိ နာမ။ တံ ဣဓ အဓိပ္ပေတံ။ ယသ္မာ ပန သာ ကာမာဝစရေ တ ဟောတိ, ရူပါဝစရာဒီသု တ, တသ္မာဿာ တံ ပဘေဒံ ဒဿေတုံ **ကာမာဝစရေ**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ **သုခဝေဒနံ ဌပေတွာ**တိ ယာ သာ သုခဘူမိယံ သုခဝေဒနာ, တံ ဌပေတွာ။ **တံသမ္ပယုတ္တော**တိ တာယ ဌပိတာယ သုခဝေဒနာယ သမ္ပယုတ္တော။ သေသပဒဒွယေပိ ဣမိနာဝ နယေန အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗောတိ။

ဣမသ္မိံ တိကေ တိဿော ဝေဒနာ, သဗ္ဗံ ရူပံ, နိဗ္ဗာနန္တိ ဣဒမ္ပိ န လဗ္ဘတိ။ အယဉှိ တိကော ကုသလတ္တိကေ စ အလဗ္ဘမာနေဟိ ဣမေဟိ စ တီဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ မုတ္တကော နာမ။ ဣတော ပရေသု ပန တိကဒုကေသု ဗျဉ္ဇနတော စ အတ္ထတော စ ယံ ဝတ္တဗ္ဗံ သိယာ တံ သဗ္ဗံ ပဒါနုက္ကမေန မာတိကာကထာယဉ္စေဝ ကုသလာဒီနံ နိဒ္ဒေသေ စ ဝုတ္တမေဝ။ ယံ ပန ယတ္ထ ဝိသေသမတ္တံ တဒေဝ ဝက္ခာမ။

၉၉၁. တတ္ထ **ဝိပါကတ္တိကေ** တာဝ ကိဉ္စာပိ အရူပဓမ္မာ ဝိယ ရူပဓမ္မာပိ ကမ္မသမုဋ္ဌာနာ အတ္ထိ, အနာရမ္မဏတ္တာ ပန တေ ကမ္မသရိက္ခကာ န ဟောန္တီတိ သာရမ္မဏာ အရူပဓမ္မာဝ ကမ္မသရိက္ခကတ္တာ ဝိပါကာတိ ဝုတ္တာ, ဗီဇသရိက္ခကံ ဖလံ ဝိယ။ သာလိဗီဇသ္မိဉှိ ဝပိတေ အင်္ကုရပတ္တာဒီသု နိက္ခန္တေသုပိ သာလိဖလန္တိ န ဝုစ္စတိ။ ယဒါ ပန သာလိသီသံ ပက္ကံ ဟောတိ ပရိဏတံ, တဒါ ဗီဇသရိက္ခော သာလိ ဧဝ သာလိဖလန္တိ ဝုစ္စတိ။ အင်္ကုရပတ္တာဒီနိ ပန ဗီဇဇာတာနိ ဗီဇတော နိဗ္ဗတ္တာနီတိ ဝုစ္စန္တိ, ဧဝမေဝ ရူပမ္ပိ ကမ္မဇန္တိ တ ဥပါဒိန္နန္တိ တ ဝတ္တုံ ဝဋ္ဋတိ။

၉၉၄. **ဥပါဒိန္နတ္တိကေ** ကိဉ္စာပိ ခီဏာသဝဿ ခန္ဓာ ‘အမှာကံ မာတုလတ္ထေရော အမှာကံ စူဠပိတုတ္ထေရော’တိ ဝဒန္တာနံ ပရေသံ ဥပါဒါနဿ ပစ္စယာ ဟောန္တိ, မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနာနိ ပန အဂ္ဂဟိတာနိ အပရာမဋ္ဌာနိ အနုပါဒိန္နာနေဝ။ တာနိ ဟိ, ယထာ ဒိဝသံ သန္တတ္တော အယောဂုဠော မက္ခိကာနံ အဘိနိသီဒနဿ ပစ္စယော န ဟောတိ, ဧဝမေဝ တေဇုဿဒတ္တာ တဏှာမာနဒိဋ္ဌိဝသေန ဂဟဏဿ ပစ္စယာ န ဟောန္တိ။ တေန ဝုတ္တံ – ဣမေ ဓမ္မာ အနုပါဒိန္နအနုပါဒါနိယာတိ။

၉၉၈. အသံကိလိဋ္ဌအသံကိလေသိကေသုပိ ဧသေဝ နယော။

၁၀၀၀. **ဝိတက္ကတ္တိကေ** ဝိတက္ကသဟဇာတေန ဝိစာရေန သဒ္ဓိံ ကုသလတ္တိကေ အလဗ္ဘမာနာဝ န လဗ္ဘန္တိ။

၁၀၀၃. ပီတိသဟဂတတ္တိကေ ပီတိအာဒယော အတ္တနာ သဟဇာတဓမ္မာနံ ပီတိသဟဂတာဒိဘာဝံ ဒတွာ သယံ ပိဋ္ဌိဝင္ကကာ ဇာတာ။ ကြမသိဒ္ဓိဟိ တိကေ ဒွေဝ ဒောမနဿသဟဂတစိတ္တုပ္ပာဒာ ဒုက္ခသဟဂတံ ကာယဝိညာဏံ ဥပေက္ခာဝေဒနာ ရူပံ နိဗ္ဗာနန္တိ – ဣဒမ္ပိ န လဗ္ဘတိ။ အယဉှိ တိကော ကုသလတ္တိကေ စ အလဗ္ဘမာနေဟိ ဣမေဟိ စ ပဉ္စဟိ ကောဋ္ဌာသေဟိ မုတ္တကော နာမ။

၁၀၀၆. ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗတ္တိကေ သညောဇနာနိ တိ ဗန္ဓနာနိ။ **သက္ကာယဒိဋ္ဌိ** တိ ဝိဇ္ဇမာနဋ္ဌေန သတိ ခန္ဓပဉ္စကသင်္ခာတေ ကာယေ; သယံ တ သတိ တသ္မိံ ကာယေ ဒိဋ္ဌီတိ **'သက္ကာယဒိဋ္ဌိ'**။ သီလေန သုဇ္ဈိတုံ သက္ကာ, ဝတေန သုဇ္ဈိတုံ သက္ကာ, သီလဝတေဟိ သုဇ္ဈိတုံ သက္ကာတိ ဂဟိတသမာဒါနံ ပန **သီလဗ္ဗတပရာမာသော** နာမ။

၁၀၀၇. ဣဓာတိ ဒေသာပဒေသေ နိပါတော။ သွာယံ ကတ္ထစိ လောကံ ဥပာဒါယ ဝုစ္စတိ။ ယထာဟ – ''ဣဓ တထာဂတော လောကေ ဥပ္ပဇ္ဇတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၁၈၉)။ ကတ္ထစိ သာသနံ။ ယထာဟ – ''ဣဓေဝ, ဘိက္ခဝေ, သမဏော ဣဓ ဒုတိယော သမဏော''တိ (မ. နိ. ၁.၁၃၉; အ. နိ. ၄.၂၄၁)။ ကတ္ထစိ ဩကာသံ။ ယထာဟ –

''ဣဓေဝ တိဋ္ဌမာနဿ၊ ဒေဝဘူတဿ မေ သတော။
ပုနရာယု စ မေ လဒ္ဓေါ၊ ဧဝံ ဇာနာဟိ မာရိသာ''တိ။ (ဒီ. နိ. ၂.၃၆၉)။

ကတ္ထစိ ပဒပူရဏမတ္တမေဝ။ ယထာဟ – ''ဣဓာဟံ, ဘိက္ခဝေ, ဘုတ္တာဝီ အဿံ ပဝါရိတော''တိ (မ. နိ. ၁.၃၀)။ ဣဓ ပန လောကံ ဥပာဒါယ ဝုတ္တောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော တိ ဧတ္ထ ပန 'အာဂမာဓိဂမာဘာဝါ ဉေယျော အဿုတဝါ ဣတိ'။ ယဿ ဟိ ခန္ဓဓာတုအာယတနပစ္စယာကာရသတိပဋ္ဌာနာဒီသု ဥဂ္ဂဟပရိပုစ္ဆာဝိနိစ္ဆယရဟိတတ္တာ ဒိဋ္ဌိပဋိသေဓကော နေဝ 'အာဂမော', ပဋိပတ္တိယာ အဓိဂန္တဗ္ဗဿ အနဓိဂတတ္တာ နေဝ 'အဓိဂမော' အတ္ထိ, သော 'အာဂမာဓိဂမာဘာဝါ ဉေယျော အဿုတဝါ ဣတိ'။ သွာယံ –

ပုထူနံ ဇနနာဒီဟိ၊ ကာရဏေဟိ ပုထုဇ္ဇနော။
ပုထုဇ္ဇနန္တောဂဓတ္တာ၊ ပုထုဝါယံ ဇနော ဣတိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇; မ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၂; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၅၁; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁.၁၃၀; စူဠနိ. အဋ္ဌ. ၈၈; နေတ္တိ. အဋ္ဌ. ၅၆)။

သော ဟိ ပုထူနံ နာနပ္ပကာရာနံ ကိလေသာဒီနံ ဇနနာဒီဟိ ကာရဏေဟိ **ပုထုဇ္ဇနော** ။ ယထာဟ – ''ပုထု ကိလေသေ ဇနေန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပုထု အဝိဟတသက္ကာယဒိဋ္ဌိကာတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပုထု သတ္ထာရာနံ မုခုလ္လောကိကာတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပုထု သဗ္ဗဂတီဟိ အဝုဋ္ဌိတာတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပုထု နာနာဘိသင်္ခါရေ အဘိသင်္ခရောန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပုထု နာနာဩဃေဟိ ဝုယှန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပုထု နာနာသန္တာပေဟိ သန္တပ္ပန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပုထု နာနာပရိဠာဟေဟိ ပရိဍယှန္တီတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပုထု ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု ရတ္တာ ဂိဒ္ဓါ ဂဓိတာ မုစ္ဆိတာ အဇ္ဈောသန္နာ လဂ္ဂါ လဂ္ဂိတာ ပလိဗုဒ္ဓါတိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပုထု ပဉ္စဟိ နီဝရဏေဟိ အာဝုတာ နိဝုတာ ဩဝုတာ ပိဟိတာ ပဋိစ္ဆန္နာ ပဋိကုဇ္ဇိတာတိ ပုထုဇ္ဇနာ''တိ (မဟာနိ. ၉၄)။ ပုထူနံ ဝါ ဂဏနပထမတီတာနံ အရိယဓမ္မပရမ္မုခါနံ နီစဓမ္မသမာစာရာနံ ဇနာနံ အန္တောဂဓတ္တာပိ ပုထုဇ္ဇနာ။ ပုထုဝ အယံ – ဝိသုံယေဝ သင်္ချံ ဂတော, ဝိသံသဋ္ဌော သီလသုတာဒိဂုဏယုတ္တေဟိ အရိယေဟိ – ဇနောတိပိ ပုထုဇ္ဇနော။ ဧဝမေတေဟိ 'အဿုတဝါ ပုထုဇ္ဇနော'တိ ဒွီဟိ ပဒေဟိ ယေ တေ –

''ဒုဝေ ပုထုဇ္ဇနာ ဝုတ္တာ၊ ဗုဒ္ဓေနာဒိစ္စဗန္ဓုနာ။
အန္ဓော ပုထုဇ္ဇနော ဧကော၊ ကလျာဏေကော ပုထုဇ္ဇနော''တိ။ (ဒီ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၇; အ. နိ. အဋ္ဌ. ၁.၁.၅၁; ပဋိ. မ. အဋ္ဌ. ၂.၁.၁၃၀; စူဠနိ. အဋ္ဌ. ၈၈)။

ဒွေဝ ပုထုဇ္ဇနာ ဝုတ္တာ, တေသု အန္ဓပုထုဇ္ဇနော ဝုတ္တော ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အရိယာနံ အဒဿာဝီ တိအာဒီသု **အရိယာ**တိ အာရကတ္တာ ကိလေသေဟိ, အနယေ န ဣရိယနတော, အယေ ဣရိယနတော, သဒေဝကေန လောကေန စ အရဏီယတော ဗုဒ္ဓါ စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ စ ဗုဒ္ဓသာဝကာ စ ဝုစ္စန္တိ။ ဗုဒ္ဓါ ဧဝ ဝါ ဣဓ အရိယာ။ ယထာဟ – ''သဒေဝကေ, ဘိက္ခဝေ, လောကေ။ပေ.။ တထာဂတော အရိယောတိ ဝုစ္စတီ''တိ (သံ. နိ. ၅.၁၀၉၈)။

သပ္ပုရိသာ တိ ဧတ္ထ ပန ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ တထာဂတသာဝကာ စ သပ္ပုရိသာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေ ဟိ လောကုတ္တရဂုဏယောဂေန သောဘနာ ပုရိသာတိ **သပ္ပုရိသာ** ။ သဗ္ဗေဝ တ ဧတေ ဒွေဓာပိ ဝုတ္တာ။ ဗုဒ္ဓါပိ ဟိ အရိယာ စ သပ္ပုရိသာ စ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓသာဝကာပိ။ ယထာဟ –

''ယော ဝေ ကတညူ ကတဝေဒိ ဓီရော၊
ကလျာဏမိတ္တော ဒဠှဘတ္တိ စ ဟောတိ။
ဒုခိတဿ သက္ကစ္စ ကရောတိ ကိစ္စံ၊
တထာဝိဓံ သပ္ပုရိသံ ဝဒန္တီ''တိ။ (ဇာ. ၂.၁၇.၇၈)။

'ကလျာဏမိတ္တော ဒဠှဘတ္တိ စ ဟောတီ'တိ ဧတ္တာဝတာ ဟိ ဗုဒ္ဓသာဝကော ဝုတ္တော။ ကတညုတာဒီဟိ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ ဗုဒ္ဓါတိ။ ဣဒါနိ ယော တေသံ အရိယာနံ အဒဿနသီလော, န စ ဒဿနေ သာဓုကာရီ, သော **အရိယာနံ အဒဿာဝီ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ သော စက္ခုနာ အဒဿာဝီ ဉာဏေန အဒဿာဝီတိ ဒုဝိဓော။ တေသု ဉာဏေန အဒဿာဝီ ဣဓ အဓိပ္ပေတော။ မံသစက္ခုနာ ဟိ ဒိဗ္ဗစက္ခုနာ ဝါ အရိယာ ဒိဋ္ဌာပိ အဒိဋ္ဌာဝ ဟောန္တိ, တေသံ စက္ခူနံ ဝဏ္ဏမတ္တဂ္ဂဟဏတော, န အရိယဘာဝဂေါစရတော။ သောဏသိင်္ဂါလာဒယောပိ စက္ခုနာ အရိယေ ပဿန္တိ, န စ တေ အရိယာနံ ဒဿာဝိနော။

တတ္ရိဒံ ဝတ္ထု – စိတ္တလပဗ္ဗတဝါသိနော ကိရ ခီဏာသဝတ္ထေရဿ ဥပဋ္ဌာကော ဝုဍ္ဍပဗ္ဗဇိတော ဧကဒိဝသံ ထေရေန သဒ္ဓိံ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ထေရဿ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ ပိဋ္ဌိတော အာဂစ္ဆန္တော ထေရံ ပုစ္ဆိ – 'အရိယာ နာမ ဘန္တေ ကီဒိသာ'တိ? ထေရော အာဟ – 'ဣဓေကစ္စော မဟလ္လကော အရိယာနံ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတွာ ဝတ္တပဋိပတ္တိံ ကတွာ သဟ စရန္တောပိ နေဝ အရိယေ ဇာနာတိ, ဧဝံဒုဇ္ဇာနာဝုသော, အရိယာ'တိ။ ဧဝံ ဝုတ္တေပိ သော နေဝ အညာသိ။ တသ္မာ န စက္ခုနာ ဒဿနံ 'ဒဿနံ', ဉာဏဒဿနမေဝ 'ဒဿနံ'။ ယထာဟ – ''ကိံ တေ ဝက္ကလိ ဣမိနာ ပူတိကာယေန ဒိဋ္ဌေန? ယော ခေါ, ဝက္ကလိ, ဓမ္မံ ပဿတိ, သော မံ ပဿတီ''တိ (သံ. နိ. ၃.၈၇)။ တသ္မာ စက္ခုနာ ပဿန္တောပိ, ဉာဏေန အရိယေဟိ ဒိဋ္ဌံ အနိစ္စာဒိလက္ခဏံ အပဿန္တော, အရိယာဓိဂတဉ္စ ဓမ္မံ အနဓိဂစ္ဆန္တော, အရိယကရဓမ္မာနံ အရိယဘာဝဿ စ အဒိဋ္ဌတ္တာ, 'အရိယာနံ အဒဿာဝီ'တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အရိယဓမ္မဿ အကောဝိဒေါတိ သတိပဋ္ဌာနာဒိဘေဒေ အရိယဓမ္မေ အကုသလော။ **အရိယဓမ္မေ အဝိနီတော**တိ, ဧတ္ထ ပန

ဒုဝိဓော ဝိနယော နာမ၊ ဧကမေကေတ္ထ ပဉ္စဓာ။
အဘာဝတော တဿ အယံ၊ အဝိနီတောတိ ဝုစ္စတိ။

အယဉှိ သံဝရဝိနယော ပဟာနဝိနယောတိ ဒုဝိဓော ဝိနယော။ ဧတ္ထ စ ဒုဝိဓေပိ ဝိနယေ ဧကမေကော ဝိနယော ပဉ္စဓာ ဘိဇ္ဇတိ။ **သံဝရဝိနယောပိ** ဟိ သီလသံဝရော သတိသံဝရော ဉာဏသံဝရော ခန္တိသံဝရော ဝီရိယသံဝရောတိ ပဉ္စဝိဓော။ **ပဟာနဝိနယောပိ** တဒင်္ဂပဟာနံ ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံ သမုစ္ဆေဒပဟာနံ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပဟာနံ နိဿရဏပဟာနန္တိ ပဉ္စဝိဓော။

တတ္ထ ''ဣမိနာ ပာတိမောက္ခသံဝရေန ဥပေတော ဟောတိ သမုပေတော''တိ (ဝိဘ. ၅၁၁) အယံ **သီလသံဝရော**။ ''ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ, စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၁၃; မ. နိ. ၁.၂၉၅; သံ. နိ. ၄.၂၃၉; အ. နိ. ၃.၁၆) အယံ **သတိသံဝရော**။

''ယာနိ သောတာနိ လောကသ္မိံ၊ (အဇိတာတိ ဘဂဝါ)

သတိ တေသံ နိဝါရဏံ။
သောတာနံ သံဝရံ ဗြူမိ၊
ပညာယေတေ ပိဓိယ္ယရေ”တိ။ (သု. နိ. ၁၀၄၁) –

အယံ **ဉာဏသံဝရော** နာမ။ “ခမော ဟောတိ သီတဿ ဥဏှဿ”တိ (မ. နိ. ၁.၂၄; အ. နိ. ၄.၁၁၄; ၆.၅၈) အယံ **ခန္တိသံဝရော** ။ “ဥပ္ပန္နံ ကာမဝိတက္ကံ နာဓိဝါသေတိ”တိ (မ. နိ. ၁.၂၆; အ. နိ. ၄.၁၁၄; ၆.၅၈) အယံ **ဝီရိယသံဝရော**။ သဗ္ဗောပိ စာယံ သံဝရော ယထာသကံ သံဝရိတဗ္ဗာနံ ဝိနေတဗ္ဗာနဉ္စ ကာယဒုစ္စရိတာဒီနံ သံဝရဏတော သံဝရော, ဝိနယနတော ဝိနယောတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ တာဝ ‘သံဝရဝိနယော’ ပဉ္စဓာ ဘိဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

တထာ ယံ နာမရူပပရိစ္ဆေဒာဒီသု ဝိပဿနာဉာဏေသု ပဋိပက္ခဘာဝတော, ဒီပါလောကေနေဝ တမဿ, တေန တေန ဝိပဿနာဉာဏေန တဿ တဿ အနတ္ထဿ ပဟာနံ, သေယျထိဒံ – နာမရူပဝဝတ္ထာနေန သက္ကာယဒိဋ္ဌိယာ, ပစ္စယပရိဂ္ဂဟေန အဟေတုဝိသမဟေတုဒိဋ္ဌီနံ, တဿေဝ အပရဘာဂေန ကင်္ခါဝိတရဏေန ကထံကထိဘာဝဿ, ကလာပသမ္မသနေန ‘အဟံ မမာ’တိ ဂါဟဿ, မဂ္ဂါမဂ္ဂဝဝတ္ထာနေန အမဂ္ဂေ မဂ္ဂသညာယ, ဥဒယဒဿနေန ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိယာ, ဝယဒဿနေန သဿတဒိဋ္ဌိယာ, ဘယဒဿနေန သဘယေ အဘယသညာယ, အာဒီနဝဒဿနေန အဿာဒသညာယ, နိဗ္ဗိဒါနုပဿနာယ အဘိရတိသညာယ, မုစ္စိတုကမျတာဉာဏေန အမုစ္စိတုကာမတာယ, ဥပေက္ခာဉာဏေန အနုပေက္ခာယ, အနုလောမေန ဓမ္မဋ္ဌိတိယံ နိဗ္ဗာနေ စ ပဋိလောမဘာဝဿ, ဂောတြဘုနာ သင်္ခါရနိမိတ္တဂ္ဂါဟဿ ပဟာနံ, ဧတံ ‘တဒင်္ဂပဟာနံ’ နာမ။

ယံ ပန ဥပစာရပ္ပနာဘေဒေန သမာဓိနာ ပဝတ္တိဘာဝနိဝါရဏတော, ဃဋပ္ပဟာရေနေဝ ဥဒကပိဋ္ဌေ သေဝါလဿ, တေသံ တေသံ နီဝရဏာဒိဓမ္မာနံ ပဟာနံ, ဧတံ **‘ဝိက္ခမ္ဘနပဟာနံ’** နာမ။ “ယံ စတုန္နံ အရိယမဂ္ဂါနံ ဘာဝိတတ္တာ တံ တံမဂ္ဂဝတော အတ္တနော အတ္တနော သန္တာနေ ဒိဋ္ဌိဂတာနံ ပဟာနာယာ”တိအာဒိနာ (ဓ. သ. ၂၇၇) နယေန ဝုတ္တဿ သမုဒယပက္ခိကဿ ကိလေသဂဏဿ အစ္စန္တံ အပ္ပဝတ္တိဘာဝေန ပဟာနံ, ဣဒံ **‘သမုစ္ဆေဒပဟာနံ’** နာမ။ ယံ ပန ဖလက္ခဏေ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓတ္တံ ကိလေသာနံ, ဧတံ **‘ပဋိပ္ပဿဒ္ဓိပဟာနံ’** နာမ။ ယံ သဗ္ဗသင်္ခတနိဿဋတ္တာ ပဟီနသဗ္ဗသင်္ခတံ နိဗ္ဗာနံ, ဧတံ **‘နိဿရဏပဟာနံ’** နာမ။ သဗ္ဗမ္ပိ စေတံ ပဟာနံ ယသ္မာ စာဂဋ္ဌေန ပဟာနံ, ဝိနယနဋ္ဌေန ဝိနယော, တသ္မာ ‘ပဟာနဝိနယော’တိ ဝုစ္စတိ။ တံတံပဟာနဝတော ဝါ တဿ တဿ ဝိနယဿ သမ္ဘဝတောပေတံ ပဟာနဝိနယောတိ ဝုစ္စတိ။ ဧဝံ ပဟာနဝိနယောပိ ပဉ္စဓာ ဘိဇ္ဇတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

ဧဝမယံ သင်္ခေပတော ဒုဝိဓော, ဘေဒတော စ ဒသဝိဓော ဝိနယော, ဘိန္နသံဝရတ္တာ, ပဟာတဗ္ဗဿ စ အပ္ပဟီနတ္တာ, ယသ္မာ ဧတဿ အဿုတဝတော ပုထုဇ္ဇနဿ နတ္ထိ, တသ္မာ အဘာဝတော တဿ, အယံ ‘အဝိနီတော’တိ ဝုစ္စတီတိ။ ဧသ နယော **သပ္ပုရိသာနံ အဒဿာဝီ သပ္ပုရိသဓမ္မဿ အကောဝိဒေ သပ္ပုရိသဓမ္မေ အဝိနီတော** တိ ဧတ္ထာပိ။ နိန္နာနာကရဏဉှေတံ အတ္ထတော။ ယထာဟ – “ယေဝ တေ အရိယာ တေဝ တေ သပ္ပုရိသာ, ယေဝ တေ သပ္ပုရိသာ တေဝ တေ အရိယာ။ ယော ဧဝ သော အရိယာနံ ဓမ္မော သော ဧဝ သော သပ္ပုရိသာနံ ဓမ္မော, ယော ဧဝ သော သပ္ပုရိသာနံ ဓမ္မော သော ဧဝ သော အရိယာနံ ဓမ္မော။ ယေဝ တေ အရိယဝိနယာ တေဝ တေ သပ္ပုရိသဝိနယာ, ယေဝ တေ သပ္ပုရိသဝိနယာ တေဝ တေ အရိယဝိနယာ။ အရိယေတိ ဝါ သပ္ပုရိသေတိ ဝါ, အရိယဓမ္မေတိ ဝါ သပ္ပုရိသဓမ္မေတိ ဝါ, အရိယဝိနယေတိ ဝါ သပ္ပုရိသဝိနယေတိ ဝါ, ဧသေသေ ဧကေ ဧကဋ္ဌေ သမေ သမဘာဂေ တဇ္ဇာတေ တညေဝါ”တိ။

ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ တိ ဣဓေကစ္စော ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ – ‘ယံ ရူပံ သော အဟံ, ယော အဟံ တံ ရူပ’န္တိ ရူပဉ္စ အတ္တာနဉ္စ အဒ္ဝယံ သမနုပဿတိ။ “သေယျထာပိ နာမ တေလပ္ပဒီပဿ ဈာယတော ယာ အစ္စိ သော ဝဏ္ဏော, ယော ဝဏ္ဏော သာ အစ္စီတိ အစ္စိဉ္စ ဝဏ္ဏဉ္စ အဒ္ဝယံ သမနုပဿတိ,” ဧဝမေဝ ဣဓေကစ္စော ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီတိ ဧဝံ ရူပံ အတ္တာတိ ဒိဋ္ဌိပဿနာယ ပဿတိ။ **ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာန** န္တိ ‘အရူပံ အတ္တာ’တိ ဂဟေတွာ, ဆာယာဝန္တံ ရုက္ခံ ဝိယ, တံ ရူပဝန္တံ သမနုပဿတိ။ **အတ္တနိ ဝါ ရူပ** န္တိ ‘အရူပမေဝ အတ္တာ’တိ ဂဟေတွာ, ပုပ္ဖမှိ ဂန္ဓံ ဝိယ, အတ္တနိ ရူပံ သမနုပဿတိ။ **ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာန** န္တိ ‘အရူပမေဝ အတ္တာ’တိ ဂဟေတွာ, ကရဏ္ဍကေ မဏိံ ဝိယ, အတ္တာနံ ရူပသ္မိံ သမနုပဿတိ။ ဝေဒနာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

တတ္ထ ‘ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတီ’တိ သုဒ္ဓရူပမေဝ အတ္တာတိ ကထိတံ။ ‘ရူပဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ, အတ္တနိ ဝါ ရူပံ, ရူပသ္မိံ ဝါ အတ္တာနံ; ဝေဒနံ အတ္တတော သမနုပဿတိ။ သညံ။ သင်္ခါရေ။ ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတီ’တိ ဧဝမာဒီသု သတ္တသု ဌာနေသု ‘အရူပံ အတ္တာ’တိ ကထိတံ။ ဝေဒနာဝန္တံ ဝါ အတ္တာနံ, အတ္တနိ ဝါ ဝေဒနံ, ဝေဒနာယ ဝါ အတ္တာနန္တိ ဧဝံ စတူသု ခန္ဓေသု တိဏ္ဏံ တိဏ္ဏံ ဝသေန ဒွါဒသသု ဌာနေသု ‘ရူပာရူပမိဿကော အတ္တာ’ ကထိတော။ တတ္ထ ‘ရူပံ အတ္တတော သမနုပဿတိ ဝေဒနံ။ သညံ။ သင်္ခါရေ။ ဝိညာဏံ အတ္တတော သမနုပဿတီ’တိ ဧဝမာဒီသု ပဉ္စသု ဌာနေသု ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ ကထိတာ။ အဝသေသေသု သဿတဒိဋ္ဌိ။ ဧဝမေတ္ထ ပန္နရသ ဘဝဒိဋ္ဌိယော ပဉ္စ ဝိဘဝဒိဋ္ဌိယော ဟောန္တိ။ တာ သဗ္ဗာပိ မဂ္ဂါဝရဏာ, န သဂ္ဂါဝရဏာ, ပဌမမဂ္ဂဝဇ္ဈာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၀၀၈. သတ္ထရိ ကင်္ခတီ တိ သတ္ထု သရီရေ ဝါ ဂုဏေ ဝါ ဥဘယတ္ထ ဝါ ကင်္ခတိ။ သရီရေ ကင်္ခမာနော ‘ဒွတ္တိံသဝရလက္ခဏပဋိမဏ္ဍိတံ နာမ သရီရံ အတ္ထိ နု ခော နတ္ထီ’တိ ကင်္ခတိ။ ဂုဏေ ကင်္ခမာနော ‘အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နဇာနနသမတ္ထံ သဗ္ဗညုတညာဏံ အတ္ထိ နု ခော နတ္ထီ’တိ ကင်္ခတိ။ ဥဘယတ္ထ ကင်္ခမာနော ‘အသီတိအနုဗျဉ္ဇနဗျာမပ္ပဘာနုရဉ္ဇိတာယ သရီရနိပ္ဖတ္တိယာ သမန္နာဂတော သဗ္ဗဉ္ဉေယျဇာနနသမတ္ထံ သဗ္ဗညုတညာဏံ ပဋိဝိဇ္ဈိတွာ ဌိတော လောကတာရကော ဗုဒ္ဓေါ နာမ အတ္ထိ နု ခော နတ္ထီ’တိ ကင်္ခတိ။ အယဉှိဿ အတ္တဘာဝေ ဂုဏေ ဝါ ကင်္ခနတော ဥဘယတ္ထ ကင်္ခတိ နာမ။ **ဝိစိကိစ္ဆတီ** တိ အာရမ္မဏံ နိစ္ဆေတုံ အသက္ကောန္တော ကိစ္ဆတိ ကိလမတိ။ **နာဓိမုစ္စတီ** တိ တတ္ထေဝ အဓိမောက္ခံ န လဘတိ။ **န သမ္ပသီဒတီ** တိ စိတ္တံ အနာဝိလံ ကတွာ ပသီဒိတုံ န သက္ကောတိ, ဂုဏေသု နပ္ပသီဒတိ။

ဓမ္မေ ကင်္ခတီ တိအာဒီသု ပန ‘ကိလေသေ ပဇဟန္တာ စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါ, ပဋိပ္ပဿဒ္ဓကိလေသာနိ စတ္တာရိ သာမညဖလာနိ, မဂ္ဂဖလာနံ အာရမ္မဏပစ္စယဘူတံ အမတံ မဟာနိဗ္ဗာနံ နာမ အတ္ထိ နု ခော နတ္ထီ’တိ ကင်္ခန္တောပိ ‘အယံ ဓမ္မော နိယျာနိကော နု ခော အနိယျာနိကော’တိ ကင်္ခန္တောပိ **ဓမ္မေ ကင်္ခတိ** နာမ။ ‘စတ္တာရော မဂ္ဂဋ္ဌကာ စတ္တာရော ဖလဋ္ဌကာတိ ဧကံ သင်္ဃရတနံ အတ္ထိ နု ခော နတ္ထီ’တိ ကင်္ခန္တောပိ, ‘အယံ သင်္ဃော သုပ္ပဋိပန္နော နု ခော ဒုပ္ပဋိပန္နော’တိ ကင်္ခန္တောပိ, ‘ဧတသ္မိံ သင်္ဃရတနေ ဒိန္နဿ ဝိပါကဖလံ အတ္ထိ နု ခော နတ္ထီ’တိ ကင်္ခန္တောပိ **သင်္ဃေ ကင်္ခတိ** နာမ။ ‘တိဿော ပန သိက္ခာ အတ္ထိ နု ခော နတ္ထီ’တိ ကင်္ခန္တောပိ, ‘တိဿော သိက္ခာ သိက္ခိတပစ္စယေန အာနိသံသော အတ္ထိ နု ခော နတ္ထီ’တိ ကင်္ခန္တောပိ **သိက္ခာယ ကင်္ခတိ** နာမ။

ပုဗ္ဗန္တော ဝုစ္စတိ အတီတာနိ ခန္ဓဓာတာယတနာနိ။ အပရန္တော အနာဂတာနိ။ တတ္ထ အတီတေသု ခန္ဓာဒီသု ‘အတီတာနိ နု ခော, န နု ခော’တိ ကင်္ခန္တော **ပုဗ္ဗန္တေ ကင်္ခ** တိ နာမ။ အနာဂတေသု ‘အနာဂတာနိ နု ခော, န နု ခော’တိ ကင်္ခန္တော **အပရန္တေ ကင်္ခတိ** နာမ။ ဥဘယတ္ထ ကင်္ခန္တော **ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေ ကင်္ခတိ** နာမ။ ‘ဒွါဒသပဒိကံ ပစ္စယဝဋ္ဋံ အတ္ထိ နု ခော နတ္ထီ’တိ ကင်္ခန္တော **ဣဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု ကင်္ခတိ** နာမ။ တတြာယံ ဝစနတ္ထော – ဣမေသံ ဇရာမရဏာဒီနံ ပစ္စယာ ‘ဣဒပ္ပစ္စယာ’။ ဣဒပ္ပစ္စယာနံ ဘာဝေါ ‘ဣဒပ္ပစ္စယတာ’။ ဣဒပ္ပစ္စယာ ဧဝ ဝါ ‘ဣဒပ္ပစ္စယတာ’; ဇာတိအာဒီနမေတံ အဓိဝစနံ။ ဇာတိအာဒီသု တံ တံ ပဋိစ္စ အာဂမ္မ သမုပ္ပန္နာတိ ‘ပဋိစ္စ သမုပ္ပန္နာ’။ ဣဒံ ဝုတ္တံ ဟောတိ – ဣဒပ္ပစ္စယတာယ စ ပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသု စ ဓမ္မေသု ကင်္ခတီတိ။

၁၀၀၉. သီလေနာတိ ဂောသီလာဒိနာ။ **ဝတေနာ**တိ ဂောဝတာဒိနာ။ **သီလဗ္ဗတေနာ** တိ တဒုဘယေန။ **သုဒ္ဓီ** တိ ကိလေသသုဒ္ဓိ; ပရမတ္ထသုဒ္ဓိဘူတံ ဝါ နိဗ္ဗာနမေဝ။ **တဒေကဋ္ဌာ** တိ ဣမေ ပဟာနေကဋ္ဌ ဓုရံ။ ဣမိဿာ စ ဟဋ္ဌိယာ ဒိဋ္ဌိကိလေသော ဝိစိကိစ္ဆာကိလေသောတိ ဒွေဝယေဝ အာဂတာ။ လောဘော ဒေါသော မောဟော မာနော ထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပန္တိ ဣမေ ပန အဋ္ဌ အနာဂတာ။ အာဟရိတွာ ပန ဒီပေတဗ္ဗာ။ တတ္ထ ဟိ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာသု ပဟီယမာနာသု အပာယဂမနိယော လောဘော ဒေါသော မောဟော မာနော ထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပန္တိ သဗ္ဗေပိမေ ပဟာနေကဋ္ဌာ ဟုတွာ ပဟီယန္တိ။ သဟဇေကဋ္ဌံ ပန အာဟရိတွာ ဒီပေတဗ္ဗံ။ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ဟိ စတ္တာရိ ဒိဋ္ဌိသဟဂတာနိ ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတဉ္စာတိ ပဉ္စ စိတ္တာနိ ပဟီယန္တိ။ တတ္ထ ဒွီသု အသင်္ခါရိကဒိဋ္ဌိစိတ္တေသု ပဟီယန္တေသု တေဟိ သဟဇာတော လောဘော မောဟော ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပန္တိ ဣမေ ကိလေသာ သဟဇေကဋ္ဌဝသေန ပဟီယန္တိ။ သေသဒိဋ္ဌိကိလေသော စ ဝိစိကိစ္ဆာကိလေသော စ ပဟာနေကဋ္ဌဝသေန ပဟီယန္တိ။ ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တသသင်္ခါရိကစိတ္တေသုပိ ပဟီယန္တေသု တေဟိ သဟဇာတော လောဘော မောဟော ထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပန္တိ ဣမေ ကိလေသာ သဟဇေကဋ္ဌဝသေန ပဟီယန္တိ။ သေသဒိဋ္ဌိကိလေသော စ ဝိစိကိစ္ဆာကိလေသော

စ ပဟာနေကဌဝသေန ပဟီယန္တိ။ ဇဝံ ပဟာနေကင္ဌသမ္ဘိယေဝ သဟဇေကဌော လဗ္ဘတီတိ ဉာဒံ သဟဇေကဌော အာဟ ရိတဗ္ဗ ဒီပယိံသု။

တံသမ္ပယုတ္တော တိ တေဟိ တဒေကဌေဟိ အဌဟိ ကိလေသေဟိ သမ္ပယုတ္တော။ ဝိနိစ္ဆောဂ တ ကတ္တ တေန လောဘေန တေန အေသေနာတိ ဇဝံ ဇကေကေန သမ္ပယုတ္တတာ ဒီပေတဗ္ဗာ။ တတ္ထ လောဘော ဂဟိတေ, မောဟော မာနော ထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပန္တိ အယံ သင္ခာရက္ခန္ဓေ ကိလေသဂဏော လောဘသမ္ပယုတ္တ တော နာမ။ အေသေ ဂဟိတေ, မောဟော ထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပန္တိ အယံ ကိလေသဂဏော အေသသမ္ပ ယုတ္တော နာမ။ မောဟေ ဂဟိတေ, လောဘော အေသော မာနော ထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပန္တိ အယံ ကိ လေသဂဏော မောဟသမ္ပယုတ္တော နာမ။ မာနေ ဂဟိတေ, တေန သဟုပ္ပန္နော လောဘော မောဟော ထိနံ ဥဒ္ဓစ္စံ အဟိရိကံ အနောတ္တပ္ပန္တိ အယံ ကိလေသဂဏော မာနသမ္ပယုတ္တော နာမ။ ဣမိနာ ဥပာယေန တေန ထိနေန တေန ဥ ဒ္ဓစ္စေန တေန အဟိရိကေန တေန အနောတ္တပ္ပေန သမ္ပယုတ္တော တံသမ္ပယုတ္တောတိ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ **တံ သမုဋ္ဌာနန္တိ** တေန လောဘေန။ပေ။ တေန အနောတ္တပ္ပေန သမုဋ္ဌိတန္တိ အတ္ထော။

ဣမေ ဓမ္မာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗာ တိ ဇတ္တ ဒဿနံ နာမ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ; တေန ပဟာတဗ္ဗာတိ အ တ္တော။ 'ကသ္မာ ပန သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ ဒဿနံ နာမ ဇာတော'တိ? 'ပဌမံ နိဗ္ဗာနဒဿနတော'။ 'နနု ဂောတြဘု ပဌမတရံ ပဿတီ'တိ ? 'နော န ပဿတိ; ဒိသွာ ပန ကတ္တဗ္ဗကိစ္စံ ပန န ကရောတိ, သံယောဇနာနံ အပ္ပဟာနတော။ တသ္မာ ပဿတီ'တိ န ဝတ္တဗ္ဗော။ ယတ္ထ ကတ္တစိ ရာဇာနံ ဒိသွာ ပဏ္ဏာကာရံ ဒတွာ ကိစ္စနိပ္ဖတ္တိယာ အဒိဋ္ဌ တ္တာ 'အဇ္ဇာပိ ရာဇာနံ န ပဿာမီ'တိ ဝဒန္တော စေတ္တ ဇာနပဒပုရိသော နိဒဿနံ။

၁၀၁၁. အဝသေသော လောဘောတိ ဒဿနေန ပဟီနာဝသေသော။ လောဘော အေသမောဟေသုပိ ဇသေဝ န ယော။ ဒဿနေန ဟိ အပာယဂမနီယာဝ ပဟီနာ။ တေဟိ ပန အညေ ဒဿေတုံ ဉာဒံ ဝုတ္တံ။ **'တဒေကဌာ'** တိ တေဟိ ဟာဋ္ဌိယံ အာဂတေဟိ တီဟိ ကိလေသေဟိ သမ္ပယောဂတောပိ ပဟာနတောပိ ဇကေဌာ ပဉ္စ ကိလေသာ။ **နေဝ ဒဿနေန န ဘာဝနာယာ**တိ ဉာဒံ သံယောဇနာဒီနံ ဝိယ တေဟိ မဂ္ဂေဟိ အပ္ပဟာတဗ္ဗတံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ။ ယံ ပန "သောတာပတ္တိမ ဂ္ဂဉာဏေန အဘိသင္ခါရဝိညာဏဿ နိရောဓေန သတ္တ ဘဝေ ဌပေတွာ အနမတဂ္ဂေ သံသာရဝဋ္ဋေ ယေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, နာမဉ္စ ရူပဉ္စ ဇတ္ထေတေ နိရုဇ္ဈန္တိ"တိအာဒိနာ နယေန ကုသလာဒီနမ္ပိ ပဟာနံ အနုညာတံ, တံ တေသံ မဂ္ဂာနံ အ ဘာဝိတတ္တာ ယေ ဥပ္ပဇ္ဇေယျုံ, တေ ဥပနိဿယပစ္စယာနံ ကိလေသာနံ ပဟီနတ္တာ ပဟီနာတိ ဣမံ ပရိယာယံ သန္ ဓာယ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၀၁၃. ဒဿနေနပဟာတဗ္ဗဟေတုကတ္တိကေ ဣမေ ဓမ္မာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာတိ နိဋ္ဌပေတွာ, ပုန **'တီဏိ သံယောဇနာနီ'**တိအာဒိ ပဟာတဗ္ဗေ ဒဿေတွာ, တဒေကဌဘာဝေန ဟေတူ စေဝ သဟေတုကေ စ ဒဿ သေတုံ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ 'ကိဉ္စာပိ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗေသု ဟေတူသု လောဘသဟဂတော မောဟော လောဘေန သဟေတုကော ဟောတိ, အေသသဟဂတော မောဟော အေသေန, လောဘအေသာ စ မောဟေနာတိ ပဟာတဗ္ဗဟေတုက ပဒေပေတေ သင်္ဂဟံ ဂစ္ဆန္တိ, ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂတော ပန မောဟော အညဿ သမ္ပယုတ္တဟေတုနော အဘာဝေန ဟေတုယေဝ, န သဟေတုကောတိ တဿ ပဟာနံ ဒဿေတုံ ဣမေ ဓမ္မာ ဒဿနေန ပဟာတဗ္ဗဟေတူ'တိ ဝုတ္တံ။

၁၀၁၈. ဒုတိယပဒေ ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတဿ မောဟဿ ပဟာနံ ဒဿေတုံ **ဣမေ ဓမ္မာ ဘာဝနာယ ပဟာတဗ္ဗဟေ တူ**တိ ဝုတ္တံ။ သော ဟိ အတ္တနာ သမ္ပယုတ္တဓမ္မေ သဟေတုကေ ကတွာ ပိဋ္ဌိဝဋ္ဋကော ဇာတော, ဝိစိကိစ္ဆာသဟဂ တော ဝိယ အညဿ သမ္ပယုတ္တဟေတုနော အဘာဝေ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကပဒံ န ဘဇတိ။ တတိယပဒေ **အဝသေသာ အကုသလာ**တိ ပုန အကုသလဂ္ဂဟဏံ ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသဟဂတာနံ မောဟာနံ သင်္ဂဟတ္ထံ ကတံ။ တေ ဟိ သမ္ပယုတ္တ တဟေတုနော အဘာဝ ပဟာတဗ္ဗဟေတုကာ နာမ န ဟောန္တိ။

၁၀၂၉. ပရိတ္တာရမ္မဏတ္တိကေ **အာရဗ္ဘာ** တိ အာရမ္မဏံ ကတွာ။ သယဉ္ဟိ ပရိတ္တာ တ ဟောန္တု မဟဂ္ဂ တာ တ, ပရိတ္တဓမ္မေ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နာ **ပရိတ္တာရမ္မဏာ,** မဟဂ္ဂတေ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နာ မ

ဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ, အပ္ပမာဏေ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပန္နာ **အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ**။ တေ ပန ပရိတ္တာပိ ဟောန္တိ မဟဂ္ဂတာပိ အပ္ပမာဏာပိ။

၁၀၃၅. မိစ္ဆတ္တတ္တိကေ **အာနန္တရိကာနီ** တိ အနန္တရာယေန ဖလဒါယကာနိ; မာတုဃာတကကမ္မာဒီနမေတံ အဓိဝစနံ။ တေသု ဟိ ဧကသ္မိမ္ပိ ကမ္မေ ကတေ တံ ပဋိဗာဟိတွာ အညံ ကမ္မံ အတ္တနော ဝိပာကဿ ဩကာသံ ကာတုံ န သက္ကောတိ။ သိနေရုပ္ပမာဏေပိ ဟိ သုဝဏ္ဏထူပေ ကတွာ စက္ကဝါဠမတ္တံ ဝာ ရတနမယပာကာရံ ဝိဟာရံ ကာရေတွာ တံ ပူရေတွာ နိသိန္နဿ ဗုဒ္ဓပ္ပမုခဿ သင်္ဃဿ ယာဝဇီဝံ စတ္တာရော ပစ္စယေ ဒဒတောပိ တံ ကမ္မံ ဧတေသံ ကမ္မာနံ ဝိပာကံ ပဋိဗာဟေတုံ န သက္ကောတိ ဧဝ။ **ယာ စ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ နိယတာ**တိ အဟေတုကဝါဒအကိရိယဝါဒနတ္ထိကဝါဒေသု အညတရာ။ တဉှိ ဂဟေတွာ ဌိတံ ပုဂ္ဂလံ ဗုဒ္ဓသတမ္ပိ ဗုဒ္ဓသဟဿမ္ပိ ဗောဓေတုံ န သက္ကောတိ။

၁၀၃၈. မဂ္ဂာရမ္မဏတ္တိကေ **အရိယမဂ္ဂံ အာရဗ္ဘာ** တိ လောကုတ္တရမဂ္ဂံ အာရမ္မဏံ ကတွာ။ တေ ပန ပရိတ္တာပိ ဟောန္တိ မဟဂ္ဂတာပိ။

၁၀၃၉. မဂ္ဂဟေတုကနိဒ္ဒေသေ ပဌမနယေန ပစ္စယဋ္ဌေန ဟေတုနာ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တာနံ ခန္ဓာနံ သဟေတုကဘာဝေါ ဒဿိတော။ ဒုတိယနယေန မဂ္ဂဘူတေန သမ္မာဒိဋ္ဌိသင်္ခါတေန ဟေတုနာ သေသမဂ္ဂင်္ဂာနံ သဟေတုကဘာဝေါ ဒဿိတော။ တတိယနယေန မဂ္ဂေ ဥပ္ပန္နဟေတူဟိ သမ္မာဒိဋ္ဌိယာ သဟေတုကဘာဝေါ ဒဿိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၀၄၀. အဓိပတိံ ကရိတွာတိ အာရမ္မဏာဓိပတိံ ကတွာ။ တေ စ ခော ပရိတ္တဓမ္မာဝ ဟောန္တိ။ အရိယသာဝကာနဉှိ အတ္တနော မဂ္ဂံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ အာရမ္မဏာဓိပတိ လဗ္ဘတိ။ စေတောပရိယဉာဏေန ပန အရိယသာဝကော ပရဿ မဂ္ဂံ ပစ္စဝေက္ခမာနော ဂရုံ ကရောန္တောပိ အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓမဂ္ဂံ ဝိယ ဂရုံ န ကရောတိ။ 'ယမက ပာဋိဟာရိယံ ကရောန္တံ တထာဂတံ ဒိသွာ တဿ မဂ္ဂံ ဂရုံ ကရောတိ န ကရောတီ'တိ? ကရောတိ, န ပန အတ္တနော မဂ္ဂံ ဝိယ။ အရဟာ န ကိဉ္စိ ဓမ္မံ ဂရုံ ကရောတိ ဌပေတွာ မဂ္ဂံ ဖလံ နိဗ္ဗာနန္တိ။ တေနာပိ အယမေဝတ္ထော။ **ဝီမံသာဓိပတေယျ**န္တိ ဣဒံ သဟဇာတာဓိပတိံ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။ ဆန္ဒဉှိ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တဿ ဆန္ဒော အဓိပတိ နာမ ဟောတိ, န မဂ္ဂေါ။ သေသဓမ္မာပိ ဆန္ဒာဓိပတိနော နာမ ဟောန္တိ, န မဂ္ဂါဓိပတိနော။ စိတ္တေပိ ဧသေဝ နယော။ ဝီမံသံ ပန ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ မဂ္ဂံ ဘာဝေန္တဿ ဝီမံသာဓိပတိ စေဝ ဟောတိ မဂ္ဂေါ စာတိ။ သေသဓမ္မာ မဂ္ဂါဓိပတိနော နာမ ဟောန္တိ။ ဝီရိယေပိ ဧသေဝ နယော။

၁၀၄၁. ဥပ္ပန္နတ္တိကနိဒ္ဒေသေ **ဇာတာ**တိ နိဗ္ဗတ္တာ, ပဋိလဒ္ဓတ္တဘာဝါ။ **ဘူတာ**တိအာဒီနိ တေသံယေဝ ဝေဝစနာနိ။ ဇာတာ ဧဝ ဟိ ဘာဝပ္ပတ္တိယာ ဘူတာ။ ပစ္စယသံယောဂေ ဇာတတ္တာ **သဉ္ဇာတာ**။ နိဗ္ဗတ္တိလက္ခဏပ္ပတ္တတ္တာ **နိဗ္ဗတ္တာ**။ ဥပသဂ္ဂေန ပန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ **အဘိနိဗ္ဗတ္တာ** တိ ဝုတ္တာ။ ပာကဋီဘူတာတိ ပာတုဘူတာ။ ပုဗ္ဗန္တတော ဥဒ္ဓံ ပန္နာတိ **ဥပ္ပန္နာ**။ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎေတွာ **သမုပ္ပန္နာ** တိ ဝုတ္တာ။ နိဗ္ဗတ္တဋ္ဌေနေဝ ဥဒ္ဓံ ဌိတာတိ **ဥဋ္ဌိတာ**။ ပစ္စယသံယောဂေ ဥဋ္ဌိတာတိ **သမုဋ္ဌိတာ**။ ပုန **ဥပ္ပန္နာ** တိဝစနေ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ဥပ္ပန္နံသေန သင်္ဂဟိတာ** တိ ဥပ္ပန္နကောဋ္ဌာသေန ဂဏနံ ဂတာ။ **ရူပံ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရာ ဝိညာဏ**န္တိ ဣဒံ နေသံ သဘာဝဒဿနံ။ ဒုတိယပဒနိဒ္ဒေသော ဝုတ္တပဋိသေဓနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ တတိယပဒနိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနတ္ထောယေဝ။

အယံ ပန တိကော ဒွိန္နံ အဒ္ဓါနံ ဝသေန ပူရေတွာ ဒဿိတော။ လဒ္ဓောကာသဿ ဟိ ကမ္မဿ ဝိပါကော ဒုဝိဓော – ခဏပ္ပတ္တော, စ အပ္ပတ္တော စ။ တတ္ထ 'ခဏပ္ပတ္တော' ဥပ္ပန္နော နာမ။ 'အပ္ပတ္တော' စိတ္တာနန္တရေ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတု, ကပ္ပသတသဟဿာတိက္ကမေ ဝါ။ ဓုဝပစ္စယဋ္ဌေန နတ္ထိ နာမ န ဟောတိ, ဥပ္ပာဒိနော ဓမ္မာ နာမ ဇာတော။ ယထာ ဟိ – "တိဋ္ဌတေဝ သာယံ, ပောဋ္ဌပါဒ, အရူပီ အတ္တာ သညာမယော။ အထ ဣမဿ ပုရိသဿ အညာ စ သညာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ အညာ စ သညာ နိရုဇ္ဈန္တီ"တိ (ဒီ. နိ. ၁.၄၁၉)။ ဧတ္ထ အာရုပ္ပေ ကာမာဝစရသညာပဝတ္တိကာလေ ကိဉ္စာပိ မူလဘဝင်္ဂသညာ နိရုဒ္ဓါ ကာမာဝစရသညာယ ပန နိရုဒ္ဓကာလေ အဝဿံ သာ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတီတိ အရူပသင်္ခါတော အတ္တာ နတ္ထီတိ သင်္ချံ အဂန္တွာ 'တိဋ္ဌတေဝ' နာမာတိ ဇာတော။ ဧဝမေဝ လဒ္ဓောကာသဿ ကမ္မဿ ဝိပါကော ဒုဝိဓော။ပေ.။ ဓုဝပစ္စယဋ္ဌေန နတ္ထိ နာမ န ဟောတိ, ဥပ္ပာဒိနော ဓမ္မာ နာမ ဇာတော။

ယဒိ ပန အာယူဟိတံ ကုသလာကုသလကမ္မံ သဗ္ဗံ ဝိပာကံ ဒဒေယျ, အညဿ ဩကာသော န ဘဝေယျ။ တံ ပန ဒုဝိဓံ ဟောတိ – ခုဝိပာကံ, အခုဝိပာကဉ္စ။ တတ္ထ ပဉ္စ အာနန္တရိယကမ္မာနိ, အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော, စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါတိ ဧတံ 'ခုဝိပာကံ' နာမ။ တံ ပန ခဏာပ္ပတ္တမ္ပိ အတ္ထိ, အပ္ပတ္တမ္ပိ။ တတ္ထ 'ခဏပ္ပတ္တံ' ဥပ္ပန္နံ နာမ။ 'အပ္ပတ္တံ' အနုပ္ပန္နံ နာမ။ တဿ ဝိပာကော စိတ္တာနန္တရေ တ ဥပ္ပဇ္ဇတု ကပ္ပသတသဟဿာတိက္က မေ တ။ ခုပပစ္စယဋ္ဌေန အနုပ္ပန္နံ နာမ န ဟောတိ, ဥပ္ပာဒိနော ဓမ္မာ နာမ ဇာတံ။ မေတ္တေယျဗောဓိသတ္တဿ မ ဂ္ဂေ အနုပ္ပန္နော နာမ, ဖလံ ဥပ္ပာဒိနော ဓမ္မာယေဝ နာမ ဇာတံ။

၁၀၄၄. အတီတတ္တိကနိဒ္ဒေသေ **အတီတာ**တိ ခဏတ္တယံ အတိက္ကန္တာ။ **နိရုဒ္ဓာ** တိ နိရောဓပ္ပတ္တာ။ **ဝိဂတာ**တိ ဝိဘဝံ ဂတာ, ဝိဂစ္ဆိတာ တ။ **ဝိပရိဏတာ**တိ ပကတိဝိဇဟနေန ဝိပရိဏာမံ ဂတာ။ နိရောဓသင်္ခာတံ အတ္ထံ ဂတာတိ **အတ္ထင်္ဂတာ။ အဗ္ဘတ္ထင်္ဂတာ**တိ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ **ဥပ္ပဇ္ဇိတ္ဝာ ဝိဂတာ** တိ နိဗ္ဗတ္တိတွာ ဝိဂစ္ဆိတာ။ ပုန အတီတဝစနေ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။ ပရတော **အနာဂတာဒီသုပိ** ဧသေဝ နယော။ **အတီတံသေန သင်္ဂဟိတာ** တိ အတီတကောဋ္ဌာသေန ဂဏနံ ဂတာ။ ကတမေ တေတိ? ရူပံ ဝေဒနာ သညာ သင်္ခါရာ ဝိညာဏံ။ ပရတော အနာဂတာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၁၀၄၇. အတီတာရမ္မဏတ္တိကနိဒ္ဒေသေ **အတီတေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘာ** တိအာဒီသု ပရိတ္တမဟဂ္ဂတာဝ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေ ဟိ အတီတာဒီနိ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

၁၀၅၀. အဇ္ဈတ္တတ္တိကနိဒ္ဒေသေ **တေသံ တေသန္တိ** ပဒဒ္ဝယေန သဗ္ဗသတ္တေ ပရိယာဒိယတိ။ **အဇ္ဈတ္တံ ပစ္စတ္တန္တိ** ဥဘယံ နိယကဇ္ဈတ္တာဓိဝစနံ။ **နိယတာ**တိ အတ္တနိ ဇာတာ။ **ပာဋိပုဂ္ဂလိကာ** တိ ပာဋိယေက္ကဿ ပာဋိယေက္ကဿ ပုဂ္ဂလဿ သန္တကာ။ **ဥပာဒိဏ္ဏာ** တိ သရီရဋ္ဌကာ။ တေ ဟိ ကမ္မနိဗ္ဗတ္တာ တ ဟောန္တု မာ တ, အာဒိန္န ဂဟိတပရာမဋ္ဌဝသေန ပန ဣဓ ဥပာဒိဏ္ဏာတိ ဝုတ္တာ။

၁၀၅၁. ပရသတ္တာန န္တိ အတ္တာနံ ဌပေတွာ အဝသေသသတ္တာနံ။ **ပရပုဂ္ဂလာန** န္တိ တဿေဝ ဝေဝစနံ။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တသဒိသမေဝ။ **တဒုဘယ**န္တိ တံ ဥဘယံ။

၁၀၅၃. အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတ္တိကဿ ပဌမပဒေ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတာ ဓမ္မာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒုတိယေ အပ္ပမာဏာပိ။ တတိယေ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတာဝ။ အပ္ပမာဏာ ပန ကာလေန ဗဟိဒ္ဓာ ကာလေန အဇ္ဈတ္တံ အာရမ္မဏံ န ကရောန္တိ။ သနိ ဒဿနတ္တိကနိဒ္ဒေသော ဥတ္တာနော ယေဝတတိ။

ဒုကနိက္ခေပကထာ

၁၀၆၂. ဒုကေသု အဒေါသနိဒ္ဒေသေ မေတ္တာယနဝသေန **မေတ္တိ** ။ မေတ္တာကာရော **မေတ္တာယနာ**။ မေတ္တာယ အယိတ ဿ မေတ္တာသမင်္ဂိနော စိတ္တဿ ဘာဝေ **မေတ္တာယိတတ္တံ** ။ အနုဒယတီတိ **အနုဒ္ဒါ,** ရက္ခတီတိ အတ္ထော။ အနုဒ္ဒါ ကာရော **အနုဒ္ဒါယနာ** ။ အနုဒ္ဒါယိတဿ ဘာဝေ **အနုဒ္ဒါယိတတ္တံ** ။ ဟိတဿ ဧသနဝသေန **ဟိတေသိတာ**။ အနု ကမ္ပနဝသေန **အနုကမ္ပာ** ။ သဗ္ဗေဟိပိ ဣမေဟိ ပဒေဟိ ဥပစာရပ္ပနာပ္ပတ္တာ မေတ္တာဝ ဝုတ္တာ။ သေသပဒေဟိ လောကိ ယလောကုတ္တရော အဒေါသော ကထိတော။

၁၀၆၃. အမောဟနိဒ္ဒေသေ **ဒုက္ခေ ဉာဏ** န္တိ ဒုက္ခသစ္စေ ပညာ။ **ဒုက္ခသမုဒယေ**တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ တေ့ ထ စ ဒုက္ခေ ဉာဏံ သဝနသမ္မသနပဋိဝေဓပစ္စဝေက္ခဏာသု ဝတ္တတိ။ တထာ ဒုက္ခသမုဒယေ။ နိရောဓေ ပန သဝနပဋိ ဝေဓပစ္စဝေက္ခဏာသု ဧဝ။ တထာ ပဋိပဒာယ။ **ပုဗ္ဗန္တေ** တိ အတီတကောဋ္ဌာသေ။ **အပရန္တေ** တိ အနာဂတကောဋ္ဌာ သေ။ **ပုဗ္ဗန္တာပရန္တေ** တိ တဒုဘယေ။ **ဣဒပ္ပစ္စယတာပဋိစ္စသမုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု ဉာဏ** န္တိ အယံ ပစ္စယော, ဣဒံ ပစ္စယုပ္ပန္နံ, ဣဒံ ပဋိစ္စ ဣဒံ နိဗ္ဗတ္တန္တိ, ဧဝံ ပစ္စယေသု စ ပစ္စယုပ္ပန္နဓမ္မေသု စ ဉာဏံ။

၁၀၆၅. လောဘနိဒ္ဒေသေပိ ဟေဋ္ဌာ အနာဂတာနံ ပဒါနံ အယမတ္ထော – ရဇ္ဇနဝသေန **ရာဂေါ**။ ဗလဝရဉ္ဇနဋ္ဌေန **သာရာဂေါ**။ ဝိသယေသု သတ္တာနံ အနုနယနတော **အနုနယော**။ အနုရုဇ္ဈတီတိ **အနုရောဓော,** ကာမေတီတိ အတ္ထော။

ယတ္ထ ကတ္ထစိ ဘဝေ သတ္တာ တောယ နန္ဒန္တိ, သယံ ဝါ နန္ဒတီတိ **နန္ဒီ** ။ နန္ဒီ စ သာ ရဇ္ဇနဋ္ဌေန ရာဂေ စာတိ **နန္ဒီရာဂေါ**။ တတ္ထ ဧကသ္မိံ အာရမ္မဏေ သကိံ ဥပ္ပန္နာ တဏှာ 'နန္ဒီ'။ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ 'နန္ဒီရာဂေါ'တိ ဝုစ္စတိ။ **စိတ္တဿ သာရာဂေါ** တိ ယော ဟေဋ္ဌာ ဗလဝရဇ္ဇနဋ္ဌေန သာရာဂေါတိ ဝုတ္တော, သော န သတ္တဿ, စိတ္တဿေဝ သာရာဂေါတိ အတ္ထော။

ဣစ္ဆန္တိ တောယ အာရမ္မဏာနီတိ **ဣစ္ဆာ** ။ ဗဟလကိလေသဘာဝေန မုစ္ဆန္တိ တောယ ပါဏိနောတိ **မုစ္ဆာ** ။ ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌပေတွာ ဂဟဏဝသေန **အဇ္ဈောသာနံ** ။ ဣမိနာ သတ္တာ ဂိဇ္ဈန္တိ, ဂေဓံ အာပဇ္ဇန္တီတိ **ဂေဓော;** ဗဟလဋ္ဌေန ဝါ ဂေဓော။ "ဂေဓံ ဝါ ပဝနသဏ္ဍ"န္တိ ဟိ ဗဟလဋ္ဌေနေဝ ဝုတ္တံ။ အနန္တရပဒံ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝဍ္ဎိတံ။ သဗ္ဗတောဘာဂေန ဝါ ဂေဓောတိ **ပလိဂေဓော**။ သဉ္ဇန္တိ တေနာတိ **သင်္ဂေါ;** လဂ္ဂနဋ္ဌေန ဝါ သင်္ဂေါ။ ဩသီဒနဋ္ဌေန **ပင်္ကော**။ အာကဍ္ဎနဝသေန **ဧဇာ**။ "ဧဇာ ဣမံ ပုရိသံ ပရိကဍ္ဎတိ တဿ တဿေဝ ဘဝဿ အဘိနိဗ္ဗတ္တိယာ"တိ ဟိ ဝုတ္တံ။ ဝဉ္စနဋ္ဌေန **မာယာ**။ ဝဋ္ဋသ္မိံ သတ္တာနံ ဇနနဋ္ဌေန **ဇနိကာ**။ "တဏှာ ဇနေတိ ပုရိသံ စိတ္တမဿ ဝိဓာဝတီ"တိ (သံ. နိ. ၁.၅၅-၅၇) ဟိ ဝုတ္တံ။ ဝဋ္ဋသ္မိံ သတ္တေ ဒုက္ခေန သံယောဇယမာနာ ဇနေတီတိ **သဉ္ဇနနီ** ။ ဃဋနဋ္ဌေန **သိဗ္ဗိနီ** ။ အယဉ္ဟိ ဝဋ္ဋသ္မိံ သတ္တေ စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန သိဗ္ဗတိ ဃဋေတိ, တုန္နကာရော ဝိယ ပိလောတိကာယ ပိလောတိကံ; တသ္မာ ဃဋနဋ္ဌေန သိဗ္ဗိနီတိ ဝုတ္တာ။ အနေကပ္ပကာရံ ဝိသယဇာလံ တဏှာဝိပ္ဖန္ဒိတနိဝေသသင်္ခါတံ ဝါ ဇာလမဿာ အတ္ထီတိ **ဇာလိနီ**။

အာကဍ္ဎနဋ္ဌေန သီဃသောတာ သရိတာ ဝိယာတိ **သရိတာ**။ အလ္လဋ္ဌေန ဝါ သရိတာ။ ဝုတ္တဉှေတံ – "သရိတာနိ သိနေဟိတာနိ စ သောမနဿာနိ ဘဝန္တိ ဇန္တုနော"တိ (ဓ. ပ. ၃၄၁)။ အလ္လာနိ စေဝ သိနိဒ္ဓါနိ စာတိ အယဉှေတ္ထ အတ္ထော။ ဝိသတာတိ **ဝိသတ္တိကာ**။ ဝိသဋာတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသာလာတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသက္ကတီတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသံဝါဒိကာတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသံဟရတီတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသမူလာတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသဖလာတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသပရိဘောဂါတိ ဝိသတ္တိကာ။ ဝိသတာ ဝါ ပန သာ တဏှာ ရူပေ သဒ္ဒေ ဂန္ဓေ ရသေ ဖောဋ္ဌဗ္ဗေ ဓမ္မေ ကုလေ ဂဏေ ဝိတ္ထတာတိ ဝိသတ္တိကာ (မဟာနိ. ၃)။ အနယဗျသနပာပနဋ္ဌေန ကုမ္မာနုဗန္ဓသုတ္တကံ ဝိယာတိ **သုတ္တံ** ။ ဝုတ္တဉှေတံ – "သုတ္တကန္တိ ခော, ဘိက္ခဝေ, နန္ဒီရာဂဿေတံ အဓိဝစန"န္တိ (သံ. နိ. ၂.၁၅၉)။ ရူပာဒီသု ဝိတ္ထတဋ္ဌေန **ဝိသဋာ**။ တဿ တဿ ပဋိလာဘတ္ထာယ သတ္တေ အာယူဟာပေတီတိ **အာယူဟိနီ**။ ဥက္ကဏ္ဌိတုံ အပ္ပဒါနတော သဟာယဋ္ဌေန **ဒုတိယာ**။ အယဉှိ သတ္တာနံ ဝဋ္ဋသ္မိံ ဥက္ကဏ္ဌိတုံ န ဒေတိ, ဂတဂတဋ္ဌာနေ ပိယသဟာယော ဝိယ အဘိရမာပေတိ။ တေန ဝုတ္တံ –

> "တဏှာဒုတိယော ပုရိသော, ဒီဃမဒ္ဓါန သံသရံ။
> ဣတ္ထဘာဝညထာဘာဝံ, သံသာရံ နာတိဝတ္တတီ"တိ။ (အ. နိ. ၄.၉; ဣတိဝု. ၁၅; မဟာနိ. ၁၉၁; စူဠနိ. ပာရာယနာနုဂီတိကထာနိဒ္ဒေသ ၁၀၇)။

ပဏိဓာနကဝသေန **ပဏိဓိ။ ဘဝနေတ္တီ** တိ ဘဝရဇ္ဇု။ တောယ ဟိ သတ္တာ, ရဇ္ဇုယာ ဂီဝါယ ဗဒ္ဓါ ဂောဏာ ဝိယ, ဣစ္ဆိတိစ္ဆိတဋ္ဌာနံ နိယျန္တိ။ တံ တံ အာရမ္မဏံ ဝနတိ ဘဇတိ အလ္လီယတီတိ **ဝနံ**။ ဝနတိ ယာစတီတိ ဝါ ဝနံ။ **ဝနထော**တိ ဗျဉ္ဇနေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ အနတ္ထဒုက္ခာနံ ဝါ သမုဋ္ဌာပနဋ္ဌေန ဂဟနဋ္ဌေန စ ဝနံ ဝိယာတိ 'ဝနံ'; ဗလဝတဏှာယေတံ နာမံ။ ဂဟနတရဋ္ဌေန ပန တတော ဗလဝတရော 'ဝနထော' နာမ။ တေန ဝုတ္တံ –

> "ဝနံ ဆိန္ဒထ မာ ရုက္ခံ, ဝနတော ဇာယတေ ဘယံ။
> ဆေတွာ ဝနဉ္စ ဝနထဉ္စ, နိဗ္ဗနာ ဟောထ ဘိက္ခဝေ"တိ။ (ဓ. ပ. ၂၈၃)။

သန္ထဝနဝသေန **သန္ထဝေါ;** သံသဂ္ဂေါတိ အတ္ထော။ သော ဒုဝိဓော – တဏှာသန္ထဝေါ မိတ္တသန္ထဝေါ စ။ တေသု ဣဓ တဏှာသန္ထဝေါ အဓိပ္ပေတော။ သိနေဟဝသေန **သိနေဟော**။ အာလယကရဏဝသေန အပေက္ခတီတိ **အပေက္ခာ**။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ – "ဣမာနိ တေ ဒေဝ စတုရာသီတိနဂရသဟဿာနိ ကုသာဝတီရာဇဓာနီပမုခါနိ။ ဧတ္ထ ဒေဝ ဆန္ဒံ ဇနေဟိ, ဇီဝိတေ အပေက္ခံ ကရောဟီ"တိ (ဒီ. နိ. ၂.၂၆၆)။ အာလယံ ကရောဟီတိ အယဉှေတ္ထ အတ္ထော။ ဟဒ္ဒိ

ယေကေ့ ဟဋ္ဌိယေကေ့ အာရမ္မဏေ ဗန္ဓတီတိ **ပဋ္ဌိဗန္ဓု** ။ ဉာတကဋ္ဌေန တ ဟဋ္ဌိယေကော့ ဗန္ဓုတိပိ ပဋ္ဌိဗန္ဓု။ နိစ္စ သန္နိသ္သိတဋ္ဌေန ဟိ သတ္တာနံ တဏှာသမော ဗန္ဓု နာမ နတ္ထိ။

အာရမ္မဏာနံ အသနတော **အာသာ**။ အဇ္ဈောတ္ထရဏတော စေဝ တိတ္တိံ အနုပဂန္တွာဝ ပရိဘုဥ္ဇနတော စာတိ အတ္ထော။ အာသိသနဝသေန **အာသိသနာ**။ အာသိသိတဿ ဘာဝေါ **အာသိသိတတ္တံ** ။ ဣဒါနိ တဿာ ပဝတ္တိဋ္ဌာနံ ဒဿေတုံ **ရူပာသာ**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အာသိသနဝသေန အာသာတိ အာသာယ အတ္ထံ ဂဟေတွာ ရူပေ အာသာ **ရူပာသာ**တိ ဧဝံ နဝပိ ပဒါနိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ဧတ္ထ စ ပုရိမာနိ ပဉ္စ ပဉ္စကာမဂုဏဝသေန ဝုတ္တာနိ။ ပရိက္ခာရလောဘဝသေန ဆဋ္ဌံ။ တံ ဝိသေသတော ပဗ္ဗဇိတာနံ။ တတော ပရာနိ တီဏိ အတိတ္တိယဝတ္ထုဝသေန ဂဟဋ္ဌာနံ။ န ဟိ တေသံ ဓနပုတ္တ ဇီဝိတေဟိ အညံ ပိယတရံ အတ္ထိ။ 'ဓော် မယှံ ဓော် မယှ'န္တိ တ 'အသုကေန မေ ဣဒံ ဒိန္နံ ဣဒံ ဒိန္န'န္တိ တ ဧဝံ သ တ္တေ ဇပ္ပာပေတီတိ **ဇပ္ပာ** ။ ပရတော ဒွေ ပဒါနိ ဥပသဂ္ဂေန ဝဍ္ဎိတာနိ။ တတော ပရံ အညေနာကာရေန ဝိဘဇိတုံ အာရ ဒ္ဓတ္တာ ပုန **ဇပ္ပာ** တိ ဝုတ္တံ။ ဇပ္ပနာကာရော **ဇပ္ပနာ** ။ ဇပ္ပိတဿ ဘာဝေါ **ဇပ္ပိတတ္တံ** ။ ပုနပ္ပုနံ ဝိသယေ လုမ္ပတိ အာကမုတီတိ လောလုပေါ။ လောလုပဿ ဘာဝေါ **လောလုပ္ပံ** ။ လောလုပ္ပာကာရော **လောလုပ္ပာယနာ** ။ လောလုပ္ပသ မင်္ဂိနော ဘာဝေါ **လောလုပ္ပာယိတတ္တံ** ။

ပုစ္ဆဉ္ဇိကတာ တိ ယာယ တဏှာယ လာဘဋ္ဌာနေသု, ပုစ္ဆံ စာလယမာနာ သုနခာ ဝိယ, ကမ္ပမာနာ ဝိစရန္တိ, တံ တဿာ ကမ္ပနတဏှာယ နာမံ။ သာဓု မနာပမနာပေ ဝိသယေ ကာမေတီတိ သာဓုကာမော။ တဿ ဘာဝေါ **သာဓုကမ္မ ယတာ**။ မာတာ မာတုစ္ဆာတိအာဒိကေ အယုတ္တဋ္ဌာနေ ရာဂေါတိ **အဓမ္မရာဂေါ**။ ယုတ္တဋ္ဌာနေပိ ဗလဝ ဟုတွာ ဥပ္ပ န္နလောဘော **ဝိသမလောဘော**။ ''ရာဂေါ ဝိသမ''န္တိအာဒိဝစနတော (ဝိဘ. ၉၂၄) တ ယုတ္တဋ္ဌာနေ တ အယုတ္တဋ္ဌ ဋ္ဌာနေ တ ဥပ္ပန္နော ဆန္ဒရာဂေါ အဓမ္မဋ္ဌေန **'အဓမ္မရာဂေါ',** ဝိသမဋ္ဌေန **'ဝိသမလောဘော'**တိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

အာရမ္မဏာနံ နိကာမနဝသေန **နိကန္တိ** ။ နိကာမနာကာရော **နိကာမနာ**။ ပတ္ထနာဝသေန **ပတ္ထနာ** ။ ပိဟာယနဝသေ န **ပိဟနာ**။ သုဋ္ဌု ပတ္ထနာ **သမ္ပတ္ထနာ** ။ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု တဏှာ **ကာမတဏှာ**။ ရူပါရူပဘဝေ တဏှာ **ဘဝ တဏှာ**။ ဥစ္ဆေဒသင်္ခါတေ ဝိဘဝေ တဏှာ **ဝိဘဝတဏှာ**။ သုဒ္ဓေ ရူပဘဝသ္မိံယေဝ တဏှာ **ရူပတဏှာ**။ အရူပဘဝေ တဏှာ **အရူပတဏှာ**။ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိသဟဂတော ရာဂေါ ဒိဋ္ဌိရာဂေါ။ နိရောဓေ တဏှာ **နိရောဓတဏှာ**။ ရူပေ တဏှာ **ရူပတဏှာ**။ သဒ္ဒေ တဏှာ **သဒ္ဒတဏှာ** ။ ဂန္ဓတဏှာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဩဃာဒယော ဝုတ္ တတ္ထာဝ။

ကုသလဓမ္မေ အာဝရတီတိ **အာဝရဏံ**။ ဆာဒနဝသေန **ဆာဒနံ**။ သတ္တေ ဝဋ္ဋသ္မိံ ဗန္ဓတီတိ **ဗန္ဓနံ** ။ စိတ္တံ ဥပဂန္ တွာ ကိလိဿတိ သံကိလိဋ္ဌံ ကရောတီတိ **ဥပက္ကိလေသော** ။ ထာမဂတဋ္ဌေန အနုသေတီတိ **အနုသယော**။ ဥပ္ပဇ္ဇမာ နာ စိတ္တံ ပရိယုဋ္ဌာတီတိ **ပရိယုဋ္ဌာနံ;** ဥပ္ပဇ္ဇိတုံ အပ္ပဒာနေန ကုသလစာရံ ဂဏှာတီတိ အတ္ထော။ ''စောရာ မဂ္ဂေ ပရိယုဋ္ဌိံသု ဓုတ္တာ မဂ္ဂေ ပရိယုဋ္ဌိံသူ''တိအာဒီသု (စူဠဝ. ၄၃၀) ဟိ မဂ္ဂံ ဂဏှိံသူတိ အတ္ထော။ ဧဝမိဓာပိ ဂဟဏဋ္ဌေ န ပရိယုဋ္ဌာနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပလိဝေဌနဋ္ဌေန လတာ ဝိယာတိ **လတာ**။ ''လတာ ဥဗ္ဘိဇ္ဇ တိဋ္ဌတီ''တိ (ဓ. ပ. ၃၄၀) အာဂတ ဋ္ဌာနေပိ အယံ တဏှာ လတာတိ ဝုတ္တာ။ ဝိဝိဓာနိ ဝတ္ထူနိ ဣစ္ဆတီတိ **ဝေဝိစ္ဆံ** ။ ဝဋ္ဋဒုက္ခဿ မူလန္တိ **ဒုက္ခမူလံ**။ တဿေဝ ဒုက္ခဿ နိဒာနန္တိ **ဒုက္ခနိဒာနံ**။ တံ ဒုက္ခံ ဣတော ပဘဝတီတိ **ဒုက္ခပ္ပဘဝေါ** ။ ဗန္ဓနဋ္ဌေန ပာသော ဝိယာ တိ ပာသော။ မာရဿ ပာသော **မာရပါသော**။ ဒုရုဂ္ဂိလနဋ္ဌေန ဗဠိသံ ဝိယာတိ ဗဠိသံ။ မာရဿ ဗဠိသံ **မာရဗဠိသံ**။ တဏှာ ဘိဘူတာ မာရဿ ဝိသယံ နာတိက္ကမန္တိ, တေသံ ဥပရိ မာရော ဝသံ ဝတ္တေတီတိ ဣမိနာ ပရိယာယေန မာရဿ ဝိသယောတိ **မာရဝိသယော** ။ သန္ဒနဋ္ဌေန တဏှာဝ နဒီ **တဏှာနဒီ**။ အဇ္ဈောတ္ထရဏဋ္ဌေန တဏှာဝ ဇာလံ **တဏှာ ဇာလံ**။ ယထာ သုနခာ ဂဒ္ဒုလဗဒ္ဓာ ယဒိစ္ဆကံ နီယန္တိ, ဧဝံ တဏှာဗဒ္ဓာ သတ္တာပီတိ ဒဠှဗန္ဓနဋ္ဌေန ဂဒ္ဒုလံ ဝိယာတိ ဂဒ္ဒုလံ။ တဏှာဝ ဂဒ္ဒုလံ **တဏှာဂဒ္ဒုလံ** ။ ဒုပ္ပူရဏဋ္ဌေန တဏှာဝ သမုဒ္ဒော **တဏှာသမုဒ္ဒော** ။

၁၀၆၆. အေသနိဒ္ဒေသေ **အနတ္တံ မေ အစရီ** တိ အဝုမိံ မေ အကာသိ။ ဣမိနာ ဥပာယေန သဗ္ဗပဒေသု အတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ **အဋ္ဌာနေ တ ပန အာဃာတော** တိ အကာရဏေ ကောပေါ – ဧကစ္စော ဟိ 'ဒေဝေါ အတိဝဿတီ'တိ ကု ပ္ပတိ, 'န ဝဿတီ'တိ ကုပ္ပတိ, 'သူရိယော တပ္ပတီ'တိ ကုပ္ပတိ, 'န တပ္ပတီ'တိ ကုပ္ပတိ, တတေ တယန္တေပိ ကုပ္ ပတိ, အတယန္တေပိ ကုပ္ပတိ, သမ္မဇ္ဇိတုံ အသက္ကောန္တော ဗောဓိပဏ္ဏာနံ ကုပ္ပတိ, စီဝရံ ပာရုပိတုံ အသက္ကောန္

တော တတသ္မာ ကုပ္ပတိ, ဥပက္ခလိတ္တ ခာဏုကသ္မာ ကုပ္ပတိ ဣဒံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – အဌာနေ တ ပန အာဃာတော ဇာယတီတိ။ တတ္ထ ဟေဌာ နဝသု ဌာနေသု သတ္တေ အာရဗ္ဘ ဥပ္ပန္နတ္တာ ကမ္မပထဘေဒေ ဟောတိ။ အဌာနာ ဃာတော ပန သင်္ခါရေသု ဥပ္ပန္နော ကမ္မပထဘေဒံ န ကရောတိ။ စိတ္တံ အာဃာတေန္တော ဥပ္ပန္နောတိ **စိတ္တဿ အာဃာတော**။ တတော ဗလဝတရော **ပဋိဃာတော**။ ပဋိဟညနဝသေန **ပဋိဃံ**။ ပဋိဝိရုဇ္ဈတီတိ **ပဋိဝိရောဓော**။ ကုပ္ပနဝသေ န **ကောပော။ ပကောပေ သမ္ပကောပေ** တိ ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ ဒုဿနဝသေန **ဒောသော။ ပဒောသော သမ္ပဒော သောတိ** ဥပသဂ္ဂေန ပဒံ ဝဍ္ဎိတံ။ **စိတ္တဿ ဗျာပတ္တိ** တိ စိတ္တဿ ဝိပန္နတာ, ဝိပရိဝတ္တနာကာရော။ မနံ ပဒူသ ယမာနော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ **မနောပဒောသော**။ ကုဇ္ဈနဝသေန **ကောဓော**။ ကုဇ္ဈနာကာရော **ကုဇ္ဈနာ** ။ ကုဇ္ဈိတဿ ဘာ ဝေ **ကုဇ္ဈိတတ္တံ** ။

ဣအာနိ အကုသလနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယံ ဒဿေတုံ **ဒောသော ဒုဿနာ** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ ''ယော ဧဝရူပေ စိတ္တဿ အာဃာတော။ပေ.။ ကုဇ္ဈိတတ္တ''န္တိ စ ဣဓ ဝုတ္တော, ''ဒောသော ဒုဿနာ''တိအာဒိနာ နယေန ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တော, အယံ ဝုစ္စတိ ဒောသောတိ။ ဧဝမေတ္ထ ယောဇနာ ကာတဗ္ဗာ။ ဧဝြဟိ သတိ ပုနရုတ္တိဒောသော ပဋိသေဓိ တော ဟောတိ။ မောဟနိဒ္ဒေသော အမောဟနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ သဗ္ဗာကာရေန ပနေသ **ဝိဘ င်္ဂဋ္ဌကထာယံ** အာဝိ ဘဝိဿတိ။

၁၀၇၉. တေဟိ ဓမ္မေဟိ ယေ ဓမ္မာ သဟေတုကာ တိ တေဟိ ဟေတုဓမ္မေဟိ ယေ အညေ ဟေတုဓမ္မာ တ နဟေ တုဓမ္မာ တ တေ သဟေတုကာ။ အဟေတုကပဒေပိ ဧသေဝ နယော။ ဧတ္ထ စ ဟေတု ဟေတုယေဝ စ ဟောတိ, တိဏ္ဏံ တ ဒွိန္နံ တ ဧကတော ဥပ္ပတ္တိယံ သဟေတုကော စ။ ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသဟဂတော ပန မောဟော ဟေတု အဟေတု ကော။ ဟေတုသမ္ပယုတ္တဒုကနိဒ္ဒေသေပိ ဧသေဝ နယော။

၁၀၉၁. သင်္ခတဒုကနိဒ္ဒေသေ ပုရိမဒုကေ ဝုတ္တံ အသင်္ခတဓာတုံ သန္ဓာယ **ယော ဧဝ သော ဓမ္မော** တိ ဧကဝစနနိ ဒ္ဒေသော ကတော။ ပုရိမဒုကေ ပန ဗဟုဝစနဝသေန ပုစ္ဆာယ ဥဒ္ဒိဋ္ဌတ္တာ ဣမေ ဓမ္မာ အပ္ပစ္စယာတိ ပုစ္ဆာနုသန္ဓိနယေန ဗ ဟုဝစနံ ကတံ။ **ဣမေ ဓမ္မာ သနိဒဿနာ** တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၁၁၀၁. ကေနစိ ဝိညေယျဒုကနိဒ္ဒေသေ **စက္ခုဝိညေယျာ** တိ စက္ခုဝိညာဏေန ဝိဇာနိတဗ္ဗာ။ သေသပဒေသုပိ ဧ သေဝ နယော။ ဧတ္ထ စ **ကေနစိ ဝိညေယျာ** တိ စက္ခုဝိညာဏာဒီသု ကေနစိ ဧကေန စက္ခုဝိညာဏေန တ သောတဝိညာဏေ န တ ဝိဇာနိတဗ္ဗာ။ **ကေနစိ န ဝိညေယျာ** တိ တေနေဝ စက္ခုဝိညာဏေန တ သောတဝိညာဏေန တ န ဝိဇာနိတဗ္ဗာ။ 'ဧဝံ သန္တေ ဒွိန္နမ္ပိ ပဒါနံ အတ္ထနာနတ္တတော ဒုကော ဟောတီ'တိ ဟေဌာ ဝုတ္တတ္တာ 'ယေ တေ ဓမ္မာ စက္ခုဝိညေ ယျာ န တေ ဓမ္မာ သောတဝိညေယျာ'တိ အယံ ဒုကော န ဟောတိ။ ရူပံ ပန စက္ခုဝိညေယျံ သဒ္ဒော န စက္ခုဝိညေယျ ယောတိ ဣမမတ္ထံ ဂဟေတွာ 'ယေ တေ ဓမ္မာ စက္ခုဝိညေယျာ န တေ ဓမ္မာ သောတဝိညေယျာ, ယေ တ ပန တေ ဓမ္မာ သောတဝိညေယျာ န တေ ဓမ္မာ စက္ခုဝိညေယျာ'တိ အယမေကော ဒုကောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ဧကေကဣန္ဒြိ ရိယမူလကေ စတ္တာရော စတ္တာရော ကတွာ ဝီသတိ ဒုကာ ဝိဘတ္တာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ကိံ ပန 'မနောဝိညာဏေန ကေနစိ ဝိညေယျာ ကေနစိ န ဝိညေယျာ' နတ္ထိ? တေနေတ္ထ ဒုကာ န ဝုတ္တာတိ? နော နတ္ထိ, ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော ပန န ဝုတ္တာ။ န ဟိ, ယထာ စက္ခုဝိညာဏေန အဝိညေယျာ ဧတေတိ ဝဝတ္ထာနံ အတ္ထိ, ဧဝံ မနောဝိညာဏေနာပီတိ ဝဝတ္ထာနာဘာဝတော ဧတ္ထ ဒုကာ န ဝုတ္တာ။ မနောဝိညာဏေန ပန ကေနစိ ဝိညေယျာ စေဝ အဝိညေယျာ စာတိ အယမတ္ထော အတ္ထိ။ တသ္မာ သော အဝုတ္တောပိ ယထာလာဘဝသေန ဝေဒိတဗ္ဗော။ မနောဝိညာဏန္တိ ဟိ သင်္ခံ ဂတေဟိ ကာမာဝစရဓမ္မေဟိ ကာမာဝစရဓမ္မာ ဧဝ တာဝ ကေဟိစိ ဝိညေယျာ ကေဟိစိ အဝိညေယျာ။ တေဟိယေဝ ရူပာဝစရာဒိဓမ္မာပိ ကေဟိစိ ဝိညေယျာ ကေဟိစိ အဝိညေယျာ။ ရူပာဝစရေဟိပိ ကာမာ ဝစရာ ကေဟိစိ ဝိညေယျာ ကေဟိစိ အဝိညေယျာ။ တေဟေဝ ရူပာဝစရာဒယောပိ ကေဟိစိ ဝိညေယျာ ကေဟိစိ အဝိ ညေယျာ။ အရူပာဝစရေဟိ ပန ကာမာဝစရာ ရူပာဝစရာ အပရိယာပန္နာ စ နေဝ ဝိညေယျာ။ အရူပာဝစရာ ပန ကေဟိစိ ဝိညေယျာ ကေဟိစိ အဝိညေယျာ။ တေပိ စ ကေစိဒေဝ ဝိညေယျာ ကေစိ အဝိညေယျာ။ အပရိယာပန္နေဟိ ကာမာ ဝစရာဒယော နေဝ ဝိညေယျာ။ အပရိယာပန္နာ ပန နိဗ္ဗာနေန အဝိညေယျတ္တာ ကေဟိစိ ဝိညေယျာ ကေဟိစိ အဝိ ညေယျာ။ တေပိ စ မဂ္ဂဖလာနံ အဝိညေယျတ္တာ ကေစိဒေဝ ဝိညေယျာ ကေစိ အဝိညေယျာတိ။

၁၁၀၂. အာသဝနိဒ္ဒေသေ ပဉ္စကာမဂုဏိကော ရာဂေါ **ကာမာသဝေါ** နာမ။ ရူပါရူပဘဝေသု ဆန္ဒရာဂေါ ဈာနနိကန္တိ သဿတဒိဋ္ဌိသဟဇာတော ရာဂေါ ဘဝဝသေန ပတ္ထနာ **ဘဝါသဝေါ** နာမ။ ဒွာသဋ္ဌိ ဒိဋ္ဌိယော **ဒိဋ္ဌာသဝေါ** နာမ။ အဋ္ဌသု ဌာနေသု အညာဏံ **အဝိဇ္ဇာသဝေါ** နာမ။ တတ္ထ တတ္ထ အာဂတေသု ပန အာသဝေသု အသမ္မောဟတ္ထံ ဧကဝိဓာဒိဘေဒော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အတ္ထတော ပနေတေ စိရပါရိဝါသိယဋ္ဌေန အာသဝါတိ ဧဝံ ဧကဝိဓာ ဟောန္တိ။ ဝိနယေ ပန "ဒိဋ္ဌဓမ္မိကာနံ အာသဝါနံ သံဝရာယ သမ္ပရာယိကာနံ အာသဝါနံ ပဋိဃာတာယာ"တိ (ပါရာ. ၃၉) ဒုဝိဓေန အာဂတာ။ သုတ္တန္တေ **သဠာယတနေ** တာဝ "တယောမေ, အာဝုသော, အာသဝါ – ကာမာသဝေါ ဘဝါသဝေါ အဝိဇ္ဇာသဝေါ"တိ (သံ. နိ. ၄.၃၂၁) တိဝိဓေန အာဂတာ။ နိဗ္ဗေဓိကပရိယာယေ "အတ္ထိ, ဘိက္ခဝေ, အာသဝါ နိရယဂမနီယာ, အတ္ထိ အာသဝါ တိရစ္ဆာနယောနိဂမနီယာ, အတ္ထိ အာသဝါ ပေတ္တိဝိသယဂမနီယာ, အတ္ထိ အာသဝါ မနုဿလောကဂမနီယာ, အတ္ထိ အာသဝါ ဒေဝလောကဂမနီယာ"တိ (အ. နိ. ၆.၆၃) ပဉ္စဝိဓေန အာဂတာ။ ဆက္ကနိပါတေ **အာဟုနေယျသုတ္တေ** – "အတ္ထိ အာသဝါ သံဝရာ ပဟာတဗ္ဗာ, အတ္ထိ အာသဝါ ပဋိသေဝနာ ပဟာတဗ္ဗာ, အတ္ထိ အာသဝါ အဓိဝါသနာ ပဟာတဗ္ဗာ, အတ္ထိ အာသဝါ ပရိဝဇ္ဇနာ ပဟာတဗ္ဗာ, အတ္ထိ အာသဝါ ဝိနောဒနာ ပဟာတဗ္ဗာ, အတ္ထိ အာသဝါ ဘာဝနာ ပဟာတဗ္ဗာ"တိ (အ. နိ. ၆.၅၈) ဆဗ္ဗိဓေန အာဂတာ။ **သဗ္ဗာသဝပရိယာယေ** (မ. နိ. ၁.၁၄ အာဒယော) 'ဒဿန ပဟာတဗ္ဗေဟိ' သဒ္ဓိံ သတ္တဝိဓေန အာဂတာ။ ဣဓ ပနေတေ ကာမာသဝါဒိဘေဒတော စတုဗ္ဗိဓေန အာဂတာ။ တတြာယံ ဝစနတ္ထော – ပဉ္စကာမဂုဏသင်္ခါတေ ကာမေ အာသဝေါ **'ကာမာသဝေါ'**။ ရူပါရူပသင်္ခါတေ ကမ္မတော စ ဥပပတ္တိတော စ ဒုဝိဓေပိ ဘဝေ အာသဝေါ **'ဘဝါသဝေါ'**။ ဒိဋ္ဌိ ဧဝ အာသဝေါ **'ဒိဋ္ဌာသဝေါ'**။ အဝိဇ္ဇာဝ အာသဝေါ **'အဝိဇ္ဇာသဝေါ'**။

၁၁၀၃. ကာမေသူတိ ပဉ္စသု ကာမဂုဏေသု။ **ကာမစ္ဆန္ဒော**တိ ကာမသင်္ခါတော ဆန္ဒော, န ကတ္တုကမျတာဆန္ဒော, န ဓမ္မစ္ဆန္ဒော။ ကာမနဝသေန ရဇ္ဇနဝသေန စ ကာမောယေဝ ရာဂေါ **ကာမရာဂေါ**။ ကာမနဝသေန နန္ဒနဝသေန စ ကာမောဝ နန္ဒီတိ **ကာမနန္ဒီ** ။ ဧဝံ သဗ္ဗတ္ထ ကာမတ္ထံ ဝိဒိတွာ တဏှာယနဋ္ဌေန **ကာမတဏှာ,** သိနေဟနဋ္ဌေန **ကာမသိနေဟော,** ပရိဍယှနဋ္ဌေန **ကာမပရိဠာဟော,** မုစ္ဆနဋ္ဌေန **ကာမမုစ္ဆာ,** ဂိလိတွာ ပရိနိဋ္ဌာပနဋ္ဌေန **ကာမဇ္ဈောသာန**န္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **အယံ ဝုစ္စတီ**တိ အယံ အဋ္ဌဟိ ပဒေဟိ ဝိဘတ္တော ကာမာသဝေါ နာမ ဝုစ္စတိ။

၁၁၀၄. ဘဝေသု ဘဝစ္ဆန္ဒောတိ ရူပါရူပဘဝေသု ဘဝပတ္ထနာဝသေန ပဝတ္တော ဆန္ဒော **'ဘဝစ္ဆန္ဒော'** ။ သေသပဒါနိပိ ဣမိနာဝ နယေန ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၁၁၀၅. သဿတော လောကောတိ ဝါတိအာဒီဟိ ဒသဟာကာရေဟိ ဒိဋ္ဌိပ္ပဘေဒောဝ ဝုတ္တော။ တတ္ထ **သဿတော လောကော**တိ ခန္ဓပဉ္စကံ လောကောတိ ဂဟေတွာ 'အယံ လောကော နိစ္စော ဓုဝေါ သဗ္ဗကာလိကော'တိ ဂဏှန္တဿ 'သဿတ'န္တိ ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ **အသဿတော**တိ တမေဝ လောကံ 'ဥစ္ဆိဇ္ဇတိ ဝိနဿတီ'တိ ဂဏှန္တဿ ဥစ္ဆေဒဂ္ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ **အန္တဝါ**တိ ပရိတ္တကသိဏလာဘိနော 'သုပ္ပမတ္တေ ဝါ သရာဝမတ္တေ ဝါ' ကသိဏေ သမာပန္နဿ အန္တောသမာပတ္တိယံ ပဝတ္တိတရူပါရူပဓမ္မေ လောကောတိ စ ကသိဏပရိစ္ဆေဒန္တေန စ 'အန္တဝါ'တိ ဂဏှန္တဿ 'အန္တဝါ လောကော'တိ ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ သာ သဿတဒိဋ္ဌိပိ ဟောတိ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိပိ။ ဝိပုလကသိဏလာဘိနော ပန တသ္မိံ ကသိဏေ သမာပန္နဿ အန္တောသမာပတ္တိယံ ပဝတ္တိတရူပါရူပဓမ္မေ လောကောတိ စ ကသိဏပရိစ္ဆေဒန္တေန စ 'အနန္တော'တိ ဂဏှန္တဿ 'အနန္တဝါ လောကော'တိ ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ သာ သဿတဒိဋ္ဌိပိ ဟောတိ, ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိပိ။

တံ ဇီဝံ တံ သရီရန္တိ ဘေဒနဓမ္မဿ သရီရဿေဝ 'ဇီဝ'န္တိ ဂဟိတတ္တာ သရီရေ ဥစ္ဆိဇ္ဇမာနေ 'ဇီဝမ္ပိ ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ'တိ ဥစ္ဆေဒဂ္ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ ဒုတိယပဒေ သရီရတော အညဿ ဇီဝဿ ဂဟိတတ္တာ သရီရေ ဥစ္ဆိဇ္ဇမာနေပိ 'ဇီဝံ န ဥစ္ဆိဇ္ဇတီ'တိ သဿတဂ္ဂဟဏာကာရပ္ပဝတ္တာ ဒိဋ္ဌိ။ **ဟောတိ တထာဂတော ပရံ မရဏာ**တိ အာဒီသု သတ္တော တထာဂတော နာမ။ သော ပရံ မရဏာ ဟောတီတိ ဂဏှတော ပဌမာ သဿတဒိဋ္ဌိ။ န ဟောတီတိ ဂဏှတော ဒုတိယာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ။ ဟောတိ စ န စ ဟောတီတိ ဂဏှတော တတိယာ ဧကစ္စသဿတဒိဋ္ဌိ။ **နေဝ ဟောတိ န နဟောတီ**တိ ဂဏှတော စတုတ္ထာ အမရာဝိက္ခေပဒိဋ္ဌိ။ **ဣမေ ဓမ္မာ အာသဝါ**တိ ဣမေ ကာမာသဝဉ္စ ဘဝါသဝဉ္စ ရာဂဝသေန ဧကတော ကတွာ, သင်္ခေပတော တယော, ဝိတ္ထာရတော စတ္တာရော ဓမ္မာ အာသဝါ နာမ။

ယော ပန ဗြဟ္မာနံ ဝိမာနကပ္ပရုက္ခအာဘရဏေသု ဆန္ဒရာဂေါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, သော ကာမာသဝေါ ဟောတိ န ဟောတီတိ? န ဟောတိ။ ကသ္မာ? ပဉ္စကာမဂုဏိကဿ ရာဂဿ ဣဓေဝ ပဟီနတ္တာ။ ဟေတုဂေါစ္ဆကံ ပန ပတွာ လောဘော ဟေတု နာမ ဟောတိ။ ဂန္ထဂေါစ္ဆကံ ပတွာ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထော နာမ။ ကိလေသဂေါစ္ဆကံ ပတွာ လောဘော ကိလေသော နာမ ဟောတိ။ ဒိဋ္ဌိသဟဂတော ပန ရာဂေါ ကာမာသဝေါ ဟောတိ န ဟောတီတိ? န ဟောတိ; ဒိဋ္ဌိရာဂေါ နာမ ဟောတိ။ ဝုတ္တဉ္စေဟေတံ "ဒိဋ္ဌိရာဂရတ္တေ ပုရိသပုဂ္ဂလေ ဒိန္နဒါနံ န မဟပ္ဖလံ ဟောတိ, န မဟာနိသံသ"န္တိ (ပဋိ. မ. ၁.၁၂၉)။

ဣမေ ပန အာသဝေ ကိလေသပဋိပါဋိယာပိ အာဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ, မဂ္ဂပဋိပါဋိယာပိ။ ကိလေသပဋိပါဋိယာ ကာမာသဝေါ အနာဂါမိမဂ္ဂေန ပဟီယတိ, ဘဝါသဝေါ အရဟတ္တမဂ္ဂေန, ဒိဋ္ဌာသဝေါ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန, အဝိဇ္ဇာသဝေါ အရဟတ္တမဂ္ဂေန။ မဂ္ဂပဋိပါဋိယာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌာသဝေါ ပဟီယတိ, အနာဂါမိမဂ္ဂေန ကာမာသဝေါ, အရဟတ္တမဂ္ဂေန ဘဝါသဝေါ အဝိဇ္ဇာသဝေါ စာတိ။

၁၁၂၁. သံယောဇနေသု မာနနိဒ္ဒေသေ **သေယျောဟမသ္မီတိ မာနော**တိ ဥတ္တမဋ္ဌေန 'အဟံ သေယျော'တိ ဧဝံ ဥပ္ပန္နမာနော။ **သဒိသောဟမသ္မီတိ မာနော**တိ သမသမဋ္ဌေန 'အဟံ သဒိသော'တိ ဧဝံ ဥပ္ပန္နမာနော။ **ဟီနောဟမသ္မီတိ မာနော**တိ လာမကဋ္ဌေန 'အဟံ ဟီနော'တိ ဧဝံ ဥပ္ပန္နမာနော။ ဧဝံ သေယျမာနော သဒိသမာနော ဟီနမာနောတိ ဣမေ တယော မာနာ တိဏ္ဏံ ဇနာနံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ သေယျဿာပိ ဟိ 'အဟံ သေယျော သဒိသော ဟီနော'တိ တယော မာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ သဒိသဿာပိ, ဟီနဿာပိ။ တတ္ထ သေယျဿ သေယျမာနောဝ ယာထာဝမာနော, ဣတရေ ဒွေ အယာထာဝမာနာ။ သဒိသဿ သဒိသမာနောဝ။ပေ.။ ဟီနဿ ဟီနမာနောဝ ယာထာဝမာနော, ဣတရေ ဒွေ အယာထာဝမာနာ။ ဣမိနာ ကိံ ကထိတံ? ဧကဿ တယော မာနာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ကထိတံ။ ခုဒ္ဒကဝတ္ထုကေ ပန ပဌမကမာနဘာဇနီယေ ဧကော မာနော တိဏ္ဏံ ဇနာနံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ကထိတော။

မာနကရဏဝသေန **မာနော။ မညနာ မညိတတ္တ**န္တိ အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသာ။ ဥဿိတဋ္ဌေန **ဥန္နတိ**။ ယဿုပ္ပဇ္ဇတိ တံ ပုဂ္ဂလံ ဥန္နာမေတိ, ဥက္ခိပိတွာ ဌပေတီတိ **ဥန္နာမော**။ သမုဿိတဋ္ဌေန **ဓဇော**။ ဥက္ခိပနဋ္ဌေန စိတ္တံ သမ္ပဂ္ဂဏှာတီတိ **သမ္ပဂ္ဂါဟော**။ ကေတု ဝုစ္စတိ ဗဟူသု ဓဇေသု အစ္စုဂ္ဂတဓဇော။ မာနောပိ ပုနပ္ပုနံ ဥပ္ပဇ္ဇမာနော အပရာပရေ ဥပါဒါယ အစ္စုဂ္ဂတဋ္ဌေန ကေတု ဝိယာတိ 'ကေတု'။ ကေတုံ ဣစ္ဆတီတိ ကေတုကမျံ, တဿ ဘာဝေါ **ကေတုကမျတာ**။ သာ ပန စိတ္တဿ, န အတ္တနော။ တေန ဝုတ္တံ – 'ကေတုကမျတာ စိတ္တဿာ'တိ။ မာနသမ္ပယုတ္တဉ္ဟိ စိတ္တံ ကေတုံ ဣစ္ဆတိ။ တဿ စ ဘာဝေါ ကေတုကမျတာ; ကေတုသင်္ခါတော မာနောတိ။

၁၁၂၆. ဣဿာနိဒ္ဒေသေ **ယာ ပရလာဘသက္ကာရဂရုကာရမာနနဝန္ဒနပူဇနာသု ဣဿာ**တိ ယာ ဧတေသု ပရေသံ လာဘာဒီသု 'ကိံ ဣမိနာ ဣမေသ'န္တိ ပရသမ္ပတ္တိခီယနလက္ခဏာ ဣဿာ။ တတ္ထ **လာဘော**တိ စီဝရာဒီနံ စတုန္နံ ပစ္စယာနံ ပဋိလာဘော။ ဣဿုကီ ဟိ ပုဂ္ဂလော ပရဿ တံ လာဘံ ခီယတိ, 'ကိံ ဣမဿ ဣမိနာ'တိ န ဣစ္ဆတိ။ **သက္ကာရော**တိ တေသံယေဝ ပစ္စယာနံ သုကတာနံ သုန္ဒရာနံ ပဋိလာဘော။ **ဂရုကာရော**တိ ဂရုကိရိယာ, ဘာရိယကရဏံ။ **မာနန**န္တိ မနေန ပိယကရဏံ။ **ဝန္ဒန**န္တိ ပဉ္စပတိဋ္ဌိတေန ဝန္ဒနံ။ **ပူဇနာ**တိ ဂန္ဓမာလာဒီဟိ ပူဇနာ။ ဣဿာယနဝသေန **ဣဿာ**။ ဣဿာကာရော **ဣဿာယနာ**။ ဣဿာယိတဘာဝေါ **ဣဿာယိတတ္တံ။ ဥသူယာ**ဒီနိ ဣဿာဒိဝေဝစနာနိ။

ဣမိဿာ ပန ဣဿာယ ခီယနလက္ခဏံ အာဂါရိကေနာပိ အနာဂါရိကေနာပိ ဒီပေတဗ္ဗံ။ အာဂါရိကော ဟိ ဧကစ္စော ကသိဝဏိဇ္ဇာဒီသု အညတရေန အာဇီဝေန အတ္တနော ပုရိသကာရံ နိဿာယ ဘဒ္ဒကံ ယာနံ ဝါ ဝါဟနံ ဝါ ရတနံ ဝါ လဘတိ။ အပရော တဿ အလာဘတ္ထိကော တေန လာဘေန န တုဿတိ။ 'ကဒါ နု ခော ဧသ ဣမာယ သမ္ပတ္တိယာ ပရိဟာယိတွာ ကပဏော ဟုတွာ စရိဿတီ'တိ စိန္တေတွာ ဧကေန ကာရဏေန တသ္မိံ တာယ သမ္ပတ္တိယာ ပရိဟီနေ အတ္တမနော ဟောတိ။ အနာဂါရိကောပိ ဧကော ဣဿာမနကော အညံ အတ္တနော သုတပရိယတ္တိအာဒီနိ နိဿာယ ဥပ္ပန္နလာဘာဒိသမ္ပတ္တိံ ဒိသွာ 'ကဒါ နု ခော ဧသော ဣမေဟိ လာဘာဒီဟိ ပရိဟာယိဿတီ'တိ စိန္တေတွာ, ယဒါ တံ ဧကေန ကာရဏေန ပရိဟီနံ ပဿတိ, တဒါ အတ္တမနော ဟောတိ။ ဧဝံ ပရသမ္ပတ္တိခီယနလက္ခဏာ 'ဣဿာ'တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၁၂၇. မစ္ဆရိယနိဒ္ဒေသေ ဝတ္ထုတော မစ္ဆရိယဒဿနတ္ထံ **‘ပဉ္စ မစ္ဆရိယာနိ အာဝါသမစ္ဆရိယ’** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အာဝါသေ မစ္ဆရိယံ **အာဝါသမစ္ဆရိယံ** ။ သေသပဒေသုပိ ဧသေဝ နယော။

အာဝါသော နာမ သကလာရာမောပိ ပရိဝေဏမ္ပိ ဧကောဝရကောပိ ရတ္တိဋ္ဌာနဒိဝါဋ္ဌာနာဒီနိပိ။ တေသု ဝသန္တာ သုခံ ဝသန္တိ ပစ္စယေ လဘန္တိ။ ဧကော ဘိက္ခု ဝတ္တသမ္ပန္နဿေဝ ပေသလဿ ဘိက္ခုနော တတ္ထ အာဂမနံ န ဣစ္ဆ တိ။ အာဂတောပိ ‘ခိပ္ပံ ဂစ္ဆတူ’တိ စိန္တေတိ။ ဣဒံ **‘အာဝါသမစ္ဆရိယံ’** နာမ။ ဘဏ္ဍနကာရကာဒီနံ ပန တတ္ထ ဝါသံ အနိစ္ဆတော အာဝါသမစ္ဆရိယံ နာမ န ဟောတိ။

ကုလန္တိ ဥပဋ္ဌာကကုလမ္ပိ ဉာတိကုလမ္ပိ။ တတ္ထ အညဿ ဥပသင်္ကမနံ အနိစ္ဆတော ကုလမစ္ဆရိယံ ဟော တိ။ ပါပပုဂ္ဂလဿ ပန ဥပသင်္ကမနံ အနိစ္ဆန္တောပိ မစ္ဆရီ နာမ န ဟောတိ။ သော ဟိ တေသံ ပသာဒဘေဒါယ ပဋိပ ဇ္ဇတိ။ ပသာဒံ ရက္ခိတုံ သမတ္ထဿေဝ ပန ဘိက္ခုနော တတ္ထ ဥပသင်္ကမနံ အနိစ္ဆန္တော မစ္ဆရီ နာမ ဟောတိ။

လာဘောတိ စတုပစ္စယလာဘော၀။ တံ အညသ္မိံ သီလဝန္တေယေဝ လဘန္တေ ‘မာ လဘတူ’တိ စိန္တေန္တဿ လာဘမစ္ဆရိယံ ဟောတိ။ ယော ပန သဒ္ဓာဒေယျံ ဝိနိပါတေတိ, အပရိဘောဂဒုပ္ပရိဘောဂါဒိဝသေန ဝိနာသေတိ, ပူတိ ဘာဝံ ဂစ္ဆန္တမ္ပိ အညဿ န ဒေတိ, တံ ဒိသွာ ‘သစေ ဣမံ ဧသ န လဘေယျ , အညော သီလဝါ လဘေယျ, ပရိ ဘောဂံ ဂစ္ဆေယျာ’တိ စိန္တေန္တဿ မစ္ဆရိယံ နာမ နတ္ထိ။

ဝဏ္ဏော နာမ သရီရဝဏ္ဏောပိ ဂုဏဝဏ္ဏောပိ။ တတ္ထ သရီရဝဏ္ဏေ မစ္ဆရိပုဂ္ဂလော ‘ပရော ပါသာဒိကော ရူပ ဝါ’တိ ဝုတ္တေ တံ န ကထေတုကာမော ဟောတိ။ ဂုဏဝဏ္ဏမစ္ဆရီ သီလေန ဓုတင်္ဂေန ပဋိပဒါယ အာစာရေန ဝဏ္ဏံ န ကထေတုကာမော ဟောတိ။

ဓမ္မော တိ ပရိယတ္တိဓမ္မော စ ပဋိဝေဓဓမ္မော စ။ တတ္ထ အရိယသာဝကာ ပဋိဝေဓဓမ္မံ န မစ္ဆရာယန္တိ, အတ္တ နာ ပဋိဝိဒ္ဓဓမ္မေ သဒေဝကဿ လောကဿ ပဋိဝေဓံ ဣစ္ဆန္တိ။ တံ ပန ပဋိဝေဓံ ‘ပရေ ဇာနန္တူ’တိ ဣစ္ဆန္တိ။ တန္တိဓမ္မေယေဝ ပန ဓမ္မမစ္ဆရိယံ နာမ ဟောတိ။ တေန သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ယံ ဂုဠှံ ဂန္ထံ ဝါ ကထာမဂ္ဂံ ဝါ ဇာနာ တိ တံ အညံ န ဇာနာပေတုကာမော ဟောတိ။ ယော ပန ပုဂ္ဂလံ ဥပပရိက္ခိတွာ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟေန, ဓမ္မံ ဝါ ဥပပရိက္ခိတွာ ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟေန န ဒေတိ, အယံ ဓမ္မမစ္ဆရီ နာမ န ဟောတိ။

တတ္ထ ဧကစ္စော ပုဂ္ဂလော လောလော ဟောတိ, ကာလေန သမဏော ဟောတိ, ကာလေန ဗြာဟ္မဏော, ကာလေ န နိဂဏ္ဌော။ ယော ဟိ ဘိက္ခု ‘အယံ ပုဂ္ဂလော ပဝေဏိအာဂတံ တန္တိံ သဏှံ သုခုမံ ဓမ္မန္တရံ ဘိန္ဒိတွာ အာလုဠိဿ သတီ’တိ န ဒေတိ, အယံ ပုဂ္ဂလံ ဥပပရိက္ခိတွာ ဓမ္မာနုဂ္ဂဟေန န ဒေတိ နာမ ။ ယော ပန ‘အယံ ဓမ္မော သဏှော သု ခုမော, သစာယံ ပုဂ္ဂလော ဂဏှိဿတိ အညံ ဗျာကရိတွာ အတ္တာနံ အာဝိကတွာ နဿိဿတီ’တိ န ဒေတိ, အယံ ဓမ္မံ ဥပပရိက္ခိတွာ ပုဂ္ဂလာနုဂ္ဂဟေန န ဒေတိ နာမ။ ယော ပန ‘သစာယံ ဣမံ ဓမ္မံ ဂဏှိဿတိ, အမှာကံ သမယံ ဘိန္ဒိတုံ သမတ္ထော ဘဝိဿတီ’တိ န ဒေတိ, အယံ ဓမ္မမစ္ဆရီ နာမ ဟောတိ။

ဣမေသု ပဉ္စသု မစ္ဆရိယေသု အာဝါသမစ္ဆရိယေန တာဝ ယက္ခော ဝါ ပေတော ဝါ ဟုတွာ တဿေဝ အာဝါသ ဿ သင်္ကာရံ သီသေန ဥက္ခိပိတွာ ဝိစရတိ။ ကုလမစ္ဆရိယေန တသ္မိံ ကုလေ အညေသံ အနမာနနာဒီနိ ကရောန္တေ ဒိသွာ ‘ဘိန္နံ ဝတိဒံ ကုလံ မမာ’တိ စိန္တယတော လောဟိတမ္ပိ မုခတော ဥဂ္ဂစ္ဆတိ, ကုစ္ဆိဝိရေစနမ္ပိ ဟောတိ, အန္တာ နိပိ ခဏ္ဍာခဏ္ဍာနိ ဟုတွာ နိက္ခမန္တိ။ လာဘမစ္ဆရိယေန သင်္ဃဿ ဝါ ဂဏဿ ဝါ သန္တကေ လာဘေ မစ္ဆရာ ယိတွာ ပုဂ္ဂလိကပရိဘောဂံ ဝိယ ပရိဘုဉ္ဇိတွာ ယက္ခော ဝါ ပေတော ဝါ မဟာအဇဂရော ဝါ ဟုတွာ နိဗ္ဗတ္တတိ။ သရီ ရဝဏ္ဏဂုဏဝဏ္ဏမစ္ဆရေန ပရိယတ္တိဓမ္မမစ္ဆရိယေန စ အတ္တနောဝ ဝဏ္ဏံ ဝဏ္ဏေတိ, ပရေသံ ဝဏ္ဏေ ‘ကိံ ဝဏ္ဏော ဧ သော’တိ တံ တံ အဒေသံ ဝဒန္တော ပရိယတ္တိဓမ္မဉ္စ ကဿစိ ကိဉ္စိ အဒေန္တော ဒုဗ္ဗဏ္ဏော စေဝ ဧဠမူဂေ စ ဟော တိ။

အပိစ အာဝါသမစ္ဆရိယေန လောဟဂေဟေ ပစ္စတိ။ ကုလမစ္ဆရိယေန အပ္ပလာဘော ဟောတိ။ လာဘမစ္ဆရိယေ န ဂူထနိရယေ နိဗ္ဗတ္တတိ။ ဝဏ္ဏမစ္ဆရိယေန ဘဝေ ဘဝေ နိဗ္ဗတ္တဿ ဝဏ္ဏော နာမ န ဟောတိ။ ဓမ္မမစ္ဆရိယေန ကု

က္ကာဠ္ဌနိရယေ နိဗ္ဗတ္တတီတိ။

မစ္ဆရာယနဝသေန **မစ္ဆေရံ**။ မစ္ဆရာယနာကာရော **မစ္ဆရာယနာ**။ မစ္ဆရေန အယိတဿ မစ္ဆေရသမင်္ဂိနော ဘာဝေါ **မစ္ဆရာယိတတ္တံ**။ ‘မယှမေဝ ဟောန္တု မာ အညဿာ’တိ သဗ္ဗာပိ အတ္တနော သမ္ပတ္တိယော ဗျာပေတုံ န က္ခမတီတိ **ဝိဝိစ္ဆော**။ ဝိဝိစ္ဆဿ ဘာဝေါ **ဝေဝိစ္ဆံ,** မုဒုမစ္ဆရိယဿေတံ နာမံ။ ကဒရိယော ဝုစ္စတိ အနာဒရော။ တဿ ဘာဝေါ **ကဒရိယံ**။ ထဒ္ဓမစ္ဆရိယဿေတံ နာမံ။ တေန ဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော ပရမ္ပိ ပရေသံ ဒဒမာနံ နိ တာရေတိ။ ဝုတ္တမ္ပိ စေတံ –

> ကဒရိယော ပာပသင်္ကပ္ပော၊ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ အနာဒရော။
> ဒဒမာနံ နိတာရေတိ၊ ယာစမာနာန ဘောဇနန္တိ။ (သံ. နိ. ၁.၁၃၂)။

ယာစကေ ဒိသွာ ကဋုကဘာဝေန စိတ္တံ အဥ္စတိ သင်္ကောစေတီတိ ကဋုကဉ္စုကော။ တဿ ဘာဝေါ **ကဋုကဉ္စု ကတာ**။ အပရော နယော – **ကဋုကဉ္စုကတာ** ဝုစ္စတိ ကဋစ္ဆုဂ္ဂဟော။ သမတိတ္တိကပုဏ္ဏာယ ဟိ ဥက္ခလိယာ ဘတ္တံ ဂဏှန္တော သဗ္ဗတောဘာဂေန သင်္ကုဋိတေန အဂ္ဂကဋစ္ဆုနာ ဂဏှာတိ, ပူရေတွာ ဂဟေတုံ န သက္ကောတိ; ဧဝံ မစ္ဆရိပုဂ္ဂလဿ စိတ္တံ သင်္ကုစတိ။ တသ္မိံ သင်္ကုစိတေ ကာယောပိ တထေဝ သင်္ကုစတိ, ပဋိကုဋတိ, ပဋိနိဝတ္တတိ, န သမ္ပသာရိယတီတိ မစ္ဆေရံ ‘ကဋုကဉ္စုကတာ’တိ ဝုတ္တံ။

အဂ္ဂဟိတတ္တံ စိတ္တဿာတိ ပရေသံ ဥပကာရကရဏေ အနာဒိနာ အာကာရေန ယထာ န သမ္ပသာရိယတိ, ဧဝံ အာဝရိတွာ ဂဟိတဘာဝေါ စိတ္တဿ။ ယသ္မာ ပန မစ္ဆရိပုဂ္ဂလော အတ္တနော သန္တကံ ပရေသံ အဒါတုကာမော ဟောတိ ပရသန္တကံ ဂဏှိတုကာမော, တသ္မာ ‘က္ကဒံ အစ္ဆရိယံ မယှမေဝ ဟောတု, မာ အညဿာ’တိ ပဝတ္တိဝသေန သွ အတ္တသမ္ပတ္တိနိဂူဟနလက္ခဏတာ အတ္တသမ္ပတ္တိဂ္ဂဟဏလက္ခဏတာ တ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ သေသံ က္ကမသ္မိံ ကေစ ဆကေ ဥတ္တာနတ္ထမေဝ။

က္ကမာနိ ပန သံယောဇနာနိ ကိလေသပဋိပာဋိယာပိ အာဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ မဂ္ဂပဋိပာဋိယာပိ။ ကိလေသပဋိပာဋိယာ ကာမရာဂပဋိဃသံယောဇနာနိ အနာဂါမိမဂ္ဂေန ပဟီယန္တိ, မာနသံယောဇနံ အရဟတ္တမဂ္ဂေန, ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာသီလဗ္ဗ တပရာမာသာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန, ဘဝရာဂသံယောဇနံ အရဟတ္တမဂ္ဂေန, က္ကဿာမစ္ဆရိယာနိ သောတာပတ္တိ မဂ္ဂေန, အဝိဇ္ဇာ အရဟတ္တမဂ္ဂေန။ မဂ္ဂပဋိပာဋိယာ ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာသီလဗ္ဗတပရာမာသက္ကဿာမစ္ဆရိယာနိ သောတာ ပတ္တိမဂ္ဂေန ပဟီယန္တိ, ကာမရာဂပဋိဃာ အနာဂါမိမဂ္ဂေန, မာနဘဝရာဂအဝိဇ္ဇာ အရဟတ္တမဂ္ဂေနာတိ။

၁၁၆၀. ဂန္ထဂေါစ္ဆကေ နာမကာယံ ဂန္ထေတိ, စုတိပဋိသန္ဓိဝသေန ဝဋ္ဋသ္မိံ ဃဋေတီတိ **ကာယဂန္ထော**။ သဗ္ဗညု ဘာသိတမ္ပိ ပဋိက္ခိပိတွာ သဿတော လောကော က္ကဒမေဝ သစ္စံ မောဃမညန္တိ က္ကမိနာ အာကာရေန အဘိနိဝိသတီ တိ **က္ကဒံသစ္စာဘိနိဝေသော**။ ယသ္မာ ပန အဘိဇ္ဈာကာမရာဂါနံ ဝိသေသော အတ္ထိ, တသ္မာ အဘိဇ္ဈာကာယဂန္ထဿ ပဒဘာဇနေ ‘‘ယော ကာမေသု ကာမစ္ဆန္ဒော ကာမရာဂေါ’’တိ အဝတွာ ယော ရာဂေါ သာရာဂေါတိအာဒိ ဝုတ္တံ။ က္ကမိ နာ ယံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တံ ‘ဗြဟ္မာနံ ဝိမာနာဒီသု ဆန္ဒရာဂေါ ကာမာသဝေါ န ဟောတိ, ဂန္ထဂေါစ္ဆကံ ပတွာ အဘိဇ္ဈာ ကာယဂန္ထော ဟောတီ’တိ တံ သုဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ပရတော ကိလေသဂေါစ္ဆကေပိ ဧသေဝ နယော။ **ဌပေတွာ သီလဗ္ဗတပရာမာသ**န္တိ က္ကဒံ ယသ္မာ သီလဗ္ဗတပရာမာသော ‘က္ကဒမေဝ သစ္စ’န္တိအာဒိနာ အာကာရေန နာဘိနိဝိသတိ, ‘သီလေန သုဒ္ဓိ’တိအာဒိနာ ဧဝ ပန အဘိနိဝိသတိ, တသ္မာ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိဘူတမ္ပိ တံ ပဋိက္ခိပန္တော ‘ဌပေတွာ’တိ အာဟ။

၁၁၆၂. နီဝရဏဂေါစ္ဆကဿ ထိနမိဒ္ဓနိဒ္ဒေသေ **စိတ္တဿ အကလ္လတာ**တိ စိတ္တဿ ဂိလာနဘာဝေါ။ ဂိ လာနော ဟိ အကလ္လကောတိ ဝုစ္စတိ။ ဝိနယေပိ ဝုတ္တံ – ‘‘နာဟံ, ဘန္တေ, အကလ္လကော’’တိ (ပာရာ. ၁၅၁)။ **အကမ္မ ညတာ**တိ စိတ္တဂေလညသင်္ခါတောဝ အကမ္မညတာကာရော။ **ဩလီယနာ**တိ ဩလီယနာကာရော။ က္ကရိယာပထိကစိတ္တ ဥဟိ က္ကရိယာပထံ သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တံ, ရုက္ခေ ဝဂ္ဂုလိ ဝိယ, ခီလေ လဂ္ဂိတဖာဏိတဝါရကော ဝိယ စ, ဩလီ ယတိ။ တဿ တံ အာကာရံ သန္ဓာယ ဩလီယနာတိ ဝုတ္တံ။ ဒုတိယပဒံ ဥပသဂ္ဂဝသေန ဝဍ္ဎိတံ။ **လီန**န္တိ အဝိပ္ဖာရိက တာယ ပဋိကုဋိတံ။ က္ကတရေ ဒွေ အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသာ။ **ထိန**န္တိ သပ္ပိပိဏ္ဍော ဝိယ အဝိပ္ဖာရိကတာယ ဃနဘာဝေန ဌိတံ။ **ထိယနာ**တိ အာကာရနိဒ္ဒေသော။ ထိယိတဘာဝေါ **ထိယိတတ္တံ,** အဝိပ္ဖာရဝသေနေဝ ထဒ္ဓတာတိ အတ္ထော။

၁၆၃. ကာယဿာ တိ ခန္ဓတ္တယသင်္ခါတဿ နာမကာယဿ။ **အကလ္လတာ အကမ္မညတာ** တိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယမေဝ။ မေဃော ဝိယ အာကာသံ ကာယံ ဩနယှတီတိ **ဩနာဟော**။ သဗ္ဗတောဘာဂေန ဩနာဟော **ပရိယောနာဟော**။ အဗ္ဘန္တရေ သမောရုန္ဓတီတိ **အန္တောသမောရောဓော**။ ယထာ ဟိ နဂရေ ရုန္ဓိတွာ ဂဟိတေ မနုဿာ ဗဟိ နိက္ခမိတုံ န လဘန္တိ, ဧဝမ္ပိ မိဒ္ဓေန သမောရုဒ္ဓါ ဓမ္မာ ဝိပ္ဖာရဝသေန နိက္ခမိတုံ န လဘန္တိ။ တသ္မာ အန္တောသမောရောဓောတိ ဝုတ္တံ။ မေဓတီတိ **မိဒ္ဓံ;** အကမ္မညဘာဝေန ဝိဟိံသတီတိ အတ္ထော။ သုပန္တိ တေနာတိ **သောပ္ပံ**။ အက္ခိဒလာဒီနံ ပစလာဘာဝံ ကရောတီတိ **ပစလာယိကာ။ သုပနာ သုပိတတ္တ** န္တိ အာကာရဘာဝနိဒ္ဒေသာ။ ယံ ပန တေသံ ပုရတော သောပ္ပပဒံ တဿ ပုနဝစနေ ကာရဏံ ဝုတ္တမေဝ။ **ဣဒံ ဝုစ္စတိ ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏ** န္တိ ဣဒံ ထိနဉ္စ မိဒ္ဓဉ္စ ဧကတော ကတွာ အာဝရဏဋ္ဌေန ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏန္တိ ဝုစ္စတိ။ ယံ ယေဘုယျေန သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနံ နိဒ္ဒါယ ပုဗ္ဗဘာဂအပရဘာဂေသု ဥပ္ပဇ္ဇတိ တံ အရဟတ္တမဂ္ဂေန သမုစ္ဆိဇ္ဇတိ။ ခီဏာသဝါနံ ပန ကရဇကာယဿ ဒုဗ္ဗလဘာဝေန ဘဝင်္ဂောတရဏံ ဟောတိ, တသ္မိံ အသမ္မိဿေ ဝတ္တမာနေ တေ သုပန္တိ, သာ နေသံ နိဒ္ဒါ နာမ ဟောတိ။ တေနာဟ ဘဂဝါ – ''အဘိဇာနာမိ ခော ပနာဟံ, အဂ္ဂိဝေဿန, ဂိမှာနံ ပစ္ဆိမေ မာသေ စတုဂ္ဂုဏံ သင်္ဃာဋိံ ပညပေတွာ ဒက္ခိဏေန ပဿေန သတော သမ္ပဇာနော နိဒ္ဒံ ဩက္ကမိတာ''တိ (မ. နိ. ၁.၃၈၇)။ ဧဝရူပော ပနာယံ ကရဇကာယဿ ဒုဗ္ဗလဘာဝေါ န မဂ္ဂဝဇ္ဈော, ဥပာဒိန္နကေပိ အနုပာဒိန္နကေပိ လဗ္ဘတိ။ ဥပာဒိန္နကေ လဗ္ဘမာနော ယဒါ ခီဏာသဝေါ ဒီဃမဂ္ဂံ ဂတော ဟောတိ, အညတရံ ဝါ ပန ကမ္မံ ကတွာ ကိလန္တော, ဧဝရူပေ ကာလေ လဗ္ဘတိ။ အနုပာဒိန္နကေ လဗ္ဘမာနော ပဏ္ဏပုပ္ဖေသု လဗ္ဘတိ။ ဧကစ္စာနဉ္ဟိ ရုက္ခာနံ ပဏ္ဏာနိ သူရိယာတပေန ပသာရိယန္တိ ရတ္တိံ ပဋိကုဋန္တိ, ပဒုမပုပ္ဖာဒီနိ သူရိယာတပေန ပုပ္ဖန္တိ, ရတ္တိံ ပုန ပဋိကုဋန္တိ။ ဣဒံ ပန မိဒ္ဓံ အကုသလတ္တာ ခီဏာသဝါနံ န ဟောတီတိ။

တတ္ထ သိယာ – ''န မိဒ္ဓံ အကုသလံ။ ကသ္မာ? ရူပတ္တာ။ ရူပဉ္ဟိ အဗျာကတံ။ ဣဒဉ္စ ရူပံ။ တေနေဝေတ္ထ 'ကာယဿ အကလ္လတာ အကမ္မညတာ'တိ ကာယဂ္ဂဟဏံ ကတ''န္တိ။ ယဒိ 'ကာယဿာ'တိ ဝုတ္တမတ္တေနေဝေတံ ရူပံ, ကာယပဿဒ္ဓါဒယောပိ ဓမ္မာ ရူပမေဝ ဘဝေယျုံ။ 'သုခဉ္စ ကာယေန ပဋိသံဝေဒေတိ' (ဓ. သ. ၁၆၃; ဒီ. နိ. ၁.၂၃၀) 'ကာယေန စေဝ ပရမသစ္စံ သစ္ဆိကရောတီ'တိ (မ. နိ. ၂.၁၈၃; အ. နိ. ၄.၁၁၃) သုခပဋိသံဝေဒနပရမတ္ထသစ္စသစ္ဆိကရဏာနိပိ ရူပကာယေနေဝ သိယုံ။ တသ္မာ န ဝတ္တဗ္ဗမေတံ 'ရူပံ မိဒ္ဓ'န္တိ။ နာမကာယော ဟေတ္ထ ကာယော နာမ။ ယဒိ နာမကာယော, အထ ကသ္မာ 'သောပ္ပံ ပစလာယိကာ'တိ ဝုတ္တံ? န ဟိ နာမကာယော သုပတိ, န စ ပစလာယတီတိ။ 'လိင်္ဂါဒီနိ ဝိယ ဣန္ဒြိယဿ, တဿ ဖလတ္တာ။ ယထာ ဟိ 'ဣတ္ထိလိင်္ဂံ ဣတ္ထိနိမိတ္တံ ဣတ္ထိကုတ္တံ ဣတ္ထာကပ္ပေါ'တိ ဣမာနိ လိင်္ဂါဒီနိ ဣတ္ထိန္ဒြိယဿ ဖလတ္တာ ဝုတ္တာနိ, ဧဝံ ဣမဿာပိ နာမကာယဂေလညသင်္ခါတဿ မိဒ္ဓဿ ဖလတ္တာ သောပ္ပာဒီနိ ဝုတ္တာနိ။ မိဒ္ဓေ ဟိ သတိ တာနိ ဟောန္တီတိ။ ဖလူပစာရေန, မိဒ္ဓံ အရူပမ္ပိ သမာနံ 'သောပ္ပံ ပစလာယိကာ သုပနာ သုပိတတ္တ'န္တိ ဝုတ္တံ။

'အက္ခိဒလာဒီနံ ပစလာဘာဝံ ကရောတီတိ ပစလာယိကာ'တိ ဝစနတ္ထေနာပိ စာယမတ္ထော သာဓိတောယေဝါတိ န ရူပံ မိဒ္ဓံ။ ဩနာဟာဒီဟိပိ စဿ အရူပဘာဝေါ ဒီပိတောယေဝ။ န ဟိ ရူပံ နာမကာယဿ 'ဩနာဟော ပရိယောနာဟော အန္တောသမောရောဓော' ဟောတီတိ။ 'နနု စ ဣမိနာဝ ကာရဏေနေတံ ရူပံ? န ဟိ အရူပံ ကဿစိ ဩနာဟော, န ပရိယောနာဟော, န အန္တောသမောရောဓော ဟောတီ'တိ။ ယဒိ ဧဝံ, အာဝရဏမ္ပိ န ဘဝေယျ။ တသ္မာ။ ယထာ ကာမစ္ဆန္ဒာဒယော အရူပဓမ္မာ အာဝရဏဋ္ဌေန နီဝရဏာ, ဧဝံ ဣမဿာပိ ဩနာဟနာဒိအတ္ထေန ဩနာဟာဒိတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အပိစ ''ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယ စေတသော ဥပက္ကိလေသေ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏေ''တိ (ဒီ. နိ. ၂.၁၄၆; သံ. နိ. ၅.၂၃၃) ဝစနတောပေတံ အရူပံ။ န ဟိ ရူပံ စိတ္တုပက္ကိလေသော, န ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏံ ဟောတီတိ။

ကသ္မာ န ဟောတိ? နနု ဝုတ္တံ –

''သန္တိ, ဘိက္ခဝေ, ဇနေ သမဏဗြာဟ္မဏာ သုရံ ပိဝန္တိ မေရယံ, သုရာမေရယပါနာ အပ္ပဋိဝိရတာ, အယံ, ဘိက္ခဝေ, ပဌမော သမဏဗြာဟ္မဏာနံ ဥပက္ကိလေသော''တိ (အ. နိ. ၄.၅၀)။

အပရမ္ပိ ဝုတ္တံ ''ဆ ခေါမေ, ဂဟပတိပုတ္တ, အာဒီနဝါ သုရာမေရယမဇ္ဇပမာဒဋ္ဌာနာနုယောဂေ – သန္ဒိဋ္ဌိကာ ဓနဇာနိ, ကလဟပ္ပဝဍ္ဎနီ, ရောဂါနံ အာယတနံ, အကိတ္တိသဉ္ဇနနီ, ကောပီနနိဒံသနီ, ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏီတွေဝ ဆဋ္ဌံ ပဒံ ဘဝတီ''တိ (ဒီ. နိ. ၃.၂၄၈)။ ပစ္စက္ခတောပိ စေတံ သိဒ္ဓမေဝ။ ယထာ မဇ္ဇေ ဥဒရဂတေ, စိတ္တံ သံကိလိဿတိ, ပညာ

ဒုဗ္ဗလာ ဟောတိ, တသ္မာ မဇ္ဈံ ဝိယ မိဒ္ဓမ္ပိ စိတ္တသံကိလေသော စေဝ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏဉ္စ သိယာတိ။ န, ပစ္စယ နိဒ္ဒေသတော။ ယဒိ ဟိ မဇ္ဈံ သံကိလေသော ဘဝေယျ, သော “ကာမေ ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယ စေတသော ဥပက္ကိလေ သေ”တိ (မ. နိ. ၁.၂၉၇) တ, “ဧဝမေဝ ခေါ, ဘိက္ခဝေ, ပဉ္စိမေ စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ, ယေဟိ ဥပက္ကိလေသေ ဟိ ဥပက္ကိလိဋ္ဌံ စိတ္တံ န စေဝ မုဒု ဟောတိ, န စ ကမ္မနိယံ, န စ ပဘဿရံ, ပဘင်္ဂု စ, န စ သမ္မာ သမာဓိယတိ အာသဝာ နံ ခယာယ။ ကတမေ ပဉ္စ? ကာမစ္ဆန္ဒော, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော”တိ (သံ. နိ. ၅.၂၁၄) တ, “ကတမေ စ, ဘိက္ခဝေ, စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသာ? အဘိဇ္ဈာ ဝိသမလောဘော စိတ္တဿ ဥပက္ကိလေသော”တိ (မ. နိ. ၁.၇၁) တ – ဧဝမာဒီသု ဥပက္ကိလေသနိဒ္ဒေသေသု နိဒ္ဒေသံ အာဂစ္ဆေယျ။ ယသ္မာ ပန တသ္မိံ ပီတေ ဥပက္ ကိလေသာ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ ယေ စိတ္တသံကိလေသာ စေဝ ပညာယ စ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ ဟောန္တိ, တသ္မာ တံ တေသံ ပစ္စယ တ္တာ ပစ္စယနိဒ္ဒေသတော ဧဝံ ဝုတ္တံ။ မိဒ္ဓံ ပန သယမေဝ စိတ္တဿ သံကိလေသော စေဝ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏဉ္စာ တိ အရူပမေဝ မိဒ္ဓံ။

ကိဉ္စ ဘိယျော? သမ္ပယောဂဝစနတော။ “ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏေန နီဝရဏဉ္စေဝ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဉ္ စာ”တိ (ဓ. သ. ၁၁၇၆) ဟိ ဝုတ္တံ။ တသ္မာ သမ္ပယောဂဝစနတော နယိဒံ ရူပံ။ န ဟိ ရူပံ သမ္ပယုတ္တသင်္ခံ လဘတီ တိ။ အထာပိ သိယာ – ‘ယထာလာဘဝသေနေတံ ဝုတ္တံ။ ယထာ ဟိ “သိပ္ပိသမ္ဗုကမ္ပိ သက္ခရကထလမ္ပိ မစ္ဆဂုမ္ဗမ္ပိ စရန္တမ္ပိ တိဋ္ဌန္တမ္ပိ”တိ (ဒီ. နိ. ၁.၂၄၉; မ. နိ. ၁.၄၃၃) ဧဝံ ဧကတော ကတ္ဝာ ယထာလာဘဝသေန ဝုတ္တံ။ သက္ခရ ကထလဉှိ တိဋ္ဌတိ ယေဝ န စရတိ, ဣတရဒွယံ တိဋ္ဌတိပိ စရတိပိ။ ဧဝမိဓာပိ မိဒ္ဓံ နီဝရဏမေဝ, န သမ္ပယုတ္တံ , ထိ နံ နီဝရဏမ္ပိ သမ္ပယုတ္တမ္ပီတိ သဗ္ဗံ ဧကတော ကတ္ဝာ ယထာလာဘဝသေန “နီဝရဏဉ္စေဝ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဉ္ စာ”တိ ဝုတ္တံ။ မိဒ္ဓံ ပန ယထာ သက္ခရကထလံ တိဋ္ဌတေဝ န စရတိ, ဧဝံ နီဝရဏမေဝ, န သမ္ပယုတ္တံ။ တသ္မာ ရူပမေ ဝ မိဒ္ဓန္တိ။ န, ရူပဘာဝါသိဒ္ဓိတော။ သက္ခရကထလဉှိ န စရတီတိ ဝိနာပိ သုတ္တေန သိဒ္ဓံ။ တသ္မာ တတ္ထ ယထာ လာဘဝသေနတ္ထော ဟောတု ။ မိဒ္ဓံ ပန ရူပန္တိ အသိဒ္ဓမေတံ။ န သက္ကာ တဿ ဣမိနာ သုတ္တေန ရူပဘာဝေ သာဓေတုန္တိ မိဒ္ဓဿ ရူပဘာဝါသိဒ္ဓိတော န ဣဒံ ယထာလာဘဝသေန ဝုတ္တန္တိ အရူပမေဝ မိဒ္ဓံ။

ကိဉ္စ ဘိယျော? ‘စတ္တတ္တာ’တိအာဒိဝစနတော။ ဝိဘင်္ဂသ္မိဉှိ “ဝိဂတထိနမိဒ္ဓောတိ တဿ ထိနမိဒ္ဓဿ စတ္တတ္တာ ဝန္တတ္တာ မုတ္တတ္တာ ပဟီနတ္တာ ပဋိနိဿဋ္ဌတ္တာ, တေန ဝုစ္စတိ ဝိဂတထိနမိဒ္ဓေ”တိ (ဝိဘ. ၅၄၇) စ, “ဣဒံ စိတ္တံ ဣမမ္ဟာ ထိနမိဒ္ဓာ သောဓေတိ ဝိသောဓေတိ ပရိသောဓေတိ မောစေတိ ဝိမောစေတိ ပရိမောစေ တိ, တေန ဝုစ္စတိ ထိနမိဒ္ဓာ စိတ္တံ ပရိသောဓေတီ” စာတိ (ဝိဘ. ၅၅၁) – ဧဝံ ‘စတ္တတ္တာ’တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ န စ ‘ရူပံ’ ဧဝံ ဝုစ္စတိ, တသ္မာပိ အရူပမေဝ မိဒ္ဓန္တိ။ န, စိတ္တဇဿာသမ္ဘဝဝစနတော။ တိဝိဓေဉှိ မိဒ္ဓံ – စိတ္တဇံ ဥတုဇံ အာဟာရဇဉ္စ။ တသ္မာ ယံ တတ္ထ စိတ္တဇံ တဿ ဝိဘင်္ဂေ ဈာနစိတ္တေဟိ အသမ္ဘဝတော ဝုတ္တော, န အရူပဘာ တော သာဓိတောတိ ရူပမေဝ မိဒ္ဓန္တိ။ န, ရူပဘာဝါသိဒ္ဓိတော၀။ မိဒ္ဓဿ ဟိ ရူပဘာဝေ သိဒ္ဓေ သက္ကာ ဧတံ လဒ္ဓုံ။ တ တ္ထ စိတ္တဇဿာသမ္ဘဝေ ဝုတ္တော။ သော ဧဝ စ န သိဇ္ဈတီတိ အရူပမေဝ မိဒ္ဓံ။

ကိဉ္စ ဘိယျော? ပဟာနဝစနတော။ ဘဂဝတာ ဟိ “ဆ, ဘိက္ခဝေ, ဓမ္မေ ပဟာယ ဘဗ္ဗော ပဌမဇ္ဈာနံ ဥပသမ္ပဇ္ဇ ဝိဟရိတုံ; ကတမေ ဆ? ကာမစ္ဆန္ဒံ, ဗျာပာဒံ, ထိနမိဒ္ဓံ, ဥဒ္ဓစ္စံ, ကုက္ကုစ္စံ, ဝိစိကိစ္ဆံ; ကာမေသု ခေါ ပနဿ အာဒီနဝေါ သမ္မပ္ပညာယ သုဒိဋ္ဌော ဟောတီ”တိ (အ. နိ. ၆.၇၃) စ, “ဣမေ ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယ ဗလဝတိယာ ပညာယ အတ္တတ္ထံ တ ပရတ္ထံ တ ဉဿတီ”တိ (အ. နိ. ၅.၅၁) စ အာဒီသု မိဒ္ဓဿာပိ ပဟာနံ ဝုတ္တံ။ န စ ရူပံ ပဟာတဗ္ဗံ။ ယထာဟ – “ရူပက္ခန္ဓော အဘိညေယျော, ပရိညေယျော, န ပဟာတဗ္ဗော, န ဘာဝေတဗ္ဗော န သစ္ဆိကာတဗ္ ဗော”တိ (ဝိဘ. ၁၀၃၁) ဣမဿာပိ ပဟာနဝစနတော အရူပမေဝ မိဒ္ဓန္တိ။ န, ရူပဿာပိ ပဟာနဝစနတော။ “ရူပံ, ဘိက္ ခဝေ, န တုမှာကံ, တံ ပဇဟထာ”တိ (မ. နိ. ၁.၂၄၇; သံ. နိ. ၃.၃၃)။ ဧတ္ထ ဟိ ရူပဿာပိ ပဟာနံ ဝုတ္တမေဝ။ တသ္မာ အကာရဏမေတန္တိ။ န, အညထာ ဝုတ္တတ္တာ။ တသ္မိဉှိ သုတ္တေ “ယော, ဘိက္ခဝေ, ရူပေ ဆန္ဒရာဂဝိနယော တံ တ တ္ထ ပဟာန”န္တိ (သံ. နိ. ၃.၂၅) ဧဝံ ဆန္ဒရာဂပ္ပဟာနဝသေန ရူပဿ ပဟာနံ ဝုတ္တံ, န ယထာ “ဆ ဓမ္မေ ပဟာယ ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယာ”တိ ဧဝံ ပဟာတဗ္ဗမေဝ ဝုတ္တန္တိ, အညထာ ဝုတ္တတ္တာ, န ရူပံ မိဒ္ဓံ။ တသ္မာ ယာနေတာနိ “သော ဣမေ ပဉ္စ နီဝရဏေ ပဟာယ စေတသော ဥပက္ကိလေသေ”တိအာဒီနိ သုတ္တာနိ ဝုတ္တာနိ, ဧတေဟိ စေဝ အညေ ဟိ စ သုတ္တေဟိ အရူပမေဝ မိဒ္ဓန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ တထာ ဟိ –

“ပဉ္စိမေ, ဘိက္ခဝေ, အာဝရဏာ နီဝရဏာ စေတသော အဇ္ဈာရုဟာ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏာ။ ကတမေ ပဉ္စ? ကာမစ္ဆန္ဒော, ဘိက္ခဝေ, အာဝရဏော နီဝရဏော။ပေ။ ထိနမိဒ္ဓံ, ဘိက္ခဝေ, အာဝရဏံ နီဝရဏံ စေတသော အဇ္ဈာရုဟံ ပညာယ ဒုဗ္ဗလီကရဏ”န္တိ (သံ. နိ. ၅.၂၂၀) စ, “ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ, ဘိက္ခဝေ, အန္ဓကရဏံ အစက္ခုကရဏံ အညာဏကရဏံ ပညာနိရောဓိကံ ဝိဃာတပက္ခိကံ အနိဗ္ဗာနသံဝတ္တနိက”န္တိ (သံ. နိ. ၅.၂၂၁) စ, “ဧဝမေဝ ခေါ, ဗြာဟ္မဏ, ယသ္မိံ သမယေ ထိနမိဒ္ဓပရိယုဋ္ဌိတေန စေတသာ ဝိဟရတိ ထိနမိဒ္ဓပရေတေနာ”တိ (သံ. နိ. ၅.၂၃၆) စ, “အယောနိသော, ဘိက္ခဝေ, မနသိကရောတော အနုပ္ပန္နော စေဝ ကာမစ္ဆန္ဒော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ပေ။ အနုပ္ပန္နဉ္စေဝ ထိနမိဒ္ဓံ ဥပ္ပဇ္ဇတီ”တိ (သံ. နိ. ၅.၂၁၆) စ, “ကေဝလောဟာယံ, ဘိက္ခဝေ, အကုသလရာသိ ယဒိဒံ ပဉ္စ နီဝရဏာ”တိ (သံ. နိ. ၅.၃၇၁) စ –

ဧဝမာဒီနိ စ အနေကာနိ တေသ္သု အရူပဘာဝဇောတကာနေဝ သုတ္တာနိ ဝုတ္တာနိ။ ယသ္မာ စေတံ အရူပံ တသ္မာ အာရုပ္ပေပိ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝုတ္တဉှေတံ မဟာပကရဏေ **ပဋ္ဌာနေ** – “နီဝရဏံ ဓမ္မံ ပဋိစ္စ နီဝရဏော ဓမ္မော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, န ပုရေဇာတပစ္စယာ”တိ တေသ္သု ဝိဘင်္ဂေ “အာရုပ္ပေ ကာမစ္ဆန္ဒနီဝရဏံ ပဋိစ္စ ထိနမိဒ္ဓံ။ ဥဒ္ဓစ္စံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏ”န္တိ (ပဋ္ဌာ. ၃.၈.၈) သဗ္ဗံ ဝိတ္ထာရေတဗ္ဗံ။ တသ္မာ သန္နိဋ္ဌာနမေတ္ထ ဂန္တဗ္ဗံ အရူပမေဝ မိဒ္ဓန္တိ။

၁၁၆၆. ကုက္ကုစ္စနိဒ္ဒေသေ **အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာ**တိအာဒီနိ မူလတော ကုက္ကုစ္စဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တာနိ။ ဧဝံသညိတာယ ဟိ ကတေ ဝီတိကမ္မေ, နိဋ္ဌိတေ ဝတ္ထုဇ္ဈာစာရေ, ပုန သဉ္ဇာတသတိနောပိ ‘ဒုဋ္ဌု မယာ ကတ’န္တိ ဧဝံ အနုတပ္ပမာနဿ ပစ္ဆာနုတာပဝသေနေတံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ တေန တံ မူလတော ဒဿေတုံ ‘အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညိတာ’တိ အာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ အကပ္ပိယဘောဇနံ ကပ္ပိယသညီ ဟုတွာ ပရိဘုဉ္ဇတိ, အကပ္ပိယမံသံ ကပ္ပိယမံသသညီ ဟုတွာ, အစ္ဆမံသံ သူကရမံသန္တိ, ဒီပိမံသံ ဝါ မိဂမံသန္တိ ခါဒတိ; ကာလေ ဝီတိဝတ္တေ ကာလသညာယ, ပဝါရေတွာ အပ္ပဝါရိတသညာယ, ပတ္တသ္မိံ ရဇေ ပတိတေ ပဋိဂ္ဂဟိတသညာယ ဘုဉ္ဇတိ – ဧဝံ ‘အကပ္ပိယေ ကပ္ပိယသညာယ’ ဝီတိက္ကမံ ကရောတိ နာမ။ သူကရမံသံ ပန အစ္ဆမံသသညာယ ခါဒမာနော, ကာလေ စ ဝိကာလသညာယ ဘုဉ္ဇမာနော ‘ကပ္ပိယေ အကပ္ပိယသညိတာယ’ ဝီတိက္ကမံ ကရောတိ နာမ။ အနဝဇ္ဇံ ပန ကိဉ္စိဒေဝ ဝဇ္ဇသညိတာယ, ဝဇ္ဇဉ္စ အနဝဇ္ဇသညိတာယ ကရောန္တော ‘အနဝဇ္ဇေ ဝဇ္ဇသညာယ ဝဇ္ဇေ စ အနဝဇ္ဇသညာယ’ ဝီတိက္ကမံ ကရောတိ နာမ။ ယသ္မာ ပနေတံ “အကတံ ဝတ မေ ကလျာဏံ, အကတံ ကုသလံ, အကတံ ဘီရုတ္တာဏံ, ကတံ ပါပံ, ကတံ လုဒ္ဒံ, ကတံ ကိဗ္ဗိသ”န္တိ ဧဝံ အနဝဇ္ဇေ ဝဇ္ဇသညိတာယပိ ကတေ ဝီတိက္ကမေ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာဿ အညမ္ပိ ဝတ္ထုံ အနုဇာနန္တော **ယံ ဧဝရူပ**န္တိအာဒိမာဟ။

တတ္ထ ကုက္ကုစ္စပဒံ ဝုတ္တတ္ထမေဝ။ ကုက္ကုစ္စာယနာကာရော **ကုက္ကုစ္စာယနာ**။ ကုက္ကုစ္စေန အယိတဿ ဘာဝေါ **ကုက္ကုစ္စာယိတတ္တံ။ စေတသော ဝိပ္ပဋိသာရော**တိ ဧတ္ထ ကတာကတဿ သာဝဇ္ဇာနဝဇ္ဇဿ ဝါ အဘိမုခဂမနံ ‘ဝိပ္ပဋိသာရော’ နာမ။ ယသ္မာ ပန သော ကတံ ဝါ ပါပံ အကတံ န ကရောတိ, အကတံ ဝါ ကလျာဏံ ကတံ န ကရောတိ, တသ္မာ ဝိရူပေါ ကုစ္ဆိတော ဝါ ပဋိသာရောတိ ‘ဝိပ္ပဋိသာရော’။ သော ပန စေတသော, န သတ္တဿာတိ ဉာပနတ္ထံ ‘စေတသော’ ဝိပ္ပဋိသာရောတိ ဝုတ္တံ။ အယမဿ သဘာဝနိဒ္ဒေသော။ ဥပ္ပဇ္ဇမာနံ ပန ကုက္ကုစ္စံ အာရဂ္ဂမိဝ ကံသပတ္တံ မနံ ဝိလိခမာနမေဝ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ **မနောဝိလေခေါ**တိ ဝုတ္တံ။ အယမဿ ကိစ္စနိဒ္ဒေသော။ ယံ ပန ဝိနယေ “အထ ခေါ အာယသ္မာ သာရိပုတ္တော ဘဂဝတာ ပဋိက္ခိတ္တံ အနုဝသိတွာ အနုဝသိတွာ အာဝသထပိဏ္ဍံ ပရိဘုဉ္ဇိတု”န္တိ ကုက္ကုစ္စာယန္တော န ပဋိဂ္ဂဟေသီတိ (ပါစိ. ၂၀၄) ကုက္ကုစ္စံ အာဂတံ, န တံ နီဝရဏံ။ န ဟိ အရဟတော ‘ဒုဋ္ဌု မယာ ဣဒံ ကတ’န္တိ ဧဝံ အနုတာပေါ အတ္ထိ။ နီဝရဏပတိရူပကံ ပနေတံ ‘ကပ္ပတိ န ကပ္ပတီ’တိ ဝီမံသနသင်္ခါတံ ဝိနယကုက္ကုစ္စံ နာမ။

၁၁၇၆. “ကတမေ ဓမ္မာ နီဝရဏာ စေဝ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တာ စာ”တိ ပဒဿ နိဒ္ဒေသေ ယသ္မာ ထိနမိဒ္ဓံ အညမညံ န ဝိဇဟတိ, တသ္မာ **ထိနမိဒ္ဓနီဝရဏံ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏေန နီဝရဏဉ္စေဝ နီဝရဏသမ္ပယုတ္တဉ္စာ**တိ အဘိန္ဒိတွာ ဝုတ္တံ။ ယသ္မာ ပန ဥဒ္ဓစ္စေ သတိပိ ကုက္ကုစ္စဿ အဘာဝါ ကုက္ကုစ္စေန ဝိနာပိ ဥဒ္ဓစ္စံ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, တသ္မာ တံ ဘိန္ဒိတွာ ဝုတ္တံ။ ယဉ္စ ယေန သမ္ပယောဂံ န ဂစ္ဆတိ, တံ န ယောဇိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

ဣမေ ပန နီဝရဏော ကိလေသပဋိပက္ခိယာပိ အာဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ မဂ္ဂပဋိပက္ခိယာပိ။ ကိလေသပဋိပက္ခိယာ ကာမစ္ဆန္ဒ ဗျာပာဒာ အနာဂါမိမဂ္ဂေန ပဟီယန္တိ, ထိနမိဒ္ဓုဒ္ဓစ္စာနိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန, ကုက္ကုစ္စဝိစိကိစ္ဆာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေ န, အဝိဇ္ဇာ အရဟတ္တမဂ္ဂေန။ မဂ္ဂပဋိပက္ခိယာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ကုက္ကုစ္စဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီယန္တိ, အနာဂါမိမဂ္ဂေန ကာမစ္ဆန္ဒဗျာပာဒာ, အရဟတ္တမဂ္ဂေန ထိနမိဒ္ဓုဒ္ဓစ္စာဝိဇ္ဇာတိ။

၁၁၈၂. ပရာမာသဂေါစ္ဆကေ **တေ ဓမ္မေ ဌပေတွာ** တိ ပုစ္ဆာသဘာဂေန ဗဟုဝစနံ ကတံ။

၁၂၁၉. ဥပာဒာနနိဒ္ဒေသေ ဝတ္ထုသင်္ခာတံ ကာမံ ဥပါဒိယတီတိ **ကာမုပါဒါနံ** ကာမော စ သော ဥပါဒါနဉ္စာတိပိ ကာမု ပါဒါနံ။ **ဥပါဒါန**န္တိ ဒဠှဂ္ဂဟဏံ။ ဒဠှတ္ထော ဟိ ဧတ္ထ ဥပသဒ္ဒေါ ဥပါယာသဥပကဋ္ဌာဒီသု ဝိယ။ တထာ ဒိဋ္ဌိ စ သာ ဥပါဒါနဉ္စာတိ **ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ** ။ ဒိဋ္ဌိံ ဥပါဒိယတီတိ ဒိဋ္ဌုပါဒါနံ။ 'သဿတော အတ္တာ စ လောကော စာ'တိအာဒီသု (ဒီ. နိ. ၁.၃၁) ဟိ ပုရိမဒိဋ္ဌိံ ဥတ္တရဒိဋ္ဌိ ဥပါဒိယတိ။ တထာ သီလဗ္ဗတံ ဥပါဒိယတီတိ **သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ** ။ သီလဗ္ဗတဉ္စ တံ ဥပါဒါနဉ္စာတိပိ သီလဗ္ဗတုပါဒါနံ။ ဂေါသီလဂေါဝတာဒီနိ ဟိ 'ဧဝံ သုဒ္ဓီ'တိ အဘိနိဝေသတော သယမေဝ ဥပါဒါနာ နိ။ တထာ, ဝဒန္တိ ဧတေနာတိ 'ဝါဒော'; ဥပါဒိယန္တိ ဧတေနာတိ 'ဥပါဒါနံ'။ ကိံ ဝဒန္တိ, ဥပါဒိယန္တိ ဝါ? အတ္တာနံ။ အတ္တနော ဝါဒုပါဒါနံ **အတ္တဝါဒုပါဒါနံ;** 'အတ္တဝါဒမတ္တမေဝ ဝါ အတ္တာ'တိ ဥပါဒိယန္တိ ဧတေနာတိ အတ္တဝါဒု ပါဒါနံ။

၁၂၂၀. **ယော ကာမေသု ကာမစ္ဆန္ဒော** တိ ဧတ္ထာပိ ဝတ္ထုကာမာဝ အနဝသေသတော ကာမာတိ အဓိပ္ပေတာ။ တသ္မာ ဝတ္ထုကာမေသု ကာမစ္ဆန္ဒော ဣဓ ကာမုပါဒါနန္တိ အနာဂါမိနောပိ တံ သိဒ္ဓံ ဟောတိ။ ပဉ္စကာမဂုဏဝတ္ထုကော ပနသ္ သ ကာမရာဂေါဝ နတ္ထီတိ။

၁၂၂၁. ဒိဋ္ဌုပါဒါနနိဒ္ဒေသေ **နတ္ထိ ဒိန္န** န္တိ။ ဒိန္နံ နာမ အတ္ထိ, သက္ကာ ကဿစိ ကိဉ္စိ အတုန္တိ ဇာနာတိ; ဒိန္န ဿ ပန ဖလံ ဝိပါကော နတ္ထီတိ ဂဏှာတိ။ **နတ္ထိ ယိဋ္ဌ** န္တိ။ ယိဋ္ဌံ ဝုစ္စတိ မဟာယာဂေါ။ တံ ယဇိတုံ သက္ကာတိ ဇာ နာတိ; ယိဋ္ဌဿ ပန ဖလံ ဝိပါကော နတ္ထီတိ ဂဏှာတိ။ **နတ္ထိ ဟုတ**န္တိ အာဟုနပါဟုနမင်္ဂလကိရိယာ။ တံ ကာတုံ သ က္ကာတိ ဇာနာတိ; တဿ ပန ဖလံ ဝိပါကော နတ္ထီတိ ဂဏှာတိ။ **နတ္ထိ, သုကတဒုက္ကဋာန** န္တိ ဧတ္ထ ဒသ ကုသလ ကမ္မပထာ သုကတကမ္မာနိ နာမ။ ဒသ အကုသလကမ္မပထာ ဒုက္ကဋကမ္မာနိ နာမ။ တေသံ အတ္ထိဘာဝံ ဇာနာတိ ဖလံ ဝိ ပါကော ပန နတ္ထီတိ ဂဏှာတိ။ **နတ္ထိ အယံ လောကော**တိ ပရလောကေ ဌိတော ဣမံ လောကံ နတ္ထီတိ ဂဏှာတိ။ **နတ္ထိ ပရလောကော**တိ ဣဓ လောကေ ဌိတော ပရလောကံ နတ္ထီတိ ဂဏှာတိ။ **နတ္ထိ မာတာ နတ္ထိ ပိတာ**တိ မာတာပိတူနံ အတ္ထိဘာဝံ ဇာနာတိ, တေသု ကတပစ္စယေန ကောစိ ဖလံ ဝိပါကော နတ္ထီတိ ဂဏှာတိ။ **နတ္ထိ သတ္တာ ဩပပါတိ ကာ**တိ စဝနကဥပပဇ္ဇနကာ သတ္တာ နတ္ထီတိ ဂဏှာတိ။ **သမ္မဂ္ဂတာ သမ္မာ ပဋိပန္နာ** တိ အနုလောမပဋိပဒံ ပဋိပန္နာ ဓမ္မိကသမဏဗြာဟ္မဏာ လောကသ္မိံ နတ္ထီတိ ဂဏှာတိ။ **ယေ ဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စ လောကံ သယံ အဘိညာ သ စ္ဆိကတွာ ပဝေဒေန္တီ**တိ ဣမဉ္စ လောကံ ပရဉ္စ လောကံ အတ္တနာဝ အဘိဝိသိဋ္ဌေန ဉာဏေန ဉတွာ ပဝေဒနသမတ္ ထော သဗ္ဗညူ ဗုဒ္ဓေါ နာမ နတ္ထီတိ ဂဏှာတိ။

ဣမာနိ ပန ဥပါဒါနာနိ ကိလေသပဋိပက္ခိယာပိ အာဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ မဂ္ဂပဋိပက္ခိယာပိ။ ကိလေသပဋိပက္ခိယာ ကာမုပါ ဒါနံ စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပဟီယတိ, သေသာနိ တီဏိ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန။ မဂ္ဂပဋိပက္ခိယာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌု ပါဒါနာဒီနိ ပဟီယန္တိ, စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ကာမုပါဒါနန္တိ။

၁၂၃၅. ကိလေသဂေါစ္ဆကေ ကိလေသာ ဧဝ **ကိလေသဝတ္ထူနိ** ။ ဝသန္တိ ဝါ ဧတ္ထ အခီဏာသဝါ သတ္တာ လော ဘာဒီသု ပတိဋ္ဌိတတ္တာတိ **'ဝတ္ထူနိ'** ။ ကိလေသာ စ တေ တပ္ပတိဋ္ဌာနံ သတ္တာနံ ဝတ္ထူနိ စာတိ **'ကိလေသဝတ္ထူ နိ'**။ ယသ္မာ စေတ္ထ အနန္တရပစ္စယာဒိဘာဝေန ဥပ္ပဇ္ဇမာနာ ကိလေသာပိ ဝသန္တိ ဧဝ နာမ, တသ္မာ ကိလေသာနံ ဝတ္ထူ နီတိပိ 'ကိလေသဝတ္ထူနိ'။

၁၂၃၆. **တတ္ထ ကတမော လောဘော? ယော ရာဂေါ သာရာဂေါ** တိ အယံ ပန လောဘော ဟေတုဂေါစ္ဆကေ ဂန္ ထဂေါစ္ဆကေ ဣမသ္မိံ ကိလေသဂေါစ္ဆကေတိ တီသု ဌာနေသု အတိရေကပဒသတေန နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ အာသဝသံယောဇန ဩဃယောဂနီဝရဏဥပါဒါနဂေါစ္ဆကေသု အဋ္ဌဟိ အဋ္ဌဟိ ပဒေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌော။ သွာယံ အတိရေကပဒသတေန နိဒ္ဒိဋ္ဌ

ဋ္ဌာနေပိ အဋ္ဌဟိ အဋ္ဌဟိ ပဒေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌဋ္ဌာနေပိ နိပ္ပဒေသတောဝ ဂဟိတောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ တေသု ဟေတုဂန္ထိ ဝရဏုပ္ပဟာနကိလေသကေစ္စကေသု စတုမဂ္ဂဝဇ္ဈော တဏှာ ဧကေနေဝ ကောဋ္ဌာသေန ဌိတာ။ အာသဝသံယောဇနေ ဩဃယောဂေသု စတုမဂ္ဂဝဇ္ဈောပိ ဒွေဝ ကောဋ္ဌာသာ ဟုတွာ ဌိတာ။ ကထံ? အာသဝေသု ကာမာသဝေ ဘဝာသဝေတိ, သံယောဇနေသု ကာမရာဂသံယောဇနံ ဘဝရာဂသံယောဇနန္တိ, ဩဃေသု ကာမောဃော ဘဝောဃောတိ, ယောဂေသု ကာမယောဂေ ဘဝယောဂေတိ။

ဣမာနိ ပန ကိလေသဝတ္ထူနိ ကိလေသပဋိပာဋိယာပိ အာဟရိတုံ ဝဋ္ဋတိ မဂ္ဂပဋိပာဋိယာပိ။ ကိလေသပဋိပာဋိယာ လောဘော စတူဟိ မဂ္ဂေဟိ ပဟီယတိ, ဒေါသော အနာဂါမိမဂ္ဂေန, မောဟမာနာ အရဟတ္တမဂ္ဂေန, ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန, ထိနာဒီနိ အရဟတ္တမဂ္ဂေန။ မဂ္ဂပဋိပာဋိယာ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေန ဒိဋ္ဌိဝိစိကိစ္ဆာ ပဟီယန္တိ, အနာဂါမိမဂ္ဂေန ဒေါသော, အရဟတ္တမဂ္ဂေန သေသာ သတ္တာတိ။

၁၂၈၇. ကာမာဝစရနိဒ္ဒေသေ **ဟေဋ္ဌတော** တိ ဟေဋ္ဌာဘာဂေန။ **အဝီစိနိရယန္တိ** တ အဂ္ဂိဇာလာနံ တ သတ္တာနံ တ ဒုက္ခဝေဒနာယ ဝီစိ, အန္တရံ, ဆိဒ္ဒံ ဧတ္ထ နတ္ထီတိ အဝီစိ။ သုခသင်္ခါတော အယော ဧတ္ထ နတ္ထီတိ နိရယော။ နိရတိအတ္ထေနပိ နိရဿာဒတ္ထေနပိ နိရယော။ **ပရိယန္တံ ကရိတွာ** တိ တံ အဝီစိသင်္ခါတံ နိရယံ အန္တံ ကတွာ။ **ဥပရိတော**တိ ဥပရိဘာဂေန။ **ပရနိမ္မိတဝသဝတ္တိဒေဝေ** တိ ပရနိမ္မိတေသု ကာမေသု ဝသံ ဝတ္တနတော ဧဝံလဒ္ဓဝေဟာရေ ဒေဝေ။ **အန္တော ကရိတွာ** တိ အန္တော ပက္ခိပိတွာ။ **ယံ ဧတသ္မိံ အန္တရေ** တိ ယေ ဧတသ္မိံ ဩကာသေ။ **ဧတ္ထာဝစရာ**တိ ဣမိနာ ယသ္မာ ဧတသ္မိံ အန္တရေ အညေပိ စရန္တိ ကဒါစိ ကတ္ထစိ သမ္ဘဝတော, တသ္မာ တေသံ အသင်္ဂဏှနတ္ထံ 'အဝစရာ'တိ ဝုတ္တံ။ တေန ယေ ဧတသ္မိံ အန္တရေ ဩဂါဠှာ ဟုတွာ စရန္တိ သဗ္ဗတ္ထ သဒါ စ သမ္ဘဝတော, အဓောဘာဂေ စရန္တိ အဝီစိနိရယဿ ဟေဋ္ဌာ ဘူတုပါဒါယပဝတ္တိဘာဝေန, တေသံ သင်္ဂဟော ကတော ဟောတိ။ တေ ဟိ အဝဂါဠှာဝ စရန္တိ, အဓောဘာဂေဝ စရန္တီတိ **အဝစရာ။ ဧတ္ထ ပရိယာပန္နာ** တိ ဣမိနာ ပန ယသ္မာ ဧတေ ဧတ္ထာဝစရာ အညတ္ထာပိ အဝစရန္တိ, န ပန တတ္ထ ပရိယာပန္နာ ဟောန္တိ, တသ္မာ တေသံ အညတ္ထာပိ အဝစရန္တာနံ ပရိဂ္ဂဟော ကတော ဟောတိ။ ဣဒါနိ တေ ဧတ္ထ ပရိယာပန္နဓမ္မေ ရာသိသုညတပစ္စယဘာဝတော စေဝ သဘာဝတော စ ဒဿေန္တော **ခန္ဓာ**တိအာဒိမာဟ။

၁၂၈၉. ရူပါဝစရနိဒ္ဒေသေ **ဗြဟ္မလောက** န္တိ ပဌမဇ္ဈာနဘူမိသင်္ခါတံ ဗြဟ္မဋ္ဌာနံ။ သေသမေတ္ထ ကာမာဝစရနိဒ္ဒေသေ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **သမာပန္နဿ ဝါ** တိအာဒီသု ပဌမပဒေန ကုသလဇ္ဈာနံ ဝုတ္တံ, ဒုတိယေန ဝိပါကဇ္ဈာနံ, ဝုတ္တံ တတိယေန ကိရိယဇ္ဈာနံ ဝုတ္တန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၂၉၁. အရူပါဝစရနိဒ္ဒေသေ **အာကာသာနဉ္စာယတနူပဂေ** တိ အာကာသာနဉ္စာယတနသင်္ခါတံ ဘဝံ ဥပဂတေ။ ဒုတိယပဒေပိ ဧသေဝ နယော။ သေသံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၃၀၁. သရဏဒုကနိဒ္ဒေသေ ယွာယံ တီသု အကုသလမူလေသု မောဟော, သော လောဘသမ္ပယုတ္တော စ လောဘေန **သရဏော,** ဒေါသသမ္ပယုတ္တော စ ဒေါသေန သရဏော။ ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တော ပန မောဟော ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တေန စေဝ ရူပရာဂအရူပရာဂသင်္ခါတေန စ ရာဂရဏေန ပဟာနေကဋ္ဌဘာဝတော သရဏော သရဇောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။

သုတ္တန္တိကဒုကနိက္ခေပကထာ

၁၃၀၃. သုတ္တန္တိကဒုကေသု မာတိကာကထာယံ အတ္ထတော ဝိဝေစိတတ္တာ ယာနိ စ နေသံ နိဒ္ဒေသပဒါနိ တေသမ္ပိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ သုဝိညေယျတ္တာ ယေဘုယျေန ဥတ္တာနတ္ထာနိ ဧဝ။ ဣဒံ ပနေတ္ထ ဝိသေသမတ္တံ – **ဝိဇ္ဇူပမဒုကေ** တာဝ စက္ခုမာ ကိရ ပုရိသော မေဃန္ဓကာရေ ရတ္တိံ မဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိ။ တဿ အန္ဓကာရတာယ မဂ္ဂေါ န ပညာယိ။ ဝိဇ္ဇု နိစ္ဆရိတွာ အန္ဓကာရံ ဝိဒ္ဓံသေသိ။ အထဿ အန္ဓကာရဝိဂမာ မဂ္ဂေါ ပာကဋော အဟောသိ။ သော ဒုတိယမ္ပိ ဂမနံ အဘိနီဟရိ။ ဒုတိယမ္ပိ အန္ဓကာရော ဩတ္ထရိ။ မဂ္ဂေါ န ပညာယိ။ ဝိဇ္ဇု နိစ္ဆရိတွာ တံ ဝိဒ္ဓံသေသိ။ ဝိဂတေ အန္ဓကာရေ မဂ္ဂေါ ပာကဋော အဟောသိ။ တတိယမ္ပိ ဂမနံ အဘိနီဟရိ။ အန္ဓကာရော ဩတ္ထရိ။ မဂ္ဂေါ န ပညာယိ။ ဝိဇ္ဇု နိစ္ဆရိတွာ အန္ဓကာရံ ဝိဒ္ဓံသေသိ။

တတ္ထ စက္ခုမတော ပုရိသဿ အန္ဓကာရေ မဂ္ဂပဋိပဇ္ဇနံ ဝိယ အရိယသာဝကဿ သောတာပတ္တိမဂ္ဂတ္ထာယ ဝိပဿနာရမ္ဘော။ အန္ဓကာရေ မဂ္ဂဿ အပညာယနကာလော ဝိယ သစ္စစ္ဆာဒကတမံ။ ဝိဇ္ဇုယာ နိစ္ဆရိတ္တာ အန္ဓကာရဿ ဝိဒ္ဓံသိတကာလော ဝိယ သောတာပတ္တိမဂ္ဂေါဘာသေန ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာ သစ္စစ္ဆာဒကတမဿ ဝိနောဒိတကာလော။ ဝိဂတေ အန္ဓကာရေ မဂ္ဂဿ ပာကဋကာလော ဝိယ သောတာပတ္တိမဂ္ဂဿ စတုန္နံ သစ္စာနံ ပာကဋကာလော။ မဂ္ဂဿ ပာကဋံ ပန မဂ္ဂသမင်္ဂိပုဂ္ဂလဿ ပာကဋမေဝ။ ဒုတိယဂမနာဘိနီဟာရော ဝိယ သကဒာဂါမိမဂ္ဂတ္ထာယ ဝိပဿနာရမ္ဘော။ အန္ဓကာရေ မဂ္ဂဿ အပညာယနကာလော ဝိယ သစ္စစ္ဆာဒကတမံ။ ဒုတိယံ ဝိဇ္ဇုယာ နိစ္ဆရိတ္တာ အန္ဓကာရဿ ဝိဒ္ဓံသိတကာလော ဝိယ သကဒာဂါမိမဂ္ဂေါဘာသေန ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာ သစ္စစ္ဆာဒကတမဿ ဝိနောဒိတကာလော။ ဝိဂတေ အန္ဓကာရေ မဂ္ဂဿ ပာကဋကာလော ဝိယ သကဒာဂါမိမဂ္ဂဿ စတုန္နံ သစ္စာနံ ပာကဋကာလော။ မဂ္ဂဿ ပာကဋံ ပန မဂ္ဂသမင်္ဂိပုဂ္ဂလဿ ပာကဋမေဝ။ တတိယဂမနာဘိနီဟာရော ဝိယ အနာဂါမိမဂ္ဂတ္ထာယ ဝိပဿနာရမ္ဘော။ အန္ဓကာရေ မဂ္ဂဿ အပညာယနကာလော ဝိယ သစ္စစ္ဆာဒကတမံ။ တတိယံ ဝိဇ္ဇုယာ နိစ္ဆရိတ္တာ အန္ဓကာရဿ ဝိဒ္ဓံသိတကာလော ဝိယ အနာဂါမိမဂ္ဂေါဘာသေန ဥပ္ပဇ္ဇိတ္တာ သစ္စစ္ဆာဒကတမဿ ဝိနောဒိတကာလော။ ဝိဂတေ အန္ဓကာရေ မဂ္ဂဿ ပာကဋကာလော ဝိယ အနာဂါမိမဂ္ဂဿ စတုန္နံ သစ္စာနံ ပာကဋကာလော။ မဂ္ဂဿ ပာကဋံ ပန မဂ္ဂသမင်္ဂိပုဂ္ဂလဿ ပာကဋမေဝ။

ဝဇိရဿ ပန ဟသာဏော ဝါ မဏိ ဝါ အဘေဇ္ဇော နာမ နတ္ထိ။ ယတ္ထ ပတတိ တံ ဝိနိဝိဒ္ဓမေဝ ဟောတိ။ ဝဇိရံ ခေပေန္တံ အသေသေတွာ ခေပေတိ။ ဝဇိရေန ဂတမဂ္ဂေါ နာမ ပုန ပာကတိကော န ဟောတိ။ ဧဝမေဝ အရဟတ္တမဂ္ဂဿ အဝဇ္ဈကိလေသော နာမ နတ္ထိ။ သဗ္ဗကိလေသေ ဝိနိဝိဇ္ဈတိ ဝဇိရံ ဝိယ။ အရဟတ္တမဂ္ဂေါပိ ကိလေသေ ခေပေန္တော အသေသေတွာ ခေပေတိ။ ဝဇိရေန ဂတမဂ္ဂဿ ပုန ပာကတိကတ္တာဘာဝေါ ဝိယ အရဟတ္တမဂ္ဂေန ပဟီနကိလေသာနံ ပုန ပစ္စုဒာဝတ္တနံ နာမ နတ္ထီတိ။

၁၃၀၇. ဗာလဒုကနိဒ္ဒေသေ ဗာလေသု အဟိရိကာနောတ္တပ္ပာနိ ပာကဋာနိ, မူလာနိ စ သေသာနံ ဗာလဓမ္မာနံ။ အဟိရိကော ဟိ အနောတ္တပ္ပီ စ န ကိဉ္စိ အကုသလံ န ကရောတိ နာမာတိ။ တောနိ ဒွေ ပဌမံယေဝ ဝိသုံ ဝုတ္တာနိ။ သုက္ကပက္ခေပိ အယမေဝ နယော။ တထာ ကဏှဒုကေ။

၁၃၁၁. တပနီယဒုကနိဒ္ဒေသေ ကတတ္တာ စ အကတတ္တာ စ တပနံ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **ကာယဒုစ္စရိတာဒီနိ** ဟိ ကတတ္တာ တပန္တိ, ကာယသုစရိတာဒီနိ အကတတ္တာ။ တထာ ဟိ ပုဂ္ဂလော 'ကတံ မေ ကာယဒုစ္စရိတ'န္တိ တပ္ပတိ, 'အကတံ မေ ကာယသုစရိတ'န္တိ တပ္ပတိ။ 'ကတံ မေ ဝစီဒုစ္စရိတ'န္တိ တပ္ပတိ။ပေ.။ 'အကတံ မေ မနောသုစရိတ'န္တိ တပ္ပတိ။ အတပနီယေပိ ဧသေဝ နယော။ ကလျာဏကာရီ ဟိ ပုဂ္ဂလော 'ကတံ မေ ကာယသုစရိတ'န္တိ န တပ္ပတိ, 'အကတံ မေ ကာယဒုစ္စရိတ'န္တိ န တပ္ပတိ။ပေ.။ 'အကတံ မေ မနောဒုစ္စရိတ'န္တိ န တပ္ပတီတိ (အ. နိ. ၂.၃)။

၁၃၁၃. အဓိဝစနဒုကနိဒ္ဒေသေ ယာ တေသံ တေသံ ဓမ္မာနန္တိ သဗ္ဗဓမ္မဂ္ဂဟဏံ။ သင်္ခါယတီတိ **သင်္ခါ,** သံကထိယတီတိ အတ္ထော။ ကိန္တိ သံကထိယတိ? အဟန္တိ မမန္တိ ပရောတိ ပရဿာတိ သတ္တောတိ ဘာဝေါတိ ပေါသောတိ ပုဂ္ဂလောတိ နရောတိ မာဏဝေါတိ တိဿောတိ ဒတ္တောတိ, 'မဉ္စော ပီဌံ ဘိသိ ဗိမ္ဗောဟန'ံ 'ဝိဟာရော ပရိဝေဏံ ဒွါရံ ဝါတပါန'န္တိ ဧဝံ အနေကေဟိ အာကာရေဟိ သံကထိယတီတိ **'သင်္ခါ'**။ သမညာယတီတိ **သမညာ**။ ကိန္တိ သမညာယတိ? 'အဟန္တိ။ပေ.။ ဝါတပါန'န္တိ သမညာယတီတိ 'သမညာ'။ ပညာပိယတီတိ **ပညတ္တိ**။ ဝေါဟရိယတီတိ **ဝေါဟာရော**။ ကိန္တိ ဝေါဟရိယတိ? 'အဟ'န္တိ။ပေ.။ 'ဝါတပါန'န္တိ ဝေါဟရိယတီတိ ဝေါဟာရော။

နာမန္တိ စတုဗ္ဗိဓံ နာမံ – သာမညနာမံ ဂုဏနာမံ ကိတ္တိမနာမံ ဩပပါတိကနာမန္တိ။ တတ္ထ ပဌမကပ္ပိကေသု မဟာဇနေန သမ္မန္နိတွာ ဌပိတတ္တာ မဟာသမ္မတောတိ ရညော နာမံ 'သာမညနာမံ' နာမ။ ယံ သန္ဓာယ ဝုတ္တံ – ''မဟာဇနသမ္မတောတိ ခော, ဝါသေဋ္ဌ, မဟာသမ္မတော တွေဝ ပဌမံ အက္ခရံ ဥပနိဗ္ဗတ္တ''န္တိ (ဒီ. နိ. ၃.၁၃၁)။ ဓမ္မကထိကော ပံသုကူလိကော ဝိနယဓရော တေပိဋကော သဒ္ဓော ပသန္နောတိ ဧဝရူပံ ဂုဏတော အာဂတနာမံ 'ဂုဏနာမံ' နာမ။ ဘဂဝါ အရဟံ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓောတိအာဒီနိပိ တထာဂတဿ အနေကာနိ နာမသတာနိ ဂုဏနာမာနေဝ။ တေန ဝုတ္တံ –

''အသင်္ချေယ္ယာနိ နာမာနိ, သဂုဏေန မဟေသိနော။

ဂုဏေန နာမမုဒ္ဒေယျံ၊ အပိ နာမသဟသ္သတော”တိ။

ယံ ပန ဇာတဿ ကုမာရကဿ နာမဂ္ဂဟဏဒိဝသေ ဒက္ခိဏေယျာနံ သက္ကာရံ ကတွာ သမီပေ ဌိတာ ဉာတကာ ကပ္ပေတွာ ပကပ္ပေတွာ 'အယံ အသုကောနာမာ'တိ နာမံ ကရောန္တိ, ဣဒံ 'ကိတ္တိမနာမ' နာမ။ ယာ ပန ပုရိမ ပညတ္တိ ပစ္ဆိမပညတ္တိယံ ပတတိ, ပုရိမတေဟာရော ပစ္ဆိမတေဟာရေ ပတတိ, သေယျထိဒံ – ပုရိမကပ္ပေပိ စန္ဒော စန္ဒောယေဝ နာမ, ဧတရဟိပိ စန္ဒော၀။ အတီတေ သူရိယော။ သမုဒ္ဒော။ ပထဝီ။ ပဗ္ဗတော ပဗ္ဗတောယေဝ, နာမ, ဧတရဟိပိ ပဗ္ဗတောယေဝါတိ ဣဒံ 'ဩပပါတိကနာမံ' နာမ။ ဣဒံ စတုဗ္ဗိဓမ္ပိ နာမံ ဧတ္ထ နာမမေဝ ဟောတိ။

နာမကမ္မန္တိ နာမကရဏံ။ **နာမဓေယျ** န္တိ နာမဌပနံ။ **နိရုတ္တိ** တိ နာမနိရုတ္တိ။ **ဗျဉ္ဇန** န္တိ နာမဗျဉ္ဇနံ။ ယသ္မာ ပနေတံ အတ္ထံ ဗျဉ္ဇေတိ တသ္မာ ဧဝံ ဝုတ္တံ။ **အဘိလာပေါ**တိ နာမာဘိလာပေါ။ **သဗ္ဗေဝ ဓမ္မာ အဓိဝစနပထာ**တိ အဓိဝစနဿ နောပထဓမ္မော နာမ နတ္ထိ။ ဧကဓမ္မော သဗ္ဗဓမ္မေသု နိပတတိ, သဗ္ဗဓမ္မာ ဧကဓမ္မသ္မိံ နိပတန္တိ။ ကထံ? အယဉှိ နာမပညတ္တိ ဧကဓမ္မော, သော သဗ္ဗေသု စတုဘူမကဓမ္မေသု နိပတတိ။ သတ္တောပိ သင်္ခါရောပိ နာမတော မုတ္တကော နာမ နတ္ထိ။

အဋဝီပဗ္ဗတာဒီသု ရုက္ခောပိ ဇာနပဒာနံ ဘာရော။ တေ ဟိ 'အယံ ကိံ ရုက္ခော နာမာ'တိ ပုဋ္ဌာ 'ခဒိရော' 'ပလာသော'တိ အတ္တနာ ဇာနနကနာမံ ကထေန္တိ။ ယဿ နာမံ န ဇာနန္တိ တမ္ပိ 'အနာမကော' နာမာတိ ဝဒန္တိ။ တမ္ပိ တဿ နာမဓေယျမေဝ ဟုတွာ တိဋ္ဌတိ။ သမုဒ္ဒေ မစ္ဆကစ္ဆပာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဣတရေ ဒွေ ဒုကာ ဣမိနာ သမာနတ္ထာ ဧဝ။

၁၃၁၆. နာမရူပဒုကေ နာမကရဏဋ္ဌေန စ နမနဋ္ဌေန စ နာမနဋ္ဌေန စ **နာမံ**။ တတ္ထ စတ္တာရော ခန္ဓာ တာဝ **နာမကရဏဋ္ဌေန** 'နာမံ'။ ယထာ ဟိ မဟာဇနသမ္မတတ္တာ မဟာသမ္မတဿ မဟာသမ္မတောတိ နာမံ အဟောသိ, ယထာ ဝါ မာတာပိတရော 'အယံ တိဿော နာမ ဟောတု, ဖုဿော နာမ ဟောတူ'တိ ဧဝံ ပုတ္တဿ ကိတ္တိမနာမံ ကရောန္တိ, ယထာ ဝါ 'ဓမ္မကထိကော' 'ဝိနယဓရော'တိ ဂုဏတော နာမံ အာဂစ္ဆတိ, န ဧဝံ ဝေဒနာဒီနံ။ ဝေဒနာဒယော ဟိ မဟာပထဝီအာဒယော ဝိယ အတ္တနော နာမံ ကရောန္တာဝ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။ တေသု ဥပ္ပန္နေသု တေသံ နာမံ ဥပ္ပန္နမေဝ ဟောတိ။ န ဟိ ဝေဒနံ ဥပ္ပန္နံ 'တွံ ဝေဒနာ နာမ ဟောဟီ'တိ ကောစိ ဘဏတိ။ န စ တဿာ နာမဂ္ဂဟဏကိစ္စံ အတ္ထိ။ ယထာ ပထဝိယာ ဥပ္ပန္နာယ 'တွံ ပထဝီ နာမ ဟောဟီ'တိ နာမဂ္ဂဟဏကိစ္စံ နတ္ထိ, စက္ကဝာဠသိနေရုစန္ဒိမသူရိယနက္ခတ္တေသု ဥပ္ပန္နေသု 'တွံ စက္ကဝာဠံ နာမ ဟောဟိ တွံ နက္ခတ္တံ နာမ ဟောဟီ'တိ နာမဂ္ဂဟဏကိစ္စံ နတ္ထိ, နာမံ ဥပ္ပန္နမေဝ ဟောတိ, ဩပပါတိကပညတ္တိယံ နိပတတိ, ဧဝံ ဝေဒနာယ ဥပ္ပန္နာယ 'တွံ ဝေဒနာ နာမ ဟောဟီ'တိ နာမဂ္ဂဟဏကိစ္စံ နတ္ထိ။ တာယ ဥပ္ပန္နာယ ဝေဒနာတိ နာမံ ဥပ္ပန္နမေဝ ဟောတိ။ ဩပပါတိကပညတ္တိယံ နိပတတိ။ သညာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ အတီတေပိ ဟိ ဝေဒနာ ဝေဒနာယေဝ, သညာ။ သင်္ခါရာ။ ဝိညာဏံ ဝိညာဏမေဝ။ အနာဂတေပိ, ပစ္စုပ္ပန္နေပိ။ နိဗ္ဗာနံ ပန သဒါပိ နိဗ္ဗာနမေဝါတိ။ 'နာမကရဏဋ္ဌေန' နာမံ။

'နမနဋ္ဌေနာ'ပိ စေတ္ထ စတ္တာရော ခန္ဓာ နာမံ။ တေ ဟိ အာရမ္မဏာဘိမုခါ နမန္တိ။ **'နာမနဋ္ဌေန'** သဗ္ဗမ္ပိ နာမံ။ စတ္တာရော ဟိ ခန္ဓာ အာရမ္မဏေ အညမညံ နာမေန္တိ။ နိဗ္ဗာနံ အာရမ္မဏာဓိပတိပစ္စယတာယ အတ္တနိ အနဝဇ္ဇဓမ္မေ နာမေတိ။

၁၃၁၈. အဝိဇ္ဇာဘဝတဏှာ ဝဋ္ဋမူလသမုဒာစာရဒဿနတ္ထံ ဂဟိတာ။

၁၃၂၀. ဘဝိဿတိ အတ္တာ စ လောကော စာ တိ ခန္ဓပဉ္စကံ အတ္တာ စ လောကော စာတိ ဂဟေတွာ 'တံ ဘဝိဿတီ'တိ ဂဟဏာကာရေန နိဝိဋ္ဌာ **သဿတဒိဋ္ဌိ**။ ဒုတိယာ **'န ဘဝိဿတီ'** တိ အာကာရေန နိဝိဋ္ဌာ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ။

၁၃၂၆. ပုဗ္ဗန္တံ အာရဗ္ဘ တိ အတီတကောဋ္ဌာသံ အာရမ္မဏံ ကရိတွာ။ ဣမိနာ ဗြဟ္မဇာလေ အာဂတာ အဋ္ဌာရသ ပုဗ္ဗန္တာနုဒိဋ္ဌိယော ဂဟိတာ။ **အပရန္တံ အာရဗ္ဘ** တိ အနာဂတကောဋ္ဌာသံ အာရမ္မဏံ ကရိတွာ။ ဣမိနာ တတ္ထေဝ အာဂတာ စတုစတ္တာလီသ အပရန္တာနုဒိဋ္ဌိယော ဂဟိတာ။

၁၃၃၂. အောဝစသ္သတာနိဒ္ဒေသေ **သဟဓမ္မိကေ ဝုစ္စမာနေ** တိ သဟဓမ္မိကံ နာမ ယံ ဘဂဝတာ ပညတ္တံ သိက္ခာပဒံ, တသ္မိံ ဝတ္ထုံ ဒသ္သေတွာ ‘ဣဒံ နာမ တွံ အာပတ္တိံ အာပန္နော, ဣင်္ဃ ဒေသေဟိ ဝုဋ္ဌာဟိ ပဋိကရောဟီ’တိ ဝုစ္စမာနေ။ **အောဝစသ္သာယ** န္တိအာဒီသု ဧဝံ စောဒိယမာနသ္သ ပဋိစောဒနာယ တ အပ္ပဒက္ခိဏ ကဟိတာယ တ ဒုဗ္ဗစသ္သ ကမ္မံ အောဝစသ္သာယံ။ တဒေဝ အောဝစသ္သန္တိပိ ဝုစ္စတိ။ တသ္သ ဘာဝေါ **အောဝစသ္သိယံ**။ ဣတရံ တသ္သေဝ ဝေဝစနံ။ **ဝိပ္ပဋိကူလကဟိတာ** တိ ဝိလောမဂဟိတာ။ ဝိလောမဂဟဏသင်္ခာတေန ဝိပစ္စနီကေန သာတံ အသ္သာတိ ဝိပစ္စနီကသာတော။ ‘ပဋာဏိကဂဟဏံ ဂဟေတွာ ကေပဒေနေဝ တံ နိသ္သဒ္ဒမကာသိ’န္တိ သုခံ ပဋိလဘန္တသ္သေတံ အဓိဝစနံ။ တသ္သ ဘာဝေါ **ဝိပစ္စနီကသာတတာ** ။ ဩတဒံ အနာဒိယနဝသေန အနာဒရသ္သ ဘာဝေါ **အနာဒရိယံ**။ ဣတရံ တသ္သေဝ ဝေဝစနံ။ အနာဒိယနာကာရော တ **အနာဒရတာ**။ ဂရုတာသံ အဝသနဝသေန ဥပ္ပန္နော အကရဝဘာဝေါ **အကရဝတာ**။ သဖေဋ္ဌကတာသံ အဝသနဝသေန ဥပ္ပန္နော အပ္ပဋိသ္သဝဘာဝေါ **အပ္ပဋိသ္သဝတာ**။ **အယံ ဝုစ္စတီ**တိ အယံ ဧဝရူပါ အောဝစသ္သတာ နာမ ဝုစ္စတိ။ အတ္ထတော ပနေသာ တေနာကာရေန ပဝတ္တာ စတ္တာရော ခန္ဓာ, သင်္ခာရက္ခန္ဓောယေဝ ဝါတိ။ **ဟာပမိတ္တတာဒီသု** ပိ ဧသေဝ နယော။ အောဝစသ္သတာ ဟာပမိတ္တတာဒယော ဟိ ဝိသုံ စေတသိကဓမ္မာ နာမ နတ္ထိ။

၁၃၃၃. နတ္ထိ ဧတေသံ သဒ္ဓါတိ **အသ္သဒ္ဓါ;** ဗုဒ္ဓါဒီနိ ဝတ္ထူနိ န သဒ္ဒဟန္တီတိ အတ္ထော။ **ဒုသ္သီလာ** တိ သီလသ္သ ဒုန္နာမံ နတ္ထိ, နိသ္သီလာတိ အတ္ထော။ **အပ္ပသ္သုတာ** တိ သုတရဟိတာ။ ပဉ္စ မစ္ဆရိယာနိ ဧတေသံ အတ္ထီတိ **မစ္ဆရိနော**။ **ဒုပ္ပညာ**တိ နိပ္ပညာ။ သေဝနကဝသေန **သေဝနာ**။ ဗလဝသေဝနာ **နိသေဝနာ**။ သဗ္ဗတောဘာဂေန သေဝနာ **သံသေဝနာ**။ ဥပသဂ္ဂဝသေန တ ပဒံ ဝမိုတံ။ တီဟိပိ သေဝနာဝ ကထိတာ။ **ဘဇနာ**တိ ဥပသင်္ကမနာ။ **သမ္ဘဇနာ** တိ သဗ္ဗတောဘာဂေန ဘဇနာ။ ဥပသဂ္ဂဝသေန တ ပဒံ ဝမိုတံ။ **ဘတ္တိ** တိ ဒဠှဘတ္တိ။ **သမ္ဘတ္တိ** တိ သဗ္ဗတောဘာဂေန ဘတ္တိ။ ဥပသဂ္ဂဝသေန တ ပဒံ ဝမိုတံ။ ဒွီဟိပိ ဒဠှဘတ္တိ ဧဝ ကထိတာ။ **တံသမ္ပဝင်္ကတာ** တိ တေသု ပုဂ္ဂလေသု ကာယေန စေဝ စိတ္တေန စ သမ္ပဝင်္ကဘာဝေါ; တန္နိန္နတာ တပ္ပောဏတာ တပ္ပဗ္ဘာရတာတိ အတ္ထော။

၁၃၃၄. သောဝစသ္သတာဒုကနိဒ္ဒေသောပိ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေန ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၃၃၆. ပဉ္စပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ တိ မာတိကာနိဒ္ဒေသေန ‘ပါရာဇိကံ သင်္ဃာဒိသေသံ ပါစိတ္တိယံ ပါဋိဒေသနီယံ ဒုက္ကဋ’န္တိ ဧဝံ ပဉ္စ အာပတ္တိယော။ **သတ္တပိ အာပတ္တိက္ခန္ဓာ** တိ ဝိနယနိဒ္ဒေသေန ‘ပါရာဇိကံ သင်္ဃာဒိသေသံ ထုလ္လစ္စယံ ပါစိတ္တိယံ ပါဋိဒေသနီယံ ဒုက္ကဋံ ဒုဗ္ဘာသိတ’န္တိ ဧဝံ သတ္တ အာပတ္တိယော။ တတ္ထ သဟ ဝတ္ထုနာ တာသံ အာပတ္တီနံ ပရိစ္ဆေဒဇာနနကပညာ **အာပတ္တိကုသလတာ** နာမ။ သဟ ကမ္မဝါစာယ အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနပရိစ္ဆေဒဇာနနကပညာ ပန **အာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာ** နာမ။

၁၃၃၈. သမာပဇ္ဇိတဗ္ဗတော သမာပတ္တိ။ သဟ ပရိကမ္မေန အပ္ပနာပရိစ္ဆေဒဇာနနကပညာ ပန **သမာပတ္တိကုသလတာ** နာမ။ ‘စန္ဒေ တ သူရိယေ တ နက္ခတ္တေ တ တ္တေကံ ဌာနံ ဂတေ ဝုဋ္ဌဟိသ္သာမီ’တိ အဝိရဇ္ဈိတွာ တသ္မိံယေဝ သမယေ ဝုဋ္ဌာနကပညာယ အတ္ထိတာယ **သမာပတ္တိဝုဋ္ဌာနကုသလတာ** နာမ။

၁၃၄၀. အဋ္ဌာရသန္နံ ဓာတူနံ ဥဂ္ဂဟမနသိကာရသဝနဓာရဏပရိစ္ဆေဒဇာနနကပညာ **ဓာတုကုသလတာ** နာမ။ တာသံယေဝ ဥဂ္ဂဟမနသိကာရဇာနနကပညာ **မနသိကာရကုသလတာ** နာမ။

၁၃၄၂. ဒွါဒသန္နံ အာယတနာနံ ဥဂ္ဂဟမနသိကာရသဝနဓာရဏပရိစ္ဆေဒဇာနနကပညာ လတာ နာမ။ တီသုပိ တ ဧတာသု ကုသလတာသု ဥဂ္ဂဟော မနသိကာရော သဝနံ သမ္မသနံ ပဋိဝေဓော ပစ္စဝေက္ခဏာတိ သဗ္ဗံ ဝဋ္ဋတိ။ တတ္ထ သဝနဥဂ္ဂဟပစ္စဝေက္ခဏာ လောကိယာ, ပဋိဝေဓော လောကုတ္တရော။ သမ္မသနမနသိကာရာ လောကိယလောကုတ္တရမိသ္သကာ။ ‘အဝိဇ္ဇာပစ္စယာ သင်္ခါရာ’တိအာဒီနိ (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၂၂၅) ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒဝိဘင်္ဂေ အာဝိဘဝိသ္သန္တိ။ ‘ဣမိနာ ပန ပစ္စယေန ဣဒံ ဟောတီ’တိ ဇာနနကပညာ **ပဋိစ္စသမုပ္ပာဒကုသလတာ** နာမ။

၁၃၄၄. ဌာနာဌာနကုသလတာဒုကနိဒ္ဒေသေ **ဟေတူ ပစ္စယာ**တိ ဥဘယမ္ပေတံ အညမညဝေဝစနံ။ စက္ခုပသာဒေါ ဟိ ရူပံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇနကသ္သ စက္ခုဝိညာဏသ္သ ဟေတု စေဝ ပစ္စယော စ။ တထာ သောတပသာဒာဒယော သောတဝိညာဏာဒီနံ, အမ္ဗဗီဇာဒီနိ စ အမ္ဗဖလာဒီနံ။ ဒုတိယနယေ **ယေ ယေ ဓမ္မာ** တိ ဝိသဘာဂပစ္စယဓမ္မာနံ နိဒဿနံ။

ယေသံ ယေသန္တိ ဝိသဘာဂပစ္စယသမုပ္ပန္နဓမ္မနိဒ္ဒသ္သနံ။ **န ဟေတု န ပစ္စယာ**တိ စက္ခုပသာဒေ သဒ္ဒံ အာရမ္မဏံ ကတွာ ဥပ္ပဇ္ဇနကဿ သောတဝိညာဏဿ န ဟေတု န ပစ္စယော။ တထာ သောတပသာဒာဒယော အဝသေသဝိညာဏာဒီနံ။ အမ္ဗာဒယော စ တာလာဒီနံ ဥပ္ပတ္တိယာတိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၃၄၆. အဇ္ဈတ္တဒွယနိဒ္ဒေသေ **နီစစိတ္တတာ** တိ ပဒမတ္တမေဝ ဝိသေသော။ တဿတ္ထော – မာနာဘာဝေန နီစံ စိတ္တံ အဿာတိ နီစစိတ္တော။ နီစစိတ္တဿ ဘာဝေါ နီစစိတ္တတာ။ သေသံ စိတ္တုဇုကတာစိတ္တမုဒုတာနံ ပဒဘာဇနီယေ အာဂတမေဝ။

၁၃၄၈. ခန္တိနိဒ္ဒေသေ ခမနကဝသေန **ခန္တီ** ။ ခမနာကာရော **ခမနတာ**။ အဓိဝါသေန္တိ ဧတာယ, အတ္တနော ဥပရိ အာရောပေတွာ ဝါသေန္တိ, န ပဋိဗာဟန္တိ, န ပစ္စနီကတာယ တိဋ္ဌန္တီတိ **အဓိဝါသနတာ** ။ အစဏ္ဍိကဿ ဘာဝေါ **အစဏ္ဍိက္ကံ။ အနသုရောပေါ** တိ အသုရောပေါ ဝုစ္စတိ န သမ္မာရောပိတတ္တာ ဒုရုတ္တဝစနံ။ တပ္ပဋိပက္ခတော အနသုရောပေါ သုရုတ္တတာတိ အတ္ထော။ ဧဝမေတ္ထ ဖလူပစာရေန ကာရဏံ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ။ **အတ္တမနတာ စိတ္တဿာ** တိ သောမနဿဝသေန စိတ္တဿ သကမနတာ, အတ္တနော စိတ္တသဘာဝတာယေဝ, န ဗျာပန္နစိတ္တတာတိ အတ္ထော။

၁၃၄၉. သောရစ္စနိဒ္ဒေသေ **ကာယိကော အဝီတိက္ကမော** တိ တိဝိဓံ ကာယသုစရိတံ။ **ဝါစသိကော အဝီတိက္ကမော** တိ စတုဗ္ဗိဓံ ဝစီသုစရိတံ။ ကာယိကဝါစသိကောတိ ဣမိနာ ကာယဝစီဒွါရသမုဋ္ဌိတံ အာဇီဝဋ္ဌမကသီလံ ပရိယာဒိယတိ။ **ဣဒံ ဝုစ္စတိ သောရစ္စ** န္တိ ဣဒံ ပာပတော သုဋ္ဌု ဩရတတ္တာ သောရစ္စံ နာမ ဝုစ္စတိ။ **သဗ္ဗောပိ သီလသံဝရော** တိ ဣဒံ ယသ္မာ န ကေဝလံ ကာယဝါစာဟေဝ အနာစာရံ အာစရတိ မနသာပိ အာစရတိ ဧဝ, တသ္မာ မာနသိကသီလံ ပရိယာဒာယ ဒဿေတုံ ဝုတ္တံ။

၁၃၅၀. သာခလျနိဒ္ဒေသေ **အဏ္ဍကာ** တိ ယထာ သဒောသေ ရုက္ခေ အဏ္ဍကာနိ ဥဋ္ဌဟန္တိ, ဧဝံ သဒောသတာယ ခုံသနဝမ္ဘနာဒိဝစနေဟိ အဏ္ဍကာ ဇာတာ။ **ကက္ကသာ** တိ ပူတိကာ သာ ယထာ နာမ ပူတိရုက္ခော ကက္ကသော ဟောတိ ပဂ္ဃရိတစုဏ္ဏော ဧဝံ ကက္ကသာ ဟောတိ။ သောတံ ဃံသယမာနာ ဝိယ ပဝိသတိ။ တေန ဝုတ္တံ 'ကက္ကသာ'တိ။ **ပရကဋုကာ**တိ ပရေသံ ကဋုကာ အမနာပာ ဒောသဇနနီ။ **ပရာဘိသဇ္ဇနီ** တိ ကုဋိလကဏ္ဋကသာခါ ဝိယ စမ္မေသု ဝိဇ္ဈိတွာ ပရေသံ အဘိသဇ္ဇနီ, ဂန္တုကာမာနမ္ပိ ဂန္တုံ အဒတွာ လဂ္ဂနကာရီ။ **ကောဓသာမန္တာ** တိ ကောဓဿ အာသန္နာ။ **အသမာဓိသံဝတ္တနိကာ** တိ အပ္ပနာသမာဓိဿ ဝါ ဥပစာရသမာဓိဿ ဝါ အသံဝတ္တနိကာ။ ဣတိ သဗ္ဗာနေဝေတာနိ သဒောသဝါစာယ ဝေဝစနာနိ။ **တထာရူပိံ ဝါစံ ပဟာယာ**တိ ဣဒံ ဖရုသဝါစံ အပ္ပဇဟိတွာ ဌိတဿ အန္တရန္တရေ ပဝတ္တာပိ သဏှဝါစာ အသဏှဝါစာ ဧဝ နာမာတိ ဒီပနတ္ထံ ဝုတ္တံ။

နေဠာတိ ဧဠံ ဝုစ္စတိ ဒောသော။ နာဿာ ဧဠန္တိ နေဠာ; နိဒ္ဒောသာတိ အတ္ထော။ ''နေဠင်္ဂေါ သေတပစ္ဆာဒော''တိ (ဥဒါ. ၆၅; သံ. နိ. ၄.၃၄၇; ပေဋကော. ၂၅) ဧတ္ထ ဝုတ္တနေဠံ ဝိယ။ **ကဏ္ဏသုခါ** တိ ဗျဉ္ဇနမဓုရတာယ ကဏ္ဏာနံ သုခါ, သူစိဝိဇ္ဈနံ ဝိယ ကဏ္ဏသူလံ န ဇနေတိ။ အတ္ထမဓုရတာယ သရီရေ ကောပံ အဇနေတွာ ပေမံ ဇနေတီတိ **ပေမနီယာ**။ ဟဒယံ ဂစ္ဆတိ, အပ္ပဋိဟညမာနာ သုခေန စိတ္တံ ပဝိသတီတိ **ဟဒယင်္ဂမာ** ။ ဂုဏပရိပုဏ္ဏတာယ ပုရေ ဘဝါတိ **ပေါရီ**။ ပုရေ သံဝဍ္ဎနာရီ ဝိယ သုကုမာရာတိပိ ပေါရီ။ ပုရဿ ဧသာတိပိ ပေါရီ; နဂရဝါသီနံ ကထာတိ အတ္ထော။ နဂရဝါသိနော ဟိ ယုတ္တကထာ ဟောန္တိ။ ပိတိမတ္တံ ပိတာတိ ဘာတိမတ္တံ ဘာတာတိ ဝဒန္တိ။ ဧဝရူပီ ကထာ ဗဟုနော ဇနဿ ကန္တာ ဟောတီတိ **ဗဟုဇနကန္တာ** ။ ကန္တဘာဝေနေဝ ဗဟုနော ဇနဿ မနာပာ စိတ္တဝုဍ္ဎိကရာတိ **ဗဟုဇနမနာပာ။ ယာ တတ္ထာ**တိ ယာ တသ္မိံ ပုဂ္ဂလေ။ **သဏှဝါစတာ**တိ မဋ္ဌဝါစတာ။ **သခိလဝါစတာ**တိ မုဒုဝါစတာ။ **အဖရုသဝါစတာ**တိ အကက္ခဠဝါစတာ။

၁၃၅၁. ပဋိသန္ထာရနိဒ္ဒေသေ **အာမိသပဋိသန္ထာရော** တိ အာမိသအလာဘေန အတ္တနာ သဟ ပရေသံ ဆိဒ္ဒံ ယထာ ပိဟိတံ ဟောတိ ပဋိစ္ဆန္နံ, ဧဝံ အာမိသေန ပဋိသန္ထရဏံ။ **ဓမ္မပဋိသန္ထာရော** တိ ဓမ္မဿ အပ္ပဋိလာဘေန အတ္တနာ သဟ ပရေသံ ဆိဒ္ဒံ ယထာ ပိဟိတံ ဟောတိ ပဋိစ္ဆန္နံ, ဧဝံ ဓမ္မေန ပဋိသန္ထရဏံ။ **ပဋိသန္ထာရကော ဟောတီ** တိ ဒွေဧဝ ဟိ လောကသန္နိဝာသဿ ဆိဒ္ဒါနိ, တေသံ ပဋိသန္ထာရကော ဟောတိ။ အာမိသပဋိသန္ထာရေန ဝါ ဓမ္မပဋိသန္ထာရေန ဝါတိ ဣမိနာ ဒုဝိဓေန ပဋိသန္ထာရေန ပဋိသန္ထာရကော ဟောတိ, ပဋိသန္ထရတိ, နိရန္တရံ ကရောတိ။

တတ္ရာယံ အာဒိတော ပဋ္ဌာယ ကထာ – ပဋ္ဌမသင်္ဂါယနာ ဟိ ဘိက္ခုနာ အာဂန္တုကံ အာဂစ္ဆန္တံ ဒိသွာ တ ပစ္စုဂ္ဂန္တွာ ပတ္တစီဝရံ ဂဟေတဗ္ဗံ, အာသနံ ဒာတဗ္ဗံ, တာလဝဏ္ဋေန ဗီဇိတဗ္ဗံ, ပာဒာ ဓောဝိတွာ မက္ခေတဗ္ဗာ, သပ္ပိဖာဏိတေ သတိ ဘေသဇ္ဇံ ဒာတဗ္ဗံ, ပာနီယေန ပုစ္ဆိတဗ္ဗော, အာဂတသော ပဋ္ဌိဇဂ္ဂိတဗ္ဗော။ ဧဝံ ဧကဒေသေန အာမိသပဋ္ဌမသင်္ဂါရော ကတော နာမ ဟောတိ။

သာယံ ပန နဝကတရေပိ အတ္တနော ဥပဋ္ဌာနံ အနာဂတေယေဝ, တဿ သန္တိကံ ဂန္တွာ နိသီဒိတွာ အဝိသယေ အပုစ္ဆိတွာ တဿ ဝိသယေ ပဉှော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ ‘တုမှေ ကတရဘာဏကာ’တိ အပုစ္ဆိတွာ တုမှာကံ ‘အာစရိယုပဇ္ဈာယာ ကတရံ ဂန္ထံ ဝဠဉ္ဇေန္တီ’တိ ပုစ္ဆိတွာ ပဟောနကဋ္ဌာနေ ပဉှော ပုစ္ဆိတဗ္ဗော။ သစေ ကထေတုံ သက္ကောတိ ဣစ္စေတံ ကုသလံ။ နော စေ သက္ကောတိ သယံ ကထေတွာ ဒာတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ဧကဒေသေန ဓမ္မပဋ္ဌမသင်္ဂါရော ကတော နာမ ဟောတိ။

သစေ အတ္တနော သန္တိကေ ဝသတိ တံ အာဒာယ နိဗဒ္ဓံ ပိဏ္ဍာယ စရိတဗ္ဗံ။ သစေ ဂန္တုကာမော ဟောတိ ပုနဒိဝသေ ဂမနသဘာဂေန တံ အာဒာယ ဧကသ္မိံ ဂါမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ ဥယျောဇေတဗ္ဗော။ သစေ အညသ္မိံ ဒိသာဘာဂေ ဘိက္ခု နိမန္တိတာ ဟောန္တိ တံ ဘိက္ခုံ ဂဏ္ဌမာနံ အာဒာယ ဂန္တဗ္ဗံ။ ‘န မယှံ သော ဒိသာ သဘာဂါ’တိ ဂန္တုံ အနိစ္ဆန္တေ သေသဘိက္ခူ ပေသေတွာ တံ အာဒာယ ပိဏ္ဍာယ စရိတဗ္ဗံ။ အတ္တနာ လဒ္ဓာမိသံ တဿ ဒာတဗ္ဗံ။ ဧဝံ ‘အာမိသပဋ္ဌမသင်္ဂါရော’ ကတော နာမ ဟောတိ။

အာမိသပဋ္ဌမသင်္ဂါရကေန ပန အတ္တနာ လဒ္ဓံ ကဿ ဒာတဗ္ဗန္တိ? အာဂန္တုကဿ တာဝ ဒာတဗ္ဗံ။ သစေ ဂိလာနော တ အဝဿိကော တ အတ္ထိ, တေသမ္ပိ ဒာတဗ္ဗံ။ အာစရိယုပဇ္ဈာယာနံ ဒာတဗ္ဗံ။ ဘဏ္ဍကဟာကဿ ဒာတဗ္ဗံ။ သာရာဏီယဓမ္မပူရကေန ပန သတတရမ္ပိ သဟဿတရမ္ပိ အာဂတာဂတာနံ ထေရာသနတော ပဋ္ဌာယ ဒာတဗ္ဗံ။ ပဋ္ဌမသင်္ဂါရကေန ပန ယေန ယေန န လဒ္ဓံ, တဿ တဿ ဒာတဗ္ဗံ။ ဗဟိကမံ နိက္ခမိတွာ ဇိဏ္ဏကံ တ အနာထံ ဘိက္ခုံ တ ဘိက္ခုနိံ တ ဒိသွာ တေသမ္ပိ ဒာတဗ္ဗံ။

တတြိဒံ ဝတ္ထု – စောရေဟိ ကိရ ဂုတ္တသာလကမေ ပဟတေ တင္ခဏညေဝ ကော နိရောဓတော ဝုဋ္ဌိတာ ခီဏာသဝ ထေ္တရီ ဒဟရဘိက္ခုနိယာ ဘဏ္ဍကံ ကဟာပေတွာ မဟာဇနေန သဒ္ဓိံ မဂ္ဂံ ပဋ္ဌိပဇ္ဇိတွာ ဌိတမဇ္ဈနှိကေ နကုလနဂရကမဒ္ဒတရံ ပတွာ ရုက္ခမူလေ နိသီဒိ။ တသ္မိံ သမယေ ကာဠဝလ္လိမဏ္ဍပတသီ မဟာနာဂတ္ထေရော နကုလနဂရကမေ ပိဏ္ဍာယ စရိတွာ နိက္ခန္တော ထေရိံ ဒိသွာ ဘတ္တေန အာပုစ္ဆိ။ သာ ‘ပတ္တော မေ နတ္ထီ’တိ အာဟ။ ထေရော ‘ဣမိနာဝ ဘုဥ္ဇထာ’တိ သဟ ပတ္တေန အဒာသိ။ ထေရီ ဘတ္တကိစ္စံ ကတွာ ပတ္တံ ဓောဝိတွာ ထေရဿ ဒတွာ အာဟ – ‘အဇ္ဇ တာဝ ဘိက္ခာစာရေန ကိလမိဿထ, ဣတော ပဋ္ဌာယ ပန တေ ဘိက္ခာစာရပရိတ္တာသော နာမ န ဘဝိဿတိ, တာတာ’တိ။ တတော ပဋ္ဌာယ ထေရဿ ဦနကဟာပဏဂ္ဃနကော ပိဏ္ဍပာတော နာမ န ဥပ္ပန္နပုဗ္ဗော။ အယံ ‘အာမိသပဋ္ဌမသင်္ဂါရော’ နာမ။

ဣမံ ပဋ္ဌမသင်္ဂါရံ ကတွာ ဘိက္ခုနာ သင်္ဂဟပဂ္ဂဟ ဌတွာ တဿ ဘိက္ခုနော ကမ္မဋ္ဌာနံ ကထေတဗ္ဗံ, ဓမ္မော တစေတဗ္ဗော, ကုက္ကုစ္စံ ဝိနောဒေတဗ္ဗံ, ဥပ္ပန္နံ ကိစ္စံ ကရဏီယံ ကာတဗ္ဗံ, အဗ္ဘာနဝုဋ္ဌာနမာနတ္တပရိဝါသာ အာ တဗ္ဗာ။ ပဗ္ဗဇ္ဇာရဟော ပဗ္ဗာဇေတဗ္ဗော ဥပသမ္ပဒာရဟော ဥပသမ္ပာဒေတဗ္ဗော။ ဘိက္ခုနိယာပိ အတ္တနော သန္တိကေ ဥပသမ္ပဒံ အာကင်္ခမာနာယ ကမ္မဝါစံ ကာတုံ ဝဋ္ဋတိ။ အယံ ‘ဓမ္မပဋ္ဌမသင်္ဂါရော’ နာမ။

ဣမေဟိ ဒွီဟိ ပဋ္ဌမသင်္ဂါရေဟိ ပဋ္ဌမသင်္ဂါရကော ဘိက္ခု အနုပ္ပန္နံ လာဘံ ဥပ္ပာဒေတိ, ဥပ္ပန္နံ ထာဝရံ ကရောတိ, သဘာယဋ္ဌာနေ အတ္တနော ဇီဝိတံ ရက္ခတိ စောရနာဂရညော ပတ္တဂ္ဂဟဏဟတ္ထေနေဝ အဂ္ဂံ ဂဟေတွာ ပတ္တေနေဝ ဘတ္တံ အာကိရန္တော ထေရော ဝိယ။ အလဒ္ဓလာဘုပ္ပာဒနေ ပန ဣတော ပလာယိတွာ ပရတီရံ ဂတေန မဟာနာဂရညာ ဧကဿ ထေရဿ သန္တိကေ သင်္ဂဟံ လဘိတွာ ပုန အာဂန္တွာ ရဇ္ဇေ ပတိဋ္ဌိတေန သေတမ္ဗင်္ဂဏေ ယာဝ ဇီဝံ ပဝတ္တိတံ မဟာဘေသဇ္ဇအနုဝတ္တံ ကထေတဗ္ဗံ။ ဥပ္ပန္နလာဘထာဝရကရဏေ ဒီဃဘာဏကအဘယတ္ထေရဿ ဟတ္ထတော ပဋ္ဌမသင်္ဂါရံ လဘိတွာ စေတိယပဗ္ဗတေ စောရေဟိ ဘဏ္ဍကဿ အဝိလုတ္တဘာဝေ ဝတ္ထု ကထေတဗ္ဗံ။

၁၃၅၂. ဣန္ဒြိယေသု အဂုတ္တဒ္ဒုတရတာနိဒ္ဒေသေ **စက္ခုနာ ရူပံ ဒိသွာ**တိ ကာရဏဝသေန စက္ခူတိ လဒ္ဓဝေါဟာ ရေန ရူပဒဿနသမတ္ထေန စက္ခုဝိညာဏေန ရူပံ ဒိသွာ။ ပေါရာဏာ ပနာဟု – ‘‘စက္ခု ရူပံ န ပဿတိ, အစိတ္တကတ္တာ; စိတ္တံ န ပဿတိ, အစက္ခုကတ္တာ; ဒွါရာရမ္မဏသင်္ဃဋ္ဋနေန ပန ပသာဒဝတ္ထုကေန စိတ္တေန ပဿတိ။ ဤဒိသီ ပ နေသာ ‘ဓနုနာ ဝိဇ္ဈတီ’တိအာဒီသု ဝိယ သသမ္ဘာရကထာ နာမ ဟောတိ။ တသ္မာ စက္ခုဝိညာဏေန ရူပံ ဒိသွာ’’တိ အယမေ ဝေတ္ထ အတ္ထောတိ။ **နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ** တိ ဣတ္ထိပုရိသနိမိတ္တံ ဝါ သုဘနိမိတ္တာဒိကံ ဝါ ကိလေသဝတ္ထုဘူတံ နိမိတ္တံ ဆန္ဒရာဂဝသေန ဂဏှာတိ, ဒိဋ္ဌမတ္တေယေဝ န သဏ္ဌာတိ။ **အနုဗျဉ္ဇနဂ္ဂါဟီ** တိ ကိလေသာနံ အနုဗျဉ္ဇနတော ပါကဋဘာဝကရဏတော အနုဗျဉ္ဇနန္တိ လဒ္ဓဝေါဟာရံ ဟတ္ထပါဒသိတဟသိတကထိတအာလောကိတဝိလောကိတာ ဒိဘေဒံ အာကာရံ ဂဏှာတိ။ **ယတွာဓိကရဏမေနန္တိ**အာဒိမှိ ယံကာရဏာ ယဿ စက္ခုန္ဒြိယာသံဝရဿ ဟေတု, ဧတံ ပုဂ္ဂလံ သတိကဝါဋေန စက္ခုန္ဒြိယံ အသံဝုတံ အပိဟိတစက္ခုဒွါရံ ဟုတွာ ဝိဟရန္တံ ဧတေ အဘိဇ္ဈာဒယော ဓမ္မာ အနွာသဝေယျုံ အနုဗန္ဓေယျုံ အဇ္ဈောတ္ထရေယျုံ။ **တဿ သံဝရာယ န ပဋိပဇ္ဇတီ** တိ တဿ စက္ခုန္ဒြိယဿ သတိကဝါဋေန ပိဒဟနတ္ထာယ န ပဋိပဇ္ဇတိ။ ဧဝံဘူတောယေဝ စ န ရက္ခတိ စက္ခုန္ဒြိယံ, န စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရံ အာပဇ္ဇတီတိ ဝုစ္စတိ။

တတ္ထ ကိဉ္စာပိ စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရော ဝါ အသံဝရော ဝါ နတ္ထိ, န ဟိ စက္ခုပသာဒံ နိဿာယ သတိ ဝါ မုဋ္ဌဿစ္စံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ အပိစ ယဒာ ရူပာရမ္မဏံ စက္ခုဿ အာပါထမာဂစ္ဆတိ တဒါ ဘဝင်္ဂေ ဒွိက္ခတ္တုံ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဒ္ဓေ ကိရိယမနောဓာတု အာဝဇ္ဇနကိစ္စံ သာဓယမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ။ တတော စက္ခုဝိညာဏံ ဒဿနကိစ္စံ, တတော ဝိပါကမနောဓာတု သမ္ပဋိစ္ဆနကိစ္စံ, တတော ဝိပါကာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု သန္တီရဏကိစ္စံ, တတော ကိရိယာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနကိစ္စံ သာဓယမာနာ ဥပ္ပဇ္ဇိတွာ နိရုဇ္ဈတိ။ တဒနန္တရံ ဇဝနံ ဇဝတိ။ တတြာပိ နေဝ ဘဝင်္ဂသမယေ န အာဝဇ္ဇနာဒီနံ အညတရသမယေ သံဝရော ဝါ အသံဝရော ဝါ အတ္ထိ။ ဇဝနက္ခဏေ ပန ဒုဿီလျံ ဝါ မုဋ္ဌဿစ္စံ ဝါ အညာဏံ ဝါ အက္ခန္တိ ဝါ ကောသဇ္ဇံ ဝါ ဥပ္ပဇ္ဇတိ, အသံဝရော ဟောတိ။

ဧဝံ ဟောန္တော ပန သော ‘စက္ခုန္ဒြိယေ အသံဝရော’တိ ဝုစ္စတိ။ ကသ္မာ? ယသ္မာ တသ္မိံ အသံဝရေ သတိ ဒွါရမ္ပိ အဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ, အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ။ ယထာ ကိံ? ယထာ နဂရေ စတူသု ဒွါရေသု အသံဝုတေသု ကိဉ္စာပိ အန္တောဃရဒွါရကောဋ္ဌကဂဗ္ဘာဒယော သုသံဝုတာ, တထာပိ အန္တောနဂရေ သဗ္ဗံ ဘဏ္ဍံ အရက္ခိတံ အဂေါပိတမေဝ ဟောတိ။ နဂရဒွါရေန ဟိ ပဝိသိတွာ စောရာ ယဒိစ္ဆန္တိ ကရေယျုံ။ ဧဝမေဝ ဇဝနေ ဒုဿီလျာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု တသ္မိံ အသံဝရေ သတိ ဒွါရမ္ပိ အဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ, အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနီတိ။

သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာ တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။ **ယာ ဣမေသန္တိ** ဧဝံ သံဝရံ အနာပဇ္ဇန္တဿ ဣမေသံ ဆန္နံ ဣန္ဒြိယာနံ ယာ အဂုတ္တိ ယာ အဂေါပနာ ယော အနာရက္ခော ယော အသံဝရော, အထကနံ, အပိဒဟနန္တိ အတ္ထော။

၁၃၅၃. ဘောဇနေ အမတ္တညုတာနိဒ္ဒေသေ **ဣဓေကစ္စော** တိ ဣမသ္မိံ သတ္တလောကေ ဧကစ္စော။ **အပ္ပဋိသင်္ခါ** တိ ပဋိသင်္ခါနပညာယ အဇာနိတွာ အနုပဓာရေတွာ။ **အယောနိသော**တိ အနုပာယေန။ **အာဟာရန္တိ** အသိတပီတာဒိအဇ္ဈော ဟရဏီယံ။ **အာဟာရေတီ**တိ ပရိဘုဉ္ဇတိ အဇ္ဈောဟရတိ။ **ဒဝါယာ**တိအာဒိ အနုပာယဒဿနတ္ထံ ဝုတ္တံ။ အနုပာယေန ဟိ အာဟာရေန္တော ဒဝတ္ထာယ မဒတ္ထာယ မဏ္ဍနတ္ထာယ ဝိဘူသနတ္ထာယ ဝါ အာဟာရေတိ, နော ဣဒမတ္ထိတံ ပဋိစ္စ။ ယာ တတ္ထ **အသန္တုဋ္ဌိတာ** တိ ယာ တသ္မိံ အယောနိသော အာဟာရပရိဘောဂေ အသန္တုဋ္ဌဿနာ အသန္တုဋ္ဌိ ဘာဝေါ။ **အမတ္တညုတာ**တိ အမတ္တညုဘာဝေါ, ပမာဏသင်္ခါတာယ မတ္တာယ အဇာနနံ။ **အယံ ဝုစ္စတီ** တိ အယံ အပစ္စဝေ က္ခိတပရိဘောဂဝသေန ပဝတ္တာ ဘောဇနေ အမတ္တညုတာ နာမ ဝုစ္စတိ။

၁၃၅၄. ဣန္ဒြိယေသု ဂုတ္တဒ္ဒုတရတာနိဒ္ဒေသေ **စက္ခုနာ**တိအာဒိ ဝုတ္တနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ **န နိမိတ္တဂ္ဂါဟီ ဟောတီ**တိ ဆန္ဒရာဂဝသေန ဝုတ္တပ္ပကာရံ နိမိတ္တံ န ဂဏှာတိ။ ဧဝံ သေသပဒါနိပိ ဝုတ္တပဋိပက္ခနယေနေဝ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ ယထာ စ ဟေဋ္ဌာ ‘ဇဝနေ ဒုဿီလျာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု တသ္မိံ အသံဝရေ သတိ, ဒွါရမ္ပိ အဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ, အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနီ’တိ ဝုတ္တံ, ဧဝမိဓ တသ္မိံ သီလာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု ဒွါရမ္ပိ ဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ, အာဝဇ္ဇနာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ။ ယထာ ကိံ? ယထာ နဂရဒွါရေသု သုသံဝုတေသု, ကိဉ္စာပိ အန္တောဃရာဒယော အ

သံဝုတာ ဟောန္တိ, တထာပိ အန္တောနဂရေ သဗ္ဗံ ဘဏ္ဍံ သုရက္ခိတံ သုကေပိတမေဝ ဟောတိ – နဂရဒ္ဒ္ဓာရေသု ပိဟိ တေသု စောရာနံ ပဝေသော နတ္ထိ – ဧဝမေဝ ဇဝနေ သီလာဒီသု ဥပ္ပန္နေသု ဒ္ဝါရမ္ပိ ဂုတ္တံ ဟောတိ, ဘဝင်္ဂမ္ပိ, အာဝဇ္ဇ နာဒီနိပိ ဝီထိစိတ္တာနိ။ တသ္မာ ဇဝနက္ခဏေ ဥပ္ပဇ္ဇမာနောပိ 'စက္ခုန္ဒြိယေ သံဝရော'တိ ဝုတ္တော။ **သောတေန သဒ္ဒံ သုတွာတ**တိအာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၁၃၅၅. ဘောဇနေ မတ္တညုတာနိဒ္ဒေသေ **ပဋိသင်္ခါ ယောနိသော အာဟာရံ အာဟာရေတီ** တိ ပဋိသင်္ခါနပညာယ ဇာ နိတွာ ဥပာယေန အာဟာရံ ပရိဘုဥ္ဇတိ။ ဣဒါနိ တံ ဥပာယံ ဒဿေတုံ **နေဝ ဒဝါယာ**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ **'နေဝ ဒဝါယာ'**တိ ဒဝတ္ထာယ န အာဟာရေတိ။ တတ္ထ နဋလင်္ဃကာဒယော ဒဝတ္ထာယ အာဟာရေန္တိ နာမ။ ယဉှိ ဘောဇနံ ဘုတ္တဿ နစ္စဂီတကဗ္ဗသိလောကသင်္ခါတော ဒဝေ အတိရေကတရေန ပဋိဘာတိ, တံ ဘော ဇနံ အဓမ္မေန ဝိသမေန ပရိယေသိတွာ တေ အာဟာရေန္တိ။ အယံ ပန ဘိက္ခု ဧဝံ န အာဟာရေတိ။

န မဒာယာတိ မာနမဒပုရိသမဒါနံ ဝဍ္ဎနတ္ထာယ န အာဟာရေတိ။ တတ္ထ ရာဇရာဇမဟာမတ္တာ မဒတ္ထာယ အာ ဟာရေန္တိ နာမ။ တေ ဟိ အတ္တနော မာနမဒပုရိသမဒါနံ ဝဍ္ဎနတ္ထာယ ပိဏ္ဍရသဘောဇနာဒီနိ ပဏီတဘောဇနာနိ ဘုဥ္ဇန္တိ။ အယံ ပန ဘိက္ခု ဧဝံ န အာဟာရေတိ။

န မဏ္ဍနာယာ တိ သရီရမဏ္ဍနတ္ထာယ န အာဟာရေတိ။ တတ္ထ ရူပူပဇီဝိနိယော မာတုဂါမာ အန္တေပုရိကာဒ ယော စ သပ္ပိဖာဏိတံ နာမ ပိဝန္တိ, တေ ဟိ သိနိဒ္ဓံ မုဒုံ မန္ဒံ ဘောဇနံ အာဟာရေန္တိ 'ဧဝံ နော အင်္ဂလဋ္ဌိ သုသဏ္ဌိတာ ဘဝိဿတိ, သရီရေ ဆဝိဝဏ္ဏော ပသန္နော ဘဝိဿတီ'တိ။ အယံ ပန ဘိက္ခု ဧဝံ န အာဟာရေတိ။

န ဝိဘူသနာယာတိ သရီရေ မံသဝိဘူသနတ္ထာယ န အာဟာရေတိ။ တတ္ထ နိဗ္ဗုဒ္ဓမလ္လမုဋ္ဌိကမလ္လာဒယော သုသိနိ ဒ္ဓေဟိ မစ္ဆမံသာဒီဟိ သရီရမံသံ ပီဏေန္တိ 'ဧဝံ နော မံသံ ဥဿဒံ ဘဝိဿတိ ပဟာရသဟနတ္ထာယာ'တိ။ အယံ ပန ဘိက္ခု ဧဝံ သရီရေ မံသဝိဘူသနတ္ထာယ န အာဟာရေတိ။

ယာဝဒေဝတိ အာဟာရာဟရဏေ ပယောဇနဿ ပရိစ္ဆေဒနိယမဒဿနံ။ **ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ** တိ ဣမ ဿ စတုမဟာဘူတိကကရဇကာယဿ ဌပနတ္ထာယ အာဟာရေတိ။ ဣဒမဿ အာဟာရာဟရဏေ ပယောဇနန္တိ အ တ္ထော။ **ယာပနာယာ**တိ ဇီဝိတိန္ဒြိယယာပနတ္ထာယ အာဟာရေတိ။ **ဝိဟိံသူပရတိယာ**တိ ဝိဟိံသာ နာမ အဘုတ္တ ပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနကာ ခုဒ္ဒာ။ တဿာ ဥပရတိယာ ဝူပသမနတ္ထာယ အာဟာရေတိ။ **ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယာ** တိ ဗြဟ္မ စရိယံ နာမ တိဿော သိက္ခာ, သကလံ သာသနံ, တဿ အနုဂ္ဂဏှနတ္ထာယ အာဟာရေတိ။

ဣတီတိ ဥပာယနိဒဿနံ; ဣမိနာ ဥပာယေနာတိ အတ္ထော။ **ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခာမီ** တိ ပုရာဏဝေဒနာ နာမ အဘုတ္တပစ္စယာ ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ။ တံ ပဋိဟနိဿာမီတိ အာဟာရေတိ။ **နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီ** တိ နဝ ဝေဒနာ နာမ အတိဘုတ္တပစ္စယေန ဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ။ တံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီတိ အာဟာရေတိ။ အထ ဝါ, 'နဝ ဝေဒနာ' နာမ ဘုတ္တပစ္စယာ နဥပ္ပဇ္ဇနကဝေဒနာ။ တဿာ အနုပ္ပန္နာယ အနုပ္ပဇ္ဇနတ္ထမေဝ အာဟာရေတိ။ **ယာ တြာ စ မေ ဘဝိဿတီ**တိ ယာပနာ စ မေ ဘဝိဿတိ။ **အနဝဇ္ဇတာ စာ** တိ ဧတ္ထ အတ္ထိ သာဝဇ္ဇံ အတ္ထိ အနဝဇ္ဇံ။ တတ္ထ အဓမ္မိကပရိယေသနာ အဓမ္မိကပဋိဂ္ဂဟဏံ အဓမ္မေန ပရိဘောဂေါတိ ဣဒံ 'သာဝဇ္ဇံ' နာမ။ ဓမ္မေန ပရိယေ သိတွာ ဓမ္မေန ပဋိဂ္ဂဟေတွာ ပစ္စဝေက္ခိတွာ ပရိဘုဥ္ဇနံ 'အနဝဇ္ဇံ' နာမ။ ဧကစ္စော အနဝဇ္ဇေယေဝ သာဝဇ္ဇံ က ရောတိ, 'လဒ္ဓံ မေ'တိ ကတွာ ပမာဏာတိက္ကန္တံ ဘုဥ္ဇတိ။ တံ ဇီရာပေတုံ အသက္ကောန္တော ဥဒ္ဓံဝိရေစနအဓောဝိ ရေစနာဒီဟိ ကိလမတိ။ သကလဝိဟာရေ ဘိက္ခူ တဿ သရီရပဋိဇဂ္ဂနဘေသဇ္ဇပရိယေသနာဒီသု ဥဿုက္ကံ အာပဇ္ဇ န္တိ။ 'ကိံ ဣဒ'န္တိ ဝုတ္တေ 'အသုကဿ နာမ ဥဒရံ ဥဒ္ဓုမာတ'န္တိအာဒီနိ ဝဒန္တိ။ 'ဧသ နိစ္စကာလမ္ပိ ဧဝံပကတိကော ယေဝ, အတ္တနော ကုစ္ဆိပမာဏံ နာမ န ဇာနာတီ'တိ နိန္ဒန္တိ ဂရဟန္တိ။ အယံ အနဝဇ္ဇေယေဝ သာဝဇ္ဇံ ကရောတိ နာမ။ ဧဝံ အကတွာ 'အနဝဇ္ဇတာ စ ဘဝိဿတီ'တိ အာဟာရေတိ။

ဖာသုဝိဟာရော စာတိ ဧတ္ထာပိ အတ္ထိ ဖာသုဝိဟာရော အတ္ထိ န ဖာသုဝိဟာရော။ တတ္ထ 'အာဟရဟတ္ထကော အလံသာဋကော တတ္ထဝဋ္ဋကော ကာကမာသကော ဘုတ္တဝမိတကော'တိ ဣမေသံ ပဉ္စန္နံ ဗြာဟ္မဏာနံ ဘောဇနံ န

ဖာသုဝိဟာရော နာမ။ ဧတေသု ဟိ **‘အာဟာရဟတ္ထကော’** နာမ ဗဟုံ ဘုဉ္ဇိတွာ အတ္တနော ဓမ္မတာယ ဥဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော ‘အာဟရ ဟတ္ထ’န္တိ ဝဒတိ။ **‘အလံသာဋကော’** နာမ အစ္စုဒ္ဓုမာတကုစ္ဆိတာယ ဥဋ္ဌိတောပိ သာဋကံ နိဝာသေတုံ န သက္ကောတိ။ **‘တတ္ထဝဋ္ဋကော’** နာမ ဥဋ္ဌာတုံ အသက္ကောန္တော တတ္ထေဝ ပရိဝဋ္ဋတိ။ **‘ကာကမာသကော’** နာမ ယထာ ကာကေဟိ အာမသိတုံ သက္ကာ ဟောတိ, ဧဝံ ယာဝ မုခဒွါရာ အာဟာရေတိ။ **‘ဘုတ္တဝမိတကော’** နာမ မုခေန သန္ဓာရေတုံ အသက္ကောန္တော တတ္ထေဝ ဝမတိ။ ဧဝံ အကတွာ ‘ဖာသုဝိဟာရော စ မေ ဘဝိဿတီ’တိ အာဟာရေတိ။ ဖာသုဝိဟာရော နာမ စတူဟိ ပဉ္စဟိ အာလောပေဟိ ဦနူဒရတာ။ တွေ့ကဥဟိ ဘုဉ္ဇိတွာ ဟနီယံ ပိဝတော စတ္တာရော ဣရိယာပထာ သုခေန ပဝတ္တန္တိ။ တသ္မာ ဓမ္မသေနာပတိ ဧဝမာဟ –

> ‘‘စတ္တာရော ပဉ္စ အာလောပေ, အဘုတွာ ဥဒကံ ပိဝေ။
> အလံ ဖာသုဝိဟာရာယ, ပဟိတတ္တဿ ဘိက္ခုနော’’တိ။ (ထေရဂ. ၉၈၃)။

ဣမသ္မိံ ပန ဌာနေ အင်္ဂါနိ သမောဓာနေတဗ္ဗာနိ။ ‘နေဝ ဒဝါယာ’တိဟိ ဧကံ အင်္ဂံ, ‘န မဒာယာ’တိ ဧကံ, ‘န မဏ္ဍနာယာ’တိ ဧကံ, ‘န ဝိဘူသနာယာ’တိ ဧကံ, ‘ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ ယာပနာယာ’တိ ဧကံ, ‘ဝိဟိံသူပရတိယာ ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယာ’တိ ဧကံ, ‘ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခာမိ နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီ’တိ ဧကံ, ‘ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတီ’တိ ဧကံ အင်္ဂံ။ အနဝဇ္ဇတာ စ ဖာသုဝိဟာရော စာတိ အယမေတ္ထ ဘောဇနာနိသံသော။ မဟာသီဝတ္ထေရော ပနာဟ – ဟေဋ္ဌာ စတ္တာရိ အင်္ဂါနိ ပဋိက္ခေပော နာမ။ ဥပရိ ပန အဋ္ဌင်္ဂါနိ သမောဓာနေတဗ္ဗာနီတိ – တတ္ထ ‘ယာဝဒေဝ ဣမဿ ကာယဿ ဌိတိယာ’တိ ဧကံ အင်္ဂံ, ‘ယာပနာယာ’တိ ဧကံ, ‘ဝိဟိံသူပရတိယာ’တိ ဧကံ, ‘ဗြဟ္မစရိယာနုဂ္ဂဟာယာ’တိ ဧကံ, ‘ဣတိ ပုရာဏဉ္စ ဝေဒနံ ပဋိဟင်္ခာမီ’တိ ဧကံ, ‘နဝဉ္စ ဝေဒနံ န ဥပ္ပာဒေဿာမီ’တိ ဧကံ, ‘ယာတြာ စ မေ ဘဝိဿတီ’တိ ဧကံ, ‘အနဝဇ္ဇတာ’ စာတိ ဧကံ။ ဖာသုဝိဟာရော ပန ဘောဇနာနိသံသောတိ။ ဧဝံ အဋ္ဌင်္ဂသမန္နာဂတံ အာဟာရံ အာဟာရေန္တော ဘောဇနေ မတ္တညူ နာမ ဟောတိ။ **အယံ ဝုစ္စတီ** တိ အယံ ပရိယေသနပဋိဂ္ဂဟဏပရိဘောဂေသု ယုတ္တပ္ပမာဏဇာနနဝသေန ပဝတ္တော ပစ္စဝေက္ခိတပရိဘောဂေန ဘောဇနေ မတ္တညုတာ နာမ ဝုစ္စတိ။

၁၃၅၆. မုဋ္ဌဿစ္စနိဒ္ဒေသေ **အသတီ**တိ သတိဝိရဟိတာ စတ္တာရော ခန္ဓာ။ **အနနုဿတိ အပ္ပဋိဿတီ** တိ ဥပသဂ္ဂဝသေန ပဒံ ဝဍ္ဍိတံ။ **အသရဏတာ**တိ အသရဏာကာရော။ **အဓာရဏတာ**တိ ဓာရေတုံ အသမတ္ထတာ။ တာယ ဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော အာဓာနပ္ပတ္တော နိဓာနက္ခမော န ဟောတိ။ ဥဒကေ အလာဗုကဋာဟံ ဝိယ အာရမ္မဏေ ပိလဝတီတိ **ပိလာပနတာ။ သံမုသနတာ**တိ နဋ္ဌမုဋ္ဌဿတိတာ။ တာယ ဟိ သမန္နာဂတော ပုဂ္ဂလော နိက္ခိတ္တဘတ္တော ဝိယ ကာကော, နိက္ခိတ္တမံသော ဝိယ စ သိင်္ဂါလော ဟောတိ။

၁၃၆၁. ဘာဝနာဗလနိဒ္ဒေသေ **ကုသလာနံ ဓမ္မာန** န္တိ ဗောဓိပက္ခိယဓမ္မာနံ **အာသေဝနာ**တိ အာဒိသေဝနာ။ **ဘာဝနာ**တိ ဝဍ္ဎနာ။ **ဗဟုလီကမ္မ**န္တိ ပုနပ္ပုနံ ကရဏံ။

၁၃၆၈. သီလဝိပတ္တိနိဒ္ဒေသော သီလသမ္ပဒါနိဒ္ဒေသပဋိပက္ခတော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ဒိဋ္ဌိဝိပတ္တိနိဒ္ဒေသော စ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါနိဒ္ဒေသပဋိပက္ခတော ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါနိဒ္ဒေသော စ ဒိဋ္ဌိဗျသနနိဒ္ဒေသပဋိပက္ခတော။ သီလဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသော ကိဉ္စာပိ သီလသမ္ပဒါနိဒ္ဒေသေန သမာနော, တတ္ထ ပန ဝိသုဒ္ဓိသမ္ပာပကံ ပာတိမောက္ခသံဝရသီလံ ကထိတံ, ဣဓ ဝိသုဒ္ဓိပ္ပတ္တံ သီလံ။ သတိ စ သမ္ပဇညဉ္စ, ပဋိသင်္ခာနဗလဉ္စ ဘာဝနာဗလဉ္စ, သမထော စ ဝိပဿနာ စ, သမထနိမိတ္တဉ္စ ပဂ္ဂဟနိမိတ္တဉ္စ, ပဂ္ဂဟော စ အဝိက္ခေပော စ, သီလသမ္ပဒါ စ ဒိဋ္ဌိသမ္ပဒါ စာတိ ဣမေဟိ ပန ဆဟိ ဒုကေဟိ စတုဘူမကာပိ လောကိယလောကုတ္တရဓမ္မာဝ ကထိတာ။

၁၃၇၃. ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိနိဒ္ဒေသေ **ကမ္မဿကတဉာဏ** န္တိ ‘ဣဒံ ကမ္မံ သကံ, ဣဒံ နော သက’န္တိ ဇာနနပညာ။ တတ္ထ အတ္တနာ ဝါ ကတံ ဟောတု ပရေန ဝါ သဗ္ဗမ္ပိ အကုသလကမ္မံ နော သကံ။ ကသ္မာ? အတ္ထဘဉ္ဇနတော အနတ္ထဇနနတော စ။ ကုသလကမ္မံ ပန အနတ္ထဘဉ္ဇနတော အတ္ထဇနနတော စ ‘သကံ’ နာမ။ တတ္ထ ယထာ နာမ သဓနော သဘောဂေ ပုရိသော အဒ္ဓါနမဂ္ဂံ ပဋိပဇ္ဇိတွာ အန္တရာမဂ္ဂေ ကမနိဂမာဒီသု နက္ခတ္တေ သင်္ဃုဋ္ဌေ ‘အဟံ အာဂန္တုကော, ကံ နု ခေါ နိဿာယ နက္ခတ္တံ ကီဠေယျ’န္တိ အစိန္တေတွာ ယထာ ယထာ ဣစ္ဆတိ တေန တေန နီဟာရေန

နက္ခတ္တံ ကီဠန္တော သုခေန ကန္တာရံ အတိက္ကမတိ, ဧဝမေဝ ဣမသ္မိံ ကမ္မဿကတဉာဏေ ဌတ္ဝာ ဣမေ သတ္တာ ဗဟုံ ဝဋ္ဋကမိကမ္မံ အာယူဟိတွာ သုခေန သုခံ အနုဘဝန္တာ အရဟတ္တံ ပတ္တာ ဂဏနပထံ ဝီတိဝတ္တာ။ **သစ္စာနုလောမိကဉာဏန္တိ** စတုန္နံ သစ္စာနံ အနုလောမံ ဝိပဿနာဉာဏံ။ **မဂ္ဂသမင်္ဂိဿ ဉာဏံ ဖလသမင်္ဂိဿ ဉာဏ** န္တိ မဂ္ဂဉာဏဖလဉာဏာနိယေဝ။

၁၃၇၄. 'ဒိဋ္ဌိဝိသုဒ္ဓိ ခေါ ပနာ'တိပဒဿ နိဒ္ဒေသေ **ယာ ပညာ ပဇာနနာ**တိအာဒီဟိ ပဒေဟိ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တာနိ ကမ္မဿကတဉာဏာဒီနေဝ စတ္တာရိ ဉာဏာနိ ဝိဘတ္တာနိ။

၁၃၇၅. 'ယထာဒိဋ္ဌိဿ စ ပဓာန'န္တိ ပဒဿ နိဒ္ဒေသေ **ယော စေတသိကော ဝီရိယာရမ္ဘော** တိအာဒီဟိ ပဒေဟိ နိဒ္ဒိဋ္ဌံ ဝီရိယံ ပညာဂတိကမေဝ; ပညာယ ဟိ လောကိယဋ္ဌာနေ လောကိယံ လောကုတ္တရဋ္ဌာနေ လောကုတ္တရန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

၁၃၇၆. သံဝေဇဒုကနိဒ္ဒေသေ **ဇာတိဘယန္တိ** ဇာတိံ ဘယတော ဒိသွာ ဌိတဉာဏံ။ ဇရာမရဏဘယာဒီသုပိ ဧသေဝ နယော။

၁၃၇၇. အနုပ္ပန္နာနံ ဟပကာန န္တိအာဒီဟိ ဇာတိအာဒီနိ ဘယတော ဒိသွာ ဇာတိဇရာဗျာဓိမရဏေဟိ မုစ္စိတုကာမဿ ဥပာယပဓာနံ ကထိတံ။ ပဒဘာဇနီယဿ ပနတ္ထော **ဝိဘင်္ဂဋ္ဌကထာယံ** (ဝိဘ. အဋ္ဌ. ၃၆၇ ဗောဇ္ဈင်္ဂပဗ္ဗဝဏ္ဏနာ) အာဝိ ဘဝိဿတိ။

၁၃၇၈. 'အသန္တုဋ္ဌိတာ စ ကုသလေသု ဓမ္မေသူ' တိ ပဒနိဒ္ဒေသေ **ဘိယျောကမျတာ** တိ ဝိသေသကာမတာ။ ဣဓေကစ္စော ဟိ အာဒိတောဝ ပက္ခိကဘတ္တံ ဝါ သလာကဘတ္တံ ဝါ ဥပောသထိကံ ဝါ ဟဋ္ဌိပဒိကံ ဝါ ဒေတိ, သော တေန အသန္တုဋ္ဌော ဟုတွာ ပုန ဓုရဘတ္တံ သင်္ဃဘတ္တံ ဝဿာဝါသိကံ ဒေတိ, အာဝါသံ ကာရေတိ, စတ္တာရောပိ ပစ္စယေ ဒေတိ။ တတြာပိ အသန္တုဋ္ဌော ဟုတွာ သရဏာနိ ဂဏှာတိ, ပဉ္စ သီလာနိ သမာဒိယတိ။ တတြာပိ အသန္တုဋ္ဌော ဟုတွာ ပဗ္ဗဇတိ။ ပဗ္ဗဇိတွာ ဧကံ နိကာယံ ဒွေ နိကာယေတိ တေပိဋကံ ဗုဒ္ဓဝစနံ ဂဏှာတိ, အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော ဘာဝေတိ, ဝိပဿနံ ဝဍ္ဎေတွာ အရဟတ္တံ ဂဏှာတိ ။ အရဟတ္တုပ္ပတ္တိတော ပဋ္ဌာယ မဟာသန္တုဋ္ဌော နာမ ဟောတိ။ ဧဝံ ယာဝ အရဟတ္တာ ဝိသေသကာမတာ 'ဘိယျောကမျတာ' နာမ။

၁၃၇၉. 'အပ္ပဋိဝါနိတာ စ ပဓာနသ္မိံ' န္တိ ပဒဿ နိဒ္ဒေသေ ယသ္မာ ပန္တသေနာသနေသု အဓိကုသလာနံ ဓမ္မာနံ ဘာဝနာယ ဥက္ကဏ္ဌမာနော ပဓာနံ ပဋိဝါသေတိ နာမ , အနုက္ကဏ္ဌမာနော နော ပဋိဝါသေတိ နာမ, တသ္မာ တံ နယံ ဒဿေတုံ **ယာ ကုသလာနံ ဓမ္မာန** န္တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ တတ္ထ **သက္ကစ္စကိရိယတာ** တိ ကုသလာနံ ကရဏေ သက္ကစ္စကာရိတာ။ **သာတစ္စကိရိယတာ** တိ သတတမေဝ ကရဏံ။ **အဋ္ဌိတကိရိယတာ** တိ ခဏ္ဍံ အကတွာ အဋ္ဌပေတွာ ကရဏံ။ **အနောလီနဝုတ္တိတာ** တိ အလီနဇီဝိတာ, အလီနပဝတ္တိတာ ဝါ။ **အနိက္ခိတ္တဆန္ဒတာ** တိ ကုသလစ္ဆန္ဒဿ အနိက္ခိပနံ။ **အနိက္ခိတ္တဓုရတာ** တိ ကုသလကရဏေ ဝီရိယဓုရဿ အနိက္ခိပနံ။

၁၃၈၀. 'ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ ဝိဇ္ဇာ'တိ ဧတ္ထ **ပုဗ္ဗေနိဝါသော** တိ ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓာ စ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓဉ္စ။ ပုဗ္ဗေနိဝါသဿ အနုဿတိ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိ။ တာယ သမ္ပယုတ္တံ ဉာဏံ **ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏံ** ။ တဒိဒံ ပုဗ္ဗေ နိဝုတ္ထက္ခန္ဓပဋိစ္ဆာဒကံ တမံ ဝိဇ္ဈတီတိ **ဝိဇ္ဇာ**။ တံ တမံ ဝိဇ္ဈိတွာ တေ ခန္ဓေ ဝိဒိတေ ပာကဋေ ကရောတီတိ ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေနာပိ **ဝိဇ္ဇာ**။

စုတူပပာတေ ဉာဏန္တိ စုတိယဉ္စ ဥပပာတေ စ ဉာဏံ။ ဣဒမ္ပိ သတ္တာနံ စုတိပဋိသန္ဓိစ္ဆာဒကံ တမံ ဝိဇ္ဈတီတိ ဝိဇ္ဇာ။ တံ တမံ ဝိဇ္ဈိတွာ သတ္တာနံ စုတိပဋိသန္ဓိယော ဝိဒိတာ ပာကဋာ ကရောတီတိ ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေနာပိ ဝိဇ္ဇာ။ **အာသဝာနံ ခယေ ဉာဏ**န္တိ သဗ္ဗကိလေသာနံ ခယသမယေ ဉာဏံ။ တယိဒံ စတုသစ္စစ္ဆာဒကတမံ ဝိဇ္ဈတီတိ **ဝိဇ္ဇာ**။ တံ တမံ ဝိဇ္ဈိတွာ စတ္တာရိ သစ္စာနိ ဝိဒိတာနိ ပာကဋာနိ ကရောတီတိ ဝိဒိတကရဏဋ္ဌေနာပိ **ဝိဇ္ဇာ**။

၁၃၈၁. **‘စိတ္တဿ** **စ အဓိမုတ္တိ နိဗ္ဗာနဉ္စ’** တိ ဧတ္ထ အာရမ္မဏေ အဓိမုစ္စနဋ္ဌေန, ပစ္စနီကဓမ္မေဟိ စ သု
ဋ္ဌုမုတ္တဋ္ဌေန အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော **စိတ္တဿ အဓိမုတ္တိ** နာမ။ ဣတရံ ပန ‘နတ္ထိ ဧတ္ထ တဏှာသင်္ခါတံ တ
နံ’, ‘နိဂ္ဂတံ တ တသ္မာ တနာ’တိ **နိဗ္ဗာနံ** ။ တတ္ထ အဋ္ဌ သမာပတ္တိယော သယံ ဝိက္ခမ္ဘိတကိလေသေဟိ ဝိမုတ္တ
တ္တာ ဝိမုတ္တီတိ ဝုတ္တာ, နိဗ္ဗာနံ ပန သဗ္ဗကိလေသေဟိ အစ္စန္တံ ဝိမုတ္တတ္တာ ဝိမုတ္တီတိ။

၁၃၈၂. **မဂ္ဂသမင်္ဂိဿ** **ဉာဏ**န္တိ စတ္တာရိ မဂ္ဂဉာဏာနိ။ **ဖလသမင်္ဂိဿ ဉာဏ** န္တိ စတ္တာရိ ဖလဉာဏာနိ။
တတ္ထ ပဌမမဂ္ဂဉာဏံ ပဉ္စ ကိလေသေ ခေပေန္တံ နိရောဓေန္တံ ဝူပသမေန္တံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘေန္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ခယေ
ဉာဏံ နာမ ဇာတံ။ ဒုတိယမဂ္ဂဉာဏံ စတ္တာရော ကိလေသေ။ တထာ တတိယမဂ္ဂဉာဏံ။ စတုတ္ထမဂ္ဂဉာဏံ ပန အဋ္ဌ ကိ
လေသေ ခေပေန္တံ နိရောဓေန္တံ ဝူပသမေန္တံ ပဋိပ္ပဿမ္ဘေန္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ‘ခယေ ဉာဏံ’ နာမ ဇာတံ။ တံ တံ မဂ္
ဂဖလဉာဏံ ပန တေသံ တေသံ ကိလေသာနံ ခီဏန္တေ နိရုဒ္ဓန္တေ ဝူပသမန္တေ ပဋိပ္ပဿဒ္ဓန္တေ အနုပ္ပာဒန္တေ
အပ္ပဝတ္တန္တေ ဥပ္ပန္နတ္တာ အနုပ္ပာဒေ ဉာဏံ နာမ ဇာတန္တိ။

အဋ္ဌသာလိနိယာ ဓမ္မသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာယ

နိက္ခေပကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

၄. အဋ္ဌကထာကဏ္ဍော

တိကအတ္ထုဒ္ဓါရဝဏ္ဏနာ

၁၃၈၄. ဣဒါနိ နိက္ခေပကဏ္ဍာနန္တရံ ဌပိတဿ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍဿ ဝဏ္ဏနာက္ကမော အနုပ္ပတ္တော။ ကသ္မာ ပနေတံ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍံ နာမ ဇာတန္တိ? တေပိဋကဿ ဗုဒ္ဓဝစနဿ အတ္ထံ ဥဒ္ဓရိတွာ ဌပိတတ္တာ။ တီသုပိ ဟိ ပိဋကေသု ဓမ္မန္တရံ အာဂတံ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍေနေဝ ပရိစ္ဆိန္ဒိတွာ ဝိနိစ္ဆိတံ သုဝိနိစ္ဆိတံ နာမ ဟောတိ။ သကလေ အဘိဓမ္မပိဋကေ နယမဂ္ဂံ မဟာပကရဏေ ပဉှုဒ္ဓါရံ ဂဏနစာရံ အသလ္လက္ခေန္တေနာပိ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍတောယေဝ သမာနေတုံ ဝဋ္ဋတိ။

ကုတော ပဘာဝံ ပန တေန္တိ? သာရိပုတ္တတ္ထေရပ္ပဘာဝံ။ သာရိပုတ္တတ္ထေရော ဟိ ဧကဿ အတ္တနော သဒ္ဓိဝိဟာရိကဿ နိက္ခေပကဏ္ဍေ အတ္ထုဒ္ဓါရံ သလ္လက္ခေတုံ အသက္ကောန္တဿ အဋ္ဌကထာကဏ္ဍံ ကထေတွာ အဒါသိ။ ဣဒံ ပန မဟာအဋ္ဌကထာယံ ပဋိက္ခိပိတွာ ဣဒံ ဝုတ္တံ – အဘိဓမ္မော နာမ န သာဝကဝိသယော, န သာဝကဂေါစရော; ဗုဒ္ဓဝိသယော ဧသ, ဗုဒ္ဓဂေါစရော။ ဓမ္မသေနာပတိ ပန သဒ္ဓိဝိဟာရိကေန ပုစ္ဆိတော တံ အာဒာယ သတ္ထု သန္တိကံ ဂန္တွာ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ ကထေသိ။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ တဿ ဘိက္ခုနော အဋ္ဌကထာကဏ္ဍံ ကထေတွာ အဒါသိ။ ကထံ? ဘဂဝတာ ဟိ 'ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ'တိ ပုစ္ဆိ။ 'ကုသလာ ဓမ္မာ နာမ ကတမေ'တိ သလ္လက္ခေသီတိ အတ္ထော။ အထဿ တုဏှီဘူတဿ 'နနု ယံ မယာ ကတမေ ဓမ္မာ ကုသလာ? ယသ္မိံ သမယေ ကာမာဝစရံ ကုသလံ စိတ္တံ ဥပ္ပန္နံ ဟောတီတိအာဒိနာ နယေန ဘူမိဘေဒတော ကုသလံ ဒဿိတံ, သဗ္ဗမ္ပိ တံ စတူသု ဘူမီသု ကုသလံ, ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ'တိ ဣမိနာ နယေန ကဏ္ဏိကံ ကဏ္ဏိကံ ဃဋံ ဃဋံ ဂေါစ္ဆကံ ဂေါစ္ဆကံ ကတွာ အတ္ထုဒ္ဓါရဝသေန ကုသလာဒိဓမ္မေ ဒဿေန္တော ကထေတွာ အဒါသိ။

တတ္ထ **စတူသူ**တိ ကာမာဝစရရူပါဝစရာရူပါဝစရအပရိယာပန္နာသု။ **ကုသလ**န္တိ ဖဿာဒိဘေဒံ ကုသလံ။ **ဣမေ ဓမ္မာ ကုသလာ**တိ ဣမေ သဗ္ဗေပိ တာသု တာသု ဘူမီသု ဝုတ္တာ ဖဿာဒယော ဓမ္မာ ကုသလာ နာမ။

၁၃၈၅. အကုသလာနံ ပန ဘူမိဝသေန ဘေဒါဘာဝတော **ဒွါဒသ အကုသလစိတ္တုပ္ပါဒာ**တိ အာဟ။ တတ္ထ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဥပ္ပါဒော။ စိတ္တမေဝ ဥပ္ပါဒော **စိတ္တုပ္ပါဒော**။ ဒေသနာသီသမေဝ စေတံ။ ယထာ ပန 'ရာဇာ အာဂတော'တိ ဝုတ္တေ အမစ္စာဒီနမ္ပိ အာဂမနံ ဝုတ္တမေဝ ဟောတိ, ဧဝံ 'စိတ္တုပ္ပါဒော'တိ ဝုတ္တေ တေဟိ သမ္ပယုတ္တဓမ္မာပိ ဝုတ္တာဝ ဟောန္တီတိ။ သဗ္ဗတ္ထ စိတ္တုပ္ပါဒဂ္ဂဟဏေန သသမ္ပယုတ္တဓမ္မံ စိတ္တံ ဂဟိတန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။ ဣတော ပရံ **စတူသု ဘူမီသု ဝိပါကော**တိအာဒီနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ တိကဒုကဘာဇနီယပဒါနံ အတ္ထော, ဝေဒနာတ္တိကာဒီသု စ သုခါဒီနံ နဝတ္တဗ္ဗတာ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တနယေနေဝ ဟဒယင်္ဂတံ ဝိဘာဝိတွာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဝိသေသမတ္တမေဝ ပန ဝက္ခာမ။

၁၄၂၀. တတ္ထ ပရိတ္တာရမ္မဏတ္တိကေ တာဝ **သဗ္ဗော ကာမာဝစရဿ ဝိပါကော**တိ ဧတ္ထ ဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ စက္ခုပသာဒါဒယော နိဿာယ နိယမေနေဝ ဣဋ္ဌာနိဋ္ဌာဒိဘေဒေ ရူပသဒ္ဒဂန္ဓရသဖောဋ္ဌဗ္ဗဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တန္တီတိ ပရိတ္တာရမ္မဏာနိ။ ကုသလာကုသလဝိပါကာ ပန ဒွေ မနောဓာတုယော ဟဒယဝတ္ထုံ နိဿာယ စက္ခုဝိညာဏာဒီနံ အနန္တရာ နိယမတော ရူပါဒီနေဝ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တန္တီတိ ပရိတ္တာရမ္မဏာ။ ကုသလဝိပါကာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု သောမနဿသဟဂတာ ပဉ္စဒွါရေ သန္တီရဏဝသေန ဆသု ဒွါရေသု တဒါရမ္မဏဝသေနာတိ နိယမတော ရူပါဒီနိ ဆ ပရိတ္တာရမ္မဏာနေဝ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတီတိ ပရိတ္တာရမ္မဏာ။ ကုသလာကုသလဝိပါကာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတုဒွယံ ပဉ္စဒွါရေ သန္တီရဏဝသေန ဆသု ဒွါရေသု တဒါရမ္မဏဝသေန နိယမတော ရူပါဒီနိ ဆ ပရိတ္တာရမ္မဏာနေဝ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတိ။ ပဋိသန္ဓိဝသေန ပဝတ္တမာနမ္ပိ ပရိတ္တံ ကမ္မံ ကမ္မနိမိတ္တံ ဂတိနိမိတ္တံ တံ အာရမ္မဏံ ကရောတိ, ပဝတ္တိယံ ဘဝင်္ဂဝသေန, ပရိယောသာနေ စုတိဝသေန ပဝတ္တမာနမ္ပိ တဒေဝ အာရမ္မဏံ ကရောတီတိ ပရိတ္တာရမ္မဏံ။ အဋ္ဌ ပန သဟေတုကဝိပါကစိတ္တုပ္ပါဒါ ဧတ္ထ ဝုတ္တနယေနေဝ တဒါရမ္မဏဝသေန ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိဝသေန စ ပရိတ္တဓမ္မေယေဝ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တန္တိ။ ကိရိယမနောဓာတု ပဉ္စဒွါရေ ရူပါဒီနိ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတိ။ သောမနဿသဟဂတာဟေတုကကိရိယမနောဝိညာဏဓာတု ဆသု ဒွါရေသု ပစ္စုပ္ပန္နေ မနောဒွါရေ

အတီတာနာဂတေပိ ပရိတ္တေ ရူပာဒိဓမ္မေယေဝ အာရဗ္ဘ ခီဏာသဝတနံ ပဟဋ္ဌာကာရံ ကုရုမာနာ ပဝတ္တတီတိ ပရိတ္တာရမ္မဏာ။ ဧဝမိမေ ပဉ္စဝီသတိ စိတ္တုပ္ပာဒာ ဧကန္တေနေဝ **ပရိတ္တာရမ္မဏာ**တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

၁၄၂၁. ဝိညာဏဉ္စာယတနနေဝသညာနာသညာယတနဓမ္မာ အတ္တနော အတ္တနော ဟေဋ္ဌိမံ သမာပတ္တိံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တနတော **မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ**။ ဧဝ မဂ္ဂဖလဓမ္မာ နိဗ္ဗာနာရမ္မဏတ္တာ **အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ**။

ကုသလတော စတ္တာရော ကိရိယတော စတ္တာရောတိ အဋ္ဌ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒာ သေက္ခပုထုဇ္ဇနခီဏာသဝတနံ အသက္ကစ္စအနပစ္စဝေက္ခဏဓမ္မသဝနာဒီသု ကာမာဝစရဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိကာလေ ပရိတ္တာရမ္မဏာ။ အတိပဂုဏာနံ ပဌမဇ္ဈာနာဒီနံ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ။ ကသိဏနိမိတ္တာဒိပညတ္တိပစ္စဝေက္ခဏကာလေ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ။ အကုသလတော စတ္တာရော ဒိဋ္ဌိဂတသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒာ ပဉ္စပဏ္ဏာသာယ ကာမာဝစရဓမ္မာနံ 'သတ္တော သတ္တော'တိ ပရာမသနအဿာဒနာဘိနန္ဒနကာလေ ပရိတ္တာရမ္မဏာ။ တေနေဝာကာရေန သတ္တဝီသတိ မဟဂ္ဂတဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိကာလေ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏာ။ ပဏ္ဏတ္တိဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တနကာလေ သိယာ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တာနံ တေယေဝ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ကေဝလံ အဿာဒနာဘိနန္ဒနဝသေန, ပဝတ္တိယံ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တာနံ ဒေါမနဿဝသေန, ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒဿ အနိဋ္ဌင်္ဂတဝသေန, ဥဒ္ဓစ္စသဟဂတဿ ဝိက္ခေပဝသေန အဝူပသမဝသေန စ ပဝတ္တိယံ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧတေသု ပန ဧကဓမ္မောပိ အပ္ပမာဏေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိတုံ န သက္ကောတိ, တသ္မာ န အပ္ပမာဏာရမ္မဏာ။

ကုသလတော စတ္တာရော ကိရိယတော စတ္တာရောတိ အဋ္ဌ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒာ သေက္ခပုထုဇ္ဇနခီဏာသဝတနံ သက္ကစ္စအနပစ္စဝေက္ခဏဓမ္မသဝနာဒီသု ယထာဝုတ္တပ္ပကာရေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိကာလေ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ ဟောန္တိ။ ဂောတြဘုကာလေ လောကုတ္တရဓမ္မေ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ စ နေသံ **အပ္ပမာဏာရမ္မဏတာ** ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ယံ ပနေတံ ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနံ တံ သဗ္ဗတ္ထပါဒကစတုတ္ထံ အာကာသကသိဏစတုတ္ထံ အာလောကကသိဏစတုတ္ထံ ဗြဟ္မဝိဟာရစတုတ္ထံ အာနာပာနစတုတ္ထံ ဣဒ္ဓိဝိဓစတုတ္ထံ ဒိဗ္ဗသောတစတုတ္ထံ စေတောပရိယဉာဏစတုတ္ထံ ယထာကမ္မုပဂဉာဏစတုတ္ထံ ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏစတုတ္ထံ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏစတုတ္ထံ အနာဂတံသဉာဏစတုတ္ထန္တိ ကုသလတောပိ ကိရိယတောပိ ဒွါဒသဝိဓံ ဟောတိ။

တတ္ထ 'သဗ္ဗတ္ထပါဒကစတုတ္ထံ' နာမ အဋ္ဌသု ကသိဏေသု စတုတ္ထဇ္ဈာနံ။ တဉှိ ဝိပဿနာယပိ ပါဒကံ ဟောတိ, အဘိညာနမ္ပိ, နိရောဓဿာပိ, ဝဋ္ဋဿာပိ ပါဒကံ ဟောတီယေဝါတိ သဗ္ဗတ္ထပါဒကန္တိ ဝုတ္တံ။ 'အာကာသကသိဏအာလောကကသိဏစတုတ္ထာနိ' ပန ဝိပဿနာယပိ အဘိညာနမ္ပိ ဝဋ္ဋဿာပိ ပါဒကာနိ ဟောန္တိ, နိရောဓပါဒကာနေဝ န ဟောန္တိ။ 'ဗြဟ္မဝိဟာရအာနာပာနစတုတ္ထာနိ' ဝိပဿနာယ စေဝ ဝဋ္ဋဿ စ ပါဒကာနိ ဟောန္တိ, အဘိညာနံ ပန နိရောဓဿ စ ပါဒကာနိ န ဟောန္တိ။ တတ္ထ ဒသဝိဓမ္ပိ ကသိဏဇ္ဈာနံ ကသိဏပဏ္ဏတ္တိံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ, ဗြဟ္မဝိဟာရစတုတ္ထံ သတ္တပဏ္ဏတ္တိံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ, အာနာပာနစတုတ္ထံ နိမိတ္တံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ ပရိတ္တာဒိဝသေန နဝတ္တဗ္ဗဓမ္မာရမ္မဏတော **နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏံ** နာမ ဟောတိ။

'ဣဒ္ဓိဝိဓစတုတ္ထံ' ပရိတ္တမဟဂ္ဂတာရမ္မဏံ ဟောတိ။ ကထံ? တဉှိ ယဒါ ကာယံ စိတ္တသန္နိဿိတံ ကတွာ အဒိဿမာနေန ကာယေန ဂန္တုကာမော စိတ္တဝသေန ကာယံ ပရိဏာမေတိ, မဟဂ္ဂတစိတ္တေ သမောဒဟတိ, သမာရောပေတိ, တဒါ ဥပယောဂလဒ္ဓံ အာရမ္မဏံ ဟောတီတိ ကတွာ ရူပကာယာရမ္မဏတော ပရိတ္တာရမ္မဏံ ဟောတိ။ ယဒါ စိတ္တံ ကာယသန္နိဿိတံ ကတွာ ဒိဿမာနေန ကာယေန ဂန္တုကာမော ကာယဝသေန စိတ္တံ ပရိဏာမေတိ, ပါဒကဇ္ဈာနစိတ္တံ ရူပကာယေ သမောဒဟတိ, သမာရောပေတိ, တဒါ ဥပယောဂလဒ္ဓံ အာရမ္မဏံ ဟောတီတိ ကတွာ မဟဂ္ဂတစိတ္တာရမ္မဏတော မဟဂ္ဂတာရမ္မဏံ ဟောတိ။

'ဒိဗ္ဗသောတစတုတ္ထံ' သဒ္ဒံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ ဧကန္တပရိတ္တာရမ္မဏမေဝ။ 'စေတောပရိယဉာဏစတုတ္ထံ' ပရိတ္တမဟဂ္ဂတအပ္ပမာဏာရမ္မဏံ ဟောတိ။ ကထံ? တဉှိ ပရေသံ ကာမာဝစရစိတ္တဇာနနကာလေ ပရိတ္တာရမ္မဏံ ဟောတိ, ရူပာဝစရာရူပာဝစရစိတ္တဇာနနကာလေ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏံ, မဂ္ဂဖလဇာနနကာလေ အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ ဟော

တိ။ ဧတ္ထ စ ပုထုဇ္ဇနော သောတာပန္နဿ စိတ္တံ န ဇာနာတိ, သောတာပန္နော ဝါ သကဒါဂါမိဿာတိ ဧဝံ ယာဝ အရဟတော နေတဗ္ဗံ။ အရဟာ ပန သဗ္ဗေသံ စိတ္တံ ဇာနာတိ။ အညောပိ စ ဥပရိမော ဟေဋ္ဌိမဿာတိ အယံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ‘ယထာကမ္မူပဂဉာဏစတုတ္ထံ’ ကာမာဝစရကမ္မဇာနနကာလေ ပရိတ္တာရမ္မဏံ ဟောတိ, ရူပာဝစရာရူပာဝစရကမ္မဇာနနကာလေ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏံ။

‘ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏစတုတ္ထံ’ ရူပါရမ္မဏတ္တာ ဧကန္တပရိတ္တာရမ္မဏမေဝ။ ‘ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏစတုတ္ထံ’ ပရိတ္တမဟဂ္ဂတအပ္ပမာဏနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏံ ဟောတိ။ ကထံ? တဉှိ ကာမာဝစရက္ခန္ဓာနုဿရဏကာလေ ပရိတ္တာရမ္မဏံ ဟောတိ။ ရူပာဝစရာရူပာဝစရက္ခန္ဓာနုဿရဏကာလေ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏံ။ အတီတေ အတ္တနာ ဝါ ပရေဟိ ဝါ ဘာဝိတမဂ္ဂံ သစ္ဆိကတဖလဉ္စ အနုဿရဏကာလေ အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ။ အတီတေ ဗုဒ္ဓါ မဂ္ဂံ ဘာဝယိံသု, ဖလံ သစ္ဆာကံသု, နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိံသူတိ ဆိန္နဝဋုမကာနုဿရဏဝသေန မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏတောပိ အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ။ အတီတေ ‘ဝိပဿီ နာမ ဘဂဝါ’ အဟောသိ ။ တဿ ‘ဗန္ဓုမတီ နာမ နဂရံ အဟောသိ, ဗန္ဓုမာ နာမ ရာဇာ ပိတာ, ဗန္ဓုမတီ နာမ မာတာ’တိအာဒိနာ နယေန နာမဂေါတ္တပထဝီနိမိတ္တာဒိအနုဿရဏကာလေ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏံ ဟောတိ။

‘အနာဂတံသဉာဏစတုတ္ထေ’ပိ ဧသေဝ နယော။ တမ္ပိ အယံ အနာဂတေ ‘ကာမာဝစရေ နိဗ္ဗတ္တိဿတီ’တိ ဇာနနကာလေ ပရိတ္တာရမ္မဏံ ဟောတိ။ ‘ရူပာဝစရေ ဝါ အရူပာဝစရေ ဝါ နိဗ္ဗတ္တိဿတီ’တိ ဇာနနကာလေ မဟဂ္ဂတာရမ္မဏံ။ ‘မဂ္ဂံ ဘာဝေဿတိ ဖလံ သစ္ဆိကရိဿတိ’ ‘နိဗ္ဗာနဓာတုယာ ပရိနိဗ္ဗာယိဿတီ’တိ ဇာနနကာလေ အပ္ပမာဏာရမ္မဏံ။ အနာဂတေ “မေတ္တေယျော နာမ ဘဂဝါ ဥပ္ပဇ္ဇိဿတိ, သုဗြဟ္မာ နာမဿ ဗြာဟ္မဏော ပိတာ ဘဝိဿတိ, ဗြဟ္မဝတီ နာမ ဗြာဟ္မဏီ မာတာ ဘဝိဿတီ”တိအာဒိနာ နယေန နာမဂေါတ္တဇာနနကာလေ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏံ ဟောတိ။

အရူပါဝစရစတုတ္ထံ ပန အာသဝါနံ ခယစတုတ္ထဉ္စ ဟဋ္ဌိယံ အာဂတဋ္ဌာနေယေဝ ကထေဿာမ။ ကိရိယာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု ဥပေက္ခာသဟဂတာ သဗ္ဗေသမ္ပိ တေသံ ကုသလာကုသလကိရိယစိတ္တာနံ ပုရေစာရိကာ။ တဿာ တေသု ဝုတ္တနယေနေဝ အာရမ္မဏဘေဒေါ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ပဉ္စဒွါရေ ပန ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝသေန ပဝတ္တိယံ ဧကန္တပရိတ္တာရမ္မဏာဝ ဟောတိ။ ရူပါဝစရတိကစတုက္ကဇ္ဈာနာဒီနိ ပရိတ္တာဒိဘာဝေန နဝတ္တဗ္ဗဓမ္မံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိတော နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာနိ။ ဧတ္ထ ဟိ ရူပါဝစရာနိ ပထဝီကသိဏာဒီသု ပဝတ္တန္တိ, အာကာသာနဉ္စာယတနံ ဥဂ္ဃာဋိမာကာသေ, အာကိဉ္စညာယတနံ ဝိညာဏာပဂမေတိ။

၁၄၂၉. မဂ္ဂါရမ္မဏတ္တိကေ အာဒိမှိ ဝုတ္တာ အဋ္ဌ ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒါ သေက္ခာသေက္ခာနံ အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓမဂ္ဂါနံ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ မဂ္ဂါရမ္မဏာ, မဂ္ဂေန ပန အသဟဇာတတ္တာ န မဂ္ဂဟေတုကာ, အတ္တနာ ပဋိဝိဒ္ဓမဂ္ဂံ ဂရုံ ကတွာ ပစ္စဝေက္ခဏကာလေ အာရမ္မဏာဓိပတိဝသေန မဂ္ဂါဓိပတိနော, အညဓမ္မာရမ္မဏကာလေ န ဝတ္တဗ္ဗာ မဂ္ဂါရမ္မဏာတိပိ မဂ္ဂါဓိပတိနောတိပိ။ စတ္တာရော အရိယမဂ္ဂါ မဂ္ဂသဟဇာတဿ မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တဿ ဝါ ဟေတုနော အတ္ထိတာယ ဧကန္တတော မဂ္ဂဟေတုကာဝ။ ဝီရိယံ ပန ဝီမံသံ ဝါ ဇေဋ္ဌကံ ကတွာ မဂ္ဂဘာဝနာကာလေ သဟဇာတာဓိပတိနာ သိယာ မဂ္ဂါဓိပတိနော, ဆန္ဒစိတ္တာနံ အညတရဇေဋ္ဌကကာလေ သိယာ န ဝတ္တဗ္ဗာ မဂ္ဂါဓိပတိနောတိ။

ဒွါဒသဝိဓေ ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနေ သဗ္ဗတ္ထပါဒကစတုတ္ထာဒီနိ နဝ ဈာနာနိ နေဝ မဂ္ဂါရမ္မဏာနိ န မဂ္ဂဟေတုကာနိ န မဂ္ဂါဓိပတီနိ။ စေတောပရိယဉာဏပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏအနာဂတံသဉာဏစတုတ္ထာနိ ပန အရိယာနံ မဂ္ဂစိတ္တဇာနနကာလေ မဂ္ဂါရမ္မဏာနိ ဟောန္တိ, မဂ္ဂေန ပန အသဟဇာတတ္တာ န မဂ္ဂဟေတုကာနိ, မဂ္ဂံ ဂရုံ ကတွာ အပ္ပဝတ္တိတော န မဂ္ဂါဓိပတီနိ။ ကသ္မာ ပနေတာနိ န မဂ္ဂံ ဂရုံ ကရောန္တီတိ? အတ္တနော မဟဂ္ဂတတာယ။ ယထာ ဟိ ရာဇာနံ သဗ္ဗော လောကော ဂရုံ ကရောတိ, မာတာပိတရော ပန န ကရောန္တိ။ န ဟိ တေ ရာဇာနံ ဒိသွာ အာသနာ ဝုဋ္ဌဟန္တိ, န အဉ္ဇလိကမ္မာဒီနိ ကရောန္တိ, ဒဟရကာလေ ဝေါဟရိတနယေနေဝ ဝေါဟရန္တိ။ ဧဝမေတာနိပိ အတ္တနော မဟဂ္ဂတတာယ န မဂ္ဂံ ဂရုံ ကရောန္တိ။

ကိရိယာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတုပိ အရိယာနံ မဂ္ဂပစ္စဝေက္ခဏကာလေ ပစ္စဝေက္ခဏပုရေစာရိကတ္တာ မဂ္ဂ
ရမ္မဏာ ဟောတိ, မဂ္ဂေန အသဟဇာတတ္တာ ပန န မဂ္ဂဟေတုကာ, မဂ္ဂံ ဂရုံ ကတွာ အပ္ပဝတ္တိတော န မဂ္ဂာဓိပတိ။
ကသ္မာ ဂရုံ န ကရောတီတိ? အတ္တနော အဟေတုကတာယ ဟီနတာယ ဇဠတာယ။ ယထာ ဟိ ရာဇာနံ သဗ္ဗော လောကော
ဂရုံ ကရောတိ, အတ္တနော ပရိဇနာ ပန ခုဇ္ဇတမနကစေဋကာဒယော အတ္တနော အညာဏတာယ ပဏ္ဍိတမနုဿာ ဝိယ နာတိ
ဂရုံ ကရောန္တိ, ဧဝမေဝ ဣဒမ္ပိ စိတ္တံ အတ္တနော အဟေတုကတာယ ဟီနတာယ ဇဠတာယ မဂ္ဂံ ဂရုံ န ကရောတိ။

ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တကုသလာဒီနိ ဉာဏာဘာဝေန စေဝ လောကိယဓမ္မာရမ္မဏတာယ စ မဂ္ဂာရမ္မဏာဒိဘာဝံ န လဘ
န္တိ, နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာနေဝ ဟောန္တီတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနီတိ။

၁၄၃၂. အတီတာရမ္မဏတ္တိကေ ဝိညာဏဉ္စာယတနနေဝသညာနာသညာယတနဓမ္မာ ဟေဋ္ဌာ အတီတသမာပတ္
တိံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိတော ဧကန္တေန **အတီတာရမ္မဏာဝ**။

၁၄၃၃. နိယောက အနာဂတာရမ္မဏာ နတ္ထီ တိ နိယမေန ဟဒ္ဒိယေက္ကံ စိတ္တံ အနာဂတာရမ္မဏံ နာမ နတ္ထိ။ နနု စ
အနာဂတံသဉာဏံ ဧကန္တေန အနာဂတာရမ္မဏံ, စေတောပရိယဉာဏမ္ပိ အနာဂတံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတီတိ? နော န ပဝ
တ္တတိ။ ဟဒ္ဒိယေက္ကံ ပန တေံ ဇော် စိတ္တံ နာမ နတ္ထိ။ ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနေန သင်္ဂဟိတတ္တာ အညေဟိ မဟဂ္ဂ
တစိတ္တေဟိ မိဿကံ ဟောတိ။ တေန ဝုတ္တံ 'နိယောက အနာဂတာရမ္မဏာ နတ္ထီ'တိ။

၁၄၃၄. ဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ , တိဿော မနောဓာတုယော စ ပစ္စုပ္ပန္နေသု ရူပာဒီသု ပဝတ္တိတော **ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ**
နာမ။ **ဒသ စိတ္တုပ္ပာဒာ** တိ ဧတ္ထ အဋ္ဌ တာဝ သဟေတုကာ ဒေဝမနုဿာနံ ပဋိသန္ဓိဂ္ဂဟဏကာလေ ကမ္မံ ဝါ ကမ္မနိ
မိတ္တံ ဝါ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိယံ အတီတာရမ္မဏာ။ ဘဝင်္ဂစုတိကာလေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ဂတိနိမိတ္တံ ပန အာရဗ္ဘ ပဋိ
သန္ဓိဂ္ဂဟဏကာလေ တတော ပရံ ဘဝင်္ဂကာလေ စ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ။ တထာ ပဉ္စဒွာရေ တဒာရမ္မဏဝသေန
ပဝတ္တိယံ။ မနောဒွာရေ ပန အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာနံ ဇဝနာနံ အာရမ္မဏံ ဂဟေတွာ ပဝတ္တိတော အတီတာ
နာဂတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ။ 'ကုသလဝိပါကာဟေတုကဥပေက္ခာသဟဂတမနောဝိညာဏဓာတုယ'မ္ပိ ဧသေဝ နယော။ ကေ
ဝလဉှိ သာ မနုဿေသု ဇစ္စန္ဓာဒီနံ ပဋိသန္ဓိ ဟောတိ။ ပဉ္စဒွာရေ စ သန္တီရဏဝသေနာပိ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ဟော
တီတိ အယမေတ္ထ ဝိသေသော။ 'သောမနဿသဟဂတာ' ပန ပဉ္စဒွာရေ သန္တီရဏဝသေန တဒာရမ္မဏဝသေန စ ပ
စ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ဟောတိ။ မနောဒွာရေ တဒာရမ္မဏဝသေန သဟေတုကဝိပါကာ ဝိယ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္
မဏာတိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

'အကုသလဝိပါကာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု' ပန ကုသလဝိပါကာယ ဥပေက္ခာသဟဂတာဟေတုကာယ သမာန
ဂတိကာ ဧဝ။ ကေဝလဉှိ သာ အာပာယိကာနံ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိဝသေန ပဝတ္တတီတိ အယမေတ္ထ ဝိသေသော။
'ကိရိယာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု' သောမနဿသဟဂတာ ခီဏာသဝါနံ ပဉ္စဒွာရေ ပဟဋ္ဌာကာရံ ကုရုမာနာ ပစ္စု
ပ္ပန္နာရမ္မဏာ ဟောတိ။ မနောဒွာရေ အတီတာဒိဘေဒေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဟသိတုပ္ပာဒဝသေန ပဝတ္တိယံ အတီတာနာဂ
တပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ ဟောတိ။

ကာမာဝစရကုသလန္တိအာဒီသု ကုသလတော တာဝ စတ္တာရော ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒာ။ သေက္ခပုထုဇ္
ဇနာနံ အတီတာဒိဘေဒာနိ ခန္ဓဓာတုအာယတနာနိ သမ္မသန္တာနံ ပစ္စဝေက္ခန္တာနံ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာ
ဟောန္တိ။ ပဏ္ဏတ္တိနိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏေ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ။ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တေသုပိ ဧသေဝ နယော ။ ကေဝလ
ဉှိ တေဟိ မဂ္ဂဖလနိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏာ နတ္ထိ။ အယမေဝေတ္ထ ဝိသေသော။

အကုသလတော စတ္တာရော ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒာ အတီတာဒိဘေဒာနံ ခန္ဓဓာတုအာယတနာနံ အဿာ
ဒနာဘိနန္ဒနပရာမာသကာလေ အတီတာဒိအာရမ္မဏာ ဟောန္တိ။ ပဏ္ဏတ္တိံ အာရဗ္ဘ အဿာဒေန္တဿ အဘိနန္ဒ
န္တဿ 'သတ္တော သတ္တော'တိ ပရာမသိတွာ ဂဏှန္တဿ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ ဟောန္တိ။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္
တေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ကေဝလဉှိ တေဟိ ပရာမာသဂ္ဂဟဏံ နတ္ထိ။ ဒွေ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပာဒာ အတီတာ
ဒိဘေဒေ ဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ဒောမနဿိတာနံ အတီတာဒိအာရမ္မဏာ, ပဏ္ဏတ္တိံ အာရဗ္ဘ ဒောမနဿိတာနံ နဝတ္တဗ္
ဗာရမ္မဏာ။ ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တာ တေသု ဧဝ ဓမ္မေသု အနိဋ္ဌင်္ဂတဘာဝေန စေဝ ဥဒ္ဓတဘာဝေန စ ပဝတ္တိယံ

အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ။ ကိရိယတော အဋ္ဌ သဟေတုကစိတ္တုပ္ပာဒာ ကုသလစိတ္တုပ္ပာဒဂတိ
ကာ ဧဝ။ ကိရိယာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတု ဥပေက္ခာသဟဂတာ ပဉ္စဒွါရေ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝသေန ပဝတ္တိယံ ပစ္စုပ္ပန္နာ
ရမ္မဏာဝ ။ မနောဒွါရေ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏာနဉ္စေဝ ပဏ္ဏတ္တိနိဗ္ဗာနာရမ္မဏာနဉ္စ ဇဝနာနံ ပုရေစာ
ရိကကာလေ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာ။

ယထာဝုတ္တပ္ပဘေဒေ ရူပာဝစရစတုတ္ထေ သဗ္ဗတ္ထပာဒကစတုတ္ထံ အာကာသကသိဏစတုတ္ထံ အာလောကက
သိဏစတုတ္ထံ ဗြဟ္မဝိဟာရစတုတ္ထံ အာနာပာနစတုတ္ထန္တိ ဣမာနိ ပဉ္စ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာနေဝ။ 'ဣဒ္ဓိဝိဓစတုတ္
ထံ' ကာယဝသေန စိတ္တံ ပရိဏာမေန္တဿ အတီတပာဒကဇ္ဈာနစိတ္တံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တနတော အတီတာရမ္မဏံ။
မဟာဓာတုနိဓာနေ မဟာကဿပတ္ထေရာဒီနံ ဝိယ အနာဂတံ အဓိဋ္ဌဟန္တာနံ အနာဂတာရမ္မဏံ ဟောတိ။ **မဟာကဿ
ပတ္ထေရော** ကိရ မဟာဓာတုနိဓာနံ ကရောန္တော အနာဂတေ အဋ္ဌာရသဝဿာဓိကာနိ ဒွေ ဝဿသတာနိ ဣမေ ဂ
န္ဓာ မာ သုဿိံသု, ပုပ္ဖာနိ မာ မိလာယိံသု, ဒီပာ မာ နိဗ္ဗာယိံသူတိ အဓိဋ္ဌဟိ။ သဗ္ဗံ တထေဝ အဟောသိ။ **အဿဂုတ္တ
တ္ထေရော** ဝတ္တနိယသေနာသနေ ဘိက္ခုသင်္ဃံ သုက္ခဘတ္တံ ဘုဉ္ဇမာနံ ဒိသွာ 'ဥဒကသောဏ္ဍိ ဒိဝသေ ဒိဝသေ, ပု
ရေဘတ္တံ ဒဓိရသာ ဟောတူ'တိ အဓိဋ္ဌဟိ။ ပုရေဘတ္တံ ဂဟိတံ ဒဓိရသံ ဟောတိ ပစ္ဆာဘတ္တေ ပာကတိကမေဝ။ ကာ
ယံ ပန စိတ္တသန္နိဿိတံ ကတွာ အဒိဿမာနေန ကာယေန ဂမနကာလေ, အညဿ ဝါ ပါဋိဟာရိယဿ ကရဏ
ကာလေ, ကာယံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တတ္တာ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ဟောတိ။

'ဒိဗ္ဗသောတစတုတ္ထံ' ဝိဇ္ဇမာနသဒ္ဒမေဝ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိတော ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ဟောတိ။ စေတောပရိယ
ဉာဏစတုတ္ထံ အတီတေ သတ္တဒိဝသဗ္ဘန္တရေ အနာဂတေ သတ္တဒိဝသဗ္ဘန္တရေ ပရေသံ စိတ္တံ ဇာနန္တဿ အတီ
တာရမ္မဏံ အနာဂတာရမ္မဏဉ္စ ဟောတိ။ သတ္တဒိဝသာတိက္ကမေ ပန တံ ဇာနိတုံ န သက္ကောတိ။ အတီတာနာဂတံသဉာ
ဏာနဉှိ သေ ဝိသယော။ န တေဿ ပစ္စုပ္ပန္နဇာနနကာလေ ပန ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ဟောတိ။

ပစ္စုပ္ပန္နဉ္စ နာမေတံ တိဝိဓံ – ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နဉ္စ။ တတ္ထ ဥပ္ပာဒဋ္ဌိတိဘ
င်္ဂပ္ပတ္တံ **'ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ'** ။ ဧကဒွေသန္တတိဝါရပရိယာပန္နံ **'သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ'** ။ တတ္ထ အန္ဓကာရေ နိသီဒိတွာ
အာလောကဋ္ဌာနံ ဂတဿ န တာဝ အာရမ္မဏံ ပာကဋံ ဟောတိ; ယာဝ ပန တံ ပာကဋံ ဟောတိ, ဧတ္ထန္တရေ ဧကဒွေသ
န္တတိဝါရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ အာလောကဋ္ဌာနေ ဝိစရိတွာ ဩဝရကံ ပဝိဋ္ဌဿာပိ န တာဝ သဟသာ ရူပံ ပာကဋံ ဟောတိ;
ယာဝ တံ ပာကဋံ ဟောတိ, ဧတ္ထန္တရေ ဧကဒွေသန္တတိဝါရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဒူရေ ဌတွာ ပန ရဇကာနံ ဟတ္ထဝိကာရံ
ဃဏ္ဋိဘေရိအာဒိအာကောဋနဝိကာရဉ္စ ဒိသွာပိ န တာဝ သဒ္ဒံ သုဏာတိ; ယာဝ ပန တံ သုဏာတိ, ဧတသ္မိမ္ပိ အန္တရေ
ဧကဒွေသန္တတိဝါရာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧဝံ တာဝ မဇ္ဈိမဘာဏကာ။ သံယုတ္တဘာဏကာ ပန 'ရူပသန္တတိ အရူပသန္တ
တီ'တိ ဒွေ သန္တတိယော ဝတွာ, 'ဥဒကံ အက္ကမိတွာ ဂတဿ ယာဝ တီရေ အက္ကန္တဥဒကလေခါ န ဝိပ္ပသီဒ
တိ, အဒ္ဓါနတော အာဂတဿ ယာဝ ကာယေ ဥသုမဘာဝေါ န ဝူပသမ္မတိ, အာတပါ အာဂန္တွာ ဂဗ္ဘံ ပဝိဋ္ဌဿ
ယာဝ အန္ဓကာရဘာဝေါ န ဝိဂစ္ဆတိ, အန္တောဂဗ္ဘေ ကမ္မဋ္ဌာနံ မနသိကရိတွာ ဒိဝါ ဝါတပါနံ ဝိဝရိတွာ ဩလော
ကေန္တဿ ယာဝ အက္ခီနံ ဖန္ဒနဘာဝေါ န ဝူပသမ္မတိ, အယံ ရူပသန္တတိ နာမ; ဒွေ တယော ဇဝနဝါရာ အရူပသန္
တတိ နာမာ'တိ ဝတွာ 'တဒုဘယမ္ပိ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ နာမာ'တိ ဝဒန္တိ။

ဧကဘဝပရိစ္ဆိန္နံ ပန **အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နံ** နာမ။ ယံ သန္ဓာယ **ဘဒ္ဒေကရတ္တသုတ္တေ** "ယော စာဝုသော, မနော
ယေ စ ဓမ္မာ ဥဘယမေတံ ပစ္စုပ္ပန္နံ။ တသ္မိံ စေ ပစ္စုပ္ပန္နေ ဆန္ဒရာဂပဋိဗဒ္ဓံ ဟောတိ ဝိညာဏံ, ဆန္ဒရာဂပဋိဗဒ္ဓတ္
တာ ဝိညာဏဿ တဒဘိနန္ဒတိ, တဒဘိနန္ဒန္တော ပစ္စုပ္ပန္နေသု ဓမ္မေသု သံဟီရတီ"တိ (မ. နိ. ၃.၂၈၄) ဝုတ္တံ။ သန္
တတိပစ္စုပ္ပန္နဉ္စေတ္ထ အဋ္ဌကထာသု အာဂတံ။ အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နံ သုတ္တေ။

တတ္ထ ကေစိ 'ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ စိတ္တံ စေတောပရိယဉာဏဿ အာရမ္မဏံ ဟောတီ'တိ ဝဒန္တိ။ ကိံကာရဏာ? ယ
သ္မာ ဣဒ္ဓိမဿ စ ပရဿ စ ဧကက္ခဏေ စိတ္တံ ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ။ ဣဒဉ္စ နေသံ ဩပမ္မံ – ယထာ အာကာသေ ခိတ္
တေ ပုပ္ဖမုဋ္ဌိမှိ အဝဿံ ဧကံ ပုပ္ဖံ ဧကဿ ဝဏ္ဋံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ ဝဏ္ဋေန ဝဏ္ဋံ ပဋိဝိဇ္ဈတိ, ဧဝံ ပရဿ စိတ္တံ ဇာ
နိဿာမီတိ ရာသိဝသေန မဟာဇနဿ စိတ္တေ အာဝဇ္ဇိတေ အဝဿံ ဧကဿ စိတ္တံ ဧကေန စိတ္တေန ဥပ္ပာဒက္
ခဏေ ဝါ ဌိတိက္ခဏေ ဝါ ဘင်္ဂက္ခဏေ ဝါ ပဋိဝိဇ္ဈတီတိ။ တံ ပန ဝဿသတမ္ပိ ဝဿသဟဿမ္ပိ အာဝဇ္ဇန္တော

ယေန စိတ္တေန အာဝဇ္ဇေတိ, ယေန စ ဇာနာတိ တေသံ ဒွိန္နံ သဟဋ္ဌာနာဘာဝတော အာဝဇ္ဇနဇဝနာနဉ္စ အနိဋ္ဌေ ဌာနေ နာနာရမ္မဏဘာဝပ္ပတ္တိဒေါသတော အယုတ္တန္တိ အဋ္ဌကထာသု ပဋိက္ခိတ္တံ။ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ ပန အဒ္ဓာပစ္စုပ္ပန္နဉ္စ အာရမ္မဏံ ဟောတီတိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

တတ္ထ ယံ ဝတ္တမာနဇဝနဝီထိတော အတီတာနာဂတဝသေန ဒွိတိဇဝနဝီထိပရိမာဏကာလေ ပရဿ စိတ္တံ, တံ သဗ္ဗမ္ပိ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နံ နာမ။ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နံ ပန ဇဝနဝါရေန ဒီပေတဗ္ဗန္တိ ယံ အဋ္ဌကထာယံ ဝုတ္တံ တံ သုဝုတ္တံ။ တတြာယံ ဒီပနာ – ဣဒ္ဓိမာ ပရဿ စိတ္တံ ဇာနိတုကာမော အာဝဇ္ဇေတိ။ အာဝဇ္ဇနံ ခဏပစ္စုပ္ပန္နံ အာရမ္မဏံ ကတွာ တေနေဝ သဟ နိရုဇ္ဈတိ။ တတော စတ္တာရိ ပဉ္စ ဇဝနာနိ ယေသံ ပစ္ဆိမံ ဣဒ္ဓိစိတ္တံ, သေသာနိ ကာမာဝစရာနိ။ တေသံ သဗ္ဗေသမ္ပိ တဒေဝ နိရုဒ္ဓံ စိတ္တမာရမ္မဏံ ဟောတိ။ န စ တာနိ နာနာရမ္မဏာနိ ဟောန္တိ။ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နဝသေန ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏတ္တာ ဧကာရမ္မဏာနိ။ ဧကာရမ္မဏတ္တေပိ စ ဣဒ္ဓိစိတ္တမေဝ ပရဿ စိတ္တံ ပဇာနာတိ, န ဣတရာနိ; ယထာ စက္ခုဒွာရေ စက္ခုဝိညာဏမေဝ ရူပံ ပဿတိ, န ဣတရာနီတိ။ ဣတိ ဣဒံ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နဿ စေဝ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နဿ စ ဝသေန ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏံ ဟောတိ။ ယသ္မာ ဝါ သန္တတိပစ္စုပ္ပန္နမ္ပိ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နေယေဝ ပတတိ, တသ္မာ အဒ္ဓါပစ္စုပ္ပန္နဝသေနေတံ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏန္တိ ဝေဒိတဗ္ဗံ။

'ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏစတုတ္ထံ' နာမဂေါတ္တာနုဿရဏေ နိဗ္ဗာနနိမိတ္တပစ္စဝေက္ခဏေ စ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏံ, သေသကာလေ အတီတာရမ္မဏမေဝ။ ယထာကမ္မုပဂဉာဏစတုတ္ထမ္ပိ အတီတာရမ္မဏမေဝ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ ပုဗ္ဗေနိဝါသစေတောပရိယဉာဏာနိပိ အတီတာရမ္မဏာနိ ဟောန္တိ, အထ ခေါ တေသံ ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏဿ အတီတက္ခန္ဓာ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓဉ္စ ကိဉ္စိ အနာရမ္မဏံ နာမ နတ္ထိ။ တဉှိ အတီတက္ခန္ဓခန္ဓပဋိဗဒ္ဓေသု ဓမ္မေသု သဗ္ဗညုတဉာဏသမဂတိကံ ဟောတိ။ စေတောပရိယဉာဏဿ စ သတ္တဒိဝသဗ္ဘန္တရာတီတံ စိတ္တမေဝ အာရမ္မဏံ။ တဉှိ အညံ ခန္ဓံ ဝါ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓံ ဝါ န ဇာနာတိ, မဂ္ဂသမ္ပယုတ္တစိတ္တာရမ္မဏတ္တာ ပန ပရိယာယတော မဂ္ဂါရမ္မဏန္တိ ဝုတ္တံ။ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ စ အတီတစေတနာမတ္တမေဝါရမ္မဏန္တိ။ အယံ ဝိသေသော ဝေဒိတဗ္ဗော။ အယမေတ္ထ အဋ္ဌကထာနယော။ ယသ္မာ ပန "ကုသလာ ခန္ဓာ ဣဒ္ဓိဝိဓဉာဏဿ စေတောပရိယဉာဏဿ ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏဿ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ အနာဂတံသဉာဏဿ အာရမ္မဏပစ္စယေန ပစ္စယော"တိ (ပဋ္ဌာ. ၁.၁.၄၀၄) **ပဋ္ဌာနေ** ဝုတ္တံ, တသ္မာ စတ္တာရောပိ ခန္ဓာ စေတောပရိယဉာဏယထာကမ္မုပဂဉာဏာနံ အာရမ္မဏံ ဟောန္တိ။ တတြာပိ ယထာကမ္မုပဂဉာဏဿ ကုသလာကုသလာ ဧဝါတိ။

'ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏစတုတ္ထံ' ဝိဇ္ဇမာနဝဏ္ဏာရမ္မဏတ္တာ ပစ္စုပ္ပန္နာရမ္မဏမေဝ။ အနာဂတံသဉာဏစတုတ္ထံ အနာဂတာရမ္မဏမေဝ။ တဉှိ အနာဂတက္ခန္ဓခန္ဓပဋိဗဒ္ဓေသု ဓမ္မေသု ပုဗ္ဗေနိဝါသဉာဏံ ဝိယ သဗ္ဗညုတဉာဏသမဂတိကံ ဟောတိ။ တတ္ထ ကိဉ္စာပိ စေတောပရိယဉာဏမ္ပိ အနာဂတာရမ္မဏံ ဟောတိ, တံ ပန သတ္တဒိဝသဗ္ဘန္တရေ ဥပ္ပဇ္ဇနကစိတ္တမေဝ အာရမ္မဏံ ကရောတိ။ ဣဒံ အနာဂတေ ကပ္ပသတသဟဿေ ဥပ္ပဇ္ဇနကစိတ္တမ္ပိ ခန္ဓေပိ ခန္ဓပဋိဗဒ္ဓမ္ပိ။ ရူပါဝစရတိကစတုက္ကဇ္ဈာနာဒီနိ အတီတာနာဂတပစ္စုပ္ပန္နေသု ဧကမ္ပိ အာရဗ္ဘ အပ္ပဝတ္တိတော ဧကန္တနဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာနေဝါတိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။

၁၄၃၅. အဇ္ဈတ္တတ္တိကေ **အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပဉ္စ နိဗ္ဗာနဉ္စ ဗဟိဒ္ဓါ**တိ ဣဒံ ယထာ ဣန္ဒြိယဗဒ္ဓံ ပရပုဂ္ဂလသန္တာနေ ဗဟိဒ္ဓါတိ ဝုစ္စမာနမ္ပိ တဿ အတ္တနော သန္တာနပရိယာပန္နတ္တာ နိယကဇ္ဈတ္တံ ဟောတိ, ဧဝံ န ကေနစိ ပရိယာယေန အဇ္ဈတ္တံ ဟောတီတိ နိယကဇ္ဈတ္တပရိယာယဿ အဘာဝေန ဗဟိဒ္ဓါတိ ဝုတ္တံ, န နိယကဇ္ဈတ္တမတ္တဿ အသမ္ဘဝတော။ နိယကဇ္ဈတ္တမတ္တဿ ပန အသမ္ဘဝမတ္တံ သန္ဓာယ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတ္တိကေ ဗဟိဒ္ဓါရမ္မဏတာ ဝုတ္တာ။ အဇ္ဈတ္တဓမ္မောပဂမမတ္တတောဝ အာကိဉ္စညာယတနာရမ္မဏဿ အဇ္ဈတ္တဘာဝမ္ပိ ဗဟိဒ္ဓါဘာဝမ္ပိ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓါဘာဝမ္ပိ အနနုဇာနိတွာ **အာကိဉ္စညာယတနံ န ဝတ္တဗ္ဗံ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏန္တိပီ**တိအာဒိ ဝုတ္တံ။

တတ္ထ န ကေဝလံ တဒေဝ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏံ, တဿ ပန အာဝဇ္ဇနမ္ပိ, ဥပစာရစိတ္တာနိပိ, တဿာရမ္မဏဿ ပစ္စဝေက္ခဏစိတ္တာနိပိ, တဿေဝ အဿာဒနာဒိဝသေန ပဝတ္တာနိ အကုသလစိတ္တာနိပိ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏာနေဝါတိ။ တာနိ ပန တသ္မိံ ဝုတ္တေ ဝုတ္တာနေဝ ဟောန္တီတိ ဝိသုံ န ဝုတ္တာနိ။ ကထံ ဝုတ္တာနေဝ ဟောန္တီတိ? ဧ

တဉှိ အာကိဉ္စညာယတနံ, ယဉ္စ တဿ ပုရေစာရိကံ အာဝဇ္ဇနဥပစာရာဒိဝသေန ပဝတ္တံ, တေန သဟ ကောရမ္မဏံ ဘဝေယျ။ တံ သဗ္ဗံ အတီတာရမ္မဏတ္တိကေ 'ကာမာဝစရကုသလံ, အကုသလံ, ကိရိယတော နဝ စိတ္တုပ္ပါဒါ, ရူပါဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာန'န္တိ ဧဝံ ဝုတ္တာနံ တေသံ စိတ္တုပ္ပါဒါနံ 'သိယာ န ဝတ္တဗ္ဗာ အတီတာရမ္မဏာတိပိ'တိအာဒိနာ နယေန နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏဘာဝဿ အနုညာတတ္တာ, အာကိဉ္စညာယတနဿ စ 'အာကိဉ္စညာယတနံ, စတ္တာရော မဂ္ဂါ အပရိယာပန္နာ, စတ္တာရိ စ သာမညဖလာနိ, ဣမေ ဓမ္မာ န ဝတ္တဗ္ဗာ အတီတာရမ္မဏာတိပီ'တိ ဧဝံ ဧကန္တေန နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏတ္တဝစနတော နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏန္တိ ဝုတ္တံ။ ဣဒါနိ တံ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတ္တိကေ ဧကမ္ပိ ဝုစ္စမာနံ ယသ္မာ ဟေဋ္ဌာ တေန သဟ ကောရမ္မဏဘာဝမ္ပိ သန္ဓာယ ကာမာဝစရကုသလာဒီနံ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏတာ ဝုတ္တာ, တသ္မာ ဣဓာပိ တေသံ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏဘာဝံ ဒီပေတိ။ ကော ဟိ တေန သဟ ကောရမ္မဏာနံ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏဘာဝေ အန္တရာယောတိ ? ဧဝံ တသ္မိံ ဝုတ္တေ 'ဝုတ္တာနေဝ ဟောန္တီ'တိ ဝေဒိတဗ္ဗာနိ။ သေသမေတ္ထ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတ္တိကေ ဟဋ္ဌတော ဥတ္တာနမေဝ။

အာရမ္မဏဝိဘာဂေ ပန ဝိညာဏဉ္စာယတနံ နေဝသညာနာသညာယတနန္တိ ဣမေသံ တာဝ ကုသလဝိပါကကိရိယဝသေန ဆန္နံ စိတ္တုပ္ပါဒါနံ အတ္တနော သန္တာနသမ္ဗန္ဓံ ဟေဋ္ဌိမသမာပတ္တိံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိတော အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ ဧတ္ထ စ ကိရိယအာကာသာနဉ္စာယတနံ ကိရိယဝိညာဏဉ္စာယတနဿေဝ အာရမ္မဏံ ဟောတိ, န ဣတရဿ။ ကသ္မာ? အာကာသာနဉ္စာယတနကိရိယသမင်္ဂိနော ကုသလဿ ဝါ ဝိပါကဿ ဝါ ဝိညာဏဉ္စာယတနဿ အဘာဝတော။ ကုသလံ ပန ကုသလဝိပါကကိရိယာနံ တိဏ္ဏမ္ပိ အာရမ္မဏံ ဟောတိ။ ကသ္မာ? အာကာသာနဉ္စာယတနကုသလံ နိဗ္ဗတ္တေတွာ ဌိတဿ တတော ဥဒ္ဓံ တိဝိဓဿပိ ဝိညာဏဉ္စာယတနဿ ဥပ္ပတ္တိသမ္ဘဝတော။ ဝိပါကံ ပန န ကဿစိ အာရမ္မဏံ ဟောတိ။ ကသ္မာ? ဝိပါကတော ဝုဋ္ဌဟိတွာ စိတ္တဿ အဘိနီဟာရာသမ္ဘဝတော။ နေဝသညာနာသညာယတနဿ အာရမ္မဏကရဏေပိ ဧသေဝ နယော။ ရူပါဝစရတ္တိကစတုက္ကဇ္ဈာနာဒီနံ သဗ္ဗေသမ္ပိ နိယကဇ္ဈတ္တတော ဗဟိဒ္ဓာဘာဝေန ဗဟိဒ္ဓာဘူတာနိ ပထဝီကသိဏာဒီနိ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိတော ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

သဗ္ဗေဝ ကာမာဝစရာ ကုသလာကုသလာဗျာကတာ ဓမ္မာ, ရူပါဝစရံ စတုတ္ထံ ဈာနန္တိ ဧတ္ထ ကုသလတော တာဝ စတ္တာရော ဉာဏသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပါဒါ အတ္တနော ခန္ဓာဒီနိ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ။ ပရေသံ ခန္ဓာဒိပစ္စဝေက္ခဏေ ပဏ္ဏတ္တိနိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏေ စ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ။ တဒုဘယဝသေန အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ။ ဉာဏဝိပ္ပယုတ္တေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ကေဝလဉှိ တေသံ နိဗ္ဗာနပစ္စဝေက္ခဏံ နတ္ထိ။ အကုသလတော စတ္တာရော ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တစိတ္တုပ္ပါဒါ အတ္တနော ခန္ဓာဒီနံ အဿာဒနာဘိနန္ဒနပရာမာသဂ္ဂဟဏကာလေ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ, ပရဿ ခန္ဓာဒီသု စေဝ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပကသိဏာဒီသု စ တထေဝ ပဝတ္တိကာလေ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ, တဒုဘယဝသေန အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ။ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေသုပိ ဧသေဝ နယော။ ကေဝလဉှိ တေသံ ပရာမာသဂ္ဂဟဏံ နတ္ထိ။ ဒွေပိ ပဋိဃသမ္ပယုတ္တာ အတ္တနော ခန္ဓာဒီသု ဒောမနဿိတဿ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ, ပရဿ ခန္ဓာဒီသု စေဝ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပပဏ္ဏတ္တီသု စ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ, တဒုဘယဝသေန အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ။ ဝိစိကိစ္ဆုဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တာနမ္ပိ ဝုတ္တပ္ပကာရေသု ဓမ္မေသု ဝိစိကိစ္ဆနဖန္ဒနဘာဝဝသေန ပဝတ္တိယံ အဇ္ဈတ္တာဒိအာရမ္မဏတာ ဝေဒိတဗ္ဗာ။

ဒွိပဉ္စဝိညာဏာနိ , တိဿော စ မနောဓာတုယောတိ, ဣမေ တေရသ စိတ္တုပ္ပါဒါ အတ္တနော ရူပါဒီနိ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိယံ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ, ပရဿ ရူပါဒီသု ပဝတ္တာ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ, တဒုဘယဝသေန အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ။ သောမနဿသဟဂတအဟေတုကဝိပါကမနောဝိညာဏဓာတု ပဉ္စဒွာရေ သန္တီရဏတဒာရမ္မဏဝသေန အတ္တနော ပဉ္စ ရူပါဒိဓမ္မေ, မနောဒွာရေ တဒာရမ္မဏဝသေနေဝ အညေပိ အဇ္ဈတ္တိကေ ကာမာဝစရဓမ္မေ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိယံ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ, ပရေသံ ဓမ္မေသု ပဝတ္တမာနာ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ, ဥဘယဝသေန အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ။ ဥပေက္ခာသဟဂတဝိပါကာဟေတုကမနောဝိညာဏဓာတုဒွယေပိ ဧသေဝ နယော။ ကေဝလံ ပနေတာ သုဂတိယံ ဒုဂ္ဂတိယဉ္စ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိဝသေနာပိ အဇ္ဈတ္တာဒိဘေဒေသု ကမ္မာဒီသု ပဝတ္တန္တိ။

အဋ္ဌ မဟာဝိပါကစိတ္တာနိပိ တာသံယေဝ ဒွိန္နံ သမာနဂတိကာနိ။ ကေဝလံ ပနေတာနိ သန္တီရဏဝသေန န ပဝတ္တန္တိ။ ပဋိသန္ဓိဘဝင်္ဂစုတိဝသေနေဝ တောနိ သုဂတိယံယေဝ ပဝတ္တန္တိ။ သောမနဿသဟဂတာဟေတုကကိရိယာ ပဉ္စဒွာရေ အတ္တနော ရူပါဒီနိ အာရဗ္ဘ ပဟဋ္ဌာကာရကရဏဝသေန ပဝတ္တိယံ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ, ပရဿ ရူပါဒီသု ပ

ဝတ္တာ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ။ မနောဒွါရေ တထာဂတဿ ဇောတိပါလမာဏဝမဃဒေဝရာဇကဏ္ဍုဟတာပသာဒိကာလေသု အတ္တနာ ကတကိရိယံ ပစ္စဝေက္ခန္တဿ ဟသိတုပ္ပာဒဝသေန ပဝတ္တာ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏာ ။

မလ္လိကာယ ဒေဝိယာ သန္တတိမဟာမတ္တဿ သုမနမာလာကာရဿာတိ ဧဝမာဒီနံ ကိရိယာကရဏံ အာရဗ္ဘ ပဝတ္တိကာလေ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ။ ဥဘယဝသေန အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာ။ ဥပေက္ခာသဟဂတကိရိယာဟေတုကမနော ဝိညာဏဓာတု ပဉ္စဒွါရေ ဝေါဋ္ဌဗ္ဗနဝသေန မနောဒွါရေ စ အာဝဇ္ဇနဝသေန ပဝတ္တိယံ အဇ္ဈတ္တာဒိအာရမ္မဏာ။ အဋ္ဌ မဟာကိရိယာ ကုသလစိတ္တဂတိကာ ဧဝ။ ကေဝလဉှိ တာ ခီဏာသဝါနံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ, ကုသလာနိ သေက္ခပုထုဇ္ဇနာနန္တိ ဧတ္တကမေဝေတ္ထ နာနာကရဏံ။

ဝုတ္တပ္ပကာရေ ရူပာဝစရစတုတ္ထဇ္ဈာနေ သဗ္ဗတ္ထပာဒကစတုတ္ထာဒီနိ ပဉ္စ ဈာနာနိ ကမသိဒ္ဓံ တိကေ ဩကာသံ လဘန္တိ။ တေသံ ဟိ ကသိဏပဏ္ဏတ္တိနိမိတ္တာရမ္မဏတ္တာ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏာနိ။

‘ဣဒ္ဓိဝိဓစတုတ္ထံ’ ကာယဝသေန စိတ္တံ, စိတ္တဝသေန တ ကာယံ ပရိဏာမနကာလေ အတ္တနော ကုမာရကဝဏ္ဏာဒိနိမ္မာနကာလေ စ သကာယစိတ္တာနံ အာရမ္မဏကရဏတော အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏံ, ဗဟိဒ္ဓာ ဟတ္ထိအဿာဒိဒဿနကာလေ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏံ, ကာလေန အဇ္ဈတ္တံ ကာလေန ဗဟိဒ္ဓာ, ပဝတ္တိယံ အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏံ။

‘ဒိဗ္ဗသောတစတုတ္ထံ’ အတ္တနော ကုစ္ဆိသဒ္ဒသဝနကာလေ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏံ, ပရေသံ သဒ္ဒသဝနကာလေ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏံ, ဥဘယဝသေန အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏံ။ ‘စေတောပရိယဉာဏစတုတ္ထံ’ ပရေသံ စိတ္တာရမ္မဏတော ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏမေဝ။ အတ္တနော စိတ္တဇာနနေ ပန တေန ပယောဇနံ နတ္ထိ။ ‘ပုဗ္ဗေနိဝါသစတုတ္ထံ’ အတ္တနော ခန္ဓានုဿရဏကာလေ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏံ, ပရဿ ခန္ဓေ, အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓရူပံ, တိဿော စ ပဏ္ဏတ္တိယော အနုဿရဏတော ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏံ, ဥဘယဝသေန အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏံ။

‘ဒိဗ္ဗစက္ခုစတုတ္ထံ’ အတ္တနော ကုစ္ဆိဂတာဒိရူပဒဿနကာလေ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏံ, အဝသေသရူပဒဿနကာလေ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏံ, ဥဘယဝသေန အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏံ။ ‘အနာဂတံသဉာဏစတုတ္ထံ’ အတ္တနော အနာဂတက္ခန္ဓာနုဿရဏကာလေ အဇ္ဈတ္တာရမ္မဏံ, ပရဿ အနာဂတက္ခန္ဓာနံ တ အနိန္ဒြိယဗဒ္ဓဿ တ ရူပဿ အနုဿရဏကာလေ ဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏံ, ဥဘယဝသေန အဇ္ဈတ္တဗဟိဒ္ဓာရမ္မဏံ။ အာကိဉ္စညာယတနဿ နဝတ္တဗ္ဗာရမ္မဏတာယ ကာရဏံ ဟေဋ္ဌာ ဝုတ္တမေဝ။

ဒုကအတ္ထုဒ္ဓာရဝဏ္ဏနာ

၁၄၄၁. ဟေတုဂေါစ္ဆကနိဒ္ဒေသေ **တယော ကုသလဟေတူ**တိအာဒိနာ နယေန ဟေတူ ဒဿေတွာ ပုန တေယေဝ ဥပ္ပတ္တိဋ္ဌာနတော ဒဿေတုံ **စတူသု ဘူမီသု ကုသလေသု ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ** တိအာဒိ ဝုတ္တံ။ ဣမိနာ ဥပာယေန သေသဂေါစ္ဆကေသုပိ ဒေသနာနယော ဝေဒိတဗ္ဗော။

၁၄၇၃. ယတ္ထ ဒွေ တယော အာသဝါ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ တိ ဧတ္ထ တိဝိဓေန အာသဝါနံ ဧကတော ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တတ္ထ စတူသု ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေသု အဝိဇ္ဇာသဝေန, ဒိဋ္ဌိသမ္ပယုတ္တေသု ဒိဋ္ဌာသဝအဝိဇ္ဇာသဝေဟိ သဒ္ဓိန္တိ ကာမာသဝေ ဒုဝိဓေန ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဘဝါသဝေ စတူသု ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေသု အဝိဇ္ဇာသဝေန သဒ္ဓိန္တိ ဧကဓာဝ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယထာ စေတ္ထ ဧဝံ ယတ္ထ ဒွေ တီဏိ သံယောဇနာနိ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဧတ္ထာပိ သံယောဇနာနံ ဥပ္ပတ္တိ ဧကတော ဒသဓာ ဘဝေ။ တတ္ထ ကာမရာဂေ စတုဓာ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ပဋိဃော တိဓာ, မာနော ဧကဓာ။ တထာ ဝိစိကိစ္ဆာ စေဝ ဘဝရာဂေ စ။ ကထံ? ကာမရာဂေ တာဝ မာနသံယောဇနအဝိဇ္ဇာသံယောဇနေဟိ စေဝ, ဒိဋ္ဌိသံယောဇနအဝိဇ္ဇာသံယောဇနေဟိ စ, သီလဗ္ဗတပရာမာသအဝိဇ္ဇာသံယောဇနေဟိ စ, အဝိဇ္ဇာသံယောဇနမတ္တေနေဝ စ သဒ္ဓိန္တိ ဧဝံ စတုဓာ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပဋိဃော ပန ဣဿာသံယောဇနအဝိဇ္ဇာသံယောဇနေဟိ စေဝ, မစ္ဆရိယသံယောဇနအဝိဇ္ဇာသံယောဇနေဟိ စ, အဝိဇ္ဇာသံယောဇနမတ္တေနေဝ စ သဒ္ဓိန္တိ ဧဝံ တိဓာ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မာနော ဘဝရာဂအဝိဇ္ဇာသံယောဇနေဟိ သဒ္ဓိံ ဧကဓာဝ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ ။ တထာ ဝိစိကိစ္ဆာ။ သာ ဟိ အဝိဇ္ဇာသံယောဇနေန သဒ္ဓိံ ဧကဓာ ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဘဝရာဂေပိ ဧသေဝ နယောတိ။ ဧဝမေတ္ထ ဒွေ တီဏိ သံယောဇနာနိ ဧကတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တိ။

၁၅၁၁. ယံ ပနေတံ နီဝရဏကေစ္ဆကေ ယတ္ထ ဒွေဝ တီဏိ နီဝရဏာနိ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဝုတ္တံ, တတ္ထာ ပိ အဋ္ဌ နီဝရဏာနံ ကေတော ဥပ္ပတ္တိ ဝေဒိတဗ္ဗာ။ တေသု ဟိ ကာမစ္ဆန္ဒော ဒုဝိဓာ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ, ဗျာ ပါဒော စတုဓာ, ဥဒ္ဓစ္စံ ကေဓာ။ တထာ ဝိစိကိစ္ဆာ။ ကထံ? ကာမစ္ဆန္ဒော တာဝ အသင်္ခာရိကစိတ္တေသု ဥဒ္ဓစ္စနီဝရဏ အဝိဇ္ဇာနီဝရဏေဟိ, သသင်္ခာရိကေသု ထိနမိဒ္ဓဥဒ္ဓစ္စအဝိဇ္ဇာနီဝရဏေဟိ သဒ္ဓိံ ဒုဝိဓာ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ယံ ပနေတံ ဒွေဝ တီဏီတိ ဝုတ္တံ, တံ ဟေဋ္ဌိမပရိစ္ဆေဒဝသေန ဝုတ္တံ။ တသ္မာ စတုန္နမ္ပိ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇတီတိ ဝစနံ ယုဇ္ဇတိ ဝေ။ ဗျာပါဒော ပန အသင်္ခာရိကစိတ္တေ ဥဒ္ဓစ္စအဝိဇ္ဇာနီဝရဏေဟိ, သသင်္ခာရိကေ ထိနမိဒ္ဓဥဒ္ဓစ္စအဝိဇ္ဇာနီဝရဏေဟိ, အသင်္ခာရိ ကေယေဝ ဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စအဝိဇ္ဇာနီဝရဏေဟိ, သသင်္ခာရိကေယေဝ ထိနမိဒ္ဓဥဒ္ဓစ္စကုက္ကုစ္စအဝိဇ္ဇာနီဝရဏေဟိ သဒ္ဓိန္တိ စတုဓာ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဥဒ္ဓစ္စံ ပန အဝိဇ္ဇာနီဝရဏမတ္တေန သဒ္ဓိံ ကေဓာဝ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ဝိစိကိစ္ဆာဥဒ္ဓစ္စအဝိဇ္ဇာ နီဝရဏေဟိ သဒ္ဓိံ ကေဓာဝ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

၁၅၇၇. ယမ္ပိဒံ ကိလေသကေစ္ဆကေ ယတ္ထ ဒွေဝ တယော ကိလေသာ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇန္တီတိ ဝုတ္တံ, တတ္ထ 'ဒွေဝ ကိလေသာ အညေဟိ, တယော တ ကိလေသာ အညေဟိ ကိလေသေဟိ သဒ္ဓိံ ဥပ္ပဇ္ဇန္တီ'တိ ဧဝမတ္ထော ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကသ္မာ? ဒွိန္နံ တိဏ္ဏံယေဝ တ ကေတော ဥပ္ပတ္တိယာ အသမ္ဘဝတော။

တတ္ထ ဒသဓာ ကိလေသာနံ ကေတော ဥပ္ပတ္တိ ဟောတိ။ တွေ ဟိ လောဘော ဆဓာ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ ပဋိဃော ဒွိဓာ။ တထာ မောဟောတိ ဝေဒိတဗ္ဗော။ ကထံ? လောဘော တာဝ အသင်္ခာရိကေ ဒိဋ္ဌိဝိပ္ပယုတ္တေ မောဟဥဒ္ဓစ္စ အဟိရိကာနောတ္တပ္ပေဟိ, သသင်္ခာရိကေ မောဟထိနဥဒ္ဓစ္စအဟိရိကာနောတ္တပ္ပေဟိ, အသင်္ခာရိကေယေဝ မောဟမာ နုဒ္ဓစ္စာဟိရိကာနောတ္တပ္ပေဟိ , သသင်္ခာရိကေယေဝ မောဟမာနထိနဥဒ္ဓစ္စအဟိရိကာနောတ္တပ္ပေဟိ, ဒိဋ္ဌိသမ္ပယု တ္တေ ပန အသင်္ခာရိကေ မောဟဥဒ္ဓစ္စဒိဋ္ဌိအဟိရိကာနောတ္တပ္ပေဟိ, သသင်္ခာရိကေ မောဟဒိဋ္ဌိထိနဥဒ္ဓစ္စအဟိရိကာ နောတ္တပ္ပေဟိ သဒ္ဓိန္တိ ဆဓာ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။

ပဋိဃော ပန အသင်္ခာရိကေ မောဟဥဒ္ဓစ္စအဟိရိကာနောတ္တပ္ပေဟိ, သသင်္ခာရိကေ မောဟထိနဥဒ္ဓစ္စအဟိရိကာ နောတ္တပ္ပေဟိ သဒ္ဓိန္တိ ဧဝံ ဒွိဓာ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ မောဟော ပန ဝိစိကိစ္ဆာသမ္ပယုတ္တေ ဝိစိကိစ္ဆာဒ္ဓစ္စအဟိ ရိကာနောတ္တပ္ပေဟိ, ဥဒ္ဓစ္စသမ္ပယုတ္တေ ဥဒ္ဓစ္စအဟိရိကာနောတ္တပ္ပေဟိ သဒ္ဓိန္တိ ဧဝံ ဒွိဓာ ကေတော ဥပ္ပဇ္ဇတိ။ သေသံ သဗ္ဗတ္ထ ဥတ္တာနတ္ထမေဝါတိ။

အဋ္ဌသာလိနိယာ ဓမ္မသင်္ဂဟအဋ္ဌကထာယ

အဋ္ဌကထာကဏ္ဍဝဏ္ဏနာ နိဋ္ဌိတာ။

နိဂမနကထာ

တ္တောဝတာ စ –

စိတ္တံ ရူပဉ္စ နိက္ခေပံ၊ အတ္ထုဒ္ဓာရံ မနောရမံ။
ယံ လောကနာထော ဘာဇေန္တော၊ ဒေသေသိ ဓမ္မသင်္ဂဏိံ။

အဘိဓမ္မဿ သင်္ဂယှ၊ ဓမ္မေ အနဝသေသတော။
ဋ္ဌိတာယ တဿာ အာရဒ္ဓာ၊ ယာ မယာ အတ္ထဝဏ္ဏနာ။

အနာကုလာနမတ္ထာနံ၊ သမ္ဘဝတ အဋ္ဌသာလိနီ။
ဣတိ နာမေန သာ သော၊ သန္နိဋ္ဌာနမုပာဂတာ။

ဧကူနစတ္တာလီသာယ၊ ပာဠိယာ ဘာဏတရတော။
စိရဋ္ဌိတတ္ထံ ဓမ္မဿ၊ နိဋ္ဌာပေန္တေန တံ မယာ။

ယံ ပတ္တံ ကုသလံ တဿ၊ အာနုဘာဝေန ဟာဏိနော။
သဗ္ဗေ သဒ္ဓမ္မရာဇဿ၊ ဉတွာ ဓမ္မံ သုခာဝဟံ။

ဟာပုဏ္ဏန္တု ဝိသုဒ္ဓာယ၊ သုခာယ ပဋိပတ္တိယာ။
အသောကမနုပာယာသံ၊ နိဗ္ဗာနသုခမုတ္တမံ။

စိရံ တိဋ္ဌတု သဒ္ဓမ္မော၊ ဓမ္မေ ဟောန္တု သဂါရဝါ။
သဗ္ဗေပိ သတ္တာ ကာလေန၊ သမ္မာ ဒေဝေါ ပဝဿတု။

ယထာ ရက္ခိံသု ပောရာဏာ၊ သုရာဇာနော တထေဝိမံ။
ရာဇာ ရက္ခတု ဓမ္မေန၊ အတ္တနောဝ ပဇံ ပဇန္တိ။

ပရမဝိသုဒ္ဓသဒ္ဓါဗုဒ္ဓိဝီရိယပဋိမဏ္ဍိတေန သီလာစာရဇ္ဇဝမဒ္ဒဝါဒိဂုဏသမုဒယသမုဒိတေန သကသမယသမယန္တရဂဟနဇ္ဈောဂါဟဏသမတ္ထေန ပညာဝေယျတ္တိယသမန္နာဂတေန တိပိဋကပရိယတ္တိပ္ပဘေဒေ သာဋ္ဌကထေ သတ္ထုသာသနေ အပ္ပဋိဟတဉာဏပ္ပဘာဝေန မဟာဝေယျာကရဏေန ကရဏသမ္ပတ္တိဇနိတသုခဝိနိဂ္ဂတမဓုရောဒာရဝစနလာဝဏ္ဏယုတ္တေန ယုတ္တမုတ္တဝါဒိနာ ဝါဒီဝရေန မဟာကဝိနာ ပဘိန္နပဋိသမ္ဘိဒါပရိဝါရေ ဆဠဘိညာဒိပ္ပဘေဒဂုဏပဋိမဏ္ဍိတေ ဥတ္တရိမနုဿဓမ္မေ သုပ္ပတိဋ္ဌိတဗုဒ္ဓီနံ ထေရဝံသပ္ပဒီပါနံ ထေရာနံ မဟာဝိဟာရဝါသီနံ ဝံသာလင်္ကာရဘူတေန ဝိပုလဝိသုဒ္ဓဗုဒ္ဓိနာ ဗုဒ္ဓဃောသောတိ ဂရူဟိ ဂဟိတနာမဓေယျေန ထေရေန ကတာ အယံ အဋ္ဌသာလိနီ နာမ ဓမ္မသင်္ဂဟဋ္ဌကထာ။

တာဝ တိဋ္ဌတု လောကသ္မိံ၊ လောကနိတ္ထရဏေသိနံ။
ဒဿေန္တီ ကုလပုတ္တာနံ၊ နယံ ပညာဝိသုဒ္ဓိယာ။

ယာဝ ‘ဗုဒ္ဓေါ’တိ နာမမ္ပိ၊ သုဒ္ဓစိတ္တဿ တာဒိနော။
လောကမှိ လောကဇေဋ္ဌဿ၊ ပဝတ္တတိ မဟေသိနောတိ။

အဋ္ဌသာလိနီ နာမ

ဓမ္မသင်္ဂဟ-အဋ္ဌကထာ နိဋ္ဌိတာ။